

Nek Banne Aur Banane Ke Tariqe (Gujarati)

નેક બનને ઔર બનાને કે તરીકે

الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَى سَيِّدِ الْمُرْسَلِينَ
أَمَّا بَعْدُ فَأَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

કિતાબ પઢને કી દુઆ

અઝ : શૈખે તરીકત, અમીરે અહલે સુન્નત, બાનિયે દા'વતે ઇસ્લામી, હઝરતે અલ્લામા
દામ્ત બ્રકાતુહુમ્ના અબૂ બિલાલ મુહમ્મદ ઇલ્યાસ અતાર કાદિરી ર-ઝવી عاليه
દીની કિતાબ યા ઇસ્લામી સબક પઢને સે પહલે ઝૈલ મેં દી હુઈ દુઆ પઢ
લીજીયે إِنْ شَاءَ اللَّهُ تَعَالَى જો કુછ પઢેગે યાદ રહેગા. દુઆ યેહ હૈ :

اللَّهُمَّ افْتَحْ عَلَيْنَا حِكْمَتَكَ وَأَنْشُرْ
عَلَيْنَا رَحْمَتَكَ يَا ذَا الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ

તરજમા : ઐ અલ્લાહ ! હમ પર ઇલ્મો હિકમત કે દરવાઝે ખોલ દે ઔર હમ પર
અપની રહમત નાઝિલ ફરમા ! ઐ અ-ઝમત ઔર બુરુગી વાલે !

(المستطرف ج ١ ص ٤٠ دار الفكر بيروت)

નોટ : અવ્વલ આખિર એક એક બાર દુરુદ શરીફ પઢ લીજીયે.

તાલિબે ગમે મદીના
વ બકીઅ
વ મગિરત
13 શવ્વાલુલ મુકર્રમ 1428

કિયામત કે રોઝ હસરત

ફરમાને મુસ્તફા صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ : સબ સે ઝિયાદા હસરત કિયામત
કે દિન ઉસ કો હોગી જિસે દુન્યા મેં ઇલ્મ હાસિલ કરને કા મૌકઅ મિલા મગર ઉસ
ને હાસિલ ન કિયા ઔર ઉસ શખ્સ કો હોગી જિસ ને ઇલ્મ હાસિલ કિયા ઔર
દૂસરોં ને તો ઉસ સે સુન કર નફ્અ ઉઠાયા લેકિન ઉસ ને ન ઉઠાયા (યા'ની ઇસ પર
અમલ ન કિયા). (تاريخ دمشق لابن عساکر، ج ٥١ ص ١٣٨ دار الفكر بيروت)

કિતાબ કે ખરીદાર મુ-તવજ્જેહ હોં

કિતાબ કી તબાઅત મેં નુમાયાં ખરાબી હો યા સફહાત કમ હોં યા બાઈન્ડિંગ
મેં આગે પીછે હો ગએ હોં તો મક-ત-બતુલ મદીના સે રુજૂઅ ફરમાઈયે.

મજલિસે તરાજિમ (દા'વતે ઇસ્લામી)

યેહ કિતાબ (નેક બનને ઔર બનાને કે તરીકે)

મજલિસે અલ મદીનતુલ ઇલ્મિયા (દા'વતે ઇસ્લામી) ને ઉર્દૂ
ઝબાન મેં મુરત્તબ કી હૈ. મજલિસે તરાજિમ (દા'વતે ઇસ્લામી) ને
ઇસ કિતાબ કો ગુજરાતી રસ્મુલ ખત મેં તરતીબ દે કર પેશ કિયા હૈ
ઔર મક-ત-બતુલ મદીના સે શાએઅ કરવાયા હૈ.

ઇસ કિતાબ કો ગુજરાતી રસ્મુલ ખત મેં તરતીબ દેતે હુએ
દર્જે ઝૈલ મુઆ-મલાત કો પેશે નઝર રખને કી કોશિશ કી ગઈ હૈ :

(1) જહાં જહાં તલફ્ફુઝ કે બિગડને કા અન્દેશા થા વહાં તલફ્ફુઝ કી
દુરુસ્ત અદાએગી કે લિયે જુમ્લોં મેં ડેશ (-) ઔર સાકિન હર્ફ કે નીચે
ખોડા (ِ) લગાને કા એહતિમામ કિયા ગયા હૈ.

(2) ઉર્દૂ મેં લફ્ઝ કે બીચ મેં જહાં ع સાકિન આતા હૈ ઉસ કી જગહ
ગુજરાતી મેં સિંગલ ઇન્વર્ટેડ કોમા (') ઇસ્તિ'માલ કિયા હૈ.
મ-સલન مَعْصُومَات (દા'વત, ઇસ્તિ'માલ) વગૈરા.

ઇસ કિતાબ મેં અગર કિસી જગહ કમી બેશી યા ગ-લતી
પાએ તો મજલિસે તરાજિમ કો (બઝરીઅએ મક્તૂબ, E-mail યા SMS)
મુત્તલઅ ફરમા કર સવાબ કમાઈયે.

ਫ਼ੁਰਕ਼ ਕੀ ਪਛਾਨ

ਫ਼ = ف	ਪ = پ	ਮ = م	ਘ = غ	ਅ = ا
ਸ = س	ਠ = ث	ਟ = ط	ਥ = ت	ਤ = ذ
ਲ = ل	ਭ = ب	ਯ = ي	ਰ = ر	ਜ = ج
ਕ = ك	ਖ਼ = خ	ਦ = د	ਫ = ف	ਘ = غ
ਗ = گ	ਛ = ح	ਜ਼ = ز	ੜ = ر	ਨ = ن
ਤ = ض	ਸ = ص	ਸ਼ = ش	ਸ = س	ਨ = ث
ਫ਼ = ف	ਗ = غ	ਅ = ع	ਨ = ظ	ਤ = ط
ਘ = ه	ਗ = گ	ਮ = م	ਕ = ك	ਕ = ق
ਲ = ل	ਵ = و	ਨ = ن	ਮ = م	ਲ = ل
ਓ = اِي	ਓ = اِ	ਐ = اَي	ਐ = اِ	ਯ = ي

ਰਾਬਿਤਾ : ਮਾਜਲਿਸੇ ਤਰਾਜ਼ਿਮ (ਦਾ'ਵਤੇ ਈਸਲਾਮੀ)

ਮਕ-ਤ-ਭਤੁਲ ਮਈਨਾ, ਸਿਲੇਕਟੇਡ ਛਾਉਸ, ਅਲਿਫ਼ ਕੀ ਮਸਜਿਦ ਤੇ ਸਾਮਨੇ,

ਤੀਨ ਦਰਵਾਜ਼ਾ, ਅਹਮਦਆਬਾਦ-1, ਗੁਜਰਾਤ, ਈਨ੍ਦੀਆ

MO. 9374031409 E-mail : translationmaktabhind@dawateislami.net

મ-દની કાફિલોં મેં સફર કરને વાલે
આશિકાને રસૂલ કે લિયે મ-દની ગુલદસ્તા

નેક બનને ઓર બનાને કે તરીકે

પેશકશ

મજલિસે મ-દની કાફિલા વ
મજલિસે અલ મદીનતુલ ઇલ્મિયા (દા'વતે ઇસ્લામી)

નાશિર

મક-ત-બતુલ મદીના અહમદઆબાદ

وَعَلَىٰ آلِهِ وَسَلَّمَ

الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ

નામ કિતાબ : નેક બનને ઔર બનાને કે તરીકે

પેશકશ : મજલિસે મ-દની કાફિલા (દા'વતે ઇસ્લામી) શો'બએ
ઇસ્લાહી કુતુબ (મજલિસે અલ મદીનતુલ ઇલ્મિયા)

સિને તબાઅત : અગસ્ટ 2016

નાશિર : મક-ત-બતુલ મદીના અહમદઆબાદ

મક-ત-બતુલ મદીના કી શાખેં

સુરત : વલિયાભાઈ મસ્જિદ, ખ્વાજા દાના દરગાહ કે પાસ.
મો. 9377869225

મોડાસા : ફૈઝાને મદીના, બાગે હિદાયત સોસાયટી, કૉલેજ રોડ.
મો. 9725824820

ભરૂચ : ફૈઝાને મદીના, મેમણ કોલોની, બુન્યાદ નગર, ડુંગરી
શેરપૂરા રોડ. મો. 9327522145

બાલાસિનોર : મદીના મસ્જિદ કે સામને, નિસાલ ચૌક
મો. 9586327091

જામનગર : પાંચ હાટડી. મો. 9327977293

મ-દની ઇલ્તિજા : કિસી ઔર કો યેહ કિતાબ છાપને કી ઇજાઝત નહીં હૈ.

ચાદ દર્શત

ઘૌરાને મુતા-લગા ઝરૂરતન અન્ડર લાઈન કીજિયે, ઇશારાત લિખ કર સફલા
નમ્બર નોટ ફરમા લીજિયે, ۞ ઇલ્મ મેં તરક્કી હોગી.

[illegible]

[illegible]

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
الصلوة والسلام عليك يا رسول الله

①..... ઈજમાલી ફેહરિસ્ત	A-8
②..... ઈસ કિતાબ કો પઢને કી 22 નિયતે	A-14
③..... તઆરુફ અલ મદીનતુલ ઈલ્મિયા	A-16
④..... ઝરૂર પઢિયે (પેશ લફઝ)	A-18
⑤..... મઆબિઓ મરાજેઅ	662
⑥..... તફસીલી ફેહરિસ્ત	667
⑦..... તઆરુફે કુતુબ અલ મદીનતુલ ઈલ્મિયા	684

ઈજમાલી ફેહરિસ્ત

નમ્બર	ઉન્વાન	સફહા
1	બાબ 1 : મ-દની કાફિલા	1
2	મ-દની કાફિલે મેં સફર કરને કી અહમિયત	1
3	રાહે ખુદા મેં સફર કી તરગીબ પર મુશ્તમિલ રિવાયાત વ હિકાયાત	16
4	31 ફરામીને અમીરે અહલે સુન્નત	29
5	અલાકે મેં મ-દની કાફિલા કેસે તય્યાર કિયા જાએ ?	35
6	કાફિલા સે કાફિલે કેસે સફર કરવાએ ?	41
7	અમીરે કાફિલા કો કેસા હોના ચાહિયે ?	46
8	શુ-રકાએ કાફિલા કી તરબિયત કે મ-દની ફૂલ	48
9	મ-દની કાફિલે કો સફર કરવાને કે મ-દની ફૂલ	55
10	એહતિરામે મસ્જિદ કે મ-દની ફૂલ	65

11	મ-દની કાફિલે સે મુ-તઅલ્લિક ચન્દ ઝરૂરી સુવાલ જવાબ	73
12	બાબ 2 : મ-દની કાફિલે કા જદ્વલ	83
13	મ-દની કાફિલે કે જદ્વલ પર અમલ કી બ-ર-કતેં	83
14	તરબિયતી બયાનાત બરાએ રવાનગિયે મ-દની કાફિલા	86
15	પહલા તરબિયતી બયાન	86
16	મ-દની કાફિલે મેં સફર કરને કી 72 નિયતેં	100
17	દૂસરા તરબિયતી બયાન	104
18	મ-દની કાફિલે કા મુખ્તસર જદ્વલ વ સામાને મ-દની કાફિલા	114
19	મ-દની કાફિલે કે જદ્વલ કી તફસીલ	121
20	ઈન્દિરાદી કોશિશ કે મ-દની ફૂલ	136
21	ઈન્દિરાદી કોશિશ કે લિયે પહલી તરગીબ : રાહે ખુદા મેં કુરબાનિયાં	140
22	દૂસરી તરગીબ : વક્ત કી કદ્ર	144
23	તીસરી તરગીબ : નેકી કી દા'વત	146
24	ચૌથી તરગીબ : અલ્લાહ તઆલા કી બારગાહ મેં હાઝીરી	150
25	સુન્નતેં સીખને કા હલ્કા	153
26	ચૌક દર્સ	159
27	નમાઝ સીખને કા હલ્કા	161
28	દુઆએં યાદ કરને કા હલ્કા	174
29	નેકી કી દા'વત (મુખ્તસર)	180
30	સદાએ મદીના કા તરીકા	189
31	બાબ 3 : દર્સ વ બયાન	193
32	દર્સ કી અહમ્મિયત	193

33	દર્સ કી બ-રકાત	194
34	દર્સે ફૈઝાને સુન્નત કે મ-દની ફૂલ	196
35	મસ્જિદ મેં દર્સ દેને કે મકાસિદ	199
36	ફૈઝાને સુન્નત સે દર્સ દેને કા તરીકા	201
37	બયાન કી અહમ્મિયત	206
38	બયાન કે મકાસિદ	207
39	બયાન કી અક્સામ	213
40	બયાન તય્યાર કરને કા તરીકા	216
41	મુબલિગ કે મ-દની ફૂલ	218
42	ફજ કે બયાનાત	223
43	બયાન નમ્બર 1 : ફૈઝાને ઝિકુલ્લાહ	223
44	બયાન નમ્બર 2 : ફૈઝાને તિલાવત	230
45	બયાન નમ્બર 3 : ફૈઝાને નવાફિલ	240
46	બયાન નમ્બર 4 : નફલી રોઝોં કે ફજાઈલ	250
47	બયાન નમ્બર 5 : ઝિકુલ્લાહ કે ફજાઈલ	258
48	બયાન નમ્બર 6 : ફૈઝાને સલાતો સલામ	266
49	બયાન નમ્બર 7 : ફૈઝાને બિસ્મિલ્લાહ	278
50	બયાન નમ્બર 8 : ઝિક કી ફઝીલત	292
51	બયાન નમ્બર 9 : મ-દની ઈન્આમાત પર અમલ કા તરીકા	305
52	બાબ 4 : અલાકાઈ દૌરા બરાએ નેકી કી દા'વત	315
53	બયાનાતે અસ્ર	324
54	બયાન નમ્બર 1 : નેકી કી દા'વત	324

55	બયાન નમ્બર 2 : નેકી કી દા'વત	332
56	બયાન નમ્બર 3 : નેકી કી દા'વત	339
57	બયાન નમ્બર 4 : નેકી કી દા'વત	344
58	બયાન નમ્બર 5 : નેકી કી દા'વત	349
59	બયાન નમ્બર 6 : નેકી કી દા'વત	355
60	બયાન નમ્બર 7 : નેકી કી દા'વત	361
61	બયાન નમ્બર 8 : નેકી કી દા'વત	365
62	બયાન નમ્બર 9 : નેકી કી દા'વત	370
63	બયાનાતે મગરિબ	375
64	બયાન નમ્બર 1 : હિલ્મ વ બુદ-બારી	375
65	બયાન નમ્બર 2 : રાહે ખુદા મેં ખર્ચ કે ફઝાઈલ	383
66	બયાન નમ્બર 3 : દુન્યા કી મઝમ્મત	393
67	બયાન નમ્બર 4 : કબ્ર કી પુકાર	405
68	બયાન નમ્બર 5 : અલ્લાહ ﷻ કી ખુફયા તદબીર	418
69	બયાન નમ્બર 6 : મુહા-સ-બએ નફસ	429
70	બયાન નમ્બર 7 : અફવો દર ગુઝર કી ફઝીલત	441
71	બયાન નમ્બર 8 : ઈલ્મે દીન	452
72	બયાન નમ્બર 9 : જૂદો સખા	464
73	બયાન નમ્બર 10 : મક્સદે હયાત	474
74	બયાન નમ્બર 11 : હુસ્ને અખ્લાક	488
75	બાબ 5 : દુઆએ, સુન્નતે ઓર આદાબ	501
76	દુઆ કી અહમ્મિયત	501

77	મ-દની કાફિલે કે જદ્વલ મેં શામિલ દુઆએ	503
78	સુન્નતેં ઓર આદાબ	519
79	સલામ કરને કી સુન્નતેં ઓર આદાબ	519
80	સલામ કે 11 મ-દની ફૂલ	530
81	મુસા-ફહા ઓર મુઆ-નકા કી સુન્નતેં ઓર આદાબ	533
82	હાથ મિલાને કે 14 મ-દની ફૂલ	540
83	બાતચીત કરને કી સુન્નતેં ઓર આદાબ	543
84	બાતચીત કરને કે 12 મ-દની ફૂલ	545
85	ઘર મેં આને જાને કી સુન્નતેં ઓર આદાબ	548
86	ઘર મેં આને જાને કે 12 મ-દની ફૂલ	555
87	સફર કી સુન્નતેં ઓર આદાબ	559
88	રાહે ખુદા મેં સફર કરને કા સવાબ	565
89	કાફિલે મેં ચલો (અમીરે અહલે સુન્નત કે અશઆર)	569
90	સુરમા લગાને કી સુન્નતેં ઓર આદાબ	571
91	સુરમા લગાને કે 4 મ-દની ફૂલ	574
92	છીંકને કી સુન્નતેં ઓર આદાબ	576
93	છીંકને કે આદાબ કે 17 મ-દની ફૂલ	577
94	નાખુન, હજામત, મૂએ બગલ વગેરા સે મુ-તઅલ્લિક સુન્નતેં ઓર આદાબ	580
95	નાખુન કાટને કે 9 મ-દની ફૂલ	584
96	ઝુલ્ફેં રખને કી સુન્નતેં ઓર આદાબ	587
97	ઝુલ્ફોં ઓર સર કે બાલોં વગેરા કે 22 મ-દની ફૂલ	589
98	તેલ ડાલને ઓર કંઘી કરને કે આદાબ વ 19 મ-દની ફૂલ	594

99	ઝીનત કી સુન્નતેં ઓર આદાબ	600
100	ખુશ્બૂ લગાના સુન્નત હે	604
101	ખુશ્બૂ લગાને કી 47 નિયતેં	610
102	ખાને કી સુન્નતેં ઓર આદાબ	612
103	ખાને કી “40” નિયતેં	616
104	પાની પીને કી સુન્નતેં ઓર આદાબ	619
105	પાની પીને કી “15” નિયતેં વ ચાય પીને કી “6” નિયતેં	620
106	પાની પીને કે 12 મ-દની ફૂલ	621
107	ચલને કી સુન્નતેં ઓર આદાબ	623
108	ચલને કે 15 મ-દની ફૂલ	624
109	બેઠને કી સુન્નતેં ઓર આદાબ	628
110	લિબાસ પહનને કે આદાબ વ 14 મ-દની ફૂલ	631
111	મ-દની હુલ્યા	634
112	ઈમામે કે 17 મ-દની ફૂલ	635
113	જૂતા પહનને કી સુન્નતેં ઓર આદાબ	637
114	જૂતે પહનને કે 7 મ-દની ફૂલ	638
115	સોને જાગને કી સુન્નતેં ઓર આદાબ	640
116	સોને જાગને કે 15 મ-દની ફૂલ	641
117	મિસ્વાક કે 20 મ-દની ફૂલ	644
118	કબ્રિસ્તાન કી હાઝિરી કે 16 મ-દની ફૂલ	647
119	ઈસ્તિન્જા કા તરીકા ઓર આદાબ	651
120	મેહમાન નવાઝી કી સુન્નતેં ઓર આદાબ	658
121	આહ ! મ-દની કાફિલા અબ જા રહા હૈ લૌટ કર (નઝ્મ)	661

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِيْنَ وَالصَّلٰوةُ وَالسَّلَامُ عَلٰى سَيِّدِ الْمُرْسَلِيْنَ
اَمَّا بَعْدُ فَاَعُوْذُ بِاللّٰهِ مِنَ الشَّيْطٰنِ الرَّجِيْمِ بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

“નેક બનને ઓર બનાને કે તરીકે”

કે બાઈસ હુરફ કી નિસ્બત સે
ઇસ કિતાબ કો પઢને કી 22 નિયતે

نِيَّةُ الْمُؤْمِنِ خَيْرٌ مِنْ عَمَلِهِ : صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ફરમાને મુસ્તફા

યા'ની મુસલમાન કી નિયત ઉસ કે અમલ સે બેહતર હૈ.”

(المعجم الكبير للطبراني ج ٦ ص ١٨٥ حديث ٥٩٤٢)

દો મ-દની ફૂલ : ﴿1﴾ બિગૈર અચ્છી નિયત કે કિસી ભી અ-મલે ખૈર
કા સવાબ નહીં મિલતા.

﴿2﴾ જિતની અચ્છી નિયતે ઝિયાદા, ઉતના સવાબ ભી ઝિયાદા.

﴿1﴾ હર બાર હમ્દ વ ﴿2﴾ સલાત ઓર ﴿3﴾ તઅવ્વુઝ વ ﴿4﴾
તસ્મિયા સે આગાઝ કરૂંગા (ઇસી સફ્દે પર ઊપર દી હુઇ દો અ-રબી
ઇબારાત પઢ લેને સે ચારોં નિયતોં પર અમલ હો જાએગા) ﴿5﴾ રિઝાએ
ઇલાહી ે લિયે ઇસ કિતાબ કા અવ્વલ તા આખિર મુતા-લઆ
કરૂંગા ﴿6﴾ હત્તલ વસ્અ ઇસ કા બા વુઝૂ ઓર ﴿7﴾ કિબ્લા રૂ
મુતા-લઆ કરૂંગા ﴿8﴾ શર-ઇ મસાઇલ સીખૂંગા ﴿9﴾ અગર કોઇ
બાત સમઝ ન આઈ તો ઉ-લમા સે પૂછ લૂંગા ﴿10﴾ કિતાબ મુકમ્મલ
પઢને કે લિયે બ નિયતે હુસૂલે ઇલ્મે દીન રોઝાના ચન્દ સફ્દાત પઢ
કર ઇલ્મે દીન હાસિલ કરને કે સવાબ કા હકદાર બનૂંગા ﴿11﴾ ઇસ
કિતાબ કે મુતા-લઆ કા સવાબ સારી ઉમ્મત કો ઇસાલ કરૂંગા ﴿12﴾
કુરઆની આયાત ઓર ﴿13﴾ અહાદીસે મુબારકા કી ઝિયારત કરૂંગા

﴿14﴾ જહાં જહાં અલ્લાહ કા નામે પાક આએગા વહાં “عَزَّوَجَلَّ” ઓર

﴿15﴾ જહાં જહાં “સરકાર” કા ઇસ્મે મુબારક આએગા વહાં
 “صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ” પઢૂંગા ﴿16﴾ (અપને ઝાતી નુસ્ખે પર)
 ઇન્દઝ્ઝરત ખાસ ખાસ મકામાત અન્ડર લાઈન કરૂંગા ﴿17﴾ દૂસરોં
 કો યેહ કિતાબ પઢને કી તરગીબ દિલાગિંગા ﴿18﴾ ઇસ કિતાબ મેં
 દિયે ગએ જદ્વલ કે મુતાબિક મ-દની કાફિલોં મેં સફર કરૂંગા ﴿19﴾
 ઇસ હદીસે પાક “تَهَادَاتُ الْبُرَى” યા’ની એક દૂસરે કો તોહફા દો આપસ
 મેં મહબ્બત બઢેગી. (موطأ امام مالك ج ٢ ص ٢٠٤ حديث ١٤٣١) પર અમલ કી
 નિયત સે (એક યા હસ્બે તૌફીક તા’દાદ મેં) યેહ કિતાબ ખરીદ કર
 દૂસરોં કો તોહફતન દૂંગા ﴿20﴾ જિન કો દૂંગા હત્તલ ઇસ્કાન ઉન્હેં યેહ
 હદફ ભી દૂંગા કે આપ ઇતને (મ-સલન 25) દિન કે અન્દર અન્દર
 મુકમ્મલ પઢ લીજિયે ﴿21﴾ ઇસ કિતાબ કે ઝરીએ આશિકાને રસૂલ
 કી તરબિયત કી કોશિશ કરૂંગા ﴿22﴾ કિતાબત વગૈરા મેં શર-ઈ
 ગ-લતી મિલી તો નાશિરીન કો તહરીરી તૌર પર મુત્તલઅ કરૂંગા
 (નાશિરીન વ મુસન્નિફ વગૈરા કો કિતાબોં કી અગ્લાત સિર્ફ ઝબાની બતાના
 ખાસ મુફીદ નહીં હોતા)

કામિલ મુસલ્માન કી તા’રીફ

સરકારે મદીનએ મુનવ્વરહ, સરદારે મક્કએ મુકર્રમા

صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ કા ફરમાને અ-ઝમત નિશાન હૈ :

“الْمُسْلِمُ مَنْ سَلِمَ الْمُسْلِمُونَ مِنْ لِسَانِهِ وَيَدِهِ” યા’ની મુસલ્માન વોહ હૈ

કે ઉસ કે હાથ ઓર ઝબાન સે દૂસરે મુસલ્માન મહફૂઝ રહેં.

(ગીબત કી તબાહ કારિયાં, સ. 59 બ હવાલા :

(صحيح البخارى، كتاب الايمان، باب المسلم من سلم... الخ، الحديث: ١٠، ج ١، ص ١٥)

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِيْنَ وَالصَّلٰوةُ وَالسَّلَامُ عَلٰى سَيِّدِ الْمُرْسَلِيْنَ
اَمَّا بَعْدُ فَاَعُوْذُ بِاللّٰهِ مِنَ الشَّيْطٰنِ الرَّجِيْمِ بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

અલ મદીનતુલ ઇસ્મિયા

અઝ : શૈખે તરીકત, અમીરે અહલે સુન્નત, બાનિયે દા'વતે
ઇસ્લામી હઝરતે અલ્લામા મૌલાના અબૂ બિલાલ મુહમ્મદ ઇલ્યાસ
અત્તાર કાદિરી ર-ઝવી ઝિયાઈ دَامَتْ بَرَكَاتُهُمُ الْعَالِيَه

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ عَلٰى اِحْسَانِهٖ وَبِفَضْلِ رَّسُوْلِهٖ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم

તબ્લીગે કુરઆનો સુન્નત કી આલમગીર ગૈર સિયાસી તહરીક
“દા'વતે ઇસ્લામી” નેકી કી દા'વત, એહયાએ સુન્નત ઓર ઇશાઅતે
ઇલ્મે શરીઅત કો દુન્યા ભર મેં આમ કરને કા અઝમે મુસમ્મમ રખતી
હે, ઇન તમામ ઉમૂર કો બ હુસ્ને ખૂબી સર અન્જામ દેને કે લિયે
મુ-તઅદિદ મજલિસ કા કિયામ અમલ મેં લાયા ગયા હૈ જિન મેં સે
એક મજલિસ “અલ મદીનતુલ ઇસ્મિયા” ભી હૈ જો દા'વતે ઇસ્લામી
કે ઉ-લમા વ મુફ્તિયાને કિરામ کَرَّمَهمُ اللّٰهُ تَعَالٰى પર મુશ્તમિલ હૈ, જિસ ને
ખાલિસ ઇલ્મી, તહકીકી ઓર ઇશાઅતી કામ કા બીડા ઉઠાયા હૈ.
ઇસ કે મુન્દરિજએ ઝૈલ છ⁶ શો'બે હેં :

❶ શો'બએ કુતુબે આ'લા હઝરત	❷ શો'બએ દર્સી કુતુબ
❸ શો'બએ ઇસ્લાહી કુતુબ	❹ શો'બએ તફ્તીશે કુતુબ
❺ શો'બએ તખરીજ	❻ શો'બએ તરાજિમે કુતુબ

“અલ મદીનતુલ ઇસ્મિયા” કી અવ્વલીન તરજીહ સરકારે
આ'લા હઝરત ઇમામે અહલે સુન્નત, અઝીમુલ બ-ર-કત, અઝીમુલ

મર્તબત, પરવાનએ શમ્મે રિસાલત, મુજદિદે દીનો મિલ્લત, હામિયે સુન્નત, માહિયે બિદઅત, આલિમે શરીઅત, પીરે તરીકત, બાઇસે ખેરો બ-ર-કત, હઝરતે અલ્લામા મૌલાના અલહાજ અલ હાફિઝ અલ કારી શાહ ઇમામ અહમદ રઝા ખાન عَلَيْهِ رَحْمَةُ الرَّحْمٰن کی گिरاںमाया तसानीई को अस्से हाजिर के तकाजों के मुताबिक उत्तल वस्त्र सङ्ग उस्लूब में पेश करना है. तमाम इस्लामी ભાઈ ઓર ઇસ્લામી બહનેં ઇસ ઇલ્મી, તહકીકી ઓર ઇશાઅતી મ-દની કામ મેં હર મુશ્કિન તઆવુન ફરમાએં ઓર મજલિસ કી તરફ સે શાએઅ હોને વાલી કુતુબ કા ખુદ ભી મુતા-લઆ ફરમાએં ઓર દૂસરોં કો ભી ઇસ કી તરગીબ દિલાએં.

અલ્લાહ عَزَّوَجَلَّ “દા’વતે ઇસ્લામી” કી તમામ મજલિસ બ શુમૂલ “અલ મદીનતુલ ઇલ્મિયા” કો દિન ગ્યારહવીં ઓર રાત બારહવીં તરક્કી અતા ફરમાએ ઓર હમારે હર અ-મલે ખૈર કો ઝેવરે ઇખ્લાસ સે આરાસ્તા ફરમા કર દોનોં જહાં કી ભલાઈ કા સબબ બનાએ. હમેં ઝેરે ગુમ્બદે ખઝરા જલ્લએ મહબૂબ મેં શહાદત, જન્નતુલ બકીઅ મેં મદ્ફૂન ઓર જન્નતુલ ફિરદૌસ મેં અપને મ-દની હબીબ صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કા પડોસ નસીબ ફરમાએ.

اٰمِیْن بِجَاہِ النَّبِیِّ الْاَمِیْن صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم

મદીનતુલ
ઇલ્મિયા

ર-મજાનુલ મુબારક 1425 હિ.

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِيْنَ وَالصَّلٰوةُ وَالسَّلَامُ عَلٰى سَيِّدِ الْمُرْسَلِيْنَ
اَمَّا بَعْدُ فَاَعُوْذُ بِاللّٰهِ مِنَ الشَّيْطٰنِ الرَّجِيْمِ بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

મરૂર પઢિયે

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ عَلَیْهِ તબલીગે કુરઆનો સુન્નત કી આલમગીર ગૈર સિયાસી તહરીક દા'વતે ઇસ્લામી, જિસ કી બુન્યાદ આજ સે તકરીબન તીસ સાલ કબ્લ ઝુલ કા'દતિલ હરામ 1401 સિ. હિ. બ મુતાબિક સિતમ્બર 1981 સિ.ઈ. મેં બાબુલ મદીના કરાચી મેં શૈખે તરીકત, અમીરે અહલે સુન્નત, હઝરતે અલ્લામા મૌલાના મુહમ્મદ ઇલ્યાસ અત્તાર કાદિરી ર-ઝવી دَامَتْ بَرَكَاتُهُمُ الْعَالِيَةِ ને રખી, મીઠે મીઠે મુસ્તફા رَضْوَانُ اللّٰهِ تَعَالٰی عَلَيْهِمْ કિરામ કી ઇનાયતોં, સહાબએ કિરામ عَلَيْهِمْ رَحْمَةُ اللّٰهِ تَعَالٰی કી નિસ્બતોં, કી બ-ર-કતોં, ઔલિયાએ ઉઝ્ઝામ رَحْمَةُ اللّٰهِ تَعَالٰی કી નિસ્બતોં, ઉ-લમાઓ મશાઈખે અહલે સુન્નત دَامَتْ قُبُوضُهُمْ કી શફકતોં ઓર અમીરે અહલે સુન્નત دَامَتْ بَرَكَاتُهُمُ الْعَالِيَةِ કી શબો રોઝ કોશિશોં કે નતીજે મેં આજ “દા'વતે ઇસ્લામી” કા મ-દની પૈગામ તા દમે તહરીર દુન્યા કે કમો બેશ 150 મમાલિક મેં પહોંચ ચુકા હૈ ઓર કામ્યાબી કા સફર અભી જારી હૈ.

અમીરે અહલે સુન્નત دَامَتْ بَرَكَاتُهُمُ الْعَالِيَةِ કી તરબિયત કી બ-ર-કત સે તથ્યાર હોને વાલે મુબલિગીને દા'વતે ઇસ્લામી કે ઝરીએ દુન્યા કે મુખ્તલિફ મુમાલિક મેં “મ-દની કાફિલોં” કા મ-દની જાલ બિછાયા જા ચુકા હૈ, આશિકાને રસૂલ કે સુન્નતોં કી તરબિયત કે બે શુમાર મ-દની કાફિલે 3 દિન, 12 દિન, 30 દિન ઓર 12 માહ કે લિયે મુલ્ક બ મુલ્ક, શહર બ શહર ઓર કર્યા બ કર્યા સફર કર કે ઇલ્મે દીન ઓર સુન્નતોં કી બહારેં લુટા રહે ઓર નેકી કી દા'વત કી ધૂમેં મચા રહે હેં. મુ-તઅદદ મકામાત પર મ-દની તરબિયત ગાહેં કાઈમ હેં

જિન મેં દૂરો નઝદીક સે ઇસ્લામી ભાઈ આ કર કિયામ કરતે, આશિકાને રસૂલ કી સોહબત મેં સુન્નતોં કી તરબિયત પાતે ઓર ફિર કુર્બો જવાર મેં જા કર “નેકી કી દા’વત” કે મ-દની ફૂલ મહકાતે હૈં. નએ મુબલ્લિગીન કી તરબિયત કે લિયે મુખ્તલિફ કોર્સિઝ કા એહતિમામ કિયા ગયા હૈ મ-સલન 41 દિન કા મ-દની કાફિલા કોર્સ, 63 દિન કા તરબિયતી કોર્સ, ગૂંગે બહરોં કે લિયે 30 દિન કા તરબિયતી કોર્સ, ઇમામત કોર્સ ઓર મુદરિસ કોર્સ વગૈરહુમ.

પ્યારે ઇસ્લામી ભાઈયો ! યકીનન રાહે ખુદા મેં સફર કરને વાલે આશિકાને રસૂલ કે હમરાહ દા’વતે ઇસ્લામી કે મ-દની કાફિલોં મેં સફર કરના બહુત બડી સઆદત હૈ. ઇન મ-દની કાફિલોં કી બ-ર-કત સે પંજ વક્તા નમાઝ વ નવાફિલ કી પાબન્દી કે સાથ સાથ પ્યારે આકા صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કી સુન્નતેં ભી સીખને કો મિલતી હૈં ઓર ઇલ્મે દીન કે લિયે સફર કા સવાબ અલગ સે હાસિલ હોતા હૈ.

હઝરતે અબૂ દરદા رَضِیَ اللہُ تَعَالٰی عَنْہُ સે રિવાયત હૈ કે મેં ને રસૂલુલ્લાહ صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કો ફરમાતે હુએ સુના કે “જો ઇલ્મ કી તલાશ મેં કિસી રાસ્તે પર ચલતા હૈ તો અલ્લાહ તઆલા ઉસ કે લિયે જન્નત કા રાસ્તા આસાન ફરમા દેતા હૈ ઓર બેશક ફિરિશ્તે તાલિબુલ ઇલ્મ કે અમલ સે ખુશ હો કર ઉસ કે લિયે અપને પર બિછા દેતે હૈં ઓર બેશક ઝમીનો આસ્માન મેં રહને વાલે યહાં તક કે પાની મેં મછલિયાં આલિમે દીન કે લિયે ઇસ્તિફાર કરતી હૈં ઓર આલિમ કી આબિદ પર ફઝીલત એસી હૈ જૈસી ચૌદહવીં રાત કે ચાંદ કી દીગર સિતારોં પર ઓર બેશક ઉ-લમા અમ્બિયા عَلَيْهِمُ السَّلَام કે વારિસ હૈં, બેશક અમ્બિયા عَلَيْهِمُ السَّلَام દિરહમો દીનાર કા વારિસ નહીં બનાતે બહેકે યેહ નુફૂસે કુદસિય્યા عَلَيْهِمُ السَّلَام તો સિર્ફ ઇલ્મ કા વારિસ બનાતે હૈં તો જિસ ને ઇસે હાસિલ કર લિયા ઉસ ને બડા હિસ્સા પા લિયા.”

(سنن ابن ماجہ، کتاب السنۃ، باب فضل العلماء... الخ الحدیث: ۲۲۳، ج ۱، ص ۱۴۵)

ઇસ કે સાથ સાથ ઇન મ-દની કાફિલોં મેં સફર કી બ-ર-કત સે إِنَّ شَاءَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ અપને સાબિકા તર્જે ઝિન્દગી પર ગૌરો ફિક કા મૌકઅ મિલેગા ઓર દિલ હુસ્ને આકિબત કે લિયે બેયૈન હો જાએગા જિસ કે નતીજે મેં ઇરતિકાબે ગુનાહ કી કસરત પર નદામત મહસૂસ હોગી ઓર તૌબા કી તૌફીક મિલેગી. إِنَّ شَاءَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ
આશિકાને રસૂલ કે મ-દની કાફિલોં મેં મુસલ્સલ સફર કરને કે નતીજે મેં ઝબાન પર ફોહશ કલામી ઓર ફુજૂલ ગોઈ કી જગહ દુરુદે પાક જારી હો જાએગા, યેહ તિલાવતે કુરઆન, હમ્દે ઇલાહી عَزَّوَجَلَّ ઓર ના'તે રસૂલ صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ કી આદી બન જાએગી, ગુસ્સે કી આદત રખસત હો જાએગી ઓર ઇસ કી જગહ નરમી લે લેગી, બે સબ્રી કી આદત તર્ક કર કે સાબિરો શાકિર રહના નસીબ હોગા, તકબ્બુર સે જાન છૂટ જાએગી ઓર એહતિરામે મુસ્લિમ કા જઝબા મિલેગા, દુન્યાવી માલો દૌલત કી લાલચ સે પીછા છૂટેગા ઓર નેકિયોં કી હિર્સ મિલેગી. રાહે ખુદા મેં મુસલ્સલ સફર કરને વાલે કી ઝિન્દગી મેં મ-દની ઇન્કિલાબ બરપા હો જાએગા إِنَّ شَاءَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ.

પ્યારે ઇસ્લામી ભાઈયો ! આશિકાને રસૂલ કે મ-દની કાફિલોં મેં સફર કે મુકમ્મલ ફવાઈદ ઉસી વક્ત હાસિલ હો સકતે હેં જબ હમ ઘર સે ચલને સે લૌટને તક, તરબિયત કે તમામ મ-દની ફૂલોં સે આગાહ હોં. ઇન મ-દની ફૂલોં કી મા'લૂમાત કે લિયે દા'વતે ઇસ્લામી કે ઇશાઅતી ઇદારે મક-ત-બતુલ મદીના ને દો કિતાબેં શાએઅ કી હેં :

(1) નિસાબે મ-દની કાફિલા (2) રહનુમાએ જદ્વલ

દા'વતે ઇસ્લામી કી મર્કઝી મજલિસે શૂરા કે મુહર્રમુલ હરામ 1432 હિ. બ મુતાબિક જનવરી 2011 સિ.ઈ. કે મ-દની મશવરે મેં ઇન પર નઝરે સાની કા તૈ હુવા યુનાન્યે ચન્દ અરાકીને શૂરા ઓર મજલિસે મ-દની કાફિલા કે ઝિમ્માદારાન કા મ-દની મશવરા યકુમ

રબીઉલ અવ્વલ 1432 હિ. બ મુતાબિક ફરવરી 2011 ઈ. કો આલમી મ-દની મર્કઝ ફેઝાને મદીના બાબુલ મદીના કરાચી મેં હુવા. ઇસ મ-દની મશ્વરે મેં દીગર મ-દની ફૂલોં કે ઇલાવા યેહ ભી તે હુવા કે નિસાબે મ-દની કાફિલા ઓર રહનુમાએ જદ્વલ કો યક્જા કર દિયા જાએ તાકે મ-દની કાફિલોં મેં સફર કરને વાલે આશિકાને રસૂલ કો આસાની હો ઓર વોહ ઝિયાદા સે ઝિયાદા ઇસ્લામી મસાઈલ વ ઉલૂમ હાસિલ કર સકેં નીઝ વોહ કિતાબ મુકમ્મલ જદ્વલ, બયાનાત, દુઆઓં, સુન્નતોં ઓર આદાબ કી જામેઅ હો તાકે દૌરાને સફર ફેઝાને સુન્નત ઓર નમાઝ કે અહકામ કે ઇલાવા કિસી ઓર કિતાબ કી ઝરૂરત ન રહે. યેહ કામ દા'વતે ઇસ્લામી કી ઇલ્મી ઓર તહકીકી મજલિસ અલ મદીનતુલ ઇલ્મિયા કો સોંપા ગયા.

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ عَزَّوَجَلَّ ! મઝકૂરા મ-દની મશ્વરે કે મ-દની ફૂલોં કી રોશની મેં મજલિસે અલ મદીનતુલ ઇલ્મિયા કે ઇસ્લામી ભાઈયોં ને ઇસ પર કામ કિયા ઓર કિતાબ કે નામ કે લિયે શૈખે તરીકત, અમીરે અહલે સુન્નત, હઝરતે અલ્લામા મૌલાના મુહમ્મદ ઇલ્યાસ અત્તાર કાદિરી ર-ઝવી دَامَتْ بَرَكَاتُهُمُ الْعَالِيَةِ કી બારગાહ સે રુજૂઅ કિયા તો આપ دَامَتْ بَرَكَاتُهُمُ الْعَالِيَةِ ને અપની કસીર મ-દની મસરૂફિયાત કે બા વુજૂદ શફકત ફરમાઈ ઓર ઇસ કા નામ “નેક બનને ઓર બનાને કે તરીકે” રખા. બિલા શુબા યેહ કિતાબ મ-દની કાફિલોં મેં સફર કરને વાલે આશિકાને રસૂલ કે લિયે જદ્વલ, તરબિયત, બયાનાત ઓર ઇલ્મી મા'લૂમાત પર મુશ્તમિલ મ-દની કાફિલે કા એન્સાઈક્લો પીડિયા હે. ઇસ કો ઇસ અન્દાઝ સે મુરત્તબ કિયા ગયા કે ઇસ મેં 3 દિન, 12 દિન ઓર 30 દિન કે મ-દની કાફિલોં મેં સીખી જાને વાલી તમામ દુઆએં, સુન્નતેં ઓર આદાબ બા'દ નમાઝે ફજ, અસ્ર ઓર મગરિબ મેં હોને વાલે સુન્નતોં ભરે 29 બયાનાત શામિલ હેં.

અસ્સ તા મગરિબ ફૈઝાને સુન્નત સે દર્સ દેને વાલે તમામ સફહાત કે નમ્બર ઓર ઝોહર કી નમાઝ કે બા'દ સીખને સિખાને કે હલ્કે મેં અમીરે અહલે સુન્નત **دَامَتْ بَرَكَاتُهُمُ الْعَالِيَةِ** કી કિતાબ “**નમાઝ કે અહકામ**” સે જદ્વલ કે મુતાબિક સફહાત કે નમ્બર ભી દર્જ કર દિયે ગએ. ઈસ મેં આપ કો જો ખૂબિયાં દિખાઈ દેં વોહ **اَعَزَّوَجَلَّ** કી અતા, ઉસ કે પ્યારે **اَبْنِیْیَیْہِ وَسَلَّم** કી નઝરે કરમ, ઉ-લમાએ કિરામ **رَحِمَهُمُ اللہُ تَعَالٰی** બિલ ખુસૂસ શૈખે તરીકત, અમીરે અહલે સુન્નત, બાનિયે દા'વતે ઈસ્લામી હઝરતે અલ્લામા મૌલાના અબૂ બિલાલ મુહમ્મદ ઈલ્યાસ અત્તાર કાદિરી ર-ઝવી **دَامَتْ بَرَكَاتُهُمُ الْعَالِيَةِ** કે ફૈઝ સે હેં ઓર જો ખામિયાં નઝર આએં ઉન મેં યકીનન હમારી કોતાહી કો દખ્લ હૈ.

અલ્લાહ તઆલા સે દુઆ હૈ કે હમેં “અપની ઓર સારી દુન્યા કે લોગોં કી ઈસ્લાહ કી કોશિશ” કરને કે લિયે મ-દની ઈન્આમાત પર અમલ ઓર મ-દની કાફિલોં કા મુસાફિર બનતે રહને કી તૌફીક અતા ફરમાએ ઓર દા'વતે ઈસ્લામી કી તમામ મજાલિસ બ શુમૂલ મજલિસે અલ મદીનતુલ ઈલ્મિયા કો દિન પચ્ચીસવીં રાત છબ્બીસવીં તરક્કી અતા ફરમાએ.

اٰمِیْن بِجَاہِ النَّبِیِّ الْاَمِیْن صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم

શો'બએ ઈસ્લાહી કુતુબ (મજલિસે અલ મદીનતુલ ઈલ્મિયા)

મહબ્બતોં કે ચોરોં સે બચો

બુઝુર્ગાને દીન **رَحِمَهُمُ اللہُ الْبَرِّیْن** ફરમાતે હેં : અક્લોં કે દુશ્મનોં ઓર મહબ્બતોં કે ચોરોં સે બચો, યેહ ચોર બદગોઈ કરને વાલે ઓર યુગલી ખાને વાલે હેં ઓર ચોર તો માલ ચુરાતે હેં જબ કે યેહ (ગીબતેં ઓર ચુગ્લિયાં કરને વાલે) લોગ મહબ્બતેં ચુરાતે હેં.

(**اَلْمُسْتَظَرَف** ج ۱ ص ۱۰۱, બ હલાવા 94, સ. 94, બ ગીબત કી તબાહ કારિયાં,

મ-દની કાફિલા

છસ બાબ મેં :

મ-દની કાફિલે મેં સફર કરને કી અહમ્મિયત, રાહે ખુદા મેં સફર કી તરગીબ પર મુશતમિલ રિવાયાત વ હિકાયાત, મ-દની કાફિલે ઔર દીગર મ-દની કામો કે બારે મેં અમીરે અહલે સુન્નાત **علاء الدين علي بن ابي طالب** કે ઇશાદાત, અલાકે મેં મ-દની કાફિલે તથ્યાર કરને કે મ-દની ફૂલ, મ-દની કાફિલે કે ઝરીએ મઝીદ મ-દની કાફિલે સફર કરવાને કે તરીકે, અમીરે કાફિલા ઔર શુરૂઆત સે આખિર તક મ-દની કાફિલે કા સફર કેસા હોના ચાહિયે, એહતિરામે મસ્જિદ કે મ-દની ફૂલ, મ-દની કાફિલે સે મુ-તઅલિક ચન્દ ઝરૂરી સુવાલ જવાબ, ઇન કે ઇલાવા મઝીદ ઉન્વાનાત શામિલ હેં.

બાબ 1 : મ-દ ની કાફિલા

દુરદ શરીફ કી ફઝીલત

શૈખે તરીકત, અમીરે અહલે સુન્નત, હઝરતે અલ્લામા મૌલાના અબૂ બિલાલ મુહમ્મદ ઇલ્યાસ અત્તાર કાદિરી ર-ઝવી دَامَتْ بَرَكَاتُهُمُ الْعَالِيَةِ અપની કિતાબ “ઘરેલૂ ઇલાજ” મેં નકલ ફરમાતે હૈં કે મદીને કે સુલ્તાન, રહમતે આ-લમિય્યાન, સરવરે ઝીશાન صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ કા ફરમાને જન્નત નિશાન હૈ : “જો મુઝ પર રોઝાના દિન મેં એક હઝાર બાર દુરદે પાક પઢેગા વોહ ઉસ વક્ત તક નહીં મરેગા જબ તક જન્નત મેં અપના મકામ ન દેખ લે.”

(الترغيب والترهيب ج ٢ ص ٣٢٨ حديث ٢٢)

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيبِ! صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّدٍ

(1) મ-દની કાફિલે મેં સફર કરને કી અહમિયત

પ્યારે ઇસ્લામી ભાઈયો !

આજ સારી દુન્યા મેં મુસલમાનોં કી અક્સરિય્યત શર-ઈ અહકામ પર અમલ કે મુઆ-મલે મેં બેહદ ગફલત વ સુસ્તી કા શિકાર હૈ.

ઈબાદાત કો હી લે લીજિયે નમાઝ વ રોઝા વગૈરા કી અદાએગી મેં જિસ તરહ કોતાહી કી જાતી હૈ ઇસ કા અન્દાઝા ગુન્જાન આબાદ મકામ પર કિસી ભી મસ્જિદ મેં નમાઝિયોં કી તા’દાદ કો દેખ કર લગાયા જા સકતા હૈ યા ફિર દૌરાને ર-મઝાન “દિન દહાડે” હોટલોં

વગેરા મેં બિલા ઉઝરે શર-ઈ રોઝા ન રખને વાલે “રોઝાખોરો” કી તા’દાદ કો દેખ કર,..... ઔર જહાં તક મુઆ-મલાત મ-સલન આપસ મેં ખરીદો ફરોખત, નિકાહ વ તલાક, ઉજરત દે કર કોઈ કામ કરવાને કા તઅલ્લુક હૈ તો ઈલ્મે દીન સે મહરૂમી કે બા વુજૂદ કોઈ ભી કામ કરતે વક્ત ઉમૂમન ઉસ કી શર-ઈ હૈસિયત મા’લૂમ હી નહીં કી જાતી કે હમ જો કુછ કરને જા રહે હેં વોહ જાઈઝ હૈ યા ના જાઈઝ ? ઔર અગર કોઈ ખૈર ખ્વાહી કરતે હુએ ઉસ કે ના જાઈઝ હોને કે બારે મેં બતા ભી દે તો મુખ્તલિફ હીલોં બહાનોં સે અપને ફે’લ કો જાઈઝ કરાર દેને કી કોશિશ કી જાતી હૈ. રહે અકાઈદ, તો ઈન કા મુઆ-મલા સબ સે ઝિયાદા નાઝુક હૈ કે હમારી અક્સરિયત તશ્વીશ કી હદ તક અપને અકાઈદ સે ના બલદ હૈ જિસ કી વજહ સે એસે કલિમાત ભી બક દિયે જાતે હેં જિન્હેં ઉ-લમાએ કિરામ ને કુફ કરાર દિયા હૈ. (કુફિયા કલિમાત કી મા’લૂમાત કે લિયે અમીરે અહલે સુન્નાત مَدَّةُ اللَّهِ الْعَالِي کی કિતાબ “કુફિયા કલિમાત કે બારે મેં સુવાલ જવાબ” કા મુતા-લઆ ફરમાઈયે)

સિર્ફ ઈસી પર બસ નહીં બલકે ગુનાહોં કા એક સૈલાબ હૈ જિસ મેં મુસલ્માન બહતે જા રહે હેં, ઝૂટ, ગીબત, યુગલી, ચોરી, કતલ, જૂઆ, સૂદ કા લૈન દૈન, ઝિના, અમાનત મેં ખિયાનત, વાલિદૈન કી ના ફરમાની, મુસલ્માનોં કો બિલા વજહે શર-ઈ અઝિયત દેના, બુગ્ગો કીના, તકબ્બુર, હસદ વગેરા.

અલ ગરઝ વોહ કૌન સા ગુનાહ હૈ જિસ કા ઈરતિકાબ આજ હમારે મુઆ-શરે મેં કસરત સે નહીં કિયા જા રહા ?

એક તરફ તો ઈતની પરેશાન કુન સૂરતે હાલ ઔર દૂસરી તરફ અગ્યાર હેં જો મુસલમાનોં કો તબાહો બરબાદ કરને કે લિયે અપને દિન રાત એક કિયે હુએ હેં હતા કે અપને તમામ તર વસાઈલ બી ઈસ મક્સદ કી તકમીલ કે લિયે ઈસ્તિ'માલ કરને સે દરેગ નહીં કરતે. કુફર કી તહરીકેં કિસ કદર તેજી સે અપને બાતિલ મઝહબ કે લિયે કામ કર રહી હેં ઈસ કા અન્દાજા દર્જે ઝૈલ વાકિએ સે લગાયા જા સકતા હૈ :

ટ્રેન મેં એક ઈસ્લામી ભાઈ કી મુલાકાત એક ઐસે શખ્સ સે હુઈ જો હુલ્લે સે ગૈર મુલ્કી લગ રહા થા. જબ ઈસ્લામી ભાઈ ને ઈસ સે પૂછા કે “તુમહારા પાકિસ્તાન આને કા ક્યા મક્સદ હૈ ?” તો ઈસ ને જવાબ દિયા કે “મેં અપને ફુલાં મઝહબ કી તબ્લીગ કે લિયે આયા હૂં.” ઈસ કી ગુફ્ત-ગૂ સે મા'લૂમ હુવા કે વોહ પાકિસ્તાન કે સૂબે બાબુલ ઈસ્લામ સિન્ધ મેં દાદૂ શહર મેં રહતા હૈ ઔર 15 સાલ સે ઈસ કામ મેં મસરૂફ હૈ, ઈસ કી શાદી પાકિસ્તાન કે મશહૂર શહર મરી મેં હુઈ હૈ, ઈસ કે વાલિદૈન કેનેડા મેં રહતે હેં જો સાલ મેં એક મરતબા પાકિસ્તાન આતે હેં યા'ની ઈસ કી અપને વાલિદૈન સે સાલ મેં એક મરતબા મુલાકાત હોતી હૈ ઔર વોહ મુસલ્સલ અપને (બાતિલ) મઝહબ કી તબ્લીગ કર રહા હૈ.

પ્યારે ઈસ્લામી ભાઈયો ! યેહ તો એક મિસાલ થી, ઈસ જૈસે ન જાને કિતને લોગ હોંગે જો મુસલમાનોં કો ઈમાન કી દૌલત સે મહરૂમ કરને કે લિયે સરગર્મે અમલ હોંગે.

ઇસ લિયે હમેં ચાહિયે કે ખ્વાબે ગફલત સે બેદાર હોં ઓર અપની આખિરત કી બેહતરી કે લિયે બાનિયે દા'વતે ઇસ્લામી, અમીરે અહલે સુન્નત, હઝરતે અલ્લામા મૌલાના અબૂ બિલાલ મુહમ્મદ ઇલ્યાસ અત્તાર કાદિરી ર-ઝવી دَامَتْ بَرَكَاتُهُمُ الْعَالِيَةِ કે અતા કદા ઇસ મ-દની મક્સદ કો અપના લેં કે “મુઝે અપની ઓર સારી દુન્યા કે લોગોં કી ઇસ્લાહ કી કોશિશ કરની હૈ.”

યાદ રખિયે ! અપની ઇસ્લાહ કે લિયે મ-દની ઇન્આમાત પર અમલ ઓર સારી દુન્યા કે લોગોં કી ઇસ્લાહ કી કોશિશ કે લિયે રાહે ખુદા ેزْوَءْ મેં સફર કરને કે લિયે “દા'વતે ઇસ્લામી” કે મ-દની કાફિલોં કા મુસાફિર બનના બેહદ ઝરૂરી હૈ. ક્યૂંકે સારી દુન્યા મેં નેકી કી દા'વત મ-દની કાફિલોં કા મુસાફિર બન કર હી આમ કી જા સકતી હૈ.

ખુદ હમારે મ-દની આકા صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ને રાહે ખુદા મેં મુ-તઅદિદ સફર કિયે, જિન કે દૌરાન સરવરે કૌનૈન صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ને બહુત સી તકાલીફ કા સામના કિયા, મુસીબતેં ઝેલીં, તા'ને સુને, ઝખ્મ સહે, પથ્થર ખાએ, ફાકોં કે સબબ પેટ પર પથ્થર બાંધે,..... લેકિન ફિર ભી રાતોં કો ઉઠ ઉઠ કર, રો રો કર લોગોં કી હિદાયત કે લિયે દુઆએં કીં ઓર રાહે ખુદા મેં સફર કર કે લોગોં કે પાસ જા કર ઇસ્લામ કી દા'વત કો આમ કિયા.

ઇસી તરહ ઇમામે હુસૈન رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ ને ભી રાહે ખુદા મેં સફર કિયા ઓર કરબલા કે મૈદાન મેં ભૂક, પ્યાસ ઓર દુશ્મનોં કે

બહુત બડે ગુરૌહ કા સામના ક્રિયા, હતા કે ઈસ્લામ કી સર બુલન્દી કે લિયે અપની જાન તક કુરબાન કર દી. ખુદ શહીદ હો કર ઈસ્લામ કા પરચમ ઊંચા કર ગએ ઓર હમેં યેહ સબક દે દિયા કે “ઈસ્લામ કી ઈશ્આત ઓર નેકી કી દા’વત દેને કે લિયે રાહે ખુદા મેં સફર ઈજ્તિયાર કરે.”

સહાબએ કિરામ رَضَوَا اللّٰهُ تَعَالٰی عَلَيْهِمْ کી અકસરિયત ઐસી થી જિન્હોં ને સરકારે મદીના صَلَّی اللّٰهُ تَعَالٰی عَلَیْهِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم سے ઈલ્મે દીન હાસિલ ક્રિયા ફિર ઉસે સારી દુન્યા મેં ફેલાને કે લિયે રાહે ખુદા મેં સફર ઈજ્તિયાર ક્રિયા. યેહી વજહ હૈ કે સહાબએ કિરામ رَضِیَ اللّٰهُ تَعَالٰی عَنْہُمْ કે મઝારાત સિર્ફ મદીનએ તય્યિબા હી મેં નહીં બલ્કે દુન્યા કે મુ-તઅદ્દિદ મકામાત પર ભી મૌજૂદ હેં. ઈન કે બા’દ તાબેઈન, તબ્એ તાબેઈન, અઈમ્મએ ઉઝ્ઝામ ઓર ઓલિયાએ કિરામ رَحِمَہُمُ اللّٰهُ تَعَالٰی ને નેકી કી દા’વત કો આમ કરને કે ઈસ સિલ્સિલે કો જિસ આબો તાબ કે સાથ કાઈમ રખા, વોહ વાકિફાને તારીખ (તારીખ જાનને વાલોં) સે મખ્ફી નહીં. ઈસી તરહ હુઝૂર સય્યિદુના ગૌસે આ’ઝમ શૈખ અબ્દુલ કાદિર જીલાની رَضِیَ اللّٰهُ تَعَالٰی عَنْہُ કે દામને અકદસ સે જો પાકબાઝ લોગ વાબસ્તા હુએ ઉન્હોં ને દીને ઈસ્લામ કે લિયે ભરપૂર કોશિશેં કીં ઓર આ’લા હઝરત, અઝીમુલ મર્તબત, ઈમામ અહમદ રઝા ખાન عَلَيْهِ رَحْمَةُ الرَّحْمٰن ઓર આપ કે મુરીદીન વ મુ-તવસ્સિલીન ને ભી ઈસ કામ કા બીડા ઉઠાયા ઓર ઈસ્લામ કે પૈગામ કો દુન્યા મેં આમ કરને કે લિયે ભરપૂર જિદો જહ્દ કી.

ઈન્હી અકાબિરીને ઈસ્લામ કે નકશે કદમ પર ચલતે હુએ અમીરે અહલે સુન્નત ﷺ ને મુસલમાનોં કી ઈસ્લાહ કે લિયે શબો રોઝ કોશિશ કી ઓર ઈન કી કોશિશોં કા નતીજા આજ “દા’વતે ઈસ્લામી” કી આલમગીર તહરીક કી સૂરત મેં હમારે સામને હૈ. બાનિયે દા’વતે ઈસ્લામી ﷺ ને હર ઈસ્લામી ભાઈ કે લિયે ખુસૂસી તૌર પર દો મ-દની કામ અતા ફરમાએ હેં, જિન કે તહત સારી દુન્યા કે લોગોં કી ઈસ્લાહ કી કોશિશોં કી જા સક્તી હેં.

(1) મ-દની ઈન્આમાત (2) મ-દની કાફિલે

અગર હર ઈસ્લામી ભાઈ ઈન દો મ-દની કામોં કે લિયે અપની ભરપૂર કોશિશ સર્ફ કરે તો પૂરી દુન્યા મેં દા’વતે ઈસ્લામી કી ધૂમ મચ જાએગી ઓર કુછ હી અર્સે મેં દા’વતે ઈસ્લામી કા ચેહ પૈગામ હર મુલ્ક, હર સૂબે, હર શહર, હર ગાઉ, હર મહલ્લે ઓર હર ઘર મેં પહોંચ જાએગા, اِنْ شَاءَ اللّٰهُ عَزَّوَجَلَّ

મ-દની કાફિલોં મેં સફર કરને ઓર દૂસરે ઈસ્લામી ભાઈયોં કો સફર કરવાને કી અહમિયત કા અન્દાજા મુન્દરિજએ ઝૈલ વાકિઆત સે બખૂબી લગાયા જા સક્તા હૈ.

બલૂચિસ્તાન કા વાકિઆ

આશિકાને રસૂલ કા એક મ-દની કાફિલા બલૂચિસ્તાન કી એક આબાદી મેં ગયા. અલાકાઈ દૌરા બરાએ નેકી કી દા’વત કે દૌરાન શુ-રકાએ કાફિલા ને જબ એક ઉમ્મ રસીદા બુઝુર્ગ કો નેકી કી દા’વત દી તો ઉસ ઝઈફ બુઝુર્ગ ને જઝબાત કી શિદત સે રોના શુરૂઆ

કર દિયા ઔર કહને લગે કે “અફસોસ ! તુમ ને આને મેં બહુત દેર કર દી, અબ આએ હો જબ હમારી આધી બસ્તી દીન સે દૂર હો ચુકી હૈ, ખુદ મેરે ઘર મેં દો નૌ જવાન દીન સે દૂર હો ગએ,..... કાશ ! મેરી જવાની મેં યેહ તહરીક હોતી તો ખુદا ﷻ કી કસમ ! મેં કભી ભી ઘર મેં સુકૂન સે ન બૈઠતા, બલ્કે મ-દની કાફિલોં મેં સફર કર કે હર ગરીબ વ અમીર કો ઈમાન કી હિફાઝત કી દા’વત દેતા.”

વીરાન મસ્જિદ

આશિકાને રસૂલ કા એક મ-દની કાફિલા સુન્નતોં કી તરબિયત કી ગરઝ સે અન્દરૂને સિન્ધ ગયા. જબ કાફિલે વાલે ઉસ ગાઉ મેં પહોંચે તો દેખા કે મસ્જિદ પર તાલા પડા હુવા હૈ. લોગોં સે મા’લૂમાત કરને કે બા’દ જબ ઉસ મસ્જિદ કો ખોલા ગયા તો કાફિલે વાલે યેહ દેખ કર ઇન્તિહાઈ ગમગીન હો ગએ કે તવીલ અર્સે સે સફાઈ ન હોને કે સબબ મસ્જિદ મેં હર તરફ ગદોં ગુબાર ફૈલા હુવા હૈ ઔર દીવારોં પર મકડી કે બડે બડે જાલે નઝર આ રહે હૈં. મ-દની કાફિલે વાલોં ને વહાં કે લોગોં સે નિહાયત અફસુર્દા લહજે મેં પૂછા કે “મસ્જિદ કબ સે બન્દ હૈ ?” તો ઉન્હેં બતાયા ગયા કે “અર્સએ દરાઝ સે મસ્જિદ બન્દ હૈ ક્યૂંકે લોગોં ને નમાઝ પઢના હી છોડ દિયા, લિહાઝા ઈમામ સાહિબ ભી યહાં સે ચલે ગએ ઔર અબ લોગ દુન્યા દારી મેં મસરૂફ હૈં ચુનાન્યે નમાઝિયોં કે ન હોને કી વજહ સે મસ્જિદ કો તાલા લગા દિયા ગયા હૈ.” જબ કે ઉસ અલાકે મેં અક્સર દુકાનોં પર ગાને બાજે ઔર ફિલ્મેં દિખાને કા સિલ્સિલા સરે આમ જારી થા.

બૂટા રોને લગા

આશિકાને રસૂલ કા 30 દિન કા એક મ-દની કાફિલા સુન્નતોં કી તરબિયત કે લિયે સફર પર થા. દૌરાને તરબિયત એક અલાકે કે મકામી ઇસ્લામી ભાઈયોં ને ઇલ્મે દીન સીખને કે હલ્કોં મેં શિકત કી તો જબ ગુસ્લ કે ફરાઈઝ સિખાએ ગએ તો એક બુઝુર્ગ રોતે હુએ કહને લગે કે “મેરી ઉમ્મ 70 સાલ હૈ લેકિન ગુસ્લ કે ફરાઈઝ કે બારે મેં મુઝે આજ કાફિલે વાલોં સે પતા ચલા હૈ જબ કે ઇસ સે પહલે મુઝે યેહ બાત મા’લૂમ હી ન થી કે ગુસ્લ મેં ફરાઈઝ ભી હોતે હૈ.”

દઈ ભરે મક્તૂબ કી પુકાર

દા’વતે ઇસ્લામી કે એક ઝિમ્માદાર ઇસ્લામી ભાઈ કો બૈરૂને મુલ્ક સે એક મક્તૂબ મૌસૂલ હુવા જિસ કા મઝમૂન કુછ યૂં થા કે “મેરે વાલિદૈન પહલે મુસલ્માન થે લેકિન ઇલ્મે દીન ઔર ઇસ્લામી તરબિયત સે બિલકુલ દૂર થે, જિસ કી વજહ સે ગૈર મુસ્લિમોં ને ઉન કો અપને બાતિલ મઝહબ કી તબ્લીગ કી, આહ ! વોહ આજ ગૈર મુસ્લિમ હૈં. ઇસ કે બા વુજૂદ આજ હમારે યહાં મુસલ્માનોં કો શર-ઈ અહકામ સિખાને વાલા કોઈ નહીં ઔર ન હી કોઈ નેકી કી દા’વત દેને વાલા. મેરે વાલિદૈન ખુદ તો ગૈર મુસ્લિમ હો હી ગએ લેકિન વોહ દીગર અફરાદ કે ઈમાન કી તબાહી કે ભી દરપૈ હૈં. લિહાઝા યહાં હમારે મુલ્ક મેં દા’વતે ઇસ્લામી કે મ-દની કાફિલોં કી અશદ ઝરૂરત હૈ, પાકિસ્તાન સે આશિકાને રસૂલ કે મ-દની કાફિલે રવાના કીજિયે જો હમારે મુલ્ક મેં નેકી કી દા’વત આમ કરેં.”

ઇન સબ કી જહાલત કા િમ્માદાર કૌન ?

ઝિલઅ ઠઠ્ઠા બાબુલ ઇસ્લામ સિન્ધ, કેટી બન્દર કે નઝદીક એક જઝીરા હૈ. વહાં કાદિયાનિયોં ને ખુલે આમ અપને દીન કી તબ્લીગ શુરૂઅ કર દી ઔર દીની મા'લૂમાત સે મહરૂમી કી વજહ સે વહાં કે લોગ મુરતદ હોના શુરૂઅ હો ગએ. વહાં જહાલત કા યેહ આલમ હૈ કે મયિત કો દફન નહીં કરતે બલ્કે ગુસ્લ દિયે બિગૈર સમુન્દર મેં ફેંક દેતે હૈં.

પ્યારે ઇસ્લામી ભાઈયો ! ઝરા સોચિયે કે અબ વહાં ઔર ઇસ કિસ્મ કે દીગર અલાકોં કે લોગોં કા ઇમાન કેસે બચાયા જાએ ? મેરે દિલ જલાને વાલે ઇસ્લામી ભાઈયો ! ઇન ના મુસાઈદ હાલાત કે મુકાબલે કે લિયે હમેં દર્જે ઝૈલ દો મ-દની કામ અપની ઝાત પર નાફિઝ કર લેને ચાહિએ :

- (1) ખુદ ભી મ-દની કાફિલોં મેં સફર કરના હૈ..... ઔર
- (2) ઇસ્લામી ભાઈયોં કો તપ્પાર કર કે હાથોં હાથ મ-દની કાફિલે મેં સફર કરવાના હૈ.

માં ! ઇસ્લામ કયા હૈ ?

આશિકાને રસૂલ કા એક મ-દની કાફિલા સુન્નતોં કી તબ્લીગ કે લિયે રૂસ પહોંચા તો વહાં કે એક મુસલ્માન ને યેહ વાકિઆ રોતે હુએ બયાન કિયા કે

“વહાં પર મેરી મુલાકાત એક ઐસે નૌ જવાન સે હુઈ જો અપને યેહરે ઔર ખદો ખાલ સે મુસલ્માન લગ રહા થા. મુલાકાત કે દૌરાન ઓસ ને બતાયા કે “મેં ભી પહલે મુસલ્માન થા લેકિન અબ ગૈર

મુસ્લિમ હો ચુકા હું જબ કે મેરે વાલિદૈન અભી ભી મુસલમાન હૈં. (અપને ગૈર મુસ્લિમ હોને કા વાકિઆ બતાતે હુએ ઉસ ને કહા કે) મેરે મુસલમાન હોને કી વજહ સે કૉલેજ કે નૌ જવાન ત-લબા મુઝ સે બાર બાર મઝહબે ઈસ્લામ કે બારે મેં સુવાલાત કરતે લેકિન મગારિબી તહઝીબ વ તમદુન કે માહોલ મેં પરવરિશ હોને કી બિના પર મેં બગલેં ઝાંક કર રહ જાતા. રોઝ રોઝ કી પરેશાની સે તંગ આ કર એક દિન મેં ને અપની માં સે પૂછા, “માં ! મુઝે બતાઓ કે ઈસ્લામ ક્યા હૈ ? મુઝ સે કૉલેજ મેં ત-લબા ઈસ કે બારે મેં પૂછતે હૈં.” તો મેરી માં ને જવાબ દિયા, “મુઝે તો ખુદ મા’લૂમ નહીં કે ઈસ્લામ ક્યા હૈ.” જબ મેરી માં મુઝે ઈસ્લામ કે બારે મેં કુછ ન બતા સકી તો મેં ને સોચા કે “જિસ મઝહબ કે બારે મેં ન મેં કુછ જાનતા હું ઔર ન હી મેરી માં તો મેં ઉસે ક્યું ઈજ્તિયાર કરું, ચુનાચે મેં ને અપને દોસ્તોં કા મઝહબ ઈજ્તિયાર કર લિયા.” ફિર વોહ નૌ જવાન મુઝ સે કહને લગા, “અબ આપ હી બતાએ કે કુસૂર વાર કૌન ? હમ..... યા..... વોહ મુસલમાન જિન કો ઈસ્લામ કે બારે મેં ઈલ્મ થા લેકિન ઉન્હોં ને ઉસે હમ તક નહીં પહોંચાયા ?”

આહ ! ઈસ્લામ સે દૂરી

મ-દની તરબિયત ગાહ બાબુલ મદીના કરાચી સે એક મ-દની કાફિલા ૩ દિન કે લિયે બાબુલ મદીના કે અતરાફ મેં વાકેઅ એક ગોઠ મેં પહોંચા. ઉસ મ-દની કાફિલે મેં દા’વતે ઈસ્લામી કી મર્કઝી મજલિસે શૂરા કે એક રુક્ન ભી શામિલ થે. તીસરે ઔર આખિરી

દિન જબ દો પહર કે ખાને સે પહલે હલ્કા લગા હુવા થા તો એક નૌ જવાન મસ્જિદ મેં આયા ઓર કહને લગા કે “મુઝે એક મસ્અલા પૂછના હૈ.” યુનાન્યે દો ઇસ્લામી ભાઈ ઉસે એક તરફ લે ગએ. ઉસ નૌ જવાન ને કહા કે “મેં મસ્જિદ કે કરીબ સે ગુઝર રહા થા કે અચાનક મેરે દિલ મેં ખયાલ આયા કે યહાં એક કાફિલા આયા હુવા હૈ, ઇન સે મા’લૂમાત હાસિલ કરતા હૂં કે મુસલમાનોં ઓર કાદિયાનિયોં મેં ક્યા ફર્ક હૈ?” ફિર ઉસ ને બતાયા કે “મેરી મા’લૂમાત કે મુતાબિક કાદિયાની ભી હમારી હી તરહ હોતે હૈં, દોનોં કે પાસ એક જૈસા કુરઆને પાક હૈ, ઉન કી તમામ ઇબાદતેં હમારી ઇબાદતોં કી મિસ્લ હૈં. મેરે કાફી દોસ્ત ઉસ (કાદિયાનિયોં કી) તરફ માઈલ હો ચુકે હૈં ઓર મેં ભી પિછલે હફ્તે કાદિયાની બનને કે ફોર્મ પર સાઈન કરને વાલા થા મગર કિસી વજહ સે નહીં કર સકા, અબ આપ મદની કાફિલે વાલે મુઝે સહીહ મા’લૂમાત ફરાહમ કરેં કે મુસલમાન ઓર કાદિયાની મેં ક્યા ફર્ક હૈ?” ઉસ ને મઝીદ બતાયા કે “મેં ઉન કી ઇબાદત ગાહ મેં ભી જા ચુકા હૂં, મેરે પાસ ઉન કી બહુત કિતાબેં ભી હૈં, મેરા યેહ ઝેહન બનાયા ગયા હૈ કે નમાઝેં પાંચ નહીં હોતીં બલ્કે ત્રીન હોતી હૈં જો ત્રીન મિનટ મેં અદા કી જા સકતી હૈં.” ઉસ કી બાત સુનને કે બા’દ જબ ઉસ પર ઇન્ફિરાદી કોશિશ કી ગઈ તો **اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ** ! ઉસ ને તૌબા કર લી ઓર અત્તારી સિલ્સિલે મેં ભી દાખિલ હો ગયા ઓર અપને દોસ્તોં કો ભી ઉસ બાતિલ મઝહબ સે બચાને કે લિયે આયિન્દા મુલાકાત કરવાને કી ભી તરકીબ બનાઈ.

આહ ! સારા ગોઠ હી દાઢી મુન્ડા

બાબુલ ઇસ્લામ સિન્ધ કે ઝિલઅ દાદૂ મેં 30 દિન કા એક મ-દની કાફિલા સફર પર થા. એક ગોઠ મેં ત્રીન દિન કે મ-દની કાફિલે કી તરકીબ બનાઈ ગઈ. જબ કાફિલે વાલે એક મસ્જિદ મેં પહોંચે તો કિસી મુઅજ્જિન કે મૌજૂદ ન હોને કી બિના પર ખુદ હી અઝાન દી. જબ જમાઅત કા વક્ત હુવા તો ચન્દ નમાઝી મસ્જિદ મેં આએ ઓર કાફિલે વાલોં કો કહા કે આપ નમાઝ પઢાએ. અમીરે કાફિલા ને જવાબ દિયા : “ઇમામ સાહિબ કહાં હેં ? વોહી નમાઝ પઢાએ તો ઝિયાદા બેહતર હૈ.” લોગોં ને બતાયા કે “યહાં મસ્જિદ મેં નમાઝ કી જમાઅત નહીં હોતી બલ્કે સબ લોગ અપની અપની નમાઝ પઢતે હેં, ક્યૂંકે પૂરે ગોઠ મેં એક ભી શખ્સ એસા નહીં હૈ જો ઇમામ બન સકે જિસ કી એક વજહ યેહ હૈ કે ઇસ પૂરે ગોઠ મેં કોઈ શખ્સ ભી એસા નહીં જિસ કી સુન્નત કે મુતાબિક દાઢી શરીફ હો.”

અફસોસ ! નમાઝ કે લિયે કોઈ ભી ન આયા

એક મ-દની કાફિલા કિસી બહુત બડે ગોઠ મેં પહોંચા. ઉસ ગોઠ મેં એક બહુત બડા બાઝાર થા જિસ મેં ત્રીન સો સાલહ પુરાની તારીખી મસ્જિદ ભી થી. લેકિન આહ ! મસ્જિદ કે આસ પાસ કી દુકાનોં મેં સરે આમ વીસીઆર (V.C.R) પર ફિલ્મેં દિખાઈ જા રહી થી.

જબ અઝાને ઝોહર હુઈ તો જમાઅત મેં સિવાએ મુઅજ્જિન ઓર કાફિલે વાલોં કે મસ્જિદ મેં દૂસરા કોઈ નમાઝી ન થા. હત્તા કે

અલાકાઈ દૌરા બરાએ નેકી કી દા'વત કે દૌરાન જબ લોગોં કો મસ્જિદ મેં આને કી દા'વત દી ગઈ તો કોઈ ભી મસ્જિદ મેં આને કે લિયે તય્યાર ન હુવા.

મસ્જિદ તો બના દી શબ ભર મેં ઈમાં કી હરાત વાલોં ને

મન અપના પુરાના પાપી હેં બરસોં મેં નમાઝી બન ન સકા

પ્યારે ઈસ્લામી ભાઈયો ! દર્જે જૈલ મુખ્તસર વાકિઆત પઢિયે ઔર અન્દાઝા લગાઈયે કે અગ્યાર હમારી બે અ-મલી સે ફાએદા ઉઠા કર હમારી મસાજિદ સે ક્યા સુલૂક કર રહે હેં.

(1) “એક રિપોર્ટ કે મુતાબિક એક મુલ્ક મેં ગૈર મુસ્લિમોં ને 157 મસાજિદ કો તાલે લગા દિયે ઔર મસાજિદ કો તિજારતી ઔર રિહાઈશી મકાસિદ કે લિયે ગૈર મુસ્લિમોં કે હવાલે કર દિયા ગયા. સરકારી તહ્વીલ કે બહાને 324 મસાજિદ કો નમાઝિયોં કે લિયે બન્દ કર દિયા ગયા.”

(2) “એક મુલ્ક કે એક શહર મેં 92 મસાજિદ કો મવેશિયોં કે બાડે ઔર રિહાઈશ ગાહોં મેં તબ્દીલ કર દિયા ગયા.”

(3) “ઈસી તરહ એક મુલ્ક કે એક કસ્બે મેં 23 મઈ 1988 ઈ. કો મસ્જિદ પર ના જાઈઝ કબ્જા કર કે ઉસ મેં મૂર્તિયાં વગૈરા રખ દી ગઈ.”

(4) “ઈસી તરહ એક અખ્બાર મેં એક ખબર શાએઅ હુઈ કે યૂરોપ કે એક મુલ્ક મેં તુર્ક મુસલ્માનોં કી એક મસ્જિદ કો આગ લગા દી ઔર શહીદ કર દિયા.”

પ્યારે ઇસ્લામી ભાઈયો ! ઇન સબ હકાઈક કે બા વુજૂદ હમ અભી તક ખ્વાબે ગફલત મેં હૈં. ઘરેલૂ આસાઈશેં છોડ કર ચન્દ દિન કે લિયે રાહે ખુદા મેં સફર કે લિયે હમારા નફ્સ તય્યાર નહીં હોતા, હાં ! દુન્યા કી માદી દૌલત કમાને કે લિયે અપને ઘર વાલોં સે બરસહા બરસ કે લિયે સેંકડોં મીલ દૂર જાને કે લિયે ફૌરન તય્યાર હો જાતે હૈં.

ક્યા મુસલ્માનોં કી ખસ્તા હાલી, મસ્જિદોં કી વીરાની, સિનેમા ઘરોં કી આબાદી, ફેશન કી યલગાર, મગરિબી તહજીબ કી તૂમાર, ઘર ઘર ટીવી કેબલ સિસ્ટમ, ઇન્ટરનેટ ઓર વીસીઆર, કદમ કદમ પર ના ફરમાનિયોં કી ભરમાર, હાએ મુસલ્માન કા બિગડા હુવા કિરદાર,.....

યેહ સબ કુછ હમેં પુકાર પુકાર કર દા'વતે ફિક નહીં દે રહા હૈ કે “હમેં સારી દુન્યા કે લોગોં કી ઇસ્લાહ કી કોશિશ કે લિયે મ-દની કાફિલોં કા ઝરૂર બિઝ્ઝરૂર મુસાફિર બનના ચાહિયે.”

આજ હમેં ઝિન્દગી મેં યકમુશ્ત **12** માહ, હર **12** માહ મેં **30** દિન ઓર ઉમ્ર ભર હર માહ **3** દિન કે લિયે રાહે ખુદા મેં સફર કરના બેહદ મુશ્કિલ મહસૂસ હોતા હૈ.

સોચિયે તો સહી ! અગર હમ મેં સે હર એક અપની મજબૂરિયોં મેં ફંસ કર રહ ગયા તો આખિર કૌન ઇન મ-દની કાફિલોં મેં સફર કરેગા ? કૌન સારી દુન્યા કે લોગોં તક નેકી કી દા'વત પહોંચાએગા ?

તાજદારે મદીના ﷺ કી પ્યારી પ્યારી ઉમ્મત કી ખૈર ખ્વાહી કૌન કરેગા ? કૌન અગ્યાર કી વઝૂઅ કત્અ પર ઇતરાને વાલે મુસલ્માનોં કો સુન્નતોં કે સાંચે મેં ઢલને કા ઝેહન દેગા ? કૌન ઇન્હેં યેહ મ-દની મક્સદ અપનાને કી તરગીબ દેગા કે “મુઝે અપની ઔર સારી દુન્યા કે લોગોં કી ઇસ્લાહ કી કોશિશ કરની હે. **إِنْ شَاءَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ**.”

યાદ રખિયે ! આજ લોગોં કી નિગાહેં દા'વતે ઇસ્લામી કે મ-દની કાફિલોં કી મુન્તાઝિર હૈં. હર મસ્જિદ, હર ગાઉ, હર શહર, હર ડિવીઝન, હર સૂબે ઔર હર કાબીના સે યેહ સદા સુનાઈ દે રહી હૈ, “મ-દની કાફિલોં કી અશદ ઝરૂરત હૈ” ક્યૂંકે મુસલ્માનોં કી ઇસ્લાહ, મસ્જિદોં કી આબાદ કારી, સારી દુન્યા મેં સુન્નતોં કી ધૂમ મચાને, પૂરી દુન્યા મેં નેકી કી દા'વત આમ કરને ઔર હર ઇસ્લામી ભાઈ કી મ-દની તરબિયત કા બેહતરીન ઝરીઆ મ-દની કાફિલે હૈં. અમીરે અહલે સુન્નત, શૈખે તરીકત, હઝરતે અલ્લામા મૌલાના અબૂ બિલાલ મુહમ્મદ ઇલ્યાસ અત્તાર કાદિરી **دَامَتْ بَرَكَاتُهُمُ الْعَالِيَةِ** ફરમાતે હૈં કે “દા'વતે ઇસ્લામી કી બકા મ-દની કાફિલોં મેં હૈ.”

લિહાઝા હમેં ન સિર્ફ ખુદ મ-દની કાફિલે મેં સફર કરના હૈ બલકે અપને ઘર, મસ્જિદ, મહલ્લે, ઓફિસ, સ્કૂલ, કોલેજ, ફેક્ટરી, દુકાન, માર્કેટ, બાઝાર ઔર હર મકામ પર દીગર ઇસ્લામી ભાઈઓં કો ઇન્ફિરાદી કોશિશ કે ઝરીઆ મ-દની કાફિલોં મેં સફર કી તરગીબ બી દિલાની હૈ. **إِنْ شَاءَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ**

(2) રાહે ખુદા મેં સફર કી તરગીબ પર મુશ્તમિલ શિવાયાત વ હિકાયાત

صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ

(1) “જો આદમી ઇલ્મ કી તલાશ કરને કે લિયે કિસી રાસ્તે પર ચલે અલ્લાહ તઆલા ઉસ કે લિયે જન્નત કા રાસ્તા આસાન ફરમા દેતા હૈ.” (صحیح مسلم، کتاب الذکر والدعاء، باب فضل الاجتماع... إلخ، الحديث: ۲۶۹۹، ص ۴۴۸)

(2) “જો કૌમ અલ્લાહ તઆલા કે ઘરોં મેં સે કિસી ઘર મેં કુરઆન પઢને ઔર આપસ મેં કુરઆન સીખને સિખાને કે લિયે જમ્અ હો તો ઉન પર (i) સકીના (ઇત્મીનાન વ સુકૂન) નાઝિલ હોતા હૈ (ii) રહમત ઉન્હેં ઢાંપ લેતી હૈ (iii) ફિરિશ્તે ઉન્હેં ઘેર લેતે હૈં (iv) ઔર અલ્લાહ તઆલા ઉન કા ઝિક્ર ફિરિશ્તોં કે સામને ફરમાતા હૈ.”

(المرجع السابق، الحديث: ۲۷۰۰، ص ۴۴۸)

(3) “જો શખ્સ ઇલ્મ કી તલબ મેં ચલે વોહ લૌટ આને તક અલ્લાહ તઆલા કે રાસ્તે મેં હૈ.”

(جامع الترمذی، کتاب العلم، باب فضل طلب العلم، الحديث: ۲۶۵۶، ج ۴، ص ۲۹۵)

(4) “અલ્લાહ તઆલા જિસ સે ભલાઈ કા ઇરાદા ફરમાતા હૈ ઉસે દીન કી સમઝ બૂઝ અતા ફરમા દેતા હૈ.”

(المرجع السابق، باب إذا أراد الله... إلخ، الحديث: ۲۶۵۴، ج ۴، ص ۲۹۴)

(5) “જો શખ્સ ઇલ્મ હાસિલ કરે વોહ ઉસ કે પિછલે ગુનાહોં કા કફફારા હો જાતા હૈ.” (المرجع السابق، باب فضل العلم، الحديث: ۲۶۵۷، ج ۴، ص ۲۹۵)

(6) તુમ્હારે પાસ મશરિક સે કુછ લોગ ઇસ્મ હાસિલ કરને આઅંગે પસ જબ વોહ તુમ્હારે પાસ આઅં તો ઉન્હે ભલાઈ કી વસિયત કરો.

(جامع الترمذی، کتاب العلم، باب ماجاء فی الاستیضاء... إلخ، الحديث: ۲۶۶۰، ج ۴، ص ۲۹۶)

(7) અલ્લાહ તઆલા ઉસ શખ્સ કો હરા ભરા (યા'ની દુન્યા મેં ખુશ વ ખુર્મ ઔર આખિરત મેં ઉસ કા ચેહરા તરો તાઝા) રખે જો મુઝ સે હદીસે પાક સુને, ફિર જૈસા સુને વૈસા હી પહોંચા દે ક્યૂંકે બહુત સે લોગ જિન તક મસ્અલા પહોંચાયા જાએ સુનને વાલે સે ઝિયાદા સમજદાર હોતે હૈં.

(المرجع السابق، باب ماجاء فی الحث علی تبلیغ السماء، الحديث: ۲۶۶۱، ج ۴، ص ۲۹۹)

(8) “بَشِكْ نَكِي كِي تَرْفِ رَاھُنُمَاઈ કરને વાલા નેકી કરને વાલે કી તરહ હૈ.”

(المرجع السابق، باب ماجاء الدال... إلخ، الحديث: ۲۶۷۹، ج ۴، ص ۳۰۵)

(9) જિસ શખ્સ ને મુસલમાનોં મેં કોઈ નેક તરીકા જારી ક્રિયા ઔર ઉસ કે બા'દ ઉસ તરીકે પર અમલ ક્રિયા ગયા તો ઉસ તરીકે પર અમલ કરને વાલોં કા અજ્ઞ ભી ઉસ (યા'ની જારી કરને વાલે) કે નામએ આ'માલ મેં લિખા જાએગા ઔર અમલ કરને વાલોં કે અજ્ઞ મેં કમી નહીં હોગી.

(المرجع السابق، باب من دعا الى هدى... إلخ، الحديث: ۲۶۸۴، ج ۴، ص ۳۰۸)

(10) اَلْخِ મેરી તરફ સે લોગોં કો પહોંચા દો અગર્યે એક હી આયત હો ઔર બની ઇસરાઈલ સે રિવાયાત લો તો કોઈ હરજ નહીં ઔર જો જાન બૂઝ કર મુઝ પર ઝૂટ બાંધે વોહ અપના ઠિકાના જહન્નમ મેં બના લે.

(المرجع السابق، باب ماجاء فی الحديث عن بنی اسرائیل، فی الحديث: ۲۶۷۸، ج ۴، ص ۳۰۵)

(11) જિસ શખ્સ ને મેરી સુન્નતોં મેં સે કિસી ઔસી સુન્નત કો ઝિન્દા કિયા જિસ પર મેરે વિસાલ કે બા'દ અમલ તર્ક કિયા જા ચુકા થા તો ઉસ કો ઉસ સુન્નત પર અમલ કરને વાલોં કા અજ ભી મિલેગા ઔર ઉન કે સવાબ મેં કોઈ કમી ન હોગી.

(جامع الترمذی، کتاب العلم، باب ماجاء فی الاخذ بالسنة... الخ، الحديث: ۲۶۸۶، ج ۴، ص ۳۰۹)

(12) જો શખ્સ કિસી રાસ્તે પર ઇલ્મ હાસિલ કરને કે લિયે ચલે અલ્લાહ તઆલા ઉસ કો જન્નત કે રાસ્તે પર લે જાતા હૈ.

(المرجع السابق، باب ماجاء فی فضل الفقه، الحديث: ۲۶۹۱، ج ۴، ص ۳۱۲)

(13) મુનાફિક મેં દો ખસ્લતેં જમ્મ નહીં હોતીં અચ્છે અખ્લાક ઔર દીન કા ઇલ્મ.

(المرجع السابق، الحديث: ۲۶۹۳، ج ۴، ص ۳۱۳)

(14) બેશક અલ્લાહ عَزَّوَجَلَّ ઔર ઉસ કે ફિરિશ્તે લોગોં કો નેકી સિખાને વાલે પર રહમત ભેજતે હેં હત્તા કે ચૂંટિયાં અપને સૂરાખોં મેં ઔર મદ્દલિયાં (પાની મેં) ઉસ કે લિયે રહમત માંગતે હેં.

(المرجع السابق، الحديث: ۲۶۹۴، ج ۴، ص ۳۱۴)

(15) મોમિન કભી ખૈર યા'ની ઇલ્મ સે સૈર નહીં હોતા યહાં તક કે વોહ જન્નત મેં પહોંચ જાતા હૈ.

(المرجع السابق، الحديث: ۲۶۹۵، ج ۴، ص ۳۱۴)

(16) “اَلْكَلِمَةُ الْحَكْمَةُ ضَالَّةُ الْمُؤْمِنِ فَحَيْثُ وَجَدَهَا هُوَ اَحَقُّ بِهَا” અચ્છી ઔર દીની બાત મોમિન કી અપની ગુમશુદા ચીઝ હૈ જહાં પાએ વોહી ઉસ કા હકદાર હૈ.

(المرجع السابق، الحديث: ۲۶۹۶، ج ۴، ص ۳۱۴)

(17) અલ્લાહ તઆલા જિસ કે સાથ બહુત ઝિયાદા ભલાઈ કા ઇરાદા ફરમાતા હૈ ઉસે દીન મેં સમઝ અતા ફરમાતા હૈ.

(صحيح البخارى، كتاب العلم، باب من يرد الله به خيرا، الحديث: ٧١، ج ١، ص ٤٣)

(18) સિર્ફ દો ચીઝોં પર રશક કરના અચ્છા હૈ એક વોહ શખ્સ જિસે અલ્લાહ તઆલા ને માલ દિયા હો ઓર વોહ ઉસ કો નેકી કે રાસ્તે મેં ખર્ચ કરતા હો ઓર દૂસરા વોહ શખ્સ જિસે અલ્લાહ તઆલા ને દીન કા ઇલ્મ અતા ફરમાયા ઓર વોહ ઉસ કે મુતાબિક ફૈસલે કરતા ઓર દૂસરોં કો યેહ ઇલ્મ સિખાતા હો.

(المرجع السابق، باب الاغتباط فى العلم، الحديث: ٧٣، ج ١، ص ٤٣)

(19) ઇલ્મ કો ખૂબ ફૈલાઓ ઓર લોગોં મેં બૈઠો, તાકે ઇલ્મ ન જાનને વાલે ઇલ્મ હાસિલ કરેં ક્યૂંકે જબ તક ઇલ્મ કો રાઝ નહીં બનાયા જાએગા ઇલ્મ નહીં ઉઠેગા.

(المرجع السابق، باب كيف يقبض العلم، ج ١، ص ٥٤)

(20) લોગોં સે વોહી બાત બયાન કરો જિસ કો લોગ સમઝ લેં ક્યા તુમ પસન્દ કરોગે કે અલ્લાહ (عَزَّوَجَلَّ) ઓર ઉસ કે રસૂલ (صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ) કો ઝુટલાયા જાએ ?

(المرجع السابق، باب من خصص بالعلم... إلخ، ج ١، ص ٦٧)

(21) જિસ ને હિદાયત વ ભલાઈ કી દા'વત દી ઉસે ઉસ ભલાઈ કી પૈરવી કરને વાલોં કે બરાબર અજ મિલેગા ઓર ઉન કે સવાબ મેં કોઈ કમી ન હોગી ઓર જિસ ને કિસી કો ગુમરાહી કી દા'વત દી ઉસે ઇસ ગુમરાહી કી પૈરવી કરને વાલોં કે બરાબર ગુનાહ હોગા ઓર ઉન કે ગુનાહોં મેં કમી ન હોગી.

(صحيح مسلم، كتاب العلم، باب من سن سنة حسنة، الحديث: ٢٦٧٤، ص ١٤٣٨)

(22) અલ્લાહ કી કસમ ! અગર અલ્લાહ તઆલા તુમ્હારે સબબ સે કિસી એક આદમી કો હિદાયત અતા ફરમા દે તો યેહ તુમ્હારે લિયે સુખ ઊંટોં સે બેહતર હૈ.

(سنن ابی داود، کتاب العلم، باب فضل نشر العلم، الحديث: ۳۶۶۱، ج ۳، ص ۴۵۰)

(23) મેં હઝરતે ઇસ્માઈલ عَلَيْهِ السَّلَام કી કૌમ સે ચાર ગુલામ આઝાદ કરને સે યેહ બાત ઝિયાદા પસન્દ કરતા હૂં કે મેં નમાઝે ફજ્ર કે બા'દ એસી કૌમ કે સાથ બૈઠૂં જો અલ્લાહ (عَزَّوَجَلَّ) કા ઝિક્ર કરતી હો યહાં તક કે સૂરજ તુલૂઅ હો જાએ ઓર મેં ચાર ગુલામ આઝાદ કરને સે ઝિયાદા ઇસ બાત કો પસન્દ કરતા હૂં કે નમાઝે અસ્ર કે બા'દ એસી કૌમ કે સાથ બૈઠૂં જો અલ્લાહ (عَزَّوَجَلَّ) કા ઝિક્ર કરતી હો યહાં તક કે સૂરજ ગુરૂબ હો જાએ. (المرجع السابق، باب فی القصص، الحديث: ۳۶۶۷، ج ۳، ص ۴۵۲)

(24) ઐ અબૂ ઝર ! સુબ્હ કે વક્ત તેરા કિતાબુલ્લાહ સે એક આયત સીખના તેરે લિયે સો રક્અતેં અદા કરને સે અચ્છા હૈ ઓર સુબ્હ કે વક્ત તેરા ઇલ્મ કી એક બાત સીખના હઝાર રક્અત નમાઝ પઢને સે અચ્છા હૈ ખ્વાહ ઉસ પર અમલ હો યા ન હો.

(سنن ابن ماجه، کتاب السنة، باب فی فضل من تعلم القرآن، الحديث: ۲۱۹، ج ۱، ص ۱۴۲)

(25) ઇલ્મ કા હાસિલ કરના હર મુસલ્માન પર ફરજ હૈ. (المرجع السابق، باب فی فضل العلماء، الحديث: ۲۲۴، ج ۱، ص ۱۴۶)

(26) જો અપને ઘર સે ત-લબે ઇલ્મ કે લિયે ચલા ફિરિશ્તે ઉસ કે અમલ સે રાઝી હો કર ઉસ કે લિયે અપને પર બિછા દેતે હેં.

(المرجع السابق، الحديث: ۲۲۶، ج ۱، ص ۱۴۹)

(27) જો શખ્સ મેરી મસ્જિદ મેં ઇલ્મ સીખને યા સિખાને કે લિયે ગયા વોહ ભલાઈ કે સાથ હી લૌટેગા.

(سنن ابن ماجه، كتاب السنة، باب في فضل العلماء، الحديث: ٢٢٧، ج ١، ص ١٤٩)

(28) મોમિન કો ઉસ કે અમલ ઓર નેકિયોં સે મરને કે બા'દ ભી યેહ ચીઝેં પહોંચતી રહતી હેં : (1) ઇલ્મ જિસ કી ઇસ ને તા'લીમ દી ઓર ઇશાઅત કી (2) ઓલાદે સાલેહ જિસે છોડ કર મરા હૈ (3) મુસ્હફ (કુરઆને મજીદ) જિસે મીરાસ મેં છોડા (4) મસ્જિદ બનાઈ (5) મુસાફિર કે લિયે મકાન બના દિયા (6) લોગોં કે લિયે નહર જારી કર દી (7) અપની સિહ્હત ઓર ઝિન્દગી મેં અપને માલ મેં સે સ-દકા નિકાલ દિયા જો ઉસ કે મરને કે બા'દ ઉસ કો મિલેગા.

(المرجع السابق، باب ثواب معلم الناس الخير، الحديث: ٢٤٦، ج ١، ص ١٥٨)

(29) હઝરતે અબ્દુલ્લાહ બિન અમ્ર રَضِیَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُمَا ફરમાતે હેં કે એક બાર હુઝૂરે અકદસ صَلَّی اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ અપને હુજરએ મુબારકા સે મસ્જિદ મેં તશરીફ લાએ તો દો હલકે સજે હુએ થે એક કુરઆને મજીદ પઢ રહા થા ઓર અલ્લાહ (عَزَّوَجَلَّ) સે દુઆ માંગ રહા થા જબ કે દૂસરા ઇલ્મ સીખને સિખાને મેં મશગૂલ થા ફરમાયા : “દોનોં ભલાઈ પર હેં. યેહ લોગ કુરઆન કી તિલાવત ઓર અલ્લાહ (عَزَّوَجَلَّ) સે દુઆ કર રહે હેં. અલ્લાહ તઆલા યાહે તો ઇન્હે અતા કરે યા ન કરે ઓર યેહ લોગ ઇલ્મ સીખને સિખાને મેં મશગૂલ હેં ઓર બેશક મેં મુઅલ્લિમ બના કર ભેજા ગયા હૂં.” ફિર આપ صَلَّی اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ વહીં તશરીફ ફરમા હુએ. (المرجع السابق، باب فضل العلماء، الحديث: ٢٢٩، ج ١، ص ١٥٠)

(30) કુછ લોગ એસે ભી હોતે હેં જો ભલાઈ કે ફૈલને ઓર બુરાઈ કો રોકને કા ઝરીઆ હોતે હેં ઓર કુછ લોગ એસે ભી હોતે હેં જો બુરાઈ

ફેલને ઔર ભલાઈ મેં રુકાવટ કા ઝરીઆ હોતે હેં સો મુબારક હૈ ઉન લોગોં કે લિયે જિન્હેં અલ્લાહ તઆલા ને ખૈર કે ફેલને કા ઝરીઆ બનાયા ઔર હલાકત હૈ ઉન લોગોં કે લિયે જો બુરાઈ ફેલને કા સબબ હો ગએ. (سنن ابن ماجه، كتاب السنة، باب من كان مفتاحا للخير، الحديث: ٢٣٧، ج ١، ص ١٥٥)

(31) અન્કરીબ ઇલ્મ હાસિલ કરને કે લિયે તુમહારે પાસ લોગ આમૈંગે જબ તુમ ઉન કો દેખો તો કહો તુમ્હેં રસૂલુલ્લાહ صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કી વસિયત મુબારક હો ઔર ઉન્હેં ઇલ્મ સિખાઓ.

(المرجع السابق، باب الوصاة بطلب العلم، الحديث: ٢٤٧، ج ١، ص ١٦١)

(32) કિસી મુસલ્માન કા દિલ તીન બાતોં મેં ખિયાનત નહીં કરતા (1) ખાલિસ અલ્લાહ عَزَّوَجَلَّ કે લિયે અમલ કરના (2) હર મુસલ્માન કી ખૈર ખ્વાહી કરના (3) મુસલ્માન કી જમાઅત કો લાઝિમ પકડના ક્યૂંકે ઇન કી દુઆ દૂસરોં કો ઘેરે હોતી હૈ (યા'ની દૂસરોં કો શૈતાન કે ફરેબ સે મહફૂઝ રખતી હૈ).

(سنن الدارمی، المقدمة، باب الاقتداء بالعلماء، الحديث: ٢٣٠، ج ١، ص ٨٧)

(33) દો હરીસ સૈર નહીં હોતે. (1) ઇલ્મ કા તલબ કરને વાલા (2) દુન્યા કા તલબ કરને વાલા.

(المرجع السابق، باب في فضل العلم والعالم، الحديث: ٣٣٤، ج ١، ص ١٠٨)

(34) જો ઇલ્મ હાસિલ કરને કે લિયે કિસી રાસ્તે પર ચલા અલ્લાહ તઆલા ઇસ રાસ્તે કી બ-ર-કત સે ઉસ કે લિયે જન્નત કે રાસ્તે આસાન ફરમા દેતા હૈ. ફિરિશ્તે તાલિબે ઇલ્મ કી રિઝા કે લિયે અપને પર બિછા દેતે હેં. તાલિબે ઇલ્મ કે લિયે જો આસ્માન વ ઝમીન મેં હેં હતા કે પાની મેં મછલિયાં સબ ઇસ્તિઝ્ફાર કરતે હેં.

(المرجع السابق، الحديث: ٣٤٢، ج ١، ص ١١٠)

(35) જિસે મૌત ઇસ હાલ મેં આએ કે વોહ ઇસ્લામ ઝિન્દા કરને કે લિયે ઇલ્મ સીખ રહા હો તો જન્નત મેં ઉસ કે ઔર અમ્બિયા عَلَيْهِمُ السَّلَام કે દરમિયાન એક દ-રજે કા ફર્ક હોગા.

(سنن الدارمی، المقدمة، باب فی فضل العلم والعالم، الحديث: ۳۵۴، ج ۱، ص ۱۱۲)

(36) જો ઇલ્મ તલબ કરે ફિર ઉસે હાસિલ કરને મેં કામ્યાબ હો જાએ તો ઉસ કે લિયે દો ગુના અજા હૈ. અગર હાસિલ ન કર સકે તો એક અજા હૈ.

(المرجع السابق، الحديث: ۳۳۵، ج ۱، ص ۱۰۹)

(37) રસૂલે કરીમ صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ અપની મસ્જિદ મેં દો મજલિસ પર ગુઝરે તો ફરમાયા : “યેહ દોનો ભલાઈ પર હૈ, મગર એક મજલિસ દૂસરી સે બેહતર હૈ, પસ યેહ અલ્લાહ તઆલા સે દુઆ કર રહે હૈ ઔર ઉસ કી તરફ રાગિબ હૈ અલ્લાહ તઆલા અગર યાહે ઇન્હે દે યાહે ન દે જબ કે યેહ લોગ દીની મસાઈલ ઔર ઇલ્મ સીખ રહે હૈ ઔર ન જાનને વાલોં કો સિખા રહે હૈ યેહી અફઝલ હૈ. મેં મુઅલ્લિમ હી બના કર ભેજા ગયા હું.” ફિર આપ ઉન મેં તશરીફ ફરમા હુએ.

(المرجع السابق، الحديث: ۳۴۹، ج ۱، ص ۱۱۱)

(38) “ક્યા તુમ જાનતે હો બડા સખી કૌન હૈ ?” અર્ઝ કિયા ગયા : عَزَّوَجَلَّ وَصَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ રસૂલ અલ્લાહ વ યા’ની અલ્લાહ વ રસૂલ અલ્લાહ જાનતે હૈ. ફરમાયા : “અલ્લાહ તઆલા બડા જવાદ હૈ ફિર ઔલાદે આદમ મેં મેં બડા સખી હું ઔર મેરે બા’દ વોહ શખ્સ બડા સખી હૈ જો ઇલ્મ સીખે ઔર ફિર ઉસે ફૈલાએ વોહ કિયામત કે દિન એક જમાઅત હો કર આએગા.”

(شعب الإيمان للبيهقي، باب فی نشر العلم، الحديث: ۱۷۶۷، ج ۲، ص ۲۸۱)

(39) જો શખ્સ ઇલ્મ કી તલબ મેં રહતા હૈ
અલ્લાહ તઆલા ઉસ કે રિઝક કા ઝામિન હૈ.

(તારીખ બગદાદ, મહમ્દ બન القاسم, الرقم: ૧૦૬૦, ج ૩, ص ૩૧૮)

(40) અફઝલ ઇબાદત દીન કે મસાઈલ સીખના હૈ ઓર અફઝલ
દીન શુબુહાત સે બચના હૈ.

(المعجم الاوسط، الحديث: ૧૨૬૧, ج ૬, ص ૬૨૦)

(41) ઇલ્મ કી ફઝીલત ઇબાદત કી ફઝીલત સે ઝિયાદા હૈ. તુમહારા
અચ્છા દીન શુબુહાત સે બચના હૈ.

(المعجم الاوسط، الحديث: ૩૧૬૦, ج ૩, ص ૧૨)

(42) થોડા સા ઇલ્મ કસીર ઇબાદત સે અચ્છા હૈ.

(الترغيب والترهيب، كتاب العلم، باب الترغيب في العلم... إلخ، الحديث: ૦૫, ج ૧, ص ૦૫)

(43) ઇલ્મ હાસિલ કરો ક્યૂંકે અલ્લાહ (عَزَّوَجَلَّ) કે લિયે ઇલ્મ
હાસિલ કરના ઉસ સે ડરના હૈ. ઇસ કો તલબ કરના ઇબાદત હૈ. ઇસ
કા મુઝા-કરા કરના તસ્બીહ હૈ, ઇસ કે મુ-તઅલ્લિક બહસ કરના
જિહાદ હૈ ઓર જો નહીં જાનતા ઉસે સિખાના સ-દકા હૈ.

(جامع بيان العلم وفضله، باب جامع في فضل العلم، الحديث: ૨૬૦, ص ૭૭)

(44) તાલિબે ઇલ્મ કો ઇસ હાલ મેં મૌત આઈ કે વોહ ત-લબે ઇલ્મ મેં
મસરૂફ થા તો વોહ શહીદ હૈ.

(المرجع السابق، الحديث: ૧૯૬, ص ૬૬)

(45) જિસ ને ઇલ્મ કા એક બાબ ઇસ લિયે સીખા કે લોગોં કો ઇસ કી
તા'લીમ દેગા તો ઉસે સત્તર સિદ્દીકીન કા સવાબ અતા કિયા જાએગા.

(الترغيب والترهيب، كتاب العلم، باب الترغيب في العلم... إلخ، الحديث: ૧૯, ج ૧, ص ૦૬)

(46) અફઝલ સ-દકા યેહ હૈ કે કોઈ મુસલ્માન શખ્સ ઇલ્મ હાસિલ કરે
ફિર અપને મુસલ્માન ભાઈ કો ઇલ્મ સિખાએ.

(سنن ابن ماجه، كتاب السنة، باب ثواب معلم الناس الخير، الحديث: ૨૬૩, ج ૧, ص ૧૦૮)

(47) જિસ ને ઇલ્મ સિખાયા ઉસે ઉસ પર અમલ કરને વાલોં કા અજ્ઞ ભી મિલેગા ઓર અમલ કરને વાલોં કે અજ્ઞ મેં કોઈ કમી ભી ન હોગી. (سنن ابن ماجه، كتاب السنة، باب ثواب معلم الناس الخير، الحديث: ٢٤٠، ج ١، ص ١٥٦)

(48) જો સુબ્હ મસ્જિદ મેં સિર્ફ નેકી સીખને યા સિખાને કી નિયત સે ગયા ઉસ કે લિયે મુકમ્મલ હજ કરને વાલે કી તરહ અજ્ઞ હૈ.

(المعجم الكبير، الحديث ٧٤٨٣، ج ٨، ص ٩٤)

(49) “જબ તુમ જન્નત કી ક્યારિયોં સે ગુઝરો તો કુછ યુન લિયા કરો.” અર્ઝ કિયા કે જન્નત કી ક્યારિયાં ક્યા હેં ? ફરમાયા : “ઇલ્મ કી મજાલિસ.”

(المرجع السابق، الحديث: ١١١٥٨، ج ١١، ص ٧٨)

(50) “ઐ અલ્લાહ (عَزَّوَجَلَّ) ! હમારે ખુ-લફા પર રહૂમ ફરમા.” અર્ઝ કિયા : યા રસૂલલ્લાહ صَلَّي اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ! આપ કે ખુ-લફા કૌન હેં ? ફરમાયા : “જો મેરે બા’દ આઅંગે ઓર મેરી અહાદીસ ઓર સુન્નતેં બયાન કરેંગે ઓર લોગોં કો સિખાઅંગે.”

(المعجم الاوسط، الحديث: ٥٨٤٦، ج ٤، ص ٢٣٩)

(51) જો શખ્સ ઇલ્મ કી તલબ મેં કિસી રાસ્તે કો ચલે અલ્લાહ તઆલા ઉસ કો જન્નત કે રાસ્તે પર લે જાતા હૈ ઓર તાલિબે ઇલ્મ કી ખુશનૂદી કે લિયે ફિરિશ્તે અપને બાઝૂ બિછા દેતે હેં ઓર આલિમ કે લિયે આસ્માન વાલે ઓર ઝમીન મેં બસને વાલે ઓર પાની કે અન્દર મછલિયાં યેહ સબ ઇસ્તિઝ્ફાર કરતે હેં ઓર આલિમ કી ફઝીલત આબિદ પર ઐસી હૈ કે જૈસે ચૌદહવીં રાત કે ચાંદ કો તમામ સિતારોં પર ઓર બેશક ઉ-લમા વારિસે અમ્બિયા عَلَيْهِمُ السَّلَام હેં.

(سنن الترمذی، كتاب العلم، باب ماجاء في فضل الفقه، الحديث: ٢٦٩١، ج ٤، ص ٣١٢)

અકવાલે સહાબા

(1) હઝરતે અલી રَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ ને ફરમાયા : “ઐ લોગો ! તુમ અપને આપ કો ઓર અપને અહલો ઇયાલ કો ભલાઈ સિખાઓ.”

(المستدرک للحاکم، التفسیر، باب شان نزول، حدیث: ۳۸۷۹، ج ۳، ص ۳۱۷)

(2) હઝરતે સય્યિદુના ઉમર ફારૂક رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ ને ફરમાયા : “ઐ લોગો ! ઇલ્મ હાસિલ કરો કબ્લ ઇસ સે કે તુમહેં કિસી કૌમ કા સરદાર બના દિયા જાએ.”

(صحيح البخارى، كتاب العلم، باب الاغتباط فى العلم والحكمة، ج ۱، ص ۴۳)

(3) હઝરતે સય્યિદુના અબ્દુલ્લાહ ઇબ્ને મસ્ઊદ رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ ને ફરમાયા : “આલિમ બનો યા તાલિબે ઇલ્મ બનો યા ઇન કી સોહબત ઇખ્તિયાર કરને વાલે બનો, ઇન કે ઇલાવા ચૌથા ન બનના હલાક હો જાઓગે.”

(سنن الدارمى، المقدمة، باب ذهاب العلم، الحديث: ۲۴۸، ج ۱، ص ۹۱)

(4) હઝરતે અબ્દુલ્લાહ બિન અબ્બાસ رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ ને ફરમાયા : “રાત મેં એક ઘડી ઇલ્મ કા દર્સ તમામ રાત જાગને સે અફઝલ હૈ.”

(المرجع السابق، باب مذاكرة العلم، الحديث: ۶۱۴، ج ۱، ص ۱۵۷)

(5) હઝરતે કા'બ رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ ને ફરમાયા : “દુન્યા ઓર ઇસ મેં જો કુછ હૈ વોહ મલગિન (યા'ની લા'નત કિયા ગયા હૈ) મગર ઇલ્મ હાસિલ કરને વાલા ઓર ઇસ કા મુઅલ્લિમ અચ્છા હૈ.”

(المرجع السابق، باب فى فضل العلم والعالم، الحديث: ۳۲۲، ج ۱، ص ۱۰۶)

(6) હઝરતે હસન બિન સાલેહ رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ ને ફરમાયા : “લોગ દીન મેં ઇલ્મ કે ઇસ તરહ મોહતાજ હૈં જિસ તરહ દુન્યા મેં ખાને પીને કે મોહતાજ હૈં.”

(سنن الدارمى، المقدمة، باب فى فضل العلم والعالم، الحديث: ۳۲۶، ج ۱، ص ۱۰۷)

(7) હઝરતે સય્યિદુના અબૂ ઉમામા રફીલ્લેહુત્તાલિએ નબિય્યે કરીમ, રઊફુરહીમ صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم سے રિવાયત કરતે હેં, આપ صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ને ફરમાયા : “અન્કરીબ ફિતને હોંગે સુબ્હ ઇન્સાન મોમિન હોગા ઓર શામ કો કાફિર, સિવાએ ઉસ શખ્સ કે જિસે અલ્લાહ તઆલા ને ઇલ્મ કે સાથ ઝિન્દા રખા.”

(المرجع السابق، الحديث: ۳۳۸، ج ۱، ص ۱۰۹)

(8) હઝરતે સય્યિદુના અબૂ હુરૈરા રફીલ્લેહુત્તાલિએ ને ફરમાયા : “મેં શબે કદ્ર મેં શબ બેદારી કરને સે ઝિયાદા યેહ પસન્દ કરતા હૂં કે એક સાઅત દીન કે મસાઈલ સીખને કે લિયે બૈઠૂં.”

(الترغيب والترهيب، كتاب العلم، الترغيب في العلم... إلخ، الحديث: ۳۸، ج ۱، ص ۵۸)

અકવાલે બુમુગાને દીન

(1) હઝરતે સય્યિદુના અબૂ અબ્દુર્રહમાન હુબુલી રફીલ્લેહુત્તાલિએ ફરમાતે હેં કે “તૂ અપને ભાઈ કો જો કલિમએ હિક્મત તોહફે મેં દે ઉસ સે અફઝલ કોઈ તોહફા નહીં.”

(سنن دارمی، المقدمة، باب فضل العلم والعالم، الحديث: ۳۵۱، ج ۱، ص ۱۱۲)

(2) હઝરતે સય્યિદુના અબૂ દરદા રફીલ્લેહુત્તાલિએ ફરમાતે હેં : “જો શખ્સ ઇલ્મ હાસિલ કરને કે લિયે સુબ્હો શામ સફર કો જિહાદ નહીં સમઝતા ઉસ કી અકલ ઓર રાય નાકિસ હે.”

(جامع بيان العلم وفضله، باب تفضيل العلماء على الشهداء، رقم: ۴۳، ج ۱، ص ۴۹)

(3) હઝરતે જાબિર રَضِیَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ ફરમાતે હેં : “મેં મદીનએ મુનવ્વરહ સે શામ કા સફર 30 દિન મેં કર કે પહોંચા એક હદીસ શરીફ સુનને કે લિયે.”
(أُسْدُ الْغَايَةِ فِي مَعْرِفَةِ الصَّحَابَةِ، عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي سَاسٍ، ج 3، ص 178)

(4) ઇમામ અહમદ બિન હમ્બલ رَحْمَةُ اللهِ تَعَالَى عَلَيْه ફરમાતે હેં : “જબ તક કબ્ર મેં ન ચલા જાગેં ઇલ્મ હાસિલ કરના ન છોડૂંગા.”

વાકિઆત

(1) ઇમામ બુખારી رَحْمَةُ اللهِ تَعَالَى عَلَيْه કે વાલિદ બહુત બડે સરમાયા દાર થે, ઇમામ બુખારી رَحْمَةُ اللهِ تَعَالَى عَلَيْه ને ઉન કા દિયા હુવા સારા માલ ત-લબે હદીસ મેં સર્ફ કર ડાલા.

(2) હઝરતે ઇમામ યહ્યા બિન મુઈન رَحْمَةُ اللهِ تَعَالَى عَلَيْه ને ઇલ્મે દીન કી તલબ મેં અપના કુલ સરમાયા 80 હઝાર દીનાર ભી સર્ફ કર ડાલા યહાં તક કે જૂતા તક ન ખરીદ પાએ ઓર નંગે પૈર ચલતે થે.

(3) હઝરતે અબ્દુલ્લાહ બિન મુબારક رَحْمَةُ اللهِ تَعَالَى عَلَيْه ને ઇલ્મે દીન કી રાહ મેં અપની પૂંજ યા'ની ચાલીસ⁴⁰ હઝાર દીનાર સર્ફ કર ડાલે.

મ-દની ફૂલ

સરકારે મદીના صَلَّی اللهُ تَعَالَى عَلَيْه وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને ફરમાયા :
“જિસ ને કિસી કી સોહબત ઇખ્તિયાર કી અગર્યે લમ્હા ભર કે લિયે હો,
બરોઝે કિયામત સુવાલ હોગા કે ઇસ મેં અલ્લાહ عَزَّوَجَلَّ કા હક કાઈમ
કિયા યા ઉસે ઝાએઝ કર દિયા.”

(احياء العلوم، كتاب اداب الالفه... الخ، الباب الثاني في حقوق الاخوه... الخ ج 2، ص 218)

(3) 31 ફરામીને અમીરે અહલે સુન્નત مَذْطُّهُ اَلْعَالِي

બાનિયે દા'વતે ઇસ્લામી, મુશિદે ગિરામી અમીરે અહલે સુન્નત શૈખે તરીકત હઝરતે અલ્લામા મૌલાના અબૂ બિલાલ મુહમ્મદ ઇલ્યાસ અત્તાર કાદિરી رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ ફરમાતે હેં :

- (1) દા'વતે ઇસ્લામી કી બકા મ-દની કાફિલોં મેં હૈ.
- (2) મ-દની કાફિલે દા'વતે ઇસ્લામી કે લિયે રીઢ કી હઝી કી હૈસિયત રખતે હેં.
- (3) હર ઇસ્લામી ભાઈ જિન્દગી મેં ચકમુશ્ત 12 માહ ઓર હર 12 માહ મેં એક માહ ઓર ઉમ્ર ભર હર માહ 3 દિન કે મ-દની કાફિલોં મેં સફર કરે ઓર ઇસ સફર કે મા'મૂલ કો અપને ઊપર નાફિઝ કર કે દૂસરોં તક પહોંચાને કી કોશિશ કરે.
- (4) 30 દિન કે મ-દની કાફિલોં કી કામ્યાબી કે લિયે જિમ્માદારાન કા સફર બેહદ ઝરૂરી હૈ.
- (5) મુઝે એસે જિમ્માદારાન ચાહિએં જો મ-દની કાફિલોં મેં સફર કરને વાલે હોં.
- (6) મેરા પસન્દીદા ઇસ્લામી ભાઈ વોહ હૈ જો લાખ સુસ્તી હો મગર તીન દિન મ-દની કાફિલે મેં સફર કરતા હો, જો દાઢી ઓર જુલ્ફોં સે આરાસ્તા ઓર સુન્નત કે મુતાબિક મ-દની લિબાસ વ ઇમામા શરીફ સે મુઝય્યન હો. મુઝે કમાઉ બેટે પસન્દ હેં (યા'ની જો મ-દની કાફિલે મેં સફર ઓર મ-દની ઇન્આમાત પર અમલ કરતે હોં).
- (7) મ-દની કાફિલે મેં સફર કે બિગૈર કોઈ ભી દા'વતે ઇસ્લામી વાલા મેરા પસન્દીદા નહીં બન સકતા.

(8) મેરી નઝર મેં હકીકી મા'નોં મેં દા'વતે ઈસ્લામી વાલા વોહ હૈ જો કમ અઝ કમ ઈન પાંચ મ-દની ઈન્આમાત કા આમિલ હો :

(1) હર માહ પાબન્દી સે 3 દિન મ-દની કાફિલે મેં સફર કરતા હો. (ત્રીન દિન કે મ-દની કાફિલે કા મુસાફિર વોહ માના જાએગા જો યેહ ત્રીન દિન મુકમ્મલ જદ્વલ કે મુતાબિક ગુઝારતા હો)

(2) હફતાવાર ઈજતિમાઅ મેં અવ્વલ તા આખિર શિર્કત કરતા હો.

(3) હર હફતે અલાકાઈ દૌરા બરાએ નેકી કી દા'વત મેં અવ્વલ તા આખિર શિર્કત કરતા હો.

(4) રોઝાના ફિકે મદીના કરતે હુએ મ-દની ઈન્આમાત કા રિસાલા પુર કર કે હર મ-દની માહ કી દસ તારીખ કે અન્દર અન્દર અપને ઝિમ્માદાર કો જમ્અ કરાતા હો.

(5) રોઝાના કમ અઝ કમ દો ઘન્ટે દા'વતે ઈસ્લામી કે મ-દની કામોં મેં સર્ફ કરતા હો.

(9) તમામ ઈસ્લામી ભાઈયોં કો બસ યેહી ધુન હોની ચાહિયે કે જિસ તરહ ભી બન પડે હમ લોગોં કો મ-દની કાફિલોં કે લિયે તય્યાર કરેં.

(10) મુઝે મ-દની કાફિલોં મેં સફર કરને વાલોં સે પ્યાર હૈ.

(11) હમારી મન્જિલ મ-દની કાફિલોં કે ઝરીએ પૂરી દુન્યા મેં સુન્નતોં કી બહારેં આમ કરના હૈ.

(12) દુન્યાવી યા તન્જીમી કામ મેં ચાહે જિતની ભી મસરૂફિયત હો જબ તક કોઈ માનેએ શર-ઈ ન હો હર માહ 3 દિન કે મ-દની કાફિલે મેં ઝરૂર સફર કીજિયે.

(13) ઈસ્લામી ભાઈયોં કે સાથ ખુશ તબઈ કે લિયે હોને વાલી ગુફત-ગૂ મેં ભી મ-દની કાફિલોં કે વાકિઆત સુનાતે રહિયે.

(14) અગર વુસ્ત હો તો હર માહ યા હર દૂસરે માહ એક ઈસ્લામી ભાઈ કો અપને ખર્ચ પર સફર ભી કરવાઈયે.

(15) ઈધર ઉધર કી બાતોં કે બજાએ મ-દની કાફિલોં હી કી બાતેં કીજિયે. આપ કા ઓઢના બિછોના બસ મ-દની કાફિલા મ-દની કાફિલા મ-દની કાફિલા મ-દની કાફિલા હો.

(16) મશહૂર મઝારાત ઔર બડી મસાજિદ મેં લોગ ઝિયાદા હોતે હેં, લિહાઝા વહાં એસે ઈસ્લામી ભાઈયોં કી બા કાઈદા ઝિમ્માદારી લગાઈ જાએ કે વોહ મ-દની કાફિલોં મેં સફર કે લિયે ઈન્ફિરાદી કોશિશ કે ઝરીએ ઈસ્લામી ભાઈયોં કો તય્યાર કરેં.

(17) દૂસરોં કો તરગીબ દિલાને કે લિયે ખુદ સરાપા તરગીબ બનના પડતા હે.

(18) દા'વતે ઈસ્લામી કી તમામ મજલિસ બ શુમૂલ મર્કઝી મજલિસે શૂરા કા હર નિગરાન વ રુક્ન ઔર હર ઝિમ્માદાર હર માહ ત્રીન દિન કે મ-દની કાફિલે મેં જદ્વલ કે મુતાબિક સફર કરે.

મ-દની કાફિલે યા તન્ઝીમી કામોં કે લિયે દૂસરે શહર યા દૂસરે મુલક જાએ તો સિર્ફ મસ્જિદ હી મેં મો'તકિફ રહે, હસ્બે ઝરૂરત બાહર નિકલે તો ફિર મસ્જિદ મેં આ કર મો'તકિફ હો જાએ, અપને જુમ્લા મ-દની મશવરે ભી મસાજિદ મેં કીજિયે. હર દમ મસાજિદ કો આબાદ રખિયે.

إِنْ شَاءَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ આપ કી કબ્ર મીઠે મીઠે મુસ્તફા

صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ કે જલ્વોં સે આબાદ હોગી.

(19) કિસી ભી મુશા-વરત કા મ-દની મશ્વરા હો તો ઉસ મેં ઉસી માહ કે ફઝાઈલ ઔર નફલી રોઝોં કી તરગીબ દિલાઈ જાએ, હફતાવાર ઈજતિમાઅ મેં ભી યેહી તરકીબ રખી જાએ, ઈસ યાદ દિહાની સે إِنْ شَاءَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ અમલ કા જઝબા બઢેગા.

(20) બયાન યા મ-દની મુઝા-કરે કી કમ અઝ કમ એક કેસિટ રોઝાના સુનને કી આદત બનાઈયે, ઈસ મ-દની કામ મેં ઈસ્લામી ભાઈયોં સે તઆવુન કે લિયે એક આસાન તરીકા યેહ ભી હૈ કે હલ્કા સત્હ પર એક લાયબ્રેરી બનામ અલ મદીના લાયબ્રેરી બનાઈ જાએ જિસ મેં કન્ઝુલ ઈમાન, મક-ત-બતુલ મદીના કી તરફ સે જારી કર્દા રસાઈલ, બયાનાત, ઔર મ-દની મુઝા-કરોં કી કેસિટોં રખી જાએ તાકે તમામ ઈસ્લામી ભાઈ પઢ ઔર સુન સકે. ઈસ કે લિયે હલ્કે કી મસ્જિદ મેં ફિનાએ મસ્જિદ યા મસ્જિદ મેં એક અલમારી રખી જાએ ઔર એક વક્ત મુકરર કિયા જાએ જિસ કે મુતાબિક રોઝાના **25** યા **30** મિનટ લાયબ્રેરી ખોલી જાએ ઔર ઈસ કે ઇન્તિઝામ કે લિયે એક મજલિસ બનાઈ જાએ. જો ઈસ્લામી ભાઈ ચાહે વોહ એક દિન યા સાત દિન કે લિયે રિસાલા યા કેસિટ લે જાએ જિસ કા ઇન્દિરાજ એક રજિસ્ટર મેં કિયા જાએ. ફિર જબ તક વાપસ ન લાએ, મઝીદ રિસાલે ઔર કેસિટોં ન દી જાએ.

(21) નિજી તૌર પર ઈજતિમાએ ઝિકો ના'ત કરને વાલોં કો ભી ચાહિયે કે શુ-રકા મેં રસાઈલ વ બયાનાત કી કેસિટોં તક્સીમ ફરમાયા કરે.

(22) જુલૂસે મીલાદુન્નબી ﷺ મેં લંગરે રસાઈલ કા એહતિમામ કીજિયે ઔર અપને અપને પલ્લે સે મક-ત-બતુલ મદીના સે શાએઅ શુદા સુન્નતોં ભરે રસાઈલ ખૂબ ખૂબ તક્સીમ કીજિયે. આપ કા બાંટા હુવા રિસાલા પઢ કર અગર એક ફદ ભી નમાઝી યા સુન્નતોં કા આદી બન ગયા યા દા'વતે ઈસ્લામી કે મ-દની માહોલ સે વાબસ્તા હો ગયા તો اِنْ شَاءَ اللّٰهُ ﷻ આપ કા દોનોં જહાનોં મેં બેડા પાર હોગા.

(23) જહાં કહીં ભી મ-દની મર્કઝ ફેઝાને મદીના હો વહાં હર વક્ત એક ખૈર ખ્વાહ ઈસ્લામી ભાઈ હો જો હર આને જાને વાલે, જાને અનજાને સે ખુશ અખ્લાકી સે પેશ આએ ઔર દિલજૂઈ ઔર ખૈર ખ્વાહી કરતે હુએ ઉસ પર ઈન્ફિરાદી કોશિશ કરે.

(24) અગર શર-ઈ રુકાવટ ન હો તો દીન કી ખાતિર ઘર સે બાહર રાહે ખુદા મેં રહને કી આદત બનાઈયે.

મેં ને ઘર મેં મુકય્યદ રહ કર નહીં, કસરત કે સાથ ઘર સે બાહર રહ કર બિ ઈઝનિલ્લાહ દીન કી ખિદમત કી સઆદત પાઈ હે.

(25) મુબલ્લિગીન દૌરાને બયાન રિસાલોં ઔર સુન્નતોં ભરે બયાનાત કી કેસિટેં સુનને કી તરગીબ દિલાએં, મ-સલન અગર કિસી રિસાલે સે બયાન કરેં તો ઉસ કે બારે મેં લોગોં કો બતાએં કે મેં ને ફુલાં રિસાલે સે બયાન કિયા હૈ, આપ ઈસ કો હદિય્તન હાસિલ કર કે પઢિયે ઔર તક્સીમ કીજિયે.

(26) દર્સ કા તરીકા જો “ફૈઝાને સુન્નત જિલ્દ અવ્વલ” મેં હૈ ઉસ કે મુતાબિક બૈઠ કર દર્સ દીજીયે. (ઇસ કિતાબ મેં ભી યેહ તરીકા સફહા 199 પર દર્જ કર દિયા ગયા હૈ)

(27) ખાદિમીને ફૈઝાને મદીના ઔર ઇમામ વ મુઅઝ્ઝિન, ટેલીફોન ઓપરેટર્ઝ ઔર મક-ત-બતુલ મદીના કા અમલા ભી રોઝાના કેસિટ સુનને કા એહતિમામ ફરમાએ.

(28) મ-દની મર્કઝ મેં ઇમામ ઔર મુઅઝ્ઝિન દા'વતે ઇસ્લામી કે સર કી હૈસિયત રખતે હૈં. લિહાઝા સિર્ફ એસે ઇસ્લામી ભાઈયોં કો યેહ ઝિમ્માદારી સોંપી જાએ જો મ-દની કાફિલા કોર્સ કર ચુકે હોં. જો લોગોં કો ઇજતિમાઅ મેં કામિલ શિક્ત ઔર મ-દની કાફિલે મેં હર માહ સફર કી તરગીબ દિલાતે રહેં. યેહ એસે મિલન-સાર હોં, કે જો અજનબી આ જાએ વોહ ઉસ કો મ-દની કાફિલે કા મુસાફિર બના દેં.

(29) જબ તક હમ ખુદ મ-દની કામ નહીં કરેંગે તો દૂસરોં કો કિસ તરહ પાબન્દ કરેંગે ?

(30) હકીકી કારકર્દગી વોહ હૈ જિસ સે લોગોં મેં અમલ કા જઝબા પૈદા હો ઔર આખિરત કી બ-ર-કતેં મિલેં.

(31) તમામ ઝિમ્માદાર ઇસ્લામી ભાઈ “દિલજૂઈ કે ફઝાઈલ” પર મુશ્તમિલ બયાન કી કેસિટ ઝરૂર સુન લેં.

(4) અલાકે મેં મ-દની કાફિલા કેસે તય્યાર કિયા જાએ ?

(1) મ-દની કાફિલે તય્યાર કરને કે લિયે હર ઇસ્લામી ભાઈ કે લિયે બિલ ઉમૂમ જબ કે મ-દની કાફિલા ઝિમ્માદારાન કે લિયે બિલ ખુસૂસ ઇન્ફિરાદી કોશિશ કરને કી મુખ્તલિફ સૂરતેં હેં :

(1) દર્સ મેં શિર્કત કરને વાલોં પર ઇન્ફિરાદી કોશિશ.....

(2) હફતાવાર ઇજતિમાઅ મેં શરીક હોને વાલોં પર ઇન્ફિરાદી કોશિશ.....

(3) નએ ઇસ્લામી ભાઈયોં પર ઇન્ફિરાદી કોશિશ ઓર માહોલ સે વાબસ્તા ઝિમ્માદારાન પર ઇન્ફિરાદી કોશિશ.....

(4) કરીબી રિશ્તેદારોં ઓર અઝીઝોં પર ઇન્ફિરાદી કોશિશ.....

(5) માર્કેટોં મેં ઇન્ફિરાદી કોશિશ.....

(6) જો આપ કે પાસ કામ કરતે હેં ઉન પર યા જિન કે પાસ આપ કામ કરતે હેં ઉન પર ઇન્ફિરાદી કોશિશ.....

(2) હમ મેં સે હર એક કો ચાહિયે કે મ-દની કાફિલે તય્યાર કરને કા ઝેહૂન બનાતે હુએ હિકમતે અ-મલી કે ઝરીએ હર એક ઇસ્લામી ભાઈ તક મ-દની કાફિલે કી દા'વત પહોંચાને કી કોશિશ કરેં.

(3) જબ, જિસ સે, જહાં ઓર જિસ લિયે ભી મુલાકાત હો. મુલાકાત કે ઇખ્તિતામ પર હક્કે સોહબત અદા કરને કી નિયત સે મ-દની કાફિલે કી દા'વત ઝરૂર દેં, કે સરકારે મદીના صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ

ને ફરમાયા : “જિસ કિસી ને કિસી કી સોહબત ઇંજિતિયાર કી અગર્યે લમ્હા ભર કે લિયે હો, બરોઝે કિયામત સુવાલ હોગા કે હક્કે સોહબત અદા કિયા થા યા ઝાએઅ.”

(احياء العلوم مع اتحاف ج ٤ ص ٨٢)

ઇસ કા ફાએદા યેહ હોગા કે હમ જિસ જિસ ઇસ્લામી ભાઈ કો હિકમતે અ-મલી સે બાર બાર મ-દની કાફિલોં મેં સફર કી દા'વત દેતે રહેંગે તો યેહ દા'વત કાનોં કે રાસ્તે ઉસ કે દિલ પર નકશ હો જાએગી. ક્યૂંકે અ-રબી મકૂલા હે : “إِذَا كَرَّرْتَ قَوْلًا” જબ કોઈ બાત બાર બાર કહી જાએ તો વોહ દિલ મેં કરાર પકડ લેતી હે.” જિસ તરહ ઇત્ર કી લમ્હા ભર કી સોહબત ભી ઇન્સાન કો ખુશબૂ કા એહસાસ દિલાતી હે ઓર ફૂલ કા મિટ્ટી કે સાથ રહના મિટ્ટી કો ખુશબૂદાર કર દેતા હે, બિલકુલ ઇસી તરહ હમારી મુખ્તસર સોહબત ભી ઇસ્લામી ભાઈ કો યેહ એહસાસ દિલાએ કે

“મુઝે મ-દની કાફિલોં કા મુસાફિર બનના ચાહિયે”

(4) યેહ દા'વત મ-દની કાફિલોં કે તઆરુફ, રાહે ખુદા ﷻ મેં સફર કે ફઝાઈલ ઓર મ-દની કાફિલે કા મુસાફિર બનને કે લિયે ભરપૂર તરગીબી કલિમાત પર મુશ્તમિલ હોની ચાહિયે. ફિર આખિર મેં મ-દની કાફિલે મેં સફર કરને કી નિય્ત કરવાના ઓર ઉસ કા નામ વ પતા લિખના ન ભૂલિયે.

(5) યેહ નામ વ પતા નિય્ત કરને વાલે ઇસ્લામી ભાઈ કે અલાકે કે મ-દની કાફિલા ઝિમ્માદાર તક પહોંચા દીજિયે ઓર ખુદ ભી ઉસ પર ઇન્ફિરાદી કોશિશ કા સિલ્સિલા જારી રખિયે. ફિર મ-દની કાફિલા

ઝિમ્માદાર કો ચાહિયે કે મ-દની કાફિલે મેં સફર કી નિયત કરને વાલે તમામ ઈસ્લામી ભાઈયોં કી એક ફેહરિસ્ત મુરતબ કર લે. ફિર વોહ રોઝાના ઉન મેં સે મુન્તખબ ઈસ્લામી ભાઈયોં સે બિલ ખુસૂસ ઓર દૂસરે ઈસ્લામી ભાઈયોં સે બિલ ઉમૂમ ઉન કે ઘર, દુકાન યા દફતર વગૈરા મેં મુલાકાત કરે ઓર મ-દની કાફિલે મેં સફર કી તરગીબી યાદ દિહાની કરવાતા રહે, હતા કે મ-દની કાફિલે કે સફર કી તારીખ સે પહલે પહલે તમામ નિયત કરને વાલે ઈસ્લામી ભાઈયોં સે મુલાકાત મુકમ્મલ કર લે. મુલાકાત કે લિયે જાતે વક્ત મ-દની કાફિલા પેડ ઓર કલમ સાથ હોના ઝરૂરી હૈ.

(6) મ-દની કાફિલે કે સફર કી તારીખ પહલે મુકરર હોની ચાહિયે.

(7) જબ ભી કિસી કો મ-દની કાફિલે મેં સફર કી દા'વત દેને કી ગરઝ સે મુલાકાત કરને જાએં તો બા વુઝૂ હો કર જાએં, ઈસ સે આપ કી ખુદ એ'તિમાદી મેં ઈઝાફા હોગા.

(8) મ-દની કાફિલા તય્યાર કરને કે દૌરાન હમેં કિતની હી દુશ્વારિયાં પેશ આએં, ઉમ્મીદ કા દામન હાથ સે ન છૂટે ઓર માયૂસી હમારે કરીબ ભી ન ફટકને પાએ ક્યૂંકે માયૂસ હોને સે હિમ્મત જવાબ દે જાતી હૈ, જિસ કે નતીજે મેં જઝબા પહલે તો કમ હોના શુરૂઆ હોતા હૈ ફિર બિલ આખિર ખત્મ હો જાતા હૈ. લિહાઝા હિમ્મત હારે બિગૈર ઈન્ફિરાદી કોશિશ મુસલ્સલ જારી રખેં. મશહૂર હૈ કે એક બાદશાહ જિસ કા લશ્કર શિકસ્ત ખા ચુકા થા, સપ્ત માયૂસી કે આલમ મેં એક ગાર મેં પનાહ લિયે હુએ થા. અચાનક ઉસ કી નિગાહ એક મકડી પર પડી જિસ ને ગાર કી દીવાર પર ચઢને કી કોશિશ કી મગર નાકામ

રહી, લેકિન ઉસ ને હિમ્મત ન હારી ઓર અપની કોશિશ જારી રખી, બિલ આખિર વોહ અપને મક્સદ મેં કામ્યાબ હો ગઈ. ઉસ બાદશાહ કો યેહ બાત સમજ આ ગઈ કે જહદે મુસલ્સલ કી બિના પર મુશ્કિલ સે મુશ્કિલ મુહિમ કો સર કિયા જા સકતા હૈ. યુનાન્યે ઉસ ને અપની તમામ તર હિમ્મત મુજતમઅ કરતે હુએ અપને બિખરે હુએ લશ્કર કો જમ્મ કિયા ઓર ફિર સે દુશ્મન પર હમ્લા કિયા ઓર ફત્હ યાબ હુવા.

ઈસી તરહ સપ્ત પથ્થર પર પાની કે ચન્દ કતરે ગિરાએ જાએ તો ઉસ મેં સૂરાખ હોના મુશ્કિલ બલ્કે ના મુશ્કિન હૈ લેકિન અગર યેહી કતરે મુસલ્સલ તીસ દિન ગિરતે રહેં તો પથ્થર મેં છોટા સા સૂરાખ ઝરૂર હો જાએગા. બિલકુલ ઈસી તરહ અગર હમ કિસી ઈસ્લામી ભાઈ કો મુસલ્સલ દા'વત દેતે રહેંગે, બિલ આખિર વોહ મ-દની કાફિલે કા મુસાફિર બનને કે લિયે તય્યાર હો હી જાએગા. **إِنْ شَاءَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ**

(9) તાજદારે મદીના, સુલ્તાને બા કરીના, રાહતે કલ્બો સીના **صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ** ને ઈર્શાદ ફરમાયા :

الدُّعَاءُ سِلَاحُ الْمُؤْمِنِ وَعِمَادُ الدِّينِ وَنُورُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ

યા'ની દુઆ મોમિન કા હથિયાર હૈ ઓર દીન કા સુતૂન ઓર આસ્માન વ ઝમીન કા નૂર હૈ.

(المستدرک، کتاب الدعاء، باب الدعاء سلاح المؤمن، الحديث: ١٨٥٥، ج ٢، ص ١٦٢)

ઈસ લિયે મ-દની કાફિલે કી તય્યારી કે લિયે અ-મલી કોશિશ કરને કે સાથ સાથ સિદ્દકે દિલ સે રબ તઆલા કી બારગાહ મેં દુઆ ભી કરતે રહેં કે દુઆ મોમિન કા હથિયાર હૈ. ઈસ કે ઇલાવા જબ ભી

ઘર સે મ-દની કાફિલે કી તય્યારી કે લિયે ચલેં તો વાલિદૈન સે દુઆ કરવાએં.

(10) યેહ કામ મુશ્કિલ ઝરૂર હૈ, લેકિન યાદ રખિયે કે જો કામ જિતના દુશ્વાર હોતા હૈ ઉતના હી ઉસ કા અજ ઝિયાદા હોતા હૈ. યુનાન્યે હઝરતે ઇબ્રાહીમ બિન અદહમ عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللَّهِ الْكَرِيم ફરમાતે હેં : “જો અમલ દુન્યા મેં જિતના દુશ્વાર ગુઝાર હોગા મીઝાને અમલ પર વોહ ઉતના હી ઝિયાદા વઝનદાર હોગા.

(حلیة الاولیاء، ابراهیم بن ادھم، الرقم: ۱۱۲۱۵، ج ۸، ص ۱۶)

(11) મ-દની કાફિલે મેં સફર કી દા'વત કે દૌરાન અગર કોઈ ઇસ્લામી ભાઈ અપની પરેશાની બતાએ તો અફસોસ કરતે હુએ હમદદી કા ઇઝહાર કરેં ઓર અગર મુનાસિબ સમજેં તો ઉસ કી પરેશાની કા હલ ભી પેશ કરેં. ઇસ કે બા'દ મ-દની કાફિલોં કી બ-ર-કત સે મસાઈબ સે છુટકારા પાને વાલોં કે વાકિઆત સુનાતે હુએ રાહે ખુદા عَزَّوَجَلَّ મેં સફર કી તરગીબ ભી દેં. ઓર અગર વોહ ખુશી કી ખબર સુનાએ તો મુબારક બાદ દેતે હુએ ઉસ સે મુઆ-નકા ભી કરેં (અમરદ કે સાથ મુઆ-નકા કરના મહલ્લે કિતના હૈ ઇસ સે ઇજતિનાબ ઝરૂરી હૈ), ફિર ઉસે શુકાને કે તૌર પર મ-દની કાફિલે મેં સફર કી તરગીબ દીજિયે. હાં ! અગર આપ ખુદ પરેશાન હોં તો ઉસે યેહ મહસૂસ ભી ન હોનેં દેં કે આપ પરેશાન હેં.

(12) જિસ સે મુલાકાત કરેં, તોહફા પેશ કરેં (જબ કે કોઈ માનેએ શર-ઈ ન હો) ક્યૂંકે હદીસે પાક મેં હૈ, “બાહમ તોહફા દો મહબ્બત બઢેગી.”

(الموطا للإمام مالك، كتاب حسن الخلق، باب ما جاء في المهاجرة، الحديث: ۱۷۳۱، ج ۲، ص ۴۰۷)

(13) મ-દની કાફિલે મેં સફર કે લિયે તય્યાર હો જાને વાલે ઈસ્લામી ભાઈ સે સફર કા સામાન રવાનગી કી તારીખ સે દો દિન પહલે લે લેં.

(14) અગર કિસી કો ઈજાઝત કા મસ્અલા દરપેશ હો તો ઘર પર જા કર ઈજાઝત તલબ કરેં.

(15) જબ ઝિમ્માદારોં કા મ-દની મશ્વરા હો તો ઝિમ્માદારોં સે મ-દની કાફિલે કે સફર કી તારીખે લે લેં.

(16) મ-દની કાફિલા રવાના કરને સે પહલે અમીરે કાફિલા ઝરૂર તય્યાર કરેં.

(17) જબ કોઈ મ-દની કાફિલા સફર પર રવાના હો તો ઉસ કી ખૂબ તશહીર કી જાએ. હર ઈસ્લામી ભાઈ બતૌરે તરગીબ દૂસરોં કો બતાએ કે “اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ عَزَّوَجَلَّ ! મેં ફુલાં દિન કાફિલે મેં જા રહા હૂં.”

(18) તમામ ઝૈલી હલ્કોં મેં ઝિમ્માદારે કાફિલા કે ઝરીએ હફતા ભર તમામ દસોં ઓર બયાનાત મેં એ'લાને કાફિલા હોના યાહિયે, નીઝ હર મસ્જિદ કી સતહ પર હફતે મેં કમ અઝ કમ એક દિન પૂરા બયાન સિર્ફ કાફિલે કે મૌઝૂઅ પર હો.

(19) હફતાવાર અલાકાઈ દૌરા બરાએ નેકી કી દા'વત કી મઝબૂત તરકીબ બનાઈ જાએ ઓર ઈસ સે મ-દની કાફિલા તય્યાર કિયા જાએ.

(20) કાફિલે મેં સફર સે મુ-તઅલ્લિકા અહદાફ કો તમામ ઈસ્લામી ભાઈ આપસ મેં તક્સીમ કર લેં. اِنْ شَاءَ اللّٰهُ عَزَّوَجَلَّ હદફ સે ઝિયાદા કાફિલે તય્યાર હો જાએંગે.

(21) હર ઈસ્લામી ભાઈ કો ધુન હોની યાહિયે કે “મુઝે મ-દની કાફિલે તય્યાર કરને હેં.”

(5) કાફિલા સે કાફિલે કેસે સફર કરવાએ ?

(1) મ-દની કાફિલે કી કામ્યાબી કા ઇન્હિસાર તીન બાતોં પર હે :
(1) જહાં પર મ-દની કાફિલા જાએ વહાં સે દૂસરા મ-દની કાફિલા સફર ભી કરવાએ.

(2) મ-દની કાફિલે મેં સફર કરને વાલોં મેં સે હર એક કા ઝેહન યેહ બન જાએ કે મુઝે કમ અઝ કમ હર માહ તીન દિન મ-દની કાફિલે મેં સફર કરના હૈ.

(3) મ-દની કાફિલે વાલે જબ વાપસ અલાકે મેં જાએં તો વહાં ભી મ-દની કામ કી ધૂમ મય જાએ.

(2) “દા’વતે ઇસ્લામી” કે કામ કી જાન “મ-દની કાફિલા” ઓર મ-દની કાફિલે કી જાન “મુલાકાત યા’ની ઇન્ફિરાદી કોશિશ” ઓર ઇન્ફિરાદી કોશિશ કી જાન “ખુશ અખ્લાકી” કો હર વક્ત પેશે નઝર રખા જાએ.

(3) તીન દિન કે મ-દની કાફિલે મેં પહલે દિન મુખ્તલિફ ઇસ્લામી ભાઈયોં પર ઇન્ફિરાદી કોશિશ કર કે ઉન્હેં મ-દની કાફિલે કા મુસાફિર બનને કી ભરપૂર તરગીબ દિલાઈ જાએ ઓર નિયત કરવાને કે બા’દ ઉન કે નામ ભી લિખ લિયે જાએં. ફિર દૂસરે દિન ઘરોં પર મુલાકાત કર કે ઇસ્લામી ભાઈયોં કો મ-દની કાફિલે મેં સફર કે લિયે તરગીબ દી જાએ. ઇસી દૌરાન મ-દની કાફિલે કે શુ-રકા મેં સે કોઈ મુબલ્લિગ ઝેહની તૌર પર તથ્યાર રહે ફિર જૈસે હી દૂસરે મ-દની કાફિલે કી તરકીબ બને વોહ ઉસ કાફિલે કો લે કર વહાં સે રવાના હો જાએ ઓર અગર મુબલ્લિગ કી તરકીબ ન બન પાએ તો નએ તથ્યાર

હોને વાલે ઇસ્લામી ભાઈયોં કો હાથોં હાથ મ-દની તરબિયત ગાહ મેં પેશ કર દીજિયે.

(4) પહલે દિન સરકારે દો આલમ صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ કી સુન્નતોં કે મૌજૂઅ પર બયાન કિયા જાએ તાકે લોગોં કે ઝેહનોં મેં સુન્નતોં કી અહમ્મિયત બૈઠ જાએ. દૂસરે દિન હુસ્ને અપ્લાક પર બયાન હો ઔર તીસરે દિન ખૌફે ઇલાહી ઔર ઇશકે રસૂલ પર બયાન હો.

હુસ્ને અપ્લાક કે બયાન સે શૌક બેદાર હોગા, ખૌફે ઇલાહી لِّلْكَرَّةِ સે દિલ નર્મ હોંગે, ઇશકે રસૂલ કે બયાન મેં આંખોં સે અશ્કોં કી બરસાત હોગી તો રાહે ખુદા મેં સફર કરવાને મેં આસાની હોગી. યેહ ભી હો સકતા હૈ કે પહલે દિન મ-દની કાફિલોં કી નિયત, રાહે ખુદા મેં સફર કી અહમ્મિયત ઔર નિયત કે ફઝાઈલ પર બયાન હો. દૂસરે દિન નામ લિખવાને કી તરગીબ દિલાએં ઔર નામ લિખે જાએં ઔર તીસરે દિન ખુલુગાને દીન حَقَّقَهُمُ اللهُ تَعَالَى કી દીન કી ખાતિર કુરબાનિયાં બતા કર સફર કી તરગીબ દિલાએં ઔર હાથોં હાથ સફર કી તરકીબ બનાએં.

(5) જિસ મસ્જિદ મેં મ-દની કાફિલા ઠહરે, મ-દની કાફિલે મેં શરીક ઇસ્લામી ભાઈ ઉસ મસ્જિદ કે ઝિમ્માદાર સે મિલ કર વહાં કે નમાઝી હઝરાત યા દીગર ઇસ્લામી ભાઈયોં કી મસરૂફિયાત કે બારે મેં મા'લૂમાત હાસિલ કર લેં. નીઝ અલાકે કે ઇસ્લામી ભાઈયોં સે મ-દની કાફિલા સફર કરવાને કે સિલ્સિલે મેં ભરપૂર તઆવુન કી દર-ખ્વાસ્ત ભી કરેં.

(6) ઇન્ફિરાદી કોશિશ કે હલકે (11:21 તા 12:00) મેં દો ઇસ્લામી ભાઈ મસાજિદ કે અઈમ્મએ કિરામ, ઉ-લમાએ દીન ઔર મશાઈખે ઉઝ્ઝામ કી બારગાહ મેં હાઝિર હોં ઔર ઉન સે મ-દની કામ ઔર મ-દની કાફિલોં મેં ઇઝાફે કે લિયે દુઆ કી દર-ખ્વાસ્ત કરેં ઔર અહ્સન અન્દાઝ મેં મ-દની કાફિલે મેં સફર કી ઇલ્તિજા કરેં.

(7) અગર મ-દની કાફિલા કિસી ગાઉં યા ગોઠ મેં જાએ તો ઇન્ફિરાદી કોશિશ કે હલકે મેં વહાં કે વડેરે યા ચૌધરી સાહિબ ઔર શહૂર મેં જાએ તો શખ્સિયાત કે ઘરોં વગૈરા પર જા કર નેકી કી દા'વત દેં. અગર વોહ કાફિલે મેં સફર કે લિયે તય્યાર હો ગએ તો **اِنَّ شَرَّالْوَلَدِ لِلْاِسْلَامِ** વહાં સે કાફિલા ખુદ હી તય્યાર હો જાએગા. ઇન શખ્સિયાત કો ઇન્તિહાઈ મહબ્બત સે પહલે મસ્જિદ મેં આને કી દા'વત દેં ફિર ઉન્હેં મ-દની કાફિલે કી અહમ્મિયત બતા કર મ-દની કાફિલે મેં સફર કરને કે લિયે તય્યાર કરેં.

(8) શુ-રકાએ કાફિલા મેં સે હર ઇસ્લામી ભાઈ કો ઇખ્લાસ કે સાથ કોશિશ કરની ચાહિયે કે “હમેં યહાં સે ઝિયાદા સે ઝિયાદા મ-દની કાફિલે સફર કરવાને હેં.”

ઇસ સિલ્સિલે મેં દસોં બયાન મેં ભી તરગીબ દિલાએં ઔર ઇસ કે બા'દ ઇન્ફિરાદી કોશિશ કે ઝરીએ ભી.

(9) જબ નએ ઇસ્લામી ભાઈ મસ્જિદ મેં આએં તો ઇન્ફિરાદી કોશિશ કે ઝરીએ ઉન કે ઝેહ્ન મેં ઇલ્મે દીન હાસિલ કરને ઔર સુન્નતેં સીખને કી અહમ્મિયત ઉજાગર કર કે ઉન્હેં મ-દની કાફિલે મેં સફર કે લિયે તય્યાર કરેં. ઇસ કે સાથ સાથ ઉન્હેં “રાહે ખુદા **اِنَّ** મેં સફર

કરને કે ફઝાઈલો બ-રકાત” ઔર “દા’વતે ઈસ્લામી કી મ-દની બહારે” સુના કર ભી તરગીબ દિલાએ. ઔર અગર કિસી પુરાને ઈસ્લામી ભાઈ સે મુલાકાત હો તો ઉન્હેં મ-દની કાફિલે કી કદ્રો કીમત કા એહસાસ દિલા કર મ-દની કાફિલે મેં સફર કી તરગીબ દીજિયે. નીઝ ઉન કા યેહ ભી ઝેહૂન બનાઈયે કે યૂં તો હર સુન્ની, દા’વતે ઈસ્લામી વાલા હૈ લેકિન હમેં હકીકી મા’નોં મેં “દા’વતે ઈસ્લામી” વાલા બનને કે લિયે કમ અઝ કમ પાંચ મ-દની ઈન્આમાત કા આમિલ બનના હૈ :

(1) હર માહ પાબન્દી સે ૩ દિન મ-દની કાફિલે મેં સફર કરના હૈ.

(2) હફતાવાર ઈજતિમાઅ મેં અવ્વલ તા આખિર શિકત કરની હૈ.

(3) હર હફતે અલાકાઈ દૌરા બરાએ નેકી કી દા’વત મેં અવ્વલ તા આખિર શરીક હોના હૈ.

(4) રોઝાના ફિકે મદીના કરતે હુએ મ-દની ઈન્આમાત કા રિસાલા પુર કર કે હર મ-દની માહ કી દસ તારીખ કે અન્દર અન્દર અપને ઝિમ્માદાર કો જમ્મ કરાના હૈ.

(5) રોઝાના કમ અઝ કમ દો ઘન્ટે દા’વતે ઈસ્લામી કે મ-દની કામોં મેં સર્ફ કરને હૈં.

(10) જબ ભી કિસી પર મ-દની કાફિલે મેં સફર કે લિયે તય્યાર કરને કી ગરઝ સે ઈન્ફિરાદી કોશિશ ફરમાએં તો વક્ત કી મુના-સબત સે મા કબ્લ બયાન કર્દા ચીઝોં કે સાથ સાથ રાહે ખુદા મેં પેશ કી ગઈ

અસ્લાફ (બુઝુર્ગાને દીન) رَحْمَةُ اللهِ تَعَالٰی કી કુરબાની કે વાકિઆત ભી સુનાએં ફિર રાહે ખુદા મેં સફર સે રોકને વાલી રુકાવટોં કો દૂર કરને કા તરીકા ભી બતાએં. ઇસ કે બા'દ મઝકૂરા ઇસ્લામી ભાઈ કો મ-દની કાફિલે મેં સફર કે ઉપરવી ફઝાઈલ કે સાથ સાથ દુન્યાવી બ-રકાત કે બારે મેં ભી બતાઈયે.

(11) યાદ રખિયે કે મ-દની કાફિલા તય્યાર કરને કે લિયે ઇન્ફિરાદી કોશિશ, ઇજતિમાઈ બયાન સે કહીં ઝિયાદા મુઅસ્સિર સાબિત હોતી હૈ ઓર ઇન્ફિરાદી કોશિશ મેં ઝાતી કિરદાર કો બહુત અહમ્મિયત હાસિલ હોતી હૈ, લિહાઝા ! અગર હમ બા અમલ હોંગે તો હમ સે મુલાકાત કરને વાલે દા'વતે ઇસ્લામી સે મુ-તઅસ્સિર હોંગે, લેકિન અગર હમારે કૌલ વ ફે'લ મેં તઝાદ હોગા તો હમ સે વાબસ્તા રહને વાલે ઇસ્લામી ભાઈયોં કે બદ ઝન હો જાને કા કવી અન્દેશા હૈ.

(12) જો ઇસ્લામી ભાઈ મ-દની કાફિલે મેં સફર કે લિયે તય્યાર હો ચુકે હોં, ઉન કી ખૈર ખ્વાહી કી તરકીબ બનાઈ જાએ મ-સલન નિમ્કો, બિસ્કિટ યા ફૂટ પેશ કીજિયે કે ઇસ સે ઉન કે દિલ મેં મ-દની માહોલ કી મહબ્બત મેં ઇઝાફા હોગા ઓર શૈતાન કો ઉન્હેં મ-દની કાફિલે મેં સફર સે રોકને મેં નાકામી કા સામના કરના પડેગા. اِنْ شَاءَ اللهُ

(13) કિસી ઇસ્લામી ભાઈ કો મ-દની કાફિલે મેં સફર કે લિયે તય્યાર કર લેને હી પર ઇક્તિફા ન કરેં બલ્કે કાફિલે મેં સફર કે બા'દ ભી ઉસે મુસ્તકિલ તૌર પર મ-દની માહોલ મેં લાને કે લિયે ઇન્ફિરાદી કોશિશ જારી રખિયે.

(6) અમીરે કાફિલા કો કેસા હોના ચાહિયે ?

પ્યારે ઇસ્લામી ભાઈયો !

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ عَلَیْهِ વતે ઇસ્લામી કા મ-દની કામ દિન બ દિન વસીઅ ઓર મઝબૂત તર હોતા જા રહા હૈ. ઇબ્તિદા કે તજરિબાતી મરાહિલ સે ગુઝરને કે બા'દ અબ હર કામ કી બા કાઈદા તરકીબ બન ચુકી હૈ ઓર યેહ બાત અબ રોઝે રોશન કી તરહ વાઝેહ હો ચુકી હૈ કે અગર હમ પૂરી દુન્યા મેં દા'વતે ઇસ્લામી કા મ-દની કામ કરના ચાહતે હૈં ઓર અપને મ-દની મક્સદ (મુઝે અપની ઓર સારી દુન્યા કે લોગોં કી ઇસ્લાહ કી કોશિશ કરની હૈ) મેં કામિલ કામ્યાબી કી તમન્ના રખતે હૈં તો હમેં અપને મ-દની કાફિલોં કો મઝબૂત બનાના હોગા.

ઇસ કે લિયે હમેં હર ઇસ્લામી ભાઈ કો રાહે ખુદા કા મુસાફિર બનાને કે લિયે મુસલ્લલ કોશિશ કરની હોગી તાકે હર મુસલ્માન સુન્નતોં કા આમિલ ઓર તબ્લીગે કુરઆનો સુન્નત કા મુખ્લિસ મુબલ્લિગ બન કર દૂસરોં કો નેકી કી દા'વત દેને વાલા બન જાએ. ઇસ કે ઇલાવા હમેં ખુદ ભી મ-દની કાફિલોં મેં સફર કો અપના મુસ્તકિલ મા'બૂલ બનાના હોગા.

ઇન મ-દની કાફિલોં કી કામ્યાબી ઓર તરક્કી કા રાઝ ઇસ મેં પોશીદા હૈ કે મ-દની કાફિલોં મેં સફર કરને વાલે ઇસ્લામી ભાઈયોં કો ઇતની બેહતરીન તરબિયત દી જાએ કે વોહ એક મરતબા સફર કરને કે બા'દ ન સિર્ફ ખુદ બાર બાર મ-દની કાફિલોં કે મુસાફિર બનેં બલ્કે દૂસરે ઇસ્લામી ભાઈયોં કો મ-દની કાફિલોં મેં સફર કરવાને વાલે બન જાએ.

મ-દની કાફિલે મેં બેહતરીન તરબિયત દેને મેં આસાની કે લિયે હમારે મ-દની મર્કઝ ને “જદ્વલ” કી સૂરત મેં હમેં એક રહનુમા અતા ફરમા દિયા હૈ.

અબ ઈસ જદ્વલ પર કમા હક્કુહૂ અમલ કરવાને કે લિયે એસા મઝબૂત અમીરે કાફિલા દરકાર હૈ જો બા અખ્લાક, ઈસ્લામી ભાઈયોં કા ખૈર ખ્વાહ, ઉન કી નફિસિયાત કો સમજને વાલા, બા હિક્મત, તજરિબા કાર ઔર મ-દની ઝેહન રખને વાલા હો. ક્યૂંકે અગર અમીરે કાફિલા કમઝોર હોગા તો કાફિલે મેં ઇન્તિશાર, જદ્વલ પર અ-દમે અમલ, આપસ મેં ઉલઝ્ને, એક દૂસરે કે બારે મેં બદ ગુમાની કરને ઔર કાફિલા ટૂટને જૈસે નુક્સાનાત કા સામના કરના પડેગા, જિસ કી બિના પર કાફિલા અપને મકાસિદ મેં નાકામ હો સકતા હૈ.

અલ ગરઝ મ-દની કાફિલોં કી કામ્યાબી કે લિયે અમીરે કાફિલા કા મઝબૂત હોના બેહદ ઝરૂરી હૈ.

યાદ રહે ! અમીરે કાફિલા કે લિયે અગર્યે સનદ યાફતા આલિમ હોના ઝરૂરી નહીં તાહમ ઉસ મેં :

- (1) ફર્ઝ ઉલૂમ હાસિલ કરને કા જઝબા (2) સમઝ વ હિક્મતે અ-મલી
- (3) હુસ્ને અખ્લાક (4) કુવ્વતે બરદાશત (5) સન્જી-દગી (6) ખિદમત કા જઝબા (7) હર કિસી કો અપને સાથ લે કર ચલને ઔર કામ લેને કી સલાહિયત કા પાયા જાના ઝરૂરી હૈ.

શુ-રકાએ કાફિલા કી તરબિયત કે મ-દની ફૂલ

અમીરે કાફિલા કો ચાહિયે કે વોહ શુ-રકાએ કાફિલા કી તરબિયત કરને મેં દર્જે ઝૈલ પહલૂ મદે નઝર રખે.....

(1) ઇતાઅતે અમીર કે લિયે ઝેહન બનાના :

અમીરે કાફિલા કો ચાહિયે કે ઇતાઅતે અમીર કે હવાલે સે શુ-રકાએ કાફિલા કા ઇસ તરહ ઝેહન બનાએ.....

“પ્યારે ઇસ્લામી ભાઈયો ! મ-દની કાફિલે મેં અમીરે કાફિલા ઇસ લિયે બનાયા જાતા હૈ કે મ-દની કાફિલે મેં તમામ મા’મૂલાત મુનઝૂમ અન્દાઝ મેં પાયએ તકમીલ કો પહોંચ જાએ. જબ ભી કોઈ સફર કિયા જાએ તો હમેં ચાહિયે કે કિસી ઇસ્લામી ભાઈ કો અપના અમીર મુકરર કર લેં.

જૈસા કે આકા صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કા ફરમાને આલીશાન હૈ : “અગર ત્રીન શખ્સ સફર મેં હોં તો ઉન્હેં ચાહિયે કે એક કો અપના અમીર બના લેં.”

(کنز العمال، الحدیث: ۱۷۶۹۶، ج ۶، ص ۳۰۰)

અમીર કી ઇતાઅત હમ પર લાઝિમ હૈ લેકિન અમીર કો ચાહિયે કે ખુદ કો કૌમ કા ખાદિમ સમઝે યા’ની લોગોં કો ચાહિયે કે અમીરે કાફિલા કી ઇતાઅત કરેં ઓર અમીર કો ચાહિયે કે અપને આપ કો દૂસરોં સે બડા સમઝને કે બજાએ ખુદ કો ઉન કા ખાદિમ તસવ્વુર કરે ઓર ઉન કી ખૈર ખ્વાહી કરતા રહે.

પ્યારે ઇસ્લામી ભાઈયો ! મુઝે મ-દની મર્કઝ કી તરફ સે આપ કી ખિદમત પર મામૂર કિયા ગયા હૈ, આપ કી ખિદમત મેં

દર-ખ્વાસ્ત હે કે જબ ભી કોઈ બાત આપ કી બારગાહ મેં અર્ઝ કરું બયાન કર્દા બાતોં કી રોશની મેં ઇસે ઝરૂર શ-રફે કબૂલિયત બખ્શિયેગા ઔર અગર કહીં કોઈ કમી પાએં તો નેકી કી દા'વત કે આદાબ કા ખયાલ રખતે હુએ મેરી ઇસ્લાહ ફરમા દેં.”

(2) નઝ્મો ઝબ્ત :

અમીરે કાફિલા કા સબ સે અહમ કામ યેહ હે કે શુ-રકાએ કાફિલા કો નેકી કી દા'વત, નમાઝ, ઝિક્ર, દુરૂદ ઔર સીખને સિખાને મેં જદ્દવલ કે મુતાબિક ઇન્ફિરાદી ઔર ઇજતિમાઈ તૌર પર મશ્ગૂલ રખે. ઇસ કે લિયે મ-દની કાફિલે મેં નઝ્મો ઝબ્ત કા જિતના ખયાલ રખા જાએગા જદ્દવલ પર અમલ ઉતના હી આસાન હોગા ઔર જદ્દવલ પર અમલ કરને કી બ-ર-કત સે યેહ કાફિલા અપને મકાસિદ મેં અઝીમ કામ્યાબી હાસિલ કરેગા.

નઝ્મો ઝબ્ત કાઈમ રખને કે સિલ્સિલે મેં શુ-રકાએ કાફિલા કે ઇત્તિહાદ કો બુન્યાદી હૈસિયત હાસિલ હે. લિહાઝા અમીરે કાફિલા કે લિયે ઝરૂરી હે કે કાફિલે મેં નઝ્મો ઝબ્ત કાઈમ રખને કે લિયે શુ-રકાએ કાફિલા મેં બિલ ખુસૂસ ઇન મવાકેઅ પર ઇત્તિહાદ પૈદા કરને કી કોશિશ કરે :

- (1) ખાના ખાતે વક્ત..... (2) સફર મેં દુઆ પઢાતે વક્ત.....
- (3) તરબિયત દેતે વક્ત..... (4) રાત કો આરામ કરતે વક્ત.....
- (5) સફર કે દૌરાન..... (6) નવાફિલ, ઇશરાક વ યાશત વ તહજજુદ મેં.....

(7) સદાએ મદીના લગાતે વક્ત..... (8) નેકી કી દા'વત દેતે વક્ત.

ઔર આપસ મેં ઇત્તિહાદ ઉસી વક્ત પૈદા હો સકતા હૈ જબ તમામ શુ-રકાએ કાફિલા એક દૂસરે સે અલ્લાહ ﷻ કી રિઝા કે લિયે મહબ્બત કરે. ઇસી તરહ અમીરે કાફિલા કો ભી ચાહિયે કે અપને દિલ મેં શુ-રકાએ કાફિલા કી મહબ્બત રખે. અલ્લાહ ﷻ કી રિઝા કે લિયે આપસ મેં મહબ્બત કરને વાલોં કે બારે મેં ગૈબ દાં આકા صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કા ફરમાને આલીશાન હૈ : “જિસ મેં ત્રીન ઔસાફ હોંગે વોહ ઇમાન કી લઝ્ઝત પાએગા.

(1) જિસ કે નઝદીક અલ્લાહ ﷻ ઔર ઉસ કે હબીબ صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰલِہٖ وَسَلَّم કી મહબ્બત તમામ આલમ સે ઝિયાદા હો.

(2) જો કિસી સે ખાસ અલ્લાહ ﷻ હી કે લિયે મહબ્બત રખતા હો.

(3) જિસ કો ઇમાન લાને કે બા'દ કુફ્ર કી તરફ પલટને સે ઐસી નફરત હો જૈસી આગ મેં ડાલે જાને સે હોતી હૈ.

(صحيح البخارى، كتاب الايمان، باب حلاوة الايمان، الحديث ١٦٠٦، ج ١، ص ١٧)

જબ શુ-રકાએ કાફિલા કે દરમિયાન મહબ્બત ભરી ફઝા કાઈમ હો જાએગી તો હર ઇસ્લામી ભાઈ ઇસ્લામ કા મુખ્લિસ મુબલ્લિગ બન કર નેકી કી દા'વત કી ઝિમ્માદારિયાં પૂરી દિયાનત દારી સે અદા કરને કી પૂરી કોશિશ કરેગા. સબ કે સામને એક હી મક્સદ હોગા કે “મુઝે અપની ઔર સારી દુન્યા કે લોગોં કી ઇસ્લાહ કી કોશિશ કરની હૈ.

”إِنْ شَاءَ اللّٰهُ عَزَّوَجَلَّ” ઔર યેહ મક્સદ તમામ શુ-રકાએ કાફિલા કો મહબ્બત

વ અખુવ્વત કી મઝબૂત લડી મેં પિરોએ રબેગા જિસ કી વજહ સે કાફિલે મેં સબ કા વક્ત ખુશ ગવાર ગુઝરેગા.

(3) મ-દની મશવરા :

અમીરે કાફિલા કો ચાહિયે કે કાફિલે કે તમામ ઉમૂર મ-દની મશવરે કે તરીકએ કાર કે મુતાબિક શુ-રકાએ કાફિલા કે મશવરે સે તે કરે. ઇસ કી બ-ર-કત સે દૂસરે ઇસ્લામી ભાઈયોં કો અપની અહમ્મિયત ઓર કાફિલે કે મુઆ-મલાત મેં શિકત કા એહસાસ હોગા, કાફિલે મેં ઉન કી દિલ ચસ્પી બઢેગી ઓર ઉન કે દિલ મેં અમીરે કાફિલા કે લિયે એહતિરામ વસીઅ હો જાએગા. મશવરે કે ઝરીએ ઝિમ્માદારિયાં અહ્સન અન્દાઝ મેં બાહમ તક્સીમ હો જાતી હું ઓર હર કામ કે મુખ્તલિફ પહલૂ નિખર કર સામને આતે હેં. મશવરા કરના હમારે આકા صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ કી સુન્નત ભી હૈ જૈસા કે અલ્લાહ તઆલા ને કુરઆને હકીમ મેં ઇશાદિ ફરમાયા :

وَشَاوِرْهُمْ فِي الْأَمْرِ فَإِذَا
عَزَمْتَ فَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ

(પ ૩, આલ عمران: ૧૫૯)

તર-જ-મએ ક-ઝુલ ઇમાન : ઓર કામોં
મેં ઉન સે મશવરા લો ઓર જિસ કિસી
બાત કા ઇરાદા પક્કા કર લો તો અલ્લાહ
(عَزَّوَجَلَّ) પર ભરોસા કરો.

સરકારે મદીના صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ને ઇશાદિ ફરમાયા :
“જો શખ્સ કિસી કામ કા ઇરાદા કરે ઓર ઉસ કે બારે મેં કિસી સે મશવરા કરે
ઓર અલ્લાહ (عَزَّوَجَلَّ) કી રિઝા કે લિયે ફૈસલા કરે તો ઉસે સબ સે બેહતર
કામ કી તરફ રહનુમાઈ કી જાતી હૈ.”

(شعب الإيمان للبيهقي، الحادى والخمسون، باب فى الحكم بين الناس، الحديث: ٧٥٣٨، ج ٦، ص ٧٥)

હઝરતે સય્યિદુના હસન બસરી رضي الله تعالى عنه કા ઇશાદિ હૈ :

“કોઈ કૌમ જબ ભી આપસ મેં મશ્વરા કરતી હૈ અદલાહ તઆલા ઉસે ઉન કી અફઝલ રાય કી તરફ હિદાયત દે દેતા હૈ.”

(તફસીર કર્તુબી, سورة آل عمران، تحت الآية: ۱۵۹، ج ۲، ص ۱۹۳)

મશ્વરે સે પહલે અમીરે કાફિલા તમામ શુ-રકા કો ઇસ બાત કા ઝરૂર એહસાસ દિલાએ કે હમ એક અહમ મક્સદ કે લિયે મ-દની કાફિલે મેં સફર કર રહે હૈં લિહાઝા હમ સબ કો ચાહિયે કે સન્જી-દગી કા દામન થામે રખેં, કિસી કી બાત કાટ કર દરમિયાન મેં બોલના યા કઈ ઇસ્લામી ભાઈયોં કા એક સાથ બોલના યા ગુફત-ગૂ કે દૌરાન તન્જ વ મઝાક કા સિલ્સિલા શુરૂઅ કર દેના ઇન્તિહાઈ ગૈર મુનાસિબ હૈ.

અમીરે કાફિલા કો ચાહિયે કે મશ્વરે કે દૌરાન સબ કી તજવીઝ તવજ્જોહ સે સુને તાકે ઇસ્લામી ભાઈયોં કી હૌસલા શિ-કની ન હો ક્યૂંકે અગર કિસી કી તજવીઝ યા મશ્વરા તવજ્જોહ સે ન સુના ગયા તો મુશ્કિન હૈ કે વોહ આયિન્દા મશ્વરા દેને સે હી ગુરેઝ કરે. ઇસ તરહ અમીરે કાફિલા ઉસ કી ફિકી સલાહિયતોં સે ઇસ્તિફાદા ન કર પાએગા. ફિર અગર કિસી કી તજવીઝ કાબિલે અમલ ન હો તબ ભી ઉસ કે અચ્છે પહલૂઓં કી તા'રીફ કરે ઓર મુશ્કિન હો તો હૌસલા અફઝાઈ કરને કે સાથ સાથ ઉસે સમઝાએ કે ઇસ કી તજવીઝ કે કૌન સે પહલૂ કિન વુજૂહાત કી બિના પર કાબિલે અમલ નહીં.

શુ-રકાએ કાફિલા કા યેહ ભી ઝેહન બનાયા જાએ કે જબ

એક હી મૌઝૂઅ પર મશ્વરા દેને વાલે કસીર હોં તો હર એક કી રાય પર અમલ મુમકિન નહીં હોતા લિહાઝા કોઈ ભી ઈસ્લામી ભાઈ ઈસે હરગિઝ અના કા મસ્અલા ન બનાએ કે મેરા મશ્વરા ક્યૂં નહીં માના ગયા ?

(4) શુ-રકાએ કાફિલા સે અચ્છા બરતાવ :

અચ્છા અમીર વોહી હોતા હૈ જો અલ્લાહ કી રિઝા કો અપને પેશે નઝર રખે, અપને મક્સદ સે મુખ્લિસ હો, અપને ઝેરે તરબિયત ઈસ્લામી ભાઈયોં સે પુર ખુલૂસ મહબ્બત કરને વાલા હો, અપને ઈસ્લામી ભાઈયોં કી તરબિયત કે લિયે હર વક્ત કોશાં રહે ઔર ઉન કે દિલ મેં ઐસા ઘર કર જાએ કે શરીઅત કે દાઅરે મેં રહ કર ઉન્હેં ખ્વાહ કેસા હી કામ કરને કો કહે વોહ બે યૂનો ચરા ઉસ કે હુક્મ કો બજા લાએં.

બા'ઝ અમીરે કાફિલા યેહ શિક્વા કરતે હૈં કે શુ-રકાએ કાફિલા ઈતાઅત નહીં કરતે. ઈસ કી વજહ સાફ ઝાહિર હૈ કે અમીરે કાફિલા કો ઈતાઅત કરવાના હી નહીં આતા, હર વક્ત હુક્મ દેને કે અન્દાઝ મેં ગુફ્ત-ગૂ કરના, ખુદ કો ઈસ્લામી ભાઈયોં સે બરતર જાનના, ઈસ્લામી ભાઈયોં કી મા'મૂલી ગ-લતિયોં પર ઉન્હેં સખ્ત અલ્ફાઝ ઔર હકારત ભરે લહજે મેં ડાંટના વગૈરા યેહ સબ ચીઝેં મિલ કર શુ-રકાએ કાફિલા કો અમીરે કાફિલા સે મુ-તનફિફર કર દેતી હૈં.

યાદ રખિયે ! કિસી કી મહબ્બત ઉસ કી ઈતાઅત કરવાતી હૈ લિહાઝા ઝરૂરી હૈ કે અમીરે કાફિલા ઔર શુ-રકાએ કાફિલા કે દરમિયાન અખુવ્વત વ મહબ્બત કા મઝબૂત રિશ્તા કાઈમ હો. ઈસ કે

ઇલાવા અમીરે કાફિલા ખુદ ભી જદ્દવલ કી પાબન્દી કરને મેં બેહદ યુસ્તી કા મુઝા-હરા કરે ક્યૂંકે અમીરે કાફિલા કે અમલ કા અસર પૂરે કાફિલે પર પડતા હૈ. ઇસ લિયે અગર અમીરે કાફિલા, મ-દની કાફિલોં મેં સફર કા પાબન્દ, મ-દની ઇન્આમાત કા આમિલ, તકવા વ પરહેઝ ગારી સે આરાસ્તા હોગા તો પૂરા કાફિલા મ-દની ઇન્આમાત પર અમલ પૈરા હો જાએગા. લેકિન અગર અમીરે કાફિલા ખુદ બે અમલ હોગા યા જદ્દવલ પર અમલ મેં સુસ્તી કા મુઝા-હરા કરેગા તો શુ-રકાએ કાફિલા કા સુસ્ત હો જાના બઈદ અઝ ગુમાન નહીં.

શુ-રકાએ કાફિલા કે દિલ નાઝુક આબગીનોં કી તરહ હોતે હૈં, જો મા'મૂલી સી ઠેસ સે ટૂટ સકતે હૈં, લિહાઝા ! અમીરે કાફિલા કો ચાહિયે કે હર એક સે ઇસ કે નફિસયાતી તકાઝોં કે મુતાબિક સુલૂક કરે ઔર ઉન્હેં બોરિયત સે બચાને કે લિયે ખુશ મિઝાજ ઔર અફસુદગી સે કોસોં દૂર ભાગે બલકે શર-ઈ ઇજાઝત કે તહ્ત ખુશ તબ્ઈ ભી કરે.

હમારે પ્યારે આકા صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ભી અપને શાયાને શાન ખુશ તબ્ઈ ફરમાતે યુનાન્ચે હઝરતે અબ્દુલ્લાહ બિન હારિસ رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ ફરમાતે હૈં : “મેં ને આકા વ મૌલા صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ સે ઝિયાદા મુસ્કુરાને વાલા કોઈ નહીં દેખા.”

(جامع الترمذی، شمائل، باب ماجاء فی ضحک رسول الله، الحدیث: ۲۲۶، ج ۵، ص ۵۴۲)

શુ-રકાએ કાફિલા કી તરબિયત કે લિયે મઝકૂરા બાલા તરીકોં કો અપનાને સે આપ કા કાફિલા એક યાદગાર કાફિલા કહલાએગા.

إِنْ شَاءَ اللهُ عَزَّوَجَلَّ

(7) મ-દની કાફિલે કો સફર કરવાને કે મ-દની ફૂલ

(શુરૂઆત સે આખિર તક કાફિલે કા સફર કેસા હોના ચાહિયે ?)

અઝ : અમીરે અહલે સુન્નાત અબૂ બિલાલ મુહમ્મદ ઇસ્લામ

અત્તાર કાદિરી ૨-ઝવી دَامَتْ بَرَكَاتُهُمُ الْعَالِيَةِ

સફર સે કબ્લ મ-દની ફૂલ :

(1) રવાનગી સે પહલે હી મકામે સફર, વક્ત ઓર સામાને સફર કે બારે મેં શુ-રકાએ કાફિલા કો ઇતિલાઅ કર દી જાએ.

(2) શુ-રકાએ કાફિલા રવાનગી કે મુકર્રરા વક્ત સે પહલે પહલે મુકર્રરા જગહ મ-સલન “મ-દની મર્કઝ ફેઝાને મદીના” મેં પહોંચ જાએ તાકે તરબિયત ભી હો જાએ ઓર દીગર હાજાત સે ફરાગત પા લેને કે બા’દ કાફિલે કી બા આસાની રવાનગી મુમ્કિન હો સકે.

(3) રવાનગી સે કબ્લ જો તરબિયત મિલે ઉસ કે મ-દની ફૂલ ઇસ્લામી ભાઈ અપની ડાયરી મેં ઝરૂરતન લિખ લેં.

(4) મ-દની કાફિલે મેં જદ્વલ કે મુતાબિક સફર હો એક મ-દની કાફિલે મેં કમ અઝ કમ 7 ઇસ્લામી ભાઈ ઓર ઝિયાદા સે ઝિયાદા 12 ઇસ્લામી ભાઈ હોં.

(5) અમીરે કાફિલા કે પાસ સુન્નાત બક્સ, ચટાઈ, પેટ પર બાંધને કા પથ્થર, મિટ્ટી કે બરતન, સુન્નાત કે મુતાબિક 3 ઉગ્લિયોં સે ખાને કી આદત બનાને કે લિયે રબઝ બેંડ, અઝાન વ ઇકામત કે એ’લાનાત કે કાર્ડ મૌજૂદ હોને ચાહિએં.

(6) અમીરે કાફિલા કે પાસ મ-દની કાફિલા પેડ, મ-દની કાફિલોં કી નિયત કા કાર્ડ, સામાને મ-દની ઇન્આમાત ઓર ખુસૂસી તૌર પર અત્તારી પેડ ઝરૂર હોના ચાહિયે.

(7) મ-દની કાફિલે મેં અમીરે અહલે સુન્નત શૈખે તરીકત $\text{دَامَتْ بَرَكَاتُهُمُ الْعَالِيَةِ}$ કે રસાઈલ, બયાનાત ઔર મ-દની મુઝા-કરોં કી કેસિટૅં તોહફે મેં પેશ કરને કી તરકીબ બનાઓં.

(8) તરબિયત કે બા'દ અમીરે કાફિલા સબ ઈસ્લામી ભાઈયોં કો પહલે અપને બારે મેં બતાએ ફિર ઉન કા તઆરુફ હાસિલ કરે, ઈસ તરહ વોહ સબ ઈસ્લામી ભાઈયોં કે નામ સે વાકિફ હો જાએગા ઔર શુ-રકા ભી એક દૂસરે કે નામ જાન લેંગે.

(9) અમીરે કાફિલા અપને ઔર શુ-રકા કે નામ વ પતા વગૈરા ફોર્મ પર લિખ કર તરબિયત ગાહ યા મ-દની કાફિલા ઝિમ્માદાર કો જમ્મ કરવા દે ઔર કારકર્દગી ફોર્મ મેં ભી દર્જ કર લે.

(10) ફિર અમીરે કાફિલા ઈસ્લામી ભાઈયોં કો ઈન મૌજૂઆત પર સુન્નતેં ઔર આદાબ બતાએ :

★ સફર કી સુન્નતેં ઔર આદાબ ★ બાઝાર મેં જાને કે આદાબ ★ એહતિરામે મસ્જિદ. નીઝ નએ ઈસ્લામી ભાઈયોં કો તરગીબ દિલાને કા તરીકા વગૈરા સમઝાએ.

(11) અમીરે કાફિલા રવાનગી સે કબ્લ હી મુનાસિબ અખરાજાત જમ્મ કર કે લિખ લે તાકે કાફિલા ખત્મ હોને પર બા આસાની હિસાબ હો સકે.

(12) હર એક સે યક્સાં રકમ જમ્મ કરાએ અગર યેહ મુમ્કિન ન હો તો જિસ કે પાસ કમ રકમ હો કોઈ ઈસ્લામી ભાઈ ઉસ કી કમી પૂરી કર દે અગર યેહ ન હો સકે તો અમીરે કાફિલા ફક્ત મુબ્હમ (યા'ની ગૈર વાઝેહ) સા એ'લાન ન કરે, બલકે સબ સે ફર્દન ફર્દન સરા-હતન

(યા'ની એક એક સે સાફ લફઝોં મેં) ઇજાઝત લે. હાં કમ રકમ દેને વાલે કી નિશાન દેહી કર કે ઉસ કો શરમિન્દા ન કિયા જાએ. મ-સલન અમીરે કાફિલા એક એક સે કહે : મ-સલન હમ ને સબ સે ફી કસ **92** રૂપૈ લિયે હૈં મગર એક ઇસ્લામી ભાઈ એસે હૈં જિન્હોં ને **63** રૂપૈ દિયે હૈં, ક્યા આપ કી તરફ સે ઇજાઝત હૈ કે વોહ ભી ખાને પીને વગૈરા મુઆ-મલાત મેં બરાબર કે શરીક રહેં ? (જો જો ઇજાઝત દેંગે સિફ ઉન હી કી તરફ સે ઇજાઝત માની જાએગી. બિલફર્જ કિસી ને ઇજાઝત ન દી તો ઉસ કા હિસાબ અલગ રખના ઝરૂરી હૈ)

(13) ચૂલ્હા, દસ્તર ખ્વાન વ બરતન વગૈરા સામાન કો દેખ લે જિસ ચીઝ કી કમી હો ઉસે શામિલ કર લે.

(14) ફૈઝાને સુન્નત, રસાઈલ ઓર ઝરૂરી ઇસ્લામી કિતાબેં ઓર અગર ઝરૂરત હો તો મસા-લહા જાત વગૈરા ભી સાથ લે જાએં.

(15) રવાનગી સે કબ્લ તમામ ઇસ્લામી ભાઈ દો રફૂઅત નમાઝે સફર અદા કરેં બશર્તે કે મકરૂહ વક્ત ન હો.

(16) ફિર દુઆ કર કે રવાના હોં, યેહ દુઆ અમીરે કાફિલા કરાએ.

(17) અમીરે કાફિલા હર દો ઇસ્લામી ભાઈયોં કો આપસ મેં રફીક બના દે.

(18) રફીક જાન પહ્યાન વાલે યા દોસ્તી વાલે ન હોં બલ્કે એક નએ ઓર એક પુરાને કો રફીક બનાયા જાએ.

(19) જિસ સુવારી મેં સફર કરના હૈ મ-સલન ટ્રેન યા બસ ઉસ કી મા'લૂમાત પહલે સે લે લેં ઓર વક્ત વગૈરા ભી મા'લૂમ કર લેં ઓર ફિર જિસ પર આસાની હો ઉસ સુવારી પર સફર ફરમાએં.

દોરાને સફર મદની ફૂલ :

(20) અબ હર ઈસ્લામી ભાઈ અપના અપના સામાન ખુદ ઉઠાએં ઔર અપને અપને રફીક કે સાથ ચલેં. મુન્તશિર હો કર ચલને કી બજાએ દો દો કી કિતાર મેં ચલેં, તસ્બીહ વગૈરા પર દુરુદ શરીફ પઢતે રહેં યા આપસ મેં સિર્ફ ઔર સિર્ફ સુન્નતોં કી ખિદમત, અપની ઈસ્લાહ ઔર સારી દુન્યા કે લોગોં કી ઈસ્લાહ કી કોશિશ કરને કા ઝેહન બનાએં.

(21) ઈસી તરહ સુવારી પર અમીરે કાફિલા કી ઈજાઝત સે સુવાર હોં.

(22) સુવારી પર હમેશા સબ્રો તહમ્મુલ સે સુવાર હોં, ધક્કમ પેલ સે ગુરેઝ કરેં.

(23) અમીરે કાફિલા સબ કો સુવાર કરને કે બા'દ સુવાર હો. જબ સબ કો નિશસ્ત મિલ જાએ તો આખિર મેં ખુદ બૈઠે વરના ખડા રહે યા નીચે બૈઠ જાએ.

(24) અમીરે કાફિલા ખુદ દુઆ પઢાએ યા શુ-રકા મેં સે કિસી કો પઢાને કી ઈજાઝત દે.

(25) બે વુકૂફોં કી તરહ બસ મેં શોર ન મચાએં ઔર ન બસ કી દીવારેં બજાએં.

(26) જહાં કહીં ઠહરેં તો એક સાથ ઠહરેં મુન્તશિર હો કર ન ઠહરેં.

(27) રફીકે સફર તમામ સફર ઈકઠ્ઠા કરેં ફુઝૂલ ગોઈ સે મુકમ્મલ ઈજતિનાબ કરેં બલ્કે સુન્નતેં ઔર દુઆએં યાદ કરવાએં.

(28) અગર સફર મેં થકાવટ યા ગુનૂ-દગી તારી હો તો ગુફત-ગૂ કે બજાએ આરામ કરેં.

(29) અલગ અલગ બેઠે હોં તો બરાબર મેં બેઠને વાલે સે હુસ્ને અખ્લાક કે સાથ બાતચીત શુરૂઅ કરેં, “દા’વતે ઇસ્લામી” કા તઆરુફ કરાને કે બા’દ મઢની કાફિલે કી દા’વત પેશ કરેં.

(30) અગર કોઈ સુવાલ યા તન્કીદ કરે તો ખામોશ રહેં મુનાસિબ ખયાલ ફરમાએં તો અમીરે કાફિલા સે મુલાકાત કરા દેં.

(31) તમામ ઇસ્લામી ભાઈ અપને સામાન કી ખુદ હિફાઝત કરેં ઔર ખુદ ઉઠાએં.

(32) ચલતી બસ યા ગાડી મેં સુવાર હોને ઔર ઉતરને સે ગુરેઝ કરેં.

(33) જબ કભી બસ મેં સુવાર હોં તો સલામ કરેં ઔર જહાં જગહ મિલ જાએ તશરીફ રખેં, દીગર મુસાફિરોં સે મુલાકાત કરેં, હાલ અહવાલ પૂછેં.

રિવાયત મેં આતા હે કે “જબ દો ઇસ્લામી ભાઈ આપસ મેં ભાઈચારા કાઈમ કરેં તો દોનોં કો ચાહિયે કે પહલે અપને નામ, વલ્દિયત, ખાનદાન ઔર કબીલોં કે નામ બતલાએં તાકે દોસ્તી ઝિયાદા મુસ્તહકમ હો.”

(سنن الترمذی، کتاب الزهد، باب ما جاء في اعلام الحب، الحديث: ٢٤٠٠، ج ٤، ص ١٧٦)

(34) કિસી મૌઝૂઅ પર બહુસ ન કરેં, બલકે અગર કોઈ કરે તો કહેં મેં અદના સા તાલિબે ઇલ્મ હૂં આપ ઉ-લમાએ અહલે સુન્નત સે રુજૂઅ કરેં.

(35) અમીરે કાફિલા, કાફિલે વાલોં કી ખૂબ ખિદમત કરે ઔર ઇસે બોઝ નહીં બલકે સઆદત તસવ્વુર કરે.

હદીસે પાક મેં હૈ : “سَيِّدُ الْقَوْمِ خَادِمُهُمْ” યા’ની “કૌમ કા સરદાર કૌમ કા ખાદિમ હોતા હૈ.” (شعب الإيمان للبيهقي، ج ٦، ص ٣٣٤، الحديث: ٨٤٠٧)

ઉન કા સામાન બારી બારી ઉઠાએ, સબ કો યક્સાં મહબ્બત દે, કિસી એક કા હો કર ન રહ જાએ.

(36) શુ-રકાએ કાફિલા લાખ ગ-લતિયાં કરેં હરગિઝ હરગિઝ ગુસ્સા ન કરે વરના નુક્સાન હી હોગા નરમી, નરમી, નરમી ઔર સિર્ફ નરમી કા રવચ્છા રખે.

(37) જબ મત્લૂબા અલાકા આ જાએ તો અમીરે કાફિલા કી ઇજાઝત સે ઇન્તિહાઈ નઝમો ઝબ્ત સે ઉતરેં. બાઝાર સે ગુઝરતે હુએ અપની નિગાહેં ઝુકાએ રખેં, નિગાહેં નીચી રખના સરકારે દો આલમ (احياء العلوم، ج ٢، ص ٤٤٢) કી સુન્નતે કરીમા ભી હૈ. ઇધર ઉધર દેખને કી વજહ સે બદ નિગાહી મેં મુબ્તલા હો જાને કા ગાલિબ ઇમ્કાન હૈ. મન્કૂલ હૈ : “જો શખ્સ શહૂવત સે કિસી અજનબિચ્છા કે હુસ્નો જમાલ કો દેખેગા કિયામત કે દિન ઉસ કી આંખોં મેં સીસા પિઘલા કર ડાલા જાએગા.”

(الهداية، كتاب الكراهية، فصل في الوطء... الخ، ج ٢، ص ٣٦٨)

(38) આપસ મેં મ-દની મક્સદ યા’ની “મુઝે અપની (ઈસ્લાહ કી કોશિશ મ-દની ઇન્આમાત પર અમલ કર કે) ઔર (મ-દની કાફિલોં મેં સફર કર કે) સારી દુન્યા કે લોગોં કી ઇસ્લાહ કી કોશિશ કરની હૈ.” કે બારે મેં ગુફ્ત-ગૂ કરેં યા ઝિકો દુઝદ કરતે રહેં. દો, દો કી કિતાર મેં રફીક કે હમરાહ ચલેં, રાસ્તે મેં જબ ભી દુઆ પઢેં લહજા ધીમા રખેં.

મકામે તરબિયત કે મદની ફૂલ :

(39) મત્લૂબા મસ્જિદ મેં પહોંચ કર સીધા કદમ દાખિલ કરેં, દુઆ પઢેં, નિયતે એ'તિકાફ ભી ફરમાએં. સામાન મસ્જિદ કે એક કોને મેં સમેટ કર ઊપર ચાદર વગૈરા ડાલ કર રખેં.

(40) અમીરે કાફિલા મસ્જિદ ઇન્તિઝામિયા વ ઇમામ સાહિબાન નીઝ ઉસ હલ્કે કે ઝૈલી મુશા-વરત કે નિગરાન વ કાફિલા ઝિમ્માદાર વગૈરા સે મુલાકાત કર કે કાફિલે કી આમદ કી ઇતિલાઅ દે, (મશ્વરા કર કે ફૌરી તફ્સીલાત બતા કર ઝિમ્માદારિયાં સોંપી જાએં ઓર જદ્વલ પર અમલ શુરૂઅ કરેં)

(41) મસ્જિદ કે કિસી કામ મેં મુદ્દા-ખલત ન કરેં હત્તા કે અઝાન વ ઇકામત કી ભી ઇજાઝત તલબ ન કરેં, અઝ ખુદ ઇજાઝત મિલ જાએ તો હરજ નહીં.

(42) એસે અફઆલ સે બચેં જિસ સે લોગ આપ સે બદ ઝન હોં. મ-સલન અઝાન કે બા'દ ભી લૈટે રહના, હુલ્લડ બાઝી કરના, શોર મયાના ઓર હંસી મઝાક મેં લગે રહના.

(43) મસ્જિદ કી ખૈર ખ્વાહી કરેં ઓર નમાઝિયોં કો ખૈર ખ્વાહી કે ઝરીએ દસોં બયાન કે લિયે નરમી સે રોકેં.

(44) રોઝાના મુકર્રરા વક્ત પર શુ-રકાએ કાફિલા કો આજ કા જદ્વલ બતાએ ઓર ઉન કે મશ્વરે સે એ'લાન, દર્સ વ બયાન, વક્ફએ ઇસ્તિરાહત મેં અગર ઝરૂરત મહસૂસ કરેં તો જાગ કર સામાન કી હિફાઝત વગૈરા, તહજજુદ ઓર ફજા કે લિયે જગાને, દસોં બયાન કે વક્ત જાને વાલે નમાઝિયોં કો રોકને કી ફર્દન ફર્દન દર-ખ્વાસ્ત કરને વાલે ઓર મુબલિગ કે કરીબ બિઠાને કે લિયે ખૈર ખ્વાહ, બયાન કે

બા'દ કાફિલોં કે લિયે નામ વ પતા લિખને, સૌદા સુલફ લાને, પકાને, ખિલાને ઔર બરતન વગૈરા ધોને કી ઝિમ્માદારિયાં મુખ્તલિફ ઇસ્લામી ભાઈયોં કે સિપુર્દ કરે.

(45) દો પહર ઔર શામ કે ખાને કે લિયે સાલન એક હી દફઆ બનાયા જાએ, બાઝાર મેં ખાને કી અશ્યા ખરીદને કે લિયે જાએં તો જલ્દી વાપસ આએં ક્યૂંકે બાઝાર કો શૈતાન કા ઘર કહા ગયા હૈ.

(46) બા'દ નમાઝે ફજ 7 મિનટ બયાન, ઇસ કે બા'દ મ-દની હલ્કે કી તરકીબ હો, 3 આયાત કન્જુલ ઈમાન, 4 સફહાત ફૈઝાને સુન્નત, શ-જ-રએ અત્તારિયા ઔર ઇસ કે બા'દ ઇશરાક વ ચાશ્ત તક 10 સૂરતેં યા મદ્ર-સતુલ મદીના બાલિગાન લગાયા જાએ.

(47) મ-દની કાફિલે મેં ઇશા કે બા'દ રસાઈલે અત્તારિયા વાલે હલ્કે કી જગહ કેસિટ ઇજતિમાઅ કી તરકીબ કી જાએ, જિસ મેં એક રોઝ બયાન ઔર એક રોઝ મ-દની મુઝા-કરા સુનને કી તરકીબ બનાઈ જાએ ઔર કોઈ મજબૂરી હો તો રસાઈલે અત્તારિયા સે 26 મિનટ કા હલ્કા લગાયા જાએ.

(48) અપને ખાને મેં મકામી ઇસ્લામી ભાઈયોં કો ભી શામિલ કર લિયા જાએ. ઔર ઇન્ફિરાદી કોશિશ કે ઝરીએ આને વાલોં કી ખૈર ખ્વાહી કી તરકીબ બનાઈ જાએ મ-સલન નિમ્કો, ફૂટ વગૈરા પેશ કિયે જાએં. اِنْ شَاءَ اللّٰهُ عَزَّوَجَلَّ આપસ મેં ભાઈચારા કાઈમ હોગા.

(અમીરે કાફિલા પહલે દિન ઇબ્તિદા મેં હી એક એક સે ઇસ કી ભી ઇજાઝત લે લે. અગર એક ફર્દ ને ભી ઇજાઝત ન દી તો ઉસ કા હિસાબ અલગ રખના ઝરૂરી હો જાએગા)

(49) અમીરે કાફિલા પહલે દિન સે હી અપના, શુ-રકાએ કાફિલા

કા ઓર અહલે અલાકા ઈસ્લામી ભાઈયોં કા ઝેહૂન બનાએ કે યહાં સે હાથોં હાથ મઢની કાફિલા તથ્યાર કરના હૈ.

(50) તમામ ઉમૂર સુન્નત કે મુતાબિક કરેં અગર કોઈ ખૈર ખ્વાહી કરે તો ખાના મસ્જિદ મેં હી ખાએં હત્તલ ઈમ્કાન કિસી કે ઘર પર ન જાએં.

(51) તમામ નમાઝેં સફે અવ્વલ મેં તકબીરે ઊલા કે સાથ અદા કરેં.

(52) વક્ફએ આરામ કે ઇત્તિતામ પર ઉઠાતે વક્ત પાઉં દબા કર ઉઠાએં.

(53) સીખને સિખાને કે હલ્કોં કી અહમ્મિયત કો ઉજાગર કિયા જાએ ઓર સબ ઈસ્લામી ભાઈ તમામ હલ્કોં મેં શરીક હોં.

(54) વહાં સે હાથોં હાથ ઈસ્લામી ભાઈયોં કો સફર પર રવાના કરને કે લિયે મકામી ઈસ્લામી ભાઈયોં કા ઝેહૂન બનાએ ઓર સબ કો હાથોં હાથ સફર કી દા'વત દેં.

(55) જો એક મરતબા સફર કરે ઉસ કી ઐસી તરબિયત હો, કે વોહ અલાકે મેં મઢની કામોં મેં શિર્કત ઓર હર માહ 3 દિન કે મઢની કાફિલે મેં સફર કરને વાલા બન જાએ.

(56) બયાનાત હમેશા મુસ્બત ઓર ઈસ્લાહી મૌજૂઆત પર હોં.

(57) જહાં ગએ હેં વહાં કે મા'મૂલાત ઓર તન્જીમી કામોં મેં મુદા-ખલત ન કરેં.

(58) આખિરી દિન મુશ્કિન હો તો હુસૂલે બ-ર-કત કે લિયે કિસી મઝાર પર હાઝિરી દેં.

(59) આખિરી રાત દુઆ કરાઈ જાએ.

(60) મઢની કાફિલા ફોર્મ મઢની કાફિલે મેં હી પુર કરેં.

(61) આખિરી દિન મસ્જિદ ઇન્તિઝામિયા ઓર અહલે મહલ્લા સે મુઆફી તલાફી ભી કરેં.

(62) બાહમ મશવરે સે મસ્જિદ કે અખરાજાત ઓર બિજલી બિલ વગૈરા કી મદ મેં મસ્જિદ ઇન્તિઝામિયા કો કમ અઝ કમ 92 રુપૈ ચન્દા પેશ કરેં.

(63) આખિરી દિન સબ મિલ કર મસ્જિદ કી સફાઈ ભી કરેં.

(64) તીન દિન કે મ-દની કાફિલે મેં તીસરે દિન બા'દે મગરિબ બયાન ઓર બા'દે ઇશા દર્સ હોના ચાહિયે.

વાપસી કે મ-દની ફૂલ :

(65) બ વક્તે રુખ્સત અમીરે અહલે સુન્નત **وَمِنْ دَعَائِهِمْ الْعَالِيَةِ** કા કલામ “આહ ! મ-દની કાફિલા અબ જા રહા હૈ લૌટ કર” મિલ કર પઢા જાએ જો ઇસ કિતાબ કે સફહા 661 પર દર્જ હૈ.

(66) વાપસી કા સફર ભી આદાબ કે મુતાબિક કિયા જાએ.

(67) વાપસી પર તમામ શુ-રકા અમીરે કાફિલા કે હમરાહ અપને મ-દની મર્કઝ મેં (જહાં સે મ-દની કાફિલા રવાના હુવા થા) હાઝિર હોં ઓર કારકર્દગી પેશ કરેં.

(68) અમીરે કાફિલા રોઝ કા રોઝ હિસાબ લિખ લિયા કરે સિર્ફ અપની યાદ દાશત પર એ'તિમાદ કરને મેં ગ-લતિયોં કા કાફી ઇમ્કાન હૈ. વાજિબ હૈ કે પાઈ પાઈ કા હિસાબ કર કે હર એક કો ઉસ કે હિસ્સે કી રકમ લૌટા દી જાએ.

(69) અમીરે કાફિલા ઓર શુ-રકા એક દૂસરે સે મુઆફી તલાફી કરેં.

(70) મ-દની કાફિલે મેં જો સીખા ઉસે અપને અલાકે મેં ઇસ્લામી ભાઈયોં કો ભી સિખાએં.

(71) અપને અલાકે મેં મ-દની કામોં કી ધૂમેં મયા દેં.

ઁહતિરામે મસ્જિદ કે મ-દની ફૂલ

(અમીરે અહલે સુન્નત, બાનિયે દા'વતે ઇસ્લામી, હઝરતે અલ્લામા મૌલાના અબૂ બિલાલ મુહમ્મદ ઇલ્યાસ અતાર કાદિરી ર-ઝવી دَامَتْ بَرَكَاتُهُمُ الْعَالِيَةِ કી કિતાબ ફૈઝાને સુન્નત સે માખૂઝ)

પ્યારે ઇસ્લામી ભાઈયો ! ચૂંકે મ-દની કાફિલે વાલોં કો અક્સર વક્ત મસ્જિદ હી મેં ગુઝારના હોતા હૈ ઇસ લિયે મુનાસિબ યેહી હૈ કે ચન્દ બાતેં ઁહતિરામે મસ્જિદ સે મુ-તઅલ્લિક સીખ લીજિયે. શુ-રકાએ મ-દની કાફિલા કો ચાહિયે કે જબ મસ્જિદ મેં દાખિલ હોં તો ફૌરન એ'તિકાફ કી નિયત ફરમા લિયા કરેં. દૌરાને એ'તિકાફ મસ્જિદ કે અન્દર ઝરતન દુન્યવી બાત કરને કી ઇજાઝત હૈ લેકિન ધીમી આવાઝ કે સાથ ઔર ઁહતિરામે મસ્જિદ કો મલ્હૂઝ રખતે હુએ બાત કીજિયે. યેહ નહીં હોના ચાહિયે કે આપ ચિલ્લા કર કિસી ઇસ્લામી ભાઈ કો બુલા રહે હોં ઔર વોહ ભી આપ કો ચિલ્લા કર જવાબ દે રહા હો, “અબે તબે” ઔર ગુલ ગપાડે સે મસ્જિદ ગૂંજ રહી હો. યેહ અન્દાઝ ના જાઈઝ વ ગુનાહ હૈ. યાદ રખિયે ! મસ્જિદ મેં બિલા ઝરત દુન્યવી બાતચીત કી મો'તકિફ કો ભી ઇજાઝત નહીં.

હઝરતે સય્યિદુના હસન બસરી رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ સે રિવાયત હૈ કે નબિય્હે રહમત, શફીએ ઉમ્મત, શહન્શાહે નુબુવ્વત صَلَّی اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ને ઇશાદિ ફરમાયા :

يَأْتِي عَلَى النَّاسِ زَمَانٌ يَكُونُ حَدِيثُهُمْ

فِي مَسَاجِدِهِمْ فِي أَمْرٍ دُنْيَاهُمْ فَلَا تُجَالِسُوهُمْ فَلَيْسَ لِلَّهِ فِيهِمْ حَاجَةٌ

(شُعَبُ الْإِيمَان، ج ٣، ص ٨٧، حديث ٢٩٦٢)

તરજમા : “લોગોં પર એક ઝમાના ઔસા આએગા કે મસાજિદ મેં દુન્યા કી બાતેં હોંગી, તુમ ઉન કે સાથ મત બૈઠો કે ઉન કો અલ્લાહ عَزَّوَجَلَّ સે કુછ કામ નહીં.”

હઝરતે સય્યિદુના અબૂ હુરૈરા رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ સે રિવાયત હૈ કે સરકારે મદીના, સાહિબે મુઅત્તર પસીના, કરારે કલ્બો સીના صَلَّی اللهُ تَعَالَى عَلَیْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ઇર્શાદ ફરમાતે હેં :

“مَنْ سَمِعَ رَجُلًا يَنْشُدُ ضَالَّةً فِي الْمَسْجِدِ فَقُولُوا لَا رَدَّهَا لِلَّهِ عَلَيْكَ فَإِنَّ الْمَسَاجِدَ لَمْ تَبْنِ لِهَذَا.”
(صحیح مسلم ص ۲۸۴ حدیث ۵۶۸)

તરજમા : જો કિસી કો મસ્જિદ મેં બ આવાઝે બુલન્દ ગુમશુદા ચીઝ ઢૂંડતે સુનેં તો વોહ કહેં : “અલ્લાહ عَزَّوَجَلَّ વોહ ગુમશુદા શૈ તુઝે ન મિલાએ ક્યૂંકે મસ્જિદેં ઇસ કામ કે લિયે નહીં બનાઈ ગઈ.”

મીઠે મીઠે ઇસ્લામી ભાઈયો ! જો લોગ અપને જૂતે યા કોઈ ઔર ચીઝ ગુમ હો જાને પર મસ્જિદ મેં શોર કરતે હુએ ઢૂંડતે ફિરતે હેં ઉન કો બયાન કદાં હદીસે મુબારક સે દર્સ હાસિલ કરના ચાહિયે. મા’લૂમ હુવા કે હર ઉસ કામ સે મસ્જિદ કો બયાના ઝરૂરી હૈ જિસ સે મસ્જિદ કા તકદુસ પામાલ હોતા હો. દુન્યવી બાતેં, હંસી મઝાક ઔર ઇસી તરહ કી લગ્વિય્યાત કે લિયે મસ્જિદેં નહીં બનાઈ ગઈ બલ્કે મસ્જિદેં તો ઇબાદતે ઇલાહી કે લિયે બનાઈ ગઈ હેં. મસ્જિદ મેં બુલન્દ આવાઝ સે ગુફ્ત-ગૂ કરને કો સહાબએ કિરામ عَلَيْهِمُ الرِّضْوَان કરિતના ના પસન્દ કરતે હેં ઇસ કા ઇસ રિવાયત સે અન્દાઝા લગાઈયે, યુનાન્યે હઝરતે સય્યિદુના સાઈબ બિન યઝીદ رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ ફરમાતે હેં : “મેં મસ્જિદ મેં ખડા હુવા થા કે મુઝે કિસી ને કંકરી મારી. મેં ને

દેખા તો વોહ હઝરતે સય્યિદુના અમીરુલ મુઅમિનીન ઉમર ફારૂક
 رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ થે, ઉન્હોં ને મુઝ સે (ઇશારા કર કે) ફરમાયા : “ઉન દો
 શખ્સોં કો મેરે પાસ લાઓ !” મેં ઉન દોનોં કો લે આયા, હઝરતે
 સય્યિદુના ઉમર رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ ને ઉન સે ઇસ્તિફસાર ફરમાયા : “તુમ
 કહાં સે તઅલ્લુક રખતે હો ?” અર્ઝ કી : “તાઈફ સે.” ફરમાયા :
 “અગર તુમ મદીનએ મુનવ્વરહ કે રહને વાલે હોતે (ક્યૂંકે વોહ મસ્જિદ
 કે આદાબ બખૂબી જાનતે હે) તો મેં તુમ્હેં ઝરૂર સજા દેતા (ક્યૂંકે) તુમ
 રસૂલુલ્લાહ صَلَّی اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ કી મસ્જિદ મેં અપની આવાઝેં
 બુલન્દ કરતે હો !” (صحیح بخاری، ج ۱، ص ۱۷۸، حدیث ۴۷۰)

હઝરતે સય્યિદુના અલ્લામા અલી કારી عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللهِ الْبَارِی કી
 મુહકિક અલલ ઇત્લાક શૈખ ઇબ્ને હુમામ હુમામ اللهِ السَّلَام કે હવાલે
 સે નકલ ફરમાતે હેં :

الْكَلَامُ الْمَبَاحُ فِي الْمَسْجِدِ مَكْرُوهٌ يَأْكُلُ الْحَسَنَاتِ

(مرقاة المفاتيح، ج ۲، ص ۴۹)

તરજમા : “મસ્જિદ મેં મુબાહ (યા’ની જાઈઝ) બાત કરના મકરૂહે
 (તહરીમી) હૈ ઓર નેકિયોં કો ખા જાતા હૈ.”

હઝરતે સય્યિદુના અનસ બિન માલિક رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ સે મરવી
 હૈ કે સરકારે વાલા તબાર, બિ ઇઝ્ને પરવર દગાર દો જહાં કે માલિકો
 મુખ્તાર صَلَّی اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ને ઇર્શાદ ફરમાયા :

તરજમા : “મસ્જિદ મેં હંસના કબ્ર મેં
 الصَّخْرُكَ فِي الْمَسْجِدِ ظُلْمَةٌ فِي الْقَبْرِ. (الجامع الصغير ص ۳۲۲-حدیث: ۵۲۳۱) અંધેરા (લાતા) હૈ.”

મીઠે મીઠે ઇસ્લામી ભાઈયો ! મઝકૂરા બાલા રિવાયાત કો બાર

બાર પઢિયે ઓર અલ્લાહ ﷻ કે ખૌફ સે લરઝિયે ! કહીં એસા ન હો, કે મસ્જિદ મેં દાખિલ તો હુએ સવાબ કમાને મગર ખૂબ હંસ બોલ કર નેકિયાં બરબાદ કર કે બાહર નિકલે, કે મસ્જિદ મેં દુન્યા કી જાઈઝ બાત ભી નેકિયોં કો ખા જાતી હૈ. લિહાઝા મસ્જિદ મેં પુર સુકૂન ઓર ખામોશ રહિયે. બયાન ભી કરેં યા સુનેં તો સન્જ-દગી કે સાથ, કે કોઈ એસી બાત ન હો જિસ સે લોગોં કો હંસી આએ. ન ખુદ હંસિયે ન લોગોં કો હંસને દીજિયે, કે મસ્જિદ મેં હંસના કબ્ર મેં અંધેરા લાતા હૈ. હાં ઝરૂરતન મુસ્કુરાના મન્અ નહીં. મસ્જિદ કે એહતિરામ કા ઝેહન બનાને કે લિયે દા'વતે ઇસ્લામી કે મ-દની કાફિલોં મેં સફર કા મા'મૂલ બનાઈયે.

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيبِ! صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّدٍ

”بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ“ કે ઉન્નીસ હુરૂફ કી નિસ્બત સે

મસ્જિદ કે મુ-તઅત્લિક 19 મ-દની ફૂલ

મરવી હૈ કે એક મસ્જિદ અપને રબ ﷻ કે હુઝૂર શિકાયત કરને ચલી, કે લોગ મુઝ મેં દુન્યા કી બાતેં કરતે હેં. મલાએકા ઉસે આતે હુએ મિલે ઓર બોલે, હમ ઉન (મસ્જિદ મેં દુન્યા કી બાતેં કરને વાલોં) કે હલાક કરને કો ભેજે ગએ હેં.

(الحديقة الندية، نوع ٤٠، كلام الدنيا في المساجد بلا عذر، ج ٢، ص ٣١٨)

રિવાયત કિયા ગયા હૈ કે “જો લોગ ગીબત કરતે (જો કે સખ્ત હરામ ઓર ઝિના સે ભી અશદ હૈ) ઓર જો લોગ મસ્જિદ મેં દુન્યા કી બાતેં કરતે હેં ઉન કે મુંહ સે ગન્દી બદબૂ નિકલતી હૈ જિસ સે ફિરિશ્તે

અલ્લાહ ﷻ કે હુઝૂર ઉન કી શિકાયત કરતે હૈં.” જબ મુબાહ વ જાઈઝ બાત બિલા ઝરૂરતે શરઈયા કરને કો મસ્જિદ મેં બૈઠને પર યેહ આફતેં હૈં તો (મસ્જિદ મેં) હરામ વ ના જાઈઝ કામ કરને કા ક્યા હાલ હોગા !

(الحديقة الندية، نوع ٤٠، كلام الدنيا في المساجد بلا عذر، ج ٢، ص ٣١٨ و ٣١٦، ج ١٦، س. ٣١٦ و ٣١٨، ج ٢، ص ٣١٨)

દરઝી કો ઈજાઝત નહીં કે મસ્જિદ મેં બૈઠ કર કપડે સિયે. હાં અગર બચ્ચોં કો રોકને ઔર મસ્જિદ કી હિફાઝત કે લિયે બૈઠા તો હરજ નહીં. ઈસી તરહ કાતિબ કો (મસ્જિદ મેં) ઉજરત પર કિતાબત કરને કી ઈજાઝત નહીં.

(فتاوى هندية ج ١ ص ١١٠)

મસ્જિદ કે અન્દર કિસી કિસ્મ કા કૂડા હરગિઝ ન ફેકેં. સય્યિદુના શૈખ અબ્દુલ હક મુહમ્મિસ દેહલવી عليه رحمۃ اللہ القوی “જઝબુલ કુલૂબ” મેં નક્લ કરતે હૈં કે મસ્જિદ મેં અગર ખસ (યા’ની તિન્કા) ભી ફેંકા જાએ તો ઈસ સે મસ્જિદ કો ઈસ કદર તક્લીફ પહોંચતી હૈ જિસ કદર તક્લીફ ઈન્સાન કો અપની આંખ મેં ખસ (યા’ની મા’મૂલી ઝરિ) પડ જાને સે હોતી હૈ.

(جذبُ القلوب ص ٢٥٧)

મસ્જિદ કી દીવાર, ઉસ કે ફર્શ, ચટાઈ યા દરી કે ઊપર યા ઉસ કે નીચે થૂકના, નાક સિનકના, નાક યા કાન મેં સે મૈલ નિકાલ કર લગાના, મસ્જિદ કી દરી યા ચટાઈ સે ધાગા યા તિન્કા વગૈરા નોચના સબ મમ્નૂઅ હૈ. ઝરૂરતન અપને રુમાલ વગૈરા સે નાક પોંછને મેં કોઈ મુઝા-યકા નહીં. મસ્જિદ કા કૂડા ઝાડ કર ઐસી જગહ મત ડાલિયે જહાં બે અ-દબી હો. જૂતે ઉતાર કર મસ્જિદ મેં સાથ લે જાના

ચાહેં તો ગર્દ વગૈરા બાહર ઝાડ લેં. અગર પાઉ કે તલ્લોં મેં ગર્દ કે

ઝરત લગે હોં તો અપને રુમાલ વગૈરા સે પોંછ કર મસ્જિદ મેં દાખિલ હોં. મસ્જિદ કે વુઝૂખાને પર વુઝૂ કરને કે બા'દ પાઉં વુઝૂખાને હી પર અચ્છી તરહ ખુશ્ક કર લીજિયે. ગીલે પાઉં લે કર ચલને સે મસ્જિદ કા ફર્શ ગન્દા ઓર દરિયાં મૈલી ઓર બદનુમા હો જાતી હેં.

મેરે આકા આ'લા હઝરત, ઇમામે અહલે સુન્નાત, મુજદિદે દીનો મિલ્લત મૌલાના શાહ અહમદ રઝા ખાન عَلَيْهِ رَحْمَةُ الرَّحْمٰن કે મલ્ફૂઝાત શરીફ સે બા'ઝ આદાબે મસ્જિદ પેશ કિયે જા રહે હેં :

મસ્જિદ મેં દૌડના યા ઝોર સે કદમ રખના, જિસ સે ધમક પૈદા હો મન્અ હૈ. વુઝૂ કરને કે બા'દ આ'ઝાએ વુઝૂ સે એક ભી છીંટ પાની ફર્શે મસ્જિદ પર ન ગિરે. (યાદ રખિયે ! આ'ઝાએ વુઝૂ સે વુઝૂ કે પાની કે કતરે ફર્શે મસ્જિદ પર ગિરાના, ના જાઈજ હૈ)

મસ્જિદ કે એક દ-રજે સે દૂસરે દ-રજે કે દાખિલે કે વક્ત (મ-સલન સેહન મેં દાખિલ હોં તબ ભી ઓર સેહન સે અન્દરૂની હિસ્સે મેં જાએ જબ ભી) સીધા કદમ બઢાયા જાએ હત્તા કે અગર સફ બિછી હો ઉસ પર ભી સીધા કદમ રખેં ઓર જબ વહાં સે હટ્ટે તબ ભી સીધા કદમ ફર્શે મસ્જિદ પર રખેં (યા'ની આતે જાતે હર બિછી હુઈ સફ પર પહલે સીધા કદમ રખેં) યા ખતીબ જબ મિમ્બર પર જાને કા ઇરાદા કરે, પહલે સીધા કદમ રખે ઓર જબ ઉતરે તો (ભી) સીધા કદમ ઉતારે.

મસ્જિદ મેં અગર છીંક આએ તો કોશિશ કરેં આહિસ્તા આવાઝ નિકલે ઇસી તરહ ખાંસી. સરકારે મદીના صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم મસ્જિદ મેં ઝોર કી છીંક કો ના પસન્દ ફરમાતે. ઇસી તરહ ડકાર કો

ઝખ્ત કરના યાહિયે ઓર ન હો તો હત્તલ ઇમ્કાન આવાઝ દબાઈ જાએ અગર્યે ગૈરે મસ્જિદ મેં હો. ખુસૂસન મજલિસ મેં યા કિસી મુઅઝ્ઝમ (યા'ની બુઝુર્ગ) કે સામને બે તહઝીબી હૈ. હદીસ મેં હૈ : “એક શખ્સ ને દરબારે અકદસ ﷺ મેં ડકાર લી, આપ ﷺ ને ઇશ્દિ ફરમાયા : “હમ સે અપની ડકાર દૂર રખ, કે કિયામત કે રોઝ સબ સે ઝિયાદા ભૂકા વોહ હોગા જો દુન્યા મેં ઝિયાદા પેટ ભરતા હૈ.” (شَرْحُ السُّنَّة ج ٧ ص ٢٩٤ حديث ٢٩٤٤) ઓર જમાહી મેં આવાઝ કહીં ભી નહીં નિકાલની યાહિયે, અગર્યે મસ્જિદ સે બાહર તન્હા હો ક્યૂંકે યેહ શૈતાન કા કહ્કહા હૈ. જમાહી જબ આએ હત્તલ ઇમ્કાન મુંહ બન્દ રખેં મુંહ ખોલને સે શૈતાન મુંહ મેં થૂક દેતા હૈ. અગર યૂં ન રુકે તો ઊપર કે દાંતોં સે નીચે કા હોંટ દબા લેં, અગર ઇસ તરહ ભી ન રુકે તો હત્તલ ઇમ્કાન મુંહ કમ ખોલેં ઓર ઉલટા હાથ ઉલટી તરફ સે મુંહ પર રખ લેં. યૂંકે જમાહી શૈતાન કી તરફ સે હૈ ઓર અમ્બિયાએ કિરામ ﷺ ઇસ સે મહફૂઝ હૈં. લિહાઝા જમાહી આએ તો યેહ તસવ્વુર કરેં કે “અમ્બિયાએ કિરામ ﷺ કો જમાહી નહીં આતી.” اِنْ شَاءَ اللهُ عَزَّوَجَلَّ ફૌરન રુક જાએગી.

(رَدُّ الْمُحْتَار ج ٢ ص ٤١٣)

તમસ્ખુર (મસ્ખરા પન) વૈસે હી મમ્નૂઅ હૈ ઓર મસ્જિદ મેં સખ્ત ના જાઈઝ.

મસ્જિદ મેં હંસના મન્અ હૈ કે કબ્ર મેં તારીકી (યા'ની અંધેરા) લાતા હૈ. મૌકઅ કે લિહાઝા સે તબસ્સુમ મેં હરજ નહીં.

મસ્જિદ કે ફર્શ પર કોઈ ચીઝ ફેંકી ન જાએ બલ્કે આહિસ્તા સે

રખ દી જાએ. મૌસિમે ગરમા મેં લોગ પંખા ઝલતે ઝલતે ફેંક દેતે હૈ (મસ્જિદ મેં ટોપી, ચાદર વગૈરા ભી ન ફેંકેં ઇસી તરહ ચાદર યા રુમાલ સે ફર્શ ઇસ તરહ ન ઝાડેં કે આવાઝ પૈદા હો) યા લકડી, છત્રી વગૈરા રખતે વક્ત દૂર સે છોડ દિયા કરતે હૈં. ઇસ કી મુમા-ન-અત હૈ. ગરઝ મસ્જિદ કા એહતિરામ હર મુસલ્માન પર ફર્ઝ હૈ.

મસ્જિદ મેં હદસ (યા'ની રીહ ખારિજ કરના) મન્અ હૈ ઝરૂરત હો તો (જો એ'તિકાફ મેં નહીં હૈં વોહ) બાહર ચલે જાએ. લિહાઝા મો'તકિફ કો ચાહિયે કે અય્યામે એ'તિકાફ મેં થોડા ખાએ, પેટ હલકા રખે કે કઝાએ હાજત કે વક્ત કે સિવા કિસી વક્ત ઇખરાજે રીહ કી હાજત ન હો. વોહ ઇસ કે લિયે બાહર ન જા સકેગા (અલબત્તા ઇહાતએ મસ્જિદ મેં મૌજૂદ બૈતુલ ખલા મેં રીહ ખારિજ કરને કે લિયે જા સકતા હૈ).

કિબ્લે કી તરફ પાઉં ફૈલાના તો હર જગહ મન્અ હૈ. મસ્જિદ મેં કિસી તરફ ન ફૈલાએ કે ચેહ ખિલાફે આદાબે દરબાર હૈ. હઝરતે સિરી સક્તી ﷺ મસ્જિદ મેં તન્હા બૈઠે થે, પાઉં ફૈલા લિયા, ગોશએ મસ્જિદ સે હાતિફ ને આવાઝ દી : “કયા બાદશાહોં કે હુઝૂર મેં યૂં હી બૈઠતે હૈં?” મઅન (યા'ની ફૌરન) પાઉં સમેટે ઔર ઐસે સમેટે કે વક્તે ઇન્તિકાલ હી ફૈલે. (છોટે બચ્ચોં કો ભી ખ્યાર કરતે, ઉઠાતે, લિટાતે વક્ત એહતિયાત કરેં કે ઉન કે પાઉં કિબ્લે કી તરફ ન હોં ઔર મુતાતે (પોટી કરવાતે) વક્ત ભી ઝરૂરી હૈ કે ઉસ કા રુખ કિબ્લે કી તરફ ન હો)

ઈસ્તિ'માલ શુદા જૂતા મસ્જિદ મેં પહન કર જાના ગુસ્તાખી વ બે અ-દબી હૈ. (મુલખ્ખસન અઝ અલ મલ્ફૂઝ મા'રૂફ બિહ “મલ્ફૂઝાતે આ'લા હઝરત”, હિસ્સએ દુવુમ, સ. 317 તા 324)

મ-દની કાફિલે સે મુ-તઅલ્લિક ચન્દ ઝરૂરી સુવાલ જવાબ

(અમીરે અહલે સુન્નત, બાનિયે દા'વતે ઇસ્લામી હઝરતે અલ્લામા અબૂ બિલાલ મુહમ્મદ ઇલ્યાસ અતાર કાદિરી رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ કી કિતાબ ચન્દે કે બારે મેં સુવાલ જવાબ કા એક હિસ્સા)

હલાલ વ હરામ કે મસાઇલ કા સીખના ફર્જ હૈ

રહમતે આલમ, નૂરે મુજસસમ, શહન્શાહે બની આદમ صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ કા ફરમાને મુઅઝ્ઝમ હૈ : “જો કોઈ અલ્લાહ عَزَّوَجَلَّ કે ફરાઈઝ કે મુ-તઅલ્લિક એક યા દો યા ત્રીન યા ચાર યા પાંચ કલિમાત સીખે ઓર ઉસે અચ્છી તરહ યાદ કર લે ઓર ફિર લોગોં કો સિખાએ તો વોહ જન્નત મેં દાખિલ હોગા.” (التَّوْبَةُ وَالتَّوْبَةُ، ج ١، ص ٥٤، حديث: (١٢٠) - ٢٠٠)

મેરે આકા આ'લા હઝરત, ઇમામે અહલે સુન્નત, મૌલાના શાહ ઇમામ અહમદ રઝા ખાન عَلَيْهِ رَحْمَةُ الرَّحْمَنِ ફરમાતે હૈં : “હર શખ્સ પર ઉસ કી હાલતે મૌજૂદા કે મસ્અલે સીખના ફર્જે એન હૈ ઓર ઇન્હીં મેં સે મસાઈલે હલાલ વ હરામ, કે હર ફર્દે બશર ઇન કા મોહતાજ હૈ. (તફસીલી મા'લૂમાત કે લિયે ફતાવા ર-ઝવિયા જિલ્દ, 23 સ. 623 તા 630 કા મુતા-લઆ ફરમાઈયે)

કાફિલે વાલોં કા મદ્રસે કે મતબખ સે ખાના પકાના

સુવાલ : અગર જામિઅતુલ મદીના સે મુલ્હિકા મસ્જિદ મેં મ-દની કાફિલા કિયામ કરે ઓર શુ-રકાએ કાફિલા જામિઅતુલ મદીના કે મતબખ (યા'ની બાવર્યા ખાને) મેં અપના ખાના પકા લેં તો જાઈઝ હૈ યા નહીં ?

જવાબ : જાઈઝ નહીં. ક્યૂંકે ગેસ કા બિલ, માચિસ, બરતન વગૈરા સબ પર ચન્દે કી રકમ સર્ફ કી જાતી હૈ. બા'ઝ અવકાત એસા ભી

હોતા હોગા કે લોગ જામિઅતુલ મદીના કે લિયે બરતન વગૈરા વકફ કર દેતે હોંગે. ઔસી સૂરત મેં ભી બાહર વાલોં કો ઈસ્તિ'માલ કી શરઅન ઈજાઝત નહીં હો સકતી. મ-દની કાફિલે વાલોં કે લિયે ઝરૂરી હૈ કે અપને ચૂલ્હે બરતન વગૈરા કી તરકીબ રખેં, નમક ભી કમ પડને કી સૂરત મેં મદ્રસે સે ન લેં. યેહ ભી ઝેહન મેં રહે કે યૂં કહ કર ભી નહીં લે સકતે કે ચલો અભી લે લેતે હેં, પૈસે દે દેંગે યા જિતના લિયા હૈ ઉસ સે ઝિયાદા દે દેંગે. ઝિમ્નન અર્ઝ હૈ કે યેહ એહતિયાત હર જગહ લાઝિમી હૈ કે ફિનાએ મસ્જિદ બલ્કે ખારિજે મસ્જિદ મેં ભી ઔસી જગહ પકાએં જહાં સે મસ્જિદ કે અન્દર ધૂઆં યા બદબૂ વગૈરા દાખિલ ન હો. ખાના ખાને યા ધોને પકાને વગૈરા મેં વહાં કી દરી યા ફર્શ વગૈરા બિલ્કુલ આલૂદા ન હો ઈસ કા ખયાલ રખના ઝરૂરી હૈ.

કાફિલે વાલોં કા ફિનાએ મસ્જિદ મેં ખાના પકાના

સુવાલ : કયા મ-દની કાફિલે વાલોં કા ફિનાએ મસ્જિદ મેં ખાના પકાના જાઈઝ હૈ ?

જવાબ : મસ્જિદ કો બદબૂદાર ચીઝોં સે બચાના વાજિબ હૈ અગર ફિનાએ મસ્જિદ મેં ખાના પકાને કે બા વુજૂદ મસ્જિદ કો (મ-સલન માયિસ કી તીલી જલને પર ઉડને વાલી બદબૂ, કચ્ચે ગોશત, કચ્ચે લહસન વ પિયાઝ વગૈરા કી) બદબૂ સે બચાયા જા સકતા હો તો જાઈઝ હૈ. અલબત્તા ઊપર દિયે ગએ જવાબ મેં મઝકૂરા એહતિયાતેં ઝરૂર મલ્હૂઝ રહેં.

કયા મ-દની કાફિલે વાલે

જામિઅતુલ મદીના કા ખાના ખા સકતે હેં ?

સુવાલ : મ-દની કાફિલે કે મુસાફિર દા'વતે ઈસ્લામી કે જામિઅતુલ

મદીના યા કિસી ભી મદ્રસે કે ત-લબા કા ખાના ખા સકતે હૈં યા નહીં ?

જવાબ : નહીં ખા સકતે.

મદ્રસે કે કમ્બલ દૂસરા કોઈ ઇસ્તિ'માલ કર સકતા હૈ યા નહીં ?

સુવાલ : મસ્જિદ મેં મ-દની કાફિલા આ કર ઠહરે તો સર્દિયોં કી સૂરત મેં જામિઅતુલ મદીના કે ત-લબા કે લિયે મિલે હુએ કમ્બલ વગૈરા મ-દની કાફિલે કે મુસાફિર ઇસ્તિ'માલ કર સકતે હૈં યા નહીં ?

જવાબ : ત-લબા કો દિયે ગએ કમ્બલ ત-લબા કે ઇલાવા અસાતિજા, અમલા ઔર મેહમાન ઇસ્તિ'માલ કર સકતે હૈં. ઇન કે સિવા મ-દની કાફિલે વાલે યા આમ મુસલમાન ઇસ્તિ'માલ નહીં કર સકતે. હાં દેને વાલે ને દેને સે કબ્લ સરાહત કર દી હો યા'ની વાઝેહ અલ્ફાઝ મેં કહ દિયા હો, કે મ-દની કાફિલે વાલે બલ્કે હર મુસલમાન કો ઇસ્તિ'માલ કરને કા ઇજ્તિયાર હૈ તો કર સકતે હૈં.

મ-દની કાફિલે કે અખરાજાત કે બારે મેં સુવાલ જવાબ

સુવાલ : સાત ઇસ્લામી ભાઈ દા'વતે ઇસ્લામી કે સુન્નતોં કી તરબિયત કે તીન રોઝા મ-દની કાફિલે કે મુસાફિર બને સબ ને અખરાજાત કે લિયે ફી કસ 92 રૂપૈ જમ્મ કરવાએ મગર એક ને 63 રૂપૈ પેશ કિયે ઔર સબ મિલજુલ કર ચક્સાં તૌર પર ખાના વગૈરા ખાતે રહે, ઇસ સૂરત મેં કોઈ મસ્અલા તો નહીં ?

જવાબ : અગર મિલજુલ કર ખર્ચ કરના હો તો યેહ ઝરૂરી હૈ કે સબ સે ચક્સાં રકમ વુસૂલ કી જાએ એસા ન હો, કે બા'ઝ સે કમ લી જાએ ઔર ખાના, પીના ઔર દીગર સહૂલિયાત બરાબર બરાબર દી જાએ કે ઇસ સૂરત મેં કમ રકમ જમ્મ કરવાને વાલે ઝિયાદા દેને વાલોં કે

હિસ્સે મેં બિલા ઇજાઝતે શર-ઈ શામિલ હો કર ગુનાહગાર હોંગે. નબિયે અકરમ ﷺ ને ફરમાયા : “એક મુસલ્માન કા ખૂન, માલ ઓર ઇજાઝત દૂસરે મુસલ્માન પર હરામ હૈ.”

(صحيح مسلم ص ۱۳۸۶-۱۳۸۷-حدیث ۲۵۶۴)

મુફર્રિસરે શહીર હકીમુલ ઉમ્મત હઝરતે મુફતી અહમદ યાર ખાન رحمة الله عليه ઇસ હદીસે પાક કે તહત્ત ફરમાતે હૈં : યા'ની કોઈ મુસલ્માન કિસી મુસલ્માન કા માલ બિગૈર ઉસ કી ઇજાઝત ન લે, કિસી કી આબરૂ રેઝી ન કરે, કિસી મુસલ્માન કો નાહક ઓર ઝુલ્મન કત્લ ન કરે કે યેહ સબ સખ્ત જુર્મ હૈં.

(મિરઆતુલ મનાજીહ, જિ. 6, સ. 553)

કાફિલે મેં સબ ચક્સાં રકમ જમ્મ કરવાએ

મ-દની કાફિલે મેં હર એક ચક્સાં રકમ જમ્મ કરવાએ અગર યેહ મુશ્કિન ન હો તો જિસ કે પાસ કમ રકમ હો કોઈ ઇસ્લામી ભાઈ ઉસ કી કમી પૂરી કર દે અગર યેહ ન હો સકે તો અમીરે કાફિલા ફક્ત મુબહમ (યા'ની ગૈર વાઝેહ) સા એ'લાન ન કરે, બલકે સબ સે ફર્દન ફર્દન સરા-હતન (યા'ની એક એક સે સાફ લક્ઝોં મેં) ઇજાઝત લે. હાં કમ રકમ દેને વાલે કી નિશાન દેહી કર કે ઉસ કો શરમિન્દા ન કિયા જાએ. મ-સલન અમીરે કાફિલા એક એક સે કહે : મ-સલન હમ ને સબ સે ફી કસ 92 રુપૈ લિયે હૈં મગર એક ઇસ્લામી ભાઈ એસે હૈં જિન્હોં ને 63 રુપૈ દિયે હૈં, ક્યા આપ કી તરફ સે ઇજાઝત હૈ કે વોહ ભી ખાને પીને વગૈરા મુઆ-મલાત મેં બરાબર કે શરીક રહેં ? જો જો ઇજાઝત દેંગે સિર્ફ ઉન હી કી તરફ સે ઇજાઝત માની જાએગી. બિલફર્જ કિસી ને ઇજાઝત ન દી તો ઉસ કા હિસાબ અલગ રખના ઝરૂરી હૈ.

રકમ ચક્સાં હો મગર

ખૂરાક સબ કી ચક્સાં નહીં હોતી.....?

સુવાલ : યેહ તો બડા મસ્અલા હો ગયા ! અગર સબ ને બરાબર બરાબર રકમ જમ્મ કરવાઈ હૈ ફિર ભી કિસ કી ખૂરાક કમ હોતી હૈ ઔર કિસી કી ઝિયાદા, ઇસ કા ભી હલ બતા દીજિયે.

જવાબ : યેહ મસ્અલા ઔર હૈ, ઐસી સૂરત મેં કમ ઝિયાદા ખાને મેં કોઈ હરજ નહીં.

યુનાન્યે મક-ત-બતુલ મદીના કી મત્બૂઆ બહારે શરીઅત જિલ્દ સિવુમ હિસ્સા 16 સફહા 381 પર સદરુશરીઅહ, બદરુતતરીકહ અલ્લામા મૌલાના મુફતી મુહમ્મદ અમજદ અલી આ'ઝમી رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ ફરમાતે હૈં : “બહુત સે લોગોં ને ચન્દા કર કે ખાને કી ચીઝ તથ્યાર કી ઔર સબ મિલ કર ઉસે ખાએંગે, ચન્દા સબ ને બરાબર દિયા હૈ ઔર ખાના કોઈ કમ ખાએગા કોઈ ઝિયાદા ઇસ મેં હરજ નહીં. ઇસી તરહ મુસાફિરોં ને અપને તોશે ઔર ખાને કી ચીઝેં એક સાથ મિલ કર ખાઈ ઇસ મેં ભી હરજ નહીં. અગર્યે કોઈ કમ ખાએગા કોઈ ઝિયાદા યા બા'ઝ કી ચીઝેં અચ્છી હૈં ઔર બા'ઝ કી વૈસી નહીં.”

(فتاوى هندية، ج ۵، ص ۳۴۱-۳۴۲)

મ-દની કાફિલા ઔર મેહમાનોં કી ખૈર ખ્વાહી

સુવાલ : દા'વતે ઇસ્લામી કે સુન્નતોં કી તરબિયત કે મ-દની કાફિલોં મેં સફર કે દૌરાન અક્સર બા'ઝ મકામી ઇસ્લામી ભાઈયોં યા રાહગીરોં વગૈરા કો ભી ખાને મેં શામિલ કર લિયા જાતા હૈ ઇસ કી કયા સૂરત હોની ચાહિયે ?

જવાબ : અમીરે કાફિલા પહલે દિન ઇબ્તિદા મેં હી એક એક સે ઇસ

કી ભી ઇજાઝત લે લે. અગર એક ફર્દ ને ભી ઇજાઝત ન દી તો ઉસ કા હિસાબ અલગ રખના ઝરૂરી હો જાએગા.

ઇખ્તિતામે કાફિલા પર બચી હુઈ રકમ કા મસરફ કયા ?

સુવાલ : મ-દની કાફિલે કે ઇખ્તિતામ પર અગર મુશ્તરિકા રકમ બચ જાએ તો ઉસ કે કયા મસારિફ હે ?

જવાબ : અમીરે કાફિલા રોઝ કા રોઝ હિસાબ લિખ લિયા કરે સિર્ફ અપની યાદ દાશ્ત પર એ'તિમાદ કરને મેં ગ-લતિયોં કા કાફી ઇમ્કાન હૈ. વાજિબ હૈ કે પાઈ પાઈ કા હિસાબ કર કે હર એક કો ઉસ કે હિસ્સે કી રકમ લૌટા દી જાએ. હાં જો મરઝી સે અપને હિસ્સે કી રકમ કિસી કારે ખૈર મેં દેના ચાહે તો દે સકતા હૈ. બાહમ મશ્વરે સે મ-સલન યેહ ભી તૈ કિયા જા સકતા હૈ કે હમ બચી હુઈ રકમ ઇસી મસ્જિદ કે ચન્દે મેં પેશ કર દેતે હૈં.

દૂસરે કે ખર્ચ પર સફર કિયા, રકમ બચ ગઈ, કયા કરે ?

સુવાલ : અગર કિસી ને દૂસરે ઇસ્લામી ભાઈ કી રકમ સે મ-દની કાફિલે મેં સફર કિયા ઉસ મેં સે કુછ રકમ બચ ગઈ તો કયા અપની મરઝી સે ઉસ કો કિસી કારે ખૈર મેં ખર્ચ કર સકતા હૈ ?

જવાબ : નહીં કર સકતા. વોહ તો ઉસ રકમ મેં સે દૂસરોં કો ખિલા ભી નહીં સકતા. ન મ-દની કાફિલે કે લવાઝિમાત સે હટ કર ઉસ મેં સે કુછ ખર્ચ કર સકતા હૈ. જો કુછ રકમ બચ ગઈ વોહ દેને વાલે કો લૌટાની હોગી વરના ગુનહગાર હોગા. ઇસ કી સૂરત યેહી હૈ કે અખરાજત દેને વાલે સે સાફ સાફ લફ્ઝોં મેં હર તરહ કી ઇજાઝત લે લી જાએ. મ-સલન ઉસ સે અર્ઝ કી જાએ કે આપ કી રકમ મેં સે હો સકતા હૈ કે દીગર ઇસ્લામી ભાઈયોં કો ભી ખાના ખિલાયા જાએ, ઇસ મેં સે નએ

ઈસ્લામી ભાઈયોં કો તોહફે ભી દિયે જા સકતે હૈં બચ જાને કી સૂરત મે દા'વતે ઈસ્લામી કે ચન્દે મેં ભી શામિલ કર સકતે હૈં. લિહાઝા બરાએ કરમ ! હર નેક ઓર જાઈઝ કામ મેં ખર્ચ કરને કી કુલ્લી ઈજાઝત ઈનાયત ફરમા દીજિયે. મ-દની કાફિલે મેં રાહે ખુદા મેં પલ્લે સે ખર્ચ કરને વાલે કે લિયે સવાબ ભી ઝિયાદા ઓર મસાઈલ ભી કમ. ખર્ચ મેં મિયાના રવી સે કામ લીજિયે ઓર દોનોં જહાં કી બ-ર-કતેં લૂટિયે.

આધી ઝિન્દગી, આધી અકલ ઓર આધા ઇત્મ !

હઝરતે સય્યિદુના અબ્દુલ્લાહ ઈબ્ને ઉમર رضي الله تعالى عنهما રિવાયત કરતે હૈં કે તાજદારે રિસાલત, શહન્શાહે નુબુવ્વત, પૈકરે જૂદો સખાવત, સરાપા રહમત, મહબૂબે રબ્બુલ ઈઝ્ઝત صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ કા ફરમાને આલીશાન હૈ : (1) ખર્ચ કરને મેં મિયાના રવી આધી ઝિન્દગી હૈ ઓર (2) લોગોં સે મહબ્બત કરના આધી અકલ હૈ ઓર (3) અચ્છા સુવાલ આધા ઇત્મ હૈ.

(شُعَبُ الْإِيمَان ۵ ص ۲۵۴-۲۵۵ حَدِيث ۶۸/۶)

ઈસ હદીસે મુબારક કે તીનોં હિસ્સોં કી જુદા જુદા શર્હ કરતે હુએ મુફર્રિસરે શહીર હકીમુલ ઉમ્મત હઝરતે મુફ્તી અહમદ યાર ખાન رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْه ફરમાતે હૈં : અજબ ફરમાને આલી હૈ ! (1) ખુશહાલી કા દારો મદાર દો ચીઝોં પર હૈ : કમાના, ખર્ચ કરના મગર ઈન દોનોં મેં ખર્ચ કરના બહુત હી કમાલ હૈ, કમાના સબ જાનતે હૈં, ખર્ચ કરના કોઈ કોઈ જાનતા હૈ. જિસે ખર્ચ કરને કા સલીકા આ ગયા વોહ إِنْ شَاءَ اللهُ હમેશા ખુશ રહેગા. (2) અકલ કે સારે કામ એક તરફ હૈં ઓર લોગોં સે મહબ્બત કર કે ઉન્હેં અપના બના લેના એક તરફ, લોગોં કી મહબ્બત સે દીની દુન્યાવી હઝારોં

કામ નિકલતે હૈં, લોગોં કે દિલોં મેં અપની મહબ્બત પૈદા કર લો ફિર (નેકી કી દા'વત દે કર) ઉન્હેં નમાઝી, હાજી, ગાઝી (જો ચાહો) બના દો. મગર ખયાલ રહે કે લોગોં કી મહબ્બત હાસિલ કરને કે લિયે અલ્લાહ વ રસૂલ (عَزَّوَجَلَّ وَصَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰی عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم) કો નારાઝ ન કર લો બલ્કે લોગોં સે મહબ્બત અલ્લાહ વ રસૂલ (عَزَّوَجَلَّ وَصَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰی عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم) કી રિઝા કે લિયે હોની ચાહિયે. (3) ઇલ્મ વ તા'લીમ મેં દો ચીઝેં હોતી હૈં, શાગિર્દ કા સુવાલ ઉસ્તાદ કા જવાબ, ઇન દોનોં સે મિલ કર ઇલ્મ કી તકમીલ હોતી હૈ. અગર શાગિર્દ સુવાલ અચ્છે કરેગા જવાબ ભી અચ્છે પાએગા. (મિરઆતુલ મનાજીહ, જિ. 6, સ. 634, 635)

ગરીબોં કે લિયે રકમ મિલી,

માલદારોં પર ખર્ચ કર દી, અબ કયા કરે ?

સુવાલ : અગર કિસી ને યેહ કહ કર દા'વતે ઇસ્લામી કે કિસી અલાકે કે કાફિલા ઝિમ્માદાર કો કુછ રકમ દી, કે ગરીબ ઇસ્લામી ભાઈયોં કો મ-દની કાફિલે મેં સફર કરવા દેના. અબ ઝિમ્મેદાર ને ગની (યા'ની માલદાર) નએ ઇસ્લામી ભાઈયોં કો ઇસ જઝબે કે તહત ઉસ રકમ સે સુન્નતોં કી તરબિયત કે મ-દની કાફિલે મેં સફર કરવા દિયા તાકે વોહ મ-દની માહોલ સે કરીબ હો જાએ. ઐસી સૂરત મેં કયા હુકમે શર-ઈ હૈ ?

જવાબ : ઐસા કરને વાલા “ઝિમ્મેદાર” દર હકીકત “ગૈર ઝિમ્મેદાર” હૈ, ઔર ઐસી ગ-લતી કે સબબ ગુનહગાર હૈ, ઉસે તાવાન ભી દેના હોગા ઔર તૌબા ભી વાજિબ. હાં અગર વોહ રકમ દેને વાલા ચાહે તો મુઆફ કર સકતા હૈ અગર વોહ મુઆફ ન કરે તો જિતની રકમ ગલત ઇસ્તિ'માલ કી ઉતની ઉસ દેને વાલે ઝિમ્મેદાર કો પલ્લે સે દેની હોગી યા પલ્લે સે દી જાને વાલી રકમ નએ સિરે સે ખર્ચ કરને કી ઇજાઝત લેની હોગી. જબ ભી કોઈ ઐસે મૌકઅ પર ગરીબોં કી કેદ

લગા કર ચન્દા પેશ કરે તો ચન્દા કબૂલ કરને સે પેશતર ઉસ કો વાઝેહ તૌર પર ઇન લફઝોં મેં કહ દેના મુફીદ હૈ કે “આપ “ગરીબોં” કી કેદ હટા કર હર નેક ઔર જાઈઝ કામ મેં ખર્ચ કરને કે કુલ્લી ઇખ્તિયારાત દે દીજિયે કે ઇસ રકમ સે ગરીબ સફર કરે યા માલદાર, ઇસ સે કિસી કો પૂરે અખરાજાત દેંગે તો કિસી કી હસ્બે ઝરૂરત કમી પૂરી કરેંગે, નીઝ ઇસ સે મસ્જિદ મેં આએ હુએ મેહમાનોં કી ખૈર ખ્વાહી ભી કી જાએગી વગૈરા.” (યહાં ભી યેહ બાત ઝેહન મેં રખિયે કે ચન્દા પેશ કરને વાલા અગર ખુદ ઉસ રકમ કા માલિક હૈ તબ તો ઉસ કા મઝકૂરા અલ્ફાઝ સુન કર હાં કહના કારઆમદ હોગા ઔર અગર માલિક નહીં મ-સલન રકમ ભિજવાને વાલે કા બેટા, ભાઈ યા મુલાઝિમ વગૈરા હૈ તો ઉસ ચન્દા લાને વાલે “વકીલ” કા હાં કહના ફુઝૂલ હોગા. લિહાઝા અસ્લ માલિક સે કુલ્લી ઇખ્તિયારાત લેને હોંગે. હાં અગર પહલે હી સે માલિક ને યેહ સારી ઇજાઝતેં દે કર વકીલ કો ભેજા હૈ તો અબ વકીલ કા ઇજાઝત દેના માન લિયા જાએગા)

મ-દની કાફિલે કે લિયે મિલી હુફ રકમ દૂસરે દીની કામોં મેં.....?

સુવાલ : મ-દની કાફિલે સફર કરવાને કે મદ મેં મિલા હુવા ચન્દા દા’વતે ઇસ્લામી કે દીગર મ-દની કામોં મેં ખર્ચ કિયા જા સકતા હૈ યા નહીં ?

જવાબ : નહીં કિયા જા સકતા. ઉસ કો અલગ રખના હોગા, અગર દીગર મ-દની કામોં મેં ખર્ચ કર દિયા તો તાવાન વ તૌબા કી તરકીબ બનાની હોગી. સહૂલત ઇસી મેં હૈ કે કિસી એક મદ મેં ચન્દા લેને કે બજાએ દેને વાલે કી ખિદમત મેં હમેશા યેહ મોહતાત જુમ્લા ઝિક કર દેને કી આદત બના લી જાએ : બરાએ કરમ ! આપ હમેં હર તરહ કે નેક ઔર જાઈઝ કામ મેં ખર્ચ કરને કી ઇજાઝત ઇનાયત ફરમા દીજિયે.

માલદારોં કો ચન્દે સે ઇજતિમાઅ મેં લે જાના કેસા ?

સુવાલ : કિસી ઇસ્લામી ભાઈ ને ગરીબ ઇસ્લામી ભાઈયોં કો સાલાના બેનલ અકવામી સુન્નતોં ભરે ઇજતિમાઅ (સહરાએ મદીના મદીનતુલ ઔલિયા મુલતાન શરીફ) મેં લે જાને કે લિયે રકમ પેશ કી મગર “વકીલ” ઉસ રકમ સે અપને સાહિબે હૈસિય્યત દોસ્તોં કો લે ગયા. અબ નાદિમ હૈ, ક્યા કરે ?

જવાબ : ચન્દા જિસ મદ મેં દિયા જાએ ઉસી મેં ઇસ્તિમાલ કરના વાજિબ હૈ. “વકીલ” ને ખિયાનત કી. ઇસ કા તાવાન અદા કરે યા’ની જિતની રકમ માલદારોં પર ખર્ચ કી ઉતની પલ્લે સે ચન્દા દિહન્દા (યા’ની ચન્દા દેને વાલે) કો પેશ કર દે ઔર તૌબા ભી કરે. યેહ ઉસૂલ હમેશા યાદ રખિયે કે ચન્દા દેને વાલા શરીઅત કે દાઅરે મેં રહ કર જૈસા કહે વૈસે હી કરના હોતા હૈ. અબ જબ કે ઉસ ને ગરીબોં કી કેદ લગા દી તો ગરીબોં હી કો દેના હોગા અગર વોહ સરા-હતન (યા’ની ખુલે લફઝોં મેં) કહ દે, “મેરી રકમ સે ફક્ત કિરાયા અદા કરના” તો ઉસ કી રકમ સે સિર્ફ કિરાયા હી અદા કિયા જાએગા, ખા પી નહીં સકતે. અગર ઉસ ને કહ દિયા : “ફુલાં ફુલાં કો ઇસ રકમ સે સાલાના ઇજતિમાઅ મેં લે જાઓ” તો અબ ઉન્હીં કો લે જાના હોગા કિસી ઔર કો નહીં લે જા સકતે, અગર વોહ ન ગએ યા કિસી તરહ રકમ બચ ગઈ તો વોહ રકમ વાપસ લૌટાની હોગી, મખસૂસ અલાકે વાલોં કો લે જાને કી સરાહત કર દી તો દૂસરે અલાકે વાલે કો નહીં લે જા સકતે. અલ ગરઝ ચન્દે મેં અપની તરફ સે ન કિસી તરહ કા તસરુફ કરે ન હી બિલા ઇજાઝતે શર-ઈ ઉસ કા એક લુકમા ભી ખુદ ખાએ ન કિસી કો ખિલાએ વરના આખિરત મેં પકડ હોગી.

બાબ નમ્બર ૨

મ-દની કાફિલે કા જદ્વલ

ઘસ બાબ મેં :

મ-દની કાફિલે કે જદ્વલ પર અમલ કી બ-ર-કતેં, મ-દની કાફિલે કી તરબિયત કે બયાનાત, ઝાદે મ-દની કાફિલા, મ-દની કાફિલે કા મુખ્તસર ઔર તફ્સીલી જદ્વલ, ઇન્ફિરાદી કોશિશ કે મ-દની ફૂલ, ઇન્ફિરાદી કોશિશ કે લિયે તરગીબાત, મ-દની કાફિલે કે મુખ્તલિફ તરબિયતી હલ્કોં કે બારે મેં અહમ મા'લૂમાત નીઝ અલાકાઈ દૌરા બરાએ નેકી કી દા'વત ઔર સદાએ મદીના કા તરીકા, ઇન કે ઇલાવા મઝીદ ઉન્વાનાત ભી શામિલ હેં.

બાબ 2 : મ-દની કાફિલે કા જદ્વલ

દુરુદ શરીફ કી ફઝીલત

શૈખે તરીકત, અમીરે અહલે સુન્નત હઝરતે અલ્લામા મૌલાના અબૂ બિલાલ મુહમ્મદ ઇલ્યાસ અત્તાર કાદિરી ર-ઝવી ઝિયાઈ અપને રિસાલે “101 મ-દની ફૂલ” મેં નકલ ફરમાતે હૈં કે રસૂલે અકરમ, નૂરે મુજસ્સમ, રહમતે આલમ, શહન્શાહે બની આદમ صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કા ફરમાને રહમત નિશાન હૈ : “કિયામત કે રોઝ અલ્લાહ ેزَّجَل કે અર્શ કે સિવા કોઈ સાયા નહીં હોગા, તીન શપ્સ અલ્લાહ ેزَّجَل કે અર્શ કે સાએ મેં હોંગે.” અર્ઝ કી ગઈ : યા રસૂલલ્લાહ صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ! વોહ કૌન લોગ હોંગે ? ઇશદિ ફરમાયા : (1) “વોહ શપ્સ જો મેરે ઉમ્મતી કી પરેશાની દૂર કરે (2) મેરી સુન્નત કો ઝિન્દા કરને વાલા (3) મુઝ પર કસરત સે દુરુદ શરીફ પઢને વાલા.”

(البدور السَّافرة فی امور الآخرة للسيوطی ص ۱۳۱ حدیث ۳۶۶)

صَلُّوْا عَلَی الْحَبِیْب! صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَی مُحَمَّد

મ-દની કાફિલે કે જદ્વલ પર અમલ કી બ-ર-કતેં

મીઠે મીઠે ઇસ્લામી ભાઈયો ! જબ હમ જદ્વલ પર અમલ કરેંગે તો اِنْ شَاءَ اللہُ ેزَّجَل હમેં બહુત સે ફાએદે ઓર બ-ર-કતેં હાસિલ હોંગી. મ-સલન

- (1) જદ્વલ પર અમલ કી બ-ર-કત સે તમામ કામ મુનાસિબ વક્ત મેં હો સકેંગે, જિસ કી વજહ સે કિસી કા વક્ત ઝાએઅ નહીં હોગા.
- (2) શુ-રકાએ કાફિલા કો ખૂબ સીખને કા મૌકઅ મિલેગા.
- (3) સફર કરને વાલોં કી તરબિયત પર મુકમ્મલ તવજ્જોહ હો સકેગી.

(4) જદ્વલ પર અમલ કા ઝેહન બન ગયા તો ઈતાઅત કરને કા ઝેહન ભી બન જાએગા.

(5) જદ્વલ પર અમલ કી બ-ર-કત સે કમ અઝ કમ ચાર કિસ્મ કે ઈસ્લામી ભાઈયોં કો મ-દની કાફિલે કી બ-રકાત નસીબ હોંગી :

(1) મ-દની કાફિલે મેં સફર કરને વાલોં કો..... (2) દૌરાને સફર મ-દની કાફિલે કે સાથ સફર મેં શામિલ હોને વાલોં કો..... (3) જહાં મ-દની કાફિલા સફર કર કે પહોંચેગા વહાં રહને વાલોં કો.....

(4) વાપસ આને કે બા'દ શુ-રકાએ કાફિલા કે અપને અલાકે વાલોં કો.....

(6) શુ-રકાએ કાફિલા કા દોબારા સફર કે લિયે બ આસાની ઝેહન બન જાએગા.

(7) ઈસ્લામી ભાઈ દસોં બયાન સીખને કી સઆદત હાસિલ કર લેંગે.

(8) મકામે તરબિયત સે હાથોં હાથ મ-દની કાફિલે તય્યાર હો સકેંગે.

(9) ઈસ્લામી ભાઈ ખાના બનાના ભી સીખ જાએંગે. જિસ કી વજહ સે મ-દની કાફિલે કે અખરાજાત મેં કમી વાકેઅ હોગી.

(10) ઈસ્લામી ભાઈયોં મેં આપસ મેં મહબ્બત બઢ જાએગી.

(11) ઇમામ સાહિબ વ મસ્જિદ કમેટી કે અરાકીન ભી હમારે હુસ્ને અમલ સે મુ-તઅસ્સિર હોંગે.

(12) સુસ્તી કા શિકાર હો જાને વાલે વહાં કે મકામી ઈસ્લામી ભાઈયોં કો મ-દની કામ કે લિયે મુ-તહર્રિક કરને મેં આસાની રહેગી.

(13) મ-દની કાફિલે મુસ્તહકમ વ મુનઝ્ઝમ હો કર મુસ્તકિલ સફર કરેંગે.

(14) મ-દની ઈન્આમાત પર અમલ કરને મેં ઈસ્તિકામત નસીબ હોગી.

પ્યારે ઈસ્લામી ભાઈયો ! આપ ને મુલા-હજા ફરમાયા કે “જદ્વલ” પર અમલ કરને મેં કિતને ફવાઈદ પોશીદા હેં. લિહાજા ! હમેં ચાહિયે કે સમજદારી કા સુબૂત દેતે હુએ ખુદ ભી મ-દની કાફિલે મેં જદ્વલ કે મુતાબિક હી સફર કરેં ઓર દૂસરોં કો ભી ઈસ કી તરગીબ દેં. બિલ ખુસૂસ ! અમીરે કાફિલા અગર અપના યેહ ઝેહન બના લે કે હમેં જદ્વલ કી પાબન્દી કરની હૈ તો શુ-રકાએ કાફિલા ભી પાબન્દી કરને વાલે બન જાએંગે, **إِنْ شَاءَ اللَّهُ** !

યાદ રખિયે કે “દૂસરોં કો તરગીબ દેને કે લિયે સરાપા તરગીબ બનના પડતા હૈ.”

મ-દની કાફિલે મેં સફર કી ઇબ્તિદા

મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! મ-દની કાફિલે કે જદ્વલ પર અમલ મેં આસાની કે લિયે હમેં મ-દની કાફિલોં મેં સફર કે આગાઝ મેં “તરબિયત” હાસિલ કર લેની ચાહિયે. ક્યૂંકે જો ઈસ્લામી ભાઈ તરબિયત હાસિલ કર કે મ-દની કાફિલે મેં સફર કરતે હેં વોહ મ-દની કાફિલે કે ફવાઈદો સ-મરાત બેહતર અન્દાઝ સે હાસિલ કર લેતે હેં ઓર અપને વક્ત કો મ-દની મર્કઝ કે તરીકએ કાર કે મુતાબિક ગુઝારને મેં ભી કામ્યાબ હો જાતે હેં. ઈસ કે બર અક્સ જો મ-દની કાફિલે બિગૈર તરબિયત કે સફર કરતે હેં ઉન્હેં મુખ્તલિફ મસાઈલ કા સામના હો સકતા હૈ. ઈસ સિલ્સિલે મેં ઝિમ્માદારાન કો ચાહિયે કે હમેશા તરબિયત કે બા’દ હી મ-દની કાફિલે રવાના કરેં. તરબિયત કરને વાલોં કી સહૂલત કે લિયે 2 તરબિયતી બયાન પેશે ખિદમત હેં.

તરબિયતી બયાનાત બરાએ સ્વાનઘિયે મ-દની કાફિલ

પહલા તરબિયતી બયાન :

દુરુદ શરીફ કી ફઝીલત

અલ કૌલુલ બદીઅ મેં હૈ : એક શખ્સ ને ખ્વાબ મેં ખૌફનાક બલા દેખી, ઘબરા કર પૂછા તૂ કૌન હૈ ? બલા ને જવાબ દિયા : મેં તેરે બુરે આ'માલ હૂં. પૂછા : તુઝ સે નજાત કી ક્યા સૂરત હૈ ? જવાબ મિલા : દુરુદ શરીફ કી કસરત.

(القول البديع ص ۱۱۳)

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيب! صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّد

મીઠે મીઠે ઇસ્લામી ભાઈયો ! હમ અલ્લાહ કે આજિઝ બન્દે ઓર ઉસ કે પ્યારે હબીબ صَلَّی اللہُ تَعَالَى عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કે અદના ગુલામ હેં. યકીનન ઝિન્દગી બેહદ મુખ્તસર હૈ. હમ લમ્હા બ લમ્હા મૌત કે કરીબ હોતે જા રહે હેં. અન્કરીબ હમેં અંધેરી કબ્ર મેં ઉતાર દિયા જાએગા. નજાત તમામ જહાનોં કે પાલને વાલે અલ્લાહુ રબ્બુલ આ-લમીન ેઝ્ઝલ્ કી ઇતાઅત ઓર મુઅમિનીન પર રહ્મો કરમ ફરમાને વાલે રસૂલે કરીમ, રઊફુરહીમ صَلَّی اللہُ تَعَالَى عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કી સુન્નતોં કી ઇતિબાઅ મેં હૈ.

શૈખે તરીકત, અમીરે અહલે સુન્નત, બાનિયે દા'વતે ઇસ્લામી, હઝરતે અલ્લામા મૌલાના અબૂ બિલાલ મુહમ્મદ ઇલ્યાસ અત્તાર કાદિરી ર-ઝવી ઝિયાઈ دَامَتْ بَرَکَاتُہُمُ الْعَالِیَہ ને હમેં અપની ઝિન્દગી અલ્લાહુ રબ્બુલ આ-લમીન ેઝ્ઝલ્ કી ઇતાઅત ઓર રસૂલે કરીમ, રઊફુરહીમ

ﷺ કી સુન્નાતોં કી ઇતિબાઅ મેં ગુઝારને કે લિયે એક અઝીમ મ-દની મક્સદ અતા ફરમાયા હૈ કે “મુઝે અપની ઓર સારી દુન્યા કે લોગોં કી ઇસ્લાહ કી કોશિશ કરની હૈ عَزَّوَجَلَّ” અપની ઇસ્લાહ કી કોશિશ કે લિયે મ-દની ઇન્આમાત પર અમલ ઓર સારી દુન્યા કે લોગોં કી ઇસ્લાહ કી કોશિશ કે લિયે મ-દની કાફિલોં મેં સફર કરના હૈ ઓર યેહી વોહ અઝીમ મક્સદ હૈ કે ઇખ્લાસ કે સાથ ઇસ પર અમલ કર કે હમ અલ્લાહ عَزَّوَجَلَّ કે નેક બન્દે બન સકતે હેં ઓર દુન્યા વ આખિરત મેં કામ્યાબી પા સકતે હેં.

શૈખે તરીકત અમીરે અહલે સુન્નાત دَامَتْ بَرَكَاتُهُمُ الْعَالِيَةِ અપને તહરીરી બયાન “નેક બનને કા નુસ્ખા” મેં ઇશાદિ ફરમાતે હેં :

મીઠે મીઠે ઇસ્લામી ભાઈયો ! ક્યા આપ વાકેઈ નેક બનના ચાહતે હેં ? તો ફિર ઇસ કે લિયે આપ કો થોડી બહુત કોશિશ કરની પડેગી. اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ عَزَّوَجَلَّ મેં ને અપને ઇસ્લામી ભાઈયોં કે લિયે (72) ઓર ઇસ્લામી બહનોં કે લિયે (63) મ-દની ઇન્આમાત મુરત્તબ કિયે હેં, જો આપ કો મક-ત-બતુલ મદીના સે હદિથ્યતન મિલ સકતે હેં. ઇન કો ઠન્ડે દિલ સે પઢિયે. યેહ મ-દની ઇન્આમાત સુવાલાત કી સૂરત મેં હેં, મેરી દુઆ હૈ કે જો કોઈ ઇખ્લાસ કે સાથ ઇન પર અમલ કરે પરવર દગાર عَزَّوَجَلَّ ઇસ કો જન્નતુલ ફિરદૌસ મેં અપને પ્યારે મહબૂબ ﷺ કા પડોસ અતા ફરમાએ.

اٰمِيْنَ بِجَاہِ النَّبِيِّ الْاَمِيْنَ ﷺ

આપ دَامَتْ بَرَكَاتُهُمُ الْعَالِيَةِ મઝીદ ઇશાદિ ફરમાતે હેં : મીઠે મીઠે

ઈસ્લામી ભાઈયો ! હો સકતા હૈ આપ મેં સે કિસી કો મેરે મ-દની ઈન્આમાત મુશ્કિલ મા'લૂમ હોં મગર હિમ્મત ન હારેં. “કશ્ફુલ ખિફા” મેં હૈ : أَفْضَلُ الْعِبَادَةِ أَحْمَرُهَا : યા'ની અફઝલ તરીન ઈબાદત વોહ હૈ જિસ મેં ઝહમત ઝિયાદા હો. (کشف الخفاء باب افضل العبادات، الحديث ۳۵۹، ج ۱، ص ۱۴۱)

હઝરતે સય્યિદુના ઈબ્રાહીમ બિન અદહમ عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللَّهِ الْأَكْرَم ફરમાતે હેં : “દુન્યા મેં જો અમલ જિતના દુશ્વાર હોગા. બરોજે કિયામત મીઝાને અમલ મેં વોહ ઉતના હી ઝિયાદા વઝૂનદાર હોગા.” (تذكرة الاولياء، ج ۱، ص ۹۵)

જબ આપ અમલ શુરૂઅ કર દેંગે તો વોહ આપ કે લિયે اِنْ شَاءَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ આસાન હો જાએગા. ગાલિબન આપ કો તજરિબા હોગા કે સપ્ત સદા કે વક્ત વુઝૂ કે લિયે બૈઠતે હેં તો શુરૂઅ મેં સદા સે દાંત બજતે હેં ફિર જબ હિમ્મત કર કે વુઝૂ શુરૂઅ કર દેતે હેં તો ઈબ્તિદાઅન ઠન્ડક ઝિયાદા મહસૂસ હોતી હૈ ઓર ફિર બ તદરીજ કમ હો જાતી હૈ. હર મુશ્કિલ કામ કા યેહી ઉસૂલ હૈ. મ-સલન કિસી કો કોઈ મોહલિક બીમારી લગ જાએ તો વોહ બેચૈન હો જાતા હૈ ફિર રફતા રફતા જબ આદી હો જાતા હૈ તો કુવ્વતે બરદાશત ભી પૈદા હો જાતી હૈ એક ઈસ્લામી ભાઈ ઈફુન્નિસા કે મરઝ મેં મુબ્તલા હો ગએ. યેહ મરઝ ઉમૂમન પાઉ કે ટપ્ને સે લે કર રાન કે ઊપર કે જોડ તક હોતા હૈ ઓર મહીનોં ઓર બા'ઝોં કો બરસોં તક નહીં છોડતા. વોહ તશ્વીશ મેં પડ ગએ થે. મેં ને અઝ્ઝ કિયા : اَصْلًا هَلْ يَزِيدُ بَعْدَ تَرَكِّهِ. ઘબરાએં નહીં જબ આપ આદી હો જાએંગે તો اِنْ شَاءَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ બરદાશત કરના આસાન હો જાએગા. કુછ અર્સે કે બા'દ મિલે તો મેરે

ઇસ્તિફસાર પર બતાયા કે દર્દ તો વોહી હૈ મગર આપ કે કહને કે મુતાબિક મૈં આદી હો ચુકા હૂં ઇસ લિયે કામ ચલ જાતા હૈ.

مَدَنِي عِنَّمَا مَاتُ تُو اَمِنْ اَدْلَا اَلْكَرْمِ کા ફરમાં બરદાર બનાને ઓર હમારી દુન્યા વ આખિરત કી બેહતરી કે લિયે હૈં. યકીનન શૈતાન આપ કો અદલાહ اَلْكَرْمِ સે દોસ્તી કરને મેં રુકાવટ પર રુકાવટ ખડી કરેગા. આપ હિમ્મત ન હારિયેગા. શૈતાન વ નફસ કો ચાહે કિતના હી ના ગવાર ગુઝરે આપ કો ઇન “મ-દની ઇન્આમાત” પર અમલ કરના હી ચાહિયે.

અગર આપ સબ ને અદલાહ اَلْكَرْمِ કી રિઝા કી ખાતિર બ સમીમે કલબ ઇન મ-દની ઇન્આમાત કે રસાઈલ કો કબૂલ ફરમા કર ઇસ પર અમલ કરના શુરૂઅ કર દિયા તો આપ જીતે જી બહુત જલ્દ اِن شَاءَ اللّٰهُ عَزَّوَجَلَّ ઇસ કી બ-ર-કતેં દેખ લેંગે. આપ કો اِن شَاءَ اللّٰهُ عَزَّوَجَلَّ સુકૂને કલબ નસીબ હોગા, બાતિન કી સફાઈ હોગી. ખૌફે ખુદા વ ઇશકે મુસ્તફા કે સૌંતે (યા'ની ચશમે) આપ કે કલબ સે ફૂટેંગે.

اِن شَاءَ اللّٰهُ عَزَّوَجَلَّ ઇસ કી બ-ર-કત સે આપ કે અલાકે મેં ભી દા'વતે ઇસ્લામી કા મ-દની કામ હૈરત અંગેઝ હદ તક બઢ જાએગા. ચૂંકે મ-દની ઇન્આમાત પર અમલ અદલાહ اَلْكَرْمِ કી રિઝા કે હુસૂલ કા ઝરીઆ હૈ. લિહાઝા શૈતાન આપ કો બહુત સુસ્તી દિલાએગા. તરહ તરહ કે હીલે બહાને સમજાએગા. આપ કા દિલ નહીં લગ પાએગા. મગર આપ હિમ્મત મત હારિયેગા. اِن شَاءَ اللّٰهُ عَزَّوَجَلَّ દિલ ભી લગ હી જાએગા.

ઐ રઝા હર કામ કા એક વકત હૈ

દિલ કો ભી આરામ હો હી જાએગા

શૈતાન સે ધોકા ન ખાના

“કીમિયાએ સઆદત” મેં હુજજતુલ ઇસ્લામ ઇમામ મુહમ્મદ ગઝાલી عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللَّهِ الْوَالِي ફરમાતે હૈં : “હઝરતે સય્યિદુના અબૂ ઉસ્માન મગારિબી عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللَّهِ الْوَالِي સે ઉન કે મુરીદ ને અર્ઝ કિયા, કભી કભી ઐસા હોતા હૈ કે દિલ કી રગ્બત કે બિગૈર ભી મેરી ઝબાન સે ઝિકુલ્લાહ જારી રહતા હૈ. ઉન્હોં ને ફરમાયા : “યેહ ભી તો મકામે શુક હૈ કે તુમહારે એક ઉઝ્વ (યા’ની ઝબાન) કો અલ્લાહ كَرَّمَ ને અપને ઝિક કી તૌફીક બખ્શી હૈ.” જિસ કા દિલ ઝિકુલ્લાહ મેં નહીં લગતા ઉસ કો બા’ઝ અવકાત શૈતાન વસ્વસા ડાલતા હૈ કે જબ તેરા દિલ ઝિકુલ્લાહ મેં નહીં લગતા તો ખામોશ હો જા, કે ઐસા ઝિક કરના બે અ-દબી હૈ.

ઇમામ ગઝાલી عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللَّهِ الْوَالِي ફરમાતે હૈં : “ઇસ વસ્વસે કા જવાબ દેને વાલે ત્રીન કિસ્મ કે લોગ હૈં. એક કિસ્મ ઉન લોગોં કી હૈ જો ઐસે મૌકઅ પર શૈતાન સે કહતે હૈં, ખૂબ તવજજોહ દિલાઈ અબ મેં તુઝે ઝિય કરને કે લિયે દિલ કો ભી હાઝિર કરતા હૂં ઇસ તરહ શૈતાન કે ઝખ્મોં પર નમક પાશી હો જાતી હૈ. દૂસરે વોહ અહમક હૈં જો શૈતાન સે કહતે હૈં, તૂને ઠીક કહા જબ દિલ હી હાઝિર નહીં તો ઝબાન હિલાએ જાને સે કયા ફાએદા ! ઓર વોહ ઝિકુલ્લાહ સે ખામોશ હો જાતે હૈં. યેહ નાદાન સમઝતે હૈં કે હમ ને અક્લ મન્દી કા કામ કિયા હાલાંકે ઉન્હોં ને શૈતાન કો અપના હમદદ સમઝ કર ધોકા ખા લિયા હૈ. ત્રીસરી કિસ્મ કે લોગ વોહ હૈં જો કહતે હૈં અગર્યે હમ દિલ કો હાઝિર નહીં કર સકે મગર ફિર ભી ઝબાન કો ઝિકુલ્લાહ મેં મસરૂફ

રખના ખામોશ રહને સે બેહતર હૈ. અગર્યે દિલ લગા કર ઝિકુલ્લાહ કરના ઇસ તરહ કે ઝિકુલ્લાહ સે કહીં બેહતર હૈ.”

(કિમિયૈ સદાત, જ ૨, વ ૧૧૧)

મીઠે મીઠે ઇસ્લામી ભાઈયો ! દેખા આપ ને ! દિલ ન લગે તબ ભી અમલ કો જારી રખના હી હમારે લિયે બેહતર હૈ. બહર હાલ નેક બનને કે મ-દની નુસ્ખોં પર અમલ કરતે જાઈયે. કભી ન કભી તો **إِنْ شَاءَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ** મન્જિલ પા હી લેંગે.

الْحَمْدُ لِلَّهِ عَزَّوَجَلَّ ! અલ્લાહ કે ફઝલો એહસાન સે હમેં રાહે ખુદા મેં સફર કી સઆદત હાસિલ હો રહી હૈ. રાહે ખુદા મેં સફર કે તો ક્યા કહને ! ઇન મ-દની કાફિલોં મેં બ આસાની મ-દની ઇન્આમાત પર અમલ કરને કી ભી સઆદત હાસિલ હોતી હૈ.

યાદ રખિયે ! હમેં નેક બનને પર ઇસ્તિકામત પાને કે લિયે મ-દની કાફિલોં મેં સફર કો અપના મા'મૂલ બનાના હોગા. અલ્લાહ **عَزَّوَجَلَّ** કા કરોડહા કરોડ એહસાન હૈ કે ઉસ ને હમેં અપની રાહ મેં સફર કરને વાલે આશિકાને રસૂલ કે સાથ સુન્નતોં કી તરબિયત કી ખાતિર મ-દની કાફિલે મેં સફર કે લિયે યહાં જમ્અ હોને કી સઆદત અતા ફરમાઈ હૈ.

الْحَمْدُ لِلَّهِ عَزَّوَجَلَّ ! મ-દની કાફિલે મેં સફર બે શુમાર નેકિયાં હાસિલ કરને ઓર ઉન પર ઇસ્તિકામત પાને કા બેહતરીન ઝરીઆ હૈ બલ્કે રાહે ખુદા મેં સફર કરને વાલે આશિકાને રસૂલ કી અ-ઝમત કે તો ક્યા કહને કે જહાં ખુશ નસીબ આશિકાને રસૂલ પર રાહે ખુદા મેં સફર કી બ-ર-કત સે કદમ કદમ પર અલ્લાહ તઆલા કી રહમતોં કી છમાછમ બરસાત હો રહી હૈ વહીં અમ્બિયાએ કિરામ **عَلَيْهِمُ السَّلَام** કી

સુન્નત, સહાબએ કિરામ رَضَوَانُ عَنْهُمْ કી સુન્નત, ઓર બુઝુગાને દીન رَحِمَهُمُ اللّٰهُ تَعَالٰی કે મુકદ્દસ તરીકે પર ચલને કી ભી સઆદત હાસિલ હો રહી હૈ.

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ عَزَّوَجَلَّ ! રાહે ખુદા મેં સફર કર કે ઇલ્મે દીન હાસિલ કરને કા મૌકઅ મિલતા હૈ. ઇલ્મે દીન હાસિલ કરને કે બહુત સે ફઝાઈલ હેં :

હઝરતે સય્યિદુના અબૂ સઈદ ખુદરી رَضِيَ اللّٰهُ تَعَالٰی عَنْهُ ફરમાતે હેં કે સરકારે મદીના صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰی عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને ફરમાયા : “જો અપને દીન કા ઇલ્મ સીખને કે લિયે સુબહ કો ચલા યા શામ કો, વોહ જન્નતી હૈ.”

(کنز العمال، کتاب العلم، الحديث: ۲۸۷۰۲، ج ۱۰، ص ۶۱)

હઝરતે સય્યિદુના અમ્ર બિન કેસ رَضِيَ اللّٰهُ تَعَالٰی عَنْهُ સે રિવાયત હૈ કે નબિય્યે કરીમ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰی عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને ઇશદિ ફરમાયા : “જિસ કે કદમ રાહે ખુદા મેં ખાક આલૂદ હો જાએ અલ્લાહ عَزَّوَجَلَّ ઓસ કે પૂરે જિસ્મ કો જહન્નમ પર હરામ ફરમા દેગા.”

(المعجم الاوسط، من اسمه محمد، الحديث: ۵۵۳۳، ج ۴، ص ۱۵۱)

પ્યારે ઇસ્લામી ભાઈયો ! દેખા આપ ને મ-દની કાફિલે મેં સફર કી બ-ર-કત સે ન સિર્ફ બે શુમાર નેકિયાં હાસિલ હોતી હેં બલકે રાહે ખુદા મેં સફર કરને વાલે કે લિયે જહન્નમ સે આઝાદી ઓર જન્નત કી બિશારત ભી અહાદીસ મેં મૌજૂદ હૈ, લિહાઝા પહલે તો શૈતાન કોશિશ કરતા હૈ કે કિસી કો મ-દની ઇન્આમાત પર ઇસ્તિકામત પાને કે લિયે મ-દની કાફિલે મેં સફર કરને હી ન દે ફિર અગર કોઈ અલ્લાહ عَزَّوَجَلَّ કે ફઝલો કરમ સે મ-દની કાફિલે મેં સફર કરને મેં કામ્યાબ હો જાએ તો ફિર શૈતાન ઇસ કોશિશ મેં લગ જાતા હૈ કે કિસી

તરીકે સે મ-દની કાફિલે મેં એસે કામ કરવાએ જિસ કી વજહ સે સવાબ કે બજાએ ગુનાહોં કા અમ્બાર જમ્મ હો જાએ. અગર હમ મ-દની મર્કઝ કી હિદાયાત કે મુતાબિક સફર કરેંગે તો **إِنَّ شَاءَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ** શૈતાન સે હિફાઝત ભી રહેગી ઓર બે શુમાર નેકિયાં હાસિલ કરને મેં આસાનિયાં ભી મિલેંગી ઓર મ-દની ઈન્આમાત પર અમલ કરના હમારે લિયે બહુત આસાન હોગા.

તરબિયતી બયાન કા આબિરી હિસ્સા

મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! ચાર મ-દની ફૂલોં પર અમલ કરના હમારે મ-દની કાફિલે મેં સફર કી બુન્યાદ હૈ જિસ તરહ મકાન કે દેર પા રહને કા ઈન્હિસાર ઉસ કી બુન્યાદ પર હોતા હૈ ઈસી તરહ મ-દની કાફિલે કી કામ્યાબી ચાર ઉસૂલોં પર મુન્હસિર હૈ.

વોહ ચાર મ-દની ફૂલ યેહ હેં :

(1) અમીર કી ઈતાઅત (2) શૈતાન કે હીલે ઓર સાઝિશોં સે બચના (3) સબ્ર (4) મસાજિદ કા અ-દબો એહતિરામ.

(1) અમીર કી ઇતાઅત :

જબ ભી કોઈ સફર કિયા જાએ તો હમેં ચાહિયે કે કિસી ઈસ્લામી ભાઈ કો અપના અમીર મુકર્રર કર લેં જૈસા કે મ-દની આકા **صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ** કા ફરમાને આલીશાન હૈ : “અગર તીન શખ્સ સફર મેં હોં તો ઉન્હેં ચાહિયે કે એક કો અપના અમીર બના લેં.”

(کنز العمال، الحديث ۱۷۴۹۶، ج ۶، ص ۳۰۰)

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ عَزَّوَجَلَّ ! આશિકાને રસૂલ કે મ-દની કાફિલે મેં ભી કિસી એક કો અમીરે કાફિલા બનાયા જાતા હૈ તાકે કાફિલે મેં તમામ મા'મૂલાત મુનઝૂમ અન્દાઝ મેં પૂરે કિયે જા સકેં.

ઈતાઅત કા પહલૂ તકરીબન હર જગહ મૌજૂદ હે, મ-સલન હર ઈદારે મેં ઉસૂલો ઝવાબિત હોતે હેં ઓર એક સર-બરાહ હોતા હે, ઘર કા નિઝામ ચલાને કે લિયે ભી એક સર-બરાહ હોતા હે, જો સર-બરાહ કી ઈતાઅત કરતા હે ફરમાં બરદાર કહલાતા હે ઓર ફાએદે મેં રહતા હે. લિહાઝા હમ ભી અમીરે કાફિલા કી ઈતાઅત કરેંગે તો બે શુમાર ફવાઈદો બ-રકાત હાસિલ કર સકેંગે, જો અમીરે કાફિલા કી ઈતાઅત કરતા હે વોહ કામ્યાબ હો જાતા હે ઓર અપની મન્જિલ પા લેતા હે, ક્યૂંકે અમીરે કાફિલા રેલગાડી કે એન્જિન કી માનિન્દ હોતા હે જિસ તરહ ટ્રેન કે ડિબ્બે એન્જિન કે સાથ વાબસ્તા રહેં ઉસ કે પીછે પીછે ચલેં તો મન્જિલ પર પહોંચ હી જાતે હેં ઓર જો ડિબ્બા પીછે ન ચલે અલા-હદા હો કર પટરી સે ઉતર જાએ વોહ મન્જિલ તક નહીં પહોંચ પાતા. ઈસી તરહ હમ ભી અગર અપને અમીર કી ઈતાઅત કરતે હુએ સફર કરેંગે તો અપની મન્જિલ પર બખૈરો આફિયત પહોંચને મેં કામ્યાબ હો જાએંગે, ઓર અગર અપની મરઝી કે મુતાબિક ચલને કી કોશિશ કી તો બહુત બડે નુક્સાન ઓર આઝમાઈશો મેં મુબ્તલા હો સકતે હેં.

અમીર કી ઈતાઅત ન કરને વાલા શૈતાન કી ચાલોં મેં આ કર અપને મ-દની મક્સદ કો ભુલા બૈઠતા હે ઓર અપના તમામ વક્ત ગફલત મેં ગુઝાર દેતા હે બલ્કે બા'ઝ અવકાત તો બદ ગુમાની જૈસી બીમારી મેં મુબ્તલા હો જાતા હે. લિહાઝા હમેં ચાહિયે કે હમ ચેહ ઝેહન બનાએં કે હર હાલ મેં અમીરે કાફિલા કી ઈતાઅત કરેંગે.

إِنْ شَاءَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ

(2) શૈતાન કે હીલોં સે દિફ્ઝા કી તરકીબ :

પ્યારે ઇસ્લામી ભાઈયો ! શૈતાન જો હમારા ખુલા દુશ્મન હૈ, ઉસે યેહ કબ ગવારા હૈ કે ખુશ નસીબ આશિકાને રસૂલ રાહે ખુદા મેં સફર કરને વાલી અઝીમ સુન્નત અદા કરેં ઓર ઇસ અઝીમ મક્સદ, કે

“મુઝે અપની ઓર સારી દુન્યા કે લોગોં કી ઇસ્લાહ કી કોશિશ કરની હૈ” કો પૂરા કરને કી કોશિશ કરેં, ઇસ લિયે પહલે તો શૈતાન કી કોશિશ યેહ હોતી હૈ કે મ-દની કાફિલોં મેં સફર કરને હી ન દે ફિર અગર કોઈ અલ્લાહ ﷻ કે ફઝૂલ સે સફર કરને મેં કામ્યાબ હો જાએ તો શૈતાન અપને લશ્કર કે સાથ ઉસ પર હમ્લે કરતા રહતા હૈ ઓર મ-દની કાફિલે કી વાપસી તક મુસલ્લલ મુખ્તલિફ ચાલોં, હીલોં ઓર સાઝિશોં કે ઝરીએ મ-દની કાફિલે કો બરબાદ કરને, મ-દની કાફિલે કો તોડને કી કોશિશ કરતા રહતા હૈ મ-સલન સુવારી ખરાબ હો ગઈ યા લેટ હો ગઈ તો શૈતાન ફૌરન બે સબ્રી કરવા કર શોરો ગુલ કરવા કર યા સુવારી યા ડ્રાઈવર કો બુરા કહલવા કર બહકાને કી કોશિશ કરેગા. ચૂંહી સફર કી થકાવટ ઓર બા’ઝ અવકાત નીંદ કી કમી કી વજહ સે તબીઅત મેં ચિડચિડા પન, બદ અખ્લાકી કરવાને કી શૈતાન પૂરી કોશિશ કરેગા.

બા’ઝ અવકાત ખાના મિલને મેં દેર હો ગઈ યા કિસી ઇસ્લામી ભાઈ ને ખાના અચ્છા નહીં પકાયા, યા ખાને મેં નમક મિરચ કી કમી બેશી હો ગઈ, અબ ભી શૈતાન ગુસ્સા દિલાને કી કોશિશ કરેગા.

ફિર કિસી ઇસ્લામી ભાઈ કો “જદ્દવલ” કે ઉસૂલોં કી ખિલાફ વર્ઝી

કરવા કે ઓર દૂસરોં કે ખિલાફ ભડકા કર, લડવાને યા નારાઝી પૈદા કરને કી કોશિશ કરેગા ઈસ તરહ મ-દની કાફિલે મેં નારાઝી યા બદ અખલાકી કી ફઝા કાઈમ હો સકતી હૈ.

શૈતાન કી એક ઓર ચાલ વક્ત કા ઝાએઝ કરવાના ભી હૈ, ઈસ કે લિયે શૈતાન યેહ ભી સિખાતા હૈ, મ-સલન ખાના પકાને ઓર ખાના ખાને મેં જાન બૂઝ કર ઝિયાદા વક્ત સર્ફ કરના, બિલા ઝરૂરત ગુસ્લ કરના, કપડે યા બરતન ધોને મેં દેર લગાના, ઝરૂરત કી અશ્યા કી ખરીદારી કે બહાને બાઝારોં મેં ઘૂમના, રાત કો દેર તક બાતેં કર કે જાગના ઓર સુબહ સીખને સિખાને કે હલ્કોં સે ગફલત કરના યેહ ભી શૈતાન કી એક ચાલ હૈ ઝાહિર હૈ કે જબ કોઈ ઈસ્લામી ભાઈ આરામ કે વક્ફે મેં ઈધર ઉધર ઘૂમેગા યા લાઈટ જલા કર કોઈ કામ કરેગા, દૂસરોં કે સાથ મિલ કર બાતેં કરેગા તો દૂસરે ઈસ્લામી ભાઈયોં કી નીંદ મેં ખલલ પડેગા ઓર ઈસ તરહ વોહ ભી સુબહ હલ્કોં મેં સુસ્તી કા શિકાર રહેંગે.

લિહાઝા હર ઈસ્લામી ભાઈ સે દર્દ મન્દાના ઈસ્તિજા હૈ કે શૈતાન કી ઈન ખતરનાક ચાલોં કો ભરપૂર હિક્મતે અ-મલી ઓર જઝબે સે નાકામ બનાને કી કોશિશ કરે. અલ્લાહ عَزَّوَجَلَّ હમ સબ કો શૈતાન કે હીલોં સે મહફૂઝ ફરમાએ.

اٰمِيْنَ بِجَاہِ النَّبِيِّ الْاَمِيْنَ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم

(3) સપ્ત :

હમેં રાહે ખુદા મેં સફર કરતે હુએ કદમ કદમ પર સપ્ત કે

મવાકેઅ આએંગે, ઈસ લિયે હમૈં યેહ નિયત કરની હોગી કે
 اِنْ شَاءَ اللّٰهُ عَزَّوَجَلَّ મૈં રાહે ખુદા મૈં આને વાલી તકલીફ પર સબ્ર કર કે
 શૈતાન કો માયૂસ કરતા રહૂંગા.

હમારે પ્યારે મીઠે મીઠે મુસ્તફા صَلَّی اللّٰهُ تَعَالٰی عَلَیْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કા
 ફરમાને આલીશાન હૈ : “મુસલ્માન કો જો ભી તકલીફ, અઝિયત,
 અન્દેશા, ગમ ઓર મલાલ પહોંચે યહાં તક કે અગર ઉસ કો કાંટા ભી ચુભ
 જાએ તો અલ્લાહ عَزَّوَجَلَّ ઈન તકલીફ કે સબબ ઉસ કે ગુનાહ મિટા દેતા હૈ.”

(صحيح البخارى، كتاب المرضى، باب كفارة المرض، الحديث: ٥٦٤٠، ج ٤، ص ٣)

سُبْحَانَ اللّٰهِ عَزَّوَجَلَّ ! સબ્ર કરને વાલે કે વારે હી ન્યારે હો જાતે હૈં,
 અલ્લાહ عَزَّوَجَلَّ કી રહમત સે ઉસ કે ગુનાહ મુઆફ કર દિયે જાતે હૈં.

રાહે ખુદા મૈં આને વાલી તકલીફ પર સબ્ર કરના હમારે મીઠે
 મીઠે આકા صَلَّی اللّٰهُ تَعَالٰی عَلَیْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કી પ્યારી પ્યારી સુન્નત હૈ. ઐ કાશ !
 હમ પર ભી કરમ હો જાએ ઓર હમ ભી સુન્નત પર અમલ કરને
 વાલે બન જાએં, રાહે ખુદા عَزَّوَجَلَّ કી તમામ તર સપ્તિયોં પર સબ્ર
 કરના સીખ જાએં. હમારે મીઠે મીઠે આકા صَلَّی اللّٰهُ تَعَالٰی عَلَیْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કી
 રાહ મૈં કાંટે બિછાએ ગએ, તાઈફ મૈં પથ્થર બરસાએ ગએ મગર ફિર
 ભી આપ صَلَّی اللّٰهُ تَعَالٰی عَلَیْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم લોગોં કો નેકી કી દા'વત દેતે રહે.

જબ ભી કોઈ ઈસ્લામી ભાઈ કિસી કો નેકી કી દા'વત દે ઓર
 ઈસ કે સબબ કોઈ તકલીફ ઉઠાની પડે તો અલ્લાહ عَزَّوَجَلَّ કે પ્યારે
 હબીબ صَلَّی اللّٰهُ تَعَالٰی عَلَیْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કી તકલીફ કો યાદ કર કે અલ્લાહ
 عَزَّوَجَلَّ કા શુક્ર અદા કરે કે ઉસ ને ઈસે દીન કી ખાતિર સપ્તિયાં ઝેલને

વાલી સુન્નાત અદા કરને કી સઆદત અતા ફરમાઈ. اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ عَزَّوَجَلَّ

(4) મસાજિદ કા અ-દબો એહતિરામ :

પ્યારે ઇસ્લામી ભાઈયો ! اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ عَزَّوَجَلَّ મ-દની કાફિલે મેં સફર કી બ-ર-કત સે હમેં શબો રોઝ મસ્જિદ મેં ગુઝારને કી સઆદત હાસિલ હોતી હૈ જો કે યકીનન બહુત બડી સઆદત હૈ.

હઝરતે સય્યિદુના અબૂ દરદા رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ સે રિવાયત હૈ કે સરકારે દો આલમ صَلَّی اللّٰهُ تَعَالَى عَلَیْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કા ફરમાને ખુશબૂદાર હૈ : “મસ્જિદ પરહેઝ ગાર કા ઘર હૈ ઓર જિસ કા ઘર મસ્જિદ હો અલ્લાહ اَزَّوَجَلَّ ઉસે અપની રહમત, રિઝા ઓર પુલ સિરાત સે બ હિફાઝત ગુઝાર કર અપની રિઝા વાલે ઘર જન્નાત કી ઝમાનત દેતા હૈ.”

(مجمع الزوائد، کتاب الصلاة، باب لزوم المسجد، الحديث: ۲۰۲۶، ج ۲، ص ۱۳۴)

હઝરતે સય્યિદુના અબૂ હુરૈરા رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ સે રિવાયત હૈ કે સરકારે મદીના, બાઈસે નુઝૂલે સકીના صَلَّی اللّٰهُ تَعَالَى عَلَیْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને ઇશાદિ ફરમાયા : “જબ કોઈ બન્દા ઝિક વ નમાઝ કે લિયે મસ્જિદ કો ઠિકાના બના લેતા હૈ તો અલ્લાહ اَزَّوَجَلَّ ઉસ સે ઐસે રિઝા કા ઇઝહાર ફરમાતા હૈ જૈસે લોગ અપને ગુમશુદા શખ્સ કી અપને હાં આમદ પર ખુશ હોતે હૈ.”

(سنن ابن ماجه، کتاب المساجد والجماعات، باب لزوم المساجد، الحديث: ۸۰۰، ج ۱، ص ۴۳۸)

જહાં મસ્જિદ મેં રહના ઇસ કદર અજરો સવાબ કા બાઈસ હૈ વહીં મસ્જિદ કા અ-દબો એહતિરામ ન કરને પર સખ્ત વઈદે ભી આઈ હે :

હઝરતે સય્યિદુના હસન બસરી رَحْمَةُ اللهِ تَعَالَى سے رِવાयत છે કે સરવરે કાએનાત, શહન્શાહે મૌજૂદાત صَلَّی اللهُ تَعَالَى عَلَیْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કા ફરમાને ઝીશાન હૈ : “લોગોં પર એક ઝમાના એસા આએગા કે મસાજિદ મેં દુન્યા કી બાતે હોંગી, તુમ ઉન કે પાસ મત બેઠો, કે ઉન કો અલ્લાહ عَزَّوَجَلَّ સે કુછ કામ નહીં.”

(کشف الخفاء، الحدیث: ۳۲۴۶، ج ۲، ص ۳۶۳)

હઝરતે સય્યિદુના અનસ رَضِیَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ સે રિવાયત હૈ કે “મસ્જિદ મેં હંસના કબ્ર મેં અંધેરા (લાતા) હૈ.”

(الجامع الصغير، الحدیث: ۵۲۳۱، ج ۱، ص ۳۲۲)

શૈતાન કી પૂરી કોશિશ યેહ હોગી કે મસ્જિદ મેં દુન્યાવી બાતેં કરવાએ, યા વોહ મસ્જિદ મેં બાત બાત પર હંસાને કી કોશિશ કરેગા લિહાઝા તમામ ઈસ્લામી ભાઈ નિયત કીજિયે કે મસ્જિદ કા ખૂબ અ-દબો એહતિરામ કરતે હુએ મુકમ્મલ સન્જોદા રહને કી કોશિશ કરેંગે. એસા ન હો, કે હમ ને રાહે ખુદા મેં સફર તો નેકિયાં કમાને કે લિયે ઈજ્તિયાર કિયા મગર મસ્જિદ કી બે અ-દબી કર કે, અમીરે કાફિલા કી ના ફરમાની કર કે, કિસી કી દિલ આઝારી કર કે, અપના કીમતી વક્ત ગફલત મેં ગુઝાર કર, જબ વાપસ પલટેં તો બહુત સારે અજરો સવાબ સે મહરૂમી, ઓર ગુનાહોં કા અમ્બાર હમારે સર પર હો.

અલ્લાહ عَزَّوَجَلَّ હમેં મ-દની મર્કઝ કી હિદાયાત કે મુતાબિક સફર કરને, અપને અમીરે કાફિલા કી હર પલ ઈતાઅત કરને, મસાજિદ કા અ-દબો એહતિરામ કરને, શૈતાન કે હીલે ઓર સાઝિશોં સે બચને,

એક દૂસરે કા ખયાલ રખને ઓર રાહે ખુદા મેં આને વાલી તકાલીફ પર સખ્ર કરને કી તૌફીક અતા ફરમાએ.

أَمِين بِجَاهِ النَّبِيِّ الْأَمِين صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ

શૈખે તરીકત, અમીરે અહલે સુન્નાત سُنَّةُ النَّبِيِّ الْكَامِلَةِ ને મ-દની કાફિલે મેં સફર કરને કે લિયે હમેં 72 નિયતે અતા ફરમાઈ હેં, યુનાન્યે

આપ سُنَّةُ النَّبِيِّ الْكَامِلَةِ ઇશાદિ ફરમાતે હેં : મ-દની કાફિલે મેં સફર કે લિયે સિર્ફ પરેશાની દૂર હોને કી દુઆ કી નિયત કરને કે બજાએ આખિરત કે તઅલ્લુક સે મઝીદ અચ્છી અચ્છી નિયતે ભી શામિલ હોં તો મદીના મદીના.

હદીસે પાક મેં હૈ : “મુસલ્માન કી નિયત ઉસ કે અમલ સે બેહતર હૈ.”

(المعجم الكبير للطبراني، حديث: ٥٩٤٢، ج ٦، ص ١٨٥)

અબ હમ મ-દની કાફિલે મેં સફર પર રવાના હો રહે હેં તો શૈખે તરીકત અમીરે અહલે સુન્નાત سُنَّةُ النَّبِيِّ الْكَامِلَةِ કી અતા કદા 72 નિયતે મિલ કર દોહરા લેતે હેં ઓર ઇન પર અમલ કરને કી નિયત ભી કર લેતે હેં હર નિયત પર સબ મિલ કર إِنْ شَاءَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ કા ઝોરદાર ના'રા લગાએ.

મ-દની કાફિલે મેં સફર કરને કી 72 નિયતે

(1) અસ્લ મકસૂદ યા'ની મ-દની કાફિલે મેં સફર કડંગા (2) અપને ઝાતી ખર્ચ પર સફર કડંગા (3) પલ્લે સે ખાઊંગા (4) સુવારી કી દુઆ પઢૂંગા (5) અગર કિસી ઇસ્લામી ભાઈ કો જગહ નહીં મિલી તો

અપની નિશસ્ત પર બ ઇસરાર બિઠાઉંગા (6,7) કોઈ બૂઢા યા બીમાર મુસલ્માન નઝર આએગા તો ઉસ કે લિયે નિશસ્ત ખાલી કર દૂંગા (8) મ-દની કાફિલે વાલોં કી ખિદમત કરૂંગા (9) અમીરે કાફિલા કી ઇતાઅત કરૂંગા (10,11,12) ઝબાન, આંખ ઓર પેટ કા કુફલે મદીના લગાઉંગા યા'ની ફુઝૂલ ગોઈ, ફુઝૂલ નિગાહી સે બચૂંગા ઓર ભૂક સે કમ ખાઉંગા (13) સફર મેં હર મૌકઅ પર મ-દની ઇન્આમાત પર અમલ જારી રખૂંગા (14,15,16) લુઝૂ, નમાઝ ઓર કુરઆને પાક પઢને મેં જો ગ-લતિયાં હોંગી વોહ આશિકાને રસૂલ કી સોહબત મેં રહ કર દુરુસ્ત કરૂંગા (જાનને વાલા નિયત કરે કે સિખાઉંગા) (17,18) સુન્નતેં ઓર દુઆએં સીખૂંગા ઓર (19) દૂસરોં કો સિખાઉંગા ઓર (20) ઇન પર ઝિન્દગી ભર અમલ કરતા રહૂંગા (21,22,23,24,25) તમામ ફર્જ નમાઝેં મસ્જિદ કી પહલી સફ મેં તકબીરે ઊલા કે સાથ બા જમાઅત અદા કરૂંગા (26) તહજજુદ (27,28) ઇશરાક વ યાશત ઓર (29) અવ્વાબીન કી નમાઝેં પઢૂંગા (30,31) એક લમ્હા ભી ઝાએઅ નહીં હોને દૂંગા, અલ્લાહ અલ્લાહ કરતા રહૂંગા, દુરૂદ શરીફ પઢતા રહૂંગા (દૌરાને દસોં બયાન બિગૈર કુછ પઢે ખામોશી સે સુનના હોતા હૈ) (32) સદાએ મદીના લગાઉંગા યા'ની નમાઝે ફજ કે લિયે મુસલ્માનોં કો જગાઉંગા (33,34,35) રાસ્તે મેં જબ મસ્જિદ નઝર આએગી તો ઉસ કી ઝિયારત કરૂંગા ઓર બુલન્દ આવાઝ સે દુરૂદ શરીફ પઢૂંગા, મૌકઅ મિલા તો صَلَّوْاْ عَلَى الْحَبِیْب કહ કર દૂસરોં કો ભી દુરૂદ શરીફ પઢાઉંગા (36,37) બાઝાર મેં જાના પડા તો બિલ ખુસૂસ નીચી નિગાહેં

કિયે ગુઝરતે હુએ બાઝાર કી દુઆ પઢૂંગા (38,39,40) મુસલમાનોં કો સલામ કર કે ઉન સે પુર તપાક તરીકે પર મુલાકાત કરૂંગા (41) ખૂબ ઈન્ફિરાદી કોશિશ કરૂંગા (42,43) હાથોં હાથ મ-દની કાફિલે મેં સફર કે લિયે મુસલમાનોં કો તય્યાર કરૂંગા (44) નેકી કી દા'વત દૂંગા (45) દર્સ દૂંગા (46) મૌકઅ મિલા તો સુન્નતોં ભરા બયાન કરૂંગા (47,48) જહાં કાફિલા જાએગા વહાં કે કિસી બુઝુર્ગ કે મઝાર શરીફ પર મ-દની કાફિલે કે હમરાહ હાઝિરી દૂંગા (49) સુન્ની આલિમ કી ઝિયારત કરૂંગા (50) અગર મ-દની કાફિલે કા કોઈ મુસાફિર બીમાર હો ગયા તો તીમાર દારી કરૂંગા (51) અગર કિસી મુસાફિર કે પાસ ખર્ચ ખત્મ હો ગયા તો અમીરે કાફિલા કે મશ્વરે સે ઉસ કી માલી ઈમદાદ કરૂંગા (52,53,54) સફર મેં અપને લિયે, અપને ઘર વાલોં કે લિયે ઓર ઉમ્મતે મુસ્લિમા કે લિયે દુઆએ ખૈર કરૂંગા (55,56) જિસ મસ્જિદ મેં કિયામ હોગા ઉસ મસ્જિદ ઓર વહાં કે વુઝૂખાને કી સફાઈ કરૂંગા (57) અગર કિસી ને બિલા વજહ સપ્તી કી તબ ભી સબ્ર કરૂંગા (58,59) થકન વગૈરા કે સબબ ગુસ્સા આ ગયા તો ઝબાન કા કુફલે મદીના લગાતે હુએ ઝબત કરૂંગા (60,61,62) અગર મસ્જિદ મેં મ-દની કાફિલે કો કિયામ કી ઈજાઝત ન મિલી તો કિસી સે ઉલઝ્ને કે બજાએ ઉસ કો અપને ઈખ્લાસ કી કમી તસવ્વુર કરૂંગા ઓર મ-દની કાફિલે કે સાથ હાથ ઉઠા કર દુઆએ ખૈર કરતા હુવા પલટૂંગા (63) અગર કોઈ ઝગડા કરેગા તો હક પર હોને કે બા વુજૂદ ઉસ સે ઝગડા ન

કર કે હદીસે પાક મેં દી હુઈ બિશારતે મુસ્તફા ﷺ

કા હકદાર બનૂંગા : “જો હક પર હોતે હુએ ઝગડા તર્ક કર દે ઉસ કે લિયે જન્નત કે દરમિયાન મેં મકાન બનાયા જાએગા.”

(سنن الترمذی، ج ۳، ص ۴۰۱، الحديث: ۲۰۰۰)

(64,65) अगर किसी ने तुल्मन मारा भी तो जवाबी कारवाઈ करने के बजाए शुक्र अदा करेंगा के राखे ખુદા મેં માર ખાને વાલી સુન્નતે બિલાલી અદા હુઈ (66,67,68) अगर मेरी वजह से किसी मुसल्मान की हिल आज़ारी हो गई तो उसी वक्त अह्सन तरीके पर मुआफ़ी मांगूंगा (69,70,71) ચૂંકે હર વક્ત સાથ રહને મેં હક ત-લફિયોં કા ઝિયાદા ઇમ્કાન રહતા હૈ લિહાઝા વાપસી પર ઇન્તિહાઈ લજાજત કે સાથ ફર્દન ફર્દન મુઆફી તલાફી કરૂંગા (72) સફર સે વાપસી પર ઘર વાલોં કે લિયે તોહફા લે જાને કી સુન્નત અદા કરૂંગા. સરકારે મદીના આએ તો ઘર વાલોં કે લિયે કુછ ન કુછ હદિય્યા લાએ, અગર્યે અપની ઝોલી મેં પથ્થર હી ડાલ લાએ.”

(کنز العمال، کتاب السفر ادا ب متفرقه، حدیث ۱۷۵۰۲، ج ۶، ص ۳۰۱)

અલ્લાહ ેઝ્જલ ેલે જદ્વલ કે મુતાબિક મ-દની કાફિલોં મેં સફર કરને કી તૌફીક અતા ફરમાએ.

અલ્લાહ કરમ ઐસા કરે તુઝ પે જહાં મેં

ઐ દા'વતે ઇસ્લામી તેરી ધૂમ મચી હો

أَمِين بِجَاهِ النَّبِيِّ الْأَمِين صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ

દૂસરા તરબિયતી બયાન બરાએ સવાનગિયે મ-દની કાફિલા

દુરુદ શરીફ કી ફઝીલત

હઝરતે સય્યિદુના ઇમામ ત-બરાની رَحْمَةُ اللهِ تَعَالٰی عَلَيْهِ નકલ ફરમાતે હૈં કે સરકારે દો આલમ صَلَّی اللهُ تَعَالٰی عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને ઇશાદ ફરમાયા : “જિસ ને મુઝ પર એક બાર દુરુદે પાક ભેજા, અલ્લાહ عُزَّوَجَلَّ ઉસ પર દસ રહમતેં નાઝિલ ફરમાતા હૈ ઓર જો મુઝ પર દસ બાર દુરુદે પાક ભેજે, અલ્લાહ عُزَّوَجَلَّ ઉસ પર સો રહમતેં નાઝિલ ફરમાતા હૈ ઓર જો મુઝ પર સો બાર દુરુદે પાક ભેજે, અલ્લાહ عُزَّوَجَلَّ ઉસ કી દોનોં આંખોં કે દરમિયાન લિખ દેતા હૈ કે યેહ બન્દા નિફાક ઓર દોઝખ કી આગ સે બરી હૈ ઓર કિયામત કે દિન ઉસ કો શહીદોં કે સાથ રખેગા.”

(المعجم الاوسط، الحديث ٧٢٣٥، ج ٥، ص ٢٥٢)

صَلُّوْا عَلَی الْحَبِیْب! صَلَّی اللهُ تَعَالٰی عَلَی مُحَمَّد

મીઠે મીઠે ઇસ્લામી ભાઈયો ! હમ અલ્લાહ عُزَّوَجَلَّ કે આજિઝ બન્દે ઓર ઉસ કે પ્યારે હબીબ صَلَّی اللهُ تَعَالٰی عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કે અદના ગુલામ હૈં. યકીનન ઝિન્દગી બેહદ મુખ્તસર હૈ, હમ લમ્હા બ લમ્હા મૌત કે કરીબ હોતે જા રહે હૈં, અન્કરીબ હમેં અંધેરી કબ્ર મેં ઉતાર દિયા જાએગા. નજાત તમામ જહાનોં કે પાલને વાલે અલ્લાહુ રબ્બુલ આ-લમીન عُزَّوَجَلَّ કી ઇતાઅત ઓર મુઅમિનીન પર રહમો કરમ ફરમાને વાલે રસૂલે કરીમ, રઊફુરહીમ صَلَّی اللهُ تَعَالٰی عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કી સુન્નતોં કે ઇતિબાઅ મેં હૈ.

શૈખે તરીકત, અમીરે અહલે સુન્નત, બાનિયે દા'વતે ઇસ્લામી હઝરતે અલ્લામા મૌલાના અબૂ બિલાલ મુહમ્મદ ઇલ્યાસ અત્તાર કાદિરી ર-ઝવી ઝિયાઈ دَامَتْ بَرَكَاتُهُمُ الْعَالِيَةِ ને હમં અપની ઝિન્દગી અલ્લાહુ રબ્બુલ આ-લમીન કી ઇતાઅત ઓર મુઅમિનીન પર રહમો કરમ ફરમાને વાલે રસૂલે કરીમ, રઊફુરહીમ صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કી સુન્નતોં કે ઇતિબાઅ મેં ગુઝારને કે લિયે એક અઝીમ મ-દની મક્સદ અતા ફરમાયા હૈ કે “મુઝે અપની ઓર સારી દુન્યા કે લોગોં કી ઇસ્લાહ કી કોશિશ કરની હૈ. اِنْ شَاءَ اللہُ عَزَّوَجَلَّ” અપની ઇસ્લાહ કી કોશિશ કે લિયે મ-દની ઇન્આમાત પર અમલ ઓર પૂરી દુન્યા કે લોગોં કી ઇસ્લાહ કી કોશિશ કે લિયે મ-દની કાફિલોં મેં સફર કરના હૈ ઓર યેહી વોહ અઝીમ મક્સદ હૈ કે ઇખ્લાસ કે સાથ ઇસ પર અમલ કર કે હમ અલ્લાહ جَلَّوَجَلَّ કે નેક બન્દે બન સકતે હૈં ઓર દુન્યા વ આખિરત મેં કામ્યાબી પા સકતે હૈં.

કુછ નેકિયાં કમા લે જલ્દ આખિરત બના લે

કોઈ નહીં ભરોસા એ ભાઈ ! ઝિન્દગી કા

શૈખે તરીકત, અમીરે અહલે સુન્નત دَامَتْ بَرَكَاتُهُمُ الْعَالِيَةِ અપને તહરીરી બયાન “મેં સુધરના ચાહતા હૂં” મેં ફરમાતે હૈં :

અલ્લાહ તઆલા પારહ 15 સૂરએ બની ઇસરાઈલ આયત 19 મેં ઇશાદિ ફરમાતા હૈ :

﴿وَمَنْ أَرَادَ الْآخِرَةَ وَسَعَىٰ لَهَا سَعْيًا وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَأُولَٰئِكَ كَانَ سَعْيُهُمْ مَشْكُورًا ۝﴾

મેરે આકાએ ને'મત, આ'લા હઝરત, ઇમામે અહલે સુન્નત, અઝીમુલ બ-ર-કત, અઝીમુલ મર્તબત, પરવાનએ શમ્મે રિસાલત,

મુજદ્દિદે દીનો મિલ્લત, પીરે તરીકત, આલિમે શરીઅત, હામિયે સુન્નત, માહિયે બિદ્અત, બાઈસે ખૈરો બ-ર-કત, મૌલાના શાહ અહમદ રઝા ખાન عَلَيْهِ رَحْمَةُ الرَّحْمٰن અપને શોહૂરએ આફાક તર-જ-મએ કુરઆન કન્જુલ ઈમાન મેં ઈસ કા તરજમા યૂં ફરમાતે હેં : “ઔર જો આખિરત ચાહે ઔર ઉસ કી સી કોશિશ કરે ઔર હો ઈમાન વાલા તો ઉન્હીં કી કોશિશ ઠિકાને લગી.”

આજ હમારી હાલત યેહ હે કે અપની “દુન્યાવી કલ” (યા’ની મુસ્તકબિલ) સુધારને કે લિયે તો બહુત ગૌરો ફિક કરતે, ઉસ કે લિયે તરહ તરહ કી આસાઈશે જમ્મ કરને કી હર દમ કોશિશ કરતે, ખૂબ બેંક બેલેન્સ બઢાતે, કારોબાર ચમકાતે, ફ્યૂચર પ્રોગ્રામ્સ તરતીબ દેતે ઔર ન જાને ક્યા ક્યા મન્સૂબે બનાતે હેં કે કિસી તરહ હમારી યેહ “દુન્યાવી કલ” બેહતર હો જાએ, હમારા દુન્યાવી મુસ્તકબિલ સંવર જાએ, લેકિન અફસોસ ! કે હમ અપની “ઉખરવી કલ” (યા’ની આખિરત) કો સુધારને કી ફિક સે ચક્સર ગાફિલ ઔર ઈસ કી તય્યારી કે મુઆ-મલે મેં બિલ્કુલ કાહિલ હેં. હાલાંકે સિર્ફ ઈસ દુન્યાવી કલ હી કે સુધરને કા ઈન્તિઝાર કરને વાલે ન જાને કિતને નાદાન ઈન્સાનોં કી આહે હસરત મૌત કી હિયકિયોં સે હમ-આગોશ હો જાતી હૈ ઔર વોહ રોશન મુસ્તકબિલ પા કર ખુશિયાં મનાને કે બજાએ અંધેરી કબ્ર મેં ઉતર કર કા’રે અફસોસ મેં જા પડતે હેં. ફકત દુન્યાવી ઝિન્દગી સુધારને કે તફક્કુરાત મેં મુસ્તગરક હો કર ઈસી કે લિયે મસરૂફે તગો દૌ રહના, અપની આખિરત કી ભલાઈ કે લિયે ફિક વ અમલ સે ગફલત બરત્ના, સાબિકા આ’માલ પર અપના એહતિસાબ કરતે હુએ

આયિન્દા ગુનાહોં સે બચને ઓર નેકિયાં કરને કા અઝ્મ ન કરના સરાસર નુક્સાન વ ખુસરાન હૈ ઓર સમજદાર વોહી હૈ જિસ ને હિસાબે આખિરત કો પેશે નઝર રખતે હુએ ખુદ કો સુધારને કે લિયે અપને નફ્સ કા સપ્તી સે મુહા-સબા કિયા, ગુનાહોં પર અફ્સોસ ઓર ઇન કે બુરે અન્જામ કા ખોફ મહસૂસ કિયા. જૈસા કે હમારે અસ્લાફ કા તર્જે અમલ રહા. યુનાન્યે

હુજજતુલ ઇસ્લામ હઝરતે સય્યિદુના ઇમામ મુહમ્મદ ગઝાલી
 عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللَّهِ الْوَالِي નકલ ફરમાતે હૈં કે હઝરતે સય્યિદુના ઇબ્નુસ્સિમ્મા
 رَحْمَةُ اللَّهِ تَعَالَى ને એક બાર (“ફિકે મદીના” કરતે હુએ) અપની ઉમ્ર
 શુમાર કી તો વોહ (તકરીબન) સાઠ બરસ બની. ઉન સાઠ બરસોં કો
 બારહ સે ઝર્બ દેને પર સાત સો બીસ મહીને બને. સાત સો બીસ કો
 મઝીદ તીસ સે મઝરૂબ કિયા તો હાસિલે ઝર્બ ઇક્કીસ હઝાર છ^૦ સો
 આયા. જો આપ رَحْمَةُ اللَّهِ تَعَالَى કી મુબારક ઉમ્ર કે અય્યામ થે. ફિર
 અપને આપ સે મુખાતિબ હો કર ફરમાને લગે, અગર મુઝ સે રોઝાના
 એક ગુનાહ ભી સરઝદ હુવા હો તો અબ તક ઇક્કીસ હઝાર છ^૦ સો
 ગુનાહ હો ચુકે ! જબ કે ઇસ મુદત મેં એસે અય્યામ ભી શામિલ હોંગે
 જિન મેં યૌમિયા એક હઝાર તક ભી ગુનાહ હુએ હોંગે. યેહ કહના
 થા કે ખોફે ખુદા સે લરઝને લગે ફિર યકાયક એક ચીખ ઉન કે મુંહ સે
 નિકલ કર ફઝા કી પહનાઈયોં મેં ગુમ હો ગઈ ઓર આપ رَحْمَةُ اللَّهِ تَعَالَى
 ઝમીન પર તશરીફ લે આએ. દેખા ગયા તો તાઈરે રૂહ ક-ફસે ઉન્સુરી
 સે પરવાઝ કર ચુકા થા.

(કિમિયૈ સદાત, ج ۲, ص ۸۹۱)

પ્યારે ઇસ્લામી ભાઈયો ! ગૌર ફરમાઈયે કે હમારે બુઝુર્ગાને

દીન رَحِمَهُمُ اللَّهُ تَعَالَى કા અન્દાઝે “ફિકે મદીના” કિસ કદર આ’લા થા ઓર વોહ કિસ તરહ નફ્સ કો સુધારને કે લિયે ઈસ કા મુહા-સબા ફરમાતે ઓર હર દમ નેકિયોં મેં મસરૂફ રહને કે બા વુજૂદ ખુદ કો ગુનહગાર તસવ્વુર કરતે ઓર હમેશા અલ્લાહ તઆલા સે ડરતે રહતે યહાં તક કે ફર્તે ખૌફ સે બા’ઝોં કી રૂહેં પરવાઝ કર જાતીં. મગર અફસોસ ! હમારી હાલત યેહ હૈ કે શબો રોઝ ગુનાહોં કે સમુન્દર મેં ગર્ક રહને કે બા વુજૂદ એહસાસે નદામત હૈ ન ખૌફે આકિબત.

હમારે અસ્લાફ رَحِمَهُمُ اللَّهُ تَعَالَى શબ બેદારિયાં કરતે, કસરત સે રોઝે રખતે, કસીર આ’માલે ખૈર બજા લાતે મગર ફિર ભી ખુદ કો કમ તરીન ખયાલ કરતે હુએ ખૌફે ખુદા عَزَّ وَجَلَّ સે ગિર્યા કુનાં રહતે.

અમીરુલ મુઅમિનીન હઝરતે સય્યિદુના ઉમર ફારૂક رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ રોઝાના અપના એહતિસાબ ફરમાયા કરતે ઓર જબ રાત આતી તો અપને પાઉં પર દુર્રા માર કર ફરમાતે : બતા, આજ તૂને “ક્યા ક્યા” કિયા હૈ ? (أحياء العلوم، كتاب المراقبة والمحاسبة، ج ٥، ص ١٣٧)

હઝરતે સય્યિદુના ઉમર ફારૂક رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ કા ઈસ તરહ અપને નફ્સ કો મલામત કરના ઓર અલ્લાહ عَزَّ وَجَلَّ કા ખૌફ દિલા કર ઉસ કા મુહા-સબા કરના હમારી તા’લીમ કે લિયે થા. યુનાન્હે એક મૌકઅ પર હઝરતે સય્યિદુના ઉમર ફારૂક رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ ને ઈશાદિ ફરમાયા : “ઐ લોગો ! અપને આ’માલ કા મુહા-સબા કરો ઈસ સે પહલે, કે ઈન કા હિસાબ લિયા જાએ.” (المرجع السابق)

મીઠે મીઠે ઇસ્લામી ભાઈયો ! અપને સાબિકા આ'માલ કા હિસાબ કરના મુહા-સબા કહલાતા હૈ. કાશ ! રોઝાના રાત “ફિકે મદીના” કરતે હુએ હમેં અપને નફસ કે સાથ તમામ દિન કા હિસાબ કરને કી સઆદત મિલ જાયા કરે ઓર યૂં હમેં સરમાયએ આ'માલ મેં નફ્અ વ નુક્સાન કી મા'લૂમાત હોતી રહે. જિસ તરહ શરીકે તિજારત સે હિસાબ લેને મેં ભરપૂર કોશિશ કી જાતી હૈ ઇસી તરહ નફસ કે સાથ ભી હિસાબ કિતાબ મેં બહુત ઝિયાદા એહતિયાત ઝરૂરી હૈ ક્યૂંકે નફસ બહુત ચાલાક ઓર હીલા-સાઝ હૈ યેહ હમેં અપની સરકશી ભી ઇતાઅત કે લિબાસ મેં પેશ કરતા હૈ તાકે બુરાઈ મેં ભી હમેં નફ્અ નઝર આએ હાલાંકે ઇસ મેં સરાસર નુક્સાન હૈ. સિર્ફ યેહી નહીં બલ્કે સહીહ મા'નોં મેં સુધરને કે લિયે તમામ જાઈઝ ઉમૂર મેં ભી નફસ સે હિસાબ તલબ કરના ચાહિયે. અગર ઇસ મેં હમેં નફસ કા કુસૂર નઝર આએ તો ઉસ સે સખ્તી કે સાથ કમી પૂરી કરવાની ચાહિયે.

હઝરતે સય્યિદુના ઇમામ હસન બસરી رَحْمَةُ اللَّهِ تَعَالَى عَلَيْهِ ફરમાતે હૈં : “જલ્દી કરો ! જલ્દી કરો ! તુમહારી ઝિન્દગી ક્યા હૈ ? યેહ સાંસેં હી તો હૈં કે અગર યેહ રુક જાએ તો તુમહારે ઉન આ'માલ કા સિલ્સિલા મુન્કતઅ હો જાએ જિન સે તુમ અલ્લાહ عَزَّ وَجَلَّ કા કુર્બ હાસિલ કરતે હો.

અલ્લાહ عَزَّ وَجَلَّ રહૂમ ફરમાએ ઉસ શખ્સ પર જિસ ને અપને આ'માલ કા જાએઝા લિયા ઓર અપને ગુનાહોં પર કુછ આંસૂ બહાએ.”

(إحياء علوم الدين، كتاب ذكر الموت، الباب الثاني في طول الأمل، ج ٥، ص ٢٠٥)

ગૌર કીજિયે કે હમ તો સર તા પા ગુનાહોં મેં ડૂબે હેં, આખિર કૌન સા ગુનાહ એસા હૈ જો હમ નહીં કરતે ? નેકિયાં હમ સે નહીં હો પાતીં ઓર અગર હો ભી જાએં તો ઈખ્લાસ કા દૂર દૂર તક કોઈ પતા નહીં હોતા, લોગોં કો અપને નેક આ'માલ સુના કર રિયાકારી કા શિકાર હો જાતે હેં, હમારા નામએ આ'માલ નેકિયોં સે ખાલી ઓર ગુનાહોં સે પુર હોતા જા રહા હૈ. લેકિન અફસોસ ! હમેં ઈસ કે બુરે નતાઈજ ઓર ખુદ કો સુધારને કા કોઈ એહસાસ નહીં.

લિહાઝા હમેં જહન્નમ સે અપને આપ કો બયાને ઓર જન્નતુલ ફિરદૌસ મેં દાખિલા પાને કે લિયે યેહ ઝેહન બનાના હોગા કે “મેં સુધરના ચાહતા હૂં” ઓર ઈસ કે લિયે અપને અન્દર ખોંકે ખુદા વ ઈશકે મુસ્તફા પૈદા કરને કી ભરપૂર કોશિશ કરની હોગી.

અલ્લાહ ﷻ કી ઈનાયત સે હમ ગુનાહોં સે બચેંગે, નમાઝોં ઓર સુન્નતોં કી પાબન્દી કરેંગે, મ-દની કાફિલોં મેં સફર કરેંગે, રોઝાના રાત “ફિકે મદીના” કરતે હુએ “મ-દની ઈઆમાત” કા રિસાલા પુર કરેંગે ઓર ફિર હર માહ અપને યહાં કે “ઝિમ્માદાર” કો જમ્મ કરવાએંગે તો બ ફઝલે ખુદા ﷻ બ વસીલએ મુસ્તફા ﷺ જહન્નમ સે બચ કર દાખિલે જન્નત હોંગે જો કે અસ્લ કામ્યાબી હૈ.

અલ્લાહ ﷻ આપ કા ઓર હમારા, સબ કા ઈમાન સલામત રખે, હમેં બાર બાર હજ નસીબ ફરમાએ, હમેશા ગુમ્બદે ખઝરા કે

સાએ મેં રખે, મુખ્લિસ આશિકે રસૂલ બનાએ, હિમ્મત કીજિયે ઓર આજ સે તૈ કર લીજિયે “મેં સુધરના ચાહતા હું.”

લિહાઝા આજ કે બા’દ મેરી કોઈ નમાઝ કઝા નહીં હોગી..... إِنْ شَاءَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ, ર-મઝાનુલ મુબારક કા કોઈ રોઝા કઝા નહીં હોગા..... إِنْ شَاءَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ, ફિલ્મેં ડિરામે નહીં દેખૂંગા..... إِنْ شَاءَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ, ગાને બાજે નહીં સુનૂંગા..... إِنْ شَاءَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ, દા’વતે ઇસ્લામી કે સુન્નતોં કી તરબિયત કે મ-દની કાફિલોં મેં હર માહ તીન દિન સફર કિયા કરૂંગા..... إِنْ شَاءَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ, હર માહ મ-દની ઇન્આમાત કા રિસાલા અપને ઝિમ્માદાર કો જમ્મ કરવાયા કરૂંગા..... إِنْ شَاءَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ

ઈલાહી રહમ ફરમા મેં સુધરના ચાહતા હું અબ

નબી કા તુઝ કો સદકા મેં સુધરના ચાહતા હું અબ

મીઠે મીઠે ઇસ્લામી ભાઈયો! યાદ રખિયે અભી હમ ને જો નેક બનને ઓર અપને આપ કો સુધારને કી નિયત કી હૈ ઉસ પર ઇજ્લાસ કે સાથ અમલ ઓર નેક બનને પર ઇસ્તિકામત પાને કે લિયે મ-દની કાફિલોં મેં સફર કો મા’મૂલ બનાના હોગા ઓર અલ્લાહ عَزَّوَجَلَّ કે કરોડહા કરોડ એહસાન, કે ઉસ ને આજ હમેં રાહે ખુદા મેં સફર કરને વાલે આશિકાને રસૂલ કે સાથ સુન્નતોં કી તરબિયત કી ખાતિર મ-દની કાફિલે મેં સફર કે લિયે યહાં જમ્મ હોને કી સઆદત અતા ફરમાઈ હૈ.

إِنْ شَاءَ اللَّهُ મ-દની કાફિલે મેં સફર બે શુમાર નેકિયાં હાસિલ

કરને ઓર ઈન પર ઈસ્તિકામત પાને કા બેહતરીન ઝરીઆ હે. બલ્કે રાહે ખુદા મેં સફર કરને વાલે આશિકાને રસૂલ કી અ-ઝમત કે તો કયા કહને, કે જહાં ખુશ નસીબ આશિકાને રસૂલ પર રાહે ખુદા મેં સફર કરને પર કદમ કદમ પર અલ્લાહ તઆલા કી રહમતોં કી છમાછમ બરસાત હો રહી હૈ વહીં અમ્બિયાએ કિરામ عَلَيْهِمُ السَّلَام કી સુન્નત, સહાબએ કિરામ عَلَيْهِمُ الرِّضْوَان કી સુન્નત ઓર ખુલ્ગાને દીન اَللّٰهُ تَعَالٰی કે મુકદ્દસ તરીકે પર ચલને કી સઆદત હાસિલ હો રહી હૈ.

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ عَلَيْهِمْ ઈલ્મે દીન હાસિલ કરને કે બહુત સે ફઝાઈલ હૈં :

હઝરતે સય્દિદુના હસન બસરી عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللّٰهِ الْوَلٰی સે મુર-સલન રિવાયત હૈ કે નબિય્હે કરીમ عَلَيْهِ الصَّلَاةُ وَالسَّلَام ને ઈશાદિ ફરમાયા : “જિસે ઈસ હાલત મેં મૌત આએ કે વોહ ઈસ્લામ કી સર બુલન્દી કે લિયે ઈલ્મ સીખ રહા હો તો જન્નત મેં ઉસ કે ઓર અમ્બિયા عَلَيْهِمُ السَّلَام કે દરમિયાન એક દ-રજા હોગા.” (યા’ની વોહ ઉન કા કુર્બ પાએગા)

(سنن دارمی، المقدمة، باب فی فضل العلم والعالم، الحديث: ۳۵۴، ج ۱، ص ۱۱۲)

હઝરતે સફવાન બિન અસ્સાલુલ મુરાદી رَضِيَ اللّٰهُ تَعَالٰی عَنْهُ ફરમાતે હૈં કે મેં રસૂલુલ્લાહ صَلَّی اللّٰهُ تَعَالٰی عَلَیْهِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કી ખિદમત મેં હાઝિર હુવા તો આપ صَلَّی اللّٰهُ تَعَالٰی عَلَیْهِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم મસ્જિદ મેં અપને (ધારીદાર) સુર્ખ કમ્બલ સે ટેક લગાએ તશરીફ ફરમા થે, મેં ને અઝા કિયા, યા રસૂલુલ્લાહ صَلَّی اللّٰهُ تَعَالٰی عَلَیْهِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ! મેં ઈલ્મ હાસિલ કરને આયા હું તો આપ صَلَّی اللّٰهُ تَعَالٰی عَلَیْهِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ને ઈશાદિ ફરમાયા : “તાલિબુલ ઈલ્મ કો ખુશ આ-મદીદ, બેશક તાલિબુલ ઈલ્મ કો મલાએકા અપને પરોં સે ઢાંપ

લેતે હૈં ફિર ઉન મેં બા'ઝ મલાએકા દીગર બા'ઝ મલાએકા પર સુવારી કરતે હુએ ત-લબે ઈલ્મ કી વજહ સે તાલિબુલ ઈલ્મ કી મહબ્બત મેં આસ્માને દુન્યા તક પહોંચ જાતે હૈં.”

(الترغيب والترهيب، كتاب العلم، الترغيب في العلم وطلبه، الحديث: ١٠٩، ج ١، ص ٦٦)

મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! દેખા આપ ને મ-દની કાફિલે મેં સફર કી બ-ર-કત સે ન સિર્ફ બે શુમાર નેકિયાં હાસિલ હોતી હૈં બલ્કે રાહે ખુદા મેં સફર કરને વાલે કે લિયે જહન્નમ સે આઝાદી ઓર જન્નત કી બિશારત ભી અહાદીસ મેં મૌજૂદ હૈ, લિહાઝા પહલે તો શૈતાન કોશિશ કરતા હૈ કે કિસી કો **મ-દની ઈન્આમાત** પર ઈસ્તિકામત પાને કે લિયે **મ-દની કાફિલે** મેં સફર કરને હી ન દે ફિર અગર કોઈ અલ્લાહ કે ﷻ કે ફઝલો કરમ સે મ-દની કાફિલે મેં સફર કરને મેં કામ્યાબ હો ભી જાએ તો ફિર શૈતાન ઈસ કોશિશ મેં લગ જાતા હૈ કે કિસી તરીકે સે મ-દની કાફિલે મેં એસે કામ કરવાએ જિસ કી વજહ સે સવાબ કે બજાએ ગુનાહોં કા અમ્બાર જમ્મ હો જાએ.

અગર હમ **મ-દની મર્કઝ** કી હિદાયાત કે મુતાબિક સફર કરેંગે તો **إِنَّ شَاءَ اللَّهُ** શૈતાન સે હિફાઝત ભી રહેગી ઓર બે શુમાર નેકિયાં હાસિલ કરને મેં આસાનિયાં ભી મિલેંગી ઓર મ-દની ઈન્આમાત પર અમલ કરના હમારે લિયે બહુત આસાન હોગા.

ઈસ કે બા'દ સફ્હા ﴿93﴾ સે તરબિયતી બયાન કા આખિરી હિસ્સા બયાન કીજિયે.

મ-દની કાફિલે કા મુખ્તસર જદ્વલ વ સામાને મ-દની કાફિલા

જદ્વલ ઓર એ'લાનાત કી દોહરાઈ ઓર મશ્વરે કા હલ્કા
: (9:30) તા (9:56)

ઇસ હલ્કે મેં (5 મિનટ) તિલાવત વ ના'ત ઓર બાકી (26 મિનટ) મેં જદ્વલ ઓર એ'લાનાત કી દોહરાઈ ઓર મશ્વરે કા હલ્કા લગાયા જાએ, 3 દિન કે મ-દની કાફિલે મેં જદ્વલ કી દોહરાઈ અમીરે કાફિલા ખુદ હી કરે, શુ-રકા સે સિર્ફ એક એક કામ પર મશ્વરા કિયા જાએ, મશ્વરા મશ્વરે કે તૌર પર હી લિયા જાએ.

મ-દની મક્સદ કા બયાન : (9:56) તા (10:37)

(41 મિનટ) ઇસ હલ્કે મેં ઇબ્તિદાઈ 26 મિનટ અમીરે અહલે સુન્નત હઝરતે અલ્લામા મૌલાના મુહમ્મદ ઇલ્યાસ અત્તાર કાદિરી دامَتْ بَرَكَاتُهُمُ الْعَالِيَةِ કે રસાઈલ સે બયાન ઓર આબિરી 15 મિનટ મેં જૈલી હલ્કે કે મ-દની કામોં મેં સે કિસી એક મ-દની કામ પર ઝેહ્ન બનાયા જાએ.

ઇન્ફિરાદી ઇબાદત કા હલ્કા : (10:37) તા (10:56)

(19 મિનટ) ઇસ હલ્કે મેં તિલાવતે કુરઆન, ઝિક્રુલ્લાહ **عَزَّ وَجَلَّ**, દુરૂદ શરીફ, રિસાલા 40 રૂહાની ઇલાજ સે વઝાઈફ કી તરકીબ બનાઈ જાએ. ઇસ મેં મુતા-લઆ ભી કર સકતે હૈં.

મુખ્તસર નેકી કી દા'વત : (10:56) તા (11:08)

(12 મિનટ) ઇસ મેં મુખ્તસર નેકી કી દા'વત યાદ કરવાઈ જાએ, અગર યેહ કિસી કો યાદ હો તો ઉસે ઇન્ફિરાદી કોશિશ કે લિયે તરગીબાત યાદ કરવાઈ જાએ.

ઇન્ફિરાદી કોશિશ કા તરીકા : (11:08) તા (11:20)

(12 મિનટ) અમીરે કાફિલા ઇન્ફિરાદી કોશિશ કા તરીકાએ કાર સિખાએ ઓર અ-મલી તરીકા કર કે દિખાએ ઓર જિન ઇસ્લામી ભાઈયોં કો તરગીબાત પિછલે હલકે મેં યાદ ન હુઈ હોં તો ઉન કો ઇસ હલકે મેં ભી યાદ કરવાઈ જાએ.

ઇન્ફિરાદી કોશિશ કા હલકા : (11:20) તા (12:00)

(40 મિનટ) ઇસ મેં ઇસ્લામી ભાઈ બાહર જા કર મુખ્તલિફ જગહોં પર ઇન્ફિરાદી કોશિશ ફરમાએં ઓર ઇસ્લામી ભાઈયોં કો હાથોં હાથ મસ્જિદ મેં લાને કી તરકીબ બનાએં, ઇસી દૌરાન કુછ ઇસ્લામી ભાઈ મસ્જિદ મેં ઝેલી હલકે કે મઢની કામોં પર એક દૂસરે કા ઝેહન બનાએં. ઇસી વક્ત મેં બા અસર શખ્સિય્યાત મ-સલન ઉ-લમા, મશાઈબ, ચૌધરી, વડેરોં વગેરા સે મુલાકાત કર કે દા'વતે ઇસ્લામી ઓર ઇસ કે શો'બાજાત કા તઆરુફ કરવાએં ઓર મઢની કાફિલે મેં સફર કી દા'વત પેશ કરેં.

સુન્નતેં સીખને કા હલકા : (12:00) તા (12:30)

(30 મિનટ) ઇસ હલકે મેં અમીરે કાફિલા શુ-રકા કો સુન્નતેં સિખાને કી તરકીબ બનાએ 3 દિન, 12 દિન ઓર 30 દિન કે મઢની

કાફિલોં મેં સુન્નતેં સીખને કી તરતીબ અલગ અલગ હોગી, જિસ કી તફસીલાત સફહા 153 તા 159 પર મુલા-હજા ફરમાએં.

વક્ફએ તઆમ વ ચૌકદર્સ : (12:30)

ખાના ખાએં ઓર અઝાને ઝોહર સે 12 મિનટ કબલ (7 મિનટ) ફેઝાને સુન્નત સે ચૌકદર્સ દે. બા'દે દર્સ નમાઝે ઝોહર કી દા'વત દે કર શુ-રકા કો અપને સાથ મસ્જિદ મેં લાને કી કોશિશ કરેં. જો ઇસ્લામી ભાઈ કરીબ કી મસ્જિદોં મેં દર્સ કે લિયે જાએંગે વોહ ચૌકદર્સ કે બા'દ રવાના હો જાએં.

બા'દે ઝોહર દર્સ :

(7 મિનટ) ફેઝાને સુન્નત સે દર્સ દિયા જાએ.

નમાઝ કે અહકામ : (30 મિનટ)

ઇસ હલકે મેં 3 દિન, 12 દિન ઓર 30 દિન કે મઢની કાફિલોં મેં સીખને કી તરતીબ અલગ અલગ હોગી, જિસ કી તફસીલાત સફહા 161 તા 173 પર મુલા-હજા ફરમાએં.

દર્સ વ બયાન સીખને કા હલ્કા : (19 મિનટ)

ઇસ હલકે મેં અમીરે કાફિલા શુ-રકા મેં સે જો દર્સ નહીં દે સકતે ઉન કો દર્સ ઓર જિન કો બયાન કરના નહીં આતા ઉન કો બયાન કરના સિખાએ.

દુઆઓં કા હલ્કા : (19 મિનટ)

ગર્મિયોં મેં યેહ હલ્કા ઇસી વક્ત ઓર સર્દિયોં મેં ઇશા કે બા'દ હોગા.

વક્ફએ આરામ :

હલ્કોં કે બા'દ અસ્સ તક વક્ફએ આરામ.

બા'દે અસ્સ એ'લાન વ બયાન :

(12 મિનટ) નેકી કી દા'વત કે ફજાઇલ પર બયાન હો.

(અસ્સ કે બયાનાત સફહા 324 પર મુલા-હજા કરે)

અલાકાઈ દૌરા બરાએ નેકી કી દા'વત :

અલાકાઈ દૌરા બરાએ નેકી કી દા'વત અસ્સ કે બા'દ હી ક્રિયા જાએ.

અસ્સ તા મગરિબ કા દર્સ :

ઇસ દૌરાન ફેઝાને સુન્નત (તખરીજ શુદ્દા) ઓર બયાનાતે અત્તારિયા વગેરા સે દર્સ ક્રિયા જાએ. આખિર મેં ચન્દ મિનટ સુન્નતેં સીખને સિખાને કા હલ્કા લગાયા જાએ.

બા'દે મગરિબ એ'લાન વ બયાન :

મગરિબ કે બા'દ બયાન કિસી અચ્છે મુબલ્લિગ સે કરવાયા જાએ, ઇસ કે બા'દ ઇન્ફિરાદી કોશિશ (12 મિનટ) કી જાએ.

પહલે દિન મઢની કાફિલોં કી નિયત ઓર રાહે ખુદા મેં સફર કી અહમ્મિયત ઓર નિયત કે ફજાઇલ પર બયાન હો.

દૂસરે દિન નામ લિખવાને કી તરગીબ દિલાએં ઓર નામ લિખે જાએં ઓર

તીસરે દિન ખુરુગાને દીન ﷺ કી દીન કી ખાતિર કુરબાનિયાં બતા કર સફર કી તરગીબ દિલાએં ઓર હાથોં હાથ

સફર કી તરકીબ બનાએ. (મગરિબ કે બયાનાત સફહા 375 પર મુલા-હજા કરે)

વક્ફએ તઆમ :

મગરિબ તા ઈશા ખાના ખાએ.

બા'દે ઇશા દર્સ :

(7 મિનટ) ફૈઝાને સુન્નાત (તખરીજ શુદ્દા) સે દર્સ દિયા જાએ.

કેસિટ બયાન :

કેસિટ બયાન શુરૂઅ કરને સે પહલે (7 મિનટ) બાહર જા કર ઈન્ફિરાદી કોશિશ કરે ઓર ફિર કેસિટ બયાન કી તરકીબ બનાએ, અગર કેસિટ બયાન મુયસ્સર ન હો તો 26 મિનટ અમીરે અહલે સુન્નાત سُنَّةُ النَّبِيِّ ﷺ કે રસાઈલ મેં સે કોઈ રિસાલા સુનાયા જાએ.

દોહરાઈ કા હલ્કા :

આજ પૂરે દિન મેં જો કુછ સીખા હૈ અમીરે કાફિલા ખુદ હી ઉસ કી દોહરાઈ કરે ઓર અગર કોઈ બ ખુશી સુનાના યાહે તો સુને ઓર હૌસલા અફઝાઈ ભી કરે.

સોને સે કબ્લ ઓર બેદાર હોને કે બા'દ કે મા'મૂલાત :

ઈજતિમાઈ ફિકે મદીના કરને, સલાતુત્તૌબા પઢને, સૂરએ મુલ્ક સુનને કે બા'દ વક્ફએ આરામ હો ઓર સુબહે સાદિક સે (19 મિનટ) કબ્લ બેદાર હો કર નમાઝે તહજજુદ અદા કી જાએ. જો ઈસ્લામી ભાઈ કરીબ કી મસ્જિદોં મેં દર્સ કે લિયે જાએંગે અઝાને ફજ સે કબ્લ

રવાના હો જાએ. અઝાને ફજ કે બા'દ સદાએ મદીના લગાઈ જાએ.

બા'દે ફજ એ'લાન વ બયાન :

7 મિનટ સે 12 મિનટ તક, ઈન મૌઝૂઆત, ઝિકુલ્લાહ, બિસ્મિલ્લાહ શરીફ, તિલાવતે કુરઆન ઓર દુરુદ શરીફ કે ફઝાઈલ, મેં સે કિસી એક પર બયાન કિયા જાએ.

મદની હલ્કા :

અમીરે કાફિલા ફજ કે બયાન કે બા'દ શુ-રકા કો હલ્કે કી સૂરત મેં બિઠા કર કન્જુલ ઈમાન સે 3 આયાત તિલાવત મઅ તરજમા વ તફસીર ઓર ફેઝાને સુન્નત સે ચાર સફહાત સુનાને કે બા'દ શુ-રકા કે સાથ મિલ કર શ-જરહ પઢે.

આખિરી દસ સૂરતેં સીખને યા મદ્ર-સતુલ મદીના કા હલ્કા :

3 દિન કે મદની કાફિલે મેં શુ-રકા કો આખિરી દસ સૂરતોં મેં સે સીખને સિખાને કી તરકીબ બનાએ, 12 દિન ઓર 30 દિન કે મદની કાફિલે મેં મદ્ર-સતુલ મદીના બાલિગાન કી તરકીબ બનાઈ જાએ, જિસ મેં મદની કાઈદા મુકમ્મલ પઢાયા જાએ.

બા'દે ઇશરાક વ યાશત વઝફ઼એ આરામ, નાશતા :

(9:00) બજે નાશતા (9:30) દોબારા મદની હલ્કે કા આગાઝ કિયા જાએ.

સામાને મ-દની કાફિલા કી ફેહરિસ્ત

સુન્નત બક્સ	ડાયરી વ કલમ
મ-દની બનિયાન	મ-દની બેગ તમામ સામાન કે લિયે
મ-દની તહબન્દ	ચૂલ્હા એક અદદ
કુફલે મદીના કા ઐનક	થાલ 2 અદદ
નિયતોં કા કાર્ડ	જગ એક અદદ, ગિલાસ 3 અદદ
મ-દની ઇન્આમાનત કે રસાઈલ	પતીલી 3 અદદ
મ-દની ચાદર 2 અદદ	કપ 9 અદદ
ઇમામા શરીફ	એક અદદ છુરી
ચિપડી ટોપી	3 અદદ ચમચે બડે
તસ્બીહ	એક અદદ ચાય કી છન્ની (છલની)
2 યા 3 અદદ મ-દની સૂટ	દસ્તર ખ્વાન
ટૉર્ચ	દસ્તર ખ્વાન સાફ કરને કે લિયે સાફી
અલાર્મ વાલી ઘડી	એક અદદ ડોંગા ચાય કે લિયે
લિહાફ (સર્દી સે બચને કે લિયે)	ફૈઝાને સુન્નત કે તમામ અખ્વાબ
નેક બનને ઔર બનાને કે તરીકે	નમાઝ કે અહકામ, મ-દની રસાઈલ

મ-દની કાફિલે કે જદ્વલ કી તફ્સીલ

મીઠે મીઠે ઇસ્લામી ભાઈયો !

મ-દની કાફિલે કે જદ્વલ કી ઇબ્તિદા મ-દની મશ્વરે સે હોતી હૈ.

(બા'ઝ મકામાત પર મ-દની ઇન્આમાત કી નિશાન દેહી બ્રેકેટ કે ઝરીએ કી ગઈ હૈ)

જદ્વલ ઓર એ'લાનાત કી દોહરાઈ, મશ્વરે કા હલ્કા :

(9:30) તા (9:56)

મસ્જિદ મેં પહોંચ કર ﴿1﴾ બા વુઝૂ રહને કી નિયત કે સાથ વુઝૂ ફરમા કર મકરૂહ વક્ત ન હો તો દોગાના અદા કીજિયે, ﴿2﴾ દોગાના મેં તહિય્યતુલ વુઝૂ ઓર તહિય્યતુલ મસ્જિદ ભી આ ગઈ. અગર થકન હો તો આરામ લે કર, વરના અબ (5 મિનટ) તિલાવત વ ના'ત કે બા'દ અમીરે કાફિલા મ-દની મશ્વરે કા હલ્કા શુરૂઅ કરે, મુખ્તલિફ ઉમૂર કે બારે મેં મશ્વરા કરે. (રોઝાના સુબ્હ સાઢે નવ બજે મ-દની મશ્વરે સે કબ્લ તિલાવત વ ના'ત (5 મિનટ) કા ઇસી તરહ એહતિમામ ફરમાઈયે) મ-દની મશ્વરે કે હલ્કે કો ત્રીન હિસ્સોં મેં તક્સીમ ક્રિયા ગયા હૈ :

(i) જદ્વલ કી દોહરાઈ (ii) એ'લાનાત કી દોહરાઈ (iii) દસોં બયાન વગૈરા કી ઝિમ્માદારિયાં મશ્વરે કે ઝરીએ તક્સીમ કરના. (26 મિનટ) અબ જદ્વલ કી દોહરાઈ અમીરે કાફિલા ખુદ હી કરે.

(i) જદ્વલ કી દોહરાઈ :

3 દિન કે મ-દની કાફિલે મેં અમીરે કાફિલા જદ્વલ કી દોહરાઈ ઈસ તરહ કરે કે તમામ શુ-રકા કો જદ્વલ સમઝ મેં આ જાએ, ન બહુત તેજી કે સાથ દોહરાએ ન હી બિલ્કુલ આહિસ્તા, કે શુ-રકા બોર હો જાએ. **3** દિન કે મ-દની કાફિલે મેં જદ્વલ કી દોહરાઈ સિફ અમીરે કાફિલા હી કરે. **12** ઓર **30** દિન કે મ-દની કાફિલે મેં દીગર મઝબૂત ઈસ્લામી ભાઈયોં કો ભી યેહ ખિદમત દી જા સકતી હૈ. અગર શુ-રકા મેં સે કોઈ દોહરાના યાહે તો ઉસે ઈજાઝત દે લેકિન કિસી સે ઝબર દસ્તી દોહરાઈ ન કરવાએ, અગર શુ-રકા મેં સે કોઈ દોહરાએ તો અમીરે કાફિલા ઉસે દરમિયાન મેં ન ટોકે, જદ્વલ કી દોહરાઈ ઈસ તરહ હોગી :

اِنْ شَاءَ اللّٰهُ عَزَّوَجَلَّ મ-દની મશ્વરે કા હલ્કા જારી હૈ, اِنْ شَاءَ اللّٰهُ عَزَّوَجَلَّ સાથે **12** બજે તક સીખને સિખાને કા અમલ જારી રહેગા. ઈસ કે બા'દ ખાના તય્યાર હુવા (માહે ર-મઝાનુલ મુબારક મેં ઈસ જગહ ખાને કા તઝકિરા ન કરે) તો સુન્નત કે મુતાબિક બૈઠ કર પર્દે મેં પર્દા વાલે મ-દની ઈન્આમ પર અમલ કરતે હુએ ખા લિયા જાએગા નહીં તો નિગાહેં ઝુકાએ મુસલમાનોં કો સલામ કરતે હુએ ચલને કે મ-દની ઈન્આમાત પર અમલ કરતે હુએ કિસી બા રૌનક મકામ પર اِنْ شَاءَ اللّٰهُ عَزَّوَجَلَّ હુકૂકે આમ્મા કા ખયાલ રખતે હુએ ચૌકદર્સ દિયા જાએગા.

નમાઝે ઝોહર કે લિયે જલ્દી સે તય્યાર હો કર મસ્જિદ કી પહલી સફ મેં મઅ તકબીરે ઊલા વાલે મ-દની ઈન્આમ કે મુતાબિક બા જમાઅત નમાઝે ઝોહર અદા કી જાએગી. નમાઝે ઝોહર કે બા'દ

દર્સ દેને યા સુનને વાલે મ-દની ઇન્આમ પર અમલ કી સઆદત હાસિલ કી જાએગી. ફિર **اِنَّ شَاءَ اللّٰهُ عَزَّوَجَلَّ** સીખને સિખાને કા અમલ જારી રહેગા, વક્ત મિલેગા તો આરામ કર લિયા જાએગા, નહીં તો અઝાને અસ્સર સે કબ્લ તય્યાર હો કર, નમાઝે અસ્સર મસ્જિદ કી પહલી સફ મેં મઅ તકબીરે ઊલા વાલે મ-દની ઇન્આમ કે મુતાબિક મઅ સુન્નતે કબ્લિયા બા જમાઅત નમાઝે અસ્સર અદા કી જાએગી. નમાઝ કે બા'દ એક ઇસ્લામી ભાઈ એ'લાન ફરમાએંગે ફિર **اِنَّ شَاءَ اللّٰهُ عَزَّوَجَلَّ** બયાન હોગા. બયાન કે બા'દ અલાકાઈ દૌરા બરાએ નેકી કી દા'વત વાલે મ-દની ઇન્આમ પર અમલ કી સઆદત હાસિલ કરને કે લિયે **اِنَّ شَاءَ اللّٰهُ عَزَّوَجَلَّ** બાહર જાએંગે. ઇસ દૌરાન મસ્જિદ મેં દર્સ કા સિલ્સિલા જારી રહેગા, અઝાને મગરિબ સે તકરીબન દસ મિનટ કબ્લ દોબારા મસ્જિદ મેં આ જાએંગે ઓર તબ્દી હાજાત વગૈરા સે ફારિગ હો કર અઝાનો ઇકામત કે વક્ત ખામોશ રહ કર જવાબ દેને વાલે મ-દની ઇન્આમ કે મુતાબિક અઝાન વ ઇકામત કા જવાબ દેંગે ઓર મઅ તકબીરે ઊલા વાલે મ-દની ઇન્આમ પર અમલ કર કે બા જમાઅત નમાઝે મગરિબ અદા કરેંગે.

નમાઝ કે બા'દ એક ઇસ્લામી ભાઈ એ'લાન કરેંગે ફિર **اِنَّ شَاءَ اللّٰهُ عَزَّوَجَلَّ** બયાન હોગા. બયાન કે બા'દ (12 મિનટ) ઇન્ફિરાદી કોશિશ કરને વાલે મ-દની ઇન્આમ પર અમલ કી સઆદત હાસિલ કી જાએગી, ખાના મુયસ્સર હુવા તો મ-દની ઇન્આમાત કે મુતાબિક પર્દે મેં પર્દા કી એહતિયાત કે સાથ પેટ કા કુફલે મદીના લગાતે હુએ ખા લિયા જાએગા, નહીં તો અઝાને ઇશા સે કબ્લ જલ્દી તય્યારી કર કે મસ્જિદ કી પહલી સફ મેં મઅ તકબીરે ઊલા વાલે મ-દની ઇન્આમ

કે મુતાબિક નમાઝે ઇશા બા જમાઅત અદા કી જાએગી, દર્સ કે બા'દ કુદ્ર ઇસ્લામી ભાઈ (7 મિનટ) કે લિયે બાહર જા કર ઇસ્લામી ભાઈયોં પર ઇન્ફિરાદી કોશિશ કરને વાલે મ-દની ઇન્આમ પર અમલ કી સઆદત હાસિલ કરેંગે ઓર ફિર **لَا شَرَّ لِلَّهِ عِندَهُ** કેસિટ ઇજતિમાઅ વાલે મ-દની ઇન્આમ કે મુતાબિક બયાન કી એક કેસિટ યા અમીરે અહલે સુન્નત **سُُنَّتُ الْاَلْبَيَّةِ** કે રસાઈલ મેં સે એક રિસાલા સુનને કી સઆદત હાસિલ કરેંગે.

ઇસ કે બા'દ દોહરાઈ કા હલ્કા હોગા ફિર સલાતુતૌબા ઓર સૂરએ મુલ્ક વાલે મ-દની ઇન્આમ પર અમલ કી સઆદત હાસિલ કી જાએગી, ઇસ કે બા'દ તમામ ઇસ્લામી ભાઈ ઇજતિમાઈ તૌર પર ફિકે મદીના વાલે મ-દની ઇન્આમ પર અમલ કી સઆદત પા કર મ-દની ઇન્આમ કે મુતાબિક સુન્નત બક્સ સિરહાને રખ કર સોતે વક્ત કે અવરાદ પઢ કર મુઝિના સૂરત મેં પર્દે મેં પર્દા કી તરકીબ કર કે સો જાએંગે.

વક્તે મુનાસિબ પર તહજજુદ કી નમાઝ કે લિયે જગાયા જાએગા, તમામ ઇસ્લામી ભાઈ તહજજુદ કી નમાઝ વાલે મ-દની ઇન્આમ પર અમલ કી સઆદત હાસિલ કરેંગે ફિર શ-જ-રએ અત્તારિયા વાલે મ-દની ઇન્આમ પર અમલ કરતે હુએ તિલાવત ઓર ઝિકો દુરૂદ મેં મશગૂલ હો જાએંગે. અઝાને ફજ કે બા'દ તમામ ઇસ્લામી ભાઈ સદાએ મદીના વાલે મ-દની ઇન્આમ પર અમલ કી સઆદત પાને કે લિયે મસ્જિદ સે બાહર તશરીફ લે જાએંગે. જમાઅતે ફજ સે તકરીબન દસ મિનટ કબ્લ વાપસ આ કર મસ્જિદ કી પહલ્લી સફ મેં મઅ તકબીરે ઊલા વાલે મ-દની ઇન્આમ કે મુતાબિક નમાઝે

ફજ બા જમાઅત અદા કરેંગે, નમાઝ કે બા'દ એક ઇસ્લામી ભાઈ એ'લાન ફરમાએંગે ફિર **إِنْ شَاءَ اللَّهُ** બયાન હોગા, ઇસ કે બા'દ **إِنْ شَاءَ اللَّهُ** સીખને સિખાને કા અમલ જારી રહેગા. ફિર તમામ ઇસ્લામી ભાઈ ઇશરાક વ ચાશત કે નવાફિલ અદા કરને વાલે મ-દની ઇન્આમ પર અમલ કી સઆદત હાસિલ કરેંગે. ફિર વક્ફએ આરામ હોગા.

(8:45) પર તમામ ઇસ્લામી ભાઈયોં કો નીંદ સે બેદાર ક્રિયા જાએગા. તમામ ઇસ્લામી ભાઈ તબઈ હાજાત વગૈરા સે ફારિગ હો કર **(9:00)** બજે નાશતા કરેંગે ઓર **إِنْ شَاءَ اللَّهُ** સાઢે નવ બજે દોબારા ઇસી તરહ મ-દની મશ્વરે કા હલ્કા શુરૂઅ હો જાએગા.

નોટ :

અમીરે કાફિલા કો ચાહિયે કે જિસ દિન કા જો જદ્વલ હો ઉસી કે મુતાબિક જદ્વલ કી દોહરાઈ કરે, એસા ન હો, કે જદ્વલ શુરૂઅ હો રહા હો ઝોહર સે ઓર દોહરાઈ **(9:30)** બજે સે શુરૂઅ કી જાએ, ઓર અગર વાપસી મગરિબ મેં હૈ યા ઇશા મેં યા કિસી ભી વક્ત હો વહીં તક જદ્વલ દોહરાએ આગે ન દોહરાએ. બિલ ખુસૂસ આખિરી દિન અમીરે કાફિલા કો ચાહિયે કે જદ્વલ કી દોહરાઈ કરને કે બા'દ શુ-રકા કા યેહ ઝેહન બનાએ કે આહ ! આજ હમારે મ-દની કાફિલે કા આખિરી દિન હૈ ઓર **إِنْ شَاءَ اللَّهُ** હમારે મ-દની કાફિલે કી વાપસી મ-દની તરબિયત ગાહ મેં હોગી, જહાં હમ અપને મ-દની કાફિલે કી કારકર્દગી પેશ કરેંગે ઓર ફિર અમીરે કાફિલા, શુ-રકા કો તરગીબ દિલા કર અચ્છી અચ્છી નિયતે ભી કરવાએ.

(ii) અબ અમીરે કાફિલા એ'લાનાત કી દોહરાઈ કી તરકીબ બનાએ.

એ'લાનાત કી દોહરાઈ :

જદ્દવલ કી દોહરાઈ કે બા'દ અબ અમીરે કાફિલા એ'લાનાત કી અહમિયત બતાએ ઓર રોઝાના એ'લાન કે મ-દની ફૂલોં સે ચન્દ મ-દની ફૂલ પેશ કરે.

એ'લાન કરને કી ફઝીલત :

પ્યારે ઇસ્લામી ભાઈયો ! એ'લાન બયાન હી કી એક કડી હૈ, અગર હમ બયાન કરના ચાહતે હૈં તો હમં ચાહિયે કે પહલે એ'લાન કરના સીખેં. એ'લાન ભી એક કિસ્મ કી નેકી કી દા'વત હૈ, યુનાન્થે અગર કિસી કે એ'લાન કરને સે કોઈ બયાન મેં બૈઠ ગયા ઓર અમલ કરને વાલા બન ગયા તો એ'લાન કરને વાલે કો ભી બરાબર સવાબ મિલતા રહેગા. એ'લાન કરને વાલે કો ભી હર બાત કે બદલે એક સાલ કી ઇબાદત કા સવાબ મિલેગા, **إِنْ شَاءَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ**.

હઝરતે સય્યિદુના ઇમામ મુહમ્મદ ગઝાલી **عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللَّهِ الْوَالِي** નક્લ ફરમાતે હૈં કે હઝરતે મૂસા **عَلَى نَبِيِّنَا وَعَلَيْهِ الصَّلَاةُ وَالسَّلَام** ને બારગાહે ઇલાહી **عَزَّوَجَلَّ** મેં અર્ઝ કી : “યા અલ્લાહ **عَزَّوَجَلَّ** ! જો અપને ભાઈ કો બુલાએ, ઉસે નેકી કા હુકમ દે ઓર બુરાઈ સે મન્અ કરે તો ઉસ કી જઝા ક્યા હૈ ?” ઇશાદ ફરમાયા : “મેં ઉસ કી હર બાત પર એક સાલ કી ઇબાદત કા સવાબ લિખતા હૂં ઓર ઉસે જહન્નમ કી સઝા દેને મેં મુઝે હયા આતી હૈ.” (મકાશ્ફે القلوب, باب في الامر بالمعروف والنهي عن المنكر, ص ٤٨)

એ'લાન કે મ-દની ફૂલ :

ચૂંકે એ'લાન ભી એક કિસ્મ કી નેકી કી દા'વત હૈ, લિહાજા ઇસ કે આદાબ કો પેશે નઝર રખના ભી બહુત ઝરૂરી હૈ.

(1) એ'લાન કરને વાલે કે લિયે ઝરૂરી હૈ કે પહલી સફ મેં ઇમામ સાહિબ કે કરીબ, ઇકામત કહને વાલે કી દાઈ જાનિબ નમાઝ અદા કરે.

(2) ઇમામ સાહિબ કે સલામ ફૈરતે હી એ'લાન કરને વાલા ઇસ્લામી ભાઈ ખરે હો કર કિબ્લા શરીફ કી તરફ રુખ કર કે નમાઝિયોં કી તા'દાદ કે મુતાબિક આવાઝ બુલન્દ કરતે હુએ એ'લાન કરે. મગર ઇસ બાત કા ખયાલ રખે કે એસી બુલન્દ આવાઝ ભી ન હો જિસ સે નમાઝ પઢને વાલોં કો તશ્વીશ હો.

(3) એ'લાન બયાન કે લિયે તઆરુફ કી હૈસિયત રખતા હૈ. યુનાન્થે એ'લાન જિતને અચ્છે અન્દાઝ સે હોગા, સુનને વાલે બયાન કે બારે મેં ઉતના હી અચ્છા તઅસ્સુર લેંગે ઓર અગર એ'લાન કા અન્દાઝ ના મુનાસિબ હો યા નિહાયત તેજી સે એ'લાન કિયા ગયા તો સુનને વાલે બયાન કે બારે મેં ભી ઇસી કિસ્મ કે તઅસ્સુરાત કાઈમ કર લેંગે.

(4) એ'લાન કરને વાલા ચાદર નીચે રખ કર હી ખડા હો ઓર હાથ નમાઝ કે અન્દાઝ મેં ન બંધે હોં.

(5) એ'લાન કો પહલે હી સે યાદ કરના ભી ઝરૂરી હૈ.

(6) એ'લાન વોહી કિયા જાએ જો જદ્વલ મેં દિયા ગયા હૈ.

(7) એ'લાન ઠહર ઠહર કર સમઝાને વાલે અન્દાઝ મેં હો.

અબ (દૌરાને મશ્વરા) અમીરે કાફિલા પહલે ખડે હો કર ખુદ એ'લાન સુનાએ. ફિર શુ-રકા સે યૂં અઝ કરે “આપ ભી ઇસી તરહ એ'લાન દોહરાને કી કોશિશ કરે” લેકિન અમીરે કાફિલા કિસી સે ઝબર દસ્તી ન કરે, અબ શુ-રકા એ'લાને અસ્ર દોહરાએ ફિર અમીરે કાફિલા ખડે હો કર એ'લાને મગરિબ કર કે દિખાએ ફિર શુ-રકા એ'લાને મગરિબ દોહરાએ, ઇસી તરહ ફજ કા એ'લાન.

એ'લાનાત દર્જે ઝેલ હેં :

એ'લાને ફજ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ

“મીઠે મીઠે ઇસ્લામી ભાઈયો ! અભી દુઆ કે ફૌરન બા'દ

إِنْ شَاءَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ સુન્નતોં ભરા બયાન હોગા, તશરીફ રખિયે ઓર ઢેરોં સવાબ કમાઈયે.”

એ'લાને અસ્ર

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ

“આપ કે અલાકે મેં નેકી કી દા'વત આમ કરને કે લિયે આપ

કી મદદ દરકાર હૈ. બરાએ કરમ, દુઆ કે બા'દ તશરીફ રખિયે ઓર ઢેરોં સવાબ કમાઈયે.”

એ'લાને મગરિબ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ

“મીઠે મીઠે ઇસ્લામી ભાઈયો ! અભી નમાઝ કે ફૌરન બા'દ
إِنْ شَاءَ اللَّهُ ﷻ સુન્નતોં ભરા બયાન હોગા, તશરીફ રખિયે ઓર ઢેરોં
સવાબ કમાઈયે.”

(iii) ઝિમ્માદારિયાં તક્સીમ કરના :

એ'લાનાત કી દોહરાઈ કે બા'દ અમીરે કાફિલા દર્સોં બયાન
વ દીગર મસાજિદ મેં ફજા વ ઝોહર મેં બમઅ રુ-ફકા જા કર દર્સ દેને
ઓર ખાના પકાને કી ઝિમ્માદારિયોં કે બારે મેં મશવરા કર કે
ઝિમ્માદારિયાં તક્સીમ કરે. ખાને કી તથ્યારી ઇશરાક વ ચાશત સે લે
કર મશવરે કે હલકે સે પહલે કર લી જાએ. નીઝ દો વક્ત કા સાલન એક
સાથ હી તથ્યાર કર લિયા જાએ. રોઝાના બદલ બદલ કર ઝિમ્માદારિયાં
દી જાએ, યેહ ન હો, કે રોઝાના કે લિયે બરતન ધોને યા પકાને કે
લિયે એક હી ઇસ્લામી ભાઈ કો મખસૂસ કર લિયા જાએ કે બેચારા
સુન્નતોં સીખને સે હી મહરૂમ રહે. એક ઇસ્લામી ભાઈ કી ઝિમ્માદારી
યેહ હો, કે ઝરૂરતન આરામ કે વકફે મેં જાગ કર સામાન વગૈરા કી
હિફાઝત કરે.

મશવરે કા તરીકએ કાર :

મીઠે મીઠે ઇસ્લામી ભાઈયો ! મ-દની કાફિલોં મેં મશવરા ઇન
નવ મ-દની કામોં પર લિયા જાતા હૈ :

(1) ચૌકદર્સ (2) ઝોહર કા દર્સ (3) એ'લાને અસ્ર (4) બયાને

અસ્સર (5) એ'લાને મગરિબ (6) બયાને મગરિબ (7) ઇશા કા દર્સ (8) એ'લાને ફજા (9) બયાને ફજા.

ઇન નવ મ-દની કામોં કે બારે મેં શુ-રકાએ કાફિલા મેં સે હર એક ઇસ્લામી ભાઈ સે સિફ એક હી કામ પર મશ્વરા લિયા જાએ, મશ્વરા મશ્વરે કે તૌર પર હી હોના ચાહિયે તાકે ઇસ્લામી ભાઈ મઝાક ન બનાએ.

મશ્વરા સીધી જાનિબ સે ઇસ તરહ લેના હૈ મ-સલન અમીરે કાફિલા શુ-રકા સે યૂં પૂછે “શાહિદ ભાઈ ! આપ મશ્વરા દેં જોહૂર કા દર્સ કિસ ઇસ્લામી ભાઈ સે કરવાયા જાએ ?” અબ શાહિદ ભાઈ યૂં અર્ઝ કરે “મેરા નાકિસ મશ્વરા હૈ કે જોહૂર કા દર્સ ખલીલ ભાઈ સે કરવા લિયા જાએ આગે આપ કી મરઝી.”

અબ અમીરે કાફિલા દૂસરે ઇસ્લામી ભાઈ સે અસ્સર કે એ'લાન કા મશ્વરા લે, અબ બારી બારી તમામ શુ-રકા સે ઇસી તરહ મશ્વરા લે. અમીરે કાફિલા કો ચાહિયે કે મશ્વરા લેને સે કબ્લ શુ-રકા કો યેહ જોહૂન દે, કે મશ્વરા દેને વાલા ઇસ્લામી ભાઈ અપને મશ્વરે કે બારે મેં બતૌરે આજિઝી “નાકિસ મશ્વરા” કા લફઝ ઇસ્તિ'માલ કરે. જિસ ઇસ્લામી ભાઈ કો ઝિમ્માદારી દેને કે બારે મેં મશ્વરા દિયા જાએ, વોહ إِنْ شَاءَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ કહે જબ કે દીગર ઇસ્લામી ભાઈ હર મરતબા મશ્વરા દેને પર (અલ્લાહ عَزَّوَجَلَّ કે ઝિક કી નિયત સે) سُبْحَانَ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ ઝરૂર કહે.

ઇસ તરહ મશ્વરા દેને વાલે ઓર જિસ કે બારે મેં મશ્વરા દિયા ગયા દોનોં કી હૌસલા અફઝાઈ ભી હો જાએગી. અમીરે કાફિલા

કો ચાહિયે કે શુ-રકા કા યેહ ભી ઝેહન બનાએ કે મશ્વરા દેને વાલા ઈસ્લામી ભાઈ જબ કિસી ઝિમ્માદારી કે બારે મેં મશ્વરા દે તો અપને ઈલાવા દીગર મૌજૂદ શુ-રકાએ કાફિલા કે બારે મેં હી મશ્વરા દે.

પ્યારે ઈસ્લામી ભાઈયો ! મશ્વરા કરને કે ઈસ તરીકે પર અમલ કરને કી બ-ર-કત સે અજનાબિયત મહસૂસ કરને વાલે ઈસ્લામી ભાઈ મ-દની કાફિલે વાલોં કે સાથ ઘુલ મિલ જાએંગે ઓર ઉન સે મશ્વરા લેને સે ઉન કી હૌસલા અફઝાઈ હોગી. મશ્વરા દેને વાલે ઈસ્લામી ભાઈયોં કી ખિદમત મેં યેહ દર-ખ્વાસ્ત ભી કી જાએ કે દસોં બયાન કી ઝિમ્માદારી કે બારે મેં મશ્વરા દેતે વક્ત ઉન ઈસ્લામી ભાઈયોં કા નામ ભી લેં જો ફિલહાલ દસોં બયાન કી સલાહિયત નહીં રખતે. ઈસ કા ફાએદા યેહ હોગા કે ઉન ઈસ્લામી ભાઈયોં કા ભી દસોં બયાન કરને કે બારે મેં ઝેહન બનેગા.

સબ સે મશ્વરા લેને કે બા'દ અમીરે કાફિલા દર્જે ઝેલ ઝિમ્માદારિયાં તકસીમ કરે :

- (1) ચૌકદર્સ.....
- (2) નમાઝે ફજ વ ઝોહ્ર મેં મુખ્તલિફ મસાજિદ મેં જાને કી ઝિમ્માદારી.....
- (3) ઝોહ્ર કા દર્સ.....
- (4) અસ્ર કા એ'લાન.....
- (5) અસ્ર કા 12 મિનટ કા બયાન.....
- (6) અસ્ર તા મગરિબ દર્સ.....

(7) અલાકાઈ દૌરા બરાએ નેકી કી દા'વત મેં જો ઈસ્લામી ભાઈ બાહર જાએંગે ઉન કો ઈસી હલ્કે મેં બતા દિયા જાએ.

(8) અલાકાઈ દૌરે કા નિગરાન.....

(9) મગરિબ કા એ'લાન.....

(10) મગરિબ કા બયાન.....

(11) ઈશા કા દર્સ.....

(12) બા'દે ઈશા કેસિટ બયાન યા રસાઈલે અત્તારિય્યા કા દર્સ.....

(13) ફજ કા એ'લાન.....

(14) ફજ કા બયાન.....

(15) ખાને કી ખૈર ખ્વાહી કી ઝિમ્માદારી (દો ઈસ્લામી ભાઈ).....

(16) સોને વાલોં કો જગાને કી ઝિમ્માદારી.....

(17) મસ્જિદ કી ખૈર ખ્વાહી કી ઝિમ્માદારી (મ-સલન ટ્યૂબ લાઈટ, પંખે, દરિયાં વગૈરા કી ખૈર ખ્વાહી)

(18) દર્સો બયાન કે વક્ત જાને વાલે નમાઝી ઈસ્લામી ભાઈયોં કો રોકને વાલે ખૈર ખ્વાહ.....

ઈસ્લામી ભાઈયોં કી ઝિમ્માદારી.....

જબ યેહ ઝિમ્માદારિયાં તકસીમ હો જાએ તો જિસ ઈસ્લામી ભાઈ કો જો ઝિમ્માદારી દી જાએ વોહ ઉસે અપને મ-દની પેડ યા ડાયરી મેં લિખ લે ઓર અમીરે કાફિલા ભી સબ કી ઝિમ્માદારિયાં અપને પાસ ડાયરી મેં તહરીર કર લે તાકે વક્તન ફ વક્તન ઉન કો યાદ દિહાની કરવા સકે.

મ-દની મક્સદ કા હલ્કા : (9:56 સે 10:37)

ઇસ હલ્કે મેં અમીરે કાફિલા ઇબ્તિદાઈ 26 મિનટ અમીરે અહલે સુન્નત دَامَتْ بَرَكَاتُهُمُ الْعَالِيَةِ કે રસાઈલ સે બયાન કરે, બયાન ઇસ અન્દાઝ મેં હો, કે શુ-રકા બોર ન હોં, અમીરે કાફિલા ઇસ બયાન કે ઝરીએ ઇસ્લામી ભાઈયોં કો યેહ ઝેહન દે, કે “મુઝે નેક બનના હૈ.” ઇસ બયાન કે ઝરીએ અમીરે કાફિલા શુ-રકા મેં એસા જઝબા પૈદા કર દે, કે જો નમાઝ નહીં પઢતે થે ઉન કા નમાઝ પઢને કા, જો મ-દની કાફિલોં મેં સફર નહીં કરતે થે ઉન કા મ-દની કાફિલોં મેં સફર કરને કા, જો દર્સ નહીં દેતે થે ઉન કા દર્સ દેને કા, જો બયાન નહીં કરતે થે ઉન કા બયાન કરને કા, જો ઇજતિમાઅ મેં નહીં આતે થે ઉન કા ઇજતિમાઅ મેં આને કા ઝેહન બન જાએ. અમીરે કાફિલા ઇસ બયાન કે ઝરીએ ઇસ્લામી ભાઈયોં મેં મ-દની મક્સદ કે તહત નેકી કી દા’વત કા જઝબા બેદાર કરે કે “મુઝે અપની ઓર સારી દુન્યા કે લોગોં કી ઇસ્લાહ કી કોશિશ કરની હૈ. إِنْ شَاءَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ”

હર ઇસ્લામી ભાઈ કા યેહ ઝેહન બનાએ કે અપની ઇસ્લાહ કી કોશિશ કે લિયે મ-દની ઇન્આમાત પર અમલ ઓર સારી દુન્યા કે લોગોં કી ઇસ્લાહ કી કોશિશ કે લિયે મ-દની કાફિલોં મેં સફર કરના હૈ ઓર આખિર મેં રોઝાના ઝૈલી હલ્કે કે મ-દની કામોં મેં સે કિસી એક મ-દની કામ કા ઝેહન બનાએ. ઝૈલી હલ્કે કે મ-દની કામ યેહ હૈં : (રોઝાના કે પાંચ મ-દની કામ)

1. સદાએ મદીના 2. બા’દે ફજ મ-દની હલ્કા 3. મસ્જિદ દર્સ 4. ચૌકદર્સ 5. મદ્ર-સતુલ મદીના બાલિગાન.

(હફતાવાર પાંચ મ-દની કામ)

1. હફતાવાર ઇજતિમાઅ 2. યૌમે તા'તીલ એ'તિકાફ 3. હફતાવાર મ-દની મુઝા-કરા 4. હફતાવાર મ-દની હલકા 5. અલાકાઈ દૌરા બરાએ નેકી કી દા'વત.

(માહાના દો મ-દની કામ)

1. મ-દની ઇન્આમાત 2. મ-દની કાફિલા. મૈં ભી ઇન મ-દની કામોં કો કરને કી નિયત કરતા હૂં ઓર આપ ભી નિયત ફરમા લીજિયે. (إِنْ شَاءَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ)

રસાઈલે અમીરે અહલે સુબ્હત مَدَّ ظِلُّهُ الْعَالِي سے મ-દની કાફિલોં મૈં બયાનાત કી તરકીબ

3 દિન કે મ-દની કાફિલે મૈં તરતીબ :

પહલે દિન : “મૈં સુધરના ચાહતા હૂં”/ “મસ્જિદેં ખુશ્બૂદાર રખિયે”

દૂસરે દિન : “દા'વતે ઇસ્લામી કા તઆરુફ યા બહારેં”

તીસરે દિન : “નેક બનને કા નુસ્ખા”

☆ હર માહ કે તીન દિન કે મ-દની કાફિલે મૈં મુખ્તાલિફ રસાઈલ સે બયાનાત કી તરકીબ બનાઈયે.

12 દિન કે મ-દની કાફિલે મૈં તરતીબ :

(1) મૈં સુધરના ચાહતા હૂં	(2) અનમોલ હીરે
(3) નેક બનને કા નુસ્ખા	(4) મસ્જિદેં ખુશ્બૂદાર રખિયે
(5) દા'વતે ઇસ્લામી કા તઆરુફ યા મ-દની બહારેં	(6) જોશે ઇમાની
(7) ગીબત કી તબાહ કારિયાં	(8) વીરાન મહલ

(9) એહતિરામે મુસ્લિમ

10) ઝુલ્મ કા અન્જામ

(11) ગુનાહોં કા ઇલાજ

(12) બાદશાહોં કી હડિયાં

30 દિન કે મ-દની કાફિલે મેં તરતીબ :

પ્યારે ઇસ્લામી ભાઈયો ! ચૂંકે 30 દિન કે મ-દની કાફિલે મેં સફર કી તરતીબ કુછ યૂં હોતી હૈ, પહલે તીન દિન મ-દની કાફિલે કી તરતીબ હોતી હૈ ફિર બારહ દિન કે મ-દની કાફિલે મેં સફર કિયા જાતા હૈ, ફિર તીન દિન કારકર્દગી લી જાતી હૈ ઓર મઝીદ તરતીબ હોતી હૈ ફિર બારહ દિન કે મ-દની કાફિલે મેં સફર હોતા હૈ, ઇસ લિયે મ-દની મક્સદ કે બયાન કે રસાઈલ કો દો હિસ્સોં મેં તક્સીમ કિયા ગયા હૈ,

પહલે બારહ દિન

(12 દિન કે મ-દની કાફિલે કે મઝકૂરા બાલા 12 રસાઈલ સે બયાનાત કી તરતીબ બનાઈયે)

દૂસરે બારહ દિન

(1) કિયામત કા ઇમ્તિહાન

(2) મુર્દે કે સદમે

(3) દા'વતે ઇસ્લામી કી બહારેં

(4) કફ્રન ચોર કે ઇન્કિશાફાત

(5) શૈતાન કે ચાર ગધે

(6) ગાને બાજે કી હોલ નાકિયાં

(7) અબૂ જહ્લ કી મૌત

(8) નહર કી સદાએં

(9) પુલ સિરાત કી દહશત

(10) ઝુલ્મ કા અન્જામ

(11) બુરે ખાતિમે કે અસ્બાબ

(12) ભયાનક ઊંટ

ઈન્દિરાદી ઇબાદત કા હલ્કા : (10:37 સે 10:56)

(19 મિનટ) ઇસ હલ્કે મેં અમીરે કાફિલા કોશિશ કરે કે તમામ ઇસ્લામી ભાઈ ઇન્દિરાદી ઇબાદત મેં મસરૂફ હો જાએ, કોઈ તિલાવતે કુરઆન મેં મસરૂફ હો જાએ, કોઈ ઝિકુલ્લાહ **لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ** મેં મસરૂફ હો જાએ, કોઈ મદીને શરીફ કી તરફ રુખ કર કે 313 બાર દુરૂદ શરીફ પઢને મેં મસરૂફ હો જાએ, કોઈ ઇસ્લામી ભાઈ શ-જરહ શરીફ સે વઝાઈફ કી તરકીબ બનાએ તો કોઈ 40 રૂહાની ઇલાજ સે વઝાઈફ પઢને કી તરકીબ બનાએ. કોઈ મુતા-લએ મેં મસરૂફ હો જાએ. ઇસ હલ્કે મેં કોઈ ભી ઇસ્લામી ભાઈ ફારિગ ન બૈઠે.

નેકી કી દા'વત કા હલ્કા : (10:56 સે 11:08)

અમીરે કાફિલા ઇસ હલ્કે મેં (12 મિનટ) મુખ્તસર નેકી કી દા'વત યાદ કરવાએ જો બ ખુશી સુનાના ચાહે વોહ ખડા હો કર સુનાએ. નેકી કી દા'વત યાદ કરવાને કે બા'દ તરગીબાત ભી યાદ કરવાઈ જા સક્તી હૈં. તરગીબાત આખિરી સફહાત પર મૌજૂદ હૈં.

ઈન્દિરાદી કોશિશ કા તરીકા : (11:08 સે 11:19)

ઇસ હલ્કે મેં અમીરે કાફિલા ઇન્દિરાદી કોશિશ કા તરીકા સિખાએ ઓર રોઝાના ઇન્દિરાદી કોશિશ કે મ-દની ફૂલોં સે ચન્દ મ-દની ફૂલ પેશ કરે.

ઈન્દિરાદી કોશિશ કે મ-દની ફૂલ

(1) ઇન્દિરાદી કોશિશ મ-દની કામોં કી જાન હે.

(2) દા'વતે ઇસ્લામી કા તકરીબન 99% મ-દની કામ ઇન્દિરાદી કોશિશ સે હી હો રહા હે.

(3) ઈન્ફિરાદી કોશિશ કી રૂહ મિલન-સારી હૈ.

(4) ઈન્ફિરાદી કોશિશ કરને વાલે કે લિયે મુખાતબ (યા'ની જિસ સે ખાત કર રહા હૈ ઉસ) કી નફિસિયાત પરખૂના બેહદ ઝરૂરી હૈ.

(5) ઈન્ફિરાદી કોશિશ હો યા મ-દની કાફિલા યા ઈજતિમાઅ કે સુન્નતોં ભરે હલ્કે હોં યા દીનો દુન્યા કા કોઈ સા મુઆ-મલા કહીં ભી કિસી એક ફર્દ સે બરાહે રાસ્ત ઈસ તરહ કે સુવાલાત ન કિયે જાએં જિસ કી વજહ સે ઉસ કે ઝૂટ મેં મુખતલા હોને કા ખતરા પૈદા હો. ગફલત વ બે એહતિયાતી કા દૌર હૈ આજ કલ અક્સર બિલા તકલ્લુફ ઝૂટ બોલા જાને લગા હૈ ઈસ લિયે સખ્ત એહતિયાત કી હાજત હૈ.

(6) દો ઈસ્લામી ભાઈ મિલ કર જાએં.

(7) આપસ મેં ગુફ્ત-ગૂ કરને કે બજાએ ઝિકો દુરૂદ મેં મશ્ગૂલ રહેં.

(8) જિસ કિસી ઈસ્લામી ભાઈ કે પાસ જાએં ઉસે સલામ કરેં ઓર ગર્મ-જોશી સે મુલાકાત કરેં.

(9) નામ વગૈરા પૂછ લેં તાકે અજનબિય્યત કમ હો જાએ.

(10) ઈસ કે બા'દ યૂં કહે : “દા'વતે ઈસ્લામી કા એક મ-દની કાફિલા રાહે ખુદા મેં સફર કરતા હુવા આપ કે યહાં કી..... મસ્જિદ મેં આયા હુવા હૈ.” (ફિર દી ગઈ તરગીબાત મેં સે કિસી એક કે ઝરીએ ઈન્ફિરાદી કોશિશ કરેં. તરગીબાત સફહા 140 પર મુલા-હઝા કરેં)

(11) નમાઝ કી તરગીબ ઈસ અન્દાઝ મેં દિલાઈયે કે વોહ નમાઝી હો તબ ભી ઉસ કો બુરા ન લગે ઓર બે નમાઝી હો તબ ભી બોલ ન પડે કે મેં બે નમાઝી હૂં, નીઝ ઉસ કે અલાકે કી ઉસ મસ્જિદ મેં નમાઝ કી દર-ખ્વાસ્ત કીજિયે જહાં દા'વતે ઈસ્લામી કા મ-દની કામ હો રહા હો.

(12) ઇજતિમાઅ વ મ-દની કાફિલે કી બ-ર-કતેં ઓર ફઝીલતેં બયાન કીજિયે. અગર સામને વાલા સિર્ફ “હાં” કહે તો ઉસ સે **إِنْ شَاءَ اللَّهُ** ભી કહલવા લીજિયે. ઓર મુમ્કિના સૂરત મેં યેહ ભી કહ દીજિયે કે હમેં મા’ના પર નઝર રખતે હુમેં **إِنْ شَاءَ اللَّهُ** કહને કી આદત ડાલની યાહિયે “**إِنْ شَاءَ اللَّهُ**” કે મા’ના હેં “અલ્લાહ **عَزَّوَجَلَّ** ને યાહા તો” ઓર વાકેઈ અલ્લાહ **عَزَّوَجَلَّ** કે યાહે બિગૈર હમ કુછ ભી નહીં કર સકતે.

(13) અગર મ-દની કાફિલે મેં સફર કે લિયે તય્યાર હો જાએ તો સફર કી તારીખ લે લીજિયે, નામ વ પતા, ફોન નમ્બર વગૈરા અપને પાસ મહફૂઝ કર લીજિયે. ઓર ઉસ વક્ત તક રાબિતા કરતે રહિયે જબ તક સફર મુકમ્મલ કર લેને કી સઆદત હાસિલ ન કર લે.

(14) મ-દની કાફિલે મેં સફર કે બા’દ ભી ઉસ સે મરબૂત (યા’ની રાબિતે મેં) રહિયે યહાં તક કે વોહ મ-દની માહોલ મેં રચ બસ કર દૂસરોં કો મ-દની કાફિલે કા મુસાફિર બનાને વાલા ન બન જાએ.

(15) હાથોં હાથ મસ્જિદ મેં આને કી દા’વત ઇસ તરહ દેં :
“**اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ** ઇસ વક્ત મસ્જિદ મેં સીખને સિખાને કા હલ્કા જારી હે. આપ ભી ઇસ મેં શિર્કત ફરમા લીજિયે.”

(16) અગર વોહ તય્યાર હો જાએ તો ઉન કો અપને સાથ મસ્જિદ મેં લે આએં ઓર હલ્કે મેં શામિલ કર દેં.

(17) અગર વોહ સાથ ચલને કે લિયે તય્યાર ન હોં તો ઉન સે પૂછ લેં કે “ફિર આપ કિસ વક્ત તશરીફ લાએંગે ? હમ આપ કા ઇન્તિઝાર કરેંગે.”

(18) ઇન્દિરાદી કોશિશ કે દૌરાન કિસી સે બહુસ મેં હરગિઝ હરગિઝ ન ઉલઝેં.

(19) અગર કોઈ તંગ કરે યા ડાંટ દે તો ખામોશી ઇખ્તિયાર કરેં ઓર સબ્ર કર કે ઢેરોં સવાબ હાસિલ કરેં.

(20) ઇન્ફિરાદી કોશિશ કે લિયે દિયે ગએ 40 મિનટ કે વક્ત કી પાબન્દી ફરમાએં, એસા ન હો, કે કોઈ એક ઘન્ટા ઇન્ફિરાદી કોશિશ મેં સર્ફ કર દે તો કોઈ ડેઢ ઘન્ટા. ક્યૂંકે ઇસ સૂરત મેં જદ્વલ કે દૂસરે હલ્કે મુ-તઅસ્સિર હોંગે.

(21) આપસ મેં કિસી પર તન્કીદ ન કરેં.

(22) અમીરે કાફિલા કે બારે મેં બદ ગુમાનિયાં ન કરેં.

(23) કિસી ઝિમ્માદાર કે બારે મેં બહસો મુબા-હસા કરને કે બજાએ સિર્ફ ઓર સિર્ફ મ-દની કાફિલે સે મ-દની કાફિલા તય્યાર કરને ઓર વાપસ અલાકે મેં જા કર જૈલી હલ્કે મેં મ-દની કામ કરને કે બારે મેં ગુફ્ત-ગૂ કરેં.

(24) ઇન્ફિરાદી કોશિશ કે દૌરાન કમ અઝ કમ ત્રીન ઇસ્લામી ભાઈ મસ્જિદ મેં હી તશરીફ રખેં ઓર જૈલી હલ્કે કે મ-દની કામોં પર એક દૂસરે કા જેહ્ન બનાએં.

(25) 30 દિન ઓર 12 દિન કે મ-દની કાફિલે મેં જિન ઇસ્લામી ભાઈયોં કો તરગીબાત ગુઝશ્તા હલ્કે મેં યાદ ન હુઈ હોં તો ઉન કો ઇસ હલ્કે મેં ભી યાદ કરવાઈ જા સકતી હેં ઓર એક દૂસરે કો સુનાઈ જાએં.

ઈન્ફિરાદી કોશિશ કા હલ્કા : (11:20 સે 12:00)

ઇસ મેં ઇસ્લામી ભાઈ ﴿3﴾ નજરેં રુકાએ બા વકાર અન્દાઝ મેં ﴿4﴾ આમ મુસલ્માનોં કે પાસ ખુદ જા કર ઉન કો સલામ કર કે

ઈસ્લાહે આ'માલ, ગુનાહોં સે ઈજતિનાબ ઓર મૌત વ આખિરત કી સોય દેતે હુએ મ-દની કાફિલોં મેં સફર કે લિયે ઉન પર ઈન્ફિરાદી કોશિશ કરેં ઓર હાથોં હાથ મસ્જિદ મેં લાને કી તરકીબ ભી બનાએં.

﴿5﴾ મુખાતબ કે ચેહરે પર નિગાહેં ગાડે બિગૈર ગુફત-ગૂ કરને કી કોશિશ ફરમાએં. (ઈસ કી આદત બનાને કે લિયે إِنْ شَاءَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ કુફલે મદીના કે એનક કા ઈસ્તિ'માલ મુફીદ રહેગા) ઈસી દૌરાન કુછ ઈસ્લામી ભાઈ મસ્જિદ મેં જૈલી હલકે કે મ-દની કામોં પર એક દૂસરે કા ઝેહન બનાએં. ઈસી વક્ત મેં બા અસર શખ્સિયાત મ-સલન ઉ-લમા, મશાઈખ, ચૌધરી, વડેરોં વગૈરા સે મુલાકાત કર કે દા'વતે ઈસ્લામી કે શો'બાજાત કા તઆરુફ ઓર મ-દની કાફિલે મેં સફર કી દા'વત પેશ કરેં. (41 મિનટ)

ઈન્ફિરાદી કોશિશ કે લિયે તરગીબાત

પહલી તરગીબ : રાહે ખુદા عَزَّوَجَلَّ મેં કુરબાનિયાં

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ عَزَّوَجَلَّ ! ચેહ હમારી ખુશ કિસ્મતી હૈ કે હમ મુસલ્માન હૈં. ઝરા ગૌર કીજિયે કે જિસ ઈસ્લામ કા નૂર હમેં ઘર બૈઠે નસીબ હો ગયા ઈસ કો ફૈલાને કે લિયે હમારે પ્યારે પ્યારે આકા صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને કિતની તકાલીફ ઉઠાઈ. કુફરારે બદ અત્વાર આપ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કો બેહદ સતાતે, બુરા ભલા કહતે, આપ કી રાહોં મેં કાંટે બિછાતે, કભી સજદે કી હાલત મેં આપ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કી પુશ્તે અત્હર પર ઊંટ કી ઓઝડી રખ દેતે તો કભી આપ કે મુબારક ગલે મેં ચાદર કા પટ્ટા ડાલ કર ઈસ ઝોર સે

ખીંચતે કે આંખેં ઉબલ આતીં. જબ આપ ﷺ દા'વતે ઈસ્લામ કે લિયે તાઈફ તશરીફ લે ગએ તો કુફરારે ના હન્જાર ને ગાલિયાં દીં, મઝાક ઉડાયા ઓર પથરાવ તક કિયા જિસ સે જિસ્મે નાઝનીન લહૂ લુહાન હો ગયા ઓર ના'લૈન ખૂન સે ભર ગઈ. જબ સરકાર ﷺ બે કરાર હો કર બૈઠ જાતે તો કુફરારે જફાકાર બાઝૂ થામ કર ઉઠા દેતે. જબ આપ ﷺ દોબારા ચલને લગતે તો વોહ ફિર સે પથ્થર બરસાને લગતે. મુસ્તફા જાને રહમત ﷺ ને હિમ્મત ન હારી ઓર મુસલ્સલ કોશિશ જારી રખી, બિલ આખિર યેહ કોશિશેં રંગ લાઈ ઓર ઈસ્લામ કી રોશની ચારોં અતરાફે આલમ મેં ફેલ ગઈ.

આપ ને દેખા કે સરકારે દો આલમ ﷺ ને કિસ કદર મેહનતો મશક્કત સે ઈસ્લામ કી દા'વત દી ઓર સહાબએ કિરામ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُمْ ઓર ઓલિયાએ કિરામ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُمْ ને ભી પૈગામે ઈસ્લામ કો આમ કરને કે લિયે દુન્યા ભર મેં સફર ઇજ્તિયાર કિયા. ઉન્હોં ને ઈસ્લામ કી ખાતિર રાહે ખુદા મેં અપની જાનેં તક કુરબાન કીં. ઇન નુફ્સે કુદસિયા કી કોશિશેં હી કા નતીજા હૈ કે આજ શ-જરે ઈસ્લામ હરા ભરા નઝર આ રહા હૈ.

મુસલ્માનોં કી ચૌદહ સો સાલહ તારીખ બતાતી હૈ કે હમ ઇઝ્ઝતો અ-ઝમત ઓર શાનો શૌકત કે તન્હા માલિક થે મગર આહ ! અબ મુસલ્માનોં કી હાલતે ઝાર હમારે સામને હૈ ઓર ઈસ કી વજહ યેહ હૈ કે વોહ નમાઝી થે ઓર હમારી અક્સરિયત બે નમાઝી, વોહ સુન્નત કે દીવાને થે ઓર હમ ફેશન કે મસ્તાને, વોહ ખુદ ભી નેકિયાં

કરતે ઓર દૂસરોં તક ભી નેકી કી દા'વત પહોંચાતે થે જબ કે હમ ન સિફ ખુદ ગુનાહ કરતે હેં બલકે દૂસરોં કો ભી ગુનાહોં કે અસ્બાબ મુહય્યા કરતે હેં, વોહ ઈસ્લામ કી સર બુલન્દી કી ખાતિર રાહે ખુદા મેં સફર કરતે જબ કે હમ મહૂઝ માલે દુન્યા કી જુસ્ત-જૂ મેં દૂર દરાઝ કે સફર ઈજ્તિયાર કરતે હેં, ઉન્હેં નેકિયાં કમાને કી જુસ્ત-જૂ જબ કે હમેં માલ કમાને કી આરઝૂ. જો ઈસ્લામ હમેં સહાબએ કિરામ رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُمْ ઓર ઔલિયાએ કિરામ رَحِمَهُمُ اللهُ تَعَالَى કી બે શુમાર કુરબાનિયોં કે બા'દ નસીબ હુવા હૈ, અફસોસ સદ અફસોસ ! ઉસ કી તરક્કી વ ઈશાઅત કી હમેં બિલ્કુલ ફિક નહીં. આજ મુસલ્માન તર્કે નમાઝ ઓર દીગર ગુનાહોં પર દિલેર હો ચુકા હૈ, મસ્જિદેં વીરાન ઓર ગુનાહોં કે અકે આબાદ હેં, હર તરફ ગફલત કા દૌર દૌરા હૈ.

ખ્યારે ભાઈ ! અન્કરીબ હમેં ભી મરના હૈ, અંધેરી કબ્ર મેં ઉતરના હૈ ઓર અપની કરની કા ફલ ભુગતના હૈ. કબ્ર કી હોલનાક તારીકી ઓર કિયામત કા દહશત નાક મન્ઝર, યેહ ભુલાને વાલી બાતેં નહીં હેં. સરકારે મદીના صَلَّی اللهُ تَعَالَى عَلَیْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કે બા'દ અબ કિસી કો નુબુવ્વત નહીં મિલેગી, અબ હમ ગુલામાને મુસ્તફા صَلَّی اللهُ تَعَالَى عَلَیْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કો અપની ઓર સારી દુન્યા કે લોગોં કી ઈસ્લાહ કી કોશિશ કરની હૈ ઓર ઈસ કા મુઅસ્સર તરીન ઝરીઆ આશિકાને રસૂલ કે મ-દની કાફિલોં મેં સફર કરના હૈ. ઈસ કે લિયે વક્ત, માલ ઓર જાન કી કુરબાની પેશ કરના ઓર તકાલીફ પર સબ્ર કરના, યેહ સબ અઝીમ સુન્નતેં હેં. મ-દની કાફિલોં મેં ઈલ્મે દીન હાસિલ હોતા હૈ ઓર ઈલ્મે દીન કી ફઝીલત કે ક્યા કહને.....

હઝરતે સચ્ચિદુના અબૂ દરદા رضي الله تعالى عنه સે રિવાયત હૈ કે મેં ને રહમતે આલમ صلى الله تعالى عليه وآله وسلم કો ઇશાદિ ફરમાતે હુએ સુના કે “જો ઇલ્મ કી તલાશ મેં કિસી રાસ્તે પર ચલતા હૈ તો અલ્લાહ તઆલા ઉસ કે લિયે જન્નત કા રાસ્તા આસાન ફરમા દેતા હૈ ઓર બેશક ફિરિશ્તે તાલિબે ઇલ્મ કે અમલ સે ખુશ હો કર ઉસ કે લિયે અપને પર બિછા દેતે હૈં ઓર બેશક ઝમીન વ આસ્માન મેં રહને વાલે યહાં તક કે પાની મેં મછલિયાં આલિમે દીન કે લિયે ઇસ્તિફાર કરતી હૈં ઓર આલિમ કી આબિદ પર ફઝીલત ઐસી હૈ જૈસી ચૌદહવીં રાત કે ચાંદ કી દીગર સિતારોં પર ઓર બેશક ઉ-લમા વારિસે અમ્બિયા عليهم السلام હૈં બેશક અમ્બિયા عليهم السلام દિરહમો દીનાર કા વારિસ નહીં બનાતે બલ્કે યેહ નુકૂસે કુદસિય્યા عليهم السلام તો સિર્ફ ઇલ્મ કા વારિસ બનાતે હૈં તો જિસ ને ઇસે હાસિલ કર લિયા ઉસ ને બઝા હિસ્સા પા લિયા.” (سنن ابن ماجه، كتاب السنة، الحديث: ۲۲۳، ج ۱، ص ۱۴۵)

પ્યારે ભાઈ ! ઝરા ગૌર કીજિયે કે દુન્યાવી ઝરૂરિયાત કો પૂરા કરને ઓર આસાઈશોં કે હુસૂલ કે લિયે લોગ કઈ કઈ સાલ કે લિયે અપને વાલિદૈન, બીવી બચ્ચોં ઓર દોસ્ત અહબાબ કો છોડ કર અપને વતન સે દૂર દૂસરે મમાલિક કા સફર ઇખ્તિયાર કરતે હૈં. આખિરત કા મુઆ-મલા તો દુન્યા સે કહીં ઝિયાદા અહમ તરીન હૈ, મેં આપ સે સિર્ફ તીસ દિન કી દર-ખ્વાસ્ત કરતા હૂં, બરાએ કરમ તીસ દિન કે લિયે મ-દની કાફિલોં મેં સફર કી નિય્યત ફરમા લેં ઓર અપના નામ ભી લિખવા દીજિયે. અલ્લાહ તઆલા આપ કો ઓર મુઝે દોનોં જહાં કી ભલાઈયાં નસીબ ફરમાએ.

امين بجاہ النبی الامین صلى الله تعالى عليه وآله وسلم

દૂસરી તરગીબ : વક્ત કી કદ્ર

અલ્લાહ ﷻ ને હમેં અશરફુલ મખ્લૂકાત બનાયા ઓર અપને ખ્યારે હબીબ ﷺ કે સદકે મેં ઈમાન અતા ફરમાયા. હમારે લિયે ઈસ દુન્યા મેં તરહ તરહ કી ને'મતેં પૈદા ફરમાઈ. જિસ તરહ ચાંદ, સૂરજ, હવા, પાની યેહ સબ ઉસ કી અઝીમ ને'મતેં હેં.

ખ્યારે ઈસ્લામી ભાઈ ! ઈસી તરહ વક્ત ઓર ઝિન્દગી ભી અલ્લાહ ﷻ કી ને'મત હૈ. ખોઈ હુઈ દૌલત તો દોબારા હાસિલ હો સકતી હૈ, મગર ખોયા હુવા વક્ત લાખ કોશિશ કે બા વુજૂદ વાપસ નહીં આ સકતા. હઝરતે સય્યિદુના મા'કિલ બિન યસાર રَضِیَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ સે મરવી હૈ કે નબિય્હે પાક, સાહિબે લૌલાક ﷺ ને ઈશદિ ફરમાયા : “કોઈ દિન ઐસા નહીં જો દુન્યા મેં આએ ઓર વોહ યેહ નિદા ન કરે : “ઐ ઇબ્ને આદમ ! મેં તેરે હાં જદીદ મખ્લૂક હૂં, આજ તૂ મુઝ મેં જો અમલ કરેગા મેં કલ કિયામત કે દિન ઉસ કી ગવાહી દૂંગા, તૂ મુઝ મેં નેકી કર તાકે મેં તેરે લિયે કલ કિયામત મેં નેકી કી ગવાહી દૂં, મેરે ચલે જાને કે બા'દ તૂ કભી મુઝે ન દેખ સકેગા.” (حلیة الاولیاء، الحدیث: ۲۵۰۱، ج ۲، ص ۳۴۴)

દુન્યા મેં વોહી લોગ કામ્યાબ ઠહરે જિન્હોં ને વક્ત કી કદ્ર કી. અલ્લાહ ﷻ કે ફઝલો કરમ સે ઓર વક્ત કી કદ્ર કરને કી બ-ર-કત સે અબ્દુલ કાદિર જીલાની قَدِيسٌ سَيِّدُ الرَّبَّانِي “ગૌસુલ આ'ઝમ” કહલાએ, અલી હિજવેરી عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللهِ الْفَرِی “દાતા ગન્જ બખ્શ” મશહૂર હુએ ઓર મુઈનુદ્દીન عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللهِ تَعَالَى ને “ખ્વાજા ગરીબ નવાઝ” બનને કા એ'ઝાઝ પાયા.

પ્યારે ઇસ્લામી ભાઈ ! હમેં ચાહિયે કે અપને વક્ત કો અલ્લાહ
 ﷺ ઓર ઉસ કે રસૂલ ﷺ કી ઇતાઅત મેં ગુઝારેં
 ઓર ઇસ કે લિયે નેક સોહબત ઇજ્તિયાર કરના બેહદ ઝરૂરી હૈ.
 પ્યારે આકા, મક્કી મ-દની સુલ્તાન, રહમતે આ-લમિય્યાન
 ﷺ ને ઇશાદ ફરમાયા : “અચ્છે ઓર બુરે મુસાહિબ
 કી મિસાલ, મુશ્ક ઉઠાને વાલે ઓર ભટ્ટી ઝોકને વાલે કી તરહ હૈ, કસ્તૂરી
 ઉઠાને વાલા તુમહેં તોહફા દેગા યા તુમ ઉસ સે ખરીદોગે યા તુમહેં ઉસ સે ઉમ્દા
 ખુશૂ આએગી, જબ કે ભટ્ટી ઝોકને વાલા યા તુમ્હારે કપડે જલાએગા યા
 તુમહેં ઉસ સે ના ગવાર બૂ આએગી.”

(صحیح مسلم، کتاب البر والصلة، باب استحباب مجالسة الصالحين، الحديث: ۲۶۲۸، ص ۴۱۴)

يَا أَيُّهَا الْمَدِينِيُّ يَهْدِي نَكَّةً سَوِيَّةً هَذِهِ دَا'وَتَةُ الْإِسْلَامِيِّ كَالْوَاقِعِ
 માહોલ ફરાહમ કરતા હૈ. ઇસ મ-દની માહોલ કી બ-ર-કત સે લાખોં
 મુસલ્માનોં કો ગુનાહોં સે તૌબા કી તૌફીક મિલી ઓર વોહ તાઈબ હો
 કર સલાતો સુન્નત કી રાહ પર ગામઝન હો ગએ. જો બે નમાઝી થે
 નમાઝી બન ગએ, બદ નિગાહી કે આદી નિગાહેં નીચી રખને કી
 સુન્નત પર અમલ કરને વાલે બન ગએ, ગાને સુનને કે શૌકીન સુન્નતોં
 ભરે બયાનાત ઓર મ-દની મુઝા-કરાત કે કેસિટ સુનને વાલે બન
 ગએ, ફોદ્શ કલામી કરને વાલે ના'તે મુસ્તફા ﷺ
 પઢને વાલે બન ગએ, યૂરોપી મમાલિક કી રંગીનિયોં કો દેખને કે
 ખ્વાબ અપની આંખોં મેં સજાને વાલે ગુમ્બદે ખઝરા કી ઝિયારત કે
 લિયે તડપને વાલે બન ગએ, માલ કી મહબ્બત મેં ગુમ રહને વાલે
 ફિકે આખિરત મેં મુબ્તલા રહને વાલે બન ગએ, ફોદ્શ રસાઈલ વ

ડાયજેસ્ટ કે રસિયા અમીરે અહલે સુન્નત وَالْمَدِظَّةُ الْعَالِي ઉ-લમાએ અહલે સુન્નત دَامَتْ قُلُوبُهُمْ કે રસાઈલ ઓર દીગર દીની કુતુબ કા મુતા-લઆ કરને વાલે બન ગએ, તફરીહ કી ખાતિર ટૂર પર જાને કે આદી રાહે ખુદા મેં સફર કરને વાલે બન ગએ, “ખાઓ પિયો ઓર જાન બનાઓ” કે ના'રે કો અપની ઝિન્દગી કા મહૂવર કરાર દેને વાલે ઇસ મ-દની મક્સદ કો અપનાને વાલે બન ગએ કે “મુઝે અપની ઓર સારી દુન્યા કે લોગોં કી ઇસ્લાહ કી કોશિશ કરની હે. إِنْ شَاءَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ”

اَلْحَمْدُ لِلَّهِ عَزَّوَجَلَّ ! દા'વતે ઇસ્લામી કે સુન્નતોં કી તરબિયત કે મ-દની કાફિલે 3 દિન, 12 દિન, 30 દિન ઓર 12 માહ કે લિયે રાહે ખુદા મેં સફર કી સઆદત હાસિલ કરતે રહતે હૈં. ઇન મ-દની કાફિલોં કી બ-ર-કત સે પંજ વક્તા નમાઝ કી પાબન્દી કે સાથ સાથ પ્યારે આકા صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ કી સુન્નતોં ભી સીખને કો મિલતી હૈં ઓર ઇભ્મે દીન કે લિયે સફર કા સવાબ અલગ સે હાસિલ હોતા હે. આપ ભી મ-દની કાફિલોં મેં સફર કી નિયત ફરમા લીજિયે. અલ્લાહ عَزَّوَجَلَّ આપ કો બાર બાર મક્કા શરીફ ઓર મદીને શરીફ કા સફર નસીબ ફરમાએ. أَمِينَ بِجَاهِ النَّبِيِّ الْأَمِينِ صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ

તીસરી તરગીબ : નેકી કી દા'વત

اَلْحَمْدُ لِلَّهِ عَزَّوَجَلَّ હમ મુસલ્માન હૈં ઓર મુસલ્માન કા હર કામ અલ્લાહ عَزَّوَجَلَّ ઓર ઉસ કે પ્યારે હબીબ صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ કી ખુશનૂદી કે લિયે હોના ચાહિયે, મગર બદ કિસ્મતી સે હમારી અક્સરિય્યત નેકી કે રાસ્તે સે દૂર હોતી જા રહી હે, શાયદ ઇસી વજહ

સે હમેં તરહ તરહ કી પરેશાનિયોં કા સામના હૈ, કોઈ બીમાર હૈ તો કોઈ કર્જદાર, કોઈ ઘરેલૂ ના ચાકિયોં કા શિકાર હૈ તો કોઈ તંગદસ્ત વ બે રોઝગાર, કોઈ ઔલાદ કા તલબ ગાર હૈ તો કોઈ ના ફરમાન ઔલાદ કી વજહ સે બેઝાર, અલ ગરઝ હર એક કિસી ન કિસી મુસીબત મેં ગિરિફતાર હૈ ચકીનન દુન્યા વ આબિરત કી હર પરેશાની કા વાહિદ હલ અલ્લાહ عَزَّوَجَلَّ ઓર ઉસ કે પ્યારે હબીબ صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ કે બતાએ હુએ કામોં મેં લગ જાના હૈ

મુસલ્માનોં કે લિયે સબ સે પહલા ફરજ નમાઝ હૈ મગર અફસોસ ! કે હમારી મસ્જિદેં વીરાન હેં, ચકીનન “નમાઝ દીન કા સુતૂન હૈ.”

(کنز العمال، کتاب الصلاة، الفصل الثاني في فضائل الصلاة، الحديث: ۱۸۸۸۵، ج ۷، ص ۱۱۵)

નમાઝ અલ્લાહ عَزَّوَجَلَّ કી ખુશનૂદી કા સબબ હૈ, નમાઝ સે રહમત નાઝિલ હોતી હૈ, નમાઝ સે ગુનાહ મુઆફ હોતે હેં, નમાઝ બીમારિયોં સે બચાતી હૈ, નમાઝ દુઆઓં કી કબૂલિયત કા સબબ હૈ.

(کنز العمال، الحديث: ۱۹۰۳۶، ج ۷، ص ۱۲۷)

નમાઝ સે રોઝી મેં બ-ર-કત હોતી હૈ, નમાઝ અંધેરી કબ્ર કા ચરાગ હૈ, નમાઝ જન્નત કી કુન્જ હૈ.

(المسند للإمام أحمد بن حنبل، حديث: ۱۴۶۶۸، ج ۵، ص ۱۰۳)

નમાઝ મોમિન કા નૂર હૈ. (الجامع الصغير، باب الصاء، الحديث: ۵۱۸۰، ص ۳۱۹)

નમાઝ મીઠે મીઠે આકા صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ કી આંખોં કી ઠન્ક હૈ.

(کنز العمال، کتاب الصلاة، باب في فضائل الصلاة، الفصل الثاني، الحديث: ۱۸۹۰۸، ج ۷، ص ۱۱۷)

નમાઝ પુલ સિરાત કે લિયે આસાની હૈ, નમાઝી કો સરકાર

صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ કી શફાઅત નસીબ હોગી.

બે નમાઝી સે અલ્લાહ ﷻ નારાઝ હોતા હૈ, જો જાન બૂઝ કર એક નમાઝ ભી છોડ દેતા હૈ ઉસ કા નામ જહન્નમ કે દરવાઝે પર લિખ દિયા જાતા હૈ.

(المرجع السابق، باب الترهيب عن ترك الصلاة، الحديث ٨٦، ١٩٠، ج ٧، ص ١٣٢)

ઝિન્દગી બેહદ મુખ્તસર હૈ, યકીનન સમઝદાર વોહી હૈ જો જિતના દુન્યા મેં રહના હૈ ઉતના દુન્યા કે લિયે ઓર જિતના અર્સા કબ્ર વ આખિરત કા હૈ ઉતની કબ્ર વ આખિરત કી તય્યારી મેં મશ્ગૂલ રહે, કઈ હંસતે બોલતે ઇન્સાન અચાનક મૌત કા શિકાર હો કર દેખતે હી દેખતે અંધેરી કબ્ર મેં પહોંચ જાતે હૈં ઇસી તરહ હમેં ભી મરના પડેગા અંધેરી કબ્ર મેં ઉતરના પડેગા અપની કરની કા ફલ ભુગતના પડેગા. હદીસ શરીફ મેં હૈ : “કબ્ર રોઝાના પુકાર કર કહતી હૈ : ઐ આદમી ! ક્યા તૂ મુઝે ભૂલ ગયા ? યાદ રખ મેં તન્હાઈ કા ઘર હૂં, મેં અજનબિય્યત કા ઘર હૂં, મેં ઘબરાહટ કા ઘર હૂં, મેં કીડે મકોડોં કા ઘર હૂં, મેં તંગી કા ઘર હૂં, મગર જિસ કે લિયે અલ્લાહ તઆલા મુઝે વસીઅ કર દે.” ફિર આપ ﷺ ને મઝીદ ઇશાદિ ફરમાયા : “કબ્ર જન્નત કે બાગોં મેં સે એક બાગ હૈ યા દોઝખ કે ગઢોં મેં સે એક ગઢા.”

(المعجم الاوسط، الحديث: ٨٦١٣، ج ٦، ص ٢٣٢)

જબ કબ્ર સે નિકલેંગે તો કિયામત કા પચાસ હઝાર સાલહ દિન હોગા, સૂરજ એક મીલ પર રહ કર આગ બરસા રહા હોગા, તાંબે કી દહકતી હુઈ ઝમીન પર નંગે પાઉ ખડા કિયા જાએગા, હદીસ શરીફ મેં હૈ : “ઉસ વક્ત તક બન્દા કિયામત કે રોઝ કદમ નહીં હટા

સકેગા જબ તક ઉસ સે પાંચ સુવાલાત ન કર લિયે જાએ (1) ઉમ્ર કિસ કામ મેં સર્ફ કી ? (2) જવાની કેસે ગુઝારી ? (3,4) માલ કિસ તરહ કમાયા ઓર કિસ તરહ ખર્ચ કિયા ? (5) અપને ઇલ્મ પર કહાં તક અમલ કિયા ?”

(سنن الترمذی، کتاب صفة القيامة، باب في القيامة، الحديث: ٢٤٢٤، ج ٤، ص ١٨٨)

તબલીગે કુરઆનો સુન્નત કા દર્દ લે કર “દા’વતે ઇસ્લામી” કા એક મ-દની કાફિલા આપ કે અલાકે કી..... મસ્જિદ મેં આયા હુવા હૈ, બરાએ કરમ ! આપ ભી અપને કીમતી વક્ત મેં સે ચન્દ લમ્હાત અલ્લાહ વ રસૂલ ﷺ કી ખુશનૂદી કે લિયે હમેં દીજિયે ઓર મસ્જિદ મેં તશરીફ લે ચલિયે મસ્જિદ મેં સુન્નતોં ભરા દર્સ જારી હૈ, **إِنْ شَاءَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ** સવાબ કા બહુત બડા ખઝાના આપ કે હાથ આએગા જૈસા કે સરવરે આલમ, નૂરે મુજસ્સમ, શહન્શાહે બની આદમ ﷺ ને ઇશાદ ફરમાયા :

“ઐ અબૂ ઝર ! સુબ્હ કે વક્ત તેરા કિતાબુલ્લાહ સે એક આયત સીખના તેરે લિયે સો ¹⁰⁰ રકઅતેં અદા કરને સે અચ્છા હૈ ઓર સુબ્હ કે વક્ત તેરા ઇલ્મ કી એક બાત સીખના હઝાર રકઅત નમાઝ પઢને સે અચ્છા હૈ ખ્વાહ ઉસ પર અમલ હો યા ન હો.”

(سنن ابن ماجه، کتاب السنة، باب في فضل من تعلم.... الخ، الحديث: ٤١٩، ج ١، ص ١٤٢)

અગર આપ કે પાસ વક્ત હૈ તો અભી તશરીફ લે ચલિયે. અલ્લાહ તઆલા આપ કો ઓર હમેં દોનોં જહાં કી ભલાઈયાં નસીબ ફરમાએ.

‘امین بِجَاهِ النَّبِيِّ الْأَمِين صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ

ચોથી તરગીબ : અલ્લાહ તઆલા કી બારગાહ મેં હાજિરી

પ્યારે ઇસ્લામી ભાઈ ! ઇસ હકીકત સે કિસી મુસલમાન કો ઇન્કાર નહીં હો સકતા કે મુખ્તસર સી ઝિન્દગી કે અય્યામ ગુઝારને કે બા'દ હર એક કો અપને પરવર દગાર ﷻ કી બારગાહ મેં હાજિર હો કર તમામ આ'માલ કા હિસાબ દેના હૈ. હર એક કી હાજિરી કા અન્દાઝ મુખ્તલિફ હોગા, કોઈ ગરમી કી વજહ સે અપને પસીને મેં ડુબ્કિયાં ખા રહા હોગા ઓર કિસી કો અપની ઝિલ્લતો રુસ્વાઈ કા ખોફ અપની લપેટ મેં લિયે હુએ હોગા, કિસી કી કમર ભૂક કી વજહ સે ઝુક ચુકી હોગી તો કોઈ પ્યાસ કે મારે બિલબિલા રહા હોગા, કિસી કા રંગ જહન્નમ કો દેખ કર ઝર્દ પડ ગયા હોગા તો કોઈ જન્નત સે મહરૂમી કી બિના પર અશ્કે નદામત બહા રહા હોગા લેકિન ઇસ કે બર અક્સ કુછ ખુશ નસીબ એસે ભી હોંગે જિન્હેં ઉસ દિન ન તો કોઈ ખોફ હોગા ઓર ન કોઈ ગમ, વોહ અર્શ કે સાએ મેં હોંગે, ઉન્હેં સીધે હાથ મેં આ'માલ નામા દિયા જાએગા, હોઝે કૌસર સે છલકતે હુએ જામ પીને કો મિલેંગે, પુલ સિરાત સે બિજલી કી સી તેઝી સે ગુઝર જાએંગે ઓર ઉન્હેં જન્નત મેં દાખિલા નસીબ હોગા. યકીનન પહલા ગુરૌહ ઉન લોગોં કા હોગા જિન્હોં ને અપની ઝિન્દગી અલ્લાહ તઆલા કી ના ફરમાનિયોં મેં બસર કી હોગી, જબ કે દૂસરા ગુરૌહ ઉન બન્દોં કા હોગા જિન કી ઝિન્દગી અલ્લાહ ﷻ ઓર ઉસ કે રસૂલ ﷺ કી ઇતાઅત મેં ગુઝરી હોગી.

પ્યારે ભાઈ ! અગર હમ મૈદાને મહશર કી પરેશાની સે બચના ચાહતે હૈં તો હમેં અપની મુખ્તસર સી ઝિન્દગી ઇસ તરહ સે

ગુઝારની યાહિયે કે અલ્લાહ ﷻ હમ સે રાઝી હો જાએ. ઈસ મક્સદ કો પાને કે લિયે ઇલ્મે દીન કી હાજત હૈ ઓર ઇલ્મે દીન કે હુસૂલ કે લિયે બેહતરીન ઝરીઆ રાહે ખુદા મેં સફર કરને વાલે આશિકાને રસૂલ કે મ-દની કાફિલોં મેં સફર કરના ભી હૈ. **اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ ﷻ** ! દા'વતે ઇસ્લામી કે સુન્નતોં કી તરબિયત કે મ-દની કાફિલે 3 દિન, 12 દિન, 30 દિન ઓર 12 માહ કે લિયે રાહે ખુદા મેં સફર કી સઆદત હાસિલ કરતે રહતે હૈં. ઇન મ-દની કાફિલોં કી બ-ર-કત સે પંજ વક્તા નમાઝ કી પાબન્દી કે સાથ સાથ પ્યારે આકા **صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم** કી સુન્નતેં ભી સીખને કો મિલતી હૈં ઓર ઇલ્મે દીન કે લિયે સફર કા સવાબ અલગ સે હાસિલ હોતા હૈ જૈસા કે હઝરતે અબૂ દરદા **رَضِيَ اللّٰهُ تَعَالٰى عَنْهُ** સે રિવાયત હૈ કે મૈં ને નબિયે કરીમ **صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم** કો ઇશાદ ફરમાતે હુએ સુના કે “જો ઇલ્મ કી તલાશ મેં કિસી રાસ્તે પર ચલતા હૈ તો અલ્લાહ તઆલા ઉસ કે લિયે જન્નત કા રાસ્તા આસાન ફરમા દેતા હૈ ઓર બેશક ફિરિશ્તે તાલિબે ઇલ્મ કે અમલ સે ખુશ હો કર ઉસ કે લિયે અપને પર બિછા દેતે હૈં ઓર બેશક ઝમીન વ આસ્માન મેં રહને વાલે યહાં તક કે પાની મેં મછલિયાં આલિમે દીન કે લિયે ઇસ્તિફાર કરતી હૈં ઓર આલિમ કી આબિદ પર ફઝીલત ઐસી હૈ જૈસી ચૌદહવીં રાત કે ચાંદ કી દીગર સિતારોં પર ઓર બેશક ઉ-લમા અમ્બિયા **عَلَيْهِمُ السَّلَام** કે વારિસ હૈં બેશક અમ્બિયા **عَلَيْهِمُ السَّلَام** દિરહમો દીનાર કા વારિસ નહીં બનાતે બલ્કે યેહ નુફૂસે કુદસિયા **عَلَيْهِمُ السَّلَام** તો સિર્ફ ઇલ્મ કા વારિસ બનાતે હૈં તો જિસ ને ઇસે હાસિલ કર લિયા ઉસ ને બડા હિસ્સા પા લિયા.”

(سنن ابن ماجه، كتاب السنة، باب فضل العلماء... الخ، الحديث: ۲۲۳، ج ۱، ص ۱۴۵)

ઇસ કે ઇલાવા જબ હમ અપની રોઝમર્તા કી દુન્યાવી મસરૂફિયાત તર્ક કર કે અપને ઘર વાલોં ઓર દોસ્તોં કી સોહબત છોડ કર ઇન કાફિલોં મેં સફર કરેંગે તો ઇન કાફિલોં મેં સફર કે દૌરાન હમેં અપને તર્જે ઝિન્દગી પર દિયાનત દારાના ગૌરો ફિક્ક કા મૌકઅ મુયસ્સર આએગા, અપની આબિરત કો બેહતર સે બેહતર બનાને કી ખ્વાહિશ દિલ મેં પૈદા હોગી, જિસ કે નતીજે મેં અબ તક કિયે જાને વાલે ગુનાહોં કે ઇરતિકાબ પર નદામત મહસૂસ હોગી ઓર તૌબા કી તૌફીક મિલેગી.

ઇન કાફિલોં મેં મુસલ્સલ સફર કરને કે નતીજે મેં ફોદ્દશ કલામી ઓર ફુઝૂલ ગોઈ કી જગહ ઝબાન સે દુરૂદે પાક જારી હો જાએગા, યેહ તિલાવતે કુરઆન, હમ્દે ઇલાહી ઓર ના'તે રસૂલ صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ કી આદી બન જાએગી, દુન્યા કી મહબ્બત મેં ડૂબા હુવા દિલ આબિરત કી બેહતરી કે લિયે બેચૈન હો જાએગા, અગ્યાર કી વઝૂઅ કત્અ પર ઇતરાને વાલા જિસ્મ અપને પ્યારે આકા صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ કી સુન્નતોં કા આઈના દાર બન જાએગા, ગૌરોં કે તરીકોં કો છોડ કર અસ્લાફે કિરામ رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِم કે નક્શે કદમ પર ચલને કી તડપ નસીબ હોગી, યૂરોપી મમાલિક કી રંગીનિયોં કો દેખને કી ખ્વાહિશ દમ તોડ દેગી ઓર મક્કતુલ મુકર્રમહ વ મદીનતુલ મુનવ્વરહ કે મુકદ્દસ સફર કી દીવાનગી નસીબ હોગી, વક્ત કી દૌલત કો મહઝ દુન્યા કમાને કે લિયે સર્ફ કરને કે બજાએ અપની આબિરત કી બેહતરી કે લિયે ખિદમતે દીન મેં સર્ફ કરને કા શુઊર નસીબ હોગા

إِنْ شَاءَ اللهُ تَعَالَى. આપ ભી મ-દની કાફિલે મેં સફર કી નિયત ફરમા લેં.

સુન્નતે સીખને કા હલ્કા : (12:00 સે 12:30)

ઈસ હલ્કે મેં ૩ દિન, 12 દિન ઓર 30 દિન કે મ-દની કાફિલોં મેં સુન્નતે સીખને કી તરતીબ અલગ અલગ હોગી. અમીરે કાફિલા સુન્નતે સિખાતે હુએ મહબ્બત વ પ્યાર સે તરતીબ બનાએ, હરગિઝ હરગિઝ કિસી કો ન ડાંટે ઓર યાદ રહે ઈસ હલ્કે મેં સુન્નતે સિખાની ઓર યાદ કરવાની હેં ઓર સાથ સાથ ઈન સુન્નતોં પર અમલ કા ઝેહન ભી બનાના હે, ઐસા ન હો, કે શુ-રકા કો ખડા કર કે સુન્નતે સુનાને પર ઝોર દિયા જાએ. યાદ કરને કે બા'દ કોઈ ખુદ સુનાના યાહે તો ઉસ કી મરઝી લેકિન અમીરે કાફિલા ઈસ મુઆ-મલે મેં શુ-રકા પર હરગિઝ હરગિઝ સખ્તી ન કરે.

હે ફલાહો કામરાની નરમી વ આસાની મેં

હર બના કામ બિગડ જાતા હે નાદાની મેં

હર માહ તીન દિન કે મ-દની કાફિલે મેં સુન્નતે ઓર આદાબ સીખને કે 12 માહ કા જદ્વલ

મુહર્રમુલ હરામ મેં ૩ દિન કે મ-દની કાફિલે મેં સુન્નતે વ આદાબ સીખને કી તરતીબ

પહલા દિન : જનાઝે કો કન્ધા દેને કી સુન્નતે ઓર આદાબ

(નમાઝ કે અહકામ (ગુજ.) સફહા નમ્બર 277)

દૂસરા દિન : કબ્રિસ્તાન મેં દાખિલ હોને કી સુન્નતે ઓર આદાબ

(ઈસી કિતાબ કા સફહા 647)

તીસરા દિન : કબ્ર પર મિટ્ટી ડાલને કી સુન્નતે ઓર આદાબ

(નમાઝ કે અહકામ (ગુજ.) સફહા નમ્બર 335)

સ-ફરુલ મુઝફ્ફર મેં ૩ દિન કે મ-દની કાફિલે મેં સુન્નતેં વ આદાબ સીખને કી તરતીબ

પહલા દિન : ઇસ્તિન્જા કી સુન્નતેં ઓર આદાબ

(ઇસી કિતાબ કા સફહા 651)

દૂસરા દિન : હજામત ઓર મૂએ ઝેરે નાફ કી સુન્નતેં ઓર આદાબ

(ઇસી કિતાબ કા સફહા 580)

તીસરા દિન : ઇમામા શરીફ કી સુન્નતેં ઓર આદાબ

(ઇસી કિતાબ કા સફહા 635)

રબીઉલ અવ્વલ શરીફ મેં ૩ દિન કે મ-દની કાફિલે મેં સુન્નતેં વ આદાબ સીખને કી તરતીબ

પહલા દિન : લિબાસ પહનને કી સુન્નતેં ઓર આદાબ

(ઇસી કિતાબ કા સફહા 631)

દૂસરા દિન : સુરમા લગાને કી સુન્નતેં ઓર આદાબ

(ઇસી કિતાબ કા સફહા 571)

તીસરા દિન : મુઆ-નકા કરને કી સુન્નતેં ઓર આદાબ

(ઇસી કિતાબ કા સફહા 533)

રબીઉલ આબિર શરીફ મેં ૩ દિન કે મ-દની કાફિલે મેં સુન્નતેં વ આદાબ સીખને કી તરતીબ

પહલા દિન : ખુશ્બૂ લગાને કી સુન્નતેં ઓર આદાબ

(ઇસી કિતાબ કા સફહા 604)

દૂસરા દિન : તેલ ઓર કંઘા કરને કી સુન્નતેં ઓર આદાબ

(ઇસી કિતાબ કા સફહા 594)

તીસરા દિન : નાખુન કાટને કી સુન્નતે ઓર આદાબ

(ઈસી કિતાબ કા સફહા 584)

જુમાદલ ઊલા મેં ૩ દિન કે મ-દની કાફિલે મેં સુન્નતે વ આદાબ સીખને કી તરતીબ

પહલા દિન : પાની પીને કી સુન્નતે ઓર આદાબ

(ઈસી કિતાબ કા સફહા 619)

દૂસરા દિન : મસ્જિદ મેં દાખિલ હોને કી સુન્નતે ઓર આદાબ

(ઈસી કિતાબ કા સફહા 65)

તીસરા દિન : મસ્જિદ મેં બેઠને કે આદાબ ઓર મ-દની ફૂલ

(ઈસી કિતાબ કા સફહા 68)

જુમાદલ ઉખરા મેં ૩ દિન કે મ-દની કાફિલે મેં સુન્નતે વ આદાબ સીખને કી તરતીબ

પહલા દિન : મજલિસ મેં બેઠને કી સુન્નતે ઓર આદાબ

(ઈસી કિતાબ કા સફહા 637)

દૂસરા દિન : ચલને કી સુન્નતે ઓર આદાબ

(ઈસી કિતાબ કા સફહા 623)

તીસરા દિન : મુસા-ફહા કરને કી સુન્નતે ઓર આદાબ

(ઈસી કિતાબ કા સફહા 533)

ર-જબુલ મુરજજબ મેં ૩ દિન કે મ-દની કાફિલે મેં સુન્નતે વ આદાબ સીખને કી તરતીબ

પહલા દિન : મેહમાન નવાઝી કી સુન્નતે ઓર આદાબ

(ઈસી કિતાબ કા સફહા 658)

દૂસરા દિન : ઝીનત કી સુન્નતેં ઓર આદાબ

(ઇસી કિતાબ કા સફહા 600)

તીસરા દિન : છીંકને કી સુન્નતેં ઓર આદાબ

(ઇસી કિતાબ કા સફહા 576)

શા'બાનુલ મુઅઝ્ઝમ મેં 3 દિન કે મ-દની કાફિલે મેં સુન્નતેં વ આદાબ સીખને કી તરતીબ

પહલા દિન : તયમ્મુમ કા તરીકા વ મ-દની ફૂલ

(નમાઝ કે અહકામ (ગુજ.) કા સફહા 103)

દૂસરા દિન : ઝુલ્ફેં રખને કી સુન્નતેં ઓર આદાબ

(ઇસી કિતાબ કા સફહા 587)

તીસરા દિન : બાતચીત કી સુન્નતેં ઓર આદાબ

(ઇસી કિતાબ કા સફહા 543)

ર-મઝાનુલ મુબારક મેં 3 દિન કે મ-દની કાફિલે મેં સુન્નતેં વ આદાબ સીખને કી તરતીબ

પહલા દિન : ખાના ખાને કી સુન્નતેં ઓર આદાબ

(ઇસી કિતાબ કા સફહા 612)

દૂસરા દિન : સલામ કરને કી સુન્નતેં ઓર આદાબ

(ઇસી કિતાબ કા સફહા 519)

તીસરા દિન : મિસ્વાક કી સુન્નતેં ઓર આદાબ

(ઇસી કિતાબ કા સફહા 644)

શવ્વાલુલ મુકર્રમ મેં ૩ દિન કે મ-દની કાફિલે મેં સુન્નતેં વ આદાબ સીખને કી તરતીબ

પહલા દિન : સફર કી સુન્નતેં ઓર આદાબ

(ઇસી કિતાબ કા સફહા 559)

દૂસરા દિન : ઘર મેં આને જાને કી સુન્નતેં ઓર આદાબ

(ઇસી કિતાબ કા સફહા 548)

તીસરા દિન : જૂતે પહનને કી સુન્નતેં ઓર આદાબ

(ઇસી કિતાબ કા સફહા 637)

ઝી કા'દતુલ હરામ મેં ૩ દિન કે મ-દની કાફિલે મેં સુન્નતેં વ આદાબ સીખને કી તરતીબ

પહલા દિન : સોને કી સુન્નતેં ઓર આદાબ

(ઇસી કિતાબ કા સફહા 640)

દૂસરા દિન : તેલ લગાને કી સુન્નતેં ઓર આદાબ

(ઇસી કિતાબ કા સફહા 594)

તીસરા દિન : સુરમા લગાને કી સુન્નતેં ઓર આદાબ

(ઇસી કિતાબ કા સફહા 571)

ઝિલ હિજ્જતિલ હરામ મેં ૩ દિન કે મ-દની કાફિલે મેં સુન્નતેં વ આદાબ સીખને કી તરતીબ

પહલા દિન : હજામત ઓર મૂએ ઝેરે નાફ કી સુન્નતેં ઓર આદાબ

(ઇસી કિતાબ કા સફહા 580)

દૂસરા દિન : મેહમાન નવાઝી કી સુન્નતેં ઓર આદાબ

(ઇસી કિતાબ કા સફહા 658)

તીસરા દિન : બેઠને કી સુન્નતેં ઓર આદાબ

(ઇસી કિતાબ કા સફહા 628)

12 દિન કે મ-દની કાફિ લે મેં “સુન્નતેં”

સીખને સિખાને કી તરતીબ

- (1) ખાને કી સુન્નતેં ઓર આદાબ (2) ઇસ્તિન્જા કી સુન્નતેં ઓર આદાબ
- (3) મિસ્વાક કી સુન્નતેં ઓર આદાબ (4) ઉઠને ઓર બેઠને કી સુન્નતેં ઓર આદાબ
- (5) સોને કી સુન્નતેં ઓર આદાબ (6) સીખી હુઈ સુન્નતોં કી દોહરાઈ
- (7) પાની પીને કી સુન્નતેં ઓર આદાબ (8) ઇત્ર લગાને કી સુન્નતેં ઓર આદાબ
- (9) છીંકને કી સુન્નતેં ઓર આદાબ (10) ઘર મેં આને જાને કી સુન્નતેં ઓર આદાબ
- (11) સર મેં તેલ ડાલને કી સુન્નતેં ઓર આદાબ (12) સીખી હુઈ સુન્નતોં કી દોહરાઈ

30 દિન કે મ-દની કાફિ લે મેં “સુન્નતેં”

સીખને સિખાને કી તરતીબ

પહલે બારહ દિન મેં

- (1) સલામ કી સુન્નતેં ઓર આદાબ (2) ખાને કી સુન્નતેં ઓર આદાબ
- (3) મિસ્વાક શરીફ કી સુન્નતેં ઓર આદાબ (4) ઇમામા કી સુન્નતેં ઓર આદાબ
- (5) ઇસ્તિન્જા કી સુન્નતેં ઓર આદાબ (6) સીખી હુઈ સુન્નતોં કી દોહરાઈ
- (7) સોને કી સુન્નતેં ઓર આદાબ (8) પાની પીને કી સુન્નતેં ઓર આદાબ
- (9) ગુફત-ગૂ કી સુન્નતેં ઓર આદાબ (10) ઇત્ર લગાને કી સુન્નતેં ઓર આદાબ
- (11) લિબાસ કી સુન્નતેં ઓર આદાબ (12) સીખી હુઈ સુન્નતોં કી દોહરાઈ

દૂસરે બારહ દિન મેં

- (1) છીંકને કી સુન્નતેં ઓર આદાબ (2) ઘર મેં આને જાને કી સુન્નતેં ઓર આદાબ
- (3) સુરમા લગાને કી સુન્નતેં ઓર આદાબ (4) તેલ લગાને કી સુન્નતેં ઓર આદાબ
- (5) ઝીનત કી સુન્નતેં ઓર આદાબ (6) સીખી હુઈ સુન્નતોં કી દોહરાઈ
- (7) જૂતે પહનને કી સુન્નતેં ઓર આદાબ (8) મુસા-ફહા કી સુન્નતેં ઓર આદાબ

(9) મેહમાન નવાઝી કી સુન્નતે ઓર આદાબ (10) નાખુન વ હજમત વગૈરા કી સુન્નતે ઓર આદાબ (11) કર્ઝ કી સુન્નતે ઓર આદાબ (12) સીખી હુઈ સુન્નતોં કી દોહરાઈ નોટ : સુન્નતે ઓર આદાબ આયિન્દા સફહાત (519) મેં મુલા-હજા ફરમાએં.

વક્ફએ તઆમ : (12:30)

ફિર ખાના તનાવુલ ફરમાઈયે. (ભૂક સે કમ ખાને કા ઝેહન દેતે હુએ તીન ઉંઘિયોં સે ખાને કી સુન્નત પર અમલ કા મશવરા ભી દીજિયે ઈસ કી આદત ડાલને ઓર દૂસરોં કો ડલવાને કે લિયે થોડે સે રબડ બેંડ જેબ મેં રખ લિયે જાએં. હર ખાને કે મૌકઅ પર બિન્સર યા'ની છુંઘિયા કે બરાબર વાલી ઉંગલી કો મોડ કર ઉસ મેં રબડ બેંડ ડાલ લેના, **بُكَدْ** મુફીદ રહેગા, મગર અમીરે કાફિલા યેહ વઝાહત ઝરૂર કરતા રહે કે હમ સુન્નત કી આદત બનાને કે લિયે ઐસા કર રહે હેં, વરના ઉંગલી બાંધના સુન્નત ભી નહીં ઓર મન્અ ભી નહીં) મુમ્કિન હો તો ﴿6﴾ મિટ્ટી કે બરતન ભી ઝરૂર ઇસ્તિ'માલ કીજિયે.

ચૌકદર્સ :

અઝાને ઝોહર સે 12 મિનટ કબલ કિસી બા રૌનક મકામ પર હુકૂકે આમ્મા કા ખયાલ રખતે હુએ મ-સલન રાહ ચલને વાલે મુસલ્માનોં ઓર મવેશિયોં વગૈરા કા રાસ્તા રોકે બિગૈર ﴿7﴾ રોઝાના કમ અઝ કમ દો દર્સ દેને કી નિયત કે સાથ ફેઝાને સુન્નત સે 7 મિનટ ચૌકદર્સ દીજિયે.

﴿8﴾ અઝાન હોને પર ખામોશ હો જાઈયે ઓર અઝાન કા જવાબ દીજિયે. ઈસ દૌરાન ઇશારે સે ગુફ્ત-ગૂ ઓર રખને ઉઠાને વગૈરા કે કામોં સે ભી ઇજતિનાબ કીજિયે (અઝાન વ ઇકામત કે વક્ત હમેશા ઇસી

તરહ એહતિમામ ફરમાઈયે) હર ઈસ્લામી ભાઈ કમ અઝ કમ એક ઈસ્લામી ભાઈ કો સાથ લા કર નમાઝે ઝોહર ﴿9﴾ મઅ સુન્નતે કબ્લિયા ﴿10﴾ પહલી સફ્ર મેં તકબીરે ઊલા કે સાથ ﴿11﴾ ખુશૂઓ ખુઝૂઆ કી સઅય કરતે હુએ બા જમાઅત અદા કરે. બા'દે નમાઝ પૂરે આદાબ કા ખયાલ રખતે હુએ દુઆ માંગિયે. જો ઈસ્લામી ભાઈ કરીબ કી મસ્જિદોં મેં દર્સ કે લિયે જાએંગે વોહ ચૌકદર્સ કે બા'દ રવાના હો જાએ. અલબત્તા ઉન મેં સે કોઈ ઈસ્લામી ભાઈ મસ્જિદ મેં હો ઓર અઝાન હો જાએ તો અબ ઉસે દૂસરી મસ્જિદ મેં જાને કી ઈજાઝત નહીં યુનાન્થે

દા'વતે ઈસ્લામી કે ઈશાઅતી ઈદારે મક-ત-બતુલ મદીના કી મત્બૂઆ 1250 સફ્રહાત પર મુશ્તમિલ કિતાબ, “બહારે શરીઅત” જિલ્દ અવ્વલ હિસ્સા 4 સફ્રહા 697 પર હે :

મસ્અલા : જિસ શખ્સ ને નમાઝ ન પઢી હો ઉસે મસ્જિદ સે અઝાન કે બા'દ નિકલના મકરૂહે તહરીમી હૈ. હુઝૂરે અકરમ ﷺ ને ફરમાયા : “અઝાન કે બા'દ જો મસ્જિદ સે ચલા ગયા ઓર કિસી હાજત કે લિયે નહીં ગયા ઓર ન વાપસ હોને કા ઈરાદા હૈ વોહ મુનાફિક હૈ.”

(سنن ابن ماجه، كتاب الاذان والسنة فيها، باب اذا اذن... الخ الحديث: 433، ج 1، ص 50)

મસ્અલા : જો શખ્સ કિસી દૂસરી મસ્જિદ કી જમાઅત કા મુન્તાઝિમ હો, મ-સલન ઈમામ યા મુઅઝ્ઝિન હો, કે ઉસ કે હોને સે લોગ હોતે હૈં વરના મુ-તફર્રિક હો જાતે હૈં એસે શખ્સ કો ઈજાઝત હૈ કે યહાં સે અપની મસ્જિદ કો ચલા જાએ અગર્યે યહાં ઈકામત ભી શુરૂઆ હો ગઈ હો મગર જિસ મસ્જિદ કા મુન્તાઝિમ હૈ અગર વહાં જમાઅત હો યુકી તો અબ યહાં સે જાને કી ઈજાઝત નહીં.

દર્સ ફેઝાને સુન્નત :

બા'દ નમાઝે ઝોહર (7 મિનટ) ફેઝાને સુન્નત સે દર્સ દિયા જાએ, (એક ઇસ્લામી ભાઈ કો ખૈર ખ્વાહ બનાઈયે જો દર્સ/ બયાન મેં સબ કો મુબલિગ કે કરીબ બિઠાએ ઓર જાને વાલોં કો નરમી કે સાથ શિર્કત કી દર-ખ્વાસ્ત કરે. બા'દ દર્સ બૈઠે બૈઠે ઇન્ફિરાદી કોશિશ કીજિયે)

નમાઝ સીખને કા હલકા :

“નમાઝ કે અહકામ” સે (30 મિનટ) કા હલકા લગાયા જાએ, જો કુછ નમાઝ કે અહકામ મેં લિખા હૈ હલકે મેં વોહી પઢ કર સુનાના ઓર યાદ કરવાના હૈ અપની તરફ સે હરગિઝ હરગિઝ વઝાહત ન કરેં. ન કિસી મુઆ-મલે પર બહસ કરેં, કોઈ બહસ કરે ભી તો અમીરે કાફિલા યૂં અર્ઝ કરે કે નમાઝ કે અહકામ મેં મસ્અલા યેહ લિખા હૈ મઝીદ વઝાહત કે લિયે આપ ઉ-લમાએ કિરામ સે રાબિતા ફરમા લેં. ઇસ હલકે મેં હર માહ 3 દિન, 12 દિન ઓર 30 દિન કે મ-દની કાફિલોં મેં સીખને સિખાને કી તરતીબ અલગ અલગ હોગી જો કે દર્જે ઝૈલ હૈ :

હર માહ તીન દિન કે મ-દની કાફિલે મેં નમાઝ કે અહકામ¹ સે સીખને સિખાને કા 12 માહ કા જદ્વલ મુહર્મુલ હરામ મેં “નમાઝ કે અહકામ” સે સીખને સિખાને કી તરતીબ

(પહલા દિન) વુઝૂ કા તરીકા, ફરાઈઝ ઓર સુન્નતેં (સ. 8 તા 14)

1 : નમાઝ કે અહકામ કે સફહાત નમ્બર ગુજરાતી એડીશન કે મુતાબિક હેં.

(ઇસ મેં અમીરે કાફિલા વુઝૂ કે ફરાઈઝ ઓર સુન્નતેં યાદ કરવાએ ઓર બાકી સમજાને વાલે અન્દાઝ મેં પઢ કર સુના દે)

(દૂસરા દિન) ગુસ્લ કા તરીકા ઓર ગુસ્લ કે ફરાઈઝ (સ. 86 તા 88)
(ઇસ મેં અમીરે કાફિલા સિર્ફ ગુસ્લ કે ફરાઈઝ યાદ કરવાએ બાકી સમજાને વાલે અન્દાઝ મેં પઢ કર સુના દે)

(તીસરા દિન) તયમ્મુમ કી સુન્નતેં વ તયમ્મુમ કે ફરાઈઝ ઓર તયમ્મુમ કા તરીકા (સ. 103 તા 105) (ઇસ મેં અમીરે કાફિલા તયમ્મુમ કે ફરાઈઝ ઓર તરીકા યાદ કરવાએ બાકી સમજાને વાલે અન્દાઝ મેં પઢ કર સુના દે)

સ-ફરુલ મુઝફ્ફર મેં “નમાઝ કે અહકામ”

સે સીખને સિખાને કી તરકીબ

(પહલા દિન) નમાઝ કી શરાઈત (સ. 155 તા 160) (ઇસ મેં અમીરે કાફિલા નમાઝ કી શરાઈત યાદ કરવાએ બાકી સમજાને વાલે અન્દાઝ મેં પઢ કર સુના દે)

(દૂસરા દિન) નમાઝ કે ફરાઈઝ ઓર નમાઝ કા અ-મલી તરીકા સિખાએ (સ. 160 તા 170) (ઇસ મેં અમીરે કાફિલા નમાઝ કે ફરાઈઝ યાદ કરવાએ બાકી સમજાને વાલે અન્દાઝ મેં પઢ કર સુના દે)

(તીસરા દિન) નમાઝે વિત્ર કે 13 મ-દની ફૂલ, સજદએ સહૂવ કા તરીકા, સજદએ તિલાવત કે 8 મ-દની ફૂલ, સજદએ તિલાવત કા તરીકા ઓર સજદએ શુક કા તરીકા (સ. 205 તા 214)

(ઇસ મેં અમીરે કાફિલા સમજાને વાલે અન્દાઝ મેં પઢ કર સુના દે)

રબીઉલ અવ્વલ મેં “નમાઝ કે અહકામ”

સે સીખને સિખાને કી તરકીબ

(પહલા દિન) નમાઝે જનાઝા ફર્જે કિફાયા હૈ, નમાઝે જનાઝા કે

અરકાન, નમાઝે જનાઝા કા તરીકા ઓર નમાઝે જનાઝા કે મસાઈલ (સ. 273 તા 277) (ઈસ મેં અમીરે કાફિલા નમાઝે જનાઝા કે અરકાન ઓર નમાઝે જનાઝા કા તરીકા યાદ કરવાએ બાકી સમજાને વાલે અન્દાઝ મેં પઢ કર સુના દે)

(દૂસરા દિન) શર-ઈ સફર કી મસાફત, મુસાફિર બનને કે લિયે શર્ત ઓર મુસાફિર કબ બનતા હૈ (સ. 224 તા 226)

(ઈસ મેં અમીરે કાફિલા સમજાને વાલે અન્દાઝ મેં પઢ કર સુના દે)

(તીસરા દિન) ગુસ્લે મય્યિત કા તરીકા ઓર મય્યિત કો દફનાને કા તરીકા (સ. 333 તા 336)

(ઈસ મેં અમીરે કાફિલા સમજાને વાલે અન્દાઝ મેં પઢ કર સુના દે)

રબીઉલ આખિર મેં “નમાઝ કે અહકામ” સે

સીખને સિખાને કી તરકીબ

(પહલા દિન) નમાઝ તોડને વાલી 29 બાતેં (સ. 184 તા 189) (ઈસ મેં અમીરે કાફિલા અ-મલે કસીર કી તા'રીફ યાદ કરવાએ બાકી સમજાને વાલે અન્દાઝ મેં પઢ કર સુના દે)

(દૂસરા દિન) નમાઝ કા અ-મલી તરીકા (સ. 148 તા 154) ઓર રિસાલા “કપડે પાક કરને કા તરીકા” (મઅ નજાસતોં કા બયાન)

(સ. 25 સે 37 તક) (ઈસ મેં અમીરે કાફિલા નમાઝ કા અ-મલી તરીકા યાદ કરવાએ ઓર નજાસત કે મુ-તઅલ્લિક અહકામ સમજાને વાલે અન્દાઝ મેં પઢ કર સુના દે)

(તીસરા દિન) ઈસાલે સવાબ કે 19 મ-દની ફૂલ ઓર ફાતિહા કા તરીકા (સ. 349 તા 362) (ઈસ મેં અમીરે કાફિલા ફાતિહા કા તરીકા યાદ કરવાએ બાકી સમજાને વાલે અન્દાઝ મેં પઢ કર સુના દે)

જુમાદલ ઊલા મેં “નમાઝ કે અહકામ”

સે સીખને સિખાને કી તરકીબ

(પહલા દિન) વુજૂ કે 29 મુસ્તહબ્બાત ઓર 15 મકરૂહાત નીઝ મુસ્તા'મલ પાની કા અહમ મસ્અલા (સ. 14 તા 19) (ઇસ મેં અમીરે કાફિલા સમજાને વાલે અન્દાઝ મેં પઢ કર સુના દે)

(દૂસરા દિન) કબ કબ ગુસ્લ કરના સુન્નત હૈ, એક ગુસ્લ મેં મુખ્તલિફ નિયતેં, કુરઆને પાક પઢને યા છૂને કે 10 આદાબ ઓર નાપાકી કી હાલત મેં દુરૂદે પાક પઢના (સ. 95 તા 101) (ઇસ મેં અમીરે કાફિલા સમજાને વાલે અન્દાઝ મેં પઢ કર સુના દે)

(તીસરા દિન) નમાઝ કી તકરીબન 95 સુન્નતોં મેં સે તકબીરે તહરીમા, કિયામ ઓર રુકૂઅ કી સુન્નતેં (સ. 173 તા 175) (ઇસ મેં અમીરે કાફિલા સમજાને વાલે અન્દાઝ મેં પઢ કર સુના દે)

જુમાદસ્સાની મેં “નમાઝ કે અહકામ”

સે સીખને સિખાને કી તરકીબ

(પહલા દિન) ચલતી ગાડી મેં નમાઝ કે મસાઈલ ઓર સફર મેં કઝા નમાઝેં કિસ તરહ પઢેં, કસ્ર કે બદલે ચાર કી નિયત બાંધ લી તો ? (સ. 232 તા 235) (ઇસ મેં અમીરે કાફિલા સફર મેં કઝા નમાઝ પઢને કા તરીકા યાદ કરવાએ ઓર બાકી સમજાને વાલે અન્દાઝ મેં પઢ કર સુના દે)

(દૂસરા દિન) કઝાએ ઉમ્રી કા તરીકા, કઝા કરને મેં તરતીબ ઓર નમાઝે કસ્ર કી કઝા (સ. 251 તા 256) (ઇસ મેં અમીરે કાફિલા કઝાએ ઉમ્રી કા તરીકા યાદ કરવાએ ઓર બાકી સમજાને વાલે અન્દાઝ મેં પઢ કર સુના દે)

(તીસરા દિન) નમાઝ કા અ-મલી તરીકા યાદ કરવાના હે
(સ. 148 તા 154) ઓર રિસાલા “કપડે પાક કરને કા તરીકા” (મઅ
નજાસતોં કા બયાન) (સફહા 1 સે લે કર 12 તક) પઢ કર સુના દે.

૨-જબુલ મુરજજબ મેં “નમાઝ કે અહકામ”

સે સીખને સિખાને કી તરકીબ

(પહલા દિન) નમાઝ કી તકરીબન 95 સુન્નતોં મેં સે કૌમા, જલ્સા,
સજદા ઓર દૂસરી રકઅત કે લિયે ઉઠને કી સુન્નતેં (સ. 176 તા 177)
(ઇસ મેં અમીરે કાફિલા નમાઝ કી યેહ સુન્નતેં યાદ કરવાએ)

(દૂસરા દિન) નમાઝ કે 16 મકરૂહાતે તહરીમા (સ. 189 તા 194)
(ઇસ મેં અમીરે કાફિલા નમાઝ કે મકરૂહાત સમજાને વાલે અન્દાઝ મેં પઢ
કર સુના દે)

(તીસરા દિન) નમાઝ તોડને વાલી 15 બાતેં (સ. 184 તા 186)
(ઇસ મેં અમીરે કાફિલા નમાઝ તોડને વાલી ચીઝેં સમજાને વાલે અન્દાઝ મેં
પઢ કર સુના દે)

શા'બાનુલ મુઅઝ્ઝમ મેં “નમાઝ કે અહકામ”

સે સીખને સિખાને કી તરકીબ

(પહલા દિન) નમાઝી કે આગે સે ગુઝરને કે બારે મેં 15 અહકામ
(સ. 215 તા 217) (ઇસ મેં અમીરે કાફિલા સમજાને વાલે અન્દાઝ મેં પઢ
કર સુના દે)

(દૂસરા દિન) ખુત્બે કે 7 મ-દની ફૂલ ઓર જુમુઆ કી ઇમામત કા
અહમ મસ્અલા ઓર જુમુઆ કી સુન્નતેં (સ. 305 તા 310)
(ઇસ મેં અમીરે કાફિલા સમજાને વાલે અન્દાઝ મેં પઢ કર સુના દે)

(તીસરા દિન) નમાઝે વિત્ર કે 13 મ-દની ફૂલ ઓર નમાઝ કા અ-મલી

તરીકા (સ. 205 તા 207) (ઇસ મેં અમીરે કાફિલા પહલે નમાઝે વિત્ર કે મ-દની ફૂલ બયાન કરે ઇસ કે બા'દ નમાઝ કા અ-મલી તરીકા કરવાએ)

૨-મઝાનુલ મુબારક મેં “નમાઝ કે અહકામ” સે સીખને સિખાને કી તરકીબ

(પહલા દિન) રિસાલા “કપડે પાક કરને કા તરીકા” (મઅ નજસતોં કા બયાન) (સ. 13 સે લે કર 26 તક) ઓર નમાઝ કા અ-મલી તરીકા કરવાએ.

(દૂસરા દિન) ઈદ કી 20 સુન્નતેં ઓર આદાબ (સ. 317 તા 318) (ઇસ મેં અમીરે કાફિલા સમજાને વાલે અન્દાઝ મેં પઢ કર સુના દે)

(તીસરા દિન) નમાઝે ઈદ કા તરીકા (સ. 313 તા 314)

(ઇસ મેં અમીરે કાફિલા નમાઝે ઈદ કા તરીકા યાદ કરવાએ બાકી સમજાને વાલે અન્દાઝ મેં પઢ કર સુનાએ)

શવ્વાલુલ મુકર્રમ મેં “નમાઝ કે અહકામ” સે સીખને સિખાને કી તરકીબ

(પહલા દિન) તર્કે જમાઅત કે 20 આ'ઝાર (સ. 203 તા 204) વ નમાઝ કા અ-મલી તરીકા (ઇસ મેં અમીરે કાફિલા સમજાને વાલે અન્દાઝ મેં પઢ કર સુના દે)

(દૂસરા દિન) નમાઝ કે 30 વાજિબાત (સ. 171 તા 173)

(ઇસ મેં અમીરે કાફિલા કમ અઝ કમ 12 વાજિબાત યાદ કરવાએ બાકી સમજાને વાલે અન્દાઝ મેં પઢ કર સુના દે)

(તીસરા દિન) નમાઝ કી તકરીબન 95 સુન્નતોં મેં સે કા'દહ, સલામ ફેરને ઓર સલામ ફેરને કે બા'દ ઓર સુન્નતે બા'દિયહ કી સુન્નતેં (સ. 177 તા 180) (ઇસ મેં અમીરે કાફિલા નમાઝ કી યેહ સુન્નતેં યાદ કરવાએ)

ઝી કા'દતુલ હરામ મેં “નમાઝ કે અહકામ”

સે સીખને સિખાને કી તરકીબ

(પહલા દિન) જિન કા વુઝૂ ન રહતા હો ઉન કે લિયે 6 અહકામ

(સ. ૩૪ તા ૩૭) ઓર વુઝૂ મેં શક આને કે 5 અહકામ (સ. 28)

(ઇસ મેં અમીરે કાફિલા અચ્છી તરહ સમજાને કી કોશિશ કરે)

(દૂસરા દિન) ઝખ્મ વગેરા સે ખૂન નિકલને કે 5 અહકામ, ઇન્જેક્શન સે વુઝૂ ટૂટેગા યા નહીં (સ. 22 તા 24) કે સે કબ વુઝૂ ટૂટતા હૈ (સ. 25)

(ઇસ મેં અમીરે કાફિલા સમજાને વાલે અન્દાઝ મેં પઢ કર સુના દે)

(તીસરા દિન) નમાઝ કા અ-મલી તરીકા ઓર નમાઝ કી શરાઈત (સ. 155 તા 160) (ઇસ મેં અમીરે કાફિલા નમાઝ કી શરાઈત યાદ કરવાએ બાકી સમજાને વાલે અન્દાઝ મેં પઢ કર સુના દે)

ઝિલ હિજ્જતિલ હરામ મેં “નમાઝ કે અહકામ”

સે સીખને સિખાને કી તરકીબ

(પહલા દિન) રિસાલા “કપડે પાક કરને કા તરીકા” (મઅ નજાસતોં કા બયાન) (સફહા 26 સે લે કર 40 તક) (અમીરે કાફિલા સમજાને વાલે અન્દાઝ મેં પઢ કર સુના દે)

(દૂસરા દિન) નમાઝ કા અ-મલી તરીકા કરવાએ (સ. 148) ઓર વુઝૂ કે ફરાઈઝ (સ. 13) ઓર ગુસ્લ કે ફરાઈઝ (સ. 87) (ઇસ મેં અમીરે કાફિલા વુઝૂ ઓર ગુસ્લ કે ફરાઈઝ યાદ કરવાએ)

(તીસરા દિન) તકબીરે તશરીક કે 8 મ-દની ફૂલ (સ. 319 તા 320) ઓર નમાઝે ઈદ કા તરીકા (સ. 313 તા 314) (ઇસ મેં અમીરે કાફિલા નમાઝે ઈદ કા અ-મલી તરીકા કરવાએ ઓર બાકી સમજાને વાલે અન્દાઝ મેં પઢ કર સુના દે)

12 દિન કે મ-દની કાફિલે મેં “નમાઝ કે અહકામ” સે સિખાને કી તરતીબ

﴿1﴾ વુઝૂ કા તરીકા, ફરાઈઝ, સુન્નતેં (12 મિનટ) (સ. 8 તા 14)
(ઈસ મેં અમીરે કાફિલા વુઝૂ કે ફરાઈઝ ઓર ઈસ કી સુન્નતેં યાદ કરવાએ
બાકી સમજાને વાલે અન્દાઝ મેં સિર્ફ પઢ કર સુનાએ)

﴿2﴾ ગુસ્લ કા તરીકા, ગુસ્લ કે ફરાઈઝ (સ. 86 તા 88)
(ઈસ મેં અમીરે કાફિલા સિર્ફ ગુસ્લ કે ફરાઈઝ યાદ કરવાએ ઓર બાકી
સમજાને વાલે અન્દાઝ મેં સિર્ફ પઢ કર સુનાએ)

﴿3﴾ તયમ્મુમ કી સુન્નતેં, તયમ્મુમ કા તરીકા, તયમ્મુમ કે ફરાઈઝ
(સ. 103 તા 105) (ઈસ મેં અમીરે કાફિલા તયમ્મુમ કે ફરાઈઝ ઓર તરીકા
યાદ કરવાએ, બાકી સમજાને વાલે અન્દાઝ મેં પઢ કર સુનાએ)

﴿4﴾ નમાઝ કી શરાઈત (સ. 155 તા 160) (ઈસ મેં અમીરે કાફિલા
નમાઝ કી શરાઈત યાદ કરવાએ ઓર મઝીદ તફસીલાત સમજાને વાલે અન્દાઝ
મેં સિર્ફ પઢ કર સુનાએ)

﴿5﴾ નમાઝ કા અ-મલી તરીકા (સ. 148 તા 154) (ઈસ મેં અમીરે
કાફિલા નમાઝ કા અ-મલી તરીકા કરવાએ)

﴿6﴾ શર-ઈ સફર કી મસાફત, મુસાફિર બનને કે લિયે શર્ત ઓર
મુસાફિર કબ તક મુસાફિર હૈ (સ. 224 તા 226) (ઈસ મેં અમીરે કાફિલા
સમજાને વાલે અન્દાઝ મેં સિર્ફ પઢ કર સુનાએ)

﴿7﴾ મર્દ વ ઔરત કે કફન કી તફસીલ ઓર કફન પહનાને કા તરીકા
(સ. 332 તા 334) (ઈસ મેં અમીરે કાફિલા મર્દ ઓર ઔરત કે કફન મેં
કિતને કપડે હૈં ઓર કૌન કૌન સે યાદ કરવાએ ઓર કફન પહનાને કા તરીકા
સમજાને વાલે અન્દાઝ મેં સિર્ફ પઢ કર સુનાએ)

﴿8﴾ નમાઝ કે “32” મકરૂહાતે તહરીમા (સ. 189 તા 197)

(ઇસ મેં અમીરે કાફિલા સમજાને વાલે અન્દાઝ મેં સિર્ફ પઢ કર સુનાએ)

﴿9﴾ નમાઝે જનાઝા ફર્જે કિફાયા હે, નમાઝે જનાઝા કે અરકાન, નમાઝે જનાઝા કા તરીકા ઓર નમાઝે જનાઝા કે મસાઈલ (સ. 272 તા 277) (ઇસ મેં અમીરે કાફિલા નમાઝે જનાઝા કે અરકાન ઓર નમાઝે જનાઝા કા તરીકા યાદ કરવાએ બાકી મસાઈલ સમજાને વાલે અન્દાઝ મેં સિર્ફ પઢ કર સુનાએ)

﴿10﴾ નમાઝે ઈદ કા તરીકા (સ. 313 તા 314) (ઈદ કી નમાઝ કા તરીકા યાદ કરવાએ ઓર બાકી સમજાને વાલે અન્દાઝ મેં સિર્ફ પઢ કર સુનાએ)

﴿11﴾ નમાઝ કે ફરાઈઝ (સ. 160 તા 170) (ઇસ મેં અમીરે કાફિલા નમાઝ કે ફરાઈઝ યાદ કરવાએ ઓર મઝીદ તફસીલાત સમજાને વાલે અન્દાઝ મેં સિર્ફ પઢ કર સુનાએ)

﴿12﴾ નમાઝે કઝા કરને કા ગુનાહ, અદા, કઝા, વાજિબુલ ઈઆદા, કઝા કરને મેં તરતીબ વગૈરા (સ. 240 તા 254) (ઇસ મેં અમીરે કાફિલા સમજાને વાલે અન્દાઝ મેં સિર્ફ પઢ કર સુનાએ)

30 દિન કે મ-દની કાફિલે મેં “નમાઝ કે અહકામ”

સે સિખાને કી તરતીબ

પહલે બારહ 12 દિન મેં

﴿1﴾ વુઝૂ કા તરીકા, ફરાઈઝ ઓર સુન્નતેં (સ. 8 તા 14)

(ઇસ મેં અમીરે કાફિલા વુઝૂ કે ફરાઈઝ ઓર ઈસ કી સુન્નતેં યાદ કરવાએ બાકી સમજાને વાલે અન્દાઝ મેં સિર્ફ પઢ કર સુનાએ)

❖2❖ ગુસ્લ કા તરીકા, ગુસ્લ કે ફરાઈઝ (સ. 86 તા 88)

(ઈસ મેં અમીરે કાફિલા સિર્ફ ગુસ્લ કે ફરાઈઝ યાદ કરવાએ ઓર બાકી સમજાને વાલે અન્દાઝ મેં સિર્ફ પઢ કર સુનાએ)

❖3❖ તયમ્મુમ કી સુન્નતેં, તયમ્મુમ કા તરીકા, તયમ્મુમ કે ફરાઈઝ ઓર નમાઝ કા અ-મલી તરીકા (સ. 103 તા 105)

(ઈસ મેં અમીરે કાફિલા તયમ્મુમ કે ફરાઈઝ ઓર તરીકા યાદ કરવાએ, બાકી સમજાને વાલે અન્દાઝ મેં સિર્ફ પઢ કર સુનાએ)

❖4❖ નમાઝ કી શરાઈત (સ. 155 તા 160)

(ઈસ મેં અમીરે કાફિલા નમાઝ કી શરાઈત યાદ કરવાએ ઓર મઝીદ તફ્સીલાત સમજાને વાલે અન્દાઝ મેં સિર્ફ પઢ કર સુનાએ)

❖5❖ નમાઝ કે ફરાઈઝ ઓર નમાઝ કા અ-મલી તરીકા

(સ. 160 તા 170) (ઈસ મેં અમીરે કાફિલા નમાઝ કે ફરાઈઝ યાદ કરવાએ બાકી સમજાને વાલે અન્દાઝ મેં સિર્ફ પઢ કર સુનાએ)

❖6❖ નમાઝે વિત્ર કે “13” મ-દની ફૂલ, સજદએ સહૂવ કા તરીકા, સજદએ તિલાવત કે “8” મ-દની ફૂલ, સજદએ તિલાવત કા તરીકા ઓર સજદએ શુક્ર કા તરીકા (સ. 205 તા 214)

(ઈસ મેં અમીરે કાફિલા સમજાને વાલે અન્દાઝ મેં સિર્ફ પઢ કર સુનાએ)

❖7❖ નમાઝે જનાઝા ફર્જે કિફાયા હૈ, નમાઝે જનાઝા કે અરકાન, નમાઝે જનાઝા કા તરીકા ઓર નમાઝે જનાઝા કે મસાઈલ

(સ. 272 તા 277) (ઈસ મેં અમીરે કાફિલા નમાઝે જનાઝા કે અરકાન ઓર નમાઝે જનાઝા કા તરીકા યાદ કરવાએ ઓર બાકી મસાઈલ સમજાને વાલે અન્દાઝ મેં સિર્ફ પઢ કર સુનાએ)

﴿8﴾ શર-ઈ સફર કી મસાફત, મુસાફિર બનને કે લિયે શર્ત ઓર મુસાફિર કબ તક મુસાફિર હૈ (સ. 224 તા 226) (ઈસ મેં અમીરે કાફિલા સિર્ફ સમજાને વાલે અન્દાઝ મેં પઢ કર સુનાએ)

﴿9﴾ ગુસ્લે મયિત કા તરીકા ઓર દફનાને કા તરીકા (સ. 333 તા 336) (ઈસ મેં અમીરે કાફિલા સમજાને વાલે અન્દાઝ મેં સિર્ફ પઢ કર સુનાએ)

﴿10﴾ નમાઝ તોડને વાલી “29” બાતેં (સ. 184 તા 189)
(ઈસ મેં અમીરે કાફિલા અ-મલે કસીર કી તા’રીફ યાદ કરવાએ બાકી સમજાને વાલે અન્દાઝ મેં સિર્ફ પઢ કર સુનાએ)

﴿11﴾ નમાઝ કા અ-મલી તરીકા (સ. 148 તા 154)
(ઈસ મેં અમીરે કાફિલા નમાઝ કા અ-મલી તરીકા કરવાએ)

﴿12﴾ નમાઝી કે આગે સે ગુઝરને કે બારે મેં “15” અહકામ (સ. 215 તા 217) (ઈસ મેં અમીરે કાફિલા સમજાને વાલે અન્દાઝ મેં સિર્ફ પઢ કર સુનાએ)

દૂસરે બારહ દિન મેં

﴿1﴾ વુઝૂ કે “29” મુસ્તહબ્બાત, “16” મકરૂહાત, મુસ્તા’મલ પાની કા અહમ મસ્અલા (સ. 14 તા 19) (ઈસ મેં અમીરે કાફિલા સમજાને વાલે અન્દાઝ મેં સિર્ફ પઢ કર સુનાએ)

﴿2﴾ કબ કબ ગુસ્લ કરના સુન્નત હૈ, એક ગુસ્લ મેં મુખ્તાલિફ નિયતેં, કુરઆને પાક પઢને યા ધૂને કે “10” આદાબ ઓર નાપાકી કી હાલત મેં દુરૂદ શરીફ પઢના (સ. 95 તા 101)
(ઈસ મેં અમીરે કાફિલા સમજાને વાલે અન્દાઝ મેં સિર્ફ પઢ કર સુનાએ)

﴿3﴾ નમાઝ કી તકરીબન “95” સુન્નતેં ઓર સુન્નતોં કા એક અહમ

મસ્અલા (સ. 173 તા 180) (ઈસ મેં અમીરે કાફિલા સમજાને વાલે અન્દાઝ મેં સિર્ફ પઢ કર સુનાએ)

﴿4﴾ કસ્ર કે બદલે ચાર કી નિયત બાંધ લી તો ? ચલતી ગાડી મેં નમાઝ કે મસાઈલ ઓર સફર મેં કઝા નમાઝેં કિસ તરહ પઢેં (સ. 232 તા 336) (ઈસ મેં અમીરે કાફિલા સફર મેં કઝા નમાઝ પઢને કા તરીકા યાદ કરવાએ ઓર બાકી સમજાને વાલે અન્દાઝ મેં સિર્ફ પઢ કર સુનાએ)

﴿5﴾ કઝાએ ઉમ્રી કા તરીકા, કઝા પઢને મેં તરતીબ ઓર નમાઝે કસ્ર કી કઝા (સ. 251 તા 252) (ઈસ મેં અમીરે કાફિલા કઝાએ ઉમ્રી કા તરીકા યાદ કરવાએ ઓર બાકી સમજાને વાલે અન્દાઝ મેં સિર્ફ પઢ કર સુનાએ)

﴿6﴾ નમાઝે ઈદ કા તરીકા (સ. 313 તા 314)

(ઈસ મેં અમીરે કાફિલા ઈદ કી નમાઝ કા તરીકા યાદ કરવાએ ઓર બાકી સમજાને વાલે અન્દાઝ મેં સિર્ફ પઢ કર સુનાએ)

﴿7﴾ ઈસાલે સવાબ કે “19” મ-દની ફૂલ ઓર ફાતિહા કા તરીકા (સ. 349 તા 362) (ઈસ મેં અમીરે કાફિલા ફાતિહા કા તરીકા યાદ કરવાએ ઓર બાકી સમજાને વાલે અન્દાઝ મેં સિર્ફ પઢ કર સુનાએ)

﴿8﴾ જુમુઆ કી સુન્નતેં ઓર ખુત્બે કે “7” મ-દની ફૂલ ઓર નમાઝ કા અ-મલી તરીકા (સ. 305 તા 309)

(ઈસ મેં અમીરે કાફિલા સમજાને વાલે અન્દાઝ મેં સિર્ફ પઢ કર સુનાએ)

﴿9﴾ તર્કે જમાઅત કે “20” આ’ઝાર ઓર નમાઝે વિત્ર કે “13” મ-દની ફૂલ (સ. 203 તા 207)

(ઈસ મેં અમીરે કાફિલા સમજાને વાલે અન્દાઝ મેં સિર્ફ પઢ કર સુનાએ)

﴿10﴾ કે સે કબ વુજૂ ટૂટતા હૈ ? થૂક મેં ખૂન, વુજૂ મેં શક આને કે “5”

અહકામ (સ. 25 તા 28) (ઇસ મેં અમીરે કાફિલા કે સે કબ વુજૂ ટૂટતા હૈ યાદ કરવાએ બાકી સમજાને વાલે અન્દાઝ મેં સિર્ફ પઢ કર સુનાએ)

﴿11﴾ નમાઝ કે “30” વાજિબાત (સ. 171 તા 173)

(ઇસ મેં અમીરે કાફિલા કમ અઝ કમ “7” યાદ કરવાએ બાકી સમજાને વાલે અન્દાઝ મેં સિર્ફ પઢ કર સુનાએ)

﴿12﴾ જનાઝે કો કન્ધા દેને કા સવાબ, જનાઝે કો કન્ધા દેને કા તરીકા, વાપસી કે મસાઈલ, કાફિર કે જનાઝે ઓર ઇયાદત કે અહકામ (સ. 277 તા 281) (ઇસ મેં અમીરે કાફિલા જનાઝે કો કન્ધા દેને કા તરીકા યાદ કરવાએ ઓર બાકી સમજાને વાલે અન્દાઝ મેં સિર્ફ પઢ કર સુનાએ)

દર્સ વ બયાન સીખને કા હલ્કા : (19 મિનટ)

ઇસ હલ્કે મેં અમીરે કાફિલા શુ-રકા મેં સે જિન કો દર્સ નહીં આતા ઉન કો દર્સ સિખાએ ઓર જિન કો બયાન કરના નહીં આતા ઉન કો બયાન કરના સિખાએ. યેહ હલ્કા બહુત અહમિયત કા હામિલ હૈ લિહાઝા ઇસ પર ખુસૂસી તવજ્જોહ દી જાએ ક્યૂંકે ઇસ કે ઝરીએ હમ અપને અલાકોં મેં મુબલિગીન ઓર મુઅલિમીન કી તા’દાદ મેં ભરપૂર ઇઝાફા કર સકતે હેં. અમીરે કાફિલા 12 દિન ઓર 30 દિન કે મ-દની કાફિલોં મેં જિન ઇસ્લામી ભાઈયોં કો દર્સ વ બયાન કરના નહીં આતા ઉન સે અ-મલી તરીકા ભી ઇસી હલ્કે મેં કરવાએ તાકે અવામ કે સામને જાને સે પહલે ઉન કો અચ્છી તરહ મશક હો જાએ મ-સલન રજબ ભાઈ ઇશા કા દર્સ દેંગે તો અમીરે કાફિલા ફેઝાને સુન્નત મેં સે નિશાન લગા કર દે દે, કે આપ ને યહાં સે યહાં તક દર્સ દેના હૈ અબ રજબ ભાઈ ઇસ હલ્કે મેં તથ્યારી ભી કરેંગે ઓર મશક ભી કરેંગે.

દુઆઓ યાદ કરને કા હલકા : (19 મિનટ)

ગર્મિયોં મેં ઈસ વક્ત ઓર સર્દિયોં મેં યેહ હલકા ઈશા કે બા'દ હોગા. ઈસ હલકે મેં હર માહ 3 દિન, 12 દિન ઓર 30 દિન કે કાફિલોં મેં “દુઆઓ” સીખને સિખાને કી તરતીબ અલગ અલગ હોગી. જો કે દરે જૈલ હૈ :

હર માહ તીન દિન કે મ-દની કાફિલે મેં દુઆઓ સીખને કા 12 માહ કા જહ્વલ મુહર્રમુલ હરામ મેં 3 દિન કે મ-દની કાફિલે મેં દુઆઓ સીખને કી તરતીબ

પહલા દિન : જનાઝા દેખ કર પઢને કી દુઆ...

(ઈસી કિતાબ કા સફ્હા નમ્બર 503)

દૂસરા દિન : કબ્રિસ્તાન મેં દાખિલ હોને કી દુઆ...

(ઈસી કિતાબ કા સફ્હા નમ્બર 503)

તીસરા દિન : કબ્ર પર મિટ્ટી ડાલને કી દુઆ...

(ઈસી કિતાબ કા સફ્હા નમ્બર 503)

સ-ફરુલ મુઝફ્ફર મેં 3 દિન કે મ-દની કાફિલે મેં દુઆઓ સીખને કી તરતીબ

પહલા દિન : બૈતુલ ખલા મેં દાખિલ હોને કી દુઆ...

(ઈસી કિતાબ કા સફ્હા નમ્બર 503)

દૂસરા દિન : બૈતુલ ખલા સે બાહર નિકલને કી દુઆ...

(ઈસી કિતાબ કા સફ્હા નમ્બર 504)

તીસરા દિન : શૈતાન સે બચને કા અમલ...

(ઈસી કિતાબ કા સફ્હા નમ્બર 504)

રબીઉલ અવ્વલ મેં ૩ દિન કે મ-દની કાફિલે મેં દુઆએ સીખને કી તરતીબ

પહલા દિન : નયા લિબાસ પહનને કી દુઆ...

(ઈસી કિતાબ કા સફ્હા નમ્બર 504)

દૂસરા દિન : સુરમા લગાને કી દુઆ...

(ઈસી કિતાબ કા સફ્હા નમ્બર 505)

તીસરા દિન : મુસ્કુરાતા હુવા દેખ કર પઢને કી દુઆ...

(ઈસી કિતાબ કા સફ્હા નમ્બર 505)

રબીઉલ આખિર મેં ૩ દિન કે મ-દની કાફિલે મેં દુઆએ સીખને કી તરતીબ

પહલા દિન : ઈત્ર લગા કર દેને કી દુઆ...

(ઈસી કિતાબ કા સફ્હા નમ્બર 505)

દૂસરા દિન : તીસરા કલિમા શરીફ...

(ઈસી કિતાબ કા સફ્હા નમ્બર 516)

તીસરા દિન : ઈમાને મુફ્સલ...

(ઈસી કિતાબ કા સફ્હા નમ્બર 514)

જુમાદલ ઊલા મેં ૩ દિન કે મ-દની કાફિલે મેં દુઆએ સીખને કી તરતીબ

પહલા દિન : આબે ઝમઝમ પીતે વક્ત કી દુઆ...

(ઈસી કિતાબ કા સફ્હા નમ્બર 505)

દૂસરા દિન : મસ્જિદ મેં દાખિલ હોને કી દુઆ..

(ઈસી કિતાબ કા સફ્હા નમ્બર 505)

તીસરા દિન : મસ્જિદ સે નિકલને કી દુઆ...

(ઇસી કિતાબ કા સફ્હા નમ્બર 505)

જુમાદલ ઉખરા મેં ૩ દિન કે મ-દની કાફિલે મેં દુઆઓં સીખને કી તરતીબ

પહલા દિન : મજલિસ કે ઇજ્તિતામ પર પઢને વાલી દુઆ...

(ઇસી કિતાબ કા સફ્હા નમ્બર 506)

દૂસરા દિન : બાઝાર જાને કી દુઆ...

(ઇસી કિતાબ કા સફ્હા નમ્બર 506)

તીસરા દિન : બાઝાર મેં નુકસાન ન હો બલ્કે ફાએદા હો...

(ઇસી કિતાબ કા સફ્હા નમ્બર 507)

ર-જબુલ મુરજજબ મેં ૩ દિન કે મ-દની કાફિલે મેં દુઆઓં સીખને કી તરતીબ

પહલા દિન : કિસી કે હાં ખાએ તો પઢને કી દુઆ...

(ઇસી કિતાબ કા સફ્હા નમ્બર 508)

દૂસરા દિન : આઈના દેખ કર પઢને કી દુઆ...

(ઇસી કિતાબ કા સફ્હા નમ્બર 508)

તીસરા દિન : છીંક કે જવાબ વાલી દુઆ...

(ઇસી કિતાબ કા સફ્હા નમ્બર 509)

શા'બાનુલ મુઅઝ્ઝમ મેં ૩ દિન કે મ-દની કાફિલે મેં દુઆઓં સીખને કી તરતીબ

પહલા દિન : અદાએગિયે કર્ઝ કી દુઆ...

(ઇસી કિતાબ કા સફ્હા નમ્બર 509)

દૂસરા દિન : ઈમાને મુજમલ.....

(ઈસી કિતાબ કા સફ્હા નમ્બર 515)

તીસરા દિન : ગીબત સે બચને કી દુઆ...

(ઈસી કિતાબ કા સફ્હા નમ્બર 510)

૨-મઝાનુલ મુબારક મેં ૩ દિન કે મ-દની કાફિલે મેં દુઆઓં સીખને કી તરતીબ

પહલા દિન : ખાના ખાને કી દુઆ...

(ઈસી કિતાબ કા સફ્હા નમ્બર 508)

દૂસરા દિન : ખાના ખાને કે બા'દ કી દુઆ...

(ઈસી કિતાબ કા સફ્હા નમ્બર 508)

તીસરા દિન : દૂધ પીને કે બા'દ કી દુઆ...

(ઈસી કિતાબ કા સફ્હા નમ્બર 510)

શબ્વાલુલ મુકર્રમ મેં ૩ દિન કે મ-દની કાફિલે મેં દુઆઓં સીખને કી તરતીબ

પહલા દિન : સુવારી કી દુઆ (ઈસી કિતાબ કા સફ્હા નમ્બર 510)

દૂસરા દિન : ઘર સે નિકલને કી દુઆ...

(ઈસી કિતાબ કા સફ્હા નમ્બર 511)

તીસરા દિન : ઘર મેં દાખિલ હોને કી દુઆ..

(ઈસી કિતાબ કા સફ્હા નમ્બર 511)

ઝી કા'દતુલ હરામ મેં 3 દિન કે મ-દની કાફિલે મેં દુઆએં સીખને કી તરતીબ

પહલા દિન : સોને કી દુઆ... (ઈસી કિતાબ કા સફ્હા નમ્બર 511)

દૂસરા દિન : બેદાર હોને કી દુઆ...

(ઈસી કિતાબ કા સફ્હા નમ્બર 511)

તીસરા દિન : ઈયાદત કરને કી દુઆ...

(ઈસી કિતાબ કા સફ્હા નમ્બર 513)

ઝિલ હિજ્જતિલ હરામ મેં 3 દિન કે મ-દની કાફિલે મેં દુઆએં સીખને કી તરતીબ

પહલા દિન : જલ જાને પર પઢને કી દુઆ...

(ઈસી કિતાબ કા સફ્હા નમ્બર 512)

દૂસરા દિન : ઝહરીલે જાનવરોં સે હિફ્ઝત કી દુઆ...

(ઈસી કિતાબ કા સફ્હા નમ્બર 512)

તીસરા દિન : સપ્ત ખતરે કે વક્ત કી દુઆ...

(ઈસી કિતાબ કા સફ્હા નમ્બર 512)

12 દિન કે મ-દની કાફિલે મેં “દુઆએં” સીખને સિખાને કી તરતીબ

(1) ઘર સે બાહર નિકલને કી દુઆ (2) સુવારી પર સુવાર હોને કી દુઆ

(3) ઈસ્તિજા ખાને મેં દાખિલ હોને કી દુઆ (4) સોતે વક્ત કી દુઆ

(5) ખાના ખાને સે પહલે કી દુઆ (6) ઘર મેં દાખિલ હોને કી દુઆ

(7) પહલા ઓર દૂસરા કલિમા (8) કિસી કો મુસ્કુરાતા દેખ કર પઢને કી દુઆ

(9) મસ્જિદ મેં દાખિલ હોને કી દુઆ (10) મસ્જિદ સે બાહર આને કી દુઆ

(11) તીસરા કલિમા

(12) ચૌથા કલિમા

30 દિન કે મ-દની કાફિલ મેં “દુઆએ” સીખને સિખાને કી તરતીબ પહલે 12 દિન મેં

- (1) ઘર સે બાહર નિકલને કી દુઆ (2) સુવારી પર સુવાર હોને કી દુઆ
- (3) કબ્રિસ્તાન મેં દાખિલ હોને કી દુઆ (4) સોતે વક્ત કી દુઆ
- (5) ખાના ખાને સે પહલે ઓર બા'દ કી દુઆ (6) ઘર મેં દાખિલ હોને કી દુઆ
- (7) પહલા, દૂસરા કલિમા (8) રિઝ્ક મેં કુશાદગી કી દુઆ
- (9) મસ્જિદ મેં દાખિલ હોને કી દુઆ (10) મસ્જિદ સે બાહર આને કી દુઆ
- (11) સો કર ઉઠને કી દુઆ (12) જો દુઆએ સીખી ઉન કી દોહરાઈ

દૂસરે 12 દિન મેં

- (1) સુરમા લગાને કી દુઆ (2) બાલિગ મર્દ વ ઓરત કી નમાઝે જનાઝા કી દુઆ
- (3) કબ્ર પર મિટી ડાલતે વક્ત કી દુઆ (4) લિબાસ પહનને કી દુઆ
- (5) છીંકને કી દુઆ ઓર જવાબ (6) પાંચવાં કલિમા
- (7) છટા કલિમા (8) ઈમાને મુજમલ
- (9) ઈમાને મુફર્રસલ (10) ના બાલિગ કી નમાઝે જનાઝા કી દુઆ
- (11) બૈતુલ ખલા મેં જાને ઓર બાહર આને કી દુઆ (12) જો દુઆએ સીખી ઉન કી દોહરાઈ

નોટ : મઝહૂરા દુઆએ આયિન્દા સફહાત (નમ્બર 503) મેં મુલા-હઝા કીજિયે.

પાંચવાં ઓર છટા કલિમા શરીફ દો નિશસ્તોં મેં યાદ કરવાયા જાએ.

વક્ફએ આરામ : હલકોં કે બા'દ અઝાને અસ્સ તક વક્ફએ ઈસ્તિરાહત.

બા'દ નમાઝે અસ્સ : અલાકાઈ દૌરે કા એ'લાન દુઆ સે પહલે કર લીજિયે. (અમીરે કાફિલા કો ચાહિયે કે કાફિલા પહોંચતે હી ઈમામે મસ્જિદ/

ખતીબ/કમેટી વગેરેા સે એ'લાનાત કી ઇજાત કી તરકીબ બના લે, એ'લાન કરને વાલે કો ચાહિયે કે નમાઝે અસ્સ ઇકામત કહને વાલે કી દાઈ જાનિબ અદા કરે ઔર વહીં કિબ્લા રૂ ખડે હો કર એ'લાન કરે, એ'લાન ઇતની આવાઝ સે હો, કે તમામ નમાઝી બ આસાની સુન સકેં) દુઆ કે બા'દ નેકી કી દા'વત કે ફઝાઈલ પર (12 મિનટ) બયાન હો, હાઝિરીન કો અલાકાઈ દૌરા બરાએ નેકી કી દા'વત કે લિયે તય્યાર કિયા જાએ. ફિર મ-દની મર્કઝ કે દિયે હુએ તરીકે કે મુતાબિક અસ્સ કે બા'દ હી ﴿12﴾ અલાકાઈ દૌરા કીજિયે ઔર મુખ્તસર નેકી કી દા'વત કા જૈલ મેં દિયા હુવા મઝમૂન (ઝબાની યાદ કર કે) પેશ કીજિયે.

ਨੇੜੀ ਕੀ ਏ'ਵਤ (ਮੁਘਤਸਰ)

હમ અલ્લાહ ﷻ કે આજિઝ બન્દે ઔર ઉસ કે પ્યારે હબીબ
 ﷺ કે અદના ગુલામ હૈં. યકીનન ઝિન્દગી બેહદ
 મુખ્તસર હૈ હમ લમ્હા બ લમ્હા મૌત કે કરીબ હોતે જા રહે હૈં.
 અન્કરીબ હમે અંધેરી કબ્ર મેં ઉતાર દિયા જાએગા. નજાત તમામ
 જહાનોં કે પાલને વાલે અલ્લાહુ રબ્બુલ આ-લમીન ﷻ કી ઇતાઅત
 ઔર મુઅમિનીન પર રહમો કરમ ફરમાને વાલે રસૂલે કરીમ,
 રઝિઝ્ઝહીમ ﷺ કી સુન્નાતોં કે ઇતિબાઅ મેં હૈ.

ઘા'વતે ઇસ્લામી કા એક મ-દની કાફિલા..... શહર સે
આપ કે અલાકે કી..... મસ્જિદ મેં આયા હુવા હૈ. હમ નેકી કી
ઘા'વત કે લિયે હાઝિર હુએ હૈં. આપ સે અર્ઝ હૈ કે આપ ભી હમારા
સાથ દીજિયે..... મસ્જિદ મેં અભી દર્સ જારી હૈ, અભી તશરીફ લે
ચલિયે ઔર ચલ કર દર્સ મેં શિર્કત ફરમા લીજિયે, હમ આપ કો લેને

કે લિયે આએ હૈં, આઈયે તશરીફ લે ચલિયે. (અગર વોહ તય્યાર ન હોં તો કહે, કે) અગર અભી નહીં આ સકતે તો નમાઝે મગરિબ વહીં અદા ફરમા લીજિયે. નમાઝ કે બા'દ **إِنْ شَاءَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ** સુન્નાતોં ભરા બયાન હોગા. આપ સે આજિઝાના ઇલ્તિજા હૈં કે બયાન ઝરૂર સુનિયેગા. અલ્લાહ **عَزَّ وَجَلَّ** હમેં ઓર આપ કો દોનોં જહાન કી ભલાઈયાં નસીબ ફરમાએ.

أَمِين بِجَاةِ النَّبِيِّ الْأَمِينِ صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ

☆ અલાકાઈ દૌરા (બરાએ નેકી કી દા'વત) અસ્ર તા મગરિબ હી ક્રિયા જાએ.

અસ્ર તા મગરિબ મસ્જિદ મેં દર્સ કી તરકીબ કુછ ઘસ તરહ હોગી :

ઇસ દૌરાન ફૈઝાને સુન્નાત (તખરીજ શુદ્દા) ઓર બયાનાતે અત્તારિયા વગૈરા સે દર્સ ક્રિયા જાએ. આખિર મેં ચન્દ મિનટ સુન્નાતેં સીખને સિખાને કા હલ્કા લગાયા જાએ.

**“૩ દિન” કે મ-દની કાફિલે મેં
તરતીબ કુછ ઘસ તરહ હોગી :**

૩ દિન કે મ-દની કાફિલે મેં સિર્ફ ફૈઝાને સુન્નાત (તખરીજ શુદ્દા) કે બાબ આદાબે તઆમ સે તરકીબ કી જાએ. તફસીલ દર્જે ઝેલ હૈં :

(૧) ફૈઝાને સુન્નાત (તખરીજ શુદ્દા) કે નીચે દિયે હુએ.

(સફ્હા નમ્બર : 177 તા 209)

(૨) ફૈઝાને સુન્નાત (તખરીજ શુદ્દા) કે નીચે દિયે હુએ.

(સફ્હા નમ્બર : 210 તા 242)

(3) ફેઝાને સુન્નત (તખરીજ શુદા) કે નીચે દિયે હુએ.

(સફહા નમ્બર : 243 તા 276)

☆ હર માહ કે તીન દિન કે મ-દની કાફિલે મેં મુખ્તલિફ મકામાત સે દર્સ કી તરકીબ બનાઈયે.

“12” દિન કે મ-દની કાફિલે મેં તરતીબ કુછ ઘસ તરહ હોગી

12 દિન કે મ-દની કાફિલે મેં ફેઝાને સુન્નત (તખરીજ શુદા) કે બાબ ફેઝાને બિસ્મિલ્લાહ, આદાબે તઆમ ઓર પેટ કા કુફલે મદીના સે તરકીબ કી જાએ. તફસીલ દર્જે ઝેલ હૈ :

પહલે 3 દિન ફેઝાને સુન્નત (તખરીજ શુદા) કે બાબ આદાબે તઆમ સે તરકીબ કુછ ઘસ તરહ હોગી :

- (1) ફેઝાને સુન્નત (તખરીજ શુદા) (નીચે દિયે હુએ સફહા નમ્બર : 177 તા 209)
- (2) ફેઝાને સુન્નત (તખરીજ શુદા) (નીચે દિયે હુએ સફહા નમ્બર : 210 તા 242)
- (3) ફેઝાને સુન્નત (તખરીજ શુદા) (નીચે દિયે હુએ સફહા નમ્બર : 243 તા 276)

દૂસરે 3 દિન ફેઝાને સુન્નત (તખરીજ શુદા) કે બાબ ફેઝાને બિસ્મિલ્લાહ સે તરકીબ કુછ ઘસ તરહ હોગી :

- (4) ફેઝાને સુન્નત (તખરીજ શુદા) (નીચે દિયે હુએ સફહા નમ્બર : 1 તા 35 શે'ર)
- (5) ફેઝાને સુન્નત (તખરીજ શુદા) (નીચે દિયે હુએ સફહા નમ્બર : 35 તા 70)
- (6) ફેઝાને સુન્નત (તખરીજ શુદા) (નીચે દિયે હુએ સફહા નમ્બર : 71 તા 104)

તીસરે 3 દિન ફેઝાને સુન્નત (તખરીજ શુદા) કે બાબ પેટ કા કુફલે મદીના સે તરકીબ કુછ ઘસ તરહ હોગી

- (7) ફેઝાને સુન્નત (તખરીજ શુદા) (નીચે દિયે હુએ સફહા નમ્બર : 643 તા 675)
- (8) ફેઝાને સુન્નત (તખરીજ શુદા) (નીચે દિયે હુએ સફહા નમ્બર : 676 તા 709)

(9) ફૈઝાને સુન્નાત (તખરીજ શુદા) (નીચે દિયે હુએ સફહા નમ્બર : 710 તા 751)

ચોથે 3 દિન ફૈઝાને સુન્નાત (તખરીજ શુદા) કે બાબ આદાબે તઆમ સે તરકીબ કુછ ઘસ તરહ હોગી :

(10) ફૈઝાને સુન્નાત (તખરીજ શુદા) (નીચે દિયે હુએ સફહા નમ્બર : 277 તા 318)

(11) ફૈઝાને સુન્નાત (તખરીજ શુદા) (નીચે દિયે હુએ સફહા નમ્બર : 318 તા 342)

(12) ફૈઝાને સુન્નાત (તખરીજ શુદા) (નીચે દિયે હુએ સફહા નમ્બર : 343 તા 357)

30 દિન કે કાફિલે મેં

અસર તા મગરિબ કે દર્સ કી તરકીબ

30 દિન કે મ-દની કાફિલે મેં ભી ફૈઝાને સુન્નાત (તખરીજ શુદા, જિલ્દ અવ્વલ) કે બાબ : પેટ કા કુફલે મદીના, આદાબે તઆમ, ફૈઝાને બિસ્મિલ્લાહ ઓર અમીરે અહલે સુન્નાત رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ કે બયાનાતે અત્તારિયા સે દર્સ દિયા જાએ. જિસ કી તફસીલ દર્જે ઝેલ હૈ :

પહલે 12 દિન મેં ફૈઝાને સુન્નાત (તખરીજ શુદા) કે બાબ આદાબે તઆમ સે તરકીબ કુછ ઘસ તરહ હોગી

(1) ફૈઝાને સુન્નાત (તખરીજ શુદા) (નીચે દિયે હુએ સફહા નમ્બર : 177 તા 209)

(2) ફૈઝાને સુન્નાત (તખરીજ શુદા) (નીચે દિયે હુએ સફહા નમ્બર : 210 તા 242)

(3) ફૈઝાને સુન્નાત (તખરીજ શુદા) (નીચે દિયે હુએ સફહા નમ્બર : 243 તા 276)

ફૈઝાને સુન્નાત (તખરીજ શુદા) કે બાબ

ફૈઝાને બિસ્મિલ્લાહ સે તરકીબ કુછ ઘસ તરહ હોગી :

(4) ફૈઝાને સુન્નાત (તખરીજ શુદા) (નીચે દિયે હુએ સફહા નમ્બર : 1 તા 35 શે'ર)

(5) ફૈઝાને સુન્નાત (તખરીજ શુદા) (નીચે દિયે હુએ સફહા નમ્બર : 35 તા 70)

(6) ફૈઝાને સુન્નાત (તખરીજ શુદા) (નીચે દિયે હુએ સફહા નમ્બર : 71 તા 104)

ફૈઝાને સુન્નાત (તખરીજ શુદ્દા) કે બાબ

પેટ કા ફુફ્લે મદીના સે તરકીબ કુછ ઘસ તરહ હોગી :

- (7) ફૈઝાને સુન્નાત (તખરીજ શુદ્દા) (નીચે દિયે હુએ સફ્હા નમ્બર : 643 તા 675)
- (8) ફૈઝાને સુન્નાત (તખરીજ શુદ્દા) (નીચે દિયે હુએ સફ્હા નમ્બર : 676 તા 709)
- (9) ફૈઝાને સુન્નાત (તખરીજ શુદ્દા) (નીચે દિયે હુએ સફ્હા નમ્બર : 710 તા 751)

ફૈઝાને સુન્નાત (તખરીજ શુદ્દા) કે બાબ

આદાબે તઆમ સે તરકીબ કુછ ઘસ તરહ હોગી :

- (10) ફૈઝાને સુન્નાત (તખરીજ શુદ્દા) (નીચે દિયે હુએ સફ્હા નમ્બર : 277 તા 318)
- (11) ફૈઝાને સુન્નાત (તખરીજ શુદ્દા) (નીચે દિયે હુએ સફ્હા નમ્બર : 318 તા 342)
- (12) ફૈઝાને સુન્નાત (તખરીજ શુદ્દા) (નીચે દિયે હુએ સફ્હા નમ્બર : 343 તા 375)

દૂસરે 12 દિન મેં તરતીબ :

- (13) બયાનાતે અત્તારિય્યા (મેં સે એક રિસાલા સમજાને વાલે અન્દાઝ મેં સિર્ફ પઢ કર સુનાઓં)
- (14) બયાનાતે અત્તારિય્યા (મેં સે એક રિસાલા સમજાને વાલે અન્દાઝ મેં સિર્ફ પઢ કર સુનાઓં)
- (15) બયાનાતે અત્તારિય્યા (મેં સે એક રિસાલા સમજાને વાલે અન્દાઝ મેં સિર્ફ પઢ કર સુનાઓં)

ફૈઝાને સુન્નાત (તખરીજ શુદ્દા) કે બાબ

આદાબે તઆમ સે તરકીબ કુછ ઘસ તરહ હોગી :

- (16) ફૈઝાને સુન્નાત (તખરીજ શુદ્દા) (નીચે દિયે હુએ સફ્હા નમ્બર : 376 તા 409)
- (17) ફૈઝાને સુન્નાત (તખરીજ શુદ્દા) (નીચે દિયે હુએ સફ્હા નમ્બર : 410 તા 445)
- (18) ફૈઝાને સુન્નાત (તખરીજ શુદ્દા) (નીચે દિયે હુએ સફ્હા નમ્બર : 446 તા 480)

ફેઝાને સુન્નત (તખરીજ શુદા) કે બાબ

ફેઝાને બિસ્મિલ્લાહ સે તરકીબ કુછ ઘસ તરહ હોગી :

(19) ફેઝાને સુન્નત (તખરીજ શુદા) (નીચે દિયે હુએ સફહા નમ્બર : 105 તા 138)

(20) ફેઝાને સુન્નત (તખરીજ શુદા) (નીચે દિયે હુએ સફહા નમ્બર : 139 તા 163)

ફેઝાને સુન્નત (તખરીજ શુદા) કે બાબ

ફેઝાને ર-મઝાન સે તરકીબ કુછ ઘસ તરહ હોગી :

(21) ફેઝાને સુન્નત (તખરીજ શુદા) (નીચે દિયે હુએ સફહા નમ્બર : 1333 તા 1363)

(22) ફેઝાને સુન્નત (તખરીજ શુદા) (નીચે દિયે હુએ સફહા નમ્બર : 1364 તા 1394)

ફેઝાને સુન્નત (તખરીજ શુદા) કે બાબ

આદાબે તઆમ સે તરકીબ કુછ ઘસ તરહ હોગી :

(23) ફેઝાને સુન્નત (તખરીજ શુદા) (નીચે દિયે હુએ સફહા નમ્બર : 481 તા 514)

(24) ફેઝાને સુન્નત (તખરીજ શુદા) (નીચે દિયે હુએ સફહા નમ્બર : 515 તા 550)

બા'દ નમાઝે મગરિબ :

ફઝોં કે બા'દ દુઆ સે પહલે એ'લાન, પહલે ઓર દૂસરે દિન (તકરીબન 12 મિનટ) મ-દની કાફિલોં મેં હાથોં હાથ સફર કી તરગીબ પર ઓર આખિરી દિન (26 મિનટ) બયાન હો. પહલે દિન તરગીબ દિલા કર નિયતેં કરવાએં ઓર દૂસરે દિન નિયત કરવાને કે સાથ સાથ નામ ભી લિખેં, આખિરી રાત સફર કી નિયત કરને ઓર નામ લિખવાને વાલોં કે સાથ ઇજતિમાઅ કર કરે (ત્રીસરે દિન અમીરે કાફિલા કો ચાહિયે કે ઇસ બાત કા ખુસૂસી બયાલ રખે કે મગરિબ ઓર ઇશા દોનોં મેં સે જિસ મેં નમાઝી ઝિયાદા હોં ઉસી નમાઝ મેં ઇજતિમાઅ કી તરકીબ બનાએ જિસ મેં મુખ્તસર તિલાવત, ના'ત શરીફ ઓર 26 મિનટ કા બયાન, સલાતો સલામ કે ત્રીન અશઆર ઓર દુઆ કી જાએ) મ-દની કાફિલોં કી ભરપૂર

તરગીબ પર બયાન હો. ઇખ્તિતામ પર હાથો હાથ તય્યાર હોને વાલોં કી મ-દની કાફિલોં મેં સફર કી તરકીબ બનાઈયે. ﴿13﴾ ખુદ ભી યકમુશ્ત 12 માહ કે લિયે સફર કી નિય્યત ફરમા કર (મુમ્કિન હો તો) હાથોં હાથ સફર કી તરકીબ બના લીજિયે.

ખાના ઇશા સે પહલે હી ખા લિયા જાએગા.

બા'દ નમાઝે ઇશા :

ફૈઝાને સુન્નત તખરીજ શુદ્દા સે (7 મિનટ) દર્સ દીજિયે ફિર કેસિટ બયાન સે પહલે (7 મિનટ) ઇન્ફિરાદી કોશિશ કે લિયે દો દો ઇસ્લામી ભાઈ બાહર જાએં ઓર ફિર વાપસ આ કર ﴿14﴾ કેસિટ ઇજતિમાઅ કી તરકીબ બનાએં, જિસ મેં એક દિન અમીરે અહલે સુન્નત **سَمَاعَاتُ بَرَكَاتِهِمُ الْعَالِيَةِ** કા બયાન ઓર એક દિન મ-દની મુઝા-કરા સુનેં. અગર કેસિટ બયાન મુયસ્સર ન હો તો અમીરે અહલે સુન્નત **سَمَاعَاتُ بَرَكَاتِهِمُ الْعَالِيَةِ** કે રસાઈલ સે 26 મિનટ દર્સ કિયા જાએ.

(નોટ : જિન ઝિમ્માદારાન કે બયાનાત કી કેસિટેં મક-ત-બતુલ મદીના પર આ ચુકી હેં, ઇસ હલ્કે મેં ઉન કે બયાનાત કી કેસિટેં ભી ચલા સકતે હેં) ઇસ હલ્કે મેં ﴿15﴾ કમ અઝ કમ દો ઘન્ટે દા'વતે ઇસ્લામી કે મ-દની કામોં મેં સર્ફ કરને કી નિય્યત કે સાથ ﴿16﴾ પદેં મેં પદાં કે એહતિમામ ઓર ﴿17﴾ પૂરે દિન સબ્જ ઇમામા શરીફ મઅ સરબન્દ, ઝુલ્ફેં, એક મુશ્ત દાઢી, સુન્નત કે મુતાબિક સફેદ લિબાસ, સામને સીને કી જાનિબ મિસ્વાક ઓર ટપ્નોં સે ઊંચે પાઈચે રખને કી નિય્યત કે સાથ શરીક હોં. બા'દે હલ્કા ઇન્ફિરાદી કોશિશ કે ઝરીએ મ-દની માહોલ કી બ-ર-કતેં બતા કર મ-દની કાફિલોં મેં સફર કી નિય્યતેં કરવા કર નામ વગૈરા લિખેં ઓર ﴿18﴾ અપને સાથ સફર ભી કરવાએં.

શુ-રકાએ કાફિલા કો ચૂંકે અકસર વક્ત મસ્જિદ હી મેં ગુઝારના હૈ
લિહાઝા કુફલે મદીના સે મુ-તઅલ્લિક ઇન ચન્દ ઇન્આમાત કે નફાઝ
મેં દોનોં જહાં કી આફિયત હૈ. મ-સલન ﴿19﴾ કહ્કહા લગાને સે
બચતે હુએ ﴿20﴾ ઝરૂરી બાત ભી ﴿21﴾ દા'વતે ઇસ્લામી કી
ઇસ્તિલાહાત કે ઇસ્તિ'માલ કે સાથ કમ લફઝોં મેં (દુરુસ્ત તલફ્ફુઝ કી
અદાએગી કા લિહાઝા રખતે હુએ) ﴿22﴾ લિખ કર યા ઇશારે સે
કીજિયે. ﴿23﴾ નઝરેં ઝુકા કર સામને વાલે કે ચેહરે પર નિગાહેં ગાડે
બિગૈર ગુફ્ત-ગૂ કી આદત ડાલિયે (ઇસ કે લિયે કુફલે મદીના કી ઐનક
કા ઇસ્તિ'માલ મુફીદ હૈ) ઓર ફુઝૂલ બાત મુંહ સે નિકલને પર નાદિમ
હો કર દુરૂદે પાક પઢિયે.

દોહરાઈ કા હલ્કા :

આજ જો કુછ સીખા હૈ અમીરે કાફિલા હલ્કે કી સૂરત મેં
શુ-રકા કે સામને ખુદ હી ઇસ કી દોહરાઈ કરે ઓર અગર કોઈ બ
ખુશી સુનાના ચાહે તો સુને. ફિર અમીરે કાફિલા મ-દની ઇન્આમાત
કે મુતાબિક ﴿24﴾ ઇજતિમાઈ ફિકે મદીના કરવાએ. જિસ મેં તમામ
શુ-રકાએ કાફિલા સન્જ-દગી ઓર તવજ્જોહ કે સાથ આજ મ-દની
ઇન્આમાત કે મુતાબિક કહાં તક અમલ હુવા કે તહ્ત રિસાલા પુર
કરને કી તરકીબ કરેં. ફિર ઇજતિમાઈ તરગીબ દિલા કર ઇરાદા
કરવાએ કે ﴿25﴾ રોઝાના કમ અઝ કમ દો ઇસ્લામી ભાઈયોં કો
મ-દની કાફિલે મેં સફર ઓર હર માહ મ-દની ઇન્આમાત કા રિસાલા
પુર કર કે જમ્અ કરવાને કે લિયે તરગીબ દિલાએંગે ﴿26﴾ ઓર
ﷺ ખુદ ભી હર માહ મ-દની ઇન્આમાત કા રિસાલા પુર
કર કે જમ્અ કરવાને કે સાથ સાથ ત્રીન દિન કે લિયે મ-દની કાફિલે મેં
હર માહ સફર ભી કરેંગે.

અખલાકી નિખાર કે લિયે :

﴿27﴾ આપ જનાબ ઓર જી કહને કી આદત ડાલને ઓર બાત સમઝ મેં આને કે બા વુજૂદ સુવાલિયા અન્દાઝ મેં “હેં” યા “ક્યા ?” કહને ﴿28﴾ દૂસરોં કી બાત ઇત્મીનાન સે સુનને કે બજાએ ઉસ કી બાત કાટ કર અપની બાત શુરૂઅ કરને ﴿29﴾ ઇલઝામ તરાશી, ગાલી ગલોચ કરને ઓર નામ બિગાડને સે બચને ﴿30﴾ ઉયૂબ પર મુત્તલઅ હોને પર પદા પોશી ઓર રાઝ કી બાત કી હિફાઝત કી આદત બનાને ﴿31﴾ ઝૂટ, ગીબત, યુગલી, હસદ, તકબ્બુર ઓર વા’દા ખિલાફી વગૈરા સે ખુદ કો બચાને ﴿32﴾ દૂસરોં સે માંગ કર ચીઝેં ઇસ્તિ’માલ કરને ﴿33﴾ એસે ફુઝૂલ સુવાલ કરને સે બચે જિસ સે મુસલ્માન ઉમૂમન ઝૂટ કે ગુનાહ મેં મુબતલા હો જાતે હેં (મ-સલન બિલા ઝરરત પૂછના કે ભાઈ હમારા ખાના કેસા લગા ? આપ કો સફર મેં તક્લીફ તો નહીં હુઈ ? વગૈરા) ﴿34﴾ આજિઝી કે એસે અલ્ફાઝ (જિન કી દિલ તાઈદ ન કરે) બોલને, ફિલ્મેં ડિરામે દેખને ઓર ગાને બાજે સુનને કી આદત નિકાલને ﴿35﴾ સલામ કા જવાબ ઓર છીંકને વાલા **اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ** કહે તો ઉસ કે જવાબ મેં **يَرْحَمُكَ اللّٰهُ** ઇતની આવાઝ સે કહના કે વોહ સુન લે ﴿36﴾ આયિન્દા કી હર જાઈઝ બાત કે ઇરાદે પર (મા’ના પર નઝર રખતે હુએ) **اِنْ شَاءَ اللّٰهُ**, મિઝાજ પુર્સી પર શિક્વા કરને કે બજાએ **كُلِّ حَالٍ**, કિસી ને’મત કો દેખ કર **مَا شَاءَ اللّٰهُ**, ઓર **مَعَادَ اللّٰهِ** ગુનાહ હોતે હી ફૌરન તૌબા કરને કી આદત બનાને કે લિયે ભી કોશિશ ફરમાએંગે (**اِنْ شَاءَ اللّٰهُ**).

બા અદબ બા નસીબ બે અદબ બે નસીબ

એક તકયે પર દો યા એક ચાદર મેં ભી દો ઇસ્લામી ભાઈ હરગિઝ હરગિઝ ન સોએં, અપની ચાદર યા ચટાઈ બિછા કર સોને મેં એહતિયાત ઝિયાદા હૈ. (બેદાર હોને પર ચાદર યા ચટાઈ ઓર કપડે તબ્દીલ કર કે ફોરન તહ ફરમા લિયા કરેં) નઝ્મો ઝબ્ત કે સાથ એક કિતાર મેં સોએં, હમેશા દો ઇસ્લામી ભાઈયોં કે દરમિયાન કમ અઝ કમ દો હાથ કા ફાસિલા રખેં ઝરૂરતન એક યા દો ઇસ્લામી ભાઈ જાગ કર સામાન વગૈરા કી હિફાઝત ફરમાએં.

તહજજુદ : સુબહે સાદિક સે 19 મિનટ કબ્લ તહજજુદ કે લિયે જગાઈયે, નમાઝે તહજજુદ કે બા'દ અઝાને ફજ તક ઝિકો દુરૂદ ઓર તિલાવત કા સિલ્સિલા જારી રખિયે મુતા-લઆ ભી કિયા જા સકતા હૈ. તમામ ઇસ્લામી ભાઈ રોઝાના શ-જ-રએ અત્તારિયા સે ﴿37﴾ ચન્દ અવરાદ કમ અઝ કમ “70 બાર **166** બાર **اَسْتَغْفِرُ اللهَ** 70 બાર **166** બાર **اَسْتَغْفِرُ اللهَ** ફિર ત્રીન બાર **”مُحَمَّدٌ رَسُوْلُ اللهِ صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ”** ઓર ﴿38﴾ બારહ મિનટ આંખેં બન્દ કર કે કમ અઝ કમ 313 બાર દુરૂદ શરીફ પઢેં (ઝિન્દગી ભર કે લિયે ઇસ કા મા'મૂલ બના લીજિયે). જો ઇસ્લામી ભાઈ કરીબ કી મસ્જિદોં મેં દર્સ કે લિયે જાએંગે અઝાને ફજ સે કબ્લ રવાના હો જાએં.

(અગર “ખઝાઈનુલ ઇરફાન” પઢના દુશ્વાર મા'લૂમ હો તો મુફતી અહમદ યાર ખાન નઈમી **رَحْمَةُ اللهِ تَعَالَى عَلَيْهِ** કા “નૂરુલ ઇરફાન” પઢેં, કે કાફી આસાન હૈ ઓર યેહ ભી કન્ઝુલ ઈમાન હી કી તફસીર હૈ.)

સદાએ મદીના :

અઝાને ફજ કે બા'દ મગર બિગૈર મેગાફોન કે દો દો ઇસ્લામી ભાઈ ﴿39﴾ સદાએ મદીના લગાએં. લેકિન ઇસ બાત કા ખયાલ

રખિયે કે ઈતની ઝોરદાર આવાઝ ન હો, કે મરીઝોં, બચ્ચોં ઓર ઈસ્લામી બહનેં ઘર મેં નમાઝ મેં મશગૂલ હોં યા પઢ કર દોબારા લૈટ ગઈ હોં, ઉન કો તશ્વીશ હો. દસોં બયાન કરને, ના'ત શરીફ પઢને ઓર સ્પીકર ચલાને વગૈરા મેં હમેશા નમાઝિયોં, તિલાવત કરને વાલોં ઓર સોને વાલોં કી ઈઝા રસાની સે બચના શરઅન વાજિબ હૈ. કહીં એસા ન હો, કે હમ ઝાહિરી ઈબાદત સે ખુશ હો રહે હોં મગર ઈસ મેં દૂસરોં કી પરેશાની કા બાઈસ બન કર હકીકત મેં **مَعَادُ اللَّهِ** ગુનહગાર ઓર દોઝખ કે હકદાર બન રહે હોં.

સદાએ મદીના કા તરીકા

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ પઢ કર થોડે થોડે વર્કે સે દુરુદો સલામ કે ઝૈલ મેં દિયે હુએ સીગે પઢતે રહેં.

الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ وَعَلَى الْكَوَاصِحِيكَ يَا حَبِيبَ اللَّهِ
الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَيْكَ يَا نَبِيَّ اللَّهِ وَعَلَى الْكَوَاصِحِيكَ يَا نُورَ اللَّهِ

અબ ઈસ તરહ સદાએ મદીના લગાએ :

મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! નમાઝે ફજ્ર કા વક્ત હો ગયા હૈ. સોને સે નમાઝ બેહતર હૈ જલ્દી જલ્દી ઉઠિયે ઓર નમાઝ કી તથ્યારી કીજિયે. અલ્લાહ **عَزَّوَجَلَّ** આપ કો બાર બાર હજ નસીબ કરે ઓર બાર બાર મીઠા મદીના દિખાએ, જલ્દી જલ્દી ઉઠિયે ઓર નમાઝે ફજ્ર કી તથ્યારી કીજિયે. (અબ ફિર ઊપર દિયા હુવા દુરુદો સલામ પઢિયે. ઈસ કે બા'દ મૌકઅ કી મુના-સબત સે દોબારા ઊપર દિયા હુવા મઝમૂન યા સફહા **192** પર દિયે ગએ અમીરે અહલે સુન્નાત **رَأْسُ بَرَكَاتِهِمُ الْعَالِيَةِ** કે નઝ્મ કર્દા અશઆર મેં સે મુન્તાખબ અશઆર પઢિયે)

ફજ :

ફર્જ નમાઝ કે બા'દ એ'લાન હો ઓર બારહ મિનટ કે સુન્નાતોં

ભરે બયાન કે બા'દ પુર તપાક તરીકે પર મુલાકાત કરતે હુએ ઇન્ફિરાદી કોશિશ ફરમાએ, ફજ તા ઇશરાક વાલે મ-દની હલ્કે મેં શિર્કત કી નિયત કે સાથ જિન ઇસ્લામી ભાઈયોં કો કુરઆને મજીદ પઢના નહીં આતા, અમીરે કાફિલા **30** દિન કે મ-દની કાફિલે મેં ઉન કો મ-દની કાઈદા પઢાને કી તરકીબ બનાએ. યૂં **﴿40﴾** મદ્ર-સતુલ મદીના બાલિગાન મેં રોઝાના શિર્કત કી નિયત ઓર **﴿41﴾** એક બાર કુરઆને પાક નાઝિરા દુરુસ્ત મખારિજ સે પઢને કી નિયત કે સાથ રુ-ફકા **30** મિનટ તક આખિરી દસ સૂરતોં મેં સે કોઈ સૂરત એક દૂસરે કો (જિસ કદર મુમ્કિન હો) યાદ કરવાઈયે ઓર તલફ્ફુઝ કી દુરુસ્તી કે લિયે એ'રાબ કા લિહાઝ રખતે હુએ **﴿42﴾** કમ અઝ કમ ચાર સફહાત ફૈઝાને સુન્નત તખરીજ શુદા કા મુતા-લઆ ફરમાઈયે ઓર મિલ કર શ-જ-રએ અત્તારિયા પઢિયે. ઇશરાકો ચાશત કે બા'દ (**9** બજે તક) વક્ફએ ઇસ્તિરાહત હો.

મુતા-લઆ :

જો સોના નહીં ચાહતે વોહ મસ્જિદ મેં તિલાવત, ઇબાદત યા મુતા-લઆ વગૈરા ફરમાએ. દૌરાને વક્ફા **﴿43﴾ 12** મિનટ કિસી સુન્ની આલિમ કી કિતાબ કા મુતા-લઆ મ-સલન હુસ્સામુલ હ-ર-મૈન મઅ તમ્હીદુલ ઇમાન મ-દની ગુલદસ્તે સે **﴿44﴾** બહારે શરીઅત કે મઝામીન ઓર **﴿45﴾** મિન્હાજુલ આબિદીન કે અબ્વાબ ઓર **﴿46﴾** **﴿47﴾** કમ અઝ કમ હર સાલ **﴿47﴾** તમામ રસાઈલ ઓર **﴿48﴾** તમામ મ-દની ફૂલોં કે પેમ્ફલેટ કા મુતા-લઆ કઝંગા કી નિયત સે (જિસ કદર મુમ્કિન હો) મુતા-લઆ ભી ફરમા સકતે હૈં. મસ્જિદ કે બાહર (કિસી વક્ત ભી ન ઘૂમેં) બા'દે ઇસ્તિરાહત પર્દે મેં પર્દા કે એહતિમામ કે સાથ નાશતા ફરમાઈયે.

સદાએ મદીના કે અશ્આર

ફજ કા વક્ત હો ગયા ઉઠો !

ફજ કા વક્ત હો ગયા ઉઠો !	ઐ ગુલામાને મુસ્તફા ઉઠો !
જાગો જાગો ઐ ભાઈયો, બહનો !	છોડો દો અબ તો બિસ્તરા ઉઠો !
તુમ કો હજ કી ખુદા સઆદત દે	જલ્વા દેખો મદીને કા ઉઠો !
ઉઠો ઝિકે ખુદા કરો ઉઠ કર	દિલ સે લો નામે મુસ્તફા ઉઠો !
ફજ કી હો ચુકીં અઝાનેં વક્ત	હો ગયા હૈ નમાઝ કા ઉઠો !
ભાઈયો ! ઉઠ કર અબ વુઝૂ કર લો	ઔર ચલો ખાનએ ખુદા ઉઠો !
નીંદ સે તો નમાઝ બેહતર હૈ !	અબ ન મુત્લક ભી લૈટના ઉઠો !
ઉઠ ચુકો અબ ખડેભી હો જાઓ !	આંખ શૈતાં ન દે લગા ઉઠો !
જાગો જાગો નમાઝ, ગફલત સે	કર ન બૈઠો કહીં કઝા ઉઠો !
અબ “જો સોએ નમાઝ ખોએ” વક્ત	સોને કા અબ નહીં રહા ઉઠો !
યાદ રખો ! નમાઝ ગર છોડી	કબ્ર મેં પાઓગે સઝા ઉઠો !
બે નમાઝી ફંસેગા મહશર મેં	હોગા નારાઝ કિબ્રિયા ઉઠો !
મૈં “સદાએ મદીના” દેતા હૂં	તુમ કો તયબા કા વાસિતા ઉઠો !
મૈં ભિકારી નહીં હૂં દર દર કા	મૈં હૂં સરકાર કા ગદા ઉઠો !
મુઝ કો દેના ન પાઈ પૈસા તુમ !	મૈં હૂં તાલિબ સવાબ કા ઉઠો !
તુમ કો દેતા હૈ યેહ દુઆ અત્તાર	ફઝલ તુમ પર કરે ખુદા ઉઠો !

બાબ નમ્બર ૩

દર્સ વ બયાન

ઇસ બાબ મેં :

દર્સ કી અહમિયત, દર્સે કે મ-દની ફૂલ, મસ્જિદ મેં દર્સે દેને કે મકાસિદ, દર્સ કા તરીકા, બયાન કી અહમિયત, બયાન કે મકાસિદ બયાન કે મ-દની ફૂલ, બયાન તય્યાર કરને કા તરીકા, મુબલિગ કે મ-દની ફૂલ ઔર બા'દે ફજ હોને વાલે 9 બયાનાત, ઇન કે ઇલાવા મઝીદ ઉન્વાનાત ભી શામિલ હૈં.

બાબ ૩ :

દર્સ વ બયાન

દર્સ કી અહમિયત

મીઠે મીઠે ઇસ્લામી ભાઈયો ! “દા’વતે ઇસ્લામી” કા બુન્યાદી કામ મસ્જિદ દર્સ હૈ.

શૈખે તરીકત, અમીરે અહલે સુન્નત, હઝરતે અલ્લામા મૌલાના અબૂ બિલાલ મુહમ્મદ ઇલ્યાસ અત્તાર કાદિરી ર-ઝવી ઝિયાઈ دامت برکاتہم العالیہ ને નૂર મસ્જિદ મીઠાદર બાબુલ મદીના કરાચી સે દર્સ કા આગાઝ ફરમાયા, ઓર આજ الحمد لله દા’વતે ઇસ્લામી કા પૈગામ અમીરે અહલે સુન્નત دامت برکاتہم العالیہ કી બ-ર-કત સે દુન્યા કે કમો બેશ (તા દમે તહરીર) 150 મમાલિક મેં પહોંચ ચુકા હૈ.

યાદ રખિયે ! જિસ તરહ હર ઇમારત કી બુન્યાદ ઓર અસ્લ હોતી હૈ ઇસી તરહ હમારે તન્જીમી કામોં કી અસ્લ મસ્જિદ દર્સ હૈ. જબ તક હમારી હર મસ્જિદ મેં “ફેઝાને સુન્નત” કા દર્સ શુરૂઅ ન હો જાએ હમેં ચૈન સે નહીં બૈઠના ચાહિયે.

દર્સ ઇતના પુર કશિશ હો, કે નમાઝી દર્સ મેં ખિંચે ચલે આએં ઓર દર્સ સુનને વાલોં કી તા’દાદ બઢ જાએ.

અગર હમ દર્સ દેતે રહેંગે તો હમારી મસ્જિદેં આબાદ રહેંગી. ઇસી તરહ અગર હમ બાઝારોં, ઘરોં, મહલ્લોં ઓર દુકાનોં મેં દર્સ ફેઝાને સુન્નત દેં તો બે શુમાર બ-ર-કતેં પાએંગે.

દર્સ કી બ-રકાત

☆ એક મ-દની કાફિલા સખ્ખર કે એક ગાઉ મેં ગયા. એક ઇસ્લામી ભાઈ ને નમાઝ કે બા'દ દર્સ દિયા. દર્સ મેં પાની પીને કી સુન્નતેં ઓર આખિર મેં પાની ખડે હો કર પીને કે નુક્સાનાત બયાન કિયે. એક બડી ઉમ્મ કે સાહિબ જો વહાં તશરીફ ફરમા થે, યેહ સુન કર રોને લગે. લોગોં ને પૂછા : “આપ ક્યૂં રો રહે હેં ?” ઉન્હોં ને કુછ ઇસ તરહ અપને જઝબાત કા ઇઝહાર કિયા કે “મેરી તવીલ ઉમ્મ ગુઝર ગઈ મગર મુઝે ઇન સુન્નતોં કે બારે મેં મા'લૂમાત નહીં, અન્કરીબ મેં ભી મરને વાલા હું, અભી તક મુઝે સરકારે મદીના صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ કી સુન્નતોં કે બારે મેં ઇસ્મ હી નહીં તો કબ્ર મેં આપ صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ કો કેસે પહચાનૂંગા.” વોહ બુઝુર્ગ ઇતને ઝઈફ થે કે ઉન્હેં સહારા દે કર ઉઠાના પડતા. વોહ દા'વતે ઇસ્લામી સે ઇતને મુ-તઅસ્સિર હુએ કે الْحَمْدُ لِلَّهِ عَزَّ وَجَلَّ સર પર સબ્જ સબ્જ ઇમામા શરીફ સજા લિયા.

☆ એક મ-દની કાફિલા બહાવલપૂર પહોંચા. વહાં એક ગાઉ મેં કાફિલે વાલોં ને દો દિન ગુઝારે તો એક ચૌધરી સાહિબ ને કાફિલે વાલોં કો દા'વત કી પેશકશ કી તો અમીરે કાફિલા ને ઇસ મ-દની ફીસ (યા'ની ઇસ શર્ત) પર દા'વત કબૂલ કી, કે પહલે આપ કે ઘર દર્સ હોગા, ફિર ખાના ખાએંગે. ચુનાન્થે દર્સ શુરૂઅ હો ગયા. ફૈઝાને સુન્નત સે “હુકૂલ ઇબાદ” કે બારે મેં દર્સ દિયા ગયા, દર્સ કે બા'દ ચૌધરી સાહિબ યૂં કહને લગે કે “મેરી જવાની ગુઝરને વાલી હૈ મગર

અફસોસ ! મુઝે “હુકૂલ ઇબાદ” કે બારે મેં ઇતની મા’લૂમાત નહીં થી. મેં આજ હી સે નિયત કરતા હૂં કે દાદી ઓર ઇમામા શરીફ સજા લૂંગા.”

★ એક મ-દની કાફિલા નવાબ શાહ શહર મેં ગયા. કાફિલે વાલોં ને શહર કે એક ચૌક મેં હુકૂકે આમ્મા કા લિહાઝ રખતે હુએ ચૌકદર્સ દિયા, એક પોલીસ ઇન્સ્પેક્ટર ભી ચૌકદર્સ મેં શામિલ હો ગયા. ફૈઝાને સુન્નત સે દર્સ જારી થા કે ઇન્સ્પેક્ટર સાહિબ કે દિલ પર દર્સ કા ઇતના અસર હુવા કે વોહ ઉસી વક્ત દર્સ કે બા’દ મસ્જિદ મેં નમાઝ અદા કરને કે લિયે આ ગએ.

દર્સ દેને વાલે કો ખુલી આંખોં સે મુશિદ કા દીદાર

★ આશિકાને રસૂલ કા એક મ-દની કાફિલા રાહે ખુદા મેં સફર કર કે સરદારઆબાદ (ફૈસલઆબાદ) ગયા, ઉન દિનોં સપ્ત સરદી થી. ઇસ્લામી ભાઈ બતાતે હેં કે મેં દર્સ દેને કે લિયે રવાના હુવા. મેરે નફસ ને મુઝે સરદી સે ડરાયા ઓર સુસ્તી કા મશ્વરા દિયા લેકિન મેં ને દિલ મેં ઠાન લી કે આજ દર્સ ઝરૂર દૂંગા. અભી નિયત કર કે ચલા હી થા કે મેં ને ખુલી આંખોં સે દેખા કે સામને શૈખે તરીકત અમીરે અહલે સુન્નત હઝરતે અલ્લામા મૌલાના અબૂ બિલાલ મુહમ્મદ ઇલ્યાસ અત્તાર કાદિરી ર-ઝવી رحمۃ اللہ علیہ ચલે આ રહે હેં. (હાલાં કે વોહ ઉસ વક્ત સરદારઆબાદ મેં નહીં થે) ઇસ તરહ દર્સ દેને કે અઝમે મુસમ્મમ કી બ-ર-કત સે મુઝે દીદારે મુશિદ હો ગયા.

દર્સે ફેઝાને સુન્નત કે મ-દની ફૂલ

☆ ફરમાને મુસ્તફા ﷺ : જો શખ્સ મેરી ઉમ્મત તક કોઈ ઇસ્લામી બાત પહોંચાએ તાકે ઉસ સે સુન્નત કાઈમ કી જાએ યા ઉસ સે બદ મઝહબી દૂર કી જાએ તો વોહ જન્નતી હૈ.

(جَلِيلَةُ الْأَوْلِيَاء ج ١٠ ص ٤٥ رقم ١٤٤٦٦)

☆ સરકારે મદીના ﷺ ને ઇશાદિ ફરમાયા : “અલ્લાહ તઆલા ઉસ કો તરો તાઝા રખે જો મેરી હદીસ કો સુને, યાદ રખે ઓર દૂસરોં તક પહોંચાએ.”

(سُنَنِ تِرْمِذِي ج ٤ ص ٢٩٨ حديث ٢٦٦٥)

☆ હઝરતે સય્યિદુના ઇદરીસ ﷺ કે નામે મુબારક કી એક હિકમત યેહ ભી હૈ કે કુતુબે ઇલાહિય્યહ કી કસરતે દર્સોં તદરીસ કે બાઈસ આપ ﷺ કા નામ ઇદરીસ હુવા.

(تفسير كبير ج ٧ ص ٥٥٠، تفسير الحسنات ج ٤ ص ٤٨)

☆ હુઝૂરે ગૌસે પાક ﷺ ફરમાતે હેં, “دَرَسْتُ الْعِلْمَ حَتَّى صِرْتُ قُطْبًا” (યા’ની મેં ઇલ્મ કા દર્સ લેતા રહ્યા યહાં તક કે મકામે કુતબિયત પર ફાઈઝ હો ગયા)

(قَصِيدَةُ غوثيه)

☆ ફેઝાને સુન્નત સે દર્સ દેના ભી દા’વતે ઇસ્લામી કા એક મ-દની કામ હૈ. ઘર, મસ્જિદ, દુકાન, સ્કૂલ, કોલેજ, ચૌક વગેરા મેં વક્ત મુકરર કર કે રોઝાના દર્સ કે ઝરીએ ખૂબ ખૂબ સુન્નાતોં કે મ-દની ફૂલ લુટાઈયે ઓર ઢેરોં સવાબ કમાઈયે.

☆ ફેઝાને સુન્નત સે રોઝાના કમ અઝ કમ દો દર્સ દેને યા સુનને કી સઆદત હાસિલ કીજિયે.

પારહ 28 સૂ-રતુતહરીમ કી છટી આયત મેં ઇશાદિ હોતા હૈ :

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا قُوا أَنْفُسَكُمْ
وَأَهْلِيكُمْ نَارًا وَقُودُهَا النَّاسُ
وَالْحِجَارَةُ (پ ۲۸ التحريم: ۶)

તર-જ-મએ કન્જુલ ઇમાન : ઐ ઇમાન
વાલો ! અપની જાનોં ઓર અપને ઘર
વાલોં કો ઉસ આગ સે બચાઓ જિસ કે
ઈધન આદમી ઓર પથ્થર હૈં.

અપને આપ કો ઓર અપને ઘર વાલોં કો દોઝખ કી આગ સે
બચાને કા એક ઝરીઆ ફૈઝાને સુન્નત કા દર્સ ભી હૈ. (દર્સ કે ઇલાવા
સુન્નતોં ભરે બયાન યા મ-દની મુઝા-કરે કા રોઝાના એક કેસિટ ભી ઘર
વાલોં કો સુનાઈયે)

☆ ઝિમ્માદાર ઘડી કા વક્ત મુકરર કર કે રોઝાના ચૌકદર્સ કા એહતિમામ
કરેં. મ-સલન રાત નવ બજે મદીના ચૌક, (સાઢે નવ બજે) બગદાદી
ચૌક મેં વગૈરા. છુટ્ટી વાલે દિન એક સે ઝિયાદા મકામાત પર ચૌકદર્સ
કા એહતિમામ કીજિયે. (મગર હુકૂકે આમ્મા તલફ ન હોં મ-સલન
મુસલ્માનોં કા રાસ્તા ન રુકે વરના ગુનહગાર હોંગે)

☆ દર્સ કે લિયે વોહ નમાઝ મુન્તખબ કીજિયે જિસ મેં ઝિયાદા સે
ઝિયાદા ઇસ્લામી ભાઈ શરીક હો સકેં.

☆ દર્સ વાલી નમાઝ ઉસી મસ્જિદ કી પહલી સફ મેં તકબીરે ઊલા કે
સાથ બા જમાઅત અદા ફરમાઈયે.

☆ મેહરાબ સે હટ કર (સેહન વગૈરા મેં) કોઈ ઐસી જગહ દર્સ કે લિયે
મખસૂસ કર લીજિયે જહાં દીગર નમાઝિયોં ઓર તિલાવત કરને વાલોં
કો દુશ્વારી ન હો.

☆ ઝૈલી નિગરાન કો ચાહિયે કે અપની મસ્જિદ મેં દો ખૈર ખ્વાહ મુકરર કરે જો દર્સ (બયાન) કે મૌકઅ પર જાને વાલોં કો નરમી સે રોકેં ઔર સબ કો કરીબ કરીબ બિઠાએં.

☆ પદેં મેં પદાં કિયે દો ઝાનૂ બૈઠ કર દર્સ દીજિયે. અગર સુનને વાલે ઝિયાદા હોં તો ખડે હો કર યા માઈક પર દેને મેં ભી હરજ નહીં જબ કે નમાઝિયોં વગૈરા કો તશ્વીશ ન હો.

☆ આવાઝ ન તો ઝિયાદા બુલન્દ હો ઔર ન હી બિલ્કુલ આહિસ્તા હત્તલ ઇમ્કાન ઇતની આવાઝ સે દર્સ દીજિયે કે સિર્ફ હાઝિરીન સુન સકેં. ઇસ બાત કી હમેશા એહતિયાત ફરમાઈયે કે દર્સ વ બયાન કી આવાઝ સે કિસી સોતે હુએ યા કિસી નમાઝી યા મશ્ગૂલે તિલાવત વગૈરા કો તક્લીફ ન હો.

☆ દર્સ હમેશા ઠહર ઠહર કર ઔર ધીમે અન્દાઝ મેં દીજિયે.

☆ જો કુછ દર્સ દેના હૈ પહલે ઉસ કા કમ અઝ કમ એક બાર મુતા-લઆ કર લીજિયે તાકે ગ-લતિયાં ન હોં.

☆ ફૈઝાને સુન્નત કે મુઅર્રબ અલ્ફાઝ એ'રાબ કે મુતાબિક હી અદા કીજિયે ઇસ તરહ **اِنَّ شَاءَ اللّٰهُ** તલફ્ફુઝ કી દુરુસ્ત અદાએગી કી આદત બનેગી.

☆ હમ્દ વ સલાત, દુરૂદો સલામ કે દોનોં સીગે, આયતે દુરૂદ ઔર ઇખ્તિતામી આયાત વગૈરા કિસી સુન્ની આલિમ યા કારી કો ઝરૂર સુના દીજિયે. ઇસી તરહ અ-રબી દુઆએં વગૈરા જબ તક ઉ-લમાએ

અહલે સુન્નત કો ન સુના લેં અકેલે મેં ભી ન પઢા કરેં.

☆ ફૈઝાને સુન્નત કે ઇલાવા મક-ત-બતુલ મદીના સે શાએઅ હોને વાલે મ-દની રસાઈલ સે ભી દર્સ દે સકતે હેં.

☆ દર્સ મઅ ઇખ્તિતામી દુઆ સાત મિનટ કે અન્દર અન્દર મુકમ્મલ કર લીજિયે.

☆ હર મુબલ્લિગ કો યાહિયે કે વોહ દર્સ કા તરીકા, બા'દ કી તરગીબ ઓર ઇખ્તિતામી દુઆ ઝબાની યાદ કર લે.

☆ દર્સ કે તરીકે મેં ઇસ્લામી બહનેં હરબે ઝરૂરત તરમીમ કર લેં.

મસ્જિદ મેં દર્સ દેને કે મકાસિદ

1 : દર્સ દેને કા સબ સે બડા મક્સદ અલ્લાહ વ રસૂલ
عَزَّوَجَلَّ وَصَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ કી રિઝા હે.

2 : દર્સે ફૈઝાને સુન્નત કે ઝરીએ શુ-રકાએ દર્સ ઓર અહલે મહલ્લા કો અહલે મહબ્બત બલ્કે હકીકી મા'નોં મેં “દા'વતે ઇસ્લામી” વાલા બનાના હે.

3 : મસ્જિદ મેં દર્સે ફૈઝાને સુન્નત કે શુ-રકા કે ઝરીએ હફ્તે મેં એક બાર અલાકાઈ દૌરા બરાએ નેકી કી દા'વત કી તરકીબ બનાની હે.

4 : ફૈઝાને સુન્નત કે દર્સ મેં શુ-રકાએ દર્સ કો મ-દની ઇન્આમાત પર અમલ ઓર રોઝાના ફિકે મદીના કર કે (મ-દની ઇન્આમાત કા) રિસાલા પુર કરને કી તરગીબ દિલાની હે ઓર ઉન કો મ-દની કાફિલે મેં સફર કરને ઓર કરવાને કા ઝેહન ભી દેના હે.

5 : હફતાવાર ઇજતિમાઅ મેં પાબન્દિયે વક્ત કે સાથ અવ્વલ તા આબિર શિકત કે લિયે તય્યાર કરના હૈ.

6 : મસ્જિદ કે ઇમામ સાહિબ ઓર કમેટી વાલોં કો ભી મ-દની કાફિલે મેં સફર પર આમાદા કરના હૈ.

7 : મસ્જિદ સત્હ પર સદાએ મદીના કી તરકીબ ભી બનાની હૈ.

8 : મસ્જિદ સત્હ પર હર રોઝ મુલાકાત કે લિયે ફજ કે બા'દ મ-દની હલ્કે શુરૂઅ કરના હૈ ઓર મસ્જિદ કે અતરાફ મેં જો લોગ નમાઝ નહીં પઢતે ઉન્હેં નમાઝ કી તરગીબ ભી દિલાની હૈ.

9 : મસ્જિદ કે કુર્બો જવાર મેં પુરાને ઇસ્લામી ભાઈયોં મેં સે જો પહલે આતે થે અબ નહીં આતે ઉન સે મુલાકાત કર કે ઉન્હેં મ-દની કાફિલોં મેં સફર કી તરગીબ દિલાની હૈ.

10 : શુ-રકાએ દર્સ કો “દા’વતે ઇસ્લામી” કા મુબલ્લિગ વ મુઅલ્લિમ બનાના હૈ.

11 : મસ્જિદ કે કરીબ ચૌકદર્સ કી તરકીબ બનાની હૈ.

12 : મસ્જિદ મેં મદ્ર-સતુલ મદીના બાલિગાન કા સિલ્સિલા શુરૂઅ કરના ઓર ઇસે મઝબૂત કરના હૈ.

ફૈઝાને સુન્નત સે દર્સ દેને કા તરીકા

તીન બાર ઇસ તરહ એ'લાન ફરમાઈયે :

કરીબ કરીબ તશરીફ લાઈયે.

પદે મેં પદા કિયે દો ઝાનૂ બેઠ કર ઇસ તરહ ઇબ્તિદા કીજિયે :

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِيْنَ وَالصَّلٰوةُ وَالسَّلَامُ عَلٰى سَيِّدِ الْمُرْسَلِيْنَ
اَمَّا بَعْدُ فَاَعُوْذُ بِاللّٰهِ مِنَ الشَّيْطٰنِ الرَّجِيْمِ بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

ઇસ કે બા'દ ઇસ તરહ દુરદો સલામ પઢાઈયે :

الصَّلٰوةُ وَالسَّلَامُ عَلَيْكَ يَا رَسُوْلَ اللّٰهِ وَعَلَى الْكَوْاَصْحِيْكَ يَا حَبِيْبَ اللّٰهِ
الصَّلٰوةُ وَالسَّلَامُ عَلَيْكَ يَا نَبِيَّ اللّٰهِ وَعَلَى الْكَوْاَصْحِيْكَ يَا نُوْرَ اللّٰهِ

અગર મસ્જિદ મેં હેં તો ઇસ તરહ એ'તિકાફ કી નિયત કરવાઈયે :

نَوَيْتُ سُنَّةَ الْاِعْتِكَافِ

(તરજમા : મેં ને સુન્નતે એ'તિકાફ કી નિયત કી)

ફિર ઇસ તરહ કહિયે : મીઠે મીઠે ઇસ્લામી ભાઈયો ! કરીબ કરીબ આ કર દર્સ કી તા'ઝીમ કી નિયત સે હો સકે તો દો ઝાનૂ બેઠ જાઈયે અગર થક જાએં તો જિસ તરહ આપ કો આસાની હો ઉસી તરહ બેઠ કર નિગાહેં નીચી કિયે તવજજોહ કે સાથ રિઝાએ ઇલાહી કે લિયે ઇલ્મે દીન હાસિલ કરને કી નિયત સે ફૈઝાને સુન્નત કા દર્સ સુનિયે કે લા પરવાહી કે સાથ ઇધર ઉધર દેખતે હુએ, ઝમીન પર ઉગલી સે ખેલતે હુએ, લિબાસ બદલ યા બાલોં વગૈરા કો સહલાતે હુએ સુનને સે ઇસ કી બ-ર-કતેં ઝાઈલ હોને કા અન્દેશા હૈ. (બયાન કે આગાઝ મેં ભી ઇસી અન્દાઝ મેં રગબત દિલાઈયે ઓર અચ્છી અચ્છી નિયતેં

ભી કરવાઈયે) યેહ કહને કે બા'દ ફૈઝાને સુન્નત સે દેખ કર દુરુદ શરીફ કી એક ફઝીલત બયાન કીજિયે. ફિર કહિયે :

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيبِ! صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّدٍ

જો કુછ લિખા હુવા હૈ વોહી પઢ કર સુનાઈયે. આયાત વ અ-રબી ઈબારાત કા સિર્ફ તરજમા પઢિયે. કિસી ભી આયત યા હદીસ કા અપની રાય સે હરગિઝ ખુલાસા મત કીજિયે.

દર્સ કે આખિર મેં ઇસ તરહ તરગીબ દિલાઈયે

(હર મુબલ્લિગ કો ચાહિયે કે ઝબાની યાદ કર લે ઔર દર્સ વ બયાન કે આખિર મેં બિલા કમી બેશી ઈસી તરહ તરગીબ દિલાયા કરે)

اَلْحَمْدُ لِلَّهِ عَلَیْهِ التَّحْقِیْقُ તબ્લીગે કુરઆનો સુન્નત કી આલમગીર ગૈર સિયાસી તહરીક દા'વતે ઈસ્લામી કે મહકે મહકે મ-દની માહોલ મેં બ કસરત સુન્નતોં સીખી ઔર સિખાઈ જાતી હૈં. હર જુમા'રાત ઈશા કી નમાઝ કે બા'દ આપ કે શહર મેં હોને વાલે દા'વતે ઈસ્લામી કે હફતાવાર સુન્નતોં ભરે ઈજતિમાઅ મેં રિઝાઅે ઈલાહી કે લિયે અચ્છી અચ્છી નિયતોં કે સાથ સારી રાત ગુઝારને કી મ-દની ઈત્તિજા હૈ. આશિકાને રસૂલ કે મ-દની કાફિલોં મેં બ નિયતે સવાબ સુન્નતોં કી તરબિયત કે લિયે સફર ઔર રોઝાના ફિકે મદીના કે ઝરીઅે મ-દની ઈન્આમાત કા રિસાલા પુર કર કે હર મ-દની માહ કે ઈબ્તિદાઈ દસ દિન કે અન્દર અન્દર અપને યહાં કે ઝિમ્માદાર કો જમ્મ કરવાને કા મા'મૂલ બના લીજિયે. اِنْ شَاءَ اللَّهُ عَلَیْهِ ઈસ કી બ-ર-કત સે પાબન્દે સુન્નત બનને, ગુનાહોં સે નફરત કરને ઔર ઈમાન કી હિફાઝત કે લિયે કુઢને કા

ઝેહન બનેગા. હર ઇસ્લામી ભાઈ અપના યેહ ઝેહન બનાએ કે મુઝે અપની ઓર સારી દુન્યા કે લોગોં કી ઇસ્લાહ કી કોશિશ કરની હે. **إِنْ شَاءَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ**

અપની ઇસ્લાહ કી કોશિશ કે લિયે મ-દની ઇન્આમાત પર અમલ ઓર સારી દુન્યા કે લોગોં કી ઇસ્લાહ કી કોશિશ કે લિયે¹ મ-દની કાફિલોં મેં સફર કરના હે. **إِنْ شَاءَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ**

અલ્લાહ કરમ એસા કરે તુઝ પે જહાં મેં

એ દા'વતે ઇસ્લામી તેરી ધૂમ મચી હો

આખિર મેં ખુશૂઓ ખુશૂઅ (યા'ની જિસ્મ વ દિલ કી આજિઝી) ઓર કબૂલિયત કે યકીન કે સાથ દુઆ મેં હાથ ઉઠાને કે આદાબ બજા લાતે હુએ બિલા કમી બેશી ઇસ તરહ દુઆ માંગિયે :

الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَى سَيِّدِ الْمُرْسَلِينَ

યા રબ્બે મુસ્તફા! બ તુફૈલે મુસ્તફા وَسَلَّم. صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْهِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم

હમારી, હમારે માં બાપ કી ઓર સારી ઉમ્મત કી મગ્ફિરત ફરમા. યા અલ્લાહ **عَزَّوَجَلَّ** ! દર્સ કી ગ-લતિયાં ઓર તમામ ગુનાહ મુઆફ ફરમા, નેક અમલ કા જઝબા દે, હમેં પરહેઝ ગાર ઓર માં બાપ કા ફરમાં બરદાર બના. યા અલ્લાહ **عَزَّوَجَلَّ** ! હમેં અપના ઓર અપને મ-દની હબીબ صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْهِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કા મુખ્લિસ આશિક બના. હમેં ગુનાહોં કી બીમારિયોં સે શિફા અતા ફરમા. યા અલ્લાહ **عَزَّوَجَلَّ** ! હમેં મ-દની ઇન્આમાત પર અમલ કરને, મ-દની કાફિલોં મેં સફર કરને ઓર

1 : યહાં ઇસ્લામી બહનેં કહેં : ઘર કે મદીં કો મ-દની કાફિલોં મેં સફર કરવાના હે.

ઈન્ફિરાદી કોશિશ કે ઝરીએ દૂસરોં કો ભી મ-દની કામોં કી તરગીબ દિલવાને કા જઝબા અતા ફરમા. યા અલ્લાહ **عَزَّوَجَلَّ** ! મુસલ્માનોં કો બીમારિયોં, કર્જ દારિયોં, બે રોઝગારિયોં, બે ઔલાદિયોં, બે જા મુકદ્દમા બાઝિયોં ઓર તરહ તરહ કી પરેશાનિયોં સે નજાત અતા ફરમા. યા અલ્લાહ **عَزَّوَجَلَّ** ! ઈસ્લામ કા બોલબાલા કર ઓર દુશ્મનાને ઈસ્લામ કા મુંહ કાલા કર. યા અલ્લાહ **عَزَّوَجَلَّ** ! હમેં દા'વતે ઈસ્લામી કે મ-દની માહોલ મેં ઈસ્તિકામત અતા ફરમા. યા અલ્લાહ **عَزَّوَجَلَّ** ! હમેં ઝેરે ગુમ્બદે ખઝરા જલ્વએ મહબૂબ **صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ** મેં શહાદત, જન્નતુલ બકીઅ મેં મદ્ફન ઓર જન્નતુલ ફિરદૌસ મેં અપને મ-દની હબીબ **صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ** કા પડોસ નસીબ ફરમા. યા અલ્લાહ **عَزَّوَجَلَّ** ! મદીને કી ખુશબૂદાર ઠન્ડી ઠન્ડી હવાઓં કા વાસિતા હમારી જાઈઝ દુઆએં કબૂલ ફરમા.

કહતે રહતે હેં દુઆ કે વાસિતે બન્દે તેરે

કર દે પૂરી આરઝૂ હર બે કસો મજબૂર કી

اٰمِيْنَ بِجَاہِ النَّبِيِّ الْاَمِيْنَ صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ

શે'ર કે બા'દ યેહ આયતે મુબા-રકા પઢિયે :

اِنَّ اللّٰهَ وَمَلَائِكَتَهُ يَخِصُّوْنَ عَلَى النَّبِيِّ ۖ يَا أَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوا صَلُّوا عَلَيْهِ وَسَلِّمُوا تَسْلِيْمًا ۝ (پ ۲۲ الاحزاب: ۵۶)

સબ દુરૂદ શરીફ પઢ લેં ફિર પઢિયે :

سُبْحَنَ رَبِّيَ رَبِّكَ رَبِّ الْعِزَّةِ عَمَّا يَصِفُوْنَ ۝ وَسَلَامٌ عَلَى الْمُرْسَلِيْنَ ۝ وَالْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعٰلَمِيْنَ ۝

(پ ۲۳ الصّٰفّٰت: ۱۸۱-۱۸۳)

દર્સ કી કમાઈ પાને કે લિયે સવાબ કી નિયત કે સાથ (ખડે ખડે નહીં બલકે) બેઠ કર ખન્દા પેશાની કે સાથ લોગોં સે મુલાકાત કીજિયે, ચન્દ નએ ઇસ્લામી ભાઈયોં કો અપને કરીબ બિઠા લીજિયે ઓર ઇન્ફિરાદી કોશિશ કે ઝરીએ ખૂબ મુસ્કુરાતે હુએ ઉન્હેં મ-દની ઇન્આમાત ઓર મ-દની કાફિલોં કી બ-ર-કતેં સમજાઈયે. (બેઠ કર મિલને મેં હિકમત યેહ હૈ કે કુછ ન કુછ ઇસ્લામી ભાઈ હો સકતા હૈ આપ કે સાથ બેઠે રહેં વરના ખડે ખડે મિલને વાલે ઉમૂમન ચલ પડતે હેં યૂં ઇન્ફિરાદી કોશિશ કી સઆદત સે મહરૂમી હો સકતી હે)

તુમ્હેં ઐ મુબલ્લિગ યેહ મેરી દુઆ હે

કિયે જાઓ તે તુમ તરક્કી કા ઝીના

દુઆએ અત્તાર : યા અલ્લાહ **اَللّٰهُمَّ** ! મુઝે ઓર પાબન્દી કે સાથ ફેઝાને સુન્નત સે રોઝાના કમ અઝ કમ દો દર્સ એક ઘર મેં ઓર દૂસરા મસ્જિદ, ચૌક યા સ્કૂલ વગેરા મેં દેને ઓર સુનને વાલે કી મઘ્ફિરત ફરમા ઓર હમેં હુસ્ને અપ્લાક કા પૈકર બના.

اٰمِيْنَ بِجَاہِ النَّبِيِّ الْاَمِيْنَ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم

મુઝે દર્સે ફેઝાને સુન્નત કી તૌફીક

મિલે દિન મેં દો મરતબા યા ઇલાહી

બયાન કી અહમિયત

મીઠે મીઠે ઇસ્લામી ભાઈયો ! ઉમૂમન હમ કિસી કો અપના મક્સદ બોલ કર હી સમજાતે હૈં. બયાન મેં મુબલિગ કે બોલને કા અન્દાઝ જિતના ઝિયાદા મુઅસ્સિર હોગા ઉતના હી વોહ અપને મક્સદ કો બેહતર અન્દાઝ મેં સમજા સકેગા. યૂં સમજિયે કે બયાન અપને મક્સદ કો પૂરી દુન્યા મેં પહોંચાને કા ઝરીઆ હૈ, અચ્છે બયાન સે મ-દની કાફિલે મઝબૂત હોતે હૈં, હમ બયાન સે ઇજતિમાઈ તૌર પર મ-દની કામ કરને કા ઝેહન બના સકતે હૈં, બયાન મુબલિગ કી શખ્સિયત મેં નિખાર પૈદા કરતા હૈ, બયાન સે ખુદ એ'તિમાદી પૈદા હોતી હૈ. પ્યારે આકા મ-દની મુસ્તફા صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કા ફરમાને આલીશાન હૈ : “બા'ઝ બયાન જાદૂ હૈં.”

(صحيح البخارى، كتاب النكاح، باب الخطبة، الحديث: ٥١٣٦، ج ٣، ص ٤٤٦)

મુફ્ફિસિરે શહીર હકીમુલ ઉમ્મત મુફ્તી અહમદ યાર ખાન નઈમી عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللّٰهِ الْكَرِيم ઇસ હદીસ કે તહ્ત તહરીર ફરમાતે હૈં : “યા'ની બા'ઝ કલામ (બયાન) લોગોં કે દિલ અપની તરફ માઈલ કરને મેં, લોગોં કો હૈરાન કર દેને મેં જાદૂ કા સા અસર રખતે હૈં.”

(મિરઆતુલ મનાજ્જહ, જિ. 6, સ. 426)

પસ ઇસ સે મા'લૂમ હુવા કે બા'ઝ બયાન, સુનને વાલોં પર ઇસ તરહ અસર અન્દાઝ હોતે હૈં જૈસે જાદૂગર કા જાદૂ અસર અન્દાઝ હોતા હૈ. લિહાઝા કુલૂબ મેં ઇન્કિલાબ પૈદા કરને કે સિલ્સિલે મેં બયાન કો નુમાયાં હૈસિયત હાસિલ હૈ. યકીનન યેહ ઇન્કિલાબ વ તબ્દીલી એસે બયાન સે ઝુહૂર પઝીર હોગી જિસે હર ઝાવિયે સે જાંચ

પરખ કર સિપુર્દે સામિઈન કિયા ગયા હો. મઝકૂરા બાલા હદીસે પાક ઔર ઇસ સે અખઝ શુદા નતીજે કી રોશની મેં યેહ બાત બખૂબી સમઝ મેં આતી હે કે હમેં અપની પ્યારી પ્યારી સુન્નતોં કી આલમગીર તહરીક દા'વતે ઇસ્લામી કી તરક્કી વ બકા કી ખાતિર અપને બયાન કો બેહતર બનાના, ઇસ કી અદાએગી મેં સુસ્તી ઔર કાહિલી સે બચના ઔર દીગર ઇસ્લામી ભાઈયોં મેં ઇસ કે લિયે શુઝિર વ સલાહિયત બેદાર કરના બેહદ લાઝિમી વ ઝરૂરી હૈ.

લિહાઝા હમેં મ-દની કાફિલોં કો સફર કરવાને કે લિયે ઔર મ-દની ઇન્આમાત પર અમલ કી તરગીબ દિલાને કે લિયે અપને બયાન કો મઝબૂત કરના હોગા.

બયાન કે મકાસિદ

બયાન કરને વાલે મુબલ્લિગ કો ચન્દ બાતોં કા ખયાલ રખના ઝરૂરી હૈ.

(1) બયાન કા મકસદ અપની ઇસ્લાહ હો :

અગર મુબલ્લિગ કી બયાન કરતે વક્ત યેહ સોચ હો, કે મેં સામિઈન ઇસ્લામી ભાઈયોં કી ઇસ્લાહ કે લિયે બયાન કર રહા હૂં તો ફિર વોહ ખુદ બયાન કી બ-ર-કત સે મહરૂમ હો જાએગા. બયાન કરતે વક્ત મુબલ્લિગ કી ક્યા સોચ હોની ચાહિયે ? ઇસ સિલ્સિલે મેં ફરમાને અમીરે અહલે સુન્નત હઝરતે અલ્લામા મૌલાના અબૂ બિલાલ મુહમ્મદ ઇલ્યાસ અત્તાર કાદિરી رحمۃ اللہ علیہ મુલા-હઝા ફરમાઈયે કે “મુબલ્લિગ બયાન કરતે વક્ત યેહ નિચ્ચત કરે કે મેં દૂસરોં કો નસીહત કરને કે બજાએ ખુદ અપને આપ કો સમઝા રહા હૂં.”

લિહાઝા હમેં ચાહિયે કે જબ ભી બયાન કરને કી સઆદત

હાસિલ હો તો અપની ઈસ્લાહ કી નિચ્ચત સે બયાન કરે. ઈસ મ-દની ફૂલ સે **إِنْ شَاءَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ** બયાન કે બા'દ મુબલ્લિગ કે દિલ મેં શૈતાન કી તરફ સે બેદાર હોને વાલે ઈસ વસ્વસે કી કાટ ભી હો જાએગી કે લોગ મેરે બયાન કી તા'રીફ યા મેરી વાહ વાહ કરે. ક્યૂંકે જબ અપની ઈસ્લાહ મક્સૂદ હોગી તો તા'રીફ કી ખ્વાહિશ ખત્મ હો જાએગી હકીકત યેહ હે કે બયાન ઉસી મુબલ્લિગ કા કામ્યાબ હોતા હે જો ઈખ્લાસ કે સાથ અલ્લાહ વ રસૂલ **وَصَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ** કી રિઝા વ ખુશનૂદી કે લિયે બયાન કરતા હે. અલ્લાહ **عَزَّوَجَلَّ** હમેં ભી ઈખ્લાસ અતા ફરમાએ.

(2) અલ્લાહ **عَزَّوَجَلَّ** કી રિઝા મક્સૂદ હો :

ફરમાને અમીરે અહલે સુન્નત **رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ** હે : “ઈખ્લાસ કબૂલિયત કી કુન્હ હે.”

લિહાઝા ! બયાન સિર્ફ ઓર સિર્ફ અલ્લાહ **عَزَّوَجَلَّ** કી રિઝા કી ખાતિર હી કરના ચાહિયે ક્યૂંકે મખ્લૂક કો મુન્તઅસ્સિર કરને કે લિયે બયાન કરને કી નુહૂસત સે ઈન્સાન ન સિર્ફ ગુનહગાર હોતા હે બલ્કે ઈસ કે બાઈસ બયાન કી તાસીર ભી બેહદ મુન્તઅસ્સિર હોતી હે. બા'ઝ અવકાત એસા ભી હોતા હે કે અગર કિસી મુબલ્લિગ કા પુર અસર બયાન સુન લિયા તો નફસ યેહ ચાહતા હે મેં ભી એસા હી બયાન કરું ફિર ઈસ તરહ કે બયાનાત કા મવાદ જમ્મ કરને કી કોશિશ કી જાતી હે. જિસ સે મક્સૂદ અપની ધાક બિઠાના હોતા હે ઓર જબ ઉસ મુબલ્લિગ કી તરહ બયાન ન કિયા જા સકા તો હૌસલે પસ્ત ઓર વલ્વલે સર્દ પડ જાતે હે. બયાન મેં ઈખ્લાસ કે બારે મેં તીન મવાકેઅ પર ગૌર કરના ઝરૂરી હે.

(1) ઇબ્તિદા મેં અપને આપ સે સુવાલ કરેં કે “તૂ યેહ બયાન કિસ નિયત કે સાથ કર રહા હૈ. અલ્લાહ ﷻ કો રાઝી કરને ઔર ખિદમતે દીન કી નિયત સે યા ઇસ લિયે કે તેરી ઇઝ્ઝત મેં ઇઝાફા હો, લોગ તુઝ સે મુન્તઅસ્સિર હો જાએં, તેરી તા’રીફેં કી જાએં, બા’દે બયાન તુઝે તઅજ્જુબ ખૈઝ નિગાહોં સે દેખા જાએ વગૈરા.” પહલી મરતબા કિસી બડે ઇજતિમાઅ મેં બયાન કરને વાલે મુબલ્લિગીન ઇસ કા ખાસ ખયાલ રખેં.

(2) બા’ઝ અવકાત શુરૂઅ મેં ઇખ્લાસ પેશે નઝર હોતા હૈ લેકિન દરમિયાન મેં મઝકૂરા ફાસિદ નિયતેં દાખિલ હો જાતી હૈં. લિહાઝા દરમિયાન મેં ભી ઇસ કા ખયાલ રખના ઝરૂરી હૈ.

(3) બયાન કે બા’દ ભી યેહ ખ્વાહિશ હરગિઝ પૈદા ન હો, કે અબ મેરે બયાન કી તા’રીફ કી જાએ લોગ મેરે હાથ ચૂમેં, અપને અલાકે મેં મેરા બયાન કરવાને કે લિયે ઇસરાાર કરેં, મુઝ સે મેરા નામ વ પતા મા’લૂમ કિયા જાએ વગૈરા.

મીઠે મીઠે ઇસ્લામી ભાઈયો ! હમ ઇખ્લાસ કે સાથ અપની ઇસ્લાહ કી નિયત સે બયાન કરતે રહેંગે તો એક દિન હમ અપને મન્દની મક્સદ મેં કામ્યાબ હો જાએંગે. إِنْ شَاءَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ

અમીરે અહલે સુન્નાત رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ ફરમાતે હૈં : “બયાન કરને વાલા સિર્ફ ગુફ્તાર કા ગાઝી ન હો બલ્કે અપને બયાન પર અમલ કરને કા ભી ઝેહ્ન રખતા હો.” કાશ ! હમ સબ કા ઐસા હી ઝેહ્ન બન જાએ ઔર હમ સબ અપની ઇસ્લાહ કે લિયે હી બયાન કરને વાલે બન જાએં.

(3) બયાન કા અસર ઝાહિર ન હો તો અપને ઇખ્લાસ કી કમી તસવ્વુર કરે :

બા'ઝ અવકાત બયાન કરને કે બા'દ મુબલિગ કી ઝબાન સે યેહ અલ્ફાઝ ભી જારી હો જાતે હૈં કે “મૈં ને બયાન તો ક્રિયા લેકિન સુનને વાલોં પર અસર નહીં હુવા, મ-દની કાફિલે મેં સફર કે લિયે તય્યાર નહીં હુએ, કિસી ને ઉઠ કર મ-દની કાફિલે મેં સફર કી નિયત સે નામ નહીં લિખવાયા, યહાં કે ઇસ્લામી ભાઈ બહુત સખ્ત દિલ હૈં ઇન કે દિલ પર બાત ભી અસર નહીં કરતી હૈ.” ઇસ કિસ્મ કી બાત વોહી કર સકતા હૈ જો ખુદ કો કાબિલે ઇસ્લાહ તસવ્વુર ન કરતા હો.

અપને આપ કો ઇસ્લાહ શુદ્ધા સમઝના યકીનન નાદાની હૈ. અમીરે અહલે સુન્નત رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ ફરમાતે હૈં : “લોગોં પર અસર ન હો તો ઉન કો સખ્ત દિલ સમઝને યા કહને કે બજાએ અપને ઇખ્લાસ કી કમી તસવ્વુર કર કે ઇસ્તિફાર કરેં.” ઔ કાશ ! હમ સબ કા ઐસા હી ઝેહન બન જાએ ઔર હમ ભી ખોફે ખુદા સે લરઝતે, ઇશકે રસૂલ મેં ડૂબ કર ઐસા બયાન કરને વાલે બન જાએં જૈસા બયાન હમારે અમીરે અહલે સુન્નત رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ ફરમાતે હૈં. યેહ આપ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ કે ઇખ્લાસ હી કી બ-ર-કત હૈ કે જો ભી આપ કે બયાન કો કમા હક્કુહુ સુનતા હૈ આપ કી ઝબાને મુબારક સે નિકલને વાલે અલ્ફાઝ તાસીર કા તીર બન કર દિલ મેં ઉતરતે ચલે જાતે હૈં, જિસ કે નતીજે મેં ઉસે સાબિકા ગુનાહોં પર નદામત મહસૂસ હોતી હૈ ઔર તૌબા કી તૌફીક મિલતી હૈ, નમાઝ કી અદાએગી પર ઇસ્તિકામત નસીબ હોતી હૈ,

ઉસ કે દિલ મેં નેકિયોં કા શૌક બેદાર હોતા હૈ, વોહ મ-દની કાફિલોં કા મુસાફિર બનતા હૈ. ઐ **اَللّٰهُمَّ اِنِّىْ اَسْأَلُكَ** ! હમેં અમીરે એહલે સુન્નત **وَدَامَتْ بَرَكَاتُهُمُ الْعَالِيَةِ** કે સદકે મેં ઈખ્લાસ અતા ફરમા દે.

બયાન કરને સે પહલે ચન્દ એહતિયાતેં

(1) અપને પાઉં દેખ લીજિયે કે ઈન પર મૈલ તો નહીં જમા હુવા ? નાખુન બઢે હુએ તો નહીં ? ક્યૂંકે જબ આપ બયાન કરને કે લિયે ખડે હોંગે તો કરીબ બૈઠે હુએ લોગોં કી નિગાહ આપ કે પૈરોં પર ભી પડેગી અગર ઉન પર મૈલ કી તહ જમી હોગી ઓર નાખુન બડે હોંગે તો ઉન પર આપ કી શખ્સિયત કા બુરા અસર કાઈમ હોગા, જિસ કા મન્ફી અસર આપ કે બયાન પર ભી પડેગા. નીઝ જબ ભી આપ ખડે હોં તો ખયાલ રખિયે કે દોનોં પૈરોં કે દરમિયાન ઝિયાદા ફાસિલા ન હો.

(2) યૂંહી બયાન કે બા'દ ઉમૂમન લોગ મુસા-ફહા કર કે સુન્નત પર અમલ કરને કી સઆદત હાસિલ કરતે હેં અગર આપ કે હાથ મૈલે કુચૈલે ઓર નાખુન બડે બડે ઓર મૈલ ઝદા હુએ તો મુસા-ફહા કરને વાલે કે દિલ મેં આપ કે મુ-તઅલ્લિક કરાહિયત પૈદા હો સકતી હૈ ઓર ઈસ કે બાઈસ બયાન કા અસર ઝાઈલ યા કમ હો સકતા હૈ લિહાઝા હાથ ભી સાફ સુથરે હોને ચાહિએં.

(3) ઈસી તરહ લિબાસ સાફ સુથરા હોના ચાહિયે તાકે કિસી કો કરાહિયત મહસૂસ ન હો.

(4) ઈમામા ભી સાફ સુથરા ઓર અચ્છે અન્દાઝ સે બાંધેં, નીઝ દાઢી શરીફ ઓર ઝુલ્ફોં મેં કંધા કર લેં તાકે દેખને વાલોં કે દિલ મેં નફરત વ

કરાહિયત કે બજાએ સુન્નાત કી મહબ્બત વ રગ્બત પૈદા હો.

ફરમાને અમીરે અહલે સુન્નાત ﷺ હૈ : “બયાન

કરને વાલા દા’વતે ઈસ્લામી કે મખસૂસ સફેદ મ-દની લિબાસ વ સબ્જ ઈમામા વ સફેદ ચાદર મેં હર વક્ત મલ્બૂસ રહને વાલા હો.”

(5) ચેક કર લેં કે ગિરીબાન કે બટન ખુલે હુએ તો નહીં ક્યૂંકે ગિરીબાન કે બટન ખોલ કર રખના શરીફ લોગોં કા શેવા નહીં. ગરીબાન કે ઊપર તક બટન બન્દ કરને મેં અગર તક્લીફ મહસૂસ ન હો તો બન્દ કર લેં.

(6) પાઈચે સુન્નાત કે મુતાબિક હમેશા ટપ્નોં સે ઊપર હોને ચાહિએં, લેકિન બયાન કરતે વક્ત તો ખુસૂસી તૌર પર ઈસ કા ખયાલ રખેં. વરના ન સિફ એ’તિરાઝ કા નિશાના બનના પડેગા બલ્કે કિસી કે બદ ઝન હો કર બયાન કી બ-રકાત સે મહરૂમ હોને કા ભી અન્દેશા હૈ. યૂંહી કુરતે કા દામન દેખ લેં, કે કહીં શલવાર યા પાજામે કે નેફે મેં ફંસા હુવા તો નહીં ?

(7) પસીના આને કી સૂરત મેં ઈત્ર કા ઈસ્તિ’માલ ભી કિયા જાએ.

(8) મુંહ મેં બદબૂ નહીં હોની ચાહિયે.

મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! ઈન મ-દની ફૂલોં પર અમલ કર કે હમ બયાન સે પહલે અપને લિબાસ વ જિસ્મ કો દેખ લેં, કે કોઈ ઈફરાતો તફરીત ન હો.

બયાન કી અકસામ

મીઠે મીઠે ઇસ્લામી ભાઈયો ! હમેં અપને બયાનાત મેં અપની ઓર સારી દુન્યા કે લોગોં કી ઇસ્લાહ કી કોશિશ કા ઝેહન દેના હૈ ઓર ઇસ સિલ્સિલે મેં મ-દની કાફિલોં ઓર મ-દની ઇન્આમાત કી તરગીબ દિલાની હૈ. હમારે પાસ બયાન કરને કે લિયે કઈ મૌઝૂઆત હોતે હૈં જિન કે ઝરીએ હમ અપને મ-દની મક્સદ કો બયાન કરતે હૈં. બયાન કે મુખ્તલિફ અન્દાઝ હોતે હૈં અગર હમ હર બયાન કો એક હી અન્દાઝ મેં કરેંગે તો બયાન કી બ-રકાત હાસિલ નહીં કર પાઁંગે. લિહાઝા બયાન કરને કે મુખ્તલિફ મૌઝૂઆત કે બારે મેં મ-દની ફૂલ પેશ કિયે જાતે હૈં તાકે હમ ઇન મ-દની ફૂલોં કે તહ્ત અપને અન્દાઝે બયાન કો દુરુસ્ત કર સકેં.

હમારે પાસ બયાન કરને કે દો મુખ્તલિફ મૌઝૂઆત હૈં :

(1) તન્જીમી

(2) ઘરલાહી

(1) તન્જીમી :

તન્જીમી એ'તિબાર સે બયાન કરને વાલે કો ઇસ બાત કા ખાસ ખયાલ રખના ચાહિયે કે વોહ અપની બાત કો સમજાને વાલે અન્દાઝ મેં કરે ચૂંકે તરબિયતી ઇજતિમાઅ મેં હમ મ-દની કામ કરને કા તરીકા સીખતે હૈં લિહાઝા હમેં ઇસ તરીકાએ કાર કો બયાન કરને કે લિયે ચન્દ બાતોં કા ખયાલ રખના ચાહિયે. ચૂંકે તન્જીમી મૌઝૂઆત દૂસરે મૌઝૂઆત સે કદ્રે ખુશક હોતા હૈ લિહાઝા ઇસ મેં મુબલ્લિગ દિલચસ્પી પૈદા કરને કે લિયે દિલચસ્પ વાકિઆત કો ભી શામિલ કરે

મગર ઈસ મેં અન્દાઝ ઈસ તરહ કા હો જિસ તરહ હમ કિસી એક શખ્સ સે ગુફ્ત-ગૂ કર કે અપની બાત સમજાના ચાહતે હૈં, બલ્કે હમ સુનને વાલે ઈસ્લામી ભાઈયોં કે ઝેહન મેં ઈસ તરહ ઉતર જાએં કે ઉન કી બોરિયત ખત્મ હો જાએ ઈસ કે લિયે લાઝિમ હૈ કે હમ ને જો નિકાત બયાન કરને હૈં, ઉન પર હમારી અચ્છી તરહ તય્યારી હો તાકે હમ રવાની કે સાથ બયાન કરતે જાએં ઓર સાથ હી સાથ ઉન પર અમલ કી તરગીબ ભી દિલાઈ જાએ મગર કિસી ભી વક્ત અપને બયાન મેં કિસી ઝિમ્માદાર પર તન્કીદ ન કી જાએ ઓર ન યેહ એહસાસ દિલાયા જાએ કે આપ કો મ-દની કામ કરને કા સલીકા નહીં બલ્કે મ-દની કામ કરને કી અહમ્મિયત કો ઉજાગર કિયા જાએ.

તન્જીમી બયાન મેં ન બિલ્કુલ સન્જી-દગી હો ઓર ન બિલ્કુલ ગૈર સન્જીદા પન બલ્કે જોશ ઓર નરમી દોનોં શામિલ હોં, અપની તરફ સે કોઈ નુક્ત્તા હરગિઝ બયાન ન કરેં બલ્કે જો મ-દની મર્કઝ ને હમેં મ-દની નિકાત દિયે હૈં ઉન્હી કો બયાન કરેં. ઓર ઉન નિકાત પર અમલ કરને કી તરગીબ ભી દિલાએં.

(2) ઇસ્લાહી :

ઈસ મૌઝૂઅ પર બયાન કરને વાલા ઈસ બાત કા ખાસ તૌર પર ખયાલ રખે કે મૈં અપની ઈસ્લાહ કે લિયે બયાન કર રહા હૂં. ઈસ્લાહી મૌઝૂઅ મેં ઈસ્લાહે મુઆ-શરા, ઈસ્લાહે નફ્સ, ગુનાહોં કી મઝમ્મત, ગુનાહોં સે બચને કી તરગીબ, તકબ્બુર કી મઝમ્મત, ગીબત કી મઝમ્મત, હસદ, બદ નિગાહી વગૈરા પર બયાન કરના શામિલ હૈ.

ઈસ્લાહી મૌઝૂઅ મેં મુબલ્લિગ કા અપના અન્દાઝ ઈસ તરહ

રખના ઔર સમજાના ચાહિયે જૈસે બાપ અપને બેટે કો સમજાતા હૈ યા'ની શફકત ઔર નરમી કે સાથ બયાન કિયા જાએ. અગર ઇસ મેં મહુઝ જઝબાતી અન્દાઝ હોગા ઔર ઝોરે બયાન દિખાના મક્સૂદ હોગા તો યાદ રખિયે ! “કિસી કો સખ્તી કે સાથ સમજાને કી મિસાલ ઐસી હૈ કે જિસ બરતન મેં પાની ડાલના હૈ ગોયા ઓસ મેં પહલે હી સે સૂરાખ કર દિયા.”

હે ફલાહો કામરાની નરમી વ આસાની મેં

હર બના કામ બિગડ જાતા હૈ નાદાની મેં

જિસ ઇસ્લાહી મૌઝૂઅ પર બયાન કરના હૈ પહલે અચ્છી તરહ ઓસ કી તય્યારી ફરમા લેં જબ ભી ઇસ્લાહી બયાન કરના હો પહલે ઓસ કે મૌઝૂઅ કા તઆરુફ કરવાએં. યા'ની તકબ્બુર કો લે લીજિયે, કે પહલે તકબ્બુર કી તા'રીફ બયાન કરેં, ફિર તકબ્બુર કયા હૈ ? ઇસ કે બારે મેં બતાએં, ફિર તકબ્બુર કી મઝમ્મત, ફિર તકબ્બુર સે કેસે બચ સકતે હેં ઔર ઇસ કા ઇલાજ બતાએં. આખિર મેં ઇસ કે ઇલાજ કી તરગીબ ઝરૂર દિલાએં મ-સલન મીઠે મીઠે ઇસ્લામી ભાઈયો ! અગર હમ તકબ્બુર સે બચના ઔર અપને અન્દર આજિઝી પૈદા કરના ચાહતે હેં તો હમે મ-દની કાફિલોં મેં સફર ઔર મ-દની ઇન્આમાત પર અમલ અપના મા'મૂલ બનાના હોગા. હમ ખુદ મહસૂસ કરેંગે કે આજિઝી હમારી તબીઅતે સાનિયા બનતી જા રહી હૈ.

ફરમાને અમીરે અહલે સુન્નાત ﷺ હૈ : “હર બયાન મેં હત્તલ ઇસ્કાન તીન મરતબા મ-દની કાફિલે ઔર મ-દની ઇન્આમાત કી તરગીબ ભી હોની ચાહિયે.”

બયાન તય્યાર કરને કા તરીકા

(1) પહલે જમ્મ શુદ્ધ મવાદ મ-સલન હિકાયાત યા વાકિઆત, કુરઆની આયાત યા અહાદીસ જિન સે બયાન શુરૂઅ કરના હે ઉન્હેં બગૌર પઢ લેં.

(2) અબ ગૌર કરેં કે ઇસ મેં કૌન સી બાત સબ સે પહલે બયાન કરના ઝરૂરી હે, ફિર કૌન સી, ઇસ કે બા'દ કૌન સી ઓર આબિર મેં કૌન સી યા યૂં ગૌર કીજિયે કે સુનને વાલે ઇસ મેં સે કિસ ચીઝ કો પહલે જાનના ચાહેંગે, ઇસ કે બા'દ કિસ કો, મ-સલન આપ હસદ કા બયાન કરના ચાહતે હેં ઓર આપ કે પાસ ઇસ કા ઇલાજ, તબાહ કારિયાં, અલામાત, તા'રીફ ઓર ઇસ સિસ્તિલે મેં બુરુગાને દીન કે વાકિઆત મૌજૂદ હેં તો યકીનન સબ સે પહલે ઇસ કી તા'રીફ બયાન કરની ચાહિયે ક્યૂંકે અવામ તો અવામ બા'ઝ ખવાસ ભી ઇસ કી શર-ઈ તા'રીફ સે ના વાકિફ હોંગે. અબ અગર આપ ને તા'રીફ બયાન કિયે બિગૌર હસદ કી તબાહ કારિયાં બયાન કરના શુરૂઅ કર દીં તો ન સુનને વાલે સહીહ મા'ના મેં ખૌફ મહસૂસ કરેંગે ઓર ન હી અપના મુહા-સબા કર સકેંગે, હાં અગર આપ પહલે તા'રીફ બયાન કર દેં તો ઇબ્તિદા હી સે સબ કો મા'લૂમ હો જાએગા કે યેહ ઐબ મેરી ઝાત મેં મૌજૂદ હે યા નહીં. અબ ઇસ કે બા'દ જબ આપ ઇસ કી તબાહ કારિયાં બયાન કરેંગે તો ઇસ ગુનાહ મેં મુબતલા હઝરાત બહુત અચ્છી તરહ અપના મુહા-સબા કર સકેંગે, નીઝ ઇસ કી આફાત કે બયાન સે ઉન કે દિલોં મેં ખૌફ ભી પૈદા હોગા. તા'રીફ કે બા'દ ઇસ ગુનાહ સે તૌબા કી તરફ માઈલ કરના યા મહફૂઝ રહને કે લિયે

અ-મલી ઇકદામ કી સોચ ફરાહમ કરના ભી ઝરૂરી હૈ યકીનન ઇસ કે લિયે હસદ કી આફાત કો બિત્તફસીલ બયાન કિયા જાના ચાહિયે, યુનાન્થે ઇસ કી તબાહ કારિયાં બયાન કીજિયે અગર્યે તા'રીફ કે ઝરીએ હી હસદ કી મૌજૂ-દગી પર બ આસાની મુત્તલઅ હુવા જા સકતા હૈ લેકિન યેહ મુસલ્લમા હકીકત હૈ કે નફસ અપની ગ-લતી વ ઐબ કભી ભી તસ્લીમ નહીં કરતા, યુનાન્થે અબ ઇસ કી અલામાત બયાન કી જાની ચાહિયે તાકે નફસ કે લિયે રાહે ફિરાર કે તમામ રાસ્તે બન્દ હો જાએ. તા'રીફ વ અલામાત વ બાઈસે હલાકત હોને કા બયાન કરને કે બા'દ બેશક ઇલાજ બયાન કરને કી ભી ઝરૂરત હૈ ઔર ઇલાજ ઇખ્તિયાર કરને કી તરગીબ કે લિયે બુઝુર્ગાને દીન કે આ'માલ વ અક્વાલ મુઆવિન સાબિત હોતે હૈ, લિહાઝા આખિર મેં ઇલાજ, અસ્લાફે કિરામ رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُمْ કી હયાતે તથ્થિબા કે ઇમાન અફરોઝ વાકિઆત બયાન કિયે જાએ. ઇસ તરહ ગૌર કરને પર હસદ કે બયાન કી દર્જે ઝૈલ તરતીબ સામને આઈ :

- (1) હસદ કી તા'રીફ (2) હસદ કી તબાહ કારિયાં
(3) અલામાત (4) ઇલાજ (5) ઇલાજ કી તરગીબ

પસ ઇસી તરહ હર બયાન કો મુરત્તબ કર કે બયાન કરને કી આદત ડાલિયે, ઇસ કા ફાએદા આપ ખુદ દેખેંગે. (إِنْ شَاءَ اللهُ تَعَالَى)

મ-દની મશ્વરા હૈ કે અગર મુશ્કિન હો સકે તો હર ઉન્વાન કે તહ્ત જમ્મ શુદા મવાદ કો ઇસી તરહ બિત્તરતીબ કિસી અલગ ડાયરી મેં લિખતે જાએ, યૂ આપ કે પાસ મુખ્તલિફ મૌજૂઆત પર કઈ બયાન બિલ્કુલ તથ્યાર હાલત મેં મૌજૂદ હોંગે.

મુબલ્લિગ કે મ-દની ફૂલ

- (1) “દા’વતે ઇસ્લામી” કે મ-દની માહોલ મેં બોલી જાને વાલી ઇસ્તિલાહાત યાદ હોં ઓર ઇન કા ઇસ્તિ’માલ આમ અવકાત મેં ઓર દોરાને બયાન ભી કરતા હો.
- (2) “દા’વતે ઇસ્લામી” કે મખસૂસ સફેદ મ-દની લિબાસ વ સબ્જ સબ્જ ઇમામા શરીફ ઓર સફેદ ચાદર મેં હર વક્ત મલ્બૂસ રહતા હો.
- (3) કબ્રો આખિરત ઓર સુન્નતોં કે ફઝાઈલ વગૈરા ઇસ્લાહી મૌજૂઆત પર બયાન કરે.
- (4) ઝબાની બયાન ન કરે ઉ-લમાએ અહલે સુન્નત કી કુતુબ સે ફોટો કોપિયાં કરવા કર અપની ડાયરી મેં ચસ્પાં કર લે.
- (5) બયાન સે કબ્લ એક નઝર દેખ લિયા કરે ઓર બિગૈર તય્યારી કે બયાન ન કરે.
- (6) આયાતે કરીમા ઓર અહાદીસે મુબારકા કા અ-રબી મત્ન સિર્ફ આલિમ હી બયાન કરેં યા ઉ-લમા સે સીખ કર ઉન કો સુનાને કે બા’દ ઉન કી ઇજાઝત સે બયાન કરને મેં મુઝા-યકા નહીં. આયાતે મુબારકા કા તરજમા સિર્ફ કન્ઝુલ ઇમાન હી સે બયાન કરે.
- (7) દોરાને બયાન ન સિર્ફ મ-દની કાફિલોં ઓર મ-દની ઇન્આમાત કા તઝકિરા હો બલકે ઇન કી અચ્છી તરહ તરગીબ દિલાએ, સિર્ફ મ-દની ઇન્આમાત પર અમલ કા કહને કે બજાએ રોઝાના ફિકે મદીના કર કે હર માહ રિસાલા જમ્મ કરવાને કા મશ્વરા ભી દે, મ-દની માહોલ કી બ-ર-કતોં ઓર મ-દની બહારોં સે આગાહ કરે.

(8) બયાન કરતે વક્ત દૂસરોં કો નસીહત કરને કે બજાએ તસવ્વુર યેહ કરે કે ખુદ અપને આપ કો સમજા રહા હું.

(9) મુશ્કિલ અલ્ફાજ ઓર અદક (નિહાયત બારીક) મજામીન સે ઇજતિનાબ કરે.

(10) લોગોં પર અસર ન હો તો ઉન કો સખ્ત દિલ સમજને યા કહને કે બજાએ અપને ઇખ્લાસ કી કમી તસવ્વુર કર કે ઇસ્તિગ્ફાર કરે.

(11) બયાન સન્જદા હોગા તો દિલ પર અસર કરેગા દૌરાને બયાન ઇસ કિસ્મ કે જુમ્લે ઇસ્તિમાલ ન કરેં મ-સલન બોલો سُبْحَانَ اللَّهِ ! યા અધૂરા જુમ્લા કહ કર ઇસ અન્દાજ મેં ખામોશ હુએ કે સામિઈન ને ફિકરા પૂરા કિયા યા બાર બાર કહતે રહે, ક્યા સમજે ? નહીં સમજે આપ ! સમજ ગએ ના ? વગૈરા. ઇસી તરહ લતાઈફ બયાન કિયે યા એસે ફિકરે કહે કે લોગ હંસને લગે ઇસ તરહ હાઝિરીન અગર્યે મહઝૂઝ હો કર વાહ વાહ કરતે હેં મગર તજરિબા યેહ હૈ કે ઇસ સે સહીહ મા'નોં મેં ખૌફે ખુદા (عَزَّوَجَلَّ) વ ઇશ્કે મુસ્તફા (صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ) ઓર સોઝો ગુદાઝ હાસિલ હોના મુશ્કિલ હૈ.

(12) ઉ-લમા વ મશાઈખે અહલે સુન્નત سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ પર ન બયાન મેં તન્કીદ હો ન નિજજી ગુફ્ત-ગૂ મેં બલ્કે દિલ મેં ભી ઇન કા એહતિરામ લાઝિમ જાનેં.

(13) સિયાસી પાર્ટિયોં, હુકૂમત ઓર ઇસ કે મહ્કમે, પોલીસ, અફવાજ, બલ્કે દુન્યા કે કિસી ભી મુલક ઓર ઉસ કે મુઆ-મલાત પર તન્કીદ ન કરે કે ઇસ તરહ ઉસ મહ્કમે યા મુલક વગૈરા કી ઇસ્લાહ કી

ઉમ્મીદ કમ ઓર દીન કે કામ મેં રુકાવટેં ખડી હો જાને કા ઇમ્કાન ઝિયાદા હૈ.

(14) બયાન મેં વક્ત કી પાબન્દી કો મલ્હૂઝ રખે ઇતના તવીલ બયાન ન કરે કે લોગ ઘબરા જાએ.

(15) મુબલ્લિગ અપને બયાન મેં અમીરે અહલે સુન્નત وَأَمَّا بَرَكَاتُهُمُ الْعَالِيَةِ કી સીરત કે વાકિઆત ભી સુનાએ ઓર સામિઈન કો યેહ ભી બતાએ કે અમીરે અહલે સુન્નત وَأَمَّا بَرَكَاتُهُمُ الْعَالِيَةِ હમેં કિસ તરહ સે સાદગી ઓર આજિઝી વાલી ઝિન્દગી સુન્નત કે મુતાબિક ગુઝારને કી તાકીદ ફરમાતે હૈ.

(16) બયાન કા મવાદ શૈખે તરીકત, અમીરે અહલે સુન્નત وَأَمَّا بَرَكَاتُهُمُ الْعَالِيَةِ કી તસાનીફ ઓર બયાનાત સે લેં. ઉ-લમાએ અહલે સુન્નત કી કુતુબ કા મુતા-લઆ ભી ફરમાએં. મુતા-લઆ કી બ-ર-કત સે ન સિફ મા'લૂમાત મેં બેહદ ઇઝાફા હોતા હૈ બલ્કે ખુદ એ'તિમાદી કે સાથ સાથ બયાન કરને મેં આસાની ભી પૈદા હોતી હૈ. ઇન કુતુબ સે મદદ તલબ કરના મુફીદ રહેગા : ☆ તર-જ-મએ કન્ઝુલ ઇમાન ☆ તફસીરે ખઝાઈનુલ ઇરફાન ☆ ફૈઝાને સુન્નત ઓર અમીરે અહલે સુન્નત وَأَمَّا بَرَكَاتُهُمُ الْعَالِيَةِ કે દીગર કુતુબો રસાઈલ ☆ અજાઈબુલ કુરઆન ☆ ગરાઈબુલ કુરઆન ☆ જામેઅ કરામાતે ઓલિયા ☆ બઝમે ઓલિયા ☆ શર્હુસ્સુદૂર ☆ બહારે શરીઅત ☆ ફતાવા ર-ઝવિયા ☆ એહયાઉલ ઉલૂમ ☆ લુબાબુલ એહ્યા ☆ મિન્હાજુલ આબિદીન ☆ ખોફે ખુદા (મત્બૂઆ મક-ત-બતુલ મદીના) ☆ જન્નત મેં લે જાને વાલે

આ'માલ ☆ જહન્નમ મેં લે જાને વાલે આ'માલ ☆ જહન્નમ કે ખતરાત ☆ કુફ્રિયા કલિમાત કે બારે મેં સુવાલ જવાબ ☆ ગીબત કી તબાહ કારિયાં ☆ ઇલ્મો હિક્મત કે 125 મ-દની ફૂલ ☆ તઝકિરએ અમીરે અહલે સુન્નત ઓર મક-ત-બતુલ મદીના સે શાએઅ હોને વાલી દીગર કુતુબ કા મુતા-લઆ ફરમાએ.

(17) મુતા-લઆ કે લિયે કિસી એસે વક્ત કા ઇન્તિખાબ ફરમાએ કે જિસ મેં દીગર મસરૂફિયાત ઓર કિસી કી મુદા-ખલત કા અન્દેશા ન હો તાકે બિલ્કુલ યક્સૂઈ કે સાથ મુતા-લઆ હો સકે યાદ રખિયે કે જો મુતા-લઆ યક્સૂઈ કે સાથ કિયા જાએ વોહ તવીલ અર્સે તક ઝેહ્ન મેં મહફૂઝ રહતા હૈ.

(18) મુતા-લઆ રોઝાના હોના ચાહિયે. ઇસ મેં તાખીર હરગિઝ ન હો ઇસ કે લિયે લમ્બા વક્ત ઝરૂરી નહીં ચાહે આધા ઘન્ટા હી કરે લેકિન રોઝાના કરે.

(19) લૈટ કર યા ઝુક કર મુતા-લઆ ન કરે. ઇસ તરહ ઝેહ્ન પર બોઝ ઝિયાદા પડતા હૈ નીઝ નઝર કમઝોર હોને કા અન્દેશા હૈ ઓર કિતાબ કો થોડા ઉઠા કર પઢે.

(20) દૌરાને મુતા-લઆ એક ડાયરી અપને પાસ રખે અબ આપ જો ભી આયતે પાક યા હદીસે મુબારકા યા વાકેઆ યા કિસી બુરુગ કા કૌલ મુબારક પઢેં ઉસ પર ગૌર કરેં કે ઇસ કો કિસ ઉન્વાન કે તહ્ત ઇસ્તિ'માલ કિયા જા સકતા હૈ. અબ જો ભી ઉન્વાન સમઝ મેં આએ ઉસે ડાયરી કે એક સફ્હે કે ઊપર લિખ લેં. નીચે ઉસ કિતાબ કા નામ

ઔર સફહા નમ્બર દર્જ કર લેં મ-સલન આપ ને “જહન્નમ મેં લે જાને વાલે આ’માલ” કા મુતા-લઆ ફરમાતે હુએ યેહ હદીસે પાક પઢી કે સરકારે મદીના ﷺ ને ઈશાદિ ફરમાયા :
“હસદ સે બચો કે હસદ નેકિયોં કો ઈસ તરહ ખા જાતા હૈ જૈસે આગ લકડી કો ખા જાતી હૈ.”

(سنن أبي داود، كتاب السنة، باب في الحسد، الحديث: ٣٩٠٣، ج ٢، ص ٣٦١)

તો ઈસ હદીસે મુબા-રકા કો જિસ સફહે પર લિખા પાયા કિતાબ કા નામ લિખ કર આગે સફહા નમ્બર લિખ લીજિયે ઈસ તરહ તરકીબ રખેંગે તો મવાદ કો જમ્મ કરને મેં આસાની રહેગી.

(21) ઐસા ન હો, કે હમ અપને બયાન કે લિયે બેહતરીન ઔર મુન્ફરિદ મવાદ તથ્યાર કરને કી જુસ્ત-જૂ મેં અપની ઈસ્લાહ સે હી ગાફિલ હો જાએં ક્યૂંકે હમારા મ-દની મક્સદ યેહ હૈ કે

“મુઝે અપની ઔર સારી દુન્યા કે લોગોં કી ઈસ્લાહ કી કોશિશ કરની હૈ.” إِنْ شَاءَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ

(22) કિસી ભી મૌઝૂઅ પર બયાન હો મ-દની ઈન્આમાત પર અમલ કરને ઔર રોઝાના ફિકે મદીના કરતે હુએ ઈસ કા રિસાલા પુર કર કે હર મ-દની માહ કે ઈબ્તિદાઈ દસ દિન કે અન્દર અન્દર અપને યહાં કે ઝિમ્માદાર કો જમ્મ કરવાને ઔર મ-દની કાફિલે મેં સફર કરને કી દા’વત ઝરૂર શામિલ ફરમાએં.

ફજ કે બયાનાત

બયાન નંબર 1 :

ફૈઝાને ઝિકુલ્લાહ

શૈખે તરીકત, અમીરે અહલે સુન્નત, બાનિયે દા'વતે ઇસ્લામી હઝરતે અલ્લામા મૌલાના અબૂ બિલાલ મુહમ્મદ ઇલ્યાસ અત્તાર કાદિરી ર-ઝવી دَامَتْ بَرَكَاتُهُمُ الْعَالِيَةِ “રસાઈલે અત્તારિયા” (હિસ્સએ દુવુમ) કે સફહા 12 પર હદીસે પાક નક્લ ફરમાતે હૈં કે તાજદારે રિસાલત, શમ્મે બઝમે હિદાયત صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ને ઇશાદિ ફરમાયા : “જિસ ને મુઝ પર એક બાર દુરૂદે પાક પઢા અલ્લાહ عَزَّوَجَلَّ ઉસ પર દસ રહમતેં નાઝિલ ફરમાતા હૈ, દસ ગુનાહ મિટાતા હૈ ઓર દસ દ-રજાત બુલન્દ ફરમાતા હૈ.”

(سنن النسائي، كتاب السهو، باب الفضل في الصلاة... الخ، الحديث: ١٢٩٤، ص ٢٢٢)

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيبِ! صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّدٍ

મીઠે મીઠે ઇસ્લામી ભાઈયો ! આજ સારી દુન્યા મેં એક આલમગીર બેચૈની પાઈ જા રહી હૈ કોઈ મુલ્ક, શહર ઓર ગાઉ બલ્કે કોઈ ઘર ઐસા નહીં જહાં બદ અમ્ની ઓર બેચૈની ન હો. આજ હર શખ્સ બેચૈની કા શિકાર નઝર આતા હૈ આહ ! નાદાન ઇન્સાન શરાબ વ રબાબ કી મહફિલોં, સિનેમા ઘરોં કી ગેલેરિયોં, ડિરામા ગાહોં ઓર ફોહ્શ વ ઉર્યાની સે મુરસસઅ નાઈટ ક્લબોં ઓર જિન્સી વ રૂમાની નાવિલોં કે મુતા-લએ મેં સુકૂન કી તલાશ મેં સરગર્દા હૈ આખિર સુકૂન કહાં મિલેગા ? આઈયે દેખેં કુરઆને પાક ને ઇસ બારે મેં હમારી ક્યા રહનુમાઈ ફરમાઈ હૈ, ઇશાદિ બારી તઆલા હૈ :

الَّذِينَ آمَنُوا وَتَطْمَئِنُّ قُلُوبُهُمْ بِذِكْرِ

اللَّهِ ۚ أَلَا بِذِكْرِ اللَّهِ تَطْمَئِنُّ الْقُلُوبُ ۝

(પૃ ૧૩, الرعد: ૨૮)

તર-જ-મએ કન્ઝુલ ઈમાન : વોહ જો

ઈમાન લાએ ઓર ઉન કે દિલ અલ્લાહ

કી યાદ સે ચૈન પાતે હૈં સુન લો અલ્લાહ

કી યાદ હી મેં દિલોં કા ચૈન હૈ.

ઈસ આયતે મુબા-રકા કે તહ્ત સદરુલ અફઝિલ સય્યિદ મુહમ્મદ નઈમુદ્દીન મુરાદઆબાદી عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللَّهِ الْهَادِي તહરીર કરતે હૈં :
“ઉસ કે રહમત વ ફઝલ ઓર ઉસ કે એહસાન વ કરમ કો યાદ કર કે બે કરાર દિલોં કો કરાર વ ઈત્મીનાન હાસિલ હોતા હૈ.”

(ખજાઈનુલ ઈરફાન)

મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! દુન્યા કી હર ચીઝ અલ્લાહ عَزَّوَجَلَّ કી તહ્મીદ વ તકદીસ મેં રત્બુલ્લિસાન હૈ, ઈશદિ બારી તઆલા હૈ :

تَسْبِيحٌ لَهُ السَّمَوَاتِ السَّبْعُ وَالْأَرْضُ وَمَنْ فِيهِنَّ ۚ وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يَسْبِيحُ بِحُضْرٍ وَلَكِنْ لَا تَفْقَهُونَ تَسْبِيحَهُمْ ۚ

تَسْبِيحٌ لَهُ السَّمَوَاتِ السَّبْعُ وَالْأَرْضُ وَمَنْ فِيهِنَّ ۚ وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يَسْبِيحُ بِحُضْرٍ وَلَكِنْ لَا تَفْقَهُونَ تَسْبِيحَهُمْ ۚ

تَسْبِيحٌ لَهُ السَّمَوَاتِ السَّبْعُ وَالْأَرْضُ وَمَنْ فِيهِنَّ ۚ وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يَسْبِيحُ بِحُضْرٍ وَلَكِنْ لَا تَفْقَهُونَ تَسْبِيحَهُمْ ۚ

تَسْبِيحٌ لَهُ السَّمَوَاتِ السَّبْعُ وَالْأَرْضُ وَمَنْ فِيهِنَّ ۚ وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يَسْبِيحُ بِحُضْرٍ وَلَكِنْ لَا تَفْقَهُونَ تَسْبِيحَهُمْ ۚ

(પૃ ૧૦, بنی اسرائیل: ૬૬)

તર-જ-મએ કન્ઝુલ ઈમાન : ઉસ કી પાકી

બોલતે હૈં સાતોં આસ્માન ઓર ઝમીન ઓર

જો કોઈ ઈન મેં હૈં ઓર કોઈ ચીઝ નહીં જો

ઉસે સરાહતી હુઈ ઉસ કી પાકી ન બોલે હાં

તુમ ઉન કી તસ્બીહ નહીં સમજતે.

ઈસ આયતે મુબા-રકા કે તહ્ત મુફ્ફિસિરે કુરઆન હઝરતે અલ્લામા મૌલાના સદરુલ અફઝિલ સય્યિદ મુહમ્મદ નઈમુદ્દીન મુરાદઆબાદી عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللَّهِ الْهَادِي તહરીર કરતે હૈં :

મુફ્ફિસિરીન رَحْمَةُ اللَّهِ الْهَادِي ને કહા કે દરવાઝા ખોલને કી આવાઝ ઓર છત કા ચટખના યેહ ભી તસ્બીહ કરના હૈ ઓર ઈન સબ કી

تسہلیک ہے ”سُبْحَانَ اللَّهِ وَبِحَمْدِهِ“

(تفسیر البغوی، سورة الاسراء، تحت الآية: ٤٤، ج ٣، ص ٩٦)

ہماری اہلکلاک ہونے مرسوہ اللہ تعالیٰ سے مکمل ہے کہ
رسولے کریم صلی اللہ تعالیٰ علیہ والہ وسلم کی انگوشتے مبارک سے پانی کے
یہمے جاری ہوتے ہم نے دیکھے اور یہی ہم نے دیکھا کے پاتے وکت
میں پانا تسہلیک کرتا تھا۔

(صحیح البخاری، کتاب المناقب، باب علامات النبوة... الخ، الحديث: ٣٥٧٩، ج ٢، ص ٤٩٥)

ہماری جابر بن سمرہ سے مرہی ہے کہ
رسولکلاک صلی اللہ تعالیٰ علیہ والہ وسلم نے ہشاد فرمایا : ”میں مککا کے
اس پتھر کو اب بھی پڑھاناتا ہوں جو میری بی'سات سے کول مجھے سلام
کیا کرتا تھا۔“

(صحیح مسلم، کتاب الفضائل، باب فضل نسب النبی علیہ الصلاة والسلام... الخ، الحديث: ٢٢٧٧، ص ١٢٤٩)

میکے میکے ہسلاہی لایو ! کامناک کا ارر ارر اہلاک
کاک لیک کرتا ہے لکین ہم کس کدر ناہان ہیں کہ ہم پر
اہلاک کی بے شمار نہ'متوں اور ترہ ترہ کے ہنماک
ہونے کے با وڑھ ہم اس کی یاد اور لیک سے گاہل ہیں ہمیں تو
یادیے ہر وکت اس کے لیک میں مشول رہے، اہلاک کورانے
پاک میں ہشاد فرماتا ہے :

وَادْكُرُوا اللَّهَ كَثِيرًا لَّعَلَّكُمْ

تُقْلِحُونَ ﴿١٠﴾ (الانفال: ٤٥)

تر-ج-مہ کول ہمان : اور
اہلاک کی یاد بھوت کرو، کہ تم
مراہ کو پڑو۔

ہس آیاتے مبار-رکا کے تہت سہرل اہلال سادیہ

મુહમ્મદ નઈમુદ્દીન મુરાદઆબાદી رحمة الله عليه ફરમાતે હેં : ઈસ સે મા'લૂમ હુવા કે ઈન્સાન કો હર હાલ મેં લાઝિમ હૈ કે વોહ અપને કલ્બ વ ઝબાન કો ઝિકે ઈલાહી મેં મશગૂલ રખે ઔર કિસી સખ્તી વ પરેશાની મેં ભી ઈસ સે ગાફિલ ન હો. (ખઝાઈનુલ ઈરફાન)

દા'વતે ઈસ્લામી કે ઈશાઅતી ઈદારે મક-ત-બતુલ મદીના કી મતબૂઆ **743** સફહાત પર મુશ્તમિલ કિતાબ “જન્નત મેં લે જાને વાલે આ'માલ” સફહા **411** પર હદીસે પાક હૈ :

નફ્લી ઇબાદાત સે આજિઝ હોને વાલા

હઝરતે સય્યિદુના ઈબને અબ્બાસ رضي الله تعالى عنه સે રિવાયત હૈ કે શહન્શાહે મદીના, કરારે કલ્બો સીના, સાહિબે મુઅત્તર પસીના, બાઈસે નુઝૂલે સકીના, ફેઝ ગન્જના صلى الله تعالى عليه وآله وسلم ને ઈશાદિ ફરમાયા : “તુમ મેં સે જો રાત કો ઈબાદત કરને, અપને માલ કો રાહે ખુદા મેં ખર્ચ કરને ઔર દુશ્મન સે જિહાદ કરને સે આજિઝ હો તો ઉસે યાહિયે કે અલ્લાહ عَزَّوَجَلَّ કા ઝિક કસરત સે ક્રિયા કરે.”

(شعب الإيمان للبيهقي، باب في محبة الله، فصل في ادامة ذكر الله، الحديث: ٥٠٨، ج ١، ص ٣٩٠)

હર ભલાઈ લે ગએ

હઝરતે સય્યિદુના મુઆઝ رضي الله تعالى عنه ફરમાતે હેં કે એક શખ્સ ને સય્યિદુલ મુબલ્લિગીન, રહ્મતુલ્લિલ આ-લમીન صلى الله تعالى عليه وآله وسلم કી બારગાહ મેં અર્ઝ ક્રિયા : યા રસૂલલ્લાહ صلى الله تعالى عليه وآله وسلم ! કિસ મુજાહિદ કા અજ સબ સે ઝિયાદા હૈ ? ફરમાયા : “જો ઉન મેં અલ્લાહ તબા-ર-ક વ તઆલા કા ઝિક કસરત સે કરને વાલા હો.” ઉસ ને અર્ઝ ક્રિયા : “કિસ રોઝાદાર કા અજ સબ

સે ઝિયાદા હૈ ?” ફરમાયા : “જો ઉન મેં અલ્લાહ તબા-ર-ક વ તઆલા કા ઝિક કસરત સે કરને વાલા હો.” ફિર ઉસ ને નમાઝ, ઝકાત, હજ ઔર સ-દકા કે બારે મેં યેહી સુવાલ કિયા, રસૂલુલ્લાહ ﷺ ને હર એક કે બારે મેં યેહી ઇશાદિ ફરમાયા : “જો ઉન મેં અલ્લાહ તબા-ર-ક વ તઆલા કા ઝિક કસરત સે કરને વાલા હો.” ઇસ પર હઝરતે સય્યિદુના અબૂ બક સિદીક રَضِیَ اللہُ تَعَالٰی عَنْہُ ને હઝરતે ઉમર રَضِیَ اللہُ تَعَالٰی عَنْہُ સે ફરમાયા : “ઔ અબૂ હફ્સ ! ઝિક કરને વાલે તો હર ભલાઈ લે ગએ.” તો રસૂલુલ્લાહ ﷺ ને ફરમાયા : “હાં ! ઔસા હી હૈ.”

(المسند للإمام أحمد بن حنبل، حديث معاذ بن أنس الجهني، الحديث: ١٥٦٤، ج ٥، ص ٣٠٨)

મીઠે મીઠે ઇસ્લામી ભાઈયો! હર ઘડી અપની ઝબાન કો અલ્લાહ ે ઝિક મેં મશ્ગૂલ રખને ઔર ફુઝૂલ ગુફત-ગૂ સે બચને કી આદત બનાને કા એક બેહતરીન ઝરીઆ દા’વતે ઇસ્લામી કે સુન્નતોં કી તરબિયત કે મ-દની કાફિલોં મેં સફર ભી હૈ લિહાઝા આશિકાને રસૂલ કે સાથ આપ ભી બારહ માહ, બાનવે દિન, તીસ દિન, બારહ દિન ઔર તીન તીન દિન કે મ-દની કાફિલોં મેં સફર ઇખ્તિયાર ફરમાઈયે ઔર ખૂબ બ-ર-કતેં લૂટિયે, આઈયે મેં આપ કો મ-દની કાફિલે કી મ-દની બહાર સુનાતા હૂં યુનાન્ચે

શાહદરા (મર્કઝુલ ઔલિયા લાહોર) કે એક ઇસ્લામી ભાઈ કે બયાન કા લુબ્બે લુબાબ હૈ, મેં અપને વાલિદૈન કા ઇકલૌતા બેટા થા, ઝિયાદા લાઽ પ્યાર ને મુઝે હદ દ-રજા ઢીટ ઔર માં બાપ કા સપ્ત ના ફરમાન બના દિયા થા, રાત ગએ તક આવારા ગર્દા કરતા ઔર

સુબ્હ દેર તક સોયા રહતા. માં બાપ સમઝાતે તો ઉન કો ઝાડ દેતા. વોહ બેચારે બા'ઝ અવકાત રો પડતે. દુઆએ માંગતે માંગતે માં કી પલકે ભીગ જાતીં. ઉસ અઝીમ લમ્હે પર લાખોં સલામ જિસ “લમ્હે” મેં મુઝે દા'વતે ઇસ્લામી વાલે એક આશિકે રસૂલ સે મુલાકાત કી સઆદત મિલી ઔર ઉસ ને મહબ્બત ઔર પ્યાર સે ઇન્ફિરાદી કોશિશ કરતે હુએ મુઝ પાપી વ બદકાર કો મ-દની કાફિલે મેં સફર કે લિયે તથ્યાર કિયા. યુનાન્યે મેં આશિકાને રસૂલ કે હમરાહ તીન દિન કે મ-દની કાફિલે કા મુસાફિર બન ગયા. ન જાને ઉન આશિકાને રસૂલ ને તીન દિન કે અન્દર ક્યા ઘોલ કર પિલા દિયા કે મુઝ જૈસે ઢીટ ઇન્સાન કા પથ્થર નુમા દિલ જો માં બાપ કે આંસૂઓં સે ભી ન પિઘલતા થા મોમ બન ગયા, મેરે કલ્બ મેં મ-દની ઇન્કિલાબ બરપા હો ગયા ઔર મેં મ-દની કાફિલે સે નમાઝી બન કર લૌટા. ઘર આ કર મેં ને સલામ કિયા, વાલિદ સાહિબ કી દસ્ત બોસી કી ઔર અમ્મી જાન કે કદમ ચૂમે. ઘર વાલે હૈરાન થે ! ઇસ કો ક્યા હો ગયા હૈ કે કલ તક જો કિસી કી બાત સુનને કે લિયે તથ્યાર નહીં થા વોહ આજ ઇતના બા અદબ બન ગયા હૈ ! ﷺ મ-દની કાફિલે મેં આશિકાને રસૂલ કી સોહબત ને મુઝે યક્સર બદલ કર રખ દિયા ઔર યેહ બયાન દેતે વક્ત મુઝ સાબિકા બે નમાઝી કો મુસલ્માનોં કો નમાઝે ફજ કે લિયે જગાને કી યા'ની “સદાએ મદીના” લગાને કી ઝિમ્માદારી મિલી હુઈ હૈ. (દા'વતે ઇસ્લામી કે મ-દની માહોલ મેં મુસલ્માનોં કો નમાઝે ફજ કે લિયે ઉઠાને કો “સદાએ મદીના” લગાના કહતે હેં)

ગર્થે આ'માલે બદ ઓર અફઆલે બદ

ને હે રુસ્વા કિયા, કાફિલે મેં ચલો

કર સફર આઓગે, તુમ સુધર જાઓગે

માંગો ચલ કર દુઆ, કાફિલે મેં ચલો

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيبِ! صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّدٍ

મીઠે મીઠે ઇસ્લામી ભાઈયો ! દેખા આપ ને ! આશિકાને રસૂલ કી સોહબત ને કિસ તરહ એક બે નમાઝી નૌ જવાન કો દૂસરોં કો નમાઝ કી દા'વત દેને વાલા બના દિયા ! ઇસ મેં કોઈ શક નહીં કે સોહબત ઝરૂર રંગ લાતી હૈ, અચ્છી સોહબત અચ્છા ઓર બુરી સોહબત બુરા બનાતી હૈ. લિહાઝા હમેશા આશિકાને રસૂલ કી સોહબત ઇજ્તિયાર કરની ચાહિયે.

(ફેઝાને સુન્નત, બાબ : ફેઝાને ર-મઝાન, જિ. 1, સ. 1370)

મીઠે મીઠે ઇસ્લામી ભાઈયો ! બયાન કો ઇજ્તિતામ કી તરફ લાતે હુએ સુન્નત કી ફઝીલત ઓર ચન્દ સુન્નતેં ઓર આદાબ બયાન કરને કી સઆદત હાસિલ કરતા હું. તાજદારે રિસાલત صَلَّی اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ કા ફરમાને જન્નત નિશાન હૈ : “જિસ ને મેરી સુન્નત સે મહબ્બત કી ઉસ ને મુઝ સે મહબ્બત કી ઓર જિસ ને મુઝ સે મહબ્બત કી વોહ જન્નત મેં મેરે સાથ હોગા.”

(તારિખ મદિને દમશ્ક લાઇન દેસાકર, અન્સ બન માલક, જ. ૯, વ. ૩૬૩)

લિહાઝા ઘર મેં આને જાને કે 12 મ-દની ફૂલ કબૂલ ફરમાઈયે,

(ઇસ કિતાબ કે સફહા નમ્બર 555 સે બયાન કરેં)

બયાન નમ્બર 2 :

ફેઝાને તિલાવત

શૈખે તરીકત, અમીરે અહલે સુન્નત, બાનિયે દા'વતે ઇસ્લામી હઝરતે અલ્લામા મૌલાના અબૂ બિલાલ મુહમ્મદ ઇલ્યાસ અત્તાર કાદિરી ર-ઝવી دَامَتْ بَرَكَاتُهُمُ الْعَالِيَةِ “રસાઈલે અત્તારિયા” (હિસ્સએ દુવુમ) કે સફહા 12 પર હદીસે પાક નકલ ફરમાતે હૈં કે નબિયે કરીમ, રઊફુરહીમ صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ને ઇશાદ ફરમાયા : “તુમ જહાં ભી હો મુઝ પર દુરૂદ પઢો, કે તુમહારા દુરૂદ મુઝ તક પહોંચતા હૈ.”

(المعجم الكبير للطبراني، الحديث: ٢٧٢٩، ج ٣، ص ٨٢)

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيبِ! صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّدٍ

યેહી હૈ આરઝૂ તા'લીમે કુરઆં આમ હો જાએ

હર ઇક પરચમ સે ઊંચા પરચમે ઇસ્લામ હો જાએ

દા'વતે ઇસ્લામી કે ઇશાઅતી ઇદારે મક-ત-બતુલ મદીના કે મતબૂઆ 49 સફહાત પર મુશ્તમિલ રિસાલે “તિલાવત કી ફઝીલત” સફહા 2 પર હૈ :

રોઝાના એક બાર ખત્મે કુરઆને પાક

હઝરતે સય્યિદુના સાબિત બુનાની قُدَسَ سِرُّهُ التَّوْرَانِ રોઝાના એક બાર ખત્મે કુરઆને પાક ફરમાતે થે. આપ رَحْمَةُ اللهِ تَعَالَى عَلَيْهِ હમેશા દિન કો રોઝા રખતે ઓર સારી રાત કિયામ (ઇબાદત) ફરમાતે, જિસ મસ્જિદ સે ગુઝરતે ઉસ મેં દો રક્અત (તહિય્યતુલ મસ્જિદ) ઝરૂર પઢતે.

તદ્દીસે ને'મત કે તૌર પર ફરમાતે હેં : મેં ને જામેઅ મસ્જિદ કે હર સુતૂન કે પાસ કુરઆને પાક કા ખત્મ ઓર બારગાહે ઇલાહી عَزَّوَجَلَّ મેં ગિયા કિયા હૈ. નમાઝ ઓર તિલાવતે કુરઆન કે સાથ આપ رَحْمَةُ اللَّهِ تَعَالَىٰ કો ખુસૂસી મહબ્બત થી. આપ رَحْمَةُ اللَّهِ تَعَالَىٰ પર અલ્લાહ عَزَّوَجَلَّ કા ઔસા કરમ હુવા કે રશક આતા હૈ યુનાન્થે વફાત કે બા'દ દૌરાને તદફીન અયાનક એક ઈંટ સરક કર અન્દર ચલી ગઈ, લોગ ઈંટ ઉઠાને કે લિયે જબ ગુકે તો યેહ દેખ કર હૈરાન રહ ગએ કે આપ رَحْمَةُ اللَّهِ تَعَالَىٰ કબ્ર મેં ખડે હો કર નમાઝ પઢ રહે હેં ! આપ رَحْمَةُ اللَّهِ تَعَالَىٰ કે ઘર વાલોં સે જબ મા'લૂમ કિયા ગયા તો શહઝાદી સાહિબા ને બતાયા : વાલિદે મોહતરમ رَحْمَةُ اللَّهِ تَعَالَىٰ રોઝાના દુઆ કિયા કરતે થે : “યા અલ્લાહ ! અગર તૂ કિસી કો વફાત કે બા'દ કબ્ર મેં નમાઝ પઢને કી સઆદત અતા ફરમાએ તો મુઝે ભી મુશરફ ફરમાના.” મન્કૂલ હૈ : જબ ભી લોગ આપ رَحْمَةُ اللَّهِ تَعَالَىٰ કે મઝારે પુર અન્વાર કે કરીબ સે ગુઝરતે તો કબ્રે અન્વાર સે તિલાવતે કુરઆન કી આવાઝ આ રહી હોતી.

(حلیة الاولیاء، ۱۹۷، ثابت البنانی، ج ۲، ص ۳۶۶-۳۶۷، ملقطاً)

અલ્લાહ عَزَّوَجَلَّ કી ઉન પર રહમત હો ઓર ઉન કે સદકે હમારી મફિરત હો.

اٰمِیْن بِجَاہِ النَّبِیِّ الْاَمِیْن صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم

દહન મૈલા નહીં હોતા બદન મૈલા નહીં હોતા

ખુદા કે ઔલિયા કા તો કફન મૈલા નહીં હોતા

صَلُّوْا عَلَی الْحَبِیْب! صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلٰی مُحَمَّد

કુરઆને મજીદ, ફુરકાને હમીદ અલ્લાહુ રબ્બુલ અનામ عَزَّوَجَلَّ
કા મુબારક કલામ હૈ, ઇસ કા પઢના, પઢાના ઓર સુનના સુનાના
સબ સવાબ કા કામ હૈ. કુરઆને પાક કા એક હર્ફ પઢને પર 10
નેકિયોં કા સવાબ મિલતા હૈ, યુનાન્થે

કુરઆને પાક કા એક હર્ફ પઢને કા સવાબ

ખા-તમુલ મુર-સલીન, શફીઉલ મુઝ્નિબીન, રહ્મતુલ્લિલ
આ-લમીન صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ કા ફરમાને દિલ નશીન હૈ : “જો
શખ્સ કિતાબુલ્લાહ કા એક હર્ફ પઢેગા, ઉસ કો એક નેકી મિલેગી જો દસ કે
બરાબર હોગી. મેં યેહ નહીં કહતા “اَلْحَمْدُ” એક હર્ફ હૈ, બલ્કે અલિફ એક
હર્ફ, લામ એક હર્ફ ઓર મીમ એક હર્ફ હૈ.”

(سنن الترمذی، کتاب فضائل القرآن، باب ماجاء فی من قرء حرفاً... الخ، الحدیث: ۲۹۱۹، ج ۴، ص ۴۱۷)

તિલાવત કી તૌફીક દે દે ઇલાહી

ગુનાહોં કી હો દૂર દિલ સે સિયાહી

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيبِ! صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّدٍ

બેહતરીન શખ્સ

નબિય્થે મુકર્રમ, નૂરે મુજસ્સમ, રસૂલે અકરમ, શહન્શાહે
બની આદમ صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ કા ફરમાને મુઅઝ્ઝમ હૈ :
'نَبِيُّنَا خَيْرُكُمْ مَنْ تَعَلَّمَ الْقُرْآنَ وَعَلَّمَهُ
કુરઆન સીખા ઓર દૂસરોં કો સિખાયા.

(صحيح البخارى، کتاب فضائل القرآن، باب خيركم من تعلم القرآن وعلمه، الحدیث: ۵۰۲۷، ج ۳، ص ۴۱)

હઝરતે સય્યિદુના અબૂ અબ્દુર્રહમાન સુ-લમી رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ

મસ્જિદ મેં કુરઆને પાક પઢાયા કરતે ઓર ફરમાતે : ઇસી હદીસે મુબારક ને મુઝે યહાં બિઠા રખા હૈ.

(فیض القدیر، تحت الحدیث: ۳۹۸۳، ج ۳، ص ۶۱۸)

અલ્લાહ મુઝે હાફિઝે કુરઆન બના દે

કુરઆન કે અહકામ પે ભી મુઝ કો ચલા દે

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيبِ! صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّدٍ

કુરઆને પાક શફાઅત કરેગા

હઝરતે સય્યિદુના અનસ રَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ સે રિવાયત હૈ કે રસૂલે અકરમ, રહમતે આલમ, નૂરે મુજસ્સમ, શાહે બની આદમ, રસૂલે મુહ્તશમ صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ કા ફરમાને મુઅઝ્ઝમ હૈ : જિસ શખ્સ ને કુરઆને પાક સીખા ઓર સિખાયા ઓર જો કુદુ કુરઆને પાક મેં હૈ ઉસ પર અમલ કિયા, કુરઆન શરીફ ઉસ કી શફાઅત કરેગા ઓર જન્નત મેં લે જાએગા.

(تاریخ دمشق لابن عساکر، ذکر من اسمه عقیل، ۴۷۳-۴-عقیل بن احمد بن محمد، ج ۴، ص ۳)

ઇલાહી ખૂબ દે દે શૌક કુરઆં કી તિલાવત કા

શરફ દે ગુમ્બદે ખઝરા કે સાએ મેં શહાદત કા

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيبِ! صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّدٍ

કુરઆને મજીદ કી એક આયત સિખાને કી ફઝીલત

હઝરતે સય્યિદુના અનસ રَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ સે રિવાયત હૈ કે જિસ શખ્સ ને કુરઆને મજીદ કી એક આયત યા દીન કી કોઈ સુન્નત સિખાઈ કિયામત કે દિન અલ્લાહ તઆલા ઉસ કે લિયે એસા સવાબ

તય્યાર ફરમાએગા કે ઇસ સે બેહતર સવાબ કિસી કે લિયે ભી નહીં હોગા. (جمع الجوامع للسيوطي، حرف الميم، الحديث: ٢٢٤٥٤، ج ٧، ص ٢٠٩)

તિલાવતે કુરઆન કે મુખ્તલિફ મ-દની ફૂલ

શૈખે તરીકત, અમીરે અહલે સુન્નત, બાનિયે દા'વતે ઇસ્લામી હઝરતે અલ્લામા મૌલાના અબૂ બિલાલ મુહમ્મદ ઇલ્યાસ અત્તાર કાદિરી 49 સફહાત પર મુશ્તમિલ રિસાલે “તિલાવત કી ફઝીલત” સફહા 11 પર તહરીર ફરમાતે હૈં :

﴿1﴾ તિલાવત કે આગાઝ મેં અઊઝુ પઢના મુસ્તહબ હૈં ઔર ઇબ્તિદાએ સૂરત મેં બિસ્મિલ્લાહ સુન્નત, વરના મુસ્તહબ.

(બહારે શરીઅત, જિ. 1, હિસ્સા : 3, સ. 550)

﴿2﴾ બા વુઝુ, કિબ્લા રૂ, અચ્છે કપડે પહન કર તિલાવત કરના મુસ્તહબ હૈં. (ઔઝન, સ. 550)

﴿3﴾ કુરઆને મજીદ દેખ કર પઢના, ઝબાની પઢને સે અફઝલ હૈં કે યેહ પઢના ભી હૈં ઔર દેખના ઔર હાથ સે ઇસ કા ધૂના ભી ઔર યેહ સબ કામ ઇબાદત હૈં. (غنية المتملی، ص ٤٩٥)

﴿4﴾ કુરઆને મજીદ કો નિહાયત અચ્છી આવાઝ સે પઢના ચાહિયે, અગર આવાઝ અચ્છી ન હો તો અચ્છી આવાઝ બનાને કી કોશિશ કરે, મગર લહ્ન કે સાથ પઢના, કે હુરૂફ મેં કમી બેશી હો જાએ જૈસે ગાને વાલે કિયા કરતે હૈં યેહ ના જાઈઝ હૈં, બલ્કે પઢને મેં કવાઈદે તજવીદ કી રિઆયત કીજિયે.

(الدر المختار و رد المختار، كتاب الحظرو الاباحة، فصل في البيع، ج ٩، ص ٦٩٥)

﴿5﴾ કુરઆને મજીદ બુલન્દ આવાઝ સે પઢના અફઝલ હૈ જબ કે

કિસી નમાઝી યા મરીઝ યા સોતે કો ઈઝા ન પહોંચે. (غنية المتملى، ص ۹۷)

﴿6﴾ જબ કુરઆને પાક કી સૂરતેં યા આયતેં પઢી જાતી હેં ઉસ વક્ત

બા'ઝ લોગ યુપ તો રહતે હેં મગર ઈધર ઉધર દેખને ઓર દીગર

હ-રકાત વ ઈશારાત વગૈરા સે બાઝ નહીં આતે, ઐસોં કી ખિદમત મેં

અઝ હૈ કે યુપ રહને કે સાથ સાથ ગૌર સે સુનના ભી લાઝિમી હૈ જૈસા

કે ફતાવા ર-ઝવિયા જિલ્દ 23 સફહા 352 પર મેરે આકા આ'લા

હઝરત, ઈમામે અહલે સુન્નત, મૌલાના શાહ ઈમામ અહમદ રઝા

ખાન عَلَيْهِ رَحْمَةُ الرَّحْمٰن ફરમાતે હેં : કુરઆને મજીદ પઢા જાએ ઉસે કાન

લગા કર ગૌર સે સુનના ઓર ખામોશ રહના ફર્ઝ હૈ. قَالَ اللهُ تَعَالٰى

(અલ્લાહ તઆલા ને ઈશાદિ ફરમાયા) :

وَإِذَا قُرِئَ الْقُرْآنُ فَاسْتَمِعُوا لَهُ وَأَنْصِتُوا لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ۝

કુરઆન પઢા જાએ તો ઉસે કાન લગા કર સુનો ઓર ખામોશ રહો, કે તુમ પર

(پ ۹، الاعراف: ۲۰۴)

રહમ હો.

﴿7﴾ મજમઅ મેં સબ લોગ બુલન્દ આવાઝ સે પઢેં યેહ હરામ હૈ,

અક્સર તીજોં મેં સબ બુલન્દ આવાઝ સે પઢતે હેં યેહ હરામ હૈ, અગર

ચન્દ શખ્સ પઢને વાલે હોં તો હુકમ હૈ કે આહિસ્તા પઢેં (બહારે શરીઅત,

જિ. 1, હિસ્સા : 3, સ. 552) ﴿8﴾ મસ્જિદ મેં દૂસરે લોગ હોં, નમાઝ યા

અપને વિદો વઝાઈફ પઢ રહે હોં ઉસ વક્ત ફક્ત ઈતની આવાઝ સે

તિલાવત કીજિયે કે સિર્ફ આપ ખુદ સુન સકેં બરાબર વાલે કો આવાઝ

ન પહોંચે ﴿9﴾ બાઝારોં મેં ઓર જહાં લોગ કામ મેં મશ્ગૂલ હોં બુલન્દ આવાઝ સે પઢના ના જાઈઝ હૈ, લોગ અગર ન સુનેંગે તો ગુનાહ પઢને વાલે પર હૈ અગર કામ મેં મશ્ગૂલ હોને સે પહલે ઈસ ને પઢના શુરૂઅ કર દિયા હો ઓર અગર વોહ જગહ કામ કરને કે લિયે મુકરર ન હો તો અગર પહલે પઢના ઈસ ને શુરૂઅ કિયા ઓર લોગ નહીં સુનતે તો લોગોં પર ગુનાહ ઓર અગર કામ શુરૂઅ કરને કે બા'દ ઈસ ને પઢના શુરૂઅ કિયા, તો ઈસ (યા'ની પઢને વાલે) પર ગુનાહ

(غنية المتملی، ص ۹۷) ﴿10﴾ જહાં કોઈ શખ્સ ઈલ્મે દીન પઢા રહા હૈ યા તાલિબે ઈલ્મ ઈલ્મે દીન કી તકરાર કરતે યા મુતા-લઆ દેખતે હોં,

વહાં ભી બુલન્દ આવાઝ સે પઢના મન્ઝ હૈ. ﴿11﴾ લૈટ કર કુરઆન પઢને મેં હરજ નહીં જબ કે પાઉં સિમટે હોં ઓર મુંહ ખુલા હો, યૂંહી ચલને ઓર કામ કરને કી હાલત મેં ભી તિલાવત જાઈઝ હૈ, જબ કે દિલ ન બટે, વરના મકરૂહ હૈ. (ایضاً، ص ۹۷) ﴿12﴾ ગુસ્લ ખાને ઓર નજાસત કી જગહોં મેં કુરઆને મજીદ પઢના, ના જાઈઝ હૈ (ایضاً) ﴿13﴾ કુરઆને મજીદ સુનના, તિલાવત કરને ઓર નફલ પઢને સે અફઝલ હૈ. (ایضاً، ص ۹۷) ﴿14﴾ જો શખ્સ ગલત પઢતા હો તો સુનને વાલે પર વાજિબ હૈ કે બતા દે, બશર્તે કે બતાને કી વજહ સે કીના વ હસદ પૈદા ન હો (ایضاً، ص ۹۸) ﴿15﴾ ઈસી તરહ અગર કિસી કા મુસ્હફ શરીફ (કુરઆને પાક) અપને પાસ આરિયત (યા'ની વક્તી તૌર પર લિયા હુવા) હૈ, અગર ઉસ મેં કિતાબત કી ગ-લતી દેખે, (તો જિસ કા હૈ ઉસે) બતા દેના વાજિબ હૈ (બહારે

શરીઅત, જિ. 1, હિસ્સા : 3, મસ્અલા : 60, સ. 553) ﴿16﴾ ગર્મિયોં મેં

મીઠે મીઠે ઇસ્લામી ભાઈયો ! તિલાવત કી ફઝીલતે ઔર બ-ર-કતે હાસિલ કરને કે લિયે ઝરૂરી હૈ કે કુરઆન શરીફ કો દુરુસ્ત પઢા જાએ. اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ ઉમ્મત કી ખૈર ખ્વાહી કે મુકદ્દસ જઝબે કે તહ્લત, તજવીદ વ મખારિજ કે સાથ કુરઆને પાક સીખને સિખાને કે લિયે તબ્લીગે કુરઆનો સુન્નત કી આલમગીર ગૈર સિયાસી તહરીક, “દા’વતે ઇસ્લામી” કે તહ્લત દુન્યા કે મુખ્તલિફ મુમાલિક મેં બે શુમાર મદારિસ બનામ મદ્ર-સતુલ મદીના કાઈમ હૈં. જિન મેં તા દમે તહરીર સિર્ફ પાકિસ્તાન મેં કમો બેશ બહત્તર હઝાર મ-દની મુન્ને ઔર મ-દની મુન્નિયાં હિફઝો નાઝિરા કી મુફત તા’લીમ હાસિલ કર રહે હૈં, નીઝ લા તા’દાદ મસાજિદ વ મકામાત પર મદ્ર-સતુલ મદીના (બાલિગાન) કા ભી એહતિમામ હોતા હૈ, જિન મેં દિન કે અન્દર કામકાજ મેં મસરૂફ રહને વાલોં કો ઉમૂમન નમાઝે ઇશા કે બા’દ તકરીબન 40 મિનટ કે લિયે દુરુસ્ત કુરઆને મજીદ પઢાને કે ઇલાવા મુખ્તલિફ દુઆએં યાદ કરવાઈ જાતી ઔર સુન્નતેં ભી સિખાઈ જાતી હૈં, આપ ભી ઈન મદારિસ મેં કુરઆને કરીમ પઢિયે, અગર પઢે હુએ હૈં તો પઢાઈયે !

આપ કી તરગીબ વ તહ્રીસ કે લિયે અર્ઝ હૈ : એક ઇસ્લામી ભાઈ કે બયાન કા લુબ્બે લુબાબ હૈ : મેરે ગુનાહ બહુત ઝિયાદા થે. જિન મેં ﷺ V.C.R. કી લીડ સપ્લાય કરના, રાતોં કો ઔબાશ લડકોં કે સાથ ધૂમના, રોઝાના દો બલકે તીન તીન ફિલ્મેં દેખના, વેરાયટી પ્રોગ્રામ્ઝ મેં રાતેં કાલી કરના શામિલ હૈ.

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ عَزَّوَجَلَّ બાબુલ મદીના કરાચી કે અલાકે નયાઆબાદ કે

એક ઇસ્લામી ભાઈ કી મુસલ્લલ ઇન્ફિરાદી કોશિશ કી બ-ર-કત સે અલાકે કે મદ્ર-સતુલ મદીના (બરાએ બાલિગાન) મેં જાને કી તરકીબ બની, ઓર ઇસ તરહ આશિકાને રસૂલ કી સોહબત મિલી ઓર મેં તબ્લીગે કુરઆનો સુન્નત કી આલમગીર ગૈર સિયાસી તહરીક, દા'વતે ઇસ્લામી કે મ-દની માહોલ સે વાબસ્તા હો કર મ-દની કામોં મેં મસરૂફ હો ગયા.

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيب! صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّد

મીઠે મીઠે ઇસ્લામી ભાઈયો ! બયાન કો ઇજ્તિતામ કી તરફ લાતે હુએ સુન્નત કી ફઝીલત ઓર ચન્દ સુન્નતેં ઓર આદાબ બયાન કરને કી સઆદત હાસિલ કરતા હૂં. યુનાન્યે તાજદારે રિસાલત, શમ્મે બઝમે હિદાયત, નોશએ બઝમે જન્નત صَلَّی اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કા ફરમાને જન્નત નિશાન હૈ : “જિસ ને મેરી સુન્નત સે મહબ્બત કી ઉસ ને મુઝ સે મહબ્બત કી ઓર જિસ ને મુઝ સે મહબ્બત કી વોહ જન્નત મેં મેરે સાથ હોગા.”

(تاریخ مدینة دمشق لابن عساکر، انس بن مالک، ج ۹، ص ۴۳)

લિહાઝા સુરમા લગાને કે 4 મ-દની ફૂલ કબૂલ ફરમાઈયે,

(ઇસ કિતાબ કે સફહા નમ્બર 574 સે બયાન કીજિયે)

બયાન નમ્બર ૩ :

ફેઝાને નવાફિલ

શૈખે તરીકત, અમીરે અહલે સુન્નત, બાનિયે દા'વતે ઇસ્લામી હઝરતે અલ્લામા મૌલાના અબૂ બિલાલ મુહમ્મદ ઇલ્યાસ અત્તાર કાદિરી ર-ઝવી دَامَتْ بَرَكَاتُهُمُ الْعَالِيَةِ “રસાઈલે અત્તારિયા” (હિસ્સએ દુવુમ) કે સફહા 12 પર હદીસે પાક નકલ ફરમાતે હૈં કે નબિયે મુકર્રમ, નૂરે મુજસસમ, શહન્શાહે બની આદમ صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કા ફરમાને મઝિરત નિશાન હૈ : “જો મુઝ પર રોઝાના દિન મેં એક હઝાર બાર દુરૂદે પાક પઢેગા વોહ ઉસ વક્ત તક નહીં મરેગા જબ તક જન્નત મેં અપના મકામ ન દેખ લે.”

(الترغیب و الترہیب، کتاب الذکر والدعاء، الترغیب فی اکثار الصلاة علی النبی صلی اللہ تعالیٰ علیہ و آلہ وسلم، الحدیث: ۲۵۹۱، ج ۲، ص ۳۲۶)

صَلُّوْا عَلَی الْحَبِیْب! صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَی مُحَمَّد

મીઠે મીઠે ઇસ્લામી ભાઈયો! ફારિગ વક્ત યૂં હી પડે પડે ગુઝારને કે બજાએ ઝિકો દુરૂદ ઓર નવાફિલ વગૈરા મેં ગુઝારના ચાહિયે કે ફિર મરને કે બા'દ યેહ મોકઅ નહીં મિલ સકેગા. ઝિન્દગી મેં કાફી ફારિગ વક્ત મિલ સકતા હૈ લિહાઝા “ફુરસત કો મસરૂફિયત સે પહલે ગનીમત જાનો” કે તહત હો સકે તો નવાફિલ કી કસરત કીજિયે ઇન કે ફઝાઈલો બ-રકાત બે શુમાર હૈં, યુનાન્થે

હઝરતે સય્યિદુના અબૂ હુરૈરા رَضِیَ اللہُ تَعَالٰی عَنْہُ સે મરવી હૈ હુઝૂરે અકદસ صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ને ફરમાયા કે અલ્લાહ તઆલા ને ઇશાદ ફરમાયા : “મેરા બન્દા જિન ચીઝોં કે ઝરીએ મેરી કુરબત ચાહતા હૈ ઉન મેં

સબ સે ઝિયાદા ફરાઈઝ મુઝે મહબૂબ હૈં ઓર નવાફિલ કે ઝરીએ બન્દા મેરે કરીબ હોતા રહતા હૈં યહાં તક કે મૈં ઉસ કો મહબૂબ બના લેતા હું.”

(صحيح البخارى، كتاب الرقاق، باب التواضع، الحديث: ٦٥٠٢، ج ٤، ص ٢٤٨)

ઈસ રિવાયત કે તહત મુફ્ફિસિરે શહીર, હકીમુલ ઉમ્મત મુફ્તી અહમદ યાર ખાન નઈમી رَحْمَةُ اللَّهِ عَلَيْهِ મિરઆતુલ મનાજીહ, જિલ્દ 3, સફહા 308 પર તહરીર કરતે હૈં : “યા’ની બન્દાએ મુસલ્માન ફર્ઝ ઈબાદાત કે સાથ નવાફિલ ભી અદા કરતા રહતા હૈં હત્તા કે વોહ મેરા ખ્યારા હો જાતા હૈં કયૂંકે વોહ ફરાઈઝ વ નવાફિલ કા જામેઅ હોતા હૈં, ઈસ કા મતલબ યેહ નહીં કે ફરાઈઝ છોડ કર નવાફિલ અદા કરે.”

દા’વતે ઈસ્લામી કે ઈશાઅતી ઈદારે મક-ત-બતુલ મદીના કી મતબૂઆ 1250 સફહાત પર મુશ્તમિલ કિતાબ “બહારે શરીઅત” જિલ્દ અવ્વલ, હિસ્સા 4, સફહા 674 પર હૈં : નવાફિલ તો બહુત કસીર હૈં, અવકાતે મમ્નૂઆ કે સિવા આદમી જિતને ચાહે પઢે મગર ઈન મેં સે બા’ઝ જો હુઝૂર સય્યિદુલ મુર-સલીન صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ વ અઈમ્મએ દીન رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُمْ સે મરવી હૈં, બયાન કિયે જાતે હૈં :

તાહિય્યતુલ મસ્જિદ

હઝરતે સય્યિદુના અબૂ કતાદા رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ સે રિવાયત હૈં કે હુઝૂરે અકદસ صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ફરમાતે હૈં : “જો શખ્સ મસ્જિદ મેં દાખિલ હો, બૈઠને સે પહલે દો રક્અત પઢ લે.”

(صحيح البخارى، كتاب الصلاة، باب اذا دخل المسجد... الخ، الحديث: ٤٤٤، ج ١، ص ١٧٠)

જો શખ્સ મસ્જિદ મેં આએ ઉસે દો રક્અત નમાઝ પઢના

સુન્નત હે બલ્કે બેહતર યેહ હૈ કે ચાર પઢે, અગર ઔસે વક્ત મસ્જિદ મેં આયા જિસ મેં નફલ નમાઝ મકરૂહ હે મ-સલન બા'દે તુલૂએ ફજા યા બા'દ નમાઝે અસ્ર તો વોહ તહિય્યતુલ મસ્જિદ ન પઢે બલ્કે તસ્બીહ વ તહ્લીલ વ દુરૂદ શરીફ મેં મશ્ગૂલ હો, હકકે મસ્જિદ અદા હો જાએગા. (ردالمحتار، کتاب الصلاة، باب الوتر والنوافل، مطلب في تحية المسجد، ج ٢، ص ٥٥٥)

તહિય્યતુલ વુઝૂ

નબિય્હે કરીમ, રઝિફુર્હીમ ﷺ ને ઇશાદિ ફરમાયા : “જો શખ્સ વુઝૂ કરે ઔર અચ્છા વુઝૂ કરે ઔર ઝાહિરો બાતિન કે સાથ મુ-તવજ્જેહ હો કર દો રક્ઝત પઢે, ઊસ કે લિયે જન્નત વાજિબ હો જાતી હૈ.”

(صحيح مسلم، كتاب الطهارة، باب الذكر المستحب عقب الوضوء، الحديث: ٢٣٤، ص ١٤٤)

વુઝૂ કે બા'દ આ'ઝા ખુશ્ક હોને સે પહલે દો રક્ઝત નમાઝ પઢના મુસ્તહબ હૈ, ગુસ્લ કે બા'દ ભી દો રક્ઝત નમાઝ મુસ્તહબ હૈ. વુઝૂ કે બા'દ ફર્ઝ વગૈરા પઢે તો કાઈમ મકામ તહિય્યતુલ વુઝૂ કે હો જાએંગે. (ردالمحتار، كتاب الصلاة، باب الوتر والنوافل، مطلب سنة الوضوء، ج ٢، ص ٥٦٣)

નમાઝે ઇશરાક

હઝરતે સય્યિદુના અનસ રઝી અલ્લે તૈઆલિ અન્હે સે રિવાયત હૈ કે સરકારે મદીના, સુલ્તાને બા કરીના ﷺ ઇશાદિ ફરમાતે હૈં : “જો ફજા કી નમાઝ જમાઅત સે પઢ કર બૈઠા ઝિક્રે ખુદા કરતા રહા, યહાં તક કે આફતાબ બુલન્દ હો ગયા ફિર દો રક્ઝતે પઢીં તો ઊસે પૂરે હજ ઔર ઉમ્મે કા સવાબ મિલેગા.”

(سنن الترمذی، كتاب السفر، باب ما ذكر مما يستحب من الجلوس في المسجد... إلخ، الحديث: ٥٨٦، ج ٢، ص ١٠٠)

નમાઝે યાશત

હદીસે પાક મેં હૈ : “જિસ ને યાશત કી બારહ રક્ઝતેં પઢીં અલ્લાહ તઆલા ઉસ કે લિયે જન્નત મેં સોને કા મહલ બનાએગા.”

(سنن الترمذی، کتاب الوتر، باب ماجاء في صلاة الضحی، الحديث: ૬૪૨، ج ૨، ص ૧૭)

હર જોડ કે બદલે સ-દકા

હઝરતે સય્યિદુના અબૂ ઝર રَضِیَ اللہُ تَعَالٰی عَنْہُ સે રિવાયત હૈ કે નબિયે કરીમ ﷺ ફરમાતે હૈં : આદમી પર ઉસ કે હર જોડ કે બદલે સ-દકા હૈ (ઓર કુલ ત્રીન સો સાઠ જોડ હૈં) હર તસ્બીહ સ-દકા હૈ ઓર હર હમ્દ સ-દકા હૈ ઓર لا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ કહના સ-દકા હૈ ઓર اللَّهُ أَكْبَرُ કહના સ-દકા હૈ ઓર અચ્છી બાત કા હુકમ કરના સ-દકા હૈ ઓર બુરી બાત સે મન્અ કરના સ-દકા હૈ ઓર ઇન સબ કી તરફ સે દો રક્ઝતેં યાશત કી કિફાયત કરતી હૈં.

(صحيح مسلم، کتاب صلاة المسافرین، باب استحباب صلاة الضحی... الخ، الحديث: ૪૨૨، ص ૩૩)

યાશત કી નમાઝ મુસ્તહબ હૈ, કમ અઝ કમ દો ઓર ઝિયાદા સે ઝિયાદા ઇસ કી બારહ રક્ઝતેં હૈં ઓર અફઝલ બારહ હૈં, નમાઝે યાશત કા વક્ત આફતાબ બુલન્દ હોને સે ઝવાલ યા'ની નિસ્ફુન્નહારે શર-ઈ તક હૈ ઓર બેહતર યેહ હૈ કે ચૌથાઈ દિન ચઢે પઢે.

(الفتاوى الهندية، کتاب الصلاة، الباب التاسع في النوافل، ج ૧، ص ૧૧૨)

ورد المحتار، کتاب الصلاة، باب الوتر والنوافل، مطلب: سنة الوضوء، ج ૨، ص ૫૬૩)

નમાઝે સફર

સફર મેં જાતે વક્ત દો રક્ઝતેં અપને ઘર પર પઢ કર જાએ, હદીસ મેં હૈ : “કિસી ને અપને અહ્લ કે પાસ ઉન દો રક્ઝતોં સે

બેહતર ન છોડા જો બ વક્તે ઈરાદાએ સફર ઉન કે પાસ પઢીં.”

(ردالمحتار، كتاب الصلاة، باب الوتر والنوافل، مطلب في ركعتي السفر، ج ٢، ص ٥٦٥

وفيض القدير شرح الجامع الصغير، الحديث: ٧٩٠٠، ج ٥، ص ٥٦٦)

નમાઝ વાપસિયે સફર

સફર સે વાપસ હો કર દો રક્ઝતેં મસ્જિદ મેં અદા કરે,
 હઝરતે કા'બ બિન માલિક رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ સે મરવી હૈ કે “**رَسُولُ اللَّهِ**
 صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ **سَفَر** સે દિન મેં યાશત કે વક્ત તશરીફ લાતે
 ઔર ઇબ્તિદાઅન મસ્જિદ મેં જાતે ઔર દો રક્ઝતેં ઉસ મેં નમાઝ
 પઢતે ફિર વહીં મસ્જિદ મેં તશરીફ રખતે.”

(صحيح مسلم، كتاب صلاة المسافرين، باب استحباب ركعتين... الخ، الحديث: ٧١٦، ص ٣٦١)

મુસાફિર કો ચાહિયે કે મન્જિલ મેં બૈઠને સે પહલે દો રક્ઝત નફલ પઢે જૈસે હુઝૂરે અકદસ ﷺ ક્રિયા કરતે થે.

(બહારે શરીઅત, જિ. 1, હિસ્સા : 4, સ. 677)

સલાતુલ્લૈલ

રાત મેં બા'દ નમાઝે ઈશા જો નવાફિલ પઢે જાએં ઉન કો સલાતુલ્લૈલ કહતે હેં ઔર રાત કે નવાફિલ દિન કે નવાફિલ સે અફઝલ હેં સહીહ મુસ્લિમ શરીફ મેં મરફૂઅન હૈ : “ફર્જો કે બા'દ અફઝલ નમાઝ રાત કી નમાઝ હૈ.”

(બહારે શરીરમાં, સુનન વ નવાફિલ કા બયાન, જિ. 1, હિસ્સા : 4, સ. 677, વ

(صحيح مسلم، كتاب الصيام، باب فضل صوم المحرم، الحديث: ١١٦٣، ص ٥٩١)

ਤ-ਘਰਾਨੀ ਨੇ ਮਰਝੂਅਨ ਰਿਵਾਯਤ ਕੀ ਹੈ ਕੇ ਰਾਤ ਮੇਂ ਕੁਝ ਨਮਾਜ਼

ઝડપી છે અગર્યે ઇતની હી દેર જિતની દેર મેં ગિંટની યા બકરી દોહ.

લેતે હેં ઓર ફરો ઇશા કે બા'દ જો નમાઝ પઢી વોહ સલાતુલ્લૈલ હૈ.

(المعجم الكبير للطبراني، إياس بن معاوية المزني، الحديث: ٧٨٧، ج ١، ص ٢٧١)

નમાઝે તહજજુદ

ઇસી સલાતુલ્લૈલ કી એક કિસ્મ તહજજુદ હૈ કે ઇશા કે બા'દ રાત મેં સો કર ઉઠેં ઓર નવાફિલ પઢેં, સોને સે કબ્લ જો કુછ પઢેં વોહ તહજજુદ નહીં. કમ સે કમ તહજજુદ કી દો રક્અતેં હેં ઓર હુઝૂરે અકદસ صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم સે આઠ તક સાબિત. નબિયે કરીમ صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ને ઇશાદિ ફરમાયા : “જો શખ્સ રાત મેં બેદાર હો ઓર અપને અહ્લ કો જગાએ ફિર દોનોં દો દો રક્અત પઢેં તો કસરત સે યાદ કરને વાલોં મેં લિખે જાએંગે.”

(બહારે શરીઅત, સુનન વ નવાફિલ કા બયાન, જિ. 1, હિસ્સા : 4, સ. 677, 678, v (المستدرک للحاکم، کتاب صلاة التطوع، باب توديع المنزل برکعتين، الحديث: ١٢٣٠، ج ١، ص ٢٢٤)

જન્નત મેં સલામતી સે દાખિલા

હદીસે પાક મેં હૈ : “એ લોગો ! સલામ શાએઅ (આમ) કરો ઓર ખાના ખિલાઓ ઓર રિશ્તેદારોં સે નેક સુલૂક કરો ઓર રાત મેં નમાઝ પઢો જબ લોગ સોતે હોં, સલામતી કે સાથ જન્નત મેં દાખિલ હોગે.”

(المستدرک للحاکم، کتاب البر والصلة، باب ارحموا اهل الارض... الخ، الحديث: ٧٣٥٩، ج ٥، ص ٢٢١)

صَلُّوْا عَلَی الْحَبِیْب! صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَی مُحَمَّد

મીઠે મીઠે ઇસ્લામી ભાઈયો ! હર મુસલ્માન કો ફરાઈઝ કે સાથ સાથ નફલ નમાઝોં કા ભી ઝેહન બનાના ચાહિયે, إِنَّ شَاءَ اللہُ عَزَّوَجَلَّ ઇસ કી બે શુમાર બ-ર-કતેં દેખેંગે. નફલી ઇબાદાત કા જઝબા પાને ઓર સુન્નતોં પર અમલ કી આદત ડાલને કે લિયે તબ્લીગે કુરઆનો સુન્નત

કી આલમગીર ગૈર સિયાસી તહરીક દા'વતે ઇસ્લામી કે મ-દની માહોલ સે હર દમ વાબસ્તા રહિયે. સુન્નતોં કી તરબિયત કે લિયે મ-દની કાફિલોં મેં આશિકાને રમૂલ કે સાથ સુન્નતોં ભરા સફર કીજિયે, કામ્યાબ ઝિન્દગી ગુઝારને ઓર આખિરત સંવારને કે લિયે મ-દની ઇન્આમાત કે મુતાબિક અમલ કરતે હુએ રોઝાના ફિકે મદીના કે ઝરીએ રિસાલા પુર કીજિયે ઓર હર મ-દની માહ કી 10 તારીખ કે અન્દર અન્દર અપને ઝિમ્મેદાર કો જમ્મ કરવાઈયે.

આઈયે આપ કો એક મ-દની બહાર સુનાગિં કે ફેશન કા મતવાલા ઓર આવારા ગર્દી કા મા'મૂલ રખને વાલા એક નૌ જવાન જબ દા'વતે ઇસ્લામી કે મ-દની માહોલ સે વાબસ્તા હુવા તો ઉસ પર કેસા કરમ હો ગયા !

યુનાન્યે વાહકેન્ટ (પંજાબ, પાકિસ્તાન) કે એક ઇસ્લામી ભાઈ કા કુછ ઇસ તરહ બયાન હૈ : મેં કોલેજ મેં પઢતા થા ઓર દીગર સ્ટુડન્ટ્સ કી તરહ ફેશન કા મતવાલા થા, ક્રિકેટ કા મેચ દેખને ઓર ખેલને કા જુનૂન કી હદ તક શૌક ઓર રાત ગએ તક આવારા ગર્દી કા મા'મૂલ થા. નમાઝ ઓર મસ્જિદ કી હાઝિરી કા જહાં તક તઅલ્લુક હૈ તો વોહ ફક્ત ઈદૈન કી નમાઝ તક મહદૂદ થી. ૨-મઝાનુલ મુબારક (1422 સિ.હિ., 2001 ઈ.) મેં વાલિદૈન કે ઇસરાર પર નમાઝ અદા કરને મસ્જિદ મેં ગયા. અસ્ર કી નમાઝ કે બા'દ સફેદ લિબાસ મેં મલ્બૂસ સર પર સબ્જ ઇમામા શરીફ કા તાજ સજાએ એક બા રીશ ઇસ્લામી ભાઈ ને નમાઝિયોં કો કરીબ કરને કે બા'દ ફેઝાને સુન્નત કા દર્સ દિયા, મેં દૂર બેઠ કર સુન્નતા રહા, દર્સ કે બા'દ ફૌરન મસ્જિદ સે

બાહર નિકલ ગયા, દો તીન દિન તક યેહી તરકીબ રહી. એક દિન મેં મિલને કે લિયે રુક ગયા, એક ઈસ્લામી ભાઈ ને પુર તપાક અન્દાઝ સે મુલાકાત કર કે નામ વ પતા પૂછને કે બા'દ તબ્લીગે કુરઆનો સુન્નત કી આલમગીર ગૈર સિયાસી તહરીક, દા'વતે ઈસ્લામી કે મ-દની માહોલ મેં હોને વાલે ઈજતિમાઈ એ'તિકાફ મેં બૈઠને કી તરગીબ દિલાતે હુએ એ'તિકાફ કે ફઝાઈલ બયાન કિયે. અવ્વલન મેરા ઝેહૂન ન બના લેકિન વોહ ઈસ્લામી ભાઈ **عبدالله** બહુત જઝબે વાલે થે, માયૂસ ન હુએ બલ્કે મેરે ઘર આ પહોંચે ઓર બાર બાર ઈસરાર કરને લગે. ઉન કી મુસલ્સલ ઈન્ફિરાદી કોશિશ કે નતીજે મેં મેં ને એ'તિકાફ સે એક દિન કબ્લ નામ લિખવા કર સ-હરી વ ઈફતાર કે અખરાજાત જમ્અ કરવા દિયે. ઓર આખિરી અ-શ-રએ ર-મઝાનુલ મુબારક **1422** સિ.હિ. જામેઅ મસ્જિદ નઈમિયા (લાલારુખ, વાહકેન્ટ) કે અન્દર આશિકાને રસૂલ કે સાથ મો'તકિફ હો ગયા. ઈજતિમાઈ એ'તિકાફ કે પુરસોઝ માહોલ ઓર આશિકાને રસૂલ કી સોહબત ને મેરી દિલી કૈફિયત કો બદલ ડાલા. વહાં, કી જાને વાલી તહજજુદ, ઈશરાક, ચાશત ઓર અવ્વાબીન કે નવાફિલ કી પાબન્દી ને ગુઝશ્તા ઝિન્દગી મેં ફર્જ નમાઝેં ન પઢને પર મુઝે સપ્ત શરમિન્દા કિયા, આંખોં સે નદામત કે આંસૂ જારી હો ગએ ઓર મેં ને દિલ હી દિલ મેં નમાઝોં કી પાબન્દી કી નિયત કર લી. પરચીસવી²⁵ શબ દુઆ મેં મુઝ પર ઈસ કદર રિક્કત તારી થી કે મેં ફૂટ ફૂટ કર રો રહા થા. ઈસી આલમ મેં મુઝ પર ગુનૂ-દગી તારી હો ગઈ ઓર મેં ખ્વાબ કી દુન્યા મેં પહોંચ ગયા, ક્યા દેખતા હું કે એક પુર વકાર વ નૂરબાર ચેહરે વાલી શખ્શિયત

મૌજૂદ હૈ ઓર ઉન કે ઈદ ગિદ કાફી હુજૂમ હૈ. મૈં ને કિસી સે પૂછા તો ઉન્હોં ને બતાયા કે યેહ આકાએ મદીના صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ હૈ. મૈં ને દેખા તો સરકારે મદીના صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ને સબ્જ સબ્જ ઇમામા શરીફ કા તાજ સજા રખા થા. કુછ દેર તક મૈં દીદાર સે આંખે ઠન્દી કરતા રહા, જબ બેદાર હુવા તો સલાતો સલામ પઢા જા રહા થા. મેરી કૈફિયત બહુત અજબો ગરીબ થી, જિસ્મ પર લરઝા તારી થા, મૈં હિયકિયાં બાંધ કર રોએ જા રહા થા ઓર આંસૂ થે કે થમ નહીં રહે થે. સલાતો સલામ કે બા'દ મજલિસ બરાએ એ'તિકાફ કે નિગરાન કે સામને ઇમામે કા તાજ સજાને વાલોં કી કિતાર બંધી હુઈ થી ઓર આ'લા હઝરત ઇમામ અહમદ રઝા ખાન عَلَيْهِ رَحْمَةُ الرَّحْمَنِ કે લિખે હુએ ઇસ ના'તિયા શે'ર કી તકરાર જારી થી :

તાજ વાલે દેખ કર તેરા ઇમામા નૂર કા

સર સુકાતે હૈં ઇલાહી બોલબાલા નૂર કા

મૈં અપને કરીબી ઇસ્લામી ભાઈયોં કો બ મુશ્કિલ તમામ સિર્ફ ઇતના કહ પાયા : “મૈં ને ભી ઇમામા બાંધના હૈ.” થોડી હી દેર મેં રોતે રોતે મૈં ભી ઇમામે કા તાજ સજા ચુકા થા. اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ عَزَّوَجَلَّ એ'તિકાફ હી મેં 30 દિન કે મ-દની કાફિલે મેં સફર કી નિયત ભી કી. ઓર اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ عَزَّوَجَلَّ મ-દની કાફિલે મેં સફર ભી કિયા, સફર કે દૌરાન બહુત કુછ સીખને કે સાથ સાથ દર્સો બયાન ભી સીખને લગા. اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ નમાઝોં કી પાબન્દી કે સાથ સાથ દા'વતે ઇસ્લામી કે મ-દની કામોં મેં હિસ્સા લેને લગા.

આજ યેહ બયાન દેતે વક્ત ઝૈલી મુશા-વરત કે નિગરાન કે તૌર

પર મ-દની કામોં કી ધૂમેં મયાને કી કોશિશ કર રહા હું.

(ફેઝાને સુન્નત, બાબ : ફેઝાને ર-મઝાન, જિ. 1, સ. 1397)

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيبِ! صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّدٍ

મીઠે મીઠે ઇસ્લામી ભાઈયો ! બયાન કો ઇખ્તિતામ કી તરફ લાતે હુએ સુન્નત કી ફઝીલત ઓર ચન્દ સુન્નતેં ઓર આદાબ બયાન કરને કી સઆદત હાસિલ કરતા હું. તાજદારે રિસાલત, શહન્શાહે નુબુવ્વત, મુસ્તફા જાને રહમત, શમ્મે બઝમે હિદાયત, નોશએ બઝમે જન્નત صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ કા ફરમાને જન્નત નિશાન હૈ : “જિસ ને મેરી સુન્નત સે મહબ્બત કી ઉસ ને મુઝ સે મહબ્બત કી ઓર જિસ ને મુઝ સે મહબ્બત કી વોહ જન્નત મેં મેરે સાથ હોગા.”

(تاريخ مدينة دمشق لابن عساکر، انس بن مالک، ج ۹، ص ۳۴۳)

લિહાઝા સોને જાગને કે 15 મ-દની ફૂલ કબૂલ ફરમાઈયે,
(ઇસ કિતાબ કે સફહા નમ્બર 641 સે બયાન કીજિયે)

તા'લીમે કુરઆન કી ફઝીલત

ફરમાને મુસ્તફા صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ : “જો કુરઆન પઢને મેં માહિર હૈ, વોહ કિરામન કાતિબીન કે સાથ હૈ ઓર જો શખ્સ રુક રુક કર કુરઆન પઢતા હૈ ઓર વોહ ઉસ પર શાક હૈ (યા'ની ઉસ કી ઝબાન આસાની સે નહીં ચલતી, તકલીફ કે સાથ અદા કરતા હૈ) ઉસ કે લિયે દો અજ હેં.

(صحيح مسلم، ص ۴۰۰، حدیث: ۷۹۸)

બયાન નમ્બર 4 :

નફલી રોઝોં કે ફઝાઇલ

શૈખે તરીકત, અમીરે અહલે સુન્નત, બાનિયે દા'વતે ઇસ્લામી હઝરતે અલ્લામા મૌલાના અબૂ બિલાલ મુહમ્મદ ઇલ્યાસ અત્તાર કાદિરી ર-ઝવી دَامَتْ بَرَكَاتُهُمُ الْعَالِيَةِ “રસાઇલે અત્તારિયા” (હિસ્સએ દુવુમ) કે સફહા 13 પર હદીસે પાક નક્લ ફરમાતે હેં કે રસૂલુલ્લાહ صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ કા ફરમાને જન્નત નિશાન હૈ : “બેશક તુમ્હારે નામ બમઅ શનાપ્ત મુઝ પર પેશ કિયે જાતે હેં લિહાઝા મુઝ પર અહ્સન (યા'ની ખૂબ સૂરત અલ્લાઝ મેં) દુરૂદે પાક પઢો.”

(المصنف للإمام عبد الرزاق، باب الصلاة على النبي، الحديث: 3116، ج 2، ص 140)

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيبِ! صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّدٍ

મીઠે મીઠે ઇસ્લામી ભાઈયો ! ફર્ઝ રોઝોં કે ઇલાવા નફલ રોઝોં કી ભી આદત બનાની યાહિયે કે ઇસ મેં બે શુમાર દીની વ દુન્યવી ફવાઈદ હેં ઔર સવાબ તો ઇતના હૈ કે જી યાહતા હૈ બસ રોઝે રખતે હી ચલે જાએ. મઝીદ દીની ફવાઈદ મેં ઈમાન કી હિફાઝત, જહન્નમ સે નજાત ઔર જન્નત કા હુસૂલ શામિલ હેં ઔર જહાં તક દુન્યવી ફવાઈદ કા તઅલ્લુક હૈ તો રોઝે મેં દિન કે અન્દર ખાને પીને મેં સર્ફ હોને વાલે વક્ત ઔર અખરાજાત કી બયત, પેટ કી ઇસ્લાહ ઔર બહુત સારે અમરાઝ સે હિફાઝત કા સામાન હૈ ઔર તમામ ફવાઈદ કી અસ્લ યેહ હૈ કે ઇસ સે અલ્લાહ عَزَّ وَجَلَّ રાઝી હોતા હૈ. અલ્લાહ તબા-ર-ક વ તઆલા પારહ 22 સૂ-રતુલ અહ્ઝાબ કી આયત નમ્બર

35 મેં ઇશાદિ ફરમાતા હૈ :

(پ ۲۲، الاحزاب: ۳۵)

જબ્બત કા અનોખા દરખત

(المعجم الكبير للطبراني، قيس بن زيد الجهني، الحديث: ٩٣٥، ج ١٨، ص ٣٦٥)

દોઝખ સે 50 સાલ મસાફત દૂરી

અલ્લાહ ﷻ કે પ્યારે નબી, મક્કી મ-દની
 صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم کا ફરમાને આફિયત નિશાન હૈ : “જિસ ને
 રિઝાએ ઇલાહી કે લિયે એક દિન કા નફલ રોઝા રખા તો અલ્લાહ ﷻ ઉસ
 કે ઓર દોઝખ કે દરમિયાન એક તેઝ રફતાર સુવાર કી પયાસ સાલહ મસાફત
 કા ફાસિલા ફરમા દેગા.” (کنز العمال، کتاب الصوم، الحديث: ۲۴۱۴۹، ج ۸، ص ۲۵۵)

મહશર મેં રોઝાદારોં કે મઝે

હઝરતે સય્યિદુના અનસ રَضِیَ اللہُ تَعَالٰی عَنْہُ ને ફરમાયા કે કિયામત
 કે દિન રોઝેદાર કબ્રોં સે નિકલેંગે તો વોહ રોઝે કી બૂ સે પહચાને
 જાએંગે, ઉન કે સામને તરહ તરહ કે ખાને ઓર પાની કે કૂઝે જિન પર
 મુશક સે મોહર હોગી પેશ કિયે જાએંગે ઓર ઉન્હેં કહા જાએગા ખાઓ
 કલ તુમ ભૂકે થે, પિયો કલ તુમ પ્યાસે થે, આરામ કરો કલ તુમ થકે
 હુએ થે પસ વોહ ખાએંગે ઓર આરામ કરેંગે હાલાં કે લોગ હિસાબ
 કી મશક્કત ઓર પ્યાસ મેં મુબતલા હોંગે.

(جامع الاحاديث للسيوطي، الهمزة مع الكاف، الحديث: ۲۴۶۲، ج ۱، ص ۳۵۸)

સફર કરો માલદાર હો જાઓગે

હઝરતે સય્યિદુના અબૂ હુરૈરા રَضِیَ اللہُ تَعَالٰی عَنْہُ સે રિવાયત હૈ
 કે સરકારે મદીના, રાહતે કલ્બો સીના, ફૈઝ ગન્જના, સાહિબે
 મુઅત્તર પસીના صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ને ફરમાયા : જિહાદ કિયા કરો
 ખુદ-કફીલ હો જાઓગે, રોઝે રખો તન્દુરુસ્ત હો જાઓગે ઓર સફર કિયા
 કરો ગની (યા'ની માલદાર) હો જાઓગે.

(المعجم الاوسط للطبراني، من اسمه موسى، الحديث: ۸۳۱۲، ج ۶، ص ۱۴۶)

શૈતાન કી પરેશાની

એક બુરુગ **رَحْمَةُ اللَّهِ تَعَالَى عَلَيْهِ** ને મસ્જિદ કે દરવાઝે પર શૈતાન કો હૈરાન વ પરેશાન ખડે હુએ દેખ કર પૂછા : કયા બાત હૈ ? શૈતાન ને કહા : અન્દર દેખિયે ! ઉન્હોં ને અન્દર દેખા તો એક શખ્સ નમાઝ પઢ રહા થા ઓર એક આદમી મસ્જિદ કે દરવાઝે કે પાસ સો રહા થા. શૈતાન ને બતાયા કે વોહ જો અન્દર નમાઝ પઢ રહા હૈ ઉસ કે દિલ મેં વસ્વસા ડાલને કે લિયે મેં અન્દર જાના ચાહતા હૂં લેકિન જો દરવાઝે કે કરીબ સો રહા હૈ, યેહ રોઝાદાર હૈ, યેહ સોયા હુવા રોઝાદાર જબ સાંસ બાહર નિકાલતા હૈ તો ઉસ કી વોહ સાંસ મેરે લિયે શો'લા બન કર મુઝે અન્દર જાને સે રોક દેતી હૈ.

(الروض الفائق، المجلس الخامس في فضل شهر... الخ، ص ૩૧)

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيب! صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّد

મીઠે મીઠે ઇસ્લામી ભાઈયો ! શૈતાન કે વાર સે બચને કે લિયે રોઝા એક ઝબર દસ્ત ઢાલ હૈ રોઝાદાર અગર્યે સો રહા હૈ મગર ઉસ કી સાંસ શૈતાન કે લિયે ગોયા તલવાર હૈ મા'લૂમ હુવા રોઝાદાર સે શૈતાન બડા ઘબરાતા હૈ, શૈતાન ચૂંકે માહે ર-મઝાનુલ મુબારક મેં કેંદ કર લિયા જાતા હૈ ઇસ લિયે વોહ જહાં ભી ઓર જબ ભી રોઝાદાર કો દેખતા હૈ પરેશાન હો જાતા હૈ.

રોઝે કી હાલત મેં મરને કી ફઝીલત

ઉમ્મુલ મુઅમિનીન હઝરતે સય્યિ-દતુના આઈશા સિદ્દીકા

رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهَا સે રિવાયત હૈ કે સરકારે મદીનએ મુનવ્વરહ, સુલ્તાને

(فردوس الاخبار للدیلمی، الحدیث: ۵۹۶۷، ج ۲، ص ۲۷۴)

(صفة الصفوة لابن جوزي، خيثمة بن عبد الرحمن ابن ابي سبرة، ج ٢، ص ٥٩)

ਮੁਕਦਰ ਵਾਲੀਂ ਛੀ ਕਾ ਹਿਸ਼ਸਾ ਹੈ. ਈਸ ਜ਼ਿੰਮਨ ਮੇਂ ਤਯੀਗੇ ਕੁਰਆਨੋ ਸੁੰਨਤ

કી આલમગીર ગૈર સિયાસી તહરીક, દા'વતે ઈસ્લામી કે ઈજતિમાઈ એ'તિકાફ કી એક મ-દની બહાર મુલા-હઝા ફરમાઈયે ઔર ઝિન્દગી ભર કે લિયે દા'વતે ઈસ્લામી કે મ-દની માહોલ સે વાબસ્તા રહને કા અઝ્મે મુસમ્મમ કર લીજિયે. યુનાન્યે મદીનતુલ ઔલિયા અહમદઆબાદ શરીફ (ગુજરાત, અલ હિન્દ) કે કાલૂ ચાચા (ઉમ્મ તકરીબન 60 બરસ) 2-મઝાનુલ મુબારક 1425 સિ.હિ., 2004 ઈ. કે આખિરી અ-શરે મેં શાહી મસ્જિદ (શાહે આલમ, અહમદઆબાદ શરીફ) મેં હોને વાલે તબ્લીગે કુરઆનો સુન્નત કી આલમગીર ગૈર સિયાસી તહરીક, દા'વતે ઈસ્લામી કે ઈજતિમાઈ એ'તિકાફ મેં મો'તકિફ હો ગએ. યૂં તો યેહ પહલે હી સે દા'વતે ઈસ્લામી કે મ-દની માહોલ સે વાબસ્તા થે મગર આશિકાને રસૂલ કે સાથ ઈજતિમાઈ એ'તિકાફ મેં શુમૂલિયત પહલી હી બાર નસીબ હુઈ થી. એ'તિકાફ મેં બહુત કુછ સીખને કા મૌકઅ મિલા ઔર સાથ હી સાથ દા'વતે ઈસ્લામી કે 72 મ-દની ઈન્આમાત મેં સે પહલી સફ મેં નમાઝ પઢને કી તરગીબ વાલે દૂસરે મ-દની ઈન્આમ કા ખૂબ જઝબા મિલા, યુનાન્યે ઉન્હોં ને પહલી સફ મેં નમાઝ પઢને કી આદત બના લી. 2 શવ્વાલુલ મુકર્રમ યા'ની ઈદુલ ફિત્ર કે દૂસરે રોઝ ત્રીન દિન કે મ-દની કાફિલે મેં આશિકાને રસૂલ કે હમરાહ સુન્નતોં ભરા સફર કિયા, મ-દની કાફિલે સે વાપસી કે પાંચ યા છ⁶ દિન કે બા'દ યા'ની 11 શવ્વાલુલ મુકર્રમ 1425 સિ.હિ. 2004 ઈ. કો કિસી કામ સે બાઝાર જાના હુવા, મસરૂફિયત ભી થી મગર તાખીર કી સૂરત મેં પહલી સફ ફૌત હો જાને કા ખદશા

થા. લિહાઝા સારા કામ છોડ કર મસ્જિદ કા રુખ ક્રિયા ઓર અઝાન સે કબ્લ હી મસ્જિદ મેં પહોંચ ગએ, વુઝૂ કર કે જૂં હી ખડે હુએ કે ગિર પડે, કલિમા શરીફ ઓર દુરૂદે પાક પઢતે હુએ ઉન કી રૂહ ક-ફસે ઉન્સુરી સે પરવાઝ કર ગઈ. اِنَّا لِلّٰهِ وَاِنَّا اِلَيْهِ رَاجِعُونَ

ઈજતિમાઈ એ'તિકાફ કી બ-ર-કત સે મ-દની ઈન્આમાત કે દૂસરે મ-દની ઈન્આમ પહલી સફ મેં નમાઝ પઢને કે મિલે હુએ જઝબે ને કાલૂ ચાચા કો ઈન્તિકાલ કે વક્ત બાઝાર કી ગફલત ભરી ફઝાઓં સે ઉઠા કર મસ્જિદ કી રહમત ભરી ફઝાઓં મેં પહોંચા દિયા ઓર કેસી ખુશ નસીબી, કે આખિરી વક્ત કલિમા વ દુરૂદ નસીબ હો ગયા. سُبْحَنَ اللّٰهِ ! ઓર જિસ કો મરતે વક્ત કલિમા શરીફ નસીબ હો જાએ ઉસ કા કબ્રો હશર મેં બેડા પાર હૈ. યુનાન્થે

નબિય્થે રહમત, શફીએ ઉમ્મત, માલિકે જન્નત, મહબૂબે રબ્બુલ ઈઝ્ઝત صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰی عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કા ફરમાને જન્નત નિશાન હૈ : “જિસ કા આખિરી કલામ “لَا اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ” હો વોહ દાખિલે જન્નત હોગા.” (سنن ابی داود، کتاب الجنائز، باب فی التلقين، الحديث: ۳۱۱۶، ج ۳، ص ۲۵۵)

મઝીદ દા'વતે ઈસ્લામી કે મ-દની માહોલ કી બ-ર-કત સુનિયે : યુનાન્થે ઈન્તિકાલ કે ચન્દ રોઝ બા'દ ઉન કે ફરઝન્દ ને ખ્વાબ મેં દેખા કે મહૂમ કાલૂ ચાચા સફેદ લિબાસ મેં મલ્બૂસ સર પર સબ્ઝ સબ્ઝ ઈમામા શરીફ કા તાજ સજાએ મુસ્કુરાતે હુએ ફરમા રહે હૈં : બેટા ! દા'વતે ઈસ્લામી કે મ-દની કામોં મેં લગે રહો, કે ઈસી મ-દની માહોલ કી બ-ર-કત સે મુઝ પર કરમ હુવા હૈ.

મૌત ફઝલે ખુદા સે હો ઈમાન પર

મ-દની માહોલ મેં કર લો તુમ એ'તિકાફ

રબ કી રહમત સે પાઓગે જન્નત મેં ઘર

મ-દની માહોલ મેં કર લો તુમ એ'તિકાફ

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيبِ! صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّدٍ

(ફેઝાને સુન્નત, બાબ : ફેઝાને ર-મઝાન, જિ. 1, સ. 1344)

મીઠે મીઠે ઇસ્લામી ભાઈયો ! બયાન કો ઇખ્તિતામ કી તરફ લાતે હુએ સુન્નત કી ફઝીલત ઓર ચન્દ સુન્નતેં ઓર આદાબ બયાન કરને કી સઆદત હાસિલ કરતા હૂં. તાજદારે રિસાલત, શહન્શાહે નુબુવ્વત, મુસ્તફા જાને રહમત, શમ્મે બઝમે હિદાયત, નોશએ બઝમે જન્નત صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ કા ફરમાને જન્નત નિશાન હૈ : “જિસ ને મેરી સુન્નત સે મહબ્બત કી ઉસ ને મુઝ સે મહબ્બત કી ઓર જિસ ને મુઝ સે મહબ્બત કી વોહ જન્નત મેં મેરે સાથ હોગા.”

(તારીખ મદીને દમશ્ક લાબન עساکר، انس بن مالک، ج ۹، ص ۴۴۳)

લિહાઝા નાખુન કાટને કે 9 મ-દની ફૂલ કબૂલ ફરમાઈયે,

(ઇસ કિતાબ કે સફહા નમ્બર 584 સે બયાન કીજિયે)

બયાન નમ્બર 5 :

ઝિકુલ્લાહ કે ફઝાઈલ

શૈખે તરીકત, અમીરે અહલે સુન્નત, બાનિયે દા'વતે ઈસ્લામી હઝરતે અલ્લામા મૌલાના અબૂ બિલાલ મુહમ્મદ ઈલ્યાસ અત્તાર કાદિરી ર-ઝવી دَامَتْ بَرَكَاتُهُمُ الْعَالِيَهُ “રસાઈલે અત્તારિય્યા” (હિસ્સએ દુવુમ) કે સફહા 15 પર હદીસે પાક નક્લ ફરમાતે હૈં : “અલ્લાહ عَزَّوَجَلَّ કી ખાતિર આપસ મેં મહબ્બત રખને વાલે જબ બાહમ મિલેં ઓર મુસા-ફહા કરેં ઓર નબી (صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ) પર દુરુદે પાક ભેજેં તો ઉન કે જુદા હોને સે પહલે દોનોં કે અગલે પિછલે ગુનાહ બખ્શ દિયે જાતે હૈં.”

(مسند ابى يعلى، مسند انس بن مالك، الحديث: ٢٩٥١، ج ٣، ص ٩٥)

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيبِ! صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّدٍ

મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! સુબહ વ શામ બલ્કે હર હર ઘડી ઝિકે ઈલાહી عَزَّوَجَلَّ મેં અપને આપ કો મશગૂલ રખના દુન્યા વ આખિરત મેં હમારે લિયે બહુત બડે અજરો સવાબ કા મૂજિબ હૈ ઈસ કે લિયે અગર હમ થોડી સી તવજ્જોહ દેં ઓર અપને તમામ ઉમૂર મ-સલન ખાને ખિલાને, પીને પિલાને, રખને ઉઠાને, ધોને પકાને, પઢને પઢાને, ચલને (ગાડી વગૈરા) ચલાને, ઉઠને ઉઠાને, બૈઠને બિઠાને, બત્તી જલાને, પંખા ચલાને, દસ્તર ખ્વાન બિછાને બઢાને, બિછોના લપેટને બિછાને, દુકાન ખોલને બઢાને, તાલા ખોલને લગાને, તેલ ડાલને, ઈત્ર લગાને, બયાન કરને ના'ત શરીફ સુનાને, જૂતી પહનને ઈમામા સજાને, દરવાઝા ખોલને બન્દ ફરમાને, અલ ગરઝ હર જાઈઝ કામ કી ઈબ્તિદા

(જબ કે કોઈ માનેએ શર-ઈ ન હો) અલ્લાહ **عَزَّوَجَلَّ** કે નામ સે કરેં તો ઈન તમામ મવાકેઅ પર હમેં ઝિકુલ્લાહ કી ફઝીલત હાસિલ હોગી ઓર મઝીદ અચ્છી અચ્છી નિયતેં ભી કર લેં તો યેહ તમામ ઉમૂર હમારે લિયે બાઈસે સવાબ હોંગે.

કુરઆને મજીદ ફુરકાને હમીદ મેં હમેં સુબ્હ વ શામ અલ્લાહ **عَزَّوَجَلَّ** કા ઝિક કરને કી તરગીબ દિલાઈ ગઈ હૈ યુનાન્હે ઇશાદિ બારી તઆલા હૈ :

وَسَبِّحْهُ بَكْرَةً وَأَوَّلًا ۝

તર-જ-મએ કન્ઝુલ ઈમાન : ઓર સુબ્હ

(પ ૨૨, અલહઝાબ: ૬૨)

વ શામ ઉસ કી પાકી બોલો.

સદરુલ અફઝિલ હઝરતે અલ્લામા મૌલાના સય્યિદ મુહમ્મદ નઈમુદ્દીન મુરાદઆબાદી **عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللَّهِ الْهَادِي** ઈસ આયએ મુબારકા કે તહત તહરીર ફરમાતે હેં : “ક્યૂંકે સુબ્હ ઓર શામ કે અવકાત મલા-ઈ-કએ રોઝો શબ કે જમ્અ હોને કે વક્ત હેં ઓર યેહ ભી કહા ગયા હૈ કે અતરાફે લૈલો નહાર કા ઝિક કરને સે ઝિક કી મુદા-વમત કી તરફ ઇશારા ફરમાયા ગયા હૈ.” (ખઝાઈનુલ ઇરફાન)

દિન કી ઇબ્તિદા

સરકારે મદીના, કરારે કલ્બો સીના, બાઈસે નુઝૂલે સકીના, સાહિબે મુઅત્તર પસીના **صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ** ને ઇશાદિ ફરમાયા : “જિસ ને દિન કી ઇબ્તિદા કિસી અચ્છે અમલ સે કી ઓર અપને દિન કો અચ્છે અમલ હી પર ખત્મ કિયા તો અલ્લાહ **عَزَّوَجَلَّ** અપને ફિરિશ્તોં સે ફરમાએગા : ઇસ દૌરાન મેં હોને વાલે ઇસ બન્દે કે ગુનાહ મત લિખો.”

(الجامع الصغير للسيوطي، حرف الميم، الحديث: ٨٤٢٣، ص ٥١٣)

જન્નત કી ઝમાનત

હઝરતે સય્યિદુના અબૂ મુનૈઝિર رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ ફરમાતે હૈં : મૈં ને નૂર કે પૈકર, તમામ નબિયોં કે સરવર, દો જહાં કે તાજવર, સુલ્તાને બહુરો બર صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ કો ફરમાતે હુએ સુના : “જો સુબહ કે વક્ત યેહ પઢે : رَضِيتُ بِاللَّهِ رَبًّا وَبِالْإِسْلَامِ دِينًا وَبِمُحَمَّدٍ نَبِيًّا : (યા'ની મૈં અલ્લાહ ઈસ્લામ કે રબ હોને ઓર ઈસ્લામ કે દીન હોને ઓર હઝરત મુહમ્મદ صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ કે નબી હોને પર રાજી હૂં) તો મૈં ઉસ કા હાથ પકડ કર જન્નત મેં દાખિલ કરને કી ઝમાનત દેતા હૂં.”

(المعجم الكبير للطبراني، من اسمه منيذر الاسلمي، الحديث: ٨٣٨، ج ٢٠، ص ٣٥٥)

અફઝલ અમલ

હઝરતે સય્યિદુના અબૂ હુરૈરા رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ ફરમાતે હૈં કે નબિયે મુકર્રમ, નૂરે મુજસ્સમ, રસૂલે અકરમ, શહન્શાહે બની આદમ صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ને ફરમાયા : “જિસ ને સુબહો શામ સો સો મરતબા યેહ પઢા : سُبْحَانَ اللَّهِ وَبِحَمْدِهِ તો કિયામત કે દિન ઉસ સે અફઝલ અમલ લે કર આને વાલા કોઈ ન હોગા સિવાએ ઉસ કે જો ઉસ કી મિસ્લ કહે યા ઉસ સે કિયાદા પઢે.”

(صحيح مسلم، كتاب الذكر والدعاء، باب فضل التهليل والتسبيح والدعاء، الحديث: ٢٦٩٢، ص ١٤٤٥)

જો ભલાઈ માંગે અતા કી જાએ

હઝરતે સય્યિદુના અબૂ ઉમામા બાહિલી رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ ફરમાતે હૈં : મૈં ને હુઝૂરે પાક, સાહિબે લૌલાક, સય્યાહે અફલાક صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ કો ફરમાતે સુના : “જો બા વુઝૂ અપને બિસ્તર પર આએ ફિર અલ્લાહ عَزَّ وَجَلَّ કા ઝિક્ર કરે યહાં તક કે ઉસ પર ગુનૂ-દગી છા

જાએ તો રાત કી જિસ ઘડી મેં વોહ અલ્લાહ ﷻ સે દુન્યા વ આબિરત કી જો ભલાઈ માંગેગા અલ્લાહ ﷻ ઉસે વોહ ભલાઈ અતા ફરમા દેગા.”

(سنن الترمذی، کتاب الدعوات، باب: ۹۲، الحديث: ۳۵۳۷، ج: ۵، ص: ۳۱۱)

જન્મત મેં દાખિલા

હઝરતે સય્યિદુના અબૂ હુરૈરા રَضِیَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ ને ફરમાયા કે રસૂલુલ્લાહ ﷺ ને ફરમાયા : “અલ્લાહ કે નિનાનવે નામ હૈં જો ઈન મુબારક નામોં કો ગિન ગિન કર ઈખ્લાસ કે સાથ પઢતા રહે વોહ જન્મત મેં દાખિલ હોગા.”

(مشكاة المصابيح، کتاب الدعوات، باب اسماء الله تعالى، الحديث: ۲۲۸۷، ج: ۱، ص: ۴۲۷)

અલ્લાહ ﷻ કી રહમત ઢાંપ લેતી હૈ

દો જહાં કે સુલ્તાન, રહમતે આ-લમિય્યાન, સરવરે ઝીશાન રસૂલુલ્લાહ ﷺ ને ફરમાયા : “જો કૌમ ભી અલ્લાહ તઆલા કા ઝિક્ર કરને કે લિયે બેઠતી હૈ તો ફિરિશ્તે ઉન કો ચારોં તરફ સે ઘેર લેતે હૈં ઓર ખુદા ﷻ કી રહમત ઉન કો ઢાંપ લેતી હૈ ઓર ઉન લોગોં પર સકીના (દિલ કા ઈત્મીનાન) નાઝિલ હોતા હૈ ઓર અલ્લાહ તઆલા અપને મુકર્રબીન મેં ઉન કા તઝકિરા ફરમાતા હૈ.”

(صحيح مسلم، کتاب الذكر والدعاء، باب فضل الاجتماع... الخ، الحديث: ۲۷۰۰، ص: ۱۴۴۸)

ઝિક્ર કરને વાલે સબ્કત લે ગએ

હઝરતે સય્યિદુના અબૂ હુરૈરા રَضِیَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ સે મરવી હૈ : હુઝરે અકરમ, નૂરે મુજસ્સમ રસૂલુલ્લાહ ﷺ ને ઈશાદિ ફરમાયા : મુફરિદૂન સબ્કત લે ગએ. સહાબએ કિરામ રَضِیَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُمْ ને અઝ્કિયા : યા રસૂલુલ્લાહ ! મુફરિદૂન કૌન હૈં? આપ રસૂલુલ્લાહ ﷺ ને ઈશાદિ ફરમાયા : અલ્લાહ ﷻ કા બહુત ઝિયાદા ઝિક્ર કરને વાલે

મદ્દ ઓર ઓરતે.

(صحیح مسلم، کتاب الذکر... الخ، باب الحث علی... الخ، الحدیث: ۲۶۷۶، ص ۱۴۳۹)

રોઝે કિયામત બુલન્દ રુત્બે વાલે

હઝરતે સય્યિદુના અબૂ સઈદ ખુદરી رضی اللہ تعالیٰ عنہ સે રિવાયત હૈ કે રસૂલુલ્લાહ صلی اللہ تعالیٰ علیہ و آلہ وسلم કી બારગાહે બેકસ પનાહ મેં કિસી ને અઝ્ઝ કિયા : સબ મેં અફઝલ ઓર રોઝે કિયામત સબ સે બુલન્દ રુત્બા અલ્લાહ عَزَّوَجَلَّ કી બારગાહ મેં કિસ કા હોગા ? ઇશાદિ ફરમાયા : “વોહ બન્દે ઓર બન્દિયાં જો બહુત ઝિયાદા અલ્લાહ عَزَّوَجَلَّ કા ઝિક કરને વાલે હૈ.” તો એક સહાબી رضی اللہ تعالیٰ عنہ ને અઝ્ઝ કિયા : કયા યેહ લોગ અલ્લાહ عَزَّوَجَلَّ કી રાહ મેં જિહાદ કરને વાલે સે ભી અફઝલ હૈ ? (યેહ સુન કર) આપ صلی اللہ تعالیٰ علیہ و آلہ وسلم ને ઇશાદિ ફરમાયા : “અગર કોઈ મુજાહિદ કુફરાર વ મુશ્રિકીન કો અપની તલવાર સે યહાં તક મારતા રહે કે તલવાર ટૂટ જાએ ઓર વોહ મુજાહિદ ખૂન મેં લતપત હો જાએ ફિર ભી અલ્લાહ عَزَّوَجَلَّ કા ઝિક કરને વાલા દ-રજે મેં ઉસ મુજાહિદ સે અફઝલ હી હોગા.”

(مشكاة المصابيح، کتاب الدعوات، باب ذکر اللہ... الخ، الحدیث: ۲۲۸۰، ج ۱، ص ۴۲۷)

બિગૈર ઝિક ગુઝરને વાલી ઘડી પર અફસોસ

હઝરતે સય્યિદુના મુઆઝ બિન જબલ رضی اللہ تعالیٰ عنہ ફરમાતે હૈ કે તાજદારે મદીના, સુલ્તાને બા કરીના, સાહિબે મુઅત્તર પસીના صلی اللہ تعالیٰ علیہ و آلہ وسلم ને ઇશાદિ ફરમાયા : “અહલે જન્નત કિસી ચીઝ કા અફસોસ ન કરેંગે સિવાએ ઉસ સાઅત કે જો દુન્યા મેં ઉન્હોં ને ઝિકુલ્લાહ કે બિગૈર ગુઝાર દી.”

(المعجم الكبير للطبراني، جبير بن نفير عن معاذ بن جبل، الحدیث: ۱۸۲، ج ۲، ص ۹۳)

કલમ કા કત

હાફિઝ ઈબ્ને અસાકિર “તબ્યીનુલ કઝિબિલ મુફતરી” મેં ફરમાતે હૈં : (પાંચવીં સદી કે મશહૂર બુઝુર્ગ) હઝરતે સય્યિદુના સુલૈમ રાઝી عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللَّهِ الْكَافِي કા કલમ જબ લિખતે લિખતે ઘિસ જાતા તો કત લગાતે (યા’ની નોક તરાશતે) હુએ (અગર્યે દીની તહરીર કે લિયે યેહ ભી સવાબ કા કામ હૈ મગર એક પન્થ દો કાજ કે મિસ્દાક) ઝિકુલ્લાહ શુરૂઅ કર દેતે તાકે યેહ વક્ત સિર્ફ કત લગાતે હુએ હી સર્ફ ન હો.

ઝિકો દુરૂદ હર ઘડી વિદેં ઝબાં રહે

મેરી ફુઝૂલ ગોઈ કી આદત નિકાલ દો

સાઠ સાલ કી ઇબાદત સે બેહતર

અગર કુછ પઢને કે બજાએ ખામોશ રહને કો જી ચાહે તો ઈસ મેં ભી સવાબ કમાને કી સૂરતેં હૈં ઔર વોહ યેહ કે ઉલ્ટે સીધે ખયાલાત મેં પડને કે બજાએ આદમી યાદે ખુદા વન્દી યા યાદે મદીના વ શાહે મદીના صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ મેં ગુમ હો જાએ, યા ઈલ્મે દીન મેં ગૌરો તફક્કુર શુરૂઅ કર દે યા મૌત કે ઝટકોં, કબ્ર કી તન્હાઈયોં, ઈસ કી વહ્શતોં ઔર મહશર કી હોલ નાકિયોં કી સોચ મેં ડૂબ જાએ તો ઈસ તરહ ભી વક્ત ઝાએઅ નહીં હોગા બલકે એક એક સાંસ إِنْ شَاءَ اللَّهُ ઈબાદત મેં શુમાર હોગા, યુનાન્થે “જામેએ સગીર” મેં હૈ, સરકારે મદીના, રાહતે કલ્બો સીના, બાઈસે નુઝૂલે સકીના صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ કા ફરમાને બા કરીના હૈ : (ઉમૂરે આખિરત કે મુ-તઅલ્લિક) ઘડી ભર કે લિયે ગૌરો ફિક્ક કરના 60 સાલ કી ઈબાદત સે બેહતર હૈ.

(الجامع الصغير للسيوطي، الحديث: ٥٨٩٧، ص ٣٦٥)

ઉન કી યાદોં મેં ખો જાઈયે મુસ્તફા મુસ્તફા કીજિયે

મીઠે મીઠે ઇસ્લામી ભાઈયો ! ઝિકુલ્લાહ **ذِكْرُ اللَّهِ** કી આદત બનાને ઓર હર ઘડી અપની ઝબાન કો ઝિકુલ્લાહ સે તર રખને કે લિયે તબ્લીગે કુરઆનો સુન્નત કી આલમગીર ગૈર સિયાસી તહરીક, દા'વતે ઇસ્લામી કે મ-દની માહોલ સે હર દમ વાબસ્તા રહિયે, સુન્નતોં કી તરબિયત કે લિયે આશિકાને રસૂલ કે સાથ સુન્નતોં ભરા સફર કીજિયે ઓર કામ્યાબ ઝિન્દગી ગુઝારને ઓર આખિરત સંવારને કે લિયે મ-દની ઇન્આમાત કે મુતાબિક અમલ કર કે રોઝાના ફિકે મદીના કે ઝરીએ રિસાલા પુર કીજિયે.

દા'વતે ઇસ્લામી કે ઇશાઅતી ઇદારે મક-ત-બતુલ મદીના કી મતબૂઆ **1548** સફહાત પર મુશ્તમિલ કિતાબ “ફેઝાને સુન્નત” જિલ્દ અવ્વલ, સફહા **1133** પર શૈખે તરીકત, અમીરે અહલે સુન્નત, હઝરતે અલ્લામા મૌલાના અબૂ બિલાલ મુહમ્મદ ઇલ્યાસ અત્તાર કાદિરી ર-ઝવી **رحمته الله عليه** ફરમાતે હૈં : **سُُنَّاتُ اللَّهِ** સુન્નતોં ભરી ઝિન્દગી ગુઝારને કે લિયે ઇબાદાત વ અખ્લાકિયાત કે તઅલ્લુક સે ઇસ્લામી ભાઈયોં કે લિયે 72, ઇસ્લામી બહનોં કે લિયે 63 ઓર ત-લ-બએ ઇલ્મે દીન કે લિયે 92, દીની તાલિબાત કે લિયે 83 ઓર મ-દની મુન્નોં ઓર મુન્નિયોં કે લિયે 40 મ-દની ઇન્આમાત સુવાલાત કી સૂરત મેં મુરતબ કિયે ગએ હૈં. ફિકે મદીના (યા'ની અપને આ'માલ કા મુહા-સબા) કરતે હુએ રોઝાના મ-દની ઇન્આમાત કા રિસાલા પુર કર કે દા'વતે ઇસ્લામી કે મકામી ઝિમ્માદાર કો હર મ-દની માહ યા'ની ઇસ્લામી મહીને કી 10 તારીખ કે અન્દર અન્દર જમ્અ કરવાના હોતા હૈ. મ-દની ઇન્આમાત ને ન જાને કિતને ઇસ્લામી ભાઈયોં ઓર ઇસ્લામી બહનોં કી ઝિન્દગિયોં મેં મ-દની ઇન્કિલાબ બરપા કર દિયા હૈ ! ઇસ કી એક ઝલક મુલા-હઝા હો યુનાન્થે

ન્યૂ કરાચી કે એક ઈસ્લામી ભાઈ કા કુછ ઈસ તરહ કા બયાન હૈ : અલાકે કી મસ્જિદ કે ઈમામ સાહિબ જો કે દા'વતે ઈસ્લામી સે વાબસ્તા હૈં, ઉન્હોં ને ઈન્ફિરાદી કોશિશ કરતે હુએ મેરે બડે ભાઈજાન કો મ-દની ઈન્આમાત કા એક રિસાલા તોહફે મેં દિયા. વોહ ઘર લે આએ ઓર પઢા તો હૈરાન રહ ગએ કે ઈસ મુખ્તસર સે રિસાલે મેં એક મુસલ્માન કો ઈસ્લામી ઝિન્દગી ગુઝારને કા ઈતના ઝબર દસ્ત ફોર્મૂલા દે દિયા ગયા હૈ ! મ-દની ઈન્આમાત કા રિસાલા મિલને કી બ-ર-કત સે **صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ** ઉન કો નમાઝ કા જઝબા મિલા ઓર નમાઝે બા જમાઅત કી અદાએગી કે લિયે મસ્જિદ મેં હાઝિર હો ગએ ઓર અબ પાંચ વક્ત કે નમાઝી બન ચુકે હૈં, દાઢી મુબારક ભી સજા લી ઓર મ-દની ઈન્આમાત કા રિસાલા ભી પુર કરતે હૈં.

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِیْب ! صَلَّی اللّٰهُ تَعَالٰی عَلٰی مُحَمَّدٍ

મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! બયાન કો ઈખ્તિતામ કી તરફ લાતે હુએ સુન્નત કી ફઝીલત ઓર ચન્દ સુન્નતેં ઓર આદાબ બયાન કરને કી સઆદત હાસિલ કરતા હૂં. તાજદારે રિસાલત, શહન્શાહે નુબુવ્વત, મુસ્તફા જાને રહમત, શમ્મે બઝમે હિદાયત, નોશએ બઝમે જન્નત **صَلَّى اللَّهُ تَعَالٰی عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ** કા ફરમાને જન્નત નિશાન હૈ : “જિસ ને મેરી સુન્નત સે મહબ્બત કી ઉસ ને મુઝ સે મહબ્બત કી ઓર જિસ ને મુઝ સે મહબ્બત કી વોહ જન્નત મેં મેરે સાથ હોગા.”

(تاریخ مدینة دمشق لابن عساکر، انس بن مالک، ج ۹، ص ۳۴۳)

લિહાઝા સુરમા લગાને કે 4 મ-દની ફૂલ કબૂલ ફરમાઈયે,

(ઈસ કિતાબ કે સફહા નમ્બર 574 સે બયાન કીજિયે)

બયાન નમ્બર 6 :

ફેઝાને સલાતો સલામ

શૈખે તરીકત, અમીરે અહલે સુન્નત, બાનિયે દા'વતે ઇસ્લામી હઝરતે અલ્લામા મૌલાના અબૂ બિલાલ મુહમ્મદ ઇલ્યાસ અત્તાર કાદિરી ર-ઝવી رحمته الله عليه અપને રિસાલે “બા હયા નૌ જવાન” મેં દુરુદ શરીફ કે મુ-તઅલ્લિક હદીસે પાક બયાન ફરમાતે હૈં કે હઝરતે સય્યિદુના અબૂ દરદા رضي الله تعالى عنه સે રિવાયત હૈ : મીઠે મીઠે મુસ્તફા صلى الله تعالى عليه وآله وسلم ને ઇશાદિ ફરમાયા : “જો શપ્સ સુબહ વ શામ મુઝ પર દસ દસ બાર દુરુદ શરીફ પઢેગા બરોઝે કિયામત મેરી શફાઅત ઉસે પહોંચ કર રહેગી.”

(الترغيب والترهيب، كتاب النوافل، باب الترغيب في آيات... إلخ، الحديث: ٩٩١، ج ١، ص ٣١٢)

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيبِ! صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّدٍ

બા કમાલ મ-દની મુન્ની

હઝરતે સય્યિદુના શૈખ મુહમ્મદ બિન સુલૈમાન જઝૂલી رحمة الله تعالى عليه ફરમાતે હૈં : મૈં સફર પર થા. એક મકામ પર નમાઝ કા વક્ત હો ગયા, વહાં કૂંવાં તો થા મગર ડોલ ઓર રસ્સી નદારદ (યા'ની ગાઇબ) મૈં ઇસી ફિક મેં થા કે એક મકાન કે ઊપર સે એક મ-દની મુન્ની ને ઝાંકા ઓર પૂછા : આપ કયા તલાશ કર રહે હૈં ? મૈં ને કહા : બેટી ! રસ્સી ઓર ડોલ. ઉસ ને પૂછા : આપ કા નામ ? ફરમાયા : મુહમ્મદ બિન સુલૈમાન જઝૂલી. મ-દની મુન્ની ને હૈરત સે કહા : અચ્છા આપ હી હૈં જિન કી શોહરત કે ડંકે બજ રહે હૈં ઓર હાલ યેહ હૈ કે કૂંઝે સે પાની ભી નહીં નિકાલ સકતે ! યેહ કહ કર ઉસ ને

ફૂંઝેં મેં થૂક દિયા આનન ફાનન પાની ઊપર આ ગયા ઔર ફૂંઝેં સે છલકને લગા, આપ رَحْمَةُ اللهِ تَعَالَى نے વુઝૂ સે ફરાગત કે બા'દ ઊસ બા કમાલ મ-દની મુન્ની સે ફરમાયા : બેટી ! સય બતાઓ તુમ ને યેહ કમાલ કિસ તરહ હાસિલ કિયા ? કહને લગી : મેં દુરૂદે પાક પઢતી હૂં, ઈસી કી બ-ર-કત સે યેહ કરમ હુવા હૈ. આપ رَحْمَةُ اللهِ تَعَالَى ફરમાતે હેં : ઊસ બા કમાલ મ-દની મુન્ની સે મુ-તઅસ્સિર હો કર મેં ને વહીં અહ્દ કિયા કે મેં દુરૂદ શરીફ કે મુ-તઅલ્લિક કિતાબ લિખૂંગા.

(سعادة الدارين، الباب الرابع فيماورد من لطائف المرائى... الخ، اللطيفة الخامسة عشرة بعد المائة، ص ٥٨)

યુનાન્યે આપ رَحْمَةُ اللهِ تَعَالَى ને દુરૂદ શરીફ કે બારે મેં કિતાબ લિખી જો બેહદ મકબૂલ હુઈ ઔર ઊસ કિતાબ કા નામ “દલાઈલુલ ખૈરાત” હૈ.

મીઠે મીઠે ઇસ્લામી ભાઈયો ! હુસૂલે બ-ર-કત, તરકિયે મારિફત ઔર મીઠે મીઠે આકા صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ કી કુરબત કે લિયે દુરૂદો સલામ બેહતરીન ઝરીઆ હૈ, શબો રોઝ હમેં અપને મોહસિન આકા صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ પર દુરૂદો સલામ કે ફૂલ નિછાવર કરતે રહના ચાહિયે, ઈસ મેં કોતાહી નહીં કરની ચાહિયે, દુરૂદ શરીફ કે ફઝાઈલ મેં બે શુમાર કુતુબ તસ્નીફ કી જા ચુકી હેં ઈસ કે ફઝાઈલો સ-મરાત અક્સર મુબલિગીન બયાન કરતે હી રહતે હેં, કલમ કી રોશનાઈ તો ખત્મ હો સકતી હૈ, બયાન કે અલ્ફાઝ ભી ખત્મ હો સકતે હેં મગર ફઝાઈલે દુરૂદો સલામ બર ખૈરુલ અનામ કા ઈહાતા નહીં હો સકતા લિહાઝા મહબ્બત વ અકીદત કે સાથ ખૂબ ખૂબ દુરૂદો સલામ કે નઝરાને અપને મીઠે મીઠે આકા صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ કી બારગાહ

મેં પેશ કરતે રહના ચાહિયે. વૈસે ભી હમેં દુરુદો સલામ ભેજને કા હુકમ ખુદ હમારે રબ **عَزَّوَجَلَّ** ને ઇશાદ ફરમાયા હૈ યુનાન્થે ઇશાદિ બારી તઆલા હૈ :

إِنَّ اللَّهَ وَمَلَائِكَتَهُ يُصَلُّونَ عَلَى
النَّبِيِّ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا صَلُّوا
عَلَيْهِ وَسَلِّمُوا تَسْلِيمًا ⑤

તર-જ-મએ કન્ઝુલ ઈમાન : બેશક
અલ્લાહ ઓર ઉસ કે ફિરિશ્તે દુરુદ
ભેજતે હેં ઉસ ગૈબ બતાને વાલે (નબી)
પર, ઐ ઈમાન વાલો ! ઉન પર દુરુદ
ઓર ખૂબ સલામ ભેજો.

(પ ૨૨/અહઝાબ: ૫૬)

હકીમુલ ઉમ્મત મુફતી અહમદ યાર ખાન નઈમી
અપની તફસીર નૂરુલ ઇરફાન મેં ઇસ આયત કે
તહત ફરમાતે હેં :

દુરુદ શરીફ તમામ અહકામ સે અફઝલ હૈ ક્યૂંકે અલ્લાહ
તઆલા ને કિસી હુકમ મેં અપના ઓર અપને ફિરિશ્તોં કા ઝિક્ર ન
ફરમાયા કે હમ ભી યેહ કરતે હેં તુમ ભી કરો, સિવા દુરુદ શરીફ કે.
હુઝૂર **صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ** હમેશા હયાત હેં ઓર સબ કા દુરુદો
સલામ સુનતે હેં, જવાબ દેતે હેં ક્યૂંકે જો જવાબ ન દે સકે ઉસે સલામ
કરના મન્અ હૈ જૈસે નમાઝી, સોને વાલા. તમામ મુસલ્માનોં કો હમેશા
હર હાલ મેં દુરુદ શરીફ પઢના ચાહિયે.

મઝીદ ફરમાતે હેં : હુઝૂર **صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ** કા મર્તબા
હઝરતે સય્યિદુના આદમ **عَلَيْ نَبِينَا وَعَلَيْهِ الصَّلَاةُ وَالسَّلَام** સે ઝિયાદા હૈ ક્યૂંકે
હઝરતે સય્યિદુના આદમ **عَلَيْ نَبِينَا وَعَلَيْهِ الصَّلَاةُ وَالسَّلَام** કો ફિરિશ્તોં ને સિફ એક

دکڑا سڑدا کڑیا مگار ہمارے ڈوڑور ﷺ پر تو
 ٲوڈ ٲوڈا تاااا اور ساری ٲوڈا؁؁ ہمشا دڑڈہ بےآتے ہں۔

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِیْب! صَلَّی اللّٰهُ تَعَالٰی عَلٰی مُحَمَّدٍ

دا'وتے ؁سلاامی کے ؁شاآتی ؁دارے مک-ت-بآول مآنا کی
 مآبڑا 1250 سڑااا پر مشآمل کآاب "بآارے شریآا"
 آیلڈ آولل, اڈسا 3, سڑاا 533 و 534 پر دڑڈہ ٲاک سے
 مشآآلک ہے کے اآر مں آک بار دڑڈہ شریک ٲااا آڑا ہے اور ہر
 آسآے آک مں دڑڈہ شریک ٲااا واآب, ٲواہ ٲوڈ نا مے آکڈس
 لے یا دڑسے سے سونے اور آگار آک مآلص مں سو بار آک آآے
 تو ہر بار دڑڈہ شریک ٲااا آاڈیے, آگار نا مے آکڈس لیا یا
 سونا اور دڑڈہ شریک اُس وکآ ن ٲاا تو کسآی دڑسے وکآ مں اُس کے
 بڈلے کا ٲا لے۔

(الدرالمآورڈ المآآار, کآاب الصلاة, باب صفة الصلاة, فصل فی بیان تألیف الصلاة... الخ, ج ۲, ص ۲۷۶-۲۸۱)

آکسر آوگ آاآ کل دڑڈہ شریک کے بڈلے
 (آاا آئن) "ص" (آاا آوڈ) "ع", "ع", "ص" (آاا آوڈ) "ص" (آاا آئن) لآآتے
 ہں, ٲہ نا آآڑا و سٲآ ہرام ہے۔ ٲूंا کی آاا ﷺ کی آاا
 "ر" (آاا آوڈ) "ر" (آاا آوڈ), رَحْمَةُ اللّٰهِ تَعَالٰی عَلَیْہ کی آاا
 آاا آا), لآآتے ہں ٲہ آا ن آاڈیے, آآ کے نا م مشآمڈ,
 آڈمڈ, آلی, آسن, ڈسئن وگرا آوتے ہں اُن نا مں پر "ص"
 (آاا آوڈ) "ص" (آاا آئن) بناآے ہں ٲہ آا مشآمڈ ہے کے ؁س
 آاا تو ٲہ شٲس مشآڈ ہے, ؁س پر دڑڈہ کا ؁شارا کآا ما'نا۔

(حاشیة الطحطاوی علی الدرالمآآار, خطبة الکآاب, ج ۱, ص ۶ و الفتاوی الرضویة, ج ۲۳, ص ۳۸۷)

બા કમાલ ફિરિશ્તા

સરકારે મદીના, રાહતે કલ્બો સીના, ફેઝ ગન્જના, સાહિબે મુઅત્તર પસીના صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ કા ફરમાને શફાઅત નિશાન હૈ : “બેશક અલ્લાહ عَزَّوَجَلَّ ને એક ફિરિશ્તા મેરી કબ્ર પર મુકરર ફરમાયા હૈ જિસે તમામ મખ્લૂક કી આવાઝે સુનને કી તાકત અતા ફરમાઈ હૈ, પસ કિયામત તક જો કોઈ મુઝ પર દુરુદે પાક પઢતા હૈ તો વોહ મુઝે ઉસ કા ઓર ઉસ કે બાપ કા નામ પેશ કરતા હૈ કહતા હૈ : ફુલાં બિન ફુલાં ને આપ પર દુરુદે પાક પઢા હૈ.”

(مجمع الزوائد، كتاب الادعية، باب في الصلاة على النبي عليه الصلاة والسلام، الحديث: ٤٢٩١، ج ١٠، ص ٢٥١)

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيبِ! صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّدٍ

દુરુદ શરીફ પઢને વાલા કિસ કદર બખ્ત વર હૈ કે ઉસ કા નામ બમઅ વલદિયત બારગાહે રિસાલત મેં પેશ કિયા જાતા હૈ યહાં યેહ નુક્તા ભી ઇન્તિહાઈ ઇમાન અફરોઝ હૈ કે કબ્રે મુનવ્વર عَلَى صَاحِبِهَا الصَّلَاةُ وَالسَّلَام પર હાઝિર ફિરિશ્તે કો ઇસ કદર ઝિયાદા કુવ્વતે સમાઅત દી ગઈ હૈ કે વોહ દુન્યા કે કોને કોને મેં એક હી વક્ત કે અન્દર દુરુદ શરીફ પઢને વાલે લાખોં મુસલ્માનોં કી ઇન્તિહાઈ ધીમી આવાઝ ભી સુન લેતા હૈ ઓર ઉસે ઇલ્મે ગૈબ ભી અતા કિયા ગયા હૈ કે વોહ દુરુદે પાક પઢને વાલોં કે નામ બલ્કે ઉન કે વાલિદ સાહિબાન તક કે નામ જાન લેતા હૈ, જબ બાદિમે દરબારે રિસાલત કી કુવ્વતે સમાઅત ઓર ઇલ્મે ગૈબ કા યેહ હાલ હૈ તો સરકારે વાલા તબાર, મક્કે મદીને કે તાજદાર, મહબૂબે પરવર દગાર صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ કે ઇખ્તિયારાત વ ઇલ્મે ગૈબ કી ક્યા શાન હોગી ! વોહ ક્યૂં ન અપને ગુલામોં કો

પહચાનેંગે ઓર ક્યૂં ન ઉન કી ફરિયાદ સુન કર બિ ઇઝિનલ્લાહિ
તઆલા ઇમદાદ ફરમાએંગે !

મૈં કુરબાં ઇસ અદાએ દસ્ત ગીરી પર મેરે આકા

મદદ કો આ ગએ જબ ભી પુકારા યા રસૂલલ્લાહ

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيبِ! صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّدٍ

પુલ સિરાત પર નૂર

અલ્લાહ કે મહબૂબ, દાનાએ ગુયૂબ, મુનઝઝહુન અનિલ
ઉયૂબ صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ઇશાદિ ફરમાતે હેં : “મુઝ પર કસરત સે
દુરૂદે પાક પઢા કરો ક્યૂંકે કબ્ર મેં તુમ સે મેરે મુન્તઅલ્લિક સુવાલ હોગા.”
ઓર ફરમાયા : “દુરૂદ શરીફ કિયામત કે રોઝ પુલ સિરાત પર તારીકી કે
વક્ત નૂર હોગા.” (افضل الصلوات على سيد السادات، الفصل الرابع، ص ۲۷)

સાયએ અર્શ

રસૂલે અકરમ, નૂરે મુજસ્સમ, શાહે બની આદમ, રસૂલે
મુહ્તશમ صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ કા ફરમાને રહમત નિશાન હૈ :
કિયામત કે રોઝ અલ્લાહ કે عَزَّوَجَلَّ કે અર્શ કે સિવા કોઈ સાયા નહીં હોગા, તીન
શખ્સ અલ્લાહ કે عَزَّوَجَلَّ કે અર્શ કે સાએ મેં હોંગે : ﴿1﴾ વોહ શખ્સ જો મેરે
ઉમ્મતી કી પરેશાની કો દૂર કરે ﴿2﴾ મેરી સુન્નત કો ઝિન્દા કરને વાલા ﴿3﴾
મુઝ પર કસરત સે દુરૂદ શરીફ પઢને વાલા.
(البدور السافرة في امور الآخرة للسيوطي، باب الاعمال الموجبة... الخ، الحديث: ۳۶۲، ص ۱۳۱)

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيبِ! صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّدٍ

સોને કે દીનાર

એક બાર કિસી ભિકારી ને કુફરાર સે સુવાલ કિયા, ઉન્હોં ને
મઝાકન અમીરુલ મુઅમિનીન હઝરતે મૌલાએ કાએનાત અલિય્યુલ

મુર્તઝા શેરે ખુદા કૃમ્ અલ્લહુ તૈઅલ્ વજ્હે કૃમ્ કે પાસ ભેજ દિયા જો કે સામને તશરીફ ફરમા થે, ઉસ ને હાઝિર હો કર દસ્તે સુવાલ દરાઝ કિયા, આપ કૃમ્ અલ્લહુ તૈઅલ્ વજ્હે કૃમ્ ને દસ બાર દુરુદ શરીફ પઢ કર ઉસ કી હથેલી પર દમ કર દિયા ઔર ફરમાયા : મુઢી બન્દ કર લો ઔર જિન લોગોં ને ભેજા હૈ ઉન કે સામને જા કર ખોલ દો (કુફર હંસ રહે થે કે ખાલી ફૂંક મારને સે ક્યા હોતા હૈ !) જબ સાઈલ ને ઉન કે સામને જા કર મુઢી ખોલી તો વોહ સોને કે દીનારોં સે ભરી હુઈ થી, યેહ કરામત દેખ કર કઈ કાફિર મુસલ્માન હો ગએ. (હેશ્ત બેહ્શ્ત, રાહત ધલોબ, વ ૨૩૬)

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيبِ! صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّدٍ

રહમતોં કા ગુઝૂલ

અલ્લાહ ઈઝ્જલ કે મહબૂબ, દાનાએ ગુયૂબ, મુનઝ્ઝહુન અનિલ ઉયૂબ صَلَّی اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ઈશાદિ ફરમાતે હેં : “જિસ ને મુઝ પર એક બાર દુરુદ પાક પઢા અલ્લાહ ઈઝ્જલ ઉસ પર દસ રહમતેં નાઝિલ ફરમાતા હૈ, દસ ગુનાહ મિટાતા હૈ દસ દ-રજાત બુલન્દ ફરમાતા હૈ.”

(સનન નસાઈ, કતાબ સહે, બાબ ધલ્લ ઈન ધી સલાત ઈન ધી નબી صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ, હદિથ: ૨૧૬૧, વ ૨૨૨)

દિન ઔર રાત કે ગુનાહ મુઝાફ હોં

અલ્લાહ ઈઝ્જલ કે મહબૂબ, દાનાએ ગુયૂબ, મુનઝ્ઝહુન અનિલ ઉયૂબ صَلَّی اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ઈશાદિ ફરમાતે હેં : જિસ ને દિન ઔર રાત મેં મેરી તરફ શૌક વ મહબૂબત કી વજહ સે તીન તીન મરતબા દુરુદ પાક પઢા અલ્લાહ ઈઝ્જલ પર હક હૈ કે વોહ ઉસ કે ઉસ દિન ઔર રાત કે ગુનાહ બખ્શ દે.

(તરગિબ વ તરહેબ, કતાબ ઢકર વાલ્દાઅ, બાબ તરગિબ ઈન ઈકતાર સલાત ઈન ધી નબી, હદિથ: ૨૦૧૨, જ ૨, વ ૨૨૬)

શફાઅત કા મુઝ્દા

નબિય્હે કરીમ, રઊફુરહીમ ﷺ ઇશાદિ ફરમાતે હૈં : જિસ ને મુઝ પર દસ મરતબા સુબહ ઓર દસ મરતબા શામ દુરુદે પાક પઢા ઉસે કિયામત કે દિન મેરી શફાઅત મિલેગી.

(مجمع الزوائد، كتاب الاذکار، باب مايقول اذاصبح واذامسى، الحديث: ۱۷۰۲، ج ۱، ص ۱۶۳)

નિફાક ઓર જહન્નમ સે આઝાદી

નબિય્હે પાક, સાહિબે લૌલાક, સય્યાહે અફલાક ﷺ ઇશાદિ ફરમાતે હૈં : જિસ ને મુઝ પર સો મરતબા દુરુદે પાક પઢા અલ્લાહ ઉસ કી દોનોં આંખોં કે દરમિયાન લિખ દેતા હૈ કે યેહ નિફાક ઓર જહન્નમ કી આગ સે આઝાદ હૈ ઓર ઉસે બરોઝે કિયામત શુ-હદા કે સાથ રખેગા.

(مجمع الزوائد، كتاب الادعية، باب فى الصلاة على النبى... الخ، الحديث: ۱۷۲۹۸، ج ۱، ص ۲۵۲)

જન્નત મેં અપના મકામ દેખને કા નુસ્ખા

મદીને કે સુલ્તાન, રહમતે આ-લમિય્યાન ﷺ કા ફરમાને જન્નત નિશાન હૈ : “જો મુઝ પર દિન મેં એક હઝાર બાર દુરુદે પાક પઢેગા વોહ ઉસ વક્ત તક નહીં મરેગા જબ તક જન્નત મેં અપના મકામ ન દેખ લે.”

(الترغيب والترهيب، كتاب الذكر والدعاء، الترغيب فى اكمال الصلاة على النبى، الحديث: ۱۹۵۲، ج ۲، ص ۱۶۳)

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيبِ! ﷺ

શૈખ અબ્દુલ હક મુહમ્મદિસ દેહલવી ﷺ “જબુલ શૈખ અબ્દુલ હક મુહમ્મદિસ દેહલવી ﷺ કુલૂબ” મેં ફરમાતે હૈં : મોમિને સાદિક ઓર મુહિબ્બે મુશ્તાક પર લાઝિમ હૈ કે દુરુદ શરીફ કી કસરત કરે ઓર દૂસરે આ’માલ પર ઇસે મુકદ્દમ

(બઢ કર) જાનને મેં કમી ન કરે જિસ કદર અદદ મખસૂસ કર સકે કરે ઓર ફિર ઉસ મુકર્રરા અદદ કો રોઝાના કા વિદ્ બનાએ.

(જઝબુલ કુલૂબ (મુતજમ), સત્તરહવાં બાબ, ફસ્લ : 1, સ. 328)

મીઠે મીઠે ઇસ્લામી ભાઈયો ! દુરુદો સલામ કે ફઝાઈલ ઓર બ-ર-કતેં આપ ને મુલા-હઝા ફરમાઈ ઓર શૈખ અબ્દુલ હક મુહદિસ દેહલવી رَحْمَةُ اللهِ الْكَرِيمِ કા ફરમાન ભી સુના કે જિસ કદર અદદ મખસૂસ કર સકે કરે ઓર ફિર ઉસ મુકર્રરા અદદ કો રોઝાના કા વિદ્ બનાએ.

લિહાઝા હમેં અપને હસ્બે હાલ એક તા'દાદ મુકર્રર કર કે રોઝાના અપને મીઠે મીઠે ગમ ખ્વાર આકા صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ કી બારગાહે અકદસ મેં દુરુદો સલામ કે નઝરાને પેશ કરના યાહિયે ઓર જબ આદત બન જાએ તો ઉસ મુકર્રરા અદદ મેં ઇઝાફા કરતે હુએ ઓર ઝિયાદા તા'દાદ મેં દુરુદો સલામ ભેજના યાહિયે.

અલ્લાહ عَزَّوَجَلَّ હમેં તૌફીક અતા ફરમાએ કે હમ કસરત કે સાથ ઉસ કે પ્યારે હબીબ صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ પર દુરુદે પાક પઢેં.

أَمِينَ بِجَاهِ النَّبِيِّ الْأَمِينِ صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيبِ! صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّدٍ

મીઠે મીઠે ઇસ્લામી ભાઈયો ! દુરુદો સલામ કી આદત બનાને કે લિયે તબ્લીગે કુરઆનો સુન્નત કી આલમગીર ગૈર સિયાસી તહરીક, દા'વતે ઇસ્લામી કે મ-દની માહોલ સે હર દમ વાબસ્તા રહિયે. અચ્છી સોહબત કી બ-ર-કતોં સે હમેં ન સિર્ફ દુરુદે પાક પઢને કી કસરત કા જઝબા નસીબ હોગા બલ્કે અગર કરમ હો ગયા તો હમ ભી અપને મીઠે મીઠે ગમ ખ્વાર આકા صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ કી સુન્નતોં પર અમલ

કરતે હુએ ઝિન્દગી ગુઝારને વાલે બન જાએંગે ઓર દોનોં જહાં મેં
અપના બેડા પાર હોગા. **اِنْ شَاءَ اللّٰهُ عَزَّوَجَلَّ**

ઈસ ઝિમ્ન મેં દા'વતે ઈસ્લામી કે ઈશ્આતી ઈદારે મક-ત-બતુલ
મદીના કી મત્બૂઆ **1548** સફહાત પર મુશ્તમિલ કિતાબ “ફેઝાને
સુન્નત” સફહા **802** પર શૈખે તરીકત, અમીરે અહલે સુન્નત, બાનિયે
દા'વતે ઈસ્લામી હઝરતે અલ્લામા મૌલાના અબૂ બિલાલ મુહમ્મદ ઈલ્યાસ
અત્તાર કાદિરી **دَامَتْ بَرَكَاتُهُمُ الْعَالِيَةِ** તહરીર ફરમાતે હેં :

અચ્છી સોહબત અચ્છી મૌત

ખરબૂઝે કો દેખ કર ખરબૂઝા રંગ પકડતા હૈ, તિલ કો ગુલાબ
કે ફૂલ મેં રખ દો તો ઉસ કી સોહબત મેં રહ કર ગુલાબી હો જાતા હૈ,
ઈસી તરહ તબ્લીગે કુરઆનો સુન્નત કી આલમગીર ગૈર સિયાસી તહરીક
દા'વતે ઈસ્લામી કે મ-દની માહોલ સે વાબસ્તા હો કર આશિકાને રસૂલ
કી સોહબત મેં રહને વાલા અલ્લાહ **عَزَّوَجَلَّ** ઓર ઉસ કે રસૂલ
صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કી મેહરબાની સે બે વક્અત પથ્થર ભી અનમોલ
હીરા બન જાતા, ખૂબ જગ-મગાતા ઓર ઐસી શાન સે પૈકે અજલ કો
લબ્બૈક કહતા હૈ કે દેખને, સુનને વાલા ઉસ પર રશક કરતા ઓર ઐસી
હી મૌત કી આરઝૂ કરને લગતા હૈ.

યુનાન્યે ટન્ડો અલ્લાહ યાર (સિન્ધ) કે એક શખ્સ ને દા'વતે
ઈસ્લામી કે મ-દની માહોલ સે મુ-તઅસ્સિર હો કર આશિકાને રસૂલ કી
સોહબત કી બ-ર-કત સે પાંચોં વક્ત કી નમાઝ કી પાબન્દી શુરૂઅ કર
દી ઓર ર-મઝાનુલ મુબારક કે આખિરી અ-શરે મેં દા'વતે ઈસ્લામી કે
તહ્ત હોને વાલે સુન્નતોં ભરે એ'તિકાફ મેં આશિકાને રસૂલ કે સાથ

બેઠ ગએ. દસ દિન મેં કુરઆને પાક કી ચન્દ સૂરતેં, દુઆએં ઓર સુન્નતેં યાદ કર લીં. ચેહરે પર એક મુશ્ત દાઢી ઓર સર પર સબ્જ સબ્જ ઇમામે કા તાજ સજાને કી નિયત કે સાથ સાથ હફતાવાર સુન્નતોં ભરે ઇજતિમાઅ મેં શિર્કત ઓર મ-દની કાફિલોં મેં સફર કે લિયે નામ ભી લિખવાયા અલ ગરઝ ઝિન્દગી મેં મ-દની ઇન્કિલાબ બરપા હો ગયા, આશિકાને રસૂલ કી સોહબત રંગ લાઈ, ગુનાહોં સે તૌબા કર કે સુન્નતોં ભરી ઝિન્દગી ગુઝારને લગે.

એક દિન કપડોં મેં આગ લગને કે સબબ બેચારે બુરી તરહ ઝુલસ ગએ, અસ્પતાલ લે જાયા ગયા, ડોક્ટરોં ને બતાયા કે ઇન કા જિસ્મ 80 ફીસદ જલ યુકા હૈ. મગર દેખને વાલે હૈરત ઝદા થે કે તકલીફ કા ઇઝહાર કરને કે બજાએ વોહ ઝિકો દુરુદ મેં મશગૂલ થે, એ'તિકાફ કે દૌરાન આશિકાને રસૂલ કી સોહબત મેં રહ કર જો સૂરતેં ઓર દુઆએં યાદ કી થીં ઉન્હેં વોહ પઢે જા રહે થે. કમો બેશ 48 ઘન્ટે તક વક્તન ફ વક્તન કુરઆને પાક કી સૂરતેં ઓર દુઆએં વગૈરા પઢતે રહે ઓર સુબ્હ અઝાને ફજા કે વક્ત બુલન્દ આવાઝ સે لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مُحَمَّدٌ رَّسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ પઢા ઓર ઉન કી રૂહ ક-ફસે ઉન્સુરી સે પરવાઝ કર ગઈ.

અલ્લાહ ﷻ કી ઉન પર રહમત હો ઓર ઉન કે સદકે હમારી મઘિરત હો.

(ફેઝાને સુન્નત, બાબ સિવુમ, જિ. 1, સ. 802)

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيبِ! صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّدٍ

મીઠે મીઠે ઇસ્લામી ભાઈયો ! બયાન કો ઇખ્તિતામ કી તરફ

લાતે હુએ સુન્નત કી ફઝીલત ઓર ચન્દ સુન્નતેં ઓર આદાબ બયાન

કરને કી સઆદત હાસિલ કરતા હું.

તાજદારે રિસાલત, શહન્શાહે નુબુવ્વત, મુસ્તફા જાને રહમત, શમ્મે બઝમે હિદાયત, નોશએ બઝમે જન્નત صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કા ફરમાને જન્નત નિશાન હૈ : “જિસ ને મેરી સુન્નત સે મહબ્બત કી ઉસ ને મુઝ સે મહબ્બત કી ઔર જિસ ને મુઝ સે મહબ્બત કી વોહ જન્નત મેં મેરે સાથ હોગા.”

લિહાઝા છીંક કે આદાબ કે 17 મ-દની ફૂલ કબૂલ ફરમાઈયે,
(ઈસ કિતાબ કે સફહા નમ્બર 577 સે બયાન કીજિયે)

જન્નત કે મહલ્લાત હાસિલ કરને કા નુસ્ખા

હઝરતે સય્યિદુના સઈદ બિન મુસય્યબ رَضِيَ اللہُ تَعَالٰی عَنْہُ સે મરવી હૈ કે નબિયે કરીમ صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કા ફરમાને આલીશાન હૈ : જિસ ને قُلْ هُوَ اللہُ أَحَدٌ (પૂરી સૂરત) કો 10 બાર પઢા અલ્લાહ તઆલા ઉસ કે લિયે જન્નત મેં મહલ બનાતા હૈ જિસ ને 20 બાર પઢા ઉસ કે લિયે દો મહલ બનાતા હૈ જિસ ને 30 બાર પઢા ઉસ કે લિયે ત્રીન મહલ બનાતા હૈ. હઝરતે સય્યિદુના ઉમર બિન ખત્તાબ رَضِيَ اللہُ تَعَالٰی عَنْہُ ને અર્ઝ કી : યા રસૂલલ્લાહ صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ! ઉસ વક્ત હમારે બહુત સે મહલ્લાત હોંગે ? ઇશાદ ફરમાયા : અલ્લાહ તઆલા કા ફઝલ ઈસ સે ભી ઝિયાદા વસીઅ હૈ.

(سنن الدارمی، ج ۲، ص ۵۵۱، حدیث: ۳۴۲۹)

બયાન નંબર 7 :

ફેઝાને બિસ્મિલ્લાહ

શૈબે તરીકત, અમીરે અહલે સુન્નત, બાનિયે દા'વતે ઇસ્લામી હઝરતે અલ્લામા મૌલાના અબૂ બિલાલ મુહમ્મદ ઇલ્યાસ અત્તાર કાદિરી ર-ઝવી رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ અપને રિસાલે “ગાનોં કે 35 કુફિયા અશઆર” મેં દુરૂદ શરીફ કે મુન્તાઝિલિક હદીસે પાક નકલ ફરમાતે હૈં કે સરકારે મદીના صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ કા ફરમાને બ-ર-કત નિશાન હૈ : “ઐ લોગો ! બેશક તુમ મેં સે કિયામત કે દિન ઉસ કી દહ્શતોં ઓર હિસાબ કિતાબ સે જલ્દ નજાત પાને વાલા વોહ શખ્સ હોગા જિસ ને દુન્યા મેં બ કસરત દુરૂદ શરીફ પઢે હોંગે.” (فردوس الاخبار للديلمي، باب الباء، الحديث: ٨٢١، ج ٢، ص ٤٧١)

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيبِ! صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّدٍ

કબ્ર સે અઝાબ ઉઠ ગયા

હઝરતે સય્યિદુના ઈસા રુહુલ્લાહ عَلَى نَبِيِّنَا وَعَلَيْهِ الصَّلَاةُ وَالسَّلَام એક કબ્ર કે કરીબ સે ગુઝરે તો અઝાબ હો રહા થા કુછ વક્ફે કે બા'દ ફિર ગુઝરે તો મુલા-હઝા ફરમાયા કે ઉસ કબ્ર મેં નૂર હી નૂર હૈ ઓર વહાં રહમતે ઇલાહી કી બારિશ હો રહી હૈ, આપ બહુત હૈરાન હુએ ઓર બારગાહે ઇલાહી મેં અર્ઝ કિયા કે મુઝે ઈસ કા ભેદ બતાયા જાએ. ઈશાદિ હુવા : “ઐ ઈસા ! (عَلَيْهِ السَّلَام) યેહ શખ્સ સપ્ત ગુનહગાર હોને કે સબબ અઝાબ મેં ગિરિફતાર થા લેકિન બ વક્તે ઈન્તિકાલ ઈસ કી બીવી “ઉમ્મીદ” સે થી ઉસ કે લડકા પૈદા હુવા ઓર આજ ઉસ કો મક્તબ ભેજા ગયા, ઉસ્તાદ ને ઉસ કો બિસ્મિલ્લાહ પઢાઈ, મુઝે હયા આઈ કે મૈં ઉસ શખ્સ કો ઝમીન કે અન્દર અઝાબ દૂં જિસ કા

બચ્યા ઝમીન કે ઊપર મેરા નામ લે રહા હૈ.”

(التفسير الكبير، الباب الحادى عشر، ج ١، ص ١٥٥)

અલ્લાહ ﷻ કી ઉન પર રહમત હો ઓર ઉન કે સદકે હમારી મગ્ફિરત હો.

એ ખુદાએ મુસ્તફા મેં તેરી રહમતોં પે કુરબાં

હો કરમ સે મેરી બખ્શિશ બ તુફેલે શાહે જીલાં

سُبْحَانَ اللَّهِ! બિસ્મિલ્લાહ શરીફ કી બ-ર-કતોં કે કયા કહને !

વાલિદૈન કો યાહિયે કે અપની ઔલાદ કો શુરૂઅ હી સે અચ્છા ઓર મ-દની માહોલ ફરાહમ કરે, અપને બચ્ચોં કો “ટાટા, પાપા” સિખાને કે બજાએ ઇબ્તિદા હી સે અલ્લાહ ﷻ કા નામ લેના સિખાએ ઓર યેહ નહીં કે સિફ મરને વાલે વાલિદૈન કો હી ઇસ કી બ-ર-કતેં હાસિલ હોતી હેં ખુદ સીખને ઓર સિખાને વાલે કો ભી ઇસ કી બ-ર-કતેં નસીબ હોતી હેં લિહાઝા અપને મ-દની મુન્ને ઓર મ-દની મુન્ની સે ખેલતે હુએ સિખાને કી નિયત સે ઉન કે સામને બાર બાર અલ્લાહ અલ્લાહ કરતે રહેં તો વોહ ભી إِنْ شَاءَ اللَّهُ ﷻ ઝબાન ખોલતે હી સબ સે પહલા લફઝ અલ્લાહ કહેંગે.

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيبِ! صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّدٍ

76 હઝાર નેકિયાં

હઝરતે સય્યિદુના ઇબ્ને મસ્ઉદ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ સે રિવાયત હૈ કે તાજદારે મદીના, સાહિબે મુઅત્તર પસીના, કરારે કલ્બો સીના : જો صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ કા ફરમાને ફરહત નિશાન હૈ : જો بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ પઢેગા અલ્લાહ ﷻ હર હર્ફ કે બદલે ઉસ કે નામએ આ'માલ મેં ચાર હઝાર નેકિયાં દર્જ ફરમાએગા, ચાર હઝાર ગુનાહ બખ્શ

દેગા ઓર ચાર હઝાર દ-રજાત બુલન્દ ફરમાએગા.

(فردوس الاخبار، باب الميم، فصل فضل قراءة القرآن، الحديث: ٥٥٧٣، ج ٢، ص ٢٣٩)

મીઠે મીઠે ઇસ્લામી ભાઈયો ! જૂમ જાઈયે ! અપને પ્યારે પ્યારે અલ્લાહ **عَزَّوَجَلَّ** કી રહમત પર કુરબાન હો જાઈયે ! ઝરા હિસાબ તો લગાઈયે **بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ** મેં **19** હુરૂફ હેં, યૂં એક બાર પઢને સે છહત્તર હઝાર⁷⁶⁰⁰⁰ નેકિયાં મિલેંગી, છહત્તર હઝાર ગુનાહ મુઆફ હોંગે ઓર છહત્તર હઝાર દ-રજાત બુલન્દ હોંગે. **وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ** ઓર અલ્લાહ બડે ફઝલ વાલા હૈ.

(ફેઝાને સુન્નત, બાબ : 1, જિ. 1, સ. 53)

ઉન્નીસ હુરૂફ કી હિકમતેં

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ કે **19** હુરૂફ હેં ઓર દોઝખ પર અઝાબ દેને વાલે ફિરિશ્તે ભી ઉન્નીસ. પસ ઉમ્મીદ હૈ કે ઇસ કે એક એક હર્ફ કી બ-ર-કત સે એક એક ફિરિશ્તે કા અઝાબ દૂર હો જાએ, દૂસરી ખૂબી યેહ ભી હૈ કે દિન રાત મેં **24** ઘન્ટે હેં જિન મેં સે પાંચ ઘન્ટે પાંચ નમાઝોં ને ઘેર લિયે ઓર **19** ઘન્ટોં કે લિયે **بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ** કે ઉન્નીસ હુરૂફ અતા ફરમાએ ગએ પસ જો બિસ્મિલ્લાહ કા વિદ્ કરતા રહે **إِنْ شَاءَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ** ઉસ કા હર ઘન્ટા ઇબાદત મેં શુમાર હોગા ઓર હર ઘન્ટે કે ગુનાહ મુઆફ હોંગે. (التفسير الكبير، الباب الحادى عشر، ج ١، ص ١٥٦)

પાંચ મ-દની ફૂલ

હઝરતે સય્યિદુના અબ્દુલ્લાહ બિન અમ્ર બિન અલ આસ **رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُمَا** કા ઇશદિ સઆદત બુન્યાદ હૈ : પાંચ આદતેં એસી હેં કે

કોઈ ઇન્હેં ઇખ્તિયાર કર લે તો દુન્યા વ આખિરત મેં સઆદત મન્દ હો

કહતા لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مُحَمَّدٌ رَّسُولُ اللَّهِ ﴿1﴾ વક્તન ફ વક્તન રહે ﴿2﴾ કિસી મુસીબત મેં મુબતલા હો (મ-સલન બીમાર હો યા નુકસાન હો જાએ યા પરેશાની કી ખબર સુને) તો “وَأَنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ” ઔર “لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ” પઢે ﴿3﴾ જબ ભી ને’મત મિલે તો શુકાને મેં “الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ” કહે ﴿4﴾ જબ કિસી જાઈઝ કામ કા આગાઝ કરે તો “بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ” પઢે ઔર ﴿5﴾ જબ ગુનાહ કર બેઠે તો યું કહે : “أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ الْعَظِيمَ وَأَتُوبُ إِلَيْهِ” (المنهات للعسقلاني، ص ۵۸)

બિસ્મિલ્લાહ દુરુસ્ત પઢિયે

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ પઢને મેં દુરુસ્ત મખારિજ સે હુરૂફ કી અદાએગી લાઝિમી હૈ ઔર કમ અઝ કમ ઇતની આવાઝ ભી ઝરૂરી હૈ કે રુકાવટ ન હોને કી સૂરત મેં અપને કાનોં સે સુન સકેં, જલ્દ બાઝી મેં બા’ઝ લોગ હુરૂફ ચબા જાતે હૈં, જાન બૂઝ કર ઇસ તરહ પઢના મમ્નૂઅ હૈ ઔર મા’ના ફાસિદ હોને કી સૂરત મેં ગુનાહ, લિહાઝા જલ્દી જલ્દી પઢને કી આદત કી વજહ સે જો લોગ ગલત પઢ ડાલતે હૈં વોહ અપની ઇસ્લાહ કર લેં નીઝ જહાં પૂરી પઢને કી કોઈ ખાસ વજહ મૌજૂદ ન હો વહાં સિર્ફ “બિસ્મિલ્લાહ” કહ લેં તબ ભી દુરુસ્ત હૈ.

અધૂરા કામ

صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ સરકારે મદીના, રાહતે કલ્બો સીના ને ફરમાયા : “જો ભી અહમ કામ “بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ” કે સાથ શુરૂઅ નહીં કિયા જાતા વોહ અધૂરા રહ જાતા હૈ.” (الدر المنثور، سورة الفاتحة، ج ۱، ص ۲۶)

લિહાઝા હર જાઈઝ કામ કે શુરૂઅ મેં (જબ કે કોઈ માનેએ

શર-ઈ ન હો) “બિસ્મિલ્લાહ શરીફ” પઢને કી આદત બના લેની યાહિયે.

ઝહરે કાતિલ બે અસર હો ગયા

એક મરતબા સય્યિદુના ખાલિદ બિન વલીદ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ સે કુછ મજૂસિયોં ને અઝાં ક્રિયા કે આપ હમં કોઈ એસી નિશાની બતાઈયે જિસ સે હમ પર ઈસ્લામ કી હક્કાનિયત વાઝેહ હો, યુનાન્થે આપ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ પઢ કર ઉસે ખા લિયા, “બિસ્મિલ્લાહ” કી બ-ર-કત સે ઉસ ઝહરે કાતિલ ને આપ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ પર કોઈ અસર ન ક્રિયા, યેહ મન્ઝર દેખ કર મજૂસી (આતશ પરસ્ત) બે સાપ્તા પુકાર ઉઠે : “દીને ઈસ્લામ હક હે.”

(التفسير الكبير، الباب الحادى عشر، ج ١، ص ١٥٥)

મા’લૂમ હુવા કે ખાને યા પીને સે કબ્લ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ પઢ લેને સે જહાં આખિરત કા અઝીમ સવાબ હે વહીં દુન્યા મેં ભી ઈસ કા યેહ ફાએદા હે કે અગર ખાને યા પીને કી ચીઝ મેં કોઈ મુઝિર (નુક્સાન દેહ) અજઝા શામિલ હોં ભી તો વોહ إِنْ شَاءَ اللَّهُ تَعَالَى નુક્સાન નહીં કરેંગે.

મોટા તાઝા શૈતાન

એક મરતબા દો શયાતીન મેં મુલાકાત હુઈ એક શૈતાન ખૂબ મોટા તાઝા થા જબ કે દૂસરા દુબલા પતલા, મોટે ને દુબલે સે પૂછા : ભાઈ ! આખિર તુમ ઈતને કમઝોર ક્યૂં હો ? ઉસ ને જવાબ દિયા : મેં એક એસે નેક બન્દે કે સાથ હૂં જો ઘર મેં દાખિલ હોતે ઔર ખાતે પીતે વક્ત બિસ્મિલ્લાહ શરીફ પઢ લેતા હૈ તો મુઝે ઉસ સે દૂર ભાગના પડતા હૈ, ફિર દુબલે ને કહા : યાર ! યેહ તો બતાઓ ! તુમ ને બહુત

જાન બના રખી હૈ ઇસ મેં ક્યા રાઝ હૈ ? મોટા બોલા : “મૈં એક એસે ગાફિલ શખ્સ પર મુસલ્લત હૂં જો ઘર મેં બિસ્મિલ્લાહ પઢે બિગૈર દાખિલ હો જાતા હૈ ઓર ખાતે પીતે વક્ત ભી બિસ્મિલ્લાહ નહીં પઢતા લિહાઝા મૈં ઉસ કે ઇન તમામ કામોં મેં શરીક હો જાતા હૂં ઓર ઉસ પર જાનવર કી તરહ સુવાર રહતા હૂં. (યેહ રાઝ હૈ મેરી સિદ્દહત મન્દી કા)”

(اسرار الفاتحة، ص ۱۵۵)

ઇસ હિકાયત સે યેહ દર્સ મિલતા હૈ કે અગર હમ અપને કામોં મેં શૈતાન કી શિકત સે હિફાઝત ઓર ખૈરો બ-ર-કત કે તલબ ગાર હૈં તો હર નેક કામ કે આગાઝ મેં બિસ્મિલ્લાહ પઢા કરેં બ સૂરતે દીગર હર ફે'લ મેં શૈતાને લઈન શરીક હો જાએગા.

જિન્નાત સે સામાન કી હિફાઝત કા તરીકા

હઝરતે સય્યિદુના સફવાન બિન સુલૈમ رَحْمَةُ اللهِ تَعَالٰی عَلَيْهِ ફરમાતે હૈં : “ઇન્સાન કે સાઝો સામાન ઓર મલ્બૂસાત કો જિન્નાત ઇસ્તિ'માલ કરતે હૈં લિહાઝા તુમ મેં સે જબ કોઈ શખ્સ કપડા (પહનને કે લિયે) ઉઠાએ (યા ઉતાર કર) રખે તો “બિસ્મિલ્લાહ શરીફ” પઢ લિયા કરે ઇસ કે લિયે અલ્લાહ جَلَّ جَلَّل کا نام મોહૂર હૈ.” (યા'ની બિસ્મિલ્લાહ પઢને સે જિન્નાત ઉન કપડોં કો ઇસ્તિ'માલ નહીં કરેંગે)

(لقط المرحان فی احکام الحان للسيوطی، ذکر ما يعتصم به منهم، ص ۱۶۱)

મીઠે મીઠે ઇસ્લામી ભાઈયો ! હર ચીઝ રખતે ઉઠાતે “બિસ્મિલ્લાહ” પઢને કી આદત બનાની યાહિયે اِنْ شَاءَ اللهُ عَزَّوَجَلَّ શરીર જિન્નાત કી દસ્ત બુદ સે હિફાઝત હાસિલ હોગી.

ઘરેલુ ઝગડોં કા ઘલાજ

મુફ્તી અહમદ યાર ખાન عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللَّهِ الْمَنَّان ફરમાતે હેં : ઘર મેં દાખિલ હોતે વક્ત પૂરી “બિસ્મિલ્લાહ” પઢ કર દાહના કદમ પહલે દરવાઝે મેં દાખિલ કરે ફિર ઘર વાલોં કો સલામ કરતા હુવા ઘર મેં આએ, અગર કોઈ ન હો તો : السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا النَّبِيُّ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ : કહ દે, બા’ઝ બુઝુર્ગોં કો દેખા ગયા કે અવ્વલ દિન મેં જબ પહલી બાર ઘર મેં દાખિલ હોતે તો “બિસ્મિલ્લાહ” ઓર “قُلْ هُوَ اللَّهُ” પઢ લેતે હેં કે ઇસ સે ઘર મેં ઇત્તિફાક ભી રહતા હૈ (યા’ની ઝગડા નહીં હોતા) ઓર રિઝ્ક મેં બ-ર-કત ભી.

(મિરઆતુલ મનાજીહ, ખાનોં કા બયાન, જિ. 6, સ. 9)

ફિરિશ્તે નેકિયાં લિખતે રહતે હેં

હઝરતે સય્યિદુના અબૂ હુરૈરા رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ સે રિવાયત હૈ કે સરકારે મદીના, કરારે કલ્બો સીના, ફેઝ ગન્જના, સાહિબે મુઅત્તર પસીના, બાઈસે નુઝૂલે સકીના صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ને ઇશાદિ ફરમાયા : ઐ અબૂ હુરૈરા ! જબ તુમ વુઝૂ કરો તો “بِسْمِ اللَّهِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ” કહ લિયા કરો જબ તક તુમ્હારા વુઝૂ બાકી રહેગા ઉસ વક્ત તક તુમ્હારે ફિરિશ્તે (યા’ની કિરામન કાતિબીન) તુમ્હારે લિયે નેકિયાં લિખતે રહેંગે.

(المعجم الصغير للطبراني، باب الالف من اسمه احمد، الجزء الأول، ص ٧٣)

નેકિયાં હી નેકિયાં

જો શખ્સ કિસી જાનવર પર સુવાર હોતે વક્ત “بِسْمِ اللَّهِ” ઓર “الْحَمْدُ لِلَّهِ” પઢ લે તો ઉસ જાનવર કે હર કદમ પર ઉસ સુવાર કે હક મેં એક નેકી લિખી જાએગી, જો શખ્સ કશ્તી મેં સુવાર હોતે વક્ત

“بِسْمِ اللَّهِ” ઓર “الْحَمْدُ لِلَّهِ” પઢ લે જબ તક વોહ ઉસ મેં સુવાર રહેગા
ઉસ કે વાસિતે નેકિયાં લિખી જાએંગી.

(તફસીરે નઈમી, પારહ : 1, જિ. 1, સ. 52)

કિયામત કે લિયે નિરાલી સનદ

હઝરતે મુફતી અહમદ યાર ખાન عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللَّهِ الْمَآْن ફરમાતે હેં :
“તફસીરે અઝીઝી” મેં “બિસ્મિલ્લાહ” કે ફવાઈદ મેં લિખા હે કે
એક વલિયુલ્લાહ ને મરતે વક્ત વસિયત કી થી કે મેરે કફન મેં
بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيم લિખ કર રખ દેના, લોગોં ને ઈસ કી વજહ પૂછી તો
ઉન્હોં ને જવાબ દિયા કે કિયામત કે દિન યેહ મેરી દસ્તાવેઝ (યા’ની
તહરીરી સુબૂત) હોગી જિસ કે ઝરીએ સે રહમતે ઈલાહી કી દર-ખ્વાસ્ત
કરૂંગા.

(તફસીરે નઈમી, પારહ : 1, જિ. 1, સ. 52)

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيبِ! صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّدٍ

તૂ અઝાબ સે બચ ગયા

ફિકહે હ-નફી કી મશહૂરો મા’રૂફ કિતાબ “દુર્રે મુખ્તાર” મેં
હે : એક શખ્સ ને મરને સે પહલે યેહ વસિયત કી, કે ઇન્તિકાલ કે
બા’દ મેરે સીને ઓર પેશાની પર بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيم લિખ દેના યુનાન્યે
ઐસા હી કિયા ગયા, ફિર કિસી ને ખ્વાબ મેં ઉસ શખ્સ કો દેખ કર
હાલ પૂછા ઉસ ને બતાયા કે જબ મુઝે કબ્ર મેં રખા ગયા, અઝાબ કે
ફિરિશ્તે આએ, જબ પેશાની પર “બિસ્મિલ્લાહ શરીફ” દેખી તો
કહા : તૂ અઝાબ સે બચ ગયા.

(الدر المختار، كتاب الصلاة، باب صلاة الجنائز، ج 3، ص 186)

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيبِ! صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّدٍ

મીઠે મીઠે ઇસ્લામી ભાઈયો ! જબ ભી કોઈ મુસલમાન ફૌત હો જાએ તો بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ વગેરા ઝરૂર લિખ લિયા કરે, આપ કી થોડી સી તવજજોહ બેચારે મરને વાલે કી બખ્શિશ કા ઝરીઆ બન સકતી હૈ ઓર મય્યિત કે સાથ હમદદી કી નેકી આપ કી ભી નજાત કા બાઈસ બન સકતી હૈ.

મય્યિત કી પેશાની ઓર સીને પર લિખિયે

હઝરતે અલ્લામા શામી عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللّٰهِ الْكَافِي ફરમાતે હે : “યૂ ભી હો સકતા હૈ કે મય્યિત કી પેશાની પર بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ લિખિયે ઓર સીને પર لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مُحَمَّدٌ رَّسُولُ اللَّهِ લિખિયે મગર નહલાને કે બા’દ ઓર કફન પહનાને સે પહલે કલિમે કી ઉંગલી સે લિખિયે, રોશનાઈ (INK) સે ન લિખિયે.” (એ’રાબ લગાને કી હાજત નહી)

(ردالمحتار، کتاب الصلاة، باب صلاة الحنافة، مطلب فی مایکتب... الخ، ج ۳، ص ۱۸۶)

શ-જરહ યા અહ્દ નામા કબ્ર મેં રખના જાઈઝ હૈ ઓર બેહતર યેહ હૈ કે મય્યિત કે મુંહ કે સામને કિબ્લે કી જાનિબ તાક ખોદ કર ઉસ મેં રખે બલ્કે “દુરે મુખ્તાર” મેં કફન પર અહ્દ નામા લિખને કો જાઈઝ કહા હૈ ઓર ફરમાયા કે ઇસ સે મઝિફરત કી ઉમ્મીદ હૈ.

(الدرالمختار، کتاب الصلاة، باب صلاة الحنافة، ج ۳، ص ۱۸۵)

બિસ્મિલ્લાહ લિખને કી ફઝીલત

હઝરતે સય્યિદુના અનસ رَضِيَ اللّٰهُ تَعَالٰی عَنْهُ સે રિવાયત હૈ કે અલ્લાહ عَزَّوَجَلَّ કે મહબૂબ, દાનાએ ગુયૂબ صَلَّی اللّٰهُ تَعَالٰی عَلَیْهِ وَاٰلِهِ وَسَلَّمَ ને ઇશાર્દ ફરમાયા : “જિસ ને અલ્લાહ عَزَّوَجَلَّ કી તા’ઝીમ કે લિયે ઉમ્દા શકલ મેં મેં દેગા.”

(الدرالمختار، سورة الفاتحة، ج ۱، ص ۲۷)

ઉમ્દગી સે પઢને કી ફઝીલત

હઝરતે મૌલાએ કાએનાત, અલિયુલ મુર્તઝા શેરે ખુદા
 بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ સે રિવાયત હે : એક શખ્સ ને
 કો ખૂબ ઉમ્દગી સે પઢા ઉસ કી બખ્શિશ હો ગઈ.

(شعب الإيمان للبيهقي، باب في تعظيم القرآن، فصل في تفخيم قدر المصحف... الخ، الحديث: ٢٦٦٧، ج ٢، ص ٥٤٦)

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيب! صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّدٍ
 બ-ર-કતેં હી બ-ર-કતેં

હઝરતે સયિદુના શૈખ અબુલ અબ્બાસ અહમદ બિન અલી
 બૂની عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللَّهِ الْقَوِ ફરમાતે હેં : જો બિલા નાગા સાત દિન તક
 “بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ” 786 બાર (અવ્વલ આખિર એક બાર દુરૂદ શરીફ)
 પઢે اِنْ شَاءَ اللَّهُ تَعَالَى ઉસ કી હર હાજત પૂરી હો, અબ વોહ હાજત ખ્વાહ
 કિસી ભલાઈ કે પાને કી હો યા બુરાઈ દૂર હોને કી યા કારોબાર ચલને
 કી.

(شمس المعارف الكبرى، الباب الخامس في اسرار البسملة... الخ، ص ٣٧)

હર તરહ કી આફત વ બલા સે મહફૂઝ

જો કોઈ સોતે વક્ત “بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ” 21 બાર (અવ્વલ
 આખિર એક બાર દુરૂદ શરીફ) પઢ લે اِنْ شَاءَ اللَّهُ تَعَالَى ઉસ રાત શૈતાન,
 ચોરી, અચાનક મૌત ઔર હર તરહ કી આફત વ બલા સે મહફૂઝ
 રહે.

(ايضاً، ص ٣٧)

શર સે બચા રહે

જો કિસી ઝાલિમ કે સામને “بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ” 50 બાર
 (અવ્વલ આખિર એક બાર દુરૂદ શરીફ) પઢે ઉસ ઝાલિમ કે દિલ મેં પઢને
 વાલે કી હૈબત પૈદા હો ઔર ઉસ કે શર સે બચા રહે.

(ايضاً، ص ٣٧)

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيب! صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّدٍ

અમીર વ કબીર હોને કા નુસ્ખા

જો શખ્સ તુલૂએ આફતાબ કે વક્ત સૂરજ કી તરફ રુખ કર કે
 “بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ” 300 બાર ઓર દુરુદ શરીફ 300 બાર પઢે
 અલ્લાહ ેઝૉલ ઉસ કો ઐસી જગહ સે રિઝૂક અતા ફરમાએગા જહાં
 ઉસ કા ગુમાન ભી ન હોગા ઓર (રોઝાના પઢને સે) اِنْ شَاءَ اللَّهُ ેઝૉલ
 એક સાલ કે અન્દર અન્દર અમીર વ કબીર હો જાએગા. (ایضاً، ص ૩૭)

હાફિઝા મઝબૂત

કુન્દ ઝેહન અગર بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ 786 બાર (અવ્વલ
 આખિર એક બાર દુરુદ શરીફ) પઢ કર પાની પર દમ કર કે પી લે તો
 اِنْ شَاءَ اللَّهُ ેઝૉલ ઉસ કા હાફિઝા મઝબૂત હો જાએ ઓર જો બાત સુને
 યાદ રહે. (ایضاً، ص ૩૭)

કહત સાલી દૂર

અગર કહત-સાલી હો તો بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ 61 બાર (અવ્વલ
 આખિર એક બાર દુરુદ શરીફ) પઢે (ફિર દુઆ કરે) اِنْ شَاءَ اللَّهُ ેઝૉલ બારિશ
 હોગી. (ایضاً، ص ૩૭)

ઘર વ દુકાન મેં ખૂબ બ-ર-કત હો

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ કાગઝ પર 35 બાર (અવ્વલ આખિર એક
 બાર દુરુદ શરીફ) લિખ કર ઘર મેં લટકા દે اِنْ شَاءَ اللَّهُ ેઝૉલ શૈતાન કા
 ગુઝર ન હો ઓર ખૂબ બ-ર-કત હો, અગર દુકાન મેં લટકાએ તો
 اِنْ شَاءَ اللَّهُ ેઝૉલ કારોબાર ખૂબ ચમકે. (ایضاً، ص ૩૮)

યકુમ મુહર્રમુલ હરામ કો بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ 130 બાર લિખ
 કર (યા લિખવા કર) જો કોઈ અપને પાસ રખે (યા પ્લાસ્ટિક કોટિંગ

કરવા કર કપડે, રેગઝીન યા ચમડે મેં સિલવા કર પહન લે મદ હઝરાત કિસી કિસ્મ કી ધાત કી ડિબિયા મેં તા'વીઝ ન પહને) **إِنْ شَاءَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ** ઉમ્ર ભર ઉસ કો યા ઉસ કે ઘર મેં કિસી કો કોઈ બુરાઈ ન પહોંચે. (ایضاً، ص ۳۸)

મુન્કર નકીર કા મુઆ-મલા આસાન હો

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ 70 બાર લિખ કર મયિત કે કફન મેં રખ દીજિયે (બેહતર યેહ હૈ કે મયિત કે ચેહરે કે સામને દીવારે કિબલા મેં મેહરાબ નુમા તાક બના કર ઉસ મેં રખિયે સાથ હી અહ્દ નામા ઔર મયિત કે પીર સાહિબ કા શ-જરહ વગૈરા ભી રખ દીજિયે.) **إِنْ شَاءَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ** મુન્કર નકીર કા મુઆ-મલા આસાન હો જાએગા. (ایضاً، ص ۳۸)

બતૌરે તા'વીઝ કોઈ આયત યા ઇબારત લિખે તો

લિખને મેં એ'રાબ લગાને કી ઝરૂરત નહીં, જબ ભી પહનને, પીને યા લટકાને કે લિયે બતૌરે તા'વીઝ કોઈ આયત યા ઇબારત લિખે તો દાએરે વાલે હુરૂફ કે દાએરે ખુલે રખને હોંગે મ-સલન લફઝ “**اللَّهِ**” મેં “**ل**” કા ઔર “**رَحْمَن**” ઔર “**رَحِيم**” દોનોં મેં “**م**” કા દાએરા ખુલા હો.

કપડે તબ્દીલ કરતે વક્ત

કપડે ઉતારતે વક્ત “બિસ્મિલ્લાહ” પઢ લેને સે જિન્નાત સિત્ર નહીં દેખ સકતે. (عمل اليوم والليلة لابن مني، ص ۸)

સરકશ જિન્નાત સે હિફઝત

કમરે કા દરવાઝા, ખિડકિયાં, અલમારી કી દરાઝેં જિતની બાર ભી ખોલેં બન્દ કરેં નીઝ લિબાસ, બરતન વગૈરા હર ચીઝ રખતે

ઉઠાતે હર બાર “બિસ્મિલ્લાહ” પઢને કી આદત બના લીજીયે
 ۞ سَرکَش جِنْنَات آپ کے घर में दाખिले, योरी और
 आप की यीज़ें ॱस्ति’माલ करने से बाज़ रहेंगे.

घर का दरवाज़ा बन्द करते वक्त याद कर के “बिस्मिल्लाह”
 पढ लीजिये ۞ شَيْطَان और सरکَش جِنْنَات घर में दाखिल
 न हो सकेंगे. (صحیح البخاری، کتاب الاثرية، باب غطفية الاناء، الحديث: ۵۶۲۳، ج ۳، ص ۵۹۱)

या रब्बो मुस्तफ़! ۞ عَزَّوَجَلَّ ! હમે “બિસ્મિલ્લાહ” કી
 બ-ર-કતોં સે માલામાલ ફરમા ઔર હર નેક વ જાઈઝ કામ કી ઇન્તિદા
 મેં “બિસ્મિલ્લાહ” પઢને કી તૌફીક અતા ફરમા.

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيبِ! صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّدٍ

મીઠે મીઠે ઇસ્લામી ભાઈયો ! “બિસ્મિલ્લાહ શરીફ” કી કેસી
 બ-ર-કતેં હેં હમ ભી અગર બાત બાત પર “બિસ્મિલ્લાહ” પઢને કી
 આદત બનાને કે આરઝૂ મન્દ હેં તો ચાહિયે કે દા’વતે ઇસ્લામી કે
 સુન્નતોં કી તરબિયત કે મ-દની કાફિલોં મેં આશિકાને રસૂલ કે સાથ
 સુન્નતોં ભરે સફર કો અપના મા’મૂલ બના લેં. રૂહાની બ-ર-કતોં કે
 સાથ સાથ જિસ્માની ફાએદોં સે ભી ۞ شَيْطَان ۞ માલામાલ હોંગે.

મોહલિક મરઝ સે નજાત

યુનાન્યે બાબુલ મદીના કરાચી કે એક ઇસ્લામી ભાઈ કો દિલ
 કી તક્લીફ હુઈ, ડોક્ટર ને બતાયા કે આપ કે દિલ કી દો નાલિયાં
 બન્દ હેં, એન્જિયો ગ્રાફી (ANGIOGRAPHY) કરવા લીજીયે, ઇલાજ
 પર હઝારહા રુપૈ કા ખર્ચ આતા થા, યેહ બેચારે ગરીબ ઘબરાએ હુએ

થે, એક ઇસ્લામી ભાઈ ને ઉન પર ઇન્ફિરાદી કોશિશ કરતે હુએ દા'વતે ઇસ્લામી કે સુન્નતોં કી તરબિયત કે મ-દની કાફિલે મેં સફર કર કે વહાં દુઆ માંગને કી તરગીબ દિલાઈ, યુનાન્યે વોહ તીન દિન કે લિયે મ-દની કાફિલે કે મુસાફિર બને, વાપસી પર તબીઅત કો બેહતર પાયા, જબ ટેસ્ટ કરવાએ તો તમામ રિપોર્ટે દુરુસ્ત થીં, ડોક્ટર ને હૈરત સે પૂછા કે તુમ્હારે દિલ કી દોનોં બન્દ નાલિયાં ખુલ ચુકી હૈં આખિર યેહ કેસે હુવા ? જવાબ દિયા : **اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ** દા'વતે ઇસ્લામી કે મ-દની કાફિલે મેં સફર કર કે દુઆ કરને કી બ-ર-કત સે મુઝે દિલ કે મોહલિક મરઝ સે નજાત મિલ ગઈ હૈ.

લૂટને રહમતેં કાફિલે મેં ચલો સીબને સુન્નતેં કાફિલે મેં ચલો
દિલ મેં ગર દર્દ હો ડર સે રખ ઝર્દ હો પાઓગે રાહતેં કાફિલે મેં ચલો

(ફેઝાને સુન્નત, બાબ : 3, જિ. 1, સ. 772)

પ્યારે ઇસ્લામી ભાઈયો ! બયાન કો ઇખ્તિતામ કી તરફ લાતે હુએ સુન્નત કી ફઝીલત ઔર ચન્દ સુન્નતેં ઔર આદાબ બયાન કરને કી સઆદત હાસિલ કરતા હૂં. તાજદારે નુબુવ્વત **صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ** કા ફરમાને જન્નત નિશાન હૈ : “જિસ ને મેરી સુન્નત સે મહબ્બત કી ઉસ ને મુઝ સે મહબ્બત કી ઔર જિસ ને મુઝ સે મહબ્બત કી વોહ જન્નત મેં મેરે સાથ હોગા.”

(تاريخ مدينة دمشق لابن عساکر، انس بن مالک، ج 9، ص 343)

લિહાઝા જૂતે પહનને કે 7 મ-દની ફૂલ કબૂલ ફરમાઈયે,
(ઇસ કિતાબ કે સફહા નમ્બર 638 સે મ-દની ફૂલ બયાન કીજિયે)

બયાન નમ્બર 8 :

ઝિક્ક કી ફઝીલત

શૈખે તરીકત, અમીરે અહલે સુન્નત, બાનિયે દા'વતે ઇસ્લામી હઝરતે અલ્લામા મૌલાના અબૂ બિલાલ મુહમ્મદ ઇલ્યાસ અત્તાર કાદિરી ર-ઝવી رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ અપને રિસાલે “નમાઝ કા તરીકા (હ-નફી)” મેં દુરૂદ શરીફ કે મુ-તઅલ્લિક હદીસે પાક નકલ ફરમાતે હૈં કે સરકારે મદીના, સુલ્તાને બા કરીના, કરારે કલ્બો સીના صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ને નમાઝ કે બા'દ હમ્દો સના ઓર દુરૂદ શરીફ પઢને વાલે સે ફરમાયા : “દુઆ માંગ ! કબૂલ કી જાએગી, સુવાલ કર ! દિયા જાએગા.”

(سنن النسائي، كتاب السهو، باب التمجيد والصلاة... الخ، الحديث: ١٢٨١، ص ٢٢٠)

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيب! صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّد

કુરઆને કરીમ મેં અલ્લાહ عَزَّوَجَلَّ કા ફરમાને આલીશાન હૈ :

તર-જ-મએ કન્ઝુલ ઈમાન : ફિર જબ
فَإِذَا قُضِيَّتِ الصَّلَاةُ فَادْكُرُوا اللَّهَ
 તુમ નમાઝ પઢ ચુકો તો અલ્લાહ કી યાદ
قِيًّا وَتَعُودًا (પ ૫૦, નસા: ૧૦૩)
 કરો ખડે ઓર બેઠે

સદરુલ અફઝિલ હઝરતે અલ્લામા મૌલાના સય્યિદ મુહમ્મદ નઈમુદીન મુરાદઆબાદી رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ ઇસ આયએ મુબારકા કે તહત “ખઝાઈનુલ ઈરફાન” મેં ફરમાતે હૈં : યા'ની ઝિક્કે ઇલાહી કી હર હાલ મેં મુદા-વમત કરો ઓર કિસી હાલ મેં અલ્લાહ رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهَا કે ઝિક્ક સે ગાફિલ ન રહો. હઝરતે ઈબ્ને અબ્બાસ ને ફરમાયા : અલ્લાહ عَزَّوَجَلَّ ને હર ફર્ઝ કી એક હદ મુઅય્યન ફરમાઈ સિવાએ ઝિક્ક કે, ઇસ કી કોઈ હદ ન રખી, ફરમાયા : ઝિક્ક કરો ખડે

બેઠે, કરવટોં પર લેટે, રાત મેં હો યા દિન મેં, ખુશ્કી મેં હો યા તરી મેં, સફર મેં ઓર હઝર મેં, ગના મેં ઓર ફક મેં, તન્દુરુસ્તી ઓર બીમારી મેં, પોશીદા ઓર ઝાહિર.

(ખજાઈનુલ ઇરફાન)

નૂરે અર્શ મેં ડૂબા હુવા શખ્સ

હઝરતે સય્યિદુના અબૂ મુખારિક રَضِیَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ સે રિવાયત હે કે નૂર કે પૈકર, તમામ નબિયોં કે સરવર, દો જહાં કે તાજવર, સુલ્તાને બહુરો બર صَلَّی اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ને ફરમાયા : મેં રાજ કી રાત મેં ને એક શખ્સ કો દેખા જો અર્શ કે નૂર મેં ડૂબા હુવા થા તો પૂછા યેહ કૌન હે ? ક્યા કોઈ ફિરિશ્તા હે ? કહા ગયા નહીં, મેં ને પૂછા ક્યા કોઈ નબી હે ? અર્ઝ ક્રિયા ગયા : નહીં, મેં ને પૂછા ફિર યેહ કૌન હે ? કહા ગયા : યેહ વોહ શખ્સ હે જિસ કી ઝબાન દુન્યા મેં અલ્લાહ عَزَّوَجَلَّ કે ઝિક્ર સે તર રહતી થી ઓર દિલ મસાજિદ મેં લગા રહતા થા ઓર ઇસ ને કભી અપને વાલિદૈન કો ગાલિયાં નહીં દિલાઈ.

(التَّوْبَةُ وَالتَّوْبَةُ، كِتَابُ الذِّكْرِ وَالدَّعَاءِ، بَابُ التَّوْبَةِ فِي الْكَثْرَةِ مِنْ ذِكْرِ اللَّهِ... الخ، الحديث: ٢٣٠٠ ج ٢، ص ٢٤٢)

ઝિક્ર કરને વાલે હર બલાઈ લે ગરો

હઝરતે સય્યિદુના મુઆઝ રَضِیَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ ફરમાતે હેં કે એક શખ્સ ને સય્યિદુલ મુબલિગીન, રહ્મતુલ્લિલ આ-લમીન صَلَّی اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ કી બારગાહ મેં અર્ઝ ક્રિયા : યા રસૂલલ્લાહ ! કૌન સા મુજાહિદ સબ સે ઝિયાદા સવાબ વાલા હે ? ફરમાયા : જો ઉન મેં સે અલ્લાહ કા ઝિક્ર કસરત સે કરને વાલા હો. ઉન્હોં ને ફિર અર્ઝ ક્રિયા : કૌન સા રોઝાદાર સબ સે ઝિયાદા સવાબ વાલા હે ? ફરમાયા : જો ઉન મેં સે અલ્લાહ عَزَّوَجَلَّ કા ઝિક્ર કસરત સે કરને વાલા હો. ફિર ઉન્હોં ને

નમાઝ, ઝકાત, હજ ઓર સ-દકે કે બારે મેં યેહી સુવાલ ક્રિયા ઓર રસૂલુલ્લાહ ﷺ વોહી જવાબ દેતે રહે કે, જો ઉન મેં સે કસરત સે અલ્લાહ ﷻ કા ઝિક કરને વાલા હો. તો હઝરતે સય્યિદુના અબૂ બક્ર સિદીક રફીલ્લેહુત્તાલેને હઝરતે સય્યિદુના ઉમર ફારૂકે આ'ઝમ રફીલ્લેહુત્તાલે સે ફરમાયા : ઐ અબૂ હફસ ! ઝિક કરને વાલે તો હર ભલાઈ લે ગએ, તો રસૂલુલ્લાહ ﷺ ને ફરમાયા : “હાં ! ઐસા હી હૈ.”

(المسند للإمام أحمد بن حنبل، مسند المكيين، حديث معاذ بن أنس الجهني، الحديث: ١٥٦١٤، ج ٥، ص ٣٠٨)

કસરતે ઝિક

હઝરતે સય્યિદુના ઇબ્ને અબ્બાસ રફીલ્લેહુત્તાલે સે રિવાયત હૈ કે શહ-શાહે મદીના, કરારે કલ્બો સીના, બાઈસે નુઝૂલે સકીના, ફૈઝ ગન્જના ﷺ ને ફરમાયા : “તુમ મેં સે જો રાત કો ઇબાદત કરને, અપને માલ કો રાહે ખુદા મેં ખર્ચ કરને ઓર દુશ્મન સે જિહાદ કરને સે આજિઝ હો તો ઉસે ચાહિયે કે અલ્લાહ ﷻ કા ઝિક કસરત સે ક્રિયા કરે.”

(شعب الإيمان للبيهقي، باب في محبة الله، فصل في ادامة ذكر الله، الحديث: ٥٠٨، ج ١، ص ٣٩٠)

મુમતાઝ લોગ

એક મરતબા સરકારે મદીના, રાહતે કલ્બો સીના મક્કા મુકર્રમા કે એક રાસ્તે પર ચલ રહે થે, જબ આપ ﷺ કા ગુઝર “જુમદાન” નામી પહાડ કે કરીબ સે હુવા તો આપ ﷺ ને ફરમાયા કે ઐ લોગો ! ચલે ચલો યેહ “જુમદાન” હૈ ઓર સુન લો, કે જો મુમતાઝ લોગ હેં

વોહ કુર્બે ખુદા વન્દી પા લેને મેં દૂસરોં સે આગે બઢ ગએ હેં. તો લોગોં ને અઝાં કી : યા રસૂલલ્લાહ صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ! મુમતાઝ લોગ કૌન હેં ? આપ صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰલِہٖ وَسَلَّم ને ઇશ્દિ ફરમાયા કે વોહ મદ જો અલ્લાહ عَزَّوَجَلَّ કા બ કસરત ઝિક્ર કરતે રહતે હેં ઓર વોહ ઓરતે જો ખુદા Eઝોજલ્લ કા ઝિક્ર કસરત સે કરતી રહતી હેં.

(صحیح مسلم، کتاب الذکر... الخ، باب الحث علی ذکر اللہ تعالیٰ، الحدیث: ۲۶۷۶، ص ۴۳۹)

અલ્લાહ Eઝોજલ્લ કે અઝાબ સે બયાને વાલા અમલ

હઝરતે સય્યિદુના મુઆઝ રَضِیَ اللہُ تَعَالٰی عَنْہુ ફરમાતે હેં : ઝિક્રુલ્લાહ સે બઢ કર કોઈ શૈ ઐસી નહીં જો અલ્લાહ Eઝોજલ્લ કે અઝાબ સે નજાત દિલાને વાલી હો.

(سنن الترمذی، کتاب الدعوات، باب منه (ت: ۶)، الحدیث: ۳۳۸۸، ج ۵، ص ۴۶)

સબ સે અફઝલ માલ

હઝરતે સય્યિદુના સૌબાન રَضِیَ اللہُ تَعَالٰی عَنْہુ ફરમાતે હેં કે જબ યેહ આયતે મુબારકા નાઝિલ હુઈ :

وَالَّذِينَ يَكْنِزُونَ الذَّهَبَ وَالْفِضَّةَ ۖ تۡ-જ-મએ કન્ઝુલ ઇમાન : ઓર વોહ કે જોડ કર રખતે હેં સોના ઓર ચાંદી (پ ۱۰، التوبة: ۳۴)

તો હમ ઉસ વક્ત રહમતે આલમ صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કે સાથ સફર પર થે, બા'ઝ સહાબએ કિરામ عَلَیْہِمُ الرِّضْوَان કહને લગે : “સોને ઓર ચાંદી કે બારે મેં તો આયત નાઝિલ હો ગઈ, અગર હમ જાન લેં, કે કૌન સા માલ બેહતર હૈ તો હમ ઉસે ઇજ્તિયાર કર લેંગે.” તો રસૂલલ્લાહ صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰલِہٖ وَسَلَّم ને ફરમાયા : “સબ સે અફઝલ માલ ઝિક્ર કરને વાલી ઝબાન, શુક્ર કરને વાલા દિલ ઓર ઇમાનદાર બીવી હૈ

જો ઉસ કે ઈમાન મેં મદદગાર હો.”

(سنن الترمذی، کتاب التفسیر، باب ومن سورة التوبة، الحديث: ۳۱۰۵، ج ۵، ص ۶۵)

યાદ રહે તિલાવતે કુરઆન, હમ્દો સના, મુનાજાત વ દુઆ, દુરુદો સલામ, ના'ત, ખુત્બા, દર્સ, સુન્નતોં ભરા બયાન વગૈરા સબ ઝિક્કુલ્લાહ મેં શામિલ હેં લિહાઝા કિતને ખુશ નસીબ હેં વોહ ઈસ્લામી ભાઈ ઔર ઈસ્લામી બહનેં જો અપની ઝબાન કો ફુઝૂલ ગોઈ સે બયાતે હુએ ઉસે નેકી કી દા'વત, સુન્નતોં ભરે બયાન ઔર ઝિક્કો દુરુદ મેં લગાએ રખતે હેં ઔર અલ્લાહ ﷻ કી રિઝા ઔર રહમતોં કે હકદાર ઠહરતે હેં. અલ્લાહ ﷻ હમ પર રહમ ફરમાએ ઔર ઝબાન કો લગામ નસીબ કરે કે યેહ ઝિક્કુલ્લાહ સે ગાફિલ ન હો, ફુઝૂલ ન બોલે. કાશ ! ઝબાન કા ફુફલે મદીના લગાને કી સઆદત નસીબ હો જાએ નીઝ ખામોશી કી આદત ડાલને કે લિયે કુછ ન કુછ ગુફ્ત-ગૂ લિખ કર યા ઈશારે સે કર લેને કા ભી ઝેહન બન જાએ ક્યૂંકે જો ઝિયાદા બોલતા હૈ ઉમૂમન ખતાએં ભી ઝિયાદા કરતા હૈ, રાઝ ભી ફાશ કર ડાલતા હૈ. ગીબત વ ચુગલી ઔર ઐબજૂઈ જૈસે ગુનાહોં સે બચના ભી ઐસે શખ્સ કે લિયે બહુત દુશ્વાર હોતા હૈ બલ્કે બકબક કા આદી બા'ઝ અવકાત ﷻ કુફિયાત ભી બક ડાલતા હૈ. કાશ ! હમ બોલને સે પહલે તોલને કે આદી હો જાએં કે હમ જો બોલના ચાહતે હેં ઈસ મેં આખિરત કા કોઈ ફાએદા ભી હૈ યા નહીં ? અગર નહીં તો ફિર ઝહે નસીબ ! બાત કરને કે બજાએ ઈતની દેર ઝિક્કુલ્લાહ કર લિયા કરેં, દુરુદ શરીફ પઢ લિયા કરેં કે ઈસ તરહ આખિરત કા અઝીમ ફાએદા હાસિલ હો જાએગા.

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيبِ! صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّدٍ

અલ્લાહ ﷻ કા શુક અદા કરને કા તરીકા

હઝરતે સય્યિદુના અબૂ હુરૈરા રફીલ્લેહુત્તાલેએ સે રિવાયત હે કે શફીઉલ મુઝ્નિબીન, મહબૂબે રબ્બુલ આ-લમીન, જનાબે સાદિકો અમીન ﷺ ને ફરમાયા : “અલ્લાહ ﷻ ફરમાતા હે કે ઔ ઇબ્ને આદમ ! જબ તૂ મેરા ઝિક કરતા હે તો મેરા શુક કરતા હે ઔર જબ મુઝે ભૂલ જાતા હે તો મેરી ના શુકી કરતા હે.”

(المعجم الاوسط للطبرانی، من اسمه محمد، الحديث: ٧٢٦٥، ج ٥، ص ٢٦١)

કરમ વાલે લોગ

હઝરતે સય્યિદુના અબૂ સઈદ ખુદરી રફીલ્લેહુત્તાલેએ સે મરવી હે કે હુઝૂરે પાક, સાહિબે લૌલાક ﷺ ને ફરમાયા : અલ્લાહ ﷻ ફરમાતા હે : અન્કરીબ કિયામત કે દિન જમ્મ હોને વાલે જાન જાઅંગે કે કરમ વાલે લોગ કૌન હેં ? અર્ઝ કિયા ગયા : યા રસૂલલ્લાહ ﷺ ! કરમ વાલે લોગ કૌન હેં ? ફરમાયા : “મસાજિદ મેં ઝિક કી મહફિલેં કાઈમ કરને વાલે.”

(الاحسان بترتيب صحيح ابن حبان، كتاب الرقائق، باب الاذكار، ذكر ما يكرم الله... الخ، الحديث: ٨١٣، ج ٢، ص ٩٣)

મોતિયોં કે મિમ્બરોં પર બેઠને વાલે

હઝરતે સય્યિદુના અબૂ દરદા રફીલ્લેહુત્તાલેએ સે રિવાયત હે કે નૂર કે પૈકર, તમામ નબિયોં કે સરવર, દો જહાં કે તાજવર, સુલ્તાને બહુરો બર ﷺ ને ફરમાયા : અલ્લાહ ﷻ કિયામત કે દિન એક કૌમ કો ઉઠાએગા જિન કે ચેહરોં પર નૂર હોગા ઔર વોહ મોતિયોં કે મિમ્બરોં પર હોંગે, લોગ ઉન પર રશક કરેંગે હાલાં કે ન તો વોહ

અમ્બિયા હોંગે ન હી શુ-હદા. એક આ'રાબી ને ઘુટનોં કે બલ ખડે હો કર અઝા કિયા : “યા રસૂલલ્લાહ صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ! હમેં ઉન કા હુલ્યા બયાન ફરમાઈયે તાકે હમ ઉન્હેં પહચાન સકેં.” ઈશાદિ ફરમાયા : “વોહ મુખ્તલિફ કબાઈલ ઓર મુખ્તલિફ શહરોં સે તઅલ્લુક રખને વાલે ઓર અલ્લાહ عَزَّوَجَلَّ કે લિયે આપસ મેં મહબ્બત કરને વાલે હોંગે જો ઝિક્કુલ્લાહ કી મહફિલ મેં જમ્મ હો કર અલ્લાહ عَزَّوَجَلَّ કા ઝિક્ક કરેંગે.”

(مجمع الزوائد، کتاب الادکار، باب ماجاء فی مجالس الذکر، الحدیث: ۱۶۷۷، ج ۱، ص ۷۷)

ગુનાહ નેકિયોં મેં બદલે જાએ

હઝરતે સય્યિદુના સુહેલ બિન હન્ઝલા رَضِيَ اللہُ تَعَالٰی عَنْہُ સે રિવાયત હે કે અલ્લાહ عَزَّوَجَلَّ કે મહબૂબ, દાનાએ ગુયૂબ, મુનઝઝહુન અનિલ ઉયૂબ رَضِيَ اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ને ફરમાયા : “જો કૌમ અલ્લાહ عَزَّوَجَلَّ કા ઝિક્ક કરને કે લિયે કિસી મજલિસ મેં બેઠતી હે ઉન કે ઉઠને સે પહલે હી ઉન સે કહ દિયા જાતા હે કે ખડે હો જાઓ તુમ્હારી મગ્ફિરત કર દી ગઈ ઓર તુમ્હારે ગુનાહ નેકિયોં મેં બદલ દિયે ગએ હેં.”

(المعجم الكبير للطبرانی، سهيل بن حنظلة، الحديث: ۶۰۳۹، ج ۶، ص ۲۱۲)

એક ગુલામ આઝાદ કરને કા સવાબ

હઝરતે સય્યિદુના બરાઅ બિન આઝિબ رَضِيَ اللہُ تَعَالٰی عَنْہُ સે રિવાયત હે કે સરકારે વાલા તબાર, હમ બે કસોં કે મદદગાર, શફીએ રોઝે શુમાર, હબીબે પરવર દગાર رَضِيَ اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ને ફરમાયા : “જિસ ને ચાંદી યા દૂધ સ-દકા કિયા યા કિસી કો રાસ્તા બતાયા તો ઉસે એક ગુલામ આઝાદ કરને કા સવાબ મિલેગા ઓર જિસ ને :

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

કહા ઉસે ભી એક ગુલામ આઝાદ કરને કા સવાબ મિલેગા.”

(المسند للإمام أحمد بن حنبل، مسند الكوفيين، حديث البراء بن عازب، الحديث: ١٨٥٤١، ج ٦، ص ٤٠٨)

દરખ્ત લગા રહા હું

“સુ-નને ઇબ્ને માજહ” કી રિવાયત મેં હૈ : (એક બાર) મદીને કે તાજદાર صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ કહીં તશરીફ લે જા રહે થે હઝરતે સય્યિદુના અબૂ હુરૈરા رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ કો મુલા-હઝા ફરમાયા કે એક પૌદા લગા રહે હૈં. ઇસ્તિફસાર ફરમાયા : ક્યા કર રહે હો ? અર્ઝ કી : દરખ્ત લગા રહા હું. ફરમાયા : મૈં બેહતરીન દરખ્ત લગાને કા તરીકા બતા દૂં ! اَللّٰهُ اَكْبَرُ ! પઢને સે હર કલિમે કે ઇવઝ (યા'ની બદલે) જન્નત મેં એક દરખ્ત લગ જાતા હૈ.

(سنن ابن ماجه، كتاب الادب، باب فضل التسييح، الحديث: ٣٨٠٧، ج ٤، ص ٢٥٢)

મીઠે મીઠે ઇસ્લામી ભાઈયો ! ઇસ હદીસે પાક મેં ચાર કલિમે ઇશાદિ ફરમાએ ગએ હૈં :

اَللّٰهُ اَكْبَرُ ﴿4﴾ لَا اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ ﴿3﴾ اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ ﴿2﴾ سُبْحَنَ اللّٰهِ ﴿1﴾

યેહ ચારોં કલિમાત પઢેં તો જન્નત મેં ચાર દરખ્ત લગાએ જાએં ઓર કમ પઢેં તો કમ. મ-સલન અગર سُبْحَنَ اللّٰهُ કહા તો એક દરખ્ત, ઇન કલિમાત કો પઢને કે લિયે ઝબાન ચલાતે જાઈયે ઓર જન્નત મેં ખૂબ ખૂબ દરખ્ત લગવાતે જાઈયે.

ગુનાહ અગરે સમુન્દર કી ઝાગ કે બરાબર

હઝરતે સય્યિદુના અબૂ હુરૈરા رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ સે રિવાયત હૈ કે તાજદારે રિસાલત, મહબૂબે રબ્બુલ ઇઝ્ઝત, મોહસિને ઇન્સાનિય્યત صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ને ફરમાયા : “જો એક દિન મેં સો¹⁰⁰ મરતબા

سُبْحَانَ اللَّهِ وَبِحَمْدِهِ پڑھتا ہے اُس کے گوناگ ملٹا دئے جاتے ہیں اگرنے سمندر کی آگ کے برابرب آئے۔”

(سنن الترمذی، کتاب الدعوات، باب (ت: ٦١)، الحدیث: ٣٤٧٧، ج ٥، ص ٢٨٧)

ہر ہر کے بادلے دس نکلیاں

آڑرتے ساریہنا ابھڑللاآ بنن اومر رَفِیَ اللہُ تَعَالٰی عَنْہَا سے رلواہت ہے کے شہ-شاہے ٲوش ٲلسال، رسلے بے ملسال، بیبی آاملنا کے لال صلی اللہ تعالیٰ علیہ والہ وسلم نے ایشادے فرمالا : “جس نے آا کسا اللہ سُبْحَانَ اللَّهِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاللَّهُ أَكْبَرُ دس نکلیاں لیلہی آآئگی۔”

(المعجم الاوسط للطبرانی، من اسمہ محمد، الحدیث: ٦٤٩١، ج ٥، ص ٣٢)

سرکار کی شفاہت پانے والا

آڑرتے ساریہنا ابھڑللاآ سے فرماتے ہیں کے میں نے آڑ کی : یا رسولللاآ صلی اللہ تعالیٰ علیہ والہ وسلم ! کیاہت کے دین آاپ کی شفاہت سے بھرامند آونے والا ٲوش نسیب کون آوگا ؟ فرمالا : “آے ابھڑللاآ ! مےرا گومان ٲہی آا کے توم سے ٲدلے موز سے ٲہ آات کوآن ٲوآوگا کٲو کے میں آدیس سوننے کے مآ-ملے میں تومآاری آلس کو آانتا آوں، کیاہت کے دین مےری شفاہت پانے والا ٲوش نسیب وول آوگا آو سیدھے دمل سے لا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ آوآوگا۔”

(صحیح البخاری، کتاب العلم، باب الحرص علی الحدیث، الحدیث: ٩٩، ج ١، ص ٥٣)

سب سے آڈال حیک

آڑرتے ساریہنا آابیر رَفِیَ اللہُ تَعَالٰی عَنْہُ سے مرولی ہے کے شہ-شاہے مہلنا، کرارے کلہو سلنا، آاآسے نوڑلے سکینا، آے

ગઝના صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ને ફરમાયા : “સબ સે અફઝલ ઝિક્ક હૈ ઓર સબ સે અફઝલ દુઆ હૈ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ.”

(سنن ابن ماجه، كتاب الادب، باب فضل الحامدين، الحديث: ۳۸۰۰، ج ۴، ص ۲۴۷)

અપને ઇમાન કી તજદીદ કર લિયા કરો

હઝરતે સય્યિદુના અબૂ હુરૈરા رَضِيَ اللہُ تَعَالٰی عَنْہُ સે રિવાયત હૈ કે صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم મુબલ્લિગીન, રહ્મતુલ્લિલ આ-લમીન ને ફરમાયા : “અપને ઇમાન કી તજદીદ કર લિયા કરો.” અર્ઝ કી ગઈ : યા રસૂલલ્લાહ صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ! હમ અપને ઇમાન કી તજદીદ કેસે કિયા કરે? ફરમાયા : “لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ” કસરત સે પઢા કરો.”

(المسند للإمام أحمد بن حنبل، مسند أبي هريرة، الحديث: ۸۷۱۸، ج ۳، ص ۲۸۱)

સો મરતબા કલિમએ તય્યિબા

હઝરતે સય્યિદુના અબૂ દરદા رَضِيَ اللہُ تَعَالٰی عَنْہُ સે રિવાયત હૈ કે નબિયે મુકર્રમ, નૂરે મુજસ્સમ, રસૂલે અક્રમ صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ને ફરમાયા : “જો બન્દા સો મરતબા لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ પઢેગા કિયામત કે દિન ઉસ કા થેહરા ચૌદહવીં કે ચાંદ કી તરહ થમક્તા હોગા ઓર ઉસ બન્દે સે અફઝલ કિસી કા અમલ નહીં ઉઠાયા જાતા મગર જો ઉસ કી મિસ્લ પઢે યા ઉસ સે ઝિયાદા પઢે.”

(مجمع الزوائد، كتاب الاذکار، باب فيمن هلك مائة او اكثر، الحديث: ۱۶۸۳، ج ۱، ص ۹۶)

આગ પર હરામ હૈ

હઝરતે સય્યિદુના ઉમર ફારૂકે આ'ઝમ رَضِيَ اللہُ تَعَالٰی عَنْہُ ફરમાતે હૈ કે મૈં ને નૂર કે પૈકર, દો જહાં કે તાજવર, સુલ્તાને બહ્રો બર

ﷺ કો ફરમાતે હુએ સુના : “મૈં એક એસા કલિમા જાનતા હૂં જો ઉસે અપને દિલ કી ગહરાઈ સે કહે ફિર ઈસ પર મર જાએ વોહ આગ પર હરામ હૈ વોહ કલિમા : لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ .”

(المستدرک للحاکم، کتاب الايمان، باب من قال: لا اله الا الله... الخ، الحديث: ۲۵۰، ج ۱، ص ۲۵۱)

મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! હમ ના તુવાનોં પર અલ્લાહ ﷻ કા કિસ કદર કરમ હૈ કે હમ અમલ થોડા કરેં ઓર સવાબ બહુત ઝિયાદા પાએં, હમારે ગુનાહ બખ્શ દિયે જાએં બલકે નેકિયોં મેં તબદીલ ફરમા દિયે જાએં, રોઝે કિયામત અર્શ કા સાયા, મીઠે મીઠે આકા ﷺ કી શફાઅત ઓર જન્નત મેં દાખિલા નસીબ હો. યેહ સબ ઝિક્રુલ્લાહ કી બ-ર-કતેં ઓર મહૂઝ અલ્લાહ ﷻ કા કરમ હૈ, બસ હમેં ચાહિયે કે અપને રબ કી કરમ નવાઝિયોં કા શુક્ર અદા કરેં હર વક્ત ઉસ કી યાદ મેં મશગૂલ રહેં, ગુનાહોં સે સચ્ચી તૌબા કરેં ઓર બકિયા ઝિન્દગી ઈતાઅત વ ફરમાં બરદારી મેં ગુઝારેં.

મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! અપની ઝિન્દગી કો સુન્નતોં કે સાંચે મેં ઢાલને કે લિયે દા'વતે ઈસ્લામી કે મ-દની માહોલ સે હર દમ વાબસ્તા રહિયે ! આઈયે, મૈં આપ કો દા'વતે ઈસ્લામી કે મ-દની માહોલ સે વાબસ્તા એક ઈસ્લામી બહન કી મ-દની બહાર સુનાતા હૂં યુનાન્થે

કલિમએ તય્યિબા કા વિર્દ કરતે કરતે !

સાંઘડ (બાબુલ ઈસ્લામ સિન્ધ) કે એક ઈસ્લામી ભાઈ કા હક્કિયા

બયાન હૈ કે મેરી બહન બિન્તે અબ્દુલ ગફ્ફાર અત્તારિયા કો કેન્સર કે

મૂઝી મરઝ ને આ લિયા, આહિસ્તા આહિસ્તા હાલત બિગડતી ગઈ, ડોક્ટરોં કે મશવરે પર ઓપરેશન કરવાયા, તબીઅત કુછ સંભલી મગર કમો બેશ એક સાલ બા'દ મરઝ ને દોબારા ઝોર પકડા તો રાજપૂતાના અસ્પતાલ (હૈદરઆબાદ બાબુલ ઇસ્લામ સિન્ધ) મેં દાખિલ કર દિયા ગયા. એક હફતા અસ્પતાલ મેં રહીં મગર હાલત મઝીદ અબતર હોતી ચલી ગઈ અયાનક ઉન્હોં ને બા આવાઝે બુલન્દ કલિમએ તય્યિબા કા વિદ્ શુરૂઅ કર દિયા, કભી કભી દરમિયાન મેં اَلصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ وَعَلَى الْكَوْاَصْحَبِكَ يَا حَبِيبَ اللَّهِ બી પઢતીં, બુલન્દ આવાઝ સે اِلَّا اِلَّا اللَّهُ مُحَمَّدٌ رَّسُولُ اللَّهِ કા વિદ્ કરને સે પૂરા કમરા ગૂંજ ઉઠતા થા, અજબ ઈમાન અફરોઝ મન્ઝર થા જો આતા મિઝાજ પુર્સી કરને કે બજાએ ઉન કે સાથ ઝિકુલ્લાહ શુરૂઅ કર દેતા ડોક્ટર્ઝ ઔર અસ્પતાલ કા અમલા હૈરત ઝદા થા કે યેહ અલ્લાહ عَزَّوَجَلَّ કી કોઈ મકબૂલ બન્દી મા'લૂમ હોતી હૈ વરના હમ ને તો આજ તક મરીઝ કી ચીખેં હી સુની હેં ઔર યેહ મરીઝા શિક્વા કરને કે બજાએ મુસલ્સલ ઝિકુલ્લાહ મેં મસરૂફ હૈ. તકરીબન 12 ઘન્ટે તક યેહી કેફિયત રહી, અઝાને મગરિબ કે વક્ત ઇસી તરહ બુલન્દ આવાઝ સે કલિમએ તય્યિબા કા વિદ્ કરતે કરતે ઉન કી રૂહ ક-ફસે ઉન્સુરી સે પરવાઝ કર ગઈ.

(ફેઝાને સુન્નત, બાબ સિવુમ, જિ. 1, સ. 653)

અલ્લાહ عَزَّوَجَلَّ કી ઉન પર રહમત હો ઔર ઉન કે સદકે હમારી મફિરત હો.

اٰمِيْنَ بِجَاہِ النَّبِيِّ الْاَمِيْنَ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ عَزَّوَجَلَّ ! દા'વતે ઇસ્લામી કા મ-દની માહોલ મહૂમા કો

રાસ આ ગયા, ઉન કા કામ બન ગયા, ખુદા કી કસમ ! વોહ ખુશ નસીબ હે જો ઇસ દુન્યા સે કલિમા પઢતે હુએ રુખ્સત હો. નબિય્હે રહમત, શફીએ ઉમ્મત, માલિકે જન્નત, મહબૂબે રબ્બુલ ઇઝ્ઝત વલ્લાહી કલમ ઇલાહી (યા'ની કલિમએ તય્યિબા) હો વોહ દાખિલે જન્નત હોગા. (મસન અબી ડાઉદ, ક્તાબ અલ્જન્નાઝ, બાબ ફી તલ્ફીન, અલહદીઠ: ૩૧૧૬, જ ૩, વ ૨૦૦)

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيبِ! صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّدٍ

પ્યારે ઇસ્લામી ભાઈયો ! બયાન કો ઇખ્તિતામ કી તરફ લાતે હુએ સુન્નત કી ફઝીલત ઔર ચન્દ સુન્નતેં ઔર આદાબ બયાન કરને કી સઆદત હાસિલ કરતા હું. તાજદારે નુબુવ્વત વલ્લાહી કલમ ઇલાહી કા ફરમાને જન્નત નિશાન હે : “જિસ ને મેરી સુન્નત સે મહબ્બત કી ઉસ ને મુઝ સે મહબ્બત કી ઔર જિસ ને મુઝ સે મહબ્બત કી વોહ જન્નત મેં મેરે સાથ હોગા.”

(તારીખ મદીને દમશ્ક લાઇન અસાકર, અન્સ બિન માલ્ક, જ ૯, વ ૩૬૩)

લિહાઝા તેલ ડાલને ઔર કંઘા કરને કે 10 મ-દની ફૂલ કબૂલ ફરમાઈયે,
(ઇસ કિતાબ કે સફ્હા નમ્બર 594 સે બયાન કીજિયે)

બયાન નંબર 9 :

મ-દની ઇન્આમાત પર અમલ કા તરીકા

શૈખે તરીકત, અમીરે અહલે સુન્નત બાનિયે દા'વતે ઇસ્લામી હઝરતે અલ્લામા મૌલાના અબૂ બિલાલ મુહમ્મદ ઇલ્યાસ અત્તાર કાદિરી ર-ઝવી ઝિયાઈ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ કે બયાન કે તહરીરી ગુલદસ્તે “કરામાતે ઉસ્માને ગની رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ” મેં મન્કૂલ હૈ કે સુલ્તાને મદીનઅે મુનવ્વરહ, સરદારે મક્કઅે મુકર્રમા صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ કા ફરમાને બ-ર-કત નિશાન હૈ : “ઐ લોગો ! બેશક બરોઝે કિયામત ઉસ કી દહ્શતોં ઓર હિસાબ કિતાબ સે જલ્દ નજાત પાને વાલા શખ્સ વોહ હોગા જિસ ને તુમ મેં સે મુઝ પર દુન્યા કે અન્દર બ કસરત દુરૂદ શરીફ પઢે હોંગે.”

(فردوس الاخبار باب الباء ج ٢، ص ٤٧١ حديث ٨٢١٠)

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيبِ! صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّدٍ

પન્દરહવીં સદી કી અઝીમ ઇલ્મી વ રૂહાની શખ્સિયત, શૈખે તરીકત, અમીરે અહલે સુન્નત, બાનિયે દા'વતે ઇસ્લામી, હઝરતે અલ્લામા મૌલાના અબૂ બિલાલ મુહમ્મદ ઇલ્યાસ અત્તાર કાદિરી ર-ઝવી رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ ને ઇસ પુર ફિતન દૌર મેં આસાની સે નેકિયાં કરને ઓર ગુનાહોં સે બચને કે તરીકોં પર મુશ્તમિલ શરીઅત વ તરીકત કા જામેઅ મજમૂઆ બનામ “મ-દની ઇન્આમાત” ઇસ્લામી ભાઈયોં કે લિયે 72, ઇસ્લામી બહનોં કે લિયે 63, જામિઅતુલ મદીના કે ત-લબા કે લિયે 92, તાલિબાત કે લિયે 83 મ-દની મુન્નોં ઓર મ-દની મુન્નિયોં કે લિયે 40, ખુસૂસી (યા'ની ગૂંગે ઓર બહરે) ઇસ્લામી ભાઈયોં કે લિયે 27 મ-દની ઇન્આમાત બ સૂરતે સુવાલાત અતા ફરમાઅે હેં.

(ઇસ્લામી ભાઈયોં મેં બયાન કર રહે હેં તો યૂં કહિયે)

હો સકતા હૈ **72** કા અદદ સુન કર કિસી કો વસ્વસા આએ કે મૈં તો બહુત મસરૂફ હૂં ઇતના વક્ત કહાં જો મ-દની ઈન્આમાત કે મુતાબિક અમલ કર સકૂં, ઇસ વસ્વસે કે તહત મુશ્કિન હૈ કઈ ઇસ્લામી ભાઈ અબ તક મ-દની ઈન્આમાત કા રિસાલા હાસિલ કરને કી સઆદત સે મહરૂમ હોં.

પ્યારે ઇસ્લામી ભાઈયો ! યેહ શૈતાન કા ખતરનાક વાર હૈ જિસ કે ઝરીએ વોહ દુન્યા વ આખિરત કી ભલાઈયોં કે હુસૂલ મેં રુકાવટ ડાલને કી કોશિશ કરતા હૈ, અગર આપ ઇન વસ્વસોં પર તવજજોહ દિયે બિગૈર મ-દની ઈન્આમાત પર ગૌર ફરમાએં તો શાયદ હૈરાન રહ જાએંગે કે જિન મ-દની ઈન્આમાત પર અમલ કરના મુશ્કિલ લગ રહા થા ઉન પર અમલ કરના તો બહુત આસાન હૈ, ક્યૂંકે **72** મ-દની ઈન્આમાત પર રોઝાના અમલ નહીં કરના હોતા હૈ બલકે સિર્ફ **50** મ-દની ઈન્આમાત પર રોઝાના અમલ કરના હૈ ઓર ઉન મેં ભી **3** દ-રજે હૈં પહલે ઓર દૂસરે દ-રજે મેં **17** ઓર તીસરે દ-રજે મેં સિર્ફ **16** મ-દની ઈન્આમાત હૈં ઓર **8** મ-દની ઈન્આમાત પર હફ્તે મેં એક બાર, **6** મ-દની ઈન્આમાત પર મહીને મેં એક બાર ઓર **8** મ-દની ઈન્આમાત તો એસે હૈં જિન પર સાલ મેં સિર્ફ એક બાર અમલ કરના હૈ.

મીઠે મીઠે ઇસ્લામી ભાઈયો ! આપ કો બખૂબી અન્દાઝા હો ગયા હોગા કે શૈતાન મ-દની ઈન્આમાત પર અમલ કરના દુશ્વાર મહસૂસ કરવા રહા થા ઇસ પર અમલ ઇસ કદર આસાન હૈ. ફી ઝમાના એક મુસલ્માન કે લિયે મ-દની ઈન્આમાત પર અમલ કિસ કદર ઝરૂરી હૈ, ઇસ કા અન્દાઝા આપ કો ઉસી વક્ત હો સકતા હૈ જબ

આપ મ-દની ઈન્આમાત કા બગૌર મુતા-લઆ ફરમાએ આપ દેખેંગે કે ઈન મ-દની ઈન્આમાત મેં ફરાઈજો વાજિબાત, સુનન વ મુસ્તહબ્બાત કે સાથ સાથ કહીં અખ્લાકિયાત કે હુસૂલ કે મ-દની ફૂલ ખુશૂ લુટા રહે હેં તો કહીં ગુનાહોં સે બચને ઔર આસાની સે નેકિયોં કે હુસૂલ કે તરીકે અપની બ-ર-કતેં બિખેર રહે હેં.

હુસૂલે સવાબ કી નિયત સે આજ મેં આપ કી ખિદમત મેં સિફ એક મ-દની ઈન્આમ કી વઝાહત પેશ કરને કી સઆદત હાસિલ કરુંગા, અગર મુકમ્મલ તવજજોહ કે સાથ શિર્કત રહી તો **إِنْ شَاءَ اللَّهُ** આપ કા દિલ મ-દની ઈન્આમાત પર અમલ કરને કે લિયે બે કરાર હો જાએગા. શૈખે તરીકત, અમીરે અહલે સુન્નત **دَامَتْ بَرَكَاتُهُمُ الْعَالِيَةِ** મ-દની ઈન્આમ નમ્બર 2 મેં ફરમાતે હેં : કયા આજ આપ ને પાંચોં નમાઝેં મસ્જિદ કી પહલી સફ મેં તકબીરે ઊલા કે સાથ બા જમાઅત અદા ફરમાઈ ? ઔર કિસી એક ઈસ્લામી ભાઈ કો અપને સાથ મસ્જિદ લે જાને કી કોશિશ ફરમાઈ ?

મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! અમીરે અહલે સુન્નત **دَامَتْ بَرَكَاتُهُمُ الْعَالِيَةِ** અપને રિસાલે “નેક બનને કા નુસ્ખા” મેં ફરમાતે હેં કે સિફ ઈસ એક મ-દની ઈન્આમ પર અગર કોઈ સહીહ મા’નોં મેં કારબન્દ હો જાએ તો **إِنْ شَاءَ اللَّهُ** ઉસ કા બેડા પાર હો જાએ. નમાઝ કે ફઝાઈલ સે કૌન વાકિફ નહીં ?

સરકારે મદીનએ મુનવ્વરહ, સુલ્તાને મક્કએ મુકર્રમા **صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ** ને ઈશાદિ ફરમાયા : “જો દો રક્ત નમાઝ પઢે ઉન મેં સહૂવ (યા’ની ગ-લતી) ન કરે તો જો પેશ્તર ગુનાહ હુએ હેં અલ્લાહ **عَزَّوَجَلَّ** મુઆફ ફરમા દેતા હૈ.” (યહાં ગુનાહે સગીરા મુરાદ હૈ)

(المسند للإمام أحمد، مسند الانصار حديث: ٢١٧٤٩، ج ٨، ص ١٦٢)

દેખા આપ ને ! દો રક્ઝત કી જબ યેહ ફઝીલત હો તો પાંચો નમાઝોં કી કેસી કેસી બ-ર-કતેં હોંગી ! ઇસ “મ-દની ઇન્આમ” મેં નમાઝેં બા જમાઅત અદા કરની હેં, ઔર જમાઅત કી ફઝીલત કે તો કયા કહને ! મુસ્લિમ શરીફ મેં સય્યિદુના અબ્દુલ્લાહ ઇબ્ને ઉમર رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُمَا સે રિવાયત હે કે તાજદારે મદીના, રાહતે કલ્બો સીના صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ને ઇશાદિ ફરમાયા : “નમાઝે બા જમાઅત તન્હા પઢને સે 27 દ-રજે બઢ કર હે.”

(صحيح المسلم، كتاب المساجد...، البخ، باب فضل صلاة الجماعة...، الحديث: 249- (600)، ج 1، ص 223)

મઝીદ ઇસ “મ-દની ઇન્આમ” મેં તકબીરે ઊલા કા ઝિક્ક હે. ઇસ કી ભી ફઝીલત સુનિયે ઔર ઝૂમિયે ઇબ્ને માજહ કી રિવાયત મેં હે, સુલ્તાને મક્કએ મુકર્રમા, સરદારે મદીનએ મુનવ્વરહ صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ને ઇશાદિ ફરમાયા : “જો મસ્જિદ મેં બા જમાઅત 40 રાતેં નમાઝે ઇશા ઇસ તરહ પઢે કે પહલી રક્ઝત ફૌત ન હો, અલ્લાહ عَزَّوَجَلَّ ઉસ કે લિયે જહન્નમ સે આઝાદી લિખ દેતા હે.”

(سنن ابن ماجه، كتاب المساجد والجماعات، باب صلاة العشاء...، البخ، الحديث: 798، ج 1، ص 437)

سُبْحَانَ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ ! ચાલીસ દિન જબ ઇશા કી નમાઝે બા જમાઅત મઅ તકબીરે ઊલા કી યેહ ફઝીલત હે તો ઝિન્દા રહ જાને કી સૂરત મેં બરસહા બરસ તક પાંચોં નમાઝેં તકબીરે ઊલા કે સાથ બા જમાઅત અદા કરને કા કયા મકામ હોગા !

સરકારે મદીના, રાહતે કલ્બો સીના, ફેઝ ગન્જના صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ કા ફરમાને ખુશ્બૂદાર હે, જો તહરાત કર કે અપને ઘર સે ફર્ઝ નમાઝ કે લિયે નિકલા ઉસ કા સવાબ ઔસા હે જૈસા હજ કરને વાલે મોહરિમ (એહરામ બાંધને વાલે) કા.

(سنن ابى داود، كتاب الصلاة، باب ما جاء في فضل المشى...، البخ، الحديث: 508، ج 1، ص 231)

હઝરતે સય્યિદુના અબૂ હુરૈરા رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ સે રિવાયત હે કે નબિયે પાક, સાહિબે લૌલાક, સય્યાહે અફલાક صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ કા ફરમાને બા કરીના હૈ : “બતાઓ અગર કિસી કે દરવાઝે પર એક નહર હો જિસ મેં હર રોઝ 5 બાર ગુસ્લ કરે તો કયા ઉસ પર કુછ મૈલ રહ જાએગા ?” લોગોં ને અર્ઝ કી “ઉસ કે મૈલ મેં સે કુછ બાકી ન રહેગા.” આપ صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ને ઇશાદિ ફરમાયા : “પાંચોં નમાઝોં કી ઐસી હી મિસાલ હૈ. અલ્લાહ તઆલા ઇન કે સબબ ખતાઓં કો મિટા દેતા હૈ.” (صحیح المسلم، کتاب المساجد... الخ، باب المشى الى الصلاة... الخ، الحديث: 284-285، (668)، ص 336)

મીઠે મીઠે ઇસ્લામી ભાઈયો ! ઇસ “મ-દની ઇન્આમ” કી રૂ સે નમાઝેં ભી મસ્જિદ હી મેં અદા કરની હેં ઓર મસ્જિદ કો જાના **سُبْحَانَ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ !**

હઝરતે સય્યિદુના અબૂ હુરૈરા رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ સે રિવાયત હે કે મહબૂબે રબ્બુલ આ-લમીન, રહ્મતુલ્લિલ આ-લમીન, જનાબે સાદિકો અમીન صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ને ઇશાદિ ફરમાયા : “જો સુબહ યા શામ કો મસ્જિદ મેં આએ, અલ્લાહ તઆલા ઉસ કે લિયે જન્નત મેં એક ઝિયાફત તય્યાર ફરમાએગા.”

(صحیح المسلم، کتاب المساجد... الخ، باب المشى الى الصلاة... الخ، الحديث: 285-286، (669)، ص 336)

પહલી સફ ભી “મ-દની ઇન્આમ” મેં મૌજૂદ હૈ સરકારે મક્કતુલ મુકર્રમા, સરદારે મદીનતુલ મુનવ્વરહ صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ફરમાતે હેં : “લોગ અગર જાનતે કે અઝાન ઓર પહલી સફ મેં કયા હૈ તો બિગૈર કુરઆ ડાલે ન પાતે લિહાઝા ઇસ કે લિયે કુરઆ અન્દાઝી કરતે.”

(صحیح المسلم، کتاب الصلاة، باب تسوية الصفوف... الخ، الحديث: 129-130، (437)، ص 231)

એક ઔર રિવાયત મેં હે કે રહમતે આલમ, નૂરે મુજસ્સમ, શાહે બની આદમ ﷺ કા ફરમાને રહમત નિશાન હે : “અલ્લાહ ﷻ ઔર ઉસ કે ફિરિશ્તે પહલી સફ પર દુરૂદ (યા’ની રહમત) ભેજતે હે.” સહાબએ કિરામ عَلَيْهِمُ الرِّضْوَان ને ફિર અર્ઝ કી : યા રસૂલલ્લાહ ﷺ ! ઔર દૂસરી પર ભી ? ફરમાયા, દૂસરી પર ભી. મઝીદ ઇશાદ ફરમાયા : “સફોં કો બરાબર કરો ઔર કન્યોં કો મુકાબિલ (યા’ની એક સીધ મેં) કરો, અપને ભાઈયોં કે હાથોં મેં નર્મ હો જાઓ ઔર કુશા-દગિયોં (યા’ની સફ કી ખાલી જગહોં) કો બન્દ કરો, કે શૈતાન ભેડ કે બચ્ચે કી તરહ તુમ્હારે બીચ મેં દાખિલ હો જાતા હે.”

(المسند للإمام أحمد، حديث أبي أمامة الباهلي، الحديث: ٢٢٣٦٦، ج ٨، ص ٢٩)

મીઠે મીઠે ઇસ્લામી ભાઈયો ! જબ એક મ-દની ઇન્આમ કી ઐસી બહારેં હેં તો બકિયા મ-દની ઇન્આમાત પર અમલ કરને સે કેસી બ-ર-કતેં હાસિલ હોંગી. લિહાઝા તમામ ઇસ્લામી ભાઈ નિચ્ચત ફરમા લીજિયે : **إِنْ شَاءَ اللَّهُ ﷻ** આયિન્દા ઝિન્દગી કે શબો રોઝ મ-દની ઇન્આમાત કી ખુશ્બૂઓં સે મુઅત્તર રખને કી કોશિશ કરેંગે.

إِنْ شَاءَ اللَّهُ ﷻ

મીઠે મીઠે ઇસ્લામી ભાઈયો ! અમીરે અહલે સુન્નત ઐસી બહારેં હેં : હો સકતા હૈ આપ મેં સે કિસી કો મેરે “મ-દની ઇન્આમ” મુશ્કિલ મા’લૂમ હોં મગર હિમ્મત ન હારેં, મન્કૂલ હૈ કે “أَفْضَلُ الْعِبَادَةِ أَحْمَرُهَا” યા’ની “અફઝલ તરીન ઇબાદત વોહ હૈ જિસ મેં ઝહમત ઝિયાદા હો.”

(كشف الخفاء الحديث: ٣٥٩، ج ١، ص ١٤١)

સચ્ચિદુના ઇબ્રાહીમ બિન અદહમ عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللَّهِ الْأَكْرَم ફરમાતે હેં : “દુન્યા મેં જો અમલ જિતના દુશ્વાર હોગા બરોઝે કિયામત મીઝાને અમલ મેં વોહ ઉતના હી વઝનદાર હોગા.” (تذكرة الأولياء ص ٩٥)

અમીરે અહલે સુન્નત عَلَيْهِمُ السَّلَام ફરમાતે હેં કે જબ આપ અમલ શુરૂઅ કર દેંગે તો વોહ આપ કે લિયે إِنْ شَاءَ اللَّهُ આસાન હો જાએગા. ગાલિબન આપ કો તજરિબા હોગા કે સપ્ત સરદી કે વક્ત વુઝૂ કે લિયે બૈઠતે હેં તો સરદી સે દાંત બજતે હેં ફિર હિમ્મત કર કે જબ વુઝૂ શુરૂઅ કર દેતે હેં તો ઈબ્તિદાઅન ઠન્ડક ઝિયાદા મહસૂસ હોતી હૈ ઓર ફિર બ તદરીજ કમ હો જાતી હૈ. હર મુશ્કિલ કામ કા યેહી ઉસૂલ હૈ. મ-સલન કિસી કો કોઈ મોહલિક બીમારી લગ જાએ તો વોહ બેચૈન હો જાતા હૈ ફિર રફ્તા રફ્તા જબ આદી હો જાતા હૈ તો કુવ્વતે બરદાશત ભી પૈદા હો જાતી હૈ.

લિહાઝા ફૌરન સે પેશ્તર આપ મ-દની ઈન્આમાત કા રિસાલા કિસી ભી તરહ હાસિલ ફરમા લીજિયે ઓર મ-દની ઈન્આમ નમ્બર 15 કે મુતાબિક “ક્યા આપ ને યક્સૂઈ કે સાથ કમ અઝ કમ 12 મિનટ ફિકે મદીના (યા’ની અપને અમલ કા મુહા-સબા કરતે હુએ) જિન જિન મ-દની ઈન્આમાત પર અમલ હુવા રિસાલે મેં ઉન કી ખાના પુરી ફરમાઈ?” ઈસ પર અમલ શુરૂઅ કર દીજિયે, ઈસ મ-દની ઈન્આમ પર અમલ કે લિયે આપ જબ અપના રિસાલા ખોલેંગે તો હર મ-દની ઈન્આમ કે નીચે તીસ દિનોં કે હિસાબ સે ખાને દિયે હુએ નઝર આએંગે. આપ બિલા નાગા વક્તે મુકર્રરા પર ફિકે મદીના કરતે હુએ જિન મ-દની ઈન્આમાત પર અમલ કી સઆદત મિલી નીચે ખાને મેં (✓) વરના (0)બના દીજિયે. إِنْ شَاءَ اللَّهُ બ તદરીજ અમલ મેં ઈઝાફે કે સાથ દિલ મેં ગુનાહોં સે નફરત મહસૂસ ફરમાએંગે.

હદીસે પાક મેં હૈ કે “આખિરત કે મુઆ-મલે મેં ઘડી ભર કે લિયે ગૌરો ફિક કરના સાઠ સાલ કી ઈબાદત સે બેહતર હૈ.”

(الجامع الصغير للسيوطي، الحديث ٥٨٩٧، ص ٣٦٥)

તમામ ઇસ્લામી ભાઈ નિયત ફરમા લીજીયે કે **إِنْ شَاءَ اللَّهُ** રોજાના પાબન્દી સે ફિકે મદીના કી સઆદત હાસિલ કરેંગે.

ફિકે મદીના પર ઇસ્તિકામત કા આસાન તરીકા

મીઠે મીઠે ઇસ્લામી ભાઈયો ! અગર હમ યેહ ખ્વાહિશ રખતે હું કે ઇસ્તિકામત કે સાથ રોજાના ફિકે મદીના કી સઆદત હાસિલ હો તો ઇસ કે લિયે આપ એક વક્ત મુકરર ફરમા લીજીયે, મ-સલન આપ કી કપડે કી દુકાન હૈ યા ઓફિસ જાતે હું ઓર રિઝ્ક મેં બ-ર-કત કી નિયત સે વહાં કુરઆને પાક કી તિલાવત કી સઆદત કે સાથ અવરાદો વજાઈફ પઢતે ઓર અગરબત્તિયાં વગૈરા જલાતે હું તો ઇન મા'મૂલાત મેં ફિકે મદીના જૈસે બા બ-ર-કત કામ કો ભી શામિલ કર લીજીયે **إِنْ شَاءَ اللَّهُ** રિઝ્ક મેં બ-ર-કત કે સાથ ફિકે મદીના કરને મેં ઐસી ઇસ્તિકામત હાસિલ હોગી કે આપ હૈરાન રહ જાએંગે (કિસી ભી નમાઝ કે બા'દ યા સોતે વક્ત ભી વક્ત મુકરર ક્રિયા જા સકતા હૈ)

તમામ ઇસ્લામી ભાઈ નિયત ફરમા લીજીયે કે **إِنْ شَاءَ اللَّهُ** વક્તે મુકરર પર પાબન્દી કે સાથ ફિકે મદીના ઝરૂર કરેંગે.

મીઠે મીઠે ઇસ્લામી ભાઈયો ! અગર આપ યેહ ભી ચાહતે હું કે બિલા નાગા ફિકે મદીના કી સઆદત ભી મિલતી રહે ઓર અમલ મેં ઇસ્તિકામત કે સાથ ગુનાહોં સે નજાત ભી હાસિલ હો જાએ તો એક બહુત હી પ્યારે મ-દની ઇન્આમ પર અમલ કા મા'મૂલ બના લીજીયે જિસે સારી દુન્યા મ-દની કાફિલે કે નામ સે પુકારતી હૈ. આપ હર માહ કમ અઝ કમ 3 દિન કે મ-દની કાફિલે મેં આશિકાને રસૂલ કે હમરાહ સફર કી આદત બના કર દેખિયે **إِنْ شَاءَ اللَّهُ** આપ કી ઝોલી મ-દની ઇન્આમાત કે ખુશબૂદાર ફૂલોં સે ભર કર મહક્ને લગેગી. ઓર **إِنْ شَاءَ اللَّهُ** દુન્યા ઓર આખિરત કી બે શુમાર ભલાઈયોં કે હુસૂલ કે

સાથ મુસીબતોં ઓર બીમારિયોં સે નજાત કી હૈરત અંગેઝ તૌર પર રાહેં ભી ખુલ જાએંગી.

તરગીબ કે લિયે કાફિલે કી એક બહાર ભી સુન લીજિયે.

એક વક્ત મેં દો જગહ જલ્વા નુમાઈ

પંજાબ કે ઇસ્લામી ભાઈ કે બયાન કા લુબ્બે લુબાબ હૈ કે હમારા મ-દની કાફિલા એક ગાઉં કી મસ્જિદ મેં પહોંચ્યા તો ઇન્તિઝામિયા ને રાત ઠહરને કા મન્અ કરતે હુએ કહા કે ઇસ મસ્જિદ મેં જિન્નાત હેં, અગર આપ અપની જવાબ દારી પર રુકતે હેં તો ઠીક હૈ. મ-દની કાફિલે કે શુ-રકા મેં સે મૈં ઓર એક દૂસરે ઇસ્લામી ભાઈ જાગ કર પહરા દેને લગે, સબ ઇસ્લામી ભાઈ સો રહે થે ઓર હમ ખૌફઝદા મસ્જિદ મેં બૈઠે ઉધર ઉધર દેખ રહે થે કે અયાનક મસ્જિદ કા દરવાઝા ખુલા ઓર શૈખે તરીકત અમીરે અહલે સુન્નાત رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ બેદારી મેં તશરીફ લે આએ હમ બે ઇખ્તિયાર ખડે હો કર આગે બઢે, આપ ને હમેં શફકત સે સીને લગા લિયા ઓર ફરમાયા કે ક્યૂં ઘબરા રહે હો? હમ ને અર્ઝ કી ઇસ મસ્જિદ મેં જિન્નાત હેં તો આપ મુસ્કુરાતે હુએ ફરમાને લગે જિન્નાત હેં તો ક્યૂં ઘબરાતે હો વોહ દેખો સામને! હમ ને જૈસે હી સામને નઝર કી તો અમીરે અહલે સુન્નાત رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ કે બડે શહઝાદે અબૂ ઉસૈદ ઉબૈદ રઝા અત્તારી અલ મ-દની رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ કો તશરીફ ફરમા પાયા, ફિર અમીરે અહલે સુન્નાત رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ ને મસ્જિદ કે દૂસરે કોને કી તરફ ઇશારા કરતે હુએ ફરમાયા કે ઉધર દેખો તો વહાં છોટે શહઝાદે હાજી બિલાલ રઝા અત્તારી رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ તશરીફ ફરમા થે, ફિર અમીરે અહલે સુન્નાત رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ ને મઝીદ મસ્જિદ મેં એક તરફ ઇશારા કર કે ફરમાયા કે વહાં દેખો તો વહાં નિગરાને

શૂરા તશરીફ ફરમા થે. ઐસા લગતા થા કે યેહ તમામ મ-દની કાફિલે વાલોં કી હિકાઝત કે લિયે જલ્વા ફરમા હૈં, અમીરે અહલે સુન્નત **دَامَتْ بَرَكَاتُهُمُ الْعَالِيَةِ** કી યેહ કરામત દેખ કર બે ઇખ્તિયાર હમારી આંખોં સે આંસૂ બહ નિકલે, અમીરે અહલે સુન્નત **دَامَتْ بَرَكَاتُهُمُ الْعَالِيَةِ** કુદર દેર તશરીફ ફરમા રહે ફિર વાપસ તશરીફ લે ગએ. **سُبْحَانَ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ**

તમામ ઇસ્લામી ભાઈ નિચ્ચત ફરમા લેં, કે **إِنْ شَاءَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ** હમ હર માહ ઇસ પ્યારે પ્યારે મ-દની ઇન્આમ પર અમલ કરને કી નિચ્ચત સે તીન દિન કે લિયે મ-દની કાફિલે મેં ઝરૂર સફર કરેંગે. અલ્લાહ **عَزَّوَجَلَّ** સે દુઆ હૈ કે હમેં દુન્યા ઓર આબિરત કી ભલાઈયોં કે હુસૂલ મેં આસાની અતા ફરમાએ.

(દિયે ગએ બયાન કરને કે તરીકએ કાર કે ઝરીએ બ આસાની **12** યા **26** મિનટ બલ્કે જિતના તવીલ બયાન કરના ચાહેં કર સકતે હૈં, સિર્ફ મ-દની ઇન્આમાત કે ફઝાઈલ બઢાતે જાએં ઓર જબ ઇખ્તિતામ કરના હો તો ફિકે મદીના કા ઝેહન દે કર ઇસ પર ઇસ્તિકામત કે લિયે વક્ત મુકરર કરને કા તરીકા બતા દીજિયે ઓર આબિર મેં મ-દની કાફિલે કી તરગીબ વ દા'વત પર બયાન ખત્મ ફરમા દીજિયે)

કામિલ મુસલ્માન કી તા'રીફ

ફરમાને મુસ્તફા **صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ** :

الْمُسْلِمُ مَنْ سَلِمَ الْمُسْلِمُونَ مِنْ لِسَانِهِ وَيَدِهِ

યા'ની મુસલ્માન વોહ હૈ કે ઉસ કે હાથ ઓર ઝબાન સે દૂસરે

મુસલ્માન મહફૂઝ રહે. (صحیح البخاری، ج ۱، ص ۱۵، حدیث: ۱۰)

બાબ નમ્બર 4

અલાકાઈ દૌરા બરાએ નેકી કી દા'વત

ઇસ બાબ મેં :

અલાકાઈ દૌરા બરાએ નેકી કી દા'વત કી અહમ્મિયત, નેકી કી દા'વત કે આદાબ, અલાકાઈ દૌરા બરાએ નેકી કી દા'વત કા મુકમ્મલ તરીકા અસ્ર કે 9 ઔર મગરિબ કે 11 બયાનાત, ઈન કે ઇલાવા મઝીદ ઉન્વાનાત બી શામિલ હેં,

બાબ 4 :

અલાકાઈ દૌરા બરાએ

નેકી કી દા'વત કી અહમ્મિયત

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ عَزَّوَجَلَّ ! હમ દા'વતે ઇસ્લામી કે મ-દની માહોલ સે વાબસ્તા હેં. યેહ અલ્લાહ ﷻ કા બહુત બડા કરમ હૈ કે ઉસ ને હમેં મ-દની માહોલ કી બ-ર-કત સે નેકી કી દા'વત કો આમ કરને કા જઝબા અતા ફરમાયા ઓર અમીરે અહલે સુન્નત હઝરતે અલ્લામા મૌલાના અબૂ બિલાલ મુહમ્મદ ઇલ્યાસ અતાર કાદિરી ર-ઝવી ﷺ ને હમેં અપની ઝિન્દગી કા મ-દની મક્સદ “મુઝે અપની ઓર સારી દુન્યા કે લોગોં કી ઇસ્લાહ કી કોશિશ કરની હૈ” અતા ફરમાયા.

ઈસી મ-દની મક્સદ કે તહત હમારે મ-દની મર્કઝ ને હમેં મુખ્તલિફ મ-દની કામ કરને કા ઝેહન દિયા. મ-સલન દર્સ દેના, બયાન કરના, મ-દની કાફિલોં મેં સફર કરના, સદાએ મદીના લગાના, હફતાવાર ઇજતિમાઅ મેં શિર્કત કરના વગૈરા. જબ ભી હમારા મ-દની મર્કઝ હમેં કોઈ ભી મ-દની કામ કરને કા ઝેહન દેતા હૈ તો ઉસ મ-દની કામ મેં તવીલ તજરિબા કાર-ફરમા હોતા હૈ. હર મ-દની કામ અપની અલગ અહમ્મિયત રખતા હૈ લેકિન એક મ-દની કામ એસા હૈ કે અગર વોહ કમા હક્કુહૂ નાફિઝ હો જાએ તો ન સિર્ફ હમારે અલાકે મેં મ-દની કામ કી બહારેં આ જાએંગી, બલ્કે મ-દની કાફિલોં કી ધૂમ મચ જાએંગી, મસાજિદ મેં નમાઝ પઢને વાલોં કી તા'દાદ બઢ જાએ. વોહ મ-દની કામ અલાકાઈ દૌરા બરાએ નેકી કી દા'વત હૈ.

મીઠે મીઠે ઇસ્લામી ભાઈયો ! અમીરે અહલે સુન્નત

دَامَتْ بَرَكَاتُهُمُ الْعَالِيَةِ ફરમાતે હૈં કે “દા’વતે ઇસ્લામી કી બકા મ-દની કાફિલોં મેં હૈ ઓર મ-દની કાફિલોં કી બકા અલાકાઈ દૌરા બરાએ નેકી કી દા’વત મેં હૈ.” બલકે આપ ને યૂં ભી ઇશાદિ ફરમાયા : “અલાકાઈ દૌરા બરાએ નેકી કી દા’વત મ-દની કાફિલોં કો ચલાને કી મશીન હૈ.”

યાદ રખિયે ! હમ અલાકાઈ દૌરા બરાએ નેકી કી દા’વત સે ખાતિર ખ્વાહ ફવાઈદ ઉસી વક્ત હાસિલ કર સકતે હૈં જબ હમ મ-દની મર્કઝ કે દિયે ગએ તરીકએ કાર કે મુતાબિક ઇસ કી તરકીબ કરેં. અગર હમ તરીકએ કાર કે મુતાબિક અલાકાઈ દૌરા બરાએ નેકી કી દા’વત કા સિલ્સિલા અપને અપને અલાકોં મેં શુરૂઅ કર દેં તો اِنْ شَاءَ اللّٰهُ عَزَّوَجَلَّ હમારી મસ્જિદોં સે મ-દની કાફિલે રવાના હોને શુરૂઅ હો જાએંગે.

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ عَزَّوَجَلَّ ! મ-દની મર્કઝ કે દિયે ગએ તરીકએ કાર પર અમલ કી બે શુમાર બ-ર-કતેં હૈં મ-સલન એક મરતબા એક ઇસ્લામી ભાઈ મ-દની તરબિયત ગાહ સે કિસી અલાકે મેં અલાકાઈ દૌરા બરાએ નેકી કી દા’વત કે લિયે તશરીફ લે ગએ. ઉસ અલાકે કે ઝિમ્માદાર ઇસ્લામી ભાઈ ને કહા કે યહાં સે મ-દની કાફિલે તખ્યાર નહીં હોતે ઓર ન હી અલાકાઈ દૌરા કામ્યાબ હોતા હૈ. મગર જબ ઇસ્લામી ભાઈ ને વહાં જા કર મ-દની મર્કઝ કે તરીકએ કાર કે મુતાબિક અલાકાઈ દૌરા બરાએ નેકી કી દા’વત કા સિલ્સિલા શુરૂઅ કિયા તો اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ عَزَّوَجَلَّ ! મ-દની મર્કઝ કે દિયે ગએ તરીકએ કાર કી બ-ર-કત સે અસ્ર સે મગરિબ તક કાફી ઇસ્લામી ભાઈ હાથોં હાથ મસ્જિદ મેં તશરીફ

લાએ. નમાઝે મગરિબ કે બા'દ બયાન હુવા ઓર **اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ عَزَّوَجَلَّ** હાથો હાથ મ-દની કાફિલા તય્યાર હુવા ઓર રાહે ખુદા મેં સફર પર રવાના હો ગયા.

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ عَزَّوَجَلَّ ! અલાકાઈ દૌરા બરાએ નેકી કી દા'વત કી બ-ર-કત સે તા દમે તહરીર સેંકડોં ગૈર મુસ્લિમ મુસલ્માન હો ચુકે હેં. હાલ હી મેં ઈસ્લામી ભાઈ એક અલાકે મેં અલાકાઈ દૌરા બરાએ નેકી કી દા'વત કે લિયે ગએ ઓર એક ગૈર મુસ્લિમ નૌ જવાન કો નેકી કી દા'વત પેશ કી, જિસ કી બ-ર-કત સે વોહ મુસલ્માન હો ગયા.

મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! ઈસ કે ઈલાવા ભી અલાકાઈ દૌરા બરાએ નેકી કી દા'વત કી બહુત બ-ર-કતેં હેં. અગર હમ મ-દની મર્કઝ કે દિયે ગએ તરીકએ કાર કે મુતાબિક અલાકાઈ દૌરા બરાએ નેકી કી દા'વત પાબન્દી સે કરતે રહેં તો ન સિર્ફ હમારી મસ્જિદેં આબાદ હોંગી બલકે હમેં બે શુમાર નએ નએ ઈસ્લામી ભાઈ મ-દની કાફિલોં મેં સફર કે લિયે તય્યાર કરને મેં કામ્યાબી હોગી જિસ કે નતીજે મેં હમારે અલાકે મેં દા'વતે ઈસ્લામી કા કામ મઝબૂત સે મઝબૂત તર હો જાએગા. **اِنْ شَاءَ اللّٰهُ عَزَّوَجَلَّ**

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ عَزَّوَجَلَّ ! યેહ હમારી ખુશ નસીબી હૈ કે હમેં લોગોં કે પાસ જા કર નેકી કી દા'વત પેશ કરને કી અઝીમ સુન્નાત અદા કરને કા મૌકઅ મિલ રહા હૈ.

હઝરતે સય્યિદુના કા'બુલ અહ્બાર **رَضِيَ اللّٰهُ تَعَالٰى عَنْهُ** ફરમાતે હેં :
“જન્નતુલ ફિરદૌસ ખાસ ઉસ શખ્સ કે લિયે હૈ જો નેકી કા હુકમ કરે ઓર બુરાઈ સે રોકે.”

(تنبيه المغتربين، ص ۲۹۰)

અલાકાઈ દૌરા બરાએ નેકી કી દા'વત મેં ઝિમ્માદારિયાં :

અલાકાઈ દૌરા બરાએ નેકી કી દા'વત મેં એક ઈસ્લામી ભાઈ નિગરાં, એક રાહનુમા, એક દાઈ, ઓર એક યા દો ખૈર ખ્વાહ હોંગે. નિગરાં કા કામ યેહ હૈ કે મસ્જિદ કે દરવાઝે કે બાહર ખડે હો કર દુઆ કરવાએ ઓર રાહનુમા કાફિલે વાલોં કો મસ્જિદ કે કરીબ કરીબ ઘરોં, દુકાનોં વગૈરા પર અલાકે કે ઈસ્લામી ભાઈયોં કે પાસ લે જાએ, ઓર સલામ વ મુસા-ફહા કે બા'દ નરમી સે અર્જ કરે કે હમ..... મસ્જિદ સે હાઝિર હુએ હૈં. હમ કુછ અર્જ કરના ચાહતે હૈં, આપ સવાબ કી નિયત સે સુન લીજિયે.

(1) અગર વોહ બૈઠે હોં યા કામ મેં મસરૂફ હોં તો ખડે હો કર સુનને કી દર-ખ્વાસ્ત કરેં, ઈસ તરહ ઉન કી તવજજોહ રહેગી.

(2) રાહનુમા કે લોગોં કો મુ-તવજજોહ કરને કે ફૌરન બા'દ દાઈ નરમી કે સાથ નેકી કી દા'વત પેશ કરે, ઈસ દૌરાન દાઈ અપની બે બસી ઓર દિલોં કો ફૈરને વાલે પરવર દગાર ﷻ કી રહમત કી તરફ મુ-તવજજોહ રહે કે યેહ કામ્યાબી કી કુન્જ હૈ. ખૈર ખ્વાહ કા કામ યેહ હૈ કે જો ઈસ્લામી ભાઈ કુછ ફાસિલે પર હોં ઉન્હેં કરીબ કરીબ કરે ઓર દાઈ કી દા'વત સુન કર હાથોં હાથ મસ્જિદ મેં ચલને કે લિયે તથ્યાર હોને વાલોં કો અપને સાથ મસ્જિદ મેં પહોંચા કર, બયાન મેં બિઠા કર વાપસ અલાકાઈ દૌરા મેં શામિલ હો જાએ.

પ્યારે ઈસ્લામી ભાઈયો ! અબ નેકી કી દા'વત દેને કે આદાબ બતાએ જાએંગે તવજજોહ સે સુનિયે ઓર ઈન આદાબ કો ભી મલૂઝે ખાતિર રખિયે.

અલાકાઈ દોરા બરાએ નેકી કી દા'વત કે આદાબ

- (1) મસ્જિદ સે બાહર દુઆ કે બા'દ ઇસ્લામી ભાઈ 2, 2 કી કિતાર મેં ચલેં.
- (2) દાઈ ઓર રાહનુમા આગે આગે રહેં.
- (3) આપસ મેં બાતચીત ન કરેં.
- (4) કોશિશ કર કે રાસ્તે કે એક તરફ ચલેં.
- (5) હત્તલ ઇમ્કાન નિગાહેં નીચી કર કે ચલેં ઓર ઇધર ઉધર દેખને સે ઇજતિનાબ કરેં.
- (6) મુન્તાશિર હોને કે બજાએ સારે ઇસ્લામી ભાઈ ઇકઢે હી રહેં.
- (7) હાથોં મેં તસ્બીહ ઓર લબોં પર દુરૂદો સલામ જારી રખેં
 اِنَّ شَاءَ اللّٰهُ عَلَيْهِ دુરૂદે પાક કી બ-ર-કત સે નેકી કી દા'વત મેં તાસીર પૈદા હો જાએગી.
- (8) અગર કિસી કો ઉસ કા શનાસા (યા'ની જાનને વાલા) મિલ જાએ તો વોહ ઇસ્લામી ભાઈ ઉસ સે સલામ વ મુસા-ફહા કર કે ચલ પડે યા ઉસે ભી અપને સાથ લે લે.
- (9) જબ કિસી કે મકાન પર દસ્તક દેં તો ઘર કે મદોં કો બુલા કર એક તરફ ખડે હો કર નેકી કી દા'વત દેં.
- (10) જબ કિસી કો નેકી કી દા'વત પેશ કી જાએ તો કોઈ ઇસ્લામી ભાઈ દરમિયાન મેં ન બોલે બલ્કે તમામ ઇસ્લામી ભાઈ ખામોશી કે સાથ નિગાહેં નીચી ક્રિયે સુનેં.
- (11) વાપસી પર ઇસ્તિઝ્ફાર પઢતે હુએ આએં.

(12) મગરિબ કી અઝાન સે દસ મિનટ કબલ વાપસ આ કર મસ્જિદ મેં જારી બયાન મેં શિકત કરેં.

આદાબ બયાન કરને કે બા'દ તમામ ઈસ્લામી ભાઈ અલાકાઈ દૌરા બરાએ નેકી કી દા'વત કે લિયે રવાના હો જાએં.

નેકી કી દા'વત સે પહલે કી દુઆ

નેકી કી દા'વત કે લિયે જાતે હુએ નિગરાન ઈસ્લામી ભાઈ મસ્જિદ સે બાહર દરવાઝે કે પાસ યેહ દુઆ માંગે :

الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَى سَيِّدِ الْمُرْسَلِينَ

યા રબ્બે મુસ્તફા ! હમારી ઓર ઉમ્મતે મહબૂબ કી મગ્ફિરત ફરમા. યા અલ્લાહ **عَزَّوَجَلَّ** ! હમ નેકી કી દા'વત દેને કે લિયે અલાકાઈ દૌરા પર રવાના હો રહે હેં ઈસ દીન કે કામ મેં તૂ હમારી મદદ ફરમા ઓર હમારા દિલ લગા દે. યા અલ્લાહ **عَزَّوَجَلَّ** ! હમારે દિલ મેં ઈજ્લાસ પૈદા કર ઓર ઝબાન મેં અસર દે. યા અલ્લાહ **عَزَّوَجَلَّ** ! અલાકે કે મુસલમાન ભાઈયોં કો ભી હમારે સાથ ચલ પડને કી સઆદત નસીબ ફરમા. યા અલ્લાહ **عَزَّوَجَلَّ** ! હમેં ઓર ઈસ અલાકે કે બચ્ચે બચ્ચે કો નમાઝી, મુખ્લિસ આશિકે રસૂલ બના. યા અલ્લાહ **عَزَّوَجَلَّ** ! હર તરફ સુન્નતોં કી બહાર આ જાએ. યા અલ્લાહ **عَزَّوَجَلَّ** ! તુઝે તેરે પ્યારે હબીબ صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કા વાસિતા હમારી યેહ ટૂટી ફૂટી દુઆએં કબૂલ ફરમા.

اٰمِیْن بِجَاہِ النَّبِیِّ الْاَمِیْن صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم

નેકી કી દા'વત સે વાપસી કે બા'દ કી દુઆ

નેકી કી દા'વત સે વાપસી પર નિગરાન ઇસ્લામી ભાઈ મસ્જિદ સે બાહર દરવાઝે કે કરીબ યેહ દુઆ માંગે :

الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَى سَيِّدِ الْمُرْسَلِينَ

યા રબ્બે મુસ્તફા ! હમારી ઓર ઉમ્મતે મહબૂબ કી મગ્ફિરત ફરમા. ઐ મૌલાએ કરીમ તેરી અતા કી હુઈ તૌફીક સે હમ ને અલાકાઈ દૌરા કર કે યહાં કે મુસલમાન ભાઈયોં કો નેકી કી દા'વત પેશ કી, ઐ અલ્લાહ **عَزَّوَجَلَّ** ! હમારી યેહ હકીર કોશિશ કબૂલ ફરમા. ઇસ મેં હમ સે જો કુછ કોતાહિયાં હુઈ વોહ મુઆફ ફરમા. યા અલ્લાહ **عَزَّوَجَلَّ** ! હમ એ'તિરાફ કરતે હેં કે હમ નેકી કી દા'વત દેને કા હક અદા ન કર સકે. યા અલ્લાહ **عَزَّوَجَلَّ** ! હમેં આયિન્દા દિલ જમ્ઈ ઓર ઇખ્લાસ કે સાથ નેકી કી દા'વત દેને કી તૌફીક અતા ફરમા. યા અલ્લાહ **عَزَّوَجَلَّ** ! હમેં બા અમલ બના ઓર હમારે જો મુસલમાન ભાઈ અચ્છે અમલ સે દૂર હેં ઉન કી ઇસ્લાહ કે લિયે હમેં કુઢના ઓર કોશિશ કરના નસીબ ફરમા. યા અલ્લાહ **عَزَّوَجَلَّ** ! હમેં ઓર ઇસ અલાકે કે બચ્ચે બચ્ચે કો નમાઝી, ઓર મુખ્લિસ આશિકે રસૂલ બના. યા અલ્લાહ **عَزَّوَجَلَّ** ! હર તરફ સુન્નતોં કી બહાર આ જાએ. યા અલ્લાહ **عَزَّوَجَلَّ** ! તુઝે તેરે પ્યારે હબીબ **صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ** કા વાસિતા હમારી યેહ ટૂટી ફૂટી દુઆએ કબૂલ ફરમા.

أَمِينَ بِجَاهِ النَّبِيِّ الْأَمِينِ صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ

અલાકાઈ દોરા બરાએ નેકી કી દા'વત કા તરીકએ કાર :

અલાકાઈ દોરા બરાએ નેકી કી દા'વત કા ઝિમ્માદાર અઝાને અસ્સર સે 26 મિનટ કબ્લ જમ્મ હોને વાલે ઈસ્લામી ભાઈયોં મેં ઝિમ્માદારિયાં તક્સીમ કરે. (મ-દની કાફિલે મેં યેહ ઝિમ્માદારિયાં સુબ્હ મ-દની મશ્વરે કે હલકે મેં હી તક્સીમ કર લી જાએ)

ઈન ઝિમ્માદારિયોં મેં :

1. અસ્સર કા એ'લાન
2. અસ્સર કે બા'દ કા બયાન (12 મિનટ)
3. મસ્જિદ કા ખૈર ખ્વાહ
4. અસ્સર તા મગરિબ દર્સ
5. અસ્સર તા મગરિબ મસ્જિદ મેં હોને વાલે દર્સ મેં શિકત કરને વાલે ઈસ્લામી ભાઈ
6. મસ્જિદ કે બાહર જાને વાલે ઈસ્લામી ભાઈ
7. મગરિબ કા એ'લાન
8. મગરિબ કા બયાન (25 મિનટ) શામિલ હૈં.

ઝિમ્માદારિયાં તક્સીમ હો જાને કે બા'દ તબ્ઈ હાજાત સે ફારિગ હો કર તમામ ઈસ્લામી ભાઈ પહલી સફ મેં તકબીરે ઊલા કે સાથ બા જમાઅત નમાઝે અસ્સર અદા કરેં.

અસ્સર કા એ'લાન ઓર અસ્સર કા બયાન કરને વાલે ઈસ્લામી ભાઈ ઇકામત કહને વાલે કે બરાબર મેં નમાઝ અદા કરેં. જૈસે હી

ઈમામ સાહિબ સલામ ફૈરેં મુકરર કદા ઈસ્લામી ભાઈ ફૌરન ઈમામ સાહિબ કે કરીબ ખડે હો કર ઈસ તરહ એ'લાન કરે : (એ'લાને અસ્સર મેં અપની તરફ સે કોઈ કમી બેશી ન કરેં)

એ'લાને અસ્સર

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ

“આપ કે અલાકે મેં નેકી કી દા'વત આમ કરને કે લિયે
આપ કી મદદ દરકાર હૈ બરાએ કરમ દુઆ કે બા'દ
તશરીફ રખિયે ઓર ઢેરોં સવાબ કમાઈયે.”

દુઆ કે બા'દ મુકરર કદા ઈસ્લામી ભાઈ 12 મિનટ કા બયાન કરે. જિસ મેં નેકી કી દા'વત કે ફઝાઈલ બયાન કિયે જાએ. ઈસ કે બા'દ અલાકાઈ દૌરા બરાએ નેકી કી દા'વત મેં શિર્કત કી તરગીબ દિલાએ.

ફિર દુઆ કે ફૌરન બા'દ અસ્સર તા મગરિબ મસ્જિદ મેં દર્સ કે લિયે મુકરર કદા ઈસ્લામી ભાઈ બૈઠ કર ઈસ્લામી ભાઈયોં કો મઝીદ કરીબ કર કે દર્સ શુરૂઅ કર દે. અગર પહલે સે ઝિમ્માદારિયાં તક્સીમ ન હોં તો જિસ ઈસ્લામી ભાઈ કી અલાકાઈ દૌરા કરવાને કી ઝિમ્માદારી હૈ વોહ સીધી જાનિબ આને વાલે ઈસ્લામી ભાઈયોં મેં ઝિમ્માદારિયાં તક્સીમ કરે ઓર અલાકાઈ દૌરા બરાએ નેકી કી દા'વત કે ફઝાઈલો આદાબ બતાએ.

બયાનાતે અસ્સર

બયાન નમ્બર 1 :

નેકી કી દા'વત

શૈખે તરીકત, અમીરે અહલે સુન્નાત, બાનિયે દા'વતે ઇસ્લામી હઝરતે અલ્લામા મૌલાના અબૂ બિલાલ મુહમ્મદ ઇલ્યાસ અત્તાર કાદિરી ર-ઝવી رَضْوِي عَلَيْهِ الْعَالِيهِ અપને રિસાલે “ના ચાકિયોં કા ઇલાજ” મેં દુરુદ શરીફ કે મુ-તઅલ્લિક હદીસે પાક બયાન ફરમાતે હૈં કે નબિય્યે મુકર્રમ, શફીએ મુઅઝ્ઝમ, રસૂલે મુહ્મતશમ صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ કા ફરમાને રહમત નિશાન હૈ : “અલ્લાહ عَزَّوَجَلَّ કી ખાતિર આપસ મેં મહબ્બત રખને વાલે જબ બાહમ મિલેં ઓર મુસા-ફહા કરેં ઓર નબી صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ પર દુરુદે પાક ભેજેં તો ઉન કે જુદા હોને સે પહલે દોનોં કે અગલે પિછલે ગુનાહ બખ્શ દિયે જાતે હૈં.”

(મસ્નદ અબી યેલી, મસ્નદ અન્સ બન માલક, હદીથ: ૨૧૦૧, જ. ૩, વ. ૧૦)

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيبِ! صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّدٍ

પસન્દીદા આ'માલ

કબીલએ ખર્રમ કા એક આદમી બારગાહે નુબુવ્વત صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ મેં હાઝિર હુવા, આપ صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ હી હૈં મક્કા શરીફ મેં થે, કહને લગા : “આપ صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآલِهِ وَسَلَّمَ હી હૈં જો અલ્લાહ عَزَّوَجَلَّ કા રસૂલ صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ હોને કા દા'વા રખતે હૈં?” આપ صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآલِهِ وَسَلَّمَ ને ઇશાદિ ફરમાયા : “હાં.” સાઈલ ને પૂછા : અલ્લાહ عَزَّوَجَلَّ કે યહાં સબ સે ઝિયાદા મહબૂબ

અમલ કયા હૈ ? ઇશદિ ફરમાયા : “اَعْلَمُ عَلَىٰ رِجَالٍ عَلَىٰ رِجَالٍ” પર ઇમાન લાના.”
પૂછા, ફિર કૌન સા ? ઇશદિ હુવા : “સિલએ રેહમી કરના.” (યા'ની રિશ્તેદારોં કે સાથ હુસ્ને સુલૂક કરના) અર્ઝ કિયા, ફિર કૌન સા ? ઇશદિ ફરમાયા : “ભલાઈ કા હુકમ દેના બુરાઈ સે રોકના.”

(مَجْمَعُ الزَّوَايِد ج ٨ ص ٢٧٧ حديث ١٣٤٥٤)

બુરાઈ કો કમ અઠ કમ બુરા તો જાનો

સરકારે મદીના صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કા ફરમાને આલીશાન હૈ : “તુમ મેં જો શખ્સ બુરી બાત દેખે ઉસે અપને હાથ સે બદલ દે ઓર અગર ઇસ કી ઇસ્તિતાઅત ન હો તો ઝબાન સે બદલે ઓર ઇસ કી ભી ઇસ્તિતાઅત ન હો તો દિલ સે (યા'ની ઉસે દિલ સે બુરા જાને) ઓર યેહ કમઝોર ઇમાન વાલા હૈ.”

(صحيح مسلم، كتاب الايمان، باب بيان كون النهي عن المنكر من الايمان... إلخ، الحديث: ١٧٧، ص ٦٨٨)

નેકી કી દા'વત દેના હર શખ્સ કી ઝિમ્માદારી હૈ

મુફ્ફરિસે શહીર હકીમુલ ઉમ્મત મુફ્તી અહમદ યાર ખાન મુફ્ફરિસે ફરમાતે હૈં : “અમ્ર બિલ મા'રુફ હર શખ્સ પર ઉસ કે મન્સબ કે હવાલે સે ઓર હસ્બે ઇસ્તિતાઅત વાજિબ હૈ ઇસ પર કુરઆનો સુન્નત નાતિક હૈં ઓર ઇજમાએ ઉમ્મત ભી હૈ.” એક જગહ લિખતે હૈં : “અમ્ર બિલ મા'રુફ હુકમરાનોં, ઉ-લમા વ મશાઈખ બલ્કે હર મુસલ્માન કી ઝિમ્માદારી હૈ ઇસે સિર્ફ એક તબ્કે તક મહદૂદ કર દેના સહીહ નહીં ઓર હકીકત યેહ હૈ કે અગર હર શખ્સ ઇસ કો

અપની ઝિમ્માદારી સમજે તો મુઆ-શરા નેકિયોં કા ગહવારા બન સકતા હૈ.” મઝીદ ફરમાતે હૈં : “બુરાઈ કો બદલને કે લિયે હર તબકે કો ઉસ કી તાકત કે મુતાબિક ઝિમ્માદારી સોંપી ગઈ ક્યૂંકે ઇસ્લામ મેં કિસી ભી ઇન્સાન કો ઉસ કી તાકત સે ઝિયાદા તક્લીફ નહીં દી જાતી. અરબાબે ઇક્તિદાર, અસાતિઝા, વાલિદૈન વગૈરા જો અપને મા તહત્તોં કો કન્ટ્રોલ કર સકતે હૈં વોહ કાનૂન પર સખ્તી સે અમલ કરા કે ઓર મુખા-લફત કી સૂરત મેં સઝા દે કર બુરાઈ કા ખાતિમા કર સકતે હૈં. મુબલિગીને ઇસ્લામ, ઉ-લમા વ મશાઈખ, અદીબ વ સહાફી ઓર દીગર ઝરા-ઈએ ઇબ્લાગ મ-સલન રેડિયો ઓર ટીવી વગૈરા સે સભી લોગ અપની તકરીરોં તહરીરોં બલ્કે શુ-અરા અપની નઝમોં કે ઝરીએ બુરાઈ કા કલ્મ કમ્મ કરેં ઓર નેકી કો ફરોગ દેં, બિ લિસાનિહી (યા'ની ઝબાન સે નેકી કી દા'વત પેશ કરને) કે તહત્ત યેહ તમામ સૂરતેં આતી હૈં. ઓર આમ મુસલ્માન જિસે ઇક્તિદાર કી કોઈ સૂરત ભી હાસિલ નહીં ઓર ન હી વોહ તહરીર વ તકરીર કે ઝરીએ બુરાઈ કા ખાતિમા કર સકતા હૈ વોહ દિલ સે ઉસ બુરાઈ કો બુરા સમજે અગર્યે યેહ ઇમાન કા કમઝોર તરીન મર્તબા હૈ ક્યૂંકે કોશિશ કર કે ઝબાન સે રોકના ચાહિયે લેકિન દિલ સે જબ બુરા સમજેગા તો યકીનન ખુદ બુરાઈ કે કરીબ નહીં જાએગા ઓર ઇસ તરહ મુઆ-શરે કે બે શુમાર અફરાદ ખુદ બ ખુદ રાહે રાસ્ત પર આ જાએંગે.”

(મિરઆતુલ મનાજીહ, જિ. 6, સ. 502, મક્તબએ ઇસ્લામિયા)

હમ નેકી કી દા'વત કે અઝીમ કામ કો કિતના વક્ત દેતે હૈં ?

મીઠે મીઠે ઇસ્લામી ભાઈયો ! નેકી કી દા'વત આમ કરને કે લિયે હમારે દિલ મેં કમ અઝ કમ ઇતની કુદન તો હો જો બચ્ચે કો બીમાર દેખ કર યા ઘર મેં રાશન ન દેખ કર હોતી હૈ. અપને રોઝમર્રા મા'મૂલાત કા મુહા-સબા કિયા જાએ તો શાયદ યેહ કૈફિયત હો, કે હમ રોઝાના તકરીબન 8 ઘન્ટે સોને મેં ગુઝાર દેતે હૈં, એક ઘન્ટા ત્રીન વક્ત કે ખાને મેં સર્ફ હો જાતા હૈ, નિસ્ફ ઘન્ટા ઇસ્તિન્જા ખાને ઓર નિસ્ફ દીગર હવાઈજે ઝિન્દગી કી નઝર હો જાતા હૈ. બકિયા 14 ઘન્ટોં મેં સે હમ કિતના વક્ત નેકી કી દા'વત કે અઝીમ કામ કો દેતે હૈં, કભી આપ ને સોચા ? બિલા શુબા નેકી કી દા'વત દેના ઓર બુરાઈ સે મન્ઝ કરના બહુત અહમ કામ હૈ, અગર ઇસ કી બિસાત લપેટ દી જાએ તો તબાહી વ બરબાદી કી તરફ હમારા સફર મઝીદ તેઝ હો જાએગા. દુન્યા કે કઈ મુસલ્માન મમાલિક જહાં પર નેકી કી દા'વત આમ કરને કી બા કાઈદા તરકીબ નહીં હૈ ઓર ઇન્ફિરાદી તૌર પર ભી સુસ્તી પાઈ જાતી હૈ, વહાં કે હાલાત હમેં ઝન્જોડ દેને કે લિયે કાફી હૈં. આહ ! આજ દુન્યા કા હર કામ પૂરી ઝિમ્માદારી કે સાથ કરને કી કોશિશ કી જાતી હૈ મગર ઇસ અઝીમ ફરીઝે કો તાકે નિસ્યાં પર રખ દિયા જાતા હૈ, ખુદારા ! ઇસ કી અહમ્મિયત કો સમઝને કી કોશિશ કીજિયે ઓર નેકી કી દા'વત કી ધૂમેં મયાને કે લિયે દા'વતે ઇસ્લામી કે મ-દની માહોલ સે વાબસ્તા હો જાઈયે.

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ عَلٰی

સે લાખો લાખ મુસલમાન તાઈબ હો કર સલાતો સુન્નત કી રાહ પર ગામઝન હો ચુકે હૈં, ચુનાન્થે

પુલ સિરાત કી દહશત

કુસૂર (પંજાબ, પાકિસ્તાન) કે એક ઈસ્લામી ભાઈ કે બયાન કા લુબ્બે લુબાબ હૈં કે બહુત સે નૌ જવાનોં કી તરહ મેં ભી મુ-તઅદદ અપ્લાકી બુરાઈયોં મેં મુબતલા થા. ફિલ્મેં ડિરામે દેખના, ખેલકૂદ મેં વક્ત બરબાદ કરના મેરા મહબૂબ મશગલા થા. એક મરતબા ર-મઝાનુલ મુબારક તશરીફ લાયા તો મુઝ ગુનાહગાર કો ભી નમાઝોં કે લિયે મસ્જિદ મેં હાઝિરી કી સઆદત મિલને લગી. વહાં દા'વતે ઈસ્લામી કે એક ઝિમ્માદાર ઈસ્લામી ભાઈ ફૈઝાને સુન્નત સે દર્સ દેતે થે. દર્સ કે બા'દ વોહ બડી મિલન-સારી સે મુલાકાત ક્રિયા કરતે, ઉન કા હુસ્ને અપ્લાક દેખ કર મેં બહુત મુ-તઅસ્સિર હુવા. બિલ ખુસૂસ ઉન કા “મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો” કહના કાફી દેર તક મેરે કાનોં મેં રસ ઘોલતા રહતા. એક દિન વોહ મુઝે બડે પુર તપાક અન્દાઝ મેં મિલે ઓર જુમા'રાત કો હોને વાલે દા'વતે ઈસ્લામી કે હફતાવાર સુન્નતોં ભરે ઈજતિમાઅ મેં શિર્કત કી દા'વત પેશ કી, મેં ને શિર્કત કી નિયત કર લી. જુમા'રાત આને સે પહલે હી મુઝે દા'વતે ઈસ્લામી કે ઈશાઅતી ઈદારે મક-ત-બતુલ મદીના કે જારી કર્દા બયાન કા કેસિટ “પુલ સિરાત કી દહશત” કહીં સે મુયસ્સર આ ગયા. મેં ને નિહાયત તવજ્જોહ સે બયાન સુનના શુરૂઆ ક્રિયા. “પુલ સિરાત” કા નામ તો

મैं ને પહલે ભી સુન રખા થા મગર પુલ સિરાત ઉબૂર કરને કા મરહલા
 ઇતના દહશત નાક હૈ, ઇસ કા પતા મુઝે યેહ બયાન સુન કર ચલા.
 જબ મૈં ને અપને ગુનાહોં, ફિર ના તુવાં બદન કી તરફ નઝર કી તો
 મેરી આંખોં મેં આંસૂ આ ગએ કે મૈં પુલ સિરાત ક્યૂંકર પાર કર સફૂગા.
 યુનાન્યે મૈં ને અપને રબ ﷻ કી ના ફરમાનિયોં સે તૌબા કર કે
 સુધરને કા પુખ્તા ઇરાદા કર લિયા. ﷻ દા'વતે ઇસ્લામી કે
 સુન્નતોં ભરે મ-દની માહોલ કી બ-ર-કત સે સુન્નત કે મુતાબિક દાઢી
 શરીફ, ઇમામા ઓર સફેદ લિબાસ મેરે બદન કા હિસ્સા બન ચુકે હૈં.

અમ્મ બિલ મા'રૂફ કી સૂરતેં

મીઠે મીઠે ઇસ્લામી ભાઈયો ! યેહ બાત ઝેહન નશીન રખેં,
 જબ કોઈ ગુનાહ કર રહા હો ઓર હમેં યેહ ઝન્ને ગાલિબ હો, કે અગર
 મન્અ કરેંગે તો ગુનાહ કરને વાલા ગુનાહ સે બાઝ આ જાએગા તો
 હમ પર યેહ વાજિબ વ ઝરૂરી હૈ કે હમ ઉસ કો સમઝાએં. મ-સલન
 કિસી ઇસ્લામી ભાઈ ને સોને યા કિસી ઓર ધાત કી ઝન્જર ગલે મેં
 પહન રખી હૈ ઓર હમેં મા'લૂમ ભી હૈ કે યેહ ના જાઈઝ કામ હૈ, અબ
 અગર હમારા ખયાલ ગાલિબ હૈ કે હમારી બાત યેહ માન લેગા તો
 હમ પર વાજિબ હૈ કે હમ ઉસ કો અહસન તરીકે પર ઇસ ગુનાહ સે
 બાઝ રહને કી તલ્કીન કરેં, અગર હમ નહીં સમઝાએંગે તો વાજિબ
 કા તર્ક હોગા ઓર વાજિબ કા તર્ક કરના ગુનાહ હૈ.

યુનાન્યે દા'વતે ઇસ્લામી કે ઇશાઅતી ઇદારે મક-ત-બતુલ
 મદીના કી મતબૂઆ 1234 સફહાત પર મુશ્તમિલ કિતાબ, “બહારે

શરીઅત જિહ્દ સિવુમ” હિસ્સા 16 સફહા 615 પર “ફતાવા આલમગીરી” કે હવાલે સે મરકૂમ હૈ : “અમ્ર બિલ મા'રૂફ” કી કઈ સૂરતે હે : (1) અગર ગાલિબ ગુમાન યેહ હૈ કે હમ ઉસ સે કહેંગે તો વોહ શખ્સ બાત માન જાએગા ઓર બુરી બાત સે બાઝ આ જાએગા તો અમ્ર બિલ મા'રૂફ વાજિબ હૈ. અબ હમેં ઇસ સે રુકના જાઈઝ નહીં ઓર (2) અગર ગુમાન ગાલિબ યેહ હૈ કે વોહ તરહ તરહ કી તોહમત બાંધેગા ઓર ગાલિયાં દેગા તો તર્ક કરના અફઝલ હૈ ઓર (3) અગર મા'લૂમ હો, કે હમેં મારેગા ઓર હમ સબ્ર ન કર સકેંગે યા ઇસ કી વજહ સે ફિતના વ ફસાદ પૈદા હોગા, આપસ મેં લડાઈ ઠન જાએગી, જબ ભી છોડના અફઝલ હૈ, ઓર (4) અગર મા'લૂમ હો, કે મુઝે મારેગા તો સબ્ર કર લૂંગા તો જો એસે શખ્સ કો બુરે કામ સે મન્અ કરે તો યેહ શખ્સ મુજાહિદ હૈ, ઓર (5) અગર મા'લૂમ હૈ કે વોહ માનેગા નહીં મગર ન હી મારેગા ન ગાલિયાં દેગા તો ઉસે ઇજ્તિયાર હૈ ઓર અફઝલ યેહ હૈ કે અમ્ર બિલ મા'રૂફ કરે.

(الفتاوى الهندية، كتاب الكراهية، الباب السابع عشر في الغناء... الخ، ج ٥، ص ٣٥٢-٣٥٣)

બહર હાલ અગર હમ બુરાઈ કો રોક નહીં સકતે તો કમ અઝ કમ દિલ મેં બુરા તો જાનના હી ચાહિયે.

પ્યારે ઇસ્લામી ભાઈયો ! હમેં અપના ઝેહન બનાના ચાહિયે કે “મુઝે અપની ઓર સારી દુન્યા કે લોગોં કી ઇસ્લાહ કી કોશિશ કરની હૈ” ! **إِنْ شَاءَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ**

અભી દુઆ કે બા'દ **إِنْ شَاءَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ** મસ્જિદ સે બાહર જા કર લોગોં કો નેકી કી દા'વત પેશ કી જાએગી આપ ભી હમારે સાથ ઇસ

નેક કામ મેં શિર્કત ફરમાએ, **إِنْ شَاءَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ** ઢેરોં નેકિયાં હાસિલ હોંગી, અલાકાઈ દૌરા બરાએ નેકી કી દા'વત મેં શિર્કત કી સઆદત હાસિલ કરને વાલે ઇસ્લામી ભાઈ મેરે સીધે હાથ કી તરફ તશરીફ લે આએ, **إِنْ شَاءَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ** અલાકાઈ દૌરા બરાએ નેકી કી દા'વત કે આદાબ બયાન કિયે જાએંગે ઓર જો ઇસ્લામી ભાઈ બાહર નહીં જા સકતે વોહ મસ્જિદ હી મેં તશરીફ રખેં કે મસ્જિદ મેં ભી સુન્નતોં ભરે દર્સ કા સિલ્સિલા જારી રહેગા. **إِنْ شَاءَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ**

નબિયે અકરમ, નૂરે મુજસ્સમ, શાહે બની આદમ, રસૂલે મુહ્તશમ **صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ** ને ઇશાદ ફરમાયા : “બેશક કુઇ લોગ મસ્જિદોં કે અવતાદ (યા'ની ઇબાદત કે લિયે મસ્જિદ મેં અક્સર વક્ત ગુઝારને વાલે) હેં, ફિરિશ્તે ઉન કે હમ-નશીન હોતે હેં અગર વોહ મૌજૂદ ન હોં તો ફિરિશ્તે ઉન્હેં તલાશ કરતે, બીમાર હો જાએં તો ઉન કી ઇયાદત કરતે ઓર મુશ્કિલ મેં ઉન કી મદદ કરતે હેં.”

(المسند للإمام أحمد بن حنبل، الحديث: ٩٤٢٤، ج ٣، ص ٣٩٩)

એક ઓર હદીસે પાક મેં હે કે “જો શખ્સ મેરી ઉમ્મત તક કોઈ ઇસ્લામી બાત પહોંચાએ તાકે ઉસ સે સુન્નત કાઈમ કી જાએ યા ઉસ સે બદ મઝહબી દૂર કી જાએ તો વોહ જન્નતી હે.” (حلية الاولياء ج ١٠ ص ٤٥ حديث ٤٤٦٦)

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيبِ! صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّدٍ

અલ્લાહ **عَزَّوَجَلَّ** હમે ઇલ્મે દીન સીખને સિખાને, નેકી કી દા'વત દેને ઓર બુરાઈ સે મન્ઝ કરને કી તૌફીક અતા ફરમાએ.

أَمِينَ بِجَاهِ النَّبِيِّ الْأَمِينِ صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ

બયાન નમ્બર 2 :

નેકી કી દા'વત

શૈખે તરીકત, અમીરે અહલે સુન્નત, બાનિયે દા'વતે ઇસ્લામી હઝરતે અલ્લામા મૌલાના અબૂ બિલાલ મુહમ્મદ ઇલ્યાસ અત્તાર કાદિરી ર-ઝવી رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ અપને રિસાલે “ગાનોં કે 35 કુફિયા અશઆર” મેં દુરુદ શરીફ કે મુ-તઅલ્લિક હદીસે પાક નકલ ફરમાતે હેં કે સરકારે મદીના, રાહતે કલ્બો સીના, બાઈસે નુઝૂલે સકીના صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ કા ફરમાને બ-ર-કત નિશાન હૈ : ઐ લોગો ! બેશક તુમ મેં સે કિયામત કે દિન ઉસ કી દહ્શતોં ઓર હિસાબ કિતાબ સે જલ્દ નજાત પાને વાલા વોહ શખ્સ હોગા જિસ ને દુન્યા મેં મુઝ પર બ કસરત દુરુદ શરીફ પઢે હોંગે. (فردوس الاخبار للدليمي، باب الياء، الحديث: ٨٢١٠، ج ٢، ص ٤٧١)

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيب! صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّد

બહરી જહાઝ કે મુસાફિર

હઝરતે સય્યિદુના નો'માન બિન બશીર رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ સે મરવી હૈ કે રસૂલોં કે સાલાર, નબિયોં કે સરદાર, શફીએ રોઝે શુમાર, દો આલમ કે મુખ્તાર صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ કા ફરમાને મુશકબાર હૈ : “અલ્લાહ عَزَّوَجَلَّ કી હુદૂદ કો કાઈમ રખને વાલોં ઓર ઉન મેં મુબતલા હોને (યા'ની તોડને) વાલોં કી મિસાલ ઉન લોગોં જૈસી હૈ જિન્હોં ને જહાઝ મેં કુરઆ અન્દાઝી કી, બા'ઝ કે હિસ્સે મેં નીચે વાલા હિસ્સા આયા ઓર બા'ઝ

કે હિસ્સે મેં ઊપર વાલા. નીચે વાલોં કો પાની કી ઝરૂરત કે લિયે ઊપર વાલોં કે પાસ જાના પડતા, વોહ ઉન કી વજહ સે ઝહમત મેં પડ જાતે. પસ નિચલે હિસ્સે વાલોં મેં સે એક શખ્સ ને કુલ્હાડી લી ઓર અપને હિસ્સે મેં સૂરાખ કરને લગા (તાકે પાની તક રસાઈ હો) એસી સૂરત મેં અગર ઊપર વાલે ઉસ (સૂરાખ કરને વાલે) કો (સૂરાખ કરને સે) ન રોકે (ઓર યેહ ખયાલ કર લે, કે વોહ જાને ઉન કા કામ, હમેં ઉન સે ક્યા વાસિતા) તો ઈસ સૂરત મેં સૂરાખ કરને વાલા ખુદ ભી ગર્ક (યા'ની હલાક) હો જાએગા ઓર દોનોં ફરીક ભી, ઓર અગર વોહ ઉન કા હાથ રોક દેંગે તો દોનોં ફરીક ડૂબને સે બચ જાએંગે ઓર વોહ ખુદ ભી..”

(صَحِيحُ بُخَارِي، حَدِيثُ ٢٤٩٣ و ٢٦٨٦، ج ٢، ص ٤٣ و ٤٠٨)

“યા શૈખ, અપની અપની દેખ !” કી સોચ ગલત હૈ

મુફ્ફિસરે શહીર હકીમુલ ઉમ્મત હઝરતે મુફ્તી અહમદ યાર ખાન رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ ફરમાતે હેં : “ઈસ હદીસ શરીફ મેં એક મિસાલ કે ઝરીએ બુરાઈ સે રોકને ઓર નેકી કા હુકમ દેને કી અહમ્મિયત કો વાઝેહ કિયા ગયા ઓર બતાયા ગયા કે અગર યેહ સમજ કર અમ્ર બિલ મા'રૂફ ઓર નહ્યુન અનિલ મુન્કર (યા'ની નેકી કી દા'વત દેને ઓર બુરાઈ સે મન્અ કરને) કા ફરીજા તર્ક કર દિયા જાએ કે બુરાઈ કરને વાલા ખુદ નુક્સાન ઉઠાએગા હમારા ક્યા નુક્સાન હૈ ? તો યેહ સોચ ગલત હૈ ઈસ લિયે, કે ઉસ કે ગુનાહ કે અ-સરાત તમામ મુઆ-શરે કો અપની લપેટ મેં લે લેતે હેં ઓર જિસ તરહ કશ્તી તોડને

વાલા અકેલા હી નહીં ડૂબતા બલ્કે વોહ સબ લોગ ડૂબતે હેં જો કશ્તી મેં સુવાર હેં ઇસી તરહ બુરાઈ કરને વાલે ચન્દ અફરાદ કા યેહ જુર્મ તમામ મુઆ-શરે મેં નાસૂર બન કર ફેલતા હૈ.”

(મિરઆતુલ મનાજીહ, જિ. 6, સ. 504)

રો'બ જાતા રહેગા

હઝરતે ઇસ્માઈલ બિન ઉમર رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ ફરમાતે હેં, મેં ને અબૂ અબ્દુર્રહમાન અમ્રી رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ કો ફરમાતે હુએ સુના કે “તેરા અપની ઝાત સે ગફલત કરના યેહ હૈ કે તૂ અલ્લાહ તઆલા સે એ'રાઝ કરને લગે ઇસ તરહ, કે તૂ અલ્લાહ તઆલા કી નારાઝી કા સબબ બનને વાલી કોઈ બાત દેખે તો ઉસ સે મુંહ ફેર લે ઓર ઇસ ડર સે ન નેકી કી દા'વત દે ન બુરાઈ સે મન્અ કરે કે વોહ તુઝે નફઅ વ નુક્સાન નહીં દે રહા.” ઓર મેં ને ઉન્હેં યેહ ફરમાતે હુએ સુના કે “જિસ ને મખ્લૂક કે ડર સે નેકી કી દા'વત દેના ઓર બુરાઈ સે મન્અ કરના છોડ દિયા તો ઉસ કી ઇતાઅત કી અ-ઝમત ખત્મ કર દી જાએગી યહાં તક કે અગર વોહ અપની ઔલાદ યા અપને અહલે ખાના વ ખુદામ કો હુકમ દેગા તો વોહ ઉસે હલકા જાનેંગે.”

(الموسوعة لابن ابي الدنيا، الامر بالمعروف ونهي عن المنكر، ج ٢، ص ١٩٧)

**બુરાઈયોં સે ન રોકને વાલા હી
અબ નેક સમઝા જાને લગા હૈ !**

મીઠે મીઠે ઇસ્લામી ભાઈયો ! બદ કિસ્મતી સે અબ વોહ દોર

આ યુકા હૈ કે સુન્નતોં પર અમલ કરને વાલોં કે લિયે ઝમીન તંગ હોતી ચલી જા રહી હૈ ઓર ખાસ કર નેકી કી દા'વત કી સુન્નત કો અદા કરને વાલે કી લોગ તરહ તરહ સે દિલ શિકની કરતે હૈં. કભી ઉસ કી આવાઝ કા મઝાક ઉડાતે હૈં તો કભી ઉસ કે અન્દાઝે ગુફ્ત-ગૂ પર તન્કીદ કરતે હૈં.

અફસોસ ! આજ ઈઝ્ઝત તો ઉસ કી હૈ જો લોગોં કી હાં મેં હાં મિલાએ ઓર શરીફ તો વોહી સમજા જાતા હૈ જો દૂસરોં કો ગુનાહ કરને દિયા કરે ઓર ઉન કી ચાપલૂસી કરતા ફિરે, આજ આપ કો બે શુમાર “નેક સૂરત” ઐસે મિલેંગે. જો માલદાર ફાસિકોં કી તા'રીફ કરતે નહીં થકતે બલ્કે ગુનાહોં મેં ભી ઉન કી હૌસલા અફઝાઈ કરતે હૈં, ઐસે ખુશામદ ખોર હરગિઝ હરગિઝ યેહ નહીં ચાહતે કે વોહ ઉન લોગોં કી ના ફરમાનિયોં પર ઉન્હેં તમ્બીહ કર કે ઉન કી નારાઝી મોલ લેં, હઝરતે સય્યિદુના ફાઝ્કે આ'ઝમ ﷺ ને તો પહલે હી ઇસ કી પેશગોઈ ફરમા દી થી. યુનાન્યે

હઝરતે સય્યિદુના અલ્લામા અબ્દુલ વહ્હાબ શા'રાની ફરમાતે હૈં : “અમીરુલ મુઅમિનીન હઝરતે સય્યિદુના ઉમર બિન ખત્તાબ ﷺ ફરમાતે હૈં : “અન્કરીબ લોગોં પર એક ઐસા દૌર આએગા કે ઉન મેં નેક વોહી સમજા જાએગા જો ન તો અમ્ર બિલ મા'રૂફ કરે ઓર ન હી કિસી કો બુરાઈ સે રોકે, પસ લોગ કહેંગે : “હમ ને તો ઇસ સે નેકી હી નેકી દેખી હૈ.” ક્યૂંકે ઉસ ને કભી

અલ્લાહ ﷻ કે લિયે ગઝબ ક્રિયા હી ન હોગા (ઔર લોગ તો ઉસ પર કીયડ ઉઘાલતે હૈં જો નસીહત કી બાત કરે).” (تَنْبِيهُ الْمُغْتَرِبِينَ ص ۲۳۶)

પેશાબ મેં ખૂન

હઝરતે સય્યિદુના હફ્સ બિન હમીદ رَحْمَةُ اللهِ الْمَجِيد عَلَيْهِ سے کبھی نے کہا کہ ہمارے سیدنا سوری رَحْمَةُ اللهِ الْقَوِیٰ کو کس بات نے اس آ'લા ء-رہے تک پہنچایا دیا ہالانکہ ان کے امانے میں بھڑت سے لوگ ایسے تھے جو اہل و عیال میں ان سے کم نہ تھے۔ آپ رَحْمَةُ اللهِ تَعَالٰی عَلَيْهِ نے فرمایا : “اَللّٰهُ ﷻ ان پر رھم کرے، ان کو ہک کے مومنا-ملے میں نا فرمانوں کی ریاہت نہ کرنے کی نے آ'لا ء-رہے تک پہنچایا ہے۔ بھلا اہل و عیال میں آپ رَحْمَةُ اللهِ تَعَالٰی عَلَيْهِ کو کبھی بھڑا دے پڑے اور اسے روک نہ سکتے تو آپ رَحْمَةُ اللهِ تَعَالٰی عَلَيْهِ کو اس قدر جلال آ جاتا کہ آپ کے پेशاب میں خون آنے لگتا۔”

(تَنْبِيهُ الْمُغْتَرِبِينَ ص ۲۳۶)

બુરાઈ કો બુરાઈ સમજના ઝરૂરી છે

ઈમામુલ અન્સારિ વલ મુહાજિરીન, મુહિબ્બુલ ફુ-કરા-ઈ વલ મસાકીન, જનાબે રહમતુલિલ આ-લમીન صَلَّى اللهُ تَعَالٰی عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم का فرمانे हकीकत निशान है : “जब अमीन में गुनाह किया जाये तो जो वहां मौजूद है मगर उसे बुरा जानता है वोह उस की मिसल है जो वहां नहीं है और जो वहां नहीं है मगर उस पर राजी है वोह उस की मिसल है जो वहां हाजिर है.”

(سُنَنِ ابْنِ دَاوُد ج ۴ ص ۱۶۶-حدیث ۴۳۴۵)

ઇસ હદીસ શરીફ મેં બુરાઈ કો દિલ સે બુરા જાનને કી અહમ્મિયત કા ઝિક હુવા, કે અગર્યે એક શખ્સ બુરાઈ કે ઇરતિકાબ કે વક્ત વહાં મૌજૂદ ન ભી હો લેકિન ઉસ પર રાઝી હો તો ગોયા વોહ મૌજૂદ થા ઓર જો વહાં મૌજૂદ હો લેકિન ઇસ હ-ર-કત કો ના પસન્દ કરે ગોયા વોહ વહાં મૌજૂદ હી નહીં હઝરતે શૈખ અબ્દુલ હક મુહદિસ દેહલવી عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللَّهِ الْكَرِيم ફરમાતે હૈં ગોયા હકીકી મૌજૂ-દગી ઓર અ-દમે મૌજૂ-દગી દિલ કી હોતી હૈ જિસ્મ કી નહીં.

(મિરઆતુલ મનાજીહ, જિ. 6, સ. 506)

હમેં ચાહિયે કે નેકી કી દા'વત કો આમ કરેં. નેકી કી દા'વત કી બ-ર-કત સે વોહ ઇસ્લામી ભાઈ જો નમાઝોં, મસ્જિદોં, નેકિયોં ઓર સુન્નતોં સે દૂર હૈં ઉન કો નેકી કી દા'વત પેશ કરતે હુએ નમાઝેં પઢને, મસ્જિદોં કો આબાદ કરને, સુન્નતોં ઓર નેકિયોં કો ઇખ્તિયાર કરને કા ઝેહન દેં.

નેકી કી દા'વત કો આમ કરને કે લિયે હર ઇસ્લામી ભાઈ અપના યેહ ઝેહન બનાએ કે “મુઝે અપની ઓર સારી દુન્યા કે લોગોં કી ઇસ્લાહ કી કોશિશ કરની હૈ” إِنْ شَاءَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ

અભી દુઆ કે બા'દ إِنْ شَاءَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ મસ્જિદ સે બાહર જા કર લોગોં કો નેકી કી દા'વત પેશ કી જાએગી આપ ભી હમારે સાથ શિર્કત ફરમાએં, إِنْ شَاءَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ ઢેરોં નેકિયાં હાસિલ હોંગી.

અલાકાઈ દૌરા બરાએ નેકી કી દા'વત મેં શિર્કત કી સઆદત હાસિલ કરને વાલે ઇસ્લામી ભાઈ મેરે સીધે હાથ કી તરફ તશરીફ લે આએ, **إِنْ شَاءَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ** અલાકાઈ દૌરા બરાએ નેકી કી દા'વત કે આદાબ બયાન કિયે જાએંગે ઓર જો ઇસ્લામી ભાઈ બાહર નહીં જા સકતે વોહ મસ્જિદ હી મેં તશરીફ રખે, કે મસ્જિદ મેં ભી સુન્નતોં ભરે દર્સ કા સિલ્સિલા જારી રહેગા. **إِنْ شَاءَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ**

જન્નત કી ક્યારિયાં

દસોં બયાન કે સવાબ કા ભી ક્યા કહના ! હઝરતે સય્યિદુના ઇબ્ને અબ્બાસ **رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُمَا** સે રિવાયત હૈ કે નબિયે મુકર્રમ, નૂરે મુજસ્સમ, રસૂલે અકરમ, શહન્શાહે બની આદમ **صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ** ને ઇશાદિ ફરમાયા : “જબ તુમ જન્નત કી ક્યારિયોં સે ગુઝરા કરો તો ઉસ મેં સે કુછ ફૂલ યુન લિયા કરો.” સહાબએ કિરામ **رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُمْ** ને અઝ્ઠ કિયા : “યા રસૂલલ્લાહ **صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ** જન્નત કી ક્યારિયાં કોન સી હૈં ?” ફરમાયા : “ઇલ્મ કી મહફિલે.”

(المعجم الكبير للطبراني، الحديث: ۱۱۱۵۸، ج ۱۱، ص ۷۸)

અલ્લાહ **عَزَّوَجَلَّ** હમે ઇલ્મે દીન સીખને સિખાને, નેકી કી દા'વત દેને ઓર બુરાઈ સે મન્ઝ કરને કી તૌફીક અતા ફરમાએ.

‘‘أَمِينَ بِجَاهِ النَّبِيِّ الْأَمِينِ صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ’’

ଉତ୍ତର ୩ :

ਨੇੜੀ ਕੀ ਏ'ਧਰ

શૈખે તરીકત, અમીરે અહલે સુન્નત, બાનિયે દા'વતે ઈસ્લામી. હઝરતે અલ્લામા મૌલાના અબૂ બિલાલ મુહમ્મદ ઈલ્યાસ અત્તાર કાદિરી ર-ઝવી **دَامَتْ بَرَكَاتُهُمُ الْعَالِيَةِ** અપને રિસાલે “કિયામત કા ઈમ્તિહાન” મેં દુરૂદ શરીફ કે મુ-તઅલ્લિક હદીસે પાક બયાન ફરમાતે હૈં કે હઝરતે સય્યિદુના અબૂ દરદા **رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ** સે રિવાયત હૈ કે **صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ** આ-લમીન મુઝનિબીન, રહ્મતુલિલ આ-લમીન ને ઈશાદ ફરમાયા : “જિસ ને સુબહ વ શામ મુઝ પર દસ દસ બાર દુરૂદે પાક પઢા બરોઝે કિયામત ઉસ કો મેરી શફાઅત નસીબ હોગી.”

(مجمع الزوائد، كتاب الاذكار، باب ما يقول اذا اصبح... الخ، الحديث: ١٧٠٢٢، ج ١٠، ص ١٦٣)

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيبِ! صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّدٍ

ભલાઈ કા દરવાઝા

હઝરતે સચ્ચિદ્રના અનસ બિન માલિક رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ ફરમાતે
 હૈં કે હુઝૂરે અકરમ صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ને ફરમાયા : “કુછ લોગ
 ભલાઈ કી કુન્જી ઓર બુરાઈ કા તાલા હોતે હૈં જબ કે કુછ લોગ બુરાઈ કી
 ચાબિયાં ઓર ભલાઈ કે લિયે તાલા હોતે હૈં ખુશ ખબરી હૈ ઉન લોગોં કે લિયે
 જિન કે હાથોં ભલાઈયોં કા ફૈઝાન હો ઓર બરબાદી હૈ ઉન કે લિયે જિન કે
 હાથોં બુરાઈયોં કે દરવાઝે ખોલે ગએ.” (ابن ماجه، رقم الحديث: ۲۳۷، ج ۱، ص ۱۵۵)

યકીનન નેકી કી દા'વત દેને ઓર બુરાઈ સે મન્અ કરને કા અઝીમુશ્શાન કામ બે શુમાર ફઝાઈલો બ-રકાત કા સબબ હૈ લિહાઝા.

હમં યાહિયે કે તન, મન, ધન સે ઇન ફઝાઈલ કો પાને કી સઅ્ય મેં મશ્ગૂલ હો જાએં. એક ઓર ફઝીલત સુનિયે ઓર ખુશી સે ઝૂમિયે, યુનાન્થે

બેહતરીન કૌન ?

સાહિબે કુરઆને મુબીન, મહબૂબે રબ્બુલ આ-લમીન, જનાબે સાદિકો અમીન صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ એક મરતબા મિમ્બરે અકદસ પર જલ્લા ફરમા થે કે એક સહાબી رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ ને અર્જ કી : “યા રસૂલલ્લાહ صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ! લોગોં મેં સે સબ સે અચ્છા કૌન હૈ ?” ફરમાયા : “લોગોં મેં સે વોહ શખ્સ સબ સે અચ્છા હૈ જો કસરત સે કુરઆને હકીમ કી તિલાવત કરે, ઝિયાદા મુત્તકી હો, સબ સે ઝિયાદા નેકી કા હુકમ દેને ઓર બુરાઈ સે મન્અ કરને વાલા હો ઓર સબ સે ઝિયાદા સિલએ રેહ્મી કરને વાલા હો.”

(المسند للإمام أحمد بن حنبل، مسند القبائل، حديث درة بنت أبي لهب، الحديث: ٤٧٥٠، ج ١، ص ٤٠٢)

અર્શ કા સાયા કિસ કો મિલેગા

અલ્લાહ عَزَّوَجَلَّ ને હઝરતે સચ્ચિદુના મૂસા કલીમુલ્લાહ ઓળી ને નિબાં વલ્દી ફરમાઈ કે જિસ ને ભલાઈ કા હુકમ દિયા ઓર બુરાઈ સે મન્અ કિયા ઓર લોગોં કો મેરી ઇતાઅત કી તરફ બુલાયા કિયામત કે દિન મેરે અર્શ કે સાએ મેં હોગા.

(حَلِيَّةُ الْأَوْلِيَاء ج ٦ ص ٣٦ رقم ٧٧١)

જન્નતુલ ફિરદૌસ કિસ કે લિયે ?

હઝરતે સચ્ચિદુના કા'બુલ અહ્બાર رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ કા

ઈર્શાદ હૈ : “જન્નતુલ ફિરદૌસ ખાસ ઉસ શખ્સ કે લિયે હૈ જો
 أَمَرَ بِالْمَعْرُوفِ وَنَهَى عَنِ الْمُنْكَرِ (યા'ની નેકી કા હુકમ દે ઓર બુરાઈ સે મન્અ)
 કરે.” (تَبَيُّهُ الْمُعْتَرِينَ ص ۲۳۶)

પ્યારે ઇસ્લામી ભાઈયો ! મૈદાને મહશર કે હોલનાક વ પુર
 આશોબ માહોલ મેં, કે જિસ દિન અર્શે ઇલાહી કે ઇલાવા કોઈ સાયા
 ન હોગા, અલ્લાહ عَزَّوَجَلَّ અપને જિન મુતીઓ ફરમાં બરદાર ખાસ
 બન્દોં કો અર્શે અઝીમ કે સાએ મેં જગહ ઓર જન્નતુલ ફિરદૌસ મેં
 દાખિલા અતા ફરમાએગા ઉન ખુશ નસીબોં મેં નેકી કી દા'વત દેને
 ઓર બુરાઈ સે મન્અ કરને વાલે અફરાદ ભી શામિલ હોંગે.

મરીઝ તબીબ બન ગયા

મશહૂર બુઝુર્ગ આલિમે દીન હઝરતે સય્યિદુના શિબ્લી
 عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللَّهِ الْاَقْرَى એક મરતબા બીમાર હો ગએ લોગોં ને બ ગ-રઝે
 ઇલાજ શિફાખાને મેં દાખિલ કરા દિયા. વઝીરે સલ્તનત અલી બિન
 ઈસા આપ કા બેહદ મો'તકિદ થા, ઉસ ને ખલીફએ બગદાદ સે
 દર-ખ્વાસ્ત કી કે દરબારે શાહી કે રઈસુલ અતિબ્બા કો ઇન કે ઇલાજ
 કે લિયે ભેજા જાએ. યુનાન્યે ખલીફા ને રઈસુલ અતિબ્બા કો ભેજ
 દિયા જો નસરાની થા. ઉસ ને બડી દિમાગ સોઝી ઓર તવજજોહ સે
 આપ કા ઇલાજ કિયા મગર કોઈ ફાએદા નહીં હુવા. એક દિન રઈસુલ
 અતિબ્બા ને કહા : ઐ શિબ્લી عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللَّهِ الْاَقْرَى ! અગર મુઝે યેહ મા'લૂમ
 હો જાએ કે મેરે બદન કે કિસી ટુકડે મેં આપ કા ઇલાજ હૈ તો મુઝે આપ
 કે લિયે અપના ઉઝૂવ કાટ દેને મેં ભી કોઈ તરફુદ નહીં હોગા. હઝરતે

સચ્ચિદુના શિબલી عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللَّهِ الْكَرِيمُ ને ફરમાયા કે “મેરા ઇલાજ આપ કે એક ઉઝ્વ કાટને સે કહીં ઝિયાદા આસાન હૈ.” ઉસ ને પૂછા કે વોહ ક્યા હૈ ? તો આપ ને ફરમાયા કે “તુમ અપના ઝુન્નાર¹ કાટ ડાલો ઓર ઇસ્લામ કબૂલ કર લો. મારે ખુશી કે મેરા મરજ જાતા રહેગા.” તબીબ ને ફૌરન ઝુન્નાર તોડ કર કલિમા પઢ લિયા ઉસી વક્ત હઝરતે સચ્ચિદુના શિબલી عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللَّهِ الْكَرِيمُ તન્દુરુસ્ત હો કર બિસ્તરે બીમારી સે ઉઠ ખડે હુએ. ખલીફએ બગદાદ કો જબ યેહ ખબર પહોંચી તો ઉસ ને હૈરાન હો કર તઅજજુબ સે યેહ કહા કે “મૈં ને તો તબીબ કો મરીઝ કે પાસ ભેજા થા, મુઝે ક્યા ખબર થી કે મરીઝ કો તબીબ કે પાસ ભેજ રહા હું.”

(روح البيان ج ۲ ص ۶۱)

દેખા આપ ને ! ઉ-લમાએ હક ખલ્કે ખુદા કી હિદાયત ઓર ઇશાઅતે ઇસ્લામ કે કિતને શૈદાઈ થે ? કે એક ગૈર મુસ્લિમ કે ઇસ્લામ કબૂલ કર લેને સે ઉન્હેં ઇતની અઝીમ મસરતે કલ્બી હાસિલ હોતી થી કે જઝૂબએ શાદમાની સે રૂહાની તૌર પર ઉન કી ખતરનાક બીમારિયાં દૂર હો જાતી થીં. હમૈં ભી અપના ઝેહન બનાના ચાહિયે કે “મુઝે અપની ઓર સારી દુન્યા કે લોગોં કી ઇસ્લાહ કી કોશિશ કરની હૈ”

إِنْ شَاءَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ

અભી દુઆ કે બા'દ إِنْ شَاءَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ મસ્જિદ સે બાહર જા કર નેકી કી દા'વત પેશ કી જાએગી આપ ભી હમારે સાથ શિર્કત ફરમાએ,

1.....ઝુન્નાર : વોહ ધાગા યા ઝન્જર જો ઇસાઈ, મજૂસી ઓર યહૂદી કમર મેં બાંધતે હૈં.

إِنْ شَاءَ اللَّهُ ﷻ ઢેરોં નેકિયાં હાસિલ હોંગી, અલાકાઈ દૌરા બરાએ નેકી કી દા'વત મેં શિર્કત કી સઆદત હાસિલ કરને વાલે ઇસ્લામી ભાઈ મેરે સીધે હાથ કી તરફ તશરીફ લે આએં, إِنْ شَاءَ اللَّهُ ﷻ અલાકાઈ દૌરા બરાએ નેકી કી દા'વત કે આદાબ બયાન કિયે જાએંગે ઓર જો ઇસ્લામી ભાઈ બાહર નહીં જા સકતે વોહ મસ્જિદ હી મેં તશરીફ રખેં, કે મસ્જિદ મેં ભી સુન્નતોં ભરે દર્સ કા સિલ્સિલા જારી રહેગા.

મસ્જિદોં કે અવતાદ

નબિયે અકરમ, નૂરે મુજસ્સમ, શાહે બની આદમ, રસૂલે મુહ્તશમ ﷺ ને ફરમાયા : “બેશક કુછ લોગ મસ્જિદોં કે અવતાદ (યા'ની ઇબાદત કે લિયે મસ્જિદ મેં અક્સર વક્ત ગુઝારને વાલે) હેં, ફિરિશતે ઉન કે હમ-નશીન હોતે હેં અગર વોહ મૌજૂદ ન હોં તો ફિરિશતે ઉન્હેં તલાશ કરતે, બીમાર હો જાએં તો ઉન કી ઈયાદત કરતે ઓર મુશ્કલ મેં ઉન કી મદદ કરતે હેં.”

(المسند للإمام أحمد بن حنبل، مسند أبي هريرة، الحديث: ٩٤٢٤، ج ٣، ص ٣٩٩)

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيبِ! ﷺ

અલ્લાહ હમેં ઇલ્મે દીન સીખને સિખાને, નેકી કી દા'વત દેને ઓર બુરાઈ સે મન્ઝ કરને કી તૌફીક અતા ફરમાએ.

أَمِينَ بِجَاهِ النَّبِيِّ الْأَمِينِ ﷺ

બયાન નમ્બર 4 :

નેકી કી દા'વત

શૈખે તરીકત, અમીરે અહલે સુન્નત, બાનિયે દા'વતે ઇસ્લામી હઝરતે અલ્લામા મૌલાના અબૂ બિલાલ મુહમ્મદ ઇલ્યાસ અત્તાર કાદિરી ર-ઝવી دَامَتْ بَرَكَاتُهُمُ الْعَالِيَةِ “રસાઈલે અત્તારિયા” (હિસ્સએ દુવુમ) કે સફહા 12 પર હદીસે પાક નકલ ફરમાતે હેં : “જિસ ને મુઝ પર એક બાર દુરુદે પાક પઢા અલ્લાહ عَزَّوَجَلَّ ઉસ પર દસ રહમતેં નાઝિલ ફરમાતા હે, દસ ગુનાહ મિટાતા ઓર દસ દ-રજાત બુલન્દ ફરમાતા હે.”

(سنن النسائي، كتاب السهو، باب الفضل في الصلاة... الخ، الحديث: ۱۲۹۴، ص ۲۲۲)

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيبِ! صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّدٍ

કાબિલે રશક લોગ

બેચૈન દિલોં કે ચૈન, રહમતે દારૈન, તાજદારે હ-રમૈન, સરવરે કૌનૈન, નાનાએ હ-સનૈન صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ કા ફરમાને આલીશાન હે : “ક્યા મૈં તુમ્હેં ઐસે લોગોં કે બારે મેં ખબર ન દૂ જો ન અમ્બિયા عَلَيْهِمُ الصَّلَاةُ وَالسَّلَام મેં સે હેં ન શુ-હદા મેં સે લેકિન કિયામત વાલે દિન અમ્બિયા عَلَيْهِمُ الصَّلَاةُ وَالسَّلَام ઓર શુ-હદા ઉન કે મકામ કો દેખ કર રશક કરેંગે, વોહ લોગ નૂર કે મિમ્બરોં પર બુલન્દ હોંગે.” સહાબએ કિરામ عَلَيْهِمُ الرِّضْوَان ને અઝ્ઝ કિયા : વોહ કૌન લોગ હોંગે ? ઇશાદિ ફરમાયા : “યેહ વોહ લોગ હેં જો અલ્લાહ عَزَّوَجَلَّ કે બન્દોં કો અલ્લાહ عَزَّوَجَلَّ કા મહબૂબ બન્દા બના દેતે હેં. ઓર વોહ ઝમીન પર (લોગોં કો) નસીહતેં કરને ચલતે

હે.” હુઝૂર સરાપા નૂર ﷺ કી ખિદમતે સરાપા રહમત મેં અર્જ કિયા ગયા વોહ કિસ તરહ લોગોં કો અલ્લાહ ﷻ કા મહબૂબ બના દેતે હેં ? ઈશદિ ફરમાયા : “વોહ લોગોં કો અલ્લાહ ﷻ કી મહબૂબ બાતોં કા હુકમ દેતે હેં ઓર અલ્લાહ ﷻ કી ના પસન્દીદા બાતોં સે મન્અ કરતે હેં, પસ જબ લોગ ઉન કી ઈતાઅત કરેં તો અલ્લાહ ﷻ ઈન ઈતાઅત કરને વાલોં કો ભી અપના મહબૂબ બના લેગા.”

(شعب الإيمان للبيهقي، الباب العاشر باب في محبة الله عز وجل، معنى المحبة، الحديث: ٤٠٩، ج ١، ص ٣٦٧)

સુખ ઊંટોં સે બેહતર

નબિયે હાશિર, રસૂલે સાબિરો શાકિર, મહબૂબે રબ્બે કાદિર
ﷺ ને ફરમાયા : “અગર અલ્લાહ ﷻ તુમ્હારે ઝરીએ કિસી એક શખ્સ કો હિદાયત અતા ફરમાએ તો યેહ તુમ્હારે લિયે ઈસ સે અચ્છા હૈ કે તુમ્હારે પાસ સુખ ઊંટ હોં.”

(صحيح مسلم ص ١٣١ حديث ٢٤٠٦)

હઝરતે અલ્લામા યહૂયા બિન શરફ ન-વવી عليه رَحْمَةُ اللَّهِ الْكَوْنِي
ઈસ હદીસ કી શર્હ મેં લિખતે હેં : સુખ ઊંટ અહલે અરબ કા બેશ કીમત માલ સમજા જાતા થા, ઈસ લિયે ઝર્બુલ મસલ કે તૌર પર ઊંટોં કા ઝિક કિયા ગયા. ઉખરવી ઉમૂર કા દુન્યવી દૌલત સે તશ્બીહ દેના સિર્ફ સમજાને કે લિયે હૈ વરના તો હમેશા બાકી રહને વાલી આખિરત કા એક ઝર્ગા ભી દુન્યા ઓર ઈસ જૈસી જિતની દુન્યાએં તસવ્વુર કી જા સકેં, ઉન સબ સે બેહતર હૈ.

(شرح مسلم للنووي ج ١٥ ص ١٧٨)

નેકી કી તરગીબ દેને કા ફાયદા

سَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ સરકારે નામદાર, મદીને કે તાજદાર
ને ઈશદિ ફરમાયા : “નેકી કી રાહ દિખાને વાલા નેકી કરને વાલે કી તરહ
હે.” (سُنَنِ تِرْمِذِي ج ٤ ص ٣٠٥ حَدِيث ٢٦٧٩)

મુફ્ફરિસરે શહીર હકીમુલ ઉમ્મત હઝરતે મુફ્તી અહમદ યાર
ખાન ખાન الْحَنَّاں عَلَيْهِ رَحْمَةُ الرَّحْمٰن ઈસ હદીસે પાક કે તહ્ત ફરમાતે હેં : યા'ની નેકી
કરને વાલા, કરાને વાલા, બતાને વાલા (ઔર) મશ્વરા દેને વાલા
સબ સવાબ કે મુસ્તહિક હેં. (મિરઆતુલ મનાજીહ, જિ. 1, સ. 183)

મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! જહાં નેકી કી દા'વત દેને કે
ફઝાઈલ હેં વહીં ઈસે છોડ દેને કે નુક્સાનાત ભી હેં, યુનાન્થે

દુઆ કબૂલ ન હોગી

سَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ સરકારે મદીના, સુરે કલ્બો સીના
કા ફરમાને આલીશાન હૈ : “કસમ હૈ ઉસ કી જિસ કે હાથ મેં મેરી જાન હે,
યા તો તુમ અચ્છી બાત કા હુકમ કરોગે ઔર બુરી બાત સે મન્અ કરોગે યા
અલ્લાહ તઆલા તુમ પર જલ્દ અપના અઝાબ ભેજેગા ફિર દુઆ કરોગે
ઔર તુમહારી દુઆ કબૂલ ન હોગી.” (سُنَنِ التِّرْمِذِي ج ٤ ص ٦٩ حَدِيث ٢١٧٦)

મુફ્ફરિસરે શહીર હકીમુલ ઉમ્મત હઝરતે મુફ્તી અહમદ
યાર ખાન ખાન الْحَنَّاں عَلَيْهِ رَحْمَةُ الرَّحْمٰن ઈસ હદીસે પાક કે તહ્ત ફરમાતે હેં :
أَمْرٌ بِالْمَعْرُوفِ وَنَهْيٌ عَنِ الْمُنْكَر (યા'ની ભલાઈ કા હુકમ દેને ઔર બુરાઈ સે
મન્અ કરને) કી ઝિમ્માદારી સે પહલૂ તહી કિતના બડા જુર્મ હૈ ઈસ
હદીસ મેં નિહાયત વઝાહત કે સાથ ઈસ કા બયાન કિયા ગયા.

રસૂલે અકરમ ﷺ ને ફરમાયા : “યા તો તુમ્હેં યેહ ફરીજા અન્જામ દેના હોગા યા અલ્લાહ તઆલા કે અઝાબ કા સામના કરના પડેગા ઓર ઇસ કે બા'દ અગર દુઆ ભી કરોગે તો કબૂલ ન હોગી.” યેહ નિહાયત સખ્ત કિસ્મ કી વર્ઈદ હૈ યા'ની જબ તક તુમ અપની કોતાહી કા ઇઝાલા નહીં કરોગે ઓર અલ્લાહ તઆલા સે મુઆફી નહીં માંગોગે તુમ્હારી કોઈ દુઆ કબૂલ ન હોગી.

(મિરઆતુલ મનાજીહ, જિ. 6, સ. 505)

આહ ! મુસલ્માન કી બરબાદી

આહ ! આજ દુન્યા મેં મુસલ્માનોં કી જો હાલત હૈ વોહ કિસી સે મખ્ફી નહીં, હર તરફ હી બે અ-મલી કા દૌર દૌરા હૈ, કોઈ કિસી કો ટોકને વાલા નઝર નહીં આતા, મુસલ્માન અ-મલી તૌર પર તનઝુલી કે અમીક ગઢે કી તરફ તેજી સે ગિરતા ચલા જા રહા હૈ ઓર અપને શઆઈર તક ભૂલતા ચલા જા રહા હૈ. યેહી વજહ હૈ કે આજ હમારી મસ્જિદેં વીરાન ઓર બુરાઈ કે અહે આબાદ હેં.

મીઠે મીઠે ઇસ્લામી ભાઈયો ! હમ નેકી કી દા'વત કે ઝરીએ બુરાઈયોં કે બઢતે હુએ સૈલાબ કો રોકને કી કોશિશ તો કર સકતે હેં.

અભી દુઆ કે બા'દ ﷻ મસ્જિદ સે બાહર જા કર નેકી કી દા'વત પેશ કી જાએગી આપ ભી ઇસ નેકી કી દા'વત મેં હમારે સાથ શિર્કત ફરમાએં, ﷻ ઢેરોં નેકિયાં હાસિલ હોંગી.

અલાકાઈ દૌરા બરાએ નેકી કી દા'વત મેં શિર્કત કી સઆદત હાસિલ કરને વાલે ઇસ્લામી ભાઈ મેરે સીધે હાથ કી તરફ તશરીફ લે

આએ, **إِنْ شَاءَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ** અલાકાઈ દૌરા બરાએ નેકી કી દા'વત કે આદાબ બયાન કિયે જાએંગે ઓર જો ઇસ્લામી ભાઈ બાહર નહીં જા સકતે વોહ મસ્જિદ હી મેં તશરીફ રખેં, કે મસ્જિદ મેં ભી સુન્નતોં ભરે દર્સ કા સિલ્સિલા જારી રહેગા. દસોં બયાન કે સવાબ કા ભી ક્યા કહના !

જન્નત કી બિશારત

સરકારે મદીના, રાહતે કલ્બો સીના **صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ** ને ઇશાદ ફરમાયા : “જો શખ્સ મેરી ઉમ્મત તક કોઈ ઇસ્લામી બાત પહોંચાએ તાકે ઉસ સે સુન્નત કાઈમ કી જાએ યા ઉસ સે બદ મઝહબી દૂર કી જાએ તો વોહ જન્નતી હૈ.”

(حلیة الاولیاء، ج ۱ ص ۴۵ حدیث ۱۴۴۶)

અલ્લાહ **عَزَّوَجَلَّ** ને હઝરતે સય્યિદુના મૂસા કલીમુલ્લાહ **عَلَيْهِ السَّلَام** કી તરફ વહ્ય ફરમાઈ : “ભલાઈ કી બાતેં ખુદ ભી સીખો ઓર દૂસરોં કો ભી સિખાઓ, મેં ભલાઈ સીખને ઓર સિખાને વાલોં કી કબ્રોં કો રોશન ફરમાઈંગા તાકે ઉન કો કિસી કિસ્મ કી વહ્શત ન હો.”

(حلیة الاولیاء، ۳۲۵-کعب الاحبار، الحديث: ۷۶۲۲، ج ۶ ص ۵)

અલ્લાહ **عَزَّوَجَلَّ** હમેં ઇલ્મે દીન સીખને સિખાને, નેકી કી દા'વત દેને ઓર બુરાઈ સે મન્ઝ કરને કી તૌફીક અતા ફરમાએ.

أَمِينَ بِجَاهِ النَّبِيِّ الْأَمِينِ صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ

બયાન નમ્બર 5 :

નેકી કી દા'વત

શૈખે તરીકત, અમીરે અહલે સુન્નત, બાનિયે દા'વતે ઇસ્લામી હઝરતે અલ્લામા મૌલાના અબૂ બિલાલ મુહમ્મદ ઇલ્યાસ અત્તાર કાદિરી ર-ઝવી رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ અપને રિસાલે “કઝા નમાઝોં કા તરીકા” મેં દુરુદ શરીફ કે મુ-તઅલ્લિક હદીસે પાક નકલ ફરમાતે હેં કે દો જહાં કે સુલ્તાન, સરવરે ઝીશાન صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ કા ફરમાને મઝ્ફિરત નિશાન હૈ : “મુઝ પર દુરુદે પાક પઢના પુલ સિરાત પર નૂર હૈ જો રોઝે જુમુઆ મુઝ પર અસ્સી બાર દુરુદે પાક પઢે ઉસ કે અસ્સી સાલ કે ગુનાહ મુઆફ હો જાએંગે.”

(الجامع الصغير للسيوطي، الحديث: ٥١٩١، ص ٣٢٠)

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيبِ! صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّدٍ

નો જવાબ રાહે રાસ્ત પર આ ગયા

હઝરતે સય્યિદુના ઇબ્રાહીમ બિન અદહમ عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللهِ الْاَكْرَم કી ખિદમતે સરાપા અ-ઝમત મેં એક શખ્સ હાઝિર હુવા ઓર અર્ઝ કી : આલીજાહ ! મુઝ સે બહુત ગુનાહ સરઝદ હોતે હેં, આપ رَحْمَةُ اللهِ تَعَالَى عَلَيْهِ મુઝે ગુનાહોં કા ઇલાજ તજવીઝ ફરમાઈયે.

આપ رَحْمَةُ اللهِ تَعَالَى عَلَيْهِ ને પહલી નસીહત કરતે હુએ ફરમાયા : “જબ ગુનાહ કરને કા પક્કા ઇરાદા હો જાએ તો અલ્લાહ عَزَّوَجَلَّ કા રિઝ્ક ખાના છોડ દો.” ઉસ શખ્સ ને હૈરત સે અર્ઝ કિયા : હઝરત ! આપ કેસી નસીહત ફરમા રહે હેં ! યેહ કેસે હો સકતા હૈ ? જબ કે રઝ્ઝાક عَزَّوَجَلَّ વોહી હૈ, તો મેં ઉસ કી રોઝી છોડ કર ભલા કિસ કી

ખાઊંગા ? આપ ﷺ ને ઇશાદિ ફરમાયા : “દેખો ! કિતની બુરી બાત હૈ કે જિસ પરવર દગાર ﷺ કી રોઝી ખાઓ ઉસી કી ના ફરમાની ભી કરતે રહો.”

ફિર આપ ﷺ ને દૂસરી નસીહત ફરમાઈ : “જબ ભી ગુનાહ કા ઇરાદા હો જાએ તો અલ્લાહ ﷺ કે મુલક સે બાહર નિકલ જાઓ.” ઉસ ને અર્ઝ કી : હુઝૂર યેહ ભી કેસે હો સકતા હૈ ? તમામ મશરિક મગરિબ, શિમાલ જુનૂબ, દાએં બાએં, ઊપર નીચે અલ ગરઝ જિધર જાઊં ઉધર અલ્લાહ ﷺ હી કા મુલક પાઊં. અલ્લાહ ﷺ કે મુલક સે બાહર નિકલને કી કોઈ સૂરત હી નહીં. આપ ﷺ ને ઇશાદિ ફરમાયા, “દેખો ! કિતની બુરી બાત હૈ કે અલ્લાહ ﷺ કે મુલક મેં ભી રહો ઓર ફિર ઉસ કી ના ફરમાની ભી કરો.”

તીસરી નસીહત આપ ﷺ ને યેહ ઇશાદિ ફરમાઈ : “જબ પુખ્તા ઇરાદા હો જાએ કે બસ અબ ગુનાહ કર હી ડાલના હૈ તો કર લો લેકિન અપને આપ કો ઇતના ઘુપા લો, કે અલ્લાહ ﷺ દેખ ન સકે.” ઉસ ને હૈરત સે અર્ઝ કિયા : હુઝૂર ! યેહ ક્યૂંકર મુશ્કિન હૈ ? કે અલ્લાહ ﷺ મુઝે દેખ ન સકે વોહ તો દિલોં કે અહ્વાલ સે ભી બા ખબર હૈ. તો આપ ﷺ ને ઇશાદિ ફરમાયા : “દેખો ! કિતની બુરી બાત હૈ કે જબ તુમ અલ્લાહ ﷺ કો સમીઅ વ બસીર ભી તસ્લીમ કરતે હો ઓર યેહ ભી યકીન કે સાથ કહ રહે હો, કે અલ્લાહ ﷺ હર લમ્હે મુઝે દેખ રહા હૈ મગર ફિર ભી ગુનાહ કિયે જા રહે હો.”

ચૌથી નસીહત યેહ ઇશાદિ ફરમાઈ : “જબ મ-લકુલ મૌત સય્યિદુના ઇઝરાઈલ عليه السلام તુમ્હારી રૂહ કબ્જ કરને કે લિયે તશરીફ લાએં તો ઉન સે કહ દેના કે થોડી સી મોહલત દે દીજિયે કે મેં તૌબા કર લૂં.” ઉસ શખ્સ ને અર્ઝ કી : હુઝૂર ! મેરી ક્યા ઔકાત ઓર મેરી સુને કૌન ? મૌત કા વક્ત મુકરર હૈ ઓર મુઝે એક લમ્હા ભી મોહલત નહીં મિલ સકેગી ફૌરન મેરી રૂહ કબ્જ કર લી જાએગી. આપ رَحْمَةُ اللهِ تَعَالَى ને ફરમાયા : “જબ તુમ યેહ જાનતે હો, કે મેં બે ઇખ્તિયાર હૂં ઓર તૌબા કી મોહલત હાસિલ નહીં કર સકતા તો ફિલહાલ જો વક્ત તુમ્હારે પાસ હૈ ઉસી કો ગનીમત જાનતે હુએ મ-લકુલ મૌત સય્યિદુના ઇઝરાઈલ عليه السلام કી તશરીફ આ-વરી સે પહલે પહલે તૌબા ક્યૂં નહીં કર લેતે ?”

ફિર આપ رَحْمَةُ اللهِ تَعَالَى ને પાંચવીં નસીહત યેહ ફરમાઈ : “જબ તુમ્હારી મૌત વાકેઅ હો જાએ ઓર કબ્ર મેં મુન્કર નકીર તશરીફ લે આએં તો ઉન કો કબ્ર સે હટા દેના.” ઉસ ને અર્ઝ કી : આલીજાહ ! યેહ ક્યા ફરમા રહે હેં ? મેં ઉન્હેં કેસે હટા સકૂંગા ? મુઝ મેં ઇતની તાક્ત કહાં ? આપ رَحْمَةُ اللهِ تَعَالَى ને ઇશાદિ ફરમાયા : “જબ તુમ નકીરૈન કો હટા નહીં સકતે તો ઉન કે સુવાલાત કે જવાબાત દેને કી તય્યારી અભી સે ક્યૂં શુરૂઅ નહીં કર દેતે ?”

છટી ઓર આખિરી નસીહત કરતે હુએ આપ رَحْمَةُ اللهِ تَعَالَى ને ઇશાદિ ફરમાયા : “અગર કિયામત કે દિન તુમ્હેં જહન્નમ કા હુકમ સુનાયા જાએ તો કહ દેના કે મેં નહીં જાતા.” ઉસ ને અર્ઝ કી :

હુઝૂર ! વહાં તો ઘસીટ કર દોઝખ મેં ડાલ દિયા જાએગા. તો આપ ﷺ ને ઈર્શાદ ફરમાયા : “જબ તુમહારા યેહ હાલ હે કે તુમ અલ્લાહ ﷻ કી રોઝી ખાને સે ભી બાઝ નહીં આ સકતે, ઉસ કે મુલક સે બાહર ભી નહીં નિકલ સકતે, ઉસ સે નઝર ભી નહીં બચા સકતે, મુન્કર નકીર કો ભી નહીં હટા સકતે ઓર જહન્નમ કે અઝાબ કા અગર હુકમ હો જાએ તો ઉસે ભી નહીં ટાલ સકતે તો ફિર ગુનાહ કરના હી છોડ દો તાકે ઇન તમામ મસાઈબ સે મહફૂઝ રહ સકો.”

ઉસ શખ્સ પર સચ્ચિદુના ઇબ્રાહીમ બિન અદહમ ﷺ કે તજવીઝ કદા ગુનાહોં કે ઇલાજ કે ઇન છે નસીહત આમોઝ મ-દની ફૂલોં કી ખુશ્બૂઓં ને બહુત અસર ક્રિયા, વોહ ઝારો કિતાર રોને લગા ઓર ઉસી વક્ત ઉસ ને અપને તમામ ગુનાહોં સે સચ્ચી તૌબા કર લી ઓર મરતે દમ તક તૌબા પર કાઈમ રહા. (مُلَخَّصٌ از تَذَكُّرَةِ الْاَوْلِيَاءِ ص ۱۰۰)

મીઠે મીઠે ઇસ્લામી ભાઈયો ! હમેં ભી ચાહિયે કે અપને બુઝુર્ગાને દીન ﷻ કે નકશે કદમ પર ચલતે હુએ નેકી કી દા'વત કો આમ કરેં.

નેકી કી દા'વત કી બ-ર-કત સે વોહ ઇસ્લામી ભાઈ જો નમાઝોં, મસ્જિદોં, નેકિયોં ઓર સુન્નતોં સે દૂર હેં ઉન કો નેકી કી દા'વત પેશ કરતે હુએ નમાઝોં પઢને, મસ્જિદોં કો આબાદ કરને, સુન્નતોં ઓર નેકિયોં કો ઇખ્તિયાર કરને કા ઝેહન દેં.

નેક શખ્સ ભી અઝાબ મેં

સરકારે મદીના ﷺ કા ફરમાને ઇબ્રત

નિશાન હૈ : અલ્લાહ ﷻ ને હઝરતે જિબ્રઈલ સ્લામ કો હુકમ ફરમાયા : ફુલાં શહર કો ઉસ કે રહને વાલોં કે સાથ ઝેરો ઝબર કર દો, હઝરતે જિબ્રઈલ સ્લામ ને અર્ઝ કી : ઐ રબ ﷻ ! ઉન લોગોં મેં તેરા એક ફુલાં નેક બન્દા ભી હૈ જિસ ને પલક ઝપકને કી મિકદાર ભી તેરી ના ફરમાની નહીં કી. અલ્લાહ ﷻ ને ફરમાયા : “શહર ઉન પર ઉલટ દો ક્યૂંકે ઉસ કા ચેહરા મેરી ના ફરમાનિયાં દેખ કર કભી મુ-તગય્યર નહીં હુવા.”

(شُعَبُ الْإِيمَان ج ٦ ص ٩٧ حديث ٧٠٩٥)

ઇસ હદીસ શરીફ સે વાઝેહ હોતા હૈ કે જહાં આ'માલે સાલિહા સે તઅલ્લુક ઓર બુરાઈયોં સે ઇજતિનાબ ઝરૂરી હૈ વહાં દીનો મિલ્લત કે ખિલાફ સાઝિશોં ઓર મુસલ્માનોં પર ઝુલ્મો સિતમ નીઝ મુઆ-શ-રતી બિગાડ કી વજહ સે પરેશાન હોના ભી ઈમાન કા તકાઝા હૈ જો લોગ અલ્લાહ તઆલા કી રિઝા જૂઈ કી ખાતિર મુઆ-શ-રતી બુરાઈયોં કે ઇઝાલે કે લિયે કોશાં નહીં રહતે ઓર અ-દમે તાકત કી સૂરત મેં ઉસ પર પરેશાન ભી નહીં હોતે ઉન કા તકવા કિસ કામ કા ! લિહાઝા અપની ઇસ્લાહ ઓર ઇબાદતે ખુદા વન્દી મેં મશગૂલિયત કે સાથ સાથ મુલ્ક વ મિલ્લત ઓર મુસલ્માનાને આલમ કી ઝબૂં હાલી કે ખાતિમે ઓર મુઆ-શરે કો ગૈર શર-ઈ હ-રકાતો સ-કનાત સે પાક કરને કે લિયે કોશાં રહના હમ સબ કી ઝિમ્માદારી હૈ.

(મિરઆતુલ મનાજ્જહ, જિ. 6, સ. 516)

નેકી કી દા'વત કો આમ કરને કે લિયે હર ઇસ્લામી ભાઈ અપના ચેહ ઝેહન બનાએ કે “મુઝે અપની ઓર સારી દુન્યા કે લોગોં કી ઇસ્લાહ કી કોશિશ કરની હૈ”

અભી દુઆ કે બા'દ મસ્જિદ સે બાહર જા કર નેકી કી દા'વત પેશ કી જાએગી આપ ભી હમારે સાથ શિર્કત ફરમાએ, **إِنْ شَاءَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ** ઢેરોં નેકિયાં હાસિલ હોંગી. અલાકાઈ દૌરા બરાએ નેકી કી દા'વત મેં શિર્કત કી સઆદત હાસિલ કરને વાલે ઇસ્લામી ભાઈ મેરે સીધે હાથ કી તરફ તશરીફ લે આએ, **إِنْ شَاءَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ** અલાકાઈ દૌરા બરાએ નેકી કી દા'વત કે આદાબ બયાન કિયે જાએંગે ઓર જો ઇસ્લામી ભાઈ બાહર નહીં જા સકતે વોહ મસ્જિદ હી મેં તશરીફ રખે, કે મસ્જિદ મેં ભી સુન્નતોં ભરે દર્સ કા સિલ્સિલા જારી રહેગા. દર્સોં બયાન કે સવાબ કા ભી ક્યા કહના !

જન્નત કી ક્યારિયાં

હઝરતે સય્યિદુના ઇબને અબ્બાસ **رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُمَا** સે રિવાયત હૈ કે નબિય્યે કરીમ **صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ** કા ફરમાને આલીશાન હૈ : “જબ તુમ જન્નત કી ક્યારિયોં સે ગુઝરા કરો તો ઉસ મેં સે કુછ ફૂલ ચુન લિયા કરો.” સહાબએ કિરામ **الرَضْوَانُ** ને અઝ કિયા : “યા રસૂલલ્લાહ **صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ** ! જન્નત કી ક્યારિયાં કૌન સી હેં ?” ફરમાયા : “ઇલ્મ કી મહફિલેં.” (طبرانی کبیر، رقم: ۱۱۱۵۸، ج ۱۱، ص ۷۸)

અલ્લાહ **عَزَّوَجَلَّ** હમેં ઇલ્મે દીન સીખને સિખાને, નેકી કી દા'વત દેને ઓર બુરાઈ સે મન્ઝ કરને કી તૌફીક અતા ફરમાએ.

أَمِينَ بِجَاهِ النَّبِيِّ الْأَمِينِ صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ

બયાન નમ્બર 6 :

નેકી કી દા'વત

શૈખે તરીકત, અમીરે અહલે સુન્નત, બાનિયે દા'વતે ઇસ્લામી હઝરતે અલ્લામા મૌલાના અબૂ બિલાલ મુહમ્મદ ઇલ્યાસ અત્તાર કાદિરી ર-ઝવી رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ અપને રિસાલે “જન્નતી મહલ કા સૌદા” મેં દુરૂદ શરીફ કે મુ-તઅલ્લિક હદીસે પાક નકલ ફરમાતે હૈં કે શાહે બહુરો બર, મદીને કે તાજવર, રસૂલે અન્વર صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ કા ફરમાને બખ્શિશ નિશાન હૈ : “અલ્લાહ عَزَّوَجَلَّ કી ખાતિર આપસ મેં મહબ્બત રખને વાલે જબ બાહમ મિલેં ઓર મુસા-ફા કરેં ઓર નબી صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ પર દુરૂદ પાક ભેજેં તો ઉન કે જુદા હોને સે પહલે દોનોં કે અગલે પિછલે ગુનાહ બખ્શ દિયે જાતે હૈં.”

(મસ્નદ અબી યેલી, મસ્નદ અન્સ બિન માલિક, અલહદિથ: ૨૧૦૧, જ ૩, વ ૧૦)

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيبِ! صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّدٍ

તીન મ-દની ફીસેં

હઝરતે સય્યિદુના હાતિમે અસમ رَحْمَةُ اللهِ الْاَكْرَم કો એક અમીર શખ્સ ને દા'વતે તઆમ દી, આપ رَحْمَةُ اللهِ تَعَالَى عَلَيْهِ ને ઇન્કાર ફરમા દિયા લેકિન વોહ શખ્સ ન માના, જબ ઉસ કા ઇસરાર બઢા તો આપ رَحْمَةُ اللهِ تَعَالَى عَلَيْهِ ને ફરમાયા : “અગર તૂ મેરી યેહ તીન શર્તે માને તો اِنْ شَاءَ اللهُ عَزَّوَجَلَّ આઊંગા (1) મેં જહાં ચાહૂંગા બૈહૂંગા (2) જો ચાહૂંગા ખાઊંગા (3) જો કહૂંગા વોહ તુમ્હે કરના પડેગા.” ઉસ માલદાર ને વોહ તીનોં શર્તે મન્જૂર કર લીં. વલિય્યુલ્લાહ કી ઝિયારત કે લિયે

બહુત સારે લોગ જમ્મ હો ગએ, પુર તકલ્લુફ તઆમ કા એહતિમામ થા. વક્તે મુકર્રર પર હઝરત ભી તશરીફ લે આએ ઓર આતે હી જહાં જૂતે પડે થે વહીં તશરીફ ફરમા હો ગએ. ચૂંકે શર્ત થી “જહાં ચાહૂંગા બૈદૂંગા” લિહાઝા મેઝબાન ને કુછ ન કહા. કુછ દેર બા'દ ખાના શુરૂઆ હુવા, લોગોં ને મુર્ગે મુસલ્લમ પર હાથ સાફ કરને શુરૂઆ કર દિયે લેકિન વલિય્યુલ્લાહ ﷺ ને અપની ઝોલી મેં હાથ ડાલ કર સૂખી રોટી કા ટુકડા નિકાલા ઓર તનાવુલ ફરમાને લગે. જબ તઆમ કા સિલ્સિલા ખત્મ હુવા તો આપ ﷺ ને મેઝબાન સે ફરમાયા : “અંગેઠી (યા'ની ચૂલ્હા) લાઓ ઓર ઉસ પર તવા રખો.” હુકમ કી તા'મીલ હુઈ, જબ આગ કી તપશ સે તવા સુખ અંગારા બન ગયા તો આપ ﷺ નંગે પાઉં ઉસ પર ખડે હો ગએ. લોગોં કી આંખેં હૈરત કે મારે ફટી કી ફટી રહ ગઈ. અબ આપ ﷺ ને ફરમાયા : “મેં ને આજ કે ખાને મેં સૂખી રોટી ખાઈ હૈ” યેહ ફરમા કર તવે સે નીચે ઉતર આએ ઓર હાઝિરીન સે ફરમાયા : “અબ આપ હઝરાત ઈસ તવે પર ખડે હો કર જો કુછ ખાયા હૈ ઉસ કા બારી બારી હિસાબ દીજિયે.” ચકબારગી લોગોં કી ચીખેં નિકલ ગઈ બ-ચક ઝબાન બોલ ઉઠે : “યા સચ્ચિદી ! આપ ﷺ તો વલિય્યુલ્લાહ હૈં ઓર યેહ આપ ﷺ કી કરામત હૈ, કહાં યેહ ગર્મ ગર્મ તવા ઓર કહાં હમારે નાઝુક કદમ ! હમ તો ગુનાહગાર, દુન્યાદાર લોગ હૈં.” આપ ﷺ ને ફરમાયા : “ઐ લોગો !

ઉસ વક્ત કો યાદ કરો જબ સૂરજ સિર્ફ એક મીલ દૂર હોગા, આજ

સૂરજ હમ સે કરોડોં મીલ દૂર હૈ, ઈસ વક્ત સૂરજ કા પિછલા રુખ હમારી તરફ હૈ જબ કે ઉસ વક્ત ઉસ કા અગલા રુખ હમારી જાનિબ હોગા, ઝમીન આગ કી હોગી, ઉસ આગ કી ઝમીન પર ગૌર કરો ઓર ઈસ ગર્મ તવે કે બારે મેં સોચો ! યેહ તવા જો દુન્યવી આગ મેં ગર્મ હુવા હૈ ઈસ કી તપશ ખુદા કી કસમ ! ઉસ આગ કી ઝમીન કે મુકાબલે મેં કુછ ભી નહીં. ઉસ આગ કી ઝમીન પર તુમહેં ખડા હોના પડેગા. ફરમાને બારી તઆલા હૈ :

﴿ثُمَّ لَتَسْأَلَنَّ يَوْمَئِذٍ عَنِ النَّعِيمِ﴾ (پ ۳۰ التكاثر: ۸)

તર-જ-મએ કન્ઝુલ ઈમાન : ફિર બેશક ઝરૂર ઉસ દિન તુમ સે ને'મતોં સે પુરસિશ હોગી.

જબ તુમ આજ ઈસ દુન્યવી તવે પર ખડે હો કર સિફ એક વક્ત કે ખાને કા હિસાબ નહીં દે સકતે તો કલ બરોઝે કિયામત તુમ મેં કૌન સી કરામત પૈદા હો જાએગી કે આગ કી ઝમીન પર ખડે હો કર ઝિન્દગી ભર કી ને'મતોં કા હિસાબ ચુકાઓગે !” યેહ રિક્કત અંગેઝ બયાન સુન કર લોગ દહાડેં માર માર કર રોને ઓર ગુનાહોં સે તૌબા કરને લગે.

(مُلَخَّصَاتُ ذِكْرِ الْوَلِيَاءِ الْجَزء الاول ص ۲۲۲)

સ-દકા પ્યારે કી હયા કા કે ન લે મુઝ સે હિસાબ

બખ્શ બે પૂછે લજાએ કો લજાના કયા હૈ

મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! કિસી કો નેકી કી દા'વત દેના યકીનન હમારે લિયે દુન્યા વ આખિરત કી ઢેરોં ભલાઈયોં કે હુસૂલ કા બેહતરીન ઝરીઆ હૈ. જૈસા કે સરવરે આલમ صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم

ને ઇશદિ ફરમાયા : “**اَنْزَلْ** કે ઝિક્ક ઔર નેકી કી દા'વત કે સિવા
 બની આદમ કે હર કલામ કે બારે મેં ઉસ કી પુરસિશ કી જાએગી.”

(الترمذی، کتاب الزهد، رقم الحديث ۲۴۲۰، ج ۴، ص ۱۸۵)

ਨੇੜੀ ਕੀ ਦਾ'ਵਤ ਦੇਨਾ ਸ-ਦਕਾ ਹੈ

હઝરતે સય્યિદુના અબૂ ઝર રَضِیَ اللہُ تَعَالٰی عَنْہُ ફરમાતે હેં કે સય્યિદુલ મુબલ્લિગીન, રહ્મતુલ્લિલ આ-લમીન, શફી'ઉલ મુઝ્નિબીન صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કે સહાબા મેં સે કુછ લોગોં ને અર્ઝ ક્રિયા : “યા રસૂલલ્લાહ صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ! માલદાર લોગ અજ લે ગએ હાલાંકે વોહ ભી હમારી તરહ નમાઝેં પઢતે હેં ઔર હમારી તરહ રોઝે રખતે હેં.” આપ صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ને ફરમાયા : “કયા અલ્લાહ ેઝુજલ્ ને તુમ્હારે લિયે કોઈ ઐસી ચીઝ નહીં બનાઈ જો તુમ સ-દકા કર સકો ? બેશક હર તસ્બીહ સ-દકા હૈ ઔર હર તકબીર સ-દકા હૈ ઔર હર તહ્મીદ સ-દકા હૈ ઔર اَمْرٌ بِالْمَعْرُوف (યા'ની નેકી કી દા'વત દેના) સ-દકા હૈ ઔર نَهْيٌ عَنِ الْمُنْكَر (યા'ની બુરાઈ સે મન્ઝ કરના) સ-દકા હૈ.”

(صحيح مسلم، كتاب الزكاة، باب بيان اسم الصدقة، رقم ١٠٠٦، ص ٥٠٣)

ਨੇੜ ਲੋਗੋਂ ਦੀ ਹਲਾਕਤ ਦੀ ਵਜ੍ਹਾ

ਅਵਲਾਹੁ ਤਆਲਾ ਨੇ ਫੜਾਰੇ ਸਘਿੰਦੁਨਾ ਧੂਸ਼ੁਅ ਬਿਨ ਨੂਨ
 عَلَى نَبِيْنَا وَعَلَيْهِ الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ ਪਰ ਵਧ੍ਯ ਭੇਜ਼ੁ ਕੇ ਆਪ ਕੀ ਕੌਮ ਕੇ ਐਕ ਲਾਅ
 ਆਦਮੀ ਅਜ਼ਾਬ ਸੇ ਫਲਾਕ ਕ੍ਰਿਯੇ ਜ਼ਾਅੰਗੇ ਜਿਨ ਮੇਂ ਧਾਲੀਸ ਫੜਾਰ ਨੇਕ
 ਲੋਗ ਹੈਂ ਐਰਿ ਸਾਠ ਫੜਾਰ ਭਫ਼ ਅਮਲ. ਆਪ عَلَى نَبِيْنَا وَعَلَيْهِ الصَّلَاةُ وَالسَّلَام ਨੇ
 ਅਰਜ਼ ਕੀ : ਯਾ ਰਬ عَزَّوَجَلَّ ! ਭਫ਼ ਕ੍ਰਿਦਾਰੋਂ ਕੀ ਫਲਾਕਤ ਕੀ ਵਜ਼ਫ਼ ਤੋ ਆਫ਼ਿਰ

હે લેકિન નેક લોગોં કો ક્યૂં હલાક કિયા જા રહા હૈ ? ઇશ્દિ ફરમાયા :
 “યેહ નેક લોગ ભી ઉન બદ કિરદારોં કે સાથ ખાતે ઓર પીતે થે.
 મેરી ના ફરમાનિયાં ઓર ગુનાહ દેખ કર કભી ઇન કે ચેહરોં પર ના
 ગવારી કા અસર તક ન આયા.” (شعب الإيمان ج ٧ ص ٥٣ رقم ٩٤٢٨)

કયા હમ ના ગવારી મહસૂસ કરતે હૈં ?

મીઠે મીઠે ઇસ્લામી ભાઈયો ! અપને ઝમીર સે સુવાલ કીજિયે
 કે કિસી કો ગુનાહ કરતા દેખ કર કિતની ના ગવારી મહસૂસ કી,
 બચ્ચોં કી અમ્મી ખાના પકાને મેં તાખીર કર દે, ખાને મેં નમક તેઝ
 હો જાએ, બેટા સ્કૂલ સે છુટ્ટી કર લે તો ના ગવાર ગુઝરે લેકિન ઘર
 વાલોં કી રોઝાના પાંચોં નમાઝેં કઝા હો રહી હોં તો હમારે માથે પર
 બલ ન આએ. હમ ઉન્હેં સમજાને કી કોઈ કોશિશ ન કરેં, આપ હી
 કહિયે કયા યેહ રવિશ દુરુસ્ત હૈ ?

માલિક બિન દીનાર عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللَّهِ الْغَفَّار کی ફિક્ક મઢી

હઝરતે સય્યિદુના માલિક બિન દીનાર عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللَّهِ الْغَفَّار
 ફરમાતે હૈં : “હમ ને દુન્યા કી મહબ્બત પર આપસ મેં સુલહ કર લી,
 પસ હમ આપસ મેં નેકી કી દા'વત નહીં દેતે ઓર ન એક દૂસરે કો
 બુરાઈયોં સે મન્અ કરતે હૈં, અલ્લાહ عَزَّوَجَلَّ હમેં ઇસ હાલ પર ન રખે
 વરના ન જાને હમ પર કૌન સા અઝાબ નાઝિલ કિયા જાએ.”

(شُعَبُ الْإِيمَان ج ٦ ص ٩٧ رقم ٧٥٩٦)

મીઠે મીઠે ઇસ્લામી ભાઈયો ! હમેં અપના ઝેહન બનાના ચાહિયે
 કે “મુઝે અપની ઓર સારી દુન્યા કે લોગોં કી ઇસ્લાહ કી કોશિશ કરની
 હૈ” إِنَّ شَاءَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ

અભી દુઆ કે બા'દ **إِنْ شَاءَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ** મસ્જિદ સે બાહર જા કર નેકી કી દા'વત પેશ કી જાએગી આપ ભી હમારે સાથ શિર્કત ફરમાએ, **إِنْ شَاءَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ** ઢેરોં નેકિયાં હાસિલ હોંગી, અલાકાઈ દૌરા બરાએ નેકી કી દા'વત મેં શિર્કત કી સઆદત હાસિલ કરને વાલે ઇસ્લામી ભાઈ મેરી સીધી જાનિબ તશરીફ લે આએ, **إِنْ شَاءَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ** અલાકાઈ દૌરા બરાએ નેકી કી દા'વત કે આદાબ બયાન કિયે જાએંગે ઓર જો ઇસ્લામી ભાઈ બાહર નહીં જા સકતે વોહ મસ્જિદ હી મેં તશરીફ રખે, કે મસ્જિદ મેં ભી સુન્નતોં ભરે દર્સ કા સિલ્સિલા જારી રહેગા **إِنْ شَاءَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ**. દસોં બયાન કે સવાબ કા ભી ક્યા કહના !

કબ્ર કી રોશની

હઝરતે અલ્લામા જલાલુદીન સુયૂતી શાફેઈ **عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللَّهِ الْكَوْنِي** “શર્હુસ્સુદૂર” મેં નક્લ કરતે હેં, અલ્લાહ તબા-ર-ક વ તઆલા ને હઝરતે સય્યિદુના મૂસા કલીમુલ્લાહ **وَعَلَيْهِ الصَّلَاةُ وَالسَّلَام** કી તરફ વહ્ય ફરમાઈ : “ભલાઈ કી બાતેં ખુદ ભી સીખો ઓર દૂસરોં કો ભી સિખાઓ, મેં ભલાઈ સીખને ઓર સિખાને વાલોં કી કબ્રોં કો રોશન ફરમાઉંગા તાકે ઉન કો કિસી કિસ્મ કી વહ્શત ન હો.”

(حلیة الاولیاء، ۳۲۰- کعب الاحبار، الحدیث: ۷۶۲۲، ج ۶، ص ۵)

અલ્લાહ **عَزَّوَجَلَّ** હમેં ઇલ્મે દીન સીખને સિખાને, નેકી કી દા'વત દેને ઓર બુરાઈ સે મન્ઝ કરને કી તૌફીક અતા ફરમાએ.

اٰمِيْنَ بِجَاهِ النَّبِيِّ الْاَمِيْنَ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم

બયાન નમ્બર 7 :

નેકી કી દા'વત

શૈખે તરીકત, અમીરે અહલે સુન્નત, બાનિયે દા'વતે ઇસ્લામી હઝરતે અલ્લામા મૌલાના અબૂ બિલાલ મુહમ્મદ ઇલ્યાસ અત્તાર કાદિરી ર-ઝવી رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ અપને રિસાલે “બા હયા નૌ જવાન” મેં બયાન ફરમાતે હૈં કે હઝરતે સય્યિદુના અબૂ દરદા رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ સે રિવાયત હૈ : મીઠે મીઠે મુસ્તફા صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ને ઇશાદિ ફરમાયા : “જો શપ્સ સુબહ વ શામ મુઝ પર દસ દસ બાર દુરૂદ શરીફ પઢેગા બરોઝે કિયામત મેરી શફાઅત ઉસે પહોંચ કર રહેગી.”

(التروغيب والترهيب ج ١ ص ٣١٢ حديث ٩٩١)

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيبِ! صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّدٍ

મીઠે બોલ કી બ-ર-કત

ખુરાસાન કે એક બુઝુર્ગ رَحْمَةُ اللهِ تَعَالَى عَلَيْهِ કો ખ્વાબ મેં હુકમ હુવા કે “તાતારી કૌમ મેં ઇસ્લામ કી દા'વત પેશ કરો !” ઉસ વક્ત હલાકૂ ખાન કા બેટા તગૂદાર ખાન બર સરે ઇક્તિદાર થા વોહ બુઝુર્ગ رَحْمَةُ اللهِ تَعَالَى عَلَيْهِ સફર કર કે તગૂદાર ખાન કે પાસ તશરીફ લે આએ. સુન્નતોં કે પૈકર બા રીશ મુસલ્માન મુબલ્લિગ કો દેખ કર ઉસે મસ્ખરી સૂઝી ઓર કહને લગા : “મિયાં ! યેહ તો બતાઓ તુમ્હારી દાદી કે બાલ અચ્છે હૈં યા મેરે કુત્તે કી દુમ ?” બાત અગર્યે ગુસ્સા દિલાને વાલી થી મગર ચૂંકે વોહ એક સમઝદાર મુબલ્લિગ થે લિહાઝા નિહાયત નરમી કે સાથ ફરમાને લગે : “મેં ભી અપને ખાલિકો માલિક અલ્લાહ

كَرَّجُلْ કા કુત્તા હું અગર જાં નિસારી ઓર વફાદારી સે ઉસે ખુશ કરને મેં કામ્યાબ હો જાઝિં તો મેં અચ્છા વરના આપ કે કુત્તે કી દુમ મુઝ સે અચ્છી હૈ જબ કે વોહ આપ કા ફરમાં બરદાર વ વફાદાર રહે.” ચૂંકે વોહ એક બા અમલ મુબલ્લિગ થે ગીબત વ યુગલી, ઐબજૂઈ ઓર બદ કલામી નીઝ ફુઝૂલ ગોઈ વગૈરા સે દૂર રહતે હુએ અપની ઝબાન ઝિકુલ્લાહ كَرَّجُلْ સે હમેશા તર રખતે થે લિહાઝા ઉન કી ઝબાન સે નિકલે હુએ મીઠે બોલ તાસીર કા તીર બન કર તગૂદાર ખાન કે દિલ મેં પૈવસ્ત હો ગએ કે જબ ઉસ ને અપને “ઝહરીલે કાંટે” કે જવાબ મેં ઉસ બા અમલ મુબલ્લિગ કી તરફ સે “ખુશબૂદાર મ-દની ફૂલ” પાયા તો પાની પાની હો ગયા ઓર નરમી સે બોલા : આપ رَحْمَةُ اللَّهِ تَعَالَى عَلَيْه મેરે મેહમાન હેં મેરે હી યહાં કિયામ ફરમાઈયે ! યુનાન્હે આપ رَحْمَةُ اللَّهِ تَعَالَى عَلَيْه ઉસ કે પાસ મુકીમ હો ગએ. તગૂદાર ખાન રોઝાના રાત આપ رَحْمَةُ اللَّهِ تَعَالَى عَلَيْه કી ખિદમત મેં હાઝિર હોતા, આપ رَحْمَةُ اللَّهِ تَعَالَى عَلَيْه નિહાયત હી શફક્ત કે સાથ ઉસે નેકી કી દા'વત પેશ કરતે. આપ કી સઅ્યે પૈહમ ને તગૂદાર ખાન કે દિલ મેં મ-દની ઈન્કિલાબ બરપા કર દિયા ! વોહી તગૂદાર ખાન જો કલ તક ઈસ્લામ કો સફહએ હસ્તી સે મિટાને કે દરપૈ થા આજ ઈસ્લામ કા શૈદાઈ બન ચુકા થા. ઉસી બા અમલ મુબલ્લિગ કે હાથોં તગૂદાર ખાન અપની પૂરી તાતારી કૌમ સમેત મુસલ્માન હો ગયા. ઉસ કા ઈસ્લામી નામ “અહમદ” રખા ગયા. તારીખ ગવાહ હૈ કે એક મુબલ્લિગ કે મીઠે બોલ કી બ-ર-કત સે વસ્તે એશિયા કી ખૂંબાર તાતારી સલ્તનત ઈસ્લામી હુકૂમત સે બદલ ગઈ. (બયાનાતે અત્તારિય્યા, હિસ્સા : 3, સ. 388)

અલ્લાહ ﷻ કી ઉન પર રહમત હો ઓર ઉન કે સદકે હમારી મગ્ફિરત હો.

મીઠે મીઠે ઇસ્લામી ભાઈયો ! દેખા આપ ને ? મુબલિગ હો તો એસા ! અગર તગૂદાર કે તીખે જુમ્લે પર વોહ બુરુગ رَحْمَةُ اللَّهِ تَعَالَى عَلَيْهِ ગુસ્સે મેં આ જાતે તો હરગિઝ યેહ મ-દની નતાઈજ બરઆમદ ન હોતે, લિહાઝા એસે મોકઓં પર હમેં અપને આપ પર ખૂબ કાબૂ રખના ચાહિયે ઓર જબ ભી નેકી કી દા'વત પેશ કરેં પ્યાર વ મહબ્બત ભરા અન્દાઝ હોના ચાહિયે.

નેકી કી દા'વત દેને ઓર બુરાઈ સે રોકને કી ફઝીલતેં ઓર બ-ર-કતેં બે શુમાર હેં. કુરઆને પાક મેં અલ્લાહ ﷻ ને નેકી કી દા'વત દેને વાલોં કે બારે મેં ઇશાદિ ફરમાયા હૈ :

وَمَنْ أَحْسَنُ قَوْلًا مِّمَّنْ دَعَا إِلَى اللَّهِ وَعَمِلَ صَالِحًا وَقَالَ إِنَّنِي مِنَ الْمُسْلِمِينَ ﴿٢٢﴾ (પ ૨૬, ૨૭, ૨૮, ૨૯, ૩૦, ૩૧, ૩૨, ૩૩) તર-જ-મએ કન્ઝુલ ઈમાન : ઓર ઉસ સે ઝિયાદા કિસ કી બાત અચ્છી જો અલ્લાહ કી તરફ બુલાએ ઓર નેકી કરે ઓર કહે મેં મુસલમાન હૂં.

સરકારે દો આલમ, નૂરે મુજસ્સમ, શહન્શાહે ઉમમ, મહબૂબે રબ્બે અકરમ صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ને ઇશાદિ ફરમાયા : “અલ્લાહ ﷻ કી કસમ ! અગર અલ્લાહ તઆલા તુમ્હારે ઝરીએ કિસી એક કો ભી હિદાયત દે દે તો યેહ તુમ્હારે લિયે સુખ ઊંટોં સે બેહતર હૈ.”

(صحيح مسلم، كتاب فضائل الصحابة، باب من فضائل علي بن أبي طالب، الحديث: ૨૬૦૬، ص ૧૩૧)

નેકી કી દા'વત દેને ઓર બુરાઈ સે મન્અ કરને વાલોં કે બે શુમાર ફઝાઈલો બ-ર-કાત હેં, હદીસે પાક કા મફહૂમ હૈ કે “જો કદમ

રાહે ખુદા મેં ખાક આલૂદ હોંગે ઉન કો જહન્નમ કી આગ નહીં છૂએગી.”

(المسند للإمام أحمد بن حنبل، حديث أبي عبيس، الحديث ١٥٩٣٥، ج ٥، ص ٣٩٦)

અભી દુઆ કે બા'દ **إِنْ شَاءَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ** મસ્જિદ સે બાહર જા કર નેકી કી દા'વત પેશ કી જાએગી, ચૂકે નેકી કી દા'વત દેને વાલોં કા સાથ દેના ભી અઝીમ નેકી હૈ, લિહાઝા આપ ભી હમારે સાથ ઇસ નેક કામ મેં તઆવુન ફરમાએં ઓર અલાકાઈ દૌરા બરાએ નેકી કી દા'વત મેં શિર્કત ફરમાએં. અલાકાઈ દૌરા બરાએ નેકી કી દા'વત મેં શિર્કત કી સઆદત હાસિલ કરને વાલે ઇસ્લામી ભાઈ મેરે સીધે હાથ કી તરફ તશરીફ લે આએં, **إِنْ شَاءَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ** અલાકાઈ દૌરા બરાએ નેકી કી દા'વત કે આદાબ બયાન કિયે જાએંગે ઓર જો ઇસ્લામી ભાઈ બાહર નહીં જા સકતે વોહ મસ્જિદ હી મેં તશરીફ રખેં, કે મસ્જિદ મેં ભી સુન્નતોં ભરે દર્સ કા સિલ્સિલા જારી રહેગા. દસોં બયાન કે સવાબ કા ભી ક્યા કહના !

જન્નત કી બિશારત

સરકારે મદીના, રાહતે કલ્બો સીના **صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ** ને ઇશાદ ફરમાયા : “જો શખ્સ મેરી ઉમ્મત તક કોઈ ઇસ્લામી બાત પહોંચાએ તાકે ઉસ સે સુન્નત કાઈમ કી જાએ યા ઉસ સે બદ મઝહબી દૂર કી જાએ તો વોહ જન્નતી હૈ.”

(حلية الاولياء ج ١٠ ص ٤٥ حديث ١٤٤٦٦)

અલ્લાહ **عَزَّوَجَلَّ** હમે ઇલ્મે દીન સીખને સિખાને, નેકી કી દા'વત દેને ઓર બુરાઈ સે મન્ઝ કરને કી તૌફીક અતા ફરમાએ.

أَمِينَ بِجَاهِ النَّبِيِّ الْأَمِينِ صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ

બયાન નંબર 8 :

નેકી કી દા'વત

શૈખે તરીકત, અમીરે અહલે સુન્નત, બાનિયે દા'વતે ઇસ્લામી હઝરતે અલ્લામા મૌલાના અબૂ બિલાલ મુહમ્મદ ઇલ્યાસ અત્તાર કાદિરી ર-ઝવી دَامَتْ بَرَكَاتُهُمُ الْعَالِيَهُ “રસાઈલે અત્તારિયા” (હિસ્સાએ દુવુમ) કે સફહા 15 પર હદીસે પાક નક્લ ફરમાતે હૈં : “અલ્લાહ ﷻ કી ખાતિર આપસ મેં મહબ્બત રખને વાલે જબ બાહમ મિલેં ઓર મુસા-ફહા કરેં ઓર નબી ﷺ પર દુરુદે પાક ભેજેં તો ઉન કે જુદા હોને સે પહલે દોનોં કે અગલે પિછલે ગુનાહ બખ્શ દિયે જાતે હૈં.”

(મસ્નદ અબી યેલી, મસ્નદ અન્સ બન માલિક, الحدیث: 2951, ج 3, ص 95)

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيبِ! صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّدٍ

પ્યારે ઇસ્લામી ભાઈયો ! અલ્લાહ ﷻ હર ચીઝ પર કાદિર હૈ. વોહ કિસી ભી મુઆ-મલે મેં હરગિઝ હરગિઝ કિસી કા મોહતાજ નહીં. ઉસ ને અપની કુદરતે કામિલા સે દુન્યા કો બનાયા ફિર ઇસ કો તરહ તરહ સે સજાયા ઓર ફિર ઇન્સાનોં કો ઇસ મેં બસાયા ઓર ઇન્સાનોં કી હિદાયત કે લિયે વક્તન ફ વક્તન અમ્બિયા વ રસુલ ﷺ કો મબઝિસ ફરમાયા. વોહ અગર ચાહે તો અમ્બિયા ﷺ કે બિગૈર ભી બિગડે હુએ ઇન્સાનોં કી ઇસ્લાહ કર સકતા હૈ. લેકિન ઉસ કી મશિયત હી કુછ ઇસ તરહ હૈ ઓર ઉસ ને યેહી પસન્દ ફરમાયા કે મેરે બન્દે હી નેકી કી દા'વત દેં ઓર બુરાઈ સે મન્ઝ કરેં ઓર ઇસ તરહ વોહ મેરી રાહ મેં મશક્કતેં ઝેલેં ઓર મેરી બારગાહે આલી સે દ-રજાતે રફીઆ હાસિલ કરેં.

યુનાન્યે નેકી કી દા'વત દેને ઓર બુરાઈ સે મન્અ કરને કે મન્સબે આલી કી બજા આ-વરી કે લિયે અલ્લાહ عَزَّوَجَلَّ અપને રસૂલોં ઓર નબિયોં عَلَيْهِمُ الصَّلَاةُ وَالسَّلَام કો દુન્યા મેં ભેજતા રહા ઓર આખિર મેં અપને પ્યારે હબીબ صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ કો ભેજા ઓર સરકારે મદીના صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ પર સિલ્સિલએ નુબુવ્વત કો ખત્મ ફરમાયા ઓર ફિર યેહ અઝીમુશ્શાન મન્સબ અપને પ્યારે હબીબ صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآલِهِ وَسَلَّمَ કી ઉમ્મત કે સિપુર્દ કિયા તાકે ઇસ ઉમ્મત કે ઇસ્લામી ભાઈ ખુદ હી આપસ મેં એક દૂસરે કી ઇસ્લાહ કરતે રહેં ઓર નેકી કી દા'વત કે ઇસ અહમ ફરીઝે કો અન્જામ દેતે રહેં. અબ રહતી દુન્યા તક હર મુસલ્માન અપની અપની જગહ પર મુબલ્લિગ હૈ. અબ હમ ગુલામાને મુસ્તફા હી ને એક દૂસરે કી ઇસ્લાહ કી કોશિશ કરની હૈ. ક્યૂંકે અબ કોઈ નબી નહીં આએગા. અબ નેકી કી દા'વત કો આમ કરને કા અહમ મન્સબ ઇસ ઉમ્મત કે સિપુર્દ કિયા ગયા હૈ.

જૈસા કે કુરઆને મજીદ ફુરકાને હમીદ મેં અલ્લાહ عَزَّوَجَلَّ ને ઇશાદિ ફરમાયા :

كُنْتُمْ خَيْرَ أُمَّةٍ أُخْرِجَتْ
لِلنَّاسِ تَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ
وَتَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ

(પૃ ૧૦૦: ૧૧)

તર-જ-મએ કન્ઝુલ ઈમાન : તુમ બેહતર હો ઉન સબ ઉમ્મતોં મેં જો લોગોં મેં ઝાહિર હુઈ ભલાઈ કા હુકમ દેતે હો ઓર બુરાઈ સે મન્અ કરતે હો.

મુફ્ફરિસે શહીર હકીમુલ ઉમ્મત મુફ્તી અહમદ યાર ખાન

નઈમી عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللَّهِ الْوَعْدِ “તફસીરે નૂરુલ ઈરફાન” મેં ઈસ આયત કી તફસીર મેં તહરીર ફરમાતે હૈં : “ઈસ સે મા'લૂમ હુવા કે હર મુસલ્માન મુબલ્લિગ હોના ચાહિયે, જો મસ્અલા મા'લૂમ હો દૂસરે કો બતાએ ઓર ખુદ ઉસ કી અપને અમલ સે તબ્લીગ કરે.”

الْحَمْدُ لِلَّهِ عَزَّ وَجَلَّ સહાબએ કિરામ ઓર બુઝુર્ગાને દીન رَضَوْنَ اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِمْ ને ઈસ કામ કો અહસન તરીકે સે કિયા હૈ ઓર નેકી કી દા'વત કે ઝરીએ સે દીને ઈસ્લામ કો દુન્યા કે કોને કોને મેં પહોંચાયા હૈ. હમારે અસ્લાફ કી ઐસી મ-દની સોચ હુવા કરતી થી કે મરતે વક્ત ભી વોહ ઈસ કામ કો નહીં છોડતે.

મઝહબે માલિકિયા કે અઝીમુલ મર્તબત પેશવા ઓર ઝબર દસ્ત આશિકે રસૂલ જિન્હોં ને અપની તમામ તર ઝિન્દગી અમ્ર બિલ મા'રૂફ વ નહ્યુન અનિલ મુન્કર મેં બસર કી બિસ્તરે મર્ગ પર ભી ઈસ અહમ ફરીઝે કો ન ભૂલે. આખિરી વક્ત ભી ઈસ્લામી ભાઈયોં કો જો વસિયત ફરમાઈ ઉસ મેં અમ્ર બિલ મા'રૂફ વ નહ્યુન અનિલ મુન્કર પર ઝોર દિયા. યુનાન્યે આપ رَحْمَةُ اللَّهِ تَعَالَى عَلَيْهِ કે આખિરી કલિમાત નકલ કરતે હુએ હઝરતે યહ્યા બિન યહ્યા رَحْمَةُ اللَّهِ تَعَالَى عَلَيْهِ ફરમાતે હૈં : “ઈસ કે બા'દ હઝરતે સય્યિદુના ઈમામ માલિક عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللَّهِ تَعَالَى عَلَيْهِ કી એક રિવાયત બયાન કી કે “કિસી શખ્સ કો નમાઝ કે મસાઈલ બતાના રૂએ ઝમીન કી તમામ દૌલત સ-દકા કરને સે બેહતર હૈ, ઓર કિસી કી દીની ઉલઝન દૂર કર દેના સો¹⁰⁰ હજ કરને સે અફઝલ હૈ.” ઓર ઈબ્ને શહાબ ઝોહરી رَحْمَةُ اللَّهِ تَعَالَى عَلَيْهِ

કી રિવાયત સે બતાયા કે “કિસી શખ્સ કો દીની મશ્વરા દેના સો

ગઝવાત મેં જિહાદ કરને સે બેહતર હૈ.” હઝરતે સય્યિદુના યહ્યા બિન યહ્યા رَحْمَةُ اللهِ تَعَالٰی عَلَيْهِ કહતે હૈં ઈસ ગુફત-ગૂ કે બા'દ સય્યિદુના ઈમામ માલિક رَحْمَةُ اللهِ تَعَالٰی عَلَيْهِ ને કોઈ બાત નહીં કી ઓર અપની જાન જાને આફરીન કે સિપુર્દ કર દી.” (بُستَانُ الْمُحَدِّثِينَ، ص ૩૯)

પ્યારે ઈસ્લામી ભાઈયો ! હમારે બુરુગાને દીન رَحْمَةُ اللهِ الْبَيْتِ ગોયા ઈસ બાત કે મિસ્દાક થે કે મુઝે અપની ઓર સારી દુન્યા કે લોગોં કી ઈસ્લાહ કી કોશિશ કરની હૈ.

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ عَزَّوَجَلَّ નેકી કી દા'વત દેને વાલોં ઓર બુરાઈ સે મન્અ કરને વાલોં સે અલ્લાહ عَزَّوَجَلَّ કિસ કદર રાઝી હોતા હૈ ઓર ઉન પર કિસ કદર રહમતે ખુદા વન્દી عَزَّوَجَلَّ કા નુઝૂલ હોતા હૈ ઓર ઉન કો કિસ કદર ઈન્આમાત અતા ફરમાતા હૈ. યુનાન્થે

એક સાલ કી ઇબાદત કા સવાબ

સય્યિદુના ઈમામ મુહમ્મદ ગઝાલી عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللهِ الْوَالِی ફરમાતે હૈં કે હઝરતે સય્યિદુના મૂસા عَلٰی نَبِیْنَا وَعَلَيْهِ الصَّلٰوةُ وَالسَّلَام ને અલ્લાહ عَزَّوَجَلَّ કી બારગાહ મેં અર્ઝ કિયા ! યા અલ્લાહ عَزَّوَجَلَّ ! જો અપને ભાઈ કો બુલાએ ઓર ઉસે નેકી કા હુકમ કરે ઓર બુરાઈ સે રોકે ઉસ કી જઝા ક્યા હૈ ? ફરમાયા : “મૈં ઉસ કી હર બાત પર એક સાલ કી ઇબાદત કા સવાબ લિખતા હૂં ઓર ઉસે જહન્નમ કી સઝા દેને મેં મુઝે હયા આતી હૈ.” (مكاشفة القلوب، ص ૬૪)

પ્યારે ઈસ્લામી ભાઈયો ! દેખા આપ ને કે નેકી કી દા'વત દેને કે કિસ કદર ફઝાઈલો બ-રકાત હૈં. તો અભી اِنْ شَاءَ اللهُ عَزَّوَجَلَّ હમ ભી બાહર જા કર લોગોં કો નેકી કી દા'વત પેશ કરેંગે. જો નમાઝ નહીં

પઢતે ઉન કો નમાઝોં કી દા'વત દેંગે ઓર જો મસ્જિદોં સે દૂર હેં, ઉનહેં મસ્જિદ મેં આને કી દા'વત પેશ કરેંગે ઓર જો સુન્નતોં સે દૂર હેં, ઉન કો સુન્નતોં પર અમલ કરને કી તરગીબ દિલાએંગે. તાકે સબ મુસલમાન અલ્લાહ ﷻ ઓર ઉસ કે પ્યારે મહબૂબ ﷺ કી રિઝા વ ખુશનૂદી હાસિલ કરને વાલે બન જાએં.

અલાકાઈ દૌરા બરાએ નેકી કી દા'વત મેં શિર્કત કી સઆદત હાસિલ કરને વાલે ઇસ્લામી ભાઈ મેરી દાઈ જાનિબ તશરીફ લે આએં. **إِنْ شَاءَ اللَّهُ ﷻ** અલાકાઈ દૌરા બરાએ નેકી કી દા'વત કે આદાબ બયાન કિયે જાએંગે ઓર જો ઇસ્લામી ભાઈ બાહર નહીં જા સકતે વોહ મસ્જિદ હી મેં તશરીફ રખેં, કે મસ્જિદ મેં ભી સુન્નતોં ભરે દર્સ કા સિલ્સિલા જારી રહેગા **إِنْ شَاءَ اللَّهُ ﷻ**.

હઝાર રક્અત સે બેહતર

સરવરે આલમ, નૂરે મુજસસમ, શહન્શાહે બની આદમ **صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ** ને ઇશાદ ફરમાયા : “ઐ અબૂ ઝર ! તેરા સુબહ કે વક્ત કિતાબુલ્લાહ સે એક આયત સીખના તેરે લિયે સો રક્અતેં અદા કરને સે અચ્છા હૈ ઓર તેરા સુબહ કે વક્ત ઇલ્મ કી એક બાત સીખના હઝાર રક્અત નમાઝ પઢને સે અચ્છા હૈ ખ્વાહ ઉસ પર અમલ હો યા ન હો.”

(سنن ابن ماجه، كتاب السنة، باب في فضل من تعلم القرآن، الحديث ٢١٩، ج ١، ص ١٤٢)

અલ્લાહ **ﷻ** હમેં ઇલ્મે દીન સીખને સિખાને, નેકી કી દા'વત દેને ઓર બુરાઈ સે મન્અ કરને કી તૌફીક અતા ફરમાએ.

أَمِينَ بِجَاهِ النَّبِيِّ الْأَمِينِ صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ

બયાન નંબર 9 :

નેકી કી દા'વત

શેખે તરીકત, અમીરે અહલે સુન્નત, બાનિયે દા'વતે ઇસ્લામી હઝરતે અલ્લામા મૌલાના અબૂ બિલાલ મુહમ્મદ ઇલ્યાસ અત્તાર કાદિરી ર-ઝવી رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ અપને રિસાલે “કફન ચોરોં કે ઇન્કિશાફત” મેં હદીસે પાક નક્લ ફરમાતે હૈં કે અલ્લાહ عَزَّوَجَلَّ કે મહબૂબ صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ કા ફરમાને દિલ નશીન હૈ : “જબ જુમા'રાત કા દિન આતા હૈ અલ્લાહ عَزَّوَجَلَّ ફિરિશતોં કો ભેજતા હૈ જિન કે પાસ ચાંદી કે કાગઝ ઓર સોને કે કલમ હોતે હૈં વોહ લિખતે હૈં, કૌન યૌમે જુમા'રાત ઓર શબે જુમુઆ મુઝ પર કસરત સે દુરૂદે પાક પઢતા હૈ.”

(کنز العمال، ج ۱، ص ۲۵۰، حدیث: ۲۱۷۴)

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيبِ! صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّدٍ

પ્યારે ઇસ્લામી ભાઈયો ! اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ عَزَّوَجَلَّ હમ મુસલમાન હૈં ઓર મુસલમાન કા હર કામ અલ્લાહ عَزَّوَجَلَّ ઓર ઉસ કે પ્યારે હબીબ صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ કી ખુશનૂદી કે લિયે હોના ચાહિયે. મગર બદ કિસ્મતી સે આજ હમારી અક્સરિયત નેકી કે રાસ્તે સે દૂર હોતી જા રહી હૈ. શાયદ ઇસી વજહ સે હમેં તરહ તરહ કી પરેશાનિયોં કા સામના હૈ. કોઈ બીમાર હૈ તો કોઈ કર્ઝદાર, કોઈ ઘરેલૂ ના ચાકિયોં કા શિકાર હૈ તો કોઈ તંગદસ્તો બે રોઝગાર, કોઈ ઔલાદ કા તલબ ગાર હૈ તો કોઈ ના ફરમાન ઔલાદ કી વજહ સે બેઝાર.

અલ ગરઝ હર એક કિસી ન કિસી મુસીબત મેં ગિરિફતાર હૈ.

યકીનન યેહ સબ પરેશાનિયાં હમારી શામતે આ'માલ કા નતીજા હૈં,

નજાત તમામ જહાનોં કે પાલને વાલે અલ્લાહુ રબ્બુલ આ-લમીન ﷻ કી ઇતાઅત ઓર મુઅમિનીન પર રહમો કરમ ફરમાને વાલે રસૂલે કરીમ, રઊફુરહીમ ﷺ કી સુન્નતોં કી ઇતિબાઅ મેં હૈ.

બુરાઈ સે રોકને કા અઝીમ જઝબા

અલ્લાહ ﷻ ને હમેં જિન આ'માલ કે કરને કા હુક્મ ફરમાયા ઉન આ'માલ મેં સે બહુત હી અહમ તરીન અમલ નેકી કી દા'વત દેના ઓર બુરાઈ સે મન્અ કરના હૈ. જો ખુશ નસીબ ઇસ અમલ કો કરતે હૈં અલ્લાહ ﷻ ઉન કી કેસી મદદ ફરમાતા હૈ જૈસા કે વાલિયે મિસ્ર અહમદ બિન તૂલૂન બડા હી સફફાક ઓર ખૂરેઝ બાદશાહ થા. મગર ઇસ કે બા વુજૂદ ઉસ કો મુકદમાત મેં ઝાલિમ વ મઝલૂમ કે દરમિયાન અદૂલ કરને કા બડા જઝબા થા. એક દિન ઉસ કા લડકા અબ્બાસ એક ગાને વાલી ઓરત કે સાથ ચલા જા રહા થા ઓર ઉસ કા ગુલામ હાથ મેં સિતાર લિયે જા રહા થા. એક આલિમે બા અમલ ને યેહ મન્ઝર દેખા તો એક દમ નેકી કી દા'વત પેશ કરને કા અઝીમ જઝબા સીને મેં બેદાર હો ગયા ગ-ઝબો જલાલ મેં બે કરાર હો કર દૌડ પડે ઓર ગુલામ કે હાથ સે સિતાર છીન કર ઝમીન પર ઇસ તરહ પટખ દિયા કે વોહ ચૂર ચૂર હો કર બિખર ગયા. અબ્બાસ ને ગઝબનાક હો કર અપને બાપ અહમદ બિન તૂલૂન કી કચહરી મેં ઉસ હક્કાની આલિમ ﷻ પર મુકદમા દાઈર કર દિયા જબ યેહ પૈકરે ઇલ્મો અમલ કચહરી મેં પહોંચા તો અહમદ બિન તૂલૂન ને સુવાલ કિયા, ક્યા વાકેઈ તુમ ને સિતાર તોડા હૈ ? આપ ﷻ ને ફરમાયા : “જી હાં !” અહમદ બિન તૂલૂન ને તેવર બદલ કર બડે

ગુસ્સે મેં પૂછા, ક્યા તુમ્હે ઇસ્મ થા કે વોહ સિતાર કિસ કા હે ? આપ
 رَحْمَةُ اللهِ تَعَالَى ને ફરમાયા : જો હાં ! વોહ આપ હી કે ફરઝન્દ અબ્બાસ
 કા થા. અહમદ બિન તૂલૂન ને પૂછા કે ફિર ભી તુમ ને મેરે એ'ઝાઝ કા
 કુછ ભી ખયાલ નહીં રખા ? આલિમ સાહિબ ને નિહાયત હી બે
 ખૌફી કે સાથ જવાબ દિયા આલીજાહ ! યેહ ક્યૂંકર મુશ્કિન હો સકતા
 હે ? કે મૈં એક ગુનાહ હોતે હુએ દેખૂં ઓર આપ કે એ'ઝાઝ કે ખૌફ સે
 ખામોશ રહૂં. જબ કે અલ્લાહ عَزَّوَجَلَّ કા ફરમાને આલીશાન હૈ :

وَالْمُؤْمِنُونَ وَالْمُؤْمِنَاتُ بَعْضُهُمْ	તર-જ-મએ કન્ઝુલ ઈમાન : ઓર
أَوْلِيَاءُ بَعْضُهُمْ يَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ	મુસલમાન મર્દ ઓર ઓરતેં એક દૂસરે
وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ	કે રફીક હેં, ભલાઈ કા હુકમ દેં ઓર
(પ. ૧૦, તૌબે: ૭૧)	બુરાઈ સે મન્અ કરેં.

મીઠે મીઠે મુસ્તફા, શબે અસ્રા કે દૂલ્હા صَلَّی اللہُ تَعَالَى عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કા ઇશદિ મુબારક હૈ : “અલ્લાહ عَزَّوَجَلَّ કી ના ફરમાની મેં કિસી મખલૂક કી
 ઇતાઅત જાઈઝ નહીં હે.”

(المسند للإمام احمد بن حنبل، مسند علی بن أبی طالب، الحديث: ૧૦૯૦، ج ૧، ص ૬૭૮)

ઉસ મોહતરમ આલિમ સાહિબ رَحْمَةُ اللهِ تَعَالَى કી યેહ હક
 નુમા તકરીર તાસીર કા તીર બન કર અહમદ બિન તૂલૂન કે દિલ મેં
 પૈવસ્ત હો ગઈ. એક દમ ઉસ કા ગુસ્સા ઠન્ડા હો ગયા ઓર ઉસ ને
 યેહ કહ દિયા કે મૈં આપ رَحْمَةُ اللهِ تَعَالَى કો મજાઝ બનાતા હૂં કે આપ
 رَحْمَةُ اللهِ تَعَالَى પૂરે શહૂર મેં જો બાત ભી ખિલાફે શર-અ દેખેં ઉસ કો
 બરબાદ ઓર તહસ નહસ કર દેં.

ગૈરે હક કે સામને મોમિન કા સર ઝુકતા નહીં

યેહ વોહ તૂફાં હેં પહાડોં સે ભી જો રુકતા નહીં

પ્યારે ઇસ્લામી ભાઈયો ! ઇસ હિકાયત સે હમં યેહ દર્સ મિલા કે અગર કોઈ જઝૂબએ ઇખ્લાસ કે સાથ નેકી કી દા'વત આમ કરતા હૈ તો અલ્લાહ ﷻ ઉસ કે કલામ મેં એસી તાસીર પૈદા ફરમાતા હૈ કે સામને વાલે યાહે કિતને હી સખ્ત દિલ ક્યૂં ન હોં ઉન કે સખ્ત દિલ ભી પિઘલ કર મોમ બન જાતે હેં. નેકી કી દા'વત કી બ-ર-કત સે અલ્લાહ ﷻ ઉન કે દિલોં મેં જોશે ઈમાની પૈદા ફરમા દેતા હૈ. ઓર વોહ ઇસ્લામી ભાઈ જો પહલે મસ્જિદોં કે કરીબ તક નહીં આતે થે, નમાઝોં પઢને મેં ઉન કા દિલ નહીં લગતા થા, સુન્નતોં પર અમલ કરને કા ઉન કો શૌક તક નહીં હોતા થા, اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ ﷻ નેકી કી દા'વત કી બ-ર-કત સે ઉન કે અન્દર નમાઝોં કા ભી જઝબા પૈદા હો જાતા હૈ ઓર સુન્નતોં પર અમલ કરને કા ઝેહન ભી બન જાતા હૈ.

યાદ રખિયે કે અગર હમારે નેકી કી દા'વત દેને પર કોઈ શખ્સ ગુનાહોં સે તાઈબ હો કર નમાઝી બન ગયા, સુન્નતોં કા આઈના દાર બન ગયા તો વોહ હમારે લિયે સવાબે જારિયા કા અઝીમ ઝરીઆ બન જાએગા ક્યૂંકે હદીસે પાક મેં હૈ : “ اِنَّ الدَّالَّ عَلَى الْخَيْرِ كَفَاعِلِهِ ” યા'ની નેકી કી તરફ રાહનુમાઈ કરને વાલા નેકી કરને વાલે કી તરહ હૈ.”

(سنن الترمذی، کتاب العلم، باب ماجاء الدال على الخير، الحديث ۲۶۷۹، ج ۴، ص ۳۰۵)

એક ઓર હદીસે પાક મેં હૈ કે “જિસ ને હિદાયત વ ભલાઈ કી દા'વત દી ઉસે ઉસ ભલાઈ કી પૈરવી કરને વાલોં કે બરાબર અજ મિલેગા ઓર ઉન કે સવાબ મેં કોઈ કમી ન હોગી ઓર જિસ ને કિસી કો ગુમરાહી કી દા'વત દી ઉસે ઉસ ગુમરાહી કી પૈરવી કરને વાલોં કે બરાબર ગુનાહ હોગા ઓર ઉન કે ગુનાહોં મેં કમી ન હોગી.”

(صحيح مسلم، کتاب العلم، باب من سن سنة حسنة، الحديث ۲۶۷۴، ص ۱۴۳۸)

મીઠ મીઠે ઇસ્લામી ભાઈયો ! અભી દુઆ કે બા'દ **إِنْ شَاءَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ** મસ્જિદ સે બાહર જા કર લોગોં કો નેકી કી દા'વત પેશ કી જાએગી અગર આપ ભી હમારે સાથ શિર્કત ફરમાએં તો **إِنْ شَاءَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ** આપ કો ઢેરોં નેકિયાં મિલેંગી અલાકાઈ દૌરા બરાએ નેકી કી દા'વત મેં શિર્કત કી સઆદત હાસિલ કરને વાલે ઇસ્લામી ભાઈ મેરી સીધી જાનિબ તશરીફ લે આએં, **إِنْ شَاءَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ** અલાકાઈ દૌરા બરાએ નેકી કી દા'વત કે આદાબ બયાન કિયે જાએંગે ઓર જો બાહર નહીં જા સકતે વોહ મસ્જિદ હી મેં તશરીફ રખેં, કે મસ્જિદ મેં ભી સુન્નતોં ભરે દર્સ કા સિલ્સિલા જારી રહેગા **إِنْ شَاءَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ**. મસ્જિદ મેં બેઠને સે ઢેરોં નેકિયાં હાસિલ હોતી હેં યુનાન્યે

ઇત્મીનાન વ સુકૂન કા ગુપ્ત

સરકારે મદીના, કરારે કલ્બો સીના **صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ** ને ઇશાદિ ફરમાયા : “જો કૌમ કિતાબુલ્લાહ કી તિલાવત કે લિયે અલ્લાહ તઆલા કે ઘરોં મેં સે કિસી ઘર મેં જમ્મ હો ઓર એક દૂસરે કે સાથ દર્સ કી તકરાર કરે તો ઉન પર (1) સકીના (ઇત્મીનાન વ સુકૂન) નાઝિલ હોતા હૈ (2) રહમત ઉન્હેં ઢાંપ લેતી હૈ (3) ફિરિશ્તે ઉન્હેં ઘેર લેતે હેં (4) ઓર અલ્લાહ તઆલા ઉન કા ઝિક ફિરિશ્તોં કે સામને ફરમાતા હૈ.”

(صحیح مسلم، کتاب الذکر والدعاء... الخ، باب فضل الاجتماع... الخ، حدیث: ۲۶۹۹، ص ۴۴۷)

અલ્લાહ **عَزَّوَجَلَّ** હમે ઇલ્મે દીન સીખને સિખાને, નેકી કી દા'વત દેને ઓર બુરાઈ સે મન્ઝ કરને કી તૌફીક અતા ફરમાએ.

‘امین بِجَاةِ النَّبِيِّ الْأَمِينِ صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ

બયાનાતે મગરિબ

બયાન નમ્બર 1 :

હિલ્મ વ બુદ્બારી

શૈખે તરીકત, અમીરે અહલે સુન્નાત, બાનિયે દા'વતે ઇસ્લામી હઝરતે અલ્લામા મૌલાના અબૂ બિલાલ મુહમ્મદ ઇલ્યાસ અત્તાર કાદિરી ર-ઝવી دَامَتْ بَرَكَاتُهُمُ الْعَالِيَهُ “રસાઈલે અત્તારિય્યા” (હિસ્સએ દુવુમ) કે સફહા 18 પર હદીસે પાક નક્લ ફરમાતે હૈં કે પ્યારે આકા મુહમ્મદે મુસ્તફા صَلَّی اللّٰهُ تَعَالٰی عَلَیْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને ઇશદિ ફરમાયા : “જિસે યેહ પસન્દ હો, કે અલ્લાહ ઈઝ્જલ્ કી બારગાહ મેં પેશ હોતે વક્ત અલ્લાહ ઈઝ્જલ્ ઉસ સે રાઝી હો, ઉસે ચાહિયે કે મુઝ પર કસરત સે દુરુદ શરીફ પઢે.”

(فردوس الاخبار للدليمي، الحديث: ٦٠٨٣، ج ٢، ص ٢٨٤)

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيبِ! صَلَّی اللّٰهُ تَعَالٰی عَلَى مُحَمَّدٍ

મીઠે મીઠે ઇસ્લામી ભાઈયો ! હિલ્મ વ બુદ્-બારી યા'ની નરમી ઇખ્તિયાર કરને ઓર કોઈ હમ પર ઝુલ્મો ઝિયાદતી કરે ઉસ પર સબ્ર કરને કે ફઝાઈલ કુરઆનો હદીસ મેં બે શુમાર બયાન કિયે ગએ હૈં યુનાન્થે અલ્લાહ ઈઝ્જલ્ કા ફરમાને અ-ઝમત નિશાન હૈં :

وَالْكُظَيِّينَ الْغَيِّطِ وَالْعَافِيْنَ عَنِ

النَّاسِ وَاللّٰهُ يُحِبُّ الْمُحْسِنِيْنَ ۝

(پ ٤، ال عمران: ١٣٤)

તર-જ-મએ ક-ઝુલ્ ઈમાન : ઓર
ગુસ્સા પીને વાલે ઓર લોગોં સે દર
ગુઝર કરને વાલે ઓર નેક લોગ
અલ્લાહ કે મહબૂબ હૈં.

ઈસ આયતે મુબા-રકા કે તહ્ત મુફ્સિરે શહીર હકીમુલ ઉમ્મત મુફ્તી અહમદ યાર ખાન નઈમી رَحْمَةُ اللهِ الْغَنِيُّ તહરીર ફરમાતે હૈં : “ઈસ આયત સે ચન્દ ફાએદે હાસિલ હુએ ﴿1﴾ અલ્લાહ તઆલા કે બન્દોં પર મેહરબાની કરના બેહતરીન ઈબાદત હૈ કે રબ તઆલા ને મુત્તકીન કી સિફત મેં પહલે ઈસ કા ઝિક કિયા, શૈખ સા’દી رَحْمَةُ اللهِ الْهَادِي ફરમાતે હૈં : અગર ખાલિક કી બખ્શિશ ચાહતે હો તો મખ્લૂક સે ભલાઈ કરો ﴿2﴾ જિન લોગોં કે સાથ (હુસ્ને) સુલૂક કરને સે નફ્સ રોકે ઉન સે (હુસ્ને) સુલૂક કરના બડી બહાદુરી હૈ ﴿3﴾ અપને ઝાતી મુઆ-મલાત મેં લોગોં કો મુઆફી દેના બહુત મહબૂબ હૈ ﴿4﴾ જો ખુદા તઆલા કા મહબૂબ બનના ચાહે વોહ નેક આ’માલ કર કે મોહસિન બને.”

બુરાઈ કે બદલે ભલાઈ

તફ્સીરે કબીર મેં હૈ કે હઝરતે સય્યિદુના ઈસા عَلَيْهِ السَّلَام ફરમાતે હૈં : “એહસાન યેહ નહીં કે તૂ ભલાઈ કે ઈવઝ ભલાઈ કર દે, યેહ તો બદલા ચુકાના હૈ, એહસાન યેહ હૈ કે જો તેરે સાથ બુરાઈ કરેં તૂ ઉન સે ભલાઈ કર.”

(التفسير الكبير، آلِ عُمَرَ، تحت الآية: ١٣٤، ج ٣، ص ٣٦٧)

દા’વતે ઈસ્લામી કે ઈશાઅતી ઈદારે મક-ત-બતુલ મદીના કી મતબૂઆ 743 સફહાત પર મુશ્તમિલ કિતાબ, “જન્નત મેં લે જાને વાલે આ’માલ” સફહા 559 પર હૈ :

ઘઝત મેં ઘઝાફા

હઝરતે સય્યિદુના અબૂ હુરૈરા રَضِیَ اللہُ تَعَالٰی عَنْہُ સે રિવાયત હૈ કે સરકારે વાલા તબાર, હમ બે કસોં કે મદદગાર, શફીએ રોઝે શુમાર, દો આલમ કે માલિકો મુખ્તાર, હબીબે પરવર દગાર
 صَلَّى اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ને ફરમાયા : “સ-દકા માલ મેં કુછ કમી નહીં કરતા ઓર અલ્લાહ ઈબ્રાહીમ કે અફ્વો દર ગુઝર સે કામ લેને કી વજહ સે ઉસ કી ઇઝ્ઝત મેં ઇઝાફા ફરમાતા હૈ ઓર જો અલ્લાહ ઈબ્રાહીમ કે લિયે આજિઝી ઇજ્તિયાર કરે અલ્લાહ ઈબ્રાહીમ ઉસ કો બુલન્દ મર્તબા અતા ફરમાતા હૈ.”

(صحيح مسلم، كتاب البر والصلة والآداب، باب استحباب العفو والتواضع، الحديث: ٢٥٨٨، ص ١٣٩٧)

અમ્ન વ હિદાયત વાલે

હઝરતે સય્યિદુના સખ્બરહ રَضِیَ اللہُ تَعَالٰی عَنْہُ સે રિવાયત હૈ કે શહન્શાહે મદીના, કરારે કલ્બો સીના, સાહિબે મુઅત્તર પસીના, બાઈસે નુઝૂલે સકીના, ફૈઝ ગન્જના صَلَّى اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ને ફરમાયા : “જો બન્દા અતા પર શુક્ર કરે, આઝમાઈશ પર સબ્ર કરે, ઝુલ્મ કર બૈઠે તો ઇસ્તિફાર કરે ઓર અગર ઉસ પર ઝુલ્મ કિયા જાએ તો મુઆફ કર દે.” યેહ ફરમા કર આપ صَلَّى اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ખામોશ હો ગએ તો સહાબએ કિરામ ! صَلَّى اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ને અઝ્ઝ કિયા : “યા રસૂલલ્લાહ ! ઉસ કે લિયે ક્યા હૈ ?” ફરમાયા : “એસે લોગ હી અમ્ન ઓર હિદાયત વાલે હૈ.”

(المعجم الكبير للطبراني، من اسمه سخيرة الازدي، الحديث: ٦٦١٣، ج ٧، ص ١٣٨)

મુઆફ કરો ! મગ્ફિરત પાઓ !

હઝરતે સય્યિદુના અબ્દુલ્લાહ બિન અમ્ર બિન અલ આસ

મોલાના અબૂ બિલાલ મુહમ્મદ ઈલ્યાસ અતાર કાદિરી ર-ઝવી
 دَامَتْ بَرَكَاتُهُمُ الْعَالِيَةِ પેશગી મુઆફ કર દેને ઓર ગુસ્સા ઝબ્ત કરને કે બારે મેં
 નકલ ફરમાતે હેં :

પેશગી મુઆફ કરને કી ફઝીલત

એહયાઉલ ઉલૂમ, જિલ્દ ૩, સફહા ૨૧૯ મેં હેં : એક શખ્સ
 દુઆ માંગ રહા થા : “યા અલ્લાહ ! મેરે પાસ સ-દકા વ ખૈરાત કે લિયે
 કોઈ માલ નહીં બસ યેહી કે જો મુસલ્માન મેરી બે ઈઝ્ઝતી કરે મેં ને ઉસે
 મુઆફ કિયા.” સરકાર صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ પર વહ્ય આઈ : “હમ
 ને ઈસ બન્દે કો બખ્શ દિયા.”

(شعب الإيمان للبيهقي، باب في حسن الخلق، فصل في التجاوز... الخ، الحديث: ٨٠٨٤، ج ٦، ص ٢٦١، ٢٦٢)

દિલ મેં નૂરે ઈમાન પાને કા એક સબબ

હદીસે પાક મેં હેં : “જિસ શખ્સ ને ગુસ્સા ઝબ્ત કર લિયા બા
 વુજૂદ ઈસ કે, કે વોહ ગુસ્સા નાફિઝ કરને પર કુદરત રખતા હેં તો
 અલ્લાહ عَزَّوَجَلَّ ઉસ કે દિલ કો સુકૂન વ ઈમાન સે ભર દેગા.”
 (الجامع الصغير للسيوطي، حرف الميم، الحديث: ٨٩٩٧، ص ٥٤١) યા’ની અગર કિસી કી
 તરફ સે કોઈ તકલીફ પહોંચ ગઈ ઓર ગુસ્સા આ ગયા, યેહ બદલા
 લે સકતા થા મગર મહૂઝ રિઝાએ ઈલાહી કી ખાતિર ગુસ્સા પી ગયા
 તો અલ્લાહ عَزَّوَجَلَّ ઉસ કો સુકૂને કલ્બ અતા ફરમાએગા ઓર ઉસ કા
 દિલ નૂરે ઈમાન સે ભર દેગા.

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيبِ! صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّدٍ

મીઠે મીઠે ઇસ્લામી ભાઈયો ! હિલ્મ વ બુદબારી કા જઝબા

પાને કા એક બેહતરીન ઝરીઆ આશિકાને રસૂલ કે સાથ મ-દની કાફિલોં મેં સફર ભી હૈ, આઈયે મેં આપ કો મ-દની કાફિલે કી મ-દની બહાર સુનાતા હૂં : યુનાન્યે

મન્ડન ગઢ ઝિલઅ રતના ગરી મહારાષ્ટ્ર (હિન્દ) કે એક ઇસ્લામી ભાઈ ને બતાયા કે સિને 2002 ઈ. કી બાત હૈ, મેં બુરે દોસ્તોં કી સોહબત કે બાઈસ ગુન્ડા ગેંગ મેં શામિલ હો ગયા. લોગોં કો મારના પીટના ઓર ગાલિયાં બકના મેરા મા'મૂલ થા, જાન બૂઝ કર ઝગડે મોલ લેતા, જો નયા ફેશન આતા સબ સે પહલે મેં અપનાતા, દિન મેં કઈ બાર કપડે તબ્દીલ કરતા સિવાએ જીન્સ (jeans) કે દૂસરી પેન્ટ ન પહનતા, આવારા દોસ્તોં કે સાથ ધૂમ ફિર કર રાત ગએ તક ઘર લૌટતા ઓર દિન ચઢે તક સોતા રહતા. વાલિદ સાહિબ કા ઇન્તિકાલ હો ચુકા થા, બેવા માં સમઝાતી તો ﷻ ઝબાન દરાઝી કરતા થા. એક મરતબા દા'વતે ઇસ્લામી કે કિસી બા ઈમામા ઇસ્લામી ભાઈ ને મુલાકાત પર એક રિસાલા “જિન્નાત કા બાદશાહ” (મત્બૂઆ મક-ત-બતુલ મદીના) તોહફે મેં દિયા, પઢા તો અચ્છા લગા.

ર-મઝાનુલ મુબારક મેં એક દિન કિસી મસ્જિદ મેં જાને કી સઆદત મિલી તો ઇતિફાક સે એક સબ્બ સબ્બ ઈમામે ઓર સફેદ લિબાસ મેં મલ્બૂસ સન્જીદા નૌ જવાન પર નઝર પડી મા'લૂમ હુવા યેહ યહાં મો'તકિફ હેં. ઉન્હોં ને દર્સે ફેઝાને સુન્નત દિયા તો મેં બેઠ ગયા.

બા'દે દર્સ ઉન્હોં ને મુઝ પર ઈન્ફિરાદી કોશિશ કરતે હુએ દા'વતે ઈસ્લામી કે મ-દની માહોલ કી બ-ર-કતેં બતાઈં.

ઉન ઈસ્લામી ભાઈ કા લિબાસ ઈસ કદર સાદા થા કે બા'ઝ જગહ પૈવન્દ તક લગે હુએ થે, જબ ઉન કે લિયે ઘર સે ખાના આયા તો વોહ ભી બિલ્કુલ સાદા થા ! મેં ઉન કી સાદગી સે બહુત ઝિયાદા મુ-તઅસ્સિર હુવા, મુઝે ઉન સે મહબ્બત હો ગઈ, મેં ઉન સે મુલાકાત કે લિયે આને જાને લગા. ઈત્તિફાક સે ઈદુલ ફિત્ર કે બા'દ ઉન ઈસ્લામી ભાઈ કા નિકાહ થા. યેહ બેચારે ગરીબ વ તંગદસ્ત થે મગર હૈરત કી બાત યેહ થી કે ઉન્હોં ને ઈસ બાત કા મુઝે ઝરા ભી એહસાસ નહીં હોને દિયા ઓર ન હી કિસી કિસ્મ કી માલી ઇમદાદ કે લિયે સુવાલ કિયા. મેં ઓર ઝિયાદા મુ-તઅસ્સિર હુવા કે **عَلَيْهِ السَّلَام** દા'વતે ઈસ્લામી કા મ-દની માહોલ કિતના પ્યારા હૈ ઓર ઈસ કે વાબસ્તગાન કિસ કદર સાદા ઓર બુદાર હેં.

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ عَزَّوَجَلَّ દા'વતે ઈસ્લામી કી મહબ્બત મેરે દિલ મેં ઘર કરતી ચલી ગઈ હતા કે મેં ને આશિકાને રસૂલ કે હમરાહ “8 દિન” કે મ-દની કાફિલે મેં સફર કિયા. મેરે દિલ કી દુન્યા ઝેરો ઝબર હો ગઈ, કલ્બ મેં મ-દની ઈન્કિલાબ બરપા હો ગયા ઓર મેં ને ગુનાહોં સે સચ્ચી તૌબા કર કે અપની જાત કો દા'વતે ઈસ્લામી કે હવાલે કર દિયા.

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ عَزَّوَجَلَّ મુઝ પર વોહ મ-દની રંગ ચઢા કે આજ કલ મેં અલાકાઈ મુશા-વરત કે ખાદિમ (નિગરાન) કી હૈસિયત સે અપને અલાકે મેં દા'વતે ઈસ્લામી કે મ-દની કામોં કી ધૂમેં મચા રહા હૂં.

સાદગી ચાહિયે આજીઝી ચાહિયે

આપ કો ગર ચલેં કાફિલે મેં ચલો

ખૂબ ખુદારિયાં ઓર ખુશ અખ્લાકિયાં

આઈયે સીખ લેં કાફિલે મેં ચલો

આશિકાને રસૂલ લાએ સુન્નત કે ફૂલ

આઓ લેને ચલેં કાફિલે મેં ચલો

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيبِ! صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّدٍ

(ફેઝાને સુન્નત, બાબ : આદાબે તઆમ, જિ. 1, સ. 224)

મીઠ મીઠે ઇસ્લામી ભાઈયો ! બયાન કો ઇખ્તિતામ કી તરફ લાતે હુએ સુન્નત કી ફઝીલત ઓર ચન્દ સુન્નતેં ઓર આદાબ બયાન કરને કી સઆદત હાસિલ કરતા હું. તાજદારે રિસાલત, શહન્શાહે નુબુવ્વત, મુસ્તફા જાને રહમત, શમ્મે બઝમે હિદાયત, નોશએ બઝમે જન્નત صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ કા ફરમાને જન્નત નિશાન હૈ : “જિસ ને મેરી સુન્નત સે મહબ્બત કી ઉસ ને મુઝ સે મહબ્બત કી ઓર જિસ ને મુઝ સે મહબ્બત કી વોહ જન્નત મેં મેરે સાથ હોગા.”

(તારીખ મદીને દમશ્ક લાબન દસાકર, انس બન માલ્ક, જ. 9, વ. 343)

લિહાઝા હાથ મિલાને કે 14 મ-દની ફૂલ કબૂલ ફરમાઈયે,

(ઈસ કિતાબ કે સફહા નમ્બર 540 સે બયાન કરેં)

બયાન નમ્બર 2 :

રાહે ખુદા મેં ખર્ચ કરને કે ફઝાઈલ

શૈખે તરીકત, અમીરે અહલે સુન્નત, બાનિયે દા'વતે ઇસ્લામી હઝરતે અલ્લામા મૌલાના અબૂ બિલાલ મુહમ્મદ ઇલ્યાસ અત્તાર કાદિરી ર-ઝવી دَامَتْ بَرَكَاتُهُمُ الْعَالِيَةِ “રસાઈલે અત્તારિય્યા” (હિસ્સએ દુવુમ) કે સફહા 15 પર હદીસે પાક નકલ ફરમાતે હેં : “મુઝ પર દુરૂદે પાક કી કસરત કરો બેશક યેહ તુમ્હારે લિયે તહારત હે.”

(مسند ابى يعلى، مسند ابى هريرة، الحديث: ٦٣٨٣، ج ٥، ص ٥٨)

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيب! صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّد

દા'વતે ઇસ્લામી કે ઇશાઅતી ઇદારે મક-ત-બતુલ મદીના કી મતબૂઆ 1548 સફહાત પર મુશ્તમિલ કિતાબ, “ફૈઝાને સુન્નત” સફહા 403 પર હે :

ગુંધા હુવા આટા દે દિયા

હઝરતે સય્યિદુના હબીબ અ-જમી عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللَّهِ الْهَادِي કે દરવાઝે પર એક સાઈલ ને સદા લગાઈ, આપ કી ઝૌજએ મોહ-ત-રમા ગુંધા હુવા આટા રખ કર પડોસ સે આગ લેને ગઈ થીં તાકે રોટી પકાએ. આપ ને વોહી આટા ઉઠા કર સાઈલ કો દે દિયા, જબ વોહ આગ લે કર આઈ તો આટા નદારદ (યા'ની ગાઈબ). આપ رَحْمَةُ اللَّهِ تَعَالَى عَلَيْهِ ને ફરમાયા : ઉસે રોટી પકાને કે લિયે લે ગએ હેં, બહુત પૂછા તો આપ رَحْمَةُ اللَّهِ تَعَالَى عَلَيْهِ ને ખૈરાત કર દેને કા વાકિઆ બતાયા વોહ બોલી :

سُبْحَانَ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ ! યેહ તો અચ્છી બાત હે મગર હમેં ભી તો કુછ ખાને કે

લિયે દરકાર હૈ ! ઇતને મેં એક શખ્સ એક બડી લગન મેં ભર કર ગોશ્ત ઓર રોટી લે આયા. આપ رَحْمَةُ اللهِ تَعَالَى عَلَيْهِ ને ફરમાયા : દેખો તુમહેં કિસ કદર જલ્દ લૌટા દિયા ગયા, ગોયા રોટી ભી પકા દી ઓર ગોશ્ત કા સાલન મઝીદ ભેજ દિયા !

(روض الرياحين، الفصل الثاني في اثبات كرامات الأولياء، حكاية نمبر ۳۲۸، ص ۲۷۶)

અલ્લાહ عَزَّوَجَلَّ કી ઉન પર રહમત હો ઓર ઉન કે સદકે હમારી મફિરત હો.

સ-દકા કરને સે માલ કમ નહીં હોતા

મીઠે મીઠે ઇસ્લામી ભાઈયો ! દેખા આપ ને ! રાહે ખુદા મેં દી જાને વાલી ચીઝ હરગિઝ ઝામેઝ નહીં હોતી, આખિરત મેં અજરો સવાબ કી હકદારી તો હૈ હી, બા'ઝ અવકાત દુન્યા મેં ભી ઇઝાફે કે સાથ હાથોં હાથ ઇસ કા ને'મલ બદલ અતા કિયા જાતા હૈ ઓર યેહ યકીની બાત હૈ કે રાહે ખુદા મેં દેને સે બઢતા હૈ ઘટતા નહીં જૈસા કે હઝરતે સય્યિદુના અબૂ હુરૈરા رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ ફરમાતે હેં : દો આલમ કે માલિકો મુખ્તાર, મક્કી મ-દની સરકાર, મહબૂબે પરવર દગાર صَلَّی اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ને ઇશ્દિ ફરમાયા : સ-દકા માલ મેં કમી નહીં કરતા ઓર અલ્લાહ તઆલા મુઆફ કરને કી વજહ સે બન્દે કી ઇઝ્ઝત હી બઢાતા હૈ ઓર જો અલ્લાહ તઆલા કી રિઝા કી ખાતિર ઇન્કિસારી કરતા હૈ તો અલ્લાહ તઆલા ઉસે બુલન્દી અતા ફરમાતા હૈ.

(صحیح مسلم، کتاب البر والصلة، باب استحباب العفو والتواضع، الحديث: ۲۵۸۸، ص ۱۳۹۷)

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيبِ! صَلَّی اللهُ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّدٍ

મીઠે મીઠે ઇસ્લામી ભાઈયો ! કુરઆને પાક મેં સ-દકા વ ખૈરાત કરને વાલોં કે બે શુમાર ફઝાઈલ બયાન કિયે ગએ હેં, યુનાન્થે ઇશાદિ બારી તઆલા હે :

” فِيهِ هُدًى لِّلْمُتَّقِينَ ۝ الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِالْغَيْبِ وَيُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنفِقُونَ ۝ ”

(પ ૧, البقرة: ૩, ૪)

તર-જ-મએ કન્ઝુલ ઈમાન : ઇસ મેં હિદાયત હૈ ડર વાલોં કો વોહ જો બે દેખે ઈમાન લાએં ઓર નમાઝ કાઈમ રખેં ઓર હમારી દી હુઈ રોઝી મેં સે હમારી રાહ મેં ઉઠાએં.

“હમારી રાહ મેં ઉઠાએં” કી તફસીર મેં સદરુલ અફઝિલ મૌલાના સયિદ મુહમ્મદ નઈમુદીન મુરાદઆબાદી عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللَّهِ الْهَادِي ફરમાતે હેં : રાહે ખુદા મેં ખર્ચ કરને સે યા ઝકાત મુરાદ હૈ યા મુતલક ઈન્ફાક, ખ્વાહ ફર્જ વ વાજિબ હો જેસે ઝકાત, નઝર, અપના ઓર અપને અહૂલ કા ન-ફકા વગૈરા, ખ્વાહ મુસ્તહબ જેસે સ-દકાતે નાફિલા, અમ્વાત કા ઇસાલે સવાબ. ગ્યારહવીં, ફાતિહા, તીજા, ચાલીસવાં વગૈરા ભી ઇસ મેં દાખિલ હેં કે વોહ સબ સ-દકાતે નાફિલા હેં ઓર કુરઆને પાક વ કલિમા શરીફ કા પઢના, નેકી કે સાથ ઓર નેકી મિલા કર અજરો સવાબ બઢાતા હૈ.

“رَزَقْنَاهُمْ” કી તફસીર મેં સદરુલ અફઝિલ عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللَّهِ تَعَالَى ઇશાદિ ફરમાતે હેં : રિઝ્ક કો અપની તરફ નિસ્બત ફરમા કર ઝાહિર ફરમાયા કે માલ તુમહારા પૈદા કિયા હુવા નહીં, હમારા અતા ફરમાયા હુવા હૈ, ઇસ કો અગર હમારે હુકમ સે હમારી રાહ મેં ખર્ચ ન કરો તો

તુમ નિહાયત હી બખીલ હો ઓર યેહ બખ્શ નિહાયત કબીહ.

(ખજાઈનુલ ઇરફાન)

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيبِ! صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّدٍ

સ-દકા આગ સે પદા હૈ

હઝરતે મૈમૂના બિન્તે સા'દ رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهَا સે મરવી હે કે આપ ને અઝ્કા કી : یا રસૂલલ્લાહ صَلَّی اللهُ تَعَالَى عَلَیْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ! સ-દકે કે બારે મેં હમારી રાહનુમાઈ ફરમાઈયે. ફરમાયા : જો અલ્લાહ عَزَّوَجَلَّ કી રિઝા કી ખાતિર સ-દકા કરે તો વોહ (સ-દકા) ઉસ કે ઓર આગ કે દરમિયાન પદા બન જાતા હૈ.

(المعجم الكبير للطبراني، الحديث: ٦٢، ج ٢، ص ٣٥)

સ-દકા કોતાહિયોં કો મિટાતા હૈ

સરકારે વાલા તબાર, હમ બે કસોં કે મદદગાર, શફીએ રોઝે શુમાર, દો આલમ કે માલિકો મુખ્તાર, હબીબે પરવર દગાર صَلَّی اللهُ تَعَالَى عَلَیْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ને ફરમાયા : “સ-દકા કોતાહિયોં કો યૂં મિટાતા હૈ જૈસે આગ કો પાની.”

(فردوس الاخبار للدیلمی، الحديث: ٣٦٤٩، ج ٢، ص ٣٤)

સ-દકા દેને વાલોં કે લિયે કબ્ર કી ગરમી સે હિફાઝત ઓર બરોઝે કિયામત સાયએ રહમત કે હુસૂલ કી બિશારત હૈ, યુનાન્થે હદીસ શરીફ મેં હૈ :

કબ્ર મેં રાહત, કિયામત મેં સાયા

હુઝૂરે પાક, સાહિબે લૌલાક, સચ્ચાહે અફ્લાક

صَلَّی اللهُ تَعَالَى عَلَیْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ને ફરમાયા : “બેશક સ-દકા કરને વાલોં કો

સ-દકા કબ્ર કી ગરમી સે બચાતા હૈ ઓર બિલા શુબા મુસલ્માન કિયામત કે દિન અપને સ-દકે કે સાએ મેં હોગા.”

(شعب الإيمان للبيهقي، باب في الزكاة، التحريض على صدقة التطوع، الحديث: ٣٣٤٧، ج ٣، ص ٢١٢)

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيبِ! صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّدٍ

બુરાઈ કે સત્તર દરવાઝે બન્દ

રહમતે આલમ, નૂરે મુજસસમ, શાહે બની આદમ
 صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ને ફરમાયા : “સ-દકા બુરાઈ કે સત્તર દરવાઝે
 બન્દ કરતા હૈ.”

(المعجم الكبير للطبراني، الحديث: ٤٤٠٢، ج ٤، ص ١٠٩)

સુબહ સવેરે સ-દકા દો

અલ્લાહ ઈઝ્જલ્ કે રસૂલ, રસૂલે મકબૂલ, બીબી આમિના કે મહકતે
 صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ને ઇશાદિ ફરમાયા : “સુબહ સવેરે સ-દકા
 દો કે “બલા” સ-દકે સે આગે કદમ નહીં બઢાતી.”

(شعب الإيمان للبيهقي، باب في الزكاة، التحريض على صدقة التطوع، الحديث: ٣٣٥٣، ج ٣، ص ٢١٤)

બુરી મૌત સે હિફાઝત

શહ-શાહે મદીના, કરારે કલ્બો સીના, સાહિબે મુઅત્તર પસીના,
 બાઈસે નુઝૂલે સકીના, ફૈઝ ગન્જના صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ને ઇશાદિ
 ફરમાયા : “ખુશ ખુલ્કી બ-ર-કત હૈ ઓર બદ ખુલ્કી નુહૂસત ઓર સ-દકા
 બુરી મૌત સે બચાતા હૈ ઓર નેકી ઉમ્મ બઢાતી હૈ.”

(مشكاة المصابيح، كتاب النكاح، باب النفقات... الخ، الحديث: ٣٣٥٩، ج ١، ص ٦١٦)

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيبِ! صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّدٍ

મુસલ્માન કા સ-દકા

નૂર કે પૈકર, તમામ નબિયોં કે સરવર, દો જહાં કે તાજવર, સુલ્તાને બહરો બર صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ને ફરમાયા : “બેશક મુસલ્માન કા સ-દકા ઉમ્મ બઢાતા હૈ ઓર બુરી મૌત કો રોકતા હૈ ઓર અલ્લાહ તઆલા ઈસ કી બ-ર-કત સે સ-દકા દેને વાલે સે તકબ્બુર વ તફાખુર દૂર કર દેતા હૈ.”

(المعجم الكبير للطبراني، الحديث: ૩૧، ج ૧૭، ص ૨૨)

કુછ ન કુછ સ-દકા કરે

હઝરતે ઉમ્મે બુજૈદ رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهَا સે મરવી હૈ, ફરમાતી હૈં : મૈં ને અઝ્ઝ કી : યા રસૂલલ્લાહ صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ! મેરે દરવાઝે પર કોઈ મિસ્કીન આતા હૈ ઓર મૈં ઉસે દેને કે લિયે કોઈ ચીઝ નહીં પાતી. તો રસૂલુલ્લાહ صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ને ફરમાયા : “અગર તુમહારે પાસ ઉસે દેને કે લિયે જલે હુએ ખુર કે સિવા કુછ ન હો તો વોહી ઉસે દે દો.”

(سنن أبي داود، كتاب الزكاة، باب حق السائل، الحديث: ૧૬૬૭، ج ૨، ص ૨૧૦)

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيبِ! صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّدٍ

સખી અલ્લાહ ેઝૉજલ્ કે કરીબ હૈ

નબિયે મુકર્રમ, રસૂલે મુહ્તશમ, શફીએ મુઅઝ્ઝમ صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ને ફરમાયા : “સખી અલ્લાહ ેઝૉજલ્ કે કરીબ હૈ, જન્નત કે કરીબ હૈ, લોગોં કે કરીબ હૈ, જહન્નમ સે દૂર હૈ ઓર બખીલ અલ્લાહ ેઝૉજલ્ સે દૂર હૈ, જન્નત સે દૂર હૈ, લોગોં સે દૂર હૈ, જહન્નમ સે કરીબ હૈ ઓર જાહિલ સખી, બખીલ આબિદ સે અલ્લાહ ેઝૉજલ્ કે નઝદીક ઝિયાદા પ્યારા હૈ.”

(سنن الترمذی، ج ૩، ص ૩૮૭، حديث: ૧૯૬૮)

હર મુસલ્માન પર સ-દકા હૈ

صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ સરકારે મદીના, કરારે કલ્બો સીના صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ફરમાતે હૈં : “હર મુસલ્માન પર સ-દકા હૈ.” અર્ઝ કી ગઈ : અગર ન પાએ ? ફરમાયા : અપને હાથ સે કામ કરે, અપને કો નફઅ પહોંચાએ ઓર સ-દકા ભી દે. અર્ઝ કી : અગર ઈસ કી ઈસ્તિતાઅત ન હો યા ન કરે ? ફરમાયા : સાહિબે હાજત પરેશાન કી ઈઆનત કરે. અર્ઝ કી : અગર યેહ ભી ન કરે ? ફરમાયા : નેકી કા હુકમ કરે. અર્ઝ કી : અગર યેહ ભી ન કરે ? ફરમાયા : “શર સે બાઝ રહે કે યેહી ઉસ કે લિયે સ-દકા હૈ.”

(صحيح البخارى، ج ٤، ص ١٠٥، حديث: ٦٠٢٢)

અહ્લ પર ખર્ચ કરના સ-દકા હૈ

اَهْلًا هُكْلًا كَ عَزَّوَجَلَّ કે હબીબ صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ને ફરમાયા : “મુસલ્માન જો કુછ અપને અહ્લ પર ખર્ચ કરતા હૈ, અગર સવાબ કે લિયે હૈ તો યેહ ભી સ-દકા હૈ.”

(صحيح البخارى، كتاب النفقات، باب فضل النفقة... الخ، الحديث: ٥٣٥١، ج ٣، ص ٥١١)

સ-દકા ભી ઓર સિલએ રેહ્મી ભી

શફીઉલ મુઝ્નિબીન, રહ્મતુલ્લિલ આ-લમીન صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ને ફરમાયા : “મિસ્કીન કો સ-દકા દેના સિર્ફ સ-દકા હૈ ઓર રિશ્તે વાલે કો દેના, સ-દકા ભી હૈ ઓર સિલએ રેહ્મી ભી.”

(سنن الترمذی، ج ٢، ص ١٤٢، حديث: ٦٥٨)

ફૂંઝેં સે ભરને સે પાની બઢતા હૈ

મુફ્ફિસિરે શહીર, હકીમુલ ઉમ્મત હઝરતે મુફ્તી અહમદ યાર ખાન **رَحْمَةُ الرَّحْمَانِ عَلَيْهِ** ફરમાતે હેં : ઝકાત દેને વાલે કી ઝકાત હર સાલ બઢતી હી રહતી હૈ, યેહ તજરિબા હૈ, જો કિસાન ખેત મેં બીજ ફેંક આતા હૈ વોહ બ ઝાહિર બોરિયાં ખાલી કર લેતા હૈ લેકિન હકીકત મેં મઅ ઇઝાફા કે ભર લેતા હૈ. ઘર કી બોરિયાં ચૂહે, સુરસુરી વગૈરા કી આફાત સે હલાક હો જાતી હેં યા યેહ મતલબ હૈ કે જિસ માલ મેં સે સન્દકા નિકલતા રહે ઉસ મેં સે ખર્ચ કરતે રહો **إِنْ شَاءَ اللَّهُ** બઢતા હી રહેગા, ફૂંઝેં કા પાની ભરે જાઓ, તો બઢે હી જાએગા.

(મિરઆતુલ મનાજીહ, જિ. 3, સ. 93)

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيبِ! صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّدٍ

મીઠે મીઠે ઇસ્લામી ભાઈયો! રાહે ખુદા મેં ખર્ચ કરને કા જઝબા પાને, નમાઝોં ઓર સુન્નતોં કી આદત બનાને કે લિયે દા'વતે ઇસ્લામી કે મ-દની માહોલ સે હર દમ વાબસ્તા રહિયે, સુન્નતોં કી તરબિયત કે લિયે મ-દની કાફિલોં મેં આશિકાને રસૂલ કે સાથ સુન્નતોં ભરા સફર કીજિયે ઓર કામ્યાબ ઝિન્દગી ગુઝારને ઓર આખિરત સંવારને કે લિયે મ-દની ઇન્આમાત કે મુતાબિક અમલ કર કે રોઝાના ફિકે મદીના કે ઝરીએ રિસાલા પુર કીજિયે ઓર હર મ-દની માહ કી 10 તારીખ કે અન્દર અન્દર અપને ઝિમ્મેદાર કો જમ્મ કરવાઈયે. આપ કી તરગીબ કે લિયે એક મ-દની બહાર ગોશ ગુઝાર કરતા હૂં યુનાન્થે

સખ્ખર શહૂર (બાબુલ ઇસ્લામ સિન્ધ) કે એક ઇસ્લામી ભાઈ કા કુછ ઈસ તરહ બયાન હૈ : મેં પક્કા દુન્યાદાર થા ઓર મુઝ પર હર વક્ત દુન્યા કા ધન કમાને કી ધુન સુવાર રહતી થી, અ-મલી દુન્યા સે બહુત દૂર ગુનાહોં કી અંધેરી વાદિયોં મેં ભટક રહા થા. اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ
બા'ઝ આશિકાને રસૂલ કી મુઝ પર મીઠી નઝર પડ ગઈ વોહ ર-મઝાનુલ મુબારક મેં બાર બાર મેરે પાસ તશરીફ લાતે ઓર મુઝે ઈજતિમાઈ એ'તિકાફ કી દા'વત દેતે મગર મેં ટાલ દિયા કરતા. વોહ બહુત મંઝે હુએ થે, ગોયા માયૂસ હોના નહીં જાનતે થે, ઉન્હોં ને મુઝે મેરે હાલ પર છોડના ગવારા ન કિયા, મુઝે નેકી કી દા'વત દે કર અપના સવાબ ખરા કરતે રહે ! ઉન કી પૈહમ ઈન્ફિરાદી કોશિશ કે નતીજે મેં મુઝ પાપી વ બદકાર પક્કે દુન્યાદાર કા દિલ ભી આખિર કાર પસીજ હી ગયા ઓર મેં આખિરી અ-શ-રએ ર-મઝાનુલ મુબારક (ગાલિબન 1410 સિ.હિ., 1990 સિ.ઈ.) મેં ઉન કે સાથ મો'તકિફ હો ગયા. મુઝ દુન્યાદાર કો ક્યા મા'લૂમ થા કે આશિકોં કી દુન્યા હી કોઈ ઓર હોતી હૈ ! વાકેઈ આશિકાને રસૂલ કી સોહબત ને મુઝ પર રંગ ચઢા દિયા, اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ મેં નમાઝી બન ગયા, મેં ને દાઢી રખ લી ઓર ઈમામા શરીફ કા તાજ સજા લિયા. તહ્દીસે ને'મત કે લિયે એક બાત અર્ઝ કરતા હૂં : મુઝે વહાં યેહ મસ્અલા ભી સીખને કો મિલા કે કિબ્લે કી તરફ રખ યા પીઠ કિયે પેશાબ વગૈરા કરના હરામ હૈ. સૂએ ઈત્તિફાક સે એ'તિકાફ વાલી મસ્જિદ કે ઈસ્તિન્જા ખાનોં કા રખ ગલત થા. મેં ને રિઝાએ ઈલાહી ﷻ કી ખાતિર હાથોં હાથ કારીગરોં કો બુલવા કર

અપની જેબ સે અખરાજાત પેશ કર કે ઈસ્તિન્જા ખાનોં કે રુખ દુરુસ્ત કરવા લિયે. **اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ** એ'તિકાફ કે બા'દ સે અબ તક કઈ બાર આશિકાને રસૂલ કે હમરાહ સુન્નતોં કી તરબિયત કે મ-દની કાફિલોં મેં સુન્નતોં ભરે સફર કી સઆદતેં મિલ ચુકી હેં.

હુબ્બે દુન્યા સો દિલ પાક હો જાએગા

મ-દની માહોલ મેં કર લો તુમ એ'તિકાફ

જામે ઈશકે નબી હાથ મેં આએગા

મ-દની માહોલ મેં કર લો તુમ એ'તિકાફ

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيبِ! صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّدٍ

(ફેઝાને સુન્નત, બાબ : ફેઝાને ર-મઝાન, જિ. 1, સ. 1471)

મીઠ મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! બયાન કો ઈખ્તિતામ કી તરફ લાતે હુએ સુન્નત કી ફઝીલત ઓર ચન્દ સુન્નતેં ઓર આદાબ બયાન કરને કી સઆદત હાસિલ કરતા હૂં.

નબિય્યે પાક, સાહિબે લૌલાક, સય્યાહે અફલાક **صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ** કા ફરમાને જન્નત નિશાન હૈ : “જિસ ને મેરી સુન્નત સે મહબ્બત કી ઉસ ને મુઝ સે મહબ્બત કી ઓર જિસ ને મુઝ સે મહબ્બત કી વોહ જન્નત મેં મેરે સાથ હોગા.”

(تاريخ مدينة دمشق لابن عساکر، انس بن مالک، ج ۹، ص ۴۳)

લિહાઝા બાતચીત કે 12 મ-દની ફૂલ કબૂલ ફરમાઈયે,

(ઈસ કિતાબ કે સફહા નમ્બર 545 સે બયાન કરેં)

બયાન નંબર ૩ :

દુન્યા કી મઝમ્મત

શૈખે તરીકત, અમીરે અહલે સુન્નત, બાનિયે દા'વતે ઇસ્લામી હઝરતે અલ્લામા મૌલાના અબૂ બિલાલ મુહમ્મદ ઇલ્યાસ અત્તાર કાદિરી ર-ઝવી دَامَتْ بَرَكَاتُهُمُ الْعَالِيَهُ “બયાનાતે અત્તારિય્યા” (હિસ્સએ અવ્વલ) સફહા 288 પર હદીસે પાક નક્લ ફરમાતે હૈં કે અલ્લાહ عَزَّوَجَلَّ કે મહબૂબ, દાનાએ ગુયૂબ, મુનઝઝહુન અનિલ ઉયૂબ صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કા ફરમાને આલીશાન હૈ : “જિસ ને મુઝ પર દિન ભર મેં એક હઝાર મરતબા દુરૂદે પાક પઢા વોહ ઉસ વક્ત તક નહીં મરેગા જબ તક જન્મત મેં અપની જગહ ન દેખ લે.”

(الترغیب والترہیب، کتاب الذکرو الدعاء، الترغیب فی اکثار الصلاة... الخ، الحدیث: ۲۵۹۱، ج ۲، ص ۳۲۶)

صَلُّوْا عَلَی الْحَبِیْب! صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَی مُحَمَّد

વીરાન મહલ

હઝરતે સય્યિદુના જુનેદ બગદાદી عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللہِ اَنْهَادِ બયાન ફરમાતે હૈં કે મેરા એક બાર કૂફા જાના હુવા, વહાં એક સરમાયા દાર કે આલીશાન મહલ પર મેરી નઝર પડી જિસ સે ઐશો તનઅ-ઉમ ખૂબ ઝલક રહા થા, દરવાઝે પર ગુલામોં (નોકરોં) કા ઝુરમટ થા ઓર દરીયે મેં એક ખુશગુલૂ કનીઝ યેહ નગમા અલાપ રહી થી :

أَلَا يَا دَارَ لَا يَدْخُلُكَ حُزْنٌ وَلَا يَعْثُبُ بِسَاكِنِكَ الزَّمَانُ

યા'ની ઐ મકાન ! તુઝ મેં કભી ગમ ન દાખિલ હો ! ઓર તેરે

અન્દર રહને વાલોં કો ઝમાના કભી ભી પામાલ ન કરે.

કુછ અર્સે બા'દ મેરા ફિર ઉસ મહલ સે ગુઝર હુવા તો ઉસ કે દરવાઝે પર સિયાહી છા રહી થી, નોકર ચાકર ગાઈબ થે ઓર ઉસ વીરાન મહલ પર બોસી-દગી વ શિકસ્તગી કે આસાર નુમાયાં થે. ઝબાને હાલ, મરૂરે ઝમાના કે હાથોં ઉસ કી ના પાએદારી ઝાહિર કર રહી થી. ફના કે કલમ ને ઉસ કી દીવારોં પર આરાઈશ વ ઝેબાઈશ કી જગહ બરબાદી વ ઈબ્રત કો ઈબારત કર દિયા થા ઓર અબ વહાં ખુશી વ મસરત કે બજાએ ફના કી લૈ મેં રન્જો વહ્શત કા નગમા ગૂંજ રહા થા.

મેં ને ઉસ મહલ કી વહ્શત અંગેઝ વીરાની કે બારે મેં દરયાફત ક્રિયા તો મા'લૂમ હુવા કે સરમાયા દાર મર ગયા, ખુદામ રુખ્સત હો ગએ, ભરા ઘર ઉજડ ગયા, અઝીમુશ્શાન મહલ વીરાન હો ગયા, જહાં હર વક્ત લોગોં કી આ-મદો રફત સે રૌનક રહતી થી અબ વહાં સન્નાટા છા ગયા.

હઝરતે જુનેદ બગદાદી عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللَّهِ الْكَلِيمِ ફરમાતે હેં : “મેં ને ઉસ વીરાન મહલ કા દરવાઝા ખટ-ખટાયા તો એક કનીઝ કી નહીફ (યા'ની કમઝોર) આવાઝ આઈ, મેં ને ઉસ સે પૂછા : ઈસ મહલ કી શાનો શૌકત ઓર ઈસ કી ચમક દમક કહાં ગઈ ? ઈસ કી રોશનિયાં, ઈસ કે જગમગ જગમગ કરતે કુમકુમે ક્યા હુએ ? ઓર ઈસ મેં બસને વાલોં પર ક્યા બીતી ? મેરે ઈસ્તિફસાર પર વોહ બૂઢી કનીઝ અશકબાર હો ગઈ ઓર ઉસ ને વીરાન મહલ કી દાસ્તાને ગમ નિશાન સુનાના શુરૂઅ કી ઓર કહા : ઈસ કે મકીન (યા'ની રહને વાલે) આરિઝી તૌર પર યહાં રિહાઈશ પઝીર થે, ઉન કી તકદીર ને ઉન કો કરર સે કબ્ર મેં

મુન્તાકિલ કર દિયા. ઈસ વીરાન મહલ મેં રહને વાલે હર ફર્દે ખુશહાલ ઓર ઈસ કે સારે અસ્બાબો માલ કો ઝવાલ લગ ગયા, ઓર યેહ કોઈ નઈ બાત નહીં, દુન્યા કા તો યેહી દસ્તૂર હે કે જો ભી ઈસ મેં આતા ઓર ખુશિયોં કા ગન્જ પાતા હે બિલ આબિર વોહ મૌત કા રન્જ પાતા ઓર વીરાન કબ્રિસ્તાન મેં પહોંચ જાતા હે. જો ઈસ દુન્યા સે વફા કરતા હે યેહ ઉસ કે સાથ બે વફાઈ ઝરૂર કરતી હે. મેં ને ઉસ કનીઝ સે કહા : એક બાર મેં યહાં સે ગુઝરા થા તો ઈસ દરીયે મેં એક કનીઝ યેહ નગમા ગા રહી થી :

أَلَا يَا دَارَ لَا يَدْخُلُكَ حُزْنٌ وَلَا يَعْثُبُ بِسَاكِنِكِ الزَّمَانُ

યા'ની ઐ મકાન ! તુઝ મેં કભી ગમ ન દાખિલ હો ! ઓર તેરે અન્દર રહને વાલોં કો ઝમાના કભી ભી પામાલ ન કરે.

વોહ કનીઝ બિલક બિલક કર રોને લગી ઓર બોલી : વોહ બદ નસીબ ગુલૂકારા મેં હી હૂં, ઈસ વીરાન મહલ કે મકીનોં મેં સે મેરે સિવા અબ કોઈ ઝિન્દા નહીં રહા. ફિર ઉસ ને એક આહે સર્દ દિલે પુરદદ સે ખીંચ કર કહા : અફસોસ હે ઉસ પર જો યેહ સબ કુદુ દેખ કર ભી (ફાની) દુન્યા કે ધોકે મેં મુબ્તલા રહતે હુએ અપની મૌત સે ગાફિલ હો જાએ.”

(روض الرياحين، الحكاية الرابعة عشرة بعد المئتين، ص ۲۰۴)

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيبِ! صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّدٍ

ઘબ્રત હી ઘબ્રત

મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! વીરાન મહલ કી હિકાયત અપને મકીનોં કે ફના કે હાથોં મૌત કે ઘાટ ઉતરને કા કેસા ઈબ્રતનાક મન્ઝર

પેશ કર રહી હૈ ! આહ ! વોહ લોગ ફાની દુન્યા કી આસાઈશોં કે બાઈસ મસરૂરો શાદાં, ઝવાલ વ ફના સે બે ખૌફ, મૌત કે તસવ્વુર સે ના આશના, લઝઝાતે દુન્યા મેં બદ મસ્ત થે. ઈસ દારે ના પાએદાર મેં યકાયક મૌત સે હમ-કનાર હોને કે અન્દેશે સે ના બલદ, પુખ્તા વ ઉમ્દા મકાનાત કી તા'મીરાત કરને, ઉન કો દીદાઝૈબ અશ્યા સે મુઝય્યન (**DECORATE**) કરને મેં મસરૂફ થે કબ્ર કે અંધેરોં ઓર ઈસ કી વહ્શતોં સે બે નિયાઝ જગમગ જગમગ કરતી કિન્દીલોં ઓર કુમકુમોં સે અપને મકાનોં કો રોશન કરને મેં મશ્ગૂલ થે, અહલો ઈયાલ કી આરિઝી ઉન્સિયત, દોસ્તોં કી વક્તી મુસા-હબત ઓર ખુદામ કી ખુશા-મદાના ખિદમત કે ભરમ મેં કબ્ર કી તન્હાઈ કો ભૂલે હુએ થે, મગર આહ ! યકાયક ફના કા બાદલ ગરજા, મૌત કી આંધી ચલી ઓર દુન્યા મેં તા દેર રહને કી ઉન કી ઉમ્મીદેં ખાક મેં મિલ કર રહ ગઈ, ઉન કે મસરૂતોં ઓર શાદમાનિયોં સે હંસતે બસતે ઘર મૌત ને વીરાન કર દિયે. રોશનિયોં સે જગ-મગાતે કુસૂર સે ઘુપ અંધેરી કુબૂર મેં ઉન્હેં મુન્તકિલ કર દિયા ગયા. આહ ! વોહ લોગ કલ તક અહલો ઈયાલ કી રૌનકોં મેં શાદાં વ મસરૂર થે ઓર આજ કુબૂર કી વહ્શતોં ઓર તન્હાઈયોં મેં મગમૂમ વ રન્જૂર હેં.

અજલ ને ન કિસ્સા હી છોડા ન દારા ઈસી સે સિકન્દર સા ફાતેહ ભી હારા
હર ઈક લે કે ક્યા ક્યા ન હસરત સિધારા પડા રહ ગયા સબ યૂંહી ઠાઠ સારા

જગહ જી લગાને કી દુન્યા નહીં હે

યેહ ઈબ્રત કી જા હે તમાશા નહીં હે

દુન્યા કા ધોકા

ઇસ હિકાયત કે આખિર મેં કનીઝ કી નસીહત મેં ભી ઇબ્રત કે બે શુમાર મ-દની ફૂલ હેં, મગર અફસોસ હે ઉસ પર જો દુન્યા કી નેરંગિયાં દેખને કે બા વુજૂદ ભી ઇસ કે ધોકે મેં મુબતલા રહે ઓર મૌત સે યક્સર ગાફિલ હો જાએ. વાકેઈ જો દુન્યાવી ઝિન્દગી કે ધોકે મેં પડ કર અપની મૌત ઓર કબ્ર વ હશર કો ભૂલ જાએ ઓર અલ્લાહ તઆલા કો રાઝી કરને કે લિયે અમલ ન કરે, નિહાયત હી કાબિલે મઝમ્મત હે. ઇસ ધોકે સે બચને કે લિયે હમેં હમારા પરવર દગાર ખુદ તમ્બીહ ફરમા રહા હે, યુનાન્યે પારહ 22 સૂ-રતુલ ફાતિર કી આયત નમ્બર 5 મેં ઇશાદિ હોતા હે :

يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ

فَلَا تَغُرَّكُمْ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا

وَلَا يَغُرَّتْكُمْ بِاللَّهِ الْغُرُورُ ①

(પ ૨૨, الفاطر: ૫)

તર-જ-મએ કન્ઝુલ ઇમાન : ઐ લોગો બેશક અલ્લાહ કા વા'દા સચ હે તો હરગિઝ તુમ્હેં ધોકા ન દે દુન્યા કી ઝિન્દગી ઓર હરગિઝ તુમ્હેં અલ્લાહ કે હિલ્મ પર ફરેબ ન દે વોહ બડા ફરેબી (યા'ની શૈતાન).

યકીનન જો મૌત ઓર ઇસ કે બા'દ વાલે મુઆ-મલાત સે આગાહ હે વોહ દુન્યા કી રંગીનિયોં ઓર ઇસ કી આસાઈશોં કે ધોકે મેં નહીં પડ સકતા.

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيبِ! صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّدٍ

બાંસ કી ઝોંપડી

મન્કૂલ હૈ કે હઝરતે સય્યિદુના નૂહ عَلَيْهِ الصَّلَاةُ وَالسَّلَام ને એક સાદા સી બાંસ કી ઝોંપડી મેં રિહાઈશ ઈજ્તિયાર ફરમાઈ, અર્ઝ ક્રિયા ગયા : બેહતર થા કે આપ કોઈ ઉમ્દા મકાન તા'મીર ફરમા લેતે, ફરમાયા : જો મર જાએગા (યા'ની જિસ કો મૌત કા ચકીન હૈ) ઉસ કે લિયે યેહ ભી બહુત હૈ.

(العقد الفريد، كتاب الزمردة في المواعظ والزهد، قولهم في الموت، ج ۳، ص ۱۳۶)

વોહ હૈ એશો ઇશરત કા કોઈ મહલ ભી જહાં તાક મેં હર ઘડી હો અજલ ભી
બસ અબ અપને ઇસ જહલ સે તૂ નિકલ ભી યેહ જીને કા અન્દાઝ અપના બદલ ભી

જગહ જી લગાને કી દુન્યા નહીં હૈ

યેહ ઇબ્રત કી જા હૈ તમાશા નહીં હૈ

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيبِ! صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّدٍ

સબ સે બેહતર ઝાંદે રાહ

અમીરુલ મુઅમિનીન હઝરતે સય્યિદુના ઉમર બિન અબ્દુલ અઝીઝ عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللَّهِ الْعَزِيز ને અપને એક ખુત્બે મેં ઇશાદિ ફરમાયા : ઐ લોગો ! દુન્યા તુમહારા બાકી રહને વાલા ઠિકાના નહીં હૈ યેહ તો વોહ દારે ના પાએદાર હૈ જિસ કે લિયે અલ્લાહ તઆલા ને, ફના હોના ઓર ઇસ કે રહને વાલોં પર યહાં સે રુખ્સત હો જાના લિખ દિયા હૈ. અન્કરીબ મઝબૂત ઓર આબાદ મકાન ટૂટ ફૂટ કર વીરાન હો જાએંગે ઓર ઇન મકાનાત કે કિતને હી એસે મકીન જિન પર રશક ક્રિયા જાતા

હે બ ઉજલત તમામ (યા'ની જલ્દ તર) રુખ્સત હો જાએંગે, પસ એ લોગો ! અલ્લાહ તઆલા તુમ પર રહ્મ ફરમાએ ઇસ (દુન્યા) મેં સે ઉમ્દા ચીઝ (યા'ની નેકિયાં) લે કર અચ્છે હાલ મેં નિકલો ઓર તોશએ સફર લે લો. પસ બેહતરીન તોશા તકવા વ પરહેઝ ગારી હે.

(احياء علوم الدين، كتاب ذكر الموت و ما بعده، الباب الثاني، ج ۵، ص ۲۰۱)

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيبِ! صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّدٍ

દુન્યા બરબાદ હો કર રહેગી

કરોડોં શાફેઈય્યોં કે અઝીમ પેશવા હઝરતે સચ્ચિદુના ઇમામ શાફેઈ عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللَّهِ الْقَوِيُّ ને એક બાર બયાન મેં ઇશાદિ ફરમાયા : “બેશક દુન્યા ફિસલ્ને કી જગહ ઓર ઝિલ્લત કા ઘર હે, ઇસ કી આબાદી બરબાદ હોને વાલી ઓર ઇસ કે સાકિનીન યા'ની બાશિન્દે કબ્રોં મેં પહોંચને વાલે હેં, ઇસ કા હુસૂલ ઇસ સે જુદાઈ પર મૌકૂફ હે ઓર ઇસ કી દૌલત મન્દી, તંગદસ્તી કી તરફ ફિરને વાલી હે, ઇસ મેં ઝિયાદતી હકીકત મેં તંગી હે ઓર ઇસ મેં તંગી દર અસ્લ આસાની હે, પસ અલ્લાહ તઆલા કી બારગાહ મેં ઘબરા કર તૌબા કર ઓર ઉસ કે અતા કર્દા રિઝૂક પર રાઝી રહ, દારે બકા (યા'ની આખિરત) કે અજ કો દારે ફના (યા'ની દુન્યા) કે બદલે મેં ઝાએઝ ન કર, તેરી ઝિન્દગી ઢલતા સાયા ઓર ગિરતી દીવાર હે, અપને અમલ (عَمَل) મેં ઝિયાદતી ઓર અમલ (عَمَل, યા'ની દુન્યાવી ઉમ્મીદ) મેં કમી કર.”

(الزهد و قصر الامل، ازهد الناس و اجود الناس، ص ۶۱)

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيبِ! صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّدٍ

દુન્યા આખિરત કી તય્યારી કે લિયે મખસૂસ હૈ

હઝરતે સય્યિદુના ઉસ્માને ગની رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ ને સબ સે આખિરી ખુત્બા જો ઇશાદિ ફરમાયા ઉસ મેં યેહ ભી હૈ : “અલ્લાહ તઆલા ને તુમ્હેં દુન્યા મહૂઝ ઇસ લિયે અતા ફરમાઈ હૈ કે તુમ ઇસ કે ઝરીએ આખિરત કી તય્યારી કરો ઓર ઇસ લિયે અતા નહીં ફરમાઈ કે તુમ ઇસી કે હો કર રહ જાઓ, બેશક દુન્યા મહૂઝ ફાની ઓર આખિરત બાકી હૈ. તુમ્હેં ફાની (દુન્યા) કહીં બહકા કર બાકી (આખિરત) સે ગાફિલ ન કર દે, ફના હો જાને વાલી દુન્યા કો બાકી રહને વાલી આખિરત પર તરજીહ ન દો ક્યૂંકે દુન્યા મુન્કતેઅ હોને વાલી હૈ ઓર બેશક અલ્લાહ عَزَّ وَجَلَّ કી તરફ લૌટના હૈ. અલ્લાહ عَزَّ وَجَلَّ સે ડરો ક્યૂંકે ઉસ કા ડર ઉસ કે અઝાબ કે લિયે (રોક ઓર) ઢાલ ઓર ઉસ તક પહોંચને કા ઝરીઆ હૈ.” (الزهد و قصر الامل، ازهد الناس و اجود الناس، ص ٦١)

હે યેહ દુન્યા બે વફા આખિર ફના

ન રહા ઇસ મેં ગદા ન બાદશાહ

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيبِ! صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّدٍ

મીઠે મીઠે ઇસ્લામી ભાઈયો ! અકલ મન્દ કો ચાહિયે કે વોહ અપની ગુઝશ્તા ઝિન્દગી કા જાએઝા લે, અપને ગુનાહોં પર નાદિમ હો કર ઉન સે સચ્ચી તૌબા કરે, ઝિયાદા દેર ઝિન્દા રહને કી ઉમ્મીદ કે ધોકે મેં ન પડે બલ્કે કબ્રો આખિરત કી તય્યારી કે લિયે ફૌરન નેક આ'માલ મેં લગ જાએ, દૌલત વ માલ ઓર અહલો ઇયાલ કી મહબ્બત મેં ન નેકિયાં છોડે ન ગુનાહોં મેં પડે, કે ઇન સબ કા સાથ તો દમ ભર કા હૈ

ઔર નેકિયાં કબ્ર વ આબિરત બલકે દુન્યા મેં ભી કામ આએંગી. નેકિયોં કા જઝબા પાને, દુન્યા કી મહબ્બત સે જાન છુડાને ઔર અલ્લાહ ﷻ વ રસૂલ ﷺ કી મહબ્બત બઢાને કે લિયે દા'વતે ઈસ્લામી કે મ-દની માહોલ સે હર દમ વાબસ્તા રહિયે, સુન્નતોં કી તરબિયત કે લિયે મ-દની કાફિલોં મેં આશિકાને રસૂલ કે સાથ સુન્નતોં ભરા સફર કીજિયે ઔર કામ્યાબ ઝિન્દગી ગુઝારને ઔર આબિરત સંવારને કે લિયે મ-દની ઈન્આમાત કે મુતાબિક અમલ કર કે રોઝાના ફિકે મદીના કે ઝરીએ રિસાલા પુર કીજિયે ઔર હર મ-દની માહ કી 10 તારીખ કે અન્દર અન્દર અપને ઝિમ્મેદાર કો જમ્મ કરવાઈયે. આપ કી તરગીબ કે લિયે એક મ-દની બહાર ગોશ ગુઝાર કરતા હું યુનાન્યે

એક મુબલ્લિગે દા'વતે ઈસ્લામી કા બયાન હૈ કે જુમાદલ ઉખરા 1429 સિ.હિ., જૂન 2008 સિ.ઈ. મેં હમારા મ-દની કાફિલા ઓકાડા (પંજાબ, પાકિસ્તાન) પહોંચા. વહાં પર એક બા રીશ (યા'ની દાઢી વાલે) ઉમ્ર રસીદા ઈસ્લામી ભાઈ સે મેરી મુલાકાત હુઈ. ઉન કે સર પર સબ્જ સબ્જ ઈમામા શરીફ અપને જલ્વે લુટા રહા થા. દૌરાને ગુફ્ત-ગૂ ઉન્હોં ને ઈન્કિશાફ કિયા કે દા'વતે ઈસ્લામી કે મ-દની માહોલ મેં આને સે પહલે મેં અપને અલાકે કા નામી ગિરામી બદ મઆશ થા. મેં શરાબ કા એસા રસિયા થા કે જબ કહીં જાતા તો શરાબ કે કનસ્તર મેરી ગાડી મેં ધરે હોતે. મેં અપને સાથ ગનમેન રખતા ઔર ખુદ ભી મુસલ્લહ

રહતા થા. મેરે કાલે કરતૂતોં કી વજહ સે લોગ મુઝ સે ઈસ કદર નફરત કરતે કે મેરે કરીબ સે ગુઝરના પસન્દ ન કરતે થે.

મैं “મ-દની માહોલ” મેં કેસે આયા, ઈસ કી તફ્સીલ કુછ યૂં હૈ કે હમારે અલાકે મેં નેકી કી દા’વત કી ધૂમેં મયાને વાલે દા’વતે ઈસ્લામી કે મુબલ્લિગીન મુઝે ભી નેકી કી દા’વત દેને કે લિયે આયા કરતે, મગર મેં ગફલત કી ગહરી વાદિયોં મેં ગુમ થા ઈસ લિયે ઉન કી દા’વત તવજ્જોહ સે સુનને કે બજાએ ઉન કા હાથ પકડ કર બોલતા : “મેરે સાથ બેઠ કર શરાબ પિયો.” ઉન કો કભી ડાંટતા તો કભી ઝાડતા મગર વોહ મૌકઅ પા કર ફિર ઈન્ફિરાદી કોશિશ કે લિયે આ જાયા કરતે. યૂં એક તવીલ અર્સા વોહ મુઝ પર ઈન્ફિરાદી કોશિશ કરતે રહે ઓર મેં સુની અનસુની કરતા રહા. એક રોઝ મેરે દિલ મેં ખયાલ આયા કે યેહ બેચારે ઈતને અર્સે સે મુઝ પર કોશિશેં કર રહે હૈં કયૂં ન આજ ઈન કી બાત તવજ્જોહ સે સુન લી જાએ દેખૂં તો સહી આખિર યેહ કહતે કયા હૈં! અબ કી બાર ઈસ્લામી ભાઈ “નેકી કી દા’વત” દેને આએ તો મેં ને બડી તવજ્જોહ સે ઉન કી દા’વત સુની અલ્લાહ ﷻ કી શાન, કે ઉન કી દા’વત મેરે દિલ મેં ઉતર ગઈ ઓર લબ્બૈક (યા’ની મેં હાઝિર હૂં) કહતે હુએ ઉન કે સાથ મસ્જિદ કી તરફ ચલ દિયા, ગાલિબન હોશ સંભાલને કે બા’દ ઝિન્દગી મેં પહલી બાર મેં મસ્જિદ કે અન્દર દાખિલ હુવા. આશિકાને રસૂલ કી સોહબત ઓર મસ્જિદ મેં હોને વાલે સુન્નતોં ભરે બયાન ને મેરે દિલ કી કેફિયત કો બદલ કર રખ દિયા. મેં

ને ઈસ્લામી ભાઈયોં કે પાસ આના જાના શુરૂઅ કર દિયા ઓર ફિર સરકારે ગૌસે આ'ઝમ عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللَّهِ الْكَرِيم કે સિલ્સિલે મેં મુરીદ બન ગયા. મુરીદ તો ક્યા હુવા મેરે અન્દાઝ બદલતે ચલે ગએ. મેં ને સબ ગુનાહોં સે તૌબા કર લી, શરાબ પીના છોડ દી, નમાઝી બન ગયા, સુન્નત કે મુતાબિક દાદી ઓર સર ઈમામા શરીફ સે “સર સબ્ઝ” હો ગયા. લોગ મેરી ઈસ તબ્દીલી પર હેરાન થે. બા'ઝોં કો તો યકીન હી નહીં આ રહા થા કે ઈસ કદર બિગડા હુવા ઈન્સાન ભલા કેસે સુધર સકતા હૈ ! એક રોઝ અજબ ચુટકુલા હુવા, કે દો અખ્બારી નુમાયન્દે મેરે કરીબ સે ગુઝરે તો એક ને મેરી તરફ ઈશારા કર કે દૂસરે કો બતાયા યેહ વોહી શખ્સ હૈ, મેરા તબ્દીલ શુદા હુલ્યા દેખ કર દૂસરે કો યકીન ન આયા ઓર ઉસ ને મુઝ સે બા કાઈદા તસ્દીક કી કે ક્યા આપ વાકેઈ “વોહી” હેં ? મેરે હાં કરને પર વોહ દમ બખુદ રહ ગયા ઓર કહને લગા કે અપની તબ્દીલી કા રાઝ બતાઈયે હમ અખ્બાર મેં આપ કી ખબર છાપેંગે. મગર મેં ને મન્અ કર દિયા.

اَللّٰهُمَّ صَلِّ وَسَلِّمْ યેહ દા'વતે ઈસ્લામી કે મ-દની માહોલ કી બ-ર-કતેં હેં કે મુઝ જૈસા રુસ્વાએ ઝમાના ઈન્સાન ભી સલાતો સુન્નત કી રાહ પર ચલને લગા ઓર મુઆ-શરે કા એક બા ઈઝ્ઝત ફર્દ બન ગયા.

અલ્લાહ કરમ એસા કરે તુઝ પે જહાં મેં

એ દા'વતે ઈસ્લામી તેરી ધૂમ મચી હો

(ગીબત કી તબાહ કારિયાં, સ. 32)

મીઠ મીઠે ઇસ્લામી ભાઈયો ! બયાન કો ઇજ્તિતામ કી તરફ લાતે હુએ સુન્નત કી ફઝીલત ઓર ચન્દ સુન્નતેં ઓર આદાબ બયાન કરને કી સઆદત હાસિલ કરતા હું.

તાજદારે રિસાલત, શહન્શાહે નુબુવ્વત, મુસ્તફા જાને રહમત, શમ્મે બઝમે હિદાયત, નોશએ બઝમે જન્નત صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ કા ફરમાને જન્નત નિશાન હૈ : “જિસ ને મેરી સુન્નત સે મહબ્બત કી ઉસ ને મુઝ સે મહબ્બત કી ઓર જિસ ને મુઝ સે મહબ્બત કી વોહ જન્નત મેં મેરે સાથ હોગા.”

(تاريخ مدينة دمشق لابن عساکر، انس بن مالك، ج ٩، ص ٣٤٣)

લિહાઝા સલામ કે 11 મ-દની ફૂલ કબૂલ ફરમાઈયે,
(ઈસ કિતાબ કે સફહા નમ્બર 530 સે બયાન કરેં)

મય્યિત કો ગુસ્લ દેને કી ફઝીલત

ફરમાને મુસ્તફા صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ : “જિસ ને મય્યિત કો ગુસ્લ દિયા ફિર ઉસ કી પદા પોશી કી તો અલ્લાહ ઉસ કે ગુનાહોં કો ધોએગા ઓર જિસ ને મય્યિત કો કફનાય તો અલ્લાહ ઉસે સુન્દુસ (યા’ની નિહાયત બારીક ઓર નફીસ કપડે) કા લિબાસ પહનાએગા.”

(المعجم الكبير للطبراني، الحديث: ٧٨٠، ج ٨، ص ٢٨١)

બયાન નમ્બર 4 :

કબ્ર કી પુકાર

શૈબે તરીકત, અમીરે અહલે સુન્નત, બાનિયે દા'વતે ઇસ્લામી હઝરતે અલ્લામા મૌલાના અબૂ બિલાલ મુહમ્મદ ઇલ્યાસ અત્તાર કાદિરી ર-ઝવી رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ અપને રિસાલે “અફવો દર ગુઝર કી ફઝીલત” મેં દુરુદ શરીફ કે મુ-તઅલ્લિક હદીસે પાક બયાન ફરમાતે હૈં કે સરકાર صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ કા ફરમાને બ-ર-કત નિશાન હૈ : ઐ લોગો ! બેશક બરોઝે કિયામત ઉસ કી દહશતોં ઓર હિસાબ કિતાબ સે જલ્દ નજાત પાને વાલા શખ્સ વોહ હોગા જિસ ને તુમ મેં સે મુઝ પર દુન્યા કે અન્દર બ કસરત દુરુદ શરીફ પઢે હોંગે.

(فردوس الاخبار للديلمي، باب الباء، الحديث: ٨٢١٠، ج ٢، ص ٤٧١)

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيبِ! صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّدٍ

ઇબ્રત કે મ-દની ફૂલ

હઝરતે સય્યિદુના ઉમર બિન અબ્દુલ અઝીઝ رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ એક જનાઝે કે સાથ કબ્રિસ્તાન તશરીફ લે ગએ, વહાં એક કબ્ર કે પાસ બેઠ કર ગૌરો ફિક મેં ડૂબ ગએ, કિસી ને અઝઝ કી : “યા અમીરલ મુઅમિનીન ! આપ યહાં તન્હા કેસે તશરીફ ફરમા હૈં ?” ફરમાયા : “અભી અભી એક કબ્ર ને મુઝે પુકાર કર બુલાયા ઓર બોલી : ઐ ઉમર બિન અબ્દુલ અઝીઝ ! મુઝ સે ક્યૂં નહીં પૂછતે કે મૈં અપને અન્દર આને વાલોં કે સાથ ક્યા બરતાવ કરતી હૂં ?” મૈં ને ઉસ કબ્ર સે કહા : મુઝે ઝરૂર બતા ! વોહ કહને લગી : જબ કોઈ મેરે અન્દર આતા હૈ તો

મેં ઉસ કા કફન ફાડ કર જિસ્મ કે ટુકડે ટુકડે કર ડાલતી ઓર ઉસ કા ગોશત ખા જાતી હૂં ! ક્યા આપ મુઝ સે યેહ નહીં પૂછેંગે કે મેં ઉસ કે જોડોં કે સાથ ક્યા કરતી હૂં ? મેં ને કહા : ઝરૂર બતા ! તો કહને લગી : “હથેલિયોં કો કલાઈયોં સે, ઘુટનોં કો પિંડલિયોં સે ઓર પિંડલિયોં કો કદમોં સે જુદા કર દેતી હૂં “ઈતના કહને કે બા’દ હઝરતે સય્યિદુના ઉમર બિન અબ્દુલ અઝીઝ હિયકિયાં લે કર રોને લગે, જબ કુછ ઈફાકા હુવા તો કુછ ઈસ તરહ ઈબ્રત કે મ-દની ફૂલ લુટાને લગે :

ઐ ઈસ્લામી ભાઈયો ! ઈસ દુન્યા મેં હમેં બહુત થોડા અર્સા રહના હૈ, જો ઈસ દુન્યા મેં (સપ્ત ગુનહગાર હોને કે બા વુજૂદ) સાહિબે ઈક્તિદાર હૈ વોહ (આબિરત મેં) ઈન્તિહાઈ ઝલીલો ખ્વાર હૈ, જો ઈસ જહાં મેં માલદાર હૈ વોહ (આબિરત મેં) ફકીર હોગા, ઈસ કા જવાન બૂઢા હો જાએગા ઓર જો ઝિન્દા હૈ વોહ મર જાએગા, દુન્યા કા તુમ્હારી તરફ આના તુમ્હેં ધોકે મેં ન ડાલ દે ! ક્યૂંકે તુમ જાનતે હો, કે યેહ બહુત જલ્દ રુખ્સત હો જાતી હૈ, કહાં ગએ તિલાવતે કુરઆન કરને વાલે ? કહાં ગએ ભૈતુલ્લાહ કા હજ કરને વાલે ? કહાં ગએ માહે ર-મઝાન કે રોઝે રખને વાલે ? ખાક ને ઉન કે જિસ્મોં કા ક્યા હાલ કર દિયા ! કબ્ર કે કીડોં ને ઉન કે ગોશત કા ક્યા અન્જામ કર દિયા ! ઉન કી હડિયોં ઓર જોડોં કે સાથ ક્યા હુવા ! અલ્લાહ ﷻ કી કસમ દુન્યા મેં યેહ આરામ દેહ નર્મ નર્મ બિસ્તર પર હોતે થે લેકિન અબ વોહ અપને ઘર વાલોં ઓર વતન કો છોડ કર રાહત કે બા’દ તંગી મેં હૈં, ઉન કી બેવાઓં ને દૂસરે નિકાહ કર કે દોબારા ઘર બસા લિયે, ઉન કી ઔલાદ ગલિયોં મેં દર બદર હૈ, ઉન કે રિશ્તેદારોં ને ઉન કે મકાનાત વ મીરાસ આપસ મેં

બાંટ લી. વલ્લાહ ! ઉન મેં કુછ ખુશ નસીબ હેં જો કબ્રોં મેં મઝે લૂટ રહે હે
ઓર વલ્લાહ ! બા'ઝ કબ્ર મેં અઝાબ મેં ગિરિફતાર હેં.

અફસોસ સદ હઝાર અફસોસ ઐ નાદાન ! જો આજ મરતે
વક્ત કભી અપને વાલિદ કી, કભી અપને બેટે કી તો કભી સગે ભાઈ
કી આંખેં બન્દ કર રહા હે, ઉન મેં સે કિસી કો નહલા રહા હે, કિસી કો
કફન પહના રહા હે, કિસી કે જનાઝે કો કન્ધે પર ઉઠા રહા હે, કિસી કે
જનાઝે કે સાથ જા રહા હે, કિસી કો કબ્ર કે ગઢે મેં ઉતાર કર દફના રહા
હે (યાદ રખ ! કલ યેહ સભી કુછ તેરે સાથ ભી હોને વાલા હે) કાશ ! મુઝે
ઇલ્મ હોતા ! કૌન સા ગાલ (કબ્ર મેં) પહલે ખરાબ હોગા ! ફિર હઝરતે
સય્યિદુના ઉમર બિન અબ્દુલ અઝીઝ رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ રોને લગે ઓર
રોતે રોતે બેહોશ હો ગએ ઓર એક હફતે કે બા'દ ઈસ દુન્યા સે
તશરીફ લે ગએ.

(الروض الفائق، المجلس الثامن عشر في قوله تعالى يوم تبيض... الخ، ص ૧૦૭)

કબ્ર રોઝાના યેહ કરતી હે પુકાર

હઝરતે સય્યિદુના ફકીહ અબુલ્લૈસ સમર કન્દી رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ
નક્લ ફરમાતે હેં કે કબ્ર રોઝાના પાંચ મરતબા યેહ નિદા કરતી હે : ઐ
આદમી ! તૂ મેરી પીઠ પર ચલતા હે હાલાંકે મેરા પેટ તેરા ઠિકાના હે, ઐ
આદમી ! તૂ મુઝ પર ઉમ્દા ઉમ્દા ખાને ખાતા હે અન્કરીબ મેરે પેટ મેં
તુઝે કીડે ખાએંગે, ઐ આદમી ! તૂ મેરી પીઠ પર હંસતા હે જલ્દ હી મેરે
અન્દર આ કર રોએગા, ઐ આદમી ! તૂ મેરી પીઠ પર ખુશિયાં મનાતા
હે અન્કરીબ મુઝ મેં ગમગીન હોગા, ઐ આદમી ! તૂ મેરી પીઠ પર
ગુનાહ કરતા હે અન્કરીબ મેરે પેટ મેં મુબ્તલાએ અઝાબ હોગા.

(تنبيه الغافلين، باب عذاب القبر وشدته، ص ૨૩)

કબ્ર રોઝાના યેહ કરતી હે પુકાર મુઝ મેં હેં કીડે મકોડે બે શુમાર
 યાદ રખ ! મેં હૂં અંધેરી કોઠડી મુઝ મેં સુન વહશત તુઝે હોગી બડી
 મેરે અન્દર તૂ અકેલા આએગા હાં મગર આ'માલ લેતા આએગા
 તેરા ફન તેરા હુનર ઓહદા તેરા કામ આએગા ન સરમાયા તેરા
 દોલતે દુન્યા કે પીછે તૂ ન જા આબિરત મેં માલ કા હે કામ કયા
 દિલ સે દુન્યા કી મહબ્બત દૂર કર દિલ નબી કે ઇશક સે મા'મૂર કર
 લન્દનો પેરિસ કે સપને છોડ દે બસ મદીને હી સે રિશ્તા જોડ લે

રૂહ કી દર્દનાક બાતેં

મનકૂલ હે કે રૂહ જબ જિસ્મ સે જુદા હોતી હે ઓર ઉસ પર સાત દિન ગુઝરતે હેં તો અલ્લાહ ﷻ કી બારગાહ મેં અર્ઝ કરતી હે : “ઐ રખ ﷻ! મુઝે ઇજાઝત અતા ફરમા, કે મેં અપને જિસ્મ કા હાલ દરયાફત કરૂં તો ઉસે ઇજાઝત મિલ જાતી હે. ફિર વોહ અપની કબ્ર કી તરફ આતી હે, ઉસે દૂર સે દેખતી ઓર અપને જિસ્મ કો મુલા-હઝા કરતી હે કે વોહ મુ-તગય્યર (યા'ની બદલા હુવા) હે ઓર ઉસ કે નથનોં, મુંહ, આંખોં ઓર કાનોં સે પાની રવાં હે, વોહ અપને જિસ્મ સે કહતી હે : “બે મિસાલ હુસ્નો જમાલ કે બા'દ અબ તૂ ઇસ હાલ મેં હે !” યેહ કહ કર ચલી જાતી હે.

ફિર સાત દિન કે બા'દ ઇજાઝત લે કર દોબારા કબ્ર પર આતી ઓર દૂર સે દેખતી હે કે મુદે કે મુંહ કા પાની ખૂન મિલી પીપ, આંખોં કા પાની ખાલિસ પીપ ઓર નાક કા પાની ખૂન બન ચુકા હે તો ઉસ સે કહતી હે : “અબ તૂ ઇસ હાલ પર પહોંચ ચુકા હે !” યેહ કહ કર પરવાઝ કર જાતી હે.

फिर सात रोज़ के बाद ईजाज़त ले कर इसी तरह दूर से दफ़न होती है तो लाशत येह होती है के आंभों की पुतलियां येहरे पर ढलक चुकी हैं, पीप कीड़ों में तब्दील हो चुकी है, कीड़े उस के मुँह से दामिल हो कर नाक से निकल रहे हैं, तब वोह जिस्म से कड़ती है : “तू नाज़ो नेअम में पलने के बाद अब इस लाश को पछोँय गया है ! اَعَزَّوَجَلَّ की कसम ! तक्वा व नेक अमल के इलावा किसी चीज़ ने कब्र में किसी को फ़ाअेदा न पछोँयाया.” (الروض الفائق، في ذكر الموت والتفكير فيه، ص २८३)

जन्नत का भाग

नबिय्ये करीम, रज़िज़ुर्रहीम صَلَّی اللّٰهُ تَعَالٰی عَلَیْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم का फ़रमाने ईब्रत निशान है : कब्र या तो जहन्नम का गढ़ा है या जन्नत के भागों में से अेक भाग. (सनن الترمذی، کتاب صفة القيامة، الحديث: २६६८، ج २، ص २०९)

कब्र की याद !

हज़रते सय्यिदुना सुफ़यान सौरी عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللّٰهِ الْغَنّی फ़रमाते हैं : “जो शप्स कब्र का ज़िक्र ज़ियादा करे वोह उसे जन्नत के भागों में से अेक भाग पाता है और जो उस की याद से गाफ़िल होता है वोह उसे जहन्नम के गढ़ों में से अेक गढ़ा पाता है.”

(احياء علوم الدين، کتاب آداب الالفة... الخ، الباب الثالث... الخ، ج २، ص २६६)

बे शुमार लोग मगमूम हैं

हज़रते सय्यिदुना साबित बुनानी عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللّٰهِ الْبَارِی फ़रमाते हैं : मैं कब्रिस्तान में दामिल हुवा. जब वहां से निकलने लगा तो बुलन्द आवाज़ से किसी ने कहा : ओ साबित ! ईन कब्र वालों की ખामोशी से

ધોકા ન ખાના ઈન મેં બે શુમાર લોગ મગમૂમ હૈં.

(المرجع السابق، کتاب ذکر الموت وما بعده، بیان حال القبر... الخ، ج ۵، ص ۲۳۸)

કબ્ર કી siṭ

હઝરતે સય્યિદુના અબ્દુલ્લાહ બિન ઉબૈદ رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ સે રિવાયત હૈ, જબ મુદ્દે કે સાથ આને વાલે લૌટ કર ચલતે હૈં તો મુદ્દા બેઠ કર ઉન કે કદમોં કી આવાઝ સુનતા હૈ ઓર કબ્ર સે પહલે કોઈ ઉસ કે સાથ હમ-કલામ નહીં હોતા, કબ્ર કહતી હૈ કે ઐ આદમી! ક્યા તૂને મેરે હાલાત ન સુને થે? ક્યા મેરી તંગી, બદબૂ, હોલનાકી ઓર કીડોં સે તુઝે નહીં ડરાયા ગયા થા? અગર ઐસા થા તો ફિર તૂને ક્યા તય્યારી કી?

(شرح الصدور، باب فی مخاطبة القبر للمیت، ص ۱۱۴)

બે કસી કા દિન

હઝરતે સય્યિદુના અબૂ ઝર ગિફારી رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ ને ફરમાયા: “ક્યા મૈં તુમ્હેં અપની બે કસી કા દિન ન બતાઉં? યેહ વોહ દિન હૈ જબ મુઝે કબ્ર મેં તન્હા ઉતાર દિયા જાએગા.”

(احیاء علوم الدین، کتاب آداب الالفه... الخ، الباب الثالث... الخ، ج ۲، ص ۲۶۴)

ગિર્યાએ ઉસ્માની

હઝરતે સય્યિદુના ઝુન્નૂરૈન જામેઉલ કુરઆન ઉસ્માને ગની رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ જબ કિસી કબ્ર કે કરીબ ખડે હોતે તો ઈસ કદર રોતે કે આપ કી દાઢી મુબારક તર હો જાતી, ઈસ બારે મેં આપ رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ સે ઈસ્તિફસાર ક્રિયા ગયા કે આપ જન્મત વ દોઝખ કે તઝકિરે પર ઈતના નહીં રોતે મગર જબ કિસી કબ્ર કે કરીબ ખડે હોતે હૈં તો ઈસ કદર ગિર્યા

વ ઝારી ફરમાતે હેં ઈસ કા ક્યા સબબ હૈ ? હઝરતે સય્યિદુના ઉસ્માને ગની رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ ને ફરમાયા : મેં ને સય્યિદુલ મુર-સલીન, શફીઉલ મુઝનિબીન, રહ્મતુલ્લિલ આ-લમીન صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ કો ફરમાતે હુએ સુના હૈ કે : “બેશક આબિરત કી સબ સે પહલી મન્ઝિલ કબ્ર હૈ, કબ્ર વાલે ને ઈસ સે નજાત પાઈ તો બા’દ કા મુઆ-મલા આસાન હૈ ઓર અગર ઈસ સે નજાત ન પાઈ તો બા’દ કા મુઆ-મલા ઝિયાદા સખ્ત હૈ.” (سنن ابن ماجه، كتاب الزهد، باب ذكر القبور والبلى، الحديث: ٤٢٦٧، ج: ٤، ص: ٥٠٠)

સબ સે હોલનાક મન્ઝર

મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! ખુદા કી કસમ ! કબ્ર કા અન્દરની મુઆ-મલા ઈન્તિહાઈ તશવીશ નાક હૈ. કોઈ નહીં જાનતા કે મેરે સાથ ક્યા હોગા ? અલ્લાહ عَزَّوَجَلَّ કે મહબૂબ, દાનાએ ગુયૂબ, મુનઝઝહુન અનિલ ઉયૂબ صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ કા ફરમાને ઈબ્રત નિશાન હૈ : કબ્ર કા મન્ઝર સબ મનાઝિર સે ઝિયાદા હોલનાક હૈ.

(سنن الترمذی، كتاب الزهد، باب ماجاء في ذكر الموت، الحديث: ٢٣١٥، ج: ٤، ص: ١٣٨)

પડોસી મુર્દો કી પુકાર

મન્ફૂલ હૈ જબ મુર્દે કો કબ્ર મેં રખા જાતા હૈ ઓર ઉસે અઝાબ હોતા હૈ તો પડોસી મુર્દે ઉસ કો પુકાર કર કહતે હેં : ઐ દુન્યા સે આને વાલે ! ક્યા તૂને હમારી મૌત સે નસીહત હાસિલ ન કી ? ક્યા તૂને ન દેખા કે હમારે આ’માલ કેસે ખત્મ હુએ ? ઓર તુઝે તો અમલ કરને કી મોહલત મિલી થી લેકિન તૂને વક્ત ઝાએઝ કર દિયા કબ્ર કા ગોશા ગોશા ઉસ કો પુકાર કર કહતા હૈ : ઐ ઝમીન પર ઈતરા કર ચલને

વાલે ! તૂને મરને વાલોં સે ઈબ્રત ક્યૂં હાસિલ ન કી ? ક્યા તૂને નહીં દેખા થા કે તેરે મુદાં રિશ્તેદારોં કો લોગ ઉઠા ઉઠા કર કિસ તરહ કબ્રોં તક લે ગએ.

(شرح الصدور، باب في مخاطبة القبر لليتم، ص ۱۱۲)

મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! વાકેઈ ચેહ હકીકત હૈ કે હમ સે પહલે મરને વાલે હમારે લિયે ખામોશ મુબલિગ કી હૈસિયત રખતે હૈં, વોહ જો કુછ ઝબાને હાલ સે કહ રહે હોતે હૈં ઉસ કો કિસી ને ઈસ તરહ નઝમ કિયા હૈ.

જનાઝા આગે આગે કહ રહા હૈં એ જહાં વાલો

મેરે પીછે ચલે આઓ તુમહારા રહનુમા મૈં હૂં

મેરે અહલો ઇયાલ કહાં હૈં

હઝરતે સય્યિદુના અતા બિન યસાર رضي الله تعالى عنه સે રિવાયત હૈ : જબ મુદે કો કબ્ર મૈં રખા જાતા હૈ તો સબ સે પહલે ઉસ કા (અચ્છા યા બુરા) અમલ આ કર ઉસ કી બાઈ રાન કો હ-ર-કત દે કર કહતા હૈ કે મૈં તેરા અમલ હૂં, મુદાં પૂછતા હૈ મેરે અહલો ઇયાલ કહાં હૈં ? ઓર મેરી દુન્યવી ને'મતેં કહાં હૈં ? તો અમલ કહતા હૈ કે ચેહ સબ તેરી પીઠ પીછે રહ ગએ ઓર સિવાએ મેરે તેરી કબ્ર મૈં કોઈ ન આયા.

(شرح الصدور، باب ضمة القبر لكل احد، ص ۱۱۱)

સાથ જિગરી યાર ભી ન આએગા તૂ અકેલા કબ્ર મૈં રહ જાએગા

માલ દુન્યા કા યહીં રહ જાએગા હર અમલ અચ્છા બુરા સાથ આએગા

માલે દુન્યા દો જહાં મૈં હૈ વબાલ

કામ આએગા ન પેશે ઝુલ જલાલ

કાબિલે રશક કૌન ?

હઝરતે સય્યિદુના મસરૂક رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ ફરમાતે હૈં : મુઝે કિસી પર ઇસ કદર રશક નહીં આતા જિસ કદર કબ્ર મેં જાને વાલે ઉસ મોમિન પર રશક આતા હૈ જો દુન્યા કી મશકકત સે રાહત પા ગયા ઓર અઝાબ સે મહફૂઝ રહા.

(احياء علوم الدين، كتاب ذكر الموت و ما بعده، الباب التاسع في حقيقة الموت... الخ، ج ٥، ص ٢٤٩)

નેક શખ્સ કી નિશાની

હઝરતે સય્યિદુના ઝહૂહાક رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ ફરમાતે હૈં : એક શખ્સ ને ઇસ્તિફસાર કિયા : યા રસૂલલ્લાહ صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ લોગોં મેં સબ સે ઝિયાદા ઝાહિદ કૌન હૈ ? આપ صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ને ઇશાદિ ફરમાયા : “જો શખ્સ કબ્ર ઓર ગલ સડ જાને કો ન ભૂલે, દુન્યા કી ઝીનત કો છોડ દે, ફના હોને વાલી ઝિન્દગી પર બાકી રહને વાલી કો તરજીહ દે ઓર કલ આને વાલે દિન કો અપની ઝિન્દગી મેં ગિનતી ન કરે નીઝ અપને આપ કો કબ્ર વાલોં મેં શુમાર કરે.”

(شعب الایمان للبيهقي، باب في الزهد وقصر الأمل، الحديث: ١٠٦٥، ج ٧، ص ٣٥٥)

અમી સે તય્યારી કર લીજિયે !

મીઠે મીઠે ઇસ્લામી ભાઈયો ! વાકેઈ અકલ મન્દ વોહી હૈ જો મૌત સે કબ્લ મૌત કી તય્યારી કરતે હુએ નેકિયોં કા ઝખીરા ઇકઠ્ઠા કર લે ઓર સુન્નતોં કા મન્દની ચરાગ કબ્ર મેં સાથ લે લે ઓર યૂં કબ્ર કી રોશની કા ઇન્તિઝામ કર લે, વરના કબ્ર હરગિઝ યેહ લિહાઝ ન કરેગી કે મેરે અન્દર કૌન આયા ? અમીર હો યા ફકીર, વઝીર હો યા મુશીર, હાકિમ હો યા મહફૂમ, અફસર હો યા ચપરાસી, સેઠ હો યા મુલાઝિમ, ડોક્ટર

હો યા મરીઝ, ઠેકેદાર હો યા મઝદૂર, અગર કિસી કે સાથ ભી તોશએ આખિરત મેં કમી રહી, નમાઝેં કસદન કઝા કીં, ર-મઝાન શરીફ કે રોઝે બિલા ઉઝરે શર-ઈ ન રખે, ફઝલ હોતે હુએ ભી ઝકાત ન દી, હજ ફઝલ થા મગર અદા ન કિયા, બા વુજૂદે કુદરત શર-ઈ પદા નાફિઝ ન કિયા, માં બાપ કી ના ફરમાની કી, ઝૂટ, ગીબત, યુગલી કી આદત રહી, ફિલ્મેં, ડિરામે દેખતે રહે, ગાને બાજે સુનતે રહે, દાઢી મુંડવાતે યા એક મુઢી સે ઘટાતે રહે.

અલ ગરઝ ખૂબ ગુનાહોં કા બાઝાર ગર્મ રખા તો અલ્લાહ صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કી નારાઝી કી સૂરત મેં સિવાએ હસરત વ નદામત કે કુછ હાથ ન આએગા. જિસ ને ફરાઈઝ કે સાથ સાથ નવાફિલ કી ભી પાબન્દી કી, ર-મઝાનુલ મુબારક કે ઇલાવા નફલી રોઝે ભી રખે, કૂચા કૂચા, ગલી ગલી નેકી કી દા'વત કી ધૂમેં મચાઈ, કુરઆને પાક કી તા'લીમ ન સિર્ફ ખુદ હાસિલ કી બલ્કે દૂસરોં કો ભી દી, ચૌકદર્સ દેને મેં હિચકિયાહટ મહસૂસ ન કી, ઘર દર્સ જારી કિયા, સુન્નતોં કી તરબિયત કે મ-દની કાફિલોં મેં બા કાઈદગી સે સફર કરને કે સાથ સાથ દીગર મુસલમાનોં કો ભી ઇસ કી તરગીબ દિલાઈ, રોઝાના મ-દની ઇન્આમાત કા રિસાલા પુર કર કે હર માહ અપને ઝિમ્માદાર કો જમ્મ કરવાયા, અલ્લાહ صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ઓર ઉસ કે પ્યારે રસૂલ صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰલِہٖ وَسَلَّم કે ફઝલો કરમ સે ઇમાન સલામત લે કર દુન્યા સે રુખ્સતી હુઈ તો اِنْ شَاءَ اللہُ صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰલِہٖ وَسَلَّم ઉસ કી કબ્ર મેં હશર તક રહમતોં કા દરિયા મૌજેં મારતા રહેગા ઓર નૂરે મુસ્તફા કે ચશ્મે લહરાતે રહેંગે.

صَلُّوْا عَلَی الْحَبِیْب! صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْ مُحَمَّد

મીઠે મીઠે ઇસ્લામી ભાઈયો ! આપ સબ દા'વતે ઇસ્લામી કે મ-દની માહોલ સે વાબસ્તા હો જાઈયે, **إِن شَاءَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ** દોનો જહાં મેં બેડા પાર હો જાએગા. આઈયે ! આપ કો દા'વતે ઇસ્લામી કી મ-દની બહારોં મેં સે એક મ-દની બહાર સુનાઊં, **إِن شَاءَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ** આપ કા દિલ ભી જઝબાતે તઅસ્સુર સે ઝૂમ ઉઠેગા ઓર સીના બાગે મદીના બન જાએગા, યુનાન્હે

મુહમ્મદ એહસાન અતારી કા લાશા

બાબુલ મદીના કરાચી કે અલાકે ગુલ બહાર કે એક મોડર્ન નૌ જવાન બ નામ “મુહમ્મદ એહસાન” દા'વતે ઇસ્લામી કે મ-દની માહોલ સે વાબસ્તા હુએ ઓર શૈખે તરીકત, અમીરે અહલે સુન્નત, બાનિયે દા'વતે ઇસ્લામી, હઝરતે અલ્લામા મૌલાના અબૂ બિલાલ મુહમ્મદ ઇલ્યાસ અત્તાર કાદિરી ર-ઝવી **دَامَتْ بَرَكَاتُهُمُ الْعَالِيَةِ** કે ઝરીએ સરકારે બગદાદ હુઝૂરે ગૌસે પાક **رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ** કે મુરીદ બન ગએ. સરકારે ગૌસે પાક કે મુરીદ તો ક્યા હુએ ઉન કી ઝિન્દગી મેં મ-દની ઇન્કિલાબ બરપા હો ગયા, ચેહરા એક મુઢી દાઢી કે ઝરીએ મ-દની ચેહરા બન ગયા ઓર સર પર મુસ્તકિલ તૌર પર સબ્ઝ ઈમામે કા તાજ જગમગ જગમગ કરને લગા. ઉન્હોં ને દા'વતે ઇસ્લામી કે મદ્ર-સતુલ મદીના (બાલિગાન) મેં કુરઆને પાક નાઝિરા ખત્મ કર લિયા ઓર લોગોં કે પાસ ખુદ જા જા કર નેકી કી દા'વત કી ધૂમેં મયાને ઓર ઇન્ફિરાદી કોશિશ ફરમાને લગે. એક દિન અયાનક ઉન્હેં ગલે મેં દર્દ મહસૂસ હુવા, ઇલાજ ભી કરવાયા “મગર દર્દ બઢતા ગયા જૂં જૂં દવા કી” કે

મિસ્દાક ગલે કે મરજ ને બહુત ઝિયાદા શિદ્દત ઇજ્તિયાર કર લી યહાં તક કે કરીબુલ મર્ગ હો ગએ, ઇસી હાલત મેં ઉન્હોં ને દા'વતે ઇસ્લામી કે ઇશાઅતી ઇદારે મક-ત-બતુલ મદીના કા મતબૂઆ 16 સફહાત પર મુશ્તમિલ રિસાલા “મ-દની વસિય્યત નામા” સામને રખ કર અપના વસિય્યત નામા તય્યાર કરવા કર દા'વતે ઇસ્લામી કે અપને અલાકે કે ઝિમ્મેદાર કે સિપુર્દ કર દિયા ઓર ફિર સદા કે લિયે આંખેં મૂંદ લીં, બ વકતે વફાત ઉન કી ઉમ્મ તકરીબન 35 સાલ હોગી, ઉન્હેં ગુલ બહાર કે કબ્રિસ્તાન મેં સિપુર્દ ખાક કર દિયા ગયા, હરબે વસિય્યત કમો બેશ બારહ ઘન્ટે તક ઉન કી કબ્ર કે કરીબ ઇસ્લામી ભાઈયોં ને ઇજતિમાએ ઝિકો ના'ત જારી રખા, વફાત કે તકરીબન સાઢે તીન સાલ બા'દ બરોઝ મંગલ 6 જુમાદલ ઉબરા 1418 સિ.હિ. (07-10-1997) કા વાકિઆ હૈ કે એક ઓર ઇસ્લામી ભાઈ મુહમ્મદ ઉસ્માન અત્તારી કા જનાઝા ઉસી કબ્રિસ્તાન મેં લાયા ગયા, કુછ ઇસ્લામી ભાઈ મર્હૂમ મુહમ્મદ એહસાન અત્તારી عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللَّهِ الْبَارِی કી કબ્ર પર ફાતિહા કે લિયે આએ તો યેહ મન્ઝર દેખ કર ઉન કી આંખેં ફટી કી ફટી રહ ગઈ કે કબ્ર કી એક જાનિબ બહુત બડા શિગાફ હો ગયા હૈ ઓર તકરીબન સાઢે તીન સાલ કબ્લ વફાત પાને વાલે મર્હૂમ મુહમ્મદ એહસાન અત્તારી સર પર સબ્ઝ સબ્ઝ ઇમામા શરીફ કા તાજ સજાએ ખુશબૂદાર કફન ઓઢે મઝે સે લેટે હુએ હેં. આનન ફાનન યેહ ખબર હર તરફ ફેલ ગઈ ઓર રાત ગએ તક ઝાઈરીન મુહમ્મદ એહસાન અત્તારી عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللَّهِ الْبَارِی કે કફન મેં લિપટે હુએ તરો તાઝા લાશે કી ઝિયારત કરતે રહે.

તબ્લીગે કુરઆનો સુન્નત કી આલમગીર ગૈર સિયાસી તહરીક દા'વતે ઇસ્લામી કે બારે મેં ગલત ફહમિયોં કા શિકાર રહને વાલે અફરાદ ભી દા'વતે ઇસ્લામી વાલોં પર અલ્લાહ ﷻ કે ઇસ અઝીમ ફઝ્લો કરમ કા ખુલી આંખોં સે મુશા-હદા કર કે બસદ તહસીનો આફરીન પુકાર ઉકે ઓર દા'વતે ઇસ્લામી કે મુહિબ બન ગએ.

જો અપની ઝિન્દગી મેં સુન્નતેં ઉન કી સજાતે હેં

ખુદા વ મુસ્તફા અપના ઉન્હેં પ્યારા બનાતે હેં

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيبِ! صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّدٍ

મીઠે મીઠે ઇસ્લામી ભાઈયો ! બયાન કો ઇખ્તિતામ કી તરફ લાતે હુએ સુન્નત કી ફઝીલત ઓર ચન્દ સુન્નતેં ઓર આદાબ બયાન કરને કી સઆદત હાસિલ કરતા હૂં.

તાજદારે રિસાલત, શહન્શાહે નુબુવ્વત, મુસ્તફા જાને રહમત, શમ્મે બઝમે હિદાયત, નોશએ બઝમે જન્નત صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ કા ફરમાને જન્નત નિશાન હૈ : “જિસ ને મેરી સુન્નત સે મહબ્બત કી ઉસ ને મુઝ સે મહબ્બત કી ઓર જિસ ને મુઝ સે મહબ્બત કી વોહ જન્નત મેં મેરે સાથ હોગા.”

(تاريخ مدينة دمشق لابن عساکر، انس بن مالک، ج ۹، ص ۴۴۳)

લિહાઝા પાની પીને કે 12 મ-દની ફૂલ કબૂલ ફરમાઈયે,

(ઇસ કિતાબ કે સફહા નમ્બર 621 સે બયાન કરેં)

બયાન નમ્બર 5 :

અલ્લાહ ેઝ્જલ કી ખુશ્યા તદબીર

શૈખે તરીકત, અમીરે અહલે સુન્નત, બાનિયે દા'વતે ઇસ્લામી, હઝરતે અલ્લામા મૌલાના અબૂ બિલાલ મુહમ્મદ ઇલ્યાસ અત્તાર કાદિરી ર-ઝવી دَامَتْ بَرَكَاتُهُمُ الْعَالِيَةِ અપને રિસાલે “કિયામત કા ઇમ્તિહાન” મેં દુરૂદ શરીફ કે મુ-તઅલ્લિક હદીસે પાક બયાન ફરમાતે હૈં કે હઝરતે સય્યિદુના અબૂ દરદા رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ સે રિવાયત હૈ કે શફીઉલ મુઝ્નિબીન, રહ્મતુલ્લિલ આ-લમીન صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ને ઇશાદિ ફરમાયા : જિસ ને સુબ્હ વ શામ મુઝ પર દસ દસ બાર દુરૂદ પાક પઢા બરોઝે કિયામત ઉસ કો મેરી શફાઅત નસીબ હોગી.

(مجمع الروائد، كتاب الاذكار، باب مايقول اذا أصبح... الخ، الحديث: ١٧٠٢٢، ج ١٠، ص ٦٣)

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيب! صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّد

તીન ઉચૂબ કી નુહસત

મિન્હાજુલ આબિદીન મેં હૈ : “હઝરતે સય્યિદુના ફુઝૈલ બિન ઇયાઝ رَحِمَهُ اللَّهُ الْفَقَار અપને એક શાગિર્દ કી નઝ્અ કે વક્ત તશરીફ લાએ ઓર ઉસ કે પાસ બૈઠ કર સૂરએ યાસીન શરીફ પઢને લગે તો ઉસ શાગિર્દ ને કહા : “સૂરએ યાસીન પઢના બન્દ કર દો.” ફિર આપ رَحِمَهُ اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ ને ઉસે કલિમા શરીફ કી તલ્કીન¹ ફરમાઈ, વોહ બોલા “મેં હરગિઝ યેહ કલિમા નહીં પઢૂંગા મૈં ઇસ સે બેઝાર હૂં.” બસ ઇન્હીં અલ્ફાઝ પર ઉસ કી મૌત વાકેઅ હો ગઈ.

① તલ્કીન સે મુરાદ યેહ હૈ કે મરને વાલે કે સામને નઝ્અ કે વક્ત બુલન્દ આવાઝ સે કલિમએ તય્યિબા પઢતે રહના તાકે ઉસ કા ઝેહ્ન ઇસ તરફ હો જાએ ઓર વોહ ભી કલિમએ તય્યિબા પઢ કર દુન્યા સે રુખ્સત હો જાએ.

હઝરતે સય્યિદુના કુઝૈલ رَحْمَةُ اللَّهِ تَعَالَى عَلَيْهِ કો અપને શાગિર્દ કે બુરે ખાતિમે કા સખ્ત સદમા હુવા, ચાલીસ⁴⁰ રોઝ તક અપને ઘર મેં બૈઠે રોતે રહે, ચાલીસ⁴⁰ દિન કે બાદ આપ ને ખ્વાબ મેં દેખા કે ફિરરિશ્તે ઉસ શાગિર્દ કો જહન્નમ મેં ઘસીટ રહે હૈં, આપ رَحْمَةُ اللَّهِ تَعَالَى عَلَيْهِ ને ઉસ સે ઈસ્તિફ્સાર ફરમાયા : કિસ સબબ સે અલ્લાહ رَحْمَةُ اللَّهِ تَعَالَى ને તેરી મા'રિફત સલ્બ ફરમા લી ? મેરે શાગિર્દો મેં તેરા તો મકામ બહુત ઊંચા થા ! ઉસ ને જવાબ દિયા : તીન ઉયૂબ કે સબબ સે, «1» યુગલી, કે મૈં અપને સાથિયોં કો કુછ બતાતા થા ઓર આપ કો કુછ ઓર «2» હસદ, કે મૈં અપને સાથિયોં સે હસદ કરતા થા «3» શરાબ નોશી, કે એક બીમારી સે શિક્કા પાને કી ગરઝ સે તબીબ કે મશ્વરે પર હર સાલ શરાબ કા એક ગિલાસ પીતા થા.

(منهاج العابدین، الباب الخامس، الاصل الثالث فی ذکر ما وعد... الخ، ص 165)

મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો! દેખા આપ ને ! ગુનાહોં કી નુહૂસત કિસ કદર ભયાનક હૈ. આહ ! યુગલી, હસદ ઓર શરાબ નોશી કે સબબ વલિયે કામિલ કા શાગિર્દ કુફિયા કલિમાત બોલ કર મરા ! يَا أَيُّهَا الْإِيمَانُ وَالْأَخْفِيطُ યહાં યેહ ઝરૂરી મસ્અલા ઝેહન નશીન ફરમા લીજિયે કે સદરુશ્શરીઅહ, બદરુત્તરીકહ, હઝરતે અલ્લામા મૌલાના મુફ્તી મુહમ્મદ અમજદ અલી આ'ઝમી رَحْمَةُ اللَّهِ تَعَالَى ફરમાતે હૈં : “મરતે વક્ત مَعَ اللَّهِ ઉસ કી ઝબાન સે કલિમએ કુફ નિકલા તો કુફ કા હુકમ ન દેંગે કે મુશ્કિન હૈ મૌત કી સખ્તી મેં અકલ જાતી રહી હો ઓર બેહોશી મેં યેહ કલિમા નિકલ ગયા.”

(બહારે શરીઅત, મૌત આને કા બયાન, મસ્અલા : 9, હિસ્સા : 4, જિ. 1, સ. 809)

والدرالمختار و رد المحتار، کتاب الصلاة، باب صلاة الجنائز، ج 3، ص 96

નીઝ કિસી કે બારે મેં બુરા ખ્વાબ દેખના બેશક બાઈસે તશ્વીશ હૈ તાહમ ગૈરે નબી કા ખ્વાબ શરીઅત મેં હુજાત યા'ની દલીલ નહીં ઓર ફક્ત ખ્વાબ કી બુન્યાદ પર કિસી મુસલ્માન કો કાફિર નહીં કહા જા સકતા નીઝ મુસલ્માન મય્યિત પર ખ્વાબ મેં કોઈ અલામતે કુફ દેખને યા ખુદ મરને વાલે મુસલ્માન કા ખ્વાબ મેં અપને ઈમાન કે સલ્બ (બરબાદ) હોને કી ખબર દેને સે ભી ઉસ કો કાફિર નહીં કહ સકતે.

એક શૈખ કા બુરા ખાતિમા

હઝરતે સય્યિદુના સુફ્યાન સૌરી ઓર હઝરતે સય્યિદુના શૈબાન રા-ઈ رَحْمَةُ اللهِ الْقَوِي દોનોં એક જગહ ઇકઠે હુએ, સય્યિદુના સુફ્યાન સૌરી عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللهِ الْقَوِي સારી રાત રોતે રહે. સય્યિદુના શૈબાન રા-ઈ عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللهِ الْقَوِي ને સબબે ગિર્યા દરયાફત કિયા તો ફરમાયા : મુઝે બુરે ખાતિમે કા ખૌફ રુલા રહા હૈ, આહ ! મેં ને એક શૈખ સે ચાલીસ સાલ ઇલ્મ હાસિલ કિયા, ઉસ ને સાઠ સાલ તક મસ્જિદુલ હરામ મેં ઇબાદત કી મગર ઉસ કા ખાતિમા કુફ પર હુવા, સય્યિદુના શૈબાન રા-ઈ عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللهِ الْقَوِي ને કહા : ઐ સુફ્યાન ! વોહ ઉસ કે ગુનાહોં કી શામત થી આપ અલ્લાહ ﷻ કી ના ફરમાની હરગિઝ મત કરના.

(سبع سنابل، ص ૩૬)

ફિરિશ્તોં કા સાબિકા ઉસ્તાઝ

મીઠે મીઠે ઇસ્લામી ભાઈયો ! અલ્લાહ ﷻ બે નિયાઝ હૈ ઉસ કી ખુફ્યા તદબીર કો કોઈ નહીં જાનતા, કિસી કો ભી અપને ઇલ્મ

યા ઈબાદત પર નાઝ નહીં કરના ચાહિયે, શૈતાન ને હઝારોં સાલ ઈબાદત કી, અપની રિયાઝત ઓર ઈલ્મિયત કે સબબ મુઅલ્લિમુલ મ-લકૂત યા'ની ફિરિશ્તોં કા ઉસ્તાઝ બન ગયા થા લેકિન ઉસ બદ બખ્ત કો તકબ્બુર લે ડૂબા ઓર વોહ કાફિર હો ગયા, અબ બન્દોં કો બહકાને કે લિયે વોહ પૂરા ઝોર લગાતા હૈ, ઝિન્દગી ભર તો વસ્વસે ડાલતા હી રહતા હૈ મગર મરતે વક્ત પૂરી તાકત સર્ફ કર દેતા હૈ કે કિસી તરહ બન્દે કા બુરા ખાતિમા હો જાએ.

શૈતાન વાલિદૈન કે રૂપ મેં

યુનાન્થે મન્ફૂલ હૈ : જબ ઈન્સાન નઝ્અ કે આલમ મેં હોતા હૈ દો શૈતાન ઉસ કે દાઅેં બાઅેં આ કર બૈઠ જાતે હેં, દાઈ તરફ વાલા શૈતાન ઉસ કે વાલિદ કા રૂપ ધાર કર કહતા હૈ : “બેટા ! દેખ મેં તેરા મેહરબાન વ શફીક બાપ હૂં મેં તુઝે નસીહત કરતા હૂં કે તૂ નસારા કા મઝહબ ઈજ્તિયાર કર કે મરના ક્યૂંકે વોહી સબ સે બેહતરીન મઝહબ હૈ.” બાઈ જાનિબ વાલા શૈતાન મરને વાલે કી માં કી સૂરત મેં આતા હૈ ઓર કહતા હૈ : “મેરે લાલ ! મેં ને તુઝે અપને પેટ મેં રખા, અપના દૂધ પિલાયા ઓર અપની ગોદ મેં પાલા હૈ પ્યારે બેટે ! મેં નસીહત કરતી હૂં યહૂદી મઝહબ ઈજ્તિયાર કર કે મરના કે યેહી સબ સે આ'લા મઝહબ હૈ.”

(التذكرة للقرطبي، باب ما جاء ان الشيطان... الخ، ص ۳۸)

મોત કી તકાલીફ કા એક કતરા

મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! વાકેઈ બેહદ તશવીશ નાક મુઆ-મલા હૈ બન્દા જબ બુખાર યા દર્દે સર વગૈરા મેં મુખ્તલા હોતા હૈ તો ઉસે કિસી બાત મેં ફૈસલા કરના દુશ્વાર હો જાતા હૈ, ફિર નઝ્અ

કી તકાલીફ તો બહુત હી ઝિયાદા હોતી હૈં. “શર્હુસ્સુદૂર” મેં હૈ :
“અગર મૌત કી તકાલીફ કા એક કતરા તમામ આસ્માન વ ઝમીન મેં
રહને વાલોં પર ટપકા દિયા જાએ તો સબ મર જાએ.”

(شرح الصدور، باب من دنا اجله وكيفية الموت وشدته، ص ۳۲)

અબ એસી નાઝુક હાલત મેં જબ માં બાપ કે રૂપ મેં શયાતીન
બહકાતે હોંગે ઉસ વક્ત ઈન્સાન કો ઈસ્લામ પર સાબિત કદમ રહના
કિસ કદર દુશ્વાર હો જાતા હોગા. “કીમિયાએ સઆદત” મેં હૈ :
“હઝરતે સય્યિદુના અબૂ દરદા رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ ફરમાયા કરતે થે : ખુદા
કી કસમ ! કોઈ શખ્સ ઈસ બાત સે મુત્મઈન નહીં હો સકતા કે મરતે
વક્ત ઉસ કા ઈસ્લામ બાકી રહેગા યા નહીં.”

(کیمیائ سعادت، اصل سیم، سوء خاتمت، ج ۲، ص ۸۲۵)

શૈતાન દોસ્તોં કી શકલ મેં

હુજ્જતુલ ઈસ્લામ હઝરતે સય્યિદુના ઈમામ મુહમ્મદ ગઝાલી
ફરમાતે હૈં : સકરાત કે વક્ત શૈતાન અપને ચેલોં કો
મરને વાલે કે દોસ્તોં ઓર રિશ્તેદારોં કી શકલોં મેં લે કર આ પહોંચતા
હૈ, યેહ સબ કહતે હૈં, “ભાઈ ! હમ તુઝ સે પહલે મૌત કા મઝા ચખ
ચુકે હૈં, મરને કે બા’દ જો કુછ હોતા હૈ ઉસ સે હમ અચ્છી તરહ વાકિફ
હૈં, અબ તેરી બારી હૈ, હમ તુઝે હમદદના મશ્વરા દેતે હૈં કે તૂ યહૂદી
મઝહબ ઈજ્તિયાર કર લે કે યેહી દીન અલ્લાહ તઆલા કી બારગાહ
મેં મક્બૂલ હૈ.” અગર મરને વાલા ઉન કી બાત નહીં માનતા તો
ઈસી તરહ દૂસરે અહબાબ કે રૂપ મેં શયાતીન આ આ કર કહતે હૈં :

“તૂ નસારા કા મઝહબ ઇખ્તિયાર કર લે ક્યૂંકે ઇસી મઝહબ ને (હઝરત) મૂસા (عليه الصَّلوةُ وَالسَّلَام) કે દીન કો મન્સૂખ કિયા થા.” યૂંહી અઈઝ્ઝા વ અકરિબા કી શકલ મેં જમાઅતેં આ કર મુખ્તલિફ બાતિલ ફિકોં કો કબૂલ કર લેને કે મશ્વરે દેતી હેં તો જિસ કી કિસ્મત મેં હક સે મુન્હરિફ હોના (યા’ની ફિર જાના) લિખા હોતા હૈ વોહ ઉસ વક્ત ડગમગા જાતા ઓર બાતિલ મઝહબ ઇખ્તિયાર કર લેતા હૈ.

(الدرة الفاخرة فى كشف علوم الآخرة مع مجموعة رسائل الامام الغزالي، ص ۵۱)

ઈમાન કી હિફઝત કી ફિક કરતે રહિયે

મીઠે મીઠે ઇસ્લામી ભાઈયો ! અલ્લાહ ﷻની બે નિયાઝી ઓર ઉસ કી ખુશ્કા તદબીર સે હર મુસલમાન કો લર્જા વ તર્સા રહના ચાહિયે ન જાને કૌન સી મા’સિયત (યા’ની ના ફરમાની) અલ્લાહુ રબ્બુલ ઇઝ્ઝત કે કહરો ગઝબ કો ઉભાર દે ઓર ઇમાન કે લિયે ખતરા પૈદા હો જાએ. બસ હર વક્ત અપને રબ ﷻને કે આગે આજિઝી કા મુઝા-હરા કરતે રહિયે સન્જીદા રહિયે, ઝબાન કો કાબૂ મેં રખિયે, કે ઝિયાદા બોલતે રહને સે ભી બા’ઝ અવકાત મુંહ સે કલિમાતે કુફ નિકલ જાતે હેં ઓર પતા નહીં લગતા, હર વક્ત ઇમાન કી હિફઝત કી ફિક કરતે રહના ઝરૂરી હૈ, મેરે આકા આ’લા હઝરત, ઇમામે અહલે સુન્નત મૌલાના શાહ ઇમામ અહમદ રઝા ખાન عَلَيْهِ رَحْمَةُ الرَّحْمٰن રઝા ઇમામ કિરામ ફરમાતે હેં : “જિસ કો (ઝિન્દગી મેં) સલ્બે ઇમાન કા ખૌફ ન હો મરતે વક્ત ઉસ કા ઇમાન સલ્બ હો જાને કા

અન્દેશા હૈ.”

(અલ મલ્હૂઝ, હિસ્સા : 4, સ. 495)

હમારા કયા બનેગા ?

અલ્લાહ ﷻ હમારે હાલે ઝાર પર કરમ ફરમાએ નઝૂઅ કે વક્ત ન જાને હમારા કયા બનેગા ! આહ ! હમ ને બહુત ગુનાહ કર રખે હૈં, નેકિયાં નામ કો નહીં હૈં, હમ દુઆ કરતે હૈં : ઐ અલ્લાહ ﷻ નઝૂઅ કે વક્ત હમારે પાસ શયાતીન ન આએં બલકે રહ્મતુલ્લિલ આ-લમીન صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ કરમ ફરમાએં.

નઝૂઅ કે વક્ત મુઝે જલ્વએ મહબૂબ દિખા

તેરા કયા જાએગા મેં શાદ મરૂંગા યા રબ

સરકાર صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ કી ગિર્યા વ ઝારી

ઝરા ધડકતે દિલ પર હાથ રખ કર સુનિયે ! અલ્લાહ ﷻ કે મહબૂબ صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ કો હમ ગુનહગારોં કે ઈમાન કી સલામતી કી કિતની ફિક હૈ યુનાન્યે રૂહુલ બયાન જિલ્દ 10 સફહા 315 મેં હૈ : “એક બાર મદીને કે તાજદાર صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآલِهِ وَسَلَّمَ કે દરબાર મેં શૈતાને મક્કાર રૂપ બદલ કર હાથ મેં પાની કી બોતલ લિયે હાઝિર હુવા ઓર અર્જ કી : મેં લોગોં કો નઝૂઅ કે વક્ત યેહ બોતલ ઈમાન કે બદલે ફરોખ્ત કિયા કરતા હૂં, યેહ સુન કર આકાએ નામદાર, શફીએ રોઝે શુમાર, ઉમ્મત કે ગમ ખ્વાર, મદીને કે તાજદાર صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآલِهِ وَسَلَّمَ ઈતના રોએ કે અહલે બૈતે અત્હાર ભી રોને લગે. અલ્લાહ ﷻ ને વહૂય ભેજી “ઐ મેરે મહબૂબ ! આપ ગમ મત કીજિયે ! મેં બ હાલતે નઝૂઅ અપને બન્દોં કો શૈતાન કે મક સે બચાતા હૂં.”

(તફસીર રુહ બિબાન,નાઝાત,તહત્ત અલાયે: ૨, જ. ૧૦, વ. ૩૧૦)

હર ઉમ્મતી કી ફિક મેં આકા હૈં મુઝ્તરિબ

ગમ ખ્વાર વાલિદૈન સે બઢ કર હુઝૂર હૈં

આગ કે સન્દૂક

મીઠે મીઠે ઇસ્લામી ભાઈયો ! જિસ કિસી બદ નસીબ કા કુફર પર ખાતિમા હોગા ઉસ કો કબ્ર ઇસ ઝોર સે દબાએગી કે ઇધર કી પસ્લિયાં ઉધર ઓર ઉધર કી ઇધર હો જાએગી, ઇસી તરહ ઓર ભી દર્દનાક અઝાબ હોંગે ફિર કિયામત કા પચાસ હઝાર સાલહ દિન સખ્ત તરીન હોલનાકિયોં મેં બસર હોગા ઓર ઉસે ઓંધે મુંહ ઘસીટ કર જહન્નમ મેં ઝોક દિયા જાએગા, ફિર આખિર મેં કુફર કે લિયે યેહ હોગા કે ઉસ કે કદ બરાબર આગ કે સન્દૂક મેં ઉસે બન્દ કરેંગે, ફિર ઉસ મેં આગ ભડકાએંગે ઓર આગ કા કુફલ (યા'ની તાલા) લગાયા જાએગા, ફિર યેહ સન્દૂક આગ કે દૂસરે સન્દૂક મેં રખા જાએગા ઓર ઉન દોનોં કે દરમિયાન આગ જલાઈ જાએગી ઓર ઉસ મેં ભી આગ કા કુફલ લગાયા જાએગા, ફિર ઇસી તરહ ઉસ કો એક ઓર સન્દૂક મેં રખ કર ઓર આગ કા કુફલ લગા કર આગ મેં ડાલ દિયા જાએગા. ફિર મૌત કો એક મેંઢે કી તરહ જન્નત ઓર દોઝખ કે દરમિયાન લા કર ઝબ્હ કર દિયા જાએગા, અબ કિસી કો મૌત નહીં આએગી, હર જન્નતી હમેશા હમેશા કે લિયે જન્નત મેં ઓર હર દોઝખી હમેશા હમેશા કે લિયે દોઝખ મેં હી રહેગા, જન્નતિયોં કે લિયે મસરત બાલાએ મસરત હોગી ઓર દોઝખિયોં કે લિયે હસરત બાલાએ હસરત.

(બહારે શરીઅત, દોઝખ કા બયાન, હિસ્સએ અવ્વલ, સ. 170-171 મુલખખસન)

યા રબ્બે મુસ્તફા ! હમ તુઝ સે ઈમાન વ આફિયત કે સાથ મદીને મેં શહાદત, જન્નતુલ બકીઅ મેં મદ્ફૂન ઓર જન્નતુલ ફિરદૌસ મેં મ-દની મહબૂબ ﷺ કે પડોસ કા સુવાલ કરતે હેં.

પાયા હે વોહ અલ્તાફો કરમ આપ કે દર પર
સબ અઝો બયાં ખત્મ હે ખામોશ ખડા હે
મરને કી દુઆ કરતે હે હમ આપ કે દર પર
આશુફતા હે બદ્ર આંખ હે નમ આપ કે દર પર

અચ્છે ખાતિમે કે લિયે મ-દની ફૂલ

હુજજતુલ ઈસ્લામ હઝરતે સય્યિદુના ઈમામ મુહમ્મદ ગઝાલી
ﷺ કા ફરમાને આલી હૈ : બુરે ખાતિમે સે અમ્ન ચાહતે હો
તો અપની સારી ઝિન્દગી અલ્લાહુ રબ્બુલ ઈઝ્જત કી ઈતાઅત મેં
બસર કરો ઓર હર હર ગુનાહ સે બચો, ઝરૂરી હૈ કે તુમ પર આરિફીન
જૈસા ખોફ ગાલિબ રહે હતા કે ઈસ કે સબબ તુમહારા રોના ધોના
તવીલ હો જાએ ઓર તુમ હમેશા ગમગીન રહો. આગે ચલ કર મઝીદ
ફરમાતે હે : “તુમહેં અચ્છે ખાતિમે કી તય્યારી મેં મશ્ગૂલ રહના ચાહિયે,
હમેશા ઝિક્રુલ્લાહ મેં લગે રહો, દિલ સે દુન્યા કી મહબ્બત નિકાલ દો,
ગુનાહોં સે અપને આ'ઝા બઢે દિલ કી ભી હિફાઝત કરો, જિસ કદર
મુમ્કિન હો બુરે લોગોં કો દેખને સે ભી બચો, કે ઈસ સે ભી દિલ પર
અસર પડતા હૈ ઓર તુમહારા ઝેહન ઈસ તરફ માઈલ હો સકતા હૈ.”

(احياء علوم الدين، كتاب الخوف والرجاء، بيان معنى سوء الخاتمة، ج ٤، ص ٢١٩، ٢٢١ ملخصاً)

મુસલ્માં હે અતાર તેરી અતા સે

હો ઈમાન પર ખાતિમા યા ઈલાહી

પ્યારે ઈસ્લામી ભાઈયો ! અલ્લાહુ રબ્બુલ ઈઝ્જત કી રહમત
સે હરગિઝ માયૂસ ન હો ! આપ દા'વતે ઈસ્લામી કે મ-દની માહોલ સે
વાબસ્તા રહેંગે તો إِنَّ شَاءَ اللَّهُ ﷻ ઈમાન કી હિફાઝત કા ઝેહન ભી

બનતા રહેગા ઓર ઇસ માહોલ કી બ-ર-કતે ભી નસીબ હોંગી.
આઈયે ! મેં આપ કો એક મ-દની બહાર સુનાતા હું :

મ-દની ચેનલ કી મ-દની બહાર

ચુનાચે દા'વતે ઇસ્લામી કે ઇશાઅતી ઇદારે મક-ત-બતુલ મદીના કી મતબૂઆ 504 સફહાત પર મુશ્તમિલ કિતાબ “ગીબત કી તબાહ કારિયાં” સફહા 95 પર હે : સિદ્દીકઆબાદ (બાબુલ મદીના કરાચી) કે એક ઇસ્લામી ભાઈ કે બયાન કા ખુલાસા હે કે 20 એપ્રિલ 2009 સિ.ઈ. બરોઝ પીર શરીફ બાબુલ મદીના કરાચી (પાકિસ્તાન) કે રિહાઈશી તકરીબન 50 સાલહ એક ગૈર મુસ્લિમ ને જબ મ-દની ચેનલ પર ઇસ્લામ કી હકીકી તા'લીમાત કો સુના તો **اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ** મુ-તઅસ્સિર હો કર ઇસ્લામ કબૂલ કર લિયા, ઉન કા ઇસ્લામી નામ મુહમ્મદ સિદ્દીક રખા ગયા, વોહ જુમા'રાત કો દા'વતે ઇસ્લામી કે આલમી મ-દની મર્કઝ ફૈઝાને મદીના મેં હોને વાલે હફતાવાર સુન્નતોં ભરે ઇજતિમાઅ મેં શરીક હુએ ઓર **اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ** હાથોં હાથ આશિકાને રસૂલ કે સાથ દા'વતે ઇસ્લામી કે સુન્નતોં કી તરબિયત કે 12 દિન કે મ-દની કાફિલે કે મુસાફિર ભી બન ગએ, મ-દની કાફિલે સે વાપસ આને કે દૂસરે યા તીસરે રોઝ કકરી ગ્રાઉન્ડ બાબુલ મદીના કરાચી કે નઝદીક એક ગાડી ને ઉન્હેં કુચલ દિયા, યેહ હાદિસા જાન લેવા સાબિત હુવા, યૂં વોહ ઇસ્લામ કી અનમોલ દૌલત સે માલામાલ હોને કે તકરીબન 17 યા 18 દિન બા'દ ઇસ દુન્યા સે રુખ્સત હો ગએ.

અલ્લાહ તઆલા ઉન કી મર્ફિરત ફરમાએ.

اٰمِيْنَ بِجَاوِزِ النَّبِيِّ الْاٰمِيْنَ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم

મ-દની ચેનલ કી મુહિમ હે નફસો શૈતાં કે ખિલાફ

જો ભી દેખેગા કરેગા إِنَّ شَاءَ اللَّهُ એ'તિરાફ

નફસે અમ્મારા પે ઝર્ખ ઔસી લગેગી ઝોરદાર

કે નદામત કે સબબ હોગા ગુનહગાર અશકબાર

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيبِ! صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّدٍ

મીઠે મીઠે ઇસ્લામી ભાઈયો ! બયાન કો ઇખ્તિતામ કી તરફ

લાતે હુએ સુન્નત કી ફઝીલત ઓર ચન્દ સુન્નતેં ઓર આદાબ બયાન કરને કી સઆદત હાસિલ કરતા હું.

તાજદારે રિસાલત, શહન્શાહે નુબુવ્વત, મુસ્તફા જાને રહમત, صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ જન્મત બઝમે હિદાયત, નોશએ બઝમે જન્મત صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ કા ફરમાને જન્મત નિશાન હૈ : “જિસ ને મેરી સુન્નત સે મહબ્બત કી ઉસ ને મુઝ સે મહબ્બત કી ઓર જિસ ને મુઝ સે મહબ્બત કી વોહ જન્મત મેં મેરે સાથ હોગા.”

(تاريخ مدينة دمشق لابن عساکر، انس بن مالك، ج ٩، ص ٣٤٣)

લિહાઝા તેલ ડાલને ઓર કંઘા કરને કે 10 મ-દની ફૂલ કબૂલ ફરમાઈયે, (ઇસ કિતાબ કે સફહા નમ્બર 694 સે બયાન કરેં)

મોમિનોં પર તીન એહસાન કરો

હઝરતે સય્યિદુના યહ્યા બિન મુઆઝ રાઝી عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللَّهِ الْهَادِي હઝરતે હૈં : તુમ સે મોમિનોં કો અગર તીન ફવાઈદ હાસિલ હોં તો તુમ મોહસિનીન (યા'ની એહસાન કરને વાલોં) મેં શુમાર કિયે જાઓગે (1) અગર ઉન્હેં નફઅ નહીં પહોંચા સકતે તો નુક્સાન ભી ન પહોંચાઓ (2) ઉન્હેં ખુશ નહીં કર સકતે તો રન્જદા ભી ન કરો (3) ઉન કી તા'રીફ નહીં કર સકતે તો બુરાઈ ભી મત કરો. (تنبيه الغافلين، باب الغيبة، ص ٨٨)

બયાન નંબર 6 :

મુહા-સ-બએ નફસ

શૈખે તરીકત, અમીરે અહલે સુન્નત, બાનિયે દા'વતે ઇસ્લામી, હઝરતે અલ્લામા મૌલાના અબૂ બિલાલ મુહમ્મદ ઇલ્યાસ અત્તાર કાદિરી ર-ઝવી رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ અપને રિસાલે “મેં સુધરના ચાહતા હૂં” મેં દુરુદ શરીફ કે મુ-તઅલ્લિક હદીસે પાક બયાન ફરમાતે હૈં કે હઝરતે સય્યિદુના ઇમામ સખાવી رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ નક્લ ફરમાતે હૈં : સરકારે દો આલમ صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ને ઇશાદિ ફરમાયા : “જિસ ને મુઝ પર એક બાર દુરુદે પાક ભેજા અલ્લાહ عَزَّوَجَلَّ ઉસ પર દસ રહમતેં નાઝિલ ફરમાતા હૈં ઓર જો મુઝ પર દસ બાર દુરુદે પાક ભેજે અલ્લાહ عَزَّوَجَلَّ ઉસ પર સો રહમતેં નાઝિલ ફરમાતા હૈં ઓર જો મુઝ પર સો બાર દુરુદે પાક ભેજે અલ્લાહ عَزَّوَجَلَّ ઉસ કી દોનોં આંખોં કે દરમિયાન લિખ દેતા હે કે યેહ બન્દા નિફાક ઓર દોઝખ કી આગ સે બરી હૈં ઓર કિયામત કે દિન ઉસ કો શહીદોં કે સાથ રખેગા.”

(القول البديع، الباب الثاني، ص ۲۳۳)

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيبِ! صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّدٍ

અનોખા હિસાબ

હુજજતુલ ઇસ્લામ હઝરતે સય્યિદુના ઇમામ મુહમ્મદ ગઝાલી رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ નક્લ ફરમાતે હૈં કે હઝરતે સય્યિદુના ઇબ્નુસિમ્મા رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ ને એક બાર અપના મુહા-સબા કરતે હુએ અપની ઉમ્ર શુમાર કી તો વોહ (તકરીબન) સાઠ બરસ બની ઇન સાઠ બરસોં કો બારહ સે ઝર્બ દેને પર સાત સો બીસ મહીને બને, સાત સો બીસ કો મઝીદ તીસ સે મઝરૂબ (યા'ની મલ્ટી પ્લાય) કિયા તો હાસિલે ઝર્બ

ઈક્કીસ હઝાર છ⁶ સો આયા જો આપ رَحْمَةُ اللهِ تَعَالَى کی મુબારક ઉમ્મ કે અય્યામ થે ફિર અપને આપ સે મુખાતિબ હો કર ફરમાને લગે : “અગર મુઝ સે રોઝાના એક ગુનાહ ભી સરઝદ હુવા હો તો અબ તક ઈક્કીસ હઝાર છ⁶ સો ગુનાહ હો ચુકે, જબ કે ઇસ મુદત મેં એસે અય્યામ ભી શામિલ હોંગે જિન મેં યૌમિયા એક હઝાર તક ભી ગુનાહ હુએ હોંગે,” યેહ કહના થા કે ખોફે ખુદા સે લરઝને લગે ! ફિર યકાયક એક ચીખ ઉન કે મુંહ સે નિકલ કર ફઝા કી પહનાઈયોં મેં ગુમ હો ગઈ ઓર આપ رَحْمَةُ اللهِ تَعَالَى ઝમીન પર તશરીફ લે આએ, દેખા ગયા તો તાઈરે રૂહ ક-ફસે ઉન્સુરી સે પરવાઝ કર ચુકા થા.

(کیمیائے سعادت، اصل ششم در محاسبه و مراقبه، مقام سوم در محاسبات، ج ۲، ص ۸۹۱)

અલ્લાહ ેઝ્કલ્ કી ઉન પર રહમત હો ઓર ઉન કે સદકે હમારી મફિરત હો.

મુહા-સબા કિસે કહતે હૈં

મીઠે મીઠે ઇસ્લામી ભાઈયો ! અપને સાબિકા આ'માલ કા હિસાબ કરના મુહા-સબા કહલાતા હૈ. ગૌર ફરમાઈયે કે હમારે બુઝુર્ગાને દીન رَحْمَةُ اللهِ الْبَرِّين કિસ તરહ અપના મુહા-સબા ફરમાતે, ઉન કા અન્દાઝે ફિકે મદીના¹ કિતના આ'લા થા હર દમ નેકિયોં મેં મસરૂફ રહને કે બા વુજૂદ ખુદ કો ગુનહગાર તસવ્વુર કરતે હાલાંકે ઉન કી શાન તો યેહ હૈ કે વોહ મુસ્તહબ્બાત કે તર્ક કો ભી અપને લિયે સય્યિઆત (યા'ની બુરાઈયોં) મેં સે જાનતે, નફલી ઈબાદાત મેં કમી કો ભી જુર્મ

❶ દા'વતે ઇસ્લામી કે મ-દની માહોલ મેં અપને મુહા-સબે કો “ફિકે મદીના” કહતે હૈં, નેક બનને કે બેહતરીન નુસ્ખે “મ-દની ઈન્આમાનત” મેં સે એક મ-દની ઈન્આમ “ફિકે મદીના” ભી હૈ યા'ની રોઝાના રાત કો અપને આ'માલ કા મુહા-સબા કરે ઓર ઇસ દૌરાન “મ-દની ઈન્આમાત” કા રિસાલા ભી પુર કરે.

તસવ્વુર કરતે ઓર બયપન કી ખતા કો ભી ગુનાહ શુમાર કરતે હાલાંકે ના બાલિગી કે ગુનાહ મહસૂબ (શુમાર) નહીં કિયે જાતે.

બયપન કી ખતા યાદ આ ગઈ

યુનાન્યે એક મરતબા હઝરતે સય્યિદુના ઉત્બા ગુલામ યુનાન્યે એક મકાન કે પાસ સે ગુઝરે તો કાંપને લગે ઓર પસીના આ ગયા ! લોગોં કે ઇસ્તિફસાર પર ફરમાયા : યેહ વોહ જગહ હૈ જહાં મેં ને છોટી ઉમ્ર મેં ગુનાહ કિયા થા.

(تنبيه المغترين، خوفهم مما للعباد عليهم، ص ૦૧)

અલ્લાહ ેઝ્કલ્ કી ઉન પર રહમત હો ઓર ઉન કે સદકે હમારી મજ્ફિરત હો.

નેકી કર કે ભૂલ જાઓ

મીઠે મીઠે ઇસ્લામી ભાઈયો ! અક્લ મન્દ વોહી હૈ જો નેકિયોં કે હુસૂલ કી સઆદત પા કર ઇન્હેં ભૂલ જાએ ઓર ગુનાહ સાદિર હો જાએં તોં ઉન્હેં યાદ રખે ઓર અપની ઇસ્લાહ કે લિયે ઉન પર સખ્તી સે અપના મુહા-સબા કરતા રહે બલકે નેક આ'માલ મેં કમી પર ભી ખુદ કો સર-ઝનિશ (યા'ની ડાંટ ડપટ) કરે ઓર હર લમ્હા ખુદ કો અલ્લાહ વાહિદે કહ્દાર કે કહરો ગઝબ સે ડરાતા રહે યેહી હમારે બુઝુર્ગાને દીન رَحْمَةُ اللهِ الْبُيِّنِينَ કા મા'મૂલ રહા હૈ. યુનાન્યે

આજ “કયા કયા” કિયા ?

અમીરુલ મુઅમિનીન હઝરતે સય્યિદુના ફાઝલે આ'ઝમ રોઝાના અપના એહતિસાબ ફરમાયા કરતે ઓર જબ રાત આતી તો અપને પાઉં પર દુર્રા માર કર ફરમાતે : બતા ! આજ તૂને “કયા કયા” કિયા હૈ ?

(أحياء علوم الدين، كتاب المراقبة والمحاسبة، المراقبة الرابعة في معاقبة النفس على تقصيرها، ج ૦૫، ص ૧૬)

અલ્લાહ ﷻ કી ઉન પર રહમત હો ઓર ઉન કે સદકે હમારી મઘિરત હો.

ફારૂકે આ'ઝમ રફી'લ્લે'ત્તા'લે'એ કી આજિઝી

પ્યારે ઇસ્લામી ભાઈયો ! આપ રફી'લ્લે'ત્તા'લે'એ અ-શ-રએ મુબશ્શરા¹ યા'ની જિન દસ સહાબએ કિરામ عَلَيْهِمُ الرِّضْوَان કો તાજદારે રિસાલત صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ને જન્મત કી બિશારત સુનાઈ ઉન મેં શામિલ ઓર સચ્ચિદુના સિદ્દીકે અકબર રફી'લ્લે'ત્તા'લે'એ કે બા'દ સબ સે અફઝલ હોને કે બા વુજૂદ બહુત ઇન્કિસારી ફરમાયા કરતે થે યુનાન્થે હઝરતે સચ્ચિદુના અનસ બિન માલિક રફી'લ્લે'ત્તા'લે'એ ફરમાતે હેં : એક બાર મેં ને હઝરતે સચ્ચિદુના ફારૂકે આ'ઝમ રફી'લ્લે'ત્તા'લે'એ કો એક બાગ કી દીવાર કે કરીબ દેખા કે વોહ અપને નફસ સે ફરમા રહે થે : “વાહ ! લોગ તુઝે અમીરુલ મુઅમિનીન કહતે હેં (ફિર બતૌરે આજિઝી ફરમાને લગે) ઓર તૂ (વોહ હૈ કે) અલ્લાહ ﷻ સે નહીં ડરતા ! (યાદ રખ !) અગર તૂને અલ્લાહ ﷻ કા ખોફ નહીં રખા તો ઉસ કે અઝાબ મેં ગિરિફતાર હો જાએગા.”

(કેમિયા ઉં સેદાત, અવલ શશ્મ દરમહાસે મરાકે, મકામ સુમ દરમહાસાત, જ ૨, વ ૮૧૨)

અલ્લાહ ﷻ કી ઉન પર રહમત હો ઓર ઉન કે સદકે હમારી મઘિરત હો.

1 અ-શ-રએ મુબશ્શરા કે નામ યેહ હેં : હઝરતે સચ્ચિદુના અબૂ બક સિદ્દીક, હઝરતે સચ્ચિદુના ઉમર ફારૂક, હઝરતે સચ્ચિદુના ઉસ્માને ગની, હઝરતે સચ્ચિદુના અલી, હઝરતે સચ્ચિદુના તલ્હા બિન ઉબૈદુલ્લાહ, હઝરતે સચ્ચિદુના ઝુબૈર બિન અવ્વામ, હઝરતે સચ્ચિદુના અબ્દુરહમાન બિન ઔફ, હઝરતે સચ્ચિદુના સા'દ બિન અબી વક્કાસ, હઝરતે સચ્ચિદુના સઈદ બિન ઝૈદ, હઝરતે સચ્ચિદુના સઈદ બિન ઝૈદ, હઝરતે અબૂ ઉબૈદા બિન જર્રહ અંજમે'ન રફી'લ્લે'ત્તા'લે'એ

મીઠે મીઠે ઇસ્લામી ભાઈયો! હઝરતે સય્યિદુના ફારૂકે આ'ઝમ રَضِیَ اللہُ تَعَالٰی عَنْہُ કા ઇસ તરહ અપને નફસ કો મલામત કરના ઓર અલ્લાહ ٱللّٰہُ ٱلْعَزِیْز કા ખોફ દિલા કર ઇસ કા મુહા-સબા કરના હમારી તા'લીમ કે લિયે ભી થા.

કિયામત સે પહલે હિસાબ

એક મોકઅ પર હઝરતે સય્યિદુના ફારૂકે આ'ઝમ રَضِیَ اللہُ تَعَالٰی عَنْہُ ને ઇશદિ ફરમાયા : “ઐ લોગો ! અપને આ'માલ કા ઇસ સે પહલે મુહા-સબા કર લો, કે કિયામત આ જાએ ઓર ઉન કા હિસાબ લિયા જાએ.” (أحياء علوم الدين، كتاب المراقبة والمحاسبة، المقام الأول... الخ، ج ٥، ص ١٢٨)

ચરાગ પર અંગૂઠા

બહુત બડે આલિમ ઓર તાબેઈ બુરુગ હઝરતે સય્યિદુના અહ્નફ બિન કૈસ રَضِیَ اللہُ تَعَالٰی عَنْہُ રાત કે વક્ત ચરાગ હાથ મેં ઉઠા લેતે ઓર ઉસ કી લૌ પર અંગૂઠા રખ કર ઇસ તરહ ફરમાતે : ઐ નફસ ! તૂને ફુલાં કામ ક્યૂં કિયા ? ઓર ફુલાં ચીઝ ક્યૂં ખાઈ ? યા'ની અપના મુહા-સબા કરતે કે અગર મેરે નફસ ને ગ-લતી કી હો તો ઉસ કો તમ્બીહ હો કે યેહ ચરાગ કી લૌ જો કે બહુત હી હલકી આગ હૈ ફિર ભી ના કાબિલે બરદાશત હૈ તો ભલા જહન્નમ કી ભયાનક આગ સહના ક્યૂંકર મુશ્કિન હોગા.

(کیمیائے سعادت، اصل ششم، مقام چهارم در معاقبت نفس، ج ٢، ص ٨٩٣)

અલ્લાહ ٱللّٰہُ ٱلْعَزِیْز કી ઉન પર રહમત હો ઓર ઉન કે સદકે હમારી મફિરત હો.

મીઠે મીઠે ઇસ્લામી ભાઈયો! યેહ ઉન નુફસે કુદસિયા કે હાલાત હૈ જો પરવર દગાર ٱللّٰہُ ٱلْعَزِیْز કે પરહેઝ ગાર બન્દે હૈ જિન કે સરોં પર

અલ્લાહ ﷻ ને વિલાયત કે તાજ સજાએ હૈં, મુલા-હજા ફરમાઈયે કે બ ઈ હમા શ-રફો મર્તબત (યા'ની વિલાયત જૈસા અઝીમ મર્તબા હાસિલ હોને કે બા વુજૂદ) કિસ તરહ નફસ કા મુહા-સબા ફરમાતે ઓર ખુદ કો આજિઝ વ ગુનહગાર તસવ્વુર કરતે. કાશ ! હમ ભી અપના મુહા-સબા કર પાતે ઓર જીતે જી અપને આ'માલ કા જાએઝા લેને મેં કામ્યાબ હો જાતે !

હમારા હાલ તો યેહ હૈ કે હમ સર તા પા ગુનાહોં મેં ડૂબે હૈં, આખિર કૌન સા ગુનાહ એસા હૈ જો હમ નહીં કરતે ? નેકિયાં હમ સે નહીં હો પાર્તી ઓર અગર હો ભી જાએં તો ઈખ્લાસ કા દૂર દૂર તક કોઈ પતા નહીં હોતા, લોગોં કો અપને નેક આ'માલ સુના કર રિયાકારી કી તબાહ કારી કા શિકાર હો જાતે હૈં, હમારા નામએ આ'માલ નેકિયોં સે ખાલી ઓર ગુનાહોં સે પુર હોતા જા રહા હૈ લેકિન અફસોસ ! હમેં ઇસ કે બુરે નતાઈજ કા કોઈ એહસાસ નહીં ઓર ઇસ પર તુર્ફ યેહ કે હમ ખુદ કો બહુત અક્લમન્દ ગુમાન કરતે હૈં હત્તા કે અગર કોઈ હમેં બે વુકૂફ યા કમ અક્લ કહ દે તો ઉસ કે દુશ્મન હી હો જાએં, લેકિન અબ આપ હી બતાઈયે કે અગર કિસી મફરૂર મુજરિમ કી ફાંસી કા હુકમ નામા જારી હો ચુકા હો, પોલીસ ઉસ કો તલાશ કર રહી હો ઓર વોહ ગિરિફતારી સે બે ખૌફ, રાહે તહફ્ફુઝ વ એહતિયાત તર્ક કર કે આઝાદાના ધૂમ રહા હો તો ક્યા ઉસ કો અક્લમન્દ કહેંગે ? હરગિઝ નહીં ! એસે આદમી કો લોગ બે વુકૂફ હી કહેંગે.

જહન્નમ કે દરવાઝે પર નામ

મીઠે મીઠે ઇસ્લામી ભાઈયો ! જિસે બતા દિયા ગયા હો, કે

“જિસ ને કસ્દન નમાઝ છોડી ઉસ કા નામ જહન્નમ કે ઉસ દરવાજે પર લિખ દિયા જાતા હૈ જિસ સે વોહ જહન્નમ મેં દાખિલ હોગા.”

(حلية الاولياء، ૩૮૯، مسعرين كدام، الحديث: ૧૦૯૦، ج ૧، ص ૨૯૯)

ઓર યેહ ભી ખબર દે દી ગઈ હો, કે “જો માહે ર-મઝાન કા એક રોઝા ભી બિલા ઉઝરે શર-ઈ વ મરઝ કઝા કર દેતા હૈ તો ઝમાને ભર કે રોઝે ઉસ કી કઝા નહીં હો સકતે અગર્યે બા’દ મેં રખ ભી લે.”

(سنن الترمذی، کتاب الصوم، باب ما جاء في الافطار متعمداً، الحديث: ૭૨૩، ج ૨، ص ૧૭૦)

ઓર યેહ ભી ખબર દે દી ગઈ હો, કે “જો શખ્સ હજ કે ઝાદે રાહ (અખરાજાત) ઓર સુવારી પર કાદિર હુવા જો ઉસે બૈતુલ્લાહ તક પહોંચા દે ઇસ કે બા વુજૂદ હજ ન કરે વોહ ચાહે યહૂદી હો કર મરે યા ઇસાઈ હો કર.”

(المرجع السابق، باب ما جاء من التغليظ في ترك الحج، الحديث: ૭૧૨، ج ૨، ص ૨૧૯)

અગર તુમ ને બદ નિગાહી કી, કિસી ના મહરમ ઓરત કો દેખા યા અમરદ કો બ નઝરે શહૂવત દેખા યા TV, VCR, ઇન્ટરનેટ ઓર સીનેમા ઘર વગૈરા પર ફિલ્મેં, ડિરામે ઓર બે હયાઈ સે પુર મનાઝિર દેખે તો યાદ રખો ! મન્કૂલ હૈ : જિસ ને અપની આંખ હરામ સે પુર કી અલ્લાહ ﷻ બરોઝે કિયામત ઉસ કી આંખ મેં આગ ભર દેગા.

(مكاشفة القلوب، الباب الأوّل في بيان الخوف، ص ૧૦)

ઓર જિસે યેહ સમઝા દિયા ગયા હો, કે અન્કરીબ તુમ્હેં મરના પડેગા ક્યૂંકે હર જાન કો મૌત સે હમ-કનાર હોના હૈ જબ વક્ત પૂરા હો જાએગા તો ફિર મૌત એક પલ આગે હોગી ન પીછે ઓર યેહ ભી ઇતિલાઅ દે દી ગઈ હો, કે મરને કે બા’દ ઉસ કબ્ર મેં જાના હૈ જો મુજરિમોં પર તારીક ઓર વહ્શત નાક હોતી હૈ, ઉન કે લિયે કીડે

મકોડે ઓર સાંપ બિચ્છૂ ભી હોતે હૈં ઓર ઉસ મેં હઝારોં સાલ રહના હોગા. આહ ! કબ્ર હર એક કો દબાએગી, નેકોં કો એસે દબાએગી જેસે માં બિછડે હુએ લાલ કો શફકત કે સાથ સીને સે ચિમટા લેતી હૈ ઓર જિન સે અલ્લાહ ﷻ નારાઝ હોતા હૈ ઉન કો એસે ભીંચેગી કે પસ્લિયાં ટૂટ ફૂટ કર એક દૂસરે મેં ઇસ તરહ પૈવસ્ત હો જાએગી જિસ તરહ દોનોં હાથોં કી ઉગ્લિયાં એક દૂસરે મેં મિલ જાતી હૈં, ઇસી પર ઇક્તિફા નહીં બલકે ઇસ બાત સે ભી મુ-તનબ્બેહ યા'ની ખબરદાર કર દિયા ગયા હો, કે કિયામત કા એક દિન પયાસ હઝાર સાલ કે બરાબર હોગા ઓર સૂરજ એક મીલ પર રહ કર આગ બરસા રહા હોગા, હિસાબ કિતાબ કા સિલ્સિલા હોગા, નેકોં કે લિયે જન્નત કી રાહતેં ઓર મુજરિમોં કે લિયે જહન્નમ કી આફતેં હોંગી.

નાદાની કી ઇન્તિહા

ઇતના કુછ મા'લૂમ હોને કે બા વુજૂદ અગર કોઈ શખ્સ અલ્લાહ ﷻ સે કમા હક્કુલૂ ન ડરે, મૌત કી સપ્તિયોં, કબ્ર કી વહશત નાકિયોં, કિયામત કી હોલનાકિયોં ઓર જહન્નમ કી સજાઓં કા સહીહ મા'નોં મેં ખોફ ન રખે, ગફલત કી નીંદ સોતા રહે, નમાઝેં ન પઢેં, ર-મઝાનુલ મુબારક કે રોઝે ન રખે, ફર્જ હોને કી સૂરત મેં ભી અપને માલ કી ઝકાત ન નિકાલે, ફર્જ હોને કે બા વુજૂદ હજ અદા ન કરે, વા'દા ખિલાફી ઇસ કા વતીરા રહે, ઝૂટ, ગીબત, યુગલી, બદ ગુમાની વગૈરા તર્ક ન કરે, ફિલ્મેં ડિરામોં કા શાઈક રહે, ગાને સુનના ઇસ કા બેહતરીન મશગલા રહે, વાલિદૈન કી ના ફરમાની કરે, ગાલિયાં બકને ઓર તરહ તરહ કી બે હયાઈ કી બાતોં મેં મગન રહે, અલ ગરઝ ખુદ કો બિલ્કુલ ભી ન સુધારે મગર ફિર ભી અપને આપ કો અકલ મન્દ

સમજતા રહે તો એસે શખ્સ સે બઢ કર બે વુકૂફ ઓર કૌન હોગા ? ઓર બે વુકૂફી કી ઇન્તિહા યેહ હૈ કે જબ સુધારને કી ખાતિર સમજાયા જાએ તો લા પરવાહી સે યેહ કહ દે કે બસ જી કોઈ બાત નહીં અલ્લાહ ૴લ્લો તો રહીમો કરીમ હૈ મેહરબાની કરેગા, વોહ કરમ ફરમા દેગા.

અલ્લાહ ૴લ્લો બે નિયાઝ હૈ

યકીનન અલ્લાહ ૴લ્લો રહીમો કરીમ હૈ ઓર બિગૈર સબબ કે મહૂઝ અપની રહમત સે બખ્શ દેને ઓર જન્નત મેં દાખિલ ફરમાને પર કાદિર હૈ. મગર ઉસ કી બે નિયાઝી સે ડરના ઝરૂરી હૈ કે વોહ યાહે તો કિસી એક ગુનાહ પર ગિરિફત ફરમા લે.

યુનાન્યે દા'વતે ઇસ્લામી કે ઇશાઅતી ઇદારે મક-ત-બતુલ મદીના કે મતબૂઆ રિસાલે “ઝુલ્મ કા અન્જામ” સફહા 11 તા 13 પર હઝરતે અલ્લામા અબ્દુલ વહ્દાબ શા'રાની قَدَسَ سِرُّهُ التَّوَدَانِ કી કિતાબ “તમ્બીહુલ મુગ્તરીન” કે હવાલે સે નકલ કિયા ગયા હૈ કે મશહૂર તાબેઈ બુઝુર્ગ હઝરતે સય્યિદુના વહ્દબ બિન મુનબ્બેહ رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ ફરમાતે હૈં : એક ઇસરાઈલી શખ્સ ને અપને પિછલે તમામ ગુનાહોં સે તૌબા કી, સત્તર સાલ તક લગાતાર ઇસ તરહ બન્દગી કરતા રહા કે દિન કો રોઝા રખતા ઓર રાત કો જાગ કર ઇબાદત કરતા, ન કોઈ ઉમ્દા ગિઝા ખાતા, ન કિસી સાએ કે નીચે આરામ કરતા. ઉસ કે ઇન્તિકાલ કે બા'દ કિસી ને ખ્વાબ મેં દેખ કર પૂછા : مَا فَعَلَ اللَّهُ بِكَ ? યા'ની અલ્લાહ ૴લ્લો ને આપ કે સાથ કયા મુઆ-મલા ફરમાયા ? જવાબ દિયા : “અલ્લાહ ૴લ્લો ને મેરા હિસાબ લિયા, ફિર સારે ગુનાહ બખ્શ દિયે મગર એક લકડી, જિસ સે મેં ને ઉસ કે માલિક કી ઇજાઝત કે બિગૈર દાંતોં મેં ખિલાલ કર લિયા થા (ઓર યેહ મુઆ-મલા હુકૂકલ

ઈબાદ કા થા) ઓર વોહ મુઆફ કરવાના રહ ગયા થા ઉસ કી વજહ સે મેં અબ તક જન્નત સે રોક દિયા ગયા હું.” (تنبيه المغترين، ص ૦૧)

સુધરને કે લિયે તૌબા કર લીજિયે

મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! બહર હાલ ઉસ કી રહમત સે માયૂસ ભી નહીં હોના ચાહિયે ઓર ઉસ કી બે નિયાઝી સે ગાફિલ ભી નહીં રહના ચાહિયે. આફિયત ઈસી મેં હૈ કે ફૌરન અપને સાબિકા ગુનાહોં સે સચ્ચી પક્કી તૌબા કર લેં બેશક અલ્લાહ ﷻ તૌબા કબૂલ કરને વાલા હૈ ઓર આયિન્દા ગુનાહોં સે બચને ઓર નેક બનને કે લિયે રોઝાના ફિકે મદીના (યા'ની અપના મુહા-સબા) કીજિયે ! ઈસ ઝિમ્ન મેં અમીરે અહલે સુન્નત ફરમાતે હૈં :

મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! મુસલ્માનોં કી દુન્યા વ આખિરત બેહતર બનાને કે લિયે સુવાલ નામે કી સૂરત મેં ઈસ્લામી ભાઈયોં કે લિયે 72, ઈસ્લામી બહનોં કે લિયે 63, દીની ત-લબા કે લિયે 92 ઓર દીની તાલિબાત કે લિયે 83, જબ કે મ-દની મુન્નોં ઓર મુન્નિયોં કે લિયે 40 મ-દની ઈન્આમાત પેશ કિયે ગએ હૈં, મ-દની ઈન્આમાત કા રિસાલા મક-ત-બતુલ મદીના સે મિલ સકતા હૈ, રોઝાના ફિકે મદીના કે ઝરીએ ઈસ કો પુર કર કે મ-દની માહ કી 10 તારીખ કે અન્દર અન્દર અપને યહાં કે દા'વતે ઈસ્લામી કે ઝિમ્મેદાર કો જમ્મ કરવાના હોતા હૈ. અપને ગુનાહોં કા એહતિસાબ કરને, કબ્રો હશર કે બારે મેં ગૌરો ફિક કરને ઓર અપને અચ્છે બુરે કામોં કા જાએઝા લેતે હુએ મ-દની ઈન્આમાત કા રિસાલા પુર કરને કો દા'વતે ઈસ્લામી કે મ-દની માહોલ મેં “ફિકે મદીના” કરના કહતે હૈં.

આપ ભી યેહ રિસાલા હાસિલ કર લીજીયે ! અગર ફિલહાલ પુર નહીં કરના ચાહતે તો ન સહી ઇતના તો કીજીયે કે વલિયે કામિલ, આશિકે રસૂલ, આ'લા હઝરત, ઇમામ અહમદ રઝા ખાન عَلَيْهِ رَحْمَةُ الرَّحْمٰن કી પચ્ચીસવીં શરીફ કી નિસ્બત સે રોઝાના કમ અઝ કમ 25 સેકન્ડ્ઝ કે લિયે ઇસ કો દેખ લીજીયે إِنَّ شَاءَ اللَّهُ ﷻ દેખને સે ઓર પઢતે રહને સે ફિકે મદીના કરને ઓર ઇસ રિસાલે કો ભરને કા ઝેહન બનેગા ઓર અગર ભરને કા મા'મૂલ બન ગયા તો إِنَّ شَاءَ اللَّهُ ﷻ ઇસ કી બ-ર-કતે આપ ખુદ હી દેખ લેંગે.

મ-દની ઇન્આમાત પર કરતા હૈ જો કોઈ અમલ

મગ્ફિરત કર બે હિસાબ ઉસ કી ખુદાએ લમ યઝલ

મ-દની ઇન્આમાત કે રિસાલે કી બ-ર-કત

મીઠે મીઠે ઇસ્લામી ભાઈયો ! મ-દની ઇન્આમાત ને ન જાને કિતને ઇસ્લામી ભાઈયોં ઓર ઇસ્લામી બહનોં કી ઝિન્દગિયોં મેં મ-દની ઇન્કિલાબ બરપા કર દિયા હૈ, ઇસ કી એક ઝલક મુલા-હઝા હો !

યુનાન્યે ન્યૂ કરાચી (પાકિસ્તાન) કે એક ઇસ્લામી ભાઈ કા કુછ ઇસ તરહ બયાન હૈ : અલાકે કી મસ્જિદ કે ઇમામ સાહિબ જો કે દા'વતે ઇસ્લામી સે વાબસ્તા હૈં ઉન્હોં ને ઇન્ફિરાદી કોશિશ કરતે હુએ મેરે બડે ભાઈજાન કો મ-દની ઇન્આમાત કા એક રિસાલા તોહફે મેં દિયા, વોહ ઘર લે આએ ઓર પઢા તો હૈરાન રહ ગએ કે ઇસ મુખ્તસર સે રિસાલે મેં એક મુસલ્માન કો ઇસ્લામી ઝિન્દગી ગુઝારને કા ઇતના ઝબર દસ્ત ફાર્મૂલા દે દિયા ગયા હૈ. મ-દની ઇન્આમાત કા રિસાલા મિલને કી બ-ર-કત સે اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ ﷻ ઉન કો નમાઝ પઢને કા

જઝબા મિલા ઓર નમાઝે બા જમાઅત કી અદાએગી કે લિયે મસ્જિદ મેં હાઝિર હો ગએ ઓર અબ પાંચ વક્ત કે નમાઝી બન ચુકે હેં, દાઢી મુબારક ભી સજા લી ઓર મ-દની ઈન્આમાત કા રિસાલા ભી પુર કરતે હેં.

મ-દની ઈન્આમાત કે આમિલ પે હર દમ હર ઘડી

યા ઈલાહી ! ખૂબ બરસા રહમતોં કી તૂ છડી

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيب! صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّد

મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! બયાન કો ઈપ્તિતામ કી તરફ લાતે હુએ સુન્નત કી ફઝીલત ઓર ચન્દ સુન્નતેં ઓર આદાબ બયાન કરને કી સઆદત હાસિલ કરતા હું.

તાજદારે રિસાલત, શહન્શાહે નુબુવ્વત, મુસ્તફા જાને રહમત, صَلَّي اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ શમ્મે બઝમે હિદાયત, નોશએ બઝમે જન્નત
કા ફરમાને જન્નત નિશાન હૈ : “જિસ ને મેરી સુન્નત સે મહબ્બત કી ઉસ ને મુઝ સે મહબ્બત કી ઓર જિસ ને મુઝ સે મહબ્બત કી વોહ જન્નત મેં મેરે સાથ હોગા.”

(تاريخ مدينة دمشق لابن عساکر، انس بن مالك، ج ٩، ص ٣٤٣)

લિહાઝા પાની પીને કે 12 મ-દની ફૂલ કબૂલ ફરમાઈયે,

(ઈસ કિતાબ કે સફહા નમ્બર 621 સે બયાન કરેં)

દુઆ કબૂલ હોને કા વક્ત

ફરમાને મુસ્તફા صَلَّي اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ :

“અઝાન ઓર ઈકામત કે દરમિયાન દુઆ રદ નહીં કી જાતી.”

(سنن أبي داود، ج ١، ص ٢٢٠، حديث: ٥٢١)

બયાન નમ્બર 7 :

અફવ વ દર ગુઝર કી ફઝીલત

શૈખે તરીકત, અમીરે અહલે સુન્નત, બાનિયે દા'વતે ઇસ્લામી, હઝરતે અલ્લામા મૌલાના અબૂ બિલાલ મુહમ્મદ ઇલ્યાસ અત્તાર કાદિરી ર-ઝવી دَامَتْ بَرَكَاتُهُمُ الْعَالِيَةِ અપને રિસાલે “બા હયા નૌ જવાન” મેં દુરુદ શરીફ કે મુ-તઅલ્લિક હદીસે પાક બયાન ફરમાતે હૈં કે હઝરતે સય્યિદુના અબૂ દરદા رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ સે રિવાયત હૈ કે મીઠે મીઠે મુસ્તફા صَلَّی اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ને ઇશાદ ફરમાયા : “જો શખ્સ સુબહ વ શામ મુઝ પર દસ દસ બાર દુરુદ શરીફ પઢેગા બરોઝે કિયામત મેરી શફાઅત ઉસે પહોંચ કર રહેગી.”

(التَّوْبَةُ وَالتَّوْبَةُ، كِتَابُ النِّوَافِل، بَابُ التَّوْبَةِ فِي آيَاتِ... الخ، الْحَدِيث: ٩٩١، ج ١، ص ٣١٢)

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيبِ! صَلَّی اللهُ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّدٍ

મ-દની આકા عَلَيْهِ الصَّلَاةُ وَالسَّلَام કા અફવો દર ગુઝર

હઝરતે સય્યિદુના અનસ બિન માલિક رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ કા બયાન હૈ કે મેં નબિયે કરીમ, રહીફુરહીમ صَلَّی اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ કે હમરાહ ચલ રહા થા ઓર આપ એક નજરાની યાદર ઓઢે હુએ થે જિસ કે કનારે મોટે ઓર ખુર-દરે થે, એક દમ એક બદવી (યા'ની અરબ શરીફ કે દીહાતી) ને આપ صَلَّی اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ કી યાદર મુબારક કો પકડ કર ઇતને ઝબર દસ્ત ઝટકે સે ખીંચા કે સુલ્તાને ઝમન, મહબૂબે રબ્બે ઝુલ મિનન صَلَّی اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ કી મુબારક ગરદન પર યાદર કે કનારે સે ખરાશ આ ગઈ, ફિર વોહ કહને લગા : اَعْرَاجُ کَا

જો માલ આપ કે પાસ હૈ, આપ હુકમ દીજીયે કે ઉસ મેં સે મુઝે કુછ મિલ જાએ. રહમતે આલમ صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ઉસ કી તરફ મુતવજજેહ હુએ ઓર મુસ્કુરા દિયે ફિર ઉસે કુછ માલ અતા ફરમાને કા હુકમ દિયા.

(صحيح البخارى، كتاب فرض الخمس، باب ما كان النبي صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ... الخ،

الحديث: ٣١٤٩، ج ٢، ص ٣٥٩)

હર ખતા પર મેરી ચશ્મ પોશી, હર તલબ પર અતાઓં કી બારિશ

મુઝ ગુનહગાર પર કિસ કદર હૈં મેહરબાં તાજદારે મદીના

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيبِ! صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّدٍ

ખ્યારે ઇસ્લામી ભાઈયો ! દેખા આપ ને ! મ-દની આકા

صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ને બદવી સે કેસા હુસ્ને સુલૂક ફરમાયા, ઇસી તરહ કોઈ હમ કો ખ્વાહ કિતના હી સતાએ, દિલ દુખાએ ! અફવો દર ગુઝર સે કામ લેના ચાહિયે ઓર ઉસ કે સાથ મહબ્બત ભરા સુલૂક કરને કી કોશિશ કરની ચાહિયે. કુરઆને મજીદ ફુરકાને હમીદ મેં ભી બદ સુલૂકી કરને વાલે કે સાથ ભલાઈ કરને કી તરગીબ દિલાઈ ગઈ હૈ, યુનાન્હે ઇશદિ બારી તઆલા હૈ :

ادْفَعُم بِالنَّبِيِّ هِيَ أَحْسَنُ فَإِذَا

તર-જ-મએ કન્ઝુલ ઈમાન : ઐ સુનને

الَّذِي بَيْنَكَ وَبَيْنَهُ عَدَاوَةٌ

વાલે બુરાઈ કો ભલાઈ સે ટાલ જભી

كَأَنَّهُ وَلِيٌّ حَمِيمٌ

વોહ, કે તુઝ મેં ઓર ઉસ મેં દુશ્મની થી

ઐસા હો જાએગા જેસા કે ગહરા દોસ્ત.

(પ ૨૬, હમ સજ્દા: ૩૬)

આયતે મુબારકા કે જુઝ “બુરાઈ કો ભલાઈ સે ટાલ” કે તહત સદરુલ અફઝિલ સય્યિદ મુહમ્મદ નઈમુદીન મુરાદઆબાદી عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللَّهِ الْهَادِي તફસીરે ખઝાઈનુલ ઈરફાન મેં ફરમાતે હેં : “મ-સલન ગુસ્સે કો સબ્ર સે ઓર જહ્લ કો હિલ્મ સે, બદ સુલૂકી કો અફવ સે (ટાલ), કે અગર તેરે સાથ કોઈ બુરાઈ કરે તો મુઆફ કર.” (ખઝાઈનુલ ઈરફાન)

શાને મુસ્તફા عَلَيْهِ الصَّلَاةُ وَالسَّلَام

ઉમ્મુલ મુઅમિનીન હઝરતે સય્યિદતુના આઈશા સિદીકા رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهَا ફરમાતી હેં કે મેરે સરતાજ, સાહિબે મે'રાજ, મહબૂબે રબ્બે બે નિયાઝ صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ન તો આદતન બુરી બાતેં કરતે થે ઓર ન તકલ્લુફન ઓર ન બાઝારોં મેં શોર કરને વાલે થે ઓર ન હી બુરાઈ કા બદલા બુરાઈ સે દેતે થે બલકે આપ صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ મુઆફ કરતે ઓર દર ગુઝર ફરમાયા કરતે થે.

(سنن الترمذی، کتاب البر والصلة، باب ما جاء في خلق النبي عليه الصلاة والسلام، الحديث: ۲۳، ج ۳، ص ۹۰)

હિસાબ મેં આસાની કે તીન અસબાબ

હઝરતે સય્યિદતુના અબૂ હુરૈરા رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ સે મરવી હે કે રસૂલુલ્લાહ صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ને ફરમાયા : “તીન બાતેં જિસ શખ્સ મેં હોંગી અલ્લાહ عَزَّوَجَلَّ (કિયામત કે દિન) ઉસ કા હિસાબ બહુત આસાન તરીકે સે લેગા ઓર ઉસ કો અપની રહમત સે જન્નત મેં દાખિલ ફરમાએગા.” સહાબએ કિરામ عَلَيْهِمُ الرِّضْوَان ને અઝા કી : યા રસૂલુલ્લાહ

وَلَا تَقْرَأُوا لَهُمْ نَزْلًا مِنْكُمْ يُخَالِفُ مَا يَدْعُونَ بِهَذَا قُرْآنًا فَاسْتَعِذْ بِاللَّهِ وَهُوَ يَصْلَحُ (1) જો તુમ્હે મહરૂમ કરે તુમ ઉસે અતા કરો ઓર (2) જો તુમ સે કત્એ તઅલ્લુક કરે (યા'ની તઅલ્લુક તોડે) તુમ ઉસ સે મિલાપ કરો ઓર (3) જો તુમ પર ઝુલ્મ કરે તુમ ઉસ કો મુઆફ કર દો.”

(المعجم الاوسط للطبراني، من اسمه محمد، الحديث: ٥٠٦٤، ج ٤، ص ١٨)

મુઆઝ્ઝ કૌન

હઝરતે સય્યિદુના મૂસા કલીમુલ્લાહ ﷺ ને અઝ્ઝ કી : એ રબ ેઝ્ઝલ્ ! તેરે નઝદીક કૌન સા બન્દા ઝિયાદા ઇઝ્ઝત વાલા હે ? ફરમાયા : “વોહ જો બદલા લેને કી કુદરત કે બા વુજૂદ મુઆફ કર દે.”

(شعب الإيمان للبيهقي، باب في حسن الخلق، فصل في ترك الغضب، الحديث: ٨٣٢٧، ج ٦، ص ٣١٩)

રોઝાના સત્તર બાર મુઆફ કરો

એક શખ્સ બારગાહે રિસાલત મેં હાઝિર હુવા ઓર અઝ્ઝ કી : યા રસૂલલ્લાહ ﷺ ! હમ ખાદિમ કો કિતની બાર મુઆફ કરે ? આપ ખામોશ રહે, ઉસ ને ફિર વોહી સુવાલ દોહરાયા, આપ ﷺ ફિર ખામોશ રહે, જબ તીસરી બાર સુવાલ કિયા તો ઇશાદિ ફરમાયા : “રોઝાના સત્તર બાર.”

(مشكاة المصابيح، كتاب النكاح، باب النفقات وحق المملوك، الحديث: ٣٣٦٧، ج ١، ص ٦١٧)

મુફરિસિરે શહીર, હકીમુલ ઉમ્મત, હઝરતે મુફતી અહમદ યાર ખાન عَلَيْهِ رَحْمَةُ الْحَنَّان ઇસ હદીસે પાક કે તહ્ત ફરમાતે હે :

અ-રબી મેં સત્તર કા લફઝ બયાને ઝિયાદતી કે લિયે હોતા હૈ યા'ની હર દિન ઉસે બહુત દફઆ મુઆફી દો, યેહ ઉસ સૂરત મેં હો, કે ગુલામ સે ખતાઅન ગ-લતી હો જાતી હૈ ખબાસતે નફસ સે ન હો ઓર કુસૂર ભી માલિક કા ઝાતી હો, શરીઅત કા યા કૌમી વ મુલ્કી કુસૂર ન હો, કે યેહ કુસૂર મુઆફ નહીં કિયે જાતે.

(મિરઆતુલ મનાજ્જહ, કિતાબુન્નિકાહ, બાબ : નફકાત કા બયાન, જિ. 5, સ. 170)

નમક ઝિયાદા ડાલ દિયા

કહતે હૈં એક આદમી કી બીવી ને ખાને મેં નમક ઝિયાદા ડાલ દિયા, ઉસે ગુસ્સા તો બહુત આયા મગર યેહ સોચતે હુએ વોહ ગુસ્સે કો પી ગયા કે મેં ભી તો ખતાએં કરતા રહતા હૂં અગર આજ મેં ને બીવી કી ખતા પર સખ્તી સે ગિરિફત કી તો કહીં એસા ન હો, કે કલ બરોઝે કિયામત અલ્લાહ ﷻ ભી મેરી ખતાઓં પર ગિરિફત ફરમા લે ! યુનાન્હે ઉસ ને દિલ હી દિલ મેં અપની ઝૌજ કી ખતા મુઆફ કર દી. ઇન્તિકાલ કે બા'દ ઉસ કો કિસી ને ખ્વાબ મેં દેખ કર પૂછા : અલ્લાહ ﷻ ને આપ કે સાથ ક્યા મુઆ-મલા ફરમાયા ? ઉસ ને જવાબ દિયા કે ગુનાહોં કી કસરત કે સબબ અઝાબ હોને હી વાલા થા કે અલ્લાહ ﷻ ને ફરમાયા : મેરી બન્દી ને સાલન મેં નમક ઝિયાદા ડાલ દિયા થા ઓર તુમ ને ઉસ કી ખતા મુઆફ કર દી થી, જાઓ મેં ભી ઉસ કે સિલે મેં તુમ કો આજ મુઆફ કરતા હૂં.

(બયાનાતે અત્તારિયા, હિસ્સા : 2, સ. 164)

મુઆફ કરને સે ઇઝ્જત બઢતી હૈ

સરકારે મદીના, રાહતે કલ્બો સીના ﷺ
કા ફરમાને રહમત નિશાન હૈ : સ-દકા દેને સે માલ કમ નહીં હોતા ઓર
બન્દા કિસી કા કુસૂર મુઆફ કરે તો અલ્લાહ ﷻ (મુઆફ કરને વાલે)
કી ઇઝ્જત હી બઢાએગા ઓર જો અલ્લાહ ﷻ કે લિયે તવાઝોઅ (યા'ની
આજીઝી) કરે અલ્લાહ ﷻ (મુઆફ કરને વાલે) ફરમાએગા.

(صحیح مسلم، کتاب البر والصلة، باب استجاب العفو والتواضع، الحديث: ۲۵۸۸، ص ۱۳۹۷)

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيبِ! ﷺ

જવાબી કાર રવાઈ પર શૈતાન કા આ જાના

મીઠે મીઠે ઇસ્લામી ભાઈયો ! જબ હમ સે કોઈ ઉલઝે યા બુરા
ભલા કહે ઉસ વક્ત ખામોશી મેં હી હમારે લિયે આફિયત હૈ,
તિરમિઝી શરીફ મેં હૈ : “مَنْ صَمَتَ نَجَا” યા'ની જો યુપ રહા ઉસ ને
નજાત પાઈ.

(سنن الترمذی، کتاب صفة القيامة، باب (ت: ۱۱۵)، الحديث: ۲۵۰۹، ج ۶، ص ۲۲۵)

ઓર યેહ મુહા-વરા ભી ખૂબ હૈ “એક યુપ સો કો હરાએ”
અગર્યે શૈતાન લાખ વસ્વસે ડાલે, કે તૂ ભી ઉસ કો જવાબ દે વરના
લોગ તુઝે બુઝદિલ કહેંગે, મિયાં ! શરાફત કા ઝમાના નહીં હૈ ઇસ
તરહ તો લોગ તુઝ કો જીને ભી નહીં દેંગે વગૈરા વગૈરા. મેં એક
હદીસે મુબા-રકા બયાન કરતા હૂં ગૌર સે સમાઅત ફરમાઈયે, સુન
કર આપ કો અન્દાઝા હોગા કે દૂસરે કે બુરા ભલા કહતે વક્ત ખામોશ
રહને વાલા રહમતે ઇલાહી કે કિસ કદર નઝદીક તર હોતા હૈ. યુનાન્થે

મુસ્નદે ઇમામ અહમદ મેં હે : કિસી શખ્સ ને સરકારે મદીના

صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ કી મૌજૂ-દગી મેં હઝરતે સય્યિદુના અબૂ બક સિદીક رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ કો બુરા કહા તો જબ ઉસ ને બહુત ઝિયાદતી કી તો ઉન્હોં ને ઉસ કી બા'ઝ બાતોં કા જવાબ દિયા (હાલાંકે આપ કી જવાબી કાર રવાઈ મા'સિયત સે પાક થી મગર) સરકારે નામદાર صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ વહાં સે ઉઠ ગએ, સય્યિદુના અબૂ બક સિદીક رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ હુઝૂરે અકરમ صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ કે પીછે પહોંચે, અઝ કી : يَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ! વોહ મુઝે બુરા કહતા રહા આપ તશરીફ ફરમા રહે, જબ મેં ને ઉસ કી બાત કા જવાબ દિયા તો આપ ઉઠ ગએ, ફરમાયા : “તુમ્હારે સાથ ફિરિશ્તા થા જો ઉસ કા જવાબ દે રહા થા ફિર જબ તુમ ને ખુદ ઉસે જવાબ દેના શુરૂઆ કિયા તો શૈતાન દરમિયાન મેં આ કૂદા.

(المسند للإمام أحمد بن حنبل، مسند أبي هريرة رضي الله تعالى عنه، الحديث: ٩٦٣٠، ج ٣، ص ٤٣٤)

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيبِ! صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّدٍ

કર ભલા હો ભલા

હઝરતે સય્યિદુના શૈખ સા'દી رَحِمَةُ اللهِ عَلَيْهَا બોસ્તાને સા'દી મેં નકલ કરતે હેં : એક નેક સીરત શખ્સ અપને ઝાતી દુશ્મનોં કા ઝિક્ક ભી બુરાઈ સે ન કરતા થા, જબ ભી કિસી કી બાત છિડતી ઉસ કી ઝબાન સે નેક કલિમા હી નિકલતા. ઉસ કે મરને કે બા'દ કિસી ને ઉસે ખ્વાબ મેં દેખા તો સુવાલ કિયા : مَا فَعَلَ اللَّهُ بِكَ ? ની અલ્લાહ ેઝ્જલ્ ને તેરે સાથ ક્યા મુઆ-મલા ફરમાયા ? યેહ સુવાલ સુન કર ઉસ કે હોંટોં પર મુસ્કુરાહટ આ ગઈ ઓર વોહ બુલબુલ કી તરહ શીરીં આવાઝ મેં

બોલા : દુન્યા મેં મેરી યેહી કોશિશ હોતી થી કે મેરી ઝબાન સે કિસી કે બારે મેં કોઈ બુરી બાત ન નિકલે, નકીરેન ને ભી મુઝ સે કોઈ સખ્ત સુવાલ ન કિયા ઓર યૂં મેરા મુઆ-મલા બહુત અચ્છા રહા.”

(بوستان سعدی، باب ۴ در تواضع، ص ۱۴۹)

નરમી ઝીનત બખ્શતી હે

મીઠે મીઠે ઇસ્લામી ભાઈયો ! આપ ને મુલા-હઝા ફરમાયા નરમી ઓર અફવો દર ગુઝર કરને સે અલ્લાહુ રબ્બુલ ઇઝ્ઝત કી કિસ કદર રહમત હોતી હે. કાશ ! હમ ભી અપની બે ઇઝ્ઝતી કરને વાલોં યા સતાને વાલોં કો મુઆફ કરના ઇખ્તિયાર કરેં મુસ્લિમ શરીફ મેં હે : “જિસ ચીઝ મેં નરમી હોતી હે ઉસે ઝીનત બખ્શતી હે ઓર જિસ ચીઝ સે જુદા કર લી જાતી હે ઉસે ઐબદાર બના દેતી હે.”

(صحيح مسلم، كتاب البر والصلة والآداب، باب فضل الرفق، الحديث: ۲۵۹۴، ص ۱۳۹۸)

પેશગી મુઆફ કરને કી ફઝીલત

એહયાઉલ ઉલૂમ, જિલ્લ 3 સફહા 219 મેં હે : એક શખ્સ દુઆ માંગ રહા થા : યા અલ્લાહ **عَزَّوَجَلَّ** ! મેરે પાસ સ-દકા વ ખૈરાત કે લિયે કોઈ માલ નહીં બસ યેહી કે જો મુસલ્માન મેરી બે ઇઝ્ઝતી કરે મેં ને ઉસે મુઆફ કિયા. સરકારે મદીના **صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ** પર વહ્ય આઈ : “હમ ને ઇસ બન્દે કો બખ્શ દિયા.”

(شعب الايمان للبيهقي، باب في حسن الخلق، فصل في تجاوز... الخ، الحديث: ۸۰۸۲)

(۸۰۸۴، ج ۶، ص ۲۶۲، ۲۶۱ والاستيعاب، كتاب الكنى، باب الضاد، ج ۴، ص ۲۵۷)

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيبِ ! صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّدٍ

બિલા હિસાબ જન્નત મેં દાખિલા

હઝરતે સય્યિદુના અનસ રَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ સે મરવી હૈ કે હુઝૂર સરકારે મદીના صَلَّی اللهُ تَعَالَى عَلَیْهِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ને ઇશ્દિ ફરમાયા : કિયામત કે રોઝ એ'લાન કિયા જાએગા : જિસ કા અજ અલ્લાહ عَزَّوَجَلَّ કે ઝિમ્મએ કરમ પર હૈ, વોહ ઉઠે ઓર જન્નત મેં દાખિલ હો જાએ. પૂછા જાએગા : કિસ કે લિયે અજ હૈ ? વોહ મુનાદી (યા'ની એ'લાન કરને વાલા) કહેગા : “ઉન લોગોં કે લિયે જો મુઆફ કરને વાલે હૈં.” તો હઝારોં આદમી ખડે હોંગે ઓર બિલા હિસાબ જન્નત મેં દાખિલ હો જાએંગે.

(جمع الحوامع للسيوطي، حرف الهمزة، الحديث: ١١٢٢، ج ١، ص ١٦٨)

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيب! صَلَّی اللهُ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّد

મીઠે મીઠે ઇસ્લામી ભાઈયો ! અફવો દર ગુઝર યા'ની દૂસરોં કો મુઆફ કર દેને બલ્કે હુસ્ને અખ્લાક કી દૌલત પાને કે લિયે તબ્લીગે કુરઆનો સુન્નત કી આલમગીર ગૈર સિયાસી તહરીક દા'વતે ઇસ્લામી કે મ-દની માહોલ સે હર દમ વાબસ્તા રહિયે. હફ્તાવાર સુન્નતોં ભરે ઇજતિમાઅ મેં પાબન્દી સે શિર્કત ફરમાઈયે, સુન્નતોં કી તરબિયત કે લિયે મ-દની કાફિલોં મેં આશિકાને રસૂલ કે સાથ સુન્નતોં ભરા સફર કીજિયે, કામ્યાબ ઝિન્દગી ગુઝારને ઓર આખિરત સંવારને કે લિયે મ-દની ઇન્આમાત કે મુતાબિક અમલ કર કે રોઝાના ફિકે મદીના કે ઝરીએ રિસાલા પુર કીજિયે ઓર હર મ-દની માહ કી 10 તારીખ કે અન્દર અન્દર અપને ઝિમ્મેદાર કો જમ્મ કરવાઈયે.

આપ કી તરગીબ વ તહરીસ કે લિયે એક મ-દની બહાર પેશ

કી જાતી હૈ, શાહદરા (મર્કઝુલ ઔલિયા, લાહોર) કે એક ઇસ્લામી ભાઈ કે બયાન કા લુબ્બે લુબાબ હૈ : મૈં અપને વાલિદૈન કા ઇક્લોતા બેટા થા, ઝિયાદા લાઝ પ્યાર ને મુઝે હદ દ-રજા ઢીટ ઓર માં બાપ કા સખ્ત ના ફરમાન બના દિયા થા, રાત ગએ તક આવારા ગર્દી કરતા ઓર સુબ્હ દેર તક સોયા રહતા, માં બાપ સમજાતે તો ઉન કો ઝાડ દેતા, વોહ બેચારે બા'ઝ અવકાત રો પડતે, દુઆએં માંગતે માંગતે માં કી પલકેં ભીગ જાતીં.

ઉસ અઝીમ લખ્હે પર લાખોં સલામ જિસ લખ્હે મેં મુઝે દા'વતે ઇસ્લામી વાલે એક આશિકે રસૂલ સે મુલાકાત કી સઆદત મિલી ઓર ઉસ ને મહબ્બત ઓર પ્યાર સે ઇન્કિરાદી કોશિશ કરતે હુએ મુઝ પાપી વ બદકાર કો મ-દની કાફિલે મેં સફર કે લિયે તય્યાર કિયા યુનાન્હે મૈં આશિકાને રસૂલ કે હમરાહ 3 દિન કે મ-દની કાફિલે કા મુસાફિર બન ગયા ન જાને ઇન આશિકાને રસૂલ ને 3 દિન કે અન્દર ક્યા ઘોલ કર પિલા દિયા કે મુઝ જૈસે ઢીટ ઇન્સાન કા પથ્થર નુમા દિલ જો માં બાપ કે આંસૂઓં સે ભી ન પિઘલતા થા મોમ બન ગયા, મેરે કલ્બ મેં મ-દની ઇન્કિલાબ બરપા હો ગયા ઓર મૈં મ-દની કાફિલે સે નમાઝી બન કર લૌટા. ઘર આ કર મૈં ને સલામ કિયા વાલિદ સાહિબ કી દસ્ત બોસી કી ઓર અમ્મીજાન કે કદમ ચૂમે, ઘર વાલે હૈરાન થે ! ઇસ કો ક્યા હો ગયા હૈ કે કલ તક જો કિસી કી બાત સુનને કે લિયે તય્યાર નહીં થા વોહ આજ ઇતના બા અદબ બન ગયા હૈ !

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ عَزَّوَجَلَّ મ-દની કાફિલે મેં આશિકાને રસૂલ કી સોહબત

ને મુઝે યક્સર બદલ કર રખ દિયા ઓર યેહ બયાન દેતે વક્ત મુઝ સાબિકા બે નમાઝી કો મુસલ્માનોં કો નમાઝે ફજ કે લિયે જગાને (યા'ની સદાએ મદીના લગાને) કી ઝિમ્મેદારી મિલી હુઈ હૈ. (દા'વતે ઇસ્લામી કે મ-દની માહોલ મેં મુસલ્માનોં કો નમાઝે ફજ કે લિયે ઉઠાને કો સદાએ મદીના લગાના કહતે હેં) (ફેઝાને સુન્નત, જિ. 1, સ. 1370)

ગર્યે આ'માલે બદ, ઓર અફઆલે બદ ને હેં રુસ્વા કિયા, કાફિલે મેં યલો કર સફર આઓગે, તુમ સુધર જાઓગે માંગો યલ કર દુઆ, કાફિલે મેં યલો

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيبِ! صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّدٍ

મીઠે મીઠે ઇસ્લામી ભાઈયો ! બયાન કો ઇખ્તિતામ કી તરફ લાતે હુએ સુન્નત કી ફઝીલત ઓર ચન્દ સુન્નતેં ઓર આદાબ બયાન કરને કી સઆદત હાસિલ કરતા હું.

તાજદારે રિસાલત, શહન્શાહે નુબુવ્વત, મુસ્તફા જાને રહમત, صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ શમ્મે બઝમે હિદાયત, નોશએ બઝમે જન્નત તારીખ મદીને દમશ્ક લા બેન એસાકર, અન્સ બેન માલક, જ. ૧૯, વ. ૩૬૩ સાથ હોગા.”

લિહાઝા ઇમામે કે 17 મ-દની ફૂલ કબૂલ ફરમાઈયે,
(ઈસ કિતાબ કે સફહા નમ્બર 635 સે બયાન કરેં)

બયાન નંબર 8 :

ઇસ્મે દીન

શૈખે તરીકત, અમીરે અહલે સુન્નત, બાનિયે દા'વતે ઇસ્લામી, હઝરતે અલ્લામા મૌલાના અબૂ બિલાલ મુહમ્મદ ઇલ્યાસ અત્તાર કાદિરી ર-ઝવી رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ અપને રિસાલે “એહતિરામે મુસ્લિમ” મેં દુરુદ શરીફ કે મુ-તઅલ્લિક હદીસે પાક બયાન ફરમાતે હૈં કે સરકારે મદીના صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ કા ફરમાને તકરુબ નિશાન હૈ : “કિયામત કે રોઝ લોગોં મેં મેરે નઝદીક તર વોહ હોગા જિસ ને મુઝ પર ઝિયાદા દુરુદ શરીફ પઢે હોંગે.”

(سنن الترمذی، کتاب الوتر، باب ماجاء فی فضل الصلاة علی النبی، الحدیث: ૬૪૬، ج ૨، ص ૨૭)

صَلُّوْا عَلَی الْحَبِیْب! صَلَّی اللهُ تَعَالَى عَلَی مُحَمَّد

મેં ને ઇસ્મ કે લિયે વતન છોડા

ઇમામ અબૂ મુહમ્મદ યહ્યા બિન યહ્યા رَحْمَةُ اللهِ تَعَالَى عَلَيْهِ એક દિન હઝરતે ઇમામ માલિક رَحْمَةُ اللهِ الْخَالِقِ عَلَيْهِ કે દર્સ મેં હાઝિર થે કે એક દમ યેહ શોર મચ ગયા : “હાથી આયા, હાથી આયા” ગોગા સુનતે હી તમામ ત-લબા દર્સ છોડ કર હાથી દેખને કે લિયે દૌડ પડે મગર ઇમામ યહ્યા رَحْمَةُ اللهِ تَعَالَى عَلَيْهِ સુકૂન વ ઇત્મીનાન કે સાથ અપને સબક મેં મશગૂલ રહે, હઝરતે ઇમામ માલિક رَحْمَةُ اللهِ الْخَالِقِ عَلَيْهِ ને ફરમાયા : યહ્યા ! તુમ્હારે મુલક ઉન્દુલુસ મેં હાથી નહીં હોતા તુમ ભી જા કર દેખ આઓ ! ઇમામ યહ્યા ને અર્ઝ કિયા કે હઝરત ! મેં ઉન્દુલુસ સે આપ કો દેખને ઓર ઇસ્મ હાસિલ કરને કે લિયે યહાં આયા હૂં હાથી દેખને કે લિયે મેં ને અપના વતન નહીં છોડા.

(وفیات الاعیان، حرف الباء، ૭૧૨- ابو محمد یحییٰ بن یحییٰ، ج ૫، ص ૧૧૧)

પ્યારે ઇસ્લામી ભાઈયો! આપ ને મુલા-હઝા ફરમાયા કે હઝરતે ઇમામ યહ્યા બિન યહ્યા رَحْمَةُ اللهِ تَعَالَى કો ત-લબે ઇલ્મે દીન કા કેસા ઝબર દસ્ત જઝબા ઓર ઇસ કી અહમ્મિયત કા કિતના એહસાસ થા. અલ્લાહ عَزَّوَجَلَّ ઇન કે સદકે મેં હમેં ભી ઇલ્મે દીન સીખને કી તૌફીક અતા ફરમાએ.

જન્મત કે બાગાત

હઝરતે ઇબને અબ્બાસ رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُمَا સે રિવાયત હે કે નબિયો કરીમ, રઊકુરહીમ صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ને ઇશાદિ ફરમાયા : “જબ તુમ લોગ જન્મત કે બાગાત મેં ગુઝરો તો મેવા યુના કરો !” ઇસ પર કિસી ને કહા કે જન્મત કે બાગાત ક્યા હૈં ? તો આપ صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ને ઇશાદિ ફરમાયા : “ઇલ્મ કી મજલિસેં.”

(المعجم الكبير للطبراني، مجاهد عن ابن عباس، الحديث: ١١٥٨، ج ١، ص ٧٨)

બેહતરીન ઇબાદત

હઝરતે સય્યિદુના અબૂ હુરૈરા رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ સે રિવાયત હે કે નબિયો મુકર્રમ, રસૂલે મુહ્તશમ, શાહે બની આદમ صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ કા ફરમાને અ-ઝમત નિશાન હે : أَفْضَلُ الْعِبَادَةِ طَلَبُ الْعِلْمِ બેહતરીન ઇબાદત ઇલ્મ કા હાસિલ કરના હે.

(فردوس الاخبار للدليمي، باب الالف، الحديث: ٤٢٩، ج ١، ص ٢٠٧)

અફઝલ સ-દકા

હઝરતે સય્યિદુના અબૂ હુરૈરા رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ સે રિવાયત હે કે સરકારે વાલા તબાર, હમ બે કસોં કે મદદગાર, શફીએ રોઝે શુમાર, દો આલમ કે માલિકો મુખ્તાર, હબીબે પરવર દગાર صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ

ને ફરમાયા : “સબ સે અફઝલ સ-દકા યેહ હૈ કે મુસલ્માન ઈલ્મ સીખે ફિર અપને ભાઈ કો સિખાએ.”

(سنن ابن ماجه، كتاب السنة، باب ثواب معلم الناس الخير، الحديث: ٢٤٣، ج ١، ص ١٥٨)

વોહ જન્નતી હૈ

હઝરતે સય્યિદુના અબૂ સઈદ ખુદરી રَضِیَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ સે મરવી હૈ કે નબિયે મુકર્રમ, શફીએ મુઅઝ્ઝમ, રસૂલે મુહ્તશમ صَلَّی اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ને ઈર્શાદ ફરમાયા : “જો અપને દીન કા ઈલ્મ સીખને કે લિયે સુબહ યા શામ કો ચલા વોહ જન્નતી હૈ.”

(حلیة الاولیاء، مسعر بن کدام، الحديث: ١٠٥٨١، ج ٧، ص ٢٩٥)

ગુઝશ્તા ગુનાહોં કા કફફારા

સરકારે મદીના, રાહતે કલ્બો સીના, ફૈઝ ગન્જના, સાહિબે મુઅત્તર પસીના صَلَّی اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ને ઈર્શાદ ફરમાયા : “જો શખ્સ ઈલ્મ કી તલબ કરતા હૈ તો વોહ ઉસ કે ગુઝશ્તા ગુનાહોં કા કફફારા હો જાતા હૈ.”

(سنن الترمذی، كتاب العلم، باب فضل طلب العلم، الحديث: ٢٦٥٧، ج ٤، ص ٢٩٥)

દો હરીસ

હઝરતે સય્યિદુના અનસ રَضِیَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ સે રિવાયત હૈ કે સરકારે વાલા તબાર, હમ બે કસોં કે મદદગાર, શફીએ રોઝે શુમાર, દો આલમ કે માલિકો મુખ્તાર, હબીબે પરવર દગાર صَلَّی اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ને ફરમાયા : “દો હરીસ આસૂદા નહીં હોતે એક ઈલ્મ કા હરીસ, કે ઈલ્મ સે કભી ઉસ કા પેટ નહીં ભરેગા ઓર એક દુન્યા કા લાલચી, કે યેહ કભી આસૂદા નહીં હોગા.”

(شعب الایمان، باب في الزهد وقصر الامل، الحديث: ٢٧٩، ج ٧، ص ٢٧١)

બરોઝે મહશર સબ સે ઝિયાદા હસરત

બરોઝે કિયામત સબ સે ઝિયાદા હસરત ઉસ કો હોગી જિસ કો દુન્યા મેં (દીની) ઇલ્મ હાસિલ કરને કા મૌકઅ મિલા મગર ઉસ ને હાસિલ ન કિયા ઓર ઉસ શખ્સ કો હોગી જિસ ને ઇલ્મ હાસિલ કિયા ઓર ઇસ સે સુન કર દૂસરોં ને તો નફ્અ ઉઠાયા મગર ખુદ ઇસ ને (અપને ઇલ્મ પર અમલ કરતે હુએ) નફ્અ ન ઉઠાયા.

(تاريخ مدينة دمشق لابن عساکر، حرف الميم، ذکر من اسمه محمد، محمد بن احمد بن محمد بن جعفر، ج ۵، ص ۱۳۷)

શુ-હદા તમન્ના કરેંગે

હઝરતે સય્યિદુના ઇબ્ને મસ્ઊદ رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ ફરમાતે હેં :
ઇલ્મ કો લાઝિમ પકડો ! ઉસ ઝાત કી કસમ જિસ કે દસ્તે કુદરત મેં મેરી જાન હૈ અલ્લાહ عَزَّوَجَلَّ કી રાહ મેં કતલ કિયે જાને વાલે શુ-હદા જબ ઉ-લમાએ કિરામ કી ઇઝ્ઝત ઓર મર્તબા દેખેંગે તો તમન્ના કરેંગે કે કાશ ! અલ્લાહ عَزَّوَجَلَّ ઉન્હેં ઇસ હાલ મેં ઉઠાતા કે વોહ આલિમ હોતે ઓર બેશક કોઈ શખ્સ પૈદાઈશી આલિમ નહીં હોતા બલ્કે ઇલ્મ તો સીખને સે આતા હૈ.

(المتحر الرابع في ثواب العمل الصالح، ابواب العلم، ثواب العلم والعلماء وفضلهم، فصل، ص ۱۶)

મીઠે મીઠે ઇસ્લામી ભાઈયો ! ઇન રિવાયાત સે ઇલ્મ ઓર ઉ-લમા કી કદ્રો મન્જિલત કા અન્દાઝા લગાયા જા સકતા હૈ કે ઉન કે લિયે અલ્લાહ عَزَّوَجَلَّ કે કેસે કેસે ઇન્આમાત વ ઇકરામાત હેં. પહલે કે દૌર મેં હમારે ઉ-લમાએ કિરામ رَحِمَهُمُ اللهُ السَّلَام ને ઇલ્મે દીન હાસિલ કરને કે લિયે બડી સે બડી કુરબાનિયાં દીં, આહ ! એક આજ કા દૌર હૈ કે કિયામ વ તઆમ કી સહૂલતોં સમેત ઇલ્મે દીન પઢાયા જાતા હૈ

લેકિન લોગ પઢને કે લિયે તય્યાર નહીં હોતે જબ કે પહલે કે દૌર મેં એસી સહૂલતેં કહાં હોતી થી ફિર ભી અસ્લાફે કિરામ رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِمْ ત-લબે ઈલ્મે દીન કે જઝબે સે સરશાર થે.

ભૂકે ત-લબા કી ફરિયાદ

હઝરતે સય્યિદુના ઈમામ ત-બરાની, હઝરતે સય્યિદુના અલ્લામા ઈબ્નુલ મુકરી ઓર હઝરતે સય્યિદુના અબુશૈખ رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِمْ તીનોં મદીનએ મુનવ્વરહ મેં ઈલ્મે દીન હાસિલ કરતે થે, એક મરતબા ઉન પર ફાકા મસ્તી કા દૌર આયા, રોઝે પર રોઝા રખતે રહે મગર જબ ભૂક કી શિદત ને બિલ્કુલ હી નિઢાલ કર દિયા તો તીનોં ને રહમતે આલમ, નૂરે મુજસ્સમ, શાહે બની આદમ صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ કે રૌઝએ અન્વર પર હાઝિર હો કર ફરિયાદ કી : યા રસૂલલ્લાહ صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ “અલજૂઅ” આકા ! ભૂક ! યેહ અર્ઝ કર કે સય્યિદુના ઈમામ ત-બરાની رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ તો આસ્તાનએ મુબા-રકા હી પર બેઠે રહે ઓર કહા કે ઈસ દર પર યા મૌત આએગી યા રોઝી, અબ યહાં સે નહીં ઉઠૂંગા.

મેં ઉન કે દર પર પડા રહૂંગા પડે હી રહને સે કામ હોગા

નિગાહે રહમત ઝરૂર હોગી તઆમ કા ઈન્તિઝામ હોગા

હઝરતે સય્યિદુના ઈબ્નુલ મુકરી ઓર હઝરતે સય્યિદુના અબુશૈખ رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِمْ અપની કિયામ ગાહ પર તશરીફ લે આએ, થોડી દેર કે બા’દ કિસી ને દરવાઝા ખટ-ખટાયા, દરવાઝા ખોલા તો ક્યા દેખતે હેં કે એક અ-લવી બુઝુર્ગ દો ગુલામોં કે સાથ ખાના લિયે ખડે હેં ઓર ફરમા રહે હેં કે આપ હઝરાત ને દરબારે રસૂલ صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ મેં ભૂક કી શિકાયત કી તો અભી અભી ખ્વાબ

મેં નબિયે રહમત, કાસિમે ને'મત صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ને અપની ઝિયારત સે મુશરફ ફરમા કર મુઝે હુકમ ફરમાયા કે મેં આપ લોગોં કે પાસ ખાના પહોંચા દૂં. ચુનાચે જો કુછ બર વક્ત મુઝ સે હો સકા હાઝિર કર દિયા હૈ આપ હઝરાત કબૂલ ફરમા લીજીયે.

(તذكرة الحفاظ، الطبقة الثانية عشرة، ج ٢، ص ١٢١)

અલ્લાહ ﷻ કી ઉન પર રહમત હો ઓર ઉન કે સદકે હમારી મગ્ફિરત હો.

હર તરફ મદીને મેં ભીડ હૈ ફકીરોં કી

એક દેને વાલા હૈ કુલ જહાં સુવાલી હૈ

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيبِ! صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّدٍ

મીઠે મીઠે ઇસ્લામી ભાઈયો ! દેખા આપ ને ! હમારે અસ્લાફ

رحمهم الله السلام હુસૂલે ઇસ્મ કી ખાતિર કિસ કદર તકલીફેં બરદાશત કરતે થે, ફાકોં પર ફાકે કર કે ઉન્હોં ને ઇસ્મે દીન હાસિલ ક્રિયા, ઇન્તિહાઈ જાં ફિશાની ઓર ખૂબ અરક રેઝી કે સાથ તસ્નીફાત વ તાલીફાત કે મુશકબાર મ-દની ગુલદસ્તે તય્યાર કર કે હમારી તરફ બઢાએ મગર અફસોસ ! અબ અકસર મુસલમાન ઇન કી તરફ બિલ્કુલ ભી ઇત્તિફાત નહીં કરતે, ઉન બુઝુર્ગોં કો સરમાયએ આબિરત કી તલબ ઓર લગન થી ઓર આજ કે મુસલમાનોં કી અકસરિયત કો સિર્ફ દુન્યા કા ધન (યા'ની માલો દૌલત) કમાને કી ધુન હૈ.

ઇસ હિકાયત સે યેહ ભી મા'લૂમ હુવા કે હમારે બુઝુર્ગાને દીન رحمهم الله البين પર જબ કડા વક્ત આતા તો નિહાયત હી દિલ જમ્ઈ કે સાથ બારગાહે રિસાલત મેં હાજત રવાઈ કે લિયે ફરિયાદ કરતે, સરકારે નામદાર صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ કે દરબાર મેં દિલ કી ગહરાઈયોં સે

નિકલી હુઈ સદા ઝરૂર મસ્મૂઅ હોતી (યા'ની સુની જાતી) હૈ, મેરે આકા આ'લા હઝરત, આશિકે માહે રિસાલત મૌલાના શાહ અહમદ રઝા ખાન عَلَيْهِ رَحْمَةُ الرَّحْمٰن હદાઈકે બખ્શિશ શરીફ મેં ફરમાતે હેં :

વલ્લાહ વોહ સુન લેંગે ફરિયાદ કો પહોંચેંગે

ઈતના ભી તો હો કોઈ જો “આહ” કરે દિલ સે

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيب! صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّد

બારગાહે રિસાલત મેં કી હુઈ ફરિયાદ ફૌરન સુની ગઈ ઓર સરકારે નામદાર, જનાબે અહમદે મુખ્તાર صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ને ફૌરન હાજત રવાઈ ફરમાઈ ઓર અપને ભૂકે દીવાનોં કે લિયે ખાના ભેજ દિયા.

દરે રસૂલ સે ઐ રાઝ ક્યા નહીં મિલતા ?

કોઈ પલટ કે ન ખાલી ગયા મદીને સે

સો રોટિયાં

હાફિઝુલ હદીસ, હઝરતે સય્યિદુના હજજાજ બગદાદી عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللهِ الْهَادِی જબ તહસીલે ઈલ્મે દીન કે લિયે સફર પર રવાના હુએ તો વાલિદએ મોહ-ત-રમા ને સો અદદ કુલ્ચે (યા'ની ખમીરી રોટિયાં) એક મિટ્ટી કે ઘડે મેં ભર કર સાથ કર દિયે, આપ અઝીમ મુહદ્દિસ હઝરતે સય્યિદુના શબાબા عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللهِ تَعَالَى કી ખિદમતે બા બ-ર-કત મેં હાઝિર હો કર ઈલ્મે હદીસ પઢને મેં મશગૂલ હુએ, રોટિયાં તો અમ્મીજાન ને ઈનાયત કર હી દી થીં, આપ عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللهِ تَعَالَى ને સાલન કા ખુદ હી બન્દોબસ્ત કિયા ઓર વોહ સાલન ભી ઐસા જો સદહા બરસ ગુઝર જાને કે બા'દ ભી સદા તાઝા હી તાઝા ઓર બ-ર-કત ઐસી, કે કભી

ઉસ મેં કોઈ કમી હી ન હુઈ, વોહ અનોખા સાલન કૌન સા ? દરિયાએ દિજલા કા પાની, રોઝાના એક કુલ્યા દરિયાએ દિજલા કે પાની મેં ભિગો કર તનાવુલ ફરમા લેતે ઓર દિન રાત ખૂબ જાં ફિશાની કે સાથ સબક પઢતે રહતે, જબ વોહ સો કુલ્યે ખત્મ હો ગએ તો મજબૂરન ઉસ્તાઝે મોહતરમ સે રુખ્સત લેની પડી.

(تذكرة الحفاظ، الطبقة التاسعة، ج ١، ص ١٠٠)

અલ્લાહ ﷻ કી ઉન પર રહમત હો ઓર ઉન કે સદકે હમારી મગ્ફિરત હો.

મીઠે મીઠે ઇસ્લામી ભાઈયો ! ઇલ્મે દીન હાસિલ કરને મેં યકીનન દોનોં જહાં કી બેહતરિયાં હેં કિતને ખુશ નસીબ હેં વોહ ઇસ્લામી ભાઈ જો દીની મદારિસ વ જામિઆત મેં બા કાઈદા ઇલ્મે દીન સીખતે ઓર સિખાતે હેં આપ ભી કોશિશ કીજિયે બિલફર્જ કિસી મદ્રસે યા જામિઆ મેં મુસ્તકિલ દાખિલા લેને કી તરકીબ નહીં બન પાતી તો દા'વતે ઇસ્લામી કી કિસી મ-દની તરબિયત ગાહ મેં કમ અઝ કમ 63 દિન કા મ-દની તરબિયતી કોર્સ હી કર લીજિયે, મ-દની તરબિયતી કોર્સ કી ભી ક્યા ખૂબ બહારેં હેં : યુનાન્યે

એલજી કા મરઝ ઠીક હો ગયા

એક ઇસ્લામી ભાઈ કા કુછ ઇસ તરહ બયાન હૈ : મુઝે એલજી કી બીમારી થી, ધૂપ ઓર સરદી મેં કાફી તકલીફ હોતી. નીઝ જબ બારિશ હોતી ઉસ વક્ત મેં શિદ્દતે દર્દ સે માહિયે બે આબ (યા'ની બે પાની કી મછલી) કી તરહ તડપતા, મુઝે એક આશિકે રસૂલ ને દા'વતે ઇસ્લામી કે મ-દની માહોલ મેં રહ કર તરબિયતી કોર્સ કરને કા મશ્વરા દિયા. લિહાઝા આલમી મ-દની મર્કઝ ફૈઝાને મદીના બાબુલ મદીના

કરાચી મેં 19 નવમ્બર 2004 ઈ. કો શુરૂઆ હોને વાલે 63 રોઝા તરબિયતી કોર્સ મેં દાખિલા લે લિયા, મેં હેરાન હું કે કઈ ડોક્ટરોં સે ઇલાજ કરવાને ઓર ખૂબ રકમ ખર્ચ કરને કે બા વુજૂદ એલર્જી કી જો મૂઝી બીમારી અર્સએ દરાઝ સે ખત્મ હોને કા નામ નહીં લેતી થી વોહ આશિકાને રસૂલ કી સોહબત મેં રહ કર 63 દિન કા તરબિયતી કોર્સ કરને કી બ-ર-કત સે જાતી રહી.

દા'વતે ઇસ્લામી કી કય્યૂમ, દોનોં જહાં મેં મય જાએ ધૂમ

ઇસ પે ફિદા હો બચ્યા બચ્યા યા અલ્લાહ મેરી ઝોલી ભર દે

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِیْب! صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّد

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ ﷻ આશિકાને રસૂલ કી સોહબતોં સે માલામાલ 63

રોઝા તરબિયતી કોર્સ આખિરત કે લિયે ઇસ કદર નફ્ઝ બખ્શ હૈ કે ઇસ મેં જો કુછ સીખને કો મિલતા હૈ ઉસ કી તફ્સીલાત મા'લૂમ હો જાને કે બા'દ શાયદ દીન કા દર્દ રખને વાલા હર મુસલ્માન યેહ હસરત કરેગા કે કાશ ! મુઝે ભી 63 રોઝા તરબિયતી કોર્સ કરને કી સઆદત હાસિલ હો જાએ.

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ ﷻ ! બાબુલ મદીના કે ઇલાવા દીગર શહરોં મેં ભી તરબિયતી કોર્સ કા સિલ્સિલા કિયા જાતા હૈ. ઇસ મેં બા'ઝ વોહ ઉલૂમ હાસિલ હોતે હૈં જિન કા સીખના હર આકિલ બાલિગ મુસલ્માન પર ફર્ઝ હૈ. તરબિયતી કોર્સ મેં વુજૂ વ ગુસ્લ કે ઇલાવા નમાઝ કા અ-મલી તરીકા સિખાયા જાતા હૈ, ગુસ્લે મય્યિત, તજહીઝો તક્ફીન, નમાઝે જનાઝા વ નમાઝે ઈદ કી તરબિયત હોતી હૈ, મ-દની કાઈદે કે ઝરીએ

દુરુસ્ત મખારિજ કે સાથ કુરઆની હુરૂફ કી અદાએગી કી તા'લીમ દી

જાતી ઓર કુરઆને કરીમ કી આખિરી 20 સૂરતેં ઝબાની હિફઝ ઓર સૂરતુલ મુલક કી મશક કરવાઈ જાતી હૈ ઓર કુરઆને કરીમ સીખને કે ફઝાઈલ કે તો કયા કહને ! યુનાન્હે

ગુનાહોં કી બખ્શિશ

દો જહાં કે સુલ્તાન, સરવરે ઝીશાન, સાહિબે કુરઆન صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કા ફરમાને મઘિરત નિશાન હૈ : “જો શખ્સ અપને બેટે કો નાઝિરા કુરઆને કરીમ સિખાએ ઉસ કે સબ અગલે પિછલે ગુનાહ બખ્શ દિયે જાતે હેં.”

(مجمع الزوائد، کتاب التفسیر، باب فیمن علم ولده القرآن، الحدیث: ۱۱۶۷۱، ج ۷، ص ۳۴۴)

જવાની વ બુઢાપે મેં કુરઆને પાઠ સીખના

શહ-શાહે મદીના صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કા ફરમાને બા કરીના હૈ : “જો શખ્સ જવાની મેં કુરઆન સીખે, કુરઆન ઉસ કે ગોશત ઓર ખૂન મેં પૈવસ્ત હો જાતા હૈ ઓર જો ઇસે બુઢાપે મેં સીખે ઓર ઉસે કુરઆન બાર બાર ભૂલ જાતા હો ઓર ઇસ કે બા વુજૂદ વોહ ઉસે ન છોડતા હો તો ઇસ કે લિયે દો અજ હેં.”

(کنز العمال، کتاب الاذکار، الباب السابع... الخ، الاكمال، الحدیث: ۲۳۷۸، ج ۱، ص ۲۶۷)

તરબિયતી કોર્સ મેં અખ્લાકી તરબિયત

તરબિયતી કોર્સ મેં અખ્લાકી તરબિયત કે હવાલે સે ઇન મૌઝૂઆત પર ખાસ તવજજોહ દી જાતી હૈ (1) સચ્ચાઈ (2) નરમી (3) સબ્ર (4) આજિઝી (5) અફ્વો દર ગુઝર (6) અન્દાઝે ગુફ્ત-ગૂ (7) ગીબત કી તબાહ કારિયાં ઓર (8) ઘર મેં મ-દની માહોલ બનાને કા તરીકા વગૈરા, મ-દની કાફિલે કે જદ્દવલ પર અમલ કરવાતે હુએ

મ-દની કાફિલા તય્યાર કરને કા તરીકા, દર્સ, બયાન, અલાકાઈ દોરા બરાએ નેકી કી દા'વત બિલ ખુસૂસ દા'વતે ઇસ્લામી કે મ-દની કામ કી જાન “ઈન્ફિરાદી કોશિશ” કા અન્દાજ, મ-દની ઇન્આમાત કા અ-મલી તરીકા તા'લીમ દિયા જાતા હૈ, તરબિયતી કોર્સ કે દોરાન વકફે વકફે સે તીન બાર તીન તીન દિન કે ઓર ઇખ્તિતામ સે કબ્લ 12 દિન કે આશિકાને રસૂલ કે મ-દની કાફિલે મેં સફર કી સઆદત ભી મિલતી હૈ, ઇસ કાફિલે સે વાપસી કે બા'દ એક દિન ઇમ્તિહાન કી તય્યારી, દૂસરે દિન ઇમ્તિહાન ઓર તીસરે દિન અલ વદાઈ દુઆ ઓર સલાતો સલામ પર 63 દિન કે તરબિયતી કોર્સ કા ઇખ્તિતામ હો જાતા હૈ. તરબિયતી કોર્સ કી જો કેફિયત બયાન કી ઇસ કે ઇલાવા ભી બહુત કુછ સીખને કો મિલતા હૈ ઓર **اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ** આશિકાને રસૂલ કી સોહબત કી ને'મત મુયસ્સર આતી હૈ.

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ તરબિયતી કોર્સ કી બ-ર-કત સે કઈ બિગડે હુએ અફરાદ નમાઝી ઓર અચ્છે મુસલ્માન બન કર રુખ્સત હોતે હૈં ઓર મુઆ-શરે મેં ઇજ્જત કા મકામ પાતે હૈં, લિહાજા જિસ કો મૌકઅ મિલે ઉસે ઝરૂર તરબિયતી કોર્સ કે ઝરીએ ઇલ્મે દીન હાસિલ કરના ચાહિયે. હમારે પ્યારે નબી **صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ** કા ઇશદિ ઇબ્રત બુન્યાદ હૈ : “બરોઝે કિયામત સબ સે ઝિયાદા હસરત ઉસ કો હોગી જિસ કો દુન્યા મેં (દીની) ઇલ્મ હાસિલ કરને કા મૌકઅ મિલા મગર ઉસ ને હાસિલ ન કિયા ઓર ઉસ શખ્સ કો હોગી જિસ ને ઇલ્મ હાસિલ કિયા ઓર ઇસ સે સુન કર દૂસરોં ને તો નફઅ ઉઠાયા મગર ખુદ ઇસ ને (અપને ઇલ્મ પર અમલ કરતે હુએ) નફઅ ન ઉઠાયા.” (تاريخ مدينة دمشق لابن عساکر، من اسمه محمد، ج ٥١، ص ١٣٧)

જો મુકમ્મલ 63 દિન નહીં દે સકતે વોહ મ-દની મર્કઝ સે રુજૂઅ કરેં તો ઉન કી કમ દિનોં કે લિયે ભી તરકીબ બન સકતી હૈ.

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيبِ! صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّدٍ

અહીંગે કુરઆનો સુન્નત કી આલમગીર ગૈર સિયાસી તહરીક દા'વતે ઇસ્લામી કે ઝેરે ઇન્તિઝામ ઇલ્મે દીન આમ કરને કે લિયે કઈ જામિઆત વ મદારિસ બ નામ “જામિઅતુલ મદીના” ઓર “મદ્ર-સતુલ મદીના” કાઈમ હૈં, યહાં ન સિફ ઇલ્મ કી લા ઝવાલ દૌલત તક્સીમ હોતી બલ્કે અમલ કા જઝબા ભી દિયા જાતા હૈ. અહીં હઝરત ત-લબા વ તાલિબાત ઇલ્મે દીન કે નૂર સે મુનવ્વર હો રહે હૈં ઓર ઝેવરે ઇલ્મો અમલ સે આરાસ્તા હો કર અપની ઓર સારી દુન્યા કે લોગોં કી ઇસ્લાહ કી કોશિશ કે લિયે મસરૂફે અમલ હૈં અલ્લાહ દા'વતે ઇસ્લામી કો દિન દુગની રાત યુગની તરક્કી અતા ફરમાએ.

أَمِينُ بِجَاهِ النَّبِيِّ الْأَمِينِ صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ

મીઠે મીઠે ઇસ્લામી ભાઈયો ! બયાન કો ઇખ્તિતામ કી તરફ લાતે હુએ સુન્નત કી ફઝીલત ઓર ચન્દ સુન્નતેં ઓર આદાબ બયાન કરને કી સઆદત હાસિલ કરતા હૂં.

તાજદારે રિસાલત, શહન્શાહે નુબુવ્વત, મુસ્તફા જાને રહમત, શમ્મે બઝમે હિદાયત, નોશએ બઝમે જન્નત صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ કા ફરમાને જન્નત નિશાન હૈ : “જિસ ને મેરી સુન્નત સે મહબ્બત કી ઉસ ને મુઝ સે મહબ્બત કી ઓર જિસ ને મુઝ સે મહબ્બત કી વોહ જન્નત મેં મેરે સાથ હોગા.”

(تاريخ مدينة دمشق لابن عسكرو، انس بن مالك، ج 9، ص 43)

લિહાઝા મુસા-ફહા કે 7 મ-દની ફૂલ કબૂલ ફરમાઈયે,

(ઈસ કિતાબ કે સફહા નમ્બર 540 સે બયાન કરેં)

ଜ୍ଞାନ ନାମ୍ବର ୨ :

જૂદો સખા

શૈખે તરીકત, અમીરે અહલે સુન્નત, બાનિયે દા'વતે ઇસ્લામી, હઝરતે અલ્લામા મૌલાના અબૂ બિલાલ મુહમ્મદ ઇલ્યાસ અત્તાર કાદિરી ર-ઝવી دَامَتْ بَرَكَاتُهُمُ الْعَالِيَةِ અપને રિસાલે “જન્નતી મહલ કા સૌદા” મેં દુરુદ શરીફ કે મુ-તઅલ્લિક હદીસે પાક નકલ ફરમાતે હૈં કે શાહે બહૂરો બર, મદીને કે તાજવર, રસૂલે અન્વર صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ કા ફરમાને બખ્શિશ નિશાન હૈ : અલ્લાહ عَزَّوَجَلَّ કી ખાતિર આપસ મેં મહબ્બત રખને વાલે જબ બાહમ મિલેં ઔર મુસા-ફહા કરેં ઔર નબી મહમ્મદ صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ પર દુરુદ પાક ભેજેં તો ઉન કે જુદા હોને સે પહલે દોનોં કે અગલે પિછલે ગુનાહ બખ્શ દિયે જાતે હૈં.

(مسند ابی یعلیٰ، مسند انس بن مالک، الحدیث: ۲۹۵۱، ج ۳، ص ۹۵)

२-मजानुल मुबारक की आमद आमद थी और मशहूर मुअर्रिफ़ उज़रते वाकिदी وَعَلَيْهِ رَحْمَةُ اللَّهِ الْهَادِي के पास कुछ न था, आप ने अपने एक अ-लवी दोस्त की तरफ़ यह रुक़आ भेजा : “२-मजान शरीफ़ का महीना आने वाला है और मेरे पास ખર્ચ के लिये कुछ नहीं मुझे कर्ज़े-सना के तौर पर एक उज़ार¹⁰⁰⁰ द्दिरउम भेजिये.” युनान्हे उस अ-लवी ने एक उज़ार द्दिरउम की थैली भेज दी, थोड़ी देर के बाद उज़रते वाकिदी وَعَلَيْهِ رَحْمَةُ اللَّهِ الْهَادِي के एक दोस्त का रुक़आ उज़रते वाकिदी وَعَلَيْهِ رَحْمَةُ اللَّهِ الْهَادِي की तरफ़ आ गया : “२-मजान शरीफ़ के महीने में ખર્ચ के लिये मुझे एक उज़ार द्दिरउम की ज़रूरत है.” उज़रते

વાકિદી عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللَّهِ الْهَادِي ને વોહી થેલી વહાં ભેજ દી. દૂસરે રોઝ વોહી અ-લવી દોસ્ત જિન સે હઝરતે વાકિદી ને કર્જ લિયા થા ઓર વોહ દૂસરે દોસ્ત જિન્હોં ને હઝરતે વાકિદી સે કર્જ લિયા થા દોનોં હઝરતે વાકિદી عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللَّهِ الْهَادِي કે ઘર આએ, અ-લવી કહને લગે : ર-મઝાનુલ મુબારક કા મહીના આ રહા હૈ ઓર મેરે પાસ ઇન હઝાર દિરહમોં કે સિવા ઓર કુછ ન થા મગર જબ આપ કા રુક્આ આયા તો મૈં ને યેહ હઝાર દિરહમ આપ કો ભેજ દિયે ઓર અપની ઝરૂરત કે લિયે અપને ઇન દોસ્ત કો રુક્આ લિખા કે મુઝે એક હઝાર દિરહમ બતૌરે કર્જ ભેજ દીજિયે, ઇન્હોં ને વોહી થેલી જો મૈં ને આપ કો ભેજ થી મુઝે ભેજ દી. તો પતા ચલા કે આપ ને મુઝ સે કર્જ માંગા, મૈં ને અપને ઇન દોસ્ત સે કર્જ માંગા ઓર ઇન્હોં ને આપ સે માંગા, ઓર જો થેલી મૈં ને આપ કો ભેજ થી વોહ આપ ને ઇસે ભેજ દી ઓર ઇસ ને વોહી થેલી મુઝે ભેજ દી.

ફિર ઇન તીનોં હઝરાત ને ઇત્તિફાકે રાય સે ઉસ રકમ કે તીન હિસ્સે કર કે આપસ મેં તક્સીમ કર લિયે, ઉસી રાત હઝરતે સય્યિદુના વાકિદી عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللَّهِ الْهَادِي કો ખ્વાબ મેં જનાબે રિસાલત મઆબ صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ કી ઝિયારત હુઈ ઓર ફરમાયા : إِنْ شَاءَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ કલ તુમ્હેં બહુત કુછ મિલ જાએગા, યુનાન્હે દૂસરે રોઝ અમીર યહ્યા બરૂમકી ને સય્યિદુના વાકિદી عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللَّهِ الْهَادِي કો બુલા કર પૂછા : “મૈં ને રાત ખ્વાબ મેં આપ કો પરેશાન દેખા હૈ ક્યા બાત હૈ?” હઝરતે સય્યિદુના વાકિદી عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللَّهِ الْهَادِي ને સારા કિસ્સા સુનાયા તો યહ્યા બરૂમકી ને કહા : “મૈં યેહ નહીં કહ સકતા કે આપ તીનોં મેં

સે કૌન ઝિયાદા સખી હે. આપ તીનોં હી સખી ઓર વાજિબુલ એહતિરામ હૈં ફિર ઉસ ને તીસ હઝાર દિરહમ હઝરતે વાકિદી عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللَّهِ الْهَادِي કો ઓર બીસ બીસ હઝાર ઉન દોનોં કો દિયે ઓર હઝરતે સય્યિદુના વાકિદી عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللَّهِ الْهَادِي કો કાઝી ભી મુકરર કર દિયા.”

(حجة الله على الغلمين، الفصل الثالث، الاستغاثة به للسقيا، ص ૫૧૧)

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيبِ! صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّدٍ

મીઠે મીઠે ઇસ્લામી ભાઈયો! સચ્ચે મુસલમાન સખી ઓર પૈકરે ઇસાર હોતે હૈં ઓર અપને ઇસ્લામી ભાઈ કી તકલીફ દૂર કરને કી ખાતિર અપની મુશ્કિલાત કી ઝર્આ બરાબર પરવાહ નહીં કરતે ઓર યેહ ભી મા'લૂમ હુવા કે અલ્લાહ عَزَّوَجَلَّ કે મહબૂબ, દાનાએ ગુયૂબ, મુનઝઝહુન અનિલ ઉયૂબ صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ઉમ્મત કે હાલાત સે બા ખબર હૈં ઓર સખાવત કરને વાલોં પર નઝરે રહમત ફરમાતે હૈં ઓર યેહ ભી મા'લૂમ હુવા કે સખાવત સે હમેશા ફાએદા હી હોતા હૈ, માલ ઘટતા નહીં બલ્કે બઢતા હૈ.

સખાવત કરો મઝીદ અતા કિયે જાઓગે

હઝરતે સય્યિદુના ઇબને અબ્બાસ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُمَا સે મરવી હૈ, ફરમાતે હૈં કે રસૂલુલ્લાહ صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ને ફરમાયા : સખાવત અલ્લાહ عَزَّوَجَلَّ કી અતા સે હૈ, સખાવત કરો, અલ્લાહ عَزَّوَجَلَّ તુમ્હેં મઝીદ અતા ફરમાએગા, સુનો, અલ્લાહ عَزَّوَجَلَّ ને સખાવત કો પૈદા ફરમા કર એક મર્દ કી સૂરત અતા ફરમાઈ ઓર ઇસ કી અસ્લ કો તૂબા દરખ્ત કી જડ મેં રાસિખ કર દિયા ઓર ટહનિયોં કો સિદ-રતુલ મુન્તહા કી ટહનિયોં

કે સાથ મઝબૂત કર દિયા ઓર ઇસ કી બા'ઝ શાખોં કો દુન્યા કી તરફ ટુકા દિયા તો જો શખ્સ ઇસ કી એક હી ટહની પકડ લે અલ્લાહ ેઝ્ઝલ્ ઉસે જન્નત મેં દાખિલ ફરમા દેતા હે, સુનો ! બેશક સખાવત ઇમાન હી સે હે ઓર ઇમાન જન્નત મેં હે ઓર અલ્લાહ ેઝ્ઝલ્ ને બુખ્લ કો અપને ગઝબ સે પૈદા ફરમાયા ઓર ઉસ કી અસ્લ કો શ-જરે ઝક્કૂમ (જહન્નમ કે કાંટેદાર દરખ્ત) કી જડ મેં મઝબૂત કર દિયા, ઇસ કી બા'ઝ શાખેં ઝમીન કી જાનિબ માઇલ ફરમા દીં તો જો શખ્સ ઇસ કી કિસી ભી ટહની કો થામતા હે અલ્લાહ ેઝ્ઝલ્ ઉસે જહન્નમ મેં દાખિલ ફરમા દેતા હે, જાન લો ! બુખ્લ ના શુકી હે ઓર ના શુકી જહન્નમ મેં દાખિલ હોને કા સબબ હે.

(کنز العمال، کتاب الزکاة، الباب الثانی فی السخاء والصدقة، الفصل الأول، الحديث: ۱۲۱۳ ج ۳، ص ۱۶۹).

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيبِ! صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّدٍ

અલ્લાહ ેઝ્ઝલ્ ઉસે બખ્શ દેતા હે

રસૂલે અકરમ, નૂરે મુજસ્સમ, શહન્શાહે બની આદમ કા ફરમાને મઘ્ફિરત નિશાન હે : “જો શખ્સ ઉસ ચીઝ કો જિસ કી ખુદ ઇસે હાજત હો દૂસરે કો દે દે તો અલ્લાહ ેઝ્ઝલ્ ઉસે બખ્શ દેતા હે.” (جمع الحوامع للسيوطي، الحديث: ۹۵۷۲ ج ۳، ص ۳۸۴)

સખી અલ્લાહ ેઝ્ઝલ્ કે કરીબ હે

હઝરતે સય્યિદુના અબૂ હુરૈરા રઝી અલ્લાહુ તૈઆલેં સે મરવી હે, ફરમાતે હેં કે હુઝૂરે પાક, સાહિબે લૌલાક રઝી અલ્લાહુ તૈઆલેં વૈલેં વૈલેં ને ઇશાદિ ફરમાયા : “સખી અલ્લાહ ેઝ્ઝલ્ કે કરીબ હે, જન્નત કે કરીબ હે, લોગોં કે કરીબ હે, આગ સે દૂર હે ઓર કન્જૂસ અલ્લાહ ેઝ્ઝલ્ સે દૂર હે,

જન્મત સે દૂર હૈ, લોગોં સે દૂર હૈ, આગ કે કરીબ હૈ ઓર યકીનન જાહિલ સખી, કન્જૂસ આબિદ સે અફઝલ હૈ.”

(سنن الترمذی، کتاب البر والصلة، باب ماجاء في السخاء، الحديث: ۱۹۶۸، ج ۳، ص ۳۸۷)

સખી સે મહબ્બત

હઝરતે યહ્યા બિન મુઆઝ عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللَّهِ الْكَفَّار ફરમાતે હૈં : સખી લોગ યાહે ફાજિર હોં ઉન કે લિયે દિલોં મેં મહબ્બત હી હોતી હૈ ઓર બખીલ યાહે કિતને હી ભલે ક્યૂં ન હોં દિલોં મેં ઉન કે લિયે નફરત હી પાઈ જાતી હૈ.

(احياء علوم الدين، کتاب ذم البخل وذم حب المال، بيان ذم البخل، ج ۳، ص ۳۱۵)

મીઠે મીઠે ઇસ્લામી ભાઈયો ! યકીનન સખાવત કી બહુત ફઝીલત હૈ કુરઆને પાક મેં સહાબએ કિરામ رَضَوُا اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِمْ أَجْمَعِينَ કી સખાવત ઓર ઇસાર કી તા'રીફ બયાન કી ગઈ હૈ યુનાન્થે ઇશાદિ બારી તઆલા હૈ :

وَيُؤْتُونَ عَلَى أَنْفُسِهِمْ وَلَوْ

كَانَ بِهِمْ حَصَصَةٌ

(پ ۲۸، الحشر: ۹)

તર-જ-મએ કન્જુલ ઇમાન : ઓર

અપની જાનોં પર ઉન કો તરજીહ દેતે

હૈં અગર્યે ઇન્હેં શદીદ મોહતાજી હો.

ઇસ આયતે મુબારકા કા શાને નુજૂલ બયાન કરતે હુએ સદરુલ

અફઝિલ સયિદ મુહમ્મદ નઈમુદ્દીન મુરાદઆબાદી عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللَّهِ الْكَافِي

ખઝાઈનુલ ઇરફાન મેં તહરીર ફરમાતે હૈં : હદીસ શરીફ મેં હૈ કે રસૂલે

કરીમ صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ કી ખિદમત મેં એક ભૂકા શખ્સ આયા,

رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ ને અઝવાજે મુતહ્હરાત صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ

કે હુજરોં પર મા'લૂમ કરાયા, ક્યા ખાને કી કોઈ ચીઝ હૈ ? મા'લૂમ હુવા કિસી બીબી સાહિબા કે યહાં કુછ ભી નહીં હૈ, તબ હુઝૂર صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ને અસ્હાબ رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُمْ સે ફરમાયા : જો ઈસ શખ્સ કો મેહમાન બનાએ અલ્લાહ તઆલા ઉસ પર રહમત ફરમાએ. હઝરતે અબૂ તલહા અન્સારી رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ ખડે હો ગએ ઓર હુઝૂર صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ સે ઈજાઝત લે કર મેહમાન કો અપને ઘર લે ગએ, ઘર જા કર બીબી સે દરયાફત કિયા કુછ હૈ ? ઉન્હોં ને કહા કુછ નહીં સિર્ફ બચ્ચોં કે લિયે થોડા સા ખાના રખા હૈ, હઝરતે સચ્ચિદુના અબૂ તલહા رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ ને ફરમાયા : બચ્ચોં કો બહલા કર સુલા દો ઓર જબ મેહમાન ખાને બૈઠે તો ચરાગ દુરુસ્ત કરને ઉઠો ઓર ચરાગ કો બુઝા દો તાકે વોહ અચ્છી તરહ ખા લે, યેહ તજવીઝ ઈસ લિયે કી કે મેહમાન યેહ ન જાન સકે કે અહલે ખાના ઉસ કે સાથ નહીં ખા રહે હૈં, અગર ઉસ કો યેહ મા'લૂમ હોગા તો વોહ ઈસરાર કરેગા ઓર ખાના કમ હૈ ભૂકા રહ જાએગા, ઈસ તરહ મેહમાન કો ખિલાયા ઓર ખુદ ભૂક કી હાલત મેં રાત ગુઝારી, જબ સુબહ હુઈ ઓર સચ્ચિદે આલમ صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ કી ખિદમત મેં હાઝિર હુએ તો હુઝૂરે અકદસ صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآલِهِ وَسَلَّمَ ને ફરમાયા : રાત ફુલાં ફુલાં લોગોં મેં અજબ મુઆ-મલા પેશ આયા અલ્લાહ તઆલા ઉન સે બહુત રાઝી હૈ ઓર યેહ આયત નાઝિલ હુઈ.

(صحیح بخاری، ج ۳، ص ۳۴۸، حدیث: ۴۸۸۹)

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيب! صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّد

હઝરતે સિદીકા رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهَا કી સખાવત

ઉમ્મુલ મુઅમિનીન હઝરતે સય્યિ-દતુના આઈશા સિદીકા رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهَا બેહદ સખી થી, હઝરતે સય્યિદુના ઉર્વહ બિન ઝુબૈર رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ ફરમાતે હૈં કે મેં ને દેખા કે ઉમ્મુલ મુઅમિનીન رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهَا ને સત્તર હઝાર દરાહિમ રાહે ખુદા મેં તક્સીમ કર દિયે હાલાંકે ઉન કી કમીસ મુબારક મેં પૈવન્દ લગા હુવા થા ઓર એક દફઆ હઝરતે સય્યિદુના અબ્દુલ્લાહ બિન ઝુબૈર رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ ને ઉન કી ખિદમત મેં એક લાખ દરાહિમ ભેજે તો આપ رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهَا ને વોહ સબ દરાહિમ એક હી રોઝ મેં રાહે ખુદા મેં તક્સીમ કર દિયે ઓર ઉસ રોઝ આપ ખુદ રોઝે સે થી, શામ કે વક્ત બાંદી ને અર્ઝ કી : કયા હી અચ્છા હોતા કે એક દિરહમ રોટી કે લિયે રખ લેતી ! તો ફરમાયા : “મુઝે યાદ નહીં રહા, યાદ રહતા તો બચા લેતી.”

(مدارج النبوت، قسم پنجم، باب دوم، أم المؤمنين عائشة رضى الله عنها، ج ۲، ص ۶۷۳)

અલ્લાહ کی ઉન પર રહમત હો ઓર ઉન કે સદકે હમારી મફિરત હો.

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيبِ! صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّدٍ

મીઠે મીઠે ઇસ્લામી ભાઈયો ! ઉમ્મુલ મુઅમિનીન رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهَا

ને વુસ્અત કે બા વુજૂદ અપની ઝિન્દગી નિહાયત સાદા ઓર ઝાહિદાના ગુઝાર દી ઓર જો દૌલત ભી હાઝિર હુઈ આપ رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهَا ને રાહે ખુદા મેં તક્સીમ ફરમા દી યહાં તક કે લાખ દરાહિમ આએ વોહ ભી લુટા દિયે ઓર રોઝા ઇફતાર કરને કે લિયે ભી કોઈ એહતિમામ ન ફરમાયા ઓર એક હમ હૈં કે અગર કમી નફલ રોઝા રખ ભી લેં તો

હમેં ઇફતાર કે વક્ત હમા અક્સામ કે ફલ, કબાબ, સમોસે, ઠન્ડા ઠન્ડા શરબત ઓર ન જાને કયા કયા ચાહિયે !

બહર હાલ હમેં ઉમ્મુલ મુઅમિનીન હઝરતે સય્યિ-દતુના આઈશા સિદ્દીકા رضي الله تعالى عنها કે નક્શે કદમ પર ચલના ચાહિયે ઓર દૌલત સે ઈસ કદર મહબ્બત ન રખની ચાહિયે કે રાહે ખુદા મેં ખર્ચ કરને કે મુઆ-મલે મેં દિલ તંગ હો. સખાવત કા ઝેહન બનાને, હુબ્બે દુન્યા સે પીછા છુડાને ઓર આખિરત બેહતર બનાને કે લિયે દા'વતે ઈસ્લામી કે મ-દની માહોલ સે વાબસ્તા રહના બેહદ મુફીદ હૈ, જબ ભી આપ કે અલાકે મેં દા'વતે ઈસ્લામી કે આશિકાને રસૂલ કા મ-દની કાફિલા તશરીફ લાએ ઉન કી ખિદમત મેં હાઝિર હો કર ઝરૂર ફૈઝયાબ હોં, કે અચ્છી નિયત કે સાથ રાહે ખુદા કે મુસાફિરોં કી ઝિયારત કારે સવાબ ઓર ઉન કી સોહબત બાઈસે હુસૂલે જન્નત હૈ. આપ કો એક બિગડે હુએ નૌ જવાન કા વાકિઆ સુનાતા હૂં જો મ-દની કાફિલે કે આશિકાને રસૂલ કી ઝિયારત કે લિયે હાઝિર હુવા તો ઉસ કી ઝિન્દગી મેં મ-દની ઈન્કિલાબ બરપા હો ગયા. યુનાન્ચે

શહર કુસૂર (પંજાબ, પાકિસ્તાન) કે એક નૌ જવાન ઈસ્લામી ભાઈ કી તહરીર બિત્તસરૂફ પેશ કરતા હૂં : મેં ઉન દિનોં મેટ્રિક કા તાલિબે ઈલ્મ થા, બુરી સોહબત કે બાઈસ ગુનાહોં ભરી ઝિન્દગી ગુઝાર રહા થા, મિઝાજ બેહદ ગુસીલા થા ઓર બદ તમીઝી કી નૌબત ઈસ હદ તક પહોંચ ચુકી થી કે વાલિદ કુજા દાદા ઓર દાદી કે સામને ભી કૈંચી કી તરહ ઝબાન ચલાતા થા. એક રોઝ તબ્લીગે

કુરઆનો સુન્નત કી આલમગીર ગૈર સિયાસી તહરીક દા'વતે ઇસ્લામી કા એક મ-દની કાફિલા હમારે મહલ્લે કી મસ્જિદ મેં હાઝિર હુવા, ખુદા (ﷻ) કા કરના એસા હુવા કે મેં આશિકાને રસૂલ સે મુલાકાત કે લિયે પહોંચ ગયા, એક બા ઇમામા ઇસ્લામી ભાઈ ને ઇન્ફિરાદી કોશિશ કરતે હુએ મુજે દર્સ મેં શિર્કત કી દા'વત પેશ કી, મેં ઉન કે સાથ બેઠ ગયા, ઉન્હોં ને દર્સ કે બા'દ મુજે બતાયા કે ચન્દ હી રોઝ બા'દ મદીનતુલ ઓલિયા મુલતાન શરીફ મેં દા'વતે ઇસ્લામી કા ત્રીન રોઝા બૈનલ અકવામી સુન્નતોં ભરા ઇજતિમાઅ હો રહા હૈ આપ ભી શિર્કત કર લીજિયે. ઉન કે દર્સ ને મુઝ પર બહુત અચ્છા અસર ક્રિયા થા લિહાઝા મેં ઇન્કાર ન કર સકા, યહાં તક કે મેં ઇજતિમાઅ (મુલતાન) મેં હાઝિર હો ગયા, વહાં કી રૌનકેં ઓર બ-ર-કતેં દેખ કર મેં હૈરાન રહ ગયા, વહાં હોને વાલે આબિરી બયાન “ગાને બાજે કી હોલ નાકિયાં” સુન કર થર્રા ઉઠા ઓર આંખોં સે આંસૂ જારી હો ગએ, મેં ગુનાહોં સે તૌબા કર કે ઉઠા ઓર દા'વતે ઇસ્લામી કે મ-દની માહોલ સે વાબસ્તા હો ગયા, મેરી મ-દની માહોલ સે વાબસ્તગી સે હમારે ઘર વાલોં ને ઇત્મીનાન કા સાંસ લિયા, દા'વતે ઇસ્લામી કે મ-દની માહોલ કી બ-ર-કત સે મુઝ જૈસે બિગડે હુએ બદ અખ્લાક નૌ જવાન મેં મ-દની ઇન્કિલાબ કી વજહ સે મુ-તઅસ્સિર હો કર મેરે બડે ભાઈ ને ભી દાઢી રખને કે સાથ સાથ ઇમામા શરીફ કા તાજ ભી સજા લિયા, મેરી એક હી બહન હૈ. ઉસ ને ભી મ-દની બુર્કઅ પહન લિયા, ઘર કા હર ફંદ સિસ્લિઅએ આલિય્યા કાદિરિય્યા ર-ઝવિય્યા મેં દાખિલ હો કર સરકારે

ગૌસે આ'ઝમ عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللَّهِ الْكَرِيم کا મુરીદ હો ગયા. ઓર મુઝ પર અલ્લાહ ﷻ ને ઐસા કરમ ફરમાયા કે મેં ને કુરઆને પાક હિફઝ કરને કી સઆદત હાસિલ કર લી ઓર દસે નિઝામી (આલિમ કોસી) મેં દાખિલા લે લિયા ઓર યેહ બયાન દેતે વક્ત દ-ર-જએ સાલિસા યા'ની તીસરી ક્લાસ મેં પહોંચ ચુકા હું.

اِنَّ شَاءَ اللَّهُ ﷻ દા'વતે ઇસ્લામી કે મ-દની કામોં કે તઅલ્લુક સે અલાકાઈ કાફિલા ઝિમ્માદાર હું, મેરી નિયત હૈ કે اِنَّ شَاءَ اللَّهُ ﷻ શા'બાનુલ મુઅઝ્ઝમ 1427 સિ.હિ. સે યક મુશ્ત 12 માહ કે લિયે મ-દની કાફિલે મેં સફર કરુંગા.

દિલ પે ગર ઝંગ હો, સારા ઘર તંગ હો ડોગા સબ કા ભલા કાફિલે મેં ચલો
ઐસા ફેઝાન હો, હિફઝ કુરઆન હો કર કે હિમ્મત ઝરા કાફિલે મેં ચલો

મીઠે મીઠે ઇસ્લામી ભાઈયો ! બયાન કો ઇખ્તિતામ કી તરફ લાતે હુએ સુન્નત કી ફઝીલત ઓર ચન્દ સુન્નતેં ઓર આદાબ બયાન કરને કી સઆદત હાસિલ કરતા હું.

મુસ્તફા જાને રહમત صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ کا ફરમાને જન્નત નિશાન હૈ : “જિસ ને મેરી સુન્નત સે મહબ્બત કી ઉસ ને મુઝ સે મહબ્બત કી ઓર જિસ ને મુઝ સે મહબ્બત કી વોહ જન્નત મેં મેરે સાથ ડોગા.”

(تاريخ مدينة دمشق لابن عساکر، انس بن مالک، ج ۹، ص ۳۴۳)

લિહાઝા ઘર મેં આને જાને કે 12 મ-દની ફૂલ કબૂલ ફરમાઈયે,
(ઈસ કિતાબ કે સફહા નમ્બર 555 સે બયાન કરેં)

બયાન નંબર 10 :

મકસદે હયાત

શૈખે તરીકત, અમીરે અહલે સુન્નત, બાનિયે દા'વતે ઇસ્લામી, હઝરતે અલ્લામા મૌલાના અબૂ બિલાલ મુહમ્મદ ઇલ્યાસ અત્તાર કાદિરી ર-ઝવી دَامَتْ بَرَكَاتُهُمُ الْعَالِيَةِ અપને રિસાલે “કઝા નમાઝોં કા તરીકા” મેં દુરુદ શરીફ કે મુ-તઅલ્લિક હદીસે પાક નક્લ ફરમાતે હેં કે દો જહાં કે સુલ્તાન, સરવરે ઝીશાન صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ કા ફરમાને મઘ્ફિરત નિશાન હૈ : “મુઝ પર દુરુદે પાક પઢના પુલ સિરાત પર નૂર હે જો રોઝે જુમુઆ મુઝ પર અસ્સી બાર દુરુદે પાક પઢે ઉસ કે અસ્સી સાલ કે ગુનાહ મુઆફ હો જાએંગે.”

(الجامع الصغير للسيوطي، حرف الصاد، الحديث: ٥١٩١، ص ٣٢٠)

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيب! صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّد

દા'વતે ઇસ્લામી કે ઇશાઅતી ઇદારે મક-ત-બતુલ મદીના કી મતબૂઆ 586 સફહાત પર મુશ્તમિલ કિતાબ “બયાનાતે અત્તારિયા હિસ્સા 3” કે સફહા 13 પર અમીરે અહલે સુન્નત دَامَتْ بَرَكَاتُهُمُ الْعَالِيَةِ એક હિકાયત નક્લ ફરમાતે હેં.

કહતે હેં એક બાદશાહ અપને મુસાહિબોં કે સાથ કિસી બાગ કે કરીબ સે ગુઝર રહા થા કે ઉસ ને દેખા બાગ મેં સે કોઈ શખ્સ સંગરેઝે (યા'ની છોટે છોટે પથ્થર) ફેંક રહા હૈ, એક સંગરેઝા ખુદ ઉસ કો ભી આ કર લગા, ઉસ ને ખુદામ કો દૌડાયા કે જા કર સંગરેઝે ફેંકને વાલે કો મેરે પાસ હાઝિર કરો ! યુનાન્થે ખુદામ ને એક ગંવાર કો હાઝિર કર દિયા, બાદશાહ ને કહા : યેહ સંગરેઝે તુમ ને કહાં સે હાસિલ કિયે ?

ઉસ ને ડરતે ડરતે કહા : મેં વીરાને મેં સૈર કર રહા થા કે મેરી નઝર ઇન ખૂબ સૂરત સંગરેઝોં પર પડી, મેં ને ઇન કો ઝોલી મેં ભર લિયા, ઇસ કે બા'દ ફિરતા ફિરતા ઇસ બાગ મેં આ નિકલા ઓર ફલ તોડને કે લિયે યેહ સંગરેઝે ઇસ્તિ'માલ કર લિયે, બાદશાહ ને કહા : તુમ ઇન સંગરેઝોં કી કીમત જાનતે હો ? ઉસ ને અર્ઝ કી : નહીં ! બાદશાહ બોલા : યેહ પથ્થર કે ટુકડે દર અસ્લ અનમોલ હીરે થે જિન્હેં તુમ નાદાની કે સબબ ઝાએઝ કર ચુકે, ઇસ પર વોહ શખ્સ અફસોસ કરને લગા મગર અબ ઉસ કા અફસોસ કરના બેકાર થા કે વોહ અનમોલ હીરે ઉસ કે હાથ સે નિકલ ચુકે થે.

ઝિન્દગી કે લમ્હાત અનમોલ હીરે

મીઠે મીઠે ઇસ્લામી ભાઈયો ! ઇસી તરહ હમારી ઝિન્દગી કે લમ્હાત ભી અનમોલ હીરે હેં અગર ઇન કો હમ ને બેકાર ઝાએઝ કર દિયા તો હસરત વ નદામત કે સિવા કુછ હાથ ન આએગા.

દિન ભર ખેલોં મેં ખાક ઉડાઈ લાજ આઈ ન ઝરોં કી હંસી સે

અલ્લાહ نے عَزَّوَجَلَّ ને ઇન્સાન કો એક મુકરર વક્ત તક કે લિયે ખાસ મક્સદ કે તહત ઇસ દુન્યા મેં ભેજા હૈ.

ચુનાન્થે પારહ 18 સૂ-રતુલ મુઅમિનૂન આયત નમ્બર 115 મેં ઇશાદિ હોતા હૈ :

أَفَصَبْتُمْ أَنَا خَلَقْنَاكُمْ عَابًا
وَأَكَلْتُمُ الْيَبْرَأَاتِ تَرَجَعُونَ ﴿١٥﴾

(પૃ 118, المؤمنون: 115)

તર-જ-મએ કન્ઝુલ ઇમાન : તો ક્યા યેહ સમજતે હો, કે હમ ને તુમ્હેં બેકાર બનાયા ઓર તુમ્હેં હમારી તરફ ફિરના નહીં.

“તફ્સીરે ખજાઈનુલ ઈરફાન” મેં ઈસ આયતે મુકદ્દસા કે તહ્ત લિખા હૈ : ઓર (ક્યા તુમ્હે) આખિરત મેં જજા કે લિયે ઉઠના નહીં, બલ્કે તુમ્હે ઈબાદત કે લિયે પૈદા કિયા કે તુમ પર ઈબાદત લાઝિમ કરેં ઓર આખિરત મેં તુમ હમારી તરફ લૌટ કર આઓ તો તુમ્હેં તુમ્હારે આ’માલ કી જજા દેં.

ઝિન્દગી કા વક્ત થોડા હૈ

મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! મઝકૂરા આયત કે ઈલાવા ભી કુરઆને પાક મેં દીગર મકામાત પર તખ્લીકે ઈન્સાની યા’ની ઈન્સાન કી પૈદાઈશ કા મક્સદ બયાન કિયા ગયા હૈ ઈન્સાન કો ઈસ દુન્યા મેં બહુત મુખ્તસર સે વક્ત કે લિયે રહના હૈ ઓર ઈસ વક્રે મેં ઈસે કબ્રો હશર કે તવીલ તરીન મુઆ-મલાત કે લિયે તય્યારી કરની હૈ લિહાઝા ઈન્સાન કા વક્ત બેહદ કીમતી હૈ, વક્ત એક તેઝ રફતાર ગાડી કી તરહ ફરટિ ભરતા હુવા જા રહા હૈ ન રોકે રુકતા હૈ ન પકડને સે હાથ આતા હૈ, જો સાંસ એક બાર લે લિયા વોહ પલટ કર નહીં આતા, યુનાન્યે

સાંસ કી માલા

હઝરતે સય્યિદુના હસન બસરી رحمة الله عليه ફરમાતે હૈં : જલ્દી કરો ! જલ્દી કરો ! તુમ્હારી ઝિન્દગી ક્યા હૈ ! યેહી સાંસ તો હૈં કે અગર રુક જાએ તો તુમ્હારે ઉન આ’માલ કા સિલ્સિલા ભી મુન્કતઅ હો જાએ જિન સે તુમ અલ્લાહ عَزَّوَجَلَّ કા કુર્બ હાસિલ કરતે હો, અલ્લાહ عَزَّوَجَلَّ ઉસ શખ્સ પર રહ્મ ફરમાએ જિસ ને અપના જાએઝા લિયા ઓર

અપને ગુનાહોં પર ચન્દ આંસૂ બહાએ, યેહ કહને કે બા'દ આપ
رَحْمَةُ اللَّهِ تَعَالَى نے યેહ આયત તિલાવત ફરમાઈ :

إِنَّمَا تَعُدُّ لَهُمْ عَدًّا

તર-જ-મએ કન્ઝુલ ઈમાન : ઓર હમ

(પૃ ૧૬, મરિમ: ૮૬)

તો ઉન કી ગિનતી પૂરી કરતે હૈં.

હુજજતુલ ઈસ્લામ હઝરતે સય્યિદુના ઈમામ મુહમ્મદ બિન
મુહમ્મદ ગઝાલી عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللَّهِ تَعَالَى ફરમાતે હૈં : યહાં ગિનતી સે સાંસોં
કી ગિનતી મુરાદ હૈ.

(احياء علوم الدين، كتاب ذكر الموت و ما بعده، بيان المبادرة الى العمل... الخ، ج ૫، ص ૨૦૫)

યેહ સાંસ કી માલા અબ બસ ટૂટને વાલી હૈ

એ દિલ ક્યૂં મગર અબ ભી બેદાર નહીં હોતા

(વસાઈલે બખ્શિશ, સ. 131)

“દિન” કા એ’લાન

હઝરતે સય્યિદુના ઈમામ બૈહકી عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللَّهِ تَعَالَى “શુ-અબુલ
ઈમાન” મેં નકલ કરતે હૈં કે તાજદારે મદીના صَلَّی اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم
કા ફરમાને ઈબ્રત નિશાન હૈ : “રોઝાના સુબહ જબ સૂરજ તુલૂઅ હોતા હૈ
તો ઉસ વક્ત “દિન” યેહ એ’લાન કરતા હૈ અગર આજ કોઈ અચ્છા કામ
કરના હૈ તો કર લો, કે આજ કે બા’દ મેં કભી પલટ કર નહીં આઊંગા.”

(شعب الایمان للبيهقي، باب في الصيام، الحديث: ૩૮૪، ج ૩، ص ૩૮૬)

જનાબ યા મર્હૂમ !

મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! ઝિન્દગી કા જો દિન નસીબ હો
ગયા ઉસી કો ગનીમત જાન કર જિતના હો સકે ઉસ મેં અચ્છે અચ્છે

કામ કર લિયે જાએં તો બેહતર હૈ કે “કલ” ન જાને હમેં લોગ “જનાબ” કલ કે પુકારતે હૈં યા “મર્દૂમ” કલ કર, હમેં ઇસ બાત કા એહસાસ હો યા ન હો મગર યેહ હકીકત હૈ કે હમ અપની મૌત કી મન્જિલ કી તરફ નિહાયત તેજી કે સાથ રવાં દવાં હૈં યુનાન્યે પારહ 30 સૂરએ ઇન્શિકાક કી આયત નમ્બર 6 મેં ઇશાદિ હોતા હૈ :

يَا أَيُّهَا الْإِنْسَانُ إِنَّكَ كَادِحٌ

إِلَىٰ رَبِّكَ كَدًّا حَافِلًا ۚ

(પ. ૩૦, અલ-અન્શકા: ૬)

તર-જ-મએ કન્ઝુલ ઇમાન : એ આદમી ! બેશક તુએ અપને રબ કી તરફ ઝરૂર દૌડના હૈ ફિર ઉસ સે મિલના.

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيبِ! صَلَّى اللهُ تَعَالَىٰ عَلَى مُحَمَّدٍ

પાંચ કો પાંચ સે પહલે

મીઠે મીઠે ઇસ્લામી ભાઈયો ! યકીનન ઝિન્દગી બેહદ મુખ્તસર હૈ, જો વક્ત મિલ ગયા સો મિલ ગયા, આયિન્દા વક્ત મિલને કી ઉમ્મીદ ધોકા હૈ ક્યા મા'લૂમ આયિન્દા લખે હમ મૌત સે હમ-આગોશ હો ચુકે હોં, રહમતે આલમ, નૂરે મુજસ્સમ, શાહે બની આદમ ઠીક ઠીક હૈ : પાંચ ચીઝોં કો પાંચ ચીઝોં સે પહલે ગનીમત જાનો : (1) જવાની કો બુઢાપે સે પહલે (2) સિદ્દહત કો બીમારી સે પહલે (3) માલદારી કો તંગદસ્તી સે પહલે (4) ફુરસત કો મશગૂલિયત સે પહલે ઓર (5) ઝિન્દગી કો મૌત સે પહલે.

(المستدرک للحاکم، کتاب الرقاق، باب نعمتان مغبون... الخ، الحدیث: ۷۹۱۶، ج ۵، ص ۴۳۵)

દો ને'મતેં

સરકારે નામદાર, મદીને કે તાજદાર صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ
કા ઇશદિ મુબારક હૈ : “દો ને'મતેં એસી હેં જિન કે બારે મેં બહુત સે લોગ
ધોકે મેં હેં, એક સિદ્દહત ઓર દૂસરી ફરાગત.”

(صحيح البخارى، كتاب الرقاق، باب ما جاء فى الرقاق... البخ، الحديث: ٦٤١٢، ج ٤، ص ٢٢٢)

વાકેઈ સિદ્દહત કી કદ્ર બીમાર હી કર સકતા હૈ ઓર વક્ત કી
કદ્ર વોહ લોગ જાનતે હેં જો બેહદ મસરૂફ હોતે હેં વરના જો લોગ
“ફુરસતી” હોતે હેં ઉન કો ક્યા મા'લૂમ, કે વક્ત કી ક્યા અહમિયત
હૈ ! વક્ત કી કદ્ર પૈદા કીજિયે ઓર ફુઝૂલ બાતોં, ફુઝૂલ કામોં, ફુઝૂલ
દોસ્તિયોં સે ગુરેઝ કરને કા ઝેહન બનાઈયે.

હુસ્ને ઇસ્લામ

તિરમિઝી શરીફ મેં હૈ : સરકારે દો આલમ, નૂરે મુજસ્સમ,
શાહે બની આદમ, રસૂલે મુહૂતશમ صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ કા ફરમાને
મુઅઝ્ઝમ હૈ : “ઇન્સાન કે ઇસ્લામ કી ખૂબિયોં મેં સે એક ખૂબી ઉસ અમ્ર
કો છોડ દેના હૈ જો ઉસે નફ્અ ન દે.”

(سنن الترمذى، كتاب الزهد، باب: ١١، الحديث: ٢٣٢٤، ٢٣٢٥، ج ٤، ص ٤٢)

અનમોલ લમ્હાત કી કદ્ર

મીઠે મીઠે ઇસ્લામી ભાઈયો ! ઝિન્દગી કા હર સાંસ અનમોલ
હીરા હૈ, કાશ ! એક એક સાંસ કી કદ્ર નસીબ હો જાએ, કે કહીં કોઈ
સાંસ બે ફાએદા ન ગુઝર જાએ ઓર કલ બરોઝે કિયામત ઝિન્દગી કા
ખઝાના નેકિયોં સે ખાલી પા કર અશ્કે નદામત ન બહાને પડ જાએ !

સદ કરોડ કાશ ! એક એક લમ્હે કા હિસાબ કરને કી આદત પડ જાએ, કે કહાં બસર હો રહા હૈ, ઝહે મુકદર ! ઝિન્દગી કી હર હર સાઅત મુફીદ કામોં હી મેં સર્ફ હો. બરોઝે કિયામત અવકાત કો ફુઝૂલ બાતોં, ખુશ ગપ્પિયોં મેં ગુઝારા હુવા પા કર કહીં કફે અફસોસ મલતે ન રહ જાએ.

અગર હમ યાહેં તો ઈસ દુન્યા મેં રહતે હુએ સિર્ફ એક સેકન્ડ મેં જન્નત કે અન્દર એક દરખ્ત લગવા સકતે હૈં ઓર જન્નત મેં દરખ્ત લગવાને કા તરીકા ભી નિહાયત હી આસાન હૈ યુનાન્થે “ઈબ્ને માજહ શરીફ” કી એક હદીસે પાક કે મુતાબિક ઈન ચારોં કલિમાત મેં સે જો ભી કલિમા કહેં જન્નત મેં એક દરખ્ત લગા દિયા જાએગા :

اللَّهُ أَكْبَرُ ﴿4﴾ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ ﴿3﴾ الْحَمْدُ لِلَّهِ ﴿2﴾ سُبْحَانَ اللَّهِ ﴿1﴾

(سنن ابن ماجه، كتاب الادب، باب فضل التسييح، الحديث: ٣٨٠٧، ج ٤، ص ٢٥٢)

વક્ત કે કદ્રદાનોં કે ઇશ્દાત વ મન્ફૂલાત

﴿1﴾ અમીરુલ મુઅમિનીન, હઝરતે મૌલાએ કાએનાત, અલિય્યુલ મુર્તઝા શેરે ખુદા કَرَّمَ اللَّهُ تَعَالَى وَجْهَهُ الْكَرِيم ફરમાતે હૈં : યેહ “અય્યામ” તુમ્હારી ઝિન્દગી કે સફહાત હૈં ઈન કો અચ્છે આ’માલ સે ઝીનત બખ્શો.

﴿2﴾ હઝરતે સય્યિદુના અબ્દુલ્લાહ ઈબ્ને મસ્ઝીદ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ ફરમાતે હૈં : મેં અપની ઝિન્દગી કે ગુઝરે હુએ ઉસ દિન કે મુકાબલે મેં કિસી ચીઝ પર નાદિમ નહીં હોતા જો દિન મેરા નેક આ’માલ મેં ઈઝાફે સે ખાલી હો.

﴿3﴾ હઝરતે સય્યિદુના ઉમર બિન અબ્દુલ અઝીઝ رضي الله تعالى عنه ફરમાતે હૈં : રોઝાના તુમહારી ઉમ્ર મુસલ્સલ કમ હોતી જા રહી હૈ તો ફિર નેકિયોં મેં કયૂં સુસ્તી કરતે હો ? એક મરતબા કિસી ને અઝ કી : યા અમીરલ મુઅમિનીન ! “યેહ કામ આપ કલ પર મુઅખ્ખર કર દીજિયે.” ઇશદિ ફરમાયા : મેં રોઝાના કા કામ એક દિન મેં બ મુશ્કિલ મુકમ્મલ કર પાતા હૂં અગર આજ કા કામ ભી કલ પર છોડ દૂંગા તો ફિર દો દિન કા કામ એક દિન મેં કયૂંકર કર સકૂંગા ?

આજ કા કામ કલ પર મત ડાલો કલ દૂસરા કામ હોગા

﴿4﴾ હઝરતે સય્યિદુના ઇમામ શાફેઈ رضي الله تعالى عنه ફરમાતે હૈં : મેં એક મુદત તક અહલુલ્લાહ કી સોહબત સે ફૈઝયાબ રહા ઉન કી સોહબત સે મુઝે દો અહમ બાતેં સીખને કો મિલીં : (1) વક્ત તલવાર કી તરહ હૈ તુમ ઇસ કો (નેક આ'માલ કે ઝરીએ) કાટો વરના (ફૂઝલિય્યાત મેં મશ્ગૂલ કર કે) યેહ તુમ કો કાટ દેગા (2) અપને નફસ કી હિફાઝત કરો અગર તુમ ને ઇસ કો અચ્છે કામ મેં મશ્ગૂલ ન રખા તો યેહ તુમ કો કિસી બુરે કામ મેં મશ્ગૂલ કર દેગા.

﴿5﴾ આઠવીં સદી કે મશહૂર શાફેઈ આલિમ સય્યિદુના શમ્સુદ્દીન અસ્બહાની عليه رَحْمَةُ اللهِ الْاَكْبَر કે બારે મેં હાફિઝ ઇબ્ને હજર رحمة الله تعالى عليه ફરમાતે હૈં : કહા જાતા હૈ આપ رحمة الله تعالى عليه ઇસ ખૌફ સે ખાના કમ તનાવુલ ફરમાતે થે કે ઝિયાદા ખાને સે બૌલો બરાઝ કી ઝરૂરત બદેગી ઓર બાર બાર બૈતુલ ખલા જા કર વક્ત સર્ફ હોગા.

(الدرر الكامنة للعسقلاني، ج ٤، ص ٣٢٧)

નિઝામુલ અવકાત કી તરકીબ બના લીજિયે

મીઠે મીઠે ઇસ્લામી ભાઈયો ! હો સકે તો અપના યૌમિયા નિઝામુલ અવકાત તરતીબ દે લેના યાહિયે અવ્વલન ઇશા કી નમાઝ પઢ કર હત્તલ ઇમકાન દો ઘન્ટે કે અન્દર અન્દર સો જાઈયે, રાત કો ફુઝૂલ ચોપાલ લગાના, હોટલોં કી રૌનક બઢાના ઓર દોસ્તોં કી મજલિસોં મેં વક્ત ગંવાના (જબ કે કોઈ દીની મસ્લહત ન હો) બહુત બડા નુક્સાન હૈ.

તફસીરે રુહુલ બયાન જિલ્દ 4 સફહા 166 પર હૈ : કૌમે લૂત કી તબાહ કારિયોં મેં સે યેહ ભી થા કે વોહ ચૌરાહોં પર બૈઠ કર લોગોં સે ઠઠ્ઠા મસ્ખરી કરતે થે. (تفسير روح البيان، هود، تحت الآية: ٧٨، ج ٤، ص ١٦٦)

પ્યારે ઇસ્લામી ભાઈયો ! ખોફે ખુદાવન્દી સે લરઝ ઉઠિયે ! દોસ્ત બ ઝાહિર કેસે હી નેક સૂરત હોં ઉન કી દિલ આઝાર ઓર ખુદાએ ગફફાર સે ગાફિલ કર દેને વાલી મહફિલોં સે તૌબા કર લીજિયે, રાત કો દીની મશાગિલ સે ફારિગ હો કર જલ્દ સો જાઈયે, કે રાત કા આરામ દિન કે આરામ કે મુકાબલે મેં ઝિયાદા સિહ્હત બખ્શ હૈ ઓર એન ફિતરત કા તકાઝા ભી. યુનાન્થે પારહ 20 સૂ-રતુલ કસસ આયત નમ્બર 73 મેં ઇશાદિ હોતા હૈ :

وَمِنْ رَّحْمَتِهِ جَعَلَ لَكُمُ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ لِتَسْكُنُوا فِيهِ وَلِتَبْتَغُوا مِنْ فَضْلِهِ وَلِعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ

(پ ۲۰، القصص: ۷۳)

તર-જ-મએ કન્ઝુલ ઇમાન : ઓર ઉસ ને અપની મેહર સે તુમ્હારે લિયે રાત ઓર દિન બનાએ કે રાત મેં આરામ કરો ઓર દિન મેં ઉસ કા ફઝલ ઢૂંડો ઓર ઇસ લિયે કે તુમ હક માનો.

મુફ્સિરે શહીર, હકીમુલ ઉમ્મત, હઝરતે મુફ્તી અહમદ યાર ખાન عَلَيْهِ رَحْمَةُ الرَّحْمَانِ “નૂરુલ ઇરફાન” મેં ઇસ આયત કે તહ્ત તહરીર ફરમાતે હેં : ઇસ સે યેહ ભી મા’લૂમ હુવા કે કમાઈ કે લિયે દિન ઓર આરામ કે લિયે રાત મુકરર કરની બેહતર હૈ, રાત કો બિલા વજહ ન જાગે, દિન મેં બેકાર ન રહે અગર મા’જૂરી (મજબૂરી) કી વજહ સે દિન મેં સોએ ઓર રાત કો કમાએ તો હરજ નહીં જૈસે રાત કી નોકરિયોં વાલે મુલાઝિમ વગૈરા.

સુબ્હ કી ફઝીલત

નિઝામુલ અવકાત મુ-તઅય્યન કરતે હુએ કામ કી નોઈયત ઓર કેફિયત કો પેશે નઝર રખના મુનાસિબ હૈ, મ-સલન જો ઇસ્લામી ભાઈ રાત કો જલ્દી સો જાતે હેં સુબ્હ કે વક્ત વોહ તરો તાઝા હોતે હેં લિહાઝા ઇલ્મી મશાગિલ કે લિયે સુબ્હ કા વક્ત બહુત મુનાસિબ હૈ સરકારે નામદાર, મદીને કે તાજદાર صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ કી યેહ દુઆ “ઈમામ તિરમિઝી” ને નકલ કી હૈ : “ઐ અલ્લાહ عَزَّوَجَلَّ મેરી ઉમ્મત કે લિયે સુબ્હ કે અવકાત મેં બ-ર-કત અતા ફરમા.”

યુનાન્હે મુફ્સિરે શહીર, હકીમુલ ઉમ્મત, હઝરતે મુફ્તી અહમદ યાર ખાન عَلَيْهِ رَحْمَةُ الرَّحْمَانِ ઇસ હદીસે પાક કે તહ્ત ફરમાતે હેં : યા’ની (યા અલ્લાહ !) મેરી ઉમ્મત કે તમામ ઉન દીની વ દુન્યવી કામોં મેં બ-ર-કત દે જો વોહ સુબ્હ સવેરે કિયા કરેં જૈસે સફર, ત-લબે ઇલ્મ, તિજારત વગૈરા. (મિરઆતુલ મનાજીહ, સફર કે તરીકે, જિ. 5, સ. 491)

કોશિશ કીજિયે કે સુબહ ઉઠને કે બા'દ સે લે કર રાત સોને તક સારે કામોં કે અવકાત મુકરર હોં મ-સલન ઇતને બજે તહજજુદ, ઇલ્મી મશાગિલ, મસ્જિદ મેં તકબીરે ઊલા કે સાથ બા જમાઅત નમાઝે ફજ (ઈસી તરહ દીગર નમાઝે ભી) ઇશરાક, ચાશત, નાશતા, કસ્બે મઆશ, દોપહર કા ખાના, ઘરેલૂ મુઆ-મલાત, શામ કે મશાગિલ, અચ્છી સોહબત, (અગર યેહ મુયસ્સર ન હો તો તન્હાઈ બદર-જહા બેહતર હૈ) ઇસ્લામી ભાઈયોં સે દીની ઝરૂરિયાત કે તહત મુલાકાત વગૈરા કે અવકાત મુ-તઅય્યન કર લિયે જાએ, જો ઇસ કે આદી નહીં હેં ઉન કે લિયે હો સક્તા હૈ શુરૂઅ મેં કુછ દુશ્વારી પેશ આએ ફિર જબ આદત પડ જાએગી તો ઇસ કી બ-ર-કતે ભી ખુદ હી ઝાહિર હો જાએગી.

બહર હાલ ખૂબ ગૌરો તફક્કુર કીજિયે કે હમારા મક્સદે હયાત ક્યા હૈ? અબ તક હમ ને અપની ઝિન્દગી કિસ તરહ ગુઝારી? આહ! નઝૂઅ વ કબ્રો હશર ઓર મીઝાન વ પુલ સિરાત પર હમારા ક્યા બનેગા? હમારે વોહ અઝીઝો અકારિબ જો હમ સે પહલે દુન્યા સે રુખ્સત હો ગએ કબ્ર મેં ન જાને ઉન કે સાથ ક્યા હો રહા હોગા? **إِنْ شَاءَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ** ઇસ તરહ ગૌરો ફિક્ક કરને સે લઝાઈઝે દુન્યા સે છુટકારા, ઝિન્દગી કે કીમતી લમ્હાત કો ફુઝૂલિયાત મેં બરબાદ કરને સે નજાત ઓર મૌત કી યાદ કી બ-ર-કત સે નેકિયોં કી રગ્બત કે સાથ સાથ અજરે કસીર ભી હાસિલ હોગા. યુનાન્યે

60 સાલ કી ઇબાદત સે બેહતર

સરકારે મદીના, રાહતે કલ્બો સીના, બાઈસે નુઝૂલે સકીના

صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَالْهَمْ وَسَلَّمَ کا فرمانے یا کرینا ہے : (આખિરત કે મુઆ-મલે મેં) “ઘડી ભર કે લિયે ગૌરો ફિક કરના 60 સાલ કી ઇબાદત સે બેહતર હે.”

(الجامع الصغير للسيوطي، حرف الفاء، الحديث: ٥٨٩٧، ص ٣٦٥)

મીઠે મીઠે ઇસ્લામી ભાઈયો! મક્સદે હયાત કો સમજને, અપની ઝિન્દગી કો ઇસ્લામી તા'લીમાત કે મુતાબિક ગુઝારને ઓર દુન્યા વ આખિરત બેહતર બનાને કે લિયે શૈખે તરીકત, અમીરે અહલે સુન્નાત કે અતા કદા મ-દની ઇન્આમાત કો અપના લીજિયે.

આપ ﷺ ને મુસલમાનોં કી દુન્યા વ આખિરત બેહતર બનાને કે લિયે સુવાલ નામે કી સૂરત મેં ઇસ્લામી ભાઈયોં કે લિયે 72, ઇસ્લામી બહનોં કે લિયે 63, દીની ત-લબા કે લિયે 92 ઓર દીની તાલિબાત કે લિયે 83, જબ કે મ-દની મુન્નોં ઓર મુન્નિયોં કે લિયે 40 મ-દની ઇન્આમાત પેશ કિયે હૈં. મ-દની ઇન્આમાત કા રિસાલા મક-ત-બતુલ મદીના સે મિલ સકતા હૈ, રોઝાના ફિકે મદીના કે ઝરીએ ઇસ કો પુર કર કે મ-દની માહ કી 10 તારીખ કે અન્દર અન્દર અપને યહાં કે દા'વતે ઇસ્લામી કે ઝિમ્મેદાર કો જમ્મ કરવાને કા મા'મૂલ બના લીજિયે.

અપને ગુનાહોં કા એહતિસાબ કરને, કબ્રો હશર કે બારે મેં ગૌરો ફિક કરને ઓર અપને અચ્છે બુરે કામોં કા જાએઝા લેતે હુએ મ-દની

ઈન્આમાત કા રિસાલા પુર કરને કો દા'વતે ઈસ્લામી કે મ-દની માહોલ મેં ફિકે મદીના કરના કહતે હૈં.

આપ ભી રિસાલા હાસિલ કર લીજિયે, અગર ફિલહાલ પુર નહીં કરના ચાહતે તો ન સહી, ઈતના તો કીજિયે કે વલિયે કામિલ, આશિકે રસૂલ, આ'લા હઝરત ઈમામ અહમદ રઝા ખાન કી પરચીસવીં શરીફ કી નિસ્બત સે રોઝાના કમ અઝ કમ 25 સેકન્ડ્ઝ કે લિયે ઈસ કો દેખ લીજિયે. **إِنْ شَاءَ اللَّهُ** દેખને સે ઓર પઢતે રહને સે ફિકે મદીના કરને ઓર ઈસ રિસાલે કો ભરને કા ઝેહન બનેગા ઓર અગર ભરને કા મા'મૂલ બન ગયા તો ઈસ કી બ-ર-કતેં આપ ખુદ હી દેખ લેંગે.

મ-દની ઈન્આમાત પર કરતા હૈં જો કોઈ અમલ

મજ્કિરત કર બે હિસાબ ઉસ કી ખુદાએ લમ યઝલ

મ-દની ઈન્આમાત કે રિસાલે કી બ-ર-કત

પ્યારે ઈસ્લામી ભાઈયો ! મ-દની ઈન્આમાત ને ન જાને કિતને ઈસ્લામી ભાઈયોં ઓર ઈસ્લામી બહનોં કી ઝિન્દગિયોં મેં મ-દની ઈન્કિલાબ બરપા કર દિયા હૈ. ઈસ કી એક ઝલક મુલા-હઝા હો, યુનાન્યે ન્યૂ કરાચી કે એક ઈસ્લામી ભાઈ કા કુછ ઈસ તરહ બયાન હૈ : અલાકે કી મસ્જિદ કે ઈમામ સાહિબ જો કે દા'વતે ઈસ્લામી સે વાબસ્તા હૈં, ઉન્હોં ને ઈન્ફિરાદી કોશિશ કરતે હુએ મેરે બડે ભાઈજાન કો મ-દની ઈન્આમાત કા એક રિસાલા તોહફે મેં દિયા, વોહ ઘર લે આએ ઓર પઢા તો હૈરાન રહ ગએ કે ઈસ મુખ્તસર સે રિસાલે મેં એક

મુસલમાન કો ઇસ્લામી ઝિન્દગી ગુઝારને કા ઇતના ઝબર દસ્ત ફામૂલા દે દિયા ગયા હૈ. મ-દની ઇન્આમાત કા રિસાલા મિલને કી બ-ર-કત સે **اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ عَزَّوَجَلَّ** ઉન કો નમાઝ પઢને કા જઝબા મિલા ઓર નમાઝે બા જમાઅત કી અદાએગી કે લિયે મસ્જિદ મેં હાઝિર હો ગએ ઓર અબ પાંચ વક્ત કે નમાઝી બન ચુકે હેં, દાઢી મુબારક ભી સજા લી ઓર મ-દની ઇન્આમાત કા રિસાલા ભી પુર કરતે હેં.

મ-દની ઇન્આમાત કે આમિલ પે હર દમ હર ઘડી

યા ઇલાહી ! ખૂબ બરસા રહમતોં કી તૂ ઝડી

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِیْب ! صَلَّى اللهُ تَعَالٰی عَلٰی مُحَمَّدٍ

મીઠે મીઠે ઇસ્લામી ભાઈયો ! બયાન કો ઇખ્તિતામ કી તરફ લાતે હુએ સુન્નત કી ફઝીલત ઓર ચન્દ સુન્નતેં ઓર આદાબ બયાન કરને કી સઆદત હાસિલ કરતા હું.

તાજદારે રિસાલત, શહન્શાહે નુબુવ્વત, મુસ્તફા જાને રહમત, **صَلَّى اللهُ تَعَالٰی عَلَیْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم** શમ્મે બઝમે હિદાયત, નોશએ બઝમે જન્નત **صَلَّى اللهُ تَعَالٰی عَلَیْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم** કા ફરમાને જન્નત નિશાન હૈ : “જિસ ને મેરી સુન્નત સે મહબ્બત કી ઉસ ને મુઝ સે મહબ્બત કી ઓર જિસ ને મુઝ સે મહબ્બત કી વોહ જન્નત મેં મેરે સાથ હોગા.”

(تاریخ مدینة دمشق لابن عساکر، انس بن مالک، ج ۹، ص ۴۳)

લિહાઝા પાની પીને કે 12 મ-દની ફૂલ કબૂલ ફરમાઈયે,

(ઇસ કિતાબ કે સફહા નમ્બર 621 સે બયાન કરેં)

બયાન નમ્બર 11 :

હુસ્ને અખ્લાક

શૈખે તરીકત, અમીરે અહલે સુન્નત, બાનિયે દા'વતે ઇસ્લામી, હઝરતે અલ્લામા મૌલાના અબૂ બિલાલ મુહમ્મદ ઇલ્યાસ અત્તાર કાદિરી ર-ઝવી رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ અપને રિસાલે “ના ચાકિયોં કા ઇલાજ” મેં દુરુદ શરીફ કે મુ-તઅલ્લિક હદીસે પાક નકલ ફરમાતે હૈં કે નબિયે કરીમ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ કા ફરમાને આલીશાન હૈ : “અલ્લાહ عَزَّوَجَلَّ કી ખાતિર આપસ મેં મહબ્બત રખને વાલે જબ બાહમ મિલેં ઓર મુસા-ફહા કરેં ઓર નબી صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ પર દુરુદ પાક ભેજેં તો ઉન કે જુદા હોને સે પહલે દોનોં કે અગલે પિછલે ગુનાહ બખ્શ દિયે જાતે હૈં.”

(મસ્તદ અબી યેલી, મસ્તદ અન્સ બિન માલક, અલ-હદીથ: ૨૧૦૧, જ ૩, વ ૧૦)

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيب! صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّد

હઝરતે સય્યિદુના અબૂ ઉસ્માન હીરી رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ કો એક દા'વત મેં બુલાયા ગયા તાકે ઉન કે અખ્લાક કી આઝમાઈશ કી જાએ યુનાન્યે જબ વોહ તશરીફ લાએ તો મેઝબાન ને અન્દર ન જાને દિયા ઓર કહા કે ખાના ખત્મ હો ચુકા હૈ, યેહ સુન કર આપ વાપસ હો ગએ, અમી આપ ને થોડા હી રાસ્તા તૈ કિયા થા કે મેઝબાન પીછે પહોંચા ઓર આપ કો વાપસ લે આયા લેકિન ફિર લૌટા દિયા, ઇસી તરહ કઈ બાર આપ رَحْمَةُ اللهِ تَعَالَى عَلَيْهِ કો બુલાયા ઓર ફિર લૌટા દિયા. આખિરે કાર મેઝબાન આપ સે મુ-તઅસ્સિર હો હી ગયા ઓર તા'રીફી કલિમાત ઉસ કી ઝબાન પર જારી હો ગએ : “વાકેઈ આપ તો એક અઝીમ જવાં મર્દ હૈં, આપ કે અખ્લાક નિહાયત હી બુલન્દ હૈં ઓર આપ તો સબ્ર કે પહાડ હૈં.” આપ رَحْمَةُ اللهِ تَعَالَى عَلَيْهِ ને ઉસ શખ્સ સે

ઈન્કિસારન ફરમાયા : “યેહ જો કુછ તુમ ને દેખા યેહ તો કુત્તે કી આદત હૈ કે જબ ઉસે બુલાતે હૈં તો વોહ આ જાતા હૈ ઓર જબ ધુત્કારતે હૈં તો વાપસ હો જાતા હૈ, પસ યેહ કોઈ કાબિલે કદ્ર બાત તો નહીં.”

(احياء علوم الدين، ج ૩، ص ૮૭)

પ્યારે ઈસ્લામી ભાઈયો ! અલ્લાહ ﷻ કે વલિયોં કે અખ્લાકે કરીમા ઓર ઈન કી આજિઝી કી એક ઝલક આપ ને મુલા-હઝા ફરમાઈ ! આજ કોઈ હમારે સાથ યેહ સુલૂક કર કે તો દિખાએ ? હમારા તો ગુસ્સે કે મારે બુરા હાલ હો જાએ ઓર ઈસ તરહ સે હમારી બે ઈઝ્ઝતી કરને વાલે કે હમ તો જાની દુશ્મન હો જાએં મગર વલી તો ફિર વલી હોતા હૈ, ઈતના હો ચુકને કે બા’દ ભી આજિઝી કા હાલ યેહ હૈ કે અપને ઈસ અઝીમ અખ્લાકી કારનામે કો એક કુત્તે કે ફે’લ સે તશ્બીહ દે કર શૈતાન કે એક બહુત હી ખતરનાક વાર કો નાકામ કર દિયા ક્યૂંકે અગર કોઈ હમારી તા’રીફ કરે ઓર હમ ફૂલ જાએં તો યેહ ભી શૈતાન કી કામ્યાબી હૈ. અલ્લાહ ﷻ હમેં શૈતાને લઈન કે શર સે બચાએ ઓર હુસ્ને અખ્લાક કી દૌલત અતા ફરમાએ ! આમીન.

આકા કા પસન્દીદા

હર એક કે સાથ ખુશરૂઈ ઓર ખુશ અખ્લાકી કે સાથ પેશ આના ચાહિયે, યેહ વોહ સિફત હૈ જિસ કે બારે મેં હુઝૂરે અકરમ, નૂરે મુજસ્સમ, સરવરે આલમ صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ને ઈશાદિ ફરમાયા : “બિલા શુબા તુમ સબ મુસલ્માનોં મેં સબ સે ઝિયાદા મુઝે વોહ શખ્સ મહબૂબ હૈ જિસ કે અખ્લાક અચ્છે હોં.”

(صحیح البخاری، کتاب المناقب، باب صفة النبي صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم، الحديث: ૩૦૦૧، ج ૨، ص ૬૮૧)

બેહતરીન ચીઝ

ઈસી તરહ એક શખ્સ ને બારગાહે રિસાલત મેં અર્ઝ કી : યા રસૂલલ્લાહ ﷺ ! સબ સે બેહતરીન ચીઝ જો અલ્લાહ ﷻ ને ઈન્સાન કો અતા ફરમાઈ હૈ વોહ ક્યા ચીઝ હૈ ? તો આપ ﷺ ને ઈશ્દિ ફરમાયા : “અચ્છે અખ્લાક.”

(شعب الإيمان للبيهقي، ج ٢، ص ٢٠٠، حديث: ١٥٢٩)

સબ સે ઝિયાદા વઝૂન દાર નેકી

હુઝૂરે અકરમ, નૂરે મુજસ્સમ ﷺ ને ઈશ્દિ ફરમાયા : “કિયામત કે દિન મોમિન કે મીઝાને અમલ મેં સબ સે ઝિયાદા વઝૂન દાર નેકી અચ્છે અખ્લાક હોંગે.”

(سنن الترمذی، کتاب البر والصلة، باب ماجاء فی حسن الخلق، الحديث: ٢٠١٠، ج ٣، ص ٤٠٤)

“અચ્છે અખ્લાક” ગુનાહ મિટા દેતે હૈં

હુઝૂર નબિયે પાક ﷺ ને ઈશ્દિ ફરમાયા : “બેશક અચ્છે અખ્લાક ગુનાહ કો ઈસ તરહ મિટા દેતે હૈં જિસ તરહ સૂરજ બર્ફ કો પિઘલા દેતા હૈ.”

(شعب الإيمان للبيهقي، ج ٦، ص ٢٤٧، حديث: ٨٠٣٦)

હુસ્ને અખ્લાક કિસે કહતે હૈં ?

ઉમ્મુલ મુઅમિનીન હઝરતે સય્યિ-દતુના આઈશા સિદીકા રَضِیَ اللهُ تَعَالَى عَنْهَا સે રિવાયત હૈ કે રસૂલે અકરમ, નૂરે મુજસ્સમ ﷺ ને ઈશ્દિ ફરમાયા “ક્યા મૈં તુમ્હેં દુન્યા વ આબિરત કે ઉમ્દા અખ્લાક કે બારે મેં ન બતાઉં ! વોહ યેહ કે જો તુમ સે કત્એ તઅલ્લુક

કરે તુમ ઉસ સે જોડો, જો તુમ્હે મહરૂમ કરે તુમ ઉસે અતા કરો ઓર જો તુમ પર જુલ્મ કરે તુમ ઉસ સે દર ગુઝર કરો.”

(شعب الإيمان للبيهقي، ج ٦، ص ٢٦١، حديث: ٨٠٨٠)

તશરીફ આ-વરી કા મક્સદ

પ્યારે ઇસ્લામી ભાઈયો ! હમારે પ્યારે આકા
 صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَالْه وَسَلَّمَ કી તશરીફ આ-વરી કા એક મક્સદ યેહ ભી
 હૈ કે લોગોં કે અખ્લાક વ મુઆ-મલાત કો દુરુસ્ત કરે, ઉન કે અન્દર
 સે બુરે અખ્લાક કી જડે ઉખાડે ઓર ઉન કી જગહ બેહતર અખ્લાક
 પૈદા કરે યુનાન્યે હુઝૂર નબિયે પાક, સાહિબે લૌલાક, સય્યાહે અફલાક
 صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَالْه وَسَلَّمَ કા ફરમાને આલીશાન હૈ : “મુઝે અચ્છે
 અખ્લાક કી તકમીલ કે લિયે ભેજા ગયા હૈ.”

(السنن الكبرى للبيهقي، ج ١٠، ص ٣٢٣، حديث: ٢٠٧٨٢)

જો લોગ હર વક્ત ગાલ ફુલાએ, મુંહ લટકાએ ઓર પેશાની
 પર બલ ડાલે હુએ તૈવરી ચઢાએ હુએ હર આદમી સે બદ અખ્લાકી કે
 સાથ પેશ આતે હૈં વોહ બહુત હી બુરી ખસ્લત કે હામિલ હોતે હૈં ઓર
 વોહ દુન્યા વ આખિરત કી સઆદતોં ઓર ખુશ નસીબિયોં સે મહરૂમ
 હૈં જબ કે ખુશી કા ઈઝહાર કરતે હુએ ઓર મુસ્કુરાતે હુએ લોગોં સે
 મિલના જુલના બહુત બડી સઆદત ઓર ખુશ નસીબી ઓર સવાબ
 કા કામ હૈ.

બદ અખ્લાકી મેં કરાહિયત હી કરાહિયત ઓર ખુશ અખ્લાકી
 મેં હુસ્ન હી હુસ્ન હૈ લિહાઝા હર ઇસ્લામી ભાઈ કો ચાહિયે કે અપને

ઘર વાલોં, રિશ્તેદારોં ઓર પડોસિયોં બલ્કે હર મિલને જુલને વાલે કે સાથ ખુશ અખ્લાકી કે સાથ પેશ આએ.

ઘરોં મેં મ-દની માહોલ ન હોને કી એક વજહ

અફસોસ ! આજ કલ હમ મેં સે અક્સર કે ઘરોં મેં મ-દની માહોલ બિલ્કુલ નહીં હૈ ઇસ મેં કાફી હદ તક હમારા અપના ભી કુસૂર હૈ, ઘર વાલોં કે સાથ હમારી બે ઇન્તિહા બે તકલ્લુફી, હંસી મઝાક, તૂ તડાક ઓર બદ અખ્લાકી ઓર હદ દ-રજા બે તવજજોહી વગૈરા ઇસ કે અસ્બાબ હૈં, આમ લોગોં કે સાથ તો હમ ઇન્તિહાઈ આજિઝી ઓર મિસ્કીની સે પેશ આતે હૈં મગર ઘર મેં શેરે બબર કી તરહ દહાડતે હૈં, ઇસ તરહ ઘર વાલોં મેં વકાર કાઈમ હોતા હી નહીં ઓર વોહ બેચારે ઇસ્લાહ સે અક્સર મહરૂમ રહ જાતે હૈં, અગર હમ ને અપને અખ્લાક ન સંવારે, ઘર વાલોં કે સાથ આજિઝી ઓર ખન્દા પેશાની કા મુઝા-હરા કર કે ઉન કી ઇસ્લાહ કી કોશિશ ન ફરમાઈ તો કહીં જહન્નમ મેં ન જા પડે !

અલ્લાહ عَزَّوَجَلَّ પારહ 28 સૂ-રતુત્તહરીમ કી આયત 6 મેં ઇશાદિ ફરમાતા હૈ :

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا قُوا أَنْفُسَكُمْ
وَأَهْلِيكُمْ نَارًا وَقُودُهَا النَّاسُ
وَالْحَجَارُ (پ ۲۸، التحريم: ۶)

તર-જ-મએ કન્જુલ ઈમાન : ઐ ઈમાન વાલોં ! અપની જાનોં ઓર અપને ઘર વાલોં કો ઉસ આગ સે બચાઓ જિસ કે ઇંધન આદમી ઓર પથ્થર હૈં.

અહલે ખાના કો દોઝખ સે કેસે બચાએં !

ઇસ આયત કે તહત ખજાઈનુલ ઇરફાન મેં સદરુલ અફાઝિલ

સચ્ચિદ મુહમ્મદ નઈમુદીન મુરાદઆબાદી رَضِيَ اللهُ عَنْهُ ફરમાતે હૈં : “અલ્લાહ તઆલા ઓર ઉસ કે રસૂલ صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ કી ફરમાં બરદારી ઇજ્તિયાર કર કે, ઇબાદતેં બજા લા કર, ગુનાહોં સે બાઝ રહ કર ઘર વાલોં કો નેકી કી હિદાયત ઓર બદી સે મુમા-ન-અત કર કે ઓર ઉન્હેં ઇલ્મો અદબ સિખા કર.” (અપની જાનોં ઓર અપને ઘર વાલોં કો જહન્નમ કી આગ સે બચાઓ) વાલિદૈન વ દીગર ઝવિલ અરહામ (યા’ની જિન કે સાથ ખૂની રિશ્તા હો દ-રજા બ દ-રજા) મુઆ-શરે મેં સબ સે ઝિયાદા એહતિરામ વ હુસ્ને સુલૂક કે હકદાર હોતે હૈં મગર અફસોસ ! કે ઇસ કી તરફ અબ ધ્યાન કમ દિયા જાતા હૈ. બા’ઝ લોગ અવામ કે સામને અગર્યે ઇન્તિહાઈ મુન્કસિરુલ મિઝાજ વ મિલન-સાર ગરદાને જાતે હૈં મગર અપને ઘર મેં બિલ ખુસૂસ વાલિદૈન કે હક મેં નિહાયત હી તુન્દ મિઝાજ વ બદ અખ્લાક હોતે હૈં એસોં કો ચાહિયે કે ઇસ હદીસે મુબા-રકા કો પેશે નઝર રખેં : યુનાન્ચે

જન્નત વ દોઝખ

હઝરતે સચ્ચિદુના અબૂ ઉમામા رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ સે રિવાયત હૈ કે એક શખ્સ ને અર્ઝ કી : યા રસૂલલ્લાહ صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ! વાલિદૈન કા ઔલાદ પર ક્યા હક હૈ ? ફરમાયા કે “વોહ દોનોં તેરી જન્નત વ દોઝખ હૈં.”

(سنن ابن ماجه، كتاب الادب، باب بر الوالدین، الحديث: ۳۶۲، ج ۴، ص ۱۸۶)

દા’વતે ઇસ્લામી કે ઇશાઅતી ઇદારે મક-ત-બતુલ મદીના કી મતબૂઆ 1334 સફહાત પર મુશ્તમિલ કિતાબ “બહારે શરીઅત”

જિલ્દ સિવુમ, હિસ્સા 16, સફહા 553 પર સદરુશરીઅહ,

બદરુત્તરીકહ, હઝરતે અલ્લામા મૌલાના મુફ્તી મુહમ્મદ અમજદ અલી આ'ઝમી رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ ઇસ હદીસે પાક કે તહ્ત ફરમાતે હૈં :
યા'ની ઉન કો રાઝી રખને સે જન્નત મિલેગી ઓર નારાઝ રખને સે દોઝખ કે મુસ્તહિક હોંગે.

હજજે મબરૂર કા સવાબ

હઝરતે સય્યિદુના ઇબ્ને અબ્બાસ رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُمَا સે મરવી હૈ કે રસૂલુલ્લાહ صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ને ફરમાયા : “જબ ઔલાદ અપને વાલિદૈન કી તરફ નઝરે રહમત કરે તો અલ્લાહ عَزَّوَجَلَّ ઉસ કે લિયે હર નઝર કે બદલે હજજે મબરૂર કા સવાબ લિખતા હૈ.” લોગોં ને કહા અગર્યે દિન મેં સો¹⁰⁰ મરતબા નઝર કરે ? ફરમાયા : “હાં ! અલ્લાહ عَزَّوَجَلَّ અકબર ઓર અત્યબ હૈ.”

(شعب الإيمان للبيهقي، باب في بر الوالدین، الحديث: ٧٨٥٦، ج ٦، ص ١٨٦)

યા'ની ઉસે સબ કુછ કુદરત હૈ, ઇસ સે પાક હૈ કે ઉસ કો ઇસ કે દેને સે આજિઝ કહા જાએ.

(બહારે શરીઅત, જિલ્દ સિવુમ, હિસ્સા : 16, સ. 554)

વાલિદૈન કે સાથ સાથ દીગર અહલે ખાનદાન મ-સલન ભાઈ બહનોં કા ભી ખયાલ રખના ચાહિયે, વાલિદ સાહિબ કે બા'દ દાદાજાન ઓર બડે ભાઈ કા રુત્બા હૈ કે બડા ભાઈ વાલિદ કી જગહ હોતા હૈ, ઇસી તરહ મર્દ કો ચાહિયે કે અપની ઝૌજા કે સાથ હુસ્ને સુલૂક કરે, ઉસે હિકમતે અ-મલી કે સાથ ચલાએ ઓર ખિલાફે મિઝાજ હ-ર-કતેં સરઝદ હો જાને પર સબ્ર કરતા રહે.

સરકારે મદીના, કરારે કલ્બો સીના, ફેઝ ગઝના

صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ کا ફરમાને બા કરીના હૈ : “કામિલ ઈમાન વાલોં મેં સે વોહ ભી હૈ જો ઉમ્દા અખ્લાક વાલા ઓર અપની ઝોજા કે સાથ સબ સે ઝિયાદા નર્મ તબીઅત હો.”

(سنن الترمذی، کتاب الایمان، باب ما جاء فی استكمال الایمان... الخ، الحديث: ۲۶۲۱، ج ۴، ص ۲۷۸)

ઔલાદ કો અદબ સિખાધયે

વાલિદૈન કો ચાહિયે કે અપની ઔલાદ કે હુકૂક કા ખયાલ રખે, ઉન્હેં મોડર્ન બનાને કે બજાએ સુન્નતોં કા ચલતા ફિરતા નુમૂના બનાએ, ઉન કે અખ્લાક સંવારેં, બુરી સોહબત સે દૂર રખેં, સુન્નતોં ભરે મ-દની માહોલ સે વાબસ્તા કરેં, ફિલ્મોં, ડિરામોં ઓર બુરે રસ્મો રવાજ વાલે, ગાનોં સે ભરપૂર, યાદે ઇલાહી સે દૂર કરને વાલે ફોદ્શ ફંક્શનોં સે બચાએ. આજ કલ શાયદ માં બાપ ઔલાદ કે હુકૂક યેહી સમજતે હૈં કે ઇન કો સિર્ફ દુન્યવી તા'લીમ, હુનર ઓર માલ કમાના આ જાએ. આહ ! લિબાસ ઓર બદન કો તો મૈલ કુચૈલ સે બચાને કા ઝેહન હોતા હૈ મગર બચ્ચે કે દિલ ઓર આ'માલ કી પાકીઝગી કા કોઈ ખયાલ નહીં હોતા.

નબિય્ચે કરીમ صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ને ઇશાદિ ફરમાયા “કોઈ શખ્સ અપની ઔલાદ કો અદબ સિખાએ, વોહ ઉસ કે લિયે એક સાઅ સ-દકા કરને સે અફઝલ હૈ.”

(سنن الترمذی، کتاب البر والصلة، باب ما جاء فی ادب الولد، الحديث: ۱۹۵۸، ج ۳، ص ۳۸۲)

એક ઓર હદીસે પાક મેં હૈ કે “કિસી બાપ ને અપની ઔલાદ કો કોઈ ચીઝ એસી નહીં દી જો અચ્છે અદબ સે બેહતર હો.”

(المرجع السابق، الحديث: ۱۹۵۹، ج ۳، ص ۳۸۳)

રિશ્તેદારોં કા એહતિરામ

રિશ્તેદાર ભી હુસ્ને સુલૂક કે હકદાર હૈં, તમામ રિશ્તેદારોં કે સાથ અચ્છા બરતાવ કરના ચાહિયે, હઝરતે સય્યિદુના આસિમ رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ સે રિવાયત હે કે રસૂલે અકરમ, નૂરે મુજસ્સમ, શહન્શાહે બની આદમ صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ને ઈશ્દાદ ફરમાયા “જિસ કો યેહ પસન્દ હો, કે ઉમ્ર મેં દરાઝી ઓર રિઝ્ક મેં ફરાખી હો ઓર બુરી મૌત દફઅ હો વોહ અલ્લાહ તઆલા સે ડરતા રહે ઓર રિશ્તેદારોં સે હુસ્ને સુલૂક કરે.”

(المستدرک، کتاب البر والصلة، باب من سره ان يدفع... الخ، الحديث: ۷۳۶۲، ج: ۵، ص: ۲۲۲)

સરકારે મદીના صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ને ફરમાયા : “રિશ્તા કાટને વાલા જન્નત મેં નહીં જાએગા.”

(صحيح البخارى، کتاب الادب، باب اثم القاطع، الحديث: ۵۹۸۴، ج: ۴، ص: ۹۷)

નારાઝ રિશ્તેદારોં સે સુલ્હ કર લીજિયે

ઈન અહાદીસે મુબા-રકા સે ઉન લોગોં કો ઈબ્રત હાસિલ કરની ચાહિયે જો બાત બાત પર અપને રિશ્તેદારોં સે નારાઝ હો જાતે ઓર ઉન સે મરાસિમ તોડ ડાલતે હૈં એસોં કો ચાહિયે કે અગર્યે રિશ્તેદારોં હી કા કુસૂર હો સુલ્હ કે લિયે ખુદ પહલ કરેં (જબ કે કોઈ શર-ઈ મસ્લહત માનેઅ ન હો) ઓર ખન્દા પેશાની કે સાથ મિલ કર ઉન સે તઅલ્લુકાત સંવાર લેં.

પડોસિયોં કી અહમ્મિયત

પ્યારે ઈસ્લામી ભાઈયો ! હમ મેં સે હર એક કો ચાહિયે કે અપને પડોસિયોં કે સાથ ભી અચ્છા બરતાવ કરેં ઓર બિલા મસ્લહતે

શર-ઈ ઉન કે એહતિરામ મેં કમી ન કરેં, એક શખ્સ ને હુઝૂર સરાપા નૂર صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ કી ખિદમત મેં અર્જ કી યા રસૂલલ્લાહ صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ! મુઝે યેહ ક્યૂંકર મા'લૂમ હો, કે મેં ને અચ્છા ક્રિયા યા બુરા ? ફરમાયા : “જબ તુમ પડોસિયોં કો યેહ કહતે સુનો કે તુમ ને અચ્છા ક્રિયા તો બેશક તુમ ને અચ્છા ક્રિયા ઓર જબ યેહ કહતે સુનો કે તુમ ને બુરા ક્રિયા તો બેશક તુમ ને બુરા ક્રિયા હૈ.”

(سنن ابن ماجه، كتاب الزهد، باب الثناء الحسن، الحديث: ٤٢٢٣، ج ٤، ص ٤٧٩)

આ'લા કિરદાર કી સનદ

અલ્લાહુ અકબર ! પડોસિયોં કી ઈસ કદર અહમ્મિયત, કે કેરેકટર સર્ટીફિકેટ ઈન કે ઝરીએ મિલે, અફસોસ ! ફિર ભી આજ પડોસિયોં કો કોઈ ખાતિર મેં નહીં લાતા.

મા તહતોં કે બારે મેં સુવાલ હોગા

મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! હમારે લિયે અપને મા તહતોં કે સાથ ભી હુસ્ને સુલૂક કરના ઝરૂરી હૈ જૈસા કે સરકારે મદીના صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ કા ફરમાને હિદાયત નિશાન હૈ : “તુમ મેં સે હર એક નિગરાન હૈ ઓર નિગરાની કે મુન્તઅલ્લિક સબ સે પૂછગછ હોગી. બાદશાહ નિગરાન હૈ ઓર ઉસ કી રિઆયા કે બારે મેં ઉસ સે સુવાલ હોગા, મર્દ અપને ઘર કા નિગરાન હૈ ઓર ઉસ કી રિઆયા કે બારે મેં ઉસ સે સુવાલ હોગા, ઓરત અપને શોહર કે ઘર મેં નિગરાન હૈ ઓર ઉસ કી રિઆયા કે બારે મેં ઉસ સે સુવાલ હોગા.”

(صحيح بخارى، ج ٢، ص ١١٢، حديث: ٢٤٠٩)

દિલ ન દુખાધયે

પ્યારે ઇસ્લામી ભાઈયો ! હર એક સે હુસ્ને સુલૂક સે પેશ આને કા તકાજા યેહ હૈ કે હર હાલ મેં હર મુસલ્માન કે તમામ હુકૂક કા લિહાજ રખા જાએ ઓર બિલા ઇજાઝતે શર-ઈ કિસી ભી મુસલ્માન કી દિલ શિકની ન કી જાએ, હર એક કે સાથ ખૈર ઓર ભલાઈ કે સુલૂક સે મુ-તઅલ્લિક હઝરતે શૈખ સા'દી عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللَّهِ الْوَدَّادِ એક હિકાયત નકલ ફરમાતે હૈં :

કર ભલા હો ભલા

કહતે હૈં : એક નેક સીરત શખ્સ અપને જાતી દુશ્મનોં કા ઝિક ભી બુરાઈ સે ન કરતા થા, જબ ભી કિસી કી બાત છિડતી ઉસ કી ઝબાન સે નેક કલિમા હી નિકલતા, ઉસ કે મરને કે બા'દ કિસી ને ઉસે ખ્વાબ મેં દેખા તો સુવાલ કિયા “مَا قُلَّ اللَّهُ بِكَ؟” યા'ની અલ્લાહ عَزَّوَجَلَّ ને તુમ્હારે સાથ ક્યા મુઆ-મલા ફરમાયા ? યેહ સુવાલ સુન કર ઉસ કે હોંટોં પર મુસ્કુરાહટ આ ગઈ ઓર વોહ બુલબુલ કી તરહ શીરીં આવાઝ મેં બોલા : “દુન્યા મેં મેં કોશિશ કિયા કરતા થા કે મેરી ઝબાન સે કિસી કે બારે મેં કોઈ બુરી બાત ન નિકલે, નકીરૈન ને મુઝ સે ભી કોઈ સખ્ત સુવાલ ન કિયા, ઓર યૂં મેરા મુઆ-મલા બહુત અચ્છા રહા.”

(بوستان سعدی، باب چهارم در تواضع، ص ۱۴۹)

દા'વતે ઇસ્લામી ક્યા ચાહતી હૈ

તબ્લીગે કુરઆનો સુન્નત કી આલમગીર ગૈર સિયાસી તહરીક “દાવતે ઇસ્લામી” નફરતેં મિટાતી ઓર મહબ્બતોં કે જામ પિલાતી હૈ, દા'વતે ઇસ્લામી દૌરે અસ્લાફ કી યાદ તાજા કરના ચાહતી હૈ,

હર ઇસ્લામી ભાઈ કો યાહિયે કે આશિકાને રસૂલ કે મ-દની કાફિલો મેં સુન્નતોં કી તરબિયત કે લિયે સફર ઓર રોઝાના ફિકે મદીના કે ઝરીએ મ-દની ઇન્આમાત કા રિસાલા પુર કર કે હર મ-દની માહ કે ઇબ્તિદાઈ દસ દિન કે અન્દર અન્દર અપને યહાં કે ઝિમ્મેદાર કો જમ્મ કરવાને કા મા'મૂલ બનાએ, **اِنَّ شَاءَ اللّٰهُ عَزَّوَجَلَّ** બ તુફૈલે મુસ્તફા હુસ્ને અખ્લાક કા જઝબા બેદાર હોગા અગર એસા હો ગયા તો હમારા મુઆ-શરા એક બાર ફિર મદીનએ મુનવ્વરહ કે દિલકશ વ ખુશ ગવાર, ખુશબૂદાર વ સદા બહાર રંગ બિરંગે ફૂલોં સે લદા હુવા હસીન ગુલઝાર બન જાએગા. આપ કી તરગીબ કે લિયે મ-દની બહાર પેશ કરતા હું :

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ عَزَّوَجَلَّ મેં બદલ ગયા !

શાલીમાર ટાઉન (મર્કઝુલ ઔલિયા, લાહોર, પાકિસ્તાન) કે એક ઇસ્લામી ભાઈ કા કુછ યૂં બયાન હૈ મેં બેહદ બિગડા હુવા ઇન્સાન થા, ફિલ્મોં ડિરામોં કા રસ્યા હોને કે સાથ સાથ જવાન લડકિયોં કે સાથ છેડ ખાનિયાં, ઔબાશ નૌ જવાનોં કે સાથ દોસ્તિયાં, રાત ગએ તક ઉન કે સાથ આવારા ગર્દિયાં વગૈરા મેરે મા'મૂલાત થે, મેરી હ-રકાતે બદ કે બાઈસ ખાનદાન વાલે ભી મુઝ સે કતરાતે, અપને ઘરોં મેં મેરી આમદ સે ઘબરાતે નીઝ અપની ઔલાદ કો મેરી સોહબત સે બયાતે થે, મેરી ગુનાહોં ભરી ખઝાં રસીદા શામ કે સુબ્હે બહારાં બનને કી સબીલ યૂં હુઈ કે એક દા'વતે ઇસ્લામી વાલે આશિકે રસૂલ કી મુઝ પર મીઠી નઝર પડ ગઈ. ઉસ ને નિહાયત હી શફકત કે સાથ ઇન્ફિરાદી કોશિશ કરતે હુએ મુઝે મ-દની કાફિલે મેં સફર કી તરગીબ દિલાઈ, ખાત મેરે દિલ મેં ઉતર ગઈ ઓર મેં ને મ-દની કાફિલે મેં સફર કી સઆદત

હાસિલ કી, اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ عَلَیْهِ મ-દની કાફિલે મેં આશિકાને રસૂલ કી સોહબતોં ને મુઝ પાપી વ બદકાર કે દિલ મેં મ-દની ઇન્કિલાબ બરપા કર દિયા, ગુનાહોં સે તૌબા કી તૌફીક ઓર સુન્નતોં ભરે મ-દની લિબાસ કા જઝબા મિલા, સર પર સબ્જ સબ્જ ઇમામા સજા ઓર મુઝ જૈસા ગુનહગાર સુન્નતોં કે મ-દની ફૂલ લુટાને મેં મશ્ગૂલ હો ગયા, જો અઝીઝો અકરિબા દેખ કર કતરાતે થે, اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ અબ વોહ ગલે લગાતે હૈં, પહલે મેં ખાનદાન કે અન્દર બદ તરીન થા, اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ દા'વતે ઇસ્લામી કે મ-દની કાફિલે કી બ-ર-કત સે અબ અઝીઝ તરીન હો ગયા હું.

જબ તક બિકા ન થા તો કોઈ પૂછતા ન થા

તુમ ને ખરીદ કર મુઝે અનમોલ કર દિયા

(ફૈઝાને સુન્નત, બાબ : ફૈઝાને ર-મઝાન, જિ.1, સ.1091)

મીઠે મીઠે ઇસ્લામી ભાઈયો ! બયાન કો ઇખ્તિતામ કી તરફ લાતે હુએ સુન્નત કી ફઝીલત ઓર ચન્દ સુન્નતેં ઓર આદાબ બયાન કરને કી સઆદત હાસિલ કરતા હું.

તાજદારે રિસાલત, શહ-શાહે નુબુવ્વત, મુસ્તફા જાને રહમત, صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ શમ્મે બઝમે હિદાયત, નોશએ બઝમે જન્નત તારીખ મદીને ડમશ્ક લાઇન દુસ્કા, انس بن مالک, ج 9, ص 343

કા ફરમાને જન્નત નિશાન હૈ : “જિસ ને મેરી સુન્નત સે મહબ્બત કી ઉસ ને મુઝ સે મહબ્બત કી ઓર જિસ ને મુઝ સે મહબ્બત કી વોહ જન્નત મેં મેરે સાથ હોગા.”

લિહાઝા મુસા-ફહા કે 7 મ-દની ફૂલ કબૂલ ફરમાઈયે,

(ઇસ કિતાબ કે સફહા નમ્બર 540 સે બયાન કરેં)

બાબ નમ્બર 5

દુઆઓ, સુન્નતેં, આદાબ

છસ બાબ મેં :

દુઆ કી અહમિયત, મ-દની કાફિલે કે જદ્વલ મેં શામિલ 48
દુઆઓ, સુન્નતેં, આદાબ ઔર બે શુમાર મ-દની ફૂલ, ઈન કે
ઇલાવા મઝીદ ઉન્વાનાત બી શામિલ હૈં.

બાબ 5 : દુઆએ, સુન્નાતે ઓર આદાબ

દુઆ કી અહમિયત

પ્યારે પ્યારે આકા صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ કા ફરમાને આલીશાન હૈ :

الدُّعَاءُ مَخُّ الْعِبَادَةِ તરજમા : દુઆ ઇબાદત કા મગ્ગ હૈ.

(سنن الترمذی ج ۵ ص ۲۴۳ حدیث ۳۳۸۲)

દુઆ મોમિન કા હથિયાર હૈ

તાજદારે મદીના صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ને ઇશાદ ફરમાયા :

“الدُّعَاءُ سِلَاحُ الْمُؤْمِنِ وَعِمَادُ الدِّينِ وَنُورُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ”

તરજમા : દુઆ મોમિન કા હથિયાર, દીન કા સુતૂન ઓર આસ્માન

વ ઝમીન કા નૂર હૈ.

(المستدرک للحاکم ج ۲ ص ۱۶۲ حدیث ۱۸۵۵)

એક ઓર હદીસે પાક મેં ઇશાદ ફરમાયા : “ક્યા મેં તુમ્હે વોહ

ચીઝ ન બતાઉં જો તુમ્હે તુમ્હારે દુશ્મન સે નજાત દે ઓર તુમ્હારા રિઝ્ક

વસીઅ કર દે, રાત દિન અલ્લાહ તઆલા સે દુઆ માંગતે રહો, કે દુઆ

મોમિન કા હથિયાર હૈ.”

(مجمع الزوائد ج ۱۰ ص ۲۲۱ حدیث ۱۷۱۹۹)

દુઆ દાફેએ બલા હૈ

મક્કી મ-દની સરકાર صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ કા ફરમાને

મુશ્કબાર હૈ : “બલા ઉતરતી હૈ ફિર દુઆ ઉસ સે જા મિલતી હૈ ફિર દોનોં

ક્રિયામત તક ઝગડા કરતી રહતી હૈ, યા’ની દુઆ ઉસ “બલા” કો ઉતરને

નહીં દેતી.”

(المستدرک للحاکم ج ۲ ص ۱۶۲ حدیث ۱۸۵۶)

ઇબાદત મેં દુઆ કા મકામ

હઝરતે સચ્ચિદુના અબૂ ઝર ગિફારી رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ ઇશદિ ફરમાતે હેં : “ઇબાદત મેં દુઆ કી વોહી હૈસિયત હૈ જો ખાને મેં નમક કી.”
(મવ્નફ અબુ અબી શીબે જ ૭ વ ૬૦ હદિથ ૬)

દુઆ કે તીન ફાઇદે

અલ્લાહ عَزَّوَجَلَّ કે પ્યારે મહબૂબ صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ઇશદિ ફરમાતે હેં : “જો મુસલમાન એસી દુઆ કરે જિસ મેં ગુનાહ ઓર કત્તો રેહ્મી કી કોઈ બાત શામિલ ન હો તો અલ્લાહ عَزَّوَجَلَّ ઉસે તીન ચીઝોં મેં સે કોઈ એક ઝરૂર અતા ફરમાતા હૈ : યા **﴿1﴾** ઉસ કી દુઆ કા નતીજા જલ્દ હી ઉસ કી ઝિન્દગી મેં ઝાહિર હો જાતા હૈ, યા **﴿2﴾** અલ્લાહ عَزَّوَجَلَّ કોઈ મુસીબત ઉસ બન્દે સે દૂર ફરમા દેતા હૈ, યા **﴿3﴾** ઉસ કે લિયે આખિરત મેં ભલાઈ જમ્મ કી જાતી હૈ.”
(المستدرک للحاکم ج ۲ ص ۱۶۳ حدیث ۱۸۵۹)

એક ઓર રિવાયત મેં હે કે “બન્દા (જબ આખિરત મેં અપની દુઆઓં કા સવાબ દેખેગા જો દુન્યા મેં મુસ્તજાબ (યા’ની મકબૂલ) ન હુઈ થી તો) તમન્ના કરેગા, કાશ ! દુન્યા મેં મેરી કોઈ દુઆ કબૂલ ન હોતી.”

(المستدرک للحاکم ج ۲ ص ۱۶۵ حدیث ۱۸۶۲)

મીઠે મીઠે ઇસ્લામી ભાઈયો ! દેખા આપ ને ! દુઆ રાએગાં તો જાતી હી નહીં, ઇસ કા દુન્યા મેં અગર અસર ઝાહિર ન ભી હો તો આખિરત મેં અજરો સવાબ મિલ હી જાએગા લિહાઝા દુઆ મેં સુસ્તી કરના મુનાસિબ નહીં.

મ-દની કાફિલે કે જદ્વલ મેં શામિલ દુઆઓ

﴿1﴾ જનાઝા દેખ કર પદિયે

سُبْحَنَ الْحَيِّ الَّذِي لَا يَمُوتُ

તરજમા : વોહ જાત પાક હૈ જો ઝિન્દા હૈ ઉસે કબી મૌત નહીં આએગી.

(احياء العلوم ج ٥ ص ٢٦٦ ملخصاً)

﴿2﴾ કબ્રિસ્તાન મેં દાખિલ હોતે વક્ત કી દુઆ

السَّلَامُ عَلَيْكُمْ يَا أَهْلَ الْقُبُورِ يَغْفِرُ اللَّهُ لَنَا وَلَكُمْ أَنْتُمْ سَلَفُنَا وَنَحْنُ بِالْآثِرِ

તરજમા : ઐ કબ્ર વાલો ! તુમ પર સલામ હો, અલ્લાહ તઆલા હમારી ઓર તુમહારી મફિરત ફરમાએ ઓર તુમ હમ સે પહલે પહોંચ ગએ ઓર હમ પીછે આને વાલે હૈ.

(الحصن الحصين ص ١١٥)

﴿3﴾ કબ્ર પર મિટ્ટી ડાલતે વક્ત કી દુઆ

مِنْهَا خَلَقْنَاهُ وَفِيهَا نُعِيدُهُ وَمِنْهَا نُخْرِجُكُمْ تَارَةً أُخْرَى

તરજમા : હમ ને ઝમીન હી સે તુમહે બનાયા ઓર ઇસી મેં તુમહે ફિર લે જાએંગે ઓર ઇસી સે તુમહે દોબારા નિકાલેંગે.

(الفتاوى الهندية ج ١ ص ١٦٦)

﴿4﴾ બૈતુલ ખલા મેં દાખિલ હોને સે પહલે કી દુઆ

اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْخُبْثِ وَالْخَبَائِثِ

તરજમા : ઐ અલ્લાહ ેઝલ મેં નાપાક જિન્ન ઓર જિન્નિયોં સે તેરી પનાહ માંગતા હું.

(صحيح البخارى ج ٤ ص ١٩٥ حديث ٦٣٢٢)

ચૂકે પાખાને મેં ગન્દે જિન્નાત રહતે હૈં, ઇસ લિયે યેહ દુઆ

પઢની ચાહિયે.

(મિરઆતુલ મનાજીહ, જિ. 1, સ. 259)

﴿5﴾ ئےتول ٱللا سے باهر آانے کے با'ء کی دُوا

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِیْ اَذْهَبَ عَنِّیْ الْاَذٰی وَ عَافٰنِیْ

ترجمہ : اءلاا تآالا كا شك ہے جس نے موء سے اءزفاءت دُور کی اور موءے آاففاءت دی.
(مصنف ابن ابی شفاء ءء ص ۶۹ ءءفاء ۲)

﴿6﴾ شےآان سے بآنے كا امل

لَا اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ وَحْدَهُ لَا شَرِیْكَ لَهٗ لَهٗ الْمُلْكُ وَ لَهٗ الْحَمْدُ

وَ هُوَ عَلٰی كُلِّ شَیْءٍ قَدِیْرٌ

ترجمہ : اءلاا ءوڑءو کے سفا ءوڑ ما'بوء ناءو ووء تءا ہے؁ ءس كا ءوڑ شرفك ناءو ءس کے لففے موءك و ءمء ہے اور ووء ءر شے ٱر كااءر ہے.

ءزرتے ابء ءوڑءو رَضِیَ اللّٰهُ تَعَالٰی عَنْهُ سے مرءو ہے کے نبفاءفے موءررم صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰی عَلَیْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم كا ءرمانے آالفشان ہے : “جس نے فء ءلفمااء ءفن مے سو بار ءهے ءو ءس كا فء امل ءس गुलाम آااا ءرने کے بارابر ءوگا اور ءس کے نامآے آا'مال مے سو نءففاں لفٱو آاآوگی اور ءس کے سو गुनाء موءاف ءر ءففے آاآوے اور فء ءلفمااء ءس ءفن शाम ءك شےآان سے ءس کی ءفءااا ءرےगे اور ءوڑ शप्स ءس سے بهءतर امل لف ءر ناءو آاآوگا مगर ووء جس نے ءس سے آففاا فء امل ءففا.”
(صءفء البءارى ءء ص ۲ ءفاء ۴۰۲ ءءفاء ۳۲۹۳)

﴿7﴾ لفباس ٱهنے فءء کی دُوا

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِیْ كَسٰنِیْ هٰذَا وَ رَزَقْنِیْهِ مِنْ غَیْرِ حَوْلٍ مِّنِّیْ وَ لَا قُوَّةَ

ترجمہ : ءمام ٱوٱففاں اءلاا تآالا کے لففے جس نے موءے فء (ءٱاا) ٱهنافا اور بفگئر مءرف ءففء و ءااا کے موءے فء اءا ءففا.

(سنن ابی داوء ءء ص ۵۹ ءءفاء ۴۰۲)

﴿8﴾ સુરમા લગાતે વક્ત કી દુઆ

اللَّهُمَّ مَتَّعْنِي بِالسَّمْعِ وَالْبَصَرِ

તરજમા : યા ઇલાહી ! મુજે સુનને ઓર દેખને સે બહરા મન્દ (ફાએદા ઉઠાને વાલા) કર.
(હમારા ઇસ્લામ, હિસ્સાએ અવ્વલ, સ. 40)

﴿9﴾ મુસલમાન કો હંસતા દેખ કર પઢને કી દુઆ

أُضْحِكَ اللَّهُ سِنَكَ

તરજમા : અલ્લાહ તઆલા તુજે હંસતા રખે. (الحصن الحصين ص 104)

﴿10﴾ ઇમ્ર લગા કર દેને કી દુઆ

عَظَرَ اللَّهُ أَيَّامَكَ

તરજમા : અલ્લાહ તઆલા તેરી જિન્દગી કો મુઅત્તર કરે.

﴿11﴾ આને ઝમઝમ પીતે વક્ત કી દુઆ

اللَّهُمَّ أَسْأَلُكَ عِلْمًا نَافِعًا وَرِزْقًا وَاسِعًا وَشِفَاءً مِنْ كُلِّ دَاءٍ

તરજમા : ઐ અલ્લાહ عَزَّوَجَلَّ મેં તુજ સે ઇલ્મે નાફેઅ કા ઓર રિઝ્ક કી કુશા-દગી કા ઓર હર બીમારી સે શિકાયાબી કા સુવાલ કરતા હૂં.

(المستدرک للحاکم ج 2 ص 132 حدیث 1782)

﴿12﴾ મસ્જિદ મેં દાખિલ હોને કી દુઆ

اللَّهُمَّ افْتَحْ لِي أَبْوَابَ رَحْمَتِكَ

તરજમા : ઐ અલ્લાહ عَزَّوَجَلَّ મુજ પર અપને રહમત કે દરવાઝે ખોલ દે.

(الحصن الحصين ص 54)

﴿13﴾ મસ્જિદ સે નિકલતે વક્ત કી દુઆ

بِسْمِ اللَّهِ وَالسَّلَامُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ

તરજમા : અલ્લાહ ઈંઝોજલ કે નામ સે (નિકલતા હું) ઓર રસૂલુલ્લાહ
(الحصن الحصين ص ૫૦) પર સલામ હો.

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مِنْ فَضْلِكَ

તરજમા : ઐ અલ્લાહ ઈંઝોજલ મેં તુઝ સે તેરે ફઝલ કા સુવાલ કરતા હું.

(الحصن الحصين ص ૫૧)

﴿14﴾ મજલિસ કે ઇજ્તિતામ પર પઢને વાલી દુઆ

હઝરતે સય્યિદુના અબ્દુલ્લાહ બિન અમ્ર બિન આસ
ફરમાતે હેં : જો યેહ દુઆ કિસી મજલિસ સે ઉઠતે વક્ત
તીન મર્તબા પઢે તો ઉસ કી ખતાએં મિટા દી જાતી હેં ઓર જો મજલિસે
ખેર વ મજલિસે ઝિક્ર મેં પઢે તો ઉસ કે લિયે ખેર (યા'ની ભલાઈ) પર
મોહર લગા દી જાએગી. વોહ દુઆ યેહ હે :

سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ وَبِحَمْدِكَ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ أَسْتَغْفِرُكَ وَأَتُوبُ إِلَيْكَ

તરજમા : તેરી ઝાત પાક હે ઓર ઐ અલ્લાહ ઈંઝોજલ ! તેરે હી લિયે તમામ
ખૂબિયાં હેં, તેરે સિવા કોઈ મા'બૂદ નહીં, તુઝ સે બખ્શિશ ચાહતા હું ઓર
તેરી તરફ તૌબા કરતા હું.

(سنن أبي داود ج ૧ ص ૩૪૭-૩૪૮ حديث ૪૮૦૫)

﴿15﴾ બાઝાર મેં દાખિલ હોતે વક્ત કી દુઆ

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ يُحْيِي
وَيُمِيتُ وَهُوَ حَيٌّ لَا يَمُوتُ بِيَدِهِ الْخَيْرُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

તરજમા : અલ્લાહ ઈંઝોજલ કે સિવા કોઈ મા'બૂદ નહીં વોહ અકેલા હે, ઉસ કા

કોઈ શરીક નહીં ઉસી કે લિયે બાદશાહી ઓર ઉસી કે લિયે હમ્દ હે વોહી

जिन्दा करता और मारता है और वोह जिन्दा है जिसे मौत नहीं, तमाम
 लड़ाईयां उसी के दस्ते कुदस्त में हैं और वोह हर शै पर कादिर है.

(سنن الترمذی ج ۵ ص ۲۷۱ حدیث ۳۴۳۹)

અલ્લાહ ﷻ ઈસ (દુઆ કે પઢને વાલે) કે લિયે દસ લાખ નેક્રિયાં લિખતા હૈ ઔર ઉસ કે દસ લાખ ગુનાહ મિટાતા હૈ ઔર ઉસ કે દસ લાખ દ-રજે બુલન્દ કરતા હૈ ઔર ઉસ કે લિયે જન્નત મેં ઘર બનાતા હૈ. (મિરઆતુલ મનાજીહ, જિ. 4, સ. 39)

(મિરઆતુલ મનાજીહ, જિ. 4, સ. 39)

❖16❖ બાઝાર મેં તુકસાન ન હો બલ્કે ફાએદા હો

બાઝાર જાએ તો યેહ દુઆ પઢે :

بِسْمِ اللَّهِ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ خَيْرَ هَذِهِ السُّوقِ وَخَيْرَ مَا فِيهَا
وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّهَا وَشَرِّ مَا فِيهَا اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ أَنْ
أُصِيبَ فِيهَا يَمِينًا فَاجِرَةً أَوْ صَفْقَةً خَاسِرَةً

તરજમા : અલ્લાહ ﷻ કે નામ સે, ઐ અલ્લાહ ﷻ મેં તુજ સે ઈસ બાઝાર ઔર જો કુછ ઈસ મેં હૈ ઉસ કી ભલાઈ કા સુવાલ કરતા હૂં ઔર ઈસ બાઝાર ઔર જો કુછ ઈસ મેં હૈં ઉસ કે શર સે તેરી પનાહ માંગતા હૂં, ઐ અલ્લાહ ﷻ ! મેં તુજ સે પનાહ માંગતા હૂં ઈસ બાત સે કે મેં ઝૂટી કસમ કા મુર-તકિબ હોઉં યા મેં ખસારે વાલા સૌદા કરું.

(المستدرک للحاکم ج ۲ ص ۲۳۲ حدیث ۲۰۲۱)

ઈસ દુઆ કી બ-ર-કત સે **إِنْ شَاءَ اللَّهُ** ۞ બાઝાર મેં ખૂબ નફ્અ
 હોગા ઓર કોઈ ઘાટા નહીં હોગા ઈસ દુઆ કો હુઝૂરે અકરમ
صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ને પઢા હૈ. (જન્તી એવર, સ. 580)

(જન્મતી એવર, સ. 580)

❦ 17 ❧ ਯਾਨੇ ਸੇ ਪਹਲੇ ਕੀ ਦੁਆ

بِسْمِ اللَّهِ وَبِاللَّهِ الَّذِي لَا يَضُرُّهُ مَعَ اسْمِهِ شَيْءٌ فِي الْأَرْضِ
وَلَا فِي السَّمَاءِ يَا حَيُّ يَا قَيُّوْمُ

तरجمہ : اہلہاۃ عَزَّوَجَلَّ کے نام سے شروع کرتا ہوں جس کے نام کی
 ب-ر-کت سے زمیں و آسمان کی کوئی چیز نیکوئی نہیں ہو سکتی،
 اے ہمشا زندہ و قادر رہنے والے۔ (کنز العمال ج ۱ ص ۱۰۹ حدیث ۶۹۲)

❧18❧ ਯਾਨੇ ਤੇ ਯਾ'ਦ ਦੀ ਦੁਆ

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَطْعَمَنَا وَسَقَانَا وَجَعَلَنَا مُسْلِمِينَ

तरجمہ : اذلاہ عَزَّوَجَلَّ کا شुक ہے جس نے ہمیں پिलाया, पिलाया और हमें
 मुसल्मान बनाया. (سنن ابی داود ج ۳ ص ۵۱۳ حدیث ۳۸۵۰)

❦19❧ ਕਿਸੀ ਨੇ ਝਿਲਾਯਾ ਛੇ ਤੇ ਯੇਹ ਦੁਆ ਭੀ ਪੜਿਯੇ

اللَّهُمَّ اطْعِمْ مَنْ اطْعَمَنِي وَاسْقِ مَنْ سَقَانِي

ترجمہ : اے اللہ! عَزَّوَجَلَّ تُو اُس کو پِلا جس نے مُجھے پِلا یا اور اُس کو پِلا جس نے مُجھے پِلا یا۔ (صحیح مسلم ص ۱۳۶ حدیث ۲۰۵۵)

❀ 20 ❀ આઈના દેખતે વક્ત કી દુઆ

اللَّهُمَّ أَنْتَ حَسَنْتَ خَلْقِي فَحَسِّنْ خَلْقِي

तरजमा : یا اے اللہ! تُو نے میری سूरत تو اچھی بنا دی ہے میرے
 اچلاک (میرے) اچھے کر دے۔ (الحصن الحصين ص ۱۰۲)

❧ 21 ❧ છીંક આને પર દુઆ

الْحَمْدُ لِلّٰهِ

તરજમા : તમામ તા'રીફે અલ્લાહ તઆલા કે લિયે હેં.

(الحصن الحصين ص ૧૦૩)

﴿22﴾ છીંક આને પર “اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ” કહને વાલે કે લિયે દુઆ

يَرْحَمُكَ اللّٰهُ

તરજમા : અલ્લાહ તઆલા તુજ પર રહ્મ ફરમાએ. (الحصن الحصين ص ૧૦૩)

﴿23﴾ છીંક કા જવાબ દેને વાલે કે લિયે દુઆ

﴿1﴾ يَغْفِرُ اللّٰهُ لَنَا وَ لَكُمْ

તરજમા : અલ્લાહ ઇમારી ઓર તુમહારી મઘ્ફિરત ફરમાએ.

(الحصن الحصين ص ૧૦૩)

﴿2﴾ يَهْدِيْكُمْ اللّٰهُ وَ يُصْلِحْ بِاَلْكُمْ

તરજમા : અલ્લાહ તુમ્હે હિદાયત દે ઓર તુમહારી ઇસ્લાહ ફરમાએ.

(الحصن الحصين ص ૧૦૩)

﴿24﴾ અદાએ કર્ઝ કી દુઆ

اَللّٰهُمَّ اكْفِنِيْ بِحَلَالِكَ عَنْ حَرَامِكَ وَ اَغْنِنِيْ بِفَضْلِكَ عَنْ سُؤَالِكَ

તરજમા : ઐ અલ્લાહ રિઝ્ક અતા ફરમા કર હરામ સે બચા ઓર અપને ફઝલો કરમ સે અપને સિવા ગૈરોં સે બે નિયાઝ કર દે.

(المستدرک للحاکم ج ૨ ص ૨૩૦ حدیث ૨૦૧૬)

યેહ દુઆ તીર બ હદફ નુસ્ખા હૈ અગર હર મુસલમાન હમેશા

હી યેહ દુઆ હર નમાઝ કે બા'દ ઝરૂર એક બાર પઢ લિયા કરે

اِنْ شَاءَ اللّٰهُ غُفِلَ કર્ઝ વ ઝુલ્મ સે મહફૂઝ રહેગા.

(મિરઆતુલ મનાજીહ, જિ. 4, સ. 51)

﴿25﴾ ગીબત સે બચને કી દુઆ

જબ કિસી મજલિસ મેં (યા'ની લોગોં મેં) બેઠો તો કહો :

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ وَصَلَّى اللَّهُ عَلَى مُحَمَّدٍ

તો અલ્લાહ ઇઝ્જલ તુમ પર એક ફિરિશ્તા મુકરર ફરમા દેગા

જો તુમ કો ગીબત સે બાઝ રખેગા ઓર જબ મજલિસ સે ઉઠો તો કહો :

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ وَصَلَّى اللَّهُ عَلَى مُحَمَّدٍ

તો વોહ ફિરિશ્તા લોગોં કો તુમ્હારી ગીબત કરને સે બાઝ રખેગા.

(القول البديع ص ૨૪૮)

﴿26﴾ દૂધ પીને કે બા'દ કી દુઆ

اَللّٰهُمَّ بَارِكْ لَنَا فِيْهِ وَزِدْنَا مِنْهُ

તરજમા : યા અલ્લાહ ઇઝ્જલ ! હમારે લિયે ઇસ (દૂધ) મેં બ-ર-કત દે ઓર

હમેં ઇસ સે ઝિયાદા ઇનાયત ફરમા. (સન અબી ડાઉદ જ ૩ વ ૬૪૬ હદિથ ૩૪૪૦)

﴿27﴾ સુવારી પર સુવાર હોતે વક્ત કી દુઆ

بِسْمِ اللَّهِ

તરજમા : અલ્લાહ કે નામ સે (સુવાર હોતા હૂં) (الحصن الحصين ص ૮૦)

﴿28﴾ સુવારી પર ઇત્મીનાન સે બેઠ જાને પર દુઆ

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ سُبْحَانَ الَّذِيْ سَخَّرَ لَنَا هَذَا وَ

مَا كُنَّا لَهٗ مُقْرِنَيْنِ وَاِنَّا اِلٰى رَبِّنَا لَمُنْقَلِبُوْنَ

તરજમા : સબ ખૂબિયાં અલ્લાહ ઇઝ્જલ કો, પાકી હૈ ઉસે જિસ ને ઇસ સુવારી

કો હમારે બસ મેં કર દિયા ઓર યેહ હમારે બૂતે (તાક્ત) કી ન થી ઓર બેશક હમેં અપને રબ કી તરફ પલટના હૈ. (સનન અબી દાઉદ જ ૩ વ ૬૯ હદિથ ૨૬૦૨)

﴿29﴾ ઘર મેં દાખિલ હોતે વક્ત કી દુઆ

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ خَيْرَ الْمَوْلَجِ وَخَيْرَ الْمَخْرَجِ بِسْمِ
اللَّهِ وَلَجْنَا وَبِسْمِ اللَّهِ خَرَجْنَا وَعَلَى اللَّهِ رَبِّنَا تَوَكَّلْنَا

તરજમા : ઐ અલ્લાહ ! મેં તુઝ સે દાખિલ હોને ઓર બાહર જાને કી ભલાઈ તલબ કરતા હું. અલ્લાહ કે નામ સે હમ અન્દર આએ ઓર અલ્લાહ કે નામ સે હમ બાહર નિકલે ઓર હમ ને અપને રબ અલ્લાહ પર ભરોસા કિયા.

(સનન અબી દાઉદ જ ૬ વ ૨૧ હદિથ ૫૦૯૬)

﴿30﴾ ઘર સે નિકલતે વક્ત કી દુઆ

بِسْمِ اللَّهِ تَوَكَّلْتُ عَلَى اللَّهِ لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ

તરજમા : અલ્લાહ ઈંદર પર ભરોસા કિયા, મેં ને અલ્લાહ પર ભરોસા કિયા, ગુનાહ સે બચને કી કુવ્વત ઓર નેકી કરને કી તાક્ત અલ્લાહ ઈંદર હી કી તરફ સે હૈ.

(સનન અબી દાઉદ જ ૬ વ ૨૦ હદિથ ૫૦૯૫)

﴿31﴾ સોતે વક્ત કી દુઆ

اللَّهُمَّ بِاسْمِكَ أَمُوتُ وَأَحْيَا

તરજમા : ઐ અલ્લાહ ! મેં તેરે નામ કે સાથ હી મરતા ઓર જીતા હું (યા'ની સોતા ઓર જાગતા હું). (સહિહ બખારી જ ૬ વ ૧૯૩ હદિથ ૬૩૧૬)

﴿32﴾ નીંદ સે બેદાર હોને કે બા'દ કી દુઆ

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَحْيَانَا بَعْدَ مَا أَمَاتَنَا وَإِلَيْهِ النُّشُورُ

તરજમા : તમામ તારીફે અલ્લાહ **عَزَّوَجَلَّ** કે લિયે જિસ ને હમેં મૌત (નીંદ) કે બા'દ હયાત (બેદારી) અતા ફરમાઈ ઓર હમેં ઉસી કી તરફ લૌટના હૈ.

(صحیح البخاری ج ٤ ص ١٩٣ حدیث ٦٣١٤)

﴿33﴾ જલ જાને પર પઢને કી દુઆ

أَذْهَبِ الْبُأْسَ رَبِّ النَّاسِ إِنْ شِئْتَ الشَّافِي لَا شَافِي إِلَّا أَنْتَ

તરજમા : ઐ તમામ લોગોં કે રબ **عَزَّوَجَلَّ** ! તકલીફ દૂર ફરમા, શિફા દે તૂ હી શિફા દેને વાલા હૈ તેરે સિવા કોઈ શિફા દેને વાલા નહીં.

(سنن الکبری للنسائی ج ٦ ص ٢٥٤ حدیث ١٠٨٦٤)

﴿34﴾ સાંપ, બિચ્છૂ વગેરા મૂઝિયાત સે પનાહ કી દુઆ

સુબ્હ વ શામ તીન તીન બાર યેહ પઢિયે :

أَعُوذُ بِكَلِمَاتِ اللَّهِ التَّامَّاتِ مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ

તરજમા : મેં અલ્લાહ **عَزَّوَجَلَّ** કે પૂરે ઓર કામિલ કલિમાત કે સાથ મખ્લૂક કે શર સે પનાહ લેતા હૂં.

(سنن الترمذی ج ٥ ص ٣٤٦ حدیث ٣٦١٦، المعجم الاوسط ج ١ ص ١٦١ حدیث ٥٢٣)

(આધી રાત ઢલે સે સૂરજ કી કિરન ચમકને તક સુબ્હ હૈ, ઇસ બીચ મેં જિસ વક્ત ઇસ દુઆ કો પઢ લેગા સુબ્હ મેં પઢના હોગા, યૂં હી દોપહર ઢલને સે ગુરુબે આફતાબ તક શામ હૈ.) (અલ વઝી-ફતુલ કરીમા, સ.12)

﴿35﴾ સપ્ત ખતરે કે વક્ત કી દુઆ

اللَّهُمَّ اسْتُرْ عَوْرَاتِنَا وَامِنْ رَوْعَاتِنَا

તરજમા : યા ઇલાહી **عَزَّوَجَلَّ** ! હમારી પદા દારી ફરમા ઓર હમારી ઘબરાહટ કો બે ખૌફી વ ઇત્મીનાન સે બદલ દે.

(مسند امام احمد بن حنبل ج ٤ ص ٨ حدیث ١٠٩٩٦)

﴿36﴾ ઘયાદત કરતે વક્ત કી દુઆ

﴿1﴾ لَا بَأْسَ طَهُورٌ إِنْ شَاءَ اللَّهُ

તરજમા : કોઈ હરજ કી ખાત નહીં عَلَيْهِ إِنْ شَاءَ اللَّهُ યેહ મરઝ ગુનાહોં સે પાક કરને વાલા હૈ. (صحیح البخاری ج ۲ ص ۵۰۵ حدیث ۳۶۱۶)

﴿2﴾ أَسْأَلُ اللَّهَ الْعَظِيمَ رَبَّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ أَنْ يَشْفِيكَ

તરજમા : મેં અ-ઝમત વાલે અલ્લાહ સે સુવાલ કરતા હું જો અર્શે અઝીમ કા માલિક હૈ કે વોહ તુઝે શિફા દે. (سنن ابی داود ج ۳ ص ۲۵۱ حدیث ۳۱۰۶)

﴿37﴾ વુસ્થતે રિઝ્ક

“يَا مُسَبِّبَ الْأَسْبَابِ” પાંચ સો બાર અવ્વલ વ આખિર દુરુદ

શરીફ 11, 11 બાર, બા'દ નમાઝે ઇશા કિબ્લા રૂ બા વુઝૂ નંગે સર એસી જગહ, કે સર ઓર આસ્માન કે દરમિયાન કોઈ ચીઝ હાઈલ ન હો, યહાં તક કે સર પર ટોપી ભી ન હો, પઢા કરેં.

(મ-દની પંજસૂરહ, સ. 231)

﴿38﴾ બાલિગ મર્દ વ ઓરત કે જનાઝે કી દુઆ

اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِحَيِّنَا وَمَيِّتِنَا وَشَاهِدِنَا وَغَائِبِنَا وَصَغِيرِنَا وَكَبِيرِنَا وَ

ذَكَرِنَا وَأُنْشَأْهُمُ اللَّهُمَّ مِنْ أَحْيَيْتَهُ مِنَّا فَأَحْيِهِ عَلَى الْإِسْلَامِ وَمَنْ

تَوَفَّيْتَهُ مِنَّا فَتَوَفَّهُ عَلَى الْإِيمَانِ

તરજમા : ઇલાહી ! બખ્શ દે હમારે હર ઝિન્દા કો ઓર હમારે હર ફૌત શુદા કો ઓર હમારે હર હાઝિર કો ઓર હમારે હર ગાઈબ કો ઓર હમારે હર છોટે કો ઓર હમારે હર બડે કો ઓર હમારે હર મર્દ કો ઓર હમારી હર

ઓરત કો. ઇલાહી ! તૂ હમ મેં સે જિસ કો ઝિન્દા રખે તો ઉસ કો ઇસ્લામ પર ઝિન્દા રખ ઓર હમ મેં સે જિસ કો મૌત દે તો ઉસ કો ઇમાન પર મૌત દે.

(سنن الترمذی ج ۲ ص ۳۱۴ حدیث ۱۰۲۶)

﴿39﴾ ના બાલિગ લડકે કે જનાળે કી દુઆ

اللَّهُمَّ اجْعَلْهُ لَنَا فَرَطًا وَاجْعَلْهُ لَنَا آجَرًا وَذُخْرًا وَاجْعَلْهُ لَنَا شَافِعًا وَمُشَفَّعًا

તરજમા : ઇલાહી ! ઇસ (લડકે) કો હમારે લિયે આગે પહોંચ કર સામાન કરને વાલા બના દે ઓર ઇસ કો હમારે લિયે અજ (કા મૂજિબ) ઓર વક્ત પર કામ આને વાલા બના દે ઓર ઇસ કો હમારી સિફારિશ કરને વાલા બના દે ઓર વોહ જિસ કી સિફારિશ મન્જૂર હો જાએ. (فتاوى عالمگیری ج ۱ ص ۱۶۴)

﴿40﴾ ના બાલિગ લડકી કે જનાળે કી દુઆ

اللَّهُمَّ اجْعَلْهَا لَنَا فَرَطًا وَاجْعَلْهَا لَنَا آجَرًا وَذُخْرًا وَاجْعَلْهَا لَنَا شَافِعَةً وَمُشَفَّعَةً

તરજમા : ઇલાહી ! ઇસ (લડકી) કો હમારે લિયે આગે પહોંચ કર સામાન કરને વાલી બના દે ઓર ઇસ કો હમારે લિયે અજ (કી મૂજિબ) ઓર વક્ત પર કામ આને વાલી બના દે ઓર ઇસ કો હમારે લિયે સિફારિશ કરને વાલી બના દે ઓર વોહ જિસ કી સિફારિશ મન્જૂર હો જાએ.

(فتاوى عالمگیری ج ۱ ص ۱۶۴ ماخوذاً)

﴿41﴾ ઇમાને મુફ્સલ

أَمِنْتُ بِاللَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَالْقَدَرِ خَيْرِهِ
وَشَرِّهِ مِنَ اللَّهِ تَعَالَى وَالْبُعْثِ بَعْدَ الْمَوْتِ

તરજમા : મેં ઈમાન લાયા અલ્લાહ પર ઓર ઉસ કે ફિરિશ્તોં પર ઓર ઉસ કી કિતાબોં પર ઓર ઉસ કે રસૂલોં પર ઓર કિયામત કે દિન પર ઓર ઈસ પર, કે અચ્છી ઓર બુરી તકદીર અલ્લાહ કી તરફ સે હૈ ઓર મૌત કે બા'દ ઉઠાએ જાને પર.

﴿42﴾ ઈમાને મુજમલ

أَمِنْتُ بِاللَّهِ كَمَا هُوَ بِأَسْمَائِهِ وَصِفَاتِهِ وَقَبِلْتُ جَمِيعَ
أَحْكَامِهِ أَقْرَارًا بِاللِّسَانِ وَتَصْدِيقًا بِالْقَلْبِ

તરજમા : મેં ઈમાન લાયા અલ્લાહ પર જૈસા કે વોહ અપને નામોં ઓર અપની સિફતોં કે સાથ હૈ ઓર મેં ને ઉસ કે તમામ અહકામ કબૂલ કિયે ઝબાન સે ઇકરાર કરતે હુએ ઓર દિલ સે તસ્દીક કરતે હુએ.

શશ⁶ કલિમે

﴿43﴾ અવ્વલ કલિમા તચ્ચિબ

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ

તરજમા : અલ્લાહ કે સિવા કોઈ ઇબાદત કે લાઈક નહીં મુહમ્મદ (صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ) અલ્લાહ કે રસૂલ હૈ.

﴿44﴾ દૂસરા કલિમા શહાદત

أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ
وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ

તરજમા : મેં ગવાહી દેતા હું કે અલ્લાહ કે સિવા કોઈ મા'બૂદ નહીં વોહ અકેલા હૈ ઉસ કા કોઈ શરીક નહીં ઓર મેં ગવાહી દેતા હું કે બેશક મુહમ્મદ (صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ) અલ્લાહ કે બન્દે ઓર રસૂલ હૈ.

﴿45﴾ તીસરા કલિમા તમ્જુદ

سُبْحَانَ اللَّهِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاللَّهُ أَكْبَرُ
وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ

તરજમા : અલ્લાહ પાક હૈ ઓર સબ ખૂબિયાં અલ્લાહ કે લિયે હૈ ઓર અલ્લાહ કે સિવા કોઈ મા'બૂદ નહીં ઓર અલ્લાહ સબ સે બડા હૈ, ગુનાહોં સે બચને કી તાકત ઓર નેકી કરને કી તૌફીક નહીં મગર અલ્લાહ કી તરફ સે જો સબ સે બુલન્દ અ-ઝમત વાલા હૈ.

﴿46﴾ ચૌથા કલિમા તૌહીદ

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ
يُحْيِي وَيُمِيتُ وَهُوَ حَيٌّ لَا يَمُوتُ أَبَدًا ط ذُو الْجَلَالِ
وَ الْإِكْرَامِ ط يَبْدُوه الْخَيْرُ ط وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ط

તરજમા : અલ્લાહ કે સિવા કોઈ મા'બૂદ નહીં વોહ અકેલા હૈ ઉસ કા કોઈ શરીક નહીં ઉસી કે લિયે હૈ બાદશાહી ઓર ઉસી કે લિયે હમ્દ હૈ વોહી જિન્દા કરતા ઓર મારતા હૈ ઓર વોહ જિન્દા હૈ ઉસ કો હરગિઝ કભી મૌત નહીં આએગી. બડે જલાલ ઓર બુરુર્ગી વાલા હૈ. ઉસ કે હાથ મેં ભલાઈ હૈ ઓર વોહ હર ચીઝ પર કાદિર હૈ.

﴿47﴾ પાંચવાં કલિમા ઇસ્તિઝ્હાર

اَسْتَغْفِرُ اللهَ رَبِّي مِنْ كُلِّ ذَنْبٍ اَذْنَبْتُهُ عَمْدًا اَوْ خَطَا سِرًّا اَوْ
عَلَانِيَةً وَاَتُوبُ اِلَيْهِ مِنَ الذَّنْبِ الَّذِي اَعْلَمُ وَمِنَ الذَّنْبِ الَّذِي
لَا اَعْلَمُ اِنَّكَ اَنْتَ عَلَّامُ الْغُيُوبِ وَ سَتَّارُ الْغُيُوبِ وَ غَفَّارُ
الذُّنُوبِ وَ لَا حَوْلَ وَ لَا قُوَّةَ اِلَّا بِاللّٰهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ ط

તરજમા : મેં અલ્લાહ સે મુઆફી માંગતા હું જો મેરા પરવર દગાર હૈ હર
ગુનાહ સે જો મેં ને જાન બૂઝ કર ક્રિયા યા ભૂલ કર, છુપ કર ક્રિયા યા ઝાહિર
હો કર ઓર મેં ઉસ કી બારગાહ મેં તૌબા કરતા હું ઉસ ગુનાહ સે જિસ કો મેં
જાનતા હું ઓર ઉસ ગુનાહ સે ભી જિસ કો મેં નહીં જાનતા, (ઐ અલ્લાહ !)
બેશક તૂ ગૈબોં કા જાનને વાલા ઓર ઐબોં કા છુપાને વાલા ઓર ગુનાહોં કા
બખ્શને વાલા હૈ ઓર ગુનાહ સે બચને કી તાકત ઓર નેકી કરને કી કુવ્વત
નહીં મગર અલ્લાહ કી મદદ સે જો સબ સે બુલન્દ અ-ઝમત વાલા હૈ.

﴿48﴾ છટા કલિમા રદ્દે ફુરુ

اَللّٰهُمَّ اِنِّيْ اَعُوْذُ بِكَ مِنْ اَنْ اُشْرِكَ بِكَ شَيْئًا وَّاَنَا اَعْلَمُ بِهِ
وَ اَسْتَغْفِرُكَ لِمَا لَا اَعْلَمُ بِهِ تُبْتُ عَنْهُ وَ تَبَرَّأْتُ مِنَ الْكُفْرِ
وَالشِّرْكِ وَالْكَذْبِ وَالْعِيبَةِ وَ الْبِدْعَةِ وَ النَّمِيْمَةِ وَ الْفَوَاحِشِ
وَ الْبُهْتَانِ وَ الْمَعَاصِي كُلِّهَا وَ اَسْلَمْتُ وَ اَقُوْلُ لَا اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ
مُحَمَّدٌ رَّسُوْلُ اللّٰهِ ط

તરજમા : ઐ અલ્લાહ ! મેં તેરી પનાહ માંગતા હું ઇસ બાત સે કે મેં કિસી શૈ કો તેરા શરીક બનાઉં જાન બૂઝ કર ઓર બખ્શિશ માંગતા હું તુઝ સે ઉસ (શિક) કી જિસ કો મેં નહીં જાનતા ઓર મેં ને ઉસ સે તૌબા કી ઓર મેં બેઝાર હુવા કુફ્ર સે ઓર શિક્ર સે ઓર ઝૂટ સે ઓર ગીબત સે ઓર બિદઅત સે ઓર યુગલી સે ઓર બે હયાઈયોં સે ઓર બોહતાન સે ઓર તમામ ગુનાહોં સે ઓર મેં ઇસ્લામ લાયા ઓર મેં કહતા હું અલ્લાહ કે સિવા કોઈ ઇબાદત કે લાઈક નહીં મુહમ્મદ ﷺ અલ્લાહ કે રસૂલ હૈં.

કફ્રન પર લિખને કી દુઆઓ

જો યેહ દુઆ મયિત કે કફ્રન પર લિખે અલ્લાહ તઆલા ક્રિયામત તક ઉસ સે અઝાબ ઉઠા લે. વોહ દુઆ યેહ હૈ :

اَللّٰهُمَّ اِنِّیْ اَسْأَلُکَ یَا عَالَمَ السِّرِّ یَا عَظِیْمَ الْخَطْرِ یَا خَالِقَ الْبَشَرِ یَا مُوَقِعَ الطَّفْرِ یَا مَعْرُوْفَ الْاَثْرِ یَا ذَا الطُّوْلِ وَالْمَنْ یَا کَاشِفَ الضُّرِّ وَالْبَحْنَ یَا اِلَهَ الْاَوَّلِیْنَ وَالْاٰخِرِیْنَ فَرِّجْ عَنِّیْ هُمُوْمِیْ وَاکْشِفْ عَنِّیْ غُموْمِیْ
وَصَلِّ اَللّٰهُمَّ عَلٰی سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَسَلِّمْ

જો યેહ દુઆ કિસી પરચે પર લિખ કર સીને પર કફ્રન કે નીચે રખ દે ઉસે અઝાબે કબ્ર ન હો, ન મુન્કર નકીર નઝર આએ ઓર વોહ દુઆ યેહ હૈ :

لَا اِلَهَ اِلَّا اللّٰهُ وَاللّٰهُ اَكْبَرُ لَا اِلَهَ اِلَّا اللّٰهُ وَحْدَهُ لَا شَرِیْكَ لَهُ لَا اِلَهَ اِلَّا اللّٰهُ لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ لَا اِلَهَ اِلَّا اللّٰهُ وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ اِلَّا بِاللّٰهِ الْعَلِيِّ الْعَظِیْمِ

(ફતાવા ર-ઝવિયા મુખર્રજા, જિ. 9, સ. 108, 110)

મ-દની ફૂલ : બેહતર યેહ હૈ કે યેહ પરચા (બલ્કે અહ્દ નામા ઓર શ-જરા વગૈરા) મયિત કે મુંહ કે સામને કિબલા કી જાનિબ (કબ્ર કી અન્દરૂની દીવાર મેં) તાક ખોદ કર ઉસ મેં રખે.

(બહારે શરીઅત, જિ. 1, હિસ્સા : 4, સ. 848) (મ-દની પંજસૂરહ, સ. 223)

સુન્નતેં ઓર આદાબ

સલામ કરને કી સુન્નતેં ઓર આદાબ

મીઠે મીઠે ઇસ્લામી ભાઈયો!

સલામ કરના હમારે પ્યારે આકા, તાજદારે મદીના
 صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَالْآلِهِ وَسَلَّمَ કી બહુત હી પ્યારી સુન્નત હૈ. બદ કિસ્મતી સે
 આજ કલ યેહ સુન્નત ભી ખત્મ હોતી નઝર આ રહી હૈ. ઇસ્લામી
 ભાઈ જબ આપસ મેં મિલતે હેં તો السَّلَامُ عَلَيْكُمْ સે ઇબ્તિદા કરને કે
 બજાએ “આદાબ અઝ”, “ક્યા હાલ હૈ?”, “મિઝાજ શરીફ”,
 “સુબહ બખૈર”, “શામ બખૈર” વગૈરા વગૈરા અજબો ગરીબ કલિમાત
 સે ઇબ્તિદા કરતે હેં, યેહ ખિલાફે સુન્નત હૈ. રુખ્સત હોતે વક્ત ભી
 “ખુદા હાફિઝ”, “ગુડબાય”, “ટાટા” વગૈરા કહને કે બજાએ સલામ
 કરના ચાહિયે. હાં રુખ્સત હોતે હુએ السَّلَامُ عَلَيْكُمْ કે બા’દ અગર
 ખુદા હાફિઝ કહ દેં તો હરજ નહીં. સલામ કી ચન્દ સુન્નતેં ઓર
 આદાબ મુલા-હઝા હોં :

☆ સલામ કે બેહતરીન અલ્ફાઝ યેહ હેં :

السَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ યા’ની તુમ પર સલામતી હો ઓર
 અલ્લાહ عزَّوجلَّ કી તરફ સે રહમતેં ઓર બ-ર-કતેં નાઝિલ હોં.”

(માખૂઝ ફતાવા ર-ઝવિયા, જિ. 22, સ. 409)

☆ સલામ કરને વાલે કો ઉસ સે બેહતર જવાબ દેના ચાહિયે. અલ્લાહ
 عزَّوجلَّ ઇશાદ ફરમાતા હૈ :

وَإِذَا حُيِّتُمْ بِتَحِيَّةٍ فَحَيُّوا

بِأَحْسَنَ مِنْهَا أَوْ رُدُّوهَا

(પૃ. ૫, તા: ૮૧)

તર-જ-મએ કન્ઝુલ ઈમાન : ઓર

જબ તુમહે કોઈ કિસી લફઝ સે સલામ

કરે તો તુમ ઉસ સે બેહતર લફઝ

જવાબ મેં કહો યા વોહી કહ દો.

☆ સલામ કે જવાબ કે બેહતરીન અલ્ફાઝ યેહ હેં :

“يَا’ની ઓર તુમ પર ભી સલામતી હો ઓર અલ્લાહ ઈબ્રાહીમની તરફ સે રહમતેં ઓર બ-ર-કતેં નાઝિલ હોં.”

(માખૂઝ ફતાવા ર-ઝવિયા, જિ. 22, સ. 409)

☆ સલામ કરના હઝરતે સય્યિદુના આદમ عَلَيْهِ السَّلَام કી ભી સુન્નત હે.

(મિરઆતુલ મનાજીહ, જિ. 6, સ. 313)

હઝરતે સય્યિદુના અબૂ હુરૈરા રઝી અલ્લેહુ તૈઆલેહુ સે મરવી હે કે હુઝૂર સય્યિદે દો આલમ સલ્મ વૈલેહુ સલ્મ ને ફરમાયા : “જબ અલ્લાહ ઈબ્રાહીમની તરફ સે રહમતેં ઓર બ-ર-કતેં નાઝિલ હોં તો ઉન્હેં હુકમ દિયા કે જાઓ ઓર ફિરિશતોં કી ઉસ બૈઠી હુઈ જમાઅત કો સલામ કરો. ઓર ગૌર સે સુનો ! કે વોહ તુમહે કયા જવાબ દેતે હેં. ક્યૂંકે વોહી તુમ્હારા ઓર તુમ્હારી ઓલાદ કા સલામ હે. હઝરતે સય્યિદુના આદમ عَلَيْهِ السَّلَام ને ફિરિશતોં સે કહા : اَلسَّلَامُ عَلَيْكُمْ તો ઉન્હેં ને જવાબ દિયા, “اَلسَّلَامُ عَلَيْكَ وَرَحْمَةُ اللَّهِ” ઓર ઉન્હેં ને “وَرَحْمَةُ اللَّهِ” કે અલ્ફાઝ ઝાઈદ કહે.”

(સિંચ ખારી, ક્તાબ અસ્તિઝાન, બાબ બદુઅલ્લામ, અલ્હદિથ ૧૪૨૮, જ ૪, સ ૧૪૨)

☆ આમ તૌર પર મા’રૂફ યેહી હે કે “اَلسَّلَامُ عَلَيْكُمْ” હી સલામ હે.

મગર સલામ કે દૂસરે ભી બા’ઝ સીગે હેં. મ-સલન કોઈ આ કર

સિર્ફ કહે “સલામ” તો ભી સલામ હો જાતા હૈ ઓર “સલામ” કે જવાબ મેં “સલામ” કહ દિયા, યા “السَّلَامُ عَلَيْكُمْ” હી કહ દિયા, યા સિર્ફ “وَعَلَيْكُمْ” કહ દિયા તો ભી જવાબ હો ગયા.

(માખૂઝ બહારે શરીઅત, જિલ્લ સિવુમ, હિસ્સા : 16, સ. 460)

☆ સલામ કરને સે આપસ મેં મહબ્બત પૈદા હોતી હૈ. હઝરતે અબૂ હુરૈરા رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ સે મરવી હૈ કે હુઝૂર صَلَّی اللهُ تَعَالَى عَلَیْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને ફરમાયા : “તુમ જન્નત મેં દાખિલ નહીં હોગે જબ તક તુમ ઈમાન ન લાઓ ઓર તુમ મોમિન નહીં હો સકતે જબ તક કે તુમ એક દૂસરે સે મહબ્બત ન કરો, કયા મેં તુમ કો એક એસી ચીઝ ન બતાઉં જિસ પર તુમ અમલ કરો તો એક દૂસરે સે મહબ્બત કરને લગો. અપને દરમિયાન સલામ કો આમ કરો.”

(سنن أبي داود، کتاب الادب، باب فی افشاء السلام، الحدیث ۵۱۹۳، ج ۴، ص ۴۴۸)

☆ હર મુસલ્માન કો સલામ કરના ચાહિયે ખ્વાહ હમ ઉસે જાનતે હોં યા ન જાનતે હોં. હઝરતે સય્યિદુના અબ્દુલ્લાહ બિન અમ્ર બિન અલ આસ رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ સે મરવી હૈ કે એક આદમી ને હુઝૂર તાજદારે મદીના صَلَّی اللهُ تَعَالَى عَلَیْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم સે અઝ્ઝ ક્રિયા : ઇસ્લામ કી કૌન સી ચીઝ સબ સે બેહતર હૈ ? તો આપ صَلَّی اللهُ تَعَالَى عَلَیْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને ફરમાયા : “યેહ કે તુમ ખાના ખિલાઓ (મિસ્કીનોં કો) ઓર સલામ કહો હર શખ્સ કો ખ્વાહ તુમ ઉસ કો જાનતે હો યા નહીં.”

(صحیح البخاری، کتاب الاستقذار، باب السلام للمعرفة وغير المعرفة، الحدیث ۲۴۳۶، ج ۴، ص ۱۶۸)

મીઠે મીઠે ઇસ્લામી ભાઈયો ! હો સકે તો જબ બસ મેં સુવાર હોં, કિસી અસ્પતાલ મેં જાના પડ જાએ, કિસી હોટલ મેં દાખિલ

હોં, જહાં લોગ ફારિગ બેઠે હોં, જહાં જહાં મુસલમાન ઇકઢે હોં, સલામ કર દિયા કરેં. યેહ દો અલ્ફાઝ ઝબાન પર બહુત હી હલકે હેં મગર ઇન કે ફવાઈદો સ-મરાત બહુત હી ઝિયાદા હેં.

☆ બાતચીત શુરૂઅ કરને સે પહલે હી સલામ કરને કી આદત બનાની ચાહિયે. નબિયે કરીમ ﷺ ને ફરમાયા : “قُلِ السَّلَامُ يَا نَبِيَّيَ”ની સલામ બાતચીત સે પહલે હે.”

(جامع الترمذی، کتاب الاستئذان... الخ، باب ما جاء في السلام... الخ، ج ۴، ص ۳۲۱)

☆ છોટા બડે કો, ચલને વાલા બેઠે હુએ કો, થોડે ઝિયાદા કો ઓર સુવાર પૈદલ કો સલામ કરને મેં પહલ કરેં.

સરકારે મદીના ﷺ કા ફરમાને આલીશાન હૈ : “સુવાર પૈદલ કો સલામ કરે, ચલને વાલા બેઠે હુએ કો, ઓર થોડે લોગ ઝિયાદા કો ઓર છોટા બડે કો સલામ કરે.”

(صحيح مسلم، کتاب السلام، باب يسلم الراكب على الماشي والقليل على الكثير، الحديث ۳۱۶۰، ص ۱۱۹۱)

☆ પીછે સે આને વાલા આગે વાલે કો સલામ કરે.

(الفتاوى الهندية، کتاب الکرايمية، باب السالغ في السلام وتشميت العاطس، ج ۵، ص ۲۲۵)

☆ જબ કોઈ કિસી કા સલામ લાએ તો ઇસ તરહ જવાબ દેં : “تُحِيَّاتُكَ وَعَلَيْكَ السَّلَامُ” યા’ની “તુઝ પર ભી ઓર ઉસ પર ભી સલામ હો.” હઝરતે ગાલિબ رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ ફરમાતે હેં કે હમ હસન બસરી رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ કે દરવાઝે પર બેઠે હુએ થે, એક આદમી ને બતાયા કે મેરે વાલિદે માજિદ ને મુઝે રસૂલુલ્લાહ ﷺ કે પાસ ભેજા ઓર ફરમાયા, આપ ﷺ કો મેરા સલામ અઝા કર. ઉસ ને કહા, મેં આપ (ﷺ) કી

ખિદમતે બા બ-ર-કત મેં હાઝિર હો ગયા ઓર મેં ને અઝ્ કી, સરકાર صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ! મેરે વાલિદ સાહિબ આપ صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ કો સલામ અઝ્ કરતે હૈં. હુઝૂર સચ્ચિદે દો આલમ عَلَیْكَ وَعَلَىٰ آيِكَ السَّلَام : “ صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ને ફરમાયા : “ યા’ની તુઝ પર ઓર તેરે બાપ પર સલામ હો.”

(سنن ابی داؤد، کتاب الادب، باب فی الرجل یقول فلان یرکب السلام، الحدیث ۵۲۳۱، ج ۴، ص ۴۵۸)

☆ સલામ મેં પહલ કરને વાલા અલ્લાહ عزوجل કા મુકરબ હૈ. હઝરતે સચ્ચિદુના અબૂ ઉમામા અલ બાહિલી સુદય બિન ઇજલાન رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ સો મરવી હૈ કે હુઝૂર તાજદારે મદીના صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ને ફરમાયા : “લોગોં મેં અલ્લાહ તઆલા કે ઝિયાદા કરીબ વોહી શખ્સ હૈ જો ઉન્હેં પહલે સલામ કરે.”

(المرجع السابق، باب فی فضل من بدء بالسلام، الحدیث ۵۱۹۷، ج ۴، ص ۴۴۹)

હઝરતે સચ્ચિદુના અબૂ ઉમામા رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ સે રિવાયત હૈ, અઝ્ ક્રિયા ગયા : યા રસૂલલ્લાહ صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ! દો આદમી આપસ મેં મિલેં તો કૌન પહલે સલામ કરે ? ફરમાયા : “જો ઉન મેં અલ્લાહ તઆલા કે ઝિયાદા કરીબ હો.”

(جامع الترمذی، کتاب الاستئذان، باب فضل الذی یدء بالسلام، الحدیث ۲۸۰۳، ج ۴، ص ۳۱۸)

☆ હઝરતે અનસ رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ સે રિવાયત હૈ કે રસૂલલ્લાહ صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ને ફરમાયા : “ઐ બેટે ! જબ તુમ અપને ઘર મેં દાખિલ હો તો સલામ કહો, યેહ તુમ્હારે લિયે ઓર તુમ્હારે ઘર વાલોં કે લિયે બ-ર-કત કા બાઈસ હોગા.”

(جامع الترمذی، کتاب الاستئذان، باب ما جاء فی التسليم إذا دخل بیتہ، الحدیث ۲۷۰۷، ج ۴، ص ۳۲۰)

ઘર મેં જબ દાખિલ હોં ઉસ વક્ત ભી સલામ કરેં ઔર જબ રુખ્સત હોને લગેં, ઉસ વક્ત ભી સલામ કરેં. હઝરતે સય્યિદુના કતાદા رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ સે રિવાયત હૈ કે નબિય્યે કરીમ صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ને ફરમાયા : “જિસ વક્ત તુમ ઘર મેં દાખિલ હો અપને ઘર કે લોગોં કો સલામ કહો, જબ અપને ઘર વાલોં સે નિકલો તો સલામ કે સાથ રુખ્સત હો.”

(مشکوٰۃ المصابیح، کتاب الادب، باب السلام، الفصل الثانی، الحدیث ۴۱۵، ج ۲، ص ۱۶۵)

☆ આજ કલ અગર કોઈ કિસી મહફિલ, ઇજતિમાઅ યા મજલિસ વગૈરા મેં આ કર સલામ કર ભી દેતા હૈ તો જાતે હુએ “મેં ચલતા હૂં”, “ખુદા હાફિઝ”, “અઝ્ઘા”, “બાય બાય”, વગૈરા કલિમાત કહતા હૈ લિહાઝા મજલિસ કે ઇજ્તિમા પર ઇન સબ અલ્ફાઝ કે બજાએ સલામ કિયા કરેં. યુનાન્યે હઝરતે સય્યિદુના અબૂ હુરૈરા رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ હુઝૂર નબિય્યે કરીમ صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ સે રિવાયત કરતે હેં : “જિસ વક્ત તુમ મેં સે કોઈ કિસી મજલિસ કી તરફ પહોંચે, સલામ કહે. અગર ઝરૂરત મહસૂસ કરે, વહાં બૈઠ જાએ. ફિર જબ ખડા હો સલામ કહે ઇસ લિયે કે પહલા સલામ દૂસરે સે ઝિયાદા બેહતર નહીં હૈ.”

(جامع الترمذی، کتاب الاستئذان، باب ما جاء في التسليم عند القيام وعند القعود، الحدیث ۲۷۱۵، ج ۴، ص ۳۲۴)

☆ અગર કુછ લોગ જમ્મ હેં એક ને આ કર السَّلَامُ عَلَيْكُمْ કહા. તો કિસી એક કા જવાબ દે દેના કાફી હૈ. અગર એક ને ભી ન દિયા તો સબ ગુનહગાર હોંગે. અગર સલામ કરને વાલે ને કિસી એક કા નામ લે કર સલામ કિયા યા કિસી કો મુખાતબ કર કે સલામ કિયા તો અબ ઉસી કો જવાબ દેના હોગા. દૂસરે કા જવાબ કાફી ન હોગા. (માખૂઝ બહારે શરીઅત, સલામ કા બયાન, જિલ્લ સિવુમ, હિસ્સા : 16, સ. 460)

હઝરતે સય્યિદુના મૌલા અલી કَرَّمَ اللهُ تَعَالَى وَجْهَهُ الْكَرِيم سے
રિવાયત હે : “જબ કોઈ શખ્સ ગુઝરતે હુએ સલામ કહ દે ઓર બેઠને
વાલોં મેં સે એક શખ્સ જવાબ દે તો સબ લોગોં કી તરફ સે કિફાયત કર
જાતા હે.” (سنن ابی داؤد، کتاب الادب، باب ما جاء فی ردو احد عن الجماعة، الحديث ۵۲۱۰، ج ۴، ص ۴۵۲)

☆ اَلْسَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ, કહને સે દસ નેકિયાં, اَلْسَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ કહને સે બીસ નેકિયાં જબ કે اَلْسَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ કહને સે તીસ નેકિયાં મિલતી હે. યુનાન્યે હઝરતે સય્યિદુના ઇમરાન
બિન હસીન رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ સે રિવાયત હે કે એક આદમી હુઝૂર
તાજદારે મદીના صَلَّی اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ કી ખિદમત મેં હાઝિર હુવા,
ઓર ઉસ ને અર્ઝ કિયા : اَلْسَّلَامُ عَلَيْكُمْ, آپ صَلَّی اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ને
ફરમાયા : “દસ નેકિયાં લિખી ગઈ હે.” ફિર દૂસરા હાઝિર હુવા ઉસ
ને અર્ઝ કિયા : اَلْسَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ, آپ صَلَّی اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ
ને ઉસ કો જવાબ દિયા, વોહ ભી બેઠ ગયા, આપ
ને ફરમાયા : “બીસ નેકિયાં લિખી ગઈ હે.” ફિર
એક ઓર આદમી હાઝિરે ખિદમત હુવા, ઉસ ને અર્ઝ કિયા :
اَلْسَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ, آپ صَلَّی اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ને
ઉસ કો જવાબ દિયા ઓર ફરમાયા : “તીસ નેકિયાં હે.”

(سنن الترمذی، کتاب الاستئذان والادب، باب ما فی فضل السلام، الحديث ۲۶۹۸، ج ۴، ص ۳۱۵)

☆ જો સો રહે હોં ઉન કો સલામ ન કિયા જાએ બલકે સિર્ફ જાગને વાલોં
કો સલામ કરે યુનાન્યે હઝરતે સય્યિદુના મિકદાદ رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ સે
મરવી હે કે આપ صَلَّی اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ રાત કો તશરીફ લાતે તો
સલામ કહતે. આપ صَلَّی اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآલِهِ وَسَلَّمَ સોને વાલોં કો ન જગાતે

ઓર જો જાગ રહે હોતે ઉન કો આપ ﷺ સલામ ઇશાદિ ફરમાતે. પસ એક દિન હુઝૂર ﷺ તશરીફ લાએ ઓર ઇસી તરહ સલામ ફરમાયા જિસ તરહ ફરમાયા કરતે થે.

(صحیح مسلم، کتاب الاثریة، باب اکرام الضیف وفضل ایثاره، الحدیث ۲۰۵۵، ج ۱، ص ۱۱۳)

જલ્વએ યાર ઇધર ભી કોઈ ફેરા તેરા !

હસ્તેં આઠ પહર તકતી હેં રસ્તા તેરા !

(ઝોકે ના'ત)

☆ ઝબાન સે સલામ કરને કે બજાએ સિફ ઊંઘલિયોં યા હથેલી કે ઇશારે સે સલામ ન કિયા જાએ.

(માખૂઝ બહારે શરીઅત, જિલ્લ સિવુમ, હિસ્સા : 16, સ. 464)

હઝરતે સય્યિદુના અમ્ર બિન શુઅેબ બ વાસિતા વાલિદ અપને દાદા رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ સે રિવાયત કરતે હેં, નબિય્હે કરીમ ﷺ ને ફરમાયા : “હમારે ગૈર સે મુશા-બહત પૈદા કરને વાલા હમ મેં સે નહીં, યહૂદો નસારા કે મુશાબેહ ન બનો, યહૂદિયોં કા સલામ ઊંઘલિયોં કે ઇશારે સે હૈ ઓર ઇસાઈયોં કા સલામ હથેલિયોં કે ઇશારે સે.”

(جامع الترمذی، کتاب الاستئذان، باب ما جاء في كراهية الإشارة اليد بالسلام، الحدیث ۲۷۰۳، ج ۳، ص ۳۱۹)

અગર કિસી ને ઝબાન સે સલામ કે અલ્ફાઝ કહે ઓર સાથ હી હાથ ભી ઉઠા દિયા તો ફિર મુઝા-ચકા નહીં.

(અહકામે શરીઅત, હિસ્સએ અવ્વલ, સ. 72)

☆ ગૈર મુસ્લિમ કો સલામ ન કરેં વોહ અગર સલામ કરે તો ઉસ કા જવાબ વાજિબ નહીં, જવાબ મેં ફક્ત “وَعَلَيْكُمْ” કહ દેં.

(فتاوى الهندية، كتاب الكراهية، الباب السابع في السلام، ج ۵، ص ۳۲۰)

☆ સલામ કરતે વક્ત હદે રુકૂઅ તક ઝુક જાના (યા'ની ઇતના ઝુકના કે હાથ બઢાએ તો ઘુટનોં તક પહોંચ જાએ) હરામ હે અગર ઇસ સે કમ ઝુકે તો મકરૂહ.

(માખૂઝ બહારે શરીઅત, જિલ્લ સિવુમ, હિસ્સા : 16, સ. 464)

બદ કિસ્મતી સે આજ કલ આમ તૌર પર સલામ કરતે વક્ત લોગ ઝુક જાતે હૈં. અલબત્તા કિસી બુઝુર્ગ કે હાથ ચૂમને મેં હરજ નહીં બલ્કે સવાબ હે ઓર યેહ બિગૈર ઝુકે મુશ્કિન નહીં યહાં ઝરૂરત હે. જબ કે સલામ કે વક્ત ઝુકને કી હાજત નહીં.

☆ બુઢિયા કા જવાબ આવાઝ સે દેં ઓર જવાન ઓરત કે સલામ કા જવાબ ઇતના આહિસ્તા દેં કે વોહ ન સુને. અલબત્તા ઇતની આવાઝ લાઝિમી હે કે જવાબ દેને વાલા ખુદ સુન લે.

(માખૂઝ બહારે શરીઅત, જિલ્લ સિવુમ, હિસ્સા : 16, સ. 461)

☆ જબ દો ઇસ્લામી ભાઈ મુલાકાત કરેં તો સલામ કરેં ઓર અગર દોનોં કે બીચ મેં કોઈ સુતૂન, કોઈ દરખ્ત યા દીવાર વગૈરા દરમિયાન મેં હાઈલ હો જાએ ફિર જૈસે હી મિલેં દોબારા સલામ કરેં. હઝરતે સય્યિદુના અબૂ હુરૈરા رضي الله تعالى عنه સે મરવી હે કે હુઝૂર તાજદારે મદીના صلى الله تعالى عليه وآله وسلم ને ફરમાયા : “જબ તુમ મેં સે કોઈ શખ્સ અપને ઇસ્લામી ભાઈ કો મિલે તો ઉસ કો સલામ કરે ઓર અગર ઉન કે દરમિયાન દરખ્ત, દીવાર યા પથ્થર વગૈરા હાઈલ હો જાએ ઓર વોહ ફિર ઉસ સે મિલે તો દોબારા ઉસ કો સલામ કરે.”

(મુસ્નિ અબી ડાઉદ, કતાબુલ અદબ, બાબ ફી રિઝલ યિફારુ રિઝલ... إلخ, الحدیث ૫૨૦૦, ج ૪, ص ૪૫૦)

☆ ખત મેં સલામ લિખા હોતા હે ઉસ કા ભી જવાબ દેના વાજિબ હે

ઇસ કી દો સૂરતેં હેં, એક તો યેહ કે ઝબાન સે જવાબ દે ઓર દૂસરા યેહ કે સલામ કા જવાબ લિખ કર ભેજ દે લેકિન ચૂંકે જવાબે સલામ ફૌરન દેના વાજિબ હૈ ઓર ખત કા જવાબ દેને મેં કુછ ન કુછ તાખીર હો હી જાતી હૈ લિહાઝા ફૌરન ઝબાન સે સલામ કા જવાબ દે દે. આ'લા હઝરત **رَضِیَ اللہُ عَنْہُ** જબ ખત પઢા કરતે તો ખત મેં જો “**السَّلَامُ عَلَيْكُمْ**” લિખા હોતા, ઉસ કા જવાબ ઝબાન સે દે કર બા'દ કા મઝમૂન પઢતે.

(માખૂઝ બહારે શરીઅત, જિલ્દ સિવુમ, હિસ્સા : 16, સ. 463)

☆ અગર કિસી ને આપ કો કહા : “ફુલાં કો મેરા સલામ કહના” તો આપ ખુદ ઉસી વક્ત જવાબ ન દે દે. આપ કા જવાબ દેના કોઈ મા'ના નહીં રખતા બલ્કે જિસ કે બારે મેં કહા હૈ ઉસ સે કહેં કે ફુલાં ને આપ કો સલામ કહા હૈ.

☆ અગર કિસી ને આપ સે કહા કે ફુલાં ને આપ કો સલામ કહા હેં. અગર સલામ લાને વાલા ઓર ભેજને વાલા દોનોં મર્દ હોં તો યૂં કહેં : **عَلَيْكَ وَعَلَيْهَا السَّلَام**, અગર દોનોં ઔરતેં હોં તો કહેં : **السَّلَامُ عَلَيْكَ**, અગર પહોંચાને વાલા મર્દ ઔર ભેજને વાલી ઔરત હો : **السَّلَامُ عَلَيْكَ**, અગર પહોંચાને વાલી ઔરત હો ઔર ભેજને વાલા મર્દ હો : **عَلَيْكَ وَعَلَيْهَا السَّلَام**.

(ઇન સબ કા તરજમા યેહી હૈ “તુઝ પર ભી સલામ હો ઔર ઉસ પર ભી”)

☆ જબ આપ મસ્જિદ મેં દાખિલ હોં ઔર ઇસ્લામી ભાઈ તિલાવતે કુરઆન, ઝિક્રો દુરૂદ મેં મશગૂલ હોં યા ઇન્તિઝારે નમાઝ મેં બેઠે હોં ઉન કો સલામ ન કરેં. યેહ સલામ કા મૌકઅ નહીં ઔર ન ઉન પર

જવાબ વાજિબ હૈ. (الفتاوى الهندية، كتاب الكراهية، باب السابغ في السلام وتشميت العاقل، ج 5، ص 225)

ઈમામે અહલે સુન્નત, મુજદિદે દીનો મિલ્લત મૌલાના શાહ ઈમામ અહમદ રઝા ખાન عَلَيْهِ رَحْمَةُ الرَّحْمٰن ફતાવા ર-ઝવિયા જિલ્દ 23 સફહા 399 પર લિખતે હૈં : ઝાકિર પર સલામ કરના મુતલકન મન્અ હૈ ઓર અગર કોઈ કરે તો ઝાકિર કો ઈખ્તિયાર હૈ કે જવાબ દે યા ન દે. હાં અગર કિસી કે સલામ યા જાઈઝ કલામ કા જવાબ ન દેના ઉસ કી દિલ શિકની કા મૂજિબ (યા'ની સબબ) હો તો જવાબ દે, કે મુસલ્માન કી દિલદારી વઝીફે મેં બાત ન કરને સે અહમ વ આ'ઝમ હૈ.

☆ કોઈ ઈસ્લામી ભાઈ દસોં તદરીસ યા ઈલ્મી ગુફ્ત-ગૂ યા સબક કી તકરાર મેં હૈ ઉસ કો સલામ ન કરેં.

(બહારે શરીઅત, સલામ કા બયાન, જિલ્દ સિવુમ, હિસ્સા : 16, સ. 462)

☆ ઈજતિમાઅ મેં બયાન હો રહા હૈ, ઈસ્લામી ભાઈ બયાન સુન રહે હૈં આને વાલા સલામ ન કરે.

☆ જો પેશાબ, પાખાના કર રહા હૈ, યા પેશાબ કરને કે બા'દ ઢેલા લિયે જા-એ પેશાબ સુખાને કે લિયે ટહલ રહા હૈ, ગુસ્લ ખાને મેં બરહૂના નહા રહા હૈ, ગાના ગા રહા હૈ, કબૂતર ઉડા રહા હૈ યા ખાના ખા રહા હૈ ઈન સબ કો સલામ ન કરેં. (المرجع السابق، ص 462)

☆ જિન સૂરતોં મેં સલામ કરના મન્અ હૈ અગર કિસી ને કર ભી દિયા તો ઉન પર જવાબ વાજિબ નહીં. (المرجع السابق ملخصاً)

☆ ખાના ખાને વાલે કો સલામ કર દિયા તો મુંહ મેં ઉસ વક્ત લુકમા નહીં તો જવાબ દે દે. (المرجع السابق، ص 461 ملخصاً)

☆ સાઈલ (ભિકારી) કે સલામ કા જવાબ વાજિબ નહીં (જબ કે ભીક માંગને કી ગરજ સે આયા હો). (المرجع السابق، ص ૬૧)

☆ અકસર જગહ યેહ તરીકા હૈ કે છોટા જબ બડે કો સલામ કરતા હૈ તો વોહ જવાબ મેં કહતા હૈ જીતે રહો. યેહ સલામ કા જવાબ નહીં હૈ. (المرجع السابق، ص ૬૧)

“السَّلَامُ عَلَيْكُمْ” કે ગ્યારહ હુરૂફ કી નિસ્ખત સે સલામ કે 11 મ-દની ફૂલ

☆ પેશ કર્દા હર હર મ-દની ફૂલ કો સુન્નતે રસૂલે મકબૂલ **السَّلَام** પર મહમૂલ ન ફરમાઈયે, ઇન મેં સુન્નતોં કે ઇલાવા બુરુગાને દીન **رَحِمَهُمُ اللَّهُ الْبَيْنِينَ** સે મન્કૂલ મ-દની ફૂલ કા ભી શુમૂલ હૈ. જબ તક યકીની તૌર પર મા'લૂમ ન હો કિસી અમલ કો “સુન્નતે રસૂલ” નહીં કહ સકતે.

❶ મુસલ્માન સે મુલાકાત કરતે વક્ત ઉસે સલામ કરના સુન્નત હૈ.

❷ મક-ત-બતુલ મદીના કી મત્બૂઆ બહારે શરીઅત, જિલ્દ સિવુમ, હિસ્સા 16 સફહા 469 પર લિખે હુએ જુઝઈયે કા ખુલાસા હૈ : “સલામ કરતે વક્ત દિલ મેં યેહ નિય્યત હો, કે જિસ કો સલામ કરને લગા હૂં ઉસ કા માલ ઓર ઇઝ્ઝત વ આબરૂ સબ કુછ મેરી હિફાઝત મેં હૈ ઓર મેં ઇન મેં સે કિસી ચીઝ મેં દખ્લ અન્દાઝી કરના હરામ જાનતા હૂં.”

❸ દિન મેં કિતની હી બાર મુલાકાત હો, એક કમરે સે દૂસરે કમરે મેં બાર બાર આના જાના હો વહાં મૌજૂદ મુસલ્માનો કો સલામ કરના કારે સવાબ હૈ.

﴿4﴾ સલામ મેં પહલ કરના સુન્નત હે.

﴿5﴾ સલામ મેં પહલ કરને વાલા અલ્લાહ عَزَّوَجَلَّ કા મુકર્રબ હે.

﴿6﴾ સલામ મેં પહલ કરને વાલા તકબ્બુર સે ભી બરી હે. જૈસા કે મેરે મક્કી મ-દની મુસ્તફા صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કા ફરમાને બા સફા હે : પહલે સલામ કહને વાલા તકબ્બુર સે બરી હે.

(شُعَبُ الْاِيْمَان ج ٦ ص ٤٣٣ حدیث: ٨٧٨٦)

﴿7﴾ સલામ મેં પહલ કરને વાલે પર 90 રહમતેં ઓર જવાબ દેને વાલે પર 10 રહમતેં નાઝિલ હોતી હેં.

(جامع الصغير للسيوطي، الحديث: ٤٨٧، ص ٣٦)

﴿8﴾ وَرَحْمَةُ اللّٰهِ સાથ મેં 10 નેકિયાં મિલતી હેં. સાથ મેં 20 નેકિયાં હો જાએંગી. ઓર وَبَرَكَاتُهُ શામિલ કરેંગે તો 30 નેકિયાં હો જાએંગી. બા'ઝ લોગ સલામ કે સાથ જન્નતુલ મકામ ઓર દોઝખુલ હરામ કે અલ્ફાઝ બઢા દેતે હેં યેહ ગલત તરીકા હે. બલ્કે મન-ચલે તો مَعَاذَ اللّٰهِ યહાં તક બક જાતે હેં : આપ કે બચ્ચે હમારે ગુલામ.

મેરે આકા આ'લા હઝરત, ઇમામે અહલે સુન્નત, મૌલાના શાહ ઇમામ અહમદ રઝા ખાન عَلَيْهِ رَحْمَةُ الرَّحْمٰن ફતાવા ર-ઝવિયા જિલ્દ 22 સફહા 409 પર ફરમાતે હેં : કમ અઝ કમ السَّلَامُ عَلَيْكُمْ ઓર ઇસ સે બેહતર وَرَحْمَةُ اللّٰهِ મિલાના ઓર સબ સે બેહતર وَبَرَكَاتُهُ શામિલ કરના ઓર ઇસ પર ઝિયાદત નહીં. ફિર સલામ કરને વાલે ને જિતને અલ્ફાઝ મેં સલામ ક્રિયા હે જવાબ મેં ઉતને કા ઇઆદા તો ઝરૂર હે ઓર અફઝલ યેહ હે કે જવાબ મેં

ઝિયાદા કહે. ઉસ ને **وَعَلَيْكُمُ السَّلَامُ وَرَحْمَةُ اللَّهِ** કહા તો યેહ **وَعَلَيْكُمُ السَّلَامُ وَرَحْمَةُ اللَّهِ** કહા તો યેહ કહે. ઓર અગર ઉસ ને **وَعَلَيْكُمُ السَّلَامُ وَرَحْمَةُ اللَّهِ** કહે તો યેહ **وَبَرَكَاتُهُ** તક કહા તો યેહ ભી ઇતના હી કહે, કે ઇસ સે ઝિયાદત નહીં. **وَاللَّهُ تَعَالَى أَعْلَمُ**.
 ﴿9﴾ ઇસી તરહ જવાબ મેં **وَعَلَيْكُمُ السَّلَامُ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ** કહ કર 30 નેકિયાં હાસિલ કી જા સકતી હેં.

﴿10﴾ સલામ કા જવાબ ફોરન ઓર ઇતની આવાઝ સે દેના વાજિબ હે કે સલામ કરને વાલા સુન લે.

﴿11﴾ સલામ ઓર જવાબે સલામ કા દુરુસ્ત તલફ્ફુઝ યાદ ફરમા લીજિયે. પહલે મેં કહતા હું આપ સુન કર દોહરાઈયે.

السَّلَامُ عَلَيْكُمْ (أَس. سَلَام. عَلَیْ. کُمْ)

અબ પહલે મેં જવાબ સુનાતા હું ફિર આપ ઇસ કો દોહરાઈયે :

وَعَلَيْكُمُ السَّلَام (وَع. لَيْ. ک. مُس. سَلَام)

સુન્નતોં કી તરબિયત કા એક બેહતરીન ઝરીઆ દા'વતે ઇસ્લામી કે મ-દની કાફિલોં મેં આશિકાને રસૂલ કે સાથ સુન્નતોં ભરા સફર ભી હે.

લૂટને રહમતેં કાફિલે મેં ચલો સીખને સુન્નતેં કાફિલે મેં ચલો

હોંગી હલ મુશ્કિલેં કાફિલે મેં ચલો પાઓગે બ-ર-કતેં કાફિલે મેં ચલો

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيب! صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّد

એ હમારે પ્યારે અલ્લાહ **عَزَّوَجَلَّ** હમેં સલામ કી બ-ર-કતોં સે

માલામાલ ફરમા.

أَمِينَ بِجَاهِ النَّبِيِّ الْأَمِين صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ

મુસા-ફહા ઔર મુઆ-નકા કી સુન્નતેં ઔર આદાબ

મીઠે મીઠે ઇસ્લામી ભાઈયો !

જબ દો ઇસ્લામી ભાઈ આપસ મેં મિલેં તો પહલે સલામ કરેં ઔર ફિર દોનોં હાથ મિલાએં, કે બ વક્તે મુલાકાત મુસા-ફહા કરના સુન્નતે સહાબા બલકે સુન્નતે રસૂલ ﷺ صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ હે. (મિરઆતુલ મનાજીહ, જિ. 6, સ. 355) હઝરતે અબુલ ખત્તાબ કતાદા رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ ને ફરમાયા કે મેં ને હઝરતે સય્યિદુના અનસ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ સે અઝ્ઝ કિયા કે મુસા-ફહા (હાથ મિલાના) હુઝૂર નબિયે કરીમ ﷺ عَلَيْهِمُ الرِّضْوَان મેં મુરવ્વજ થા ? આપ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ ને ફરમાયા, “હાં.”

(صحیح البخاری، کتاب الاستیذان، باب المصافحة، الحدیث ۲۲۶۳، ج ۴، ص ۱۷۷)

☆ આપસ મેં હાથ મિલાને સે કીના ખત્મ હોતા હે ઔર એક દૂસરે કો તોહફા દેને સે મહબ્બત બઢતી ઔર અદાવત દૂર હોતી હે જૈસા કે હઝરતે અતા ખુરાસાની رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ સે રિવાયત હે કે હુઝૂર નબિયે કરીમ ﷺ عَلَيْهِمُ الرِّضْوَان ને ઇશાદિ ફરમાયા : “એક દૂસરે કે સાથ મુસા-ફહા કરો, ઇસ સે કીના જાતા રહતા હે ઔર હદિય્યા ભેજો આપસ મેં મહબ્બત હોગી ઔર દુશ્મની જાતી રહેગી.”

(مشكاة المصابيح، ج ۲، ص ۱۷۱، حدیث ۶۹۳)

☆ મુલાકાત કે વક્ત મુસા-ફહા કરને વાલોં કે લિયે દુઆ કી કબૂલિયત ઔર હાથ જુદા હોને સે કબ્લ હી મઝ્ફિરત કી બિશારત હે. યુનાન્ચે હઝરતે અનસ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ સે રિવાયત હે કે સરકારે મદીના رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ ને ઇશાદિ ફરમાયા : “જબ દો મુસલમાનોં ને

મુલાકાત કી ઔર એક દૂસરે કા હાથ પકડ લિયા (યા'ની મુસા-ફહા કિયા) તો અલ્લાહ તઆલા કે ઝિમ્મએ કરમ પર હૈ કે ઉન કી હુઆ કો હાઝિર કર દે (યા'ની કબૂલ ફરમા લે) ઔર હાથ જુદા ન હોને પાઅંગે કે ઉન કી મઝિરત હો જાએગી. ઔર જો લોગ જમ્મ હો કર અલ્લાહ તઆલા કા ઝિક કરતે હૈં ઔર સિવાએ રિઝાએ ઇલાહી عَزَّوَجَلَّ કે ઉન કા કોઈ મક્સદ નહીં તો આસ્માન સે મુનાદી નિદા દેતા હૈ કે ખડે હો જાઓ ! તુમ્હારી મઝિરત હો ગઈ, તુમ્હારે ગુનાહોં કો નેકિયોં સે બદલ દિયા ગયા.”

(المسند للإمام أحمد بن حنبل، مسند أنس بن مالك، الحديث ۱۲۳۵ ج ۴ ص ۲۸۶)

☆ ઇસ્લામી ભાઈયોં કે આપસ મેં મુસા-ફહા કરને કી બ-ર-કત સે દોનોં કે ગુનાહ બખ્શ દિયે જાતે હૈં. તાજદારે મદીના صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ને ઇર્શાદ ફરમાયા : “મુસલ્માન જબ અપને મુસલ્માન ભાઈ સે મિલે ઔર “હાથ પકડે” (યા'ની મુસા-ફહા કરે) તો ઉન દોનોં કે ગુનાહ એસે ગિરતે હૈં જૈસે તેઝ આંધી કે દિન મેં ખુશક દરખ્ત કે પત્તે. ઔર ઉન કે ગુનાહ બખ્શ દિયે જાતે હૈં અગર્યે સમુન્દર કી ઝાગ કે બરાબર હોં.”

(شعب الإيمان، باب في مقاربة ومودة أهل الدين، فصل في المصافحة والمعانقة، الحديث ۸۹۵۰ ج ۶ ص ۴۷۳)

☆ સબ સે પહલે ય-મની ઇસ્લામી ભાઈયોં ને સરકારે પુર વકાર صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم સે મુસા-ફહા કરને (હાથ મિલાને) કા શરફ હાસિલ કિયા. યુનાન્યે હઝરતે અનસ રَضِیَ اللہُ تَعَالٰی عَنْہુ ફરમાતે હૈં કે જબ અહલે યમન મ-દની સરકાર صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કી ખિદમતે બા બ-ર-કત મેં હાઝિર હુએ તો હુઝૂર નબિય્યે કરીમ صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ને ફરમાયા : “તુમ્હારે પાસ અહલે યમન આએ હૈં ઔર વોહ પહલે આદમી હૈં જિન્હોં ને આ કર મુસા-ફહા કિયા.”

(سنن أبي داود، ج ۴ ص ۴۵۳، حدیث ۵۲۱۳)

☆ સલામ કે સાથ સાથ મુસા-ફહા કરને સે સલામ કી તક્મીલ હોતી
 હૈ. હઝરતે અબૂ ઉમામા رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ સે રિવાયત હૈ, સરકારે મદીના
 صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ને ઇશદિ ફરમાયા : “મરીઝ કી પૂરી ઇયાદત
 યેહ હૈ કે ઉસ કી પેશાની પર હાથ રખ કર પૂછે કે મિઝાજ કેસા હૈ ? ઔર
 પૂરી તહિય્યત (સલામ કરના) યેહ હૈ કે મુસા-ફહા ભી ક્રિયા જાએ.”

(جامع الترمذی، الحدیث، ۴۰، ۲، ج ۴، ص ۳۳۴)

મીઠે મીઠે ઇસ્લામી ભાઈયો ! ખન્દા પેશાની સે મુલાકાત કરના હુસ્ને અખ્લાક મેં સે હૈ, સરકારે મદીના صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ફરમાતે હૈં, “લોગોં કો તુમ અપને અમ્વાલ સે ખુશ નહીં કર સકતે લેકિન તુમ્હારી ખન્દા પેશાની ઔર ખુશ અખ્લાકી ઉન્હેં ખુશ કર સકતી હૈં.”

(شعب الایمان، ج ۶، ص ۲۵۳، حدیث ۸۰۵۲)

☆ ખુશી મેં કિસી સે ગલે મિલના સુન્નત હે.

(મિરઆતુલ મનાજીહ, જિ. 6, સ. 359)

[illegible]

સરકારે મદીના صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ને હઝરતે સય્યિદુના
અબૂ ઝર ગિફારી رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ કો તલબ ફરમાયા, જબ વોહ હાઝિર
હુએ તો સરકાર صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ને ફર્તે શફકત સે હઝરતે

(سنن ابی داؤد، کتاب الادب، باب فی المعانقہ، الحدیث ۵۲۱۴، ج ۴، ص ۴۵۳)

(المرجع السابق، باب في قبله ما بين العينين، الحديث: ٥٢٢٠، ج ٤، ص ٤٥٥)

મીઠે મીઠે ઇસ્લામી ભાઈયો !

ખુશ નસીબ સહાબએ કિરામ عَلَيْهِمُ الرِّضْوَان સરકારે ઝી વકાર صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ કે રહમત ભરે હાથોં કો ચૂમને કી સઆદત ભી હાસિલ કરતે થે. હઝરતે ઈબને ઉમર رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُمَا સે એક વાકિઆ મરવી હૈ જિસ મેં આપ رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ ને ફરમાયા : હમ હુઝૂર તાજદારે મદીના صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ કે કરીબ હુએ ઓર હમ ને આપ صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ કે હાથોં કો બોસા દિયા.

(سنن أبي داود، كتاب الادب، باب في قبلة اليد، الحديث ٥٢٢٣، ج ٣، ص ٢٥١)

જિન કો સૂએ આસ્માં ફેલા કે જલ થલ ભર દિયે

સદકા ઉન હાથોં કા પ્યારે હમ કો ભી દરકાર હૈ

સહાબએ કિરામ عَلَيْهِمُ الرِّضْوَان સરકારે મદીના

સલ્લી અલ્લે તૈઆલી અલૈયે વાલ્હે સલ્મ કે મુકદ્દસ હાથ પાઈ ચૂમતે થે

હઝરતે ઝારઅ رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ સે રિવાયત હૈ કે જબ કબીલએ અબ્દિલ કેસ કા વફદ સરકારે મદીના صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ કી ખિદમતે અકદસ મેં હાઝિર હુવા, યેહ ભી ઉસ વક્ત વફદ મેં શરીફ થે. આપ ફરમાતે હેં કે જબ હમ અપની મન્જિલોં સે મદીના શરીફ પહોંચે તો જલ્દી જલ્દી સરકારે મદીના صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ કી ખિદમતે અકદસ મેં હાઝિર હુએ ઓર સરકારે મદીના صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ કે દસ્તે મુબારક ઓર કદમ શરીફ કો બોસા

દિયા.

(المرجع السابق، باب في قبلة الرجل، الحديث ٥٢٢٥، ج ٣، ص ٢٥١)

સિદ્સિલએ આલિયા ચિશિતયા કે અઝીમ પેશવા હઝરતે સચ્ચિદુના બાબા ફરીદુદીન ગન્જે શકર رَحْمَةُ اللهِ تَعَالٰی ફરમાતે હેં : મશાઈખ વ બુઝુર્ગાને દીન رَحْمَةُ اللهِ تَعَالٰی કી દસ્ત બોસી યકીનન દીનો દુન્યા કી ખૈરો બ-ર-કત કા બાઈસ બનતી હૈ. એક દફ્આ કિસી ને એક બુઝુર્ગો કો ઈન્તિકાલ કે બા'દ ખ્વાબ મેં દેખા તો ઉન સે પૂછા : “؟ فَعَلَ اللهُ بِكَ يَا”ની અલ્લાહ તબા-ર-ક વ તઆલા ને આપ કે સાથ ક્યા સુલૂક કિયા ?” કહા, દુન્યા કા હર મુઆ-મલા અચ્છા ઓર બુરા મેરે આગે રખ દિયા ઓર બાત યહાં તક પહોંચ ગઈ કે હુકમ હુવા, ઈસે દોઝખ મેં લે જાઓ ! ઈસ હુકમ પર અમલ હોને હી વાલા થા કે ફરમાન હુવા : ઠહરો ! એક દફ્આ ઈસ ને જામેઅ દિમશક મેં ખ્વાજા શરીફ رَحْمَةُ اللهِ تَعَالٰی કે દસ્તે મુબારક કો ચૂમા થા. ઉસ દસ્ત બોસી કી બ-ર-કત સે હમ ને ઈસે મુઆફ કિયા.

(اسرار الاولیاء مع بہشت بہشت، ص ۱۱۳)

رحمت حق ”بہانہ“ می جوید رحمت حق ”بہانہ“ می جوید
યા'ની અલ્લાહ عزوجل કી રહમત બહા યા'ની કીમત તલબ નહીં કરતી,
અલ્લાહ عزوجل કી રહમત તો બહાના ટૂંઢતી હૈ.

મઝીદ શૈખુલ મશાઈખ બાબા ફરીદુદીન رَحْمَةُ اللهِ تَعَالٰی ફરમાતે હેં : કિયામત કે દિન બહુત સારે ગુનાહગાર લોગ બુઝુર્ગાને દીન رَحْمَةُ اللهِ تَعَالٰی કી દસ્ત બોસી કી બ-ર-કત સે બખ્શે જાએંગે ઓર દોઝખ કે અઝાબ સે નજાત હાસિલ કરેંગે. (ایضاً)

☆ રુખ્સત હોતે વક્ત ભી મુસા-ફહા કરે. સદરુશ્શરીઅહ, عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللهِ الْغَنٰی બદરુતરીકહ મુફતી મુહમ્મદ અમજદ અલી આ'ઝમી

લિખતે હેં : ઈસ કે મસ્નૂન હોને કી તસરીહ નઝરે ફકીર સે નહીં ગુઝરી મગર અસ્લ મુસા-ફહા કા જવાઝ હદીસ સે સાબિત હૈ તો ઈસ કો ભી જાઈઝ હી સમઝા જાએગા.

(બહારે શરીઅત, જિલ્લ સિવુમ, હિસ્સા : 16, સ. 471)

☆ હર નમાઝ કે બા'દ લોગ આપસ મેં મુસા-ફહા કરતે હેં યેહ જાઈઝ હૈ.

(روايل كتاب الخطر والاباحه، فصل في الجمع، ٩٧، ص ١٨٢)

☆ ગલે મિલને કો મુઆ-નકા કહતે હેં ઔર યેહ ભી સરકારે મદીના સલ્મી અલ્લાહુ તૈઆલી અલૈય્હે વાલ્હે સલ્મ સે સાબિત હૈ.

(سنن ابی داود، ج ٤، ص ٤٥٥، حديث: ٥٢٢٠)

☆ સિર્ફ તહબન્દ બાંધ કર યા પાજામા પહને હોં ઉસ વક્ત મુઆ-નકા ન કરેં બલ્કે કુરતા પહના હુવા હો યા કમ અઝ કમ યાદર લિપટી હુઈ હોની યાહિયે. (બહારે શરીઅત, જિલ્લ સિવુમ, હિસ્સા : 16, સ. 471)

☆ ઈદૈન મેં મુઆ-નકા કરના જાઈઝ હૈ.

(المرجع السابق)

☆ આલિમે દીન કે હાથ પાઉં યૂમના જાઈઝ હૈ.

(المرجع السابق، ص ٤٧٢)

☆ હાથ પાઉં વગૈરા યૂમને મેં યેહ એહતિયાત ઝરૂરી હૈ કે મહલ્લે ફિતના ન હો, અગર مَعَاذَ اللَّهِ શહૂવત કે લિયે કિસી ઈસ્લામી ભાઈ સે મુસા-ફહા યા મુઆ-નકા કિયા, હાથ પાઉં યૂમે યા نَعُوذُ بِاللَّهِ પેશાની કા બોસા લિયા તો યેહ ના જાઈઝ હૈ.

(المرجع السابق، ص ٤٧٢، ملخصاً)

☆ વાલિદૈન કે હાથ પાઉં ભી યૂમ સકતે હેં.

☆ આલિમે બા અમલ ઔર નેક ઈસ્લામી ભાઈ કી આમદ પર તા'ઝીમ કે લિયે ખડે હો જાના જાઈઝ બલ્કે મુસ્તહબ હૈ મગર વોહ આલિમ યા નેક શખ્સ બ ઝાતે ખુદ અપને આપ કો તા'ઝીમ કા

અહુલ તસવ્વુર ન કરે ઓર યેહ તમન્ના ન કરે કે લોગ મેરે લિયે ખરે હો જાયા કરે. ઓર અગર કોઈ તા'ઝીમન ખડા ન હો તો હરગિઝ હરગિઝ દિલ મેં કદૂરત (મૈલ) ન લાગે .

(માખૂઝ અઝ ફતાવા ર-ઝવિયા, જિ. 23, સ. 719)

“હાથ મિલાના સુન્નત હૈ” કે ચોદહ હુરફ કી નિસ્ખત સે હાથ મિલાને કે 14 મ-દની ફૂલ

☆ પેશ કર્દા હર હર મ-દની ફૂલ કો સુન્નતે રસૂલે મકબૂલ **عَلَى صَاحِبِهَا الصَّلَاةُ وَالسَّلَام** પર મહમૂલ ન ફરમાઈયે, ઈન મેં સુન્નતોં કે ઈલાવા બુઝુર્ગાને દીન **رَحِمَهُمُ اللَّهُ الْبَرِينَ** સે મન્કૂલ મ-દની ફૂલ કા ભી શુમૂલ હૈ. જબ તક યકીની તૌર પર મા'લૂમ ન હો કિસી અમલ કો “સુન્નતે રસૂલ” નહીં કહ સકતે.

❶ દો મુસલ્માનોં કા બ વક્તે મુલાકાત સલામ કર કે દોનોં હાથોં સે મુસા-ફહા કરના યા'ની દોનોં હાથ મિલાના સુન્નત હૈ.

❷ રુખ્સત હોતે વક્ત ભી સલામ કીજિયે ઓર હાથ ભી મિલા સકતે હૈં.

❸ નબિયે મુકર્રમ **صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ** કા ઈશદિ મુઅઝ્ઝમ હૈ : “જબ દો મુસલ્માન મુલાકાત કરતે હુએ મુસા-ફહા કરતે હૈં ઓર એક દૂસરે સે ખૈરિયત દરયાફત કરતે હૈં તો અલ્લાહ **عَزَّوَجَلَّ** ઉન કે દરમિયાન સો રહમતેં નાઝિલ ફરમાતા હૈ જિન મેં સે નિનાનવે રહમતેં ઝિયાદા પુર તપાક તરીકે સે મિલને વાલે ઓર અચ્છે તરીકે સે અપને ભાઈ સે ખૈરિયત દરયાફત કરને વાલે કે લિયે હોતી હૈં.”

(**الْمُعْتَمُ الْأَوْسَطُ لِلطَّرَائِقِ ج ٥ ص ٣٨٠** رقم ٧٦٧٢)

﴿4﴾ “જબ દો દોસ્ત આપસ મેં મિલતે હેં ઓર મુસા-ફહા કરતે હેં ઓર નબી (ﷺ) પર દુરુદે પાક પઢતે હેં તો ઉન દોનોં કે જુદા હોને સે પહલે પહલે દોનોં કે અગલે પિછલે ગુનાહ બખ્શ દિયે જાતે હેં.” (شعب الایمان للبيهقي، حدیث: ۸۹۴۴، ج ۶، ص ۴۷۱)

﴿5﴾ હાથ મિલાતે વક્ત દુરુદ શરીફ પઢ કર હો સકે તો યેહ દુઆ ભી પઢ લીજિયે : “يُغْفِرُ اللَّهُ لَنَا وَلَكُمْ” (યા’ની અલ્લાહ હમારી ઓર તુમહારી મઝિરત ફરમાએ)

﴿6﴾ દો મુસલ્માન હાથ મિલાને કે દૌરાન જો દુઆ માંગેંગે કબૂલ હોગી હાથ જુદા હોને સે પહલે પહલે દોનોં કી મઝિરત હો જાએગી.

(مُسْنَدُ إِمَامِ أَحْمَد بن حنبل ج ۴ ص ۲۸۶ حدیث ۱۲۴۵۴)

﴿7﴾ આપસ મેં હાથ મિલાને સે દુશ્મની દૂર હોતી હૈ.

﴿8﴾ ફરમાને મુસ્તફા (ﷺ) હૈ : જો મુસલ્માન અપને ભાઈ સે મુસા-ફહા કરે ઓર કિસી કે દિલ મેં દૂસરે સે અદાવત ન હો તો હાથ જુદા હોને સે પહલે અલ્લાહ તઆલા દોનોં કે ગુઝશ્તા ગુનાહોં કો બખ્શ દેગા ઓર જો કોઈ અપને મુસલ્માન ભાઈ કી તરફ મહબ્બત ભરી નઝર સે દેખે ઓર ઉસ કે દિલ યા સીને મેં અદાવત ન હો તો નિગાહ લૌટને સે પહલે દોનોં કે પિછલે ગુનાહ બખ્શ દિયે જાએંગે.

(كَتَبُ الْعُمَال ج ۹ ص ۵۷ حدیث: ۲۵۳۵۸)

﴿9﴾ જિતની બાર મુલાકાત હો હર બાર હાથ મિલા સકતે હેં.

﴿10﴾ દોનોં તરફ સે એક એક હાથ મિલાના સુન્નત નહીં મુસા-ફહા દો હાથ સે કરના સુન્નત હૈ. (ردالمحتار، ج ۹، ص ۶۲۹)

﴿11﴾ બા'ઝ લોગ સિફ ઊંઘિયાં હી આપસ મેં ટકરા દેતે હેં યેહ ભી સુન્નત નહીં.

﴿12﴾ હાથ મિલાને કે બા'દ ખુદ અપના હી હાથ ચૂમ લેના મકરૂહ હૈ. હાથ મિલાને કે બા'દ અપની હથેલી ચૂમ લેને વાલે ઇસ્લામી ભાઈ અપની આદત નિકાલેં.

(બહારે શરીઅત, જિલ્દ સિવુમ, હિસ્સા : 16, સ. 472, મુલખખસન)

﴿13﴾ અગર અમરદ (યા'ની ખૂબ સૂરત લડકે) સે હાથ મિલાને મેં શહવત આતી હો તો ઉસ સે હાથ મિલાના જાઈઝ નહીં બલ્કે અગર દેખને સે શહવત આતી હો તો અબ દેખના ભી ગુનાહ હૈ

(ફરૂમખતારજ ૨૮૧૪)

﴿14﴾ મુસા-ફહા કરતે (યા'ની હાથ મિલાતે) વક્ત સુન્નત યેહ હૈ કે હાથ મેં રુમાલ વગૈરા હાઈલ ન હો, દોનોં હથેલિયાં ખાલી હોં ઔર હથેલી સે હથેલી મિલની ચાહિયે.

(રદાલમખતારજ ૧૨૧૧)

સુન્નતોં કી તરબિયત કા એક બેહતરીન ઝરીઆ દા'વતે ઇસ્લામી કે મ-દની કાફિલોં મે આશિકાને રસૂલ કે સાથ સુન્નતોં ભરા સફર ભી હૈ.

લૂટને રહમતેં કાફિલે મેં ચલો સીખને સુન્નતેં કાફિલે મેં ચલો

હોંગી હલ મુશ્કિલેં કાફિલે મેં ચલો પાઓગે બ-ર-કતેં કાફિલે મેં ચલો

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيبِ! صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّدٍ

ઐ હમારે પ્યારે અલ્લાહ! હમેં ઇખ્લાસ ઔર ખુશદિલી કે સાથ હર મુસલ્માન કો સલામ કરને ઔર ઉન કે સાથ ખન્દા પેશાની કે સાથ મુસા-ફહા કરને કી તૌફીકે રફીક મહમત ફરમા.

أَمِينَ بِجَاهِ النَّبِيِّ الْأَمِينِ صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ

બાતચીત કરને કી સુન્નતેં ઔર આદાબ

મીઠે મીઠે ઇસ્લામી ભાઈયો !

ઇસ ઝિન્દગી મેં હમેં હર વક્ત બાતચીત કરને કી ઝરૂરત પડતી રહતી હૈ. બલ્કે હમ લોગ બિલા ઝરૂરત ભી હર વક્ત બોલતે રહતે હેં હાલાંકે યેહ બિલા ઝરૂરત બોલના બહુત હી નુક્સાન દેહ હૈ ગૈર ઝરૂરી ગુફત-ગૂ કરને સે ખામોશ રહના અફઝલ હૈ. લિહાઝા હમારે પ્યારે મ-દની આકા صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ કી બાતચીત કે સિલ્સિલે મેં સુન્નતેં ઔર આદાબ ઔર ખામોશી કે ફઝાઈલ વગૈરા યહાં પર બયાન કિયે જાતે હેં.

☆ સરકારે મદીના صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ગુફત-ગૂ ઇસ તરહ દિલ નશીન અન્દાઝ મેં ઠહર ઠહર કર ફરમાતે કે સુનને વાલા આસાની સે યાદ કર લેતા યુનાન્યે ઉમ્મુલ મુઅમિનીન હઝરતે સય્યિ-દતુના આઈશા સિદ્દીકા رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهَا ફરમાતી હેં કે સરકારે દો આલમ صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ સાફ સાફ ઔર જુદા જુદા કલામ ફરમાતે થે, હર સુનને વાલા ઉસ કો યાદ કર લેતા થા.

(المسند للإمام احمد بن حنبل، مسند عائشة، الحديث ۲۶۲۹، ج ۱، ص ۱۱۵)

☆ કિસી સે જબ બાતચીત કી જાએ તો ઉસ કા કોઈ સહીહ મક્સદ ભી હોના ચાહિયે. ઔર હમેશા મુખાતબ કે ઝર્ફ ઔર ઉસ કી નર્ફિસયાત કે મુતાબિક બાત કી જાએ. જૈસા કે કહા જાતા હૈ, “كَلِمُوا النَّاسَ عَلَى قَدْرِ عُقُولِهِمْ” (યા’ની લોગોં સે ઉન કી અક્લોં કે મુતાબિક કલામ કરો) યા’ની ઇસ તરહ કી બાતેં ન કી જાએં કે દૂસરોં કી સમઝ મેં ન આએં, અલ્ફઝા ભી સાદા સાફ સાફ હોં, મુશ્કિલ

તરીન અલ્ફાઝ ભી ઈસ્તિ'માલ ન કિયે જાએં કે ઈસ તરહ અગલે પર આપ કી ઈલ્મિયત કી ધાક તો બેઠ જાએગી મગર મુદઆ ખાક ભી સમઝ ન આએગા.

☆ અપની ઝબાન કો હમેશા બુરી બાતોં સે રોકે રખેં. હઝરતે સય્યિદુના ઉકબા બિન આમિર રَضِیَ اللهُ تَعَالٰی عَنْهُ ફરમાતે હેં મેં ને અર્ઝ કિયા, યા રસૂલલ્લાહ صَلَّی اللهُ تَعَالٰی عَلَیْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ન જાત ક્યા હે ? ફરમાયા : “અપની ઝબાન કો બુરી બાતોં સે રોક રખો.”

(جامع الترمذی، کتاب الزهد، باب ما جاء فی حفظ اللسان، الحدیث ۲۴۱۴، ج ۴، ص ۱۸۲)

☆ મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! અગર હમ ને ઝબાન કો સહીહ ઈસ્તિ'માલ કિયા તો ઈસ કા જો કુછ ફાએદા હોગા વોહ સારા હી જિસ્મ પાએગા ઓર અગર યેહ સીધી ન ચલી કિસી કો ગાલી વગેરા દે દી તો ઝબાન કો કોઈ તક્લીફ હો યા ન હો પિટાઈ દીગર આ'ઝા કી હોગી. હઝરતે સય્યિદુના અબૂ સઈદ ખુદરી રَضِیَ اللهُ تَعَالٰی عَنْهُ સે રિવાયત હે કે સરકારે મદીના صَلَّی اللهُ تَعَالٰی عَلَیْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને ફરમાયા : “જબ ઈન્સાન સુબ્હ કરતા હે તો ઉસ કે આ'ઝા ઝુક કર ઝબાન સે કહતે હેં, હમારે બારે મેં અલ્લાહ તઆલા સે ડર ! કયૂંકે હમ તુઝ સે મુ-તઅલ્લિક હેં. અગર તૂ સીધી રહેગી, હમ ભી સીધે રહેંગે ઓર અગર તૂ ટેઢી હોગી હમ ભી ટેઢે હો જાએંગે.” (المسند للإمام احمد بن حنبل، الحدیث ۱۱۹۰۸، ج ۴، ص ۱۹۰)

☆ આપસ મેં હંસી મઝાક કી આદત કભી મહંગી પડ જાતી હે હઝરતે ઉમર બિન અબ્દુલ અઝીઝ રَضِیَ اللهُ تَعَالٰی عَنْهُ ને ફરમાયા : “આપસ મેં ઠઠા મઝાક મત કિયા કરો કે ઈસ તરહ (હંસી હી હંસી

મેં) દિલોં મેં નફરત બૈઠ જાતી હૈ. ઓર બુરે અફ્આલ કી બુન્્યાદેં દિલોં મેં ઉસ્તુવાર હો જાતી હેં.”

(કિમિયૈ સعادત، ركن سوم مہلكات، باب پیدآ كردن ثواب خاموشی، ج ۲، ص ۵۱۳)

“એક ચુપ હઝાર સુખ” કે બારહ હુરફ કી નિરબત સે બાતચીત કરને કે 12 મ-દની ફૂલ

☆ પેશ કદા હર હર મ-દની ફૂલ કો સુન્નતે રસૂલે મકબૂલ પર મહમૂલ ન ફરમાઈયે, ઇન મેં સુન્નતોં કે ઇલાવા બુરુગાને દીન رَحِمَهُمُ اللهُ الْبَرِّينَ સે મન્કૂલ મ-દની ફૂલ કા ભી શુમૂલ હૈ. જબ તક ચકીની તૌર પર મા'લૂમ ન હો કિસી અમલ કો “સુન્નતે રસૂલ” નહીં કહ સકતે.

﴿1﴾ મુસ્કુરા કર ઓર ખન્દા પેશાની સે બાતચીત કીજિયે.

﴿2﴾ મુસલ્માનોં કી દિલજૂઈ કી નિયત સે છોટોં કે સાથ મુશ્ફિકાના ઓર બડોં કે સાથ મુઅદબાના લહજા રખિયે اِنْ شَاءَ اللهُ عَلَيْهِ સવાબ કમાને કે સાથ સાથ દોનોં કે નઝદીક આપ મુઅઝઝઝ રહેંગે.

﴿3﴾ ચિલ્લા ચિલ્લા કર બાત કરના જૈસા કે આજ કલ બે તકલ્લુફી મેં અક્સર દોસ્ત આપસ મેં કરતે હેં સુન્નત નહીં.

﴿4﴾ ચાહે એક દિન કા બચ્ચા હો અચ્છી અચ્છી નિયતોં કે સાથ ઉસ સે ભી આપ જનાબ સે ગુફ્ત-ગૂ કી આદત બનાઈયે. આપ કે અખ્લાક ભી اِنْ شَاءَ اللهُ عَلَيْهِ ઉમ્દા હોંગે ઓર બચ્ચા ભી આદાબ સીખેગા.

﴿5﴾ બાતચીત કરતે વકત પદેં કી જગહ હાથ લગાના, ઉંગ્લિયોં કે ઝરીએ બદન કા મૈલ છુડાના, દૂસરોં કે સામને બાર બાર નાક કો

છૂના યા નાક યા કાન મેં ઉંગલી ડાલના, થૂકતે રહના અચ્છી બાત નહીં, ઇસ સે દૂસરોં કો ઘિન આતી હે.

﴿6﴾ જબ તક દૂસરા બાત કર રહા હો, ઇત્મીનાન સે સુનિયે. ઉસ કી બાત કાટ કર અપની બાત શુરૂઅ કર દેના સુન્નત નહીં.

﴿7﴾ બાતચીત કરતે હુએ બલ્કે કિસી ભી હાલત મેં કહ્કહા ન લગાઈયે કે સરકાર صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ને કભી કહ્કહા નહીં લગાયા.

﴿8﴾ ઝિયાદા બાતેં કરને ઓર બાર બાર કહ્કહા લગાને સે હૈબત જાતી રહતી હે.

﴿9﴾ સરકારે મદીના صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ કા ફરમાને આલીશાન હે : “જબ તુમ કિસી બન્દે કો દેખો કે ઉસે દુન્યા સે બે રગ્બતી ઓર કમ બોલને કી ને’મત અતા કી ગઈ હે તો ઉસ કી કુરબત વ સોહબત ઇંજિતિયાર કરો ક્યૂંકે ઉસે હિક્મત દી જાતી હે.” (સૂનન અબુ ડાવુદ ૬૨૨૨-૬૨૨૩, ટીકા ૬૧૦૧)

﴿10﴾ ફરમાને મુસ્તફા صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ : “જો ચુપ રહા ઉસ ને નજાત પાઈ.” (સૂનન અબુ ડાવુદ ૬૨૨૪, ટીકા ૬૧૦૯) મિરઆતુલ મનાજીહ મેં હે : હુજજતુલ ઇસ્લામ હઝરતે સય્યિદુના ઇમામ મુહમ્મદ બિન મુહમ્મદ ગઝાલી عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللهِ الْوَاسِعَةُ ફરમાતે હે : ગુફ્ત-ગૂ કી ચાર કિસ્મેં હેં : (1) ખાલિસ મુઝિર (યા’ની મુકમ્મલ તૌર પર નુક્સાન દેહ) (2) ખાલિસ મુફીદ (3) મુઝિર (યા’ની નુક્સાન દેહ) ભી મુફીદ ભી (4) ન મુઝિર ન મુફીદ. ખાલિસ મુઝિર (યા’ની મુકમ્મલ નુક્સાન દેહ) સે હમેશા પરહેઝ ઝરૂરી હે, ખાલિસ મુફીદ કલામ (બાત) ઝરૂર કીજિયે, જો કલામ મુઝિર ભી હો મુફીદ ભી ઉસ કે બોલને મેં એહતિયાત કરે બેહતર હે કે ન બોલે ઓર ચૌથી કિસ્મ કે કલામ મેં

વક્ત ઝાએઝ કરના હૈ. ઈન કલામોં મેં ઈમ્તિયાઝ કરના મુશ્કિલ હૈ લિહાઝા ખામોશી બેહતર હૈ. (મિરઆતુલ મનાજીહ, જિ. 6, સ. 464)

﴿11﴾ કિસી સે જબ બાતચીત કી જાએ તો ઉસ કા કોઈ સહીહ મક્સદ ભી હોના ચાહિયે ઓર હમેશા મુખાતબ કે ઝર્ફ ઓર ઉસ કી નફિસયાત કે મુતાબિક બાત કી જાએ.

﴿12﴾ બદ ઝબાની ઓર બે હયાઈ કી બાતોં સે હર વક્ત પરહેઝ કીજિયે, ગાલી ગલોચ સે ઈજતિનાબ કરતે રહિયે ઓર યાદ રખિયે કે કિસી મુસલ્માન કો બિલા ઈજાઝતે શર-ઈ ગાલી દેના હરામે કત્ઈ હૈ. (ફતાવા ર-ઝવિયા, જિ. 21, સ. 127) ઓર બે હયાઈ કી બાત કરને વાલે પર જન્નત હરામ હૈ. હુઝૂર તાજદારે મદીના صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ને ફરમાયા : “ઉસ શખ્સ પર જન્નત હરામ હૈ જો ફોહ્શ ગોઈ (બે હયાઈ કી બાત) સે કામ લેતા હૈ.”

(کتاب الصُّمْتُ مع موسوعة الإمام ابن أبي الدنيا، ج ٧، ص ٢٠٤، الحديث: ٣٢٥)

સુન્નતોં કી તરબિયત કા એક બેહતરીન ઝરીઆ દા'વતે ઈસ્લામી કે મ-દની કાફિલોં મેં આશિકાને રસૂલ કે સાથ સુન્નતોં ભરા સફર ભી હૈ.

લૂટને રહમતેં કાફિલે મેં ચલો સીખને સુન્નતેં કાફિલે મેં ચલો

હોંગી હલ મુશ્કિલેં કાફિલે મેં ચલો પાઓગે બ-ર-કતેં કાફિલે મેં ચલો

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيبِ! صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّدٍ

ઐ હમારે પ્યારે અલ્લાહ! હમેં ગુફત-ગૂ કરને કી સુન્નતોં ઓર આદાબ પર અમલ કરને કી તૌફીક મહમત ફરમા.

أَمِين بِجَاةِ النَّبِيِّ الْأَمِينِ صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ

ઘર મેં આને જાને કી સુન્નતેં ઓર આદાબ

મીઠે મીઠે ઇસ્લામી ભાઈયો !

હમેં હર રોઝ અપને યા કિસી અઝીઝ યા દોસ્ત વ અહબાબ કે ઘર મેં જાને કી હાજત પડતી રહતી હૈ તો હમેં યેહ મા'લૂમ હોના ચાહિયે કે ઘર મેં દાખિલ હોને કા સુન્નત તરીકા કયા હૈ ? કિસી કે ઘર મેં જાએ તો દરવાઝે કે સામને ખડે હોં યા એક તરફ હટ કર ? ઓર કિસ તરહ ઇજાઝત તલબ કરેં ? અગર ઇજાઝત ન મિલે તો કયા કરના ચાહિયે ? દુઆ પઢ કર ઘર સે નિકલને કી કયા કયા બ-ર-કતેં હેં ? અગર ઘર મેં કોઈ મૌજૂદ ન હો તો કયા પઢના ચાહિયે ? ઘર મેં દાખિલ હોને ઓર ઇજાઝત તલબ કરને વગૈરા કે હવાલે સે મુ-તઅદદ સુન્નતેં ઓર આદાબ હેં :

★ અપને ઘર મેં આતે હુએ ભી સલામ કરેં ઓર જાતે હુએ ભી સલામ કરેં. હુઝૂરે પુરનૂર, શાફેએ યૌમુન્નુશૂર ﷺ કા ફરમાને આલીશાન હૈ : “જબ તુમ ઘર મેં આઓ તો ઘર વાલોં કો સલામ કરો ઓર જાઓ તો સલામ કર કે જાઓ.”

(شعب الإيمان، ج ٦، ص ٤٦٧، حديث: ٨٨٠)

હકીમુલ ઉમ્મત મુફતી અહમદ યાર ખાન નઈમી મિરઆતુલ મનાજીહ જિલ્દ 6 સફહા 9 પર તહરીર ફરમાતે હેં : “બા'ઝ બુઝુર્ગોં કો દેખા ગયા હૈ કે અવ્વલ દિન મેં જબ પહલી બાર ઘર મેં દાખિલ હોતે તો બિસ્મિલ્લાહ ઓર قُلْ هُوَ اللَّهُ પઢ લેતે, કે ઇસ સે ઘર મેં ઇત્તિફાક ભી રહતા હૈ ઓર રિઝ્ક મેં બ-ર-કત ભી.”

☆ અલ્લાહ ﷺ કા નામ લિયે બિગૈર જો ઘર મેં દાખિલ હોતા હૈ, શૈતાન ભી ઉસ કે સાથ ઘર મેં દાખિલ હો જાતા હૈ. જૈસા કે હઝરતે સય્યિદુના જાબિર રَضِیَ اللہُ تَعَالٰی عَنْہُ સે રિવાયત હૈ કે રસૂલુલ્લાહ ﷺ ને ઇશ્દિ ફરમાયા : “જબ આદમી ઘર મેં દાખિલ હોતે વક્ત ઓર ખાના ખાતે વક્ત અલ્લાહ ﷺ કા ઝિક્ક કરતા હૈ તો શૈતાન કહતા હૈ : “આજ યહાં ન તુમ્હારી રાત ગુઝર સકતી હૈ ઓર ન તુમ્હે ખાના મિલ સકતા હૈ. ઓર જબ ઇન્સાન ઘર મેં બિગૈર અલ્લાહ ﷺ કા ઝિક્ક કિયે દાખિલ હોતા હૈ તો શૈતાન કહતા હૈ, આજ કી રાત યહીં ગુઝરેગી. ઓર જબ ખાને કે વક્ત અલ્લાહ ﷺ કા નામ નહીં લેતા તો વોહ કહતા હૈ : તુમ્હે ઠિકાના ભી મિલ ગયા ઓર ખાના ભી મિલ ગયા.

(صحیح مسلم، ص ۱۱۶، حدیث: ۲۰۱۸)

☆ જબ કોઈ ખુશ નસીબ અપને ઘર સે બાહર જાતે વક્ત બાહર જાને કી દુઆ પઢ લેતા હૈ તો વોહ ઘર લૌટને તક હર બલા વ આફત સે મહફૂઝ હો જાતા હૈ.

ﷺ સરકારે મદીના ﷺ કી સુન્નાતોં પર અમલ કરને મેં બ-ર-કત હી બ-ર-કત હૈ. હઝરતે સય્યિદુના અબૂ હુરૈરા રَضِیَ اللہُ تَعَالٰی عَنْہُ સે રિવાયત હૈ કે હુઝૂર તાજદારે મદીના ﷺ ને ઇશ્દિ ફરમાયા : “આદમી અપને ઘર કે દરવાઝે સે બાહર નિકલતા હૈ તો ઉસ કે સાથ દો ફિરિશ્તે મુકર્રર હોતે હેં. જબ વોહ આદમી કહતા હૈ કે “بِسْمِ اللَّهِ” તો વોહ ફિરિશ્તે કહતે હેં તૂ ને સીધી રાહ ઇખ્તિયાર કી ઓર જબ ઇન્સાન કહતા હૈ, “لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ”

તો ફિરિશ્તે કહતે હેં અબ તૂ હર આફત સે મહફૂઝ હૈ. જબ બન્દા કહતા હૈ, **تَوَكَّلْتُ عَلَى اللَّهِ** તો ફિરિશ્તે કહતે હેં અબ તુજે કિસી ઓર કી મદદ કી હાજત નહીં, ઇસ કે બા'દ ઉસ શખ્સ કે દો શૈતાન જો ઉસ પર મુસલ્લત હોતે હેં વોહ ઉસ સે મિલતે હેં. ફિરિશ્તે કહતે હેં અબ તુમ ઇસ કે સાથ ક્યા કરના ચાહતે હો? ઇસ ને તો સીધા રાસ્તા ઇખ્તિયાર કિયા. તમામ આફત સે મહફૂઝ હો ગયા ઓર ખુદા **كُلُّ** કી ઇમદાદ કે ઇલાવા દૂસરે કી ઇમદાદ સે બે નિયાઝ હો ગયા.”

(سنن ابن ماجه، ج ٤، ص ٢٩٢، حدیث: ٣٨٨٦)

☆ જબ કિસી કે ઘર જાના હો તો ઇસ કા તરીકા યેહ હૈ કે પહલે અન્દર આને કી ઇજાઝત હાસિલ કીજિયે ફિર જબ અન્દર જાએ તો પહલે સલામ કરેં ફિર બાતચીત શુરૂઅ કીજિયે.

(બહારે શરીઅત, જિલ્દ સિવુમ, હિસ્સા : 16, સ. 452 મુલાખ્ખસન)

હઝરતે સય્યિદુના અબૂ મૂસા અશ્શઅરી **رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ** સે મરવી હૈ કે હુઝૂર **صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ** ને ફરમાયા : “તીન મરતબા ઇજાઝત તલબ કરો અગર ઇજાઝત મિલ જાએ તો ઠીક વરના વાપસ લૌટ જાઓ.”

(صحيح مسلم، ١١٨٦، حدیث: ٢١٥٣)

☆ જો સલામ કિયે બિગૈર ઘર મેં દાખિલે કી ઇજાઝત માંગે ઉસે દાખિલે કી ઇજાઝત ન દી જાએ. હઝરતે જાબિર **رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ** સે રિવાયત હૈ કે નબિય્હે કરીમ, રઊફુર્રહીમ **صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ** ને ફરમાયા : “જો શખ્સ સલામ કે સાથ ઇખ્તિદા ન કરે ઉસ કો ઇજાઝત ન દો.”

(شعب الایمان، الحدیث: ٨٨١٦، ج ٦، ص ٤٤١)

ઘર મેં દાખિલે કી ઇજાઝત માંગને મેં એક હિક્મત યેહ ભી હૈ કે ફૌરન ઘર મેં બાહર વાલે કી નઝર ન પડે. આને વાલા બાહર સે સલામ કર રહા હો, ઇજાઝત ચાહ રહા હો ઓર સાહિબે ખાના પર્દા વગૈરા કા ઇન્તિઝામ કર લે.

હઝરતે સહૂલ બિન સા'દ رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ સે મરવી હૈ, ફરમાતે હૈં કે હુઝૂર તાજદારે મદીના صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ને ફરમાયા : “ઇજાઝત તલબ કરને કા હુકમ આંખ કી વજહ સે દિયા ગયા હૈ (ઇસ લિયે, કે અહલે ખાના કી નિજી ઝિન્દગી કે અસરાર મુન્કશિફ ન હો સકે).”

(صحیح مسلم، کتاب الادب، باب الاستئذان، الحدیث ۲۱۵۶، ص ۱۱۸۹)

☆ જબ કિસી કે ઘર જાના હો ઇજાઝત માંગના સુન્નત હૈ. બેહતર યેહ હૈ કે ઇસ તરહ ઇજાઝત માંગેં “اَلْسَّلَامُ عَلَيْكُمْ” કયા મેં અન્દર આ સકતા હૂં?” (મિરઆતુલ મનાજીહ, જિ. 6, સ. 346)

હઝરતે સય્યિદુના રિબઈ બિન હિરાશ رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ ફરમાતે હૈં : હમેં બનૂ આમિર કે એક શખ્સ ને યેહ બાત બતાઈ કે ઉસ ને હુઝૂર નબિયે કરીમ صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ સે ઇજાઝત તલબ કી. આપ صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ઘર મેં તશરીફ ફરમા થે. ઉસ ને અર્ઝ કિયા, કયા મેં દાખિલ હો જાઉં? હુઝૂર નબિયે કરીમ, રઊફુર્હીમ صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآલِهِ وَسَلَّمَ ને અપને ખાદિમ સે ફરમાયા : બાહર ઉસ આદમી કે પાસ જાઓ ઓર ઉસ કો ઇજાઝત તલબ કરને કા તરીકા સિખાઓ, ઉસ સે કહો, કે ઇસ તરહ કહે, “اَلْسَّلَامُ عَلَيْكُمْ” કયા મેં દાખિલ હો સકતા હૂં?” ઉસ આદમી ને સરકારે મદીના صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ

કા ઇશાદિ સુન લિયા ઓર અર્ઝ કિયા, **كَمَا عَلَيَّكُمْ** મેં દાખિલ હો સકતા હું? તો સરકારે મદીના **صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ** ને ઉસ કો ઇજાઝત અતા ફરમાઈ ઓર વોહ અન્દર દાખિલ હુવા.

(سنن ابی داود، ج ٤، ص ٤٣، حدیث ٥١٧٧)

હઝરતે સય્યિદુના ક-લદહ બિન હમ્બલ **رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ** ફરમાતે હેં : મેં હુઝૂર સય્યિદે દો આલમ **صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ** કી ખિદમતે બા બ-ર-કત મેં હાઝિર હુવા. મેં જબ અન્દર દાખિલ હુવા ઓર સલામ અર્ઝ ન કિયા તો હુઝૂર **صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ** ને ફરમાયા, “લૌટ જાઓ ઓર યેહ કહો, **”كَمَا عَلَيَّكُمْ”** કયા મેં દાખિલ હો સકતા હું?”

(المرجع السابق، ج ٤، ص ٤٢، حدیث ٥١٧٦)

☆ અગર કોઈ શખ્સ આપ કો બુલાને કે લિયે ભેજે ઓર ભેજા હુવા શખ્સ આપ કો સાથ લે કર જાએ તો અબ ઇજાઝત લેને કી ઝરૂરત નહીં. સાથ વાલા શખ્સ હી ખુદ “ઇજાઝત” હૈ જૈસા કે

હઝરતે સય્યિદુના અબૂ હુરૈરા **رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ** સે રિવાયત હૈ કે રસૂલુલ્લાહ **صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ** ને ફરમાયા : “જિસ વક્ત તુમ મેં સે કિસી કો બુલાયા જાએ, ઓર વોહ એલચી (યા’ની કાસિદ) કે સાથ આએ યેહ ઉસ કા ઇઝ્ન (ઇજાઝત) હૈ.”

(المرجع السابق، ج ٤، ص ٤٧، حدیث ٥١٩٠)

એક ઓર રિવાયત મેં હૈ કે આદમી કા કિસી કો બુલાને કે લિયે ભેજના ઉસ કી તરફ સે ઇજાઝત હૈ.

(المرجع السابق، ج ٤، ص ٤٧، حدیث ٥١٨٩)

☆ અપની મૌજૂ-દગી કા એહસાસ દિલાને કે લિયે ખન્કારના

ચાહિયે જૈસા કે મૌલાએ કાએનાત હઝરતે સય્યિદુના અલી
 صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ફરમાતે હેં કે “મેં રસૂલુલ્લાહ
 કી ખિદમતે બા બ-ર-કત મેં એક મર્તબા રાત કે વક્ત ઓર એક
 મર્તબા દિન કે વક્ત હાઝિર હોતા થા. જબ મેં રાત કે વક્ત આપ
 صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કે પાસ હાઝિરી દેતા આપ
 મેરે લિયે ખન્કારતે.” (سنن ابن ماجه، ج ۴، ص ۶۰، ۲، حدیث ۳۷۰۸)

મીઠે મીઠે ઇસ્લામી ભાઈયો !

જબ કિસી કે ઘર જાએ તો દરવાઝે સે ગુઝરતે વક્ત ઝરૂરતન
 દૂસરે કમરે કી તરફ જાતે હુએ ખન્કાર લેના ચાહિયે તાકે ઘર કે
 દીગર અફરાદ કો હમારી મૌજૂ-દગી કા એહસાસ હો જાએ ઓર
 વોહ આગે પીછે હો સકેં.

☆ અગર દરવાઝે પર પર્દા ન હો તો એક તરફ હટ કર ખડે
 હોં.

હઝરતે સય્યિદુના અબ્દુલ્લાહ બિન બુસર રَضِیَ اللہُ تَعَالٰی عَنْہُ સે
 રિવાયત હૈ કે રસૂલુલ્લાહ صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم જબ કિસી કે
 દરવાઝે પર તશરીફ લાતે તો દરવાઝે કે સામને ખડે ન હોતે બલકે
 દાઈં યા બાઈં જાનિબ ખડે હોતે ફિર ફરમાતે “السَّلَامُ عَلَیْکُمْ”
 “السَّلَامُ عَلَیْکُمْ” ઓર યેહ ઇસ લિયે, કે ઉન દિનોં દરવાઝોં પર પર્દે
 નહીં હોતે થે. (سنن ابی داود، ج ۴، ص ۴۶، ۴، حدیث ૫૧૮૬)

☆ જબ કોઈ કિસી કે ઘર જાએ તો અન્દર સે જબ કોઈ દરવાઝે
 પર આએ તો પૂછે કૌન હૈ ? બાહર વાલા “મેં” ન કહે જૈસા કે આજ
 કલ ભી યેહી રવાજ હૈ. બલકે અપના નામ બતાએ. જવાબન

“મેં” કહના સરકાર صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ કો પસન્દ નહીં.

(બહારે શરીઅત, જિહ્દ સિવુમ, હિસ્સા : 16, સ. 453)

જૈસા કે હઝરતે સય્યિદુના જાબિર રَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ સે મરવી હૈ ફરમાયા કે મેં મ-દની આકા صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ કી ખિદમત મેં હાઝિર હુવા. ઓર દરવાઝા ખટ-ખટાયા. આપ صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ને ફરમાયા : “કૌન હૈ ?” મેં ને અઝ કી “મેં” આપ صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآલِهِ وَسَلَّمَ ને ફરમાયા : “મેં, મેં કયા ?” ગોયા આપ صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآલِهِ وَسَلَّمَ ને ઇસ કો ના પસન્દ ફરમાયા.

(صحيح البخارى، ج ٤، ص ١٧١، حديث ٦٢٥٠)

☆ કિસી કે ઘર મેં ઝાંકના નહીં યાહિયે જૈસા કે હઝરતે અનસ રَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ સે રિવાયત હૈ, રસૂલે અકરમ صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ખાનઅે અકદસ મેં તશરીફ ફરમા થે કે એક શખ્સ ને આપ صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآલِهِ وَسَلَّمَ કો ઝાંકા તો આપ صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآલِهِ وَسَلَّمَ ને નેઝે કી નોક ઉસ કી તરફ કી યુનાન્થે વોહ પીછે હટ ગયા.

(جامع الترمذی، ج ٤، ص ٣٢٥، حديث: ٢٧١٧)

ઇસી તરહ કિસી મૌકઅ પર સરકારે મદીના صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ દરે દૌલત પર જલ્વા ફરમા થે ઓર કિસી ને જબ સૂરાખ સે ઝાંક કર દેખા તો સરકાર صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآલِهِ وَسَلَّمَ ને ઇઝહારે નારાઝગી ફરમાયા જૈસા કે હઝરતે સય્યિદુના સહ્લ બિન સાઈદી રَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ સે રિવાયત હૈ કે નબિય્થે અકરમ, નૂરે મુજસ્સમ صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآલِهِ وَسَلَّمَ કો એક શખ્સ ને હુજરઅે મુબારક કે સૂરાખ સે ઝાંકા. આપ صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآલِهِ وَسَلَّمَ લોહે કી કંધી સે સરે મુબારક

ખુજા રહે થે ફરમાયા : અગર મેરી તવજજોહ ઇસ તરફ હોતી કે તૂ દેખ રહા હૈ તો ઇસ લોહે કી કંઘી કો તેરી આંખ મેં યુભો દેતા. નઝર સે બચાવ કે લિયે હી તો ઇજાઝત તલબ કરને કા હુકમ હૈ.

(جامع الترمذی، ج ۴، ص ۳۲۵، حدیث: ۲۷۱۷)

મીઠે મીઠે ઇસ્લામી ભાઈયો !

દૂસરોં કે ઘરોં મેં ઝાંકને સે બચને કે સાથ સાથ હમેં અપને ઘરોં કે દરવાઝે યા ખિડકિયાં બન્દ રખની ચાહિએં યા ઉન પર કોઈ સાદા સા પર્દા વગૈરા ડાલ દેના ચાહિયે જિસ કી વજહ સે બે પર્દગી ન હો.

☆ ઘર કે ઇન્તિઝામાત પર બે જા તન્કીદ ન કરેં જિસ સે મેઝબાન કી દિલ આઝારી હો. હાં, અગર ના જાઈઝ બાત દેખેં, મ-સલન જાનદારોં કી તસાવીર વગૈરા આવેઝાં હોં તો અહ્સન તરીકે સે સમઝા દેં. હો સકે તો કુછ ન કુછ તોહફા પેશ કરેં ખ્વાહ કિતના હી કમ કીમત હો, મહબ્બત બઢેગી.

☆ જો કુછ ખાને પીને કો પેશ કિયા જાએ, કોઈ સહીહ મજબૂરી ન હો તો ઝરૂર કબૂલ કરેં. ના પસન્દ હો જબ ભી મુંહ ન બિગાડેં કે મેઝબાન કી દિલ શિકની હોગી.

**“મદીને કી હાઝિરી” કે બારહ હુરૂફ કી નિસ્બત સે
ઘર મેં આને જાને કે 12 મ-દની ફૂલ**

☆ પેશ કર્દા હર હર મ-દની ફૂલ કો સુન્નતે રસૂલે મકબૂલ

عَلَى صَاحِبِهَا الصَّلَاةُ وَالسَّلَام પર મહમૂલ ન ફરમાઈયે, ઇન મેં સુન્નતોં કે

ઇલાવા બુઝુર્ગાને દીન رَحْمَةُ اللهِ الْبَرِّين سے મન્કૂલ મ-દની ફૂલ કા ભી શુમૂલ હે. જબ તક યકીની તૌર પર મા'લૂમ ન હો કિસી અમલ કો “સુન્નતે રસૂલ” નહીં કહ સકતે.

﴿1﴾ જબ ઘર સે બાહર નિકલેં તો યેહ દુઆ પઢિયે :

”بِسْمِ اللَّهِ تَوَكَّلْتُ عَلَى اللَّهِ لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ”

તરજમા : અલ્લાહ કે નામ સે, મેં ને અલ્લાહ પર ભરોસા કિયા. અલ્લાહ કે બિગૈર ન (ગુનાહોં સે બચને કી) કુવ્વત હૈ ઓર ન (નેકિયાં કરને કી) તાકત હૈ.

(سنن ابی داود، ج ૧، ص ૧૨૦، حدیث ૫૦૯૦)

إِنْ شَاءَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ ઇસ દુઆ કો પઢને કી બ-ર-કત સે સીધી રાહ પર રહેંગે, આફતોં સે હિફાઝત હોગી ઓર અલ્લાહ عَزَّوَجَلَّ કી મદદ શામિલે હાલ રહેગી.

﴿2﴾ ઘર મેં દાખિલ હોને કી દુઆ :

اَللّٰهُمَّ اِنِّیْ اَسْأَلُكَ خَیْرَ الْمَوْلَجِ وَ خَیْرَ الْمَخْرَجِ بِسْمِ اللّٰهِ

وَلَجْنَا وَ بِسْمِ اللّٰهِ خَرَجْنَا وَ عَلَی اللّٰهِ رَبِّنَا تَوَكَّلْنَا

(المرجع السابق، ج ૧، ص ૧૨૦، حدیث ૫૦૯૧)

(તરજમા : ઐ અલ્લાહ ! મેં તુઝ સે દાખિલ હોને કી ઓર નિકલને કી ભલાઈ માંગતા હૂં, અલ્લાહ عَزَّوَجَلَّ કે નામ સે હમ (ઘર મેં) દાખિલ હુએ ઓર ઉસી કે નામ સે બાહર આએ ઓર અપને રબ અલ્લાહ પર હમ ને ભરોસા કિયા) દુઆ પઢને કે બા'દ ઘર વાલોં કો સલામ કરે ફિર બારગાહે રિસાલત મેં સલામ અર્ઝ કરે ઇસ કે બા'દ સૂ-રતુલ ઇખ્લાસ શરીફ પઢે. إِنْ شَاءَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ રોઝી મેં બ-ર-કત, ઓર ઘરેલૂ ઝગડોં સે બચત હોગી.

﴿3﴾ અપને ઘર મેં આતે જાતે મહારિમ વ મહરિમાત (મ-સલન માં, બાપ, ભાઈ, બહન, બાલ બચ્ચે વગૈરા) કો સલામ કીજિયે.

﴿4﴾ અલ્લાહ ﷻ કા નામ લિયે બિગૈર મ-સલન બિસ્મિલ્લાહ કહે બિગૈર જો ઘર મેં દાખિલ હોતા હૈ શૈતાન ભી ઉસ કે સાથ દાખિલ હો જાતા હૈ.

﴿5﴾ અગર ઐસે મકાન (ખ્વાહ અપને ખાલી ઘર) મેં જાના હો, કે ઉસ મેં કોઈ ન હો તો યેહ કહિયે : **السَّلَامُ عَلَيْنَا وَعَلَىٰ عِبَادِ اللَّهِ الصَّالِحِينَ** (યા'ની હમ પર ઓર અલ્લાહ ﷻ કે નેક બન્દોં પર સલામ) ફિરિશ્તે ઉસ સલામ કા જવાબ દેંગે. (رَدُّ الْمُنْحَارِجِ ۹ ص ۱۸۲) યા ઈસ તરહ કહે : **السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا النَّبِيُّ** (યા'ની યા નબી આપ પર સલામ) ક્યૂંકે હુઝૂરે અકદસ **صَلَّى اللَّهُ تَعَالَىٰ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ** કી રૂહે મુબારક મુસલમાનોં કે ઘરોં મેં તશરીફ ફરમા હોતી હૈ. (شرح الشَّفاء للقارى ج ۲ ص ۱۱۸)

﴿6﴾ જબ કિસી કે ઘર મેં દાખિલ હોના ચાહેં તો ઈસ તરહ કહિયે : **السَّلَامُ عَلَيْكُمْ** કયા મેં અન્દર આ સકતા હૂં ?

﴿7﴾ અગર દાખિલે કી ઈજાઝત ન મિલે તો બ ખુશી લૌટ જાઈયે હો સકતા હૈ કિસી મજબૂરી કે તહ્ત સાહિબે ખાના ને ઈજાઝત ન દી હો.

﴿8﴾ જબ આપ કે ઘર પર કોઈ દસ્તક દે તો સુન્નત યેહ હૈ કે પૂછિયે : કૌન હૈ ? બાહર વાલે કો ચાહિયે કે અપના નામ બતાએ : મ-સલન કહે : “મુહમ્મદ ઇલ્યાસ.” નામ બતાને કે બજાએ ઈસ

મોકઅ પર “મદીના !”, “મેં હૂં !”, “દરવાઝા ખોલો” વગેરા કહના સુન્નત નહીં.

﴿9﴾ જવાબ મેં નામ બતાને કે બા’દ દરવાઝે સે હટ કર ખડે હોં તાકે દરવાઝા ખુલતે હી ઘર કે અન્દર નઝર ન પડે.

﴿10﴾ કિસી કે ઘર મેં ઝાંકના મમ્નૂઅ હૈ. બા’ઝ લોગોં કે મકાન કે સામને નીચે કી તરફ દૂસરોં કે મકાનાત હોતે હૈં લિહાઝા બાલકૂની વગેરા સે ઝાંકતે હુએ ઇસ બાત કા ખયાલ રખના ચાહિયે કે ઉન કે ઘરોં મેં નઝર ન પડે.

﴿11﴾ કિસી કે ઘર જાએં તો વહાં કે ઇન્તિઝામાત પર બે જા તન્કીદ ન કીજિયે ઇસ સે ઉસ કી દિલ આઝારી હો સકતી હૈ.

﴿12﴾ વાપસી પર અહલે ખાના કે હક મેં દુઆ ભી કીજિયે ઓર શુક્રિયા ભી અદા કીજિયે ઓર સલામ ભી ઓર હો સકે તો કોઈ સુન્નતોં ભરા રિસાલા વગેરા ભી તોહફતન પેશ કીજિયે.

સુન્નતોં કી તરબિયત કા એક બેહતરીન ઝરીઆ દા’વતે ઇસ્લામી કે મ-દની કાફિલોં મેં આશિકાને રસૂલ કે સાથ સુન્નતોં ભરા સફર ભી હૈ.

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيبِ! صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّدٍ

ઐ હમારે પ્યારે અલ્લાહ عَزَّوَجَلَّ હમેં ઘર મેં આને જાને કી સુન્નતોં પર અમલ કરને કી તૌફીક મહમત ફરમા.

اٰمِيْنَ بِجَاہِ النَّبِيِّ الْاَمِيْنَ صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم

સફર કી સુન્નતેં ઔર આદાબ

મીઠે મીઠે ઇસ્લામી ભાઈયો !

અકસરો બેશ્તર હમેં સફર કી ઝરૂરત પેશ આતી રહતી હૈ બલ્કે બહુત સે ખુશ નસીબ ઇસ્લામી ભાઈયોં કો તો રાહે ખુદા મેં આશિકાને રસૂલ કે મ-દની કાફિલોં મેં સફર કરને કી ભી સઆદત મિલતી હૈ. લિહાઝા હમ કોશિશ કર કે સફર કી ભી કુછ ન કુછ સુન્નતેં ઔર આદાબ સીખ લેં તાકે ઇન પર અમલ કર કે હમ અપને સફર કો ભી હુસૂલે સવાબ કા ઝરીઆ બના સકેં.

☆ મુમ્કિન હો તો જુમા'રાત કો સફર કી ઇબ્તિદા કી જાએ કે જુમા'રાત કો સફર કી ઇબ્તિદા કરના સુન્નત હૈ. (اشعة للمعات، ج ٥، ص ١٦١) رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ سے મરવી ચુનાન્થે હઝરતે સય્યિદુના કા'બ બિન માલિક صَلَّی اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ગઝવએ તબૂક કે હૈ કે હુઝૂર નબિયે કરીમ صَلَّی اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ લિયે જુમા'રાત કે દિન રવાના હુએ ઔર આપ صَلَّی اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ જુમા'રાત કે દિન રવાના હોના પસન્દ ફરમાતે થે.

(صحیح البخاری، کتاب الجہاد، باب من اراد غزوہ فليؤزى... إلخ، الحديث ٢٩٥٠، ج ٢، ص ٢٩٩)

☆ અગર સહૂલત હો તો રાત કો સફર કિયા જાએ કે રાત કો સફર જલ્દ તૈ હોતા હૈ હઝરતે સય્યિદુના અનસ રَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ ફરમાતે હેં, સરકારે મદીના, સુલ્તાને બા કરીના, કરારે કલ્બો સીના, ફૈઝ ગન્જના, સાહિબે મુઅત્તર પસીના, બાઈસે નુઝૂલે સકીના صَلَّی اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ને ફરમાયા : “રાત કો સફર કિયા કરો, કયુંકે રાત કો ઝમીન લપેટ દી જાતી હૈ.”

(سنن أبي داود، کتاب الجہاد، باب فی الدرجه، الحديث ٢٥٤١، ج ٣، ص ٢٠)

☆ અગર ચન્દ ઇસ્લામી ભાઈ મિલ કર કાફિલે કી સૂરત મેં સફર કરેં તો કિસી એક કો અમીર બના લેં. હઝરતે સય્યિદુના અબૂ હુરૈરા رضي الله تعالى عنه રિવાયત કરતે હેં કે તાજદારે મદીના صلى الله تعالى عليه وآله وسلم ને ફરમાયા : “જબ તીન આદમી સફર પર રવાના હોં તો વોહ અપને મેં સે એક કો અમીર બના લેં.”

(سنن أبي داود، كتاب الجهاد، باب في القوم يسافرون..... الخ، الحديث ૪૧૦૭، ج ૩، ص ૫૮૫)

મીઠે મીઠે ઇસ્લામી ભાઈયો ! અમીરે કાફિલા ખુશ અખ્લાક, જઝૂબઅે ઇખ્લાસ વ ઇસાર સે આરાસ્તા વ પૈરાસ્તા હોના ચાહિયે. અપને હમ-સફર ઇસ્લામી ભાઈયોં કી દેખભાલ કરે. બિલફર્જ અગર શુ-રકાઅે કાફિલા કિસી બાત પર નારાઝ ભી હો જાએં, આપસ મેં કોઈ ચપ-કલિશ યા રન્જિશ ભી હો જાએ તો હિકમતે અ-મલી કે સાથ મુઆ-મલાત કો સુલઝા દે મગર અદલો ઇન્સાફ કા દામન ભી ન છોડે. નીઝ મામૂર ભાઈયોં કો ભી ચાહિયે કે જહાં તક શરીઅત કે મુતાબિક અમીરે કાફિલા હિદાયાત દે ઉન કી બજા આ-વરી મેં હરગિઝ હરગિઝ કોતાહી ન કરેં. સફર મેં હૌસલા બુલન્દ રખના ચાહિયે. બા'ઝ અવકાત સફર કી થકાન કે સબબ યા આપસ મેં ઇખ્તિલાફે રાય કી વજહ સે કુછ તલ્ખિયાં ભી પૈદા હો જાતી હેં. ઇન મવાકેઅ પર સબ્રો તહમ્મુલ કા દામન ન છોડે. પ્યાર વ મહબ્બત સે સારે મુઆ-મલાત કો સુલઝાતે ચલે જાએં.

☆ ચલતે વક્ત અઝીઝોં, દોસ્તોં સે મિલેં ઓર અપને કુસૂર મુઆફ કરવાએં ઓર જિન સે મુઆફી તલબ કી જાએ ઉન પર

લાઝિમ હે કે દિલ સે મુઆફ કર દે.

(બહારે શરીઅત, જિલ્દ અવ્વલ, હિસ્સા : 6, સ. 1052)

હઝરતે સય્યિદુના અબૂ હુરૈરા رضي الله تعالى عنه સે મરવી હૈ કે હુઝૂર સરકારે મદીના صلى الله تعالى عليه وآله وسلم ને ઇશાદિ ફરમાયા : “જિસ કે પાસ ઉસ કા ભાઈ મા’ઝિરત કે લિયે આએ તો વોહ ઉસ કા ઉઝૂર કબૂલ કરે, ખ્વાહ હક પર હો યા બાતિલ પર, જો એસા ન કરે વોહ મેરે હોઝ પર નહીં આએગા.” (المستدرک للحاکم، ج ۵، ص ۲۱۳، حدیث ۷۳۴۰)

હઝરતે સય્યિદુના અનસ رضي الله تعالى عنه સે મરવી હૈ કે હુઝૂર સરકારે મદીના صلى الله تعالى عليه وآله وسلم ને ઇશાદિ ફરમાયા : “કિયામત કે દિન જબ લોગ હિસાબ કે લિયે ખડે હોંગે તો એક મુનાદી એ’લાન કરેગા : “જિસ કા કુછ ઝિમ્મા અલ્લાહ કી તરફ નિકલતા હૈ વોહ ઉઠે ઓર જન્નત મેં દાખિલ હો જાએ.” (લેકિન કોઈ ખડા ન હોગા) મુનાદી ફિર દૂસરી મરતબા એ’લાન કરેગા : “જિસ કા ઝિમ્મા અલ્લાહ તઆલા કી તરફ નિકલતા હૈ વોહ ખડા હો.” (લોગ હૈરાની સે પૂછેંગે) “અલ્લાહ કી તરફ કિસી કા ઝિમ્મા કેસે નિકલ સકતા હૈ ?” જવાબ મિલેગા : “(વોહ) જો લોગોં કો મુઆફ કરને વાલે થે.” મુનાદી ફિર તીસરી મરતબા એ’લાન કરેગા : “જિસ કા ઝિમ્મા અલ્લાહ તઆલા કી તરફ નિકલતા હૈ વોહ ખડા હો ઓર જન્નત મેં દાખિલ હો જાએ.” પસ ઇતને ઇતને હઝાર ખડે હોંગે ઓર બિગૈર હિસાબો કિતાબ જન્નત મેં દાખિલ હો જાએંગે.”

(المعجم الاوسط، الحديث ۱۹۹۸، ج ۱، ص ۵۳۳)

☆ લિબાસે સફર પહન કર અગર વક્તે મકરૂહ ન હો તો ઘર મેં ચાર રક્ત નફલ “قُلْ وَ الْحَمْدُ” સે પઢ કર બાહર નિકલેં,

વોહ રકઅતેં વાપસી તક અહલો માલ કી નિગહબાની કરેંગી. ફિર અપની મસ્જિદ સે રુખ્સત હોં. અગર વક્તે મકરૂહ ન હો તો ઉસ મેં ભી દો રક્અત નફલ પઢ લેં.

☆ હમ જબ ભી સફર પર રવાના હોં તો હમેં યાહિયે કે હમ અપને અહલ વ માલ કો અલ્લાહ **عَزَّوَجَلَّ** કે હવાલે કર કે જાએં. અલ્લાહ તબા-ર-ક વ તઆલા હી સબ સે બેહતર હિફાઝત કરને વાલા હે. બલ્કે હો સકે તો અપને ઘર વાલોં કો યેહ કલિમાત કહ કર સફર પર રવાના હોં :

أَسْتَوْدِعُكَ اللَّهُ الَّذِي لَا يَضِيعُ وَدَائِعُهُ

તરજમા : મેં તુમ કો અલ્લાહ **عَزَّوَجَلَّ** કે હવાલે કરતા હૂં

જો સોંપી હુઈ અમાનતોં કો ઝાએઅ નહીં કરતા.

(મનન અબિન માજહે, ક્તાબ અલજહાદ, બાબ તશીયે અલગઝવે વોદાઅેમ, અલહદીથ, ૨૮૨૦, જ, ૩, વ, ૩૪૨)

☆ સફરે તિજારત કરને વાલે ઇસ્લામી ભાઈયોં કો યાહિયે કે યેહ પાંચ સૂરતેં પઢ લિયા કરેં :

(1) આખિર **إِذَا جَاءَ نَصْرُ اللَّهِ وَالْفَتْحُ** તક. (2) આખિર **قُلْ يَا أَيُّهَا الْكَافِرُونَ** તક. (3) આખિર **قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ** તક. (4) આખિર **قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ** તક. (5) આખિર **قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ** તક.

સરવરે આલમ, નૂરે મુજસ્સમ, શાહે બની આદમ **صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ** ને હઝરતે સય્યિદુના જુબૈર બિન મુત્અમ **رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ** સે ફરમાયા : ઔ જુબૈર **رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ** કયા તુમ યાહતે હો, કે જબ તુમ સફર મેં જાઓ તો અપને સાથિયોં મેં બેહતર ઔર

તોશએ સફર મેં બઢ કર રહો. (યા'ની સફર મેં ખુશહાલી ઓર ફારિગુલ બાલી નસીબ હો)

આપ ﷺ ને ઇશાદિ ફરમાયા : યેહ પાંચ સૂરતે પઢ લિયા કરો :

- (1) આખિર તક. (2) إِذَا جَاءَ نَصْرُ اللَّهِ وَالْفَتْحُ. આખિર તક.
- (3) قُلْ آخِذُوا بِرَبِّ الْفَلَقِ. આખિર તક.
- (4) قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ. આખિર તક.
- (5) قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ. આખિર તક.

હર સૂરત કો بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ સે શુરૂઆ કરો ઓર ઇસી પર ખત્મ કરો. (ઇસ તરહ ઇન પાંચ સૂરતોં કે સાથ બિસ્મિલ્લાહ શરીફ છ⁶ બાર પઢી જાએગી.) હઝરતે સય્યિદુના જુબૈર રَضِیَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ ફરમાતે હું કે મેં ને ઇન કો પઢના શુરૂઆ કિયા તો મેં પૂરે સફર મેં વાપસી તક અપને સાથિયોં મેં સબ સે ઝિયાદા ખુશહાલ ઓર તોશએ સફર મેં ફારિગુલ બાલ રહને લગા. (کنز العمال، ج ٦، ص ٣١٤، حدیث: ١٧٤٥)

☆ ટ્રેન યા બસ વગેરા મેં بِسْمِ اللَّهِ, اللَّهُ أَكْبَرُ, ઓર سُبْحَنَ اللَّهِ ત્રીન ત્રીન બાર, لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ એક બાર ફિર કહે :

﴿سُبْحَنَ الَّذِي سَخَّرَ لَنَا هَذَا وَمَا كُنَّا لَهُ مُقْرِنِينَ ۖ وَإِنَّا إِلَىٰ رَبِّنَا لَمُنْقَلِبُونَ﴾
(پ ٢٥، الزمر ١٣، ١٤)

તર-જ-મએ કન્ઝુલ ઈમાન : પાકી હૈ ઉસે જિસ ને ઇસ સુવારી કો હમારે બસ મેં કર દિયા ઓર યેહ હમારે બૂતે (કાબૂ) કી ન થી ઓર બેશક હમેં અપને રબ عَزَّوَجَلَّ કી તરફ પલટના હૈ.

(ફતાવા ર-ઝવિયા, જિ. 10, સ. 728)

☆ જબ કશ્તી મેં સુવાર હોં તો યેહ દુઆ પઢે, **اِنْ شَاءَ اللّٰهُ عَزَّوَجَلَّ**
 ડૂબને સે મહફૂલ રહેંગે.

﴿بِسْمِ اللّٰهِ مَجْرَتُهَا وَمُرْسُهَا اِنَّ رَبِّيْ لَغَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ﴾ (પ ૧૨, હુદ: ૬૧)

તર-જ-મએ કન્ઝુલ ઈમાન : અલ્લાહ કે નામ પર ઈસ કા ચલના ઓર
 ઈસ કા ઠહરના બેશક મેરા રબ ઝરૂર બખ્શને વાલા મેહરબાન હૈ.

(ફતાવા ર-ઝવિયા, જિ. 10, સ. 729)

☆ દોરાને સફર ઝિકુલ્લાહ કરતે રહેં. ટ્રેન યા બસ વગૈરા મેં
 بِسْمِ اللّٰهِ, اَللّٰهُ اَكْبَر, اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ ઓર سُبْحَنَ اللّٰهِ સબ તીન તીન બાર,
 اَللّٰهُ لَا إِلَهَ إِلَّا اَللّٰهُ એક બાર.

મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! જબ કભી સફર પર જાએં તો
 ઝિકો દુરુદ કા વિદિ રખેં યા ઈસ અઝીમ મક્સદ કો પેશે નઝર રખતે
 હુએ ઈન્કિરાદી કોશિશ કરતે રહેં કે “મુઝે અપની ઓર સારી દુન્યા કે
 લોગોં કી ઈસ્લાહ કી કોશિશ કરની હૈ.” અગર હમ દોરાને સફર
 ઝિકુલ્લાહ મેં મસરૂફ રહેંગે તો ફિરિશ્તા રાસ્તે ભર હિફાઝત કરેગા
 ઓર અગર مَعَاذَ اللّٰهِ ગાને બાજે સુનતે રહે યા ફુઝૂલ ઠઠ્ઠા મસ્ખરી
 કરતે રહે તો શૈતાન શરીકે સફર હોગા જૈસા કે તાજદારે મદીના,
 સુરે કલ્બો સીના صَلَّی اللّٰهُ تَعَالٰی عَلَیْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને ઈશાદિ ફરમાયા : “જો
 શખ્સ સફર કે દોરાન અલ્લાહ ઈંકાર કી તરફ તવજજોહ રખે ઓર ઉસ કે
 ઝિક મેં મશગૂલ રહે, અલ્લાહ ઈંકાર ઉસ કે લિયે એક ફિરિશ્તા મુહાફિઝ
 મુકરર કર દેતા હૈ. ઓર જો બેહૂદા શે’રો શાઈરી ઓર ફુઝૂલ બાતોં મેં
 મસરૂફ રહે તો અલ્લાહ ઈંકાર ઉસ કે પીછે એક શૈતાન લગા દેતા હૈ.”

(الحسن الحسین، کتاب ادعیة السفر، ص ۸۳)

રાહે ખુદા عَزَّوَجَلَّ મેં સફર કરને કા સવાબ

હઝરતે સય્યિદુના અબૂ ઉમામા رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ સે રિવાયત હે કે રસૂલે અકરમ, નૂરે મુજસસમ صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ને ફરમાયા :
 “જિસ શખ્સ કા ચેહરા રાહે ખુદા મેં ગર્દ આલૂદ હો જાએ અલ્લાહ عَزَّوَجَلَّ ઉસે કિયામત કે દિન જહન્નમ કે ધૂએ સે અમાન અતા ફરમાએગા ઓર જિસ શખ્સ કે કદમ રાહે ખુદા મેં ગર્દ આલૂદ હો જાએ અલ્લાહ عَزَّوَجَلَّ ઉસ કે કદમોં કો કિયામત કે દિન જહન્નમ કી આગ સે મહફૂઝ ફરમા દેગા.”

(المجم الكبير، رقم ۷۸۲، ج ۸، ص ۹۶)

☆ જબ કભી કાફિલે કી સૂરત મેં સફર પર જાએ તો મિલ જુલ કર એક હી જગહ ઉતરે. ક્યૂંકે હઝરતે સય્યિદુના અબૂ સા'લબા رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ ફરમાતે હેં કે લોગ જબ મન્જિલ પર ઉતરતે તો મુન્તશિર હો કર ઠહરતે થે. સરકારે મદીના صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ને ફરમાયા :
 “તુમહારા મુન્તશિર હો કર ઠહરના શૈતાન કી જાનિબ સે હે.” ઇસ કે બા'દ સહાબએ કિરામ عَلَيْهِمُ الرِّضْوَان જબ કભી કિસી મન્જિલ પર ઉતરતે તો મિલ કર ઠહરતે.

(سنن أبي داود، كتاب الجهاد، باب ما يفر من انضمام العسكر، الحديث ۲۶۲۸، ج ۳، ص ۵۸)

☆ દૌરાને સફર અગર કોઈ હાજત મન્દ મિલ જાએ તો ઉસ કી હાજત રવાઈ કરની ચાહિયે. اِنْ شَاءَ اللهُ عَزَّوَجَلَّ ઇસ મેં સવાબ ઝિયાદા હોગા કે બસા અવકાત મુસાફિર ખુદ ભી તો હાજત મન્દ હો જાતા હે ફિર ભી વોહ દૂસરોં કી મદદ કરેગા તો ઉસ કે અજરો સવાબ કા કૌન અન્દાજા કર સકતા હે ? હઝરતે સય્યિદુના અબૂ સઈદ

ખુદરી رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ سے رِیَایات ہے، હમ એક સફર મેં રસૂલુલ્લાહ صَلَّی اللهُ تَعَالَى عَلَیْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કે સાથ થે કે એક આદમી અપની સુવારી પર આયા. ઓર દાએં બાએં ઉસે ફિરાને લગા તો મ-દની તાજદાર હુઝૂર સચ્ચિદે આલમ صَلَّی اللهُ تَعَالَى عَلَیْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને ફરમાયા : “જિસ કે પાસ ફાલતૂ સુવારી હૈ તો વોહ ઉસે દે દે જિસ કે પાસ સુવારી નહીં હૈ ઓર જિસ કે પાસ ફાલતૂ ઝાદે રાહ હો તો વોહ ઉસ કો દે દે જિસ કે પાસ ઝાદે રાહ નહીં હૈ.” હત્તા કે હમ ને યેહ મહસૂસ કિયા કે હમ મેં સે કિસી કા ફાલતૂ માલ પર કોઈ હક નહીં હૈ. (سنن ابی داود، ج ۲، ص ۱۷۰، حدیث ۱۶۶۳)

☆ જબ સીઢિયોં પર ચઢેં યા ઊંચી જગહ કી તરફ ચલેં, યા હમારી બસ વગૈરા કિસી ઐસી સડક સે ગુઝરે જો ઊંચાઈ કી તરફ જા રહી હો તો “اللَّهُ أَكْبَرُ” કહના સુન્નત હૈ ઓર જબ સીઢિયોં સે ઉતરેં યા ઢલાન કી તરફ ચલેં તો “سُبْحَنَ اللَّهِ” કહના સુન્નત હૈ. હઝરતે સચ્ચિદુના જાબિર رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ સે મરવી હૈ, ફરમાયા : “જબ હમ બુલન્દી પર ચઢતે તો “اللَّهُ أَكْبَرُ” કહતે ઓર જબ પસ્ત (ઢલાન વાલી) જગહ પર ઉતરતે તો “سُبْحَنَ اللَّهِ” કહતે થે.”

(صحيح البخارى، ج ۲، ص ۳۰۷، حدیث ۲۹۹۴)

☆ મુસાફિર કો ચાહિયે કે વોહ દુઆ સે ગફલત ન કરે કે યેહ જબ તક સફર મેં હૈ ઇસ કી દુઆ કબૂલ હોતી હૈ બલકે જબ તક ઘર નહીં પહોંચતા ઉસ વક્ત તક દુઆ મકબૂલ હૈ. ઇસી તરહ મઝલૂમ કી દુઆ ઓર માં બાપ કી અપની ઔલાદ કે હક મેં દુઆ ભી કબૂલ હોતી હૈ. હઝરતે સચ્ચિદુના અબૂ હુરૈરા رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ સે રિવાયત હૈ કે સરકારે મદીના, સુરરે કલ્બો સીના, બાઈસે નુઝૂલે સકીના

صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ને ઇશાદ ફરમાયા : “તીન કિસ્મ કી દુઆએં મુસ્તજાબ (મકબૂલ) હેં. ઇન કી કબૂલિયત મેં કોઈ શક નહીં. (1) મઝલૂમ કી દુઆ (2) મુસાફિર કી દુઆ (3) બાપ કી અપને બેટે કે લિયે દુઆ.”

(جامع الترمذی، ج ۵، ص ۲۸۰، حدیث: ۳۴۵۹)

☆ મન્જિલ પર ઉતરેં તો વક્તન ફ વક્તન યેહ દુઆ પઢેં

إِنْ شَاءَ اللهُ عَزَّوَجَلَّ હર નુકસાન સે બચેંગે. દુઆ યેહ હૈ :

“أَعُوذُ بِكَلِمَاتِ اللَّهِ التَّامَّاتِ مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ”

તરજમા : અલ્લાહ કે કલિમાતે તામ્મહ કી પનાહ માંગતા હૂં ઉસ કે શર સે જિસે ઉસ ને પૈદા કિયા. (کنز العمال، ج ۶، ص ۳۰۱، حدیث: ۱۷۵۰۸)

☆ જબ દુશ્મન કા ખોફ હો. સૂરએ “لَا يُلَفِّ” પઢ લેં.

إِنْ شَاءَ اللهُ عَزَّوَجَلَّ હર બલા સે અમાન મિલેગી.

(أحسن الحصين، کتاب ادعية السفر، ص ۸۰)

☆ જબ કિસી મુશ્કિલ મેં મદદ કી ઝરૂરત પડે તો હદીસે પાક

أَعِثُّوُنِي يَا عِبَادَ اللَّهِ : મેં હૈ ઇસ તરહ તીન બાર પુકારેં :

તરજમા : ઐ અલ્લાહ કે બન્દો ! મેરી મદદ કરો. (المرجع السابق، ص ۸۲)

☆ સફર સે વાપસી પર ઘર વાલોં કે લિયે કોઈ તોહફા

લે આએં કે યેહ સુન્નતે મુબા-રકા હૈ. સરકારે મદીના

صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ને ફરમાયા : જબ સફર સે કોઈ વાપસ આએ તો ઘર વાલોં કે લિયે કુછ ન કુછ હદિથ્યા લાએ, અગર્યે અપની ઝોલી મેં પથ્થર હી ડાલ લાએ. (کنز العمال، ج ۶، ص ۳۰۱، حدیث: ۱۷۵۰۲)

☆ સફર સે વાપસી પર અપની મસ્જિદ મેં દોગાના (યા'ની

દો રક્ત નફલ) પઢના સુન્નત હૈ. હઝરતે સય્યિદુના કા'બ બિન

માલિક رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ સે મરવી હૈ કે તાજદારે મદીના હુઝૂર સચ્ચિદે આલમ صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ જબ સફર સે વાપસ તશરીફ લાતે તો પહલે મસ્જિદ મેં તશરીફ લે જાતે ઓર વહાં બૈઠને સે પહલે દો રક્ઝત (નમાઝ નફલ) અદા ફરમાતે.

(صحیح البخاری، ج ۲، ص ۳۳۶، حدیث: ۳۰۸۸)

મીઠે મીઠે ઇસ્લામી ભાઈયો !

નેક બનને કે લિયે દા'વતે ઇસ્લામી કે મ-દની માહોલ સે હર દમ વાબસ્તા રહિયે. મ-દની ઇન્આમાત પર અમલ કરતે રહિયે, દા'વતે ઇસ્લામી કા હફતાવાર ઇજતિમાઅ જિસ મસ્જિદ મેં, જિસ નમાઝ કે બા'દ શુરૂઅ હોતા હો વોહ નમાઝ ઉસી મસ્જિદ મેં તકબીરે ઊલા કે સાથ અદા કર કે ઇજતિમાઅ મેં આખિર તક શિર્કત ફરમાઈયે.

હર ઇસ્લામી ભાઈ કો ચાહિયે કે ઝિન્દગી મેં કમ અઝ કમ 12 માહ ઓર હર 12 માહ મેં યક મુશ્ત કમ અઝ કમ 30 દિન નીઝ હર 30 દિન મેં કમ અઝ કમ 3 દિન સુન્નતોં કી તરબિયત કે લિયે દા'વતે ઇસ્લામી કે મ-દની કાફિલોં મેં ઝરૂર સફર કરે.

ઐ હમારે પ્યારે અલ્લાહ عَزَّ وَجَلَّ ! હમેં જબ કભી સફર દરપેશ હો તો પૂરા સફર સુન્નતોં કે મુતાબિક કરને કી તૌફીક અતા ફરમા ઓર હમેં બાર બાર હ-રમૈને તય્યિબૈન કા મુબારક સફર નીઝ આશિકાને રસૂલ કે મ-દની કાફિલોં મેં સફર નસીબ ફરમા.

اٰمِيْنَ بِجَاہِ النَّبِيِّ الْاَمِيْنَ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم

કાફિલે મેં ચલો

(કલામ : શૈખે તરીકત અમીરે અહલે સુન્નત હઝરતે અલ્લામા મૌલાના

અબૂ બિલાલ મુહમ્મદ ઇલ્યાસ અતાર કાદિરી ર-ઝવી مَدِينَةُ)

લૂટને રહમતેં કાફિલે મેં ચલો	સીખને સુન્નતેં કાફિલે મેં ચલો
ચાહો ગર બ-ર-કતેં કાફિલે મેં ચલો	પાઓગે અઝમતેં કાફિલે મેં ચલો
હોંગી હલ મુશ્કિલેં કાફિલે મેં ચલો	ખત્મ હોં શામતેં કાફિલે મેં ચલો
તયબા કી જુસ્ત-જૂ હજ કી ગર આરઝૂ	હૈ બતા દૂં તુમ્હેં કાફિલે મેં ચલો
ગર મદીને કા ગમ ચાહિયે ચશમે નમ	લેને યેહ ને'મતેં કાફિલે મેં ચલો
દુખ કા દરમાં મિલે આએંગે દિન ભલે	ખત્મ હોં ગર્દિશોં કાફિલે મેં ચલો
દેતે હું ફૈઝ આમ ઔલિયાએ કિરામ	લૂટને સબ ચલેં કાફિલે મેં ચલો
ઔલિયા કા કરમ તુમ પે હો લા જરમ	ખૂબ જલ્વે મિલેં કાફિલે મેં ચલો
માં જો બીમાર હો કર્જ કા બાર હો	રન્જો ગમ મત કરેં કાફિલે મેં ચલો
રબ કે દર પર ઝુકેં ઇત્તિજાએ કરેં	બાબે રહમત ખુલેં કાફિલે મેં ચલો
દિલ કી કાલક ધુલે મરઝે ઇસ્યાં ટલે	આઓ સબ ચલ પડેં કાફિલે મેં ચલો
કર્જ હોગા અદા આ કે માંગો દુઆ	પાઓગે બ-ર-કતેં કાફિલે મેં ચલો
દુખ કા દરમાં મિલે આએંગે દિન ભલે	ખત્મ હોં ગર્દિશોં કાફિલે મેં ચલો
ગમ કે બાદલ છટેં ખૂબ ખુશિયાં મિલેં	દિલ કી કલિયાં ખિલેં કાફિલે મેં ચલો
હો કવી હાફિઝા ઠીક હો હાઝિમા	કામ સારે બનેં કાફિલે મેં ચલો
ઇત્મ હાસિલ કરો જહૂલ ઝાઇલ કરો	પાઓગે રિફ્અતેં કાફિલે મેં ચલો

ગો કરઝ દાર હો યા કે બીમાર હો	ચાહો ગર રાહતેં કાફિલે મેં ચલો
ગર્ચે હોં ગર્મિયાં યા કે હોં સર્દિયાં	ચાહે હોં બારિશોં કાફિલે મેં ચલો
કૂદેં ગર બિજલિયાં યા ચલેં આંધિયાં	ચાહે ઓલે પડેં કાફિલે મેં ચલો
બારહ મહ કે લિયે તીસ દિન કે લિયે	બારહ દિન દે હી દેં કાફિલે મેં ચલો
સુન્નતેં સીખને તીન દિન કે લિયે	હર મહીને ચલેં કાફિલે મેં ચલો
ઐ મેરે ભાઈયો ! રટ લગાતે રહો	કાફિલે મેં ચલેં કાફિલે મેં ચલો
ફોન પર બાત હો યા મુલાકાત હો	સબ સે કહતે રહેં કાફિલે મેં ચલો
આપ બાઝાર મેં હોં યા દફતર મેં હોં	સબ સે કહતે રહેં કાફિલે મેં ચલો
દર્સા દેં યા સુનેં યા બયાં જો કરેં	ઉસ મેં યેહ ભી કહેં કાફિલે મેં ચલો
આશિકાને રસૂલ ઇન સે હમ મ-દનીફૂલ	આઓ લેને ચલેં કાફિલે મેં ચલો
આશિકાને રસૂલ આએ લેને દુઆ	આઓ મિલ કર ચલેં કાફિલે મેં ચલો
આશિકાને રસૂલ આએ હેં મરહબા	ખૈર ખ્વાહી કરેં કાફિલે મેં ચલો
આશિકાને રસૂલ લાએ જબ કાફિલા	ખૈર ખ્વાહી કરેં કાફિલે મેં ચલો
ખાના લે કર ચલેં ઠન્ડા શરબત ભી લેં	ખૈર ખ્વાહી કરેં કાફિલે મેં ચલો
ઉન પે હો રહમતેં કાફિલે કા સુનેં	ખૈર ખ્વાહી કરેં કાફિલે મેં ચલો
બખ્શ દે મેરે મૌલા તૂ ઉન કો કે જો	ખૈર ખ્વાહી કરેં કાફિલે મેં ચલો
યા ખુદા હર ઘડી રટ હો અત્તાર કી	કાફિલે મેં ચલેં કાફિલે મેં ચલો

સુરમા લગાને કી સુન્નતે ઔર આદાબ

મીઠે મીઠે ઇસ્લામી ભાઈયો !

સુરમા લગાના હમારે પ્યારે આકા, મદીને વાલે મુસ્તફા
 صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ કી નિહાયત હી પ્યારી પ્યારી ઔર
 મીઠી મીઠી સુન્નત હૈ. સરકારે નામદાર, મદીને કે તાજદાર
 صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ જબ સોને લગતે તો અપની મુબારક આંખો
 મેં સુરમા લગાયા કરતે. લિહાજા હમેં ભી સોને સે પહલે ઇતિબાએ
 સુન્નત કી નિયત સે અપની આંખો મેં સુરમા લગાના ચાહિયે.
 ઇસ સે હમેં સુરમા લગાને કી સુન્નત કા ભી સવાબ હાસિલ હોગા
 ઔર સાથ હી સાથ ઇસ કે દુન્યવી ફવાઈદ ભી હાસિલ હોંગે.

સોતે વક્ત સુરમા ડાલના સુન્નત હૈ

સરકારે મદીના صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ સુરમા સોતે વક્ત
 ઇસ્તિ'માલ ફરમાતે થે યુનાન્યે હઝરતે સય્યિદુના અબ્દુલ્લાહ બિન
 અબ્બાસ رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُمَا ફરમાતે હેં કે તાજદારે મદીના, રાહતે કલ્બો
 સીના صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ સોને સે પહલે હર આંખ મેં સુરમાએ
 ઇસ્મિદ કી તીન સલાઈયાં લગાયા કરતે થે.

(جامع الترمذی، کتاب اللباس، باب ما جاء في الاحتفال، الحديث ۱۷۶۳، ج ۳، ص ۲۹۳)

પ્યારે ઇસ્લામી ભાઈયો ! હદીસે પાક સે મા'લૂમ હુવા કે
 સુરમા સોતે વક્ત ઇસ્તિ'માલ કરના સુન્નત હૈ. (મિરઆતુલ મનાજ્જહ,
 જિ. 6, સ. 180) લિહાજા હમ રાત કો જબ ભી સોયા કરેં હમેં સુરમા
 લગાના ન ભૂલના ચાહિયે. સોતે વક્ત સુરમા લગાને મેં યેહ મસ્લહત

હે કે સુરમા ઝિયાદા દેર તક આંખોં મેં રહતા હૈ ઓર આંખોં કે મસામાત મેં સરાયત કર કે આંખોં કો ફાએદા પહોંચાતા હૈ.

સુરમએ ઇસ્મિદ બેહતર હૈ

ઇબ્ને માજહ કી રિવાયત મેં હૈ : “તમામ સુરમોં મેં બેહતર સુરમા “ઇસ્મિદ” હૈ કે યેહ નિગાહ કો રોશન કરતા ઓર પલકેં ઉગાતા હૈ.”

(سنن ابن ماجه، کتاب الطب، باب الکحل بالاشم، الحدیث ۳۴۹۷، ج ۴، ص ۱۱۵)

મીઠે મીઠે ઇસ્લામી ભાઈયો ! સુરમએ ઇસ્મિદ કી ફઝીલત કે લિયે યેહી કાફી હૈ કે યેહ સુરમા આમિના બીબી رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهَا કે દુલારે, હમ બે કસોં કે સહારે, મુહમ્મદુર્સૂલુલ્લાહ صَلَّی اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ કો પસન્દ હૈ. આપ صَلَّی اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ને ઇસે ખુદ ભી ઇસ્તિ’માલ ફરમાયા ઓર અપને ગુલામોં કો ઇસ કે ઇસ્તિ’માલ કી તરગીબ ભી દિલાઈ ઓર ઇસ કે ફવાઈદ ભી ઇશાદ ફરમાએ. લિહાઝા હો સકે તો સુરમએ ઇસ્મિદ હી ઇસ્તિ’માલ કરના ચાહિયે. અહાદીસે બાલા સે યેહ ભી મા’લૂમ હુવા કે સુરમએ ઇસ્મિદ બીનાઈ કો તેઝ કરને કે સાથ સાથ પલકોં કે બાલ ભી ઉગાતા હૈ. કહા જાતા હૈ કે ઇસ્મિદ ઇસ્ફહાન મેં પાયા જાતા હૈ.

ઉ-લમાએ કિરામ ફરમાતે હૈં કે ઇસ કા રંગ સિયાહ હોતા હૈ ઓર મશરિકી મમાલિક મેં પૈદા હોતા હૈ. બહર હાલ ઇસ્મિદ કા સુરમા મુયસ્સર આ જાએ તો યેહી અફઝલ હૈ વરના કિસી કિસ્મ કા ભી સુરમા ડાલા જાએ સુન્નત અદા હો જાએગી.

સુરમા લગાને કા તરીકા

હદીસે બાલા મેં યેહ ભી ઇશાદિ ફરમાયા ગયા હૈ કે હમારે પ્યારે સરકાર, મદીને કે તાજદાર صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ દોનોં મુકદ્દસ આંખોં મેં સુરમે કી તીન તીન સલાઈયાં ઇસ્તિ'માલ ફરમાતે થે ઓર અક્સર ઇસી પર અમલ થા. તાહમ બા'ઝ રિવાયાત મેં સીધી આંખ મુબારક મેં તીન સલાઈયાં ઓર બાઈ મેં દો કા ભી ઝિક આયા હૈ ઓર “શમાઈલે રસૂલ صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ” મેં ઇસી તરહ બયાન ક્રિયા ગયા હૈ કે સરકારે મદીના صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ હર આંખ મુબારક મેં દો દો સલાઈયાં સુરમે કી ડાલતે ઓર એક સલાઈ કો દોનોં મુબારક આંખોં મેં લગાતે.

(مسائل الوصول إلى شاكل الرسول صلى الله عليه وآله وسلم، الفصل الثالث في صفته بصره... إلخ، ص ٤٤)

લિહાઝા હમેં મુખ્તાલિફ અવકાત મેં મુખ્તાલિફ તરીકે પર સુરમા ઇસ્તિ'માલ કરના ચાહિયે. યા'ની કભી દોનોં આંખોં મેં તીન તીન સલાઈયાં કભી દાઈ આંખ મેં તીન ઓર બાઈ મેં દો, તો કભી દોનોં આંખોં મેં દો દો ઓર ફિર આખિર મેં એક સલાઈ કો સુરમે વાલી કર કે બારી બારી દોનોં આંખોં મેં લગાએ. ઇસ તરહ કરને સે તીનોં સુન્નેતે અદા હો જાએંગી.

યેહ બાત યાદ રખેં કે તકરીમ કે જિતને ભી કામ હોતે સબ હમારે પ્યારે આકા صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ સીધી જાનિબ સે શુરૂઆ ક્રિયા કરતે, લિહાઝા પહલે સીધી આંખ મેં સુરમા લગાએ ફિર બાઈ આંખ મેં.

(المرج السابق، الفصل الثالث، في صفته شعره... إلخ، ص ٨١)

“ઈસ્મિદ” કે ચાર હુરુફ કી નિસ્બત સે સુરમા લગાને કે 4 મ-દની ફૂલ

☆ પેશ કર્દા હર હર મ-દની ફૂલ કો સુન્નતે રસૂલે મકબૂલ
عَلَى صَاحِبِهَا الصَّلَاةُ وَالسَّلَام પર મહમૂલ ન ફરમાઈયે, ઇન મેં સુન્નતોં કે
ઇલાવા બુઝુગાને દીન رَحِمَهُمُ اللَّهُ الْبَرِّين سے મન્કૂલ મ-દની ફૂલ કા ભી
શુમૂલ હે. જબ તક યકીની તૌર પર મા'લૂમ ન હો કિસી અમલ કો
“સુન્નતે રસૂલ” નહીં કહ સકતે.

﴿1﴾ સુનને ઇબ્ને માજહ કી રિવાયત મેં હે : “તમામ સુરમોં મેં બેહતર
સુરમા ઇસ્મિદ હે કે યેહ નિગાહ કો રોશન કરતા ઓર પલકેં ઉગાતા હે.”

(سُنَنِ ابْنِ مَاجَه ج ٤ ص ١١٥ حَدِيث ٣٤٩٧)

﴿2﴾ પથ્થર કા સુરમા ઇસ્તિ'માલ કરને મેં હરજ નહીં ઓર સિયાહ
સુરમા યા કાજલ બ કસ્ટે ઝીનત (યા'ની ઝીનત કી નિયત સે) મર્દ કો
લગાના મકરૂહ હે ઓર ઝીનત મકસૂદ ન હો તો કરાહત નહીં.

(فَتَاوَى عَالَمِ گِیرِی ج ٥ ص ٣٥٩)

﴿3﴾ સુરમા સોતે વક્ત ઇસ્તિ'માલ કરના સુન્નત હે.

(મિરઆતુલ મનાજીહ, જિ. 6, સ. 180)

﴿4﴾ સુરમા ઇસ્તિ'માલ કરને કે ત્રીન મન્કૂલ તરીકોં કા ખુલાસા પેશે
ખિદમત હે : (1) કભી દોનોં આંખોં મેં ત્રીન ત્રીન સલાઈયાં (2)
કભી દાઈ (સીધી) આંખ મેં ત્રીન ઓર બાઈ (ઉલટી) મેં દો, (3) તો

કભી દોનોં આંખોં મેં દો દો ઓર ફિર આખિર મેં એક સલાઈ કો સુરમે વાલી કર કે ઉસી કો બારી બારી દોનોં આંખોં મેં લગાઈયે.

(انظر: شُعَبُ الْإِيمَان، ج ٥، ص ٢١٨-٢١٩)

ઈસ તરહ કરને સે **إِنْ شَاءَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ** તીનોં પર અમલ હોતા રહેગા.

મીઠે મીઠે ઇસ્લામી ભાઈયો ! તકરીમ કે જિતને ભી કામ હોતે સબ હમારે પ્યારે આકા **صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ** સીધી જાનિબ સે શુરૂઆ ક્રિયા કરતે, લિહાઝા પહલે સીધી આંખ મેં સુરમા લગાઈયે ફિર બાઈ આંખ મેં. સુન્નતોં કી તરબિયત કા એક બેહતરીન ઝરીઆ દા'વતે ઇસ્લામી કે મ-દની કાફિલોં મેં આશિકાને રસૂલ કે સાથ સુન્નતોં ભરા સફર ભી હૈ.

લૂટને રહમતેં કાફિલે મેં ચલો સીખને સુન્નતેં કાફિલે મેં ચલો

હોંગી હલ મુશ્કિલેં કાફિલે મેં ચલો પાઓગે બ-ર-કતેં કાફિલે મેં ચલો

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيبِ! صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّدٍ

ઐ હમારે પ્યારે અલ્લાહ **عَزَّوَجَلَّ** ! હમેં હર બાર સોતે વક્ત સુરમા લગાને કી સુન્નત ભી અદા કરને કી તૌફીક અતા ફરમા.

اٰمِيْنَ بِجَاہِ النَّبِيِّ الْاَمِيْنَ صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم

અજબ નહીં કે લિખા લૌહ કા નઝર આએ !

જો નકશે પા કા લગાઈ ગુબાર આંખોં મેં

છીંકને કી સુન્નતેં ઓર આદાબ

મીઠે મીઠે ઇસ્લામી ભાઈયો ! છીંકના ભી એક અહમ અમ્મ હે ઇસ કી ભી સુન્નતેં ઓર આદાબ હેં. લેકિન અફસોસ ! મ-દની માહોલ સે દૂર રહને કે બાઈસ મુસલ્માનોં કી અક્સરિય્યત કો ઇસ સિલ્સિલે મેં કોઈ મા'લૂમાત નહીં હોતીં, જહાં છીંક આઈ ઝોર ઝોર સે “આકછી આકછી” કર લિયા. નાક ભર આઈ તો સિનક લી ઓર બસ. એસા નહીં હે, ઇસ કી ભી સુન્નતેં ઓર આદાબ હમેં સીખને ચાહિએં.

☆ છીંક કે વક્ત સર ઝુકાએં, મુંહ ધુપાએં ઓર આવાઝ આહિસ્તા નિકાલેં છીંક કી આવાઝ બુલન્દ કરના હમાકત હે.

(ردالمحتار، ج ۹، ص ۶۸۴)

હઝરતે ઉબાદા બિન સામિત વ શદાદ બિન ઓસ વ હઝરતે વાસિલા رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُمَا સે રિવાયત હે કે તાજદારે મદીના صَلَّی اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ને ઇશાદિ ફરમાયા : “કિસી કો ડકાર યા છીંક આએ તો આવાઝ બુલન્દ ન કરે કે શૈતાન કો યેહ બાત પસન્દ હે કે ઇન મેં આવાઝ બુલન્દ કી જાએ.”

(شعب الإيمان، ج ۷، ص ۳۲، حدیث: ۹۳۵۵)

☆ જબ છીંક આએ ઓર “اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ” કહેંગે તો ફિરિશ્તે “رَبِّ الْعَالَمِينَ” કહેંગે. અગર આપ “اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ” કહેંગે તો મા'સૂમ ફિરિશ્તે યેહ દુઆ કરેંગે, يَرْحَمُكَ اللهُ (યા'ની અલ્લાહ તુઝ પર રહમ ફરમાએ).

હઝરતે અબ્દુલ્લાહ બિન અબ્બાસ رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُمَا સે રિવાયત હે કે સરકારે મદીના صَلَّی اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ને ઇશાદિ

ફરમાયા : “જબ કિસી કો છીંક આએ ઓર વોહ “اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ” કહે તો ફિરિશ્તે કહતે હેં “رَبِّ الْعَالَمِينَ” ઓર વોહ “اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ” કહતા હે, તો ફિરિશ્તે કહતે હેં “يَرْحَمُكَ اللَّهُ” યા’ની અલ્લાહ عُزَّوَجَلَّ તુઝ પર રહમ ફરમાએ.” (طبرانی اوسط، الحديث ۳۳۷۱ ج ۲ ص ۳۰۵)

“اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ” કે સતરહ હુરફ કી નિસ્બત સે છીંકને કે આદાબ કે 17 મ-દની ફૂલ

☆ પેશ કદા હર હર મ-દની ફૂલ કો સુન્નતે રસૂલે મકબૂલ
عَلَى صَاحِبِهَا الصَّلَاةُ وَالسَّلَام પર મહમૂલ ન ફરમાઈયે, ઇન મેં સુન્નતોં કે
ઇલાવા બુઝુર્ગાને દીન رَحِمَهُمُ اللَّهُ النَّبِيِّينَ સે મન્કૂલ મ-દની ફૂલ કા ભી
શુમૂલ હે. જબ તક યકીની તૌર પર મા’લૂમ ન હો કિસી અમલ કો
“સુન્નતે રસૂલ” નહીં કહ સકતે.

દો ફરામીને મુસ્તફા صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ

- ﴿1﴾ અલ્લાહ عُزَّوَجَلَّ કો છીંક પસન્દ હે ઓર જમાહી ના પસન્દ (بخاری ج ۴ ص ۱۶۳ حدیث: ۱۲۲۶)
- ﴿2﴾ જબ કિસી કો છીંક આએ ઓર વોહ اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ કહે તો ફિરિશ્તે કહતે હેં : رَبِّ الْعَالَمِينَ. ઓર અગર વોહ اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ કહતા હે તો ફિરિશ્તે કહતે હેં : અલ્લાહ عُزَّوَجَلَّ તુઝ પર રહમ ફરમાએ. (المُعْتَمُ الْكَبِير ج ۱۱ ص ۳۵۸ حدیث: ۱۲۲۸۴)
- ﴿3﴾ છીંક કે વક્ત સર ઝુકાઈયે, મુંહ છુપાઈયે ઓર આવાઝ આહિસ્તા નિકાલિયે, છીંક કી આવાઝ બુલન્દ કરના હમાકત હે. (رَدُّ الْمُحْتَار ج ۹ ص ۶۸۴)
- ﴿4﴾ છીંક આને પર اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ કહના ચાહિયે (ખજાઈનુલ ઇરફાન સફહા 3 પર તહતાવી કે હવાલે સે છીંક આને પર હમ્દે ઇલાહી કો સુન્નતે

મુઅકકદા લિખા હૈ) બેહતર યેહ હૈ કે **الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ** یا
 الْحَمْدُ لِلَّهِ عَلَى كُلِّ حَالٍ કહે ﴿5﴾ સુનને વાલે પર વાજિબ હૈ કે ફૌરન
 “يُرْحَمُكَ اللَّهُ” (યા’ની અલ્લાહ **عَزَّوَجَلَّ** તુજ પર રહમ ફરમાએ) કહે.
 ઓર ઇતની આવાઝ સે કહે કે છીંકને વાલા ખુદ સુન લે. (બહારે
 શરીઅત, જિલ્દ સિવુમ, હિસ્સા : 16, સ. 472) ﴿6﴾ જવાબ સુન કર છીંકને
 વાલા કહે : “يَغْفِرُ اللَّهُ لَنَا وَلَكُمْ” (યા’ની અલ્લાહ **عَزَّوَجَلَّ** હમારી ઓર
 તુમ્હારી મગ્ફિરત ફરમાએ) યા યેહ કહે : “يَهْدِيكُمْ اللَّهُ وَيُصْلِحْ بَالَكُمْ”
 (યા’ની અલ્લાહ **عَزَّوَجَلَّ** તુમ્હે હિદાયત દે ઓર તુમ્હારા હાલ દુરુસ્ત કરે)
 ﴿7﴾ (عالمگیری، ج 5، ص 321) જો કોઈ છીંક આને પર **الْحَمْدُ لِلَّهِ عَلَى كُلِّ حَالٍ**
 કહે ઓર અપની ઝબાન સારે દાંતોં પર ફૈર લિયા કરે તો
 દાંતોં કી બીમારિયોં સે મહફૂઝ રહેગા (મિરઆતુલ
 મનાજીહ, જિ. 6, સ. 396) ﴿8﴾ હઝરતે મૌલાએ કાએનાત, અલિય્યુલ
 મુર્તઝા **كَرَّمَ اللَّهُ تَعَالَى وَجْهَهُ الْكَرِيم** ફરમાતે હેં : જો કોઈ છીંક આને પર
الْحَمْدُ لِلَّهِ عَلَى كُلِّ حَالٍ કહે તો વોહ દાઢ ઓર કાન કે દર્દ મેં કબી મુખ્તલા
 નહીં હોગા. (مرقاة المفاتيح ج 8، ص 499) ﴿9﴾ છીંકને વાલે કો ચાહિયે કે
 ઝોર સે હમ્દ કહે તાકે કોઈ સુને ઓર જવાબ દે (رد المحتار ج 9، ص 184)
 ﴿10﴾ છીંક કા જવાબ એક મરતબા વાજિબ હૈ, દૂસરી બાર છીંક
 આએ ઓર વોહ **الْحَمْدُ لِلَّهِ** કહે તો દોબારા જવાબ વાજિબ નહીં
 બલ્કે મુસ્તહબ હૈ. (عالمگیری، ج 5، ص 321) ﴿11﴾ જવાબ ઉસ સૂરત
 મેં વાજિબ હોગા જબ છીંકને વાલા **الْحَمْدُ لِلَّهِ** કહે ઓર હમ્દ ન કરે
 તો જવાબ નહીં. (બહારે શરીઅત, જિલ્દ સિવુમ, હિસ્સા : 16, સ. 477)

﴿12﴾ ખુત્બે કે વક્ત કિસી કો છીંક આઈ તો સુનને વાલા ઉસ કો જવાબ ન દે. (ફતાવા કાઝી ખાન, જિ. 2, સ. 377) ﴿13﴾ કઈ ઈસ્લામી ભાઈ મૌજૂદ હોં તો બા'ઝ હાઝિરીન ને જવાબ દે દિયા તો સબ કી તરફ સે જવાબ હોગા મગર બેહતર યેહી હૈ કે સારે જવાબ દેં. (رَدُّ الْمُحْتَار، ج ۹، ص ۱۸۴) ﴿14﴾ દીવાર કે પીછે કિસી કો છીંક આઈ ઓર ઉસ ને اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ કહા તો સુનને વાલા ઉસ કા જવાબ દે. (يضاً) ﴿15﴾ નમાઝ મેં છીંક આએ તો સુકૂત કરે (યા'ની ખામોશ રહે) ઓર اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ કહ લિયા તો ભી નમાઝ મેં હરજ નહીં ઓર અગર ઉસ વક્ત હમ્દ ન કી તો ફારિગ હો કર કહે (عالمگیری، ج ۱، ص ۹۸) ﴿16﴾ આપ નમાઝ પઢ રહે હેં ઓર કિસી કો છીંક આઈ ઓર આપ ને જવાબ કી નિયત સે اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ કહ લિયા તો આપ કી નમાઝ ટૂટ જાએગી. (يضاً) ﴿17﴾ કાફિર કો છીંક આઈ ઓર ઉસ ને اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ કહા તો જવાબ મેં يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ لَا يُدْعُوْنَ لِآلِهَتِهِمْ (યા'ની અલ્લાહ ટુઝે હિદાયત દે) કહા જાએ. (رَدُّ الْمُحْتَار، ج ۹، ص ۱۸۴)

સુન્નતોં કી તરબિયત કા એક બેહતરીન ઝરીઆ દા'વતે ઈસ્લામી કે મ-દની કાફિલોં મેં આશિકાને રસૂલ કે સાથ સુન્નતોં ભરા સફર ભી હૈ.

صَلُّوْا عَلَى النَّبِيِّ! صَلَّى اللهُ تَعَالَىٰ عَلَىٰ مُحَمَّدٍ

ઐ હમારે ધ્યારે અલ્લાહ ટુઝે! હમેં છીંક કી સુન્નતોં ઓર આદાબ પર અમલ કરને કી તૌફીક અતા ફરમા.

اٰمِيْنَ بِجَاهِ النَّبِيِّ الْاَمِيْن صَلَّى اللهُ تَعَالَىٰ عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم

નાખુન, હજામત, મૂએ બગલ વગૈરા સે મુ-તઅલ્લિક સુન્નતેં ઓર આદાબ

મીઠે મીઠે ઇસ્લામી ભાઈયો !

صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ તાજદાર મ-દની સરકાર, આપ صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ કા સફાઈ કો બેહદ પસન્દ ફરમાતે હેં, આપ صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ફરમાને આલીશાન હે : “الطُّهُورُ زُخْفُ الْإِيمَانِ” યા’ની સફાઈ આધા ઈમાન હે.”
(جامع الترمذی، کتاب الدعوات، باب ۹۲، الحديث ۳۵۳۰، ج ۵، ص ۳۰۸)

યુનાન્યે હર મુસલ્માન કો યાહિયે કે અપને ઝાહિર વ બાતિન દોનોં કી સફાઈ કા ખયાલ રખે. ઝાહિર કી સફાઈ કા જહાં તક તઅલ્લુક હૈ તો વોહ યેહ હૈ કે અપના જિસ્મ ઓર લિબાસ વગૈરા નજાસત સે પાક રખને કે સાથ સાથ મૈલ કુચૈલ વગૈરા સે ભી સાફ રખના યાહિયે. નીઝ અપને સર ઓર દાઢી કે બાલોં કો ભી દુરુસ્ત રખેં. નાખુન ભી ઝિયાદા ન બઢને દેં, કે ઈન મેં મૈલ કુચૈલ ભર જાતા હૈ ઓર વોહ ખાના વગૈરા ખાને મેં પેટ કે અન્દર પહોંચતા હૈ જિસ કે સબબ તરહ તરહ કી બીમારિયાં પૈદા હોને કા અન્દેશા રહતા હૈ. નીઝ બગલ વ ઝેરે નાફ કે બાલ ભી સાફ કરતે રહના યાહિયે. રહા બાતિન કી સફાઈ કા મુઆ-મલા તો અપને બાતિન કો ભી કીનઅ મુસ્લિમ, ગુરૂરો તકબ્બુર, બુગ્ગો હસદ, વગૈરા વગૈરા રઝાઈલ સે પાક વ સાફ રખના ઝરૂરી હૈ. બાતિન કી સફાઈ કે લિયે અચ્છી સોહબત બેહદ ઝરૂરી હૈ. ઝાહિરી સફાઈ યા’ની નાખુન, મૂએ બગલ વગૈરા કી સફાઈ કે મુ-તઅલ્લિક મ-દની ફૂલ મુલા-હઝા હોં :

☆ ચાલીસ દિન કે અન્દર અન્દર ઈન કામોં કો ઝરૂર કર લેં, મૂંછેં ઓર નાખુન તરાશના, બગલ કે બાલ ઉખાડના ઓર મૂએ ઝેરે નાફ મૂંડના.

હઝરતે સય્યિદુના અનસ રَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ ફરમાતે હેં : મૂંછેં ઓર નાખુન તરશવાને ઓર બગલ કે બાલ ઉખાડને ઓર મૂએ ઝેરે નાફ મૂંડને મેં હમારે લિયે યેહ વક્ત મુકરર કિયા ગયા હૈ કે ચાલીસ દિન સે ઝિયાદા ન છોડેં.

(صحیح مسلم، کتاب الطهارة، باب فی خصال الفطرة، الحدیث ૨૫૮، ج ૧/૧૫૩)

મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! હદીસે બાલા સે પતા ચલા કે ચાલીસ દિન કે અન્દર અન્દર યેહ કામ ઝરૂર કર લેના ચાહિયે. હફતે મેં એક બાર નહાના ઓર બદન કો સાફ સુથરા રખના ઓર મૂએ ઝેરે નાફ દૂર કરના મુસ્તહબ હૈ. પન્દરહવેં રોઝ કરના ભી જાઈઝ હૈ ઓર ચાલીસ રોઝ સે ઝિયાદા ગુઝાર દેના મકરૂહ વ મમ્નૂઅ. (બહારે શરીઅત, જિલ્દ સિવુમ, હિસ્સા : 16, સ. 584) હો સકે તો હર જુમુઆ કો યેહ કામ કર હી લેને ચાહિઅં ક્યૂંકે એક હદીસે મુબારક મેં હૈ કે હુઝૂર તાજદારે મદીના, રાહતે કલ્બો સીના મુબારક મેં હૈ કે હુઝૂર તાજદારે મદીના, રાહતે કલ્બો સીના જુમુઆ કે દિન નમાઝ કે લિયે જાને સે પહલે મૂંછેં કતરવાતે ઓર નાખુન તરશવાતે.

(شعب الإيمان، باب فی الطهارات، فصل الوضوء، الحدیث ૧૩-૨૮، ج ૩/૨૩)

☆ બગલ કે બાલોં કો ઉખાડના સુન્નત હૈ ઓર મૂંડના ગુનાહ

ભી નહીં.

(در مختار مع رد المحتار، کتاب الخطر والاباحه، فصل فی البیض، ج ૧/૧૮૧)

☆ નાક કે બાલ ન ઉખાડે કે ઇસ સે મ-રઝે આકિલા પૈદા હો જાને કા ખૌફ હૈ.

(الفتاوى الهندية، كتاب الكراهية، الباب التاسع عشر في الختان والخصاء... ج ٥، ص ٣٥٨)

☆ ગરદન કે બાલ મુંડના મકરૂહ હૈ. (المرجع السابق، ص ٣٥٧)

યા'ની જબ કે સર કે બાલ ન મુંડાએં સિર્ફ ગરદન હી કે મુંડાએં. હાં, અગર પૂરે સર કે બાલ મુંડાએં તો ઇસ કે સાથ ગરદન કે ભી મુંડા દેં.

નબિયે પાક ﷺ ને હજામત કે સિવા ગરદન કે બાલ મુંડાને સે મન્અ ફરમાયા. (المعجم الاوسط، الحديث ٢٩٦٩، ج ٢، ص ١٨٤)

☆ અબ્રૂ કે બાલ અગર બડે હો જાએં તો ઉન કો તરશ્વા સકતે હૈ.

(در مختار مع رد المحتار، کتاب الحظر والایابة، فصل فی المیج، ج ٩، ص ٢٤٠)

☆ દાઢી કા ખત બનવાના જાઈઝ હૈ. (رد المحتار، ج ٣، ص ٢٤١)

ઈમામે અહલે સુન્નત, મુજદિદે દીનો મિલ્લત શાહ અહમદ રઝા ખાન ﷺ ફતાવા ર-ઝવિયા જિલ્દ 22 સફહા 296 પર લિખતે હૈં : “દાઢી કલમોં કે નીચે સે કન્પટિયોં, જબડોં, ઢોડી પર જમતી હૈ ઓર અર્ઝન ઇસ કા બાલાઈ હિસ્સા કાનોં ઓર ગાલોં કે બીચ મેં હોતા હૈ. જિસ તરહ બા'ઝ લોગોં કે કાનોં પર રોંગટે હોતે હૈં વોહ દાઢી સે ખારિઝ હૈં, યૂં હી ગાલોં પર જો ખફીફ બાલ કિસી કે કમ કિસી કે આંખોં તક નિકલતે હૈં વોહ ભી દાઢી મેં દાખિલ નહીં. યેહ બાલ કુદરતી તૌર પર મૂએ રીશ સે જુદા વ મુમતાઝ હોતે હૈં. ઇસ કા મુસલ્સલ રાસ્તા જો કલમોં કે નીચે સે એક મખરૂતી શકલ પર જાનિબે ઝકન જાતા હૈ યેહ બાલ ઇસ રાહ સે જુદા હોતે હૈં, ન

ઈન મેં મૂએ મહાસિન કે મિસ્લ કુવ્વતે નામિયા, ઈન કે સાફ કરને મેં કોઈ હરજ નહીં બલ્કે બસા અવકાત ઈન કી પરવરિશ બાઈસે તશ્વિયએ ખલ્ક વ તકબીહે સૂરત હોતી હૈ જો શરઅન હરગિઝ પસન્દીદા નહીં.

☆ હાથ, પાઉં ઓર પેટ કે બાલ દૂર કરના ચાહેં તો મન્અ નહીં.
(બહારે શરીઅત, જિલ્લ સિવુમ, હિસ્સા : 16, સ. 585)

☆ સીના ઓર પીઠ કે બાલ કાટના યા મૂંડના અચ્છા નહીં.

(المرجع السابق)

☆ દાઢી બઢાના સુ-નને અમ્બિયા વ મુર-સલીન عَلَيْهِمُ السَّلَام
સે હૈ.
(المرجع السابق)

મુંડાના યા એક મુશ્ત સે કમ કરના હરામ હૈ. “હાં એક મુશ્ત સે ઝાઈદ હો જાએ તો જિતની ઝિયાદા હૈ ઉસ કો કટવા સકતે હૈ.”
(درمختار رد المحتار، ج ૧ ص ૧૮૧)

☆ મૂંછોં કે દોનોં કનારોં કે બાલ બડે બડે હોં તો હરજ નહીં.
બા’ઝ અસ્લાફُ اللَّهِ رَحِمَهُمْ (યા’ની ગુઝશ્તા બુઝુર્ગોં) કી મૂંછેં ઈસ કિસ્મ કી થીં.
(الفتاوى الهندية، كتاب الكراهية، الباب التاسع عشر في الختان والخصاء... إلخ، ج ૫ ص ૩૫૮)

☆ મર્દ કો ચાહિયે કે મૂએ ઝેરે નાફ ઉસ્તરે વગેરા સે મૂંડ દે.

(બહારે શરીઅત, જિલ્લ સિવુમ, હિસ્સા : 16, સ. 584)

☆ ઈસ કામ કે લિયે બાલ સફા પાવડર વગેરા કા ઈસ્તિ’માલ મર્દ વ ઓરત દોનોં કો જાઈઝ હૈ.
(المرجع السابق)

☆ મૂએ ઝેરે નાફ કો નાફ કે ઐન નીયે સે મૂંડના શુરૂઅ કરેં.

(المرجع السابق)

☆ જનાબત કી હાલત મેં (યા’ની ગુસ્લ ફર્ઝ હોને કી સૂરત મેં)

ન કહીં કે બાલ મૂંડેં ન હી નાખુન તરાશેં, કે ઐસા કરના મકરૂહ હે.

(المرجع السابق، ص ૦૮૦)

☆ ઇસ્લામી બહનેં અપને સર વગૈરા કે બાલ ઐસી જગહ ન ડાલેં જહાં ગૈર મહરમ કી નઝર પડે.

(માખૂઝ બહારે શરીઅત, જિલ્લ સિવુમ, હિસ્સા : 16, સ. 449)

☆ ઇન્સાન કે બાલ (ખ્વાહ વોહ જિસ્મ કે કિસી ભી હિસ્સે કે હોં) નાખુન, હૈઝ કા લત્તા (યા'ની વોહ કપડા જિસ સે હૈઝ કા ખૂન સાફ કિયા ગયા હો) ઓર ઇન્સાની ખૂન ઇન ચારોં ચીઝોં કો દફન કર દેને કા હુકમ હે.

(درمختارو ردالمحتار، ج ૯، ص ૧૧૮)

“યા નબિય્યલ્લાહ” કે નવ હુરૂફ કી નિસ્બત સે નાખુન કાટને કે 9 મ-દની ફૂલ

☆ પેશ કર્દા હર હર મ-દની ફૂલ કો સુન્નતે રસૂલે મકબૂલ
عَلَى صَاحِبِهَا الصَّلَاةُ وَالسَّلَام પર મહમૂલ ન ફરમાઈયે, ઇન મેં સુન્નતોં કે ઇલાવા બુરુગાને દીન رَحِمَهُمُ اللَّهُ الْبَرِّين سے મન્કૂલ મ-દની ફૂલ કા ભી શુમૂલ હે. જબ તક યકીની તૌર પર મા'લૂમ ન હો કિસી અમલ કો “સુન્નતે રસૂલ” નહીં કહ સકતે. ﴿1﴾ જુમુઆ કે દિન નાખુન કાટના મુસ્તહબ હે. હાં અગર ઝિયાદા બઢ ગએ હોં તો જુમુઆ કા ઇન્તિઝાર ન કીજિયે. (درمختار ج ૯، ص ૧૧૮) સદરુશશરીઅહ, બદરુતતરીકહ મૌલાના મુહમ્મદ અમજદ અલી આ'ઝમી عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللَّهِ الْقَرِ બહારે શરીઅત, જિલ્લ સિવુમ, હિસ્સા 16 સફહા 583 મેં ફરમાતે હેં : મન્કૂલ હે કે “જો જુમુઆ કે રોઝ નાખુન તરશ્વાએ (કાટે) અલ્લાહ તઆલા ઉસ કો દૂસરે જુમુઆ તક બલાઓં સે મહફૂઝ રખેગા ઓર

ત્રીન દિન અઈદ યા'ની દસ દિન તક (۴۴۲۲ الحديث ۲۱۲ ص ۸) એક રિવાયત મેં યેહ ભી હે કે જો જુમુઆ કે દિન નાખુન તરશ્વાએ (કાટે) તો રહમત આએગી ઓર ગુનાહ જાએંગે (۲۱۶۸ ص ۹) ﴿2﴾ હાથોં કે નાખુન કાટને કે મન્કૂલ તરીકે કા ખુલાસા પેશે ખિદમત હૈ : પહલે સીધે હાથ કી શહાદત કી ઉગલી સે શુરૂઅ કર કે તરતીબ વાર છુંગ્લિયા (યા'ની છોટી ઉગલી) સમેત નાખુન કાટે જાએ મગર અંગૂઠા છોડ દીજિયે. અબ ઉલટે હાથ કી છુંગ્લિયા (યા'ની છોટી ઉગલી) સે શુરૂઅ કર કે તરતીબ વાર અંગૂઠે સમેત નાખુન કાટ લીજિયે. અબ આખિર મેં સીધે હાથ કે અંગૂઠે કા નાખુન કાટા જાએ. (۱۹۳ ص ۱) ﴿3﴾ પાઉં કે નાખુન કાટને કી કોઈ તરતીબ મન્કૂલ નહીં, બેહતર યેહ હૈ કે સીધે પાઉં કી છુંગ્લિયા (યા'ની છોટી ઉગલી) સે શુરૂઅ કર કે તરતીબ વાર અંગૂઠે સમેત નાખુન કાટ લીજિયે ફિર ઉલટે પાઉં કે અંગૂઠે સે શુરૂઅ કર કે છુંગ્લિયા સમેત નાખુન કાટ લીજિયે. (۱۷۰ ص ۹) ﴿4﴾ જનાબત કી હાલત (યા'ની ગુસ્લ ફર્જ હોને કી સૂરત) મેં નાખુન કાટના મકરૂહ હૈ. (۳۵۸ ص ۵) ﴿5﴾ દાંત સે નાખુન કાટના મકરૂહ હૈ ઓર ઇસ સે બરસ યા'ની કોઢ કે મરઝ કા અન્દેશા હૈ (المرجع السابق) ﴿6﴾ નાખુન કાટને કે બા'દ ઇન કો દફ્ન કર દીજિયે ઓર અગર ઇન કો ફેંક દેં તો ભી હરજ નહીં. (المرجع السابق) ﴿7﴾ નાખુન કા તરાશા (યા'ની કટે હુએ નાખુન) બૈતુલ ખલા યા ગુસ્લખાને મેં ડાલ દેના મકરૂહ હૈ કે ઇસ સે બીમારી પૈદા હોતી હૈ. (المرجع السابق)

﴿8﴾ બુધ કે દિન નાખુન નહીં કાટને ચાહિએ કે બરસ યા'ની કોઢ હો જાને કા અન્દેશા હૈ અલબત્તા અગર ઉન્તાલીસ (39) દિન સે નહીં કાટે થે, આજ બુધ કો ચાલીસવાં દિન હૈ અગર આજ નહીં કાટતા તો ચાલીસ દિન સે ઝાઈદ હો જાએંગે તો ઇસ પર વાજિબ હોગા કે આજ હી કે દિન કાટે ઇસ લિયે કે ચાલીસ દિન સે ઝાઈદ નાખુન રખના ના જાઈઝ વ મકરૂહે તહરીમી હૈ. (તફ્સીલી મા'લૂમાત કે લિયે ફતાવા ર-ઝવિયા મુખર્રજા જિલ્દ 22 સફહા 574, 685 મુલા-હઝા ફરમા લીજિયે)

﴿9﴾ લખ્મે નાખુન શૈતાન કી નિશસ્ત ગાહ હૈં યા'ની ઇન પર શૈતાન બૈઠતા હૈ. (إتحاف السادة للزبيدي ج 2 ص 653)

સુન્નતોં કી તરબિયત કા એક બેહતરીન ઝરીઆ દા'વતે ઇસ્લામી કે મ-દની કાફિલોં મેં આશિકાને રસૂલ કે સાથ સુન્નતોં ભરા સફર ભી હૈ.

સીખને સુન્નતેં કાફિલે મેં ચલો લૂટને રહમતેં કાફિલે મેં ચલો
હોંગી હલ મુશ્કિલેં કાફિલે મેં ચલો પાઓગે બ-ર-કતેં કાફિલે મેં ચલો

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيبِ! صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّدٍ

ઐ હમારે પ્યારે અહલાહ ેઝ્ઝલ્ હમેં અપને ઝાહિર વ બાતિન દોનોં કો સાફ રખને કી તૌફીક અતા ફરમા ઓર ઇસ મુઆ-મલે મેં જો જો સુન્નતેં હૈં ઉન તમામ સુન્નતોં પર ખુશદિલી સે અમલ કરને કી તૌફીકે રફીક મહમત ફરમા.

أَمِينٌ بِجَاهِ النَّبِيِّ الْأَمِينِ صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَهَارَةً وَسَلَامٌ

દો દર્દ સુન્નતોં કા પએ શાહે કરબલા

ઉમ્મત કે દિલ સે લઝઝતે ફેશન નિકાલ દો

(વસાઈલે બખ્શિશ)

ગુલ્ફે રખને કી સુન્નતે ઓર આદાબ

મીઠે મીઠે ઇસ્લામી ભાઈયો !

હમારે પ્યારે મ-દની આકા, મદીને વાલે મુસ્તફા
 صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ કી સુન્નતે કરીમા હૈ કે આપ
 صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ને હમેશા અપને સરે મુબારક કે બાલ શરીફ
 પૂરે રખે. કભી નિસ્ફ કાન મુબારક તક તો કભી કાન મુબારક કી લૌ
 તક ઓર બા'ઝ અવકાત આપ صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ કે ગેસૂ શરીફ
 બઢ જાતે તો મુબારક શાનોં કો ઝૂમ ઝૂમ કર યૂમને લગતે.

ગોશ તક સુનતે થે ફરિયાદ અબ આએ તા દૌશ

કે બનેં ખાના બદોશોં કો સહારે ગેસૂ

(હદાઈકે બખ્શિશ)

☆ ચાહેં તો આધે કાનોં તક ગેસૂ રખિયે કે હઝરતે સય્યિદુના
 અનસ બિન માલિક رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ ફરમાતે હેં કે મદીને વાલે આકા,
 શબે અસરા કે દૂલહા, મુહમ્મદે મુસ્તફા صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ કે
 બાલ મુબારક આધે મુબારક કાનોં તક થે.

(جامع الترمذی، الشماکلباب ماجاء فی شعر رسول اللہ صلی اللہ تعالیٰ علیہ وآلہ وسلم الحدیث ۲۴ ص ۵۰۷)

દેખો કુરઆં મેં શબે કદ્ર હૈ તા મત્લએ ફજ

યા'ની નઝદીક હેં આરિઝ કે વોહ પ્યારે ગેસૂ

(હદાઈકે બખ્શિશ, સ. 89)

ચૂંકે બાલ બઢને વાલી ચીઝ હૈ. ઇસ લિયે જિસ સહાબી

رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ ને જૈસા દેખા વોહી રિવાયત કર દિયા. યુનાન્યે હઝરતે સય્યિદુના અનસ رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ ને નિસ્ફ કાનોં તક દેખા તો ઇસી કો રિવાયત કિયા ઓર જિસ ને ઇસ સે ઝિયાદા બડે દેખે ઉસ ને ઉસી મિકદાર કો રિવાયત કિયા.

☆ ચાહેં તો પૂરે કાનોં તક ગેસૂ રખિયે કે હઝરતે સય્યિદુના બરાઅ બિન આઝિબ رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ ફરમાતે હેં કે સુલ્તાને મદીના, રાહતે કલ્બો સીના صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ કા કદ મુબારક દરમિયાના થા, દોનોં મુબારક શાનોં કે દરમિયાન ફાસિલા થા ઓર આપ صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ કે ગેસૂ મુબારક મુકદ્દસ કાનોં કો ચૂમતે થે.

(شأن ترمذی، باب ماجاء فی خلق رسول الله ﷺ، الحدیث ۳، ص ۱۷)

☆ ચાહેં તો શાનોં તક ગેસૂ બઢાઈયે કે ઉમ્મુલ મુઅમિનીન હઝરતે સય્યિદ-દતુના આઈશા સિદીકા رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهَا ફરમાતી હેં કે મેરે આકા صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ કે સરે અકદસ પર જો બાલ મુબારક હોતે વોહ કાન મુબારક કી લૌ સે ઝરા નીચે હોતે ઓર મુબારક શાનોં કો ચૂમતે.

(المرجع السابق، الحدیث ۲۵، ص ۳۵)

☆ સર કે બીચ મેં સે માંગ નિકાલિયે, કે સુન્નત હે.

મક-ત-બતુલ મદીના કી મત્બૂઆ બહારે શરીઅત જિલ્દ સિવુમ, હિસ્સા 16, સફહા 587 પર હૈ : બા'ઝ લોગ દાઈ યા બાઈ જાનિબ માંગ નિકાલતે હેં, યેહ સુન્નત કે ખિલાફ હૈ.

“ગેસૂ રખના નબિયે પાક કી સુન્નત હૈ”

કે બાઈસ હુરફ કી નિસ્ખત સે ઝુલ્ફોં ઓર સર કે બાલોં વગેરા કે 22 મ-દની ફૂલ

☆ પેશ કર્દા હર હર મ-દની ફૂલ કો સુન્નતે રસૂલે મકબૂલ
عَلَى صَاحِبِهَا الصَّلَاةُ وَالسَّلَام પર મહમૂલ ન ફરમાઈયે, ઈન મેં સુન્નતોં કે
ઈલાવા બુઝુર્ગાને દીન رَحِمَهُمُ اللَّهُ الْبَرِيْن سے મન્કૂલ મ-દની ફૂલ કા ભી
શુમૂલ હૈ. જબ તક ચકીની તૌર પર મા'લૂમ ન હો કિસી અમલ કો
“સુન્નતે રસૂલ” નહીં કહ સકતે.

﴿1﴾ ખા-તમુલ મુર-સલીન, રહ્મતુલ્લિલ આ-લમીન
صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ કી મુબારક ઝુલ્ફેં કભી નિરફ (યા'ની આધે)
કાન મુબારક તક તો ﴿2﴾ કભી કાન મુબારક કી લૌ તક ઓર ﴿3﴾
બા'ઝ અવકાત બઢ જાતીં તો મુબારક શાનોં યા'ની કન્ધોં કો ઝૂમ
ઝૂમ કર ચૂમને લગતીં. (الشَّمَائِلُ الْمَحْمَدِيَّةُ لِلتِّرْمِذِيِّ ص ١٨٠, ٣٥٣, ٣٥٤)

﴿4﴾ હમેં ચાહિયે કે મૌકઅ બ મૌકઅ તીનોં સુન્નતેં અદા કરેં,
યા'ની કભી આધે કાન તક તો કભી પૂરે કાન તક તો કભી કન્ધોં તક
ઝુલ્ફેં રખેં.

﴿5﴾ કન્ધોં કો ધૂને કી હદ તક ઝુલ્ફેં બઢાને વાલી સુન્નત કી અદાએગી
ઉમૂમન નફસ પર ઝિયાદા શાક (યા'ની ભારી) હોતી હૈ મગર ઝિન્દગી
મેં એકઆધ બાર તો હર એક કો ચેહ સુન્નત અદા કર હી લેની
ચાહિયે, અલબત્તા ચેહ ખયાલ રખના ઝરૂરી હૈ કે બાલ કન્ધોં સે
નીચે ન હોને પાએં, પાની સે અચ્છી તરહ ભીગ જાને કે બા'દ
ઝુલ્ફોં કી દરાઝી (યા'ની લમ્બાઈ) ખૂબ નુમાયાં હો જાતી હૈ લિહાઝા

જિન દિનોં બઢાએં ઉન દિનોં ગુસ્લ કે બા'દ કંધી કર કે ગૌર સે દેખ લિયા કરેં કે બાલ કહીં કન્ધોં સે નીચે તો નહીં જા રહે.

﴿6﴾ મેરે આકા આ'લા હઝરત عَلَيْهِ رَحْمَةُ رَبِّ الْعَالَمِينَ ફરમાતે હેં : ઔરતોં કી તરહ કન્ધોં સે નીચે બાલ રખના મર્દ કે લિયે હરામ હે.

(ફતાવા ર-ઝવિયા, જિ. 21, સ. 600 તસ્હીલન)

﴿7﴾ સદરુશરીઅહ, બદરુતતરીકહ હઝરતે અલ્લામા મૌલાના મુફતી મુહમ્મદ અમજદ અલી આ'ઝમી عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللَّهِ الْوَعْدِ ફરમાતે હેં : મર્દ કો યેહ જાઈઝ નહીં કે ઔરતોં કી તરહ બાલ બઢાએ, બા'ઝ સૂફી બનને વાલે લમ્બી લમ્બી લટેં બઢા લેતે હેં જો ઉન કે સીને પર સાંપ કી તરહ લહરાતી હેં ઔર બા'ઝ ચોટિયાં ગૂંધતે હેં યા જૂઝે (યા'ની ઔરતોં કી તરહ બાલ ઇકઢે કર કે ગુદ્દી કી તરફ ગાંઠ) બના લેતે હેં યેહ સબ ના જાઈઝ કામ ઔર ખિલાફે શર-અ હેં. તસવ્વુફ બાલોં કે બઢાને ઔર રંગે હુએ કપડે પહનને કા નામ નહીં બલ્કે હુઝૂરે અકફસ صَلَّی اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ કી પૂરી પૈરવી કરને ઔર ખ્વાહિશાતે નફસ કો મિટાને કા નામ હે.

(બહારે શરીઅત, જિલ્લ સિવુમ, હિસ્સા : 16, સ. 587)

﴿8﴾ ઔરત કા સર મુંડવાના હરામ હે.

(ખુલાસા અઝ ફતાવા ર-ઝવિયા, જિ. 22, સ. 664)

﴿9﴾ ઔરત કો સર કે બાલ કટવાને, જૈસા કે ઇસ ઝમાને મેં નસરાની ઔરતોં ને કટવાને શુરૂઅ કર દિયે ના જાઈઝ વ ગુનાહ હે ઔર ઇસ પર લા'નત આઈ. શોહર ને ઐસા કરને કો કહા જબ ભી યેહી હુકમ હે કે ઔરત ઐસા કરને મેં ગુનહગાર હોગી ક્યૂંકે શરીઅત કી

ના ફરમાની કરને મેં કિસી કા (યા'ની માં બાપ યા શોહર વગેરા કા)
કહના નહીં માના જાએગા.

(બહારે શરીઅત, જિલ્દ સિવુમ, હિસ્સા : 16, સ. 588)

❖ 10 ❖ બા'ઝ લોગ સીધી યા ઉલટી જાનિબ માંગ નિકાલતે હેં યેહ સુન્નત કે ખિલાફ હે.

﴿11﴾ સુન્નત યેહ હૈ કે અગર સર પર બાલ હોં તો બીચ મેં માંગ નિકાલી જાએ. (المرجع السابق)

﴿12﴾ (सरकारे मदीना صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم سے) बिगैर ६४ कमी.
सर भुंउवाना साबित नहीं. (इतावा र-अविख्या, जि. 22, स. 690)

❖13❖ આજ કલ કૈંચી યા મશીન કે ઝરીએ બાલોં કો મખ્સૂસ તર્જ પર કાટ કર કહીં બડે તો કહીં છોટે કર દિયે જાતે હેં, ઐસે બાલ રખના સુખત નહીં.

﴿14﴾ ફરમાને મુસ્તફા ﷺ : “જિસ કે બાલ હોં વોહ ઉન કા ઈકરામ કરે.” (યા’ની ઉન કો ધોએ, તેલ લગાએ ઓર કંધા કરે)

(سُنن ابی داؤد، ج ۴، ص ۱۰۳، حدیث: ۴۱۶۳)

﴿15﴾ હઝરતે સાય્યેદુના ઇબ્રાહીમ ખલીલુલ્લાહ عَلَيْهِ الصَّلَاةُ وَالسَّلَام ને સબ સે પહલે મેહમાનોં કી ઝિયાફત કી ઔર સબ સે પહલે ખતના ક્રિયા ઔર સબ સે પહલે મૂંછ કે બાલ તરાશે ઔર સબ સે પહલે સફેદ બાલ દેખા. અર્ઝ કી : ઐ રબ ! યેહ ક્યા હૈ ? અલ્લાહ ﷻ ને ફરમાયા : “ઐ ઇબ્રાહીમ ! યેહ વકાર હૈ.” અર્ઝ કી : ઐ મેરે રબ ! મેરા વકાર ઝિયાદા કર.

(મુળાજ ૨ વ ૬૧૦ હદીથ ૧૪૦૬)

❦16❦ દા'વતે ઇસ્લામી કે ઇશાઅતી ઇદારે મક-ત-બતુલ મદીના

કી મતબૂઆ 1334 સફહાત પર મુશ્તમિલ કિતાબ, “બહારે શરીઅત, જિલ્દ સિવુમ” હિસ્સા 16 સફહા 581 પર હૈ : મહબૂબે રબ્બુલ ઈબાદ صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم کا ફરમાને ઈબ્રત બુન્યાદ હૈ : “જો શાખ્સ કસ્દન (યા’ની જાન બૂઝ કર) સફેદ બાલ ઉખાડેગા કિયામત કે દિન વોહ નેજા હો જાએગા જિસ સે ઉસ કો ભોંકા જાએગા.”

(کِتَابُ الْعَمَال ج ٦ ص ٢٨١ رقم ١٧٢٧٦)

﴿17﴾ બુચ્ચી (યા’ની વોહ ચન્દ બાલ જો નીચે કે હોંટ ઓર ઠોડી કે બીચ મેં હોતે હૈં ઉસ) કે અગલ બગલ (યા’ની આસ પાસ) કે બાલ મુંડાના યા ઉખેડના બિદ્અત હૈ.

(فتاویٰ ہندیہ ج ٥، ص ٣٥٨)

﴿18﴾ ગરદન કે બાલ મુંડના મકરૂહ હૈ. (ایضاً ص ٣٥٧) યા’ની જબ સર કે બાલ ન મુંડાએં સિફ ગરદન હી કે મુંડાએં જૈસા કે બહુત સે લોગ ખત બનવાને મેં ગરદન કે બાલ ભી મુંડાતે હૈં ઓર અગર પૂરે સર કે બાલ મુંડા દિયે તો ઈસ કે સાથ ગરદન કે બાલ ભી મુંડા દિયે જાએં.

(બહારે શરીઅત, જિલ્દ સિવુમ, હિસ્સા : 16, સ. 587)

﴿19﴾ ચાર ચીજોં કે મુ-તઅલ્લિક હુકમ યેહ હૈ કે દફન કર દી જાએં, બાલ, નાખુન, હેઝ કા લત્તા (યા’ની વોહ કપડા જિસ સે ઓરત હેઝ કા ખૂન સાફ કરે) ઓર ખૂન.

(عالمگیری ج ٥ ص ٣٥٨)

﴿20﴾ મર્દ કો દાઢી યા સર કે સફેદ બાલોં કો સુખ યા ઝર્દ રંગ કર દેના મુસ્તહબ હૈ, ઈસ કે લિયે મેહંદી લગાઈ જા સકતી હૈ.

﴿21﴾ દાઢી યા સર મેં મેહંદી લગા કર સોના નહીં ચાહિયે. એક હકીમ કે બકૌલ ઈસ તરહ મેહંદી લગા કર સો જાને સે સર વગેરા કી ગરમી આંખોં મેં ઉતર આતી હૈ જો બીનાઈ કે લિયે મુઝિર યા’ની

નુકસાન દેહ હૈ. હકીમ કી બાત કી તૌસીક યૂં હુઈ કે એક બાર સગે મદીના **عَنْ عَفْرِ** કે પાસ એક નાબીના શખ્સ આયા ઓર ઉસ ને બતાયા કે મૈં પૈદાઈશી અન્ધા નહીં હૂં, અફસોસ ! કે સર મેં મેહંદી લગા કર સો ગયા જબ બેદાર હુવા તો મેરી આંખોં કા નૂર જા ચુકા થા !

﴿22﴾ મેહંદી લગાને વાલે કી મૂંછ, નિચલે હોંટ ઓર દાઢી કે ખત કે કનારે કે બાલોં કી સફેદી ચન્દ હી દિનોં મેં ઝાહિર હોને લગતી હૈ જો કે દેખને મેં ભલી મા'લૂમ નહીં હોતી લિહાઝા અગર બાર બાર સારી દાઢી નહીં ભી રંગ સકતે તો કોશિશ કર કે હર ચાર દિન કે બા'દ કમ અઝ કમ ઈન જગહોં પર જહાં જહાં સફેદી નઝર આતી હો થોડી થોડી મેહંદી લગા લેની ચાહિયે.

સુન્નતોં કી તરબિયત કા એક બેહતરીન ઝરીઆ દા'વતે ઈસ્લામી કે મ-દની કાફિલોં મેં આશિકાને રસૂલ કે સાથ સુન્નતોં ભરા સફર ભી હૈ.

લૂટને રહમતેં કાફિલે મેં ચલો સીખને સુન્નતેં કાફિલે મેં ચલો
હોંગી હલ મુશ્કિલેં કાફિલે મેં ચલો પાઓગે બ-ર-કતેં કાફિલે મેં ચલો

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيبِ! صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّدٍ

ઐ હમારે પ્યારે અલ્લાહ **عَزَّوَجَلَّ** ! હમ સબ મુસલ્માનોં કો ખિલાફે સુન્નત બાલ રખને ઓર રખવાને કી સોચ સે નજાત દે કર નબિયે પાક, સાહિબે લૌલાક **صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ** કી પ્યારી પ્યારી, મીઠી મીઠી સુન્નત ઝુલ્ફેં રખને વાલી “મ-દની સોચ” અતા ફરમા.

أَمِينٌ بِجَاهِ النَّبِيِّ الْأَمِينِ صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَبَارَكَ وَسَلَّمَ

તેલ ડાલને ઔર કંઘા કરને કી સુન્નતેં ઔર આદાબ

મીઠે મીઠે ઇસ્લામી ભાઈયો !

હમારે પ્યારે આકા, મદીને વાલે મુસ્તફા صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم અપને સરે અકદસ ઔર દાઢી મુબારક મેં તેલ ડાલતે, કંઘા કરતે, બીચ સર મેં માંગ નિકાલતે. હઝરતે સય્યિદુના અબૂ હુરૈરા رَضِیَ اللہُ تَعَالٰی عَنْہُ સે મરવી હૈ કે હુઝૂરે પાક, સાહિબે લૌલાક, સય્યાહે અફલાક صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ને ફરમાયા : “જિસ કે બાલ હોં તો વોહ ઉન કા ઇકરામ કરે.” (યા’ની ઉન કો ધોએ, તેલ લગાએ, કંઘા કરે)

(سنن ابوداؤد، کتاب الترجل، باب فی اصلاح الشعر، الحدیث ۴۱۶۳، ج ۴، ص ۱۰۳)

“શાને ઇમામે આ’ઝમ અબૂ હનીફા” કે ઉન્નીસ હુરફ કી નિસ્બત સે તેલ ડાલને ઔર કંઘી કરને કે 19 મ-દની ફૂલ

☆ પેશ કર્દા હર હર મ-દની ફૂલ કો સુન્નતે રસૂલે મકબૂલ
عَلٰی صَاحِبِهَا الصَّلٰوةُ وَالسَّلَام પર મહમૂલ ન ફરમાઈયે, ઇન મેં સુન્નતોં કે
ઇલાવા બુઝુર્ગાને દીન رَحِمَهُمُ اللہُ الْبَرِّين سے મન્કૂલ મ-દની ફૂલ કા ભી
શુમૂલ હે. જબ તક ચકીની તૌર પર મા’લૂમ ન હો કિસી અમલ કો
“સુન્નતે રસૂલ” નહીં કહ સકતે.

﴿1﴾ હઝરતે સય્યિદુના અનસ رَضِیَ اللہُ تَعَالٰی عَنْہُ ફરમાતે હૈં કે અલ્લાહ
كَرَّمَ وَجْہَهُ કે મહબૂબ صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم સરે અકદસ મેં અક્સર તેલ
લગાતે ઔર દાઢી મુબારક મેં કંઘી કરતે થે ઔર અક્સર સરે મુબારક

પર કપડા રખતે થે યહાં તક કે વોહ કપડા તેલ સે તર રહતા થા (الشَّمَائِلُ الْحَمَوِيَّةُ لِلتَّرْوِثِيِّ ص ٤٠) મા'લૂમ હુવા “સરબન્દ” કા ઇસ્તિ'માલ સુન્નત હૈ, ઇસ્લામી ભાઈયોં કો ચાહિયે કે જબ ભી સર મેં તેલ ડાલેં, એક છોટા સા કપડા સર પર બાંધ લિયા કરેં, ઇસ તરહ ઇં શા'અલ્લાહ (عَزَّوَجَلَّ) ટોપી ઓર ઇમામા શરીફ તેલ કી આલૂ-દગી સે કાફી હદ તક મહફૂઝ રહેંગે. اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ (عَزَّوَجَلَّ) સગે મદીના કા બરસહા બરસ સે “સરબન્દ” ઇસ્તિ'માલ કરને કા મા'મૂલ હૈ. ﴿2﴾ ફરમાને મુસ્તફા صَلَّی اللّٰهُ تَعَالٰی عَلَیْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم : “જિસ કે બાલ હોં વોહ ઉન કા એહતિરામ કરે.” (سُنَنِ ابْنِ دَاوُد ج ٤ ص ١٠٣ حدیث ٤١٦٣) યા'ની ઉન્હેં ધોએ, તેલ લગાએ ઓર કંધી કરે. (أَشْعَةُ اللُّعَات ج ٣ ص ٦١٧) ﴿3﴾ હઝરતે સય્યિદુના નાફિઅ رَضِیَ اللّٰهُ تَعَالٰی عَنْهُ સે રિવાયત હૈ : હઝરતે સય્યિદુના ઇબ્ને ઉમર (مُصَنَّفُ ابْنِ أَبِي شَيْبَةَ ج ١) દિન મેં દો મર્તબા તેલ લગાતે થે બાલોં મેં તેલ કા બ કસરત ઇસ્તિ'માલ ખુસૂસન અહલે ઇલ્મ હઝરાત કે લિયે મુફીદ હૈ કે ઇસ સે સર મેં ખુશકી નહીં હોતી, દિમાગ તર ઓર હાફિઝા કવી હોતા હૈ. ﴿4﴾ ફરમાને મુસ્તફા صَلَّی اللّٰهُ تَعَالٰی عَلَیْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم : “જબ તુમ મેં સે કોઈ તેલ લગાએ તો ભવોં (યા'ની અબ્રૂઓ) સે શુરૂઅ કરે, ઇસ સે સર કા દર્દ દૂર હોતા હૈ.” (الْجَامِعُ الصَّغِيرُ لِلشُّيُوعِي ص ٢٨ حدیث ٣٦٩) ﴿5﴾ “કન્ઝુલ ઉમ્માલ” મેં હૈ : ખ્યારે આકા, મક્કી મ-દની મુસ્તફા صَلَّی اللّٰهُ تَعَالٰی عَلَیْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم જબ તેલ ઇસ્તિ'માલ ફરમાતે તો પહલે અપની ઉલટી હથેલી પર તેલ ડાલ લેતે થે, ફિર પહલે દોનોં અબ્રૂઓ પર ફિર દોનોં આંખોં પર ઓર ફિર સરે મુબારક પર લગાતે થે. (كَنْزُ الْعَمَال ج ٧ ص ٤٦ رقم ١٨٢٩٥)

﴿6﴾ “ત-બરાની” કી રિવાયત મેં હૈ : સરકારે નામદાર, મદીને કે તાજદાર صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ જબ દાઢી મુબારક કો તેલ લગાતે તો “અન્ફકહ” (યા’ની નિચલે હોંટ ઓર ઠોડી કે દરમિયાની બાલોં) સે ઇબ્તિદા ફરમાતે થે. (الْفُجَجُ الْأَوْسَطُ لِلطَّبْرَانِيِّ ج 3 ص 311) ﴿7﴾ દાઢી મેં કંધી કરના સુન્નત હૈ. (أَشْفَعَةُ الْمَمَاتِ ج 3 ص 61) ﴿8﴾ બિગૈર બિસ્મિલ્લાહ પઢે તેલ લગાના ઓર બાલોં કો ખુશ્ક ઓર પરાગન્દા (યા’ની બિખરે હુએ) રખના ખિલાફે સુન્નત હૈ ﴿9﴾ હદીસે પાક મેં હૈ : જો બિગૈર બિસ્મિલ્લાહ પઢે તેલ લગાએ તો 70 શયાતીન ઉસ કે સાથ શરીક હો જાતે હૈં. ﴿10﴾ (الْيَوْمَ وَاللَّيْلَةَ لَا يَنْبَغُ لَنَا السُّنَنُ ص 327 حَدِيث 173) હુજજતુલ ઇસ્લામ હઝરતે સય્યિદુના ઇમામ મુહમ્મદ બિન મુહમ્મદ બિન મુહમ્મદ ગઝાલી عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللهِ الْوَاسِعَةُ નક્લ કરતે હૈં, હઝરતે સય્યિદુના અબૂ હુરૈરા رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ ફરમાતે હૈં : એક મર્તબા મોમિન કે શૈતાન ઓર કાફિર કે શૈતાન મેં મુલાકાત હુઈ, કાફિર કા શૈતાન ખૂબ મોટા તાજા ઓર અચ્છે લિબાસ મેં થા. જબ કે મોમિન કા શૈતાન દુબલા પતલા, પરાગન્દા (યા’ની બિખરે હુએ) બાલોં વાલા ઓર બરહના (યા’ની નંગા) થા. કાફિર કે શૈતાન ને મોમિન કે શૈતાન સે પૂછા : આખિર તુમ ઇતને કમઝોર ક્યૂં હો ? ઉસ ને જવાબ દિયા : મેં એક એસે શખ્સ કે સાથ હૂં જો ખાતે પીતે વક્ત બિસ્મિલ્લાહ શરીફ પઢ લેતા હૈ તો મેં ભૂકા વ પ્યાસા રહ જાતા હૂં, જબ તેલ લગાતા હૈ તો બિસ્મિલ્લાહ શરીફ પઢ લેતા હૈ તો મેરે બાલ પરાગન્દા (યા’ની બિખરે હુએ) રહ જાતે હૈં. ઇસ પર કાફિર કે શૈતાન ને કહા : મેં તો એસે કે સાથ હૂં જો ઇન કામોં મેં કુછ ભી નહીં

કરતા લિહાઝા મેં ઉસ કે સાથ ખાને પીને, લિબાસ ઓર તેલ લગાને મેં શરીક હો જાતા હૂં (احياء العلوم ج 3 ص 40) ﴿11﴾ તેલ ડાલને સે કબલ “بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ” પઢ કર તેલ કી શીશી વગૈરા મેં સે ઉલટે હાથ કી હથેલી મેં થોડા સા તેલ ડાલિયે, ફિર પહલે સીધી આંખ કે અબૂ પર તેલ લગાઈયે ફિર ઉલટી કે, ઈસ કે બા’દ સીધી આંખ કી પલક પર, ફિર ઉલટી પર, અબ સર મેં તેલ ડાલિયે ઓર દાઢી કો તેલ લગાએં તો નિચલે હોંટ ઓર ઠોડી કે દરમિયાની બાલોં સે આગાઝ કીજિયે ﴿12﴾ સરસોં કા તેલ ડાલને વાલા ટોપી યા ઈમામા ઉતારતા હૈ તો બા’ઝ અવકાત બદબૂ કા ભપકા નિકલતા હૈ લિહાઝા જિસ સે બન પડે વોહ સર મેં ઉમ્દા ખુશબૂદાર તેલ ડાલે, ખુશબૂદાર તેલ બનાને કા એક આસાન તરીકા યેહ ભી હૈ કે ખોપરે કે તેલ કી શીશી મેં અપને પસન્દીદા ઈત્ર કે ચન્દ કતરે ડાલ કર હલ કર લીજિયે, ખુશબૂદાર તેલ તય્યાર હૈ. સર ઓર દાઢી કે બાલોં કો વક્તન ફ વક્તન સાબુન સે ધોતે રહિયે ﴿13﴾ ઓરતોં કો લાઝિમ હૈ કે કંઘી કરને મેં યા સર ધોને મેં જો બાલ નિકલેં ઉન્હેં કહીં છુપા દેં, કે ઉન પર અજનબી (યા’ની એસા શખ્સ જિસ સે હમેશા કે લિયે નિકાહ હરામ ન હો) કી નઝર ન પડે (બહારે શરીઅત, જિલ્દ સિવુમ, હિસ્સા : 16, સ. 449) ﴿14﴾ ખા-તમુલ મુર-સલીન, રહમતુલ્લિલ આ-લમીન صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ને રોઝાના કંઘી કરને સે મન્અ ફરમાયા. (ترمذی ج 3 ص 293 حدیث 1762) યેહ નહ્ય (યા’ની મુમા-ન-અત મકરૂહે) તન્જીહી હૈ ઓર મક્સદ યેહ હૈ કે મર્દ કો બનાવ સિંઘાર મેં મશગૂલ ન રહના ચાહિયે (બહારે શરીઅત, જિ. 3, સ. 592) ઈમામ મુનાવી

عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللَّهِ الْكَوْیٰ ફરમાતે હેં : જિસ શખ્સ કો બાલોં કી કસરત કી વજહ સે ઝરૂરત હો વોહ મુત્લકન રોઝાના કંધી કર સકતા હૈ (فَيْضُ الْقَدِيرِ ج ٦ ص ٤٠٤) ﴿15﴾ બારગાહે ર-ઝવિયત મેં હોને વાલે સુવાલ વ જવાબ મુલા-હઝા હોં, સુવાલ : કંધા દાઢી મેં કિસ કિસ વક્ત કિયા જાએ ? જવાબ : કંધે કે લિયે શરીઅત મેં કોઈ ખાસ વક્ત મુકરર નહીં હૈ એ'તિદાલ (યા'ની મિયાના રવી) કા હુકમ હૈ, ન તો યેહ હો, કે આદમી જિન્નાતી શકલ બના રહે ન યેહ હો, કે હર વક્ત માંગ ચોટી મેં ગિરિફતાર (ફતાવા ર-ઝવિયા, જિ. 29, સ. 92, 94) ﴿16﴾ કંધી કરતે વક્ત સીધી તરફ સે ઇંબ્તિદા કીજિયે યુનાન્યે ઉમ્મુલ મુઅમિનીન હઝરતે સય્યિ-દતુના આઈશા સિદ્દીકા صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ફરમાતી હેં કે : “સરકારે રિસાલત મુસ્લિમીન સે શુરૂઅ કરના પસન્દ ફરમાતે યહાં તક કે જૂતા પહનને, કંધી કરને ઓર તહારત કરને મેં ભી (صحیح بُخَارِی ج ١ ص ٨١ حدیث ١٦٨) શારેહે બુખારી હઝરતે અલ્લામા બદરુદ્દીન એની હ-નફી عَلَیْہِ رَحْمَةُ اللَّهِ الْكَوْیٰ ઇસ હદીસે પાક કે તહત લિખતે હેં : યેહ તીન ચીઝેં બતૌરે મિસાલ ઇશાદ ફરમાઈ ગઈ વરના હર કામ જો ઇઝ્ઝત ઓર બુઝુર્ગી રખતા હૈ ઉસે સીધી તરફ સે શુરૂઅ કરના મુસ્તહબ હૈ જૈસે મસ્જિદ મેં દાખિલ હોના, લિબાસ પહનના, મિસ્વાક કરના, સુરમા લગાના, નાખુન તરાશના, મૂંછેં કાટના, બગલોં કે બાલ ઉતારના, વુઝૂ, ગુસ્લ કરના ઓર બૈતુલ ખલા સે બાહર આના વગૈરા ઓર જિસ કામ મેં યેહ બાત નહીં જૈસે

મસ્જિદ સે બાહર આને, બૈતુલ ખલા મેં દાખિલ હોને, નાક સાફ કરને, નીઝ શલવાર ઓર કપડે ઉતારતે વક્ત બાઈ (યા'ની ઉલટી તરફ) સે ઇબ્તિદા કરના મુસ્તહબ હૈ (عَمْدَةُ الْقَارِی ج ۲ ص ۴۷۶) ﴿17﴾ નમાઝે જુમુઆ કે લિયે તેલ ઓર ખુશબૂ લગાના મુસ્તહબ હૈ (બહારે શરીઅત, જિ. 1, હિસ્સા : 4, સ. 774) ﴿18﴾ રોઝે કી હાલત મેં દાઢી મૂંઘ્ર મેં તેલ લગાના મકરૂહ નહીં મગર ઇસ લિયે તેલ લગાયા કે દાઢી બઢ જાએ, હાલાંકે એક મુશ્ત (યા'ની એક મુઢી) દાઢી હૈ તો યેહ બિગૈર રોઝે કે ભી મકરૂહ હૈ ઓર રોઝે મેં બ દ-ર-જાએ ઓલા. (બહારે શરીઅત, જિ. 1, હિસ્સા : 5, સ. 997) ﴿19﴾ મય્યિત કી દાઢી યા સર કે બાલ મેં કંધી કરના, ના જાઈઝ વ ગુનાહ હૈ. (تَرْخِصَات ج ۳ ص ۱۰۴)

તેલ કી બૂદેં ટપકતી નહીં બાલોં સે રઝા

સુબ્હે આરિઝ પે લુટાતે હેં સિતારે ગેસૂ

(હદાઈકે બખ્શિશ શરીફ)

સુન્નતોં કી તરબિયત કા એક બેહતરીન ઝરીઆ દા'વતે ઇસ્લામી કે મ-દની કાફિલોં મેં આશિકાને રસૂલ કે સાથ સુન્નતોં ભરા સફર ભી હૈ.

લૂટને રહમતેં કાફિલે મેં ચલો સીખને સુન્નતેં કાફિલે મેં ચલો

હોંગી હલ મુશ્કિલેં કાફિલે મેં ચલો પાઓગે બ-ર-કતેં કાફિલે મેં ચલો

ઐ હમારે પ્યારે અદલાહ جَزَّ جَلَّ ! હમેં સુન્નત કે મુતાબિક અપને સર ઓર દાઢી મેં તેલ લગાને ઓર કંધા કરને કી તૌફીક મહમત ફરમા.

اٰمِيْنَ بِجَاہِ النَّبِيِّ الْاَمِيْنِ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلٰم

ઝીનત કી સુન્નતેં ઓર આદાબ

મીઠે મીઠે ઇસ્લામી ભાઈયો !

હમારે પ્યારે આકા, મદીને વાલે મુસ્તફા ﷺ સફાઈ ઓર પાકીઝગી કો બેહદ પસન્દ ફરમાતે થે. ઇસી ઝિમ્ન મેં ગુઝશતા સફહાત મેં નાખુન વ મૂંછેં તરાશને, સર ઓર દાઢી શરીફ મેં તેલ લગાને ઓર કંઘા કરને કી સુન્નતેં ઓર આદાબ પેશ કિયે ગએ. અબ ઇસી ઝિમ્ન મેં “ઝીનત કી સુન્નતેં ઓર આદાબ” બયાન કિયે જાતે હેં તાકે હમારે ઇસ્લામી ભાઈયોં ઓર ઇસ્લામી બહનોં કો મા'લૂમ હો કે કૌન સી ઝીનત બ મુતાબિકે સુન્નત હૈ ઓર કૌન સી ઝીનત સુન્નત કા દાએરા તોડ કર ફિરંગી ફેશન કે અંધેરે ગઢે મેં જા પડતી ઓર દુન્યા ઓર આબિરત કી તબાહી કા સબબ બનતી હૈ.

☆ ઇન્સાન કે બાલોં કી ચોટી બના કર ઓરત અપને બાલોં મેં ગૂંધે, યેહ હરામ હૈ. હદીસે મુબા-રકા મેં ઇસ પર લા'નત આઈ બલ્કે ઉસ પર ભી લા'નત આઈ જિસ ને કિસી દૂસરી ઓરત કે સર મેં ઇન્સાની બાલોં કી ચોટી ગૂંધી.

(درمختار، کتاب الحظر والاباحه، باب فی الحظر والس، ج ۹، ص ۲۱۴-۲۱۵)

☆ અગર વોહ બાલ જિસ કી ચોટી બનાઈ ગઈ ખુદ ઉસ ઓરત કે અપને બાલ હેં જિસ કે સર મેં જોડી ગઈ જબ ભી ના જાઈઝ હૈ.

(المراجع السابق)

☆ ઊન યા સિયાહ ધાગે કી ચોટી ઇસ્લામી બહનોં કો સર મેં લગાના જાઈઝ હે. (درمختار، کتاب الخطر والاباحه، باب فی النظر والس، ج ۹، ص ۹۱۴-۹۱۵)

☆ લડકિયોં કે કાન નાક છિદના જાઈઝ હે.

(رد المحتار، کتاب الخطر والاباحه، فصل فی اللبس، ج ۹، ص ۵۹۸)

☆ બા'ઝ લોગ લડકોં કે ભી કાન છિદવાતે હેં ઓર બાલી વગૈરા પહનાતે હેં યેહ ના જાઈઝ હે. યા'ની કાન છિદવાના ભી ના જાઈઝ ઓર ઉસે ઝેવર પહનાના ભી ના જાઈઝ.

(المرجع السابق، ص ۵۹۸، ملخصاً)

☆ ઓરતોં કો હાથ પાઉં મેં મેહંદી લગાના જાઈઝ હે. છોટે બચ્ચોં કે હાથ પાઉં મેં મેહંદી લગાના ના જાઈઝ હે, બચ્ચિયોં કો મેહંદી લગાને મેં હરજ નહીં. (المرجع السابق، ص ۵۹۹، ملقطاً)

હઝરતે સય્યિદુના અબૂ હુરૈરા રَضِیَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ સે મરવી હૈ કે મદીને કે તાજદાર, સરકારે અબદ કરાર, શફીએ રોઝે શુમાર મદીને કે તાજદાર, સરકારે અબદ કરાર, શફીએ રોઝે શુમાર કે પાસ એક મુખન્નસ (યા'ની હીજડા) હાઝિર કિયા ગયા જિસ ને અપને હાથ ઓર પાઉં મેહંદી સે રંગે હુએ થે. ઈશાદિ ફરમાયા : ઈસ કા ક્યા હાલ હૈ ? (યા'ની ઈસ ને ક્યૂં મેહંદી લગાઈ હૈ ?) લોગોં ને અઝ્ઝ કી, યેહ ઓરતોં કી નકલ કરતા હૈ. હમારે મીઠે મ-દની આકા رَضِیَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ને હુક્મ ફરમાયા : “ઈસે શહર બદર કર દો.” લિહાઝા ઉસ કો શહર બદર કર દિયા ગયા, મદીનએ મુનવ્વરહ સે નિકાલ કર “નકીઅ” કો ભેજ દિયા ગયા.

(سنن ابی داؤد، کتاب الادب، باب فی الحکم فی الثمنین، الحدیث ۴۹۲۸، ج ۴، ص ۳۶۸)

પ્યારે ઈસ્લામી ભાઈયો !

દેખા આપ ને ! મુખન્નસ ને ઔરતોં કી નક્લ કી યા'ની હાથ પાઉં મેં મેહંદી લગાઈ તો હમારે મક્કી મ-દની સરકાર صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ઉસ સે કિસ કદર નારાઝ હુએ કે ઉસે શહર બદર કર દિયા. ઇસ મુબારક હદીસ સે હમારે વોહ ભાઈ દર્સ હાસિલ કરે જો શાદી યા ઈદેન વગૈરા કે મવાકેઅ પર અપને હાથોં યા ઉગ્લિયોં પર મેહંદી લગા લિયા કરતે હેં. ઔર હાં ! જિસ તરહ મદોં કો ઔરતોં કી નક્લ જાઈઝ નહીં ઇસી તરહ ઔરતેં ભી મદોં કી નક્લ નહીં કર સક્તીં. જૈસા કે હઝરતે સય્યિદુના ઇબ્ને અબ્બાસ رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُمَا સે રિવાયત હૈ કે તાજદારે મદીના, રાહતે કલ્બો સીના صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ને લા'નત ફરમાઈ ઝનાના મદોં પર જો ઔરતોં કી સૂરત બનાએં ઔર મદાની ઔરતોં પર જો મદોં કી સૂરત બનાએં.

(المسند للإمام احمد بن حنبل، مسند عبد الله بن عباس، الحديث ٢٢١٣، ج ١، ص ٥٢٩)

☆ જાનદાર કી તસાવીર વાલે લિબાસ હરગિઝ ન પહના કરે
 ન હી જાનવરોં યા ઈન્સાનોં કી તસાવીર વાલે સ્ટીકર્ઝ અપને કપડોં
 પર લગાએ, ન હી ઘરોં મેં આવેઝાં કરે.

☆ અપને બચ્ચોં કો ઐસે “બાબા સૂટ” ન પહનાએ જિન પર જાનવરોં ઔર ઇન્સાનોં કે ફોટો બને હુએ હોતે હેં.

☆ ખવાતીન અપને શોહર કે લિયે જાઈઝ અશ્યા કે ઝરીએ,
મગર ઘર કી ચાર દીવારી મેં જીનત કરેં લેકિન મેકઅપ કર કે ઔર

બન સંવર કે ઘર સે બાહર ન નિકલા કરેં કે હમારે પ્યારે આકા
 صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ને ફરમાયા : “ઔરત પૂરી કી પૂરી ઔરત
 (યા’ની છુપાને કી ચીઝ) હૈ જબ કોઈ ઔરત બાહર નિકલતી હૈ તો શૈતાન
 ઉસ કો ઝાંક ઝાંક કર દેખતા હૈ.”

(جامع الترمذی، کتاب الرضا، باب (۱۸)، الحدیث ۱۱۷۶، ج ۲، ص ۳۹۲)

☆ નંગે સર ફિરના સુન્નત નહીં હૈ. લિહાઝા ઇસ્લામી
 ભાઈયોં કો ચાહિયે કે અપને સર પર ઇમામા શરીફ કા તાજ સજાએ
 રખેં કે યેહ હમારે પ્યારે આકા صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ કી નિહાયત
 હી મીઠી સુન્નત હૈ.

(માખૂઝ બહારે શરીઅત, જિલ્લ સિવુમ, હિસ્સા : 16, સ. 418)

મીઠે મીઠે ઇસ્લામી ભાઈયો ! બસ ઝીનત વોહી કીજિયે જિસ
 કી શરીઅતે મુતહ્હરા ને ઇજાઝત મહમત ફરમાઈ ઔર હરગિઝ
 હરગિઝ ફિરંગી ફેશન ન અપનાઈયે જિસ સે અલ્લાહ عَزَّوَجَلَّ કા
 કહરો ગઝબ જોશ પર આએ.

ઐ હમારે પ્યારે અલ્લાહ عَزَّوَجَلَّ ! હમૈં ફિરંગી ફેશન કી આફત
 સે છુડા કર અપને પ્યારે હબીબِ الْعَالِيَةِ કી સુન્નતોં કા
 દીવાના બના દે.

أَمِينٍ بِجَاهِ النَّبِيِّ الْأَمِينِ صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ

પુશ્બૂ લગાના સુન્નત હૈ

મીઠે મીઠે ઇસ્લામી ભાઈયો !

હમારે મીઠે મીઠે સરકાર, મદીને કે તાજદાર, દો આલમ કે મુખ્તાર, શફીએ રોઝે શુમાર صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ કો પુશ્બૂ બેહદ પસન્દ થી. લિહાઝા આપ صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ હર વક્ત મુઅત્તર મુઅત્તર રહતે. આપ صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ પુશ્બૂ કા બહુત ઇસ્તિમાલ ફરમાયા કરતે થે તાકે ગુલામ ભી અદાએ સુન્નત કી નિયત સે પુશ્બૂ લગાયા કરે વરના ઇસ બાત મેં કિસ કો શક વ શુબા હો સકતા હૈ કે આપ صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ કા વુજૂદ મસ્જિદ તો કુદરતી તૌર પર ખુદ હી મહક્તા રહતા ઓર તાજદારે મદીના صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ કા મુબારક પસીના બઝાતે ખુદ કાએનાત કી સબ સે બેહતરીન પુશ્બૂ હૈ.

મુશ્કો અમ્બર કયા કરું? ઐ દોસ્ત પુશ્બૂ કે લિયે

મુઝ કો સુલ્તાને મદીના કા પસીના ચાહિયે

હઝરતે સય્યિદુના જાબિર બિન સમુરા رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ ફરમાતે હેં કે એક બાર મીઠે મીઠે સરકાર صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ને અપના દસ્તે પુર અન્વાર મેરે ચેહરે પર ફૈરા મેં ને ઉસે ઠન્ડા ઓર ઐસી પુશ્બૂદાર હવા કી તરહ પાયા જો કિસી ઇત્ર ફરોશ કે ઇત્રદાન સે નિકલતી હૈ.

(وسائل الوصول إلى شمائل الرسول صلى الله تعالى عليه وآله وسلم، الفصل الرابع في صفته عزه... إلخ، ج ٨٥)

☆ ઉમ્દા કિસ્મ કી પુશ્બૂ લગાના સુન્નત હૈ : હમારે

મદીને વાલે આકા, મહકને ઓર મહકાને વાલે મુસ્તફા
 صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ કો ઉમ્દા ઓર બેહતરીન કિસ્મ કી પુશ્બૂ
 બહુત પસન્દ થી ઓર ના પુશ ગવાર બૂ યા'ની બદબૂ
 આપ صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ના પસન્દ ફરમાતે. આપ
 صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ હમેશા ઉમ્દા પુશ્બૂ ઇસ્તિ'માલ કરતે
 ઓર ઇસી કી દૂસરે લોગોં કો ભી તલ્કીન ફરમાતે. હઝરતે સય્યિદુના
 અનસ બિન માલિક رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ ફરમાતે હેં કે “હમારે મુઅત્તર
 મુઅત્તર હુઝૂરે અન્વર صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ કે પાસ એક ખાસ કિસ્મ
 કી પુશ્બૂ થી જિસે આપ صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآલِهِ وَسَلَّمَ ઇસ્તિ'માલ ફરમાતે
 थे.”

(وسائل الرسول الى شمائل الرسول، الفصل الخامس في صفقه طيبه صلى الله تعالى عليه وآله وسلم، ص ۸۷)

☆ સર મેં પુશ્બૂ લગાના સુન્નત હે : સરકારે મદીના, રાહતે
 કલ્બો સીના صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ કી આદતે કરીમા થી કે આપ
 صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآલِهِ وَسَلَّمَ “મુશક” સરે અકદસ કે મુકદસ બાલોં ઓર
 દાઢી મુબારક મેં લગાતે.

(المرجع السابق)

હઝરતે સય્યિદ-દતુના આઈશા સિદીકા رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهَا સે મરવી
 હે, ફરમાતી હેં : મેં અપને સરતાજ, માહે નુબુવ્વત, તાજદારે
 રિસાલત صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ કો નિહાયત ઉમ્દા સે ઉમ્દા પુશ્બૂ
 લગાતી થી યહાં તક કે ઉસ કી ચમક હુઝૂર તાજદારે મદીના
 صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ કે સરે મુબારક ઓર દાઢી શરીફ મેં પાતી.

(صحیح البخاری، کتاب اللباس، باب الطيب في الرأس والحيه، الحديث ۵۹۲۳، ج ۴، ص ۸۱)

મીઠે મીઠે ઇસ્લામી ભાઈયો ! મા'લૂમ હુવા કે સર ઓર દાઢી કે બાલોં મેં પુશ્બૂ લગાના સુન્નત હૈ. મગર યેહ ખયાલ રખેં કે સર ઓર દાઢી મેં સિર્ફ દેસી પુશ્બૂ ઇસ્તિ'માલ કરેં. બદ કિસ્મતી સે આજ કલ દેસી પુશ્બૂજાત કા મિલના બેહદ દુશ્વાર હો ગયા હૈ. અબ ઉમૂમન ઇત્રિયાત કેમીકલ્ઝ સે બનાએ જાતે હેં. ઇન કા લિબાસ મેં ઇસ્તિ'માલ કરના જાઈઝ તો હૈ મગર સર ઓર દાઢી મેં લગાના નુકસાન દેહ હૈ આજ કલ “એયર ફેશનર” કા ઇસ્તિ'માલ આમ હોતા જા રહા હૈ ઇન કા છિડકાવ ખાસ તૌર પર ઉન કમરોં મેં ક્રિયા જાતા હૈ જો બન્દ રહતે હેં ઇસ સે વક્તી તૌર પર કમરે મેં પુશ્બૂ તો હો જાતી હૈ મગર ઇસ કે કીમિયાવી માદે ફઝા મેં ફેલ જાતે હેં જો સાંસ કે સાથ ફેફડોં મેં દાખિલ હો કર સિહ્હત કો નુકસાન પહોંચાતે હેં. એક તિબ્બી તહકીક કે મુતાબિક “એયર ફેશનર” કે ઇસ્તિ'માલ સે ચમડી કા કેન્સર હો જાતા હૈ. ચન્દ લમ્હોં કી પુશ્બૂ કે હુસૂલ કી ખાતિર ઇતના બડા ખતરા મોલ લેના અક્લ મન્દી નહીં. લિહાઝા “એયર ફેશનર” કે ઇસ્તિ'માલ સે ઇજતિનાબ કરના ચાહિયે.

પુશ્બૂ કા તોહફા રદ ન કરેં

હઝરતે સય્યિદુના અનસ બિન માલિક رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ પુશ્બૂ કા તોહફા રદ નહીં ફરમાતે થે આપ رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ ફરમાતે હેં કે નબિયોં કે સરદાર, હમારે મુઅત્તર મુઅત્તર સરકાર صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ કી ખિદમતે બા બ-ર-કત મેં જબ પુશ્બૂ તોહફતન પેશ કી જાતી તો આપ صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ રદ ન

ફરમાતે. (جامع الترمذی، الشیخ، باب ما جاء فی تطهر رسول اللہ صلی اللہ علیہ والہ وسلم، الحدیث ۲۱۶، ج ۵، ص ۵۴)

શમાઈલે તિરમિઝી મેં હઝરતે અબ્દુલ્લાહ બિન ઉમર
 رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُمَا સે રિવાયત હે કે સરકારે મદીના, સુરે કલ્બો સીના,
 બાઈસે નુઝૂલે સકીના صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ કા ફરમાને આલીશાન
 હે કે તીન ચીઝેં વાપસ નહીં લૌટાની ચાહિએ (1) તકિયા (2) ખુશ્બૂ વ તેલ
 ઓર (3) દૂધ. (المراجع السابق، الحدیث ۲۱۷)

પ્યારે ઇસ્લામી ભાઈયો ! ખુશ્બૂ, તકિયા ઓર દૂધ (ઓર ઇન
 મેં તમામ કમ કીમત કી ચીઝેં શામિલ હે) કા હદિથ્યા કબૂલ કરને કી
 હિકમત મુહદિસીને કિરામ رَحِمَهُمُ اللهُ تَعَالَى યેહ બયાન કરતે હેં કે ઉમૂમન
 યેહ ચીઝેં ઇતની કીમતી નહીં હોતી ઓર ઝાહિર હે જો સસ્તી ચીઝ
 હોતી હે વોહ દેને વાલે કે લિયે ઝિયાદા બોઝ સાબિત નહીં હોતી
 ઓર કબૂલ ન કરને પર દેને વાલે કા દિલ ટૂટને કા અન્દેશા ભી
 રહતા હે. ઓર ચૂંકે હમારે મદીને વાલે આકા صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ
 કિસી કા દિલ તોડના પસન્દ નહીં કરતે થે. ઇસ લિયે આપ
 صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ખુશ્બૂ કા તોહફા રદ નહીં ફરમાતે. યુનાન્હે
 હમેં ભી ચાહિયે કે અગર હમેં કોઈ ખુશ્બૂ યા સસ્તી ચીઝ તોહફતન
 પેશ કરે તો ઉસે સુન્નત સમઝ કર કબૂલ કર લેના ચાહિયે. અગર
 કોઈ કીમતી ચીઝ પેશ કરે તો ઉસે ભી કબૂલ કરને મેં કોઈ હરજ
 નહીં મગર ગૌર કર લેના મુનાસિબ મા'લૂમ હોતા હે કે કહીં મુરવ્વત
 વગૈરા મેં તો નહીં દે રહા, કે યેહ દેના બા'દ મેં ખુદ ઉસી પર બાર
 પડ જાએ.

મદોં કો અપને લિબાસ પર ઐસી પુશ્બૂ ઇસ્તિ'માલ કરની યાહિયે જિસ કી પુશ્બૂ ફેલે મગર રંગ કે ધબ્બે વગૈરા નઝર ન આએ, જૈસા કે ગુલાબ, કેવડા, સન્દલ ઓર ઇસી કિસ્મ કે બે રંગ ઇત્રિયાત. ઓરતોં કે લિયે મહક કી મુમા-ન-અત ઇસ સૂરત મેં હે જબ કે વોહ પુશ્બૂ અજનબી મદોં તક પહોંચે, અગર વોહ ઘર મેં ઇત્ર લગાએ જિસ કી પુશ્બૂ ખાવન્દ યા ઓલાદ યા માં બાપ તક હી પહોંચે તો હરજ નહીં. (માખૂઝ અઝ મિરઆતુલ મનાજીહ, જિ. 6, સ. 113)

યુનાન્થે હઝરતે સય્યિદુના અબૂ હુરૈરા رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ સે રિવાયત હે કે મક્કી મ-દની સરકાર صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ને ઇશાદિ ફરમાયા : મદના પુશ્બૂ વોહ હે કે ઊસ કી પુશ્બૂ તો ઝાહિર હો મગર રંગ ઝાહિર ન હો ઓર ઝનાના પુશ્બૂ વોહ હે કે ઊસ કા રંગ તો ઝાહિર હો મગર પુશ્બૂ ઝાહિર ન હો.

(جامع الترمذی، کتاب الادب، باب ما جاء في طيب الرجال والنساء، الحديث ۲۷۹۶، ج ۴، ص ۳۱۱)

મા'લૂમ હુવા કે ઇસ્લામી બહનોં કો ઐસી પુશ્બૂ નહીં લગાની યાહિયે જિસ કી પુશ્બૂ ઊડ કર ગૈર મદોં તક પહોંચ જાએ.

ઇસ્લામી બહનેં હદીસે ઝૈલ સે ઇબ્રત હાસિલ કરે. યુનાન્થે હઝરતે સય્યિદુના અબૂ મૂસા અશશરી رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ સે રિવાયત હે કે નબિયે કરીમ, રઊકુર્રહીમ صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ને ઇશાદિ ફરમાયા : “ઓરત જબ પુશ્બૂ લગા કર કિસી મજલિસ કે પાસ સે ગુઝરતી હે તો વોહ ઐસી ઓર ઐસી હે.” યા'ની ઝાનિયા હે.

(المرجع السابق، باب ما جاء في كراهية خروج المرأة... إلخ، الحديث: ۲۷۹۵، ج ۴، ص ۳۶۱)

☆ ખુશ્બૂ કી ધૂની લેના સુન્નત સે સાબિત હૈ. હઝરતે સય્યિદુના

નાફેઅ رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ ફરમાતે હૈં કે અબ્દુલ્લાહ બિન ઉમર
 رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ કભી કભી ખાલિસ ઊદ (યા'ની અગર) કી ધૂની
 લેતે. યા'ની ઊદ કે સાથ કિસી દૂસરી ચીઝ કી આમૈઝિશ નહીં કરતે
 ઓર કભી ઊદ કે સાથ કાફૂર મિલા કર ધૂની લેતે ઓર ફરમાયા કે
 મીઠે મીઠે મ-દની આકા صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ભી ઇસી તરહ ધૂની
 લિયા કરતે થે. (صحیح مسلم، کتاب الاطعمان من الادب وغيره، باستعمال المسک وانه... الخ، الحديث ۲۲۵۴ ص ۱۳۲)

ઐ હમારે પ્યારે અલ્લાહ عَزَّوَجَلَّ !

હમૈં હમારે પ્યારે સરકાર, મહકે મહકે મદીને કે ગમ ખ્વાર,
 દો આલમ કે તાજદાર صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ કે સદકે મૈં મદીનએ
 મુનવ્વરહ કી મુઅત્તર મુઅત્તર ફઝાઓં ઓર મુઅમ્બર મુઅમ્બર
 હવાઓં મૈં સાંસ લેને કી સઆદત નસીબ ફરમા ઓર ફિર ઇન્હીં
 મુઅત્તર મુઅત્તર ફઝાઓં મૈં મુઅત્તર મુઅત્તર હુઝૂરે અન્વર
 صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ કે જલ્લોં મૈં આફિયત કે સાથ ઇમાન પર
 મૌત નસીબ ફરમા ઓર જન્નતુલ બકીઅ કી મહકી મહકી સર
 ઝમીન મૈં મદફન નસીબ ફરમા.

اٰمِيْنَ بِجَاوِزِ النَّبِيِّ الْاٰمِيْنَ صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ

ટૂટ જાએ દમ મદીને મૈં મેરા યા રબ, બકીઅ

કાશ ! હો જાએ મુયસ્સર સબ્હ ગુમ્બદ દેખ કર

(વસાઈલે બખ્શિશ)

ખુશ્બૂ લગાને કી 46 નિયતે

(અઝ : શૈબે તરીકત, અમીરે અહલે સુન્નત બાનિયે દા'વતે ઇસ્લામી હઝરતે અલ્લામા મૌલાના મુહમ્મદ ઇલ્યાસ અત્તાર કાદિરી مَدَّ ظِلُّهُ الْعَالِي)

ફરમાને મુસ્તફા صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ : મુસલ્માન કી

નિયત ઉસ કે અમલ સે બેહતર હૈ. (المعجم الكبير للطبرانی حديث ٥٩٤٢ ج ٦ ص ١٨٥)

(1) નબિયે કરીમ, રઊક્રુરહીમ صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ કી સુન્નત હૈ ઇસ લિયે ખુશ્બૂ લગાઊંગા (2) લગાને સે કબલ બિસ્મિલ્લાહ (3) લગાતે હુએ દુરૂદ શરીફ ઓર (4) લગાને કે બા'દ અદાએ શુકે ને'મત કી નિયત સે اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ કહૂંગા (5) મલાએકા ઓર (6) મુસલ્માનોં કો ફરહત પહોંચાઊંગા (7) અકલ બઢેગી તો અહકામે શર-ઈ યાદ કરને ઓર સુન્નતેં સીખને પર કુવ્વત હાસિલ કરૂંગા, ઇમામ શાફેઈ رَحْمَةُ اللهِ تَعَالَى عَلَيْهِ ફરમાતે હેં : ઉમ્દા ખુશ્બૂ લગાને સે અકલ બઢતી હૈ (8) લિબાસ વગૈરા સે બદબૂ દૂર કર કે મુસલ્માનોં કો ગીબત કે ગુનાહોં સે બચાઊંગા (ક્યૂંકે બિલા ઇજાઝતે શર-ઈ કિસી મુસલ્માન કે બારે મેં પીછે સે મ-સલન ઇસ તરહ સે કહના કે “ઇસ કે લિબાસ યા હાથોં યા મુંહ સે બદબૂ આ રહી થી” ગીબત હૈ) મૌકઅ કી મુના-સબત સે યેહ નિયતેં ભી કી જા સકતી હેં મ-સલન (9) નમાઝ કે લિયે ઝીનત હાસિલ કરૂંગા (10) મસ્જિદ (11) નમાઝે તહજજુદ (12) જુમુઆ (13) પીર શરીફ (14) ર-મઝાનુલ મુબારક (15) ઈદુલ ફિત્ર (16) ઈદુલ અઝહા (17) શબે મીલાદ (18) ઈદે મીલાદુન્નબી (19) જુલૂસે મીલાદ (20) શબે મે'રાજુન્નબી (21)

શબે બરાઅત (22) ગ્યારહવીં શરીફ (23) યૌમે રઝા (24-25) દર્સે કુરઆન વ હદીસ (26) તિલાવત (27) અવરાદો વઝાઈફ (28) દુરૂદ શરીફ (29) દીની કિતાબ કા મુતા-લઆ (30) તદરીસે ઇલ્મે દીન (31) તા'લીમે ઇલ્મે દીન (32) ફતવા નવેસી (33) દીની કુતુબ કી તસ્નીફો તાલીફ (34) સુન્નતોં ભરે ઇજતિમાઅ વ (35) ઇજતિમાએ ઝિકો ના'ત (36) કુરઆન ખ્વાની (37) દર્સે ફૈઝાને સુન્નત (38) અલાકાઈ દૌરા બરાઅે નેકી કી દા'વત (39) સુન્નતોં ભરા બયાન કરતે વક્ત (40) આલિમ (41) માં (42) બાપ (43) મોમિને સાલેહ (44) પીર સાહિબ (45) મૂએ મુબારક કી ઝિયારત ઓર (46) મઝાર શરીફ કી હાઝિરી કે મવાકેઅ પર ભી તા'ઝીમ કી નિયત સે પુશ્બૂ લગાઈ જા સકતી હૈ.

જિતની અચ્છી અચ્છી નિયતેં કરેંગે ઉતના હી ઝિયાદા સવાબ મિલેગા. જબ કે નિયત કા મૌકઅ ભી હો ઓર વોહ નિયત શરઅન દુરુસ્ત ભી હો. ઝિયાદા યાદ ન ભી રહેં તો કમ અઝ કમ દો તીન નિયતેં કર હી લેની ચાહિએં.

ઐ હમારે પ્યારે અલ્લાહ عَزَّوَجَلَّ હમેં અચ્છી નિયતોં કે સાથ પુશ્બૂ લગાને કી તૌફીક અતા ફરમા ઓર અપને પ્યારે હબીબ صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ કી સુન્નતોં કા દીવાના બના દે.

أَمِينَ بِجَاهِ النَّبِيِّ الْأَمِين صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ

ખાને કી સુન્નતેં ઓર આદાબ

મીઠે મીઠે ઇસ્લામી ભાઈયો !

ખાના અલ્લાહ તઆલા કી બહુત લઝીઝ ને'મત હૈ. અગર સુન્નતે અહમદે મુજતબા صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ કે મુતાબિક ખાના ખાયા જાએ તો હમં પેટ ભરને કે સાથ સાથ સવાબ ભી હાસિલ હોગા. ઇસ લિયે હમં ચાહિયે કે સુન્નત કે મુતાબિક ખાના ખાને કી આદત ડાલેં. ખાના ખાને કી કુછ સુન્નતેં ઓર આદાબ મુલા-હઝા હોં :

☆ ખાને સે પહલે અપને હાથ પહોંચોં તક ધો લેં. હઝરતે સય્યિદુના અનસ બિન માલિક રَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ રિવાયત કરતે હૈં કે નૂર કે પૈકર, તમામ નબિયોં કે સરવર, દો જહાં કે તાજવર, સુલ્તાને બહરો બર صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ને ફરમાયા : “જો યેહ પસન્દ કરે કે અલ્લાહ તઆલા ઉસ કે ઘર મેં બ-ર-કત ઝિયાદા કરે તો ઉસે ચાહિયે કે જબ ખાના હાઝિર ક્રિયા જાએ તો વુઝૂ કરે ઓર જબ ઉઠાયા જાએ તબ ભી વુઝૂ કરે.”

(سنن ابن ماجه، كتاب الاطعمه، باب الوضوء عند الطعام، الحديث ۳۲۶۰، ج ۴، ص ۹)

હકીમુલ ઉમ્મત મુફતી અહમદ યાર ખાન નઈમી લિખતે હૈં : ઇસ (યા'ની ખાને કે વુઝૂ) કે મા'ના હૈં હાથ વ મુંહ કી સફાઈ કરના, કે હાથ ધોના કુલ્લી કર લેના.

(મિરઆતુલ મનાજ્જહ, જિ. 6, સ. 32)

☆ જબ ભી ખાના ખાએં તો ઉલટા પાઉં બિછા દેં ઓર સીધા

ખડા રખેં યા સુરીન પર બેઠ જાએં ઓર દોનોં ઘુટને ખડે રખેં.

(બહારે શરીઅત, જિલ્લ સિવુમ, હિસ્સા : 16, સ. 378)

☆ ખાને સે પહલે જૂતે ઉતાર લેં. હઝરતે સય્યિદુના અનસ બિન માલિક رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ સે રિવાયત હૈ કે સરકારે મદીના, ફૈઝ ગન્જના, રાહતે કલ્બો સીના صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ને ફરમાયા : “ખાના ખાને બૈઠો તો જૂતે ઉતાર લો, ઇસ મેં તુમ્હારે લિયે રાહત હૈ.”

(مشكاة المصابيح، كتاب الأطعمة، الفصل الثالث، الحديث: ٤٢٤٠، ج ٢، ص ٥٥٤)

☆ ખાને સે પહલે بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ પઢ લેં. હઝરતે સય્યિદુના હુઝૈફા رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ સે મરવી હૈ કે હુઝૂરે પાક, સાહિબે લૌલાક, સય્યાહે અફલાક صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ને ફરમાયા : “જિસ ખાને પર બિસ્મિલ્લાહ ન પઢી જાએં ઓસ ખાને કો શૈતાન અપને લિયે હલાલ સમઝતા હૈ.”

(صحیح مسلم، کتاب الاشریب، باب آداب الطعام... إلخ، الحديث ٢٠١٧، ج ١، ص ١١١)

☆ અગર ખાને કે શુરૂઅ મેં બિસ્મિલ્લાહ પઢના ભૂલ જાએં તો યાદ આને પર بِسْمِ اللَّهِ أَوَّلَةً وَآخِرَةً પઢ લેં.

હઝરતે સય્યિ-દતુના આઈશા સિદીકા رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهَا સે મરવી હૈ કે નૂર કે પૈકર, તમામ નબિયોં કે સરવર, દો જહાં કે તાજવર, સુલ્તાને બહરો બર صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ને ઇશાદિ ફરમાયા : “જબ તુમ મેં સે કોઈ ખાના ખાએ તો ઓસે યાહિયે કે પહલે બિસ્મિલ્લાહ પઢે. અગર શુરૂઅ મેં બિસ્મિલ્લાહ પઢના ભૂલ જાએ તો યેહ કહે بِسْمِ اللَّهِ أَوَّلَةً وَآخِرَةً”

(سنن ابوداؤد، کتاب الاطعمة، باب التسمية على الطعام، الحديث ٣٧٤٧، ج ٣، ص ٣٨٧)

☆ ખાને સે પહલે યેહ દુઆ પઢ લી જાએ તો અગર ખાને મેં ઝહર ભી હોગા તો **إِنْ شَاءَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ** અસર નહીં કરેગા, **بِسْمِ اللَّهِ الَّذِي لَا يَضُرُّ مَعَ اسْمِهِ شَيْءٌ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي السَّمَاءِ يَاحْيٰى بِأَقْيَوْمٍ** “યા’ની અદલાહ **عَزَّوَجَلَّ** કે નામ સે શુરૂઆ કરતા હૂં જિસ કે નામ કી બ-ર-કત સે ઝમીન વ આસ્માન કી કોઈ ચીઝ નુકસાન નહીં પહોંચા સકતી. એ હમેશા સે ઝિન્દા વ કાઈમ રહને વાલે.”

(ફરુસ અલખબાર બમાઝૂર અલખાત, અલહદીથ ૧૯૫૫, જ ૧, વ ૨૮)

☆ સીધે હાથ સે ખાએ. હુઝૂરે પાક, સાહિબે લૌલાક, સચ્ચાહે અફલાક **صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ** કા ફરમાને અ-ઝમત નિશાન હે : “જબ તુમ મેં સે કોઈ ખાના ખાએ તો સીધે હાથ સે ખાએ ઓર જબ પિયે તો સીધે હાથ સે પિયે કે શૈતાન ઉલ્ટે હાથ સે ખાતા પીતા હે.”

(સહીહ મુસ્લિમ, કતાબ અલશરબ, બાબ આદાબ અલપુઆ અલશરબ, અલહદીથ ૨૦૨૦, જ ૧, વ ૧૧૧)

☆ અપને સામને સે ખાએ. હઝરતે સચ્ચિદુના અનસ બિન માલિક **رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ** સે રિવાયત હે કે નૂર કે પૈકર, તમામ નબિયોં કે સરવર, દો જહાં કે તાજવર, સુલ્તાને બહરો બર **صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ** ને ફરમાયા : “હર શખ્સ બરતન કી ઉસી જાનિબ સે ખાએ જો ઉસ કે સામને હો.”

(સહીહ બખારી, કતાબ અલપુઆ, બાબ અલકામ માલિયા, અલહદીથ ૫૩૮૮, જ ૩, વ ૫૨૧)

હઝરતે સચ્ચિદુના અબૂ સ-લમહ **رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ** ફરમાતે હેં કે એક રોઝ ખાના ખાતે હુએ મેરા હાથ પિયાલે મેં ઈધર ઉધર હ-ર-કત કર રહા થા (યા’ની કભી એક તરફ સે લુકમા ઉઠાયા

કભી દૂસરી તરફ સે ઓર કભી તીસરી તરફ સે લુકમા ઉઠાયા) જબ અલ્લાહ ﷻ કે મહબૂબ, દાનાએ ગુયૂબ, મુનઝઝહુન અનિલ ઉયૂબ ﷺ ને મુઝે ઈસ તરહ કરતે હુએ દેખા તો ફરમાયા : “એ લડકે ! બિસ્મિલ્લાહ પઢ કર દાએં હાથ સે ખાયા કર ઓર અપને સામને સે ખાયા કર, યુનાન્થે ઈસ કે બા’દ સે મેરે ખાને કા તરીકા યેહી હો ગયા.” (المرجع السابق، باب التسمية على الطعام، ج ٣، الحديث ٥٣٧٦، ص ٥٢١)

☆ ખાને મેં કિસી કિસ્મ કા ઐબ ન લગાએં મ-સલન યેહ ન કહેં કે મઝેદાર નહીં, કચ્ચા રહ ગયા હૈ, ફીકા રહ ગયા, કયૂંકે ખાને મેં ઐબ નિકાલના મકરૂહ વ ખિલાફે સુન્નત હૈ બલ્કે જી ચાહે તો ખાએં વરના હાથ રોક લેં.

હઝરતે સયિદુના અબૂ હુરૈરા رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ ને ફરમાયા કે શહન્શાહે કૌનો મકાન ﷺ ને કભી કિસી ખાને કો ઐબ નહીં લગાયા (યા’ની બુરા નહીં કહા) અગર ખ્વાહિશ હોતી તો ખા લેતે ઓર ખ્વાહિશ ન હોતી તો છોડ દેતે.

(المرجع السابق، باب ماعاب النبي طعاماً، الحديث ٥٤٠٩، ج ٣، ص ٥٣١)

ઈમામે અહલે સુન્નત મુજદિદે દીનો મિલ્લત મૌલાના શાહ અહમદ રઝા ખાન عَلِيهِ رَحْمَةُ الرَّحْمَنِ લિખતે હેં : “ખાને મેં ઐબ નિકાલના અપને ઘર પર ભી ન ચાહિયે, મકરૂહ વ ખિલાફે સુન્નત હૈ. (સરકારે દો આલમ ﷺ કી) આદતે કરીમા યેહ થી કે પસન્દ આયા તો તનાવુલ ફરમાયા, વરના નહીં ઓર પરાએ

ઘર ઐબ નિકાલના તો (ઈસ મેં) મુસલમાનોં કી દિલ શિકની હે ઓર કમાલે હિર્સ વ બે મુરવ્વતી પર દલીલ હે. “ઘી કમ હે યા મઝે કા નહીં” યેહ ઐબ નિકાલના હે ઓર અગર કોઈ શૈ ઈસે મુઝિર (નુક્સાન દેતી) હે, ઉસે ન ખાને કે ઉઝર કે લિયે ઈસ કા ઈઝહાર કિયા ન (કે) બતોરે તા’ન વ ઐબ મ-સલન ઈસ મેં મિર્ય ઝાઈદ હે મેં ઈતની મિર્ય કા આદી નહીં, તો યેહ ઐબ નિકાલના નહીં ઓર ઈતના ભી (ઉસ વક્ત હે કે જબ) બે તકલ્લુફી ખાસ કી જગહ હો ઓર ઈસ કે સબબ દા’વત કુનન્દા (યા’ની મેઝબાન) કો ઓર તક્લીફ ન કરની પડે, મ-સલન દો કિસ્મ કા સાલન હે, એક મેં મિર્ય ઝાઈદ હે ઓર યેહ આદી નહીં તો ઉસે ન ખાએ ઓર વજહ પૂછી જાએ બતા દે. ઓર અગર એક હી કિસ્મ કા ખાના હે, અબ અગર (યેહ) નહીં ખાતા તો દા’વત કુનન્દા (યા’ની મેઝબાન) કો ઈસ કે લિયે કુછ ઓર મંગવાના પડેગા, ઉસે નદામત હોગી ઓર તંગદસ્ત હે તો તક્લીફ હોગી એસી હાલત મેં મુરવ્વત યેહ હે કે સબ્ર કરે ઓર ખાએ ઓર અપની અઝિયત ઝાહિર ન કરે.” وَاللّٰهُ تَعَالٰی اَعْلَمُ

(ફતાવા ર-ઝવિયા, જિ. 21, સ. 652)

ખાને કી “40” નિયતે

(અઝ : શૈખે તરીકત, અમીરે અહલે સુન્નાત, બાનિયે દા’વતે ઈસ્લામી હઝરતે અલ્લામા મૌલાના મુહમ્મદ ઈલ્યાસ અત્તાર કાદિરી ર-ઝવી (مَدَّةُ الْعَالِي ر-زَوِي))

ફરમાને મુસ્તફા صَلَّی اللّٰهُ تَعَالٰی عَلَیْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم : મુસલમાન કી

નિયત ઉસ કે અમલ સે બેહતર હે. (المجم الكبير للطبرانی، حدیث ۵۹۴۲ ج ۱ ص ۱۸۵)

(1,2) ખાને સે કબ્લ ઓર બા'દ કા વુઝૂ કરુંગા (યા'ની હાથ મુંહ કા અગલા હિસ્સા ધોળિંગા ઓર કુલ્હિયાં કરુંગા) (3) ઇબાદત (4) તિલાવત (5) વાલિદૈન કી ખિદમત (6) તહસીલે ઇલ્મે દીન (7) સુન્નતોં કી તરબિયત કી ખાતિર મ-દની કાફિલે મેં સફર (8) અલાકાઈ દૌરા બરાએ નેકી કી દા'વત મેં શિર્કત (9) ઉમૂરે આખિરત ઓર (10) હસ્બે ઝરૂરત કરબે હલાલ કે લિયે ભાગદૌડ પર કુવ્વત હાસિલ કરુંગા (યેહ નિયતેં ઉસી સૂરત મેં મુફીદ હોંગી જબકે ભૂક સે કમ ખાએ, ખૂબ ડટ કર ખાને સે ઉલટા ઇબાદત મેં સુસ્તી પૈદા હોતી, ગુનાહોં કી તરફ રુજહાન બઢતા ઓર પેટ કી ખરાબિયાં જનમ લેતી હેં) (11) ઝમીન પર (12) દસ્તર ખ્વાન બિછાને કી સુન્નત અદા કર કે (13) સુન્નત કે મુતાબિક બૈઠ કર (14) ખાને સે કબ્લ બિસ્મિલ્લાહ ઓર (15) દીગર દુઆએં પઢ કર (16) તીન ઉંગ્લિયોં સે (17) છોટે છોટે નિવાલે બના કર (18) અચ્છી તરહ ચખા કર ખાળિંગા (19) હર દો એક લુકમે પર **وَالْحَمْدُ لِلّٰهِ** પઢુંગા (20) જો દાના વગૈરા ગિર ગયા ઉઠા કર ખા લુંગા (21) રોટી કા હર નિવાલા સાલન કે બરતન કે ઊપર કર કે તોડુંગા તાકે રોટી કે ઝરૂરત બરતન હી મેં ગિરેં (22) હડી ઓર ગર્મ મસા-લહા અચ્છી તરહ સાફ કરને ઓર ચાટને કે બા'દ ફેંકુંગા (23) ભૂક સે કમ ખાળિંગા (24) આખિર મેં સુન્નત કી અદાએગી કી નિયત સે બરતન ઓર (25) તીન બાર ઉંગ્લિયાં ચાટુંગા (26) ખાને કે બરતન ધો કર પી કર એક ગુલામ

આઝાદ કરને કે સવાબ કા હકદાર બનૂંગા (احياء الطمحات) (27)

જબ તક દસ્તર ખ્વાન ન ઉઠા લિયા જાએ ઉસ વક્ત તક બિલા ઝરૂરત નહીં ઉઠૂંગા (28) ખાને કે બા'દ મસ્નૂન દુઆએ પઢૂંગા (29) ખિલાલ કરૂંગા.

મિલ કર ખાને કી મઝીદ નિયતે

(30) દસ્તર ખ્વાન પર અગર કોઈ આલિમ યા બુઝુર્ગ મૌજૂદ હુએ તો ઉન સે પહલે ખાના શુરૂઅ નહીં કરૂંગા (31) મુસલ્માનોં કે કુર્બ કી બ-ર-કતેં હાસિલ કરૂંગા (32) ઉન કો બોટી, કઢૂ શરીફ, ખુરચન ઓર પાની વગૈરા પેશ કર કે ઉન કા દિલ ખુશ કરૂંગા (33) ઉન કે સામને મુસ્કુરા કર સ-દકે કા સવાબ કમાઊંગા (34) ખાને કી નિયતે ઓર (35) સુન્નતેં બતાઊંગા (36) મૌકઅ મિલા તો ખાને સે કબ્લ ઓર (37) બા'દ કી દુઆએ પઢાઊંગા (38) ગિઝા કા ઉમ્દા હિસ્સા મ-સલન બોટી વગૈરા હિર્સ સે બચતે હુએ દૂસરોં કી ખાતિર ઈસાર કરૂંગા (39) ઉન કો ખિલાલ કા તોહફા પેશ કરૂંગા (40) ખાને કે હર એક દો લુકમે પર હો સકા તો ઈસ નિયત કે સાથ બુલન્દ આવાઝ સે હાજીર કરૂંગા કે દૂસરોં કો ભી યાદ આ જાએ.

અલ્લાહ તઆલા હમેં સુન્નત કે મુતાબિક ખાના ખાને કી તૌફીક અતા ફરમાએ.
 اَمِيْن بِجَاهِ النَّبِيِّ الْاَمِيْن صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم

પાની પીને કી સુન્નતેં ઓર આદાબ

મીઠે મીઠે ઇસ્લામી ભાઈયો ! પાની બૈઠ કર, ઉજાલે મેં દેખ કર, સીધે હાથ સે બિસ્મિલ્લાહ પઢ કર ઇસ તરહ પિયેં કે હર મરતબા ગિલાસ કો મુંહ સે હટા કર સાંસ લેં, પહલી ઓર દૂસરી બાર એક એક ઘૂંટ પિયેં ઓર તીસરી સાંસ મેં જિતના ચાહેં પિયેં.

હઝરતે સય્યિદુના ઇબ્ને અબ્બાસ رضي الله تعالى عنه સે રિવાયત હૈ કે નૂર કે પૈકર, તમામ નબિયોં કે સરવર, દો જહાં કે તાજવર, સુલ્તાને બહરો બર صلى الله تعالى عليه وآله وسلم ને ફરમાયા : “ગિંટ કી તરહ એક હી ઘૂંટ મેં ન પી જાયા કરો બલકે દો યા તીન બાર પિયા કરો ઓર જબ પીને લગો તો બિસ્મિલ્લાહ પઢા કરો ઓર જબ પી ચુકો તો الحمد لله કહા કરો.” (سنن ترمذی، کتاب الاشرية، باب ماجاء في النفس في الاثناء، الحديث ۱۸۹۲، ج ۳، ص ۳۵۲)

હઝરતે સય્યિદુના અનસ رضي الله تعالى عنه સે રિવાયત હૈ કે સરકારે મદીના, રાહતે કલબો સીના صلى الله تعالى عليه وآله وسلم પીને મેં તીન બાર સાંસ લેતે થે ઓર ફરમાતે થે : “ઇસ તરહ પીને મેં ઝિયાદા સૈરાબી હોતી હૈ ઓર સિહ્હત કે લિયે મુફીદ વ ખુશ ગવાર હૈ.”

(صحیح مسلم، کتاب الاشرية، باب كراهية النفس في الاثناء... إلخ، الحديث ۴۰۲۸، ج ۳، ص ۱۱۲)

હઝરતે સય્યિદુના ઇબ્ને અબ્બાસ رضي الله تعالى عنه સે રિવાયત હૈ કે અલ્લાહ عز وجل કે પ્યારે મહબૂબ, દાનાએ ગુયૂબ, મુનઝઝહુન અનિલ ઉયૂબ صلى الله تعالى عليه وآله وسلم ને બરતન મેં સાંસ લેને ઓર ફૂંકને સે મન્અ ફરમાયા હૈ.

(سنن ابی داود، کتاب الاشرية، باب في النفخ في الشراب، الحديث: ۳۷۲۸، ج ۳، ص ۴۷۵)

હઝરતે સય્યિદુના અનસ રَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ સે રિવાયત હે કે મદીને કે તાજદાર صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ને ખડે હો કર પાની પીને સે મન્અ ફરમાયા હૈ.

(صحیح مسلم، کتاب الاشریة، باب کراهة الشرب قائما، الحدیث ۲۰۲۳، ص ۱۱۱۹)

પાની પીને કી “15” નિચ્ચતેં

(અઝ : શૈખે તરીકત અમીરે અહલે સુન્નત બાનિયે દા’વતે ઇસ્લામી હઝરતે અલ્લામા મૌલાના મુહમ્મદ ઇલ્યાસ અત્તાર કાદિરી ર-ઝવી مَدَّ ظِلُّهُ الْعَالِي)

(1) ઇબાદત (2) તિલાવત (3) વાલિદૈન કી ખિદમત (4) તહસીલે ઇલ્મે દીન (5) સુન્નતોં કી તરબિયત કી ખાતિર મ-દની કાફિલે મેં સફર (6) અલાકાઈ દૌરા બરાએ નેકી કી દા’વત મેં શિર્કત (7) ઉમૂરે આખિરત ઓર (8) હસ્બે ઝરૂરત કસ્બે હલાલ કે લિયે ભાગદૌડ પર કુવ્વત હાસિલ કરૂંગા. યેહ નિચ્ચતેં ઉસી વક્ત મુફીદ હોંગી જબ કે ફીઝર યા બર્ફ કા ખૂબ ઠન્ડા પાની ન હો, કે એસા પાની મઝીદ બીમારિયાં પૈદા કરતા હૈ. (9) બૈઠ કર (10) બિસ્મિલ્લાહ પઢ કર (11) ઉજાલે મેં દેખ કર (12) ચૂસ કર (13) તીન સાંસ મેં પિયૂંગા (14) પી ચુકને કે બા’દ اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ કહૂંગા (15) બચા હુવા પાની નહીં ફેંકૂંગા.

ચાચ પીને કી “6” નિચ્ચતેં

(1) બિસ્મિલ્લાહ પઢ કર પિયૂંગા (2) સુસ્તી ઉડા કર ઇબાદત (3) તિલાવત (4) દીની કિતાબત ઓર (5) ઇસ્લામી મુતા-લએ પર કુવ્વત હાસિલ કરૂંગા (6) પીને કે બા’દ اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ કહૂંગા.

“મુહમ્મદુર્રસૂલ્લાહ” કે બારહ દુરુફ કી નિસ્બત સે પાની પીને કે 12 મ-દની ફૂલ

☆ પેશ કર્દા હર હર મ-દની ફૂલ કો સુન્નતે રસૂલે મકબૂલ
عَلَى صَاحِبِهَا الصَّلَاةُ وَالسَّلَام પર મહમૂલ ન ફરમાઈયે, ઈન મેં સુન્નતોં કે
ઈલાવા બુઝુગાને દીન رَحِمَهُمُ اللَّهُ الْبَرُّ سے મન્કૂલ મ-દની ફૂલ કા ભી
શુમૂલ હૈ. જબ તક યકીની તૌર પર મા'લૂમ ન હો કિસી અમલ કો
“સુન્નતે રસૂલ” નહીં કહ સકતે.

દો ફરામીને મુસ્તફા صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ﴿1﴾ ઊંટ
કી તરહ એક હી સાંસ મેં મત પિયો, બલ્કે દો યા તીન મર્તબા (સાંસ
લે કર) પિયો ઓર પીને સે કબ્લ બિસ્મિલ્લાહ પઢો ઓર ફરાગત
﴿2﴾ આકા (ترمذی ج ۳ ص ۳۰۲ حدیث ۱۸۹۲) کُحْل કરો اَلْحَمْدُ لِلَّهِ પર
صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ને બરતન મેં સાંસ લેને યા ઈસ મેં ફૂંકને સે મન્અ
ફરમાયા હૈ. (سُنَنِ ابْنِ أَبِي حَالِدٍ ج ۳ ص ۴۷۴ حدیث ۳۷۲۸) મુફ્ફિસિરે શહીર હકીમુલ
ઉમ્મત મુફ્તી અહમદ યાર ખાન عَلَيْهِ رَحْمَةُ الْحَنَّانِ ઈસ હદીસે પાક કે
તહ્ત ફરમાતે હૈં : બરતન મેં સાંસ લેના જાનવરોં કા કામ હૈ નીઝ
સાંસ કભી ઝહરીલી હોતી હૈ ઈસ લિયે બરતન સે અલગ મુંહ કર કે
સાંસ લો, (યા'ની સાંસ લેતે વક્ત ગિલાસ મુંહ સે હટા લો) ગર્મ દૂધ યા
ચાય કો ફૂંકોં સે ઠન્ડા ન કરો બલ્કે કુછ ઠહરો, કદરે ઠન્ડી હો જાએ
ફિર પિયો (મિરઆતુલ મનાજીહ, જિ. 6, સ. 77) અલબત્તા દુરુદે પાક
વગૈરા પઢ કર બ નિચ્ચતે શિફા પાની પર દમ કરને મેં હરજ નહીં
﴿3﴾ પીને સે પહલે બિસ્મિલ્લાહ પઢ લીજિયે ﴿4﴾ ચૂસ કર છોટે
છોટે ઘૂંટ સે પીજિયે બડે બડે ઘૂંટ પીને સે જિગર કી બીમારી પૈદા

હોતી હૈ ﴿5﴾ પાની તીન સાંસ મેં પીજિયે ﴿6-7﴾ સીધે હાથ સે ઓર બૈઠ કર પાની નોશ કીજિયે ﴿8﴾ લોટે વગૈરા સે વુઝૂ કિયા હો તો ઉસ કા બચા હુવા પાની પીના 70 મરઝ સે શિફા હૈ કે યેહ આબે ઝમઝમ શરીફ કી મુશા-બહત રખતા હૈ, ઇન દો (યા'ની વુઝૂ કા બચા હુવા પાની ઓર ઝમઝમ શરીફ) કે ઇલાવા કોઈ સા ભી પાની ખડે ખડે પીના મકરૂહ હૈ (માખૂઝ ફતાવા ર-ઝવિયા, જિ. 4, સ. 575, જિ. 21, સ. 669) યેહ દોનોં પાની કિબ્લા રૂ હો કર ખડે ખડે પિયેં ﴿9﴾ પીને સે પહલે દેખ લીજિયે કે પીને કી શૈ મેં કોઈ નુકસાન દેહ ચીઝ વગૈરા તો નહીં હૈ (إتحاف السادة للريدي ج ٥ ص ٥٩٤) ﴿10﴾ પી ચુકને કે બા'દ اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ કહિયે ﴿11﴾ હુજજતુલ ઇસ્લામ હઝરતે સય્યિદુના ઇમામ મુહમ્મદ બિન મુહમ્મદ ગઝાલી رَحْمَةُ اللّٰهِ تَوَالٰی ફરમાતે હેં : બિસ્મિલ્લાહ પઢ કર પીના શુરૂઅ કરે પહલી સાંસ કે આખિર મેં اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ દૂસરે કે બા'દ اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ઓર તીસરે સાંસ કે બા'દ اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ પઢે. (احياء العلوم ج ٢ ص ٨) ﴿12﴾ ગિલાસ મેં બચે હુએ મુસલ્માન કે સાફ સુથરે ઝૂટે પાની કો કાબિલે ઇસ્તિ'માલ હોને કે બા વુજૂદ ખ્વાહ મ ખ્વાહ ફેંકના ન ચાહિયે. પી લેને કે ચન્દ લમ્હોં કે બા'દ ખાલી ગિલાસ કો દેખેંગે તો ઉસ કી દીવારોં સે બહ કર ચન્દ કતરે પૈંદે મેં જમ્મ હો ચુકે હોંગે ઉન્હેં ભી પી લીજિયે.

સુન્નતોં કી તરબિયત કા એક બેહતરીન ઝરીઆ દા'વતે ઇસ્લામી કે મ-દની કાફિલોં મેં આશિકાને રસૂલ કે સાથ સુન્નતોં ભરા સફર ભી હૈ.

ચલને કી સુન્નતેં ઓર આદાબ

મીઠે મીઠે ઇસ્લામી ભાઈયો !

મ-દની સરકાર صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ કી હયાતે તચ્ચિબા ઝિન્દગી કે હર શો'બે મેં હમારી રહનુમાઈ કરતી હૈ. મુસલમાન કી ચાલ ભી ઇમ્તિયાઝી હોની ચાહિયે. ગિરેબાન ખોલ કર, ગલે મેં ઝન્જર સજાએ, સીના તાન કર, કદમ પછાડતે હુએ ચલના અહમકોં ઓર મગરૂરોં કી ચાલ હૈ. મુસલમાનોં કો દરમિયાના ઓર પુર વકાર તરીકે પર ચલના ચાહિયે.

☆ લફંગોં કી તરહ ગિરેબાન ખોલ કર અકડતે હુએ હરગિઝ ન ચલેં કે યેહ અહમકોં ઓર મગરૂરોં કી ચાલ હૈ બલકે નીચી નઝરેં કિયે પુર વકાર તરીકે પર ચલેં. હઝરતે સચ્ચિદુના અનસ رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ સે મરવી હૈ કે જબ હુઝૂરે પાક, સાહિબે લૌલાક, સચ્ચાહે અફલાક صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ચલતે તો રુકે હુએ મા'લૂમ હોતે થે.

(سنن البوداؤد، کتاب الادب، باب فی حدی الرجل، الحدیث ۴۸۱۳، ج ۴، ص ۴۹)

☆ રાહ ચલને મેં પરેશાન નઝરી સે બચેં ઓર સડક ઉબૂર કરતે વક્ત ગાડિયોં વાલી સમ્ત દેખ કર સડક ઉબૂર કરેં. અગર ગાડી આ રહી હો તો બે તહાશા ભાગ ન પડેં બલકે રુક જાએં કે ઇસ મેં હિફાઝત કા ઝિયાદા ઇમ્કાન હૈ.

☆ રાસ્તે મેં ઇધર ઉધર ન ઝાંકેં, સર રુકા કર શરીફાના ચાલ ચલેં.

“રાહે મદીના કા મુસાફિર” કે પઞ્દરહ હુરફ કી નિસ્બત સે ચલને કે 15 મ-દની ફૂલ

☆ પેશ કર્દા હર હર મ-દની ફૂલ કો સુન્નતે રસૂલે મકબૂલ
عَلَى صَاحِبِهَا الصَّلَاةُ وَالسَّلَام પર મહમૂલ ન ફરમાઈયે, ઇન મેં સુન્નતોં કે
ઇલાવા બુરુગાને દીન رَحِمَهُمُ اللَّهُ تَبِیُّن سے મન્કૂલ મ-દની ફૂલ કા ભી
શુમૂલ હૈ. જબ તક યકીની તૌર પર મા'લૂમ ન હો કિસી અમલ કો
“સુન્નતે રસૂલ” નહીં કહ સકતે.

﴿1﴾ પારહ 15 સૂરએ બની ઇસરાઈલ આયત 37 મેં ઇશદિ રબ્બુલ
ઇબાદ હૈ :

وَلَا تَشْسِ فِي الْأَرْضِ مَرَحًا ۖ تَر-જ-મએ કન્જુલ ઈમાન : ઓર ઝમીન
إِنَّكَ لَنْ تَحْرِقَ الْأَرْضَ وَلَكِنْ ۖ મેં ઇતરાતા ન ચલ, બેશક હરગિઝ
تَبْلُغُ الْجِبَالَ طُولًا ۖ ઝમીન ન ચીર ડાલેગા ઓર હરગિઝ
બુલન્દી મેં પહાડોં કો ન પહોંચેગા.

﴿2﴾ દા'વતે ઇસ્લામી કે ઇશાઅતી ઇદારે મક-ત-બતુલ મદીના કી
મત્બૂઆ 1334 સફહાત પર મુશ્તમિલ કિતાબ, “બહારે શરીઅત
જિલ્દ સિવુમ” હિસ્સા 16 સફહા 435 પર ફરમાને મુસ્તફા હૈ :

એક શખ્સ દો ચાદરેં ઓઢે હુએ ઇતરા કર ચલ રહા થા ઓર ઘમન્ડ મેં થા,
વોહ ઝમીન મેં ધંસા દિયા ગયા, વોહ કિયામત તક ધંસતા હી જાએગા

﴿3﴾ सरवरे कायेनात, शह-शाहे मौजूदात
صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ બસા અવકાત ચલતે હુએ અપને કિસી
સહાબી કા હાથ અપને દસ્તે મુબારક સે પકડ લેતે

(السُّعْحَمُ الْكَبِيرُ لِلطَّرَافِي ج ٧ ص ١٦٢) અમરદ કા હાથ ન પકડે, શહવત કે સાથ

કિસી ભી ઈસ્લામી ભાઈ કા હાથ પકડના યા મુસા-ફહા કરના (યા'ની હાથ મિલાના) યા ગલે મિલના હરામ ઓર જહન્નમ મેં લે જાને વાલા કામ હૈ ﴿4﴾ રસૂલે અકરમ, નૂરે મુજસ્સમ صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ચલતે તો કિસી કદર આગે ઝુક કર ચલતે ગોયા કે આપ બુલન્દી સે ઉતર રહે હૈં ﴿5﴾ (الشَّمَاثِلُ الْمَحْمُودِيَّةُ لِلتِّرْمِذِيِّ ص ۸۷) ગલે મેં સોને યા કિસી ભી ધાત (યા'ની મેટલ કી) ચેન ડાલે, લોગોં કો દિખાને કે લિયે ગિરેબાન ખોલ કર અકડતે હુએ હરગિઝ ન ચલેં કે યેહ અહમકોં, મગરૂરોં ઓર ફાસિકોં કી ચાલ હૈ. ગલે મેં સોને કી ચેન પહનના મદદ કે લિયે હરામ ઓર દીગર ધાતોં (યા'ની મેટલ) કી ભી ના જાઈઝ હૈ ﴿6﴾ અગર કોઈ રુકાવટ ન હો તો રાસ્તે કે કનારે કનારે દરમિયાની રફતાર સે ચલિયે, ન ઈતના તેજ, કે લોગોં કી નિગાહેં આપ કી તરફ ઉઠેં કે દૌડે દૌડે કહાં જા રહા હૈ ! ઓર ન ઈતના આહિસ્તા કે દેખને વાલે કો આપ બીમાર લગેં ﴿7﴾ રાહ ચલને મેં પરેશાન નઝરી (યા'ની બિલા ઝરૂરત ઈધર ઉધર દેખના) સુન્નત નહીં, નીચી નઝરેં કિયે પુર વકાર તરીકે પર ચલિયે. હઝરતે સય્યિદુના હસ્સાન બિન અબી સિનાન عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللہِ نમાઝે ઈદ કે લિયે ગએ, જબ વાપસ ઘર તશરીફ લાએ તો અહલિયા (બીવી) કહને લગીં : આજ કિતની ઓરતેં દેખીં ? આપ رَحْمَةُ اللہِ تَعَالٰی عَلَیْہِ ખામોશ રહે, જબ ઉસ ને ઝિયાદા ઈસરાર કિયા તો ફરમાયા : “ઘર સે નિકલને સે લે કર, તુમ્હારે પાસ વાપસ આને તક મેં અપને (પાઉં કે) અંગૂઠોં કી તરફ દેખતા રહા.”

(کِتَابُ الرِّوَاۃِ مَعَ مَوْسُوعَةِ اِمَامِ ابْنِ اَبِي الدُّنْيَا ج ۱ ص ۲۰۰)

اَللّٰهُمَّ ! اَصْلَحْ اَصْلَحْ !

બિલ ખુસૂસ ભીડ કે મૌકઅ પર ઇધર ઉધર દેખતે હી નહીં, કે મબાદા (યા'ની ઐસા ન હો) શરઅન જિસ કી ઇજાઝત નહીં ઉસ પર નઝર પડ જાએ ! યેહ ઉન ખુશુર્ગ **﴿8﴾** કિસી કે ઘર કી બાલ્કૂની યા ખિડકી કી તરફ બિલા ઝરૂરત નઝર ઉઠા કર દેખના મુનાસિબ નહીં **﴿9﴾** ચલને યા સીઢી ચઢને ઉતરને મેં યેહ એહતિયાત કીજિયે કે જૂતોં કી આવાઝ પૈદા ન હો હમારે ખ્યારે ખ્યારે આકા **﴿10﴾** રાસ્તે મેં દો ઔરતેં ખડી હોં યા જા રહી હોં તો ઉન કે બીચ મેં સે ન ગુઝરેં, કે હદીસે પાક મેં ઇસ કી મુમા-ન-અત આઈ હૈ **﴿11﴾** રાહ ચલતે હુએ, ખડે બલ્કે બૈઠે હોને કી સૂરત મેં ભી લોગોં કે સામને થૂકના, નાક સિનકના, નાક મેં ઉંગલી ડાલના, કાન ખુજાતે રહના, બદન કા મૈલ ઉગ્લિયોં સે છુડાના, પર્દે કી જગહ ખુજાના વગૈરા તહઝીબ કે ખિલાફ હૈ **﴿12﴾** બા'ઝ લોગોં કી આદત હોતી હૈ કે રાહ ચલતે હુએ જો ચીઝ ભી આડે આએ ઉસે લાતેં મારતે જાતે હૈં, યેહ કત્અન ગૈર મુહઝઝબ તરીકા હૈ, ઇસ તરહ પાઉં ઝખ્મી હોને કા ભી અન્દેશા રહતા હૈ, નીઝ અખ્બારાત યા લિખાઈ વાલે ડિબ્બોં, પેકિટોં ઔર મિનરલ વોટર કી ખાલી બોતલોં વગૈરા પર લાત મારના બે અ-દબી ભી હૈ **﴿13﴾** પૈદલ ચલને મેં જો કવાનીન ખિલાફે શર-અ ન હોં ઉન કી પાસદારી કીજિયે મ-સલન ગાડિયોં કી આ-મદો રફત કે મૌકઅ પર સડક પાર કરને કે લિયે મુયસ્સર હો તો “ઝેબ્રા ક્રોસિંગ” યા “ઓવર હેડ પુલ” ઇસ્તિ'માલ કીજિયે **﴿14﴾** જિસ સમ્ત સે

ગાડિયાં આ રહી હોં ઉસ તરફ દેખ કર હી સડક ઉબૂર કીજિયે, અગર આપ બીય સડક પર હોં ઓર ગાડી આ રહી હો તો ભાગ પડને કે બજાએ વહીં ખડે રહ જાઈયે કે ઇસ મેં હિફાઝત ઝિયાદા હે નીઝ રેલગાડી ગુઝરને કે અવકાત મેં પટરિયાં ઉબૂર કરના અપની મૌત કો દા'વત દેના હે, રેલગાડી કો કાફી દૂર સમઝ કર ગુઝરને વાલે કો જલ્દી યા બે ખયાલી મેં કિસી તાર વગૈરા મેં પાઉં ઉલઝ જાને કી સૂરત મેં ગિરને ઓર ઊપર સે રેલગાડી ગુઝર જાને કે ખતરે કો પેશે નઝર રખના ચાહિયે નીઝ બા'ઝ જગહેં ઐસી હોતી હેં જહાં પટરી સે ગુઝરના હી ખિલાફે કાનૂન હોતા હે ખુસૂસન સ્ટેશનોં પર, ઇન કવાનીન પર અમલ કીજિયે ﴿15﴾ ઇબાદત પર કુવ્વત હાસિલ કરને કી નિયત સે હત્તલ ઇમ્કાન રોઝાના પૌન ઘન્ટા ઝિકો દુરૂદ કે સાથ પૈદલ ચલિયે ﷺ સિદ્દહત અચ્છી રહેગી.

ચલને કા બેહતર તરીકા યેહ હે કે શુરૂઅ મેં 15 મિનટ તેઝ તેઝ કદમ, ફિર 15 મિનટ દરમિયાના, આખિર મેં 15 મિનટ ફિર તેઝ કદમ ચલિયે, ઇસ તરહ ચલને સે સારે જિસ્મ કો વરઝિશ મિલેગી, ﷺ નિઝામે ઇન્દિઝામ (હાઝિમા) દુરુસ્ત રહેગા, દિલ કે અમરાઝ ઓર દીગર બે શુમાર બીમારિયોં સે ભી ﷺ હિફાઝત હોગી.

ઐ હમારે પ્યારે અલ્લાહ ﷻ! હમેં પ્યારે હબીબ ﷺ કી સુન્નાત કે મુતાબિક દરમિયાના, તકબ્બુર સે બિલ્કુલ પાક ચાલ ચલને કી તૌફીક અતા ફરમા ઓર હમેં રાસ્તે કે એક તરફ, ઇધર ઉધર ઝાંકે તાકે બિગૈર સર ઝુકા કર શરીફાના ચાલ ચલને કી તૌફીક મહમત ફરમા.

બેઠને કી સુન્નતેં ઓર આદાબ

મીઠે મીઠે ઇસ્લામી ભાઈયો !

હમારા ઉઠના બેઠના ભી સુન્નત કે મુતાબિક હોના ચાહિયે. હમારે પ્યારે આકા صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم અકસર કિબ્લા શરીફ કી તરફ રૂએ અન્વર કર કે બેઠા કરતે થે. ઝહે નસીબ હમ ભી કભી કભી કિબ્લા રૂ હો કર બેઠેં તો કભી મદીનએ મુનવ્વરહ કી તરફ મુંહ કર કે બેઠેં કે યેહ ભી બહુત બડી સઆદત હે. કાશ ! મદીનએ પાક કી તરફ રુખ કર કે બેઠતે વક્ત યેહ તસવ્વુર ભી બંધ જાએ ઓર ઝબાને હાલ સે યેહ ઇઝહાર હોને લગે :

દીદાર કે કાબિલ તો કહાં મેરી નઝર હે

યેહ તેરી ઇનાયત હે જો રુખ તેરા ઇધર હે

બેઠને કી ચન્દ સુન્નતેં ઓર આદાબ મુલા-હઝા હોં :

☆ સુરીન ઝમીન પર રખેં ઓર દોનોં ઘુટનોં કો ખડા કર કે દોનોં હાથોં સે ઘેર લેં ઓર એક હાથ સે દૂસરે કો પકડ લેં, ઇસ તરહ બેઠના સુન્નત હે (લેકિન ઇસ દોરાન ઘુટનોં પર કોઈ ચાદર વગેરા ઓઢ લેના બેહતર હે.) (મિરઆતુલ મનાજ્જહ, જિ. 6, સ. 387)

☆ ચાર ઝાનૂ (યા'ની પાલતી માર કર) બેઠના ભી નબિય્યે કરીમ صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم સે સાબિત હે.

☆ જહાં કુછ ધૂપ ઓર કુછ છાઉં હો વહાં ન બેઠેં. હઝરતે

સચ્ચિદુના અબૂ હુરૈરા رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ સે રિવાયત હે કે અહ્લાહ عَزَّوَجَلَّ
કે મહબૂબ, દાનાએ ગુયૂબ, મુનઝઝહુન અનિલ ઉયૂબ
مَلِكُ اللَّهِ تَعَالَى عَلَيْهِ وَالْأَلَمُ وَسَلَّمَ ને ફરમાયા : “જબ તુમ મેં સે કોઈ સાએ મેં હો
ઔર ઉસ પર સે સાયા રુખસત હો જાએ ઔર વોહ કુછ ધૂપ કુછ છાઉ મેં
રહ જાએ તો ઉસે યાહિયે કે વહાં સે ઉઠ જાએ.”

(سنن أبي داود، كتاب الادب، باب في المجلس بين الظل والشمس، الحديث ۴۸۲۱، ج ۴، ص ۳۴۴)

☆ કિબ્લા રુખ હો કર બેઠેં.

(રસાઈલે અત્તારિયા, હિસ્સા : 2, સ. 229)

☆ બુઝુર્ગોં કી નિશસ્ત પર બેઠના અદબ કે ખિલાફ હૈ.

عَلَيْهِ رَحْمَةُ الرَّحْمَنِ આ'લા હઝરત ઈમામ અહમદ રઝા ખાન
લિખતે હૈં : પીર વ ઉસ્તાઝ કી નિશસ્ત પર ઉન કી ગૈબત (યા'ની ગૈર
મૌજૂ-દગી) મેં ભી ન બેઠે. (ફતાવા ર-ઝવિયા, જિ. 24, સ. 369 / 424)

☆ કોશિશ કરેં કે ઉઠતે બેઠતે વક્ત બુઝુર્ગાને દીન કી તરફ
પીઠ ન હોને પાએ ઔર પાઉં તો ઉન કી તરફ ન હી કરેં.

☆ જબ કભી ઈજતિમાઅ યા મજલિસ મેં આએં તો લોગોં
કો ફલાંગ કર આગે ન જાએં જહાં જગહ મિલે વહીં બેઠ જાએં.

☆ જબ બેઠેં તો જૂતે ઉતાર લેં આપ કે કદમ આરામ પાએંગે.

(المجامع الصغير، الحديث ۵۵۴، ص ۴۰)

☆ મજલિસ સે ફારિગ હો કર ચેહ દુઆ તીન બાર પઢ લેં તો
ગુનાહ મુઆફ હો જાએંગે. ઔર જો ઈસ્લામી ભાઈ મજલિસે ખેર

વ મજલિસે ઝિક્ર મેં પઢે તો ઉસ કે લિયે ઉસ ખૈર પર મોહર લગા દી જાએગી. વોહ દુઆ યેહ હૈ :

“سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ وَبِحَمْدِكَ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ أَسْتَغْفِرُكَ وَأَتُوبُ إِلَيْكَ”

તરજમા : તેરી ઝાત પાક હૈ ઓર ઐ અલ્લાહ! તેરે હી લિયે તમામ ખૂબિયાં હૈં, તેરે સિવા કોઈ મા'બૂદ નહીં, તુઝ સે બખ્શિશ ચાહતા હૂં ઓર તેરી તરફ તૌબા કરતા હૂં.

(سنن ابی داؤد، کتاب الادب، باب فی کفارة المجلس، الحدیث ۴۸۵۷، ج ۴، ص ۳۷)

☆ જબ કોઈ આલિમે બા અમલ યા મુત્તકી શખ્સ યા સચ્ચિદ સાહિબ યા વાલિદૈન આએં તો તા'ઝીમન ખડે હો જાના સવાબ હૈ.

હકીમુલ ઉમ્મત મુફતી અહમદ યાર ખાન નઈમી લખતે હૈં : બુઝુર્ગોં કી આમદ પર યેહ દોનોં કામ યા'ની તા'ઝીમી ક્રિયામ ઓર ઇસ્તિકબાલ જાઈઝ બલ્કે સુન્નતે સહાબા હૈ બલ્કે હુઝૂર صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કી સુન્નતે કૌલી હૈ.

(મિરઆતુલ મનાજ્જહ, જિ. 6, સ. 370)

ઐ હમારે પ્યારે અલ્લાહ! હમેં ઉઠને બૈઠને કી સુન્નતોં ઓર આદાબ પર અમલ પૈરા હોને કી તૌફીકે રફીક મહમ્મત ફરમા.

اٰمِیْن بِجَاہِ النَّبِیِّ الْاَمِیْن صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم

લિબાસ પહનને કે આદાબ

મીઠે મીઠે ઇસ્લામી ભાઈયો! અલ્લાહ ﷻ કા યેહ એહસાને અઝીમ હૈ કે ઉસ ને હમેં લિબાસ કી દૌલત અતા કી. લિબાસ સે હમ સરદી, ગરમી કે અ-સરાત સે અપની હિફાઝત કર સક્તે હેં, યેહ લિબાસ હમારી ઝીનત કા સબબ ભી હૈ ઓર સબબે વકાર ભી હૈ. હર કૌમ કા જુદા જુદા લિબાસ હોતા હૈ, મગર મુસલમાન કા લિબાસ સબ સે મુમતાઝ હૈ.

☆ સફેદ લિબાસ હર લિબાસ સે બેહતર હૈ ઓર સરકારે મદીના ﷺ ને ઇસ કો પસન્દ ફરમાયા હૈ. હઝરતે સય્યિદુના સમુરહ رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ સે મરવી હૈ કે હુઝૂરે પાક ﷺ ને ફરમાયા : “સફેદ લિબાસ પહનો ક્યૂંકે યેહ ઝિયાદા સાફ ઓર પાકીઝા હૈ ઓર અપને મુર્દો કો ભી ઇસી મેં કફનાઓ.”

(جامع ترمذی، ج ۴، ص ۳۷۰، حدیث: ۲۸۱۹)

“મ-દની હુલ્યા અપનાઓ” કે ચૌદહ હુરફ કી નિસ્બત સે લિબાસ કે 14 મ-દની ફૂલ

☆ પેશ કર્દા હર હર મ-દની ફૂલ કો સુન્નતે રસૂલે મકબૂલ ﷺ પર મહમૂલ ન ફરમાઈયે, ઇન મેં સુન્નતોં કે ઇલાવા બુઝુર્ગાને દીન رَحِمَهُمُ اللهُ الْبَرِّينِ સે મન્કૂલ મ-દની ફૂલ કા ભી શુમૂલ હૈ. જબ તક યકીની તૌર પર મા'લૂમ ન હો કિસી અમલ કો “સુન્નતે રસૂલ” નહીં કહ સક્તે.

પહલે ત્રીન ફરામીને મુસ્તફા ﷺ મુલા-હઝા હોં :

﴿1﴾ જિન્ન કી આંખોં ઓર લોગોં કે સિત્ર કે દરમિયાન પદાં
 યેહ હૈ કે જબ કોઈ કપડે ઉતારે તો બિસ્મિલ્લાહ કહ લે
 (۱۰۳۶۲ حدیث ۱۷۳ ص ۱۰) اَلْمُعْتَمِدُ اَلْاَوْسَطُ ج. હકીમુલ ઉમ્મત હઝરતે મુફતી
 અહમદ યાર ખાન નઈમી رَحْمَةُ اللهِ الْغَنَى ફરમાતે હેં : જૈસે દીવાર ઓર
 પદે લોગોં કી નિગાહ કે લિયે આડ બનતે હેં એસે હી યેહ, અલ્લાહ (عَزَّوَجَلَّ)
 કા ઝિક જિન્નાત કી નિગાહોં સે આડ બનેગા, કે જિન્નાત ઇસ કો દેખ ન
 સકેંગે. (મિરઆતુલ મનાજીહ, જિ. 1, સ. 268) ﴿2﴾ જો શપ્સ કપડા પહને
 ઓર યેહ પઢે : اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِي كَسَانِيْ هَذَا وَرَزَقْنِيْهِ مِنْ غَيْرِ حَوْلٍ مِّنِّيْ وَلَا قُوَّةٍ : (۱۸۱ حدیث ۶۲۸)
 ﴿3﴾ (شُعَبُ الْاِيْمَان ج ۵ ص ۸۱) اَحَدِيْث ۶۲۸ જે બા વુજૂદે કુદરત અચ્છે કપડે પહનના તવાઝોઅ (આજિઝી) કે તૌર પર
 છોડ દે, અલ્લાહ عَزَّوَجَلَّ ઉસ કો કરામત કા હુલ્લા પહનાએગા
 (۴۷۷۸ حدیث ۳۲۶ ص ۴) اَبُو دَاوُد ج. ﴿4﴾ નબિયે પાક صَلَّی اللّٰهُ تَعَالٰی عَلَیْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم
 કા મુબારક લિબાસ અકસર સફેદ કપડે કા હોતા.
 ﴿5﴾ (كَشْفُ الْاِيْتِاس فِي اسْتِحْبَابِ الْبِیَاس ص ۳۶) લિબાસ હલાલ કમાઈ સે હો
 ઓર જો લિબાસ હરામ કમાઈ સે હાસિલ હુવા હો, ઉસ મેં ફર્જ વ
 નફલ કોઈ નમાઝ કબૂલ નહીં હોતી (اَيْضًا ص ۶) ﴿6﴾ મન્ફૂલ હે : જિસ
 ને બૈઠ કર ઇમામા બાંધા, યા ખડે હો કર સરાવીલ (યા'ની પાજામા
 યા શલવાર) પહની તો અલ્લાહ عَزَّوَجَلَّ ઉસે એસે મરઝ મેં મુબતલા
 ફરમાએગા જિસ કી દવા નહીં (اَيْضًا ص ۳۹) ﴿7﴾ પહનતે વક્ત સીધી
 તરફ સે શુરૂઅ કીજિયે (કે સુન્નત હૈ) મ-સલન જબ કુરતા પહનેં તો
 પહલે સીધી આસ્તીન મેં સીધા હાથ દાખિલ કીજિયે ફિર ઉલટા
 હાથ ઉલટી આસ્તીન મેં (اَيْضًا ص ۶۳) ﴿8﴾ ઇસી તરહ પાજામા પહનને

મેં પહલે સીધે પાઈયે મેં સીધા પાઉં દાખિલ કીજિયે ઓર જબ (કુરતા યા પાજામા) ઉતારને લગેં તો ઇસ કે બર અક્સ યા'ની ઉલટી તરફ સે શુરૂઅ કીજિયે ﴿9﴾ દા'વતે ઇસ્લામી કે ઇશાઅતી ઇદારે મક-ત-બતુલ મદીના કી મત્બૂઆ 1334 સફહાત પર મુશ્તમિલ કિતાબ, “બહારે શરીઅત જિલ્દ સિવુમ” હિસ્સા 16, સફહા 409 પર હૈ : સુન્નત યેહ હૈ કે દામન કી લમ્બાઈ આધી પિંડલી તક હો ઓર આસ્તીન કી લમ્બાઈ ઝિયાદા સે ઝિયાદા ઉગ્લિયોં કે પોરોં તક ઓર ચૌડાઈ એક બાલિશ્ત હો (رَدُّ الْمَحْتَار ج ٩ ص ٥٧٩) ﴿10﴾ સુન્નત યેહ હૈ કે મર્દ કા તહબન્દ યા પાજામા ટપ્ને સે ઊપર રહે (મિરઆતુલ મનાજ્જહ, જિ. 6, સ. 94) ﴿11﴾ મર્દ મદના ઓર ઓરત ઝનાના હી લિબાસ પહને. છોટે બચ્ચોં ઓર બચ્ચિયોં મેં ભી ઇસ બાત કા લિહાઝ રખિયે ﴿12﴾ મર્દ કે લિયે નાફ કે નીચે સે ઘુટનોં કે નીચે તક “ઓરત” હૈ, યા'ની ઇસ કા છુપાના ફર્ઝ હૈ. નાફ ઇસ મેં દાખિલ નહીં ઓર ઘુટને દાખિલ હૈં.

(رَدُّ الْمَحْتَار، رَدُّ الْمَحْتَار ج ٢ ص ٩٣)

ઇસ ઝમાને મેં બહુતેરે એસે હૈં કે તહબન્દ યા પાજામા ઇસ તરહ પહનતે હૈં કે પેડૂ (યા'ની નાફ કે નીચે) કા કુછ હિસ્સા ખુલા રહતા હૈ, અગર કુરતે વગૈરા સે ઇસ તરહ છુપા હો, કે જિલ્દ (યા'ની ખાલ) કી રંગત ન ચમકે તો ખૈર, વરના હરામ હૈ ઓર નમાઝ મેં ચૌથાઈ કી મિકદાર ખુલા રહા તો નમાઝ ન હોગી (બહારે શરીઅત, જિલ્દ અવ્વલ, હિસ્સા : 3, સ. 481) ખુસૂસન હજ વ ઉમ્મે કે એહરામ વાલે કો ઇસ એહતિયાત કી સખ્ત ઝરૂરત હૈ ﴿13﴾ આજ કલ બા'ઝ લોગ નીકર (હાફ પેન્ટ) પહને ફિરતે હૈં જિસ સે ઉન કે ઘુટને ઓર રાનેં નઝર આતી હૈં યેહ હરામ હૈ, એસોં કે ખુલે ઘુટનોં

ઔર રાનોં કી તરફ નઝર કરના ભી હરામ હૈ. બિલ ખુસૂસ દરિયા કે કનારે પર ખેલકૂદ કે મૈદાન ઔર વરઝિશ કરને કે મકામાત પર ઈસ તરહ કે મનાઝિર ઝિયાદા હોતે હૈં. લિહાઝા ઐસે મકામાત પર જાને મેં સખ્ત એહતિયાત ઝરૂરી હૈ ﴿14﴾ તકબ્બુર કે તૌર પર જો લિબાસ હો વોહ મમ્નૂઅ હૈ. તકબ્બુર હૈ યા નહીં ઈસ કી શનાખ્ત યૂં કરે કે ઈન કપડોં કે પહનને સે પહલે અપની જો હાલત પાતા થા અગર પહનને કે બા'દ ભી વોહી હાલત હૈ તો મા'લૂમ હુવા કે ઈન કપડોં સે તકબ્બુર પૈદા નહીં હુવા. અગર વોહ હાલત અબ બાકી નહીં રહી તો તકબ્બુર આ ગયા. લિહાઝા ઐસે કપડે સે બચે કે તકબ્બુર બહુત બુરી સિફત હૈ.

(رَدُّ الْمُفْتَارِ ج ٩ ص ٥٧٩)

મ-દની હુલ્યા

દાઢી, ઝુલ્ફેં, સર પર સબ્જ સબ્જ ઈમામા શરીફ (સબ્જ રંગ ગહરા યા'ની ડાર્ક ન હો), સફેદ કુરતા કલી વાલા, સુન્નત કે મુતાબિક આધી પિંડલી તક લમ્બા, આસ્તીનેં એક બાલિશ્ત ચૌડી, સીને પર દિલ કી જાનિબ વાલી જેબ મેં નુમાયાં મિસ્વાક, પાજામા યા શલવાર ટપ્પનોં સે ઊપર. (સર પર સફેદ ચાદર ઔર પર્દે મેં પર્દા કરને કે લિયે મ-દની ઈન્આમાત પર અમલ કરતે હુએ કથ્થઈ ચાદર ભી સાથ રહે તો મદીના મદીના)

દુઆએ અત્તાર : યા અલ્લાહ **عَزَّوَجَلَّ** ! મુઝે ઔર મ-દની હુલ્યે મેં રહને વાલે તમામ ઈસ્લામી ભાઈયોં કો સબ્જ સબ્જ ગુમ્બદ કે સાએ મેં શહાદત, જન્નતુલ બકીઅ મેં મદફન ઔર જન્નતુલ ફિરદૌસ મેં અપને પ્યારે મહબૂબ **صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ** કા પડોસ નસીબ ફરમા.

**“ઈમામા બાંધના સુન્નત હૈ” કે સતરહ હુરૂફ કી
નિસ્ખત સે ઇમામે કે 17 મ-દની ફૂલ**

صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰی عَلَیْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ۝ ۶۹

﴿1﴾ ઈમામે કે સાથ દો રક્ત નમાઝ બિગૈર ઈમામે કી સત્તર (70) રક્તોં સે અફઝલ હૈં (الْفَرْتُوسُ بِمَأْثُورِ الْخَطَّابِ ج ۲ ص ۲۶۰ حدیث ۳۲۳) ﴿2﴾ ટોપી પર ઈમામા હમારે ઔર મુશ્રિકીન કે દરમિયાન ફર્ક હૈ હર પેય પર, કે મુસલ્માન અપને સર પર દેગા ઈસ પર રોઝે કિયામત એક નૂર અતા કિયા عَزَّوَجَلَّ (الْأَجَامِعُ الصَّغِيرُ لِلْسِّيُوطِيِّ ص ۳۰۳ حدیث ۵۷۲) ﴿3﴾ બેશક અલ્લાહ (الْفَرْتُوسُ بِمَأْثُورِ الْخَطَّابِ ج ۱ ص ۱۴۷ حدیث ۱۴۹) ઈમામે કે સાથ નમાઝ દસ હઝાર નેકિયોં કે બરાબર હૈ (۴۰۶ حدیث ۳۸۰) ایضاً ج ۲ ص ۲۰۶, ફતાવા ર-ઝવિયા, જિ. 6, સ. 220) ﴿5﴾ ઈમામે કે સાથ એક જુમુઆ બિગૈર ઈમામે કે સત્તર (70) જુમુઓં કે બરાબર હૈ. (تاریخ مدینة دمشق لابن عساکر ج ۳ ص ۳۵۰) ﴿6﴾ ઈમામે અરબ કે તાજ હૈં તો ઈમામા બાંધો તુમ્હારા વકાર બઢેગા ઔર જો ઈમામા બાંધે ઉસ કે લિયે હર પેય પર એક નેકી હૈ (جَمْعُ الْأَخْوَامِ لِلْسِّيُوطِيِّ ج ۵ ص ۲۰۴ حدیث ۱۴۵۳۶) ﴿7﴾ દા'વતે ઈસ્લામી કે ઈશાઅતી ઈદારે મક-ત-બતુલ મદીના કી મત્બૂઆ 1334 સફહાત પર મુશ્તમિલ કિતાબ “બહારે શરીઅત જિલ્દ સિવુમ” હિસ્સા 16 સફહા 660 પર હૈ : ઈમામા ખડે હો કર બાંધે ઔર પાજામા બૈઠ કર પહને, જિસ ને ઈસ કા ઉલટા કિયા (યા'ની ઈમામા બૈઠ કર બાંધા ઔર પાજામા ખડે હો કર પહના) વોહ એસે મરઝ મેં મુબ્તલા હોગા જિસ કી દવા નહીં ﴿8﴾ મુનાસિબ યેહ હૈ કે ઈમામે કા પહલા પેય સર કી

સીધી જાનિબ જાએ (ફતાવા ર-ઝવિયા, જિ. 22, સ. 199) ﴿9﴾ નબિયે કરીમ ﷺ عَلَيْهِ الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ કે મુબારક ઈમામે કા શમ્લા ઉમૂમન પુશ્ત (યા'ની પીઠ મુબારક) કે પીછે હોતા થા ઓર કભી કભી સીધી જાનિબ, કભી દોનોં કન્ધોં કે દરમિયાન દો શમ્લે હોતે, ઉલટી જાનિબ શમ્લે કા લટકાના ખિલાફે સુન્નત હૈ. (اشعة السمعات ج 3 ص 582) ﴿10﴾ ઈમામે કે શમ્લે કી મિકદાર કમ અઝ કમ ચાર ઉંગલ ઓર ઝિયાદા સે ઝિયાદા (આધી પીઠ તક યા'ની તકરીબન) એક હાથ (ફતાવા ર-ઝવિયા, જિ. 22, સ. 182) ﴿11﴾ ઈમામા કિબ્લા રૂ ખડે ખડે બાંધિયે ﴿12-13﴾ ઈમામે મેં સુન્નત યેહ હૈ કે ઢાઈ ગઝ સે કમ ન હો, ન છ ગઝ સે ઝિયાદા ઓર ઈસ કી બન્દિશ ગુમ્બદ નુમા હો (ફતાવા ર-ઝવિયા, જિ. 22, સ. 186) ﴿14-15﴾ રુમાલ અગર બડા હો, કે ઈતને પેચ આ સકેં જો સર કો છુપા લેં તો વોહ ઈમામા હી હો ગયા ઓર છોટા રુમાલ જિસ સે સિર્ફ દો એક પેચ આ સકેં લપેટના મકરૂહ હૈ (એઝન, જિ. 7, સ. 299) ﴿16﴾ ઈમામા ઉતારતે વક્ત (બંધા બંધાયા રખ દેને કે બજાએ) એક એક કર કે પેચ ખોલા જાએ. (فتاوى هندية ج 5 ص 330) ﴿17﴾ અલ્લામા શૈખ અબ્દુલ હક મુહદિસ દેહલવી عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللَّهِ الْقَوِي ફરમાતે હૈં :

دَسْتَارْمُبَارَك أَنَحْضَرَتْ صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ دَرَا كَثَرِ سَفَيِد بُود وَكَانَ بِسِيَاهِ أَحْيَانًا سَبْز.
તરમા : નબિયે અકરમ صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ કા ઈમામા શરીફ અક્સર સફેદ, કભી સિયાહ ઓર કભી કભી સબ્ઝ હોતા થા.

(كَشْفُ الْإِتْبَاسِ فِي اسْتِحْبَابِ اللَّيَاسِ لِلشَّيْخِ عَبْدِ الْحَقِّ الدَّاهِلَوِي ص 38)

સુન્નતોં કી તરબિયત કા એક બેહતરીન ઝરીઆ દા'વતે ઈસ્લામી કે મ-દની કાફિલોં મેં આશિકાને રસૂલ કે સાથ સુન્નતોં ભરા સફર ભી હૈ.

જૂતા પહનને કી સુન્નતેં ઓર આદાબ

મીઠે મીઠે ઇસ્લામી ભાઈયો !

ના'લૈન પહનના સરકારે મદીના صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કી સુન્નત છે. જૂતે પહનને સે કંકર, કાંટે વગૈરા ચુભને સે પાઉં કી હિફાઝત રહતી છે. નીઝ મૌસિમે સરમા મેં સર્દી સે ભી પાઉં મહફૂઝ રહતે હેં ઓર ગર્મિયોં મેં ધૂપ મેં ચલને કે લિયે જૂતે નિહાયત હી કારઆમદ હેં. જૂતા પહનને કી ચન્દ સુન્નતેં ઓર આદાબ મુલા-હઝા હોં :

☆ કિસી ભી રંગ કા જૂતા પહનના અગર્યે જાઈઝ હે લેકિન પીલે રંગ કે જૂતે પહનના બેહતર હે કે મૌલા મુશ્કિલ કુશા અલિય્યુલ મુર્તઝા رَضِيَ اللہُ تَعَالٰی عَنْہُ ફરમાતે હેં જો પીલે જૂતે પહનેગા ઉસ કી ફિકોં મેં કમી હોગી.

(کشف الخفاء، الحدیث ۲۵۹۵، ج ۲، ص ۲۴۶)

☆ પહલે સીધા જૂતા પહનેં ફિર ઉલટા ઓર ઉતારતે વક્ત પહલે ઉલટા જૂતા ઉતારેં ફિર સીધા. હઝરતે સય્યિદુના અબૂ હુરૈરા رَضِيَ اللہُ تَعَالٰی عَنْہُ સે મરવી હે કે અલ્લાહ عَزَّوَجَلَّ કે પ્યારે મહબૂબ, દાનાએ ગુયૂબ, મુનઝઝહુન અનિલ ઉયૂબ صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ને ઇશાદ ફરમાયા : “(કોઈ શખ્સ) જબ જૂતા પહને તો પહલે દાહને પાઉં મેં પહને ઓર જબ ઉતારે તો પહલે બાએં પાઉં કા ઉતારે.”

(سنن ابن ماجہ، کتاب اللباس، باب لبس النعال، الحدیث ۳۶۱۶، ج ۴، ص ۱۶۶)

“ચલ મદીના” કે સાત દુરુફ કી નિસ્ખત સે જૂતે પહનને કે 7 મ-દની ફૂલ

☆ પેશ કર્દા હર હર મ-દની ફૂલ કો સુન્નતે રસૂલે મકબૂલ
عَلَى صَاحِبِهَا الصَّلَاةُ وَالسَّلَام પર મહમૂલ ન ફરમાઈયે, ઈન મેં સુન્નતોં કે
ઈલાવા બુઝુગાને દીન رَحِمَهُمُ اللَّهُ الْبَرِّين سے મન્કૂલ મ-દની ફૂલ કા ભી
શુમૂલ હૈ. જબ તક ચકીની તૌર પર મા'લૂમ ન હો કિસી અમલ કો
“સુન્નતે રસૂલ” નહીં કહ સકતે.

ફરમાને મુસ્તફા صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ﴿1﴾ જૂતે બ કસરત
ઈસ્તિ'માલ કરો, કે આદમી જબ તક જૂતે પહને હોતા હૈ ગોયા વોહ
સુવાર હોતા હૈ (યા'ની કમ થકતા હૈ) (مُسْلِم ص ۱۱۶۱ حدیث ۲۰۹۶) ﴿2﴾
જૂતે પહનને સે પહલે ઝાડ લીજિયે તાકે કીડા યા કંકર વગૈરા હો તો
નિકલ જાએ ﴿3﴾ પહલે સીધા જૂતા પહનિયે ફિર ઉલટા ઓર ઉતારતે
વક્ત પહલે ઉલટા જૂતા ઉતારિયે ફિર સીધા. નબિય્યે પાક, સાહિબે
લૌલાક, સય્યાહે અફલાક صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કા ફરમાને
આલીશાન હૈ : જબ તુમ મેં સે કોઈ જૂતે પહને તો દાઈ (સીધી) જાનિબ સે
ઈબ્તિદા કરની ચાહિયે ઓર જબ ઉતારે તો બાઈ (ઉલટી) જાનિબ સે ઈબ્તિદા
કરની ચાહિયે તાકે દાયાં (સીધા) પાઉં પહનને મેં અવ્વલ ઓર ઉતારને મેં
આખિરી રહે. (بخاری ج ۴ ص ۶۵ حدیث ۵۸۵۵) નુઝુહતુલ કારી મેં હૈ :
મસ્જિદ મેં દાખિલ હોતે વક્ત હુકમ યેહ હૈ પહલે સીધા પાઉં મસ્જિદ
મેં રખે ઓર જબ મસ્જિદ સે નિકલે તો પહલે ઉલટા પાઉં નિકાલે.
મસ્જિદ કે દાખિલે કે વક્ત ઈસ હદીસ પર અમલ દુશ્વાર હૈ. આ'લા
હઝરત ઈમામ અહમદ રઝા ખાન عَلَيْهِ رَحْمَةُ الرَّحْمٰن ને ઈસ કા હલ

યેહ ઇશદિ ફરમાયા હૈ : જબ મસ્જિદ મેં જાના હો તો પહલે ઉલટે પાઉં કો નિકાલ કર જૂતે પર રખ લીજિયે ફિર સીધે પાઉં સે જૂતા નિકાલ કર મસ્જિદ મેં દાખિલ હો. ઓર જબ મસ્જિદ સે બાહર હો તો ઉલટા પાઉં નિકાલ કર જૂતે પર રખ લીજિયે ફિર સીધા પાઉં નિકાલ કર સીધા જૂતા પહન લીજિયે ફિર ઉલટા પહન લીજિયે. (نزهة القارى ج ٥ ص ٣٠) ﴿4﴾ મર્દ મર્દાના ઓર ઓરત ઝનાના જૂતા ઇસ્તિ'માલ કરે ﴿5﴾ કિસી ને હઝરતે સય્યિ-દતુના આઈશા રુઝીલ્લાલ્હી સે કહા કે એક ઓરત (મર્દો કી તરહ) જૂતે પહનતી હૈ. ઉન્હોં ને ફરમાયા : رَسُوْلُ اللهِ صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ને મર્દાની ઓરતોં પર લા'નત ફરમાઈ હૈ. (سنن ابى داود ج ٤ ص ٨٤ حديث ٤٠٩٩) બહારે શરીઅત જિ. 3 હિસ્સા : 16 સ. 422 પર હૈ : યા'ની ઓરતોં કો મર્દાના જૂતા નહીં પહનના ચાહિયે બલકે વોહ તમામ બાતેં જિન મેં મર્દો ઓર ઓરતોં કા ઇમ્તિયાઝ હોતા હૈ ઉન મેં હર એક કો દૂસરે કી વઝૂઅ ઇખ્તિયાર કરને (યા'ની નક્કાલી કરને) સે મુમા-ન-અત હૈ, ન મર્દ ઓરત કી વઝૂઅ (તર્જ) ઇખ્તિયાર કરે, ન ઓરત મર્દ કી. ﴿6﴾ જબ બેઠેં તો જૂતે ઉતાર લીજિયે, કે ઇસ સે કદમ આરામ પાતે હેં ﴿7﴾ (તંગદસ્તી કા એક સબબ યેહ ભી હૈ કે) ઊંધે જૂતે કો દેખના ઓર ઉસ કો સીધા ન કરના “દૌલતે બે ઝવાલ” મેં લિખા હૈ કે અગર રાત ભર જૂતા ઊંધા પડા રહા તો શૈતાન ઉસ પર આન કર બૈઠતા હૈ વોહ ઉસ કા તખ્ત હૈ. (સુન્ની બિહિશ્તી ઝેવર, હિસ્સા : 5, સ. 601) ઇસ્તિ'માલી જૂતા ઉલટા પડા હો તો સીધા કર દીજિયે.

યા અલ્લાહ ! હમેં સુન્નાત કે મુતાબિક જૂતે પહનને ઓર ઉતારને કી તૌફીક મર્હમત ફરમા.

સોને જાગને કી સુન્નતેં ઓર આદાબ

મીઠે મીઠે ઇસ્લામી ભાઈયો !

નીંદ ભી એક તરહ કી મૌત હૈ. જબ ભી હમ સોને લગેં તો હમેં ડર જાના ચાહિયે કે કહીં એસા ન હો, કે આંખ હી ન ખુલે ઓર હમેશા હમેશા કે લિયે હી સોતે ન રહ જાએં. લિહાઝા રોઝાના સોને સે પહલે ભી અપને ગુનાહોં સે તૌબા કર લેની ચાહિયે.

પ્યારે ઇસ્લામી ભાઈયો ! અગર હમ સુન્નત કે મુતાબિક દુઆએં વગૈરા પઢ કર સોએં તો **اِنْ شَاءَ اللّٰهُ** હમેં સોને કા ભી કુછ ન કુછ ફાએદા હાસિલ હો હી જાએગા.

☆ ઉલટા યા'ની પેટ કે બલ ન સોએં. હઝરતે સય્યિદુના અબૂ હુરૈરા **رَضِيَ اللّٰهُ تَعَالٰى عَنْهُ** સે મરવી હૈ કે હુઝૂરે પાક, સાહિબે લૌલાક, સય્યાહે અફલાક **صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم** ને એક શખ્સ કો પેટ કે બલ લેટે હુએ દેખા તો ફરમાયા : “ઇસ તરહ લેટને કો અલ્લાહ તઆલા પસન્દ નહીં ફરમાતા.”

(سنن ابن ماجه، ج ٤، ص ٢١٤، حديث: ٣٧٢٣ وجامع الترمذی، کتاب الشمائل، ج ٥، ص ٥٤٩، حديث: ٢٥٣)

☆ કુરઆને મજીદ કે આદાબ મેં સે યેહ ભી હૈ કે ઇસ કી તરફ પીઠ ન કી જાએ ન પાઉ ફેલાએ જાએં, ન પાઉ કો ઇસ સે ઊંચા કરેં, ન યેહ કે ખુદ ઊંચી જગહ પર હો ઓર કુરઆને મજીદ નીચે હો. (બહારે શરીઅત, જિલ્દ સિવુમ, હિસ્સા : 16, સ. 496) હાં અગર કુરઆને પાક ઓર મુકદ્દસ તુગરે વગૈરા ઊંચી જગહ હોં તો ઉસ સમ્ત પાઉ કરને મેં મુઝા-યકા નહીં. (الفتاوى الهندية، ج ٥، ص ٣٢٢)

“કાશ ! જન્નતુલ બકીઅ મિલે”

કે પન્દરહ દુરુફ કી નિસ્બત સે

સોને, જાગને કે 15 મ-દની ફૂલ

☆ પેશ કર્દા હર હર મ-દની ફૂલ કો સુન્નતે રસૂલે મકબૂલ
 عَلَى صَاحِبِهَا الصَّلَاةُ وَالسَّلَام પર મહમૂલ ન ફરમાઈયે, ઈન મેં સુન્નતોં કે
 ઈલાવા બુઝુગાને દીન رَحِمَهُمُ اللَّهُ الْبَرِّينَ સે મન્કૂલ મ-દની ફૂલ કા ભી
 શુમૂલ હૈ. જબ તક ચકીની તૌર પર મા'લૂમ ન હો કિસી અમલ કો
 “સુન્નતે રસૂલ” નહીં કહ સકતે.

﴿1﴾ સોને સે પહલે બિસ્તર કો અચ્છી તરહ ઝાડ લીજીયે તાકે કોઈ
 મૂઝી કીડા વગૈરા હો તો નિકલ જાએ ﴿2﴾ સોને સે પહલે યેહ દુઆ
 પઢ લીજીયે : اللَّهُمَّ بِاسْمِكَ أَمُوتُ وَأَحْيُ : તરજમા : ઐ અલ્લાહ! મેં
 તેરે નામ કે સાથ હી મરતા હૂં ઓર જીતા હૂં (યા'ની સોતા ઓર જાગતા
 હૂં) ﴿3﴾ અસ્ર કે બા'દ ન સોએ અકલ
 صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ :
 “જો શખ્સ અસ્ર કે બા'દ સોએ ઓર ઉસ કી અકલ જાતી રહે તો વોહ
 અપને હી કો મલામત કરે.” (مسند أبي يعلى ج ٤ ص ٢٧٨ حديث ٤٨٩٧)
 દોપહર કો કેલૂલા (યા'ની કુછ દેર લેટના) મુસ્તહબ હૈ.

(عالمگیری ج ٥ ص ٣٧٦)

સદરુશશરીઅહ, બદરુત્તરીકહ હઝરતે અલ્લામા મૌલાના
 મુફતી મુહમ્મદ અમજદ અલી આ'ઝમી عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللَّهِ الْقَوِي ફરમાતે હેં :
 ગાલિબન યેહ ઉન લોગોં કે લિયે હોગા જો શબ બેદારી કરતે હેં,

પેશકશ : મજલિસે અલ મદીનતુલ ઈલ્મિય્યા (દા'વતે ઈસ્લામી)

(યા'ની અપની ઉમ્મ કે) લડકોં યા (અપને સે બડે) મદોં કે સાથ ભી ન સોએ. (ટૂંઝતારુ રુઝ્ઝતારુ ૧૫૨૧) ﴿13﴾ મિયાં બીવી જબ એક ચારપાઈ પર સોએં તો દસ બરસ કે બચ્ચે કો અપને સાથ ન સુલાએં, લડકા જબ હદે શહવત કો પહોંચ જાએ તો વોહ મદ કે હુકમ મેં હે. (ટૂંઝતારુ ૧૫૨૧) ﴿14﴾ નીંદ સે બેદાર હો કર મિસ્વાક કીજિયે ﴿15﴾ રાત મેં નીંદ સે બેદાર હો કર તહજજુદ અદા કીજિયે તો બડી સઆદત હે. સચ્ચિદુલ મુબલિગીન, રહમતુલ્લિલ આ-લમીન صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ને ઇશાદિ ફરમાયા : “ફરોં કે બા'દ અફઝલ નમાઝ રાત કી નમાઝ હે.” (صحيح مسلم، ص ۵۹۱ حديث ۱۱۶۳)

સુન્નતોં કી તરબિયત કા એક બેહતરીન ઝરીઆ દા'વતે ઇસ્લામી કે મ-દની કાફિલોં મેં આશિકાને રસૂલ કે સાથ સુન્નતોં ભરા સફર ભી હે.

લૂટને રહમતેં કાફિલે મેં ચલો સીખને સુન્નતેં કાફિલે મેં ચલો
હોંગી હલ મુશ્કિલેં કાફિલે મેં ચલો પાઓગે બ-ર-કતેં કાફિલે મેં ચલો
صَلُّوا عَلَى الْحَبِيبِ! صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّدٍ
ઐ હમારે પ્યારે અદલાહ ઇઝ્ઝલ હમેં કમ સોને ઓર સુન્નત કે
મુતાબિક સોને કી તૌફીક મહમત ફરમા.

أَمِينَ بِجَاةِ النَّبِيِّ الْأَمِينِ صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ

“મિસ્વાક કરના સુન્નતે મુબારકા હૈ” કે બીસ દુરફ કી નિસ્બત સે મિસ્વાક કે 20 મ-દની ફૂલ

પહલે દો ફરામીને મુસ્તફા ﷺ મુલા-હઝા

હો : ❀ દો રફૂઅત મિસ્વાક કર કે પઢના બિગૈર મિસ્વાક કી 70 રફૂઅતોં

સે અફઝલ હૈ (❀ (التَّوْبَةُ وَالْتَّوْبَةُ ج ١ ص ١٠٢ حَدِيث ١٨) મિસ્વાક કા ઇસ્તિ’માલ

અપને લિયે લાઝિમ કર લો ક્યૂંકે ઇસ મેં મુંહ કી સફાઈ ઓર રબ તઆલા

કી રિઝા કા સબબ હૈ (❀ (مُسْنَدُ إِمَامِ أَحْمَدُ بْنُ حَنْبَلٍ ج ٢ ص ٤٣٨ حَدِيث ٥٨٦٩) દા’વતે

ઈસ્લામી કે ઇશાઅતી ઇદારે મક-ત-બતુલ મદીના કી મતબૂઆ બહારે

શરીઅત જિલ્દ અવ્વલ સફહા 288 પર સદરુશરીઅહ, બદરુતરીકહ

હઝરતે અલ્લામા મૌલાના મુફતી મુહમ્મદ અમજદ અલી આ’ઝમી

عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللَّهِ الْكَوْفَى લિખતે હેં : મશાઈબે કિરામ ફરમાતે હેં : જો શખ્સ

મિસ્વાક કા આદી હો મરતે વક્ત ઉસે કલિમા પઢના નસીબ હોગા

ઓર જો અફૂન ખાતા હો મરતે વક્ત ઉસે કલિમા નસીબ ન હોગા

❀ હઝરતે સય્યિદુના ઇબ્ને અબ્બાસ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُمَا સે રિવાયત હૈ કે

મિસ્વાક મેં દસ ખૂબિયાં હેં : મુંહ સાફ કરતી, મસૂદે કો મઝબૂત

બનાતી હૈ, બીનાઈ બઢાતી, બલગમ દૂર કરતી હૈ, મુંહ કી બદબૂ

ખત્મ કરતી, સુન્નત કે મુવાફિક હૈ, ફિરિશતે ખુશ હોતે હેં, રબ

રાઝી હોતા હૈ, નેકી બઢાતી ઓર મે’દા દુરુસ્ત કરતી હૈ

❀ (جَمْعُ الْجَوَامِعِ لِلْسُّيُوطِيِّ ج ٥ ص ٤٩ حَدِيث ١٤٨٦٧) હઝરતે સય્યિદુના અબ્દુલ

વહ્દાબ શા’રાની قُدَّسَ سِرَّةُ الْتَّوْرَانِ નક્લ કરતે હેં : એક બાર હઝરતે

સય્યિદુના અબૂ બક્ર શિબ્લી બગદાદી عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللَّهِ الْهَادِي કો વુજૂ કે

વક્ત મિસ્વાક કી ઝરૂરત હુઈ, તલાશ કી મગર ન મિલી, લિહાઝા

એક દીનાર (યા'ની એક સોને કી અશરફી) મેં મિસ્વાક ખરીદ કર ઇસ્તિ'માલ ફરમાઈ. બા'ઝ લોગોં ને કહા : યેહ તો આપ ને બહુત ઝિયાદા ખર્ચ કર ડાલા ! કહીં ઇતની મહંગી ભી મિસ્વાક લી જાતી હૈ ? ફરમાયા : બેશક યેહ દુન્યા ઔર ઇસ કી તમામ ચીજેં અલ્લાહ ેક્રે કે નઝદીક મસ્જીદ કે પર બરાબર ભી હૈસિયત નહીં રખતીં, અગર બરોઝે કિયામત અલ્લાહ ેક્રે ને મુઝ સે યેહ પૂછ લિયા તો ક્યા જવાબ દૂંગા કે “તૂને મેરે પ્યારે હબીબ કી સુન્નત (મિસ્વાક) ક્યું તર્ક કી ? જો માલો દૌલત મેં ને તુઝે દિયા થા ઉસ કી હકીકત તો (મેરે નઝદીક) મસ્જીદ કે પર બરાબર ભી નહીં થી, તો આખિર એસી હકીર દૌલત ઇસ અઝીમ સુન્નત (મિસ્વાક) કો હાસિલ કરને પર ક્યું ખર્ચ નહીં કી ?” (مُلَخَّصٌ از لَوَاقِحِ الانْوَارِ ص ૩૮) ❀ સચ્ચિદુના ઇમામ શાફેઈ عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللَّهِ الْوَعْدَى ફરમાતે હેં : ચાર ચીજેં અકલ બઢાતી હેં : ફુઝૂલ બાતોં સે પરહેઝ, મિસ્વાક કા ઇસ્તિ'માલ, સુ-લહા યા'ની નેક લોગોં કી સોહબત ઔર અપને ઇલ્મ પર અમલ કરના (أَحْيَاءُ الْعُلُومِ ج ૨ ص ૨૧) ❀ મિસ્વાક પીલૂ યા ઝૈતૂન યા નીમ વગૈરા કડવી લકડી કી હો ❀ મિસ્વાક કી મોટાઈ છુંગિયા યા'ની છોટી ઉંગલી કે બરાબર હો ❀ મિસ્વાક એક બાલિશત સે ઝિયાદા લમ્બી ન હો વરના ઉસ પર શૈતાન બૈઠતા હૈ ❀ ઇસ કે રેશે નર્મ હોં, કે સખ્ત રેશે દાંતોં ઔર મસૂઢોં કે દરમિયાન ખલા (GAP) કા બાઈસ બનતે હેં ❀ મિસ્વાક તાઝા હો તો ખૂબ (યા'ની બેહતર) વરના કુછ દેર પાની કે ગિલાસ મેં ભિગો કર નર્મ કર લીજિયે ❀ મુનાસિબ હૈ કે ઇસ કે રેશે રોઝાના કાટતે રહિયે કે રેશે ઉસ વક્ત તક કારઆમદ રહતે હેં જબ તક ઉન મેં તલ્ખી બાકી રહે ❀ દાંતોં કી ચૌડાઈ મેં

મિસ્વાક કીજિયે ❀ જબ ભી મિસ્વાક કરની હો કમ અઝ કમ તીન બાર કીજિયે ❀ હર બાર ધો લીજિયે ❀ મિસ્વાક સીધે હાથ મેં ઇસ તરહ લીજિયે કે છુંગ્લિયા યા'ની છોટી ઉંગલી ઉસ કે નીચે ઓર બીચ કી તીન ઉંગ્લિયાં ઊપર ઓર અંગૂઠા સિરે પર હો ❀ પહલે સીધી તરફ કે ઊપર કે દાંતોં પર ફિર ઉલટી તરફ કે ઊપર કે દાંતોં પર ફિર સીધી તરફ નીચે ફિર ઉલટી તરફ નીચે મિસ્વાક કીજિયે ❀ મુઠ્ઠી બાંધ કર મિસ્વાક કરને સે બવાસીર હો જાને કા અન્દેશા હૈ ❀ મિસ્વાક વુઝૂ કી સુન્નતે કબ્લિયા હૈ અલબત્તા સુન્નતે મુઅક્કદા ઉસી વક્ત હૈ જબ કે મુંહ મેં બદબૂ હો (માખૂઝ અઝ ફતાવા ર-ઝવિયા, જિ. 1, સ. 623) ❀ મિસ્વાક જબ ના કાબિલે ઇસ્તિ'માલ હો જાએ તો ફેંક મત દીજિયે કે યેહ આલએ અદાએ સુન્નત હૈ, કિસી જગહ એહતિયાત સે રખ દીજિયે યા દફન કર દીજિયે યા પથ્થર વગેરા વઝૂન બાંધ કર સમુન્દર મેં ડુબો દીજિયે.

હઝરતે અબૂ દરદા رضي الله تعالى عنه ફરમાતે હેં : મિસ્વાક કો લાઝિમ કર લો, ઇસ મેં ગફલત ન કરો, ક્યૂંકે મિસ્વાક મેં ચૌબીસ ખૂબિયાં હેં. ઇન મેં સબ સે બડી ખૂબી યેહ હૈ કે અલ્લાહ عَزَّوَجَلَّ રાઝી હોતા હૈ, માલદારી ઓર કુશા-દગી પૈદા હોતી હૈ, મુંહ મેં ખુશબૂ પૈદા હોતી હૈ, મસૂદે મઝબૂત હો જાતે હેં, દર્દે સર કો સુકૂન હોતા હૈ, દાઢ કા દર્દ દૂર હોતા હૈ ઓર યેહરે કે નૂર ઓર દાંતોં કી ચમક કી વજહ સે ફિરિશ્તે મુસા-ફહા કરતે હેં.

(فيض القدير، ج ٤، ص ٥٩٣ تحت الحديث: ٥٩٣٠)

(મઝીદ મા'લૂમાત કે લિયે મક-ત-બતુલ મદીના કી મત્બૂઆ બહારે શરીઅત જિલ્દ અવ્વલ સફહા 294 તા 295 કા મુતા-લઆ ફરમા લીજિયે)

“કુબૂર કી જિયારત સુન્નત હૈ”

કે સોલહ હુરફ કી નિરખત સે

કબ્રિસ્તાન કી હાજિરી કે 16 મ-દની ફૂલ

❀ તાજદારે મદીના صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ કા ફરમાને

અઝીમ હૈ : મૈં તુમ્હે જિયારતે કુબૂર સે મન્અ કિયા કરતા થા, લેકિન અબ તુમ કબ્રોં કી જિયારત કરો ક્યૂંકે યેહ દુન્યા મેં બે રગબતી કા સબબ ઓર આખિરત કી યાદ દિલાતી હૈ (ابن ماجه 2/ص 202 حدیث 1071) ❀ કુબૂરે મુસ્લિમીન કી જિયારત સુન્નત ઓર મઝારાતે ઔલિયાએ કિરામ વ શુ-હદાએ (رحمهم الله السلام) કી હાજિરી સઆદત બર સઆદત ઓર ઈન્હેં ઈસાલે સવાબ મન્દૂબ (યા'ની પસન્દીદા) વ સવાબ (ફતાવા ર-ઝવિયા, જિ. 9, સ. 532) ❀ (વલિયુલ્લાહ કે મઝાર શરીફ યા) કિસી ભી મુસલ્માન કી કબ્ર કી જિયારત કો જાના યાહે તો મુસ્તહબ યેહ હૈ કે પહલે અપને મકાન પર (ગૈર મકરૂહ વક્ત મેં) દો રક્અત નફલ પઢે, હર રક્અત મેં સૂ-રતુલ ફાતિહા કે બા'દ એક બાર આ-યતુલ કુર્સી ઓર ત્રીન બાર સૂ-રતુલ ઈબ્લાસ પઢે ઓર ઈસ નમાઝ કા સવાબ સાહિબે કબ્ર કો પહોંચાએ, અલ્લાહ عَزَّوَجَلَّ ઊસ ફૌત શુદા બન્દે કી કબ્ર મેં નૂર પૈદા કરેગા ઓર ઈસ (સવાબ પહોંચાને વાલે) શખ્સ કો બહુત જિયાદા સવાબ અતા ફરમાએગા (عالمگیری 5/ص 300) ❀ મઝાર શરીફ યા કબ્ર કી જિયારત કે લિયે જાતે હુએ રાસ્તે મેં ફુઝૂલ બાતોં મેં મશગૂલ ન હો (ایضاً) ❀ કબ્ર કો બોસા

ન દેં, ન કબ્ર પર હાથ લગાએ (ફતાવા ર-ઝવિયા, જિ. 9, સ. 522,

526) બલ્કે કબ્ર સે કુછ ફાસિલે પર ખડે હો જાએ ❀ કબ્ર કો સજદાએ તા'જીમી કરના હરામ હૈ ઓર અગર ઇબાદત કી નિયત હો તો કુફ્ર હૈ (માખૂઝ અઝ ફતાવા ર-ઝવિયા, જિ. 22, સ. 423) ❀ કબ્રિસ્તાન મેં ઉસ આમ રાસ્તે સે જાએ, જહાં માઝી મેં કભી ભી મુસલમાનોં કી કબ્રેં ન થીં, જો રાસ્તા નયા બના હુવા હો ઉસ પર ન ચલે. “રદુલ મુહતાર” મેં હૈ : (કબ્રિસ્તાન મેં કબ્રેં પાટ કર) જો નયા રાસ્તા નિકાલા ગયા હો ઉસ પર ચલના હરામ હૈ. (رَدُّ الْمُحْتَار ج ١ ص ٦١٢) બલ્કે નએ રાસ્તે કા સિર્ફ ગુમાન હો તબ ભી ઉસ પર ચલના ના જાઈઝ વ ગુનાહ હૈ (رَدُّ الْمُحْتَار ج ٣ ص ١٨٣) ❀ કઈ મઝારાતે ઓલિયા પર દેખા ગયા હૈ કે ઝાઈરીન કી સહૂલત કી ખાતિર મુસલમાનોં કી કબ્રેં મિસ્માર (યા'ની તોડ ફોડ) કર કે ફર્શ બના દિયા જાતા હૈ, ઐસે ફર્શ પર લૈટના, ચલના, ખડા હોના, તિલાવત ઓર ઝિક્રો અઝકાર કે લિયે બૈઠના વગૈરા હરામ હૈ, દૂર હી સે ફાતિહા પઢ લીજિયે ❀ ઝિયારતે કબ્ર મય્યિત કે મુવા-જહા મેં (યા'ની ચેહરે કે સામને) ખડે હો કર હો ઓર ઇસ (યા'ની કબ્ર વાલે) કી પાઈંતી (યા'ની કદમોં) કી તરફ સે જાએ કે ઉસ કી નિગાહ કે સામને હો, સિરહાને સે ન આએ કે ઉસે સર ઉઠા કર દેખના પડે. (ફતાવા ર-ઝવિયા, જિ. 9, સ. 532) ❀ કબ્રિસ્તાન મેં ઇસ તરહ ખડે હોં, કે કિબ્લે કી તરફ પીઠ ઓર કબ્ર વાલોં કે ચેહરોં કી તરફ મુંહ હો ઇસ કે બા'દ કહિયે :

السَّلَامُ عَلَيْكُمْ يَا أَهْلَ الْقُبُورِ يَغْفِرُ اللَّهُ لَنَا وَلَكُمْ أَنْتُمْ لَنَا سَلَفٌ وَنَحْنُ بِالْآخِرِ

(عالمگیری ج ٥ ص ٣٥٠)

તરજમા : ઐ કબ્ર વાલો ! તુમ પર સલામ હો, અલ્લાહ **عَزَّوَجَلَّ** હમારી ઓર તુમહારી મગ્ફિરત ફરમાએ, તુમ હમ સે પહલે આ ગએ ઓર હમ તુમહારે બા'દ આને વાલે હૈં.

❁ જો કબ્રિસ્તાન મેં દાખિલ હો કર યેહ કહે :

اَللّٰهُمَّ رَبَّ الْاَجْسَادِ الْبَالِيَةِ وَالْعِظَامِ النَّخْرَةِ الَّتِي خَرَجَتْ مِنَ الدُّنْيَا وَهِيَ بِكَ مُؤَمِّنَةٌ
اَدْخُلْ عَلَيْهَا رَوْحًا مِّنْ عِنْدِكَ وَسَلَامًا مِّنِّيْ

તરજમા : ઐ અલ્લાહ **عَزَّوَجَلَّ** ! (ઐ) ગલ જાને વાલે જિસ્મોં ઓર બોસીદા હઙિયોં કે રબ ! જો દુન્યા સે ઈમાન કી હાલત મેં રુખ્સત હુએ તૂ ઉન પર અપની રહમત ઓર મેરા સલામ પહોંચા દે. તો હઝરતે સય્યિદુના આદમ **عَلَيْهِ السَّلَام** સે લે કર ઉસ વક્ત તક જિતને મોમિન ફૌત હુએ સબ ઉસ (યા'ની દુઆ પઢને વાલે) કે લિયે દુઆએ મગ્ફિરત કરેંગે (૨૦૪) ❁ **عَزَّوَجَلَّ** હુઝૂર **صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ** કા ફરમાને શફાઅત નિશાન હૈ : જો શખ્સ કબ્રિસ્તાન મેં દાખિલ હુવા ફિર ઉસ ને સૂ-રતુલ ફાતિહા, સૂ-રતુલ ઈખ્લાસ ઓર સૂ-રતુતકાસુર પઢી ફિર યેહ દુઆ માંગી : યા અલ્લાહ **عَزَّوَجَلَّ** ! મેં ને જો કુછ કુરઆન પઢા ઉસ કા સવાબ ઈસ કબ્રિસ્તાન કે મોમિન મર્દો ઓર મોમિન ઓરતોં કો પહોંચા. તો વોહ તમામ મોમિન કિયામત કે રોઝ ઈસ (યા'ની ઈસાલે સવાબ કરને વાલે) કે સિફારિશી હોંગે (૩૧) ❁ હદીસે પાક મેં હૈ : “જો ગ્યારહ બાર સૂ-રતુલ ઈખ્લાસ યા'ની **قُلْ هُوَ اللهُ أَحَدٌ** (મુકમ્મલ સૂરહ) પઢ કર ઈસ કા સવાબ મુર્દો કો પહોંચાએ, તો મુર્દો કી ગિનતી કે બરાબર ઈસે (યા'ની ઈસાલે સવાબ કરને વાલે કો) સવાબ મિલેગા.” (૧૮૩) ❁

❀ કબ્ર કે ઊપર અગરબત્તી ન જલાઈ જાએ ઈસ મેં સૂએ અદબ (યા'ની બે અ-દબી) ઓર બદફાલી હૈ (ઓર ઈસ સે મયિત કો તક્લીફ હોતી હૈ) હાં અગર (હાઝિરીન કો) ખુશબૂ (પહોંચાને) કે લિયે (લગાના ચાહેં તો) કબ્ર કે પાસ ખાલી જગહ હો વહાં લગાએં કે ખુશબૂ પહોંચાના મહબૂબ (યા'ની પસન્દીદા) હૈ (મુલખખસ ફતાવા ર-ઝવિયા, જિ. 9, સ. 482-525) ❀ આ'લા હઝરત رَحْمَةُ اللهِ تَعَالَى عَلَیْهِ એક ઓર જગહ ફરમાતે હેં : “સહીહ મુસ્લિમ શરીફ” મેં હઝરતે અમ્ર બિન આસ رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ સે મરવી, ઉન્હોં ને દમે મર્ગ (યા'ની બ વક્તે વફાત) અપને ફરઝન્દ સે ફરમાયા : “જબ મેં મર જાઊં તો મેરે સાથ ન કોઈ નૌહા કરને વાલી જાએ ન આગ જાએ.” (صحيح مسلم ٧٥٠ حديث ١٩٢) ❀ કબ્ર પર ચરાગ યા મોમબત્તી વગૈરા ન રખે, કે યેહ આગ હૈ, ઓર કબ્ર પર આગ રખને સે મયિત કો અઝિયત (યા'ની તક્લીફ) હોતી હૈ, હાં રાત મેં રાહ ચલને વાલોં કે લિયે રોશની મક્સૂદ હો, તો કબ્ર કી એક જાનિબ ખાલી ઝમીન પર મોમબત્તી યા ચરાગ રખ સકતે હેં.

સુન્નતોં કી તરબિયત કા એક બેહતરીન ઝરીઆ દા'વતે ઈસ્લામી કે મ-દની કાફિલોં મેં આશિકાને રસૂલ કે સાથ સુન્નતોં ભરા સફર ભી હૈ.

ઐ હમારે પ્યારે અલ્લાહ عَزَّوَجَلَّ ! હમેં સુન્નત વ આદાબ કે મુતાબિક કબ્રિસ્તાન જાને ઓર વહાં પર મુદ્દોં કે લિયે દુઆએ મગ્ફિરત કરને કી તૌફીક અતા ફરમા.

اٰمِيْنَ بِجَاہِ النَّبِيِّ الْاَمِيْنَ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم

ઈસ્તિન્જા કા તરીકા ઓર આદાબ

✽ ઈસ્તિન્જા ખાને મેં જિન્નાત ઓર શયાતીન રહતે હેં અગર જાને સે પહલે બિસ્મિલ્લાહ પઢ લી જાએ તો ઈસ કી બ-ર-કત સે વોહ સિત્ર દેખ નહીં સકતે. હદીસે પાક મેં હે : જિન્ન કી આંખોં ઓર લોગોં કે સિત્ર કે દરમિયાન પદાં યેહ હે કે જબ પાખાને કો જાએ તો બિસ્મિલ્લાહ કહ લે. (سُنَنِ يَزِيدِي ج ٢ ص ١١٣ ح ٦٠٦) યા'ની જૈસે દીવાર ઓર પર્દે લોગોં કી નિગાહ કે લિયે આડ બનતે હેં એસે હી યેહ અલ્લાહ عَزَّوَجَلَّ કા ઝિક્ર જિન્નાત કી નિગાહોં સે આડ બનેગા, કે જિન્નાત ઉસ કો દેખ ન સકેંગે. (મિરઆતુલ મનાજીહ, જિ. 1, સ. 268) ✽ ઈસ્તિન્જા ખાને મેં દાખિલ હોને સે પહલે બિસ્મિલ્લાહ પઢ લીજિયે બલ્કે બેહતર હે કે (અવ્વલ એક બાર દુરૂદ શરીફ ફિર) યેહ દુઆ પઢ લીજિયે :

بِسْمِ اللَّهِ اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ

તરજમા : અલ્લાહ કે નામ સે શુરૂઅ,

مِنَ الْخُبْثِ وَالْخَبَائِثِ

યા અલ્લાહ ! મેં નાપાક જિન્નોં (નર

(کِتَابُ الدَّعَاءِ لِلطَّبْرَانِيِّ حَدِيثُ ٣٠٧ ص ١٣٢)

વ માદા) સે તેરી પનાહ માંગતા હું.

✽ ફિર પહલે ઉલટા કદમ ઈસ્તિન્જા ખાને મેં રખ કર દાખિલ હોં ✽ સર ઢાંપ કર ઈસ્તિન્જા કરેં ✽ નંગે સર ઈસ્તિન્જા ખાને મેં દાખિલ હોના મમ્નૂઅ હે ✽ જબ પેશાબ કરને યા કઝાએ હાજત કે લિયે બેઠેં તો મુંહ ઓર પીઠ દોનોં મેં સે કોઈ ભી કિબ્લા કી તરફ ન હો અગર ભૂલ કર કિબ્લા કી તરફ મુંહ યા પુશ્ત કર કે બેઠ ગએ તો યાદ આતે હી ફૌરન કિબ્લા કી તરફ સે ઈસ તરહ રુખ બદલ દે કે કમ અઝ કમ 45 ડિગ્રી સે બાહર હો જાએ ઈસ મેં ઉમ્મીદ હે કે ફૌરન ઉસ કે લિયે મગ્ફિરત

વ બખ્શિશ ફરમા દી જાએ ❀ બચ્ચોં કો ભી કિબ્લા કી તરફ મુંહ યા પીઠ કરા કે પેશાબ યા પાખાના ન કરાએં, અગર કિસી ને એસા કિયા તો વોહ ગુનહગાર હોગા ❀ જબ તક કઝાએ હાજત કે લિયે બૈઠને કે કરીબ ન હો કપડા બદન સે ન હટાએ ઓર ન હી ઝરૂરત સે ઝિયાદા બદન ખોલે ❀ ફિર દોનોં પાઉં ઝરા કુશાદા (ખુલે) કર કે બાએં (યા'ની ઉલટે) પાઉં પર ઝોર દે કર બૈઠે, કે ઈસ તરહ બડી આંત કા મુંહ ખુલતા હૈ ઓર ઈજાબત આસાની સે હોતી હૈ ❀ કિસી દીની મસ્અલે પર ગૌર ન કરે, કે મહરૂમી કા બાઈસ હૈ ❀ ઉસ વક્ત ઈંક ❀ સલામ યા અઝાન કા જવાબ ઝબાન સે ન દે ❀ અગર ખુદ છીકે તો ઝબાન સે **أَلْحَمْدُ لِلَّهِ** ન કહે, દિલ મેં કહ લે ❀ બાતચીત ન કરે ❀ અપની શર્મગાહ કી તરફ ન દેખે ❀ ઉસ નજાસત કો ન દેખે જો બદન સે નિકલી હૈ ❀ ખ્વાહ મ ખ્વાહ દેર તક ઈસ્તિન્જા ખાને મેં ન બૈઠે, કે બવાસીર હોને કા અન્દેશા હૈ ❀ પેશાબ મેં ન થૂકે, ન નાક સાફ કરે, ન બિલા ઝરૂરત ખન્કારે, ન બાર બાર ઈંધર ઉંધર દેખે, ન બેકાર બદન છૂએ, ન આસ્માન કી તરફ નિગાહ કરે, બલકે શર્મ કે સાથ સર ઝુકાએ રહે ❀ કઝાએ હાજત સે ફારિગ હોને કે બા'દ પહલે પેશાબ કા મકામ ધોએ ફિર પાખાને કા મકામ ❀ પાની સે ઈસ્તિન્જા કરને કા મુસ્તહબ તરીકા યેહ હૈ કે ઝરા કુશાદા (યા'ની ખુલા) હો કર બૈઠે ઓર સીધે હાથ સે આહિસ્તા આહિસ્તા પાની ડાલે ઓર ઉલટે હાથ કી ઉંગ્લિયોં કે પેટ સે નજાસત કે મકામ કો ધોએ ઉંગ્લિયોં કા સિરા ન લગે ઓર પહલે બીચ કી ઉંગલી ઊંચી રખે ફિર ઈસ કે બરાબર વાલી ઈસ કે બા'દ છોટી ઉંગલી કો ઊંચી રખે, લોટા ઊંચા રખે કે, ઈંટિં ન પડેં, સીધે

હાથ સે ઇસ્તિન્જા કરના મકરૂહ હૈં ઔર ધોને મેં મુબા-લગા કરે
 યા'ની સાંસ કા દબાવ નીચે કી જાનિબ ડાલે યહાં તક કે અચ્છી
 તરહ નજાસત કા મકામ ધુલ જાએ યા'ની ઇસ તરહ, કે ચિકનાઈ કા
 અસર બાકી ન રહે અગર રોઝાદાર હો તો ફિર મુબા-લગા ન કરે
 ❁ તહારત હાસિલ હોને કે બા'દ હાથ ભી પાક હો ગએ લેકિન
 બા'દ મેં સાબુન વગૈરા સે ભી ધો લે (બહારે શરીઅત, જિ. 1, સ. 408,
 ૧૧૫) ❁ જબ ઇસ્તિન્જા ખાને સે નિકલે તો પહલે સીધા
 કદમ બાહર નિકાલે ઔર બાહર નિકલને કે બા'દ (અવ્વલ આબિર
 દરૂદ શરીફ કે સાથ) યેહ દુઆ પઢે :

**الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَذْهَبَ عَنِّي
الْأَذَى وَعَافَانِي**
(سُنَنِ ابْنِ مَاجَه ج ١ ص ١٩٣ حديث ٣٠١)

बेहतर یہ ہے کہ ساتھ میں یہ دُعا بھی ملا لے اس طرح
 دو ہدیہوں پر اہم ہوا ہے **جاءک** : **ترجمہ** : میں اہل
 سے **مَعْرِفَت** کا سوا کرتا ہوں۔ (سُنن ترمذی ج ۱ ص ۸۷ حدیث ۷)

આબે ઝમઝમ સે ઇસ્તિન્જા કરના કેસા ?

✿ ઝમઝમ શરીફ સે ઇસ્તિન્જા કરના મકરૂહ હૈ ઓર ઢેલા ન લિયા હો તો ના જાઈઝ. (બહારે શરીઅત, જિ. 1, સ. 413) ✿ વુઝૂ કે બકિયા પાની સે તહારત કરના ખિલાફે ઔલા હૈ. (ઐઝન) ✿ તહારત કે બચે હુએ પાની સે વુઝૂ કર સકતે હૈં, બા'ઝ લોગ જો ઇસ કો ફેંક દેતે હૈં ચેહ ન ચાહિયે ઇસરાફ મેં દાખિલ હૈ.

(બહારે શરીઅત, જિ. 1, સ. 413)

ઈસ્તિન્જા ખાને કા રુખ દુરુસ્ત રખિયે

અગર ખુદા ન ખ્વાસ્તા આપ કે ઘર કે ઈસ્તિન્જા ખાને કા રુખ ગલત હૈ યા'ની બૈઠતે વક્ત કિબ્લા કી તરફ મુંહ યા પીઠ હોતી હૈ તો ઈસ કો દુરુસ્ત કરને કી ફૌરન તરકીબ કીજિયે. મગર યેહ ઝેહન મેં રહે કે મા'મૂલી સા તિરછા કરના કાફી નહીં. W.C. ઈસ તરહ હો, કે બૈઠતે વક્ત મુંહ યા પીઠ કિબ્લા સે 45 ડિગ્રી કે બાહર રહે. આસાની ઈસી મેં હૈ કે કિબ્લા સે 90 ડિગ્રી પર રુખ રખિયે. યા'ની નમાઝ કે બા'દ દોનોં બાર સલામ ફૈરને મેં જિસ તરફ મુંહ કરતે હૈં ઈન દોનોં સમ્તોં મેં સે કિસી એક જાનિબ W.C. કા રુખ રખિયે.

ઈસ્તિન્જા કે બા'દ કદમ ઘો લીજિયે

પાની સે ઈસ્તિન્જા કરતે વક્ત ઉમૂમન પાઉં કે ટપ્નોં કી તરફ છીંટે આ જાતે હૈં લિહાઝા એહતિયાત ઈસી મેં હૈ કે બા'દ ફરાગત કદમોં કે વોહ હિસ્સે ઘો કર પાક કર લિયે જાએં મગર યેહ ખયાલ રહે કે ઘોને કે દૌરાન અપને કપડોં યા દીગર ચીઝોં પર છીંટે ન પડેં.

બિલ મેં પેશાબ કરના

રહમત વાલે આકા, દો જહાં કે દાતા, શાફેએ રોઝે જાઝા, મક્કી મ-દની મુસ્તફા, મહબૂબે કિબ્રિયા صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ કા ફરમાને શફકત નિશાન હૈ : તુમ મેં સે કોઈ શખ્સ સૂરાખ મેં પેશાબ ન કરે.

(سُنَنِ نَسَائِي ص ١٤٦ حَدِيث ٣٤)

હમ્મામ મેં પેશાબ કરના

સરકારે મદીના صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ને ફરમાયા : કોઈ

ગુસ્લ ખાને મેં પેશાબ ન કરે, ફિર ઉસ મેં નહાએ યા વુઝૂ કરે કે અક્સર વસ્વસે ઇસ સે હોતે હૈં.

(ابوداؤد ج ۱ ص ۴۴ حدیث ۲۷)

મુફ્ફિસિરે શહીર હકીમુલ ઉમ્મત હઝરતે મુફ્તી અહમદ યાર ખાન **عَلَيْهِ رَحْمَةُ الْكَان** ઇસ હદીસે પાક કે તહ્ત ફરમાતે હૈં : અગર ગુસ્લ ખાને કી ઝમીન પુખ્તા હો ઓર ઉસ મેં પાની ખારિજ હોને કી નાલી ભી હો તો વહાં પેશાબ કરને મેં હરજ નહીં અગર્યે બેહતર હૈ કે ન કરે, લેકિન અગર ઝમીન કચ્ચી હો ઓર પાની નિકલને કા રાસ્તા ભી ન હો તો પેશાબ કરના સખ્ત બુરા હૈ કે ઝમીન નજિસ હો જાએગી, ઓર ગુસ્લ યા વુઝૂ મેં ગન્દા પાની જિસ્મ પર પડેગા. યહાં દૂસરી સૂરત હી મુરાદ હૈ ઇસ લિયે તાકીદી મુમા-ન-અત ફરમાઈ ગઈ, યા'ની ઇસ સે વસ્વસે ઓર વહ્મ કી બીમારી પૈદા હોતી હૈ જૈસા કે તજરિબા હૈ યા ગન્દી છીંટેં પડને કા વસ્વસા રહેગા.

(મિરઆતુલ મનાજીહ, જિ. 1, સ. 266)

ઇસ્તિન્જા કે ઢેલોં કે અહકામ

❁ આગે પીછે સે જબ નજાસત નિકલે તો ઢેલોં સે ઇસ્તિન્જા કરના સુન્નત હૈ ઓર અગર સિફ પાની હી સે તહારત કર લી તો ભી જાઈઝ હૈ, મગર મુસ્તહબ યેહ હૈ કે ઢેલે લેને કે બા'દ પાની સે તહારત કરે ❁ આગે ઓર પીછે સે પેશાબ, પાખાને કે સિવા કોઈ ઓર નજાસત, મ-સલન ખૂન, પીપ વગૈરા નિકલે, યા ઇસ જગહ ખારિજ સે નજાસત લગ જાએ તો ભી ઢેલે સે સાફ કર લેને સે તહારત હો જાએગી, જબ કે ઉસ મૌઝઅ (યા'ની જગહ) સે બાહર ન હો મગર ધો ડાલના મુસ્તહબ હૈ ❁ ઢેલોં કી કોઈ તા'દાદ મુઅય્યન (યા'ની મુકર્રરા તા'દાદ) સુન્નત નહીં, બલ્કે જિતને સે સફાઈ હો જાએ, તો

અગર એક સે સફાઈ હો ગઈ સુન્નત અદા હો ગઈ ઓર અગર તીન ઢેલે લિયે ઓર સફાઈ ન હુઈ સુન્નત અદા ન હુઈ, અલબત્તા મુસ્તહબ યેહ હૈ કે તાક (મ-સલન એક, તીન, પાંચ) હોં ઓર કમ સે કમ તીન હોં તો અગર એક યા દો સે સફાઈ હો ગઈ તો તીન કી ગિનતી પૂરી કરે, ઓર અગર ચાર સે સફાઈ હો તો એક ઓર લે, કે તાક હો જાએ ❀ ઢેલોં સે તહારત ઉસ વક્ત હોગી કે નજાસત સે મખરજ (યા'ની ખારિજ હોને કી જગહ) કે આસ પાસ કી જગહ એક દિરહમ¹ સે ઝિયાદા આવૂદા ન હો ઓર અગર દિરહમ સે ઝિયાદા સન જાએ તો ધોના ફર્જ હૈ, મગર ઢેલે લેના અબ ભી સુન્નત રહેગા. ❀ કંકર, પથ્થર, ફટા હુવા કપડા, યેહ સબ ઢેલે કે હુકમ મેં હૈં, ઈન સે ભી સાફ કર લેના બિલા કરાહત જાઈઝ હૈ (બેહતર યેહ હૈ કે ફટા કપડા યા દરઝી કી બે કીમત કતરન સૂતી (COTTON) હો તાકે જલ્દ જઝૂબ કર લે) ❀ હડી ઓર ખાને ઓર ગોબર ઓર પક્કી ઈંટ ઓર ઠેકરી ઓર શીશા ઓર કોએલે ઓર જાનવર કે ચારે સે ઓર એસી ચીઝ સે જિસ કી કુછ કીમત હો, અગર્યે એકઆધ પૈસા સહી, ઉન ચીઝોં સે ઈસ્તિન્જા કરના મકરૂહ હૈ ❀ કાગઝ સે ઈસ્તિન્જા મન્અ હૈ, અગર્યે ઉસ પર કુછ લિખા ન હો, યા અબૂ જહ્લ એસે કાફિર કા નામ લિખા હો ❀ દાહ્ને (યા'ની સીધે) હાથ સે ઈસ્તિન્જા કરના મકરૂહ હૈ, અગર કિસી કા બાયાં હાથ બેકાર હો ગયા, તો ઉસે દહને (યા'ની સીધે) હાથ સે જાઈઝ હૈ ❀ જિસ ઢેલે સે એક બાર ઈસ્તિન્જા કર લિયા ઉસે દોબારા કામ મેં લાના મકરૂહ હૈ, મગર

❶ દિરહમ કી મિકદાર મક-ત-બતુલ મદીના કી મત્બૂઆ બહારે શરીઅત જિલ્દ 1 સફહા 389 પર મુલા-હઝા ફરમાઈયે.

દૂસરી કરવટ ઉસ કી સાફ હો તો ઉસ સે કર સકતે હૈં ❀ મર્દ કે લિયે પીછે કે મકામ કે લિયે ઢેલોં કે ઈસ્તિ'માલ કા તરીકા યેહ હૈ કે ગરમી કે મૌસિમ મેં પહલા ઢેલા આગે સે પીછે કો લે જાએં, દૂસરા પીછે સે આગે કો ઓર તીસરા આગે સે પીછે કો, સર્દિયોં મેં પહલા ઢેલા પીછે સે આગે, દૂસરા આગે સે પીછે કો ઓર તીસરા પીછે સે આગે કો લે જાએં. ❀ પાક ઢેલે દાહ્ની (યા'ની સીધી) જાનિબ રખના ઓર બા'દ કામ મેં લાને કે બાઈ (ઉલટે હાથ કી) તરફ ડાલ દેના, ઈસ તરહ પર, કે જિસ રુખ મેં નજાસત લગી હો નીચે હો, મુસ્તહબ હૈ. (બહારે શરીઅત, જિ. 1, સ. 410 તા 412, ۵۰-۴۸۸۱۶۰۰۰) ❀ ટોઈલેટ પેપર કે ઈસ્તિ'માલ કી ઉ-લમા ને ઈજાઝત દી હૈ ક્યૂંકે યેહ ઈસી મક્સદ કે લિયે બનાયા ગયા હૈ ઓર લિખને મેં કામ નહીં આતા. અલબત્તા બેહતર મિટ્ટી કા ઢેલા હૈ.

ઈસ્તિન્જા કે બારે મેં મઝીદ મા'લૂમાત હાસિલ કરને કે લિયે મક-ત-બતુલ મદીના કી મત્બૂઆ “બહારે શરીઅત” જિલ્દ 1 હિસ્સા દુલુમ સફહા 405 તા 413 ઓર શૈખે તરીકત, અમીરે અહલે સુન્નાત رَمَضَانَ ۱۴۱۰ هـ કા રિસાલા “ઈસ્તિન્જા કા તરીકા” મુલા-હઝા ફરમાઈયે.

ઐ હમારે પ્યારે અલ્લાહ عَزَّوَجَلَّ હમેં સુન્નાત વ આદાબ કે મુતાબિક ઈસ્તિન્જા કરને કે સાથ સાથ અપને બાતિન કો ભી હર કિસ્મ કી આલૂ-દગિયોં સે પાક રખને કી તૌફીક અતા ફરમા.

اٰمِيْنَ بِجَاوِزِ النَّبِيِّ الْاٰمِيْنَ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم

ઈલાહી યેહ મકબૂલ મેરી દુઆ હો

મેરી હર અદા સુન્નાતે મુસ્તફા હો

મેહમાન નવાઝી કી સુન્નતેં ઓર આદાબ

મીઠે મીઠે ઇસ્લામી ભાઈયો !

મેહમાન નવાઝી કરના સુન્નતે મુબા-રકા હૈ, અહાદીસે મુબા-રકા મેં ઇસ કે બહુત સે ફઝાઈલ બયાન કિયે ગએ હેં બલ્કે યહાં તક ફરમાયા કે મેહમાન બાઈસે ખૈરો બ-ર-કત હૈ. એક દફઆ સરકારે મદીના صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ કે યહાં મેહમાન હાઝિર હુવા તો આપ صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ને કર્ઝ લે કર ઉસ કી મેહમાન નવાઝી ફરમાઈ. ચુનાચે

તાજદારે મદીના صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ કે ગુલામ અબૂ રાફેઅ رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ કહતે હેં કે સરકારે મદીના صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ને મુઝ સે ફરમાયા, ફુલાં યહૂદી સે કહો કે “મુઝે આટા કર્ઝ દે, મેં રજબ શરીફ કે મહીને મેં અદા કર દૂંગા.” (ક્યૂંકે એક મેહમાન મેરે પાસ આયા હુવા હૈ) યહૂદી ને કહા, જબ તક કુછ ગિરવી નહીં રખોગે, ન દૂંગા. હઝરતે સય્યિદુના અબૂ રાફેઅ رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ કહતે હેં કે મેં વાપસ આયા ઓર તાજદારે મદીના صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ કી ખિદમત મેં ઉસ કા જવાબ અર્ઝ કિયા. આપ صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآલِهِ وَسَلَّمَ ને ફરમાયા, “વલ્લાહ ! મેં આસ્માન મેં ભી અમીન હૂં ઓર ઝમીન મેં ભી અમીન હૂં. અગર વોહ દે દેતા તો મેં અદા કર દેતા.” (અબ મેરી વો ઝિરહ લે જા ઓર ગિરવી રખ આ. મેં લે ગયા ઓર ઝિરહ ગિરવી રખ કર લાયા)

મેહમાન બાઈસે ખૈરો બ-ર-કત હૈ :

હઝરતે સય્યિદુના અનસ રَضِیَ اللہُ تَعَالٰی عَنْہُ કા બયાન હૈ કે તાજદારે મદીના صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ને ઇશદિ ફરમાયા, “જિસ ઘર મેં મેહમાન હો ઉસ ઘર મેં ખૈરો બ-ર-કત ઉસી તરહ દૌડતી હૈ જૈસે ઊંટ કી કૌહાન સે છુરી (તેઝી સે ગિરતી હૈ), બલકે ઇસ સે ભી તેઝ.”

(سنن ابن ماجہ، کتاب الاطعمۃ، باب الضیافۃ، الحدیث ۳۳۵۶، ج ۲، ص ۵۱)

પ્યારે ઇસ્લામી ભાઈયો ! ઊંટ કી કૌહાન મેં હઢી નહીં હોતી ચરબી હી હોતી હૈ ઇસે છુરી બહુત જલ્દ કાટતી હૈ ઓર ઉસ કી તહ તક પહોંચ જાતી હૈ ઇસ લિયે ઇસ સે તશબીહ દી ગઈ.

મેહમાન મેઝબાન કે ગુનાહ મુઆફ હોને કા સબબ હોતા હૈ :

સરકારે મદીના صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કા ફરમાને આલીશાન હૈ, “જબ કોઈ મેહમાન કિસી કે યહાં આતા હૈ તો અપના રિઝ્ક લે કર આતા હૈ ઓર જબ ઉસ કે યહાં સે જાતા હૈ તો સાહિબે ખાના કે ગુનાહ બખ્શે જાને કા સબબ હોતા હૈ.”

(کشف الخفا، حرف الضاد المجمع، الحدیث ۱۶۴، ج ۲، ص ۳۳)

દસ ફિરિશ્તે સાલ બર તક ઘર મેં રહમત લુટાતે હૈ :

હઝરતે સય્યિદુના અનસ રَضِیَ اللہُ تَعَالٰی عَنْہُ સે રિવાયત હૈ કે નબિય્હે કરીમ صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ને હઝરતે સય્યિદુના બરાઅ બિન માલિક રَضِیَ اللہُ تَعَالٰی عَنْہુ સે ફરમાયા, “ઐ બરાઅ ! આદમી જબ

! سُبْحَانَ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ کسی کے گھر میں ہرگز نہیں آتا ہے

મેહમાન કો દરવાજો તક રુખસત કરના સુન્નત છે :

(سنن ابن ماجه، كتاب الاطعمة، باب الضيافة، الحديث ۳۳۵۸، ج ۴، ص ۵۲)

اَمِيْن بِجَاہِ النَّبِیِّ الْاَمِيْن صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم
 اَمِيْن بِجَاہِ النَّبِیِّ الْاَمِيْن صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم

આહ ! મ-દની કાફિલા અબ જા રહા હૈ લૌટ કર

યેહ નઝ્મ દા'વતે ઇસ્લામી કે સુન્નતોં કી તરબિયત કે લિયે
ઘરોં સે સફર પર રવાના હોને વાલે મ-દની કાફિલે કી વાપસી પર
સુન્નતોં કી તડપ રખને વાલે ઇસ્લામી ભાઈ કે વલ્વલા અંગેઝ
જઝબાત કી અક્કાસી હૈ.

આહ ! મ-દની કાફિલા અબ જા રહા હૈ લૌટ કર કોઈ દિલ થામે ખડા હૈ કોઈ હૈ બા યશ્મે તર
સુન્નતોં કી તરબિયત કે કાફિલોં કે કદ્ર દાં જબ પલટતે હૈં ઘરોં કો રોતે હૈં વોહ ફૂટ કર
કિસ કદર ખુશ થે નિકલ કર ચલ દિયે થે ઘર સે જબ અબ ઉદાસી છા રહી હૈ હાએ ! અપને કલ્બ પર
ફિક થી ઘર કી ન કોઈ ફિક કારોબાર કી લુલ્હ ખૂબ આતા થા હમ કો મસ્જિદોં મેં બૈઠ કર
જાતે હી દુન્યા કે ઝગડે ફિર ગલે પડ જાએંગે ક્યા કરેં નાચાર હૈં કાબૂ નહીં હાલાત પર
યા ખુદા ! નિકલૂં મેં મ-દની કાફિલોં કે સાથ કાશ સુન્નતોં કી તરબિયત કે વાસિતે ફિર જલ્દ તર
હાએ ! સારા વક્ત મેરા ગફલતોં મેં કટ ગયા આહ ! કબ હોગા મુયસ્સર ફિર મુબારક યેહ સફર
મસ્જિદોં કા કુછ અદબ હાએ ! ન મુઝ સે હો સકા અઝ તુફૈલે મુસ્તફા ફરમા ઈલાહી દર ગુઝર
યા રસૂલલ્લાહ અપને દર પે અબ બુલવાઈયે હો નસીબ આકા હમેં મીઠે મદીને કા સફર
હે દુઆ અત્તાર કી : “ઉસ કી હો હત્મી મઝિરત” કાફિલોં મેં ઉઝ ભર કરતા રહે જો ભી સફર

તમ્મત બિલ ખૈર

مآخذ و مراجع

نمبر	نام کتاب	مصنف / مؤلف	مطبوعات
1	قرآن مجید	کلام الہی	
2	کنز الایمان (ترجمہ قرآن)	اعلیٰ حضرت امام احمد رضا خان، متوفی ۱۳۳۰ھ	ضیاء القرآن پبلی کیشنز لاہور

کتاب التفسیر

1	تفسیر بغوی	امام ابو محمد حسین بن مسعود بغوی، متوفی ۵۱۶ھ	دارالکتب العلمیہ بیروت
2	التفسیر الکبیر	امام فخر الدین محمد بن عمر بن حسین رازی، متوفی ۶۰۶ھ	دار احیاء التراث العربی، بیروت ۱۴۲۰ھ
3	تفسیر قرطبی	امام محمد بن احمد القرطبی، متوفی ۶۷۱ھ	دار الفکر بیروت
4	الدر المنثور	امام جلال الدین عبد الرحمن بن ابی بکر سیوطی، متوفی ۹۱۱ھ	دار الفکر، بیروت ۱۴۰۳ھ
5	روح البیان	شیخ اسماعیل بن علی، متوفی ۱۱۳۷ھ	کوئٹہ ۱۴۱۹ھ
6	تفسیر خزان العرفان	صدرالافاضل سید محمد نعیم الدین، متوفی ۱۳۷۶ھ	ضیاء القرآن پبلی کیشنز لاہور
7	تفسیر نور العرفان	حکیم الامت مفتی احمد یار خان نعیمی، متوفی ۱۳۹۱ھ	پیر پھلی کٹی، لاہور
8	تفسیر نعیمی	ایضاً	ضیاء القرآن پبلی کیشنز لاہور

کتاب الأحادیث

1	الموطأ لامام مالک	امام مالک بن انس اصبحی، متوفی ۱۷۹ھ	دار المعرفہ بیروت ۱۴۲۰ھ
2	مسند الطیالسی	امام سلیمان بن داؤد بن جارد طیالسی، متوفی ۲۰۳ھ	مکتبہ حسین، گوجرانوالہ
3	المسند لامام شافعی	امام محمد بن ادريس شافعی، متوفی ۲۰۴ھ	دارالکتب العلمیہ، بیروت
4	المصنف لعبد الرزاق	امام ابوبکر عبد الرزاق بن ہمام بن نافع صنعانی، متوفی ۲۱۱ھ	دارالکتب العلمیہ، بیروت ۱۴۱۴ھ
5	سنن سعید بن منصور	سعید بن منصور، متوفی ۲۲۷ھ	دار الصمیمی، ریاض ۱۴۲۰ھ
6	المصنف لابن ابی شیبہ	امام ابوبکر عبد اللہ بن محمد بن ابی شیبہ، متوفی ۲۴۵ھ	دار الفکر بیروت ۱۴۱۴ھ
7	المسند لامام أحمد	امام احمد بن حنبل، متوفی ۲۴۱ھ	دار الفکر بیروت ۱۴۱۴ھ
8	سنن الدارمی	حافظ عبد اللہ بن عبد الرحمن دارمی، متوفی ۲۵۵ھ	دارالکتب العربی بیروت ۱۴۰۷ھ

9	صحیح البخاري	امام ابو عبد الله محمد بن اسماعيل بخارى، متوفى ۲۵۶ھ	دارالکتب العلمیہ بیروت، ۱۴۱۹ھ
10	صحیح مسلم	امام ابو الحسین مسلم بن حجاج قشیری، متوفى ۲۶۱ھ	دار ابن حزم بیروت، ۱۴۱۹ھ
11	سنن ابن ماجه	امام ابو عبد الله محمد بن یزید ابن ماجه، متوفى ۲۴۳ھ	دار المعرفه بیروت، ۱۴۲۰ھ
12	سنن أبي داود	امام ابو داود سليمان بن اشعث سجستانی، متوفى ۲۷۵ھ	دار احیاء التراث العربی بیروت، ۱۴۲۱ھ
13	جامع الترمذي	امام ابو عیسیٰ محمد بن عیسیٰ ترمذی، متوفى ۲۷۹ھ	دار الفکر بیروت، ۱۴۱۲ھ
14	شمائل الترمذی	ایضاً	ایضاً
15	الموسوعة لابن ابی الدنيا	حافظ ابو بکر عبد الله بن محمد قرشي، متوفى ۲۸۱ھ	مکتبۃ العصریہ بیروت، ۱۴۲۶ھ
16	البحر الزخار المعروف بمسند الزار	امام ابو بکر احمد بن عمرو بن عبد الحلق بزار، متوفى ۲۹۲ھ	مکتبۃ العلوم والحکم، المدینۃ المنورہ، ۱۴۲۴ھ
17	سنن النسائي	امام ابو عبد الرحمن بن احمد شعب نسائی، متوفى ۳۰۳ھ	دارالکتب العلمیہ بیروت، ۱۴۲۶ھ
18	عمل اليوم والليلة	ایضاً	دارالکتب العلمیہ بیروت
19	مسند أبی یعلیٰ	شیخ الاسلام ابو یعلیٰ احمد بن علی بن شیبہ موصلی، متوفى ۳۰۷ھ	دارالکتب العلمیہ بیروت، ۱۴۱۸ھ
20	شرح معانی الآثار	امام ابو جعفر احمد بن محمد طحاوی، متوفى ۳۲۱ھ	دارالکتب العلمیہ بیروت، ۱۴۲۲ھ
21	المعجم الكبير	امام ابو القاسم سلیمان بن احمد طبرانی، متوفى ۳۶۰ھ	دار احیاء التراث العربی بیروت، ۱۴۲۲ھ
22	المعجم الأوسط	ایضاً	دارالکتب العلمیہ بیروت، ۱۴۲۰ھ
23	المعجم الصغير	ایضاً	ایضاً، ۱۴۰۳ھ
24	الکامل فی ضعفاء الرجال	امام ابو احمد عبد الله بن عدی جرجانی، متوفى ۳۶۵ھ	دارالکتب العلمیہ بیروت، ۱۴۱۸ھ
25	سنن الدارقطني	امام علی بن عمر دارقطنی، متوفى ۳۸۵ھ	مدینۃ الاولیاء ملتان، ۱۴۲۱ھ
26	المستدرک	امام ابو عبد الله محمد بن عبد الله حاکم نیشاپوری، متوفى ۴۰۵ھ	دار المعرفه بیروت، ۱۴۱۸ھ

27	حلیۃ الاولیاء	امام ابو نعیم احمد بن عبد اللہ اصفہانی، متوفی ۴۳۰ھ	دار الکتب العلمیۃ بیروت، ۱۴۱۸ھ
28	السنن الکبریٰ	امام ابوبکر احمد بن حسین بیہقی، متوفی ۴۵۸ھ	ایضاً، ۱۴۲۲ھ
29	شعب الایمان للبیہقی	امام ابوبکر احمد بن حسین بیہقی، متوفی ۴۵۸ھ	ایضاً، ۱۴۲۱ھ
30	تاریخ بغداد	حافظ ابوبکر احمد علی بن خطیب بغدادی، متوفی ۴۶۳ھ	ایضاً، ۱۴۱۷ھ
31	فردوس الأخبار	حافظ ابوشجاع شیرویه بن شہر دار بن شیرویه دیلمی، متوفی ۵۰۹ھ	دار الکتب العلمیۃ، بیروت ۱۴۱۷ھ
32	شرح السنۃ	امام ابو محمد حسین بن مسعود بخوی، متوفی ۵۱۶ھ	ایضاً، ۱۴۲۲ھ
33	تاریخ دمشق لابن عساکر	علامہ علی بن حسن، متوفی ۵۷۱ھ	دار الفکر، بیروت، ۱۴۱۵ھ
34	الأحادیث المختارة	ضیاء الدین محمد بن عبدالواحد مقدسی، متوفی ۶۳۶ھ	دار خضر، بیروت، ۱۴۱۲ھ
35	الترغیب والترہیب	امام زکی الدین عبد العظیم بن عبد القوی منذری، متوفی ۶۵۶ھ	دار الکتب العلمیۃ، بیروت ۱۴۱۸ھ
36	مشکاة المصابیح	علامہ ولی الدین تبریزی، متوفی ۷۴۲ھ	دار الفکر، بیروت، ۱۴۲۱ھ
37	مجمع الزوائد	حافظ نور الدین علی بن ابی بکر، متوفی ۸۰۷ھ	دار الفکر، بیروت، ۱۴۲۰ھ
38	عمدة القاری	امام بدر الدین ابو محمد محمود بن احمد عینی، متوفی ۸۵۵ھ	دار الفکر، بیروت، ۱۴۱۸ھ
39	جمع الجوامع للسیوطی	امام جلال الدین عبدالرحمن بن ابی بکر سیوطی، متوفی ۹۱۱ھ	دار الکتب العلمیۃ بیروت، ۱۴۲۱ھ
40	کنز العمال	علامہ علی متقی بن حسام الدین ہندی برہان پوری، متوفی ۹۷۵ھ	دار الکتب العلمیۃ بیروت، ۱۴۱۹ھ
41	مرقاۃ المفاتیح	علامہ ملا علی بن سلطان قاری، متوفی ۱۰۱۴ھ	دار الفکر، بیروت، ۱۴۱۲ھ
42	فیض القدير	علامہ محمد عبدالرؤف مناوی، متوفی ۱۰۳۱ھ	دار الکتب العلمیۃ، بیروت، ۱۴۲۲ھ
43	أشعة الممعات	شیخ محقق عبدالحق محدث دہلوی، متوفی ۱۰۵۲ھ	کونہ، ۱۳۳۲ھ
44	كشف الخفاء	شیخ اسماعیل بن محمد عجلائی، متوفی ۱۱۶۲ھ	دار الکتب العلمیۃ، بیروت، ۱۴۲۲ھ
45	مرآة المناجیح	مفتی احمد یار خان نعیمی، متوفی ۱۳۹۱ھ	ضیاء القرآن پبلی کیشنز لاہور
46	نزهة القاری	علامہ مفتی محمد شریف الحق امجدی، متوفی ۱۴۲۰ھ	برکاتی پبلی کیشنز کھارادر کراچی

کتاب السيرة

1	الشمائل المحمدية	امام ابو عیسیٰ محمد بن عیسیٰ ترمذی، متوفی ۲۷۹ھ	دار احیاء التراث العربی بیروت
2	دلائل النبوة	ابوبکر احمد بن حسین بن علی بن ہبیب، متوفی ۳۵۸ھ	دار الکتب العلمیہ، بیروت ۱۳۳۳ھ
3	الحصن الحصین	ابوالخیر محمد بن محمد بن محمد بن جزی، متوفی ۷۳۳ھ	المکتبۃ العصریہ بیروت ۱۴۲۵ھ
4	شرح الشفا	علی بن سلطان محمد المعروف علامہ ملا علی قاری حنفی، متوفی ۱۰۱۳ھ	دار الکتب العلمیہ، بیروت، ۱۴۲۱ھ
5	جمع الوسائل فی شرح الشمائل	علی بن سلطان محمد المعروف علامہ ملا علی قاری حنفی، متوفی ۱۰۱۳ھ	مدینۃ الاولیاء ملتان
6	وسائل الرسول الی شمائل الرسول	امام محقق محدث علامہ یوسف بن اسماعیل نبھانی، متوفی ۱۳۵۰ھ	دار المنہاج بیروت،
7	سعادة الدارين	امام محقق محدث علامہ یوسف بن اسماعیل نبھانی، متوفی ۱۳۵۰ھ	مرکز اہل سنت برکات رضا ہند ۱۴۲۵ھ
8	افضل الصلاة علی سید السادات	ایضاً	دار الشمر

کتاب الفقه

1	خلاصة الفتاوى	علامہ طاہر بن عبدالرشید بخاری، متوفی ۵۴۲ھ	کونینہ
2	الفتاوى الخانية	علامہ حسن بن منصور قاضی خان، متوفی ۵۹۲ھ	پشاور
3	الهداية	برحان الدین علی بن ابی بکر مرغینانی، متوفی ۵۹۳ھ	دار احیاء التراث العربی بیروت
4	لقط المرجان فی احکام الجان	امام جلال الدین عبدالرحمن بن ابی بکر سیوطی، متوفی ۹۱۱ھ	دار الکتب العلمیہ، بیروت، ۱۴۰۶ھ
5	غنية الْمُتَمَلِّی	علامہ محمد بن ابراہیم بن حلبی، متوفی ۹۵۶ھ	سہیل اکیڈمی، لاہور
6	الدر المختار	علامہ علاء الدین محمد بن علی حصکفی، متوفی ۱۰۸۸ھ	دار المعرفہ، بیروت، ۱۴۲۰ھ
7	حاشية الطحطاوى على الدر المختار	سید احمد بن محمد بن اسماعیل طحطاوی الحنفی، متوفی ۱۲۳۱ھ	کونینہ
8	الفتاوى الهندية	ملا نظام الدین، متوفی ۱۱۶۱ھ، و علمائے ہند	دار الفکر بیروت، ۱۴۱۱ھ
9	رد المحتار	علامہ سید محمد امین ابن عابد بن شامی، متوفی ۱۲۵۲ھ	دار المعرفہ، بیروت، ۱۴۲۰ھ

10	الفتاویٰ الرضویہ	اعلیٰ حضرت امام احمد رضا خان، متوفی ۱۳۴۰ھ	رضا فاؤنڈیشن، لاہور ۱۴۱۲ھ
11	احکام شریعت	اعلیٰ حضرت امام احمد رضا خان، متوفی ۱۳۴۰ھ	مکتبہ المدینہ باب المدینہ کراچی
12	بہار شریعت	علامہ مفتی محمد امجد علی عظمیٰ، متوفی ۱۳۶۸ھ	مکتبہ المدینہ باب المدینہ کراچی

کتب التصوف

1	احیاء علوم الدین	امام ابو حامد محمد بن محمد غزالی، متوفی ۵۰۵ھ	دار صادر، بیروت ۲۰۰۰ء
2	کیمیائے سعادت	امام ابو حامد محمد بن محمد غزالی، متوفی ۵۰۵ھ	تہران، ایران
3	مکاشفۃ القلوب	امام ابو حامد محمد بن محمد غزالی، متوفی ۵۰۵ھ	دارالکتب العلمیہ، بیروت
4	تذکرۃ الاولیاء	شیخ فرید الدین عطار، متوفی ۶۰۶/۶۱۶ھ	انتشارات تجنیذ، تہران ایران
5	شرح الصدور	امام جلال الدین عبدالرحمن بن ابی بکر سیوطی، متوفی ۹۱۱ھ	مرکز پبلشنگ برکات رضا، لاہور ۱۴۲۳ھ
6	تنبیہ المغترین	امام عبدالوہاب بن احمد شعرائی، متوفی ۹۷۳ھ	دار البشائر، دار المعرفہ بیروت
7	اتحاف السادة المتقين	سید محمد بن محمد حسینی زبیدی، متوفی ۱۲۰۵ھ	دارالکتب العلمیہ، بیروت
8	ہشت بہشت	مرتب: خواجہ غریب نواز علیہ الرحمۃ	شعبہ برادرزادہ
9	جامع کرامات اولیاء	امام محمد یوسف بن اسماعیل نبھانی، متوفی ۱۳۵۰ھ	مرکز پبلشنگ برکات رضا، لاہور ۱۴۲۳ھ

کتب المتفرقة

1	التذکرۃ للقرطبی	ابو عبد اللہ محمد بن احمد بن ابی بکر قرطبی، متوفی ۶۷۱ھ	دار السلام مصر ۱۴۲۹ھ
2	الروض الفائق	مبلغ اسلام شیخ شعیب حریش، متوفی ۸۱۰ھ	دار احیاء التراث العربی ۱۴۱۶ھ
3	الاتقان فی علوم القرآن	امام جلال الدین عبدالرحمن بن ابی بکر سیوطی، متوفی ۹۱۱ھ	باب المدینہ کراچی
4	شرح الفقہ الاکبر	شیخ علی بن سلطان المعروف بملا علی قاری، متوفی ۱۰۱۳ھ	باب المدینہ کراچی
5	ملفوظات اعلیٰ حضرت	شہزادہ اعلیٰ حضرت محمد مصطفیٰ رضا خان، متوفی ۱۳۴۰ھ	مکتبہ المدینہ باب المدینہ کراچی
6	سنی بہشتی زیور	مفتی محمد خلیل خاں برکاتی، متوفی ۱۴۰۵ھ	فرید بک شال لاہور ۲۰۰۰ء
7	فیضان سنت (جلداول)	امیر اہلسنت حضرت علامہ محمد الیاس عطار قادری مدظلہ العالی	مکتبہ المدینہ باب المدینہ کراچی
8	رسائل عطاریہ (حصہ دوم)	امیر اہلسنت حضرت علامہ محمد الیاس عطار قادری مدظلہ العالی	مکتبہ المدینہ باب المدینہ کراچی
9	نماز کے احکام	امیر اہلسنت حضرت علامہ محمد الیاس عطار قادری مدظلہ العالی	مکتبہ المدینہ باب المدینہ کراچی
10	مدنی پنج سورہ	امیر اہلسنت حضرت علامہ محمد الیاس عطار قادری مدظلہ العالی	مکتبہ المدینہ باب المدینہ کراچی
11	چندے کے بارے میں سوال جواب	امیر اہلسنت حضرت علامہ محمد الیاس عطار قادری مدظلہ العالی	مکتبہ المدینہ باب المدینہ کراچی

તફસીલી ફેહરિસ

બાબ 1 : મ-દની કાફિલા	1	અલાકે મેં મ-દની કાફિલા	
મ-દની કાફિલે મેં સફર		કેસે તય્યાર કિયા જાએ	35
કરને કી અહમ્મિયત	1	કાફિલા સે કાફિલે કેસે	
બલૂચિસ્તાન કા વાકિઆ	6	સફર કરવાએ ?	41
વીરાન મસ્જિદ	7	અમીરે કાફિલા કો	
બૂઢા રોને લગા	8	કેસા હોના ચાહિયે ?	46
દર્દ ભરે મક્તૂબ કી પુકાર	8	શુ-રકાએ કાફિલા કી તરબિયત	
ઈન સબ કી જહાલત કા		કે મ-દની ફૂલ	48
ઝિમ્માદાર કૌન ?	9	(1) ઇતાઅતે અમીર કે લિયે	
માં ! ઇસ્લામ કયા હે ?	9	ઝેહન બનાના	48
આહ ! ઇસ્લામ સે દૂરી	10	(2) નઝૂમો ઝબત	49
આહ ! સારા ગોઠ હી દાઢી મુન્ઝા	12	(3) મ-દની મશ્વરા	51
અફસોસ ! નમાઝ કે લિયે		(4) શુ-રકાએ કાફિલા સે	
કોઈ ભી ન આયા	12	અચ્છા બરતાવ	53
રાહે ખુદા મેં સફર કી તરગીબ પર		મ-દની કાફિલે કો સફર	
મુશ્તમિલ રિવાયાત વ હિકાયાત	16	કરવાને કે મ-દની ફૂલ	55
ફરામીને મુસ્તફા صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم	16	સફર સે કબલ મ-દની ફૂલ	55
અકવાલે સહાબા رَضَوُا اللہُ تَعَالٰی عَنْہُمْ	26	દૌરાને સફર મ-દની ફૂલ	58
અકવાલે ખુઝુગાને દીન رَحِمَہُمُ اللہُ تَعَالٰی	27	મકામે તરબિયત કે મ-દની ફૂલ	61
વાકિઆત	28	વાપસી કે મ-દની ફૂલ	64
31 ફરામીને અમીરે અહલે સુન્નત	29	એહતિરામે મસ્જિદ કે મ-દની ફૂલ	65

મસ્જિદ કે મુ-તઅલ્લિક		ઇખ્તિતામે કાફિલા પર	
19 મ-દની ફૂલ	68	બચી હુઈ રકમ કા મસરફ કયા ?	78
મ-દની કાફિલે સે મુ-તઅલ્લિક		દૂસરે કે ખર્ચ પર સફર કિયા,	
ચન્દ ઝરૂરી સુવાલ જવાબ	73	રકમ બચ ગઈ, કયા કરે ?	78
હલાલ વ હરામ કે મસાઈલ કા		આધી ઝિન્દગી, આધી અકલ	
સીખના ફર્જ હૈ	73	ઔર આધા ઈલ્મ	79
કાફિલે વાલોં કા મદ્રસે કે		ગરીબોં કે લિયે રકમ મિલી,	
મતબખ સે ખાના પકાના	73	માલદારોં પર ખર્ચ કર દી,	
કાફિલે વાલોં કા ફિનાએ		અબ કયા કરે ?	80
મસ્જિદ મેં ખાના પકાના	74	મ-દની કાફિલે કે લિયે મિલી હુઈ	
કયા મ-દની કાફિલે વાલે		રકમ દૂસરે દીની કામોં મેં.....?	81
જામિઅતુલ મદીના કા		માલદારોં કો ચન્દ સે ઇજતિમાઅ	
ખાના ખા સકતે હૈં ?	74	મેં લે જાના કેસા ?	82
મદ્રસે કે કમ્બલ દૂસરા કોઈ		બાબ 2 : મ-દની કાફિલે કા જદ્વલ	83
ઈસ્તિ'માલ કર સકતા હૈ યા નહીં ?	75	મ-દની કાફિલે કે જદ્વલ પર	
મ-દની કાફિલે કે અખરાજાત		અમલ કી બ-ર-કતેં	83
કે બારે મેં સુવાલ જવાબ	75	મ-દની કાફિલે મેં	
કાફિલે મેં સબ યક્સાં રકમ જમ્બ કરવાએ	76	સફર કી ઇખ્તિદા	85
રકમ યક્સાં હો મગર ખૂરાક		તરબિયતી બયાનાત	
સબ કી યક્સાં નહીં હોતી.....?	77	બરાએ મ-દની કાફિલા	86
મ-દની કાફિલા ઔર		પહલા તરબિયતી બયાન	86
મેહમાનોં કી ખૈર ખ્વાહી	77	શૈતાન સે ધોકા ખાના	90

તરબિયતી બયાન કા		એ'લાને મગરિબ	129
આખિરી હિસ્સા	93	ઝિમ્માદારિયાં તક્સીમ કરના	129
અમીર કી ઇતાઅત	93	મશ્વરે કા તરીકએ કાર	129
શૈતાન કે હીલોં સે		ઇસ્લામી ભાઈયોં કી ઝિમ્માદારી	132
દિફાઅ કી તરકીબ	95	મ-દની મક્સદ કા હલકા	133
સબ્ર	96	રસાઈલે અમીરે અહલે સુન્નત	
મસાજિદ કા અ-દબો એહતિરામ	98	સે મ-દની કાફિલોં મેં	
મ-દની કાફિલે મેં		બયાનાત કી તરકીબ	134
સફર કરને કી 72 નિયતેં	100	3 દિન કે મ-દની કાફિલે મેં તરતીબ	134
દૂસરા તરબિયતી બયાન	104	12 દિન કે મ-દની કાફિલે મેં તરતીબ	134
મ-દની કાફિલે કા મુખ્તસર		30 દિન કે મ-દની કાફિલે મેં તરતીબ	135
જહ્વલ વ સામાને મ-દની કાફિલા	114	ઇન્કિરાદી ઇબાદત કા હલકા	136
સામાને મ-દની કાફિલા કી ફેહરિસ	120	નેકી કી દા'વત કા હલકા	136
મ-દની કાફિલે કે		ઇન્કિરાદી કોશિશ કા તરીકા	136
જહ્વલ કી તફસીલ	121	ઇન્કિરાદી કોશિશ કે મ-દની ફૂલ	136
જહ્વલ ઓર એ'લાનાત કી		ઇન્કિરાદી કોશિશ કા હલકા	139
દોહરાઈ, મશ્વરે કા હલકા	121	ઇન્કિરાદી કોશિશ કે લિયે	
અબ અમીરે કાફિલા એ'લાનાત		તરગીબાત	140
કી દોહરાઈ કી તરકીબ બનાએ	126	પહલી તરગીબ : રાહે ખુદા મેં	
એ'લાન કરને કી ફઝીલત	126	કુરબાનિયાં	140
એ'લાન કે મ-દની ફૂલ	127	દૂસરી તરગીબ : વક્ત કી કદ્ર	144
એ'લાને ફજ વ એ'લાને અસ્ર	128	તીસરી તરગીબ : નેકી કી દા'વત	146

ચૌથી તરગીબ : અલ્લાહ તઆલા		પહલે બારહ દિન મેં	169
કી બારગાહ મેં હાઝિરી	150	દૂસરે બારહ દિન મેં	171
સુન્નતેં સીખને કા હલ્કા	153	દસોં બયાન સીખને કા હલ્કા	173
હર માહ તીન દિન કે મ-દની		દુઆઓં યાદ કરને કા હલ્કા	174
કાફિલે મેં સુન્નતેં ઓર આદાબ		હર માહ તીન દિન કે મ-દની	
સીખને કે 12 માહ કા જદ્વલ	153	કાફિલે મેં દુઆઓં સીખને કે	
12 દિન કે મ-દની કાફિલે મેં		12 માહ કા જદ્વલ	174
સુન્નતેં સીખને સિખાને કી તરતીબ	158	12 દિન કે મ-દની કાફિલે મેં	
30 દિન કે મ-દની કાફિલે મેં		દુઆઓં સીખને સિખાને કી તરતીબ	178
સુન્નતેં સીખને સિખાને કી તરતીબ	158	30 દિન કે મ-દની કાફિલે મેં	
પહલે બારહ દિન મેં	158	દુઆઓં સીખને સિખાને કી તરતીબ	179
દૂસરે બારહ દિન મેં	158	પહલે 12 દિન મેં	179
વક્ફએ તઆમ વ ચૌકદર્સ	159	દૂસરે 12 દિન મેં	179
દર્સે ફેઝાને સુન્નત	161	નેકી કી દા'વત (મુખ્તસર)	180
નમાઝ સીખને કા હલ્કા	161	અસ્ર તા મગરિબ મસ્જિદ મેં	
હર માહ તીન દિન કે મ-દની		ફેઝાને સુન્નત સે દર્સ કી તરતીબ	181
કાફિલે મેં નમાઝ કે અહકામ સે		3 દિન કે મ-દની કાફિલે	
સિખાને કા 12 માહ કા જદ્વલ	161	મેં તરતીબ	181
12 દિન કે મ-દની કાફિલે મેં		12 દિન કે મ-દની કાફિલે	
સિખાને કી તરતીબ	168	મેં તરતીબ	182
30 દિન કે મ-દની કાફિલે મેં		30 દિન કે મ-દની કાફિલે	
સીખને સિખાને કી તરતીબ	169	મેં તરતીબ	183

પહલે 12 દિન મેં તરતીબ	183	બયાન કરને સે પહલે	
દૂસરે 12 દિન મેં તરતીબ	184	ચન્દ એહતિયાતેં	211
બા'દ નમાઝે મગરિબ		બયાન કી અકસામ	
(એ'લાન વ બયાન)	185	(1) તન્જીમી (2) ઇસ્લાહી	213
બા'દ નમાઝે ઇશા (દર્સ)	186	બયાન તય્યાર કરને કા તરીકા	216
દોહરાઈ કા હલકા	187	મુબલિગ કે મ-દની ફૂલ	218
અખ્લાકી નિખાર કે લિયે	188	ફજ કે બયાનાત	223
સદાએ મદીના	189	બયાન નમ્બર 1 : ફેઝાને ઝિકુલ્લાહ	223
સદાએ મદીના કા તરીકા	190	નફલી ઇબાદાત સે આજિઝ	
સદાએ મદીના કે અશઆર	192	હોને વાલા	226
બાબ 3 : દર્સ વ બયાન	193	હર ભલાઈ લે ગએ	226
દર્સ કી અહમિયત	193	બયાન નમ્બર 2 : ફેઝાને તિલાવત	230
દર્સ કી બ-રકાત	194	રોઝાના એક બાર	
દર્સ દેને વાલે કો ખુલી		ખત્મે કુરઆને પાક	230
આંખોં સે મુશિદ કા દીદાર	195	કુરઆને પાક કા એક હર્ફ	
દર્સે ફેઝાને સુન્નત કે મ-દની ફૂલ	196	પઢને કા સવાબ	232
મસ્જિદ મેં દર્સ દેને કે મકાસિદ	199	બેહતરીન શખ્સ	232
ફેઝાને સુન્નત સે દર્સ દેને કા તરીકા	201	કુરઆને પાક શફાઅત કરેગા	233
દર્સ કે આખિર મેં તરગીબ	202	કુરઆને મજીદ કી એક આયત	
દુઆએ અત્તાર	205	સિખાને કી ફઝીલત	233
બયાન કી અહમિયત	206	તિલાવતે કુરઆન કે	
બયાન કે મકાસિદ	207	મુખ્તલિફ મ-દની ફૂલ	234

બયાન નમ્બર ૩ : ફેઝાને નવાફિલ	240	જન્મત કી ઝમાનત	260
તહિય્યતુલ મસ્જિદ	241	અફઝલ અમલ	260
તહિય્યતુલ વુઝૂ	242	જો ભલાઈ માંગે અતા કી જાએ	260
નમાઝે ઇશરાક	242	જન્મત મેં દાખિલા	261
નમાઝે યાશત	243	અલ્લાહ ﷻ કી રહમત ઢાંપ લેતી હૈ	261
હર જોડ કે બદલે સન્દકા	243	ઝિક કરને વાલે સબકત લે ગએ	261
નમાઝે સફર	243	રોઝે કિયામત બુલન્દ રુતબા વાલે	262
નમાઝ વાપસિયે સફર	244	બિગૈર ઝિક ગુઝરને વાલી	
સલાતુલ્લૈલ	244	ઘડી પર અફસોસ	262
નમાઝે તહજજુદ	245	કલમ કા કત	263
જન્મત મેં સલામતી સે દાખિલા	245	સાઠ સાલ કી ઇબાદત સે બેહતર	263
બયાન નમ્બર 4 : નફલી રોઝોં કે ફઝાઈલ	252	બયાન નમ્બર 6 : ફેઝાને સલાતો સલામ	266
જન્મત કા અનોખા દરખત	251	બા કમાલ મ-દની મુન્ની	266
દોઝખ સે 50 સાલ મસાફત દૂરી	252	બા કમાલ ફિરિશ્તા	270
મહશર મેં રોઝાદારોં કે મઝે	252	પુલ સિરાત પર નૂર	271
સફર કરો માલદાર હો જાઓગે	252	સાયએ અર્શ	271
શૈતાન કી પરેશાની	253	સોને કે દીનાર	271
રોઝે કી હાલત મેં મરને કી ફઝીલત	253	રહમતોં કા નુઝૂલ	272
નેક કામ કે દૌરાન મૌત કી સઆદત	254	દિન ઔર રાત કે	
કાલૂ ચાચા કી ઈમાન અફરોઝ મૌત	254	ગુનાહ મુઆફ હોં	272
બયાન નમ્બર 5 : ઝિકુલ્લાહ કે ફઝાઈલ	258	શફાઅત કા મુઝ્દા	273
દિન કી ઇન્તિદા	259	નિફાક ઔર જહન્નમ સે આઝાદી	273

જન્મત મેં અપના મકામ		ઉમ્દગી સે પઢને કી ફજીલત	287
દેખને કા નુસ્ખા	273	બ-ર-કતેં હી બ-ર-કતેં	287
અચ્છી સોહબત અચ્છી મૌત	275	હર તરહ કી આફત વ	
બયાન નમ્બર 7 : ફેઝાને બિસ્મિલ્લાહ	278	બલા સે મહફૂઝ	287
કબ્ર સે અઝાબ ઉઠ ગયા	278	શર સે બચા રહે	287
76 હઝાર નેકિયાં	279	અમીર વ કબીર હોને કા નુસ્ખા	288
ઉન્નીસ હુરૂફ કી હિકમતેં	280	હાફિઝા મઝબૂત	288
પાંચ મ-દની ફૂલ	280	કહૂત-સાલી દૂર	288
બિસ્મિલ્લાહ દુરુસ્ત પઢિયે	281	ઘર વ દુકાન મેં ખૂબ બ-ર-કત હો	288
અધૂરા કામ	281	મુન્કર નકીર કા મુઆ-મલા આસાન હો	289
ઝહરે કાતિલ બે અસર હો ગયા	282	બતૌરે તા'વીઝ કોઈ આયત યા	
મોટા તાઝા શૈતાન	282	ઇબારત લિખેં તો	289
જિન્નાત સે સામાન કી		કપડે તબ્દીલ કરતે વક્ત	289
હિફાઝત કા તરીકા	283	સરકશ જિન્નાત સે હિફાઝત	289
ઘરેલૂ ઝગડોં કા ઇલાજ	284	મોહલિક મરઝ સે નજાત	290
ફિરિશ્તે નેકિયાં લિખતે રહતે હેં	284	બયાન નમ્બર 8 : ઝિક કી ફજીલત	292
નેકિયાં હી નેકિયાં	284	નૂરે અર્શ મેં ડૂબા હુવા શખ્સ	293
કિયામત કે લિયે નિરાલી સનદ	285	ઝિક કરને વાલે હર ભલાઈ લે ગએ	293
તૂ અઝાબ સે બચ ગયા	285	કસરતે ઝિક	294
મયિત કી પેશાની ઔર		મુમતાઝ લોગ	294
સીને પર લિખિયે	286	અલ્લાહ ૐ કે અઝાબ સે	
બિસ્મિલ્લાહ લિખને કી ફજીલત	286	બયાને વાલા અમલ	295

સબ સે અફઝલ માલ	295	ફિકે મદીના પર ઈસ્તિકામત કા	
અલ્લાહ ﷻ કા શુક		આસાન તરીકા	312
અદા કરને કા તરીકા	297	એક વક્ત મેં દો જગહ જલ્વા નુમાઈ	313
કરમ વાલે લોગ	297	બાબ 4 : અલાકાઈ દૌરા બરાએ	
મોતિયોં કે મિમ્બરોં પર બૈઠને વાલે	297	નેકી કી દા'વત	315
ગુનાહ નેકિયોં મેં બદલે જાએ	298	અલાકાઈ દૌરા બરાએ નેકી	
એક ગુલામ આઝાદ કરને કા સવાબ	298	કી દા'વત અહમ્મિયત	315
દરખ્ત લગા રહા હૂં	299	અલાકાઈ દૌરા મેં ઝિમ્માદારિયાં	318
ગુનાહ અગર્યે સમુન્દર કી		નેકી કી દા'વત કે આદાબ	319
ઝાગ કે બરાબર	299	નેકી કી દા'વત સે પહલે કી દુઆ	320
હર હર્ફ કે બદલે દસ નેકિયાં	300	નેકી કી દા'વત સે વાપસી કે	
સરકાર ﷺ કી		બા'દ કી દુઆ	321
શફાઅત પાને વાલા	300	નેકી કી દા'વત કા તરીકએ કાર	322
સબ સે અફઝલ ઝિક	300	બયાનાતે અસ્ર	324
અપને ઈમાન કી તજદીદ		બયાન નમ્બર 1 : નેકી કી દા'વત	324
કર લિયા કરો	301	ના પસન્દીદા આ'માલ	324
સો મરતબા કલિમએ તય્યિબા	301	બુરાઈ કો કમ અઝ કમ બુરા તો જાનો	325
આગ પર હરામ હૈ	301	નેકી કી દા'વત દેના	
કલિમએ તય્યિબા કા		હર શખ્સ કી ઝિમ્માદારી હૈ	325
વિદે કરતે કરતે !	302	હમ નેકી કી દા'વત કે અઝીમ	
બયાન નમ્બર 9 : મ-દની		કામ કો કિતના વક્ત દેતે હૈં ?	327
ઈન્આમાત પર અમલ કા તરીકા	305	પુલ સિરાત કી દહશત	328

અમ્ર બિલ મા'રુફ કી સૂરતે	329	નેકી કી તરગીબ દેને કા ફાએદા	346
બયાન નમ્બર 2 : નેકી કી દા'વત	332	દુઆ કબૂલ ન હોગી	346
બહરી જહાઝ કે મુસાફિર	332	આહ ! મુસલમાન કી બરબાદી	347
“યા શૈખ, અપની અપની દેખ”		જન્નત કી બિશારત	348
કી સોચ ગલત હૈ	333	બયાન નમ્બર 5 : નેકી કી દા'વત	349
રો'બ જાતા રહેગા	334	નૌ જવાન રાહે રાસ્ત પર આ ગયા	349
બુરાઈયોં સે ન રોકને વાલા હી		નેક શખ્સ ભી અઝાબ મેં	352
અબ નેક સમઝા જાને લગા હૈ	334	જન્નત કી ક્યારિયાં	354
પેશાબ મેં ખૂન	336	બયાન નમ્બર 6 : નેકી કી દા'વત	355
બુરાઈ કો બુરાઈ સમઝના		ત્રીન મ-દની ફીસેં	355
ઝરૂરી હૈ	336	નેકી કી દા'વત દેના સ-દકા હૈ	358
જન્નત કી ક્યારિયાં	335	નેક લોગોં કી હલાકત કી વજહ	358
બયાન નમ્બર 3 : નેકી કી દા'વત	339	ક્યા હમ ના ગવારી મહસૂસ કરતે હૈં	359
ભલાઈ કા દરવાઝા	339	માલિક બિન દીનાર કી ફિક મન્દી	359
બેહતરીન કૌન ?	340	કબ્ર કી રોશની	360
અર્શ કા સાયા કિસ કો મિલેગા ?	340	બયાન નમ્બર 7 : નેકી કી દા'વત	361
જન્નતુલ ફિરદૌસ કિસ કે લિયે ?	340	મીઠે બોલ કી બ-ર-કત	361
મરીઝ તબીબ બન ગયા	341	જન્નત કી બિશારત	364
મસ્જિદોં કે અવતાદ	343	બયાન નમ્બર 8 : નેકી કી દા'વત	365
બયાન નમ્બર 4 : નેકી કી દા'વત	344	એક સાલ કી ઇબાદત કા સવાબ	368
કાબિલે રશક લોગ	344	હઝાર રફૂઅત સે બેહતર	369
સુખ ઊંટોં સે બેહતર	345	બયાન નમ્બર 9 : નેકી કી દા'વત	370

બુરાઈ સે રોકને કા અઝીમ જઝબા	371	કુછ ન કુછ સ-દકા કરે	388
ઈત્મીનાન વ સુકૂન કા નુઝૂલ	374	સખી અલ્લાહ ﷻ કે કરીબ હૈ	388
બયાનાતે મગરિબ	375	હર મુસલ્માન પર સ-દકા હૈ	389
બયાન નમ્બર 1 : હિલ્મ વ બુદ્દબારી	375	અહ્લ પર ખર્ચ કરના સ-દકા હૈ	389
બુરાઈ કે બદલે ભલાઈ	376	સ-દકા ભી ઔર સિલએ રેહ્મી ભી	389
ઈઝ્જત મેં ઈઝાફા	376	કૂંઓ સે ભરને સે પાની બઢતા હૈ	390
અમ્ન વ હિદાયત વાલે	377	બયાન નમ્બર 3 : દુન્યા કી મઝમ્મત	393
મુઆફ કરો મગ્ફિરત પાઓ	377	વીરાન મહલ	393
બુદ્દ-બારી કી આ'લા મિસાલ	378	ઈબ્રત હી ઈબ્રત	395
પેશગી મુઆફ કરને કી ફઝીલત	379	દુન્યા કા ધોકા	397
દિલ મેં નૂરે ઈમાન પાને કા એક સબબ	379	બાંસ કી ઝોંપડી	398
બયાન નમ્બર 2 :		સબ સે બેહતર ઝાદે રાહ	398
રાહે ખુદા મેં ખર્ચ કે ફઝાઈલ	383	દુન્યા બરબાદ હો કર રહેગી	399
ગુંધા હુવા આટા દે દિયા	383	દુન્યા આખિરત કી તથ્યારી કે	
સ-દકા કરને સે માલ કમ નહીં હોતા	384	લિયે મખ્સૂસ હૈ	400
સ-દકા આગ સે પર્દા હૈ	386	બયાન નમ્બર : 4 કબ્ર કી પુકાર	405
સ-દકા કોતાહિયોં કો મિટાતા હૈ	386	ઈબ્રત કે મ-દની ફૂલ	405
કબ્ર મેં રાહત, કિયામત મેં સાયા	386	કબ્ર રોઝાના યેહ કરતી હૈ પુકાર	407
બુરાઈ કે સત્તર દરવાઝે બન્દ	387	રૂહ કી દર્દનાક બાતેં	408
સુબ્હ સવેરે સ-દકા દો	387	જન્મત કા બાગ	409
બુરી મૌત સે હિફાઝત	387	કબ્ર કી યાદ	409
મુસલ્માન કા સ-દકા	388	બે શુમાર લોગ મગમૂમ હેં	409

કબ્ર કી ડાંટ	410	આગ કે સન્દૂક	425
બે કસી કા દિન	410	અચ્છે ખાતિમે કે લિયે મ-દની ફૂલ	426
ગિર્યાએ ઉસ્માની	410	મ-દની ચેનલ કી મ-દની બહાર	427
સબ સે હોલનાક મન્જર	411	બયાન નમ્બર 6 :	
પડોસી મુદ્દો કી પુકાર	411	મુહા-સ-બએ નફસ	429
મેરે અહલો ઇયાલ કહાં હેં ?	412	અનોખા હિસાબ	429
કાબિલે રશક કૌન	413	મુહા-સબા કિસે કહતે હેં	430
નેક શખ્સ કી નિશાની	413	બચપન કી ખતા યાદ આ ગઈ	431
અભી સે તય્યારી કર લીજિયે	413	નેકી કર કે ભૂલ જાઓ	431
મુહમ્મદ એહસાન અત્તારી કા લાશા	415	આજ “ક્યા ક્યા” કિયા ?	431
બયાન નમ્બર 5 :		ફારૂકે આ’ઝમ رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ	
અલ્લાહ ﷻ કી ખુફ્યા તદબીર	418	કી આજિઝી	432
તીન ઉયૂબ કી નુહૂસત	418	કિયામત સે પહલે હિસાબ	433
એક શૈખ કા બુરા ખાતિમા	420	ચરાગ પર અંગૂઠા	433
ફિરિશ્તોં કા સાબિકા ઉસ્તાઝ	420	જહન્નમ કે દરવાઝે પર નામ	434
શૈતાન વાલિદૈન કે રૂપ મેં	421	નાદાની કી ઇન્તિહા	436
મૌત કી તકાલીફ કા એક કતરા	421	અલ્લાહ ﷻ બે નિયાઝ હૈ	437
શૈતાન દોસ્તોં કી શકલ મેં	422	સુધરને કે લિયે તૌબા કર લીજિયે	438
ઈમાન કી હિફાઝત કી		મ-દની ઇન્આમાત કે	
ફિક કરતે રહિયે	423	રિસાલે કી બ-ર-કત	439
હમારા ક્યા બનેગા ?	424	બયાન નમ્બર 7 :	
સરકાર ﷺ કી ગિર્યા વ ઝારી	424	અફવો દર ગુઝર કી ફઝીલત	441

મ-દની આકા <small>صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ</small>		દો હરીસ	454
કા અફવો દર ગુઝર	441	બરોઝે મહશર સબ સે ઝિયાદા હસરત	455
શાને મુસ્તફા <small>صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ</small>	443	શુ-હદા તમન્ના કરેંગે	455
હિસાબ મેં આસાની કે		ભૂકે ત-લબા કી ફરિયાદ	456
તીન અરબાબ	443	સો રોટિયાં	458
મુઅઝ્ઝઝ કૌન ?	444	એલર્જી કા મરઝ ઠીક હો ગયા	459
રોઝાના સત્તર બાર મુઆફ કરો	444	ગુનાહોં કી બખ્શિશ	461
નમક ઝિયાદા ડાલ દિયા	445	જવાની વ બુઢાપે મેં	
મુઆફ કરને સે ઇઝ્ઝત બઢતી હૈ	446	કુરઆને પાક સીખના	461
જવાબી કાર રવાઈ પર		તરબિયતી કોર્સ મેં	
શૈતાન કા આ જાના	446	અખ્લાકી તરબિયત	461
કર ભલા હો ભલા	447	બયાન નમ્બર : 9 જૂદો સખા	464
નરમી ઝીનત બખ્શતી હૈ	448	સખાવત કરો મઝીદ	
પેશગી મુઆફ કરને કી ફઝીલત	448	અતા કિયે જાઓગે	466
બિલા હિસાબ જન્નત મેં દાખિલા	449	અલ્લાહ اَعَزَّ وَجَلَّ (ઉસે) બખ્શ દેતા હૈ	467
બયાન નમ્બર 8 : ઇલ્મે દીન	452	સખી, અલ્લાહ اَعَزَّ وَجَلَّ કે કરીબ હૈ	467
મેં ને ઇલ્મ કે લિયે વતન છોડા	452	સખી સે મહબ્બત	468
જન્નત કે બાગાત	453	સચ્ચિ-દતુના સિદ્દીકા <small>رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهَا</small>	
બેહતરીન ઇબાદત	453	કી સખાવત	470
અફઝલ સ-દકા	453	બયાન નમ્બર 10 : મક્સદે હયાત	474
વોહ જન્નતી હૈ	454	ઝિન્દગી કે લમ્હાત	
ગુઝશ્તા ગુનાહોં કા કફ્ફારા	454	અનમોલ હીરે	475

जिन्हगी का वक्त थोडा है	476	हुस्ने अज्वाक किसे कहते हैं ?	490
सांस की माला	476	तशरीफ़ आ-वरी का भक्सद	491
“दिन” का अे’लान	477	घरों में भ-दनी माछोल	
जनाब या भईम	477	न छोने की अेक वजह	482
पांय को पांय से पहले	478	अछले पाना को दोजभ से	
दो ने’मतें	479	कैसे बयाअें ?	492
हुस्ने ईस्लाम	479	जन्त व दोजभ	493
अनमोल लम्हात की कद्र	479	हज्जे भभरूर का सवाभ	494
वक्त के कद्रदानों के		औलाद को अदभ सिपाईये	495
ईशादात व भन्कूलात	480	रिश्तेदारों का अेहतिराम	496
निजामुल अवकात की		नाराज रिश्तेदारों से	
तरकीभ बना लीजिये	482	सुल्ह कर लीजिये	496
सुल्ह की इज़ीलत	483	पडोसियों की अहम्मियत	496
60 साल की ईबादत से बेहतर	485	आ’ला किरदार की सनद	497
भ-दनी ईन्आमात के		भा तहतों के बारे में सुवाल छोगा	497
रिसाले की भ-र-कत	486	दिल न दुषाईये	498
बयान नम्बर 11 : हुस्ने अज्वाक	488	कर भला छो भला	498
आका का पसन्दीदा	489	दा’वते ईस्लामी क्या यादती है	498
बेहतरीन चीज	490	ﷺ में भदल गया	499
सभ से जियादा वज़ू न दार नेकी	490	बाभ 5 :	
“अच्छे अज्वाक”		दुआओं, सुन्नतें और आदाभ	501
गुनाह भिटा देते हैं	490	दुआ की अहम्मियत	501

દુઆ મોમિન કા હથિયાર હૈ	501	મસ્જિદ સે નિકલતે વક્ત કી દુઆ	505
દુઆ દાફેએ બલા હૈ	501	મજલિસ કે ઇખ્તિતામ પર	
ઈબાદાત મેં દુઆ કા મકામ	502	પઢને વાલી દુઆ	506
દુઆ કે તીન ફાએદે	502	બાઝાર મેં દાખિલ હોતે	
મન્દની કાફિલે કે જદ્વલ મેં		વક્ત કી દુઆ	506
શામિલ દુઆએં	503	બાઝાર મેં નુક્સાન ન હો	
જનાઝા દેખ કર પઢિયે	503	બલકે ફાએદા હો	507
કબ્રિસ્તાન મેં દાખિલ હોતે		ખાને સે પહલે કી દુઆ	508
વક્ત કી દુઆ	503	ખાને કે બા'દ કી દુઆ	508
કબ્ર પર પિટ્ટી ડાલતે વક્ત કી દુઆ	503	કિસી ને ખિલાયા હો તો	
બૈતુલ ખલા મેં દાખિલ હોને સે		યેહ દુઆ ભી પઢિયે	508
પહલે કી દુઆ	503	આઈના દેખતે વક્ત કી દુઆ	508
બૈતુલ ખલા સે બાહર આને કે		છીંક આને પર દુઆ	508
બા'દ કી દુઆ	504	છીંક આને પર “الحَمْدُ لِلَّهِ”	
શૈતાન સે બચને કા અમલ	504	કહને વાલે કે લિયે દુઆ	509
લિબાસ પહનતે વક્ત કી દુઆ	504	છીંક કા જવાબ દેને વાલે કે	
સુરમા લગાતે વક્ત કી દુઆ	505	લિયે દુઆ	509
મુસલ્માન કો હંસતા દેખ કર		અદાએ કર્જ કી દુઆ	509
પઢને કી દુઆ	505	ગીબત સે બચને કી દુઆ	510
ઈત્ર લગા કર દેને કી દુઆ	505	દૂધ પીને કે બા'દ કી દુઆ	510
આબે ઝમઝમ પીતે વક્ત કી દુઆ	505	સુવારી પર સુવાર હોતે	
મસ્જિદ મેં દાખિલ હોને કી દુઆ	505	વક્ત કી દુઆ	510

સુવારી પર ઇત્મીનાન સે		તીસરા કલિમા તમ્જીદ	516
બેઠ જાને પર દુઆ	510	ચૌથા કલિમા તૌહીદ	516
ઘર મેં દાખિલ હોતે વક્ત કી દુઆ	511	પાંચવાં કલિમા ઇસ્તિઝ્ફાર	517
ઘર સે નિકલતે વક્ત કી દુઆ	511	છટા કલિમા રદે કુફ	517
સોતે વક્ત કી દુઆ	511	સુન્નતેં ઓર આદાબ	519
નીંદ સે બેદાર હોને કે		સલામ કરને કી	
બા'દ કી દુઆ	511	સુન્નતેં ઓર આદાબ	519
જલ જાને પર પઢને કી દુઆ	512	સલામ કે 11 મ-દની ફૂલ	530
સાંપ, બિચ્છૂ વગૈરા		મુસા-ફહા ઓર મુઆ-નકા કી	
મૂઝિયાત સે પનાહ કી દુઆ	512	સુન્નતેં ઓર આદાબ	533
સપ્ત ખતરે કે વક્ત કી દુઆ	512	સહાબએ કિરામ સરકારે મદીના	
ઈયાદત કરતે વક્ત કી દુઆ	513	કે મુકદ્દસ હાથ પાઉં ચૂમતે થે	537
વુસ્અતે રિઝૂક	513	હાથ મિલાને કે 14 મ-દની ફૂલ	540
બાલિગ મર્દ વ ઓરત કે		બાતચીત કરને કી	
જનાઝે કી દુઆ	513	સુન્નતેં ઓર આદાબ	543
ના બાલિગ લડકે કે જનાઝે કી દુઆ	514	બાતચીત કરને કે	
ના બાલિગ લડકી કે જનાઝે કી દુઆ	514	12 મ-દની ફૂલ	545
ઈમાને મુફ્સલ	514	ઘર મેં આને જાને કી	
ઈમાને મુજમલ	515	સુન્નતેં ઓર આદાબ	548
શશ ⁶ કલિમે	515	ઘર મેં આને જાને કે	
અવ્વલ કલિમા તથ્થિબ	515	12 મ-દની ફૂલ	555
દૂસરા કલિમા શહાદત	515	સફર કી સુન્નતેં ઓર આદાબ	559

રાહે ખુદા મેં સફર કરને કા સવાબ	565	તેલ ડાલને ઔર કંઘી કરને કે 19 મ-દની ફૂલ	594
કાફિલે મેં ચલો (અશઆર)	569	ઝીનત કી સુન્નતે ઔર આદાબ	600
સુરમા લગાને કી સુન્નતે ઔર આદાબ	571	ખુશ્બૂ લગાના સુન્નત હૈ	604
સોતે વક્ત સુરમા ડાલના સુન્નત હૈ	571	ખુશ્બૂ કા તોહફા રદ ન કરે	606
સુરમએ ઈસ્મિદ બેહતર હૈ	572	ખાને કી સુન્નતે ઔર આદાબ	612
સુરમા લગાને કા તરીકા	572	ખાને કી “40” નિયતે	616
સુરમા લગાને કે 4 મ-દની ફૂલ	574	પાની પીને કી સુન્નતે ઔર આદાબ	619
છીંકને કી સુન્નતે ઔર આદાબ	576	પાની પીને કી “15” નિયતે	620
છીંકને કે આદાબ કે 17 મ-દની ફૂલ	577	ચાચ પીને કી “6” નિયતે	620
નાખુન, હજામત, મૂએ બગલ વગેરા સે મુન્તઅલ્લિક સુન્નતે ઔર આદાબ	580	પાની પીને કે 12 મ-દની ફૂલ	621
નાખુન કાટને કે 9 મ-દની ફૂલ	584	ચલને કી સુન્નતે ઔર આદાબ	623
ઝુલ્ફે રખને કી સુન્નતે ઔર આદાબ	587	ચલને કે 15 મ-દની ફૂલ	624
ઝુલ્ફો ઔર સર કે બાલો વગેરા કે 22 મ-દની ફૂલ	589	બૈઠને કી સુન્નતે ઔર આદાબ	628
તેલ ડાલને ઔર કંઘા કરને કી સુન્નતે ઔર આદાબ	594	લિબાસ પહનને કે આદાબ	631
		લિબાસ કે 14 મ-દની ફૂલ	631
		મ-દની હુલ્યા	634
		ઇમામે કે 17 મ-દની ફૂલ	635
		જૂતા પહનને કી સુન્નતે ઔર આદાબ	637

જૂતે પહનને કે 7 મ-દની ફૂલ	638	હમ્મામ મેં પેશાબ કરના	654
સોને જાગને કી		ઇસ્તિન્જા કે ઢેલોં કે અહકામ	655
સુન્નતેં ઔર આદાબ	640	મેહમાન નવાઝી કી	
સોને, જાગને કે 15 મ-દની ફૂલ	641	સુન્નતેં ઔર આદાબ	658
મિસ્વાક કે 20 મ-દની ફૂલ	644	મેહમાન બાઈસે ખેરો બ-ર-કત હૈ	659
કબ્રિસ્તાન કી હાઝિરી કે		મેહમાન, મેઝબાન કે ગુનાહ	
16 મ-દની ફૂલ	647	મુઆફ હોને કા સબબ હોતા હૈ	659
ઇસ્તિન્જા કા તરીકા ઔર આદાબ	651	દસ ફિરિશ્તે સાલ ભર તક	
આબે ઝમઝમ સે		ઘર મેં રહમત લુટાતે હૈં	659
ઇસ્તિન્જા કરના કેસા ?	653	મેહમાન કો દરવાઝે તક	
ઇસ્તિન્જા પાને કા રુખ દુરુસ્ત રખિયે	654	રુખ્સત કરના સુન્નત હૈ	660
ઇસ્તિન્જા કે બા'દ કદમ ધો લીજિયે	654	આહ ! મ-દની કાફિલા	
બિલ મેં પેશાબ કરના	654	અબ જા રહા હૈ લૌટ કર	661

તા'લીમે કુરઆન કી ફઝીલત

ફરમાને મુસ્તફા, صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم : તુમ મેં બેહતર વોહ શખ્સ
 હૈ, જો કુરઆન સીખે ઔર સિખાએ.

(۱۴۸. س. کا ریاں کی تباہ کاریاں) (صحیح البخاری ج ۳ ص ۴۱۰ حدیث ۵۰۲۷)

મજલિસે અલ મદીનતુલ ઇલ્મિયા કી તરફ સે પેશ કર્દા કુતુબો રસાઇલ

﴿શો'બએ કુતુબે આ'લા હઝરત﴾

ઉર્દૂ કુતુબ :

- 1..... રાહે ખુદા મેં ખર્ચ કરને કે ફઝાઇલ (رَأَى الْقَاطِعُ وَالْوَيْدَاءُ بِذَعْرِ الْجَبْرِانِ وَمُؤَسَّدَةُ الْفُقَرَاءِ) (કુલ સફહાત : 40)
- 2..... કરન્સી નોટ કે શર-ઈ અહકામાત (كَهْلُ الْفَقِيهِ الْقَاهِمِ فِي أَحْكَامِ قُرْطَاسِ التَّرَاهِمِ) (કુલ સફહાત : 199)
- 3..... ફઝાઇલે દુઆ (أَحْسَنُ الرِّوَعَاءِ لَذَابِ الدُّعَاءِ مَعَ ذَيْلِ الْمُدْعَاءِ لِأَحْسَنِ الرِّوَعَاءِ) (કુલ સફહાત : 326)
- 4..... ઈદન મેં ગલે મિલના કૈસા? (وَسَاحُ الْجِدْفِيِّ تَحْلِيلُ مُعَانِقَةِ الْعِيدِ) (કુલ સફહાત : 55)
- 5..... વાલિદૈન, ઝૌજૈન ઓર અસાતિઝા કે હુકૂક (الْحُقُوقُ يَطْرَحُ الْعُقُوقُ) (કુલ સફહાત : 125)
- 6..... શરીઅત વ તરીકત (مَقَالُ الْعُرَفَاءِ بِإِعْزَازِ شَرْعٍ وَعُلَمَاءِ) (કુલ સફહાત : 57)
- 7..... વિલાયત કા આસાન રાસ્તા (તસવ્વુરે શૈખ) (الْيَاقُوتَةُ الرَّاسِطَةُ) (કુલ સફહાત : 60)
- 8..... આ'લા હઝરત સે સુવાલ જવાબ (إِظْهَارُ الْحَقِّ الْجَلِيِّ) (કુલ સફહાત : 100)
- 9..... હુકૂકુલ ઇબાદ કૈસે મુઆફ હોં (أَغْجَبُ الْإِمْدَادِ) (કુલ સફહાત : 47)
- 10..... સુખૂતે હિલાલ કે તરીકે (طُرُقُ إِنْبَاتِ هَالِلِ) (કુલ સફહાત : 63)
- 11..... ઓલાદ કે હુકૂક (مُسْعَلَةُ الْإِزْشَادِ) (કુલ સફહાત : 31)
- 12..... મઆશી તરકકી કા રાઝ (હાશિયા વ તશરીહ તદબીરે ફલાહ વ નજાત વ ઇસ્લાહ) (કુલ સફહાત : 41)
- 13..... અલ મલ્ફૂઝ અલ મા'રૂફ બિહ મલ્ફૂઝાતે આ'લા હઝરત (મુકમ્મલ ચાર હિસ્સે) (કુલ સફહાત : 561)
- 14..... ઈમાન કી પહચાન (હાશિયા તમ્હીદુલ ઈમાન) (કુલ સફહાત : 74)
- 15..... અલ વઝી-ફતુલ કરીમા (કુલ સફહાત : 46)
- 16..... કન્ઝુલ ઈમાન મઅ ખઝાઈનુલ ઈરફાન (કુલ સફહાત : 1185)
- 17..... હદાઈકે બખ્શિશ (કુલ સફહાત : 446)
- 18..... બયાઝે પાક હુજજતુલ ઇસ્લામ (કુલ સફહાત : 37)
- 19..... તફસીરે સિરાતુલ જિનાન (જિલ્દ અવ્વલ) (કુલ સફહાત : 524)

20..... તફસીરે સિરાતુલ જિનાન (જિલ્લ દુલુમ) (કુલ સફહાત : 495)

અ-રબી કુતુબ :

21..... جَدُّ الْمُمْتَارِ عَلَى رَدِّ الْمُحْتَارِ (સાત જિલ્લે) (કુલ સફહાત : 4000)

22..... التَّغْلِيْقُ الرُّضَوِيُّ عَلَى صَحِيْحِ الْبُخَارِيِّ (કુલ સફહાત : 458)

23..... كِفْلُ الْفَقِيْهِ الْفَاهِمِ (કુલ સફહાત : 74)

24..... الْأَجَازَاتُ الْمَيِّنَةُ (કુલ સફહાત : 62)

25..... الزُّمَرَةُ الْقَمَرِيَّةُ (કુલ સફહાત : 93)

26..... الْفَضْلُ الْمَوْهَبِيُّ (કુલ સફહાત : 46)

27..... تَمْهِيْدُ الْإِيْمَانِ (કુલ સફહાત : 77)

28..... أَجَلِيُّ الْإِعْلَامِ (કુલ સફહાત : 70)

29..... إِقَامَةُ الْقِيَامَةِ (કુલ સફહાત : 60)

«શો'બએ તરાજિમે કુતુબ»

1..... અલ્લાહ વાલોં કી બાતેં (حَلِيَّةُ الْأَوْلِيَاءِ وَطَبَقَاتُ الْأَصْفِيَاءِ)

પહલી જિલ્લ (કુલ સફહાત : 896)

2..... અલ્લાહ વાલોં કી બાતેં (حَلِيَّةُ الْأَوْلِيَاءِ وَطَبَقَاتُ الْأَصْفِيَاءِ)

દૂસરી જિલ્લ (કુલ સફહાત : 625)

3..... મ-દની આકા કે રોશન ફેસલે (أَلْبَعْرُ فِي حُكْمِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِالْبَاطِنِ وَالظَّاهِرِ)

(કુલ સફહાત : 112)

4..... સાયએ અર્શ કિસ કિસ કો મિલેગા...?

(تَمْهِيْدُ الْفَرَشِ فِي الْخِصَالِ الْمُوجِبَةِ لِظُلِّ الْعَرْشِ) (કુલ સફહાત : 28)

5..... નેકિયોં કી જાઝાએ ઔર ગુનાહોં કી સજાએ (قُرَّةُ الْعُيُونِ وَمُفْرَحُ الْقُلُوبِ الْمُحْزُونِ)

(કુલ સફહાત : 142)

6..... નસીહતોં કે મ-દની ફૂલ બ વસીલએ અહાદીસે મુબારકા

(أَلْمَوْاعِظُ فِي الْأَحَادِيثِ الْقَدِيمَةِ) (કુલ સફહાત : 54)

7..... જન્નત મેં લે જાને વાલે આ'માલ (الْمَتَجَرُّ الرَّابِعُ فِي ثَوَابِ الْعَمَلِ الصَّالِحِ)

(કુલ સફહાત : 743)

8..... ઇમામે આ'ઝમ અઘ્મએ રહ્મતે કી વસિયતે (وَصَايَا إِمَامِ أَكْبَرِ عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللَّهِ الْأَكْرَمِ)

(કુલ સફહાત : 46)

9..... જહન્નમ મેં લે જાને વાલે આ'માલ (الزَّوْاجِرُ عَنْ أَقْبَارِ الْكَبَائِرِ)

(જિલ્લ અવ્વલ) (કુલ સફહાત : 853)

- 10..... નેકી કી દા'વત કે ફઝાઈલ (الْأَمْرُ بِالْمَعْرُوفِ وَالنَّهْيُ عَنِ الْمُنْكَرِ) (કુલ સફહાત : 98)
- 11..... ફેઝાને મઝારાતે ઔલિયા (كَشَفُ الثُّورِ عَنْ أَصْحَابِ الْقُبُورِ) (કુલ સફહાત : 144)
- 12..... દુન્યા સે બે રગ્બતી ઔર ઉમ્મીદોં કી કમી (الرُّهُدُوقُصْرُ الْأَمَلِ) (કુલ સફહાત : 85)
- 13..... રાહે ઈલ્મ (تَعْلِيمُ الْمُتَعَلِّمِ طَرِيقُ التَّعَلُّمِ) (કુલ સફહાત : 102)
- 14..... હિકાયતેં ઔર નસીહતેં (الْوُضُوءُ الْفَائِقُ) (કુલ સફહાત : 649)
- 15..... એહયાઉલ ઉલૂમ કા ખુલાસા (لُبَّابُ الْإِحْيَاءِ) (કુલ સફહાત : 641)
- 16..... અઝ્ઘે બુરે અમલ (رِسَالَةُ الْمَذَكَّرَةِ) (કુલ સફહાત : 122)
- 17..... શુક કે ફઝાઈલ (الشُّكْرُ لِلَّهِ عَزَّوَجَلَّ) (કુલ સફહાત : 122)
- 18..... હુસ્ને અખ્લાક (مَكَارِمُ الْأَخْلَاقِ) (કુલ સફહાત : 102)
- 19..... આંસૂઓં કા દરિયા (بَحْرُ الدُّمُوعِ) (કુલ સફહાત : 300)
- 20..... આદાબે દીન (الْأَدَبُ فِي الدِّينِ) (કુલ સફહાત : 63)
- 21..... શાહરાહે ઔલિયા (مِنْهَاجُ الْعَارِفِينَ) (કુલ સફહાત : 36)
- 22..... બેટે કો નસીહત (إِثْبَاهُ الْوَلَدِ) (કુલ સફહાત : 64)
- 23..... ઈસ્લાહે આ'માલ (الْحَدِيثُ النَّبِيُّ شَرُّ طَرِيقَةِ الْمُحَمَّدِيَّةِ) (જિલ્દ અવ્વલ) (કુલ સફહાત : 866)
- 24..... જહન્નમ મેં લે જાને વાલે આ'માલ (الزَّوْجَرُ عَنْ أَقْبَرِافِ الْكَبَائِرِ) (જિલ્દ દુવુમ) (કુલ સફહાત : 1012)
- 25..... આશિકાને હદીસ કી હિકાયત (الرَّحْلَةُ فِي طَلَبِ الْحَدِيثِ) (કુલ સફહાત : 105)
- 26..... એહયાઉલ ઉલૂમ (જિલ્દ અવ્વલ) (أَحْيَاءُ عُلُومِ الدِّينِ) (કુલ સફહાત : 1124)
- 27..... એહયાઉલ ઉલૂમ (જિલ્દ દુવુમ) (أَحْيَاءُ عُلُومِ الدِّينِ) (કુલ સફહાત : 1400)
- 28..... એહયાઉલ ઉલૂમ (જિલ્દ સિવુમ) (أَحْيَاءُ عُلُومِ الدِّينِ) (કુલ સફહાત : 1286)
- 29..... ઉયૂનુલ હિકાયત (મુતજર્મ, હિસ્સએ અવ્વલ) (કુલ સફહાત : 412)
- 30..... ઉયૂનુલ હિકાયત (મુતજર્મ, હિસ્સએ દુવુમ) (કુલ સફહાત : 413)
- 31..... દા'વે ઈલ્લેહ (الدَّعْوَةُ إِلَى الْفِكْرِ) (કુલ સફહાત : 148)
- 32..... કૃતુલ કુલૂબ (કુલ સફહાત : 826)

«શો'બએ દર્સી કુતુબ»

- 1..... મરાહિલુલ અવ્વાહિદ (مَرَاهِجُ الْأَرْوَاحِ مَعَ حَاشِيَةِ ضِيَاءِ الْأَصْبَاحِ) (કુલ સફહાત : 241)
- 2..... અરબીન નુબીયા (الْأَرْبَعِينَ النَّوْبِيَّةُ فِي الْأَحَادِيثِ النَّبَوِيَّةِ) (કુલ સફહાત : 155)

- 3..... (કુલ સફહાત : 325) اتقان الفراسة شرح ديوان الحماسة
- 4..... (કુલ સફહાત : 299) اصول الشاشي مع احسن الحواشي
- 5..... (કુલ સફહાત : 392) نور الايضاح مع حاشية النور والضياء
- 6..... (કુલ સફહાત : 384) شرح العقائد مع حاشية جمع الفوائد
- 7..... (કુલ સફહાત : 158) الفرح الكامل على شرح مئة عامل
- 8..... (કુલ સફહાત : 280) عناية النحو في شرح هداية النحو
- 9..... (કુલ સફહાત : 55) صرف بهائي مع حاشية صرف بنائي
- 10..... (કુલ સફહાત : 241) دروس البلاغة مع شمس البراعة
- 11..... (કુલ સફહાત : 119) مقدمة الشيخ مع التحفة المرضية
- 12..... (કુલ સફહાત : 175) نزهة النظر شرح نخبة الفكر
- 13..... (કુલ સફહાત : 203) نحو مير مع حاشية نحو منير
- 14..... (કુલ સફહાત : 144) تلخيص اصول الشاشي
- 15..... (કુલ સફહાત : 288) نصاب النحو
- 16..... (કુલ સફહાત : 95) نصاب اصول حديث
- 17..... (કુલ સફહાત : 79) نصاب التجويد
- 18..... (કુલ સફહાત : 101) المحادثة العربية
- 19..... (કુલ સફહાત : 45) تعريفات نحوية
- 20..... (કુલ સફહાત : 141) خاصيات ابواب
- 21..... (કુલ સફહાત : 44) شرح مئة عامل
- 22..... (કુલ સફહાત : 343) نصاب الصرف
- 23..... (કુલ સફહાત : 168) نصاب المنطق
- 24..... (કુલ સફહાત : 466) انوار الحديث
- 25..... (કુલ સફહાત : 184) نصاب الادب
- 26..... (કુલ સફહાત : 341) پو-لہذاۓ راشیدیہ
- 27..... (કુલ સફહાત : 317) قصيده برده مع شرح خربوتي
- 28..... (કુલ સફહાત : 252) كافيه مع شرح ناجيه
- 29..... (કુલ સફહાત : 128) અલ હકુલ મુબીન
- 30..... (કુલ સફહાત : 364) تفسير الجلالين مع حاشية انوار الحرمين
- 31..... (કુલ સફહાત : 228) فيض الادب (મુકમ્મલ હિસસએ અવ્વલ, દુવુમ)
- 32..... (કુલ સફહાત : 173) منتخب الابواب من احياء علوم الدين (અ-રબી)

﴿શો'બએ તખરીજ﴾

- 1..... સહાબએ કિરામ رَضَوَانُ اللّٰهُ تَعَالٰی عَنْهُمْ أَجْمَعِينَ કા ઈશકે રસૂલ (કુલ સફહાત : 274)
- 2..... બહારે શરીઅત, જિલ્દ અવ્વલ (હિસ્સા 1 તા 6) (કુલ સફહાત : 1360)
- 3..... બહારે શરીઅત, જિલ્દ દુવુમ (હિસ્સા 7 તા 13) (કુલ સફહાત : 1304)
- 4..... બહારે શરીઅત, જિલ્દ સિવુમ (હિસ્સા 14 તા 20) (કુલ સફહાત : 1332)
- 5..... બહારે શરીઅત (સોલહવાં હિસ્સા) (કુલ સફહાત : 312)
- 6..... ઉમ્માહાતુલ મુઅમિનીન رَضَوِ اللّٰهُ تَعَالٰی عَنْهُمْ (કુલ સફહાત : 59)
- 7..... અજાઈબુલ કુરઆન મઅ ગરાઈબુલ કુરઆન (કુલ સફહાત : 422)
- 8..... જન્નત કે તલબગારોં કે લિયે મ-દની ગુલદસ્તા (કુલ સફહાત : 470)
- 9..... ફૈઝાને યાસીન શરીફ મઅ દુઆએ નિસ્ફ શા'બાનુલ મુઅઝ્ઝમ
(કુલ સફહાત : 20)
- 10..... અચ્છે માહોલ કી બ-ર-કતેં (કુલ સફહાત : 56)
- 11..... ગુલદસ્તએ અકાઈદો આ'માલ (કુલ સફહાત : 244)
- 12..... તહકીકાત (કુલ સફહાત : 142)
- 13..... જન્નતી ઝેવર (કુલ સફહાત : 679)
- 14..... ઈલ્મુલ કુરઆન (કુલ સફહાત : 244)
- 15..... સવાનેહે કરબલા (કુલ સફહાત : 192)
- 16..... અર-બઈને હ-નફિયા (કુલ સફહાત : 112)
- 17..... કિતાબુલ અકાઈદ (કુલ સફહાત : 64)
- 18..... મુન્તખબ હદીસેં (કુલ સફહાત : 246)
- 19..... ઈસ્લામી ઝિન્દગી (કુલ સફહાત : 170)
- 20..... આઈનએ કિયામત (કુલ સફહાત : 108)
- 21 તા 27..... ફતાવા અહલે સુન્નત (સાત હિસ્સે)
- 28..... હકકો બાતિલ કા ફર્ક (કુલ સફહાત : 50)
- 29..... બિહિશત કી કુન્જિયાં (કુલ સફહાત : 249)
- 30..... જહન્નમ કે ખતરાત (કુલ સફહાત : 207)
- 31..... કરામાતે સહાબા (કુલ સફહાત : 346)
- 32..... અખ્લાકે સાલિહીન (કુલ સફહાત : 78)
- 33..... સીરતે મુસ્તફા (કુલ સફહાત : 875)
- 34..... આઈનએ ઈબ્રત (કુલ સફહાત : 133)
- 35..... ફૈઝાને નમાઝ (કુલ સફહાત : 49)

36..... 19 દુરુદો સલામ (કુલ સફહાત : 16)

﴿શો'બએ ફેઝાને સહાબા﴾

- 1..... હઝરતે તહ્હા બિન અબ્દુલ્લાહ رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ (કુલ સફહાત : 56)
- 2..... હઝરતે ઝુબૈર બિન અવ્વામ رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ (કુલ સફહાત : 72)
- 3..... હઝરતે સય્યિદુના સા'દ બિન અબી વક્કાસ رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ (કુલ સફહાત : 89)
- 4..... હઝરતે અબૂ ઉબૈદા બિન જર્હા رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ (કુલ સફહાત : 60)
- 5..... હઝરતે અબ્દુર્રહમાન બિન ઓફ રَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ (કુલ સફહાત : 132)
- 6..... ફેઝાને સઈદ બિન ઝૈદ رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ (કુલ સફહાત : 32)
- 7..... ફેઝાને સિદીકે અકબર رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ (કુલ સફહાત : 720)

﴿શો'બએ ફેઝાને સહાબિયાત﴾

- 1..... શાને ખાતૂને જન્નત (કુલ સફહાત : 501)
- 2..... ફેઝાને આઈશા સિદીકા (કુલ સફહાત : 608)

﴿શો'બએ ઇસ્લાહી કુતુબ﴾

- 1..... ગૌસે પાક رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ કે હાલાત (કુલ સફહાત : 106)
- 2..... તકબુર (કુલ સફહાત : 97)
- 3..... ફરામીને મુસ્તફા صَلَّی اللهُ تَعَالَى عَلَیْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ (કુલ સફહાત : 87)
- 4..... બદ ગુમાની (કુલ સફહાત : 57)
- 5..... કબ્ર મેં આને વાલા દોસ્ત (કુલ સફહાત : 115)
- 6..... નૂર કા ખિલોના (કુલ સફહાત : 32)
- 7..... આ'લા હઝરત કી ઇન્ફિરાદી કોશિશેં (કુલ સફહાત : 49)
- 8..... ફિકે મદીના (કુલ સફહાત : 164)
- 9..... ઇમ્તિહાન કી તય્યારી કેસે કરેં ? (કુલ સફહાત : 32)
- 10..... રિયાકારી (કુલ સફહાત : 170)
- 11..... કૌમે જિન્નાત ઓર અમીરે અહલે સુન્નત (કુલ સફહાત : 262)
- 12..... ઉશર કે અહકામ (કુલ સફહાત : 48)
- 13..... તૌબા કી રિવાયાત વ હિકાયાત (કુલ સફહાત : 124)
- 14..... ફેઝાને ઝકાત (કુલ સફહાત : 150)
- 15..... અહાદીસે મુબારકા કે અન્વાર (કુલ સફહાત : 66)
- 16..... તરબિયતે ઔલાદ (કુલ સફહાત : 187)
- 17..... કામ્યાબ તાલિબે ઇલ્મ કૌન ? (કુલ સફહાત : 63)

- 18..... ટીવી ઔર મૂવી (કુલ સફહાત : 32)
- 19..... તલાક કે આસાન મસાઈલ (કુલ સફહાત : 30)
- 20..... મુફ્તિયે દા'વતે ઈસ્લામી (કુલ સફહાત : 96)
- 21..... ફૈઝાને ચેહલ અહાદીસ (કુલ સફહાત : 120)
- 22..... શર્હે શ-જ-રએ કાદિરિય્યહ (કુલ સફહાત : 215)
- 23..... નમાઝ મેં લુકમા દેને કે મસાઈલ (કુલ સફહાત : 39)
- 24..... ખૌફે ખુદા ﷻ (કુલ સફહાત : 160)
- 25..... તઆરુફે અમીરે અહલે સુન્નત (કુલ સફહાત : 100)
- 26..... ઈન્ફિરાદી કોશિશ (કુલ સફહાત : 200)
- 27..... આયાતે કુરઆની કે અન્વાર (કુલ સફહાત : 62)
- 28..... નેક બનને ઔર બનાને કે તરીકે (કુલ સફહાત : 696)
- 29..... ફૈઝાને એહયાઉલ ઉલૂમ (કુલ સફહાત : 325)
- 30..... ઝિયાએ સ-દકાત (કુલ સફહાત : 408)
- 31..... જન્નત કી દો ચાબિયાં (કુલ સફહાત : 152)
- 32..... કામ્યાબ ઉસ્તાઝ કૌન ? (કુલ સફહાત : 43)
- 33..... તંગદસ્તી કે અસ્બાબ (કુલ સફહાત : 33)
- 34..... હજ વ ઉમ્રહ કા મુખ્તસર તરીકા (કુલ સફહાત : 48)
- 35..... જલ્દ બાઝી કે નુકસાનાત (કુલ સફહાત : 168)
- 36..... કસીદએ બુર્દા સે રૂહાની ઇલાજ (કુલ સફહાત : 22)
- 37..... તઝકિરએ સદરુલ અફઝિલ (કુલ સફહાત : 25)
- 38..... સુન્નતેં ઔર આદાબ (કુલ સફહાત : 125)
- 39..... બુગ્ગો કીના (કુલ સફહાત : 83)
- 40..... મઝારાતે ઔલિયા કી હિકાયાત (કુલ સફહાત : 48)
- 41..... ફૈઝાને ઈસ્લામ કોર્સ હિસ્સએ અવ્વલ (કુલ સફહાત : 79)
- 42..... ફૈઝાને ઈસ્લામ કોર્સ હિસ્સએ દુવુમ (કુલ સફહાત : 102)
- 43..... મહબૂબે અત્તાર કી 122 હિકાયાત (કુલ સફહાત : 208)
- 44..... બદ ગુશૂની (કુલ સફહાત : 128)
- 45..... ફૈઝાને દાતા ગંજ બખ્શ (કુલ સફહાત : 20)
- 46..... ફૈઝાને પીર મેહર અલી શાહ (કુલ સફહાત : 33)
- 47..... હઝરતે સય્યિદુના ઉમર બિન અબ્દુલ અઝીઝ કી 425 હિકાયાત (કુલ સફહાત : 590)

- 48..... ઈસ્લામ કી બુન્યાદી બાતેં (હિસ્સા 1) (સાબિકા નામ : મ-દની નિસાબ બરાએ મ-દની કાઈદા) (કુલ સફહાત : 60)
- 49..... ઈસ્લામ કી બુન્યાદી બાતેં (હિસ્સા 2) (સાબિકા નામ : મ-દની નિસાબ બરાએ નાઝિરા) (કુલ સફહાત : 104)
- 50..... ઈસ્લામ કી બુન્યાદી બાતેં (હિસ્સા 3) (કુલ સફહાત : 352)

﴿શો'બએ અમીરે અહલે સુન્નાત﴾

- 1..... સરકાર صَلَّ اللهُ تَعَالَى عَلَیْهِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કા પૈગામ અત્તાર કે નામ (કુલ સફહાત : 49)
- 2..... મુકદ્દસ તહરીરાત કે અદબ કે બારે મેં સુવાલ જવાબ (કુલ સફહાત : 48)
- 3..... ઈસ્લાહ કા રાઝ (મ-દની ચેનલ કી બહારેં હિસ્સએ દુવુમ) (કુલ સફહાત : 32)
- 4..... 25 ફિસ્થેન કેદિયોં ઓર પાદરી કા કબૂલે ઈસ્લામ (કુલ સફહાત : 33)
- 5..... દા'વતે ઈસ્લામી કી જેલખાના જાત મેં ખિદમાત (કુલ સફહાત : 24)
- 6..... વુઝૂ કે બારે મેં વસ્વસે ઓર ઉન્ કા ઈલાજ (કુલ સફહાત : 48)
- 7..... તઝકિરએ અમીરે અહલે સુન્નાત કિસ્ત સિવુમ (સુન્નાતે નિકાહ) (કુલ સફહાત : 86)
- 8..... આદાબે મુશિદે કામિલ (મુકમ્મલ પાંચ હિસ્સે) (કુલ સફહાત : 275)
- 9..... બુલન્દ આવાઝ સે ઝિક્ર કરને મેં હિક્મત (કુલ સફહાત : 48)
- 10..... કબ્ર ખુલ ગઈ (કુલ સફહાત : 48)
- 11..... પાની કે બારે મેં અહમ મા'લૂમાત (કુલ સફહાત : 48)
- 12..... ગૂંગા મુબલ્લિગ (કુલ સફહાત : 55)
- 13..... દા'વતે ઈસ્લામી કી મ-દની બહારેં (કુલ સફહાત : 220)
- 14..... ગુમશુદા ફૂલ્હા (કુલ સફહાત : 33)
- 15..... મેં ને મ-દની બુરકઅ ક્યૂં પહના ? (કુલ સફહાત : 33)
- 16..... જિન્નોં કી દુન્યા (કુલ સફહાત : 32)
- 17..... તઝકિરએ અમીરે અહલે સુન્નાત કિસ્ત : 2 (કુલ સફહાત : 48)
- 18..... ગાફિલ દરઝી (કુલ સફહાત : 36)
- 19..... મુખાલફત મહબ્બત મેં કેસે બદલી ? (કુલ સફહાત : 33)
- 20..... મુદ્દા બોલ ઉઠા (કુલ સફહાત : 32)
- 21..... તઝકિરએ અમીરે અહલે સુન્નાત કિસ્ત : 1 (કુલ સફહાત : 49)
- 22..... કફન કી સલામતી (કુલ સફહાત : 32)
- 23..... તઝકિરએ અમીરે અહલે સુન્નાત કિસ્ત : 4 (કુલ સફહાત : 49)
- 24..... મેં હયાદાર કેસે બની ? (કુલ સફહાત : 32)

- 25..... ચલ મદીના કી સઆદત મિલ ગઈ (કુલ સફહાત : 32)
- 26..... બદ નસીબ દૂલ્હા (કુલ સફહાત : 32)
- 27..... મા'ઝૂર બચ્ચી મુબલ્લિગા કેસે બની ? (કુલ સફહાત : 32)
- 28..... બે કુસૂર કી મદદ (કુલ સફહાત : 32)
- 29..... અત્તારી જિન્ન કા ગુસ્તે મયિત (કુલ સફહાત : 24)
- 30..... હેરોઈન્ચી કી તૌબા (કુલ સફહાત : 32)
- 31..... નૌ મુસ્લિમ કી દર્દ ભરી દાસ્તાન (કુલ સફહાત : 32)
- 32..... મદીને કા મુસાફિર (કુલ સફહાત : 32)
- 33..... ખૌફનાક દાંતોં વાલા બચ્ચા (કુલ સફહાત : 32)
- 34..... ફિલ્મી અદાકાર કી તૌબા (કુલ સફહાત : 32)
- 35..... સાસ બહૂ મેં સુલ્હ કા રાઝ (કુલ સફહાત : 32)
- 36..... કબ્રિસ્તાન કી ચુઝેલ (કુલ સફહાત : 24)
- 37..... ફેઝાને અમીરે અહલે સુન્નત (કુલ સફહાત : 101)
- 38..... હેરત અંગેઝ હાદિસા (કુલ સફહાત : 32)
- 39..... મૉર્ડન નૌ જવાન કી તૌબા (કુલ સફહાત : 32)
- 40..... કિસ્ચેન કા કબૂલે ઈસ્લામ (કુલ સફહાત : 32)
- 41..... સલાતો સલામ કી આશિકા (કુલ સફહાત : 33)
- 42..... કિસ્ચેન મુસલ્માન હો ગયા (કુલ સફહાત : 32)
- 43..... મ્યૂઝીકલ શો કા મતવાલા (કુલ સફહાત : 32)
- 44..... નૂરાની ચેહરે વાલે બુરુર્ગ (કુલ સફહાત : 32)
- 45..... આંખોં કા તારા (કુલ સફહાત : 32)
- 46..... વલી સે નિસ્બત કી બ-ર-કત (કુલ સફહાત : 32)
- 47..... બા બ-ર-કત રોટી (કુલ સફહાત : 32)
- 48..... ઈગ્વા શુદ્દા બચ્ચોં કી વાપસી (કુલ સફહાત : 32)
- 49..... મેં નેક કેસે બના (કુલ સફહાત : 32)
- 50..... શરાબી, મુઅઝ્ઝિઝન કેસે બના (કુલ સફહાત : 32)
- 51..... બદ કિરદાર કી તૌબા (કુલ સફહાત : 32)
- 52..... ખુશ નસીબી કી કિરનેં (કુલ સફહાત : 32)
- 53..... નાકામ આશિક (કુલ સફહાત : 32)
- 54..... મેં ને વીડિયો સેન્ટર ક્યું બન્દ કિયા ? (કુલ સફહાત : 32)
- 55..... ચમકતી આંખોં વાલે બુરુર્ગ (કુલ સફહાત : 32)

- 56..... નાદાન આશિક (કુલ સફહાત : 32)
- 57..... સીનેમા ઘર કા શૈદાઈ (કુલ સફહાત : 32)
- 58..... બુરી સંગત કા વબાલ (કુલ સફહાત : 32)
- 59..... ડાન્સર, ના'ત ખવાન બન ગયા (કુલ સફહાત : 32)
- 60..... ગલૂકાર કેસે સુધરા ? (કુલ સફહાત : 32)
- 61..... નશેબાઝ કી ઈસ્લાહ કા રાઝ (કુલ સફહાત : 32)
- 62..... કાલે બિચ્ઠૂ કા ખૌફ (કુલ સફહાત : 32)
- 63..... બ્રેક ડાન્સર કેસે સુધરા ? (કુલ સફહાત : 32)
- 64..... અજીબુલ ખલ્કત બચ્ચી (કુલ સફહાત : 32)
- 65..... શરાબી કી તૌબા (કુલ સફહાત : 33)
- 66..... કાતિલ ઈમામત કે મુસલ્લે પર (કુલ સફહાત : 32)
- 67..... ચન્દ ઘડિયોં કા સૌદા (કુલ સફહાત : 32)
- 68..... સીંગોં વાલી દુલ્હન (કુલ સફહાત : 32)
- 69..... ભયાનક હાદિસા (કુલ સફહાત : 30)
- 70..... ખૌફનાક બલા (કુલ સફહાત : 33)
- 71..... પુર અસરાર કુત્તા (કુલ સફહાત : 27)
- 72..... શાદી ખાના બરબાદી કે અસ્બાબ ઓર ઉન કા હલ (કુલ સફહાત : 16)
- 73..... ચમકદાર કફન (કુલ સફહાત : 32)
- 74..... અસ્લહે કા સૌદાગર (કુલ સફહાત : 32)
- 75..... ભંગડે બાઝ સુધર ગયા (કુલ સફહાત : 32)
- 76..... જરાઈમ કી દુન્યા સે વાપસી (કુલ સફહાત : 32)
- 77..... કેન્સર કા ઈલાજ (કુલ સફહાત : 32)
- 78..... અજનબી કા તોહફા (કુલ સફહાત : 32)
- 79..... રસાઈલે મ-દની બહાર (કુલ સફહાત : 368)
- 80..... અનોખી કમાઈ (કુલ સફહાત : 32)
- 81..... ઈલ્મો હિકમત કે 125 મ-દની ફૂલ
(તઝકિરએ અમીરે અહલે સુન્નત કિસ્ત : 5) (કુલ સફહાત : 102)
- 82..... હુકૂકુલ ઈબાદ કી એહતિયાતેં
(તઝકિરએ અમીરે અહલે સુન્નત કિસ્ત : 6) (કુલ સફહાત : 47)
- 83..... ગૂંગે બહરોં કે બારે મેં સુવાલ જવાબ કિસ્ત : 5 (કુલ સફહાત : 23)

سुन्नत की बहारें

اَلْحَمْدُ لِلّٰہِ عَزَّوَجَلَّ तब्दीगे कुरआनो सुन्नत की आलमगीर गैर सियासी तहरीक दा'वते ईस्लामी के मडके मडके म-दनी माहोल में ब कसरत सुन्नतें सीपी और सिपाई जाती हैं, हर जुमा'रात ईशा की नमाज के बाद आप के शहर में होने वाले दा'वते ईस्लामी के हफ्तावार सुन्नतों भरे ईजतिमाअ में रिआअे ईलाही के लिये अच्छी अच्छी निथतों के साथ सारी रात गुजारने की म-दनी इस्तिजा है. आशिकाने रसूल के म-दनी काईलों में ब निथते सवाब सुन्नतों की तरबिथत के लिये सफर और रोजाना किंके मदीना के जरीअे म-दनी ईआमात का रिसावा पुर कर के हर म-दनी माह के इब्तिदाई दस दिन के अन्दर अन्दर अपने यहां के जिम्मेदार को जम्अ करवाने का मा'भूल बना लीजिये, اِنَّ شَاءَ اللّٰهُ عَزَّوَجَلَّ, इस की ब-र-कत से पाबन्दे सुन्नत बनने, गुनाहों से नफरत करने और ईमान की डिफाजत के लिये कुढने का जेहन्न बननेगा.

हर ईस्लामी भाई अपना येह जेहन्न बनाअे के “मुझे अपनी और सारी दुन्या के लोगों की ईस्लाह की कोशिश करनी है. اِنَّ شَاءَ اللّٰهُ عَزَّوَجَلَّ” अपनी ईस्लाह की कोशिश के लिये “म-दनी ईआमात” पर अमल और सारी दुन्या के लोगों की ईस्लाह की कोशिश के लिये “म-दनी काईलों” में सफर करना है. اِنَّ شَاءَ اللّٰهُ عَزَّوَجَلَّ

मक-त-अतुल मदीना®

दा'वते ईस्लामी

ईजाने मदीना ग्री कोनिया जगीये के पास, मिराजापूर, अहमदयाबाद, गुजरात, इन्डिया
Mo.091 93271 68200 E-mail : maktabaahmedabad@gmail.com www.dawateislami.net